Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя 2 липня 1933. Ч. 48 (646).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіца ч. 8. I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Переслідування католиків в Німеччині

Краківський „Час“ повідомляє: Переслідування і вязнення членів католицької баварської народної партії тривають дальше. Гітлерівські боївки обсадили льокалі партії, сконфіскували книги і листи членів. В цілій Німеччині гітлерівська влада приступила до ліквідації Християнського Професійного Союзу. Гітлерівські боївки заняли всі будинки Христ. Профсоюзу, прогнали урядуючих членів виділів й увязнили тих, що ставили опір. На будинках боївки вивісили гітлерівські прапори і забрали льокалі в своє посідання.

Марево валютової інфляції в Европі

З Лондону повідомляють: Франція зажадала від Анґлії, щоби вона вияснила, чи фунт піде за доляром по дорозі інфляції чи стабілізації. Коли Анґлія зобовяжеться до устійнення вартости фунта, стійкість европейських валют буде вдержана, мимо інфляційної політики доляра. Коли фунт піде дальше дорогою інфляції за доляром то інші европейські валюти мусітимуть також вступити на той самий шлях, тимбільше, що за Анґлією піде охотно Німеччина. В тій справі має відбутися рішаюча конференція між анґлійським і французьким міністрами скарбів. Останній заявив, що Франція проти інфляції.

Ромунсько-совітський договір про ненапад?

Тітулеску, міністр загран. справ Ромунії розмовляв довірочно з Літвіновим, комісарем загран. справ СССР. Предметом розмов було полагодження спірних справ між обома державами. Крім того, як доносить „Дейли Геральд“, Тітулеску і Літвінов обговорювали справу заключення договору про ненапад між СССР і Ромунією. Такий договір, пише „Д. Г.“ мав би далекойдучі наслідки. Він надавби дійсну силу цілій сіти пактів від Чорного Моря до Балтійського. Одначе вигляди на заключення того договору невеликі.

Гітлєр „реформує“ релігію

В протестантськім костелі в Берліні відбулося богослуження на підставі зміненого обряду і з участю гітлерівської орхестри. Проповідь виголосив повновласник канцлера пастор Міллер. Він порівнав гітлерівський переворот з реформацією. При кінці богослуження капелян Міллер виголосив молитву „Отче Наш“ в зміненім тексті. (ПАТ). Католики до того не допустилиб.

Партія Ґуґенберґа сама розвязалася

Міністр господарства Німеччини Ґуґенберґ подався до димісії. У звязку з тим головна управа партії німецьких націоналів (ґуґенберґівців) ухвалила добровільно розвязати партію в порозумінні з Гітлером. З того приводу гітлерівське пресове бюро видало комунікат, в котрім підчеркнено, що лоза гітлерівським рухом істнує лише католицька партія Центра.

Америка змінює економічну політику

З Вашинґтону повідомляють: Американський сенатор Барух опрацьовує меморіял, в якім буде узасаднена головна лінія економічної політики Америки. Сей меморіял оповістять на лондонській конференції. Його засаднича теза: З кризою можна успішно боротися лиш індивідуальними внутрішними способами поодиноких держав. З того слідує, що Америка остаточно зриває з ідеєю міжнародної співпраці в економічній области і приняла націоналістичну точку погляду в тій справі. — Ся вістка занепокоїла світову екон. конференцію.

„Збіжеві цирулики“ в „раю“

Лондонський „Таймс“ повідомляє: Совітська влада оповістила нову кампанію проти „збіжевих цируликів“, себто тих, що зрізують на полі колосся. Хоч збіжжа дозріло тільки в небогатьох областях, „стриження“ колосся зачалося майже всюди. Тому для охорони піль висилають ночами відділи комсомольців з псами, щоби слідили за... вартівниками, котрі часто самі „стрижуть“ колоски. Справа охорони засівів набрала в СССР великої остроти. Голод в „раю“ такий великий, що всі средства охорони піль перед „збіжевими цируликами“ нічого не помагають, бо селяни волять смерть від кулі ніж з голоду.

Велика повінь на Закарпатті

З Ужгороду повідомляють: Широкі простори Закарпатської Руси навістила велика повінь. Богато гірських потоків перемінилося в рвучі ріки. Численні допливи Тиси виступили з берегів. Місточко Раківець відтяте від світа. Доми залила вода. В струях води втопилося богато худоби й безрог. Мости позривані. Великий жельбетоновий міст під напором мас води завалився. Він коштував 3 міліони чеських корон. Власти в Ужгороді безсильні супроти розмірів повені й безнастанно алярмують центральну владу о поміч. Вислано ратунковий поїзд на поміч жертвам повені.

Страшний землетрус на Суматрі

Суматру навістив такий сильний землетрус, що гірські пасма змінили свій вигляд. Ростини, звірята й люди зникли з поверхні землі. Лиш тому, що гори рідко заселені, скількість жертв невелика. Скількість ранених і вбитих переходить 300 осіб. Наслідком землетрусу морські филі залили береги й затопили кілька рибальських сіл. Всі комунікаційні дороги перервані.

Не будете мати ні хвильки спокою, коли виїдете на вакації, а не обезпечите свого мешкання від крадіжи з вломом в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20. За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

Мала територіяльна
САМОУПРАВА В ПОЛЬЩІ

В ч. 35 з 13. V. 1933 р. „Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej“ оголосив Президент Польщі на основі арт. 44 Конституції „Закон з дня 23 марта 1933 р. про частинну зміну устрою територіяльної самоуправи“. Той закон відноситься тільки до місцевостей і повітів. Тому говоримо про малу територіяльну самоуправу для відріжнення від воєвідської територіяльної самоуправи, яку в теорії встановив закон з 26 вересня 1922 р., котрий одначе досі не війшов в життя.

Новий закон про територіяльну самоуправу обіймає 130 артикулів. Той закон обовязує в цілій Польській Річипосполитій, з виїмком Шлеська, що, як відомо, має територіяльну самоуправу на основі міжнародного договору. Закон входить в життя 60 днів після його оголошення.

Найважніші постанови нового закона про територіяльну самоуправу такі:

Територіяльний поділ:

1) Громада (ґромада), яку становить з правила кожда місцевість (оселя, кольонія, фільварок, село, місточко); 2) сільська ґміна (ґміна вейска), до котрої входить одна або більше громад (осель, сіл, місточок і т. д.); 3) місто; 4) повіт.

Назва і каденція самоуправних орґанів:

Орґаном, що постановляє є: в громадах — громадська рада або громадське зібрання, в сільських ґмінах — ґмінна рада, в містах — міська рада, в повітах — повітова рада. Орґаном, що заряджує і виконує, є: в громаді — солтис згл. його заступник (підсолтис), в сільських ґмінах — ґмінна управа, в містах — міська управа, в повітах — повітовий виділ. На чолі громадської управи стоїть війт, міської управи — бурмістр (у виділених містах: президент міста); їх заступники: підвіт ,віцебурмістр (віцепрезидент). Члени громадських, ґмінних, міських і повітових рад називаються радними. Члени ґмінних і міських управ називаються лавниками. Громадських, ґмінних, міських і повітових радних вибирають на 5 літ; солтиса і підсолтиса — на 3 роки; членів управ: ґмінної, міської, повітової — на 5 літ; фахових членів управ — на 10 літ.

Вибори:

Вибори до громадських рад є загальні, рівні, безпосередні; радних в сільських ґмінах вибирає ґмінна виборча колеґія, до якої входять громадські ради згл. делеґати громад; вибори до міських рад є загальні, рівні, тайні, безпосередні і пропорціональні; радних до повітової ради вибирають виборчі колеґії, зложені з радних і членів управ

сільських ґмін і невиділених міст. Вибори є явні, на жадання 1/5 виборців тайні.

Право вибирати до самоуправних орґанів, коли вибори до тих орґанів безпосередні, має кождий польський громадянин без ріжниці полу, котрий до дня зарядження виборів скінчив 24 роки, бодай рік мешкає в тій місцевости і не втратив права вибирання. Умова однорічного замешкання не відноситься до: а) замешкалих на обшарі самоуправного союза власників чи посідачів нерухомостей, положених на тім обшарі; б) державних і самоврядних функціонарів, світського і монашого духовенства, фахових військових у чинній службі, як також членів вичислених вище осіб, коли ті особи мешкали там перед днем виборів.

Вибраним до самоуправних орґанів може бути кождий польський громадянин без ріжниці полу, що скінчив до дня зарядження виборів 30 літ і має право вибирати. До міської і повітової ради, як також на міського лавника можуть бути вибрані тільки польські громадяни, котрі крім згаданих вище умов, щоб бути вибраними, володіють польською мовою в слові і письмі (сю постанову може міністр вн. спр. для поодиноких обшарів держави на певний час зовсім або частинно завісити). До повітового виділу може бути вибраний тільки польський громадянин, котрий відповідає згаданим вище умовам, володіє польською мовою в слові і письмі та має практичне приготування, яке означить міністр вн. справ. Члени ґмінних і міських управ, також солтиси і підсолтиси, не можуть входити до повітових виділів; коли-ж приймуть вибір до повітового виділу, то тратять дотогочасний мандат. Не можуть входити до самоуправних орґанів чинні військові, чинні адміністраційні й самоуправні функціонарі, чинні функціонарі поліції і граничної сторожі. Колиж самоуправний функціонар прийме вибір, то мусить зречися посади. Коли хто згодився поставити свою кандидатуру до самоуправного орґану на неплатне становище з вибору, той обовязаний приняти мандат і виконувати його до кінця каденції або доки мешкає на обшарі того самоуправного союзу та посідає право бути вибраним. Зложити мандат перед упливом каденції можна тоді, коли хто обняв публичний уряд, приняв інший мандат в самоуправнім орґані. Влада може дозволити зложити мандат перед упливом каденції з огляду на здоровля, зле господарче положення особи або коли та особа занята стало або часто поза обшаром самоуправного союза. Влада має право наложити на особу, котра безправно відмовила приняти мандат або зложила його перед упливом каденції, одноразове свідчення у висоті 10 до 1000 зол. на користь самоуправного союза. Сторона має право відклику. Опущення без оправдання трьох чергових засідань (нарад) самоуправного орґану спричинює втрату мандату і наложення свідчення. Зокрема кождий польський громадянин, що мешкає в громаді і відповідає умовам вибору, обовязаний приняти в тій громаді уряд солтиса або підсолтиса та виконувати його до кінця каденції.

Радних має бути: 1) в громадах: до 500 мешканців — 12; понад 500 м. до 1000 м. — 16; понад 1000 м. до 1.500 м. — 20; понад 1.500 м. до 2.000 м. — 24; понад 2.000 м. — 30; стількиж і їх заступників; 2) в сільських ґмінах: до 5.000 мешканців — 12 радних, від 5.000 м. до 10.000 м. — 16 р.; вище 10.000 м. — 20 р.; 3) в містах: до 5.000 м. — 12 р.; понад 5.000 м. до 10000 м. — 16 р. ;понад 10.000 до 25.000 м. — 24 р.; понад 25.000 м. до 40.000 м. — 32 р.; понад 40.000 м. до 60.000 м. — 40 р.; понад 60.000 м. до 120.000 — 48 р.; понад 120.000 м. до 180.000 — 56 р.; понад 180.000 до 250.000 м. — 64 р.; понад 250.000 м. — 72 р.; в стол. м. Варшаві міська рада числить 100 радних; 4) в повітах: зі всіх сільських ґмін і міст до 10000 м. по 2 р.; з міст понад 10.000 м. до 15.000 м. по 3 р.; понад 15.000 м. до 20.000 м. по 4 р.; з міст понад 20.000 м. по 5 радних.

Компетенція самоуправних орґанів в ґмінах і містах:

Обсяг ділання громади обіймає заряд маєтком і громадським добром та розпоряджування доходами з тих жерел; надто громада співділає з сільською ґміною в виконуванню її завдань а також заряджує в границях своїх загальних доходів справами, що мають виключно місцеве значіння (справи культурні, санітарні та господарчі).

До обсягу ділання ґмінної ради належить покликання орґану, що заряджує, та контроля над його діяльністю, а також установлювання норм і засад, що торкають управи справами ґміни й її господарки, а зокрема:

1) рішання про добровільне підіймання завдань публичного характеру, коли тому не противляться постанови законів;

2) вибір членів управи ґміни та членів комісій;

3) ухвалювання реґулямінів нарад ради та її комісій;

4) установлювання роду й скількости службових становищ а також висоти привязаних до них упосажень;

5) установлювання норм винагороди згл. відшкодування для членів управи ґміни, а також діет і коштів подорожей;

6) ухвалювання приписів про обовязки і права ґмінних функціонарів а також дисциплінарних приписів;

7) ухвалювання приписів про емеритальне заосмотрення для фахових членів управи ґміни і ґмінних функціонарів, а також для їх вдів і сиріт;

8) ухвалювання місцевих статутів, коли таке право ґміна має;

9) ухвали в справах: набуття, заміни, збуту і заставу прав і нерухомостей, ґіпотечного обтяження і віддання в наєм на час понад 6 літ всяких нерухомостей, а також закладів і підприємств ґміни й уділення концесій на них понад той час;

10) ухвали в справах даровизн і записів а також фундацій;

11) постанови про заложення, перестрій і звинення ґмінних уряджень, закладів і підприємств а також про всякі будівлі коштом ґміни;

12) ухвали в справах фінансових порук ґміни а також затягнення позичок;

13) ухвалювання буджетового прелімінаря ґміни;

14) установлювання засад льокати капіталів як також засад управи й у житкування майна й добра ґміни;

15) ухвалювання комунальних данин й інших свідчень на цілі громади та способу їх побору;

16) ухвали в справі назв дільниць, улиць і площ а також в справі памятників на публичних площах;

17) усталювання засад поступования при віддаванню і приниманню робіт і достав а також норм в справах переторгів;

18) контроля над діяльністю управи ґміни, зокрема затверджування справоздань з виконання буджету і річних замкнень і білянсів ґмінних закладів і підприємств;

19) ухвалювання внесень і видавання опіній в справі зміни границь в ґміні;

20) видавання опінії в справі потреб ґміни й ухвалювання петицій;

21) надавання почесного горожанства ґміни;

22) інші справи, що їх передбачують обовязуючі приписи.

Фахові і нефахові члени управ в сільських ґмінах і містах:

На уряд начальника сільської ґміни може бути покликаний нефаховий або фаховий віт. Покликання фахового віта може наступити на підставі ухвали ради ґміни по затвердженню тої ухвали надзірною владою. На становища фахових вітів можуть бути покликані тільки особи, котрі крім загальних умов вибору мають відповідні кваліфікації, котрі означить міністр внутрішних справ.

*

Як бачимо, новий закон про територіяльну самоуправу вводить у Галичині одну новість, якої тут досі не було, а яка була й є в Росії. Се тзв. ґміна, що буде обіймати певне число дотеперішних самостійних громад і творити з них нову адміністраційну одиницю, посередну між громадами і повітом. Чи та нова адміністраційна одиниця буде корисна і під якими оглядами, покаже щойно найближча будуччина. Та вже нині треба ствердити, що вона: 1) наложить на громади нові тягарі; 2) збільшить іще більше дотеперішний бюрократизм.

Під оглядом терміноґічним булоб може добре поняття ґміни заступити нашим пізнішим поняттям „волость“. Одначе се требаб іще передискутувати, бо „волость“ у нас ніколи не обіймала лиш одної громади, а новий закон допускає се під поняттям ґміни. Взагалі сей закон неясний і неупорядкований у висловах та в означеннях.

Св. Отець Пій XI. про пресу

Кардинал-Секретар Стану Пачеллі вистосував з доручення Св. Отця лист до Провідника Католицької Акції в Італії, Каріячі, котрий то лист має дуже велике значіння з огляду на зміст. Підчеркується в ньому величезний вплив преси в нинішних часах на многих людей, для котрих вона буває о д и н о к о ю духовою поживою. Тому „заходить конечна потреба, щоби дотичні католицькі щоденники були духово поставлені якнайліпше та щоби були оперті на чисто християнських засадах. Щоденник може з далеко більшим успіхом працювати для поширення Христової Правди і щоби питання хвилі та подій дня представляти в освітленні вічних евангельських правд і науки Церкви в цілі християнського виховання народу й обнови всего одиничного і суспільно-збірного життя в Христі“. З признанням говориться в листі про велику працю Католицької Акції для добра преси і про значні осяги на тім полі. Під кінець кажеться в тім листі, що Папа похваляє введення „Дня католицького щоденника“ в цілій Італії. Рівночасно взивається там Епископів, щоби всіми силами підперли ту пресову акцію. — Се не перший раз підкреслює теперішний Св. Отець велику вагу і потребу католицької преси. Мабуть ніодин з Папів дотепер не висказав стільки глибоких думок і добрих рад для католиків світа дотично преси. Вірні радо прислухуються до голосу свойого Архипастиря і в цілому світі покликано до життя чимало католицьких ґазет.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОДИНИ ЦЕ СКРІПЛЕННЯ МОРАЛЬНОЇ І МАТЕРІЯЛЬНОЇ СИЛИ КОЖНОГО НАРОДУ. ОБЕЗПЕЧІТЬ СВОЮ РОДИНУ НЕГАЙНО В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „К А Р П А Т І Я“, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

НАЦІОНАЛІЗМ ДОНЦОВА

Й ІНШІ МИШУҐІЗМИ.

Під розвагу нашій молоді.

XXI. Здійснювання українського націоналізму. Чи довго ще може потревати той український демаґоґічний націоналізм? Той рух без ніяких основ, крім власне демаґоґії й мимовільного гумору? Той рух, що ядро його бляґа й неодвічальність („іде — мовляв — за народом“ отож не може відповідати за те, куди той народ зайде!) і наслідок — повна руїна.

Наш загал довго не розумів і не міг розуміти, що український „націоналізм“ на нашій землі властиво весь час здійснювався; то значить: дробився на все дрібніші партії та пропадав як водиця в піску.

Чому і як?

Щойно тепер, по великій війні і по появі праці Липинського видно виразно, що той український націоналізм, який у нас був і тепер дійшов до мишуґізму, не був і не є ніякою серіозною ідеєю. І тому власне здійснювався він у чужих формах. Бо той націоналізм: 1) поставлений був інтеліґенцією, нездібною до будови не то держави, але навіть преси, своєї станової орґанізації ітп. менших річей, 2) поставлений був не на державно-територіяльній засаді, обіймаючій всіх людей даної землі — тільки на звуках („мови й пісні!“) певної ґрупи людей тої землі та на зовнішних обрядах, які ніякої держави ніколи не творили, не творять і не сотворять.

Тепер уже ясно, чому власне найцінніші й найкультурніші одиниці з української інтеліґенції відходили або до Поляків або до Москалів. Перші робили се на основі послідовної льоґіки, що коли вагу покласти на мову, то польська мова має більшу літературу ніж українська, „а Бог всюди той самий“, як слушно каже народ. Тай пішли!

А другі, ті, що йшли до Москви, мали ще більше послідовну льоґіку: Коли націоналізм полягає на мові, тож російська мова, вироблена й нашими Гоголями ,має ще більшу літературу, ніж польська. І по щож виробляти якусь нову літературу й літературну мову? Таж гуцульська, бойківська чи лемківська дитина також мусить її вчитися як і російської мови, бож не буде говорити „лем“ і „сми“. І ще до того нема з чого вчитися. А там в Росії все готовіське — університети, академії, що хочеш. І на якогож чорта маємо робити ще якусь нову літературну мову, коли ми вже одну робили і ще як робили — російську! І їдеш собі з тою російською мовою через добру половину Европи й через цілу Азію аж до Аляски в Америці. Тай всюди тебе зрозуміють і знають і пошанують як члена великої, світової нації. Тай на щож, тобі брате, „окремої“ мови? Чи ти здурів до решти, чи що з тобою? А як хочеш „доконче“, — то будьже бодай льоґічний! І виробляй літературну мову дійсно свого тата й мами: лемківську, бойківську, гуцульську, кубанську (як се підчеркнув недавно й один з червоних комісарів) і т. д. А гуцульську — ще розроби на „мараморошську“, „черемошську“, „делятинську“ і т. д. Все те придасться у великій Росії хочби для „пінія“ племінних пісень, „очень хароших“. Правдою є, що від царя Олексія Михайловича аж до комісаря Рикова чи Кагановича (і то комісаря „народного“ — розумієш?) ще ніхто ніколи не сказав у Москві, що ті „пінія племен“ „некрасиві“. Навпаки — всі хвалили і хвалять. І Шевченка печатали в самім Петрограді і при царях і при комісарях! Чогож ще хочеш? А може ти хочеш „гаразду?“ То ти, брате, думаєш, що в Росії зле їли? Ну-ну! їли, брате, як коні, і ще будуть їсти! Так чогож хочеш? Кажеш, що ти мав колись „своїх“ князів і державу тай не одну! Тай що з того? Таж і Суздаль мав і Новгород мав і Боголюбово мало і Москва мала — а все те Росія! І нікому й на думку не приходить, щоб увесь той дріб та назад привертати. Та по що? Схаменися, брате, та йди на „руську путь!“ І мову й пісні й готову літературу й харч і величезну державу маєш і Польщу набємо і цілий світ! Тож не дурій!...

Так виглядає арґументація наших москвофілів, котрі почувають себе „рускими“ націоналістами. І дійсно — тільки дурний чоловік може думати, що сю арґументацію можна „побити“, стоячи на ґрунті українського демаґоґічного націоналізму. Та арґументація мусить віджити і мусить — побідити, коли станемо на основі донцівського „національного“ мишуґізму. Мусить побідити тому, бо вона се здійснювання власне українського порожного „націоналізму“, абсолютно безпідставного і безхребетного, як кожда демаґоґічна піна.

При такім змісті, який українському націоналізмови надають такі Донцови й такі „лицарі“ II Інтернаціоналу як В. Дорошенки, що служать Донцовим, а ми не спромагаємося на те, щоб се вимести з хати, — польонофільство й москвофільство будуть у нас ширити страшне спустошення аж поки нас не знищать.

Осип Назарук.

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 42, 43, 44 і 45.

Ґенеральне прання брудів

В УНДІВСЬКІЙ ФАМІЛІЇ

Ґазетна війна між гол. секретарем УНДО-я В. Целевичем і пресою опозиції УНДО-я, про котру ми згадували в попереднім числі „Н. Зорі“, розгорілася вже на добре і зачинає прибирати прикмети ґенерального прання ундівських брудів. На заміти п. Целевича проти п. Тиктора, видавця преси ундівської опозиції („Н. Час“, „Наш Прапор“, „Комар“ і ін.), що, мовляв, ся преса кермується лише погонею за матеріяльним зиском, відповів у „Н. Часі (ч. 141) сам п. Тиктор. В тій відповіді п. Тиктор твердить, що виступ п. Целевича проти нього і проти його преси подиктований конкуренційними зглядами і тим, що преса п. Тиктора не дає теперішному проводові УНДО-я „безкарно робити всякі політичні вихиляси“. Натомість „Н. Час“, каже п. Тиктор, все „стояв на сторожі чистоти і простолінійности національної роботи“. Дальше п. Тиктор закидає більшости проводу УНДО-я, що його ціла політика полягає „на чисто матеріяльних інтересах“ і що більшість проводу УНДО-я тримається його доти, доки воно має „теплі посади по українських установах“. Поширеність своєї преси пояснює п. Тиктор тим, що вона, мовляв, висловлює думки „переважаючої більшости загалу громадянства“ і меткости своєї адміністрації. Як доказ „непохитности“ національного напрямку своєї преси, наводить п. Тиктор лише становище тої преси в справі „Лугів“. Доказ, як бачимо, не переконуючий. Закид п. Целевича, що преса п. Тиктора вносить хаос в українське життя, звертає п. Тиктор проти нього самого, заявляючи, що власне п. Целевич „своїми статтями вносить хаос в українське життя, захитуючи тим самим основи громадянської моралі у боротьбі“. Тепер всі чекають на те, що відповість п. Целевич, згл. більшість проводу УНДО-я. Ціла та полеміка робить прикре враження своїм низьким рівнем і вбогістю річевих арґументів. Вона чудово характеризує ундівський табор у всіх його відтінках.

Українська Торговельна Школа

Які користи дає вона своїм абсольвентам.

Наша одинока Торговельна Школа у Львові (вул. Корнякт'в 1, III. п.) працює вже чверть століття над вихованням робітників на господарському полі під фірмою т-ва „Просвіта“ і під опікою „Рідної Школи“. Вона може вповні заспокоїти потреби нашої суспільности, бо дає своїм ученикам практичне знання і незалежне становище.

І так молодь, що покінчила 7 кляс всенародної, або 3 кляси середної школи дістає за 3 роки науки загальне образування рівне 6 клясам ґімназії в отсих предметах: реліґія, українська, польська, німецька мова, історія, письмо й ґіґієна. Основне фахове образування торговельно-кооперативне дістає вона через науку книґоводства загального і кооперативного, ділової переписки, купецьких рахунків, торговлі і штуки продавання, товарознавства, стеноґрафії, історії, теорії, орґанізації й адміністрації кооператив. Молодь веде власними силами шкільну кооперативу, та відвідує всякі торгов. і промислові підприємства. Школа має богату збірку приборів до науки торговлі, переписки, товарознавства, бібліотеку, машини до писання і т. п. Наука стоїть в школі високо. Школа має усі права прилюдних шкіл. В наших кооперативних кругах тішиться вона добре заслуженою славою. Її абсольвенти працюють по всіх кооперативних Централях, як Ревізійний Союз Укр. Кооператив, Народна Торговля, Центросоюз, Маслосоюз і ін., по повітових осередках і льокальних кооперативах. Між ними є також власники і співробітники приватних підприємств, а навіть державні й автономічні урядники, бо її абсольвентам прислугує право бути урядниками II. категорії нарівні з абсольвентами ґімназій. Наука в школі платна, та убогі й пильні ученики дістають знижку. За дітей державних і автономічних службовиків платить державна чи автономічна каса. Ученики мають знижки трамваєві і залізничі, а в службі військовій окремі права. Хто хоче по укінченні школи далі вчитися, може перейти до 2 річного ліцею по зложенні іспиту з альґебри і природи в обемі 6 кляс ґімназії. Абсольвенти ліцеїв мають одержати право переходу до високих шкіл. Це також цінна прикмета нашої школи, бо вона дає сама хліб вже по її укінченні та отвирає дорогу до дальших студій. Торговельна школа подає вище чим середне фахове образування, а то на річних курсах абітурієнтів для тих, що покінчили середню загальнообразуючу школу. На тих курсах вчать тільки фахових предметів, бо загальне образування молодь приносить вже з ґімназії. Курси подають кромі предметів обовязкових на таких самих державних курсах (купецьку і політичну аритметику, економію, книговодство, ділову переписку, торговельний і промисловий закон, науку торговлі, товарознавства, господ. ґеоґрафії, стеноґрафії, чужих мов) ще науку теорії, історії, закона й орґанізації кооператив, підготовляють ґімназійних абітурієнтів до праці також на полі кооперації, чого не дають інші подібні курси. Сі курси повинні кінчити також правники, бо вони є знаменитим доповненням їх фахових студій. Впрочім маємо правників, що не їдять хліба з своїх праз, тільки з наших курсів. Вкінці згадуємо, що як буде достаточне число зголошень то річний курс поширимо на дворічний для поширення й поглиблення кооперативного знання.

Педаґоґ.

Учительські справи

Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“.

3) Дир. Таранько промовляв дальше так: „Учительське Слово“ ми мусіли зменшити на половину тому, що вкладки зредуковано з 5 зол. на 3.50 зол. Одначе показалося, що обем „У. С.“ замалий, бо приходять ріжні актуальні й пекучі справи, як пр. справа бурси, варстатів праці для учителів і посмертного фонду. Їх з браку місця не можна було обговорити. Коли збільшиться вкладку, то можна буде привернути давний обем „У. С.“. 3 і 4-а книга педагогічного журналу „Шлях виховання і навчання“ вийшли щойно сего року. Це також аномалія. Ми стоїмо на становищі, щоби праці в тім журналі походили зпід пера наших товаришів. Журнал поділено на дві частини: теоретичну і практичну. Опізнювання журналу спричинив брак „спеців“ від поодиноких педагогічних ділянок. За ними треба шукати і довго переписуватися. Кожда книга „Ш. Н.“ творить для себе цілість, пр. остання призначена методиці навчання географії. Активну діяльність виявило лише 16 відділів ВПУВ в краю. Люстрацій Управа з уряду не переводила .Ми переконалися, що цей спосіб недоцільний. Ми виїжджаємо лише там, де нас просять, бо тоді відділ на це приготований .А то були випадки, що наш делеґат приїхав на люстрацію, одначе нікого не заставав. В тім році прибуло до 15 червня 30 нових членів: 3 з Волині, 7 з коріннoї Польщі і 20 з краю. Загального числа членів не буду подавати, бо це було напечатане в „Ділі“ і в „Новім Часі“. В статтях п. І. Герасимовича в „Новім Часі“ вкралася похибка, що богато членів відпадає. Це невірна інтерпретація: Ми самі вичеркуємо тих членів, котрі через 3 місяці не платять вкладок. Ми подали в тім звіті лише тих, що не залягають з вкладками, бо того вимагає новий закон про товариства. Наше т-во перше з українських дістало дозвіл на поширення своєї діяльности на цілу Польщу. Дуже богато треба було часу й енергії, поки ми добилися дозволу на зміну статуту в тім напрямі. Наші старання тривали від 1928 року до 1932. Дозволу на поширення нашої діяльности на територію цілої Польщі ми добилися за воєводи Рожнецкого. Та тепер цей статут треба знов змінити й узгіднити з новим законом про товариства. Одначе ми не могли відразу занятися орґанізацією нашого вчительства поза Галичиною, бо нам ставлено ріжні перешкоди в орґанізації окружних відділів на тій території. Тепер орґанізацію тих учителів уже наладжуємо. В першій мірі ми перевели статистику наших учителів на заході. Закон про товариства вимагає, що товариство може тоді бути засноване, коли має принайменше 17 членів. Не у всіх повітах західної Польщі ми мали бажану скількість наших учителів. Пр. в келецькім воєвідстві мали ми 55 членів, в ченстоховськім повіті 37 членів, в лодзькім воєвідстві 45 членів, в краківськім воєвідстві 23. По повітах мали ми пересічно від 5—11 членів.

(Д. б.).

Хто може дістати загр. пашпорт

Мін-ство внутр. справ видало обіжник в справі видавання заграничних пашпортів. На основі того обіжника заграничні пашпорти можуть дістати: 1) Ті, що їдуть на лічення за границю. Конечність виїзду мусить засвідчити урядовий лікар. 2) Ті, котрих виїзд необхідний в справах родинних. До цего потрібна посвідка загран. польських консулятів, що найблизша родина, т. зн. родичі, братя і сестри живуть постійно за границею. Конечність виїзду в маєткових справах мусить бути відповідно доказана. Позатим можуть бути ще й інші випадки, що узасаднюють необхідність виїзду. В тих справах рішає мін-ство внутр. справ. Пільгові пашпорти можуть дістати особи нежонаті і незамужні, котрих річний дохід не перевисшає 4800 зол. і ті особи що мають родину, котрих річний дохід не перевисшає 7.200 зол. Виїзди на конґреси, вистави, зїзди засадничо не уважаються необхідними. Одначе деякі відхилення допустимі. Пашпорти для літератів та журналістів воєводи видаватимуть лиш у виїмкових випадках.

Манджурська десятилітка

Кореспондент лондонського „Дейли Телеґрафу“ доносить з Чанчуна, столиці Манджурії: Манджурське правительство постановило до 10 літ збудувати 4000 км. нових зелізничих ліній і 60.000 км. нових мурованих шляхів. В пятьох містах, а саме в Мукдені, Синкінґу, Харбіні, Гирині й Цицикарі мають бути збудовані взірцеві дільниці. У трьох надморських містах а саме в Антунґу. Інкао й Хулутао мають бути поширені й уліпшені пристані. Сей 10-літний плян праці оповіщено й зачнеться робота. Тепер культурний світ матиме нагоду, порівнувати тиху працю „Азіятів“ з голосною і на всі способи розхваленою працею „европейських“ большевиків ,котрі хочуть навіть „перегнати Европу“ зі своєю „пятиліткою“.

Всі трівкі держави та великі культури розвиваються з розвитком релігії та падали з її упадком: бо крім релігії нема іншої сили для поборення моральної й соціяльної анархії. (Липинський: Релігія і Церква в історії України).

З Теребовлі

Окружна кооперативна нарада.

3) Відтак резолюційна Комісія (дпр. Шмата, інж. Пиндус і др. Палійчук) предложила Нараді до апробати отсі резолюції:

I. Зїзд Подільських Союзів: Бучач, Збараж, Копичинці, Скалат, Чортків та Теребовля, що відбувся дня 26. травня 1933 р. в Теребовлі в присутности згаданих Союзів, констатує, що причиною малого числа зкооперованого українського населення є: 1) Брак кооперативної свідомости серед широких верств нашого населення. Ширення кооперативного освідомлення може йти шляхом живого і друкованого слова. Для переведення того треба: а) відділ пропаґанди при Рев. Союзі оживити збільшенням осіб, що найменше до 5-ти, в тім одна жінка. Цей відділ мусівби оставати постійно в поїздках та шляхом викладів, рефератів, кооперативних свят і т. п. потлиблював та поширював кооперативну свідомість; б) кошти удержання референтів того відділу в часі їх поїздок покривалиби поодинокі Союзи в висоті усталеній Радою Рев. Союза; в) Рев. Союз перевірить дотеперішний стан обсади орґанізаційних відділів при ПСК. і подбає, щоби при кождому Союзі крім люстраторів був занятий один орґанізатор з відповідними кваліфікаціями для пляновoго ведення орґ. праці. Праця того орґанізатора має оставати під сталою контролею Рев. Союза; г) Два або більше сусідних Союзів приймуть для праці над жіноцтвом відповідну жіночу силу, яка вестиме свою працю рівнож по вказівкам і під сталою контролею Рев. Союза; д) РСУК подбає, щоби його офіційний орґан ГКЧ містив більше статтей популярних, написаних на теми: що таке кооперація, яке її завдання, які шляхи ведуть до тих завдань і т. п. Орґан ГКЧ повинен бути редаґований більше приступно і більше займаючо; е) РСУК поробить заходи, щоби наша національна треса, маючи на увазі вагу кооперації в житю народа, містила періодично статті на теми кооперативні. — II. Зїзд стверджує, що теперішний вид споживчої кооперації не охоплює всіх інтересів нашого хліборобa продуцента й тому уважає конечним розбудувати сей вид кооперації в напрямі збутовім так як основування чисто збутових кооператив нам на разі не по силі. — III. Борги: Зїзд стверджує, що борги нашої кооперації се одна з найбільших перешкод її розвою і тому уважає, що боротьба з тим явищем може увінчатися успіхом тоді, коли ПСК перестануть кредитувати низ. кооперативам, коли низові кооперативи перестануть боргувати своїм членам, коли з крамарем буде заключена спеціяльна умова, що йому не вільно абсолютно боргувати, коли упорядкується дотеперішні борги і почнеться їх пляново ліквідувати. — IV. Зміна статута: Зїзд станув на становищі, що дотеперішний статут треба змінити в кількох напрямах: Надзірна складається з 5-ох членів, управу кооперативи вибирає Надз. Рада і звільняє в порозумінню з ПСК. — V. Справа буджетова: Буджет кооперативи не сміє перевищати 8—9% торгів. — VI. Торги з членами і нечленами: Крамарі повинні вести лядові денники. —

На тім скінчилася нарада о год. 20.20.

Микола Хвильовий*)

3) Велику бурю викликала повість Миколи Хвильового п. н. „Вальдшнепи“, що появилася на сторінках „Вапліте“[12]). Повість ся є наче продовженням і розвиненням та літературним оформленням поглядів і думок Хвильового, висказаних у його теоретичних працях. Дискусія, котра вивязалася з приводу цеї повісти, захитала становище Хвильового. Большевицька критика зорґанізувала прямо нагінку на автора. Остаточно довели його до того, що він мусів „покаятися“. А. Хвиля у статті „Від ухилу у прірву, про „Вальдшнепи“ Хвильового“ закидає авторові, що він тримає руку з українським національним, контрреволюційним рухом:

„Еміґрація затирає руки, коли Хвильовий пробує забивати в орґанізм партії отруєні націоналізмом голки й орґанізує суспільну думку українського націоналізму на радянській Україні. У реальному житті за спиною Хвильового став жовтоблакитний Шаповал, а в літературному творі М. Хвильового за спиною Карамазова стала фашистка Аглая. Далекі мотиви дзвонів „старого козацького манастиря“ від ритму ґіґантів-заводів, шахт і фабрик соціялістичної України... Далекий М. Хвильовий від поглядів нашої партії. Опльовуючи партію, робітничу кляcу, Хвильовий став трибуном не партії, а проти партії! Він одривав себе від інтернаціоналізму і ставав з кожним днем все більш упевнено на шлях українського націоналізму. М. Хвильовий став рупором сил українського буржуя“.

Вже сама тема сеї повісти, взята з родинного життя інтеліґенції, оперта на супружому трикутнику, могла неподобатися офіціяльним большевицьким чинникам. Автор представив в ній любов жонатого комуніста Карамазова до Росіянки Аглаї, що відзначається великими симпатіями до всего, що українське. Та обурення критики викликали ці закиди, які Хвильовий поробив большевицькому устроєві устами дієвих осіб. На родинному тлі письменник дав образ змагань двох світоглядів: захитаного комуністичного (Карамазов) і національно - державницького (Аглая), при чому верх бере цей другий. Ті дві постаті найбільш інтересні. Карамазов се критик революційних досягнень; нераз „згадує він раковину з калом, куди на його думку попала революція“ (10). З уст Карамазова падуть тяжкі обвинувачення під адресою партії. Коли його приятель Вовчик хоче донести в контрольну комісію про його брутальне поведення з жінкою, Карамазов відповідає:

„Тільки будь, друже, справедливою людиною і зараз донось на міліон комуністів. Донось нарешті на всі сто пятьдесять міліонів будівників соціялізму, паняй нарешті в небесну канцелярію і донось на саму контрольну комісію“. Карамазов глибоко переконаний про фарисейство партійців: „вони проїдають народні гроші саме в той час, коли навкруги них живуть люди у неможливих злиднях, у таких злиднях, що аж ридати хочеться“. (35).

Аглая називає Карамазова „недоноском трицятих років“. Він рівночасно відважний і боязливий, сильний і слабий, культурна людина і невіглас. Карамазов се розбита людина, яка розчарувалася на своїх ідеалах. Аглая так його характеризує:

„Його захопила соціяльна революція своїм розмахом, своїми соціяльними ідеалами... В імя цих ідеалів він ішов на смерть. ...Але як мусів почувати себе Дм. Карамазов, коли він, попавши у т. зв. „соціялістичне“ окруження, побачив, що з його розмаху не вийшло нічого й що його партія потихесеньку та помалесеньку перетворюється на звичайного собі „собірателя землі руської“.... (65.) Дм. Карамазов прийшов до жахливої думки: немає виходу. Зі своєю партією рвати не можна... але й не рвати не можна... Таким чином він прийшов до душевної кризи“ (66). „Димитрій припадково найшов собі оддушину в другорядній, на його думку, ідеї відродження його молодої нації і ця оддушина може спасти його“. Йому „потрібний тільки добрий пастир“.

І такого пастиря він найшов у фашистці Аглаї. Чи ці слова не є духовою автобіоґрафією самого Хвильового, чи вони не нагадують його власної траґедії? Карамазов закохався в „новім пастирі“. Аглая, використовуючи

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 46 і 47.

[12]) „Вапліте“ 1927, ч. 5, с. 5—69.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА
Спілка з обмеженою порукою
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Телефон 57-48.

Цікаві мемуари Льойда Джорджа

Як Анґлія кинулася в вир великої війни.

Лондонський „Дейли Телеґраф“ зачав печатати цікаві мемуари Льойда Джорджа про світову війну. Він описує, як Анґлія кинулася в вир тої війни, хоч не мала з ніким ніяких договорів, котрі зобовязувалиб її до участи в тій війні. Якби Німці не нарушили були невтральности Бельґії, Анґлія булаб тільки збільшила свою армію і вмішалася в ту війну аж тоді, коли моглаб диктувати обидвом сторонам. Та Німеччина рішилася перейти через невтральну Бельґію. Тоді Анґлія вислала Німеччині ультіматум. День 4 серпня 1914 р. минув у тривозі. Німці не відповідали до самого вечера. По 9 год. вечером Льойд Джордж скликав раду міністрів. Принесено переловлену німецьку депешу з Берліна до німецького посла в Лондоні. Вона звучала так: „Анґлійський посол щойно зажадав паспортів, виповівши війну зараз по 7 год. — Яґов“. Як було розуміти ту депешу? (З тих слів анґл. премієра виходилоб, що анґл. посол в Берліні не мав припоручення виповісти війну того дня до год. 7). Може Німці хотіли приспішити початок воєнних ділань ще заки минув термін визначений в ультиматі. Міністри Великої Британії сіли за зелений стіл в тій самій кімнаті, де ухвалювано тілько історичних рішень. Саля була кепсько освітлена: не всі лямпи були засвічені. Рада міністрів вирішила ждати на відповідь Німців до півночи після середньо-европейського часу, а до год. 11 по лондонському. Ми сиділи й ніхто не говорив ні слова. Назначений час наближався. Очи всіх були устромлені в годинник: всі ждали якогось чуда. В тиші голосно зачала бити 11-та година, а в Берліні північ. На обличчах всіх міністрів видно було крайне напруження. Чи ми тоді могли предвидіти, що мир верне в Европу аж по 4 роках боїв, мук, опустошень і дикости, яких ще ніколи не бачило людство? Та навіть якби ми були предвиділи се, ми не могли поступити інакше... Черчіл вийшов та вернувся за 20 мінут і повідомив нас, що вже всі кораблі англійської воєнної фльоти повідомлені, що війна зачалася. Потім ми розійшлися, бо не було що більше робити. Я мав таке почування як чоловік, який знайшовсяб на планеті, вирваній з орбіти рукою якогось демона.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець приймив на авдієнції м. і. знавців римського права, що відбули недавно в Римі свій зїзд.

Преосв. Няраді взяв участь у паломництві католиків Югославії до Риму. Був на осібній авдієнції в св. Вітця.

Віцеканцлєр фон Папен виїхав до Риму. Там вестиме переговори з Апостольською Столицею в справі заключення конкордату Німеччини з Апостольською Столицею. Конкордат має бути заключений з цілою Німеччиною а не як досі з поодинокими німецькими державами.

В справі доповняючого конкордату між Апостольською Столицею й Італією розпічнуться незабаром переговори.

Бонавентура Черретті (*19. 6. 1872 — †8. 5. 1933) належав до найвизначніших кардиналів і найздібніших дипльоматів. Був особливим опікуном поневолених. Його смерть відчули болючо всі католики (він перестудився в часі своєї інтронізації в Велетрі). Похований у церкві св. Кекилії поруч кардинала Рамполлі.

Урочиста канонізація бл. о. Андрея Фурнє відбулася в Римі 4. 6. с. р. (неділя Сош. св. Духа). Приготовляється канонізація бл. Бернадетти Субіру з Люрду.

Кров св. Януарія в Неаполі кипить звичайно 2 рази на рік: у травні й вересні. Ц. р .кипіла також у квітні в прияві кардинала Аскалєзія й 2.000 франц. паломників. Се було надзвичайне чудо св. Януарія („Осс. Ром.“, ч. 99).

Свячення архіеп. Чіконянія, Ап. Дел. в Зл. Д., відбулися в Римі надзвичайно величаво. Святителями були: кардинал Р. Россі, архіеп. Піццардо й архіеп. Сальотті. Приявні були: кард. П. Ґаспаррі, кард. Сінчеро й кард. Фумасоні-Бйонді, всі урядники св. Конґр. для Сх. Ц. й Пропаґанди, богато епископів, всі майже римські семінарії (також українська) й величезне число вірних. Ап. Делеґат є вже в Америці.

Беатифікацій було вже с. р. кілька: о. Йосифа Пінятеллія Т. І., Катерини Лябуре́, Евфрасії Пеллетіе, Вінкентії Джерози й Джемми Ґальґані.

О. А. Мерк Т. І., проф. Бібл. Інституту в Римі, видав критичний текст св. Письма Н. З. по грецьки й по латинськи. Коштує 18 лір. Хто замовляє 5 примірників, платить по 15.50 лір.

Католицький німецький епископат відбув у Фульді конференцію, на котрій обговорив цілий ряд церковних проблем й усталив головні точки збірного пастирського листа в справі відношення католицької Церкви до теперішного політичного режіму в Німеччині (КАП).

Кардинал Ерле й проф. Герман з Ґрацу почали видавати: „Студії й документи до історії Ап. Ватиканської Палати“.

З Мадриту повідомляють, що весь катол. нарід на чолі зі своїми послами протестує проти несправедливого закону про віроісповідання й рел. Згромадження.

Еспанський Епископат виступив проти кривдячого закону про „віроісповідання й монаші згромадження“ (про той закон говорить енцикліка св. Вітця „Ділектіссіма Нобіс“).

Т-во св. Єроніма для поширення доброї преси істнує в Загребі 65 літ. Дотепер видало воно понад мілїон книжок рел. змісту, 4 і пів міл. наукових книжок і 1 міл. 300 тис. інших. Т-во має 72.000 членів, великий дім, 2 міл. динарів річного обороту. Надвижки має тепер 200.000 динарів. Товариством опікується архіеп. Бавер.

симпатію Карамазова, старається вплинути на зміну його ідеольоґії. Вона з розмов з ним знає, що Карамазов бажає „відродження української нації“ та що думає про „національну романтику“. Однак цього відродження бажає він лише остільки, оскільки воно причиниться до кращого розвою соціялізму. „Інакше він на це відродження дивитися не хоче“ (31). Аглая старається його переконати, що „з такого відродження ні чорта не вийде“. Є надія, що їй удасться се зробити тому, що Карамазов — людина нервова, захитана у своїх поглядах, а Аглая се повна сил і охоти до праці „нова людина нашого часу. Вона — одна з тих молодих людей, що як гриби на дощі виростають біля комячейок“ (47). „Її з природи покликано до кипучої діяльности й вона хоче творити життя. Вона проповідує ідеольоґію нової буржуазії“ (47).

Хоч повість „Вальдшнепи“ нескінчена, бо большевики не позволили її допровадити до кінця, ми можемо легко догадатися, що Карамазов вкінці стане по стороні Аглаї. Вона зуміє вплинути на нього так, що „нова ідея мусить захопити Карамазова так, як і та, во імя якої він розстрілював своїх ближніх“ (28). Аглая не в силі зрозуміти, як можна „майбутнє своєї нації вязати з якоюсь там кляcою“ (30). „Маркс — на її думку — є зовсім чужерідний елемент для вашої країни“ (т. є України). А Карамазовові повинно бути відомо, що „коли до водороду додати кислороду, то горяче тіло не встигає навіть приторкнутися до цієї мішанини і... вода“ (23).

Арґументи Аглаї сильні, а коли додати до сего любов, то можна напевно сказати, що побіда по її стороні.

Противенством Аглаї — Вовчик, учений лінґвіст, людина нежиттева, бездільна. Аглая називає його „шматком мяса, в якому не може бути ніяких людських початків“ (25). Того рода люди не до вподоби Аглаї. Їй подобається Карамазов, „що є відважний і має волю“.

Устами Карамазова Хвильовий виповідає погляд на негативний вплив Шевченка на психіку української суспільности, як також на відносини, які панують на Радянщині. „Шевченко кастрував нашу інтеліґенцію. Хіба це не він виховав цього тупоголового раба-просвітянина, що імя його легіон? Саме цей іконописний „батько Тарас“ і затримав культурний розвиток нашої нації і не дав їй своєчасно оформитися в державну одиницю. Дурачки думають, що колиб не було Шевченка, то не булоб і України, а я (т. є Карамазов) от гадаю, що на чорта вона й здалася така, якою ми її бачимо аж досі..., бо в сьогоднішньому вигляді з своїми ідіотськими українізаціями в соціяльних процесах вона виконує ролю тормоза“ (23).

Не дивниця, що такі погляди Хвильового, як невдоволення з комуністичного устрою, називання комуністів „дегенератами“, проповідування упадку большевизму („революція доживає останні дні“) й википивання досягнень революції, з котрої залишилися лише спогади, „прекрасний димок“ на обрії неба, віра в побіду національно-державницької думки, — нагнали большевикам богато страху й викликали нагінку офіціяльної критики на автора „Вальдшнепів“.

Заатакований Хвильовий „кається“ примусово в листі до редакції „Комуніста“ з 22. II. 1928. Він обороняється перед критикою „Вальдшнепів“ Хвилею. Вкінці признається до „вини“, кажучи, „що остаточно переконався, що йшов не по тому шляху, по якому мусів іти, як комуніст“..., що „думає тільки про те, як би йому хоч частково змити з себе ту пляму, котра забрудила його партійне й літературне імя. Врешті публично просить пробачення (хочби умовного) у всіх тих товаришів, що з ними на протязі кількох років вів запеклу боротьбу“.

Підписаний член КП(б)У М. Хвильовий. (Д. б.).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Г. ДОМНИЦЬКИЙ

ПОЧАТКИ КАТОЛИЦЬКОЇ ПАРТІЇ ЦЕНТРА

(Пророчі предсказання Епископа Кеттелера про комунізм*).

1848 рік приніс німецьким католикам першу пряму організацію католицьких послів до німецького національного зібрання в Франкфурті, яке почалося було дня 18. травня. Воно мало завдання створити міцно звязану державу з національним устроєм, на місце нещасливого „Німецького Союза“. Та держава мала обєднувати всі німецькі племена.

Орґанізація католицьких послів звалася „Katholischer Klub“. Його створено 14. червня. Предсідником того клюбу був ґенерал Йосиф Радовіц (1797—1853), а його заступником Авґуст Райхенспергер (1808—1895). З початку цей клюб хотів бути „Ausserparlamentarischer Verein“ або „Katholischer Verein“, як його звали чужі. В своїй діяльності він обмежився наразі переведенням релиґійних, церковних і шкільних справ. Державно-політичних питань не хотів був торкатися. Більшу ролю в цьому католицькому клюбі відограв А. Райхенспергер. В очах національного зібрання, окрім в радикалів-демократів, клюб тішився повагою. Вершком його діяльности в тому зібранні було обстоювання релиґійної й виховно-освітньої свободи в „основних законах“, які те зібрання виробляло й ухвалювало. За свободу для Чина Єзуїтів в Німеччині католицький клюб тоді завзято не обстоював, з тактичних причин, керуючись практичністю своєї політики.

Діяльність католицького клюбу видно найкраще зі слів А. Райхенспергера. Він, як нове обеднання, виконав те, що частини основних законів у відношені до церкви і школи випали задовольняюче. Клюб не був властиво політичною фракцією, лише католицько-конфесійним обеднанням, яке після національного зібрання більше вже не збиралося. Багато його членів було за тим, щоби зробити з него політичну партію, як каже тодішний посол, барон Кеттелер. До цього тоді не дійшло, бо „німецьке питання“ утворило було тоді серед католицьких послів два ріжні політичні погляди. Більшість серед них були „великонімці“, які бажали бачити будову німецької держави з приєднанням Австрії. Знов інші думали інакше. Може бути, що перетворенню клюбу в політичну партію перешкодила також та обставина, залежна від комплікації „німецького питання“, що національне зібрання, хоч і виробило основні закони, але не збудувало для них підложжа — німецької держави. Отже ті закони не мали сили в наступних роках, для союзних держав „Німецького Союзу“ вони не були міродайні. Ситуацію того зібрання для німецьких католиків рятувала на половину Прусія, яка річевий зміст основних законів перебрала для свого устрою з 1848 і 1850 рр. Франкфуртське національне зібрання мало очевидно своє значіння для політичної думки взагалі хоч і без прямих наслідків. Так з великої хмари впав малий дощ. Тут варт іще додати, що в листопаді й грудні 1848 р., прославився в Майнці посол Кеттелер своїми шістьма проповідями про соціяльні питання. Їх значіння в тому, що в них соціяльне питання, з докладним теольоґічним обґрунтуванням, поставлено на ґрунт християнського закону. К. Бахем є того погляду, що проповіді Кеттелера причинилися в великій мірі до формування соціяльно-політичного способу думання німецьких католиків і пізнішої партії Центра. Наново перевидані ті проповіді в 1878 р. Вони не творять нової системи на полі соціяльному, зате в них повно захоплення соціяльними справами й вони збудили у католиків цікавість до суспільного людського життя й його зла. „Лише Христос і християнство — каже Кеттелер — може допомогти світові, особливо робітничій клясі. Комунізм в тому змислі, що добра землі повинні завжди наново ділитися, заперечує закон природи, бо комунізм знищить добре управління дібр землі й разом з цим осягнення їх природної цілі, поширить нелад і злобу та припинить умови людського життя“... „Власне як у багатих так і в убогих джерело суспільного зла лежить в душевнім життю (in der Gesinnung). Як користолюбство, жадоба, еґоїзм відвернули богатих від убогих, так користолюбство, жадоба й еґоїзм, у злуці з зовнішною великою нуждою викликали ненависть убогих супроти богатих“. Вони зруйнували любов ближнього. „Супроти сеї внутрішної погуби світ зі всіма його науками безпомічний, в той час як християнство цілу силу своєї науки направляє власне на душевне життя, на внутрішне покращання людини“. Окрім проповідей видав Кеттелер ще отсі свої праці: „Die Arbeiterfrage und das Christentum“ (1864) і „Liberalismus und Christentum“ (1872).

Як уже відомо, рівночасно з німецьким національним зібранням у Франкфурті відбувалося пруське національне зібрання в Берліні. Як там, так і тут вибори відбулися на основі загального права. Першим головним завданням того зібрання було вироблення нового державного устрою, в формі конституційної монархії. Річевий зміст перебрано для нього з основних законів німецького національного зібрання. Він був готовий вже в кінці 1848 р., а остаточно принятий 30 січня 1850 р. Слідуючи за вимогами часу, Прусія приняла в тих законах політичну й церковну свободу. Коли до 1848 р. в справах горожанських, церковних і політичних першенство перед Прусією мала південна Німеччина, то після того року стало нвпаки. І німецькі католики скористали з тих пруських свобід.

В пруському національному зібранню в Берліні, яке почалося 22 травня, виступали католицькі посли, на чолі з архиепископом Ґайзелем, з такимиж церковно - культурними домаганнями як і в німецькому зібранні у Франкфурті. Ні клюбу, ні фракції для своїх політичних домагань тоді ще не створили, але належали до інших партій: одні до „партії конституційних прав“, в котрій предсідником був П. Райхенспергер, інші до лібералів і демократів. Спільні взаємини між собою вони мали завдяки архиеп. Ґайзелеві. Вся президія національного зібрання складалася з трох католиків: два були з партії прав, третий з демократів. Та се був лише припадок. Старання католицьких послів в національному зібранні остали не без успіхів завдяки їх ініціятиві й активності. Тай тому, що їх бажання в справах церковної свободи йшли по тій лінії, що й стремління лібералів в питанні політичної свободи.

Що до самого національного зібрання, то влада була перевела його 8 листопада з Берліна до Бранденбурґа, під впливом революційности лівих, які в ньому мали більшість. 5 ґрудня зібрання було вже розвязане. Того самого дня король оголосив згори наданий державний устрій (die oktroyirte Verfassung) разом з законом про вибори до першої й другої палати. Нововибрані палати зібралися в Берліні 26 лютого 1849 р. Їм пруський уряд дав під ревізію октройований устрій, який дня 30 січня 1850 р. був вже виготовлений, але новою палатою, перевибраною дня 30 травня 1849 р. на основі „трохклясового права“. 31 січня 1850 р. король пруський опублікував його, а 6 лютого заприсяг разом з палатою. Після цього католики в Прусії стали почувати себе далеко вільніще, як католики в південній, католицькій Німеччині.

В тих палатах католицькі посли заступали свої відомі домагання й належали до інших політичних фракцій: консервативної й ліберальної. На протязі цілої сесії (1849—1852) провід над католицькими послами був в руках Гайнриха Остерата (1805—1888), при активній допомозі П. Райхенспергера.

К. Бахем пише, що колиб пункти нового устрою виконувала влада надалі по людськи, то католицькі посли не малиб ніякої спонуки шукати для себе свого політичного обеднання й залишилисяб також надалі по інших відповідних фракціях, притримуючись лише свого погляду конфесійного. Але коли вони побачили, що деякі пункти влада виконувала тенденційно, мусіли шукати свого політичного обеднання. Притоку до цего дали особливо едикти міністра віроісповідання Оттона Равмера з 25 лютого, 22 травня й 16 липня 1852 р., в яких він наказував наглядати за „чужинецькими духовними“, місіонарями, їх проповідями й т. д. та забороняв студіювати в „Ґерманській Колеґії“ в Римі. Очевидно, ті едикти були звернені, з одного боку, проти Єзуїтів, які з 1848 року зявилися були в Прусії й розпочали свою діяльність серед народу, та, з другого зносили вже церковну свободу і свободу переконання. В часі виборів до другої палати ляндтаґу в осени 1852 р. католики використали ті едикти в свою користь, бо їх дразливим протикатолицьким змістом збільшили число послів майже вдвоє.

Новий ляндтаґ на час від 1852 до 1855 р. відкрито 29 листопада. На другий день заснувалася в ньому „Католицька фракція“ („Католіше Фракціон“). Її статут підписало 63 послів (том II, с. 216—17). Якогось програмового характеру цей статут не мав, лише діловий, для внутрішнього порядку самої фракції. Основне в ньому лише чолове речення: „В резолюціях, які є до приняття в ляндтаґу, фракція старається по можности бути обеднана“. Очевидно, цей статут католицької фракції був ґрунтом для творення нової політичної католицької фракції. В ляндтаґу й поза ним відріжнялася „католицька фракція“ від „консервативної“ тим, що рішуче притримувалася нового устрою, а від лібералів тим, що посідала великонімецький погляд. Предсідником фракції був Авґуст Райхенспергер. Найважніщим завданням фракції була очевидно боротьба проти згаданих едиктів О. Равмера, яку фракція підняла в ляндтаґу (17. XII. 1852), де здобула більшість (12. II. 1853). Проте формально всеж-таки не вдалося їй усунути тих дразливих едиктів. Дискусія над ними була в соймі вели-

*) З приводу реорґанізації катол. партії Центра, яку тепер переводить в Німеччині б. канцлер Брінінґ, цікаво буде пригадати про початки то партії. Статті про сю партію гл. „Н. З.“ чч. 551, 555, 559 і 579 з 1932 р. — Ред.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В УКРАЇНСЬКІМ ПОРТОВІМ МІСТІ Одесі увязнено кількох директорів збіжевого тресту. Їм закидає червона влада, що подавали фальшиві вістки про вислід жнив у їх районі. Такі самі вісти приходять з інших сторін України. По всій Вел. Україні шаліє тепер страшний терор. Московський уряд хоче в той спосіб вже наперед зломити всякий опір і забезпечити собі як найбільше збіжжа з нових жнив.

ПОЛЬСЬКІ ОПОЗИЦИЙНІ СОЙМОВІ КЛЮБИ застановляються над внесенням спільної петиції до президента РП в справі скликання надзвичайної соймової сесії.

У ЗВЯЗКУ З ТРАҐІЧНИМИ ЗАВОРУШЕННЯМИ в Зах. Галичині, що потягнули за собою тілько жертв у людях, Стронніцтво Людове хоче довести до скликання надзвичайної соймової сесії. Сойм мавби занятися висвітленням тих подій. „Слово Польске“ запевнює людовців, що висвітлення тих подій наступить, але не в соймі, лише в суді, де буде також висвітлена роля Стронніцтва Людового у викликанні тих заворушень.

ПОСОЛ СССР у Варшаві Антонов-Овсієнко відбув довшу конференцію з мін. загр. справ Польщі Беком.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ ҐДАНСЬКОГО СЕНАТУ гітлерівець Равшнінґ заявив представникам заграничної преси, що Ґданськ вестиме у відношенні до Польщі політику порозуміння і стоятиме на становищі льояльного зберігання договорів.

В РІЧНИЦЮ ВЕРСАЙСЬКОГО ДОГОВОРУ, т. зн. 28 червня бр., відбулися в цілій Німеччині протестаційні віча і маніфестації проти версайського договору.

ГІТЛЄРІВСЬКІ ВЛАСТИ повели систематичний наступ на своїх союзників німецьких націоналістів (гуґенберґівців). Переведено ряд ревізій, богато осіб увязнено, порозвязувано цілий ряд провінціональних відділів німецько-національної партії і „Сталевого Шолому“.

ПРОВІДНИКИ „СТАЛЕВОГО ШОЛОМУ“, по конференції з Гітлером піддали сю орґанізацію гітлерівському рухови.

В СОВІТСЬКІМ ТОРГОВЕЛЬНІМ ПРЕДСТАВНИЦТВІ в Берліні та в нафтовій фірмі СССР німецька поліція перевела чергову ревізію.

СЕРЕД АРАБСЬКОЇ МОЛОДІ росте фашистівський рух.

НОВИНКИ

Лугове Свято в память Гетьмана І. Мазепи у Львові відбудеться 2 липня с. р. Рано о год. 9. на площі Т-ва гор і рухових забав (коло грища „Поґоні“) полева Служба Божа, о год. 11 проба вправ. О год. 3 попол. Свято розпічнеться промовою про Гетьмана І. Мазепу, відтак вправи Луговиків, Луговичок і дорасту. На закінчення дефіляда. Се Лугове Свято буде пробою сил і заразом іспитом з праці Лугової Орґанізації в околицях Львова. Тому повинно ним зацікавитися наше львівське громадянство.

Т-во Сокіл-Батько у Львові орґанізує прогульку до Тухлі й на Маківку. Учасники виїздять зі Львова в суботу, 1 липня, о год. 18.15 з гол. двірця, вертають до Львова в неділю, 2. липня о год. 22.43.

В Калуші відбулося величаве свято з приводу 300-ліття уродин Гетьмана І. Мазепи. На площі Українбанку відправлено панахиду, відтак о. Майорчак виголосив відповідну проповідь. Потім відбулася академія з богатою програмою, вкінці фестин з пописами Соколів, Луговиків і діточих садків. Поліція увязнила трьох селян за те, що нібито орґанізували похід до міста, який заборонено.

В Дрогобичі „Боян“ і Т-во ім. Лисенка уладили спільно академію в память Миколи Лисенка. Всі точки сеї академії пройшли з великим успіхом.

В с. Бачин, пов. Старий Самбір, відбувся концерт в память Гетьмана Ів. Мазепи.

В Старосамбірщині заборонили окружне Мазепинське Свято.

Нові сокільські гнізда повстали в с. Дубівці й Лани, в пов. Галич.

В Станиславові побудують летунську площу.

З Жовкви пишуть нам: В „Н. З.“ ч. 46 з 25. VI. в статейці „Свято УМХ в Жовкві“ подано невірно імена й прізвища дириґентів. І так жіночим хором дириґувала п. Оля Хмеликівна, мішаним хором п. Володимир Ґадьо.

Градова буря з громами перейшла над Львовом вперве сего літа 28. червня. Вода позносила з узбіч пісок і каміння, що замулили трамваєві шини. В около 300 місцях вода вдерлася до сутерин і пивниць так, що мешканці мусіли взивати пожежну сторожу. Втрати великі.

Град величини волоського оріха знищив у Тернопільщині поля на просторі 16.000 га в отсих селах: Бірки Великі, Ступки, Романівка, Чернихів Мазовецький, Анелівка, Кипячка, Дичків, Красівка, Баворів, Стриївка, Лубянки та ін. Град знищив 40 до 80 проц. засівів, переважно необезпечених.

Жертвою бур з громами впало кілька осіб і богато господарств в пов. Коломия, Товмач і Снятин.

Град заподіяв великі шкоди в селах Медуха, Семиківці, Тустань і Межигірці, пов. Станиславів.

Перун убив селянина Гаврила Тебенюка з Волчковець (Снятинщина), що бив підчас бурі на полі.

Львівські трамваї подешевіли на деяких лініях. Знижені білети коштуватимуть 15 сот.

Польські корпоранти у Львові зачинають знов бити Жидів. На вул. Лозінського побили палицями 4-ох Жидів. Також побили тяжко одного Поляка, офіцира резерви, котрого взяли за Жида.

До склепу „Народної Торговлі“ на Личакові у Львові підкопалися злодії і закрали весь товар.

Магазин летючок і брошур ОУН викрила поліція у Львові. Рівночасно увязнено богато осіб.

„Український День“ на світовій виставі в Шикаґу відбудеться 17 серпня. Відомий наш артист-балетмайстер Василь Авраменко приготовляє велику програму. В ній возьме участь около 1000 наших танцюристів.

Болгарський композитор Петко Наумов помер в Софії в 54-ім році життя. Він був одним із засновників Музичної Академії в Софії та причинився богато до піднесення музичної культури в Болгарії. До найцікавіших його творів належить „Тутраканська епопея“.

Гора засипала село Ляйш в кантоні Ґрізонс у Швайцарії. Ратункові відділи відкопують засипані доми. Більшість населення загинула, засипана несподівано в ночі.

Австрійських Жидів виселюють з Німеччини у відплату за виселювання з Австрії німецьких горожан гітлерівців.

На совітсько-ромунській границі під Тіґіною ромунська гранична сторожа застрілила 2 большевицьких курерів, котрі хотіли нелеґально перейти на совітську територію.

Як у травні м. р. Брінінґ розвязав атеїстичні боївки в Німеччині, була поголоска, що орґанізації „Інтернаціоналєр Пролетарішер Фрайденкер“ перенесли свій осідок до Москви чи до Штокгольму. Тимчасом показалося, що вони перенесли його до швайцарської Базилеї. Але й Швайцарці також мабуть викинуть їх.

Господарська конференція Жидів з цілого світа відбудеться в Лондоні в половині липня. Ціль її зорґанізувати бойкот німецьких виробів на цілім світі.

Американський сенат приняв закон про працю для безробітних. На урухомлення робіт призначено 3 міліярди 600 міліонів долярів.

В Америці число безробітних впало в порівнанні з квітнем на 2,000.000 осіб.

Знак часу. У звязку з редукціями мужаток в державній і самоврядній службі, консисторі завалені поданнями о сепарації супругів. Майже всі ті сепарації фіктивні. Тут розходиться про те, щоби уникнути втрати праці одного зі супруг.

Всіх самоходів на світі є тепер 35,200.000, на 542.000 більше ніж м. р. Америка має 26,000.000 авт, Франція 1,700.000, Анґлія 1,600.000, Канада 1,200.000, Німеччина 637.000, Італія 278 тис., Еспанія 175.000, Бельґія 171.000, Голяндія 127.000, Данія 123.000, Японія 101.000, Чехословаччина 92.000, Швайцарія 89.000 самоходів. Кілько авт має Польща, ся американська статистика не подає.

Доляр в приватних оборотах 7.02 зол. У Варшаві Банк Польський платив 7 зол. Золотий доляр 9.17 зол. Тенденція знижкова.

ка. В її осередку стояли ідеали початкуючого руху партії Центра.

Над дальшою діяльністю „католицької фракції“ — як в цій сесії, так і в другій (1855—1858) — я не вважаю більше вказаним застановлятися, бо вона відома. Тактика її була обережна. Між іншим були спроби деяких католицьких послів, особливо обидвох Райхенсперґерів у другій сесії, конфесійну назву фракції замінити на політичну, з доданням проґрами, що вдалося зробити щойно в слідуючій сесії. Що католицька фракція, кажучи словами одного в Райхенсперґерів, не обмежувала свого думання й діяльности на своїх спеціяльних інтересах, але уважно сліділа за правами вольности всіх без ріжниці — евангелистів, дисидентів і жидів це доказує більше, як промовлене слово, більше, як вотум її, — це доказує богато петицій, які подали дисиденти й жиди якраз католицькій фракції, з проханням заступати їх поневіряні права. У всіх таких справах катол. фракція заступала не лише католиків, але всіх співгорожан і була представницею змагань всего народу.

Посмертна згадка

† **о. Діонізій Равич-Венгринович,** гр.-кат. парох Крехович, коло Перемишля, помер у Кракові 24. VI. с. р. в 71 р. життя. В. Й. П.!

Жертви

о. Василь Луцький з Саджавки, п. Ланчин вложив 2 зол. на українських інвалідів. 1-1

КІНА

АДРІЯ: Тайна старого року.
АТЛЯНТИК: Побажана.
КАСІНО: Королева скорости.
КОПЕРНИК: Манджурія горить і Симфонія 6 міліонів.
МАРУСЕНЬКА: Манджурія горить і Симфонія 6 міліонів.
МІРАЖ: Циганські романси.
МУЗА: Жінка без будучности.
ПАЛЯС: Дама в смокінґу.
СТИЛЕВЕ: Герої дикого заходу.
УТІХА: Мальовані хлопці й ревія.

ПОДЯКА

Далеко на Лемківщині в пов. Коросно є мале гірське село Чорноріки. В нім нема ніякого українського т-ва, нема навіть власного шкільного будинку. Місцева утраквістична школа міститься в приватнім будинку. Її хочуть звинути або злучити з польською школою Т. С. Л., коли не буде власного будинку. В 1932 р. ми дістали дерево з ерекц. ліса і вже зачали будову Парохіяльного Дому, де містилабся школа й читальня. Тяжко приходило з будовою, бо наше село невелике (360 душ, 50 хат), бідне й не всі наші люди розуміють вагу власної хати. Тому ми вислали в тій справі відозви до Франції й Америки. Наші робітники, парохіяни та з інших парохій зложили на будову Парохіяльного Дому цінні жертви. — І так робітники у Франції в Помблері зложили: Юрій Воробель 50 франків, Михайло Вавринюк 20 фр., Михайло Адріяшин 15 фр.; по 10 фр.: Степан Сенюк, Семен Рукас, Василь Гринків, Михайло Лепкий; по 5 фр.: Юліян Гірчак, Степан Довбуш, Володимир Кашуба, Михайло Харко, Іван Харко й Петро Даньо — разом 155 фр. — Робітники в Америці зложили: по 5 долярів: Микита Маркович, Дмитро Косценко, Юрко Ярома; по 3 доляри: Тимко Маркович і Марія Маркович; 2 дол. Михайло Верхоляк; по 1 дол.: Михайло Добрянський, Григорій Новосад, Онуфрій Ярома, Йосиф Петрик, Андрій Маркович, Іван Маркович, Юрко Маркович, Катерина Маркович, Ґеновефа Маркович і Атаназій Беднарський; Михайло Начас 50 центів. Разом 33 дол. і 50 центів. — Всім ласкавим Жертводавцям Комітет будови Парохіяльного Дому в Чорноріках складає отсим щиру подяку. Нехай Господь Бог кріпить сили наших Братів-еміґрантів, що складають свої цінні жертви для поліпшення долі свого народу. — *Комітет.*

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обекти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

НАПРАВУ ВІЧНИХ ПЕР солідно й дешево виконує „PRECYZJA“ Львів, Рутовського 10 (в брамі) Напротив костела Єзуїтів

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон. КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає Фірма АНТІН КАФКА Львів, ул. Галицька ч. 4. Ціни знижені! 4—? Вибір великий!

СІЛЬ до ніг „A G E“ Ґонсецького з когутиком усуває всілякі недомагання ніг, як: поти, відпарення, нагнітки і т. д. Жадати в аптиках і дроґеріях виразно: СІЛЬ „A G E“ ҐОНСЕЦЬКОГО

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ з прегарних шліфованих плит поручає BRATTEL DE CET Фабрика цементових виробів Львів, ул. Шевченка 11 а. Телєфон 20-78. Рік заснування 1909.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах. РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45 Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ Львів, улиця Собіського ч. 3

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51. Телєфон ч. 60-04.

ЦИНК ДОРОЖІЄ

Хто хоче набути найліпший матеріял до покриття дахів чистою цинковою бляхою, по нинішній виїмково низькій ціні, нехай спішиться з замовленням.

Замовлення приймає, всяких вияснень уділяє безплатно

„БЛЯХА ЦИНКОВА“ Бюро Продажі Польських Вальцівень Цинку Сп. з об. порукою.

Катовиці, вул. Марійська ч. 11. — Телєфон 12-61

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 6 липня 1933. Ч. 49 (647).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам.долар.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Справа Східної Галичини

перед анґлійською Палатою послів.

В анґлійській палаті послів знова порушувано справу Східної Галичини. Посол Голфорд Найт поставив запит до секретаря закордонних справ, чи Уряд Його Королівської Величности все ще є того переконання, що на території Східної Галичини повинна бути заведена автономна управа? Наколи уряд признає потребу заведення автономії, то чи не булоби вказаним звернутися до других держав, які підписали рішення Конференції Амбасадорів дня 15 березня 1923 року, коли-то було признано Східну Галичину Польщі під умовою, що вона надасть тим землям автономію, щоб спільно поробити відповідні кроки перед польським урядом? Взагалі, що повиннося зробити, щоб рішення Конференції Амбасадорів було виповнене? — На запити посла Найта відповів в імени сер Джана Саймона підсекретар Г. Д. Маджерсон. Він заявив, що Уряд Його Королівської Величности не зміняв свойого переконання відносно потреби надання автономії Східній Галичині. Тільки уряд не уважає теперішню хвилю відповідною, щоб те питання видвигати перед польським урядом, бо не одержав в тій справі повідомлення і від других держав, які підписали рішення (Італія, Франція, Японія), що й вони задумують видвигнути те питання. — Посол Найт поставив дальший запит, чи не уважавби Уряд Його Королівської Величности за вказане, зогляду на загальне заспокоення і зогляду на те, що рішення Конференції Амбасадорів надалі зобовязує, щоб анґлійський уряд попрохав також уряди других держав, які були причасні у принятті тої резолюції, щоб вони тепер ту справу переглянули? Взагалі, посол Найт піддає думку, щоб анґлійський уряд перебрав провід в тому ділі та предложив свою думку під розвагу урядам, які підписали рішення Конференції Амбасадорів. — Підсекретар Марджесон приобіцяв, що пропозиції посла Найта предложить секретареви закорд. справ. — (Укрбюро Лондон).

Саботажні організації на Україні

„Слово Польске“ повідомляє: З Москви надійшли вісти, що секретар політбюра всесоюзної комуністичної партії Постишев, присланий з Москви на Україну з широкими повновластями, виголосив у Харкові промову. В ній ствердив, що на Україні істнують саботажні організації, які ведуть націоналістичну пропаґанду й намагаються унеможливити сегорічні жнива. В сій промові Постишев остро виступив проти б. комісаря освіти на Україні Скрипника, закидаючи йому націоналізм. — Словом, всюди „саботаж і націоналізм“.

Чи партія Центра буде розвязана?

ПАТ повідомляє з Берліна: Публична опінія слідить з напруженою увагою хід останніх внутрішно-політичних подій в Німеччині. Політичні круги думають, що католицька партія Центра сама розвяжеться. В Берліні відбув наради її начальний провід. Центрова фракція в берлінській міській раді розвязалася. Поодинокі члени зголосили виступлення з партії. Про подібні випадки повідомляють також з богатьох місцевостей на провінції. Остаточне рішення, чи партія Центра буде розвязана, наступить по конференції Брінінґа, голови партії з Гітлером. — Всі інші партії вже „самі“ розвязалися.

Велика повінь на Гуцульщині

ПАТ повідомляє: Наслідком довготриваючих дощів вилило на Гуцульщині богато рік, гірських потоків, що заподіяли богато шкоди. Особливо потерпіли свіжо збудовані дороги з Ворохти до Жабя. Води потоку Варатин у громаді Ясенів Горішний залили почтовий уряд і кооперативу. В Жабю виступив з берегів потік Криве, забрав руштування нового мосту і богато кладок. В Устеріках Чорний Черемош знищив один міст, другий поважно загрожений. Телефонічна лінія Розтоки-Яблониця в богатьох місцях перервана. Внаслідок дальших дощів вода в ріках підноситься постійно.

Жиди хотіли належати до гітлєрівців

Центральний Союз Жидів німецьких горожан оповістив відозву, яка взиває жидівських робітників вступати до національно-соціялістичних професійних орґанізацій. Ся відозва стрінулася з рішучою відмовою зі сторони проводу гітлерівського фронту праці. Цей провід зазначив при тім, що Жидів раз на все виключено зі всіх гітлерівських організацій. Жидівські робітники можуть лише зорґанізуватися окремо і то лише в товариських цілях (ПАТ).

Віднайшли четверту піраміду біля Джізе

Коло місцевости Джізе находиться славний Сфінкс і три найбільші піраміди. Найбільша з них Хеопса має в основі аж 227 м, висока нині на 137 м (колись 146 м). Друга по величині піраміда Хефрена в основі широка на 210 м, висока на 136 м. На вибудування піраміди Хеопса з'ужито тільки каміння, що з нього можнаби поставити камяний мур на два метри високий, на метр грубий, довгий на 1200 км., себто від Гамбурґа до Ґенуї. В останнім часі вдалося єгипетському професорові Гассанові Селімові, що кермує єгипетськими розкопками, відкрити останки четвертої піраміди. По думці професора Гассана, ся піраміда має бути гробівницею королевої Кгамети, дочки фараона Микеріноса (його піраміда найменша з трьох пірамід біля Джізе). Напроти сеї піраміди відкопано процесійну вулицю, а при ній житла жреців (досі 40).

Поширюйте католицьку пресу!

Для вломників не існують посвячені місця ні посвячені предмети, тому треба обезпечити від крадіжи з вломом церковну утвар і церковні дорогоцінности в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

УГОДА СССР З ПОЛЬЩЕЮ

СТАНОВИЩЕ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ПРЕСИ В ГАЛИЧИНІ

Як відомо, СССР заключив з Польщею нову угоду, що називається пакт неаґресії. Кажемо н о в у угоду — тому, бо СССР уже раз заключив був угоду з Польщею. Се договір між СССР і Польщею, заключений у 1921 р. в Ризі. І не тільки з Польщею заключав СССР угоди. Він заключав їх з кождим, хто тільки йшов на угоду з ним: з Туреччиною, з Німеччиною, з Італією, в останніх часах навіть з Францією.

Та хоч СССР себто большевики заключали і заключають угоди на право й на ліво з ріжними державами, між ін. з Польщею, то большевицька преса весь час різко нападала на український національний табор за його угодовість і навіть за ніби угоду з деякими державами. Особливо большевицька преса в Галичині дуже різко нападала на український національний табор за угодовість і навіть за ніби угоду з Польщею. Зокрема нападала і нападає галицька большевицька преса за угодовість і навіть за ніби угоду на нас.

Кілько то грубих лайок і нападів за угодовість і навіть за ніби угоду з Польщею появилося й появляється в большевицькій пресі, краєвій і заграничній, передовсім на станиславівського Епископа, Преосв. Григорія Хомишина! А кілько таких лайок і нападів появилося й появляється в тій пресі за те саме на орґанізацію УКНП (УНО)! Та вже особливою увагою большевицької преси під тим оглядом тішиться наш орґан. „Нову Зорю“ большевицька преса, краєва й заграничная, ніколи не згадує інакше, як тільки з додатком: „у г о д о в о - клєрикальна“.

Так большевицькі наймити в Галичині й заграницею ставляться до уроєної угодовости й уроєної угоди з Польщею українського національного табору, зокрема українського католицького табору. Вони поборюють тут угодовість і неістнуючу угоду з Польщею безоглядно і грубо демаґогічно.

Та інакше, зовсім інакше, становище тих наймитів, коли угоду (дійсну!) з Польщею заключив СССР. Тепер вони вже не обурюються і не нападають за угоду ні на СССР ні на Польщу. Навпаки. Вони у звязку з угодою СССР перестали навіть виступати проти політики Польщі на зах.-українських землях. Бо такі виступи заколочують добрі відносини між СССР і Польщею. А коли пани хочуть вдержувати з собою добрі відносини, тоді наймити мусять поступати так, як того вимагають інтереси їх панів.

Сказала се большевикам і їх наймитам отверто і грубо між ін. урядова „Газета Львовска“. Вона в ч. 52 з б. р. в передовиці п. з. Chybione strzały char-

kowskiego lokaja так написала, коли „всеукраїнський староста“ Петровський виступив на останній сесії ЦІК-а СССР у Москві проти Польщі:

„Odpowiedzialni kierownicy państwa sowieckiego, których przezorność doprowadziła do zawarcia paktu nieagresji z Polską, powinni pouczyć podwładnych urzędników, do których należy Petrowski, o t. zw. dobrych obyczajach. A dobre obyczaje mówią, że jeśli pan próbuje utrzymywać z kimś dobre stosunki, wówczas lokaj musi znać mores“.

Домагання „Ґазети Львовської“, що покривається зі становищем у тій справі польського уряду, відповідальні керманичі СССР взяли очевидно під увагу. І відповідно „повчили“ (себто наказали) своїх льокаїв також у Галичині. Тому большевицька преса в Галичині вже не виступає ані проти угоди СССР з Польщею ані навіть проти польської політики на зах.-укр. землях. Не виступає, не зважаючи на те, що та угода і та політика — дійсні факти. Вона про все те мовчить, начеб набрала води в рот!...

Та зате тим безличніше нападає большевицька преса в Галичині на український національний табор. Атакує між ін. за... неістнуючу угоду з Польщею!...

Хто не вірить нехай загляне до „Ілюстрованої Ґазети“ ч. 6 з б. р. Там у „Малім фелєтоні“ п. н. „Ніч на Личакові“ оповідається, як з ночи безпосередно перед відкриттям нагробника Франка Павлик і Франко, що похоронені на Личаківськім цвинтарі у Львові, встали зі своїх гробів, зійшлися разом та стали вести з собою суто большевицьку розмову. Та розмова кінчиться такою сценою, яку наводимо дослівно:

— Ч-ш-ш! А це хто он-де проходжується попід руки?

— Де? Ага, ото на поперечній доріжці?... Це — як я знаю з тутних похоронів — куратор Собінський, а отой усміхнений Михайло Галущинський.

— О так — о попід рученьки?!

— Угода ж, Михайле, чого дивуєшся? Слушнице.

— Х-хе, цікаві речі тепер на світі, як я бачу...

Пок. Михайло Галущинський не належав до наших ідеольоґічних сторонників. Навпаки. Ми ставились і ставимося до його громадянської діяльности дуже критично. Та, не зважаючи на се, пятнуємо нікчемний напад на нього большевикофільського орґану. Бо тим нападом на пок. Мих. Галущинського за неістнуючу угоду українського національного табору той орґан намагається відвернути увагу від заключеної саме угоди СССР з Польщею. Як бачимо, се тактика, якою користується звичайний злодій, коли за ним гонить погоня. Тоді він, втікаючи, щоб змилити погоню, кричить на весь рот: „Ловіть злодія!“

Та українське громадянство не повинно дозволити большевицьким найомитам „обернути кота хвостом“. Воно має обовязок поінформувати як найдокладніше широкі маси українського населення про найновіший угодовий курс політики большевиків та їх наємників. Поінформувати не на те, щоби викликувати неґативні настрої до держави, в якій живемо. Українське громадянство має обовязок поінформувати широкі маси українського населення про найновішу угоду СССР з Польщею на те, щоби тим здемаскувати облуду і цинізм, якими користуються большевики для поборювання всего українського національного табору та для здобування собі сторонників. Бо тільки незнання серед широких мас українського населення правди про СССР і большевиків робить можливою большевицьку аґітацію серед тих мас. І тільки освідомлення тих мас про ту правду зробить кінець успішній большевицькій аґітації в нас.

Про наслідки угоди СССР з Польщею для України напишемо окремо.

Послання галицьких Владик

В СВІТЛІ ПРАВОСЛАВНОЇ КРИТИКИ

Послання наших галицьких Владик, звернені до вірних нашої Церкви знаходять все великий відгомін на сторінках московсько-православної преси в Польщі. Критикуючи кожде послання на свій лад і пророкуючи при тій нагоді недалекий „крах“ гр. кат. Церкви, не обходиться згадана преса ніколи без того, щоби не оклеветати й не висміяти „одрахлевшую, аґонізірующую, опостилевшую, скомпрометірованную папежскую Унію („Слово“ ч. 2 з 1931)та не вислaвити також при тій нагоді аж до пересади „Єдіную, Святую, Соборную і Апостольскую св. Православную Церкву“.

Така своєрідна критика зі сторони православних **всезнайків** стрінула в р. 1931 одно послання ВПреосвящ. Митрополита Андрея і два послання Преосв. Григорія[1]); а в р. 1932 послання Преосв. Йосафата.

Нас зовсім не інтересувалоб се, що пише собі про гр. катол. Церкву, її Єрархів та їх послання до вірних офіціяльний православний орґан „Слово“, якби не ся обставина, що згадану рептильку поширяють „апостоли“ православія масово даром по нашій Лемківщині (як також в деяких місцевостях Східної Галичини) та пхають її на силу в руки навіть гр. католикам, а тим самим підкопують повагу нашої Церкви, Єрархії та священиків.

В тій статті поставив я собі за ціль виказати крутійство, злобу, брехню та клевету варшавського „Слова“ (ч. 72 з 1932) в звязку з посланням Преосв. Йосафата з нагоди тристадевятої річниці смерти св. Йосафата.

В згаданім посланню Преосв. Йосафат завзивав, між іншим вірних, щоби вони кріпко держалися своєї Церкви, гуртувалися коло своїх священиків та через них піддержували тісніші звязки з Владикою, бо ріжні вороги: незединені, сектанти та всякі безбожники ведуть завзяту борбу за людські душі.

Згадане „Слово“ знаходить зараз причину сеї борби за людські душі й до вище наведених слів нашого Владики додає слідуючі пояснення: „Так борба за людські душі йде завзята. Але хто властиво є причиною тої борби? Чи не той, хто старається подоптати чужі права? Здається нам, що тут вина повинна впасти тількина тих уніятських Епископів, що з такими хитрими та облесними словами звертаються до народу, бо вдиратися до чужих парохій, відбирати Церкви, виточувати таку масу процесів цілком не по християньски. Вдиратися в чужі парохії і деморалізувати нарід виходить на те саме, що помагати розвиватися сектам і безбожникам“.

З повищої писанини „Слова“ виходить, що виключно наші теперішні галицькі Владики винні сему, що йде борба за людські душі та що хтось там вдирається до православних парохій і церков на Волині, Холмщині й Поліссі та виточує православним ревіндикаційні процеси. Думаю, що автор, який писав в „Слові“ такі „правдиво мудрі речі“, мусів тоді мати 42° горячки, або бракувало йому в голові одної клепки. Я дуже дивуюся, що така байка могла появитися в реліґійному орґані, хочби навіть і православному, орґані, який виходить по директивам і благословенню митрополита Дионізія.

Дуже цікава річ булоб знати (та сподіюсь, що „Слово“ се внедовзі представить ясніше), який властиво звязок мають послання наших Галицьких Владик до своїх вірних з ревіндиційними процесами на Волині Поліссі й Холмщині?

В повищім цитаті зі „Слова“ одно правда, а саме те, що „вдиратися в чужі парохії й деморалізувати нарід виходить на те саме, що помагати розвиватися сектам і безбожникам“. Дійсно, се все бачили ми перед кількома літами на Лемківщині, коли то підбурені православними аґітаторами розфанатизовані „миролюбні“ православні овечки розбивали наші гр. катол. церкви, вдиралися з батюшками-демаґоґами до тих церков насилу, переривали богослуження нашим священикам (батюшка Г. (Грицай) в Святковій), обкрадали майже всі наші церкви там, де загніздилося православіє (ще й тепер недавно розбили й обрабували 7 наших церков на Лемківщині), підбурювали нарід проти наших священиків і т. п. — а тим самим допомагали розвиватися всяким сельробам і безбожникам, яких бачимо тепер по деяких православних селах Лемківщини, як з Тиляві й інших.

От бачите, незрячі дописувачі й редактори „Слова“, як то в правдивім світлі виглядає відвернення вашого власного арґументу![2])

---

[1]) Виїмки з послання Преосвящ. Григорія Хомишина цитує „Слово“ (ч. 3 з 1931) по польськи і тим немов хоче вказати своїм незрячим читачам, що навіть посланням Владика — мовляв — „польонізує“ наш нарід. Дійсно діявольський спосіб обману, бож „Слово“ могло се послання зацитувати по українськи, с. є так, як в оригіналі воно було написане. Але щож! Як-жеш цитувати по українськи, коли до всего, що українське, відчуває „Слово“ зоольоґічну ненависть. Воно навіть свойого часу аґітувало за московською школою на українських землях під Польщею. Таж прецінь „Слово“, хоч призначене для українського православного народу (бо „русских“ між православними в Польщі нема навіть 10 проц., пише по московськи, з виїмком маленької статейки, писаної покаліченою українською мовою, повною русицизмів, яку то статейку, от так собі для форми, поміщує „Слово“ все на 3. стороні. В виду сего православна преса навіть тут в Польщі веде ще й тепер дальше юдину роботу обмосковлення українського народу.

[2]) Згаданий вище, православний демаґоґ, батюшка Г., подвизався тут на Лемківщині в рр. 1927—28, а тепер десь зник з тутешнього „православно-місійного“ терену, бо вже побачив, що Лемки пізналися на його аґітації, брехні й демаґоґії, якою то аґітацією, брехнею й демаґоґією перетягнув в рр. 1927-28. кілька лемківських сіл до „батьківської“ віри. На своїх демаґоґічних проповідях, які мали характер не реліґійної проповіди, але вічевої аґітації як от прим. в Святковій і Дошниці, юдив постійно на наших Епископів і священиків та обіцяв православним наші Церкви й парохіяльні ґрунта, коли ціле село перейде на православіє. (А мимо сего варшавське „Слово“ вмовляє постійно в своїх читачів, що на Лемківщині не було православної аґітації!) За православієм на Лемківщині аґітував вище згаданий осібняк не з переконання, але радше для спорту й сензації та щоби докучити уніятським священикам, заявляючи нераз (се говорив він перед двома учителями), що готов кождої хвилі сам перейти на Унію та навернути назад на унію збаламучених ним Лемків, наколиб наша духовна Влада приняла його до духовного стану та надала йому.... добру парохію. — Кажуть, що сего батюшку усунули компетентні чинники, які, хоч сприяють дуже тутешньому православію, не могли всеж таки стерпіти підбурювання й демаґоґії, яку ширив на Лемківщині вище згаданий православний „апостол“. — Де тепер перебуває батюшка Г., не знати. Дехто говорить, що за ріжні його „здалки“ засуспендувала його православна духовна влада, а інша, якраз суперечна, верзія каже, що за свої „подвиги“ на Лемківщині іменовано його ігуменом чи аж архімандритом десь на Поліссі. Котра з тих вісток правдива не знаю, всежтаки по бажанні „Слова“, згаданий батюшка Г. дуже надававсяб на православний епископський столець на Лемківщині (за яким то стільцем в послідних часах повів аґітацію „Русскій Голос“), бо хоч має він скінчену нормалку й лиш якийсь там ремісничий курс, всежтаки, маючи сильно розвинений природний дар до аґітації й демаґоґії та знаючи добре тутешні відносини, міг би він як епископ ще дуже „прислужитись“ „маладой, возрождающойся православной Церкве на дарагой Лемковщинѣ“. (Д. б.).

о. Д. Ступак.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

НАЦІОНАЛІЗМ ДОНЦОВА

Й ІНШІ МИШУГІЗМИ*).

Під розвагу нашій молоді.

XXII. Український націоналізм і большевизм. Коли вже довоєнне польонофільство і ще більше москвофільство були льоґічним здійснюванням д о т е п е р і ш н ь о г о демаґоґічного українського „націоналізму“, — то теперішний большевизм се о с т а т о ч н е здійснення українського п у с т о г о націоналізму. Чому? Бо т. зв. Радянська Україна дає і в засаді і в практиці все, чого хоче пустий український д е м а ґ о ґ і ч н и й націоналізм — і ще більше! А зараз скажу, чому дає більше.

1) Радянська Україна і Москва признають українську націю.

2) Признають українську мову і пісню. Тай для першої всеж таки якось фінансують академію (хоч її оснував Гетьман Павло) й університети (основані тиж-же Гетьманом) і цілу масу шкіл і театри, пресу і т. д. А для пісні української фінансують опери.

3) Коли нація (після Донцова) живе на те на світі, „щоб дати себе чути“, — то фактом є, що під большевицькою управою „даємо себе чути“ навіть могутній Анґлії і то так, що та аж сопе і не знає, на яку ногу ступити.

4) Ще досі жаден український інтеліґент, котрий щиро пішов на службу до радянців, не вмер там з голоду. І дах має кождий над головою і кавяр їсть і „поступову“ жінку може мати, навіть що дня іншу й то по тамошньому — „правну“. Чогож ще та інтеліґенція хоче?

5) Чи якби ріжні Хвильові не виступали там проти московської культури, то не доходилиб там Українці і до найвисших становищ, як було при царях, коли були ґенералами (як Драгомир), адміралами (як Аркас) і т. д. Річ ясна, що те саме булоб і при большевиках, якби вони могли тільки спуститися на щирість хохлів, котрої, розуміється, нема. Бо хто виріс лиш на демаґоґії, то ні щирим союзником, ні поважним ворогом бути не може.

6) Якоїж властиво ідеї т. зв. українського націоналізму не здійснили большевики? Навіть демаґоґічної! Чиж не дали „народови“ лісів і пасовиск тай ще до того земельку? (Що потому знов забрали, то се зовсім інша справа). А що дають і Жидам , Ромунам та Полякам, землю на Украиї, то сеж по програмі нашогож власного, так довго повторюваного, братерства народів. А що мимо сего українському народови „тяжко“, — то якомуж народови тепер „легко“? Чиж закиди проти „тяжкости“ не очевидна напасть?

7) Семе і „найважніше“: т. зв. український націоналізм голосив тільки „газразд“ для себе. То значить — мав такий „ідеал“, що на Україні тільки ми повинні напихати свої гладенькі котнюхи що найліпшими ковбасами та попивати що найкрасшою горівкою (бо „як ковбаса та чарка, то минеться сварка“). Отож большевики дали нашій нації далеко більший „ідеал“: аби „бідний народ“ на цілім світі мав ті найкрасші ковбаси й горілочку та гладонькі котнюхи. Чиж сей ідеал не більший від такого самого лиш меншого „ідеалу“ українського націоналізму?

Зі становища т. зв. українського націоналізму (мишуґізму) ніхто не годен опертися большевизмови. Бо большевизм се з д і й с н е н н я мишуґістичного націоналізму й то повне здійснення тай ще з додатком, з „чубом“. Навіть здійснено там т. зв. „народну“ церкву. Значить — і на церковнім полі мають там націоналістичні мишуґісти зовсім добру можливість до особистих спекуляцій і демаґоґії. Можна там пропаґувати „терна“, „кватерна“ і всякі інші „привілеї“, а все „для добра народа“.

Осип Назарук.

*) Гл. „Н. З.“ чч. 42, 43, 44, 45 і 48.

ҐПУ затроює людей

На процесі анґлійських інжинірів в Москві звернув на себе загальну увагу інж. Мекдоналд своїми противорічними зізнаннями. У звязку з тим паризька преса оповіщує слідуючу статейку якогось Росіянина укритого під криптонімом „З“: На границі рр. 1921—2 був я присутний при розмові, в котрій брав участь Естонець С т и р н е, оден з визначних працьовників чрезвичайки, щойно тоді переіменованої на ОҐПУ. Та розмова відбувалася в його кватирі, котра містилася в напіврозваленім крилі московської родини Козакових, в однім з переулків района Остоженки. Я там був під моїм власним назвиском, тільки в документах був поданий інший рік уродження, інакше походження, інше місце уродження, а моє звання подане було „аґроном“. Стирне, що стрічався зі мною вже не перший раз, не мав щодо мене ніякого підозріння. Говорилося про увязнення кількох осіб тільки що довершене з наказу того власне Стирне. На запит одного зі співбесідників:

— „А що, як вони не признаються?“ Стирне відповів:

— „Вони не можуть не признатися. Ми вже кілька разів з успіхом випробували прегарне средство. То оден рід ростинної отруї, яку легко вмішати в страву. Та отруя не має ні барви ні смаку. Під її впливом воля чоловіка слабне, він робиться подібний до митки і говорить все, що йому подиктувати. Та отруя ділає протягом кількох діб.“

Кілька місяців потому, пише „З“, весною 1922 р., в Москві в справі шкідників з „Гукона“ увязнено ряд осіб, між ними знаного кооператора, спеціяліста в управі льну, Александра Никифоровича Тапильського (розстріляний). Був то чоловік атлетичної будови тіла, зелізного характеру, ярких протибольшевицьких переконань і великого життевого досвіду. Він по двох тижнях побуту у Лубянській тюрмі не тільки признався, що „винен“, але ще всячину виговорював на себе і ріжні небилиці на інших людей, котрі не мали ніякого відношення до „Гукона“ й ніколи з Тапильським не стрічалися. Мої знакомі, що добре знали Тапильського і бували в справі „Гукона“ на допитах у чекіста Уншліхта, котрий руководив провадженням тої справи, зустрічалися до очей з Тапильським у слідчого Морозова. Вони говорили мені, що перед ними був чоловік до непізнання надірваний і зломаний, котрий покірно годився на все, що йому підповідали чекісти. Той сам Стирне і потому Бокій, до котрого зверталися знакомі з проханнями за Тапильським, „у приватних розмовах“ пояснювали поведення Тапильського його затроєнням алькольоідами в ОҐПУ.

Щож можна думати про се дійсно страшне оповідання? Коли нераз кров у жилах стинається при слуханню оповідань про знущання в тюрмах, над котрими власть має влада, яка ще не виперлася віри в Бога, то щож доперва можна говорити про діявольські способи влади, яка виразно каже, що не вірить в Бога й ніякого сумління не признає! Деж у неї будуть границі в пониженні людини й моральнім спрофануванні чоловіка...

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

Пресова конференція в „Маслосоюзі“

Дня 29 червня б. р. в забудованнях „Маслосоюзу“ у Львові, при вул. Ґловацького 23, відбулася пресова конференція й оглядини новозбудованих молочарських заведень „Маслосоюзу“. Участь в конференції взяли представники 16 львівських українських часописів і журналів національного напрямку. Часописів виданих по українськи, призначених виключно для розбивання єдности серед Українців, на конференцію не запрошено. Перед конференцією один з директорів „Маслосоюзу“, інж. Палій, опроваджував журналістів по забудованнях „МС“ і пояснював їм, до чого служать і як виконують свою працю поодинокі уладження нашої кооперативної молочарської фабрики. Тоді коли на майже всіх наших установах видно печать „рідної“ галицької нужди, заведення „МС“ вже своїм зверхнім витлядом нагадують західну Европу. Відразу пізнати, що люди, які ту інституцію здвигнули і ведуть, принесли до нас з Заходу те, що дійсно творче й будуюче. Наперед журналісти оглянули бюра „МС“. Показуючи поодинокі відділи і бюра адміністрації „МС“, інж. Палій пояснював, що все те уладжене по можности по найновіщим европейським зразкам. І так книговодство, уладжене по модерному, приміщене на 2-ім поверсі в великій кімнаті з 4 великими столами. Шеф у тій самій кімнаті, щоби міг бачити роботу співробітників. Побіч на ліво ліквідатура й каса, відповідно забезпечена. Окрему кімнату займає редакція „Кооперативного Молочарства“. На партері кімната для люстраторів кооператив. Вони перебувають переважно в дорозі, лише їх шеф перебуває з правила у Львові. Кождий управитель відділу має автоматичний телефонічний апарат. Побіч міститься торговельний відділ. На партері є також кімната, товариський клюб службовиків, де вони можуть на пів години вийти, щоби покріпитися. Їсти в бюрах підчас урядування не вільно. Заведення має своє центральне огрівання і свою пральню, де службовичкам і службовикам перуть їх плащі. Відтак інж. Палій повів журналістів до машинового відділу. Там вони побачили велику машинову галю з пасами і трансмісіями, холодільні, компрессори, збірники зі солянкою, рури з амоняком, робітню штучного леду і т. п. Окремий відділ становлять магазин і сортівня яєць. Яйця діляться тут на два роди. При сортуванні кожде яйце пересвітлюється і важиться. І-ий сорт має печатку „МС“ і важить більше ніж 50 грамів. Відбиральня й сортівня масла це також окрема просторна галя. Під нею пивниці на масло, сири, мід і машини до перероблювання II-го сорта масла. Холодільня складається з передхолодільні і двох великих камер. В першій камері температура виносить +10 степенів. Тут приміщені масло, сир і сметана, призначені до негайного краєвого і заграничного транспорту. Горою йдуть рури, котрими пливе солянка, що охолоджує температуру. В другій камері зложене масло, призначене до пізнішого транспорту за границю. Відтак журналісти оглянули простору недавно пущену в рух міську молочарню „МС“. Це найбільша в будинку „МС“ галя з відповідними машинами. Вони були тоді в повнім русі. Отже учасники конференції бачили там басейни на молоко, моторову кружлівку, прилад для механічного полокання посудин і фляшок у воді з лугом, великий котел, що витворює пару для пастеризування і два пастеризатори, один 1000 літрів, другий 1500 літрів поемности і т. д. Львів споживає денно кругло 90.000 літрів молока. З цього „МС“ продає 9.000 л. денно або 10 проц., інші організації також около 9.000 л. денно або 10 проц., так, що незорганізовано приходить ще до Львова 72.000 л., або кругло 80 проц. Пастеризаційне уладження „МС“ має денну виконність 5.000 л. молока. При поширенню уладження може дійти до виконности 20.000 л. пастеризованого молока в день. Пастеризація молока це є підгрівання його до теплоти 80—85 степ. Цел. Сим вбивається всі хороботворчі бактерії й усуваються такі недуги, як: чахотка, тиф, червінка, катар жолудка й інші недомагання кормового проводу. Пастеризоване молоко не стинається до 36 годин від його переробки. Тому можна його споживати без варення. Зокрема повинні його пити діти й недужі, бо воно лекше стравне як варене молоко та має в собі всі вітаміни, які варенням вбивається. — Молоко до фляшок автоматично наповнює окремий прилад. Інший знова прилад автоматично закорковує фляшки корками з маркою „МС“ і датою. — Непродане молоко дають на кружлівку. Пісне молоко з кружлівки йде окремими рурами до пивниці, де з нього робиться звичайний пісний сир і т. зв. пивповний. Побіч, на поверсі приміщена лябораторія „МС“ з ріжними хемікаліями, що служать для провірки якости молока й молочарських виробів. В окремім партеровім будинку приміщені магазини з кружлівками й іншим приладдям для молочарень. „Маслосоюз“ має 6 тягарових авт, кожде з них приміщене окремо. Для робітників призначена окрема відпочинкова кімната. (Д. б.).

Лугове Свято у Львові

Гідно відсвяткувала Лугова Орґанізація память Гетьмана Івана Мазепи. Погідного дня 2 липня 1933 р. поодинокі відділи Луговиків і Луговичок прямували з близьких і дальших сіл на площу Т-ва гор і рухових забав. (Т-во „Сокіл-Батько“ не уважало за можливе відступити Луговій Орґанізації одиноку українську площу у Львові, на котрої викуплення складало жертви все українське громадянство без ріжниці переконань). Вже здалека видніє на брамі сеї польської площі великий синьо-жовтий прапор. На брамі, замаєній зеленню видніє золотий напис на синьому тлі: „Витайте“! Над степеницею (трибуною) повівають три великі синьо-жовті прапори. Вона прибрана вінцями зі смеречини і малими прапорцями. На степениці уставлено престол, де відправилася полева Служба Божа. На середині степениці висить гарний килим, на нім тризуб і портрет Гетьмана І. Мазепи. Побіч нього дві металеві Лугові відзнаки.

Площа простора, обсаджена деревами. Львівські Луговики (120 людей) держать порядок при всіх входах і на площі. Один за другим карними рядами входять на площу Лугові відділи. Голова Лугової Орґанізації Д-р Роман Дашкевич відбирає звіт від кождого голови Луга. О год. 9 Луговики й Луговички уставилися довгими лавами перед степеницею, на котрій о. Ґорчинський відправляє полеву Службу Божу. Служить двох Луговиків. Підчас Служби Божої грає трубна орхестра з Левандівки під проводом дир. Манька. По Службі Божій орхестра відіграла „Боже Великий Єдиний“. Відтак о. Ґорчинський виголосив відповідну проповідь. О год. 11 зачалися проби вправ, що тривали до 1-ої години.

О год. 3 попол. вмаширували стрункі ряди Луговиків і Луговичок на площу. На переді станули дві кольони Луговичок в ярких народних одягах. За ними кольони Луговиків в зеленавих одностроях. Ззаду станули Луговики без однострої в. Орхестра заграла Луговий гимн „Гей у лузі червона калина похилилася“. Д-р Дашкевич переходить перед фронтом Луговичок і Луговиків і відбирає звіти. Відтак ред. Анатоль Курдидик виголосив палку промову. В ній представив значіння Гетьмана Івана Мазепи. Порівнав виступи проти нього тодішної черні, розаґітованої Москвою з теперішними виступами частини української преси. Одначе велике число Лугів на сім святі се доказ, що пресова й устна аґітація сучасної черні не зломила Лугової Орґанізації. Окликом на славу т-ва „Луг“ закінчив ред. Курдидик свою промову. Зачалися вправи. До вправ стануло 400 Луговичок з малиновими хустинами. При звуках орхестри виконали вони справно ряд естетичних вправ. Рясні оплески всеї публики слідують по кождій точці та супроводжають їх при відході з площі. — Потім цілу площу вкрили Луговики довгими рядами. Трудні вправи палицями випали бездоганно. — Малі Луговички (50) і Луговики (40) виконали гарно вільноручні вправи. Потім малі Луговички з Чижикова вправляли хустинами й малі Луговики з Руданець деревляними шаблями. — Ритмічні вправи до пісні „Накрила нічка“ вивели Луговички справді по мистецьки. — До мішаних вправ стануло около 1200 Луговичок і Луговиків. По середині 3 кольони Луговичок, по обох боках по 3 кольони Луговиків. Масові вправи вільноруч проходять рівно та імпозантно. Вони залишили глибоке враження сили та здисциплінованости Лугової Орґанізації.

По мішаних вправах Луги уставилися по селам. Голови поодиноких Лугів станули в ряд перед Головною Старшиною. Наступила роздача нагород за їх працю, дисципліну та вправи, виведені на площі. Се були історичні образи, Лугові металеві відзнаки й тризуби. Відтак відбулася дефіляда всіх Лугів перед Головною Старшиною. Бадьорим кроком перейшло понад 1400 української Лугової молоді. Росло серце на вид здисциплінованости й орґанізованости нашої сільської молоді. На закінчення Луги уставилися у великий чотирокутник. Заступник голови Лугової Орґанізації п. Михайло Козланюк подякував всім Луговим Товариствам за участь і заохотив до дальшої витривалої праці. О год. 7 веч. Лугове свято закінчилося. В нім взяли участь отсі Луги: з львівського повіту: Бірки янівські 35, Рокитно 12, Малехів 39, Гряда 32, Зарудці 5, Збоїска 36, Жиравка 37, Селиська 53, Сороки 69, Поршна 42, Чижиків 95, Вислобоки 19, Руданці 76, Германів 21, Черепин 30, Знесіння 8, Запитів 60, Підліски малі 29, Горбачі 10; Львів: Луг I. 122 Луговиків, Луг II. 53 Луговичок, Луг IV. 18. — З пов. Городок: Лозина 8, Ясниська 47, Вишенька велика 16, Дубровиця 25, Вороців 43, Бартатів 9, Суховоля 14. — З пов. Бібрка: Серники 21, Лопушна 30, Суходіл 37, Городиславичі 28. З пов. Жовква: Колоденце 23. З пов. Мостиська: Годиня 76, Ляшки гостинцеві 8. З пов. Дрогобич: Криниця 27. Разом взяло участь в сегорічнім Луговім Святі 37 Лугів з 1425 членами. Вправляло 1305 членів, 120 держало порядок. Публики було около 1000 осіб, переважно селян і міщан. З інтеліґенції було всего кільканацять осіб, в тім 3-ох священиків. Свято відбулося без інцидентів. Тільки коли рано надійшли чвірками орхестра зі Збоїск а за нею Луги, на границі Львова поліція завернула орхестру домів а Лугам казала йти на площу поодиноко .Сегорічне Лугове Свято було найбільше зі всіх дотеперішних свят. Коли в 1930 р. було 1113 членів, то тепер прибуло 1425. Разом з невправляючими і спомаґаючими членами було всіх понад 1500 членів Лугової Орґанізації. Се доказ, що Луг мимо нападів „горе-патріотів“, радикалів, комуністів і т. п. компанії працює і розвивається на здорових основах і виконує свою корисну роботу серед нашої сільської й міської молоді. — Учасник.

Що діється в Чехословаччині

Прихід до влади Гітлера в Німеччині викликав великі зміни в Чехословаччині. Як відомо, там Німці мають значне представництво в парляменті від гакенкрайцлерів почавши на марксістах скінчивши. Мають також участь у правительстві. Хоч від часу приходу до влади Гітлера німецькі соціялісти й Жиди в Чехословаччині чуються лучше ніж в Німеччині, мимо того Чехи і Словаки почулися загрожені. Появився нахил до скріплення пропаґанди за словянською солідарністю. Найбільша чеська хліборобська партія устроїла зїзд молоді й предсідательство на зїзді віддано Словакови. Народні демократи скликали свій зїзд не до Праги але до Братислави, щоб підчеркнути бажання зближення зі Словаками. Таких проявів там богато.

Штани — перське „іштан“, гачі, сподні, шаравари (грецьке сарабара), ногавиці (?). Питання про нижню поясну чоловічу одежу здається найтяжше в цілій етноґрафії як українського так і взагалі словянського костюму. Назви цієї частини одягу у ріжних словянських народів не однакові і навіть не завше словянські. (Проф. Хведір Вовк).

Учительські справи

Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“.

4) Дир. Таранько промовляв дальше: Тому ми мусіли розпарцельовувати повіти згідно з комунікаційними й територіяльними відносинами. Ми віднеслися в тій справі до ініціятиви здолу. Але скінчилося на тім, що наразі повстане лише один відділ в Ченстохові. Тут мусимо ствердити жалюгідний факт, що наші члени на заході ставляться до справи творення окружних відділів байдужно. Були такі, що заявляли: Я буду платити всі вкладки і сповняти всі повинности, одначе заяви про приступлення до т-ва ВПУВ не піднишу, бо боюся. Таких членів дуже богато. Отже справа орґанізації нашого вчительства лоза Схід. Галичиною отверта. Ще раз віднесемося в тій справі до видніших наших членів на заході. По відкликанні куратора д-ра Свідерського, котрий старався бути обєктивним, повіяло у львівській кураторії іншим духом, для нас явно неприхильним. Сам куратор перестав займатися персональними справами. До цього покликано окремий персональний відділ. Куратор заявив, щоби до нього з ріжними „дрібними“ справами не приходити. Ми навіть не були в нього з авдієнційною візитою. При Кураторії істнував комітет допомоги для безробітних вчителів. Ми мали там своїх представників. З фондів цего комітету користало наших 62 членів, які дістали 7000 зол. Цей комітет вже розвязався. — п. Посацький: Скрутаційна комісія, котру покликала Президія Зборів для провірення мандатів делеґатів окружних відділів, хотіла виконати свій обовязок й увійшла до салі, де нарадкувалися члени комісії-матки над листою кандидатів до нової управи т-ва. Тоді тов. Винницький, член комісії-матки, заявив: „Президія не має нам нічого до розказу, бо ми самостійне тіло“. І ми відійшли з нічим, не провіривши мандатів. Супроти того заявляю, коли ми так дальше будемо поступати, то нашому т-ву через анархію грозить руїна. Цей інцидент дуже болючий прояв. Збори нехай застановляться над тим, як запобігти тому, щоби в товаристві не повстала ще більша прірва. Нас колись цінили, шодивляли, а нині робимо такі потягнення, що т-ву грозить руїна. Коли ми кажемо, що президія не має нічого до говорення, то це анархія, отаманщина. Такі прояви мусимо з місця зліквідувати! — Дир. Стронський: Це нечувана ніде річ, щоби комісія-матка складалася аж з 48 людей! В жадних товариствах того не було і нема! Я уважаю себе обиджением, бо бачу, що не маю довіря і тому зрікаюся проводу зборами. — п. Кобак: Ставлю внесення, щоби збори не приняли до відома резиґнації дир. Стронського. — Збори приняли це внесення одноголосно. — Дир. Стронський знов обняв провід зборів. — п. А. Зелений: Запас посмертного фонду з кінцем грудня 1932 р. виносив 52.036.79 зол. Сей фонд повстав з останків чинного фонду від 1928 р. по кінець грудня 1932 р. у висоті 35.367.73 зол., з вписового до „Фонду посмертних допомог“ і 13-ої вкладки. На чинний фонд від 1-го січня 1928 до 31 грудня 1932 р. вплинуло 138.787.40 зол. В тім часі виплачено з тої квоти посмертних допомог 103.419.67 зол. Справа реальностей т-ва. Є голоси, що каська адміністрація реальностей. В даних обставинах не можна ліпше адмініструвати, коли істнує охорона льокаторів. В реальности при вул. Люблинській є два льокатори, котрі не платять уже по 4 роки. В реальности при вул. Якуба Стшемє є 2 льокатори, проти котрих ми виграли процес і на днях має відбутися екзекуція на меблях і пенсії. Одна льокаторка не платила 6 місяців. Ми подарували їй 800 зол., щоби лише позбутися її. Ювилейна книга т-ва коштувала 13.923.70 зол. З того автори і реценвенти дістали 1748 зол. Адміністраційні видатки виносили 21.492 зол. Платні урядовців т-ва виносили 9.646.45 зол. Один з директорів бере платню рівну платні управителя школи, другий платню дістаря. Бухгальтер, себто я, беру 380 зол. місячно. Поїздка делеґатів — 32 зол., порто і провізія П. К. О. 1427 зол. Соціяльні убезпечення службовиків — 600 зол. Коли порівнаємо фінансовий стан т-ва в 1920—1922 рр. з теперішним, то мусимо сказати, що ми вже стануди на власні ноги. За нашою інтервенцією сотки наших людей дістало посади. З Українців найменше учителів опинилося без посад, бо лише кільканацять. Це тому, що ми мали сильну власну орґанізацію. Требаб застановитися зборам над тим, що зробити з тими б. членами, котрі довгий час не платили вкладок, а тепер хотіліб знов стати членами т-ва. Їх требаби приняти в члени т-ва, одначе обмежити їм матеріяльні права. — Звіт контрольної комісії.: п. Литвин: Перед зборами поширилася вістка, що т-во стоїть над руїною. Так зле не є. Контрольна комісія перевела контролю три рази і знайшла все в порядку. В імени Контр. Комісії ставлю внесення на уділення управі абсолюторії. Внесення збори приняли одноголосно. (Д. б.)

Присилайте передплату!

Господарсько-садівнича школа

Товариства „Просвіта“ в Милованню.

Дня 1-го листопада 1933 р. розпочинається новий 11-місячний сільсько-господарський курс, який буде тревати до дня 30. вересня 1934. Наука в Школі відбувається на основі програми навчання, затвердженої Міністерством Шкільництва, яка обовязує в державних сільсько-господарських Школах. Навчання в Школі теоретичне і практичне, обіймає всі ділянки сільського господарства та підготовляє учеників не лише до праці на власному господарстві, але також до праці в хліборобських і кооперативних організаціях (контрольорів молочности, кооперативних діловодчиків і т. п.). При Школі є зародова обора молочної худоби, зразкові курники, пасіка, все це пристосоване до практичного навчання на курсах. Школа має ремісничі варстати, в яких ученики мають нагоду навчитися робити ті прилади потрібні для господарства, які кожний господар може собі сам зробити. В школі працює 4 фахівців учителів-спеціялістів та інструктори для практичного навчання. — 1. На курс приймається мущини у віці 15—24 літ, що покінчили найменше народню школу. — 2. Кожний принятий ученик мусить мати власний одяг (в тому одяг до праці при виконуванню практичних вправ в шкільному господарстві). Крім одягу має мати кожний ученик 4 пари білля, 4 ручники, 2 простирала, подушку, покровець, сінник, та начиння до їдження (тарілку, мисочку, півлітрове поливане горня, ложку, вилки і ніж). — 3. Ученики платять одноразово при зголошенню на курс 15 зол. виписового. Крім виписового платять ученики 5 зол. за науку, а 5 зол. за приміщення в приюті, опал і світло місячно. Ученики харчуються в кооперативній харчівні, яку самі ведуть. Прохарчування одного ученика в кооперативній харчівні виносить 25 зол. місячно. — 4. До зголошення на курс треба долучити: а) Шкільне свідоцтво; б) Посвідку родичів, потверджену Парохіяльним, або Громадським Урядом, якого родичі зобовязуються правильно платити кожного місяця належну оплату за ученика в Школі. Коли ученик має підмогу від установи, тоді треба до зголошення на курс долучити декларацію від установи, що буде правильно кожного місяця платити оплати за свойого кандидата. в) Почтовий значок на квоту 90 сот. на відповідь. г) Вислати почтовим переказом виписове 15 зол. — 5. Про приняття і день приїзду до Школи повідомить Управа Школи то 1 жовтні 1933 р. Непринятим до Школи повернеться документи і виписове. — 6. Зголошення приймає Управа Школи до дня 15. липня 1933 р. Кількість учеників є обмежена, тому радимо зголошення приспішити. — 7. Зголошення слати на адресу: Господарська Школа Т-ва „Просвіта“ в Милованню п. Стриганці над Дністром.

Маленький фейлетон

Як поводитися підчас бурі

Коли буря стріне нас на полі треба памятати, що не вільно бігти ні навіть скоро йти. Не зважаючи на дощ треба помалу шукати захисту під дахом або в горах під скалою, ніколи під деревом, бо воно стягає громи. Краще вже бути на дощі .Коли буря застане нас дома, треба позамикати всі двері, вікна й вентилятори, щоби не було продувів, через котрі воздух стає добрим провідником електричности. Всі металеві предмети: ключі, годинники, голки, ножики, навіть окуляри в металевій оправі треба відложити й сісти далеко від вікон, печі та інсталяцій центрального огрівання. Ті що вертають з поля повинні відложити серпи, коси, плуги, борони ітд. Антена, світляна й телеф. інсталяція також небезпечні ,тому треба від них сторонити. Антену треба добре уземнити. Також важне психічне наставлення пораженого громом. Коли хтось підчас бурі психічно приготований на удар електричної іскри, тоді наслідки удару звичайно мінімальні. Були випадки успішности психічного наставлення проти удару грому. Одного швайцарського метеорольога, що мешкав високо в горах, ударили чотири громи без жадної шкоди для здоровля тільки завдяки його сильному нервовому напруженню, з котрим він очікував кождої хвилі удару грому. Люди назагал не вміють стеречися перед громами. Тому щорічно около 4000 людей паде жертвою громів.

Сензаційна заява Русвелта

Державний секретар Злуч. Держав Півн. Америки зложив на економічній конференції в Лондоні заяву президента Русвелта отсего змісту: Колиб світова конференція в Лондоні скликана до дійсної і тривалої фінансової стабілізації в усіх краях зійшла на манівці й занялася часовою і штучною стабілізацією валют кількох країв, то це булаб світова траґедія. Предложення деяких держав в тій справі нещирі. Внутрішне уздоровлення економічної системи поодиноких народів більше причиниться до їх власного добробуту, ніж курс їх валюти або відношення тих валют до валют інших держав. Зрівноваження буджетів держав і можність віддавати довги має найважніше значіння для вдержання економічної рівновати. Хочу бути щирий: Америка хоче мати в найблизшій будуччині такий доляр, який і в слідуючім поколінні мавби таку саму купчу і платну силу. Таке поступування дасть більшу користь ніж устійнений на найблизші місяці курс доляра у відношенні до франц. франка й анґл. фунта стер. Наша ціль: Тривала стабілізація валют усіх країв. Золото або золото і срібло разом можуть бути покриттям. Хвиля поділу золота ще не надійшла, вона прийде тоді, коли більшість держав зрівноважить свої буджети. Треба передовсім злагіднити перепони міжнародної торговлі. Заява Русвелта викликала в учасників конференції розчарування. Деякі делеґації очеркнули заяву Русвелта як промову учителя до дітей. Французька делеґація дістала поручення, щоби дальше не брала чинної участи в конференції лише як пасивна обсерваторка.

З КІНА

Кіно Аполльо: Леґіон вулиці. Тайна замку Порлок. „Леґіон вулиці“ фільм польсько-жидівського виробництва „Лео-фільм“, режисерії Олександра Форда. Як на краєве виробництво фільм без сумніву вдатний. „Леґіон вулиці “се образ життя кольпортерів ґазет у великому місті. Фільмові помисли Форда дуже цікаві (прим. хід самітного хлопчини в непривітних вулицях, що збіґаються перспективно в суворий гострий чорний кут і т. п.), хоч дещо за часто повторювані. Тема й обробітка на зразок большевицьких фільмів. Чую, що цензура богато позчеркувала; всеж таки оставила ще тілько, що видно „лівість“ режисера. Якби ту решту суспільних скреготів витяти (звуковій сторінці фільму се зовсім не зашкодить), то фільм можна би поручити навіть широким масам.

„Тайна замку Порлок“, фільм американсько-жидівського виробництва „Фокс“'а. Виконання на поземі приличности, тенденція добра. Хибні може деякі уступи, з котрих менче освідомлений глядач мігби набрати деяких сумнівів щодо правдивої моралі; та на загал здається мені, що головна ідея фільму: надолуження за власні ґріхи переможе ті моральні недотягнення. Головну жіночу ролю має Елісса Лянді, що виступала в головній ролі у фільмі з часів переслідування християн Нероном „В тіні хреста“.

Кіно Паляс: Жінка в смокінґу. Симпатична комедія, без усяких претенсій до мистецтва. Постава до моралі легка, щось наче у французьких фарсах. Назагал усе діється досить пристойно, ну і в „великім світі“. Американські режисери уважають за конечне на кождім місці принизити згл. осмішити аристократів. Та навіть ті осмішені князі виглядають для Европейця симпатичніше, ніж американські доробкевичі з руками в кишенях і невідступним чівінґ-ґамом (ґума до жуття)... (О. М.).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець відвідав базиліку св. Павла і взяв участь в торжественній Службі Божій. На богослуженні були кардинали, представники вищого духовенства, дипльоматичний корпус і віцеканцлер Німеччини фон Папен.

На авдієнції міжнар. паломництва катол. публіцистів Св. Отець підніс надзвичайно велике значіння катол. преси.

Тридневні реколекції для священиків відбудуться під проводом ОО. Василіян у Львові в реколекційнім домі ОО. Єзуїтів в трьох речинцях: 17—21 липня, 21—25 серпня і 2—6 вересня с. р. Початок першого дня год. 19, кінець послідного дня рано. Зголошення слати на руки о. Настоятеля реколекційного дому у Львові, вул. Дунін-Борковських ч. 11.

Храмове свято в деревляній церкві оо. Студитів на Кайзервальді у Львові (коло личаківського двірця) відбудеться 7 липня б. р.

Папську енцикліку про кривду для Церкви в Еспанії передрукувало в цілості понад 50 еспанських щоденників. Тисячі вірних висказали свою вдячність перед палатою Нунція й перед палатами епископів. Ворожа преса й міністр справедливости Альборноз висказуються з признанням про енцикліку. „Ель Лібердад“ дуже накинувся на протест катол. епископів і на їх заохоту, щоби родичі посилали дітей до катол. шкіл. Той часопис додає ще лукаво, що еспанська республика дуже шанує катол. Церкву.

Найвища св. Конґр. св. Офіції осудила й поставила на індекс французький твір: П. Альфарік, Поль Люї Кушу, Альбер Байє. „Ле проблєм де Жизі е ле з'оріжін ді крістіянізм“. Париж, 1932. Се правдоподібно одна з праць модерністів, відступників від катол. Церкви.

„Осс. Романо“ помістив допис з Відня про конґрес у вересні с. р. з приводу облоги Відня. Конґрес матиме виключно реліґійний характер. Цілий день 11. 9. буде посвячений молитві й покуті. Дух конґресу: як колись західня Европа боронилася спільно перед Турками, так тепер повинна спільно боронитися перед ґрізною руїною большевизму. Програма конґресу надзвичайно доцільно уложена.

В Тарнові відбулася інтронізація еп. Лісовського.

Накладня „Віта е Пензієро“ в Міляні видала цінну розвідку Е. Фену: „Процес Ґалілея“ (ціна 3 ліри).

12. 5. ц. р. відсвяткувала катол. Італія 600 літню річницю смерти блаж. Імельди Лямбертіні.

Проф. Ф. Каппелльо Т. І. видав у Римі (Маріетті) ц. р. свій твір „Де матрімоніо“. Ціна 35 лір.

Архипресвітером базиліки Марія Маджоре іменував св. Отець кардинала Дольчія (на місце пок. кард. Черретія).

Конкордат між Ап. Прест. і Австрією заключено 6. 6. с. р. у Ватикані. Св. Вітця заступав кард. Пачеллі, Австрію канцлер Дольфус.

Анґліканський архієпископ в Кентербері, д-р Темпль, візвав своїх вірних відсвяткувати 1900 річницю смерти Спасителя.

На Оливній горі в Єрусалимі побудують католики нову базиліку мира в честь Пресв. Серця.

Велике китайське паломництво, на чолі з нововисвяченими епископами, зложило св. Вітцеві дуже цінні й цікаві дари зі своєї вітчини.

Катол. університет в Пекіні обіймили з волі Ап. Престолу американські Вербісти („Стейл“). Дотепер вели його Бенедиктини. Університет має 1.000 студентів. Професорів є 72, з того 50 Китайців, 16 Американців і 6 Европейців.

ПРИРОДА Й ТЕХНІКА

ДЕЩО З ЖИТТЯ ПСА

Найбільше відстрашує людей від псів страх перед скаженіною. Загально поширена думка, що найпевнішими ознаками скаженини є піна, що тече з песячого писка й те, що скажений пес не хоче пити води. А однак ті „певні“ ознаки скаженини може тільки на тисячу випадків дають певні вказівки, що дійсно пес скажений. В дійсности є дуже богато причин, чому псови тече з писка піна. Може бути, що пес має якісь забурення в травленні, може бути, що він нервовий. А як він не хоче пити води, то найпростіша причина того ся, що він не має спраги.

Мало хто з годівельників псів знає, що цукор шкодить і зубам і кишкам пса. Ще менше людей знає, що пес пріє тільки через писок, а не цілою скірою, як людина або деякі звірята. Сопіння пса це рід пріття. Тому пес втомлений довгим бігом сопить і висолоплює язик як найбільше з писка, скіра його остає без поту. В людей навпаки, язик засихає, скіра пріє. Дуже знущається над псами той, що завішує їм на писок вузький каганець. Каганець повинен бути такий широкий і вигідний, щоби пес міг свобідно отвирати писок, висолоплювати язик і хлептати воду.

Не один аматор псів дивується, чому його пес не придивляється собі в зеркалі. Його очі кажуть йому вправді, що в зеркалі є якийсь чужий пес, але нюх, що в нього краще розвинений як зір, каже йому непомильно, що в зеркалі бачить він самого себе. А пес не людина, щоби цікавився самим собою.

Загально принятий погляд, що певна ознака здоровля пса се зимний, вогкий писок (спеціяльно ніс). Навпаки пес, що має горячий сухий писок і ніс, напевно хорий. А однак спеціялісти подають цілий ряд випадків, що їх найздоровіші пси мали сухі, горячі писки й носи, а зате пси, що гинули, мали носи вогкі й зимні Здоровля пса можна пізнати найкраще по піднебінні. Як піднебіння пса не є сильно червоне, а навпаки бліде, землистої краски, то можна рішучо твердити, що пес хорий.

Хоч пес належить безперечно до найбільше розумних звірят, то однак в його житті богато такого, що для нас незрозуміле й не дуже добре свідчить про його інтеліґенцію. Славний годівельник і знавець псів Американець Альберт Пейсен Терген подає такі два факти. Його пси любили дуже грітися при вогнищі коминка. Богато разів бачили вони, що їх пан докидав до вогнища поліна, щоби воно не вигасло. Але ніколи пси не взяли писком полінця з коша біля коминка і не докинули до вогнища, щоб не вигасло. Як привязати пса на довгім мотузі до дерева, чи паля, то він так довго буде крутитися довкола пня чи паля, аж не замотається зовсім. Не прийде йому ніколи на думку, що відмотатися в той спосіб, щоби крутитися в противнім напрямку. Як важко се погодити з людським розумінням інтеліґенції. Подібно роблять всі інші далеко менше інтеліґентні звірята.

ЩО МОЖЕ НЮХ МОРСЬКОЇ СВИНКИ

Професор ґрайфсвальдського університету д-р Ернест Матес дійшов на основі проб з морськими свинками до заключень, що наповняють нас правдивим подивом. Матес переводив богато дослідів над морськими свинками. Від молодости привчав він їх їсти вівсяну кашу. Одного дня додав він до каші маленьку дозу арсену. Звіря відчуло ділання отруї й через кілька днів не взяло до рота улюбленої вівсяної каші. Тоді проф. Матес став давати кашу в двоякій формі. На одній тарілці без ніякої домішки, а на другій з домішкою нітробензолю, що має характеристичний запах олійку гірких міґдалів. Морська свинка обнюхала кашу з нітробензолем, подібно як це робила попереднього дня з кашею без домішки і зїла його. По пробі з арсеном не мала вже очевидно довіря. Відтепер проф. Матес став систематично зменшати кількість домішки нітробензолю до каші. Ходило йому про це, щоб довідатися, до яких меж може дійти ніжність нюху морської свинки. При розрідженні 1:10,000.000 морська свинка все ще могла пізнати, котра каша має домішку нітробензолю. Вправді мусіла вона кілька разів обнюхувати кашу але все без похибки вибирала кашу з нітробензолем. Як розрідження було 1:100,000.000, то свинка не могла вже пізнати, в котрій каші є домішка з запахом гірких міґдалів, а в котрій немає тої домішки. Проф. Матес прийшов до заключення, що межа подразнення нюху морської свинки нітробензолем лежить при розрідженню 1:10.000.000. Годиться зазначити, що морська свинка се не якийсь спеціяльний нюховий феномен. Дуже богато звірят має такий самий добрий нюх; є навіть звірята, що мають ще ніжніший ніс.

Досвіди, що їх перевів проф. Матес з людьми, виказали, що люди спостерігають розрідження нітробензолю щонайбільше у відношенні 1:10.000. Отже нюх морської свинки 1000 разів ніжніший, як нюх людини. Ясно, що незвичайна ніжність нюху звірят має для них величезне значіння в житті на лоні природи.

ОХОРОНА ЛОСІВ У СХІДН. ПРУСАХ ДАЄ ГАРНІ НАСЛІДКИ

Заходила небезпека, що лось, великий ссавець завбільшки оленя, з дуже широкими, лопатуватими рогами, вигине в скорім часі, а з ним одно з найбільших звірят Прус і цілої Европи. Дуже острий пруський закон, що заборонив полювання на цього великого але й дуже вже рідкого звіра, дав гарні наслідки у Східних Прусах. Лосі так розмножилися, що в повіті Даркемен роблять великі шкоди на полях і в лісах. Тому починають думати про зміну приписів відносно стріляння лосів. Годиться згадати, що на українських землях лосі живуть на Поліссі.

ДЕЩО НОВОГО ПРО КОЛІБРІВ

До недавна думали орнітольоґи (знавці птахів), що колібри, ці правдиві метелики серед птахів, живляться лиш нектаром квіток. Літаючи з квітки на квітку, запилюють вони, так як і комахи, квітки. Хоч і давніше находили дослідники в шлунку колібрів комашки, то загально панувала думка, що комашки попадають туди тільки припадково. Недавно занявся цим питанням німецький дослідник Шмідт - Генсдорф із зоольоґічного городу міста Галле. Він доказав без усякого сумніву, що колібри поїдають залюбки всіляких комашок, хрущиків, мушок, мурашок, мшиць ба навіть павучків.

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ, — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/I. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

НАЙШВИДШИЙ КОМУНІКАЦІЙНИЙ ЛІТАК СВІТУ

Найшвидший комунікаційний літак для вжитку широкої публики мало досі швайцарське товариство для повітряної комунікації Свіссар на лінії Ціріх-Мінхен-Відень. Літак сей, збудований в Америці, називається Локгід Оріон. За шість місяців їзди осягнув він пересічну швидкість 263 км. на годину. Новий літак збудував славнозвісний німецький конструктор Гайнкель на замовлення Люфт-Ганзи. Сей літак може розвинути швидкість 362 км. на годину, при 65% праці моторів розвиває швидкість 326 км. на годину. Літак розвиває таку швидкість не лиш завдяки знаменитим моторам (баварський фабрикат), але й тому, що цілий літак є так збудований, що ставить можливо як найменший опір повітрю. Прим. колеса, що на них літак летить по землі, підчас лету ховаються в крила. На новім німецькім літаку їде двох летунів, пятьох пасажирів і евентуально як шестий доглядач для хорого. Замість пасажирів, літак може взяти 500 кґ. вантажу. Разом з навантаженням несе літак 3370 кґ. Крила в розпяттю мають 14.80 м., довжина 11.30 м., поверхня крил 36.50 м², сила моторів 630 HP. На літаку є радіостація та всякі вигоди.

ЛІТАК БЕЗ ПРОПЕЛЄРА З ОБОРОТОВИМИ КРИЛАМИ

Німецька техніка може похвалитися ще одним великим успіхом. Д-рові інж. А. Рорбахові вдалося сконструювати літак без пропелєра. Ролю пропелєра переймають на себе крила, яких є з кожного боку літака по три. Сі крила обертаються на осі. Новий винахід має тому таке велике значіння, бо він уможливлює підлітання з місця, тоді як досі літак потребував 50 до 100 м. на підлітання або осідання на землю. Він може стояти у воздусі на місці, чого пропелєрові літаки не можуть робити, бо щоби удержатися у воздусі, вони мусять летіти вперід. Кут уставлення крил дається реґулювати довільно. Інж. Рорбах сподіється, що при помочі двох моторів о силі 300 HP зможе розвинути швидкість 180 км. на годину. На підлітання й осідання потребує цей новий літак тільки 20 м. Як практика покаже, що сей новий тип літака відповідає усім вимогам, що їх ставлять до нього, то вже нічого не стоятиме на перепоні, щоби літаки поширилися таксамо, як авта.

ЕЛЄКТРИЧНЕ ОГРІВАННЯ ТЕПЛЯРНІ

Уживання елєктричної енерґії як тепла поступає скоро вперед, здобуваючи щораз то нові ділянки людського життя. В останніх часах уживають елєктрики з щораз більшим поводженням в огородництві. В нашім кліматі необхідно штучно продовжувати час росту й дозрівання ріжних городовин, цвітів і інших ростин. Се знає добре кождий огородник, але се річ дорога й вимагає богато заходів. Елєктрична енерґія в огородництві дуже пожиточна й добродійна. Тому більші теплярні, особливо в скандинавських краях, огрівають елєктрикою. Дно теплярні викладають спеціяльним каблевим провідником окруженим оловяною верствою. Догідна й проста обслуга, швидка реґуляція се непересічні прикмети елєктричної теплярні. Вони уможливляють повстання в теплярні такої температури, яку бажає собі огородник, незалежно від погоди й пори року.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОЛК. КОНОВАЛЬЦЕВ як доносить аґенція АТЕ, італійське посольство в Берліні не дало дозволу на вїзд до Італії. Відмову дозволу посольство мотивувало дорученням вищої влади. В кругах української еміґрації в Женеві догадуються, що ся заборона звязана з неґативним становищем Муссолінія до українських плянів Розенберґа.

ВИЙШОВ НА ВОЛЮ по чотиромісячній тюрмі начальний редактор „Нового Часу“ п. Д. Паліїв.

ВІСТКА, подана нами про розлам в ОУН, потверджується. В „Розбудові Нації“ ч. 56 подано рішення надзвичайного суду ОУН в справі виключення інж. Костаріва з ОУН.

ВЕЛИКУ СЕНЗАЦІЮ в політичних кругах викликав приїзд до Варшави президента ґданського сенату гітлерівця д-ра Равшнінґа і віцепрезидента тогож сенату Ґрайзера. До Варшави приїхав також високий комісар Союза Народів для Ґданська Ростінґ. Обговорювано спірні польсько-ґданські справи.

В ПОЛЬСЬКІЙ ПРЕСІ були вістки, що президент Німеччини Ґінденбурґ дістав був апоплектичний удар. Ґітлер по конференції з Ґінденбурґом заявив, що президент зовсім здоровий.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА пише, що сеґорічну мирову надгороду Нобля повинен дістати президент Ґінденбурґ. На другий рік ту надгороду діставби Муссоліні. (ПАТ).

НАСЛІДНИКОМ ГУҐЕНБЕРҐА на становищі получених економічних міністеріяльних тек през. Ґінденбурґ іменував: міністром господарки д-ра Шмідта, міністром рільництва д-ра Дарре. Др. Дарре се один з головних провідників ґітлерівського селянського руху. Він зачне новий курс у своїм ресорті. Його програма: селянська кольонізація в добрах юнкрів і віддовження селянських господарств.

В ЦІЛІЙ БАВАРІЇ поліція повела наступ проти католицької баварської народної партії. Увязнено майже всіх визначніших її діячів. Це довело до фактичної ліквідації тої партії. („Час“).

В БАВАРІЇ заборонено творити нові політичні партії. Хто такі партії хотівби творити, той буде увязнений й укараний як шкідник народу.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ МІНІСТР БЕНЕШ заявився проти злуки Австрії з Німеччиною. Він волівби, щоби Австрія дальше була самостійна.

ФОН РОЗЕНБЕРҐ шеф заграничної політики ґітлерівців заявив заграничним журналістам, що національна революція в Німеччині щойно зачалася. Вона напевно побідить. В тім випадку є дві можливости. Або Ґітлер вдержиться при владі або Европа потоне в крові. Це світ повинен тямити. Національний соціялізм не мішається до внутрішних справ інших народів і того самого сподіється від інших (ПАТ).

ПЕРЕҐОВОРИ в справі конкордату між Ватиканом і Німеччиною стрінули великі труднощі з причини спротиву Ватикану в справі наміреного розвязання католицької партії Центра.

ПІД НАТИСКОМ ҐІТЛЄРИЗМУ розвязалася в Німеччині також т. зв. державна партія демократів.

„УРЯД ВСЕСОЮЗНОЇ ПРОКУРАТУРИ“ повстав в Москві на підставі декрету, підписаного Калініном і Молотовом. Сей новий уряд буде мати необмежені повновласти в ділянці судівництва, слідства і вязниць та буде контрольним орґаном союзних прокуратур. Йому будуть підлягати ҐПУ і міліція. Відтепер ҐПУ буде тільки слідчою і розвідчою установою та не буде мати права судити вязнів.

В СОВІТСЬКИХ КООПЕРАТИВАХ переведено „чистку“. З кооператив викинено 3100 робітників як „клясово ворожий елемент“.

РОЗБРОЄНЕВУ КОНФЕРЕНЦІЮ в Женеві рішено відложити до 16 жовтня б. р. До того часу президія конференції переведе переговори з поодинокими правительствами.

ПІДПИСАННЯ ДОГОВОРУ 4-ОХ відложено з причини застережень Німеччини щодо інтерпретації французького правительства точки договору про ревізію договорів.

В ҐРЕЦІЇ були криваві сутички між фашистами й комуністами.

В БОЛҐАРІЇ оповіщено стан облоґи. Це зарядження має на ціли припинити політичні вбивства, доконувані македонськими комітаджіями. Телеґрафічні і телефонічні получення з заграницею перервано. Влада перейшла в руки війська. Увязнено к. 50 осіб, між ними кілька визначних комуністів. Сконфісковано 250 крісів, 600 револьверів, 200 бомб, пекольну машину, скриню піроксиліни і скоростріл.

КИТАЙСЬКИЙ УРЯД відкликав всі надзвичайні зарядження, видані для утруднення японського привозу до Китаю. (АТЕ).

НОВИНКИ

З Відня пишуть нам: У шпиталі ім. св. Йосифа Сестер Сальваторіянок д-р Осип Назарук видержав тяжку операцію без наркози. Операція тривала дві години. Переводив її примарій шпиталя д-р Шпіцмілер по засягненні опінії спеціяліста від серцевих недуг проф. Ятіча і двох інших спеціялістів. Хорий помалу приходить до себе.

В Станиславові народна школа ім. Шашкевича обходила с. р. ювилей свого 20-літного істнування. З того приводу відбулося в тій школі ювилейне свято з отсею програмою: промова д-ра Волянського, хор, деклямації, національні танці, руханкові вправи, вкінці діточа двоактова оперетка „Серед цвітів“.

Найблизший транспорт еміґрантів до Злучених Держав Північної Америки відїде з Варшави 10 і 11 липня. Корабель „Пуласкі“ відпливе з Ґдині 14 липня. Перед відїздом треба порозумітися з Еміґраційним Синдикатом, щоби дістати посвідку на знижкові білєти до Варшави.

Іспит зрілости в приват. ґімназії „Рідної Школи“ в Рогатині зложили отсі кандидати: Бережанський Степан, Гречух Іван, Дяків Мирослав, Закревський Роман, Крупка Ярослав, Малецький Зиновій, Перепічка Василь, Скасків Богдан Мирослав, Солонинка Василь, Щербанюк Омелян Ігор, Якимець Федір. З 18 кандидатів допущено 13. З них 11 зложило іспит зрілости, 1 репробовано, 1 відступив від іспиту ізза недуги.

Т-во українсько-руська бурса ім. Митр. ґр. А. Шептицького у Львові отвирає зі слідуючим шк. роком бурсу у Львові при вул. Театинській 10 у власнім будинку. Знайде в ній приміщення 25 учеників.

Україна—Білий Орел 4:2 (0:1). Чергові змагання за мистецтво А-кляси скінчилися заслуженою перемогою України, котра показала гарну гру в другій половині. Ворота стрілили: Воробець 2, Маґоцький і Кльош по 1. „Україна“ заняла по тій побіді третє місце в другій ґрупі А-кляси. Змагання України II з Білим Орлом II скінчилися вислідом 0:0, хоч Україна II мала перевагу.

Свято на Маківці влада заборонила. Не помогли нічого всі заходи наших церковних кругів і представників Т-ва Охорони Воєнних Могил.

Рогатинський староста заборонив окружне свято в память Гетьмана Івана Мазепи в Рогатині, що мало відбутися 9 с. м. Хоч уже був дозвіл на се свято, староста відкликав свій дозвіл з огляду на публичну безпеку. Проти сеї заборони комітет вніс відклик.

У Львові поліція увязнила студ. політехніки п. Ірину Колик. В її помешканні мали найти склад нелеґальної літератури ОУН. („Век Нови“).

Зенон Коссак, засуджений на 7 літ тюрми в процесі проти дальших співучасників в городецькім нападі, вніс касацію проти вироку.

В Яворівщині поліція перевела ряд ревізій між шкільною молодю, шукаючи за нелеґальною літературою. Увязнено двох ґімназійних учеників і одного столярського челядника.

В процесі проти 7 Українців обвинуваченых в приналежності до УВО суд в Коломиї видав отсей присуд: Ярослав Жибчин, Й. Панталюк і Гр. Матійчук засуджені по півтора року тюрми, прочі увільнені. При обвинуваченых мали знайти документи з печатками УСВО. Знавець пояснив, що ті букви означають „Українська Соціялістична Військова Орґанізація“. Ся орґанізація це прибудівок УВО. Вона розвиває діяльність на терені, де населення більше зрадикалізоване.

Замах ОУН? Польська преса принесла вістку, ще невідомий мущина вліз до мешкання команданта „стшельца“ в Мишкові (Сокальщина) Павла Палки, освітив його голову електричною ліхтркою і стрілив до нього 4 рази. Це сталося після „Свята Моря“, що відбувалося в Сокалі. У звязку з тим у висліді слідства в Боратині увязнено 4 особи. Польська преса твердить, що це новий замах ОУН. Крім того, пише ця преса, до учасників „Свята Моря“, що вертали зі Сокаля, хтось стріляв в Поздимирі і Яструбичах.

Комуністичну друкарню викрила поліція в лісній печері під горою Зелемін (Скільщина). На сю друкарню натрапила поліція припадково, шукаючи за дезертиром. Увязнено ряд визначних комуністів („Век Нови“).

Нову трамваєву лінію у Львові будують від вул. св. Софії до Персенківки. Вона має бути готова в серпні с. р.

Скажені пси покусали у нас сего року богато людей. У Львові покусали недавно малу дівчину, в Рогатині 7 осіб, в Потоці коло Рогатина 4 особи. В Яворові помер Олекса Процик, якого покусав скажений пес тому 2 місяці.

У львівськім університеті було в 1864 р. 691 слухачів. з того теольоґів 250, правників 330, на виділі фільософічнім 95, на фармацевтичнім 16. („Ґазета Народова“ з 6. XI. 1864).

Зїзд істориків відбудеться сего року в серпні у Варшаві. На тім зїзді має бути м. і. уложений плян великого видавництва джерел і матеріялів до історії Церкви на території всіх словянських народів.

Матура буде знесена в Польщі в 1938 р.

В Польщі запротестовано у травні векслів на 37,000.000.

Безробітних в Польщі нараховують тепер 226.466. В порівнанні з мин. тижнем скількість безробітних зменшилася на 2.881 осіб.

Безробітних у цілім світі нараховують вже на 31 міліонів. З того на Америку припадає 16—17 міліонів.

На совітській Білоруси відбувається тепер масова „чистка“ в колгоспах, кооперативах, міліції та всіх установах. „Вичистили“ богато осіб.

Американські організації української молоді скликують зїзд молоді в Шикаґу на день 16 серпня 1933 підчас українського тижня на світовій виставі в Шикаґу.

Українська кінофабрика в ЧСР д-ра Мішкевича „Террафільм“ приступає сего місяця до накручування великого гуцульського фільму в Карпатах.

Католицькі фільми. Німецькі кінові журнали повідомляють, що німецькі фільмові виробництва приготовляють тепер 24 католицькі фільми.

Катол. кінематоґрафічна Ліґа в Брукселі розписала конкурс на твір, у якім людина представлена при праці (може се бути інтеліґенція, товпа народу, а навіть і діти).

В Утрехті повстав „Католіше Фільм-Фронт“, що вироблюватиме (й позичати) реліґійно-культурні фільми.

В Німеччині рада міністрів знесла маґістратські податки від кінових білєтів.

Централю міжнароднього атеїзму перенесено з Німеччини до Базилеї. Проти того запротестували катол. вчителі на зїзді в Айнсідельні.

Николай Бердяєв видав в Парижі книжку (по фр.): „Проблєма комунізму“ (ст. 170; Дескле, вул. св. Вітців, 76; ціна 9 лір).

Величавий національний памятник у честь св. Патрикія рішила поставити свобідна Ірляндія.

В анґл. армії було 30. 9. 1932 р. 23.357 католиків (ціла армія мала 182.552 людей). Отже майже осьмий анґл. жовнір католик.

В середних школах Чехословаччини заведено навчання польської мови як обовязкового предмету. Се наслідок зближення.

У Відні відкрили памятник винахідникови машини до писання Петрови Міттергоферови.

Легкий землетрус навістив 2 перські провінції.

ҐПУ увязнило в Іркуцку епископа Діонізія за те, що... поборював орґанізацію безбожників. (АТЕ).

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Ч. 936/33. Львів, 27 червня 1933.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Не відмовте помістити на сторінках Вашого часопису письмо Надзірної Ради Вид. Кооп. „Червона Калина“: В звязку з дискусією в справі зміни статутів Товариства „Луг“ у Львові появилися в деяких українських національних часописах нотатки, з яких можнаби віднести враження, немовбито „Червона Калина“, видавнича кооператива у Львові, займала також становище в тій справі тому, що редактор Лев Лепкий, котрий є членом Управи „Червоної Калини“, був приявний на пресовій анкеті в справі „Лугів“, яка відбулася дня 15. січня 1933. Надзірна Рада „Червоної Калини“, провірила справу участи п. Льва Лепкого на тій конференції та стверджує: 1. що Управа „Червоної Калини“ не уповажнювала нікого до участи від Видавництва „Червона Калина“ в згаданій анкеті. 2. що однозгідним ствердженням переслуханих протоколярно учасників згаданої анкети і записками деяких приявних на тій анкеті усталено, що п. Лев Лепкий, котрий забирав голос на тій анкеті, на початку своєї промови в и р а з н о зазначив, що говорить не як редактор чи представник „Червоної Калини“, а лише о с о б и с т о, як товариш зброї д-ра Дашкевича, як бувший старшина. І в тій своїй промові обороняв лиш чести д-ра Дашкевича, не входячи в мерітум справи, т. є не заявляючися ні за ні проти зміни статутів „Лугів“. Супроти того Надзірна Рада стверджує, що нема ніякої підстави втягати Видавництво „Червона Калина“ в дискусію про справу „Лугів“. — З правдивою пошаною. За Надзірну Раду „Червоної Калини“: *Др. Степан Шухевич*, вр. голова; *Др. Володимир Щуровський*, вр. секретар.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Нові українські кооперативи. Дирекція РСУК приняла кооперативи: „Трикотарня“, пром. торг. кооп. з відповід. уділами в Тернополі; „Власна Поміч“, кооп. з обм. відповідальністю, Качанівка, пов. Скалат; „Надія“, торг. молочарська с-ка, Борщовичі, пов. Львів.

Бурий вуголь на Волині. У варшавській пресі появилася вістка, що бельґійські фінансісти хочуть добувати бурий вуголь в кремянецькому повіті на Волині.

Акцептаційний Банк повстав у Варшаві. Він має ратувати дідичів і хліборобські маси від наслідків короткоречинцевого обдовження. Обсяг його ділання обіймає також нашу кооперацію.

Централя Союзу Жидівських купців у Варшаві послідовно переводить бойкот німецьких товарів у відплату за гітлерівське переслідування Жидів.

Міжнародня кооперативна конференція відбулася в Базилеї у Швайцарії. Українську кооперацію заступав дир. О. Луцький, делеґат РСУК-а.

Економічна світова конференція в Лондоні опинилася в сліпій вулиці. Завела її туди заява американських делеґатів, що Америка не думає тепер стабілізувати доляра, бо знижка доляра приносить їй поліпшення економічного положення внутрі краю. Всі інші делеґації менше або більше виразно стоять дальше на становищі, що уздоровлення світового господарства немисліме без устійнення відношення валют до золота.

ВИГРАНІ ДОЛЯРІВКИ: 12.000 дол. 1213446. — 3.000 дол. 674113, 84675. — 1.000 дол. 1082122, 535141, 256300, 272893, 1246095, 295354, 529164. — 500 дол. 1045409, 326479, 1453695, 1082793, 289003, 612821, 61837, 192676, 187119, 456451, — 100 дол. 1496031, 1274484, 277690, 377518, 910092, 746351, 761693, 501640, 15075, 210945, 181796, 183099, 188878, 576520, 1224016, 302443, 559274, 1147708, 867957, 1311618, 702114, 1078994, 512045, 1093695, 810047, 57091, 669528, 1378703, 1378890, 186655, 723957, 674165, 385920, 977151, 1438828, 1385675, 666867, 1111729, 273022, 1079574, 884406, 1226138, 705247, 1050777, 1105754, 1418806, 485481, 451767, 3964, 1450137, 24845, 538879, 510262, 229795, 84608, 958001, 809825, 1428427, 1205028, 58106, 1331405, 105308, 1352884, 1313212, 1496864, 198274,10145, 194042, 1086408.

Біржа

Гроші: Амер. доляр 6.57—6.60 зол. Золотий доляр 9.25—9.22 зол. Тенденція дальше знижкова. Канад. доляр 6.20 до 6.25; Анґл. фунт стер. 30.25—30.30; нім. марка 2.07—2.08; 100 фр франків 35—35.20; 100 чеських корон 24.50—25 золотих.

Збіжжя: Підволочиська: пшениця двірська 34.75—35.25; пшениця селянська 33—33.50; жито двір. 19.50—19.75; жито сел. 18.75—19; ячмінь на мливо 15.50—16; овес галицький 13.25—13.75; овес замоклий 9.75—10.25; кукурудза 17.75—18.25; бульба промислова 2.50—3; фасоля біла 17—20; фасоля колірова 13—14; фасоля краса 14—15; горох пів Вікторія 22—24; горох пільний 17—19; бобик 10.50—11; вика чорна 8.25—8.75; сіно солодке прасоване 6.50—7.50; солома прасована 4.50—5; гречка 15.75—16.25; лен 38—40; лубін синій 8—8.25; просо 21—22; конюшина чер. 70—72, мак синій 180—190; мак сивий 160—170; гречана каша 29.50—30.50; макух льн. 17—18; ґрис пшен. 8.75—9; ґрис жит. 9—9.25; Львів: пшениця двір. 36.25—36.75; пшениця сел. 34.50—35; жито двір. 21.25—21.50; жито сел. 20.50—20.75; ячмінь на мливо 16.75—17.75; овес 13.50—14; сіно солодке прасоване 7.50—8.50; ячмінна каша 28—30; пшоно 38—40; мука пшен. люксусова 66.50—67; мука пшен. 65 проц. 46—47; мука жит. тип урядовий 37.50—38; ґрис жит. 9—9.50; ґрис пшен. 9.25—9.50 зол. — Тенденція сильно звишкова, рух оживлений .Великий попит на пшеницю.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла дес. 2.10 зол.; за 1 л. молока 15 сот.; за 1 л .сметани 70 сот.; за 1 копу яєць 2.80 зол. — Тенденція на молоко слаба, на масло і яйця удержана.

Посмертні згадки

† **о. Лев Несторович**, емеритований катехит української ґімназії, почесний крилошанин і радник Епископської Консисторії, помер у Львові 29 червня с. р. в 61 р. життя, в 37 р. священства. В. Й. П.!

† **о. Дмитро Склепкович,** гр. катол. парох Поморян, упокоївся в Бозі в 77. р. життя, в 50-ім р. священства. В. Й. П.!

Жертви

Впр. о. Михайло Гащак, Хміль, п. Дверник зложив 10 зол. на пресовий фонд „Нової Зорі“. 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ПРОДАЖ: 1) Твори св. Йоана Золотоустого, 24 томи; 2) Життя і труди Отців і Учителів Церкви — Фаррана, 2 т.; 3) Історія Христ. Церкви в XIX ст., 2 т. — Гр.-катол. Уряд парохіяльний Потік Золотий, к. Бучача, почта в місци. 123-1-1

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обєкти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

КІНА

АДРІЯ: Тайна старого року.
АТЛЯНТИК: Пригоди двійнятка й Ігденбу.
КАСІНО: Мужі й жінки.
КОПЕРНИК: Манджурія горить і Симфонія 6 міліонів.
МАРУСЕНЬКА: Манджурія горить і Симфонія 6 міліонів.
МІРАЖ: Хоробрий вояк Швейк.
МУЗА: Жінка без будучности.
ПАЛЯС: Дама в смокінґу.
СТИЛЄВЕ: Цвітка Гаванни й ревія.
УТІХА: Теодозія — Севастополь і ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя 9 липня 1933. Ч. 50 (648).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Кракія 405.867.

Великий бльок 8 східних держав

Польща, Ромунія, СССР, Туреччина, Персія, Афґаністан, Лотва й Естонія парафували умову в справі дефініції напасника.

Польська преса повідомляє: В Лондоні підписано умову 8 держав (Польщі, Ромунії, СССР,, Лотви, Естонії, Туреччини, Персії й Афґаністану) в справі дефініції напасника. Умова складається з 5 точок. В другій точці умови договірні сторони годяться уважати напасником сю державу, котра: 1) виповість війну другим державам, 2) вступить на територію другої держави, навіть без виповідження війни, 3) примінить морську бльокаду супроти других держав, 4) дасть попертя узброеним бандам, котрі зорґанізувалися на території даної держави та вдерлися на територію інших держав, згл. на жадання нападеної держави не постарається зліквідувати сих банд і не відмовить їм помочі й охорони. Ніякі політичні й економічні причини не можуть бути узасадненням для нападу очеркненого вгорі. Умову іменем Польщі підписав мін. Рачиньский, постійний представник Польщі при Союзі Народів. У звязку з тим пактом мін .загран. справ Польщі заявив представникам преси: Конвенція в справі дефініції напасника се політично-важний і творчий пакт. Властиве значіння того пакту вказує ґеоґрафічний засяг. Для Польщі має він значіння особливо тому, що вказує на чимраз ліпші польсько-совітські взаємини й тому, що на тім акті стоять побіч себе підписи союзниці Польщі Ромунії й СССР, що має з Польщею договір про ненапад.

Італійський фашизм і українська справа

„Последнія Новости“ в статті п. з. „В Італії зацікавилися українським питанням“ пишуть: „Римський кореспондент часопису „Тан“ повідомляє, що в італійських кругах завважується в останніх часах збільшене зацікавлення українським питанням. Те зацікавлення вяжеться з відомою кампанією фон Розенберґа за створенням незалежної України. Сей плян находить голосний відгомін в деяких італійських кругах. Припускають, що незалежна Україна відгородилаби Росію від словянських балканських країв й ослабилаби її вплив на близькому Сході. Одначе офіціяльні круги відносяться холодно до пляну Розенберґа. Рим хоче зберегти добрі взаємини з Росією. Ідеї фон Розенберґа находять відповідний відгомін у пресі. Недавно вийшла брошура з вимовним наголовком „Ми й Україна“. В католицькому часописі, який виходить в Больонії, появилася серія статтей за відокремленням України. Для настроїв урядових кругів замітне те, що журнал „Руссія“, що його видавали російські еміґранти замкнено (кажуть, що на жадання большевиків). В останнім часі фашистівська преса перестала взагалі поміщувати статті на російські теми“.

Червоні „пани“ і галицькі комуністичні наймити

Ґен. секретар КПбУ назвав Галичан „петлюрівцями і шпіонами“.

ПАТ повідомляє: Секретар комуністичної партії України Постишев виголосив в Харкові велику промову проти українських націоналістів. Особливо остро накинувся Постишев на комуністів еміґрантів з Галичини, називаючи їх „петлюрівцями і шпіонами“. Постишев твердить, що українські опозиціоністи, котрі свого часу ґрупувалися довкруги Шумського, ще не зліквідовані зовсім. Вони ще залишилися в комісаріяті освіти на Україні і в комісаріяті рільництва. Їх вплив на партійних товаришів дуже великий. Особливо остро накинувся Постишев на тих українських комуністів, що протестують проти переслідувань українських націоналістів й пояснюють ті репресії як початок русифікаційної акції на Україні. — Словом з Галичан кепські комуністи.

Коновалець і російські гітлєрівці

„Ґазета Поранна в ч. 10347 пише: Російські еміґранти в Берліні, що утворили недавно російський відділ гітлєрівців, не допустили до відчиту, зорґанізованого українськими націоналістами. Між полк. Коновальцем і полк. Остряницею недавно розіграла кампанія. В ній побідив Остряниця, б. царський офіцир і б. старшина від доручень Гетьмана Скоропадського. Дотеперішні впливи Коновальця змаліли в користь нової ґрупи російських еміґрантів, котрі в Гітлєра репрезентують напрям повної незалежности Росії і не признають української акції. Полк. Остряниця се представник українського відтинку, що стоїть в порозумінні з російською еміґрацією і не голосить клича незалежности України. В тих умовинах вигляди Коновальця ослабли, а самого Коновальця зле бачать впливові німецькі круги. — Подаємо сю вістку з денникарського обовязку і на відповідальність жерела.

„Коровячий ухил“ в СССР

В „Ізвестіях“ з 21. червня с. р. оповіщено постанову союзного наркомзему (народного комісаря земельних справ), котра порушує „чистоту“ комуністичних засад у хліборобських комунах. Сю постанову видано на домагання міст. Відтепер членам комун дозволяється мати власну корову, дрібну домашну худобу та птицю. Управам комун і іншим орґанам влади поручено допомагати членам комун при здійснюванні сего нового закону „про корову“. — Видно, що в „раю“ вже дуже зле, коли наркомзем пішов на такий „коровячий ухил“ від марксо-ленінсько-сталінської лінії.

Поширюйте католицьку пресу!

Не будете мати ні хвильки спокою, коли виїдете на вакації, а не обезпечите свого мешкання від крадіжи з вломом в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20. За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

СССР І УКРАЇНА

На тлі большевицько-польської угоди.

Угода СССР з Польщею звернена своїм вістрям у два боки. Зі сторони Польщі та угода звернена вістрям проти Німеччини. Зі сторониж СССР вона звернена п р о т и У к р а ї н и.

Стверджує се посередно ґр. Ст. Лось у своїй статті п. з. Міжнародне положення і галицькі Українці, напечатаній в книжці за квітень—май б. р. відомого консервативного місячника „Наша Пшишлосьць“.

Ґр. Лось представляє найперше то, що під теперішню пору діється на Україні — її сучасність.

„Якжеж виглядає сучасність?“ — питає. І відповідає:

„Сучасність України називається п. П о с т и ш е в, то є присланий з Москви диктатор, котрого завданням є зліквідувати, не торкаючи урядової мови, бо на ній ніщо Москві не залежить, національне життя України. Я сказав зліквідувати, але той вислів не відповідає докладно місії п. Постишева; хотячи бути точним, належалоб ужити слова: розтоптати.

„Український нарід — пише ґр. Лось далі — два рази на протязі історії тратив свої вищі верстви, свою еліту, раз на користь Польщі, другий раз на користь Росії. Тепер утратить її третій раз, тільки вже не шляхту, не міщанство, не середні верстви, бо їх давно пожерла революція; втратить тепер одиноку передову верству, котра йому остала: національно настроєний відлом інтеліґентного пролетаріяту. Той національно настроєний відлом інтеліґентного пролетаріяту на Радянській Україні буде тепер винищений у фізичнім значінню того слова. І знов злий вислів, бо той процес винищення то не будучність, то не передвиджування, то річ уже розпочата, вона є вже в тоці.

Представивши отак зовсім вірно те, що діється під сучасну пору на Україні, ґр. Лось ставить питання:

„Чому належить приписати, що Совітська Росія вибрала якраз теперішню хвилю для ліквідації українського національного руху?

І відповідає:

„Вияснення дуже просте. Росія певна, що в теперішній конюнктурі ніщо не може вязати свободи її ділання на її західних посілостях, котрі граничать з Европою. Ту нічим не звязану свободу рухів завдячує тому, що П о л ь щ а п і д в п л и в о м с к р і п л е н о ї н і м е ц ь к о ї а к т и в н о с т и в і д в е р н у л а с я ф р о н т о м н а з а х і д, що н е м о ж е б у т и в с у ч а с н и х у м о в а х м о в и п р о а к т и в н у п о л і т и к у П о л ь щ і в в і д н о ш е н н ю д о с х і д н о г о с у с і д а“*).

*) Підчеркнення ґр. Лося.

Тілько гр .Лось. З наведених його слів бачимо, що: 1) угода Польщі з СССР се розвязання рук Польщі у відношенні до Німеччини; 2) угода СССР з Польщею се розвязання рук Росії у відношенні до України.

Для нас у сій хвилі важна передовсім та друга сторона большевицько-польської угоди: її наслідки для України. Ті наслідки, як бачимо для нас страшні. Бо вони несуть Україні в СССР нову велику національну руїну.

Та відмічуючи новий скріплений наступ Москви на Україну у звязку з большевицько-польською угодою, треба одночасно ствердити також слідуюче: На той наступ на Україну Москва ледви чи булаб відважилася, а в кождім разі він бувби для нас не такий шкідливий, колиб на решті українських земель, що є поза межами СССР, передовсім на сусідних українських землях, котрі є під Польщею, українська нація мала повні права національно-культурного і суспільно-політичного розвою і вповні користала з тих прав. Брак тих прав, низький рівень українського національно-культурного і суспільно-політичного життя поза межами СССР заважили також на долі України в СССР.

І ще одно слід ствердити у звязку з новою большевицько-польською угодою; та угода тільки позірно розвязує руки Польщі на заході супроти Німеччини. Бо коли наслідком тої угоди буде знищення національного руху на Україні, то се буде рівнозначне з відбудовою колишньої „єдіної неделімої Росії“ від Тихого Океану до Збруча і зашаховання Польщі від сходу не менше ніж від заходу. Бо коли від заходу грозить Польщі тільки деяка ректифікація її границь на користь Німеччини, то від сходу загрожує Польщі втрата всеї її території разом з державною незалежністю. Бо Німеччина хоче відірвати від Польщі тільки т. зв. коридор і в найгіршім для Польщі разі Горішний Шлеськ, а Москва хоче „ущасливити“ Польщу большевизмом, себто зробити з цілої Польщі свою кольонію.

Угода СССР з Польщею а властиво її наслідок: нищення України Москвою викликав, зовсім природна річ, відгомін у найбільш освідомленій національно частині українських земель поза СССР — в Галичині. Правда, той відгомін іще слабий. Та треба надіятися, що він буде чим раз більше кріпнути і поширюватися, аж поки не порушить українське населення поза границями СССР до одного загально-національного настрою і протесту проти московсько-большевицької вівісекції на Україні.

Ясна річ, що большевицька Москва, приступаючи до нищення України, числилася з відгомоном того варварського її акту передовсім у Галичині. І тому вже заздалегідь подбала про глушення того відгомону. В тій цілі большевики заснували у Львові цілий ряд своїх часописів, які мають за завдання з одного боку заперечувати все те, що діється на Україні, а з другого нападати на місцевий український національний рух і тим відвертати увагу українського громадянства від екстермінаційної політики Москви на Україні. І хто має нагоду читати галицьку большевицьку пресу, той бачить наглядно, що та преса виконує наложене на неї завдання.

Та українське громадянство в Галичині не повинно дати збаламутити себе большевицьким наймитам. Навпаки. Воно має обовязок все і всюди розкривати очи несвідомим на поступования большевиків на Україні та їх наймитів в Галичині.

Одначе се ще не все, що повинно робити українське громадянство в Галичині в обличчі большевицько-польської угоди та страшної дійсности на Україні. Найважніше: се подвоєння і потроєння позитивної праці для національно-культурного і суспільно-політичного скріплення українського народу. А основа, на якій та праця повинна спертися, се Церква і релігія. Бо тільки Церква і релігія дають одиницям і цілим народам силу передержати навіть найстрашніші лихоліття. Наглядний доказ того се вся історія українського народу на всіх землях, де він жив або живе. Вона стверджує яскраво ,що коли на український народ валилися найбільші нещастя і коли здавалося, що ті нещастя роздавлять українське племя, завсіди останньою дошкою ратунку була Церква й релігія. І вони завсіди ратували український народ перед загибілю. Зокрема таку чудотворну силу мають католицька Церква і католицька релігія. Доказ того Галичина, де під крилами гр. катол. Церкви і гр. катол. релігії галицька вітка українського народу найбільш розвинена під національним оглядом зі всіх віток великого українського дерева. Велике національне значіння Церкви й релігії для українського народу розуміють добре большевики. Тому вони, заки приступили до нищення України під національним оглядом, почали найперше нищити на Україні Церкву і релігію.

„Вільно чи не вільно“

Відповідь на статтю в „Меті“ в справі богослужень за І. Франка.

Під таким заголовком появився в „Меті“ ч. 24 (116) з 18. VI. 1933 р. лист з кругів духовенства, в котрому невідомий Автор намагається доказати, що понахиди, відправлювані за Івана Франка були правильні та дозволені й тим бажає закінчити всяку дискусію на сю тему. Бажання справді гарне, але, нажаль, докази Автора не такі трівкі, щоби одним махом довели справу до „causa finita“.

Розумування його таке:

...„Publica applicatio prohibetur a) pro excommunicatis quibuslibet vivis (canon 2262); b) pro defunctis quibus denegata fuit sepultura ecclesiastica“. Виходить отже, що лише за тих померших не можна правити заупокійних Служб Божих і панахид, яким відмовлено церковного похорону. А що Іван Франко мав церковний похорон, то й за нього можна прилюдно відбувати всякі відправи“. (Всі підчеркнення „Мети“— Ред.).

Хай дарує Шановний Автор, але ми перечимо навіть оба його твердження, з котрих він виводить своє заключення.

1. Каже Автор: „Publica applicatio prohibetur a) pro excommunicatis quibuslibet vivis (canon 2262); b) pro defunctis quibus denegata fuit sepultura ecclesiastica“.

Кан. 2262 так говорить: „Виклятий не має жадної участи в відпустах, в заступництві та прилюдних молитвах Церкви. Однак не забороняється вірним, щоби приватно за нього молилися, а священикам, щоби за нього аплікували приватно Службу Божу, як нема згіршення з того. Однак як є „vitandus“, се вільно тільки за його навернення“. Се відноситься до першої части цитату Нольдіна. — А другу „pro defunctis, quibus denegata fuit sepultura ecclesiastica“ — слід добре зрозуміти, бо так як там стоїть, не є вона така ясна і вона недокладна.

Фактично признання церковного похорону не є міродатне щодо леґальности заупокійних богослужень. Наведений Автором Кан. 1241, § 1, каже, що: „Тому, котрий є виключений від церковного похорону (зн. котрому церковне право відмовляє церковного похорону), тому треба відмовити й заупокійну Службу Божу, навіть в річницю смерти й усякі заупокійні Богослуження“. — Отже з того вже відразу виходить, що не можна заключати: такі Богослуження дозволені завсіди, коли признано комусь церковний похорон. І так прим. Кан. 1242 приписує ось що: „Якщо можливо sine gravi incommodo, коли виклятий т. зв. „vitandus“ похований проти приписів Канонів на святому місці, треба його тлінні останки викопати (за дозволом Ординаріяту, Кан. 1241, § 1) і перенести на інше непосвячене місце“. Тим зазначує право, що признання похорону не є кінцевою регабілітацією покійника перед Церквою. Бо сей похорон міг бути признаний під моральним примусом, або й через помилку Церковної Влади. Не кажемо, що Івана Франка треба помістити під рубрикою „vitandus“, бо до сего треба, щоби хтось поіменно як такий був засуджений Апостольською Столицею й щоби засуд прилюдно проголошено (Кан. 2258), — але, що похорон міг бути признаний негідному через недогляд Церковної Влади. Бо сам цитований Кан. 1242 виразно говорить про похорон „проти приписів Канонів“.

Зрештою відомо, що були випадки, коли похоронено через помилку або моральний примус в церкві єретиків, котрим місцеве населення оказувало почитання... святих. Чи тому — всьо в порядку? Чи тому вони дійсно канонізовані? Чи через той церковний похорон вони мають право до якихнебудь заупокійних Богослужень?

Шановний Автор занадто легко й жадно хапає той недокладний текст Нольдіна, щоби оправдувати панахиди і прилюдні Богослуження за покійного Франка, забуваючи на сам Канон і на авторів, котрі виразно й докладно говорять, як прим. Marc. Gestermann, Institutiones Morales, II. ст. 139 ч. 1600, 2°: „Si cui deneganda est sepultura ecclesiastica, non licet“, etc.

Отже значить: Не кому відмовлено дійсно, — але: кому, на основі права, треба відмовляти: deneganda.

Ось і значіння Канона!

Отже перше твердження Шан. Автора нестійне.

2) Друге твердження: „А Іван Франко мав церковний похорон“. Subdestinguo! Мав фактично, то правда, але... чи навіть після сеї „трохи лагіднішої“ дисципліни в новому праві міг мати? Чи він мав леґальний похорон, котрий потягає за собою всі правні наслідки правного похорону — то інше питання, на котре рішучо відповідається: negative.

Кан. 1240, § 1, вичисляє тих, котрим треба відмовити церковного похорону, хіба що перед смертю дали деякі знаки покаяння. І на першому місці приходять: „Notorii apostatae a christiana fide“. прилюдно знані відступники від католицької віри. Франко був публичним відступником від віри, нікому навіть не прийде в гадку — заперечити те. Про се свідчать преобильно його писання. До останньої хвилі Франко не дав жадного знаку покаяння: се знов доказують усі дотепер списані спомини, особливо реляції о. д-ра Т. Галущинського, поміщені в „Новій Зорі“ ч. 556. — На основі Кан. 1241 Іван Франко не мав права до християнського похорону, отже похорон, що він його мав, нелеґальний, без жадної правної сили, без жадних правних наслідків.

А тут нам Шан. Автор заступає дорогу з Церковною Владою: „Похорон, каже, відбувся за дозволом Церковної Влади, яка в цій справі одиноко покли-

кана рішати“ і покликується на Кан. 1240, § 2.

Зявляємо, що як такий дозвіл вийшов, ми піддаємося рішенню і признаємо сей похорон леґальним. Одначе се твердження Автора зовсім голословне. Церковна Влада ніколи нічого в тій справі публично не заявила, як се зробив Кардинал Вердіє в справі похорону Бріяна — отже такий висказ треба абсолютно доказати й то документом. Ми є на терені полеміки й торжественна заява автора не має більше доказуючої сили як приватна інформація або й поголоска.

З другого боку ходить чутка, що Франка похоронено якраз без дозволу Церковної Влади, чи навіть проти Її Волі. Се був час воєнних замішань. Сам факт похорону не вистане. Хібаж не можна брати всього, що вчинив якийсь духовник в діецезії на карб Церковної Влади. І по третє, треба знов трохи спростувати інтерпретацію Шан. Автора того § 2. Кан. 1240. Там кажеться: „Коли в одним з цитованих випадків (в § 1, котрий вичисляє, хто виключений з церк. похорону) заходить якийсь сумнів, треба звернутися з запитом до Ординаріяту, коли є час“. Отже в тім § 2, Кан. 1240 не дає Ординаріятови жадної безумовної влади; тільки на випадок сумніву „коли годі його усунути, можна признати церковний похорон“, однак з застереженням, що не буде згіршення з того. А в справі нерозкаяння Франка нема ніякого сумніву. Отже дискусія на сю тему стоїть отворена й годі її тим довести до „causa finita“.

Зрештою висказ і Нольдінський цитат Автора, що тепер „в новому праві дисципліна Церкви є трохи лагідніша“ знов не до речі, бо се ніби інсинуація, що „всьо або майже всьо тепер вільно“! Та лагідність показується в Канонах 809 і 2262. Сей останній, висше вже наведено. Кан. 809 тільки дозволяє аплікувати Службу Божу за всіх, чи то живих, чи то померших, що відпокутують свої провини в чистилищі, з застереженням Канона 2262, § 2, (зн. заборони прилюдної аплікації за виклятих).

Тим останнім Каноном йшла Церква за лагіднішою думкою тих богословів, котрі приймають, що сила умолення досягає всіх живих і душі в чистилищі безпосередно, та що сумнів істнує тільки щодо безпосередної аплікації сили задоситьучинення Служби Божої.

Щодо питання: кому належить або не належить церковний похорон, і вслід за тим, прилюдна аплікація Панахиди, Богослужень, — всі однодушні. Для приміру наведу найкращих сучасних каноністів і моралістів, з котрих останній боронить дуже лагідних опіній: Prümmer, Man. Iuris Can., 1922 ст. 380. — A. Vermeersch, Theol. Mor, 1927 III, ст. 756—780. — Genicot-Salsmans. Theol. Mor., 1927, II. ст. 190, 568. То прецінь той новий „Codex Iuris Canonici“, котрий обовязує від 1918 р., на котрий Шан. Автор листа так поспішно покликується.

Коли отже з одного боку нема такої певности, як припускає Автор щодо уділення дозволу, а з другого боку требаб приймати, що Церковна Влада зломила Канони права, — в такому сумніві треба судити, що похорон Франка відбувся без дозволу Церковної Влади, або коли й був дозвіл, то був вимушений, даний під моральним напором, або й може через недогляд — в кождім разі нелеґально.

Пару кінцевих уваг: щодо культу Франка, — то ясно, що ніхто не думав про ніякий релігійний культ! І також ясно, що в тих панахидах не розходиться про молитву Катол. Церкви. Переважно у священиків так буде. Але у тих, що панахид хочуть? В такій панахиді розходиться про церковну форму того світського, „невтрального“, — щоб „як найлагідніше“ говорити — культу Франка, про параду в честь Франка, відбуту аж в Церкві. Бо покищо се ще важне, бо нарід ще віруючий.

А щодо того, що „за таких треба якнайбільше молитися“ — нехай дарує нам Автор, але ту увагу радо підписавби сам Франко найперший, котрий не хотів розуміти правдивої християнської любови та церковних законів і з них щиро собі кпив! Приватно можна за всіх молитися, почавши від Каїна до Антихриста, Фараона, Валтасара, Ірода, Юди, Нерона, Лютра, Робеспєра, Леніна і Сталіна включно, але тут розходиться про прилюдну аплікацію Церковних Богослужень. — Можна спитати чи треба брати поважно Шан. Автора?

Щераз, як Шан. Автор докаже документом, що Церковна Влада дала прилюдний, офіціяльний дозвіл, як се зробив Кардинал Вердіє для Бріяна, піддаємося щиро.

Але такого документу, такої заяви нема. — Священик.

ДУМКИ ПРО РАСУ*)

На тлі походу в часі свята „Українська Молодь Христові“ 7. V. 1933.

7) Мабуть найздібнішим народом, який взагалі знаємо, були старинні Греки. Про складники старогрецької раси не знаємо тілько що про етнічні складники анґльосаської раси. Одначе вже само положення Греції показує, що на тій землі мусіло бути величезне, мабуть найбільше стовковище ріжних племен і народів. Чому?

Бо Греція становить сам кінець великого балканського півострова і то полуднений кінець. Всі племена і всі народи мають від непамятних часів тягу йти з півночі на полудне (а по другій стороні рівника якраз навпаки, все до теплих країв). Якби до Греції тяжіли тільки ті племена, що витворювалися або осідали на самім Балкані, то згодом мусілаб у Греції назбиратися порядна мозаїка крови. Тимчасом не можна забувати, що Балкан був першим великим півостровом Европи для всіх племен, що колинебудь надходили з Азії, величезної колиски народів і йшли на захід сонця. Всі вони скорше або пізніше бодай отиралися о Балкан, всі вони в меншій або більшій мірі оставляли свої сліди на Балкані. Безконечний спис імен можна зложити з того, що нам передала історія і що потонуло на тім Балкані. Зовсім не інакше мусіло діятися також в тих часах, з котрих не маємо вістей. Бо міґрації цілих племен все були, від непамятних часів. Зрештою про сам факт знаємо з викопалиск, хоч і не знаємо імен тих племен,що полишили нам ріжні німі сліди. Словом, Балканський півостров, особливо його полудневий кінець се під етнічним оглядом найбільше мішана частина Европи, се стовковиско трьох континентів: Европи, Азії й Африки. І якраз там виросло найздібніше зі всіх племен, які знає історія людства.

Та незабаром бачимо на тій саміській території зовсім інакші наслідки мішанини рас. Кождого, хто знає історію Греків, мусіло се застановити, що з кінцем IV століття перед Христом Греція перестала видавати великих творців. І то перестала на всіх областях — як ножем врізав. Що сталося? Як? Чому?

І вже від того часу аж по нинішний день, отже поверх дві тисячі літ не видає грецька земля нічого такого, що моглоб хоч у приближенні пригадувати велич і красу того, що вона видавала колись. А якіж блискучі ряди великих поетів і фільософів, державних мужів і полководців, істориків і промовців, будівничих і скульпторів, малярів і всяких інших мистців видав до тої кризи розмірно невеликий старогрецький нарід, а властиво головно одна його вітка! Хто мав нагоду оглянути хоч кілька більших музеїв Европи й Америки, де збережена тільки частина різьб старогрецьких майстрів, тому трудно з диву вийти, відки в такого невеличкого народця набралося тільки великих мистців. А прецінь те, що збереглося з їх праць до наших часів, становить тільки частину їх творів, може й не дуже велику. На се вказувавби факт, що з такого великого й богатого міста, яким колись була Картаґіна, дійшло до наших часів надзвичайно мало річей. А прецінь і там мусіли бути якісь предмети мистецтва, нехай і менше ніж у Греції. Тай зі старого Єгипту, котрий процвитав далеко довше ніж Греція, не маємо розмірно аж так богато творів мистецтва як маємо їх зі старинної Греції. А прецінь також її не милувала доля й нищила нераз до тла. Отже річ ясна, що та дивна країна мусіла мати дуже здібну і дуже плідну на творчість породу мистців, коли по них остали аж такі маси прегарних творів. Ну а останками творів їх фільософів досі живемо. І властиво від того часу нічого нового не створено, хіба тільки розроблено.

І такий здібний нарід нараз вривається продукцію здібних людей і то вривається на всіх областях, якби змовився. Як се вияснити? І як се зрозуміти, що від того часу та земля не дала вже нічого подібного?

І тут можливе тільки одно пояснення — расове. Пригадаймо собі кілька фактів з історії грецького народу. Останний і найбільший з великих промовців Греції Демостен опирається македонському королеви Филипови, котрий хоче заняти і вкінці займає силою його Батьківщину. Останній з великих і найбільший фільософ Греції Арістотель особисто вчить Филипового сина Олександра, котрий немов збирає в собі всю здібність і витревалість грецького ґенія й іде на Схід, щоб покорити його. Йде з силами всеї Греції. І немов висмоктує з неї все, що вона мала в собі здібне і велике, висмоктує і забирає з собою на Схід, відки воно вже ніколи не вертає до дому. І тому нема вже в Греції більше здібного насіння, його немов витягнув великий ґеній Олександра, витягнув на дуже велике і тяжке діло — завоювання Сходу для Европи. Здається, що все, що в тій Греції мало енергію, розум і сприт, виїхало на Схід і там потонуло. І то марно потонуло, занявшися головно адміністрацією здобутих земель. Там ті грецькі пришельці й поженилися з чужинками (за прикладом самого Олександра), там і пропали, розплилися, не видавши зі свого потомства нічого замітного. А свою Рідну Землю „очистили“ цілковито зі сметанки. (Д. б.) — А. Ч.

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 40, 42, 43, 44, 45 і 47.

Скляна гора

Хто з нас не знає казки про царівну, що живе на скляній горі? Тимчасом в Північній Америці, в Єльостоні, є справді гора зі скляної маси вулканічного походження. Ся гора повстала з прозрачної ляви вулканів з передісторичних часів. Коли її освітить сонце, тоді виглядає незвичайно фантастично. Ціла та скляна маса міниться великим богацтвом райдужних красок. Особливо при заході сонця вид сеї казкової гори просто незрівнаний.

Домашня війна в УНДО-і

Сего року політичної канікули в житті галицьких Українців мабуть не буде. В найбільшій українській партії, чи радше таборі Унда, розгорілася завзята війна, яка льоґічно повиннаб довести до остаточного розбиття Унда й до повстання бодай двох нових політичних партій. Хоч позірно ся, ґазетна покищо, війна йде між двома людьми, п. Тиктором власником „Нового Часу“ і споріднених з ним часописів („Наш Прапор“, „Народня Справа“, „Комар“) і п. В. Целевичем, ґенеральним секретарем Унда, то в дійсности се ґенеральна розправа між теперішним проводом УНДА й його опозицією з п. Дмитром Паліевим на чолі. П. Тикторови на статтю в „Новім Часі“ п. з. „Відповідь на „ґенеральну напасть“ й інші статті відповідає на сторінках „Діла“ (ч. 172) п. В. Целевич. В тій відповіді п. Целевич заперечує очевидний факт, що се боротьба між теперішним проводом УНДА й опозицією й дальше твердить, що „боротьбу проти УНДА веде не якась опозиційна ґрупа УНДА, а одна людина, навіть не член УНДА, п. Тиктор“, якого п. Целевич вважає людиною „з невідомим минулим, без громадянського стажу, що завдяки грошевій силі, здобутій на своїх видавництвах вносила заколот в суспільне життя й намагалася його опанувати“. Твердження про простолінійність ідеольоґії часописів п. Тиктора п. Целевич збиває тим, що в його часописах працюють люди ріжних політичних напрямків: б. співробітник большевизуючої „Української Думки“, один новоселець й один радикал. Поширеність преси п. Тиктора п. Целевич пояснює не правильністю її лінії, але погонею за нездоровою політичною сенсаціею. Твердження п. Тиктора, що його преса самовистарчальна п. Целевич збиває, кажучи, що „Н. Час“ стояв перед банкроцтвом і лише угодове поступування з вірителями, на якому довжник заробив кількадесять тисяч зол., дало „Н. Часові“ самовистарчальність і вратувало перед банкроцтвом“. Вкінці п. Целевич вияснює ріжницю між програмою партії і її тактикою, які то річи люди в нас мішають. УНДО, каже п. Целевич, веде принціпіяльну політику, зате його тактика залежна від політичних ситуацій. — Відповідь на сі виступи п. Целевича дав в „Н. Часі“ вже не п. Тиктор але „сам“ п. Д. Паліїв, котрий саме в розгарі тої ґазетної війни вийшов на волю. В статтях „Щоби було ясно“ п. Паліїв виступає як голова опозиційної ґрупи УНДА і збиває твердження п. Целевича, що мовляв, боротьба йде між одною безвідповідальною особою, хочби й власником видавництва а проводом УНДА і твердить, що „боротьба ведеться між колишньою автономічною ґрупою „Діла“ і між колишньою „Загравою“. Обидві воюючі сторони у взаїмнім дискредитуванні не перебирають у средствах. Полеміка тривае дальше. Вона принесе мабуть ще не одну цікаву несподіванку.

Перші кроки рос. ґітлерівців

В Берліні відбулося велике віче російських ґітлерівців. На вічу мало бути 12.000 людей. Промови по німецьки і російськи виголосив голова російських ґітлерівців А. Светозоров. Він візвав російську еміґрацію, щоби вона зєднала ся з російськими ґітлерівцями й пішла дорогою, вказаною Ґітлером. По промовах виставлено алеґоричну сцену, що зображувала відділ ґітлерівців, машируючий під голубою свастикою на тлі московського Кремля. Аґенція Конті подає, що ґітлерівський рух має серед Росіян на еміґрації великий успіх. („Молва“ ч. 150).

Відповідь на заяву Росвелта

6 держав підписали заяву про вдержання золотоґо паритету.

Під вражінням заяви президента Росвелта, що Америка не думає тепер стабілізувати доляра, відбулася в Лондоні конференція 6 держав, що стоять на становищі стандарду золота т. зн. Франції, Голяндії, Італії, Швайцарії, Бельґії й Польщі. Конференція закінчилася підписанням спільної заяви тих держав. Деклярація стверджує, що для здорової господарки тих держав мусить бути вдержаний свобідний стандард золота. Підписані держави заявляють, що будуть поступати незалежно від Анґлії й Америки. Супроти деклярації Росвелта й заяви 6 „золотих“ держав сподіються, що Анґлія виступить з окремою заявою.

Альбом укр. воєнної історії

Нам пишуть з Берліна: В Українському Наук. Інституті в Б. п. сотник О. Переяславський інформував представників галицької преси про свої студії над українською воєнною історією і намір видати „Альбом української воєнної історії“. Сот. Переяславський, знаний українському громадянству зі своїх воєнно-історичних праць, зібрав уже поверх 150 дуже цінних ґравюр та малюнків, здебільша майже цілковито незнаних українській історіоґрафії. Альбом мавби освітлити окремі періоди воєнного життя України, подаючи типи вояків, зброю, пляни та ґравюри славних історичних боїв, фортеці України, світлини гетьманів та полководців. Альбом обніматиме всі періоди воєнного життя на Україні, почавши від передісторичних скитських часів аж до останньої визвольної війни.

Знайшли ґріб св. Ів. Хрестителя?

„Курєр Варшавскі“ ч. 177 з 29 червня бр. повідомляє: Археольоґічна експедиція зорґанізована оксфордським університетом веде розкопки від кількох літ в Палестині. Підчас розкопування руїн відкрито на днях якусь могилу. По близших дослідах показалося, що це ґріб, в котрім Ірод казав зложити стяту голову Івана Хрестителя. Ґріб знаходиться на горі Самарії недалеко Єрусалиму. Його відкрили правдоподібно грецькі монахи вже в XII ст. й описали його подрібно. На гробі лежить камінна плита, прикрашена мозаїкою, що представляє подобу Великого Святого.

Обезпечення умових робітників

Дня 19 квітня 1933 р. оповіщено в „Деннику Законів“ закон з дня 22. III. с. р. в справі зміни розпорядку президента Р. П. з дня 24 листопада 1927 р. про обезпечення умових робітників. Закон, що увійшов в життя з днем його оповіщення, вводить висші обезпеченеві складки та низші запомоги для безробітних умових робітників. Закон передбачує, що право до чинитьб з причини браку праці улягає завішенню, коли обезпечений одержав від працедавця відшкодовання за розвязання умови про працю на сей період часу, котрому відповідає одержане відшкодування на підставі останнього побираного винагородження. Право до чинитьб улягає завішенню на час користання з лікарської помочи, полученої з уміщенням в лічничім заведенні, на час нездібности до праці з причини слабости, на час військових вправ і військової служби, на час перехідного заняття, на час превенційного арешту і на час кари утрати свободи, коли утрата заняття повстала внаслідок страйку, вкінці — на протяг трьох місяців, коли утрата заняття наступила внаслідок добровільного уступлення без умотивованої причини.

Пресова конференція в „Маслосоюзі“

2) Відтак представники преси перейшли до просторої салі „МС“ на поверсі над молочарнею, де директор інж. Мудрик отворив конференцію отсими словами: Отвираю II пресову конференцію „МС-а“ і витаю представників нашої національної преси в імени дирекції „МС“, яка, доцінюючи значіння тісного контакту такої інституції, як „МС“, з пресою, запросила ВПанів на сю чергову конференцію. Віддаю слово інж. Паліеві. — Інж. Палій: Дирекція „МС“ станула на становищі, що громадянська установа, якою є також „МС“, повинна постійно інформувати промадянство про те, що і як вона робить. Тому ми перші ввели друковані звіти з діяльности. Тайн ми не маємо жадних і тому не маємо що укривати. Одначе мимо того від певного часу деякі люди ведуть неперебірчиву й анонімову кампанію проти „Маслосоюзу“ на сторінках невідповідальної преси. Закиди ці в скороченні можна звести до таких точок: I. Відносно Централі. 1) Централя ненормально розростається коштом низів (своїх кооператив). 2) В централі розбудовується все на зріст, не використовуючи як слід усіх забудовань. 3) В „МС“ є певні недомагання (блище неочеркнені), бо: а) 4 роки не було законної ревізії з рамени РСУК; б) коли явився ревізор РСУК-а, та хотів розкрити шкідливу роботу Маслосоюзу, то його Дирекція „МС“ від ревізії насильно усунула. 4) „МС“ платить низькі ціни за набіл своїм кооперативам і не є конкуренційний з другими подібними Союзами. 5) Високі адміністраційні видатки Союзу мають вплив на низьку виплату за масло. 6) „МС“ почав сильно форсувати експорт і то, мовляв, зі стратою. 7) Брак співпраці з іншими видами кооператив. Проти орґ. політики „МС“ протестують низові кооперативи, Повітові Союзи, ревізорський апарат і т. п. — II. Відносно підбудови. 1) „МС“ є відповідальний за господарку Союзних кооператив, а зокрема за заломання деяких споміж них. 2) Заломання деяких кооператив і їх лиха виплата своїм членам за доставлене молоко є з вини Союзу, бо: а) Союз поставив лихий орґанізаційний плян (самостійні „районові молочарні“) і нагально його переводить в життя; б) Союз насильно форсує збут молочарських машин (для зиску), не оглядаючись на дійсні потреби і спроможність молочарень, та нагло стягає належитости за машини; в) Високі ціни машин і молоч. приладдя в Союзі. 3) „МС“ переводить нагально механізацію молочарських кооператив. 4) „МС“ форсує збірку власних фондів по кооперативах. 5) „МС“ забирає набіл зі села зі шкодою для народнього здоровля. — Наша відповідь: I. До 1) „Маслосоюз“ має по день 31 травня ц. р. уділового капіталу 132.161.72 зол. На це зложили кооперативи готівкою 24.106.72 зол., або всего 18.23% уділового капіталу. Решту уділового капіталу в сумі 108.055 зол. та запасний фонд в сумі 353.035.55 зол., разом 461.090.55 зол. „МС“ придбав зі своїх біляисових надвишок, якими згідно з правосильними ухвалами Загальних Зборів побільшувано власні фонди Союзу. Тимсамим відпадає закид матеріяльного обезсилювання низових кооператив, бо „МС“ розбудувався до розмірів поважної установи тільки завдяки власній торговельній, орґанізаційній і адміністраційній справности. У відділі „МС“ в Перемишлі був у 1930 р. садами найвищі річні ціни за доставлений набіл. — До 2) „МС“ розбудував власні обекти у Львові згідно з його життєвими потребами й раціоналізації праці, використовуючи всі обекти вповні і як найдоцільніше. Поминаючи велику видатність праці і поширення аґенд Союзу в нових обектах зазначуємо, що з перенесення бюр і магазинів з вул. Косцюшка маємо ефективну ощадність на чинших 12.338 зол. річно. — До 3) Тому, що закиди про недомагання, або надужиття в „Маслосоюзі“ не є сконкретизовані, не можна на них конкретно відповісти. У відділі „МС“ в Перемишлі був у 1930 р. випадок браку кругло 8.000 зол. готівки. За це звільнено сейчас начальника Відділу і подано справу на судову дорогу. Про це знали всі члени, бо про це говорено на Заг. Зборах „МС“. Суд у карному поступованні зільнив обвинуваченого, приймаючи виправдання начальника, що ці гроші згубив. Наша претенсія на цивільній дорозі ще не покінчена. — а) Це правда, що не було в „МС“ ревізії з рамени РСУК від 1928 р. до 1932 р., але се справа РСУК-а, коли він має переводити свої законні ревізії, хоча ніде правди діти, наша Дирекція домагалась часто з власного почину такої ревізії. — Незалежно від цього докладну й основну ревізію діловодства цілого Союзу переводить щороку протягом кільканайцяти днів Контрольна Комісія з рамени Надзірної Ради „МС“ і ніколи ніяких неточностей не найшла. В склад Контр. Комісії входять громадяни: пп. інж. Мирон Іван. Генрих Коваль і Федір Глум. — б) Дирекція „МС“ ніколи не усувала ніякого ревізора від ревізії в „МС“, лишень ревізора Кацюбу відкликала сама Дирекція РСУК, маючи до цього достаточні підстави, як це заявив на Заг. Зборах РСУК-а дир. Капуста. ((Д. б.).

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ

II*).

ЗМІСТ: — *Хвильовий в новій організації. — Трагедія Хвильового і його творче заломання.— Перегляд його поетичної творчости від її початків. — Перехід до мистецької прози. — Все оспівує індивідуальности, а не масу. — Галерія типів з часів большевицької революції. — Боротьба з Німцями. — Облава селян на бандитів. — Страшні сцени. — Дума жінки-революціонерки. — Про людину без волі, — що стала чекістом і як та людина мучиться. — Розстріл власної матери... — Озвірілі большевики. — Оповідання з життя післявоєнного лихоліття. — З доказів психольогічної тонкости Хвильового. — Хвильовий і Достоєвський. — Галицький критик Хвильового на службі в московській чрезвичайці. — Злидні совітської інтеліґенції. — Негативні типи совітських жінок. — Відносини в большевицькім селі: воно темне і гниє в сифілісі. — Свій не свій вигін. — Як селяни моляться до Божої Матери. — Як Хвильовий малює моральну гниль большевизму. — Як комуністична молодь скотилася на саме дно багна. — Неінакше серед большевицького робітництва. — Большевизм се модернізована тайґа азіятщини. — Хвильовий іронізує з безбожницьких змагань комуністів. — І нащо тих комуністів? — Історіософія Хвильового. — Анархізм Українців пояснює він подихом азіятських орд. — Форма творчости Хвильового. — Мова й стиль Хвильового. — Його персоніфікації та метафори. — Упадок творчости Хвильового. — Причина його трагічної смерти. — Чи Хвильовий каявся добровільно чи недобровільно?*

По розвязанні „Вапліте“ й по публичнім „покаянні“, вступає Хвильовий до нової орґанізації „Пролітфронт“. Вона не відповідала письменникові, бо була якраз такою орґанізацією, проти якої він боровся весь час. У „Повідомленні Пролітфронту“ читаємо: „Мусимо підкреслити, що в наше обєднання входить кілька бувших Ваплітян..., що дехто з них був кілька років тому зробив непропустимі ідеологічні ухили, зокрема в національному питанні“.

Між підписаними, крім таких письменників як О. Вишня, П. Панч, П. Тичина, знаходимо також імя М. Хвильового. Завданням „Пролітфронту“ було „систематично й безпосередньо працювати серед робітництва. Гасло в маси, як один з засобів розвязання проблеми письменницьких кадрів, для нас гасло сьогоднішнього дня“. Члени мали виконувати свою працю при помочі „гастрольних виступів по робітничих районах“. Бачимо отже, що Хвильовий опинився в культурницько-аґітаційній а не літературній орґанізації, за яку так довго боровся і що мусів віддатися праці серед „мас“ — він, острий противник „масовизму“. І в тім траґедія Хвильового. Бо „Пролітфронт“ ставив собі за завданняне не мистецтво, але „підвищення соціяльної якости пролетарського мистецтва“ а „першим його бойовим завданням була боротьба з націоналістичними проявами всякого ґатунку“.

Вступлення до „Пролітфронту“ се переломовий момент в житті і творчости Хвильового. Від того часу його літературна продукція тратить на вартости так під оглядом змісту як і форми.

З теоретичними студіями і працями Хвильового тісно вяжеться його літературна діяльність у першій добі його творчости, т. є до хвилі вступлення в склад „Пролітфронту“. Вона є властиво повторенням тих самих думок і поглядів у мистецькім оформленні й тільки в звязку з попередніми може стати для нас зрозуміла.

Зразу Хвильовий творить як поет; поезії свої печатає вже від 1917 р. по ріжних журналах, але більшої літературної вартости вони не мають. Увагу на себе звертає щойно двома збірками поезій: „Молодість“ (1921) і „Досвітні симфонії“ (1922) та більшою поемою „В електричний вік“ (1921). До тих збірок увійшли поезії письменника, печатані раніше в журналі під псевдонімом Хвильового і Кароля Стефана.

В першій збірці переважають мотиви описово-побутові („Скляр“, „Швець працює“, „Молотки“). Автор підкреслює в них поезію праці. Слідний тут вплив російської поезії після 1905 р. Хвильовий дає в тій збірці образ почувань скляря, шевця, маляря дахів, одначе без тенденційности й аґітації. Ось нпр. образ праці шевця:

„Цок! Цок! по цвяшках
На підошві стежки дві
Це я вам —
Чобітки.

— — — — — — — — —

Не дивіться, що я плюну
Розітру, як скло блищить
Ах, який я юний
В цю веселу мить!

Аж по лікоть голі руки:
Праця в хаті, а важка...
Цитьте, йдуть до мене з бруку...
Цок! Цок! по цвяшках“. (11).

В дальших стрічках швець оповідає про хід своєї роботи в такому самому тоні, як попередно.

Побіч життя міського, Хвильовий не забуває природи, котра у нього все займала важне місце тому що:

„Родився він у клуні,
В степах мантачив сміх,
Виховувся в буйних
Просторах золотих“. (3).

Звязок з природою сильніше виступає у другій збірці поезій Хвильового п. н. „Досвітні симфонії“. Бо хоч в ній підкреслює своє відношення до фабрик і робітництва, то все таки не може визволитися від поезії степу:

„Люблю у полі на могилі
Стояти в вечорах
і прислухатись і молитись
тому, що там жевріє ледве,
коли далеко на селі
перекликаються собаки“.
(„Смуток“).

Йому на загал не вдається індустріялізм великого міста. Найкраще виходить у нього музичний ліризм сільської природи. Томуто радян. критика нарікає, що „ця риса поезії Хвильового позбавляє її потрібного динамізму, революційної нервовости і рвучкости. Він не встиг знайти свого образу, свого ритму для виявлення урбанізму міського пролетаря“[13]). Такий сам закид робить йому В. Юринець:

„Не розуміє Хв. сути сучасного міста. Міста — для нього не центри праці, а претекст до романтичних мрій. Любов міста це у Хв. утеча від міста — це не фабричні передмістя, а граючі ряди ліхтариків. Хв. залюбки малює моменти, де „місто“ переходить у „село“[14]).

Хвильовий не може опертися красі рідної природи й майже в кожному вірші бачимо її картини; поет виповідає свої почування у звязку з природою й дошукується в ній аналоґій до свойого душевного стану:

„Сонце! Я такий романтик, як і ти
і до мойого серця
завжди нового
свіжого, свіжого, наче липовий цвіт
босоніжки, феї, золотого ліризму
під жаги зітхання
з криком!
з криком!
упадуть!
Сонце! Ах, ти, моє сонце!“ (8).

Поет найкраще почуває себе далеко від міста й його життя. Він любить село тоді, коли „натхненні діви й парубки село колишуть, ніби в казці, своїм ой-оканням лунким!“ Перебуваючи серед природи, Хвильовий прагне пізнати „невідомість минулого, сучасного й майбутнього“. („Клявіятурне“ 11).

Поет вірить у непереможну силу людини, що вміє побороти все, мимо трудів і перешкод:

„Син чоловічий у стихії,
в гармонізації природи,
Син чоловічий йде!
За кроком крок —
іде!

І сниться йому море
І сниться йому шторм,
А він такий похмурий...
Але він все поборе!
Але він все поборе!“ (9).

Від людини поет вимагає боротьби:

„Ой зацвіла папороть
Зацвіла.
Та не в казці жити нам,
А в борні!“ (23).

Життю промислового міста присвятив Хвильовий більшу поему п. н. „В електричний вік“. Але і в тій поемі поет не годен відірватися від природи:

„А вчора степ шумів...
Ох, як метушився степ!“

Завдяки природі він почуває силу:

„Я почуваю, як у мої плечі піднімаються у височінь,
Я проростаю мудрость, величністю природи
І не вам, льокаям слизької, жабиної пристрасти
Зупинити мене“. (57).

Поет застановляється над долею всесвіта і своєї батьківщини:

„А Україна, всесвіт —
в купілі боротьби
і біля них — матуся неминучість“.

Він знає, що ся боротьба тривати-ме довго й нераз ще повториться:

„Але ще довго буде степ
ревти.
Я знаю це
Нераз іще гостей
З звіриними очима
що гірше татарви
часів перегорівших
чекатиму до себе“. (58).

Хвильовий скоро попрощався з поезією й перейшов до т. зв. „художньої (мистецької) прози“. З попередними творами лучить її та сама любов природи, рідної землі, неспокій за її будучність, той сам погляд на світ і також оспівування індивідуальностей а не маси.

— — — — — — — — — —

У своїх оповіданнях Хвильовий стає дальшим етапом розвою української прози, наслідником мистців слова Коцюбинського і Стефаника. Коли українська поезія має свойого мистця слова в особі П. Тичини, то проза у Хвильовім[15]).

У своїх творах письменник випровадив цілу ґалерію типів, які появилися на Україні в часі большевицької революції: перед нашими очима пересуваються селяни, робітники, комісарі, редактори ґазет, чекісти, жінки-комуністки і т. д. Під тим оглядом на підставі творів Хв. можна здати собі справу з історії большевицького перевороту тим більше, що автор старається змалювати людей вірно такими, якими вони були в дійсности, а не ідеалізує їх, як це роблять інші радянські письменники. Хвильовий як психольоґ вміє підхопити риси нових і старих течій, що взаїмно поборюються і вникають у себе. Творчість його оповита образом України; в його етюдах ми свобідно, повною груддю дихаємо пахощами української землі.

Теми творів Хвильового переважно большевицька революція. Рево-

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 46, 47 і 48.

[13]) Ол. Дорошкевич: Література, 305.

[14]) В. Юринець: „М. Х. як прозаїк“ в „Черв. Шляху“, 1927, I, с. 267.

[15]) Оповідання Хвильового появилися або в журналах, або окремо, або в збірках: „Твори т. I—II“ (1928—29), „Сині етюди“ (1923), „Осінь“ (1922—23), „Синій листопад“ (1926).

люція у нього се не героїчне свято, про яке старається кричати більшість радянських письменників; дуже часто Хвильовий змальовує відємні сторінки революції, її бруд. Він не заплющує очей на відємні сторінки радянського побуту й відноситься до них з їдкою іронією. В його творах пробивається часто сатира.

В кількох оповіданнях Хвильовий представив часи воєнної хуртовини, коли „палали панські маєтки, втікали пани. Лютували повстанці“. („Легенда“). Сюди належать такі новелі, як: „Бараки, що за містом“, „Солонський Яр“, „Кіт у чоботях“ та одна з найкращих новель Хвильового „Я“ („Романтика“).

Тема оповідання „Бараки, що за містом“ взята з часів боротьби большевиків з Німцями й „гайдамаччиною“. Два хлопці йдуть ловити німецького стійкового, „щоб хоч одного живого до ями зарити“. Зловили його,, забили хусткою рота й потягли живе тіло по вулиці, а потім по завулках. Звичайно, потягли на цвинтар, до тієї ями, що рили в день. А яму вже зарили, свіжа могила стоїть. Коли розрили свіжу сопку, з могили ще плазував кволий стогін. Мазій поставив над ямою звязану голубу людину й штовхнув її. Гупнуло. Застогнало. Засипали. (I, 220). За це стрічає обох хлопців подібна смерть. Їх ловлять і закопують живцем у могилу.

Відносини на селі в часі воєнної заверухи бачимо в „Солонському Ярі“. Селяни роблять облаву на бандитів, що нападають і граблять їх. Бандити рекрутуються з сусідного села Солонського Яру. Покривджені селяни окружають солончан і забирають їм добро зі скринь. Солончани мстяться за це на міліціонерові Савці, котрий спровадив на них облаву. Вони ловлять його й зачинається звичайна на большевицькій Україні сцена:

...„Зловтішними очима горіли у голохвастівців очі. Підійшли до Савки, мовчки роздягли його й голого повели в поле. Ішов по дорозі Савка й тупо дивився на полтавський ліс... За вітряками голохвастівці зупинилися: „Хлопці! В кого гостріший ніж? Виймай“... А потім двоє одійшли на бік, підійшли до хати й пустили два червоні півні. Піднявся вітер. Забили в розбиті дзвони. Загаласували вулиці: „Рятуйте! Рятуйте!“... А глибокої ночі зі зализаного пожаром краю, посунулися натовпи людей до голохвастівців... Тієїж ночі величезна заграва пожежі стояла над Солонським Яром...“ (I, 119).

Траґедію душі людини дає Хвильовий у „Коті в чоботах“. Розкрив в ній душу жінки-революціонерки, у якої жевріє людське почування, прикрите жорстокими вчинками. „Кіт у чоботях“ — се жінка-революціонерка, в напів-мужескому одязі, змальована автором ніжно, по дитячому. Цей дитячий момент підчеркує автор ще висловом „кіт у чоботях“, що залишився у нього як рефлекс дитячих байок і казок. Ся жінка, чи як її називають „Жучок“, стає секретарем орґанізації й суворо сповняє свої обовязки. Однак людського почування вона не затратила. Воно ворушиться у неї на дні душі. Окружена в ночі сплячими людьми в кімнаті, вона заливається сльозами на згадку своєї дитини, котру „повісив на ліхтарні козак“.

Другу траґедію людини представив Хзильовий в оповіданні „Я“ („Романтика“). Ся новеля це образ душевної боротьби й душевних страждань, які переходить людина, позбавлена сильної волі, втягнена незалежно від себе у вир революції й заставлена виконувати присуди смерти проти свойого переконання. Тон новелі автобіоґрафічний; се спомини чекіста, що каже про себе „я чекіст — але я і людина“. Коли йому приходиться підписати смертний вирок, перед його очима являється все образ його мами. За свої вчинки має страшні викиди совісти, але брак сильної волі не дозволяє йому порвати з урядом чекіста. Ось сцена, в якій автор представив муки чекіста:

„Я повертаюся і раптом згадую, що шість на моїй совісти... ...Шість на моїй совісти? Ні, неправда! Шість сотень, шість тисяч, шість міліонів, тьма на моїй совісти!

Тьма?

І я здавлюю голову“. (II, 13).

Доведений до розпуки, тікає герой „у нікуди. Без мисли, з тупою пустотою, з важкою вагою на своїх згорблених плечах... Це були неможливі хвилини. Це була мука“. (II, 23).

Найтящий удар прийшов на нього тоді, коли мусів розстріляти — свою власну матір. Присуд виконував у галюцинації, що межувала майже з божевіллям. Але й цей випадок не вирвав „героя“ з того дна упадку, на якім він найшовся.

Другим, бодай частинно людяним типом, що хорує також на брак волі, є помічник героя, молодий Андрюша. Він просить, щоб дали його на фронт, бо його нерви не можуть перенести катування людей. „Він хоче бути подалі від цього чорного брудного діла. Він хоче витерти руки й бути невинним, як голуб“. І коли звертається до героя з просьбою відпустити його, той, хоч розуміє психічний стан Андрюші, не годиться на се: „Він хоче мені віддати „своє право“ купатися в калюжах крови? Ні!“ І хоч сам дуситься в тій атмосфері, наказує Андрюші остатися під загрозою розстрілу.

Тим людяним типам протиставить Хвильовий звірячі типи: д-ра Тагабата : вартового-деґенерата з ідіотичними очима й черепом злочинця. Д-р Тагабат має „холодний розум і камінь замість серця“. Він з реготом і дикою втіхою, безумно, машинально вимовляє слово „розстрілять“.

В змальованні постаті деґенерата-вартового добачує Юринець вплив Льомброза, котрий каже, що нема ріжниці між ґеніяльністю і злочинством. Типам своїм дає Льомброзо анатомічні недомагання. Подібно виглядає деґенерат Хвильового: „у деґенерата низенький лоб, чорна копа розкуйовдженого волосся і приплюскуватий ніс... він нагадує каторжника... і нераз мусів стояти у відділі кримінальної хроніки“.

„Як для іронії — пише В. Юринець[16]) — цього деґенерата робить Хв. вірним салдатом революції. Чи личить виводити ломброзівські мотиви авторові, який хоче(?) передати всю велич нашої революції? „Я“ є тільки злою карикатурою на події нашої недалекої минувшини, яку вже використовують наші вороги. Оповідання „Я“ є величезна психологічна помилка, не кажучи вже про його велику суспільну шкідливість“.

Цілий ряд оповідань присвячує Хвильовий життю, що витворилося після воєнного лихоліття. В сих новелях торкає в першу чергу життя інтеліґенції, даючи найчастіше неґативні типи. В кількох інших етюдах порушив побут робітників і відносини серед комуністів-партійців, які також представив у відємнім світлі.

Герої Хв. нежиттеві, роблять все наче в галюцинації, виглядають наче „зівяле листя“. Редактор Карк, герой оповідання під таким самим наголовком, кінчить самогубством — він не може погодитися з тим, що все минуле — се дим, який розвіє вітер.

Самогубством кінчить також анархіст в оповіданні „Повість про санаторійну зону“. Акція відбувається в санаторії. „Санаторій поділявся на два табори: плебеї й інтеліґенція. Між таборами завжди іноді мовчазний, іноді буйний антаґонізм“ (II, 174). Герой повісти — анарх, що любиться в Маї. Вона — „тайна чекістка, аґент червоної охрани. З першого дня приїзду анарха на санаторійну зону вона стежила за кождим його кроком“. „Анарх не почував злоби чи ворожнечі до Маї, хоч знав, що вона, як тайна чекістка, ходила за ним, стежачи за його кожним рухом, навіть більше — бажаючи, щоб він зробив якийсь непевний крок, який привівби його до тюрми“. (243). Мая се жертва свойого покликання: „Вона просто звикла висліджувати, доносити. І оскільки до інших справ була постійна індеферентність і оскільки вона завжди памятала, що охранці вона віддала все, що могла, вона не тільки полюбила цю справу — вона не могла без неї жити“ (II. 244). І от анарх, хотячи дати їй задоволення, бажає у двацять чотири години перенестися на другий світ. Анарх се людина слабого характеру й автор добре змалював його психічний стан перед наміреним самогубством. Він почуває дивну спрагу, його пече в горлі, він бажає води .Дивний збіг обставин хоче, що в цілій санаторії нема води. Якась сила тягне анарха над кручу..

На доказ психольоґічної тонкости описів Хвильового хорих душевно людей, подаю дальший виривок з його „Повісти про санаторійну зону“:

„Анарх відчув, що коли він скоро не найде хоч декілька крапель води, він може збожеволіти“. І коли нагадав собі „ріку й її холодні води“, не міг зрозуміти, як він „не міг досі догадатися, де йому дістати води. Тамже її так неможливо богато! Саме там він і загасить свою згагу... Це так просто і це так ясно. І тиха радість і заспокоєння прийшли до нього. Голові стало легше і спека погасла в грудях. Він, підобравши поли свого халату..., поволі побрів до ріки. Інстинктовно прямував до тієї кручі, де вчора втопився Хлоня... Скоро він був на трясовинні. Від тепер обережно переступав калюжі, ніби й справді боявся, що замочить ноги. Але вода все таки попала в один ботинок і ботинок весь час кумкав. Це навіть знервувало його і він, побачивши горбик, сів на нього, зняв ботинок і вилив відтіля воду... Нарешті з туману виплила круча і анарх скоро був біля неї. Переплигнувши останню калюжу, він став на берег і озирнувся. Навкруги було тихо... Нарешті анарх нагнувся, набрав у долоню води й приложив до неї свої горячі уста. Проробив таку процедуру разів з пять, але згаги не міг погасити. Тоді він сів на землю й почав роздягатися. Скинув ботинки, халат, сорочку. А коли налетів на нього сіверний вітерець, він подумав, що тепер глибока осінь і він може застудитися. Коли анарх увійшов у воду, він навіть здивувався: вона була така тепла, ніби зараз стояв літній ранок. Він одійшов од берега й став по груди..., перед ним повстали тихі, прозорі фантоми й йому було легко й радісно. На далеких бойнях ревів віл і рев був тягучий і тривожний. Але анарх його не чув. І вже не бачив другого берега... Упала одна крапля, друга — і раптом замжичило. Невеселий осінний дощик біг, спотикаючись, до санаторійної зони. Зашуміли ринви. І печальну елетію осінньої чвирі замкнула похоронна процесія“ (II, 252—4).

Хвильовий бажає дати „людей сильних, як леопард і вільних, як воля“ — автор „безумно любить два початки — життя і смерть“.

В цій боротьбі перемагає життя. Однак обставини змушують його малювати образ людей слабих, що кінчають самогубством. І автор запитує: „Не вжеж фортуна не допустить, щоб я про цих сильних людей написав повість?“ (II, 259). Фортуна тільки частинно вдоволила його бажання: він зачав писати повість про сильних людей (Аглая) п .н. „Вальдшнепи“, про котру вже була згадка, однак кінець її сам мусів спалити.

(Д. б.).

[16]) „Черв. Шлях“, 1927 ч. 1. с. 266.

ВИ ОБЕЗПЕЧУЄТЕ СВОЄ МАЙНО, ДІМ ХУДОБУ Й ВАШ ДОРІБОК, А ЯК МАЄТЬСЯ СПРАВА З ВАШИМ ЖИТТЯМ? ЧИ ВОНО ЗОВСІМ БЕЗВАРТІСНЕ ДЛЯ ВАШОЇ ЖІНКИ Й ДІТЕЙ, ЩО ВИ ЩЕ ДОСІ НЕ ОБЕЗПЕЧИЛИСЯ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Храмовий празник в с. Яблінка Вижна, пов. Турка н/Стр. В нашому повіті народ ходить радо на храмовий празник, зв. „святок“. Велику скількість прочан мають на свойому „святку“ села: Соколики, Тарнава Вижна, Яблінка Вижна й Нижна. В день Пресв. Тройці відбувся храмовий празник в Яблінці Вижній при великому здвизі народа. Погода дописала. Сусідні села: Яблінка Нижна, Соколики, Тарнава Вижна, Шандровець і Присліп прибули на празник майже в цілости. Вдома остали лише дійсно старі й немічні люди, бо й діти були на празнику. Прибули також люди і з дальших сіл. Всіх людей було около 5000. Жаль, що на таку велику скількість народа було замало священиків. Службу Божу відправив сам місцевий завідатель о. Н. Дідич в сослуженні оо. М. Вовчика й Ю. Савчука, котрі приїхали до Яблінки Вижної по Службах Божих у себе. Підчас Служби Божої співав мішаний хор з Яблінки Нижної. Гарну проповідь до численно зібраного народу виголосив о. М. Вовчик, парох Яблінки Нижної. По Службі Божій відбулося посвячення води в близькому потоці. — В той день якийсь храмовий празник обходила також мала вже числом і ще менша духом громадка православних. Її числа не побільшили тим разом цікаві, бо „православіє“ в нашому куті вже перестало бути цікаве і притягаюче. Їх відправа скінчилася дуже скоро. В катол. церкві була щойно проповідь, а схизматики йшли вже до води. Йшли в часі проповіди в катол. церкві мабуть тому, щоби народ занятий слуханням проповіди не звернув уваги, як змаліло число православних. Не зважаючи на сі останки схизми наш катол. народ в Яблінці Вижній держиться твердо своєї катол. Церкви. — Учасник.

Свято Серця Христового в Турильчу, пов. Борщів. Дня 25. червня 1933 р. попол. мав відбутися похід УМХ з Ніври, Залуча, Вербівки і Підфилипя до Турильча на Богослуженя до Серця Христового. Той похід Староство в Борщеві розпорядком з дня 16. червня 1933 № В 44 заборонило. Тому в тім дні відбувся лише похід в Турильчу в честь СХ, як попередних літ з церкви до костела з Найсв. Тайнами, при участи трох священиків. Коло костела відправлено молебень до Серця Христового. Потім повернув весь похід до церкви, де відбулася проповідь, посвята Серцю Христовому і заприсяження молоді на вірність Христові. Вечером того дня церковний хор в Турильчу уладив Академію з приводу свята УМХ. Сам похід випав величаво, бо була погода і богато людей.

3.000 учеників під проводом Братів християнських шкіл було недавно на авдієнції в св. Вітця.

3.000 паломників з Еспанії було недавно в Римі.

35 церков побудувано за 5 останніх літ в одній анґл. катол. епархії.

Катедри міссіольогії відкрито на університетах Німеччини, Італії, Бельґії, Франції й Австрії (Відень).

Цінні проповідничі твори Бертієра видає накладня Пресв. Серця в Торіні в італійськім перекладі з франц. мови. Ті твори добре булоб видати також по українськи.

Б. проф. унів. в Упсалі, д-р ван Бар Реліґіюс видав книжку, в якій порівнує шведський протестантизм з катол. Церквою й виказує блуди протестантизму та сильне життя в катол. Церкві.

Канадійський кардинал Війнев візвав католиків до боротьби з розкладовим впливом комунізму.

У посвяченні церкви в честь св. Тереси з Лізіе в одній китайській місцевости взяло участь 10 тисяч поган.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В РОЗГАРІ БОРОТЬБИ між опозицією а теперішним проводом Унда 8 співробітників „Нового Часу“ оповістило отвертий лист до п. В. Целевича. В нім опрокидають заміти п. В. Ц., що політ. напрямок часописів концерну п. І. Тиктора диктує сам видавець і що п. Тиктор се людина „з невідомим минулим“. В „листі“ є богатомовна заява, що мовляв, коли п. Целевич дальше буде так проти них виступати то підписані „будуть реаґувати так, як обида і клевета на це заслугує“.

ПОЛЬЩА внесла до Союзу Народів скаргу на Німеччину за тенденційний спис населення на Шлеську.

НАЧАЛЬНИЙ РЕДАКТОР „Ізвестій“ К. Радек приїзджає до Варшави з ревізитою начального редактора „Газети Польскої“ б. мін. Медзіньского. — НОВИМ КОНСУЛЕМ ЧЕРВОНОЇ МОСКВИ для воєвідств: львівського, тернопільського, волинського, краківського і люблинського іменований Григорій Радченко. Його осідок: Львів. („Курєр Львовскі“).

ШЕФ ҐДАНСЬКОГО УРЯДУ гітлерівець д-р Равшнінґ заявив, що вдоволений з побуту у Варшаві й осягнув те, що наміряв. Похвалив також польське військо й польську поліцію (ПАТ).

ГІТЛЄРІВСЬКІ ВЛАСТИ увязнили всіх послів до райхстаґу і баварського ляндтаґу, членів католицької народної партії в Баварії .Між увязненими є також пралат Ляйхт.

КАТОЛИЦЬКИЙ ДЕННИК в Берліні „Германія“ змінив склад своєї редакції. В її склад увійшли люди, що стоять на становищі гітлерівського руху. (Вістку сю беремо з краківського „Часу“ ч. 150).

„ОССЕРВАТОРЕ РОМАНО“, орґан Ватикану виступив остро проти політики гітлерівської Німеччини і називає гітлерівські методи зближеними до большевицьких („Глос Народу“).

ДОГОВІР 8 ДЕРЖАВ в справі дефініції напасника поширено. Підписала його Мала Антанта, СССР і Туреччина. Преса Ромунії дуже вдоволена тим фактом. (ПАТ). — Треба підчеркнути, що справи Бесарабії між СССР і Ромунією тим договором не полагоджено лише відложено її розвязку на пізніше.

НА ТЕРЕНІ ПРУСІЇ розвязано майже всі католицькі товариства. Як причину подано „протидержавну діяльність“. Гроші з кас тих товариств сконфісковано, на нерухоме майно наложено секвестр. Сподіються, що німецький Епископат виступить зі збірним протестом. Вістку про це подало урядове пруське пресове бюро.

В НІМЕЧЧИНІ приготовляються демонстрації проти поведення большевиків супроти німецьких кольоністів в СССР. — А в нас, хоч большевики поголовно винищують наш нарід на Вел. Україні і розкладають його своєю аґітацією поза СССР, нема кому зорґанізувати протесту гідного великого народу!

В ЛОНДОНІ говорять, що спір між Гітлером і Гінденбурґом поглиблюється чимраз більше. Одначе Гінденбурґ не може виступити рішучо проти Гітлера ізза лихого здоровля.

ПІДПИСАННЯ ДОГОВОРУ 4-ОХ відбудеться в Римі в липні бр. (ПАТ).

ГОЛОВА РОЗБРОЄНЕВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ Анґлієць Гендерсон розїзджає по столицях Европи, щоби перегорювати в розброєневих справах (ПАТ).

ПРЕДСТАВНИК АМЕРИКИ на розброєневій конференції Девіс заявив, що справа розброєння найбільше залежить від тривалости німецького правительства.

НОВИНКИ

Іспити зрілости для екстерністів відбуватимуться зі слідуючим шкільним роком в тій самій порі, що звичайні іспити зрілости, т. зн. в січни і в лютім та в травні і в червні. Подання о допущення до іспиту в зимовім речинці треба вносити до вересня, в літнім речинці до 15 лютого.

Скарбова Палата приступила до умореня старого маєткового податку. Мають бути уморені суми, котрі не мали терміну платности. Натомість маєтковий податок стягають на основі нових приписів, які саме тепер увійшли в життя.

Збірка на Т-во „Відродження“ відбудеться у Львові 12. с. м. під українськими церквами.

В Радехові відбулося ювилейне свято „Рідної Школи“. Архієрейську Службу Божу відправив Кир Іван в сослуженні численного духовенства. По проповідях Кир Івана й о. М. Думанського 12.000-ий похід рушив під „Нар. Дім“, де промовляло ряд бесідників. Відтак відбувся діточий фестин.

Посвячення уголыного каменя „Народного Дому“ в с. Гільче, пов. Сокаль, відбулося торжественно при великім здвизі народа з околиці. Чину посвячення довершив о. парох Ковшевич в сослуженні оо. Ріпецького й Медицького. Гарну проповідь виголосив о. Ріпецький. Відтак відбувся фестин.

Ювилейне Свято „Просвіти“ відбулося в Пукасівцях, пов. Галич. На площі зібралося понад 1000 людей з околиці. По промові відпоручника філії „Просвіти“ в Галичі відбулися виступи хорів з Блюдник, Дорогова й Залукви, вкінці вправи місцевих Соколів і Соколиць.

„Фортуна Нова“, українська фабрика цукорків, відкрила свій склеп у Львові при вул. Руській 20.

Новий склеп „Маслосоюзу“ відкрив в Бориславі дрогобицький відділ „МС.“

Гіґієнічно-санітарний курс відбувся в Коломиї заходом місцевої філії Українського Гіґієнічного Т-ва. Він тривав від 16. XII. 1932 р. до 12. VI. 1933 р. Сей курс скінчило 14 учениць, абсольвенток середних шкіл.

Львівський воєвода іменував 8 нових радних м. Львова. Розуміється між новоіменованими радними нема ні одного Українця.

Православна парохія у Львові дістала нового пароха в особі Тимотея Нарка, котрий три роки тому скінчив теольоґію у Варшаві. Преса пише, що новий православний парох родовитий Москаль.

Новий костел вибудували в Чорнушовичах коло Львова.

Зелізнича катастрофа лучилася в Бруховичах під Львовом. Льокомотива наїхала з великою скорістю на чотири ваґони, повні літників зі Львова. Внаслідок сильного удару один ваґон виско чив з шин. Потерпіло 13 осіб.

В Бориславі нафтовий шиб „Кляйнер“ в глибині 1050 м. добуває около 40.000 кґ. ропи денно.

Столітні подруги на Виленщині, Франц Маґаліцкі, 104 літ і його 100 літна жінка, станули перед судом за гоненя самогонки.

Скількість візитаторів шкіл середних і народних буде значно зменшена.

Чеська фірма Батя закладає в Ґдині власне мореплавне підприємство.

Поляків в СССР є майже міліон. Найбільше Поляків на Вел. Україні й Білоруси.

Анґлійські інжиніри Торнтон і Макдональд, звільнені в Совітах, переїхали через Польщу й Німеччину до Лондону. Про свої переживання в совітській тюрмі не хотіли нічого говорити.

Бальоники з трійливим ґазом. Над селом Тлуково в ліпновськім повіті на Поморю появився загадочний літак, котрий скинув два малі бальоники. Один з них упав на лузі. Його знайшов малий хлопець і заніс до своєї матери. Коли вона зачала оглядати близше сей бальоник, впала непритомна на землю. Аж в шпиталі прийшла до себе. Коли зачали слідити за місцем, де впав бальоник, виявилося, що там трава зовсім спалена. Очевидно з бальоника добувався трійливий ґаз. Другого бальоника не знайдено. В тій таємній справі ведеться слідство.

Австрійська поліція заборонила вуличним продавцям голосно кричати. Така заборона придаласяб дуже й у Львові, де ганделеси й продавці часописів не дають спокою мешканцям.

В Німеччині заборонили обкидувати Ґітлера цвітами, бо великі китиці, обвязані дротами, ранили окруження Ґітлера.

Всеарійський конґрес має відбутися в Німеччині. В нім візьмуть участь представники 22 народів.

Загальний перепис населення переведений 16 червня бр. виказує, що в Німеччині живе тепер 65.3 міліонів населення, т. зн. 2.7 міліонів більше ніж в 1925 р. і 2.5 міл. менше ніж перед війною.

В Прусії звільнили 70 нотарів Жидів..

В Німеччині працює у фабриках і робітнях 3 міл. 654 тис. замужних жінок, у Бельґії 115.157, в Америці 3 міл., в Еспанії 69.307. Се м. і. впливає на зменшення уродин, на застрашаючу смертельність жінок-робітниць і на злочинність дітей, що не мають материнської опіки.

Мусоліні подарує для м. Ріміні статую Цезара, як він заохочує леґіони перейти Рубікон і заняти Рим. Статую прикрашуватимуть безнастанно цвітами. Призначено на те 10 тис. лір.

Італійська ескадра зложена з 24-ох ґідроплянів зачала ґіґантичний лет з Італії до Америки. Вилетіла 1 липня з Орбетелльо під проводом ґен. Бальбо, мін. летунства. Перелетіла понад Ґеную, Альпи, здовж Рену, до Амстердаму. Тут розбився один ґідроплян і погиб один летун, 4 тяжко ранених. Відтак перелетіли понад Німецьким Морем і причалили в Ірляндії. Дальша траса веде через Ісляндію, полудневу Ґренляндію, Лябрадор, Ню-Йорк до Шикаґа.

У Франції побудувано найбільшу греблю в Европі. Вона довга на 220 м., висока на 105 м., має силу 220 тисяч Вольт. У м. Роде побудувано найбільшу ґідроелектричну стацію, що освічуватиме Париж, Ліон, Марсилію, Альпи, Піренеї й західне побережже Франції.

В Болгарії помер в 103 р. життя батько вбитого 1923 р. премієра Стамбулінського.

Світова електрична конференція відбувається тепер у Стокгольмі. В ній бере участь 400 представників з 35 держав.

В Палестині Жиди бойкотують німецькі товари. Араби з ненависти до Жидів піддержують Німців.

Всіх масонів є на світі 4,455.879: в Европі 666.691, Азії 6.402, в Африці 4.500, в півн. Америці 3,492.141, в середній 30.254, в південній 54.952, на Океанії 200.942. Найбільше масонських льож у Сирії й Палестині (64). В самім Єрусалимі є 10 масонських льож.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

Деблінська королівська Академія іменувала почесним своїм членом о. Вільгельма Шмідта, славного етнольоґа. Дотепер був він членом 20 академій і наукових товариств в Европі й Америці.

В Америці помер славний дослідник землетрусів, о. Фридрих Оденбах Т. І. в 76 р. життя. 40 літ був він професором університету Джона Карроля в Клівленді й директором сейсмольоґічної й астрономічної обсерваторії.

В полудневій Америці побудувано довжезний гостинець для авт. Він довгий на 3600 км. і переходить через три держави: Венезуелю, Колюмбію й Екваодор.

В Америці (Зл. Д.) зібрали католики на добродійні цілі 793 тис. 366.45 долярів (приблизно 15 міл. лір).

За три роки матимуть Злучені Держави Півн. Америки 32 нові воєнні кораблі. Кошти будови винесуть 230 міл. долярів.

Мехіко видало кілька серій почтових значків... у честь заслужених давних місіонарів в Мехіку.

В Японії підчас маневрів 200 вояків дістало соняшний удар.

Японський учений Токузо Івата зійшов до кратеру вулькану Мігарайма аж до глибини 450 м. Він мав на собі відповідний одяг і прилади до віддихання.

На острові Куба шалів страшний торнадо. Всі телеґрафічні й телефонічні получення перервані. Рівночасно виступили з берегів ріки й озера. Богато домів лежить в румовищах. Числа людських жертв не усталено. Шпиталі повні ранених.

Доляр в приватних оборотах 6.60 до 6.40. Тенденція дальше знижкова.

КІНА

АДРІЯ: Добродій людства.
АТЛЯНТИК: Пригоди двійняка й Ігденбу.
КАСІНО: Мужі й жінки.
КОПЕРНИК: Манджурія горить і Симфонія 6 міліонів.
МАРУСЕНЬКА: Манджурія горить і Симфонія 6 міліонів.
МІРАЖ: Хоробрий вояк Швейк.
МУЗА: Жінка без будучности.
ПАЛЯС: Дама в смокінґу.
СТИЛЕВЕ: Цвітка Гаванни й ревія.
УТІХА: Теодозія — Савастопіль і ревія.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ГОСПОДИНЮ до варення й ведення малого господарства на селі приймe Уряд парохіяльний в Межиброді, п. ш. Сянік. 124 1—1

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обєкти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

ГЕМОРОЇДИ

Гемороїдальні чіпки Ґонсецкого

(з когутиком) усувають біль, печення, кріавлення, свербіння, ґоять ранки і зменшують ґузи (жиляки). Продають аптики. 4-10

НАПРАВУ ВІЧНИХ ПЕР
солідно й дешево виконує
„PRECYZJA“
Львів, Рутовського 10 (в брамі)
Напроти костела Єзуїтів

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.
РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана
ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45
Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ
Львів. улиця Собіського ч. 3

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 **Телєфон ч. 60-04.**

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Forto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 13 липня 1933. Ч. 51 (649).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Конкордат Ватикану з Німеччиною

Кардинал секретар стану і віцеканцлер фон Папен парафували 8. с. м. конкордат між Ватиканом і Німеччиною. У звязку з тим канцлер Гітлер видав отсей розпорядок: Заключення конкордату між Апостольською Столицею і німецьким правительством на мою думку дає достаточну ґарантію, що відтепер горожани Німеччини римокатолики без застережень віддадуться на службу національно-соціялістичній державі. Тому заряджую: 1) відкликання заборони тих католицьких орґанізацій, котрі признає новозаключений конкордат; 2) всі примусові зарядження проти духовних й інших провідників тих католицьких орґанізацій мають бути уневажнені. На будуче такі зарядження будуть недопустимі й вони підлягатимуть карам на підставі обовязуючих законів. Я чуюся щасливий, бо переконаний, що скінчився період, в котрім на жаль, дуже часто повставали суперечности між релігійними й політичними інтересами позірно не до розвязання. Сподіюся, що незабаром сей акт мира буде укороно-ваний полагодою справ, які доторкаються евангел. віроісповідання (ПАТ).

Чергова жертва террору на Україні

АТЕ повідомляє: Дня 7 липня с. р. пополудні б. комісар харківського уряду Скрипник відібрав собі життя вистрілом з револьверу. Скрипник був довголітним комісарем освіти Радянської України, членом екзекутиви III. Інтернаціоналу від комуністичної партії України і визначним комуністичним діячем. Брав діяльну участь в орґанізуванні радянської республики на Україні в 1918—1920 рр. В останніх часах усунено його зі становища під закидом поширювання українського націоналізму. Він протестував проти нової національної політики Совітів на Україні, яка зачалася від хвилі надіслання з Москви до Харкова другого секретаря політбюра Постишева. Цей Постишев перед кількома днями виголосив у Харкові промову, в котрій закинув Скрипникові, що він „петлюрівець“ і підпирає націоналістичну струю серед комуністів. Хоч Скрипник оповістив заяву „покаяння“, її не приняли до відома, бо вважали її невистарчаючою. Наслідком того Скрипника вислали до Москви, де він мав відповідати перед партійним трибуналом. У звязку з протиукраїнським курсом совітська преса розвела проти Скрипника шалену нагінку. Скрипник належав до т. зв. старих большевиків і мав понад 60 літ. Самогубство Скрипника викликало в Москві сильне враження. Крім того доносять з Харкова, що там розстріляли 2-ох приятелів Скрипника. — Вістка про самогубство Скрипника викликала серед галицьких комуністичних і радянофільських кругів констернацію.

Увязнення Українців в Берліні

„Слово Польське“ повідомляє: Політична поліція в Берліні увязнила богатьох українських еміґрантів. М. ін. увязнила самозванчого претендента до гетьманської булави б. адютанта Гетьмана Скоропадського полк. Полтавця-Остряницю, ґен. Зеленевського, журналіста Кожевникова й 10 інших еміґрантів. По переведенні доходжень Полтавця-Остряницю звільнено з тюрми під умовою, що не виїде з Берліна і стане до розпорядимости властей на кождий поклик. Увязнення Українців стоїть у звязку з авантурничими плянами Полтавця-Остряниці, котрий недавно оповістив маніфест про відновлення повстанчої акції на Радянській Україні. В окруженні Остряниці був аґент ДПУ. Він мав завдання спровокувати при помочі Остряниці українську акцію, щоби викрити на Україні незалежницькі елементи. Одночасно переведено увязнення серед українських комуністів в Берліні. У звязку з тим богато українських еміґрантів виїхало з Берліна до Праги. Характеристично, що репресії берлінських властей не торкнули берлінської ґрупи ОУН.

Америка перестає інтересуватися Европою

Норман Девіс, представник Америки на конференції розброєнь не верне вже до Европи перед вереснем б. р. Правительство Америки переконалося, що в теперішних політичних обставинах нема ніякої ціли офіціяльно брати участь в дискусії над розброєнням. Відложення приїзду Девіса вказує на те, що Америка рішила усунутися від активної ролі в розброєневій дискусії.

Троцький вертає до СССР?

„Ля Конкорд“ повідомляє з Москви: З добре поінформованих жерел доносять, що директор державного радянського банку Шейман розмовляв в Константинополі з Троцьким і дійшов з ним до порозуміння. На тій підставі Троцький має вернути до СССР ще перед кінцем сего року. Тепер шукають за формулою комунікату, що заповідавби поворот Троцького та не довів до задразнень між Сталіном і Троцьким (ПАТ). — Сталін хоче мабуть в той спосіб унешкідливити Троцького й опісля з ним так упоратися, як зробив це з іншими своїми противниками. Потвердження сеї вістки покищо нема.

Як Мурин став білим

Один Мурин з острова Гаїті, Ізмеон Дофен, літ 63, занедужав на задуху. Йому порадили заживати порошок з ягід знаної на Гаїті ростини „роїрі“. Він зажив нараз велику давку того порошку. Через 5 днів був в аґонії. Вратувано його відваром з листя одного дерева, що росте на Гаїті. Два місяці нічого не бачив, потім дістав болі наскірка. Одного дня недуга минула. Та наслідки її були несподівні. Мурин побачив з острахом, що його скіра вибіліла. Він став подібний до Европейців. Лікарі занялися ростиною „роїрі“, котрої ділання викликало такі незвичайні зміни в тілі Мурина. Сей небувалий випадок стверджено фотоґрафічними знимками.

Перед виїздом на вакації не забудьте обезпечити свого мешкання від крадіжи з вломом в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20. За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

ДАЛЕКИЙ СХІД

КИТАЙ, СССР І ЯПОНІЯ

Як дивитися на те, що там діється.

Китай, одна з найбільших держав світа (ок. 10.000.000 кв. км. й ок. 500 мілмешк.), був цісарством аж до 1912 р. Та в 1911 р. вибухла в Китаю під проводом Сун-Ят-Сена велика революція, котра повалила цісарство і проголосила демократичну республику. Від того часу почалася в Китаю люта горожанська війна, що треває там і досі.

Китайську анархію, як усе, всюди і всяку анархію, використала негайно большевицька Москва. Большевики кинули до Китаю своїх аґітаторів і великі суми грошей. Китай розпався на дві частини: північну і полудневу. Одна частина орієнтувалася на себе саму, а друга на большевиків. У висліді большевицька Москва стала вже вважати Китай своєю новою кольонією, а в Монґолії проголосила навіть мнимо „самостійну“ республику, зовсім подібно як робила з Україною.

Ясна річ, що опанування Китаю большевиками становило велику небезпеку для Японії, котра сусідує з Китаем. Та небезпека була двояка. Передовсім опанування Китаю большевиками загрожувало японській торговлі в Китаю. А далі воно загрожувало самій Японії. Бо опанувавши Китай, большевики намагалисяб підмінувати своєю аґітацією також Японію, щоби з часом так само викликати в ній заколот й опанувати її та зробити і з неї „самостійну Україну“...

Побачивши, що загрожує, Японія не надумувалася довго тільки відразу взялася до протиділання. То протиділання закроєне на широку скалю. Воно має на цілі о с н о в н о забезпечити Японію перед большевицькою небезпекою.

Таке трівке забезпечення Японії перед большевизмом можливе одначе тільки тоді, коли большевизм на Далекім Сході буде зовсім знищений. І те нищення большевизму на Далекім Сході Японія якраз почала.

Отже передовсім Японія мусіла знищити большевизм в Китаю. Бо тільки маючи поруч себе збольшевичений Китай, большевики є грізним чинником на Далекім Сході. Без збольшевиченого Китаю вони для Японії не грізні.

Як Японія нищить большевизм в Китаю, бачимо наглядно вже від ряду місяців. Вона передовсім намагається відгородити Китай, в першу чергу близьку собі східну його частину, від безпосереднього сусідства з СССР. В тій ціли Японія найперше заняла своїми військами північно-східну частину Китаю — Манджурію. Се величезний край, що має ок. 1 міліон квадрат. кільометрів простору та поверх 20 міліонів меш-

канців, в тім 300.000 Японців. Занявши Манджурію, Японія створила з неї окрему манджурську державу та віддала її управу в руки б. китайського цісаря Пу І як начальника держави. Як відомо, сей крок Японії викликав протести Китаю й Союза Народів. Японія перейшла над тими протестами до порядку і виступила з Союза Народів.

Коли Японія укріпила в північно-східнім Китаю нову державу, з черги приступила до нищення большевизму в північно-західній частині Китаю — в Монґолії. Се найбільш опанована большевиками частина Китаю, яку вони вже вважають своєю кольонією. Тому не дивно, що большевики, котрі самі мають перед Японією повний респект і не мають відваги виступити проти неї отверто, постановили все таки боронити своєї монґольської кольонії, боронити — руками Китайців. Отже як тільки японські і манджурські війська стали посуватися в напрямі Монґолії, щоби її заняти та відрізати зовсім Китай від СССР., тоді негайно почалася диверзія Китайців в напрямі південної Манджурії.

У відповідь на ту диверзію Японія хвилево припинила наступ на Монґолію і головну силу своїх військ перекинула на південь Манджурії. Почалася нова японсько-китайська війна, яка недавно закінчилася заняттям Японцями столиці Китаю Пекіну і тимчасовим японсько-китайським перемирям.

Не може бути ніякого сумніву, що широко закроєна протибольшевицька акція Японії на Далекім Сході не обмежиться на самім Китаю. Занявши Монґолію і створивши з неї буфорну державу на зразок Манджурії, відрізавши тим самим майже вповні центральний Китай від СССР та знищивши большевизм в Китаю, Японія зовсім певно не спиниться на тім. Вона візьметься тоді до самого СССР.

Що се не фантазії, стверджує історія японської експанзії на азійськім континенті. Недавно ще, бо на початку XX. століття, Японія обіймала тільки самі японські острови й ані одної пяди землі на континенті Азії. А нині, чверть століття пізніше, Японія має вже на азійськім континенті в своїх руках простір 3 рази більший ніж всі японські острови разом.

Коли Японія заатакує СССР, — се, розуміється, буде залежати від обставин, які годі предвидіти. Як бачимо з дотеперішнього ходу подій на Далекім Сході, СССР, не зважаючи на загрозу своїх інтересів Японією та на очевидне японське понижування СССР, постійно виминає конфлікт з Японією. Видно, що погром, який завдали Японці царській Росії в 1904/5 рр. на морі й на суші, відстрашує большевиків від конфлікту з Японією. Та Японія нині занята передовсім забезпеченням собі плечей від сторони Китаю для будучої війни з СССР. Колиж ті плечі Японія забезпечить собі, тоді прийде черга на СССР.

Де Японія найскорше може заатакувати СССР? Вже перший погляд на карту Далекого Сходу дає відповідь на се питання. Першим краєм СССР, що попаде в руки Японців, буде т. зв. Зелений Клин, котрий лежить найближче Японії та втискається гаком між Японське Море і Манджурію, заняту вже Японією. А Зелений Клин се Далеко-Східна Україна.

Зелений Клин складається з двох країв: Амурського та Усурійсько-Приморського. Простір, який займає Зелений Клин, величезний. Він виносить ок. 1 міліон кв. км., отже більший, ніж вся українська територія в Европі. На тім просторі живе ок. 1 міліон населення, отже ледви 1 мешканець на 1 кв. км. Головніші міста на Зеленім Клині слідуючі: Владивосток (одинока пристань СССР над Тихим Океаном, що в зимі не замерзає), Благовіщенськ і Хабаровськ.

Скількиж Українців на Зеленім Клині?

Проф. І. Шимонович, що написав про Зелений Клин спеціяльну економічно-статистичну працю, пише: „Українського населення на Зеленому Клині можемо числити процент до 60. З того на Приморщині як величезну більшість, яка в Усурійському краю доходить до 70%, а в Амурщині як більшість абсолютну, яка серед селянства місцями доходить до 80%.“*)

В українській пресі вже давніше дехто звертав увагу на се, що скорше чи пізніше Японія займе Зелений Клин та вязав з тим фактом далекойдучі надії на повстання на Далекім Сході української держави. Трудно поділяти ті надії. Бо колиб Японія, занявши Зелений Клин, навіть створила з нього чергову буфорну державу на зразок Манджурії, то скоро, дуже скоро, вона скольонізує Зелений Клин великим надміром японського населення, котре прямо дуситься на Японських островах і теперішня українська більшість на Зеленім Клині скорше чи пізніше стане там меншістю. Тим більше, що приплив нової еміґрації з України очевидно буде припинений. Та всеж таки протибольшевицька акція Японії на Далекім Сході заслугує на особливу увагу Українців. Бо та акція в координції з протибольшевицькою акцією в Европі, може принести визволення Україні над Дніпром.

В останніх днях преса принесла вістки з Токія, що там ведуться переговори між СССР і Японією про продажу СССР Японії т. зв. східно-китайської зізниці а навіть Владивостока разом з провінцією та півд. Сахаліну. Вправді Москва переговори в справі продажі Владивостока, далеко-східної провінції та Сахаліну заперечила. Та ся вістка, пущена з Токія, дуже характеристична. Бо вона черговий пробний бальон японського посягання на Владивосток, Зелений Клин і Сахалін.

*) Проф. І. Шимонович: Зелений Клин—Нова Україна. Львів, 1924. Ст. 8. — Цілком хибні цифри про Зелений Клин подані в Загальній Українській Енцикльопедії, де написано, що там Українців 30%, Москалів 52%.

Катол. партія Центра розвязана

Провідники католицької партії Центра в Німеччині ухвалили негайно розвязати сю партію. Оповіщено комунікат проводу партії, в котрім сказано, що розвязання наступило в порозумінні з канцлером Гітлером. Наразі посли Центра не ввійдуть до партії гітлерівців, одначе будуть з нею в постійнім звязку. Брінінґ голова сеї партії з ін. послами Центра хочуть зректися посол. мандатів тому, що форма розвязання Центра не відповідає первісній умові предложеній гітлерівцями (ПАТ).

„Наукові чекісти“ нищать укр. науку

Польська преса повідомляє: В Харкові відбулися конференції наукових робітників України. Голова Всеукраїнської Академії Наук Шліхтер виголосив промову, в котрій сказав, що націоналістичні елементи скріпили свою діяльність в наукових і культурних установах. Навіть б. комісар освіти Скрипник, казав Шліхтер, підпав під вплив націоналізму і пропаґує відмосковлення України. Обовязок кождого комуніста, говорив Шліхтер, поборювати український націоналізм не лише в політичнім житті, але й на культурнім і науковім відтинку. — Ця заява „наукового чекіста“ Шліхтера свідчить, що большевики рішили до решти знищити наукове життя на Україні.

Так мовить Постишев...

Подаємо тут важніші місця з промови Постишева, червоного диктатора України, виголошеної на пленумі Центрального Комітету Комуністичної Партії большевиків України (ЦК КП(б)У) 10. червня бр. Вона знаменито характеризує ті відносини на Радянщині, які привели Скрипника до самогубства, про що пишемо на іншім місці:

...„Притуплення більшовицької чуйности партійних організацій на Україні допровадило до того, що шкідницькі контрреволюційні елементи здобули найбільше широке поле діяльности саме на Україні. Цих шкідників примушено тепер сповісти, як вони свідомо розтягали речинці засіву, щоби насіння навіть не зійшло, як вони спеціяльно калічили наші трактори та інші хліборобські знаряддя, як вони затримували добре зерно на ріжні колхозні фонди та віддавали державі занечищене зерно.

...Візьмім культурний фронт. На цім найважнішім відтинку умістилось не мало петлюрівців, махнівців, агентів закорд. контррозвідок, які пустили глибоке коріння та мали провідну ролю на окремих відтинках культурного будівництва. Ці шкідники та шпіони, всі ці Яворські, Бадани, Максимовичі, Ерстенюки, Шумські, Солодуби поза аґентурною роботою, яку вони провадили з доручення контррозвідок деяких держав, насаджували звичайно, кермуючи окремими відтинками культурного будівництва, не нашу національну формою та соціялістичним змістом культуру, а культуру націоналістичну, шовіністичну, буржуазну культуру Єфремових, Грушевських, культуру ворожу ідеольоґії та інтересам пролетаріяту та працюючого селянства. Своєю шкідницькою роботою вони намагалися підкопати та знесилити пролетарську диктатуру, горячково готували нові одсічи проти СРСР, не полишаючи мрії про відірвання України від Радянського Союзу. Свою шпіонську, шкідницьку, контрреволюційну роботу вони прикривали пошматованим, заплюваним, простітуованим, нераз продаваним Петлюрами, Скоропадськими, Коновальцями прапором „Соборної України“. — Але що витворювало сприятливі умовини для їх шкідницької, шпіонської діяльности? Притуплення, а в деяких випадках навіть втрата більшовицької чуйности — ось де головна причина. Цеж факт, що їм пощастило зручно запутати навіть деяких наших провідних товаришів. У звязку з тим я хочу спинитися тут на виступі тов. Скрипника. Самеж той відтинок, яким керував т. Скрипник — я маю тут на увазі Наркомосвіти та цілу систему органів просвіти на Україні — показався найбільш засміченим шкідницькими, контреволюційними, націоналістичними елементами. Ніякої боротьби проти цих елементів тут не було, і самий тов. Скрипник мусить признатися, що тут вороги наші часом діставали міцну та авторитетну оборону з боку деяких, очевидно сліпих і глухих „комуністів“. Ціла справа не в тих фактах, які Ви (Скрипник) наводите з терену української граматики та правопису. Хіба головне шкідництво буржуазно-націоналістичних, петлюрівських елементів, що запосіли Наркомосвіти, а часом і кермували ним, полягало лише в тім, що вони хибно розставляли літери „г“ і „ґ“? І літери звичайно мають значіння. Алеж це дрібниці в порівнанні з тою шкідницькою роботою, яку провадили в системі органів освіти та спрямовували на опутання нашої молоді ворожою пролетаріятові ідеольоґією. Раніше ніж розставляли літери „г“ і „ґ“ ці шкідники в Наркомосвіті розставили своїх людей по цілій системі органів освіти. Вам, тов. Скрипник, треба було оповістити про те, як українізація у багатьох випадках опинилась у руках ріжної петлюрівської сволочі, про те, як ці вороги з партбілетом і без нього ховались за Вашу широку спину члена політичного Бюра ЦК КП(б)У, про те, як Ви часом боронили ці чужі, ворожі нам елементи. *Своїм виступом тут тов. Скрипник своїх помилок не вичерпав. Є великі помилки, помилки поважні і в літературних працях тов. Скрипника по національному питанню, по культурному будівництву та в його керівництві Наркомосвіти.* — Всі ці питання мають найбільш просте та безпосереднє відношення до провалення постачання збіжжа на Україні в минулім році. А хіба у нас тепер все добре? Діяльність шкідницьких контрреволюційних елементів на ріжних відтинках соціялістичного будівництва та організація безпосереднього саботажу постачання збіжжа петлюрівськими, махнівськими, білоґвардійськими елементами, що дісталися до партійних організацій України — це результат відсутности більшовицької чуйности до клясового ворога, це головна причина зірвання постачання збіжжа у минулім році та тих труднощів, які ми з вами маємо на Україні нині“. („Известія“ з 22. VI).

Ся промова і самогубство Скрипника потверджують висновки нашої передовиці в ч. 50 „Н. Зорі“.

Катастрофальна повінь

НА ПІДКАРПАТТІ

Зливні дощі, що падали богато днів, спричинили на Підкарпатті катастрофальну повінь. Минулого тижня вода на Пруті піднеслася до 4 м. над нормальний рівень і залила низше положені поля й городи. Вода підмиває береги й загрожує богатьом домам в Іванівцях і Шопівцях (Коломийщина). Також вилили допливи Пруту Пістинка і Лучка. Комунікація між Коломиєю й Іспасом перервана. В косівськім повіті на Чорнім Черемоші вода піднеслася в Жабю до 3 і пів метра. Міст на Рибниці між Соколовом і Яворовом зметений. Комунікація між Косовом, Ясеневом, Яворовом і Жабем, Кутами й Устеріками перервана. Міст в Ясенові загрожений. В Снятинщині, Долинщині, й Калущині стан води піднісся на півтора метра понад звичайний рівень. В Татарові міст загрожений. Під Микуличином вода залила 12 домів. Електрівня в Микуличині нечинна. На Бистриці Надвірнянській кілька мостів загрожених. В Ямниці Бистриця залила 20 домів. Комунікація між Богородчанами й Богородчанами Старими перервана. Також Стрий і Опір вилили з берегів. На Дністрі комунікація поромами припинена. В Отинії стан води на Дністрі виносив 3 і пів метра понад норму. Пізніші вісти доносять, що повінь осягнула найбільші розміри в повітах косівськім, надвірнянськім, станиславівськім і коломийськім. Там вилили оба Черемоші, Прут, обі Бистриці і менші потоки. В коломийськім повіті перервана комунікація між Коломиєю і Косовом під Яблоновом і Пістинем. Міст на Пруті, що лучить Березів з Тростянкою зірваний. В Корничі вода залила 300 домів. В Руднику вода знищила дорогу на просторі 7 км. Між Татаровом і Ворохтою осунулася дорога до Пруту. Комунікація перервана. Між Порогами і Яблонною міст зірваний. Також зірвані мости між Ворохтою і Татаровом та на Надвірнянській Бистриці між Пневом і Битковом. На Черемоші в Устечку (Косівщина) вода піднеслася на 3.90 м. понад рівень. Населення з загрожених домів виселено. Всі тами забезпечуючі береги знищені. В Брошневі (Долинщина) евакуовано 40 домів. В Перегінську 7, в Новоселиці 4. В Заболотові наслідком виливу виселено 15 домів, в Тулові 8, в Вадинці 2, в Хлібичині Пільнім 7, в Попельниках 18. Дністер залив у Галичі торговицю і два доми. Комунікація з Залуквою перервана. Стан води на Бистриці під Станиславовом виносить 4.10 метрів понад нормальний рівень. В Ямниці вода залила 10 домів (ПАТ). — Ріка Стрий також виступила з берегів і залила в Стрії торговицю, парк Йордана і новий парк. Між Дулібами і Конюховом вода залила поля і гостинець. В Соколові к. Стрия вода залила поля і доми. Евакуовано 25 домів. В Долинщині Свіча залила поля в Гошові, Новоселиці і в Вигоді. В Самбірщині вода залила Радлівець і Лужки, в Жидачівщині Залізці і Розвадів. Ратункова акція цивільних і військових властей невистарчаюча. Найбільші розміри осягнула повінь в ночі 9. б. м. У східній Лемківщині Сян затопив майже всі долини в березівськім повіті. Стан води на Сяні сягає до 6.10 м. понад норму. Вода Сяну затопила також передмістя Перемишля Вовче. Ріка Стрий виступила у Жидачівщині з берегів і позаливала прибережні поля. Старе Село частинно під водою. Зате село Межиріччя ціле під водою. Перелякане населення сидить на дахах затоплених хат і жде ратунку. В товмацькім повіті в Довгім і в Стриганцях Дністер затопив понад 300 морґів поля і 16 хат у Довгім. В надвірнянськім повіті филі Бистриці викинули тіло 21-літного Гуцула Джигіта родом з Пнева. Джигіт переганяв через міст худобу. Вода зірвала міст і хлопець потонув разом з худобою. В с. Тудові виловлено в Черемоші тіло невідомої 55-літної жінки. Найбільше спустошення спричинила повінь в повітах галицькім і жидачівськім, де Дністер широко розлив свої води. Пашу довозять для худоби човнами. В Дністрі втопився Лев Черінський, котрий віз човном пашу худобі. В галицькім повіті біля 300 хат під водою. В Суківцях 2000 морґів під водою, в Жидачеві 350, в Межиріччі 160, в Гніздичах 156, в Березові 125 м. Тепер уже води помалу опадають. Катастрофальними розмірами повені на нашім Підкарпатті занялася Українська Парляментарна Репрезентація. На місце виїхало кілька послів, щоби зібрати матеріяли про розміри катастрофи. Наші компетентні чинники повинні зорганізувати негайну й видатну допомогу жертвам повені не оглядаючися на поміч чужих. Громадянство і преса сю акцію, як знаємо з досвіду, дуже радо підпре.

НАЦІОНАЛІЗМ ДОНЦОВА

Й ІНШІ МИШУҐІЗМИ*).

Під розвагу нашій молоді.

XXIII. Кінець т. зв. українського націоналізму. Хто уважно перечитав і совісно передумав цілу сю статтю, всі наведені в ній факти й арґументи — той мусить прийти до переконання, що український демаґоґічний націоналізм се вже зломане дерево. Се мертвий труп.

Він іще якийсь час, може й довгий буде порохном розсипатися і гниллю воняти та затроювати воздух. Бо скоро не дасться спрятати те, що десятками літ наростало в мозках української інтеліґенції, котра тим затроювала і ще затроює маси. Глибоко всаджена демаґоґія, подібно як раз порядно вивчена мельодія, може ще довго звеніти в ухах народа.

Одначе від розсудних (і то небогатьох) одиниць уже тепер залежить, чи та вся демаґоґія в українській мові буде вже будити тільки сміх, — чи ще дальше буде робити руїну — дурну й безвиглядну, на котрій жирують демаґоґи. Т. зв. український націоналізм, спертий на інтеліґентській демаґоґії — добіг уже до свого кінця. В Галичині дійшов той націоналізм до абсурду у „світогляді“ Донцова, в Америці в секті мишуґістів а на Великій Україні убили його большевики, здійснивши його „ідеали“. І за царів і за комісарів, під Росією і під Польщею, все і всюди кінчився той український демаґоґічний націоналізм (мишуґізм) льоґічно й консеквентно — винародовленням.

Се не є ніякі „припадки“, що найзавзятіші приклонники влади Польщі й Росії на Україні — походили й походять з українських земель. Бо їх пхало і пхає туди пусте і безвиглядне руїнництво тих, що бралися і беруться до творення „української держави“, а не мали, не мають і ніколи не будуть мати ні розуму, ні сили, ні практики, щоб ту державу сотворити й удержати. Бо вони — всякого рода українські інтеліґенти — можуть бути лиш помічниками, а не творцями державної влади України.

Земля Великої України така велика й богата, тай тому така ласа для чужих влад, що навіть коли всі кляси і всі стани народа, що замешкують Україну, у значній більшости своїй визнають там і пошанують родову, постійну, правну, Владу України, — то ще й тоді не легко буде правному Родови Гетьманському обстояти Батьківщину нашу. Бо ми маємо такого медведя за сусіда, що навіть коли кров виточила з нього велика війна і страшна революція, то ще дрожать перед ним і наймогутніші держави світа.

Та живуть навіть малі держави на наших очах, коли здоровля переважає в них гнилизну. Будемо жити й ми, коли й у нас се буде.

Без Голови і без ідеї не живе і навіть не зачинає жити ніякий орґанізм. Не зачне й не буде жити й наш як окрема нація, тільки всякне в чужі тіла державні. Щоб се не сталося, мусимо 1) викинути зі своїх думок усяку пусту демаґоґію; 2) пізнати, що найпустіша з демаґоґій се т. зв. український націоналізм, який зі своїм „здійсненням“ все приносить нашу землю і нарід в жертву чужим силам; 3) пізнати, що без держави не вродиться українська нація ніколи, а держава не повстане без постійного Голови, котрий уже на наших очах творив нам державу таку, яку міг проти нашої руїнницької волі творити; 4) пізнавши все те, орґанізуватися і жертвувати, щоб ту одиноку можливу ідею нашу вкорінити в нарід, котрий походить з України — без огляду на його мову й віру. Бо всі, що вродилися на Україні та походять з неї — се Українці, а не лише ті, що люблять співати „ми гайдамаки“ і мають „народолюбний“ зрадницький „клич“: „Нехай твоя голова, Отамане, та за всі наші поляже!“

Розставшися з душі і в серці з трупом українського націоналізму, мусимо виховати себе і дітей своїх до твердої вірности й пошани для церковного й світського Авторитету.

З хвилею, коли забудемо про демаґоґію будемо достойні стати спадкоємцями держави. А осягнувши її, станемо націею, великою і сильною.

До того можна дійти державницькою орґанізацією, що має ясну ідею і знає, чого хоче й до чого стремить. Вірність, дисципліна й жертвенність — се способи, держава — се ціль. „Націоналізм“ український — се труп. А нація українська щойно утвориться в державі своїй, як уродиться дитина з матери своєї, а ніколи не буває навпаки.

Хто має мозок, нехай думає над тим і жертвує та працює!

Овоч аґітації демаґоґічного націоналізму мусить бути терроризм (забійство) таки проти своїх невинних людей. Се знак розкладу і гниття, а не „руху й життя“. Тільки орґанізованим і постійним протиділанням можна виратуватися від того гниття, до якого доводить націоналістичне божевілля — рівно страшне як большевицьке.

Осип Назарук.

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 42, 43, 44, 45, 48 і 49.

„Винні самі Жиди“

Голос німецького „згітлєризованого“ Жида.

„Згітлєризований“ Жид Макс Навман в додатку до „Берлінер Таґбляту“ „Ді Бріке“ стверджує, що переслідуванням Жидів в Німеччині винні самі Жиди. Вони бездумно підпирали й поширювали космополітичні і протиморальні тенденції. Про це п. Навман пише: „Проявом бездумства і слабосилля Жидів було те, що німецькі Жиди дозволили східно-жидівським літератам й артистам загніздитися в Німеччині й надуживати засаду свободи мистецтва. Проявом глупоти німецьких Жидів було те, що вони могли рівнодушно приглядатися, як чужі Жиди понижували традиційну німецькість, котрі з нею ніколи не мали звязку“. — Найцікавіше в тій заяві п. Навмана те, що він приписує розкладову діяльність серед Німців лише східним Жидам, отже й тим, що тепер є в Польщі.

Послання галицьких Владик

В СВІТЛІ ПРАВОСЛАВНОЇ КРИТИКИ

II*).

У своїому вище згаданому посланні Преосвящ. Йосафат ужив вислову: „так звані православні“. Тим висловом „Слово“ обурилося й написало: „Не тільки зі сторони нашого Єрарха, но і зі сторони нашої преси, ніколи не почути таких слів: так звані уніяти, так звані католики“.

Наколиб ваші Єрархи, ваші книжки і преса уживали висловів „т. зв. уніяти“, або „т .зв. унія“, то такі вислови з вашої сторони — на мою думку — булиб ще досить делікатні і досить культурні. Однак ми знаємо, що дехто з ваших світських осіб, Єрархів і священиків, уживав тай тепер, ще постійно уживає, чи то устно, чи то письменно, (с. є в книжках, брошурах і пресі) таких висловів і „епітетів“ на адресу Унії і Уніятів, від яких то „епітетів“ аж жах бере та волосся на голові стає дубом.

Хочете доказів? Радо служу. Зачну від Берестейської Унії (1596) і дійду аж до теперішних часів.

Полемічна література, що вийшла зпід пера православних авторів 16. і 17. віку, повна „шляхотних“ висловів на адресу Унії й уніятів“.

Клирик Острожський, у своїому „Отписі“ з 1598. р. називає Унію „Вавилоном, темним хаосом і самим пекольним прокляттям“.

Невідомий автор твору „Наука про противну Унію“ з 1626. р. називає (з кпинами) Унію „манією“, а уніятів „манітами“.

В „Суплікації“ виданій православними в 1623 р. знаходимо вислів: „сфалшована Унія“.

В „Показанню правдивої віри“, написанім в р. 1638. православним Василіянином у Винниці, знаходимо таке речення: „уніяти се розпустна й розбійнича секта“, або: „ті, що відірвалися від православія, стали членами розбійничої секти уніятів“, або: „створили нечестиву Унію“.

В „Діярію“ написанім в 1646. р. православним ігуменом Атаназієм Филиповичем (якого правосл. Церква проголосила святим) читаємо: „проклята унія“, — а такий сам вислів знаходимо також в „Пересторозі“, написаній в р. 1606. православним Юрієм Рогатинцем.

В „Посланні“ Івана Вишенського, зредагованім на горі Атос в 1598. р. до князя Острожського і всіх православних, читаємо, що „католицизм се нагло здохлий труп“, а в „Пораді“ сего самого автора виразно зазначене, що „не належить слухати проклятих уніятських владик і попів, поставлених дияволами“.

Не буду вже наводити тут тих клевет і поганих висловів деяких російських православних письменників з доби царизму на адресу уніятів, католицизму та Святішого Отця, у яких то письменників і в деяких державних російських мужів поняття уніята рівнозначне з поняттям ренеґата. Зазначу тільки, що в тім згляді дуже прислужився православію їх Архієпископ Ніканор, який атакував католицьку Церкву словами негідними світського чоловіка, не то Архіепископа.

Тепер перейду до самого „Слова“, якого дописувачі й редактори, одягнувшись у скіру „невинних овечок“, хваляться, що православна преса ніколи не уживає висловів т. зв. уніяти, т. зв. унія, т. зв. католики“.

Трудно! У кого куряча память, сему постараюся пригадати (і то таки з самого „Слова“) сі „епітети“, якими „Слово“ постійно обдаровує Унію й Уніятів (які то „епітети“ — зрозуміла річ — се щось далеко гірше ніж вислів „т. зв. уніяти“[6]), а тим самим постараюся покропити дописувачів і редакторів „Слова“ таки їх власним кропилом.

Унія на сторінках „Слова“ се „так іменуємий ґреко-католіцизм“ („Слово“ ч. 21 з 932) — „римская темрява“ (14. з 932) — „так названое уніятское движеніе,... лжеуніятское движеніе“ (ч. 27. з 932) — „уніятство“ (ч. 42 з 932) — грубое і омерзітельное насіліе,... монополь Унда“ (ч. 18. з 931) — „мартвец, какому і ґальваніческій ток не поможет, папскій туман, мертворожденное дитя, провокація“ (ч. 3. з 931) — „явленіе іскусственное, подделка под православіе, обман і злое дело“ (ч. 1 з 1931) — „панщина й невільництво“ (ч. 15 з 933) — „муть і накіп і неудачная імпреза“ (ч. 46 з 933) і т. д. і т. д. лиш самі очернення, напади, лайки брехні без кінця і міри і то до найвищого степеня вирафінованими словами.

Творці й подвижники Унії в лексиконі „Слова“ не називаються інакше, як лиш „фарисеями й дияволами“, а архіерейські ризи уніятського Епископа се „маскарада“ (ч. 1. з 931). Преосвящ. Чарнецький се — на думку „Слова“ — ніхто інший, як лиш „вовк в овечій шкірі і ошуст“ (ч. 18. з 931), а загально всі наші гр. катол. Владики і священики се „уніятські яничаре“ (ч. 67. з 932) — „ренеґати“ (ч. 42 з 933), або: „современніе римскіе крестоносци, іміющіе в адной руке крест, а в другой револьвер“ (ч. 27 з 932)[3]). — „нерозумніе раби папскіе, осліпленніе папством (ч. 21. з 932) — „папські підніжки та зрадники свойого народу, які осліпили і затроїли нарід“ (ч. 42. з 933), — а загально всі католики се „кривовери, які приняли неправую і развращенную веру, ісполненную всякой паґібелі (ч. 21. з 932) — і т. д. і т. д. рівнож самі, найгіршого сорта московські лайки без кінця й міри.

Та так, типово по московськи, лає Унію і уніятів не лиш „Слово“, популярний, офіціяльний орґан православного Митрополита Дионізія, але також і інші православні ґазети, як прим. „Православная Карпатская Русь“ в ч. 21—22 з 931., де написано: „Унія єто мошеннічество, хітрость, обман, інтріґа, коварство і насіліе“.

А так! „Ґаспада і ереї“ зі „Слова“! Вас вражає цілком невинний вислів „так звані православні“, поміщений в посланні нашого Владики, а нас не має вражати ціла плеяда обид, клевет, лайок і нападів, яких повно у вашій полемічній літературі і пресі на адресу Унії і Уніятів?

Та мимо сего ви ще маєте відвагу і сміліть так безлично брехати, що ваші Єрархи й ваша преса ніколи не уживають навіть таких висловів, як „т. зв. уніяти, т. зв. Унія“!!

Таж прецінь вище зацитовані, з ваших книжок і з вашої преси, таки ваші власні слова, по адресі Унії й Уніятів, се щось далеко гірше ніж вислів „т. зв. уніяти“. Вони тому далеко гірші, бо сі ваші, вище наведені слова не ріжняться нічим від тих висловів, яких уживає якесь там веселе, підхмелене алькоголем товариство. — о. Д. Ступак.

*) Гл. „Нова Зоря“ ч. 49.

[3]) Щось в роді батюшки Невзвесного, — правда??

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. I. пов.

Микола Хвильовий*)

5) Психольоґічним етюдом є також „Злочин“. Слідний на ньому вплив Достоєвського. Герой контр-революціонер бажає висадити в воздух фабрику, хоч мотиви цього кроку у нього дуже неясні, невиразні — подібно як у Достоєвського. Таксамо в бажанні відслонити свою тайну, добачує Юринець вплив Достоєвського, нпр.: „підложивши голову під чорне покривало Кметь раптом згадав про злочин. Один мент він подумав, що може щось скрикнути і зробити якусь несенітницю“. І знову сю достоєвщину Хвильового уважає Юринець за небезпечну для Радянщини:

„Достоєвщина, як апологія всіх темних, ірраціональних, сильних інстинктів, є нині і символом войовничого, зоологічного націоналізму. Імя Достоєвського може бути з одного боку вивіскою скрайнього декаденцтва, повного нігілізму супроти всіх здобутків науки, з другоґож боку завдяки апологетиці сильних, первісних, ненависницьких інстинктів, може воно стати двигачем національної ворожнечі й історичного примітивізму, який у Хвильового, вкупі з ідеєю азіятського Тамерлана може підорвати, розброїти психічно все те конструктивне, що вспіла виробити в нас історія останніх років“[17]).

*) Гл. „Н. Заря“ чч. 46, 47, 48 і 50.

[17]) „Червоний Шлях“ 1927, ч. 1, с. 264.

(Так Галичанин Юринець, що пішов на службу Москві як окупантці, перестерігає московську чрезвичайку перед наслідками творчости Хвильового).

Останні, передсмертні хвилини сухітника Вадима, його тиха любов з Марією й чудові образи природи — синього листопаду, що прекрасно гармонізує з душевним станом хворої людини, се тема етюду п. н. „Синій листопад“.

Щоденні злидні совітської інтеліґенції представив Хвильовий у „Свині“, „Пудлі“ і „Колонії, вілли“.

У „Свині“ представив автор неґативні типи жінок; темою є непорозуміння між Хаєю й Яблучкиною, що живуть через стіну:

„Стіна. За стіною Хая. Хая демонстративно вистукує закаблучками — ходить. І Яблучкина теж. Це так: два двори ,паркан, біля паркану колючки. В колючках — і там собака і тут собака: Грр! Гав! Гав! Грр! Гав! Гав! Але паркан“. (I, 233).

Обі жінки ведуть смішну конкуренцію. Одна хвалиться, що її чоловік поїхав автом („За Карлом Івановичем автомобіль не приїзджає“ — вияснює автор), друга чваниться тим, що до неї приходить в гості комісар.

Побіч тих жінок дає Хв. неґативні типи мущин, що піддаються їх каприсам. Тут і там проблискують незавидні большевицькі відносини; коли чоловік Хаї приносить жінці обід, сусідка „перелякано дивиться на маму, підморгує мамі, щоб не прохала в Хаї лишків Хаїного обіду“. (I, 237). Жінки не дуже захоплені комуною. Зоя, побачивши за вітриною дамські капелюшки „трішки забула Маркса“. Якже не мала його забути, коли в неї „хліба нема на сьогодні і (о жах!) не варили кулішу“.

Жінки та незавидні відносини в Совітах се також тема етюду „Колонії, вілли“. Жінки спорять між собою за кращі пайки; одна на другу нарікає: „Сволоч! В городі одержує тринацять пайок. А якби ви знали, яка це Анфиса Павлівна: годує дитину, а сама більш за дитину зїсть — дитячу порцію“. (I, 29). Буває й таке, що „Тьотя Бася не обідала: її обід зїв хтось“. А тимчасом коли на кольоніях, у віллях сварилися, „їли шоколад, пили каву, молоко — поправлялася, зїдали діточі порції — по вулицях голод“. Бо „большевицька власть не печериця печена. Це значить воля й слобода. Як ти набеш собі пельку, то й іншим не перешкаджай“. (I, 27).

Се виключне дбання тільки про свої інтереси підчеркає Хвильовий також у новелі п. н. „Пудель“. Коли студенти уряджують вечір на користь молоді, публика й „ґранддами“ не спішаться з купуванням білетів: „Ах, Боже, мій! Знову

Пресова конференція в „Маслосоюзі“

3) „До 4): „Маслосоюз“ платив і платить постійно найвищі риночні ціни за доставлений набіл. Докази на це такі: а) проголошує публично (в пресі) свої ціни плачення за набіл, не боячись, що конкуренція його „переліцитує“; б) висока торговельна дисципліна в доставі крутло 90% із усеї продукції, тобто найвища торговельна дисципліна між усіми видами нашої кооперації і всеї кооперації в Польщі. В тім часі торгов. дисципліна „Малопольського“ Молочарського Союзу“ виносила в 1932 р. всего 39.83%; в) в доказ цього виключення молочарської кооперативи з достави масла до Союзу являється для неї карою, бо вона продаючи приватно тратить, тоді коли в інших видах кооперації, член уважає, що робить ласку стоячи в торговельних зносинах із своєю надбудовою та треба його силою до дисципліни притягати. — До 5) Персональні побори в „Маслосоюзі“ як відомо найвищі з усіх кооперативних централь, як це виказує статистика РСУК-а. Вищі загальні адміністраційні видатки є тому, що: а) Союз веде власні продукційні підприємства (сироварня, бриндзярня); б) має велику скількість детайлічних склепів (33), що збільшує адміністрацію і приносить додаткові доходи; в) обслуговує організаційно, технічно і люструє союзні кооперативи та дає сільско-господарську поміч своїм членам коштом *151.973 зл. або 22.38%* всеї адміністрації (678.968.56 зл.). Цеї останньої праці польські молоч. Союзи не ведуть, тільки їхні ревізійні Союзи. А всеж таки адм. кошти МС виносили 8.36% всіх торгів. Сі видатки в „малопол.“ Союзі виносили 9.11% при страті 35.020.78 зл. До 6) „МС.“ експортував тільки в міру потреби і все зі зиском, але передовсім розбудовував збут на краєвім ринку (гл. скількість дет. крамниць), найбільше з усіх молоч. Союзів в Польщі. — До 7) „Маслосоюз“ співпрацює радо з всіми видами кооператив, оскільки вимоги спорідненої кооперації є слушні і йдуть по лінії кооперативних засад. — II. До 1) Молочарські кооперативи це самостійні правні одиниці. Тому передовсім їх провід відповідає за власну господарку. — До 2) а) Заломання деяких кооператив се тільки наслідок лихої господарки проводу тих кооператив, бо районізація самостійних молочарських кооператив це одиноко раціональна форма, яка: дозволяє на концентрацію сирівцю і тим самим подешевіння продукції, дозволяє користуватися фаховим персоналом і вищою технікою виробу для піднесення якости продукції, дозволяє сконцентрувати на сю ціль більші власні фонди; б) „Маслосоюз“ не тільки не форсує продажу машин, але навпаки рішуче противиться машиновим інвестиціям, там де нема даних до розвитку молочарства й там, де нема зібраних власних фондів; в) „Маслосоюз“ продає як комісіонер по таких цінах, які фабрика згори усталює на цілу Польщу. Дрібне приладдя в Союзі через масову продаж найдешевше й ми зобовязуємося перед кооперативами дати все за таку ціну, за яку можна цей самий товар денебудь купити. — До 3) „Маслосоюз“ дозволяє в порозумінні з РСУК-ом на механізацію молочарень тільки там де є відповідні власні фонди. — До 4) „Маслосоюз“ форсує справді збірку власних фондів по кооперативам, бо це правильний шлях кооперації. Там де цього не робиться, кооперація сильно терпить. — До 5) „Маслосоюз“ насильно не забирає набілу зі села, але навпаки радить тільки забирати всі л и ш к и молока, передовсім відбирати це молоко, що йде до приватної конкуренції. Якби не було Союзу, то збіднілий селянин збувавби й так своє молоко приватникам за безцін. Опісля інж. П а л і й і інж. М у д р и к давали ще додаткові вичерпуючі вияснення й доповнення на запити пп. інж. Несторовича, д-ра Стахова, А. Курдидика і М. Пасіки. На закінчення конференції при спільнім столі, заставленім виробами „Маслосоюзу“, розвинулася щира гутірка між представниками преси й директорами „МС“, котрі ще докладніше висвітлювали всякі негідні заходи ріжних чужих і тіби своїх чинників, спрямовані проти цеї найсильнішої нашої кооперативної організації. Це свідчить, що вона якраз є для них сіллю в оці й тому вони радіби її знищити.

З К І Н А

Кіно Атлянтік: І ґ д е н б у. — П р и г о д и д в і й н я к а.

Перший фільм „Іґденбу — великий ловець“ большевицького виробництва „Восток-кіно“, режисерії Амо-Бек-Назарова. Се властиво не драма а фільмовий репортаж життя племени Удехів над Амуром. Слаба гра артистів, ще гірша режисерія та зовсім поганий сценарій засуджують глядачів сього фільму на невмолиму нудьгу. До тих большевицьких невдач додати ще строгу кіно-цензуру, яка вже вповні фільм зіпсула так, що місцями через обрізування годі додуматися змісту акції. Фільм звернений проти релігійности Удехів. Пасивні типи сі Удехи; активісти й ідеал цілого фільму большевицькі матрози. „Не моліться вже більше до Бога, бо Він вам не дасть муки, але підіть до большевиків, а вони зараз вам допоможуть“ — така головна „ідея“, яку той фільм має проповідувати. Шаман, „священик“ Удехів, очевидно пяниця, злодій, обманець і спільник китайських купців-пачкарів. Ті купці очевидно визискують „бідний нарід“, продаючи йому горілку. Очевидно горілку китайського виробу, бо якби продавали радянську монопольку, то все булоб гаразд. Життя Удехів представлене в страшно чорних барвах, просто як дарвінівська боротьба за існування. Так представляють життя скрізь у большевицьких фільмах. З одного боку має се бути корисне як аґітка за матеріялістичне розуміння життя — се на вивіз. А з другого боку — „для домашняво абихода“ — коли большевицькі „громадяни“ бачать таке чорне, зовсім безнадійне життя, ну то радянська страшна дійсність не здається їм такою страшною, бо бачать, що так є буцімто на цілім світі. А як надія сяє їм з кождого такого фільму „червона зоря“: буде ліпше по пятилітці...

А проте безнадійність — скажемо — фільму „Іґденбу“ розсяяна не червоною зорею, лише „буржуазним предразсудком“ оператора Ґ. Блюма. Сей оператор показав нам у тому фільмі маленькі моменти краси краєвиду надамурської країни Удехів. Показав зовсім „на буржуазний лад“ так, що осяяні сонцем пейзажі Блюма моглиб сміло красуватися в аристократичнім альманасі анґлійських мистців фотоґрафії й придбати їх авторови членство „Фотоґрефікел Сосайті“... Так, сонце світить і дощ росить на добрих і злих. І ніяк не вбити діяволови доброти в серці людини, в серці, що сотворене на Божу подобу...

Другий фільм „Пригоди двійняка“ звичайна американська кримінальна комедія. Сильно перешаржована, плитка, „поза добром і злом“.

Кіно Аполло: З о л о т и й м о л о х. Властива назва фільму „Вона хотіла міліонера“. Виказує таку страшну плитКість американських жінок з їх конкурсами півнагої краси, що мимоволі хочеться їх схарактеризувати висловом Папінія „поїдачка яблок, фризієрка Самсонів, кат Голоферна“... І з того негативного боку сей фільм може бути корисний для інтеліґентного, вдумчивого глядача, бо покаже йому наглядно „вартість“ американізму, так дуже в нас тепер модного й лянсованого.

Як додаток фільм польського краєвиду, фотоґрафічно дуже добрий.

Кіно „Рай“: Д ж е н н і Л і н д. Наскрізь романтичний, театральний фільм. Дуже моральний представленням, неморальний заложенням. Як би не „ідея“, що мовляв леґальне супружжа се дрібноміщанський пересуд, то фільм можна би сміло поручити всім прихильникам театру в кіні. Бо з кіном сей фільм має малощо спільного. Се чисто театральна драма, прикрашена чудовим голосом артистки Ню-йорського „Метрополітен-Гавзу“ п. Ґрейс Мур. Разом: посмак романтичного пейзажу Сельми Лягерлеф плюс настрій „Богеми“ Мюржера плюс американське „геппі енд“ (щасливе закінчення). — О. М.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

на користь! Маріє Петровно! Ви не можете уявити, як обридло це „на користь“. „Так, так! і на голодних і на голодаючих і на дітей і на інвалідів і на чахотних“. Перед нашими очима пересуваються кумедні сцени з вистави, котра ніяк не подобається публиці. На закінчення — непорозуміння між комуністами й непівцями. Коли хтось крикнув „Інтернаціонал“, голос його „не найшов відгуку“.

Цікаві також відносини в сьогоднішнім большевицькім селі; воно звичайно „темне й гниє в пранцях. Медикаменти за горами, за морями. В селі уміють лікувати бешиху. У кімнаті самотонний апарат“ (I, 105). Доля села незавидна. Селянам відбирають землю. Старенькому дідові у „Шляхетнім гнізді“ „трицять десятин одібрав “ревко“, а потім прийшов виконком, а землі все таки не повернули“. Селяне не можуть погодитися з тим, що у власному лісі їм не вільно збірати хмизу без дозволу. Старий дедушка зовсім того не розумів: „Як це? з мого лісу? Потім узнав, що це закон такий, а коли закон, то це є закон... Дедушка приїде на хутір і дивиться на ярину. І тут ярина і далі ярина. Друга ярина — своя не своя. І серце радіє — тільки з сумом — і за свою і за свою не свою“.... А у вечері правнучка приганяє корови „з дедушчиного свого не свого вигону“. Не дивниця, що бабушка молиться: „Б о ж а М а т и! Т а к о л и ж Т и о д г о н е ш ц ю н е ч и с т у, б і л ь ш о в и ц ь к у с и л у“ (I, 148).

Большевицька сила надоїла вже всім; вона знищила підстави морального й матеріяльного істнування людини. Большевикам легко „плювати на мораль“, бо „кожний комуніст мусить бути купцем. Це слова Леніна. А скажіть, будь ласка, яка в купця мораль? Не одуриш — не продаси, от його мораль і етика“ (I, 158). Моральну гниль бачимо в цілому ряді етюдів Хвильового: „Чумаківська комуна“, „Кімната ч. 2“, „Юрко“, „Життя“, „Сантиментальна історія“. Засада „норми полової моралі не найти“ позволяє ком-молоді скочуватися на саме дно морального багна. („Кімната ч. 2“). Чекіст Мишко зводить дівчину Оксану й покидає її. Вона кидається з розпуки під потяг („Життя“). Подібні слизькі еротичні сцени представляє автор серед робітників заводу („Юрко“). Цинізм комсомольців характеризує сцена, якої з естетичних причин не передаємо. „Товариші“, потоптавши мораль, весело горлають: „хай живе світова революція“.

Моральний упадок радянської суспільности доходить до вершка в „Сантиментальній історії“: Геройка Бянка під впливом мрійника небіжчика-брата „бачила внутрішніми очима нових людей якоїсь ідеальної країни, слухала його оповідань „про світові пожари, про невідомий фантастичний край. Але потім побачила, що прийшла якась нова дичавина і над її провінцією зашуміла модернізована тайга азіятщини і тільки зрідка продиралися молоді вітерці. Тоді вона почала вірити, що десь живуть інші люди і її неможливо тягло до них“ (II, 263). Була се мрійниця вихована серед природи: „любила ходити на луки, любила запах осоки й це зелене море трав, що хлюпотіло за рікою... „Така невинна дівчина попала у велике місто, де шукала „кращих людей“. Тут оточує її моральна гниль міста. Автор малює дуже досадними красками „аморального холостяка“ Кука. Крім нього дає цілу ґалерію полового збочення типів: сірооку журналістку з садистичними інстинктами, і „юнаків“, про яких трудно писати з естетичних причин. Серед такого окруження молода дівчина розпивається й паде. Еротичні сцени змальовував Хвильовий — на думку Юринця — під впливом Мопасана.

(Д. б.).

МАЄМО НОВОГО ЮВИЛЯТА

Причинок до знікчемніння громадського життя Українців.

Володимирє Вікторовичу!

Чуюся приневолений до милого обовязку прилюдно подякувати Вам за те, що дали нашому 40 міліоновому народови нового Ювилята в 167 ч. „Діла“. Страх як потрібно було, Володимире Вікторовичу, дати нашому народові ще одного Ювилята і то якраз такого як Ви дали і то власне під сю пору й на сій землі і якраз в „Ділі“, бо й дежби інде? Ось бачите помер тому недавно найбистріший історик сеї землі, Стефан Томашівський — і ніхто ніколи не святкував його як ювилята. В червні с. р. почався ювілей 30-ліття на епископському престолі одного з наших найбільше робучих Владик, а бачили Ви де яку статтю або хочби записку на ту тему? Та се ще не найгірше, бо дуже можливо, що той Владика не бажає собі цілорічного гамору з того приводу. Вже далеко гірша річ та, що також в червні припадало 70-ліття уродин д-ра Евгена Петрушевича, б. Диктатора Галицької Землі, по переконанні ліберала-еволюціоніста і розуміється націоналіста з табору „Діла“, „Нового Часу“, „Нашого Прапора“, словом всего того, що в нас називають тепер УНДОМ, а колись називали націонал-демократією, народовством і т. п. Отже хоч Петрушевич як не як а таки був цивільним і військовим начальником всіх сил Галицької Землі, то ні в день ні в місяць його 70-тих уродин не написав ні словечка про нього ні оден з органів того табора, з котрого він вийшов і для котрого головно десятки літ працював. І не думайте, Володимире Вікторовичу, що Поляки булиби сконфіскували статтю про Петрушевича і що побоюючись того, редакції наших націоналістичних органів не принесли не одної вістки. Ні, Поляки мають настільки розуму, щоби знати, що Петрушевич уже давно їм нешкідливий (тай правду сказавши ніколи так дуже шкідливий не був) і мають настільки такту, щоб не конфіскувати річевих статтей з приводу 70-ліття, бож се людська річ, згадати діяча в 70-ліття його уродження. Та наші націоналісти не помістили згадки про 70-ліття Петрушевича з інших причин. Яких? Прикро писати. От пише менї про се оден наш спільний приятель, Володимире Вікторовичу, пише з жалем великим. А я тепер Вам дуже вдячний, що матиму що відповісти йому. А саме напишу: Не журися, брате, от бачиш Володимир Вікторович подбав, що як у кождої нації є свій Ганнібал Баркас, так і в нашої буде — відтепер Олександер Іванович. Вправді ще нашому Ганнібалеві шість років бракує, аби міг святкувати свій 50-ий рік уродження, але се тим лучше свідчить і про Володимира Вікторовича і про Олександра Івановича, що не ждуть аж поки чоловік застоїться, але шість літ завчасу артикули на його честь дають і приймають і всій Україні оповіщують, що з того приводу так сказатиб пир дали, аби наш 40-міліоновий нарід знав і тішився. Тай читають же наші люди, щоб так сказати життепис нашого нового Ювилята! Господи, як читають! На чужині ще більше ніж в краю. І рахують: тепер, кажуть, має той Ювилят 44 роки, цареві російському служив приблизно до кінця царствування Николая II., як видно з біографії достойного Ювилята. Ніхто на нього за те не сердиться в нас, бо Українці ніколи не сердяться на своїх, коли вони вислугуються чужим але тільки тоді, коли служилі мали ранґи від денщика до полковника включно. Як уже котрий проявив настільки розуму, що став ґенералом, тоді бий-забий на нього: Нема гіршої лайки в Українців, як „ґенерал в царській службі“. Розуміється, поки не помре. Потому знов добре, навіть чваняться тим, що хтось з них ґенералом був. А все таки Ви, Володимире Вікторовичу, деякі необережности поповнили, подаючи нашому 40-міліоновому народові життепис нашого щоб так сказати Ганнібала Баркаса. А саме коли писали, що він від царського правительства одержав навіть 4-го степеня Анну з мечами і Станіслава з мечами і з правом носити ті мечі на шиї, то треба було тому 40-міліоновому народови пояснити докладно, за що ті мечі на шию дав йому цар батюшка, а не писати загально, що „за боєві вчинки“. Сим Ви Вилодимире Вікторовичу, поступили з Ювилятом гірше ніж ворог. Бо як знаєте, Карфаґен не оставив про Ганнібала Баркаса ні одної історичної книги, ні одного історичного „причинка“, а всі боєві вчинки Ганнібала описали його вороги Римляни. І бачите, як чесно їх описали: признаємо, пишуть, що так спарив наших консулів і наші леґіони над Тічіном, аж їм булька носом вилізла. Так виразно й пишуть. А потому, пишуть, спарив наших над Требією так, що аж назадгузь в воду втікали, але се їм не помогло, пишуть. А потому, пишуть Римляни далі, Ганнібал Баркас спарив наших над Тразіменом так, як їх іще ніколи ніхто не парив. А потому, пишуть далі, спарив наших під Каннами, але то вже так спарив, що навіть не знаємо, що про те думати тай казати. А оден таки відважився і сказав: Ганнібал, каже, то був такий войовник, що в його одній голові містилося більше розумних воєнних думок і замислів, ніж в головах всіх римських вождів за весь час істнування Риму. Тай тому нас так парив! Признасте, Володимире Вікторовичу, що се таки був якийсь ґенерал, хоч ні одніського меча на шиї не носив і ні одного ордеру від нікого не одержав. Туніку запинав під шию на якийсь ніби гузик ніби обломок рога і навіть фуражки на голові не мав. І знаєте, Володимире Вікторовичу, що в тім найдивніше? А се, що „властиво“ Ганнібал був, щоб так сказати, Жидом: всіж Карфагенці то „властиво“ Жиди, тільки трохи інакші. І мимо того римські історики не соромляться признатися, як той Жид парив Римлян і всі його вчинки вирахували, описали й оцінили по справедливости. А Ви, Володимире Вікторовичу, зі своїм рідним чоловіком, з Олександром Івановичом, мов на збитки інакше повелися: „за вчинки“, пишете. Та за які, та де, та коли, та на кім довершені? Навіть коли Вам Олександер Іванич сам вичисляв і сам показував ті царські ленти, тож Ви як учений нашого 40-міліонового народу мали обовязок запитати і записати й тому народови (раз Ви Олександра Іванича та на Ювилата нам виховуєте) сказати: Отсю ленту одержав від царя за розгром нпр. 2 германських дивізій тамто, а отсю за розгром 10 австро-венгерських корпусів тамто, а отсей меч на шию одержав за розгром нпр. Ґінденбурґа на Мазурських Озерах, тільки що Німці потому перекрутили справу і написали, що то вони там виграли і т. д. Або пишете: „був призначений спочатку начальником штабу повстанчого у ґен. Тютюника, уступивши це місце пок. полк. Отмарштайнові. Працював там до кінця як довірений уряду УНР“... А се що таке Володимире Вікторовичу? В Галичині нема такого чоловіка, з виїмком може одинокого п. Мудрого, ред. „Діла“, котрий не знавби, що в тім часі уряд УНР був довіренним уряду польської РП і вже відступив їй був Галичину. Зате ніхто в нас не знає, що се була за ранґа „довірений уряду УНР“. Поясніть, будь ласка, чи се рівнозначне з шефом розвідки? Бо се булоб особливо важно знати при святкуванні памяти Ювилята коли Йому дійде на галицькій землі 50-ий рік щасливої та благородної жизні, а Вам Володимире Вікторовичу теж треба буде якийсь ювилейчик справити за те, що знали кого нам поручити на Ювилята серед такої недостачі ювилеїв. Словом, благородна з Вас людина, Володимире Вікторовичу, і гарно віддячуєтеся Галичанам за довге гостеприємство на їх окервавленій землі.

Тойсам.

Учительські справи

Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“.

5) Опісля п. Денис Стельмах (Перемишль) референував справу зміни правильника „Фонду досмертних допомог“. Обговоривши ріжні проекти зміни правильника, п. Стельмах поставив отсе внесення: Станути на засаді рівноправности щодо прав розпорядження посмертним фондом без огляду на стан управнених (жонаті і нежонаті, замужні і незамужні), і признати право поширення користання з посмертного фонду на дальшу родину управнених, батька, матір, пасербів, тещу і навіть на чужих осіб, залежно від того, як зарядить власник фонду. Натомість вилімінувати правні особи, крім нашого т-ва. — п. І. Лилик: В справі заложення учительської бурси у Львові чи на провінції напливали до управи відповідні домагання. Ми розіслали до окружних відділів запити, як вони на сю справу задивляються. Майже всі відділи висловилися в тій справі негативно: Заложення такої бурси відложити на ліпші часи. (Відчитує опінії поодиноких відділів). Ставлю внесення, щоби сю справу відложити. — Внесення принято. — Справа заснування стипендійного фонду: Утворення фонду домагаються поодинокі члени і відділи. Стипендії малиб діставати сини учителів ті, що студіюють у висших і середних школах. Завязок такого фонду вже є при видавництві п. Таранька. Його стипендії призначені для тих, що займуться діточою літературою. Другий проект відноситься до утворення стипендійного фонду для тих, що посвятяться виключно педаґоґічним студіям. Цей фонд можливий до здійснення, коли члени зложать вкладки на це.

Вибори членів Надзірної Ради: До президіяльного стола приходить голова комісії-матки п. Дутко Мирон. Перед відчитанням листи кандидатів до Управи Т-ва забрав голос п. Котович: Комісія-матка застановлялася над тим, якби вшанувати великі заслуги основника й довголітного голови нашого т-ва т. І. Стронського й ухвалила предложити Заг. Зборам іменувати його доживотним почесним президентом т-ва. (Довго невмовкаючі оплески). Сі оплески це доказ, що комісія-матка висловила думку Заг. Зборів. — Відтак п. Дутко відчитав листу кандидатів на членів Управи т-ва і просив, щоби приняти її без дискусії. Одначе п. Лилик уділив голосу п. Макотонові (Станиславів): Окружні відділи Станиславівщини припоручили нам предложити зборам як кандидата на голову п. Гірняка. (На салі чути оклики здивування і протестів). — п. Лилик: Як відбулося голосування на комісії-матці? — п. Дутко: Голосування відбулося формально і я дивуюся як т. Макогон міг з таким предложенням тут виступати, хоч признаю, що він мав до цего право. —п. Зельський: тов. Гірняк занявся справою утворення варстатів праці для безробітних учителів і тому він для дальшого ведення тої праці повинен увійти до управи. (Д. б.).

Маленький фейлетон

Лікарські дрібниці

Серце дорослої людини є величини пястука. Воно важить около 1/200 часть ваги тіла.

*

Вся кров переходить від серця довкруги тіла в часі коротшім ніж пів мінути.

*

Анґлійську недугу (рахітіс) має майже 80 до 90 проц. дітей, відживлюваних не грудю матери але штучно.

*

Страви задержуються в жолудку одну до трьох годин.

*

Нормально наповнений жолудок має 2 і пів до 5 і пів літрів плинів. — (З німецького).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

30-літний ювілей вступлення на Владичий Престіл Їх Ексц. Кир. Григорія Хомишина розпочався дня 19. червня с. р. З того приводу на терені Станиславівської Дієцезії відбулися по всіх церквах торжественні Богослуження в наміренні Достойного Ювилята. Священики виголосили по церквах проповіди, в яких представили дотеперішну повну посвяти й успішну працю Преосв. Кир Григорія над релігійним піднесенням повіреної Йому пастви і над її національним освідомленням. Властиве ювилейне торжество відбудеться 19 червня 1934 р., в якому припадає якраз трийцятьлітна річниця вступлення Їх Ексц. Кир Григорія на Архієрейський Престіл.

Досягнення унійної акції на Волині. „Оріенс“, орган східної місії ОО. Єзуїтів в Польщі, в ч. 3 з б. р. напечатав статтю п. з.: „Розвиток унійної акції на Волині“. Подаємо з неї отсі важніші дані: Унійний рух на Волині почався в рр. 1923—1924. Властива унійна акція почалася з приходом на Волинь римо-катол. епископа Шельонжка. На Волинь поселилася якась скількість греко-католиків за Схід. Галичини. Треба було післати їм дух. поміч, щоби не перейшли на православія. Тоді еп. Шельонжек візвав на Волинь ОО. Редемптористів схід. обряду, котрі мають свої осідки в Тернопільщині і Станиславівщині. ОО. Редемптористи занялися також скріплюванням в катол. вірі кількох православних священиків, котрі перейшли тоді на Унію. Від 1927 р. почали повставати нові католицькі парохії східного обряду. Одна з перших повстала в Жабчу (пов. Луцьк). Вона має понад 200 вірних. Парохом в Жабчу є о. Никола Денисенко-Курдибанський. Друга парохія повстала в Цегові (Горохівщина) і має понад 517 вірних, парох о. Ніфонт Медвідь, б. православний монах. З православія перейшли на унію також: с. Дубечно (Ковельщина) з 4.300 душ, Гумнище (Горохівщина) з 350 душ, Краска (Ковельщина) 1000 душ. В Куськовицях Вел. на унію перейшло 250 православних. Вони будують мурована церковцю. В Ковлі по поселенні ОО. Редемптористів повстала уніятська парохія з 300 душ. Всі ті парохії повстали з б. православних, що перейшли на унію. Крім тих повстали парохії з переселенців зі Схід. Галичини. До тих належать Антонівка з 200 вірними й Оздютичі пов. Горохів з 1.200 вірними. Ті парохії обслугують священики з Галичини. Крім того Богослуження відправляються в каплицях в Кадобищу, в Селищі Малім й Александрові. В Оздютичах вибудовано нову церкву. ОО. Редемптористи доїзджають до Поворська (Ковельщина), котрий став вже парохією і має коло 300 душ, в Рафалівці (120 душ), в Жджарах Вел. (400 душ), в Бубнові, в Демятинівці, в Сорочині, Вербі, Гнійні, в Марії Волі, в Милині й ін. В найближчім часі мають повстати парохії в Дубні, в Золочівці (500 новонавернених), в Заставю (Рівенщина) і в Луцьку. Всіх місцевостей, в котрих відправляється Служба Божа є коло 30. Всіх вірних навернених з православія й поселенців зі Схід. Галичини є кільканацять тисяч. Православні священики, щоби протиділати, уладжували місії. В деяких селах православні нападали на уніятів. Не всюди населення, що зголосило поворот до унії витревало в постанові. Частина під напором православних вернула назад до православія, одначе ті, що остали тримаються вірно католицької Церкви. Як каже „Оріенс“, істнування унії на Волині запевнене. До епископської курії в Луцьку напливають зголошення цілих сіл, або поважних груп з просьбою о приняття їх до катол. Церкви.

З сьогоднішним, т. зн. з 51 числом „Нової Зорі“ висилаємо нашим П. Т. Передплатникам почтові складанки (чеки) й просимо висилати передплату за III. квартал, евентуально залеглість. — Наших П. Т. Передплатників просимо не наражувати Адміністрацію на спеціяльні упімнення, бо це в нинішнім тяжкім часі великий і непотрібний видаток.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЕКЗЕКУТИВА УКРАЇНСЬКОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО ОБЄДНАННЯ (У. Н. Д. О.) у Львові в присутності Президії Української Парляментарної Репрезентації одноголосно рішила припинити в членських правах ред. Дмитра Паліїва. Справу передано до вирішення Центральному Комітетові УНДО-я. В комун.каті Екзекутиви УНДО-я в тій справі сказано, що цей крок Екзекутиви стоїть у звязку „з поновним виступом ред. Д. Паліїва проти єдности і суцільности партії в статтях „Щоби було ясно“, напечатаних в чч. 148 і 149 „Нового Часу“.

САМОГУБСТВО СКРИПНИКА центральний комітет всесоюзної комуністичної партії „пояснює“ так: Скрипник впав жертвою українських націоналістичних елементів, котрі в підступний спосіб здобули довіря Скрипника і використали його становище для протисовітських цілей. Скрипник будучи з ними в тісних взаєминах, зробив богато політичних похибок. З того він здавав собі справу, одначе не мав відваги признатися до помилок й тому скінчив самогубством (ПАТ).

НА РАД. УКРАЇНІ увязнено понад 100 членів КП(б)У у звязку з самогубством М. Скрипника. В Харкові ГПУ розстріляло 5 українських комуністів, між ними двох приятелів Скрипника, Бадана й Юрасіва. Хочуть зовсім знищити українську націоналістичну опозицію в КП(б)У.

ПРИЇЗД РАДЕКА головного редактора „Ізвестій“ до Варшави і Літвінова до Парижа викликав в Німеччині велике занепокоєння. Літвінов виявляє велику дипльоматичну рухливість також у відношенні до Анґлії й Америки. Це у висліді може довести до відосібнення Німеччини і зміни політики СССР супроти неї.

ДОГОВІР 8 СХІДНИХ ДЕРЖАВ з Польщею й СССР на чолі оцінюють в Німеччині як умову звернену проти „пакту 4-ох“. СССР дістає вільну руку супроти Японії, Польща забезпечується зі сходу на випадок конфлікту з Німеччиною. Сей пакт є також висловом недовіря Польщі супроти Франції. (ПАТ).

НІМЕЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ по розвязанні Центра змінив зовсім своє обличча. Тепер істнує лише гітлерівська фракція, що має тепер 289 членів і 7 „госпітантів“. Б. члени партії Гуґенберґа, баварської народ. партії і християнсько-суспільної зголосилися до гітлерівців на „госпітантів“. (ПАТ).

СОЦІЯЛІСТИЧНИМ ПОСЛАМ до німецького парляменту і краєвих соймів уневажнено мандати. Уневажнять також мандати соціялістів до самоврядних установ (ПАТ).

НА СМЕРТЬ ЗАСУДИВ большевицький суд у Харкові 6 урядників большевицьких господарських установ. Інших, т. зн. 54 підсудних засуджено на кару тяжкої тюрми від 6 до 10 літ.

АНҐЛІЯ Й СССР припинили економічну війну між собою. Сталося це у висліді переговорів між Літвіновим, комісарем СССР і Саймоном, мін. загран. справ Анґлії. У звязку з тим большевики випустили на волю двох анґлійських інжинірів, засуджених недавно в Москві за „промисловий саботаж“.

НОВИНКИ

Обхід в память Юрія Кульчицького відбудеться в другій половині серпня с. р. в Кульчицях шляхоцьких пов. Самбір. Як відомо Ю. Ф. Кульчицький, се Українець з Самбірщини, котрий тому 250 літ при облозі Відня Турками причинився немало до його увільнення. Читальня „Просвіти“ в Кульчицях шлях. уладжує дводневе свято з отсею програмою: панахида, промови, реферати, хори, деклямації і представлення.

Діточі садки в Станиславівщині. Одномісячний курс для провідниць діточих садків скінчили в Станиславові 52 учасниці, абсольвентки середних шкіл. З кінцем червня урухомлено в Станиславівщині 15 діточих садків. Крім сего 47 громад старається заложити у себе діточі садки, бо переконалися про їх велику виховну вартість.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні відбувся в липні відчит на тему: „Роля Запорожської Січі в історії України“.

Україна—Лехія 2 : 3 (1 : 2). Мимо програної „Україна“ показала гарну хоч не все доцільну гру. До того дощ і мокре грище спиняли темпо гри. Ворота для „України“ стрілили: Маґоцький і Воробець.

Ріка Буг виступила з берегів внаслідок довготривалих дощів. Стан води піднісся на півтора до 2 м. Всі сіножати над Бугом залиті водою. Недавно скошене сіно гниє у воді. Люди возять сіно човнами, одначе воно вже мало здатне. До сеї повені причинилося немало те, що з лісів гр. Баденього спущено воду до Бугу, через що велика маса води спричинила наглий вилив Буга.

На полонинах с. Зеленки (Косівщина) впав сніг, котрий покрив гори на 8 цм. Також в околиці Сколього сніг покрив гори.

В Нижневі Дністер пірвав Гарасима Абрамця, що плавав коні. Він втопився з конем.

Перун убив Михайла Ясінського в Головах, пов. Косів.

Градова буря, яка лютувала над Підкаменем, пов. Броди, знищила засіви по полях. Крім сего перун ударив в почтовий будинок в Підкамені і знищив телеґрафічне й телефонічне приладдя.

В заліщицькім повіті появилися у величезній скількости мшиці. Вони зїдають листя морелевих дерев, брескв і слив. Також появилися великі маси метеликів, що роблять шкоди в морелевих садах.

На Великій Україні також великі повені. Дніпро в долішнім бігу виступив з берегів і затопив кількасот квадратових кільометрів землі. Богато худоби втопилося, богато мостів вода позривала. Також були великі жертви в людях.

На Закарпатті вода заливає щораз нові простори. Зелізнича комунікація в богатьох місцях зовсім перервана. Богато доріг стоїть під водою. Матеріяльні втрати величезні. В околицях Ужгороду потонуло 8 осіб. Около 1500 родин остало без даху над головою.

Вертаючих з большевицької тюрми анґлійських інжинірів Торнтона і Макдоналда анґлійська публика обкидала квітами. Мін-во заграничних справ Анґлії видало на честь тих інжинірів обід.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Ціни збіжжа зростають внаслідок довготриваючих дощів і повеней. Жиди по провінціональних містах продають збіжжа по високих цінах. І так в Бужську Жиди від селян жадали за 100 кґ. жита 29 зол. Селяни купують збіжжа на літри (більших скількостей не мають за що купувати), щоби забезпечитися перед голодом на передновку.

50% звишка цін муки. Внаслідок повений і комунікаційних труднощів ціна на муку значно підскочили. За 1 кґ. пшен. муки плачено у Львові 75 сот., за 1 кґ. жит. муки 46 сот., за 1 кґ. пшен.-жит. муки 33 сот.

Варшавські фахові круги передбачують постійну звишку цін збіжжа в Польщі. В Варшаві відбуваються наради, щоби усунути хаотичне хитання цін збіжжа. Обороти збіжжам на польських ринках сильно зросли. Пояснюють це знесенням промислового податку від обороту збіжжам на біржах.

Міністр скарбу Польщі Завадзкий висказався проти інфляції золотого. Він заявив, що інфляція малаби як наслідок припинення ощадности й ослаблення капіталізації. Тому польське правительство вибрало дорогу достосування життевої стопи до рівня маєткової спроможности, обниження коштів і підпирання ощадности.

Польща дістає в Англії позичку 60 міліонів золотих на розбудову варшавського зелізничого вузла.

В справі заключення збіжевої умови в Лондоні ведуться переговори між представниками Америки, Канади, Австралії, Арґентини, Польщі, Ромунії й Югославії. Переговори ведуться в напрямі обмеження продукції, управильнення збуту й цін збіжжа. Канада, Америка й Арґентина згодилися обмежити продукцію пшениці на 10—15 проц.

Естонія відступила від паритету золота і пустилася на бистрі филі інфляції.

Дефіцит Америки в біжучім році виносить 1.760,000.000 долярів.

На світовій економічній конференції в Лондоні досі не осягнено порозуміння ні в одній справі. Преса пише навіть, що конференція помалу завмирає. Головна перешкода в порозумінні: справа стабілізації валюти. Держави континенту Европи дальше боронять погляду, що наперед треба устійнити вартість валюти й її золотий підклад. Натомість Америка обстоює політику інфляції. Анґлія, досі нерішена, також переходить в інфляційний табор. Надії на успіхи конференції майже ніякі.

Президент Росвелт заповів,, що остро виступить проти промисловців. Він закидає їм, що в порівнанні зі звишкою цін і збільшенням продукції, замало підвисшили платню робітникам і замало приняли безробітних до праці.

Розміри кризи. Звіт бюра студій при Союзі Народів каже, що міжнародна торговля 49 держав від 1929 року до І чвертьрічча 1933 року впала з 15.289 міліонів золотих долярів на 5.381 міліонів золотих долярів, т. зн. на 65 проц.

Біржа

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5.90—5.92 зол. Тенденція дальше знижкова. Канад. доляр 5.80; анґл. фунт стер. 29.30 зол.; нім. марка 2.10—211; 100 чесь. корон 24.50—25; 100 фр. франків 35—35.20 зол.

Збіжжя: Підволочиська: пшениця двірська 40—41 зол.; пшениця селянська 38—39; жито двір. 25.75—26; жито сел. 25—25.25; ячмінь на мливо 22.50—23; овес 14.25—14.75; кукурудза 23—23.50; бульба промислова 2.50—3; фасоля біла 20—22; фасоля краса 17—18; гречка 16.25—16.75; лен 38—40; просо 28—29; конюшина чер. 70—72; мак синій 180—190; мак сивий 160—170; ґрис пшен. і жит. 10.50—10.75 зол. — Львів: пшениця двір. 41.50—42.50; пшениця сел. 39.50—40.50; жито двір. 27.75—28; жито сел. 27—27.25; ячмінь на мливо 23.75—24.25; овес 14.50—15; сіно солодке прасоване 7.50—8.50; ячмінні крупи 38—40; пшоно 41—43; ґрис пшен. і жит. 10.75—11 зол. — Тенденція сильно звишкова при малій подажі. Великий попит на пшеницю і жито.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла дес. 2.10 зол., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 2.80 зол. Тенденція на масло й яйця удержана, на молоко слаба.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обєкти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

КІНА

АДРІЯ: Добродій людства.
АТЛЯНТИК: Кікі й хор кубанських козаків.
КАСІНО: Мужі й жінки.
КОПЕРНИК: Дівча з гір і Піднебесні лицарі.
МАРУСЕНЬКА: Дівча з гір і Піднебесні лицарі.
МІРАЖ: Серце на роздоріжжі.
МУЗА: Жінка без будучности.
ПАЛЯС: Дама в смокінґу.
СТИЛЕВЕ: Цвітка Гавани й ревія.
УТІХА: Його маленька й ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ
Львів, улиця Собіського ч. 3

2·90 = 91?!!

за 2 зол. 90 сот. — 91 (девятьдесять один) зл.

Цілі вакації матимете що читати й оглядати, бо за купони в цій книжці дістанете даром 65 німецьких журналів вартости 91 зол.

Журнали незвичайно цікаві й чудово ілюстровані. Деякі поодиноко вартости до 3 зол. (!) як: Dame, Magazin, Sport im Bild, Koralle, Uhu, Bühne і інші.

Вже вийшло друге видання книжки Лясевича „Практичний Радіоаматор“ по зниженій ціні зл. 2·90 зі збільшеною впятеро (!) кількістю купонів

Книжка ця, це „око й вухо“ на цілий світ. „Око“ -- бо з малюнків журналів побачите світ, „вухо“ -- бо збудувавши радіо почуєте світ.

Але й для самого „ока“, для 65-ох журналів, вартости 91 зол., варта купити книжку кожному, не лише радіовцеві. — Ще нині йдіть на пошту і вплатіть зол. 2·90 на конто „УКРАЇНРАДІЯ“ в П.К.О. 412,470. — (Чистий чек на кожній пошті, виповнити тільки додатково: Ukrainradjo, Lwów, 412.470). — Або вишліть за 5 с.. як друк цей

КУПОН до „УКРАЇНРАДІЯ“ Львів, Ґродзіцьких 1/II п.
(Ринок, напроти окр. аптики).

Вишліть мені друге, збільшене видання книжки Лясевича: „Практичний Радіоаматор“. Належність зол. 2·90 (вже разом з портом) вплачу негайно після одержання.

Імя й назвище _____

Докл. адреса _____

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя 16 липня 1933. Ч. 52 (650).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Жахливі вісти з „раю“

10 міліонів людей погибло з голоду.

„Дейли Телеграф“ повідомляє: Американський професор Річард Селлет сказав у Берліні: За останніх 6 місяців в Полудневій і Східній Росії, на Україні та на Північнім Кавказі погибло з голоду до 10 міліонів людей. В декотрих селах, по словам проф. Селлета, погибло до 80 проц. населення. Проф. Селлет взиває американські церковні круги й орґанізації Червоного Хреста до зорґанізування з іншими краями допомоги для голодуючих в СССР.

Гітлєр про церковні справи

Канцлер Гітлер розмовляв про церковні справи в Німеччині з одним визначним представником англіканської церкви Дунканом Джонсом. Частину сеї розмови наводить „Таймс“: Я католик, сказав Гітлер, і для мене нема місця в протестантській церкві. Як канцлер стремлю до скріплення моральних сил в народі. 28 „краєвих церков“ стоїть на перешкоді до зєдинення Німеччини: розбивають наші сили. Нам потрібна одна Церква. Питання релиґійно-доґматичні, богослужень й орґанізації належать до компетенції Церкви (АТЕ).

„Політичних партій в Німеччині вже не буде“

Так твердить Гітлер.

Гітлер виголосив промову на здвизі штурмових відділів у Дортмунді. В ній м. ін. сказав: Політичні партії усунено раз на все з політичного життя Німеччини і вони вже ніколи не вернуть. Я щасливий, що в Римі вдалося заключити конкордат. На його підставі відтепер духовним не вільно буде займатися політикою. Боротьба за політичну владу в Німеччині вже закінчена. Національні соціялісти стоять перед воротьми нової епохи. Вони мають до виконання ще два завдання: 1) 100-процентове здобуття громадянства для своєї ідеольоґії й 2) усунення безробіття. — Як бачимо, завдання нелегкі.

Східний пакт і Достоєвського „Полячішки“

Виленське проурядове „Слово“ наводить отсей телячий „восторг“ варшавського „Курєра Поранного“ з приводу заключення „східного пакту“ 8 держав, якого ініціятором був СССР: „Не завагаємося висловити переконання, що СССР даючи почин до сего пакту і докази розуміння значіння компромісу — висунувся до моральної ранґи народів, що несуть страдаючому людству культурну місію, сперту на пошануванні прав людського духа проти роззвіріння хижацьких інстинктів“. Навівши той пеан „К. П.“ на честь вітчини чрезвичайки „Слово“ додає: „По перечитанні тої варшавської деклямації зачинаємо розуміти, чому Достоєвський, пишучи про деяких Поляків висловився про них: „Полячішки“. Тій полеміці „Слово“ дало такий заголовок: „Без вазеліни, в місті, в котрім козацьким коням кидано квіти під ноги“.

І Поляки мають своїх гітлєрівців

Польська преса повідомляє: Ґрупа діячів „Народової Робітничої Партії“ орґанізує партію національних соціялістів у Польщі. Недавно відбувся в Лодзі зїзд польських гітлєрівців, котрий м. ін. занявся назвою нової партії. Одні хотіли назватися національними соціялістами, але більшість вибрала назву „Партія Праці“. Польські „наці“ видають ідеольоґічний місячник. Тепер почали вже видавати щоденник дивної назви „Єдна Карта“. В першім числі того щоденника є отсей вершик, що має виясновати суть нової партії: „O, Polsko moja, tu masz swoją wartę, stawiamy wszystko na tę jedną kartę“. Своїм знаком вважають польські гітлєрівці лискавицю. Їх краска вишнева, їх клич: „Вперед“. Їх програмова заява отся: ліквідація останків погасаючої епохи, усунення пережитків і створення на їх румовищах нового суспільного руху, передовсім матеряльного і духового. Ся нова ґрупа заявляє себе як скрайно націоналістична, антисемітська, в суспільних справах радикальна.

В Америці вертає добробут

Лондонський кореспондент „Евр-у“ повідомляє, що Америка в головокружнім темпі вертає до давного добробуту. В порівнанні з липнем 1932 р. перевіз на зелізницях зріс на 22 проц., добування вугля і продукція тяжкого промислу зросла на 50 проц., продажа антрациту й сирого зеліза зросла на 60 проц. Всі великі металюрґічні фабрики відновили свою діяльність. Величезні фабрики обуви в Бостоні і Сент Люіс мають замовлення, що дозволяють їм працювати повним ходом до кінця жовтня. В Шикаґу продажа у великих маґазинах зростає кождого тижня на 20 проц. Славний економіст Ноельс, що досі був противником теорії Росвелта, перейшов на його сторону і твердить, що загальне поліпшення економічних відносин в Америці не підлягає ніякому сумніву.— Одначе є й суперечні вісти, що Америка стоїть перед новою ще більшою економічною катастрофою. Ті вісти ширить преса держав „золотого“ бльоку.

Охрещений на розі носорога

В східній Африці носоріг напав на плянтацію станиці. Поцілений смертельно градом куль, утікав ще 5 годин, відтак упав. Один із Муринів сміло зблизився до нього, та носоріг миттю прокинувся й з цілою силою вдарив на ворога. Нещасний Мурин знайшовся на розі звірюки й то горілиць. Та в сій хвилі носоріг сконав. Надбіг священик, і тому що Мурин був катехуменом, скоро охрестив його таки на розі носорога. Опісля здіймили його з рога. Та не минуло кілька хвиль і Мурин лежав також неживий.

Для вломників не існують посвячені місця ні посвячені предмети, тому треба обезпечити від крадіжи з вломом церковну утвар і церковні дорогоцінности в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

КУДИ ЙДЕ ГІТЛЄР?

Розвязання великих католицьких орґанізацій в Німеччині. — Конфіската їх майна. — Увязнення тисячів визначних католиків. — А. Гітлер з притиском каже оповіщувати, що він держиться катол. Церкви.

Від нашого віденського кореспондента одержали ми слідуючий допис: Вся віденська преса день у день переповнена вістками про переслідування католиків в гітлєрівській Німеччині. Тепер приносить вона вісти, які ще тому два три тижні булиб видалися неправдоподібні: що під примусом і натиском гітлєрівського правительства розвязалися в Німеччині могутні католицькі політичні партії „Центр“ і баварська Народна Партія, що розвязано також великий „Молодечий Союз німецьких католиків“, котрий мав поверх 400.000 членів, що розвязано катол. „Віндгорстбунд“, „Крайцшар“, „Штурмшар“, далі та сама доля зустріла катол. Видавниче Т-во і т. д. без кінця. Величезне майно тих католицьких орґанізацій разом з камяницями, друкарнями, машинами і т. д. сконфісковано. Тисячі визначних католиків увязнено, побито, зневажено, оклеветано. Як одиноку причину того оповіщує гітлєрівська преса голословне твердження, що католики „відносилися ворожо до держави“, — не подаючи на те буквально ні одного доказу. Дальше пише гітлєрівська преса, що католики надуживали релиґійних і церковних установ до партійно-політичних цілей, хоч про се мають право рішати тільки католицькі Епископи, до чого були і є уживані катол. установи. На добавок усего гітлєрівська преса пише, що гітлєрівці ще (!) не взялися до чисто церковних орґанізацій. То значить, що прийде черга і на них...

Що все те має значити? Головний орґан Ватикану „Оссерваторе Романо“ пише, що методи гітлєризму дуже пригадують большевизм: техніка його поведення большевицька аж до нігтів на пальцях і ріжниться від большевицької в Росії тільки тим, що вона національна. — Дефіцит Німеччини оцінюють на сто міліонів фунтів, досвідчені промисловці самі уступають або їх усувають, їх місця займають політики а не фаховці, заграничная торговля паде. Все що діється в Німеччині, вказувалоб на те, що революційна психоза, яку викликав Гітлер, вже перейшла межі, яких він собі бажав...

Головний орґан катол. партії Центра, берлінський щоденник „Германія“, вже в руках гітлєрівців. Не змінивши титулу пише вона, що властиво всі катол. орґанізації в Німеччині підпадали щораз більше під партійно-політичний вплив партії Центра й тому становили немов одну велику помічничу орґанізацію тої політичної партії. Так оправдує „Германія“ розвязання катол. орґаніза-

цій під напором гітлерівців і конфіскату їх великого майна. Та з другої сторони трудно забути, що весь час богаті катол. орґанізації Німеччини на все інше мали доволі грошей, тільки на одну пресу ні. Не диво, що нарешті публична опінія пішла за Гітлером і тепер катол. установи стратили все своє майно, з котрого не хотіли вділити пайки на розбудову катол. преси і скріплення катол. опінії.

Та хоч яке прикре там положення католицизму, то воно видається ще ідеалом для протестантів, котрі гірко жалуються на свою недолю в „Нае Ціріхер Цайтунґ“. Вони жалуються тяжко на те, що гітлерівський рух цілковито взяв під ноги евангелицьку Церкву і що в цілій німецькій пресі не видно ні одного свобідного слова в її обороні. З тою церквою поступається так як з касою для хорих або партійним бюром. Сум і занепокоєння огорнули незлічимі громади евангеликів тим більше, коли вони бачать, що з католицизмом все таки рахуються і католицькі Епископи могли недавно висказати своє становище супроти нового режіму сміло й поважно. Все те, що діється з евангеликами, може бути для Гітлера й чуже як для католика, але чому мовчить Гінденбурґ, чому мовчать інші евангелики при кермі?

Коли за границею появилися поголоски, що Гітлер думає стати евангеликом, він наказав ті поголоски спростувати і то дуже рішучо.

Рівночасно надходять вісти про величезну пропаґанду за „церквою“ т. зв. Німецьких Християн. Се малаб бути очевидно якась нова секта на зразок „національної“ липківщини на Україні або т. зв. „живої“ церкви в Московщині, котрої малиб ужити виключно до політичних цілей як оруддя...

До чого йде Гітлер? Після всякої правдоподібности він сам не знає, куди його несе рознуздана пристрасть націоналізму. Є вже очевидні познаки того, що керма вирівається йому з рук і що маси його приклонників роблять на місцях все, що їм до голови приходить. І така а не інакша будучність жде кождий рух, котрий думає, що народами можна правити без щирого порозуміння з Церквою.

Жнива спізнені на 2 тижні

Зі всіх сторін краю надходять вісти, що сегорічні жнива зачнуться 2 тижні пізніше ніж звичайно. У звязку з тим і з катастрофальними повінями на біржах нотували деяку звишку цін збіжжа. На варшавській біржі пшениця підскочила була до 42 зол. при дальшій сильно звишковій тенденції. Подажа збіжжа дуже мала. Крім звишки цін збіжжа виказують звишкову тенденцію також інші рільничі продукти. Це стоїть у звязку зі станом цін в цілім світі. В Америці пр. ціни деяких продуктів пішли вгору на 100%. Тепер ціни знов падуть.

Парцеляція в Тернопільщині

Аґенція „Всхуд“ повідомляє: „Земський Уряд“ в Тернополі затвердив цілий ряд проєктів парцеляції приватних й ерекціональних ґрунтів. М. ін. будуть парцелювати маєтности: Глібів-Степівка (Скалатщина) власність спадкоємців ґр. Козебродзкого 32 га, Кошляки (Збаражчина) вл. п. Малецького 56 га, Заліщики Малі вл. п. Коритової 92 га, Паушівка (Чортківщина) вл. п. Боґуцького 46 га, Замостє (Перемишлянщина) 34 га, Козівка (Бережанщина) вл. ґр. Потоцкого 143 га, Глещава (Теребовельщина) вл. М. Уейскої 61 га, Постолівка (Копичинеччина) вл. Семеньского 124 га, Нуще (Зборівщина) вл. Завідовского—Вайсмана 63 га.

О. Т. ГАЛУЩИНСЬКИЙ ЧСВВ.

НАЦІОНАЛІСТИЧНА ІДЕОЛЬОҐІЯ „НОВОГО ЧАСУ“

Церква й держава в світлі історії.*)

III. Католицький Захід. — По толеранційнім едикті Константина Церква й держава вийшли в такі близькі зносини, що Теодозій В. (395) підніс католицьку релиґію до упривілеєної державної релиґії. Потреба взаїмного наближення лежала по обох сторонах. Вже від Авґуста коли Римська імперія обнимала ріжні народи й племена, тодішні римські політики прийшли до переконання, що лиш одна спільна релиґія й віра могла надати силу й єдність тому державному кольосові з такими ріжноманітними народами, культурами й віруваннями. Та поганські релиґії ніяк не надавалися до такого універзалізму.

Також Церква, маючи від Бога всесвітне й віковічне післанництво, вважала за потрібне стояти у взаєминах з державою. Надто в бігу століть з огляду на се наднаціональне й понаддержавне післанництво Церква переводила свою питому щораз стиснішу орґанізацію. Так зійшлися тут потреби Церкви й держави на спільній точці.

Остаточно перенесення царської столиці до Константинополя, відтак заломання західно-римської держави під напором мандрівки народів дало Римським Папам велику силу й авторитет, головно тим, що папство в тій добі загального хаосу становило одиноку точку опору й одинокий захист культури й цивілізації. Дальший етап, се відновлення римського цісарства на заході, коли Папа Лев укоронував Карла Вел. (800 р.) на римського цісаря. Так попри візантійське цісарство повстає за починомі постійним впливом Папів західно-ґерманське цісарство. Тим започаткувався напрям, який Римським Папам середновіччя отворив особлившу сферу власти. Папа одержав право надавати царську корону. Що більше. На основі даровизни Папа отримав церковну державу і став паном ленна численних королівств. Так мав Папа можність впливати рішучо й творчо на політичні умовини заходу. Заразом зростав також вплив цісарства головно завдяки релиґійно-церковній санкції, яку воно діставало. Сам цісар уважав себе оборонцем Церкви й церковної держави.

Ті морально-правні взаємини між Папою й цісарем спричинили тісну злуку ґерманського цісарства з Римом і становили початок орґанічної злуки між державою та Церквою. Ніхто тоді не відчував небезпек, які неначе в зародку крилися саме в тій тісній злуці, навпаки всі відчували величезний успіх, що повстав на християнських засадах зорґанізований універзалізм, який основувався на згіднім діланню двох найвисших властей, релиґійної й політичної так, що знамя витискала релиґійно-християнська ідея. Та вже в X і XI ст. наступила перша перемога політичної власти, коли Папи попали в залежність від римської шляхти, з якої висвободили їх Отони і Генрик III (1056). Ся віднова авторитету Папів збільшила тим самим моральну силу німецького цісарства. Се вихіснував Генрик IV († 1106 р.), що довело до першої тяжкої кризи між Церквою і державою в т. зв. боротьбі за інвеституру. Сталося це за великого папи Ґригорія VII (1085 р.). Вправді т. зв. „Вормський конкордат“ 1122 р. покінчив сю боротьбу, та не надовго. Се співділання обох чинників духовного й світського, яке в першім тисячеліттю було таке творче на культурнім полі, не устоялося довго. На цісарськім престолі в Німеччині засів могучий і жадний власти рід Ґогенштавфів (1138—1254), який шукав нового змісту для свого цісарського маєстату. В злуці з правничою школою в Больонії розбудилася на ново імперіялістична царська ідея старинного поганського Риму і німецькі цісарі стали мріяти про абсолютну імперію, якій малаб підлягати також Церква. У двох тяжких війнах виладувався той конфлікт між Папою та цісарем. Він закінчився трагічним упадком династії Ґогенштавфів. За великого Папи Іннокентія III (1216) середновічна доба на короткий час переживала найвисшу точку сили й власти Папи. Та упадок цісарства потягнув за собою також занепад папського зовнішнього впливу, бо оба ті чинники занадто опиралися у зовнішній сфері оден на другім, щоб упадок одного не потягнув також занепад другого. Ще раз на границі середновіча Папа Боніфатій VIII. звісною булею „Унам Санктам“ пробував підчеркнути духовну й світську власть Папи. Під образом двох мечів зазначує він конечність висшости церковного меча над світським. Се головно звернене було проти Альбіґензів. Папа одначе не мав заміру перечити самостійність світської влади у її сфері, як се ложно йому підсувають. Се недвозначно виходить з інших висказів того Папи.

Тимчасом появилися нові кличі, які змагали до повної переміни дотеперішних взаємин між державою та Церквою. Се був дух індівідуалізму, який наперед опанував мистецтво й літературу, а в політиці виступив під назвою н а ц і о н а л і з м у. Сей дух зазначився головно у ворожім відношенню до Церкви французького короля Филипа II (1314). Саме проти нього Папа Боніфатій VIII боронив прав Церкви. Та ся боротьба закінчилася на некористь Папи. Тим зачався процес, який в XIV і XV ст. привів до цілковитої зміни відносин між Церквою та державою. Практично наступила зміна через дві події, які сильно ослабили вплив і значіння Церкви, а саме: т. зв. авініонська неволя і західна схизма. До того прилучилися протицерковні ділання Вальдензів і Катарів, як також змагання Беґвінів, Беґвардів і Гуситів. За ними поплили щораз більше бурливі й мутні филі реформації, які остаточно роздерли християнські народи і знищили власть Папи над великим числом християнського населення.

Рівночасно виступила також сильно науково-полемічна боротьба в цілі знищення значіння, сили й власти Папи. По противній стороні в добі боротьби Папи з Людвіком Баварським виступають Марсилій з Падуї, Іван з Яндуну і Вільгельм Оккам, які заперечують Папі навіть духовну повновласть; коли їх полемічні противники, Альварус і Августин Тріюмф сильно пересаджують в обороні власти Папи. Тому Карло IV (1378) заряджує в золотій буллі (1356), що німецький цісар одержує всі власти на основі вибору курфірстів і не потребує ніякої згоди Папи. Дальшим змаганням понизити власть Папів були спроби XV ст. підчинити Папів під вселенські собори. (Собор у Констанції 1414—1418 і в Базілеї 1431—1443).

Тимчасом протестантизм створив державу нового типу, де вже Папа не мав найменшого голосу. Під впливом протестантизму витворився напрям, що з публичного життя всякий надприрод-

*) Гляди: „Н. З.“ чч. 38, 40, 45 і 47.

ний момент релігії й церкви намагався усунути, що послідовно довело до лібералізму, скептицизму й повного атеїзму. Вплив Папи й церкви усунено з області публичного життя. Задержався він лиш між дійсно віруючими й практикуючими католиками. Вправді по Тридентийськім Соборі наступив зворот до ліпшого та не на довго. Політичний абсолютизм і націоналізм знова доводив до конфліктів з владою Церкви й жадав від Церкви підчинення абсолютистичним чи націоналістичним вимогам, як се тепер наглядно видимо і в нашім своєріднім українськім націоналізмі мимо його кволости. Сей конфлікт не в усіх краях закінчився однаково; декуди приходило до порозумінь у формі конкордатів; зате в більшій части кінчилося т. зв. розділом держави від Церкви.

Сей останній етап розпочав у Франції т. зв. Галіканізм, в Німеччині Фебронінянізм (Емські пунктації (1786), в Австрії Йосифінізм, якого рани на нашім церковнім орґанізмі остали по нинішні часи. Такий більше менше стан тревав до всесвітної війни.

Війна спричинила знову деякі зміни. Конечність усі сили скоординувати для осягнення остаточної побіди казала залишити всякі міжпартійні спори й противенства не лише в суспільній і політичній области, але також на релігійній і церковній. Та заразом виступили й небезпечні ознаки. Тут і там повстали спроби релігію і церкву запрячи до націоналістичного воза. Протестантизм уляг зовсім тому напрямові — й ми чули вже про „німецького Бога“, і про „англійського Бога“. Навіть тут і там католики бодай в части далися загіпнотизувати поганському націоналізмові, прим. „аксіон франсез“.

Мир, яким закінчено всесвітну війну, погіршив справу відношення держави до Церкви. У побіджених державах прийшли до влади скрайні ліві елементи й зараз в перших літах перевели майже всюда розділ держави від Церкви; нові держави, які своє повстання завдячують головно великодушности побідників, підпали під вплив французької масонерії. Звідси в сих державах проявляється більше або менше вороже відношення до Церкви. Вправді в останних літах Ап. Столиця здобуває собі щораз більший вплив і значіння, чого доказом італійський Лятеранський пакт і цілий ряд конкордатів з поодинокими державами, як також існування около 42 амбасад і посольств заграничних держав при Апостольській Столиці. Та бачимо також сильне й безоглядне переслідування церкви й релігії, не лиш у большевицькій Росії, але також в державах з наскрізь католицьким населенням як Мехіко й Еспанія.

Так у сім сумаричнім представленню наглядно бачимо як у бігу історії виступають безнастанні хитання і зміни так позитивних як і негативних взаємин між Церквою а державою. Та ні одно століття не виказує якогось „папоцезаризму“, про що верзе автор статтей „В тіни хреста — і меча“.

А вже зовсім ложно сказано там, що нібито в XII, XIII і XIV ст. „единовладницька теза католицизму була здійснена у всій ширині також практично“. Навпаки се була доба боротьби й конфліктів. Вона вправді закінчилася упадком Гогенштавфів і дуже коротким триумфом Папи Іннокентія III, та заразом вона започаткувала те, що опісля під впливом протестантизму й лібералізму довело до відчуження обох властей, яке з малими виїмками тут і там вироджувалося просто в ворожнечу і не рідко в переслідування Церкви.

Як катол. богослови, головно Папи розуміють відношення Церкви до держави та їх енунціяції в тім предметі, про се пізніше.

Війна в УНДО-і розгоряється

Коли керму пресової кампанії проти теперішнього проводу Унда взяв у свої руки п. Д. Паліїв, ґазетна війна між обома таборами Унда, себто „автономістами“ і „загравістами“ набрала ще більшого розгону і завзяття. Чимраз більше виявляється, що се щойно початки ґенеральної розправи між обома групами, яка мабуть не скоро скінчиться. Про остаточний вислід сеї ундівської внутрішної війни ще передчасно говорити. Він у великій мірі залежить не від воюючих сторін, лише від зовнішних чинників. Тому, що Ундо це будьщобудь найбільша політична партія чи радше табор на західних українських землях, подаємо важніші місця тої важкої в наслідках війни не лише для Унда. По сторсні теперішнього проводу Унда участь в полеміці дальше беруть п. Целевич ґенер. секретар Унда й голова Унда д-р Д. Левицький, по стороні ундівської фронди „сам“ п. Д. Паліїв. В черговій статті „На чисті води“ („Н. Час“ ч. 152) п. Паліїв, навязуючи до рішення екзекутиви Унда припинити його в виконуванні прав члена Унда, каже що „на щастя“ його припинено лише в п р а в а х члена Унда а не в виконуванні о б о в ’ я з к і в. Тому він „дальше буде до якогось часу виконувати обовязки члена Унда“. А цей обовязок то: „боротьба за визволення сеї партії, як збору громадян, з рук людей, які партію вчинили т-вом взаїмної асекурації й адорації“. — На запит, мовляв, одного з громадян, чому він не виступає з Унда, коли вже зневірився у вартість сеї партії, п. Паліїв відповідає: „Бо вважаю, що я не маю права виступати з орґанізації, якої я був співтворцем, до якої причалило доволі богато членів і наслідком моїх устних чи письменних переконувань і яка м. ін. й завдяки тому здобула собі формальне провідне становище в громадянстві, а чужинці ту орґанізацію ідентифікують з проводом народу“. — П. Паліїв признається до похибки і каже: „Признаю з перспективи 8 років хибність ліквідації „Заграви“ і створення УНДО-я... Шкода було нове вино вливати в старі міхи“. — Не можна сказати, що п. Паліїв грішить скромністю. Він прямо таки заявляє: „Ліквідуючи в УНДО-ї Паліїва, провід УНДО-я ліквідує й велику частину бази, на які воно спирається... Ліквідує себе на низах, в активних масах...“ — Та пан Паліїв не лише знає свою ціну, він навіть має себе за „пророка“, бо знає що „на місце давної групи „Заграви“ віде до Унда... д-р Дашкевич зі своїми „новими Лугами“... Ундо по назві остане ться дальше те саме. Але змістом воно буде зовсім нове й інше. Воно обеднає в своїх рядах усі угодовецькі елементи і тільки ті елементи“. — І власне тому п. Паліїв не виступає з Унда. Він хоче, щоби „та зміна обличча була ясна й очевидна. Бо покинення старих позицій мусить відбутися пляново, масово і заздалегідь мусять бути приготовані нові позиції“. — Сю роботу має зробити, на думку п. П. ґрупа „Н. Часу“, бо вона не лише „експонент своїх однодумців, але й їх керманич“, який, як він запевняє, виведе українські активні елементи, незаражені угодовством „на чисті води“. — В кінці статті п. Паліїв обіцяє „проаналізувати соціольогію нашої інтеліґенції та істоту нашого партійництва“ в пресі та в прилюдних відчитах у краю, щоби тою дорогою дійти до вияснення всіх причин кризи Унда.

На 2 статті ред. Паліїва в „Н. Часі п. з. „Щоби було ясно“ і на статтю „На чисті води“ відповідає ред. В. Целевич, в „Ділі“ (ч. 180). В статті „Політична ситуація вияснюється“ п. Целевич пише, що на його закиди проти часописів п. Тиктора, висказані в статті „Треба протидіяти“, досі ся преса не відповіла, лише повела кампанію проти нього і проти проводу Унда, називаючи сей провід „клікою, опортуністами, угодовцями і т. п.“. П. Целевич дивується, що п. Паліїв зсолідаризувався з тою кампанією часописів п. Тиктора і про його становище в тій справі пише: „Ред. Паліїв не відмежував себе від усіх полемічних статтей часописів п. Тиктора і тимсамим вповні і без ніяких застережень перебрав на себе моральну відповідальність (як „лідер“ опозиції) за часописну кампанію й засоби сеї кампанії, які поведено проти партії“... Що більше, ред. Паліїв зсолідаризувався зі становищем часописів п. Тиктора і в справі свята „Українська Молодь Христові“ і в справі подій у часі відкриття натробника І. Франка“. — З факту, що з 8 осіб, котрі підписали отвертий лист проти п. Целевича лише п. Паліїв і ще одна особа се члени Унда, як також з апробування п. Паліївим часописної кампанії преси п. Тиктора п. Целевич робить заключення, що „ред. Паліїв перестав бути опозицією внутрі партії і став опозицією поза партією“. — В першій частині статті „Щоби було ясно“ п. Паліїв підчеркнув, що поміж ним і проводом Унда заходять засадничі ріжниці. Він писав: „Йде про надто далекосяглі й засадничі справи, йде про те, яка буде політика Унда на найблизші роки та чим буде Ундо“.—На це п. Целевич відповідає: „З цього виходилоби, що між ред. Паліївом і проводом Унда заходять засадничі ріжниці у світоглядах. Не можу нічого позитивного сказати про ту справу, бо ред. Паліїв ні на засіданнях Центр. Комітету, ні в пресі не представив свого світогляду (кілька крилатих фраз се не світогляд), ні не зясував подрібно, яка має бути українська політика“... Закиди п. Паліїва на адресу проводу Унда, який він називає „опортуністичним табором, угодовщиною“, вважає п. Целевич „крилатими фразами і демаґоґією“. „Такими самими фразами“, каже п. Целевич, „частують ред. Паліїва націоналісти“. — Які причини сеї кампанії п. Паліїва проти проводу Унда і його політики? На це питання п. Целевич, скріплюючи своє твердження новагою наукових праць кількох соціольоґів, відповідає: „Останні виступи ред. Паліїва вказують не лише на його подразнену амбіцію а правдоподібно і на меґальоманію“. На доказ цього п. Целевич вказує на першу частину статті п. Паліїва „Щоби було ясно“ і на закінчення подяки п. Паліїва з нагоди повороту з тюрми. Воно звучить: „З нагоди мого повороту з тюрми одержав я численні привіти від м о ї х політичних однодумців. Не маючи змоги подякувати їм кождому зокрема, роблю це бодай цею дорогою і впевняю їх, що доложу всіх сил, щоби не завести їх надій“... „І творець фашизму Муссоліні ніколи не висловлюється про свою особу так бундючно і самопевно“ — завважує п. Целевич. — Вертаючи ще до справи отвертого листа, написаного до нього співробітниками преси п. Тиктора, п. Целевич робить клєпітливу для п. Тиктора заввагу: „Дивно мені, чому до редакційної колеґії видавництв не зарахував п. Тиктор таких чільних співробітників як: Тополюницький, Микола Голубець, Яворівський, Козак, Михайло Струтинський. Оскільки мені відомо, то ніодин з підписаних на листі не писав анонімних полемічних статтей. Робили це особи, які не належать до редакційної колеґії“. — Ред. Целевич кінчить статтю так: „А все таки добре сталося, що атмосфера в Унді прочиститься“... Хоч боротьба в нутрі партії шкідлива з ріжних причин то „о д н а к і н ш о г о в и х о д у н е б у л о. Я певний, що Ундо вийде з сеї боротьби скріплене“. — В слідуючім ч. „Н. З.“ подамо зміст чергової статті п. Паліїва.

П. К. О.
ПЕВНІСТЬ — ДОВІРЯ
Відділ Львів, 3-Мая ч. 9.
і всі почтові уряди.
Обезпечення на життя
без лікарських оглядин.

Вплив кіна на молодь

Американське міністерство освіти створило осібну комісію й поручило тій комісії провірити вплив кіна на психіку дитини. Комісія працювала три роки й видала девятитомовий твір, з якого слідує, що к і н о в п л и в а є б е з с у м н і в н о ш к і д л и в о н а д и т и н у. (Цікаво, що до подібного висліду дійшов проф. Л. Скочиляс по анкеті між молодю середних шкіл; гл. його книжку „Кінотеатр, нови вруґ млодзежи“). Комісія провірювала 800 тисяч дітей. Рівночасно з тим вислідом комісія ствердила, що в американських фільмах така тематика: у 29 проц. любовна інтриґа, в 28 проц. криміналістика, в 15 проц. „секс-епіл“ (половий зов). Ми додалиб іще, що в добрих 70 проц. теперішних американських фільмів (тай не лиш американських) поважну ролю грає представлення всяких брутальностей та несамовитих історій-сензацій. Повстали навіть осібні роди фільмів, т. зв. несамовиті фільми („Князь Дракула“, „Мумія“ „Франкенштайн“, „Др. Джекил і Мґр. Гайд“, „Остров д-ра Моро“, „Морд при вул. Морґ“ і б. ін.). Їх мета представити якнайбільше брутально всякі несамовиті сензації. Як вислід буде виховання людини-садиста, щось наче чекіст чи погромщик.

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ, — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/I. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

ДУМКИ ПРО РАСУ*)

На тлі походу в часі свята „Українська Молодь Христові“ 7. V. 1933.

8) Проблєма масового виїзду рухливіших людей цілого племени має велике значіння і для нас Українців. Факт, що ми Галичани втратили на Великій Україні нашу армію в рр. 1919—1920, получений з фактом попереднього вигублення нашого здорового мужеського населення в великій війні, вияснює нам той небувалий застій в области нашої повоєнної культурної творчости. На тій области з молодого покоління вибивається від часу війни дуже а дуже мало імен, котрі заповідають можливість оригінальних і більших творців. Поза тим пустка і нудьга аж жах бере. Так виглядаємо в области культурної творчости. А наша преса впала на такий низький рівень, на якім не стояла ще ніколи відколи появилася. Про се може переконатися кождий, хто завдасть собі труду, переглянути старі річники ґазет. А небезпека дальшого обезсилювання нас на сім загроженім клинчику нашої землі щойно перед нами: бо як тільки доповниться міра страшної покути Великої України під большевиками і впаде „райська“ влада совітів, котра оставить по собі руїну й темряву на величезних просторах, тамошне населення потребуватиме великої скількости інтеліґентних сил до праці й уряджения зруйнованого життя. І тоді може відси хлинути туди останок наших так дуже тут потрібних лучших сил. Коли не вспіємо вчас затамувати того упливу, то на довгі віки можемо бути засуджені на безплідність — найгіршу, яка взагалі можлива, бо духову. Колиж той наш елемент, котрий переїде за Збруч, не буде там вдержувати орґанізаційної єдности між собою, але розгубиться, йдучи за блудним і дурним кличем фальшивої „всеукраїнськости“, тоді той уплив крови не тільки пошкодить загроженим землям Західної України, але й до того не поможе землям Східної України, бо зманіровані типи, котрі перейшовши на новий ґрунт покидають свою віру, свою Церкву, рвуть звязок між собою і стараються затерти сліди свого властивого походження замісць всі ті річи зберегти дуже старанно як доказ своєї вартости й підстави своєї моральної сили, — такі типи не принесуть хісна ніде й нікому. Вислідом метушні, яку зроблять, може бути тільки почуття несмаку в них самих і в тих, до котрих прийдуть.

Ще Греція не прийшла була до себе від великого упливу своєї найлучшої крови зужитої на завоювання й упорядкування Сходу, як виснажена тим упливом своєї крови сама стала предметом окупації старого Риму. А що він тоді культурно стояв нище від неї, отже з Греції хлинули в Італію останки грецької сметанки, бо вдома було тяжко жити, як у кождій завойованій країні, а в Італії платили доволі добре грецьким навіть кепським учителям, слугам і т. д. Той відплив на захід останків лучших сил тревав ще довше ніж відплив на схід — аж нарешті Греція була зовсім обдерта й вияловіла.

Колиж політичну владу над нею мала вже дряхлива візантійська держава, тоді Грецію зачали заливати аж до самого Пельопонезу ріжні розбишаки чужої їй крови. Доходило до того, що коло Спарти лекше було порозумітися по словянськи ніж по грецьки, бо купи Словян, котрі аж сюди загналися, просто витеребили грецьке населення а з останками його перемішалися й осіли на грецькій землі. Розуміється, стара грецька культура взяла верх і засимілювала всіх чужинців, що осіли на грецькій землі. Та хоч всі вони заговорили грецьким жарґоном уже в другім поколінні, то річ ясна, що се не були вже властиві Греки, тільки мішанці ріжних кельтійсько - словянсько - ґермансько - моґольських банд і орд, котрих потомки говорили грецьким жарґоном.

Ся мішанина не була вже така творча як попередна. Хоч вона й складалася переважно з рас не надто собі далеких, але може пропорція ріжних складників була в сій мішанині невідповідна, а може шкодило те, що ся мішанина не могла скристалізуватися, бо що якийсь розмірно недовгий час прибувала нова филя наїздників, — досить, що з сеї нової мішанини вже не вийшла раса подібна до попередної грецької раси. Нове „грецьке“ населення, хоч мало те саме море довкруги і до того прегарні взірці старогрецької культури, не видало вже з себе ні Гомера, ні Сольона, ні Лікурґа, ні Софокля, ні Арістофана, ні Фідія, ні Праксітеля, ні Демокріта, ні Арістотеля, ні Плятона, ні Аристида, ні Перікля, ні Мільтіяда, ні Демостена, словом — не видало вже нічого крім звичайних зїдачів хліба і баранини. І нічо не помогло називати їх іменами тих славних діячів і творців, не помогло, бо се не були їх потомки, тільки ріжні-преріжні Івани „родства непомнящі“, шибайголови і пройдисвіти зі всіх країв Европи й сусідної Азії. Може і з них колись витвориться раса, котра на ґрунті чудової старогрецької культури блисне новими вартостями. Та покищо теперішні Греки се живий доказ на те, як зі зміною раси в даній країні кінчиться попередна культура і навіть бесіди ні думки про те не може бути, щоб інша раса могла ту стару культуру дальше творити. Відколи скінчилася стара грецька раса, не заблистіла вже з Греції ні одна замітна думка, ні одно замітне оповідання, ні одна замітна різьба — так якби там нікого не було, тільки мертві руїни пропорціональних будівель старих Греків і мертві подоби їх великих мистців.

Мабуть ніде так яскраво не видно доказів на те, що значить раса для культури, як видно се на прикладі старої й нової Греції. Отже се річ певна, що раса має надзвичайне значіння.

Доволі подібної руїни як старинні Греки і з доволі подібних причин зазнали в своїй історії також наші сусіди Поляки. Коли подивимося на них очима безсторонними, не памятаючи вікової ворожнечі, то мусимо признати, що вони видали з себе богато здібних людей. Розуміється, їх визначних творців не можна порівнати зі старогрецькими. І не можна навіть сказати, чи ті здібні люди польського імени не мають в собі майже поголовно скандинавської крови, бо те, що ми привикли уважати польською культурою, витворене на 90 проц. шляхтою, а вона в цілій Европі скандинавського походження. Се знаменито завважав і наш простий народ, бо співає в своїй пісонці:

Ой пізнати, що то Лях,
Бо високий на ногах...

Як відомо з антропольоґічних помірів, польський народ значно низший ростом від нашого. Та наш народ мав до діла віками з польською шляхтою, а вона переважно висока, бо вона не польського, а північного походження. Значить, помічення нашої народної пісні годяться з помірами ученых. Так отже польська культурна верства виказала розмірно богато здібности. Одначе вона замітно висилилася захопивши надто богато нашої землі. Отже вибилася з сил. І до тої міри стуманіла, що не зорієнтувалася навіть у конечности стати в ряди культурних працьовників серед нашої етнічної маси та в той спосіб охоронити її й себе від страшної заглади, яка надвигалася і вкінці вибухла в большевизмі. Поодиноких здібних людей зміж себе, котрі відчули заздалегідь ту небезпеку й поступили правильно ще до війни, як пр. В. Липинський, та верства досі уважає „диваками“. Розуміється, навіть у тім стуманінні та верства все таки більше здібна до правління ніж ті, що її наслідують і рівночасно на неї відають, як пр. усякі демократи зпід темної звізди.

(Д. б.). А. Ч.

*) Гл. „Н. З.“ чч. 40, 42, 43, 44, 45, 47 і 50.

З КРАЮ

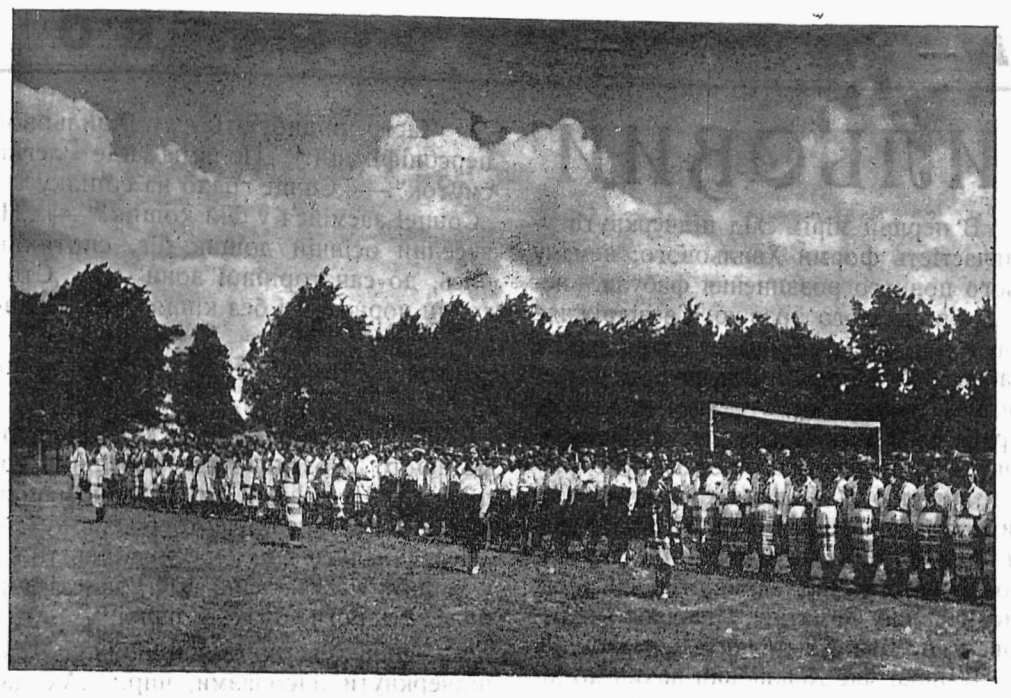
В Судовій Вишні на днях докінчено віднову парохіяльної церкви Пресв. Тройці. Працю довершено виключно завдяки дрібним жертвам парохіян, від котрих не відказувалися й найбідніші. Прикро вражало, що деякі зі студентів, що над усе люблять кричати про „неньку Україну“, виступили проти складання жертв. Зате дуже мило згадати, що коло цього благородного діла, богато трудів та старань поклали м а л і д і т и місцевої „Марійської Дружини“. Їх заходами улаштовано дня 25. VI. с. р. „Евхаристійний Концерт“, що його на загальне бажання учасників з деякими доповненнями мали повторити ще в дні Різдва св. Івана Хрестителя, та деякі „людці“ цьому перешкодили. Шкода, що воно так сталося, бо імпреза першого разу випала надсподівано гарно. Велика саля „Народного Дому“ була виповнена вщерть. Не бракувало і позаместевих гостей. Малі артисти виконали свої точки якнайкраще, вкладаючи в них усю свою душу. Кожний радів із захоплення. Дуже подобалися усім добре вивчені й гарно виголошені поодинокі деклямації. Булоб побажаним, щоби на будуче такі імпрези відбувалися частіше. Та найнеобхідніше булоби, щоби місцеве громадянство залишило всяку гризню між собою та подбало про захоронку для своїх дітей, що одинока зуміє якнайкраще їх виховати. Крім того, щоби ніхто не жалував гроша на дитячу, католицьку пресу, — бо тільки тоді усе реліґійно-національне життя перейде на чисто творчий шлях, що уможливить наше істнування та розвій.

М і с ц е в и й.

Вплив дощів на урожай

Довготривалі дощі й холодна температура відбилися некорисно передовсім на овочах і на городовинах. Черешні не зародили в нас, тому треба їх спроваджувати з заграниці. Через те черешні дорощі на 40 сот. за 1 кґ. Каляфіори не розвинулися й тому не мають вартости. Перші розсади помідорів пропали майже зовсім. Колиб дощі тривали довше, пропадуть і другі розсади. Огіркам дощ сприяє, але через холод не дозріли, Зате вдалися надзвичайно: горох, морква, салата й капуста. Тому вони дешеві.

З МІЛІОНА ЛЮДЕЙ УРОДЖЕНИХ В ОДНОМУ РОЦІ ПОЛОВИНА ЇХ ВМИРАЄ В 45-ІМ Р. ЖИТТЯ А ОДНА ТРЕТИНА ДОЖИВАЄ 60-ГО РОКУ ЖИТТЯ. ВИ НЕ ЗНАЄТЕ ДО КОТРОЇ КАТЕҐОРІЇ НАЛЕЖИТЕ. ВИ МОЖЕТЕ ВМЕРТИ І ПЕРЕД 45-ИМ РОКОМ ЖИТТЯ, ВМЕРТИ НАВІТЬ НЕГАЙНО А ТОМУ ТРЕБА ВАМ ЗАЗДАЛЕГІДЬ ОБЕЗПЕЧИТИ СВОЄ ЖИТТЯ В КОРИСТЬ СВОЄЇ РІДНІ. НАЙКРАЩЕ МОЖЕТЕ ЦЕ ЗРОБИТИ ЧЕРЕЗ ТОВАРИСТВО „К А Р П А Т І Я“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

З Лугового Свята у Львові 2 липня с. р.

Повінь на Підкарпатті

Дальші вісти про її розміри.

Ріки Стрий, Свіча і Дністер у Жидачівщині та Бистриця Надвірнянська у Станиславівщині виступили з берегів і нанесли страшне спустошення. Стан води р. Свічі в Журавні сягав до 2.70 м. В Журавні дорога і міст на Свічі ушкоджені й тому комунікація перервана. Всі мости на відтинку дороги Журавно-Млиниська знищені, міст у Межиріччі підмулений. В с. Дубравці вода р. Свічі окружила 117 хат. Вода в ріці Стрий сягала до 3.40 м. У селах Межирічча, Гніздичів і Буківці вода затопила хати. Вода в Дністрі у Журавні сягала до 3.62 м. Комунікація між Жидачевом-Іванівцями та Заболотовом перервана. У Жидачівщині вода затопила 12 рибних ставів, а крім того у селах Сулятині 2.500 гектарів землі, у Межиріччі 160 гектарів, у Вовчкові 120 гект., у Гніздичеві 175 гектарів і Покрівцях 290 гектарів землі. У Миколаєві теж Дністер виступив з берегів. Вода Бистриці Надвірнянської під Станиславовом затопила передмістя Станиславова і залила в місті нижче положені вулиці. Рятункову акцію веде пожежна сторожа. В селі Кутиська, пов. Товмач, в Дністрі втопилася 7-літня дівчинка Параска Соловій. До Станиславова приїхали з Варшави делеґати: міністерства вн. справ Сьвідзіньский та міністерства комунікації Раппе і Тироковский, котрі зі станиславівським воєводою Ягодзіньским виїхали в терен, навіщений повінь. Побіжні підчислення матеріяльних втрат змальовують найкраще це спустошення, яке принесла повінь для нашого села. І так у калуському повіті шкода сягає понад 250.000 зол. Село Мединя під водою, яка затопила біля 800 морґів поля і сіножатей, матеріяльні втрати сягають 60.000 зол. У селі Бабині Зарічнім вода затопила біля 100 морґів і принесла знищення на 10.000 зол. У Бабині Середнім 500 морґів під водою. Шкода сягає понад 30.000 зол. У Слободянці теж 500 морґів під водою, матеріяльні втрати сягають до 60.000 зол. З затоплених хат виселено 20 селян. У Завою вода знищила міст біля тартаку. В товмацькім повіті вода в Дністрі сягає до 4.60 м., а в Нижневі і Тисьмениці до 2.30 м. У Миколаєві і Журавні вода в Дністрі ще не опадає. У Жидачівщині вода в Стрию і Свічі опадає. В Надітичах біля Журавна втопився в Дністрі Евген Себастіянський, рядовик 6 швадрону зі Станиславова. В селі Пожари, пов. Надвірна, втопилася 22-літна дівчина, хора на падачку. В потоці Чернева біля Городенки втонув 13-літний хлопчина, перепливаючи з конем через потік (ПАТ).

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

Заклик „Сільського Господаря“

Катастрофальні елементарні шкоди, які потерпіло наше населення внаслідок довготривалих дощів, повені та градових і снігових бур, вимагають від нашої орґанізації негайно поспішити з помічю жертвам цього лиха. Просимо Хвальні Філії негайно зібрати відомости про розміри шкід у своїому районі та переслати їх безпроволочно до Централі Товариства „Сільський Господар“, щоби можна усталити розміри шкід та на основі зібраних в краю точних даних почати допомогову акцію.

У звідомленнях з місць до Централі треба подати місцевости, яких населення потерпіло шкоди. Для кожної місцевости зокрема подати: 1. Скількість морґів лук, управного поля та поодиноких культур, залитих водою, знищених градом, снігом тощо. 2. Скількість знищених мешкальних та господарських будинків (окремо цілковито, окремо частинно). 3. Шкоди в худобі. При кождому роді шкід подати приблизну її грошеву вартість. 4. Крім того подати відомости про знищення доріг, мостів, громадського майна і т. д. та жертви в людях.

Рівночасно з пересланням цифрових звідомлень про розміри шкід в районі Філії, просимо подати, яка допомога потрібна пошкодованому населенню.

Вкладаємо отсим обовязок на всі Хвальні Філії „Сільського Господаря“ в краю надіслати до Централі можливо як найскорше звідомлення з місць, і то як з районів обнятих катастрофою, так і всіх прочих Філій в краю, щоби можна мати образ господарського положення цілого краю і відповідно до того підготовити допомогову акцію. — Краєве Господарське Товариство „Сільський Господар“ у Львові. Ринок 10/II. пов.

Хвилева звишка доляра

Аґенція „Всхуд“ повідомляє: В Польщі зазначилася дводневна звишка доляра. Подажа нагло змаліла, натомість попит зріс. — З Лондону повідомляють: Треба сподіватися інтервенції міродатних американських чинників для припинення дальшого спадку доляра. Говорять навіть про міжнародне порозуміння в справі устійнення доляра на економічно узасадненім рівні. У фінансових кругах числяться з хвилевою стабілізацією доляра Одначе фінансові круги припускають, що „долярова гойданка“ триватиме ще довший час. — Останні вісти доносять про нову знижку доляра.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець відвідав недавно нові ватиканські будівлі й виявив скрізь своє признання.

В Краснопущі відбувся річний відпуст на Рождество св. Івана Хрестителя 7 липня. Хоч була велика злива в переддень і в сам день відпусту, рано прибули люди навіть з дальших сторін, напр. з Золочева та з інших дальших місцевостей. Подивляти треба побожність наших людей, що не вважають на невигоду, щоби лиш засвідчити свою віру. Молитва такого народу мусить виблагати в Бога кращу будучність для себе. Целебрував Преосв. Іван, львівський епископ помічник. Проповіди мали: рано о. Ю. Когутяк ЧСВВ; на архієрейській Службі Божій о. М. Каровець ЧСВВ. Приготовлялася ще маніфестація Молоді Марійських Дружин, але задля лихої погоди мусіла відпасти. По Службі Божій Преосв. Кир Іван виголосив на дворі проповідь і уділив Архієрейського благословення.

Маґістрат Фльоренції звернув ОО. Францісканам славний монастир на авернійських горах (де їх св. Основник дістав стиґмати) з усіма рухомими й нерухомими приналежностями. Се має дуже велике значіння моральне щодо відношення фашистівської Італії до катол. Церкви.

В прияві Нунція Орсеніґо відбулися в Берліні треті з черги річні збори берлінських католиків (приблизно 60 тис. учасників). Хорий еп. Шрайбер говорив зі своєї кімнати до зібраних через радіо.

В південній Німеччині (епархія Шпаер) йде аґітація за знесенням катол. шкіл. Еп. Консисторія перестерегла вірних перед тою аґітацією.

Катол. орґанізації молоді в Німеччині числять понад півтора міліона членів. Німецький Епископат видав декларацію проти затій гітлерівщини виховувати молодь у виключно державнім дусі (не звертаючи уваги на їх релиґійне виховання), — бо се нарушує сущні права Церкви.

Московський „Безбожник“ лютує, що в СССР дуже поширилася торгівля (тайком) ікон, мощів, хрестів, вервиць і т. п. Особливо на Україні. Як бачимо не так то легко вирвати віру з людських сердець.

Паризький кардинал вибудував уже 10 нових церков, будує тепер 41 й ще кілька наміряє будувати.

Французький Катол. Союз відбув 13-і з черги загальні збори. Кард. Вердіє сказав, що світ переживає тепер не так економічну крізу, як радше моральну тому, що значна частина людей покинула христ. моральні засади. Треба отже знову до них вернути. До того змагає фр. Кат. Союз. Генерал Кастельно посвятив той Союз Пресв. Ісусовому Серцю. Відтак підніс конечність поборювати большевизм та висказав радість, що католики у Франції орґанізуються.

В Парижі святкувано врочисто (під проводом кардинала) в каплиці Божої Матери Неустаючої Помочи 200-ліття Згромадження ОО. Редемптористів. Дуже гарну проповідь виголосив архіеп. Бодріяр.

Св. Конґр. Обрядів радила недавно чи можна безпечно канонізувати блаж. Вернарду Субіру з Люрду.

80 студентів (-ок) з Упсалі у Швеції під проводом д-ра Бурґера були на авдієнції в св. Вітця.

32-ий міжнар. Евхарист. Конґрес відбудеться від 10—14. жовтня 1934 р. в м. Буенос Айрес.

Дуже сильну пропаґанду розвинули протестанти м. і. в Перу. Сиплють міліонами долярів. Але успіх незначний.

ЛІТЕРАТУРА—НАУКА—МИСТЕЦТВО

МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ*)

6) Релігійної справи Хвильовий назагал не торкався. Ніколи однак не висловлюється про Бога й релігію зі зневагою. Навпаки, раз навіть іронізує з безбожницьких змагань комуністів. Ось образок з сільського шкільного життя в оповіданні п. н. „На глухім шляху“. Діти ведуть між собою таку розмову:

„Ми в клясі в Бога не віримо, а в дома віримо, бо й Наталія Миколаївна (учителька) дома вірить; ми самі бачили“. Або: „Наталіє Миколаївно! А навіщо ви ікону зняли? — Ах, діти! Ікон же в клясі не можна вішати: наробраз (комісар нар. образування) не позволяє“. (I, 105).

Великі одиниці не можуть жити в тій атмосфері, яку витворив більшовицький режім; артист Чаргар („Сантіментальна історія“) не може здати собі справи „навіщо ці комуністи, ці ячейки, ці профспілки й тисячі інших організацій? Я задихаюсь! Я їх зовсім не хочу чіпати — Боже, спаси! Хай вони завойовують цілий світ .Але при чомуж тут я? Чому я повинен кожної хвилини озиратися і повинен слухати ці мітінги? Боже мій, як я хотівби,що б вони зовсім не знали про моє існування“ (II, 313).

Інтересно пізнати історіософію Хвильового, що пробивається з кількох його творів („Життя“, „На глухім шляху“, „Шляхотне гніздо“). Письменник любить часто давати опис сьогоднішних відносин, переносячися рівночасно в якісь далекі часи заплутаної, неясної української історії, „коли прадіди наші бігали тічкою“, „коли татарські загони блукали по степах України“. Природа, що окружає Хвильового, історичні річки, села, що вславилися боями, гетьманський ліс, пригадує йому „гетьманщину, Татар, Карла XII“. Навіть дух, що „йшов од річки був — може татарський, задвістілітпозадній, може з баговиння“. На тім тлі Хвильовий дає образ більшовицького села: „карні загони з повіту“ наїздять на село, котре „лає комунію й ще раз лає“ („Життя“).

В оповіданні „На глухім шляху“ бачимо великі скитські могили і страшні тіни минулого — подих азіятських орд, що залишили свої сліди на наших землях. Сею азіятщиною пояснює автор анархізм українського народу.

Хвильового ціхує любов до сильної, позаісторичної стихії, що є в безпосередньому звязку з теперішністю. У його протиставлюванні минулого не відчувається сконденсованої, ясно очерк неної історії. Його спогади бліді, неясні. Юринець називає се „деісторизацією історії“. „Хвильовий — каже він — кидає такими категоріями, як „Европа“, „Азія“, „Тамерлан“, „Лівобережжа“, як хлопчина легенькими мячиками“. Ось нпр.:

„В пятому віці — диким і далеким від уральських хребтів, від волзьких окель, до тихих, голубих вод Дунаю: гуни, сармати, германці... Проходили віки. І прийшов глухий вік XIV. І на невідомих азіятських верхівях підвелася грізна постать Тамерлана“.

Хвильовий має свою власну історіософію. Він вірить у якийсь фаталізм і випадковість в розвою історичних подій. Доля людства залежить, на його думку, від гри понадлюдських законів. Людські вчинки не можуть ніяк впливати на напрям історичного ходу людства. Чоловік може бути тільки пасивним глядачем.

Так менш-більш представляється творчість Хвильового в першій добі його письменницької праці під оглядом змісту, тем, мотивів і ідей. Варт іще приглянутися формі, в яку письменник убирав свої думки.

В першій мірі слід підчеркнути уривчастість форми Хвильового; нема у нього повного розвинення фабули, нема її органічного розвою. Се відріжняє його від прозаїків попередньої доби. Фабула Хвильового розвивається окремими, розірваними кусками; часто зустрічаємо фрази й вислови, що на перший погляд видаються зовсім непотрібні й випадкові. Радянські критики (М. Чирков: „М. Х. у його прозі“ — „Життя й Революція“ 1915 ч. 9—10) уважає, що Хв. стоїть під впливом російських письменників Замятіна, Пільняка і передовсім А. Белого та його „симфоній“.

В прозі має Хвильовий нахил до лірики; деякі місця переходять навіть у вірш у прозі, нпр.: „За вікнами брів синій листопад, На Вадимовій голові лежав компрес. Упали вії. Дихати важко“.

В етюді „Синій листопад“ маємо властиво низку уривків, льогічно нерозвинених, з взаємовідносинами дієвих осіб легко накресленими. Мимо того композиція суцільна. Осягнув її автор завдяки кільком провідним мотивам, котрі компонують позірно розбиту цілість, нпр.: перший провідний мотив — „джигітування вітрів“:

„З моря джигітували солоні вітри“.

„Прото солоні вітри джигітували з Закаспії...“

„Коли внесли Вадима в кімнату, в моря знову полетіли солоні вітри“.

„Вітри джигітували і зникали в Закаспії“.

Другий мотив, що сплітається з попереднім:

„Іще проходив невідомий, синій листопад“.

„Невідомо, чи то запах сосни, гірських трав, чи то пахне синій листопад“.

„За вікнами знову посувався синій листопад“.

„А за вікнами на станції урочисто брів на схід синій листопад і зникав у невідомих пісках у Закаспії“.

„Будемо слухати солоні вітри, коли мовчазно йде на схід синій листопад“.

Третий мотив сосни:

„Гірські трави і сосну привезли на гірланди“.

„Гірські трави й сосну забрали з собою в кімнату. Знову важко було розібрати, що пахтить, чи сосна, чи трава“.

Останній акорд — смерть Вадима, звязаний також з цілістю мотивом сосни:

„Тоді Марія в нестямі похилила голову і з жагою промовила... Те, що вона промовила, задавила тиша. І тиша запахла сосною“.

Таксамо поодинокі сцени оповідання „На глухім шляху“ злучені гарним ліричним мотивом: „А сосни гудуть, гудуть — чого так сосни гудуть? Ох, ви, сосни мої — азіятський край“.

Хвильовий інструментує деколи свої вислови й фрази, нпр.:

„У вечорі, в тихому затишкові міщанського добробуту шипить самовар: Ш-Ш і зимою — Ш-Ш-Ш і літом Ш-Ш-Ш і в осени Ш-Ш-Ш“,

або:

„...лишуться тези... Коли тези згоріли, тоді вилетіла з них літера „З“, поширяла над землею й сіла на своє одвічне місце. І пішла звучати в другім таборі З-З-З-З-З-З-З-З. Звучить холодно, одноманітно, уїдливо.“

Важна риса стилю Хвильового се „деформація мови“, котра полягає на тім, що автор впроваджує слова з ріжних говірок, як також уживає новотворів.

Стиль Хвильового богатий у мистецькі засоби. Радо послугується він порівняннями, часом дуже оригінальними, нпр.: „У Вадима знову був кашель, як степовий вітер“. „Наталка говорила щиро й обличча її було свіже, як винне повітря в осені ранній“. — „Підкотилася одноколіска до печі, щільно притулилась, як дитина до материної спідниці“. — „Очі блищать, як спілі вишні після дощу“. — „Ночі довгі, як степові дороги на великій рівнині“.

Часто подибуються у Хвильового персоніфікації: „Полями йде легкий смуток“.— „Сонце грало на сопілку“. — „Сонце! засмійся у мій кошик!“ — „Невеселий осінній дощик біг, спотикаючись, до санаторійної зони“. — „Стояв голий чорнозем і без кінця степ. Праворуч летіли гори“. — „Залізо співало“. — „Човен наблизився тихо, щоб ніч не почула“.

Побіч того дає автор кілька гарних метафор: „Розсипається небесний дріб по даху й співають ринви одноманітну пісню в переливах легкого дзвону“. — „Пересипались дні, пересипались тижні: у кошику часу — сині ночі, далекі зорі, рожеві дороги, бузкові ранки“.

З інших стилістичних фігур слід підчеркнути плеоназми, нпр.: „Ах давно це було, за молодости молодої, коли юні дзвони юність молоду дзвонили“. Клясичний приклад ономатопеї подибуємо в слідуючій стрічці вірша Хвильового п. н. „Швець працює“:

„Шило в шкіру зашилив я,
Дратва шиє, шаркотить,
Шешел в шварі... Шив я, шив я
Швидко в шевні все біжить.“

Хвильовий оперує численними зоровими враженнями; любується у красці синій і сірій: „річка дихає синіми буряками“... „розливаються цебра синяви“... „Синіє вечір“. „Йшла синя ніч“. „Голуба безодня неба“. „На землю впала важка, синя тінь, йшла ніч“.

Сіра краска виступає рідше: „вечорі ходили по Комарівці — сірі — тихі...“ „дні йшли сірі, сірі“.

Автор чує якесь особливе замилування до листопада. Дуже часто час акції його оповідань припадає на той місяць. („Синій листопад“, „Колонії, вілли“, „Редактор Карк“).

Чудові образи природи, що так часто зустрічаємо в поезіях Хвильового, займають одно з перших місць також у його прозі. Вони від часу до часу відсвіджують і прояснюють сумні й понурі картини, котрі представляє автор та позволяють дихати пахощами української землі. Автор відчуває передовсім поезію степу:

„Коли за лісом завяне молодняк, там десь, на степах, над озиминою, цвіт стелиться, а він завяне — в оселях сутеніє, розливаються цебра синяви — тихої, блідої і вмирають каганці“. („Життя“)

Або:

„Моя люба Україно! Степи, шуліка й літнє сонце відходить за обрій, а за ним молочна стежка співає білих пісень, мукають корови, з пасовиська бредуть і далі-далі.“

Гарні також картини лісової природи й лісового життя:

„...Розбіглись доріжки і ступила по них тиха луна дзвону, пляма блідоголубого неба... Зірвалася птиця й дико, побідно закричала над лісом. Тодіж закричала друга птиця — кволо й тоскно. Тодіж полетіли на доріжку білі й сірі пелюстки: то хижак рвав тіло своєї жертви. Потім іще крик — дикий і побідний.“ („Пудель“).

Буйний ритм життя природи нагадує Хвильовому суть життя взагалі:

„Над ставком клекотів побідний крик сотні баритонних голосів. Сонце мчало з теплоблакитного неба і з розльоту вдаряло у води. Тоді дзвеніла поверхня міріядами бризок і в діяментовій млості стогнали береги. Це було життя.“ („Пудель“).

А ось його опис заходу сонця і надходячого вечора:

„Віддалялося сонце: все нище й нище сідало за віллою. Криве проміння стояло в задумі, потім гладило оксамитом митдальний колір лісу. Запахло вечірним цвітом — таким незносно млосним, мов фаркнули десь кропивяні пожежі. Летіли на ночівлю птахи. Десь прокричав одуд свою одноманітну пісню... Тихо, крадькома ступав надзвичайний голубиний вечір.“

Після вступлення Хвильового до „Пролітфронту“, зачинає його творчість підупадати. Вона тратить на вартости так під оглядом змісту як і форми, стає „казьонна“ й повторяє мотиви з попе-

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 46, 47, 48, 50 і 51.

редної доби творчости. Таке нпр. оповідання як „Із Варіної біографії“ се повторення в досить невибагливій формі мотиву порушеного в етюді „Життя“, себ-то зведення дівчини комуністом. Оповідання з того часу друкує автор у „Літературному Ярмарку“ (нпр. „Іван Іванович“, „Ревізор“). Небавом Хвильовий вступає разом з іншими письменниками, членами „Пролітфронту“, до ВУСПП („Всеукраїнська Спілка Пролетарських Письменників“). З того часу походять оповідання „Мати“, „Наречений“, „Майбутні шахтарі“ й „Подяка приватного лікаря“, що появилася в альманаху „Рух“ (1932). Згадати треба також його драму п. н. „Товариш Старк“. Дальшу творчість письменника перервала його трагічна смерть.

Наступила вона напередодні (13. V.) „всеукраїнського зїзду радянських письменників“ в Харкові. Хвильовий, що ціле життя боровся проти Москви, мав на тому зїзді виявити „братні почування для Москви“ та „зложити поклін геніяльним письменникам братньої російської літератури: Ґоркому, Серафімовичеві й Бедному“. Сего пониження й упокорення не міг перенести письменник, що й так мусів зносити невисказані муки, на які засудила його Москва. Він мусів як „сількор“ колхозу глядіти власними очима, як систематично винищується українське село, переслідується інтеліґенцію та всі прояви самостійницької думки. Вистріл з револьверу положив край мукам Хвильового й був протестом проти московського насильства на Україні.

Большевики старалися вмовити, що Хвильовий „покаявся“ добровільно, що сам з власного переконання признав і засудив свої „помилки“. Трудно повірити в те; помилку можна зробити в якомусь тактичному потягненні, можна помилитися раз, два рази в тім самім, але трудно припустити, щоб ціла майже творчість такої небуденної людини, як Хвильовий була такою самою „помилкою“. Адже він систематично й продумано ціле майже життя голосив свої „дикі думки“ й боровся за їх здійснення; невже весь час він лише „помилявся?“ Зрештою останній крок Хвильового ясно доказує, що письменник не „покаявся“ добровільно й у смерти шукав виходу з духової тюрми. Тому не зважаючи на становище радянської критики великий талант Хвильового остане для нас на завсіди жертвою большевицьких обставин і червоного режиму.

В. Б.

НОВІ ВИДАННЯ

РІДНА МОВА. Науково-популярний місячник, присвячений вивченню української мови. Головний редактор і видавець проф. Д-р Іван Огієнко. Рік І, ч. 7. Липень 1933 р. — Зміст: Редакція: Наші завдання. Г. Ільїнський: Закінчення -ові в давальнім однини в українській мові. І. Огієнко: „Дощенту“, історично-етимологічний нарис. Ів. Коровицький: Скорочення в нашій мові. А. Чайковський: Чи нашим правникам потрібне знання української мови? І. О.: Адам Антоній Кринський. Дід Огій: Граматика малої Лесі: IX. Зміна о, е на і. — Життя слів, семасіологічні нариси. Для одного народу один правопис. До всіх наших часописів. Україніст, Ф. Коковський, О. Кисілевська, Д. Онищук, М. Негребецький, о. О. Годунько, П. Ковальчук: Говори української мови. Чистота й правильність української мови, відповідь на запитання наших Читачів. Ю. Яковлів: Бібліографія нових праць для вивчення української мови. Від Редакції й Адміністрації. — Адреса „Рідної Мови“: Варшава, ул. Стальова 25 м. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., чвертьрічна 1.50 зл.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

У ЗВЯЗКУ З ҐАЗЕТНОЮ ВІЙНОЮ між часописами опозиції Унда й органами теперішнього його проводу д-р Дмитро Левицький голова Унда помістив у „Свободі“, офіціозі сеї партії засадничу статтю п. з. „Відповідальність за справи народу“. В тій статті д-р Д. Левицький виступає проти неперебірчивости й анархічности в ґазетних виступах опозиції Унда, підчеркуючи, що ґазетну війну проти проводу Унда ведуть також незнані в громадянськім житті особи. Інтереси Унда ототожнює голова Унда з інтересами українського народу тому, що, мовляв, се найбільша українська партія і вона гідно репрезентує і заступає інтереси народу. Що „Ундо опанувало ціле наше внутрішне життя, каже дальше д-р Л., покищо наше народне життя на тому не стратило“. Вкінці заявляє д р Л., що „ми (себто Ундо) мусимо видержати на свому пості, без огляду на особи“.

КАРЛО РАДЕК (Собельзон), редактор заграничного відділу „Ізвестій“, котрого з великою парадою приймали у Варшаві, відбуває тепер подорож здовж польсько-німецької границі. („Слово Польске“ ч. 190).

В ЛИТОВСЬКІЙ ПРЕСІ, як повідомляє „Курер Поранни“, зазначується змагання до порозуміння з Польщею. Всі такі вістки польська преса нотує дуже поквапно.

ЛИТВА Й СССР підписали окрему умову, подібну до пакту 8 східних держав. (ПАТ). Сталося це мабуть тому, що Литва не хотіла положити свого підпису побіч підпису Польщі.

ГІТЛЄРІВЦІ чимраз сильніше підчеркують свій соціялістичний і селянський характер, одначе не під кличем боротьби кляс, лише їх зрівнання. („Курер Варшавскі“).

МІНІСТР ПРОПАҐАНДИ НІМЕЧЧИНИ д-р Ґеббельс в розмові з кореспондентом „Пті Журналю“ сказав: Хочби гітлерівці побідили в Австрії, то мимо того державна незалежність Австрії буде вдержана. В Німеччині не було ще правительства так мирово настроєного, як теперішне. Правительство Гітлера буде точно придержуватися мирових договорів.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ НІМЕЦЬКИХ ВИДАВЦІВ Гітлер сказав, що на дальше істнування можуть числити лише ті часописи, котрі рішаться станути по стороні гітлерівців („Час“). — З того виходилоби, що свобода преси в Німеччині буде остаточно скасована.

ОКРЕМИМ ДЕКРЕТОМ змілітаризовано зелізниці в СССР. Причина такого зарядження: безголовя і саботажі на совітських зелізницях, які потягають за собою часті катастрофи. (ПАТ).

ЛІТВІНОВ, комісар загран. справ СССР на всі боки запевнює про миролюбивість большевиків. В совітській амбасаді в Парижі Літвінов уладив коштовний обід, на котрім був присутний премієр Франції Делядіє і мін. загран. справ Франції Поль Бонкур. Літвінов намовляє Францію, щоби вона також підписала договір про дефініцію напасника.

ЛІТВІНОВ, комісар загр. справ, має виїхати до Риму і заключити там договір про ненапад між СССР й Італією. (ПАТ).

ВИБОРИ ДО ФІНЛЯНДСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ принесли побіду лівим партіям, головно соціялістам.

ШВАЙЦАРСЬКИЙ парлямент 80 голосами (проти 6) не згодився на визнання „де юре“ СССР.

ПРЕЗИДІЯ РОЗБРОЄНЕВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ порадила відложити конференцію до 16 жовтня 1933.

ЯПОНСЬКИХ КОМУНІСТІВ мають виселити на самостійний остров, щоб там заводили собі „райські“ порядки.

НОВИНКИ

„Думки про расу“ перериваємо в сім числі аж до повороту з вакацій автора сих статтей.

Свято католицької молоді відбулося в Празі 1. і 2. с. м. при участи дітей з цілої Чехословаччини. З Закарпаття прибуло 300 українських школярів під проводом ОО. Василіян. Першого дня відбувся концерт, на котрім виступав з великим успіхом хор українських школярів. Другого дня українська ґрупа брала участь у поході через місто Прагу і звернула увагу своїми мистецькими народними одягами.

Ціни збіжжа у Львові дещо впали. За пшеницю двір. плачено 37.50—38.00 зол.; за пшеницю сел. 35.50—36.00; за жито двір. 24.50—24.75; за жито сел. 23.75—24.00 зол. Тенденція знижкова. Великий попит на бульбу.

Правительство Польщі розглядає справу полекш для податкових залеглостей. Сі полекші обіймуть в першій мірі Західну Галичину, Волинь і Виленщину. Натомість про полекші для знищеної повіню Східної Галичини не чути.

Польський Банк отворив кредити на реєстровий застав збіжжа в сумі 30 міліонів зол. Кредити діставатиме велика й мала земельна власність.

Шкільний рік 1933/1934 на високих школах (університетах) зачинається 1. вересня. Дня 30. вересня кінчаться всі іспити й обовязкові кольоквія. Від 2. вересня до 7. жовтня відбудуться вписи кандидатів і вступні іспити. Виклади й вправи зачнуться 9. жовтня.

Права державних шкіл повні або півповні дістало 349 приватних шкіл в Польщі. З українських шкіл повні права дістала лише жіноча ґімназія в Перемишлі.

Кара за панахиду. В с. Гумниська пов. Теребовля відбулася другого дня Зелених Свят панахида (без проповіди) під хрестом з написом „За волю-долю Вітчини“. Староство в Теребовлі наложило на місцевого пароха о. С. Гаврилюка 1000 зол. гривни, ґімн. абсольвента М. Понятишина засудило на півтора місяця вязниці, 12 хлопців по 7 діб вязниці і по 30 зол. адміністраційних коштв. Крім сего староство наказало до 7 днів усунути сей пропамятний хрест з цвинтаря. Проти сих заряджень теребовельского староства внесено рекурс.

В Жовкві відбулася перша анкета українських шевців з цілого повіту. Анкету скликала кооп. „Шевська Будучність“. Реферати виголосили: о. Вітоpинський „Про сучасну фабрикацію й торгівлю взуттям“ й інж. Каплистий. Обговорено справу власного склепу зі взуттям, скірою й шевським приладдям.

Перемиська українська дружина копаного мяча „Сян“ виграла змагання з польською „гарцерською“ дружиною „Чувай“ в Перемишлі. Вислід 6 : 2 в користь „Сяну“. Дружина „Чувай“ не видержала напору „Сяну“ і зійшла з грища на 10 мінут перед кінцем гри. Сею побідою „Сян“ здобув перше місце в А-клясі перемиської округи.

Осторога. З Мільна доносять, що якийсь Іван Батіг зі Львова продає в Мільні образи буцімто на малювання Катедри. Звертається увагу Всечесного Духовенства і всіх вірних, що Архикатедральний Уряд Парохіяльний у Львові просить о збірки лише священиків і безпосередно до рук священиків. Жадних інших посередників Архикатедральний Уряд Парохіяльний до якихбудь збірок не уповажнив, не висилав і не висилає. Звертаючи на це увагу, проситься таким жертводавцям нічого не жертвувати, чи то в купні образів чи в грошах. Хто такого продавця, чи збірщика приловить, треба його негайно віддати в руки поліції за самочинство.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

„Гайль Гітлєр!“ В Королівській Гуті на Гор. Шлеську судили 17 учениць в віці 15—18 літ, котрі підчас перерви в школі кричали: „Гайль Гітлєр!“ Суд видав присуд, яким 18-літну Чурівну і 17-літну Якубовичівну засудив по 7 днів вязниці, або 100 зол. кари, 18-літну Ваньцківну і 17-літну Віртелівну по 3 дні арешту. Найцікавіше в тім процесі те, що засуджені і звільнені дівчата мають переважно польські назвиська.

У Львові померла Антоніна Каллерова, проживши 120 літ.

Безробітних в Польщі є 223.196 осіб. В останньому тижні число безробітних зменшилося на 1730 осіб.

На Буковині вилили ріки: Битриця, Дорна, Молдава, Сучава, Серет і Прут з допливами. Кілька тисяч моргів знищені. В околиці Чернівець в с. Ґоґолин вода залила половину села з церквою і цвинтарем.

В буковинських Карпатах впав сніг на 10 цм. Температура хитається між 6—10° Ц. Люди ходять в зимових одягах.

На празник Пресв. Серця католики в Мадриді вивісили на бальконах килими. Се дуже не подобалося соціялістам і правительству. Католиків змушувано стягати ті килими (чимало осіб арештувано). Соціялістична молодь впадала до домів, забирала килими й палила їх на площі. Проурядовий „Ель сосіяліста“ назвав релігійний прояв еспанських католиків провокацією правительства й візвав державні чинники до репресій.

В память Миколи Хвильового відбулося в Празі засідання Т-ва Українських Письменників і Журналістів. Вступну промову виголосив д-р Б. Гомзин, реферати: проф. Л. Білецький і П. Богацький.

Анґлійська королівська пара обходила 7 липня 40-ліття свого подружжа.

В Швеції сильні спеки. В Упсалі температура дійшла до 37 степ. Цельзія. Така спека була у Швеції ще в 1811 р. Спеки спричинили пожежі лісів. Занотовано богато випадків соняшних ударів.

Два литовські летуни приготовляються в Шикаґу до лету понад Атлянтик до Ковна.

Італійська ескадра (24 гідропляни) під командою ґен. Бальбо перелетіла щасливо над Атлянтиком 1.500 км. з Ісляндії до Лябрадору в Північній Америці.

Американського летуна Маттерна, що летів довкруги світа й опісля загинув безслідно, віднайдено в оселі Анадір на північній Сибірі, к. моря Берінґа. Він мусів осісти в пустинній околиці наслідком ушкодження мотору. Маттерн почувається здоров і хоче дальше летіти.

„День зуба“ обходять щорічно в американськім місті Лонґ Біч на Фльориді. Тоді пропаґують вагу плекання зубів і значіння того плекання для здоровля. Того дня діти ходять з великими щіточками до зубів по місті і пригадують усім про потребу чищення і плекання зубів.

З **„раю“** масово виїзджають німецькі кольоністи до Німеччини. В Пилі уладжено для них концентраційний табор. Німецька преса приносить жахливі описи нужди й голоду серед Німців в СССР.

В Парижі приготовляють світову виставу на 1937 р. Найславніші французькі архітекти виготовлюють пляни павільонів і будівель. М. ін. мають побудувати зелізну вежу на 615 м. два рази вищу від вежі Айфля.

Китайський пароплав „Тунон“ зударився коло Кореї з японським пароплавом „Згошан Мару“ і моментально затонув. Виратувано 65 осіб, 122 особи затонули.

Хмаролім знищив місто Мавнт Моррісон в стані Кольорадо в Злуч. Дер. Півн. Америки. Величезна филя передерлася через тами, залила місто, забрала доми й понесла їх вділ ріки. Придорожні дерева повиривані з коріннями.

Курс доляра вагається. Банк польський платив 6.10 зол. В приватних оборотах плачено за амер. доляр 6.17 зол. Золотий доляр 9.30 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

САЛЬОНОВИЙ ҐАРНІТУР, оріховий, плюш бордо, 6 фотелів, канапка, стіл продам. Дурбакова, Львів, Чарнецького 26.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обєкти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

КІНА

АДРІЯ: Добродій лодства.
АТЛЯНТИК: Кікі й хор кубанських козаків.
КАСІНО: Сержант Х.
КОПЕРНИК: Дівча з гір і Піднебесні лицарі.
МАРУСЕНЬКА: Дівча з гір і Піднебесні лицарі.
МІРАЖ: Серце на роздоріжжі.
МУЗА: Жінка без будучности.
ПАЛЯС: Дама в смокінґу.
СТИЛЕВЕ: Цвітка Гаванни й ревія.
УТІХА: Злий дух зависти й ревія.

НАПРАВУ ВІЧНИХ ПЕР
солідно й дешево виконує
„PRECYZJA“
Львів, Рутовського 10 (в брамі)
Напроти костела Єзуїтів

МОЧОГОННІ ЗЕЛА

ниркові, відтовщуючі, на переміну матерії та проти недуг утроби й жовчевого каміння — на підставі припису славних лікарів висилає АПТИКА ЛЬВІВ, УЛ. КУРКОВА Ч. 5, за післяплатою. 2-10

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон. КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 4—? Вибір великий!

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 Телєфон ч. 60-04.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.
РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана
ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45
Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ
Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 20 липня 1933. Ч. 53 (651).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Заграницею чверть-річно 1 ам.доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Ред. Д. Паліїва виключили з УНДО-я

Центральний Комітет Унда оповістив у „Ділі“ ч. 185 постанову, котрою виключив ред. Д. Паліїва з членів Унда. Як причину виключення в постанові подається те, що ред. Д. Паліїв „виступаючи як член Центрального Комітету на сторінках преси проти партії та її проводу, ділав на шкоду партії і тим нарушував партійну дисципліну“. У звязку з виключенням Паліїва зголосили своє виступлення зі складу членів ЦК Унда пп. пос. Володимир Кохан і Петро Постолюк, що Ц. К. приняв до відома. Рівночасно Ц. К. візвав посла Вол. Кохана зложити посольський мандат, який він дістав з листи Унда. Над тими постановами відбулося поіменне голосування. У справі виключення п. Д. Паліїва з партії голосувало на всіх 28 присутних членів Ц. К. 25 за виключенням, 1 проти і 2 здержалися від голосування. В справі заяви пос. Кохана на 28 присутних 2 було проти приняття заяви, один здержався від голосування. В справі заяви п. Постолюка, що був заступником члена Ц. К., всі голосували за приняттям заяви до відома. Голосування відбулися в присутности п. Паліїва.

Договір чотирьох підписаний

З Риму повідомляють: У Венецькій Палаті відбулося підписання договору чотирьох. Підписи положено в азбучнім порядку: Німеччина (Алеманъ), Велика Британія, Франція, Італія. З того приводу амбасадор Франції в Італії де Жувенель заявив: Відтепер настає нова ера в Европі, або принайменше нова доба в італійсько-французьких взаєминах. Кореспондент „Курера Варшавського“ пише про це так: Між Римом і Парижем наступило засадниче порозуміння у спірних справах. Це порозуміння проявиться в започаткуванні спільної заграничної політики в середньо-европейських справах. Другий етап, який наступить, це спільна економічна політика обох держав, започаткована вже в Лондоні. Правдоподібно також наступило узгіднення тез в ділянці морських і кольоніяльних ревіндикацій. — В Польщі сей договір робить злу кров.

„Райська“ влада признається до банкроцтва

Правительство СССР і Центральний Комітет Комуністичної Партії оповістили отсей розпорядок: „Супроти величезної нужди і браку споживчих продуктів в цілім краю, правительство і комуністична партія рішили, щоби доставу збіжжа збільшити з 10 проц. на 22. Всі радгоспи (радянські господарства) мусять відтепер віддавати більші скількости збіжжа. Крім того радгоспи мусітимуть звернути державі позичене збіжжа на насіння“. Цей розпорядок підписали Молотов і Сталін. Вони ствердили тим банкроцтво в „раю“.

Хочуть утворити „дарданельське Льокарно“

„Дейли Телеґраф“ повідомляє: Підчас розмов між Муссолінієм і турецьким міністром загр. справ Тефлік Ружді Бейом цей останній висунув проект „дарданельського Льокарна“. Це вимагалоби передовсім договору про ненапад між 4 державами, що граничать з Чорним Морем: Туреччиною, Болгарією, Ромунією і СССР і крім того з Грецією, котра також зацікавлена у зневтралізуванні Дарданелів. В дальшій послідовности це вимагалоби зобовязань Анґлії, Італії, Еспанії й Франції, що їх воєнні фльоти будуть користати з Дарданелів так, щоби Туреччина не потрібувала укріплювати дарданельських берегів (ПАТ). — Справа Дарданелів має також велике значіння для України.

Німці про польсько-радянські взаємини

Варшавський дописувач „Берлінер Таґебляту“ пише: Польсько-радянське зближення подиктоване не симпатіями але політичною конечністю. Тому воно нещире. В польсько-французьких взаєминах наступило охолодження. Тому треба було шукати опертя в котрімсь зі сусідів. З Німеччиною не можна було дійти до порозуміння, отже вибрано згоду з СССР. Натомість СССР хотів створити противагу до договору 4-ох, вважаючи, що вістря того договору спрямоване проти нього. Польща в приязні з СССР бачить відтяження для своїх східних границь. Це знова для Польщі вихідна точка до створення під своїм патронатом блоку малих держав як Лотва, Литва, Естонія й Ромунія, про який вона вже давно мріє. — Одначе на перешкоді стоїть її спір з Литвою.

Який буде урожай

Головний Статистичний Уряд в Варшаві зібрав дані про стан засівів головних землеплодів в цілім краю. Коли приняти 5 як найліпший стан засівів, то Гол. Статист. Уряд оцінює сегорічний урожай пересічно на поверх 3, т. зн. вищесередний. Особливо в останніх 20 днях збіжжа значно поправилося. Поодинокі роди збіжжа заповідаються так: озима пшениця 3.7, озиме жито 3.8, яра пшениця 3.5, яре жито 3.3, озимий ячмінь 3.5, ярий ячмінь 3.5, овес 3.3, картоплі 3.4. Урожай на грушки й яблока заповідається також добре, вишень і сливок сего року буде мало. Та ті вигляди можуть ще змінитися.

Радіо для... коней

„Вечерная Москва“ з 6. с. м. описує як управа московського кінного транспорту поставила чомусьто в своїй стайні радієвий голосник. „Шіснацять годин без перерви радієвий голосник співає коням ріжні пісні, читає лекції про свиноводство, учить їх анґлійської мови і т. д. Коні стають нервові й худнуть. — А як з людьми? А ось як: На розі двох вулиць великий радієвий голосник. Повісили його під вікнами великого дому. Цілий день і в ночі наперебій то грають то співають то балакають“. — Такто в „раю“ годують радієм голодних коней і людей, котрі мусять вдоволятися „райською“ музикою...

Виїхати спокійно на вакації можете лише тоді, коли обезпечите свої движимости від крадіжи з вломом в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20. — За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

ЩО ДІЄТЬСЯ В „РАЮ“

Двацять мілїонів людей вигине з голоду в сім році. — Як Німці займаються своїми людьми в „раю“. — Чим займаються наші?

„Фольксбунд“ для німецьких справ за границею, а саме його орґанізація на Бранденбурґію, скликала на днях представників преси в Берліні, щоб поінформувати їх про положення Німців в СССР і про те, що робиться для них. Збори отворив голова молодечої орґанізації Клінґамер. Він сказав: Ся орґанізація має завдання вести здорову національну політику й бути сумліннем нації. Ціль її дбати, щоб німецький нарід на свободі не приймав спокійно і байдужно страшних вістей про те, що діється з Німцями в СССР.

Потому референував радник Кляйнов: Зі всіх племен і народів, які були в старій Росії, найбільше знищені Німці. За царату було там приблизно міліон богатих німецьких селян-хліборобів, котрі становили хребетний стовп господарства старої Росії. Тепер большевизм зробив з них нужденних пролетарів подібно як всіх інших заможних селян. Положення їх безнадійне. Сего року надвигається на всю большевію новий страшний голод. Причина його в тім, що большевики 15 літ провадили рабункову господарку. І довели до того, що там навіть область найкрасшого чорнозему вже зовсім запущена й бурянами заростає. Зелізниці й ін. засоби комунікації знаходяться на краю своєї ужитковости. Стада худоби щезли. Селяни масово втікають до міст, щоб не погибли від голоду на селах. А голод там такий, що в богатьох околицях появилося людоїдство. Рука в руку з економічним виграбуванням народу йде там і обниження його шкільництва. Отже й тамошним Німцям не дозволяють користати з засобів німецької культури витворених в Німеччині. Не вільно туди привозити навіть підручників німецької мови, щоб і того тамошні Німці не вчилися в дусі німецької культури. Отже там витворюється німецький жарґон подібний до жидівського. На жаль Німеччина хоч моглаб в неоднім дати поміч тамошним Німцям не давала її, бо боялася за свої „інтереси“ з большевиками. Тамошні Німці вже так притиснені, що нашою пропаґандою вже їм там не пошкодимо.

Відтак говорив д-р Салет, професор Нортерн Університету в Шікаґу, котрий недавно був в СССР. Він сказав, що на Сибірі конає тепер на засланню коло 70.000 заможних німецьких селян („кулаків“). Т. зв. колхози зовсім збанкротували. Совітська бюрократія цілком фальшиво оцінила вислід і потому насильством стягнула від селян все, що вони мали тай оставила їх голих, босих і голодних. Поважні справоздавці кажуть, що в останнім році погибло там з

голоду коло 10 міліонів людей і що сей рік буде ще страшніший. Четвертина населення в богатих колись німецьких кольоніях вже вигибла від голоду. Коли допомога не буде зараз зорґанізована, то вигинуть всі тамошні Німці. Знавці кажуть, що сего року в СССР вже в грудні не остане нічо з сегорічних жнив. Обчисляють приблизно, що сего року вигине в СССР з голоду коло 20 міліонів людей. До того на цілім просторі СССР появився масово тиф а в Сибірі ще й чума та холера. Найвисша пора, щоб компетентні чинники почали якусь акцію проти тої закали світа. Треба проломити ту змову мовчанки, яка істнує супроти страшної траґедії в СССР.

Вкінці шеф преси і пропаґанди „Фольксбунду“ для німецьких справ за границею Бандендік заявив, що протягом одного тижня „Фольксбунд“ урядить 1000 віч у справі Німців в СССР. На тім закінчилася та пресова нарада.

Нема сумніву, що наш український нарід терпить в СССР далеко більше ніж тамошні Німці. А тут за границею є ріжні орґанізації, котрі з природи річи малиб обовязок занятися пропаґандою на користь нашого тамошного народу. Тимчасом ті орґанізації опинилися в руках ріжних В. Дорошенків, Кузьмінських і т. п. панків, котрі не протестують навіть тоді, коли тут усякі Скрипники прилюдно зневажають весь український нарід, а зате видумують собі інакші обиди. Найсумніше в тім те, що дехто з таких свідомих або несвідомих поміч ників большевизму забирає місце в наших інституціях, місце, на котрім інший давби не одін цінний твір для нашої культури. А від таких панків кромі хаосу нема чого сподіватися.

Про патріотизм і „патріотизм“

В тижневику „Мета“ (ч. 27) появилася стаття ВПреосв. Митрополита Андрея Шептицького п. з.: „Дві любови — два патріотизми“. В ній ВПреосв. Митрополит виступає проти т. зв. гурра-патріотизму в нашім публичнім житті. Подаємо зміст сеї статті:

Крім великих християнських понять любови Бога і протиставної до неї любови світа маємо ще інший поділ любови: на підставі психольоґії і фізіольоґії людини. Того рода любов може опиратися на почуванні, або на розумі й на волі. Перша любов звязана з вражливістю змислів і серця (любов емоціональна), друга має характер умовий і полягає на акті волі. Перша схильна більше до зовнішних виявів і проявляється головно у молодших, друга, більще спокійна, виступає переважно у старших. Тривкість і постійність почувань, тривалість любови дає лише розумовий елемент. Емоціональний елемент скоро вибухає, але й швидко гасне. Любов емоціональна може скоро перемінитися в ненависть. Тому любов батьківщини оперта лише на вражливості, на емоціональнім елементі, це найслабша і найменше тривала любов. Така любов аморальна. Аморальний патріотизм нетривалий. Ентузіязм, благородні й гарні пориви мають вартість лише тоді, коли опираються на моральній основі й на інтелекті. „Так званий гурра-патріотизм, що полягає лише на зовнішних окликах, демонстраціях і письмах, се найнебезпечніша зараза для правдивого патріотизму“. Висказ св. Письма: „Горе землі, якої королем дитина“ (Еккл. X. 16) має не лише буквальне значіння. Бо св. Письмо називає дитиною людину не літами, лише умом незрілу. Дітьми в значінні св. Письма є ті провідники, що дають себе вести не розумові а словам, провідники, які замість правди дають фрази, які замість учитися й відтак учити — хотілиби блистіти й у людей подив збуджувати. „Горе народові, котрого провідниками стають діти!“

Саморозвязання партії Центра

(Від нашого кореспондента).

Напечатані в „Н. З.“*) статті про німецьку партію Центра були писані в часах панування в Німеччині політичних партій і звязаної з ними парляментарної влади. Авторові цих рядків не приходила тоді в голову думка, що партія Центра розвяжеться і перестане істнувати. Він припускав, що ся партія буде істнувати й далі, побіч зменшеної скількости числа партій в Німеччині. З приходом до влади національно-соціялістичної німецької робітничої влади сталося в Німеччині цілком інакше. Всі партії, окрім цеї, мусіли розвязатися: одні під впливом заборони, інші — саморозвязання. Перед державним механізмом, що почав істнувати в Німеччині ще з часів короля Фридриха Великого, вишліфуваного цісарем Вільгельмом II, гнеться тепер тут усе, що заперечує чи стоїть на заваді нинішній владі. Одним словом, хто паном того механізму, той і паном над Німеччиною, а в тім числі й над партіями.

Німецька партія Центра розвязалалася 6 липня б. р., а в день перед нею й баварська народня партія. Вони розвязалися тому, щоб уникнути зайвого для себе неспокою, зайвих заборон, арештів і т. д. Побіч цього вони кермувалися в данім випадку й доброю волею.

Постанова розвязання Центра звучить: „Політичний переворот поставив німецьке державне життя на цілком новій основі. Він не дає вже більше місця для партійно-політичної діяльности, можливої ще недавно. Через це в порозумінні з Паном Державним Канцлером Гітлером Німецька Партія Центра розвязується з нинішньою постановою. Сим розвязанням вона дає змогу її прихильникам віддати свої сили й досвід на послуги до позитивної співпраці національного фронту, що перебуває під проводом Пана Державного Канцлера в змислі зміцнення наших національних, соціяльних, господарських і культурних відносин, та до співпраці над новою розбудовою правового й державного ладу. Партія Центра виконає необхідну орґанізаційну ліквідацію з можливим прискоренням. При цьому вона сміє надіятися на лояльне трактування, що в будучому ліквідаційна праця відбуватиметься без перешкод, конфіскати її дотеперішнього добра партії не буде, як рівнож політичних арештів над б. членами партії, а вже арештовані знов будуть звільнені, оскільки нема підозріння в карних проступках.

Далі вона в оправданій надії вірить, що на будуче провідник національно-соціялістичного руху охоронить дотеперішніх членів партії від цькування і зневаги та що католицька до національної держави позитивно настроєна преса буде трактована, нарівні з іншою національною пресою. Послам до райхстаґу, ляндтаґу й комунальних громад залишається цілковита свобода рішення, щодо задержання їх мандатів. Члени дотеперішньої фракції Центра не переходять отже спільно як госпітанти до фракції НСДАП (Національ-соціялістіше Дайтше Арбайтерпартай), але залишаються покищо без фракції й одиноко через посередників стоять у зносинах з фракціями НСДАП. Призначення цих посередників слідує в безпосередньому порозумінні з відповідними предсідниками фракції НСДАП. В порозумінню з Паном Державним Канцлером Гітлером і належним предсідником фракції НСДАП посередником дотеперішньої фракції центру в райхстаґу при фракції НСДАП призначено Пана Д-ра Гакельсберґера“.

Остання відозва Центру:

„Німецького Центру вже нема. Його уступлення зі сцени політичної історії відбулося в штурмах нового часу, як і його народження перед шістьма десятками літ.

Міцно й глибоко вкорінившися в католицьку частину народу, Центр постійно був у стані виховувати міліони Німців в повазі до влади, в любові до батьківщини у респектованні переконань ближніх, в державно-горожанській свідомості, що також і для нової держави дуже корисне.

До державної вірности й безкорисної служби народному цілому виховані ті міліони се повновартісний елемент в життю спільноти. Вони не зможуть і не захочуть бути на довший час переочені, коли йде річ про те, щоби народні сили безперестанно еднати й охороняти державу й народ від ворожих сил розкладу. В чесному стремлінню співпрацювати над новою будовою держави й народної спільноти ніхто не буде в стані й не зможе перевищити колишніх людей Центра. — Година пращання нехай буде годиною благовійного спогаду про наших великих провідників і щира подяка всім, що вірно стояли при старому прапорі. Коли ми нині розвязуємо партію, то робимо це в твердій волі й далі служити зєдиненні нації, вірно нашій гордій традиції, яка постійно ставила державу й батьківщину понад партію. Слава Німеччині!“

Ось таке то останне слово партії Центра, провідником якої був німецький канцлер Гайнрих Брінінґ. Очевидно, розвязання Центра не означає несподіванки в нинішній Німеччині. Воно стало наслідком нових внутрішно-політичних відносин. Документ розвязання партії Центра цікавий, у звязку з підпорядкуванням Брінінґа Гітлерові. Що буде далі, побачимо.

Г. Домницький.

*) Пор. „Н. З.“ чч. 551, 555, 559, 579 з 1932 р. і ч. 646 з 1933 р.

Втрати від повені в Станиславівщині

Зі Станиславова повідомляють: Найбільше знищені околиці Жидачівщини при устю Стрия до Дністра. Також велике знищення коло Галича над Дністром. Дуже богато потерпіли села Побереже й Довге. Великі втрати були в долині рік Стрий, Лімниця, особливо коло Перегінська. Коли мова про людські оселі, то потерпіли села над ріками: Бистриця Солотвинська й Надвірнянська, Прут і Черемош. В повітах: станиславівськім, надвірнянськім, косівськім, коломийськім і снятинськім богато знищених сіл. Внаслідок безпосередної небезпеки виселено мешканців з понад 200 домів. Випадків затонення людей було небогато. Вони повстали не з браку помочи, але наслідком легковаження небезпеки та виловлювання з води ріжних предметів. Станиславівський воєвода п. Ягодзіньский обїзджає знищені місцевости від ряду днів, досліджує подрібно потреби населення у звязку з потребою негайної помочи, як також у справі опрацювання пляну відбудови знищених обєктів і помочи для хліборобства. В перших годинах повені воєвода п. Ягодзіньский роздав населенню доразові допомоги на купно харчів й одягу на кілька тисяч зол. Тепер роздається муку найбільше потребуючому населенню. Правительство призначило досі 8 вагонів муки для повітів: Надвірна, Калуш, Долина, Станиславів, Рогатин, Жидачів, Товмач і Стрий. Воєвода п. Ягодзіньский перебуває дальше на терені знищенім повінню й видає на місци безпосередно заряджения, що стоять у звязку з ліквідацією наслідків повені. — Розходиться лише про те, щоби офіційні чинники при несенні помочі повенянам не впроваджували політичних моментів.

З КРАЮ

ЩО ДІЄТЬСЯ В ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНІ

Нам пишуть: Теребовельські відпусти на св. Івана Хрестителя 7. VII. згромаджували завсіди велике число прочан. Вже в переддень напливали до Теребовлі всіми дорогами пішки й возами великі маси прочан з близьких і дальших околиць. В сам день Празника годі було перейти через місто. Крім релігійних потреб прочани заспокоювали також господарські та інші потреби.

Зогляду на надходячі жнива в сім дні відбувався великий ярмарок на господарські прилади як: серпи, коси, снопові драбини, граблі, вила і т. д. По місті стояло безліч будок і столиків з девоціоналіями. Повно було скрізь добірних овочів, бо Теребовельщина славиться гарними садами. Цілий ринок занятий був ріжними каруселями, цирками, менажеріями і т. п. розвагами. Так було колись. Та сего року празник св. Івана не дописав. Цілоденна слота в переддень відпусту зробила і так вже велике болото непроходимим. До того ще катастрофа повені здержали прочан з дальших околиць, зза Дністра. Тому сего року прочан було богато менше як звичайно. Теребовельську церкву сего року частинно відновлено. Артист-маляр Северин Борачок відновив старинний образ на проповідальниці й вималював на каміннім луці над іконостасом Тайну Вечеру. Великий образ з подобами природної величини робить гарне вражіння. Сей один образ, намальований добрим артистом, причинився богато до прикрашення скромної внутрі теребовельської церкви.

Довготриваюча слота спричинила великі втрати в цілій Теребовельщині. Пропали сіно й конюшина. В часі слоти цвило збіжжа а це матиме відемний вплив на намолотність збіжжа. Годі було сапати бульбу й кукурудзу, бо на полі занадто мокро. Пчоли досі не мали пожитку. Пасішники не мають за що купувати для них цукор, бо за дорогий. Як так дальше потриває, пчоли вигинуть. Коли настануть наглі спеки, збіжжа готово „запалитися“. Сегорічний передновок дуже тяжкий. Нема де заробити.

Повітовий Союз Кооператив взявся до вивозу безрог. Досі вивезено 17 ваґонів безрог. ПСК платить найвищі ціни. Це очевидно дуже не подобається приватним згінникам, що привикли використовувати наших селян, купуючи в них безроги за безцін. Вони напали були вже давніше на наших кооператорів коло будинку ПСК і побили їх. Недавно в поїзді між Деренівкою і Теребовлею в білий день згінники Капусціньский, Лотоцький, Серетний і ін. напали ззаду на службовика ПСК Івана Летняка з Залавя і тяжко побили його палицями. Летняк має заломаний череп і лежить тепер в тернопільськім шпиталі. Мимо заходів місцеве староство не хотіло видати службовикам ПСК дозвіл на ношення зброї. Наші селяни реаґують на це в той спосіб, що кількох приватних згінників добре побили і прогнали з сіл. Місцева поліція дуже помалу веде слідство в справі нападів згінників на наших кооператорів. — ПСК хоче отворити мясарню, одначе староство з ріжних причин не хоче дати дозвіл на її провадження, мимо предложеного інжинірського пляну по всім приписам.

В Теребовлі відбулося недавно ундівське віче. Посол д-р Баран висказався за автономією та за Лугами. В дискусії студ. Ситник виступив був проти Унда, проти Лугів і т. д., одначе його „аргументи“ особливо проти Лугів нікого не переконали. В справі Лугів відбудеться незабаром в Теребовлі повітова анкета.

Війна двох Дмитрів

В попереднім числі „Н. Зорі“ згадали ми, що у війні ундівської фронди з п. Паліївом на чолі проти теперішнього проводу Унда в обороні сего проводу виступив також голова Унда д-р Дмитро Левицький. В офіціозі Унда і в „Ділі“ появилася його стаття п. з. „Відповідальність за справи народу“. Д-р Д. Левицький твердить у тій статті, що життям народу кермує тепер Ундо. Сю ролю, каже д-р Левицький, „Ундо сповняє з гідністю“. Це що Ундо опанувало ціле наше внутрішне життя, „наше народне життя на тім покищо не стратило“. Ундо се „майже виключний представник народу перед польською владою і для заграниці“. Тимчасом поборюється Ундо так, „неначеб від його упадку залежало спасення, забуваючи, що підкопується головну силу, на якій сьогодня опирається справа народу... Ми мусимо видержати на пості, заявляє голова Унда, без огляду на особи... Пустий вітер з боку одиниць чи груп, з боку ворожих чи диких часописів прошумить і минеться а наша праця останеться!“

На сю статтю ред. Паліїв відповів в „Новому Часі“ ч. 53 в статті під крепким заголовком „На ліквідацію обману“. Тому, що ся стаття знаменито характеризує ментальність і задушевні мрії сього кандидата на провідника 40-міліонової нації, подаємо її характеристичні місця. П. Паліїв лише в тій статті: „Люди що опинилися в нас у проводі, хоч вони не здібні виявити вартісні провідницькі кваліфікації... — вважають, що послух і респект належиться їм вже з того титулу, що вони опинилися в проводі“. „Провід, це найперше змагання, а потім щойно посади, дісти, пошанівок, беотійська обивательщина... Благая часть провідника, це не посади, дісти і гонори, але це голод влади сам по собі, це амбіція чину... І вже сам факт появи критики проводу доказує, що щось в тім проводі в неладі, що десь там заістнували якісь прориви, розклад, дегенерація...“

По такім „теоретичнім“ викладі про суть і „роскіш“ проводу п. Паліїв забирається до „характеристики“ провідників „Унда“, з котрими як сам каже 8 літ сидів в одній партії. „Сі провідники, каже п. Паліїв, щоби добути собі популярність розпалювали на вічах маси до червоности, а потім на процесах представляли себе ягнятами, які ніколи нічого не говорили і деклярують свою лояльність“. Сі провідники „змінюють свої погляди відповідно до того чи займають посаду професора, директора чи інспектора“. Ті провідники „приходять до Каносси вічно за скоро або за пізно“. Серед них „запанував не тип зелізних лицарів, але патольоґічний тип чоловіка-ґуми“. Сі провідники „звели партію до товариства надавання посад членам оліґархії і до підприємства, яке не кермує, не орґанізує, лише „репрезентує“. — Для тих, котрі спитали б п. Паліїва, чому він у такім товаристві, яке вгорі схарактеризував, сидів і мовчав аж 8 літ, то він має на це готову відповідь: „Я сидів, але не мовчав! Від ряду літ я бив на алярм на кождім засіданні Ц. Комітету й інших партійних установ... Я сидів, бо не міг вносити дезорґанізації тоді, коли не мав змоги місце одної орґанізації заступити другою, коли я стояв перед процесом і не знав чи підду до тюрми на 2, 3 чи 10 літ“. — Про орґанізаційну силу Унда п. Паліїв пише так: „Доля передала Ундові відповідальність і керму усього життя. А яку моральну й орґанізаційну силу уявляє собою Ундо?“ І відповідає: „Тих 1000 чи 2000 формальних членів інтеліґентської верхушки, серед яких є й такі, що проповідують монархізм, другі є постійними співробітниками „Польсько-Українського Бюлетеню“, а треті співпрацювали в „Нових Шляхах“... Ундо досі відповідало за життя народу, але ним не кермує. Воно при відсутности духа провідницької оліґархії нещасливо репрезентує західну вітку української нації! Тому ми (себто Паліїв) „не підкопуємо головну силу, на якій, опирається справа народу, як пише д-р Д. Левицький, але ліквідуємо фікцію, через істнування якої нарід не може опертися на фактичній силі, яка відповідалаби вазі хвилі й цілям, які українська нація перед собою ставить“. — Розуміється, що ся „фактична сила“ в очах п. Паліїва се він і може ще його прихильники. Полеміка йде дальше.

Новий поділ совітської України

З Москви повідомляють: На внесення політичного бюра ВКП президія ЦІК розглядає тепер проект нового адміністраційного поділу УССР на дві части: промислово-морську, Донбас і полудневі округи України з Одессою, та хліборобську, що обійматиме решту краю. Новий адміністраційний поділ України мають перевести в цей спосіб, що дотеперішні компетенції харківського правительства мають перенести частинно на виконну владу нових адміністраційних одиниць. (АТЕ).

Оплати в роземних урядах

Розпорядок міністра рільництва й рільних реформ з дня 10. червня с. р., виданий в порозумінні з міністрами скарбу, справедливости і внутрішних справ, усталює висоту оплат в поступуванні перед роземними урядами до маєткових справ власників сільських господарств. Впис, побираний від внесення про започаткування роземного поступування, виносить 1½% вартости предмету, в кождім разі не менше ніж 2 зол. в повітовім і 10 зол. у воєвідськім роземнім уряді. Половина впису може бути звернена, коли перед розправою внесення буде вицофане або буде заключена угода. Внесення у справі виключно заключення угоди оплачується вписовим у висоті ½% вартости предмету угоди. Коли по обчисленням впис перевищає 200 зол. в повітовім уряді і 1000 зол. в воєвідськім, тоді роземний уряд може обнизити надвишку тих сум на підставі свого осуду, беручи під увагу маєтковий стан довжника.

За виписи, відписи, посвідчення, витяги й т. п. документи, видавані роземними урядами, оплата виносить по 50 сот. в повітовім уряді й 1 зол. у воєвідськім за кожду сторону виданого документу. Крім сего до коштів поступування належать: винадгорода свідків, знатоків, перекладчиків, оплати належні іншим властям та інституціям, кошти оголошень в часописах, вкінці кошти, получені з виконанням роземним урядом чинностей поза його осідком. Висоту тих належитостей усталює роземний уряд. Сторона повинна зложити в разі жадання чинностей уряду певний зачет. Його висоту усталює уряд на підставі власного осуду.

Належитости, побирані повітовим роземним урядом, впливають у 80% в користь повітового самоврядування і в 20% в користь делеґатури комітету для справ фінансово-рільних. Вплата тих належитостей відбувається в касі повітового самоврядування, котра також переводить повищий розрахунок. Належитости, побирані воєвідським роземним урядом, впливають за посередництвом каси воєвідського уряду в користь міністерства рільництва й рільних реформ.

Вина й кара в Польщі

В сій державі живе безкарно 6000 убийників.

Польський кримінольоґ, доцент женевського університету і професор Вільного Університету в Варшаві, др. Л. Рабінович, оповістив надзвичайно цікаві і страшні статистичні дані про відношення між виною й карою в Польщі. Він пише, що з 5346 припускаємих справців розбою вспіла поліція поставити перед суд тільки 3722, а на 8381 убийників тільки 4830. Потому суд з тих 3722 засудив лише 2141, а з 4830 лише 2927. Отже виходить таке, що розбоїв викрито 5346, а покарано за них лише 2141, хоч в однім розбою могло брати участь і кілька злочинців. Викрито 8381 убийств, а покарано лише 2927 убийників, хоч також в убийствах звичайно бере участь по кілька злочинців. Викрито крадежей 686.574, а покарано лише 127.982 злодіїв. Ті цифри дійсно страшні (вони відносяться до трьох літ). Се докази, що тільки за три роки не покарано поверх 3.000 розбійників, коло 6.000 убийників і коло 400 тисяч злодіїв, коли приняти, що кождого злочину довершив тільки оден злочинець. Отже велика більшість злочинців ходить собі свобідно.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

Учительські справи

Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“.

6) Листу Комісії-матки прийнято більшістю. (Гл. „Н. З.“ ч. 45) п. В. Литвин резиґнує з вибору але збори не приймають резиґнації. Відтак забирає голос дир. І. Строніський: Перед хвилиною Ком. Матка устами п. Котовича предложила іменувати мене почесним президентом т-ва. Статут не передбачує того. Дякую за почесть і резиґную з неї, бо я не є членом Надз. Ради. Також резиґную з члена Мирового Суду. — п. Дутко старається переконати п. Стронського, щоби не резиґнував, але надармо. Потім резиґнує п. Калинович. На його місце ставлять кандидатури п. Л. Посацького й п. М. Панейківної. Вибрано останню. — Відтак п. Гірняк (Станиславів) зачав виголошувати реферат на тему: „Творення варстатів праці“. Одначе його слабий, ледви чутний голос заглушує шум на салі і гуркіт з вулиці. Промовець пригадав статті про сю справу в „Учит. Слові“. Він був в Коломиї, Тернополі, Рогатині й інших місцевостях і всюди було зрозуміння акції творення варстатів праці для безробітних учителів. На варстати праці мусять піти підвишки членської вкладки. Пропоную поручити справу творення варстатів праці тром членам Надзірної Ради. В тій справі відбулася конференція з аґрономами, на якій осягнено порозуміння і співпрацю наших аґрономів. — Дискусія над звітами зачалася о год. 5.5 попол. П. Гошовський (Станиславів): Бачиться на всіх наших зборах все тісамі лиця. Всіх українських учителів є 4964, з того членів ВПУВ тільки 2350, нечленів аж 2614! Яка тому причина? Ми чули зі звіту, що вина лежить по стороні членів. Але ще не є так в 100 проц. Вина тут також — по стороні проводу. Причина лежить у великих трудноцах, які дирекція робить при вступі в члени ВУПВ. Дирекція жадає по 200—300—400 зол. на посмертний фонд. Всі наші фінансові потягнення заломилися по дорозі. Союз Учительських Спілок виказав великий недобір. Вкінці подає свої два проекти у справі посмертного фонду. — П. Петрів: Ставлення справи посмертного фонду в сей спосіб нереальне. — П. Мацюк: Ми змучені вже статтями в „Учит. Слові“ й нинішною дискусією. Чому ставлять тут ріжні дикі проекти? Чому панує у проводі зневіра у власні сили? В 1905 р. ми були зовсім незорґанізовані але в короткім часі поставили нашу орґанізацію на ноги. Наше т-во мусить розвиватися дальше, коли має розвиватися українське учительство. Маємо вже новий статут і треба взятися до праці. Вітос сказав: „Єст зьле, бендзе още ґоржей“ і тому впав. Нам не вільно заводити похоронних пісень в „Учит. Слові“ ні тут на Зборах. Була велика зневіра в часах, коли повставало наше т-во. Одначе його засновники зуміли одушевити членів. Тепер дуже прикро впливає на нас, коли частина членів відпадає. Наша орґанізація повинна удержатися. Тут недостає щось у структурі. Велика роля посмертного фонду. Треба над ним добре застановитися. Скажу просто: Розвязка дуже проста й легка. „Супруг“ має фонд і з него виплачують посмертний фонд тим, що належать до него. Коли вмре, платять всі по 1 зол. Маємо „Народну Справу“. Коли згине корова, виплачують премію. В інтересі кождого є обовязкова ощадність. — П. Пеліх висказується проти проекту п. Гошовського. — П. Ставчак: Треба задержати міру, диспонувати лишми в границях нашої спроможности. — П. Макух: Від 9 год. рано чую сварку старої кліки з молодою. Коли застановляюся, то приходжу до переконання, що ВПУВ се не жебрацтво. Ті всі проекти опираються на зразках асекураційних товариств. Я з тим не можу погодитися. Мене зворушують злидні наших товаришів. Ходить про те, щоби кождий дістав рівну пайку. Одна справа товчеться по всіх інстанціях. Померла одна товаришка на заточенні. Були великі видатки при її перевезенні до краю. Покійна не платила вкладок 6 місяців. Чи належиться їй посмертний фонд? — П. Зельський: Хаос у справі посмертного фонду викликав провід. Ми всі платимо рівно вкладки, тому повинні мати рівні права до посмертного фонду. — (Далі буде).

З життя Муринів в Америці

Перед 70 літами американський Мурин не був навіть власником свойого тіла. В 1910 р. вже кожда четверта муринська родина мала свою хату. Давніше було між Муринами 98 проц. анальфабетів, тепер є їх тільки 10 проц. (А в нас?) До Муринів належить тепер величезне майно: вартости понад 3 міліярди долярів. Кождого року понад 1.000 Муринів дістає дипльоми в високих школах. Приблизно 5.000 патентів дістали Мурини. З них визначні винахідники в ділянці техніки, хемії, медицини. Вони також визначні музики, різьбарі, малярі, актори, поети й письменники. Дуже добрі з них також історики, критики штуки й літератури. Велику славу Мурини здобули собі в рільництві (цукор, риж, тютюн і бавовна). Хоч американські Мурини становлять 1/10 мешканців у Злуч. Державах, однак у їх руках 1/3 частина фарм. Мурини є власниками коло 50.000 підприємств, 72 банків і понад 40 асекураційних товариств. Через їх руки переходить річно близько 35 міліярдів долярів. Мають близько 400 ріжних часописів і журналів. Їх участь у житті Злучених Держав дуже визначна. Але повних прав не мають ще й дотепер. Білі погорджують ними.

Катол. фільмова акція в Італії

В Італії повстала орґанізація для підпирання реліґійного й виховного фільму. Ся орґанізація творить складову частину Католицької Акції в Італії. Вона стоїть в тіснім звязку з Ватиканом, що видно вже зі складу почесного комітету і з круга опікунів. Голова нової орґанізації се уповноважнений представник Мальтанського Ордену при Апостольській Столиці, князь делля Скалетта. В проводі находяться тільки особи з голосним іменем, що займають визначне становище в католицькім житті Італії. Діяльність т-ва простягається на всі справи, звязані у фільмом. Ріжні секції т-ва працюють в повнім розгарі. Під проводом сенатора проф. Люїґі Монтрезора створено акційну спілку „Люкс Хрістіяна“. Її завдання: уладити кінотеатри, продаж кінових апаратів, виготовлювання й випозичування фільмів. Має повстати Центральний Дослідний Виділ під проводом п. Дон Карля Канчіяні, одного з загально відомих особистостей в італійськім фільмовім виробництві. Він видає італійський католицький часопис „Рівіста дель чінематоґрафо“. Католицька фільмова акція так побудована, що вона може творити завязок католицької фільмової світової орґанізації. Істнує дійсно намір заложити такий світовий союз. Коли Рим стане центром католицької фільмової акції, то се буде великий крок вперед. Катол. фільмові орґанізації поодиноких країз будуть мати добру опору в центральній орґанізації в Римі, звязаній тісно з Ватиканом. Взаїмна міжнародня поміч і співпраця, вимїна досвіду, також вимїна фільмів можуть бути здійснені для катол. світової фільмової орґанізації найкраще через Рим. Також заложення нових катол. фільмових орґанізацій в ріжних краях, де ще їх нема, буде значно улекшене при помочи світової катол. фільм. орґанізації з осідком у Римі. (За „Шенере Цукунфт“ ч. 38 з 1933 р.).

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

ОСИП НАЗАРУК

ДО ІТАЛІЇ

(Вражіння з подорожі).

Хто їде до Італії через Відень, тому раджу спинитися бодай на оден день в невеличкім місточку Філях в Каринтії. По перше тому, що подорож не повинна мати нічого спільного з перегонами, а вісім годин їзди поспішним поїздом з Відня до Філяху зовсім вистарчає в часі ферій, щоб відпочати. По друге тому, що Філях се одна з найкрасших гірських місцевостей, які взагалі можна побачити.

Уявіть собі чистеньке місто величини 24.000 мешканців, оточене вінком дуже високих гір. Богато верхів тих гір зовсім нагих. Серединою міста пливе велика бистра і дуже богата в воду ріка Драва. Обидві половини міста лучить понад нею ряд мостів. Готелі вигідні, недалеко стації, розмірно недорогі. Від стації до середини міста й до ріки крок землі. Місто дуже старе. Хоч вперве згадане в грамоті корола Карлмана під 878 р., то воно було без сумніву замешкане вже в передримських часах. Цікаво, що за римських часів мала ся місцевість якусь кельтійську назву, а доперва потому названо її з латинська „Біляхіюм“, правдоподібно від словінського „Біляк“. З того й німецьке „Філях“. Церкви в Філяху старі, кладовище свідчить про високу культуру населення. Сам нарід в нашім понятті краси негарний, особливож мало гарного жіноцтва: люди невеличкі, переважно чорні, дуже часто мають шиї здеформовані недугою волів. А прецінь які вони культурні! Всюди взірцевий лад і порядок, велика чистота, все уряджене зі смаком, навіть прості люди поводяться в церквах так, що коби наші інтеліґенти вміли так поводитися. Всюди видно заможність, скрізь богато преси і журналів, навіть у молочарнях стоять до публичного ужитку ріжні журнали, між ними й величаво ілюстрована моноґрафія про Філях, видана в 1931 р.

Думаю над тим, відки властиво береться тут у горах така висока культура? І приходжу до погляду, що не вигідне торговельне положення її жерело, бо як відомо кожде богацтво можна пропити і прогайнувати. Зрештою знаємо з історії, що найбогатше зі старинних міст Картаґіна зовсім не належало до найбільше культурних. Отже висока культура полягає на добрій орґанізації Церкви, то значить передовсім духовенства, в першій мірі монашого — і на самоуправі. Без тих двох передумов висока культура неможлива.

Маленьке місто Філях має невеличкий але дуже інтересний музей, в котрім бачив я прикраси Обрів: здається в спілці з ними прийшли сюди свого часу Словінці (потому висунули їх або засимілювали Німці).

З вигід, які дає Філях подорожному, найприємніша і найбільш успокоюча нерви мабуть та, що тут можна сісти собі в каварні буквально над самим берегом великої й бистрої Драви та годинами вдивлятися в її прудкі филі. І ще є три км від осередка сего міста стара-стара купіль, знана під назвою „Вармбад“ (її теплоту треба розуміти в той спосіб, що порівнується її з теплотою ін. гірських вод, котрі як відомо не належить до теплих). Отже та купіль особливо добра для Українців тим, що від соток літ має славу, що лічить від забудьковатости. Я думаючи, що се дійсно тепла купіль, скупався в ній але потому відпокутував кількадневною горячкою, бо я був щойно по операції й таких експериментів не повинен був робити. Одначе свого побуту в Філяху мимо того не жалую.

З Філяху виїхав я 12. липня о год. 5.42 рано до Італії, бо не міг перепустити нагоду, скористати з 75% знижки ціни їзди, яку тепер дають з приводу фашистівської вистави в Римі. З Відня до Риму й назад коштує їзда поспішним поїздом (в Італії II кл.) всего 133 шілінґів або зол.

Недовго тревало і на стації граничній Тарвізіо побачив я першого правдивого фашиста: молоденький симпатичний хлопець в однострою, мав чорну сорочку, чорні рукавички і чорні скіряні штильпи на ногах. З вигляду й поведення зовсім був неподібний ні до Донцова, ні до Дмитра Паліїва. Я відітхнув, подумавши, що коли фашисти

Дня 15 с. м. вислали ми нашим П. Т. Післяплатникам окремі упімнення. В них зазначено кілько залягають з передплатою. Просимо якнайскорше її вплатити. Тих П. Т. Післяплатників, котрі залягають більшою квотою за часопис, просимо прислати бодай половину довгу, бо Адміністрація в нинішнім часі кредитувати не може й буде примушена стягати довги. Наші П. Т. загран. Передплатники дістали упімнення на коверті, в котрій одержали попередне ч. „Нової Зорі“. На коверті по лівій стороні вгорі була виписана червонилом довжна квота.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець приймив недавно на авдієнції значну ґрупу глухонімих із Риму. Виголосив до них надзвичайно сердечну промову. Глухонімі глядячи на уста Св. Вітця, розуміли кожде Його слово й тому слухали з великим зворушенням.

Печера Матері Божої з Люрду в Станиславові. Вже нераз ми чули про печеру Матері Божої з Люрду. Три роки тому українське паломництво під проводом Преосвящ. Кир Йоана Бучка шукало у стіп Марії Непорочно Зачатої обильних ласк для себе і для своїх в тому далекому Люрді, знаному із постійних чудесних уздоровлень, які діються там біля Непорочної. Особливо підчас відновлювання керниці, обильні ласки як душевні, так тілесні спливають на вірний народ. Щасливі ті, що мають те непохитне довіря до Марії. І наш нарід знає про чудесні уздоровлення в Люрді. Маленька книжечка о. Породка Володимира Чина ОО. Редемптористів рознесла славу Матері Божої з Люрду по всіх закутинах краю. Неодин бажавби на вірлиних крилах злетіти в той далекий Люрд, що криється серед розкішних Піренеїв та обставини на те не дозволяють. Та і в тому найшлася рада. Повстали численні печери Матері Божої з Люрду в ріжних краях: в Бельґії, Голяндії, Німеччині, Італії. Навіть в городах Ватикану минулого року Святіший Отець поблагословив печеру Непорочної з Люрду. І милим Марії це діло її діточок. Неодно з тих місць, де уладжено таку печеру, стало звісне з чудесних подій. Вистарчить згадати про бельґійський Люрд в Остакері. Того року вже 35 разів являлася Непорочно Зачата дітворі біля печери М. Б. з Люрру в Борені. Недавно один робітник одержав біля цеї печері здоровля. Се вже четверте з ряду чудо в тій місцевости.

Дня 25. червня с. р. в празник Матері Божої Неустаючої Помочі поблагословлено першу печеру Матері Божої з Люрду на наших землях. Уладжено її на площі перед каплицею Отців Редемптористів у Станиславові. Рано о 10-ій год. відслужено торжественну Службу Божу в печері. Пополудни відбулося посвячення печери при великім здвизі місцевого населення і з дооколичних сіл. Закінчено свято походом з Найсвятішими Тайнами і з образом Матері Божої Неустаючої Помочі вулицями міста Станиславова. Свято минулося, а чарівна статуя Непорочної стягає очі всіх до себе. І клоняться мимоволі коліна на вид цеї Діви Непорочної й уста шепчуть покірно ту молитву, таку милу Марії: „Богородице Діво, радуйся“. Радуйся на наших землях і зсилай обильні ласки й на наш народ, який все Тобі був вірний, який ніколи не захитався в довірю до Тебе. — У ч а с н и к.

1 липня відбулася інтронізація нового еспанського примаса в Толеді, еп. Ґоми.

В Падуї вмер еп. Йосиф Баллеріні, визначний катол. письменник.

Кардинал Міноретті з Дженуї (Ґенуа) святкував недавно 50-ліття свойого священства.

Понад 2.000 осіб у Відні вернуло до католицької Церкви. Се ті, що під впливом безбожницької аґітації соціял-демократів тому кілька літ виступили були з катол. Церкви (КАП).

100 літ минає с. р. від оснування католицького епископства в Шікаґу.

Атеїзм -- руїна народів

Пражський архіеп. Каспар видав пастирський лист, в котрім із болем стверджує, що в ЧСР навіть деякі дуже поважні чинники виступають ворожо не лише проти катол. Церкви, але навіть проти самого Бога. Пропаґується низький сензуалізм (гедонізм). Така пропаґанда руйнує серця молоді, спричинює самовбійства, руйнує родинне життя. Виходить, що для новітньої людини нема вже ніяких святощів, нема власности, нема чести, ні доброго імени ближнього. Над тим працювала масонерія цілих 200 літ всякими нечесними орудниками, брехнею, клеветою і насильством. Утративши пошану для Господа Бога, люди втратили також пошану для родичів і для всякої людської власти. Щезло взаїмне довіря, один чигає на погибель другого. Поширилися ненависти й зависти. Вязниці переповнені злочинцями. У приватнім і публичнім житті взяла верх брехня. Всі народи знищила одна тільки безбожність і неморальність. Чимало славних і могучих колись народів самі викопали собі гріб. Часи про які згадує св. Павло в листі до Римлян (1, 29—31) дуже пригадують теперішні часи. Лист кінчиться гарячою заохотою вернути до практик реліґійного життя.

Фараони, що теж правили самодержавно але милостю Божою а не іменем народу, оставили по собі на віки вічні піраміди. А що оставите по собі ви, інтеліґентські самодержці іменем народу? Руїни знищеного вами надбання попередніх поколінь і трохи ґною від того, що ви пожерли. (В. Липинський).

мають більше таких чемних хлопців, то під їх владою все таки можна жити. А що вони били чи бють соціялдемократів, то якже їх не бити, коли вони такі як наш Володимир Вікторович? Сеж прямо неможлива річ.

В моїм купе сидять три старі Німкині: одна літ коло 50, дві поверх 60, вже з білим волоссям. А ще подорожують і мають очевидну радість з того подорожування. Одна з них відважилася заговорити ломано по італійськи до фашистівської сторожі й одержала чемну відповідь. Що то за радість була! Раз у раз хвалилася своїм товаришкам, що говорила „з дійсним фашистом“ і що той відповів їй, що найблища стація буде по лівій руці. „Сіністра“, повторяла раз у раз. І тішилася так, що й мені втішно було.

Через наш ваґон переходить щораз більше влади: і королівської і фашистівської, всі в однострояхи, а паспорти відбирав урядник в цивільнім одязі. Представники фашистівської влади складають докази, що розуміють свою службу лучше ніж австрійські Німці. А саме коли я запитав австрійського цлового урядника, чи треба в паспорті записати, що везу з собою машину до писання, щоб опісля коли з нею вертатиму, не хотіли в мене цла, той відповів, що треба і казав мені йти з нею до цлового уряду на стації. Приходжу, а там кажуть, що не треба, бо то річ потрібна до особистого ужитку. Фашисти на місці відповіли, що не треба нотувати машини. Взагалі фашистівська служба робить добре вражіння: чемна, жива і точна. Коби так дальше.

Італійський кондуктор звертає мені увагу, що я маю право їхати II кл. а їду III-ою. Питаю його, чи в другій є місце. Відповідає, що є. Переношуся. Дійсно — є місце: на цілий ваґон я оден цивільний і оден військовий. Не на купе, тільки на цілий ваґон. Подібно слабий рух в тих поїздах, що минають наш.

Перше, на що я звернув увагу, була велика чистота в ваґоні II кл. Італійцям закидають нечистоту, а вони мають чистіші ваґони ніж наші. Та побачимо, що буде дальше.

Поїзд переїхав границю поміж високезні гори. Довкруги пусто. Тільки денеде видніє якась нужденна загорода, а біля неї то шматочок слабо розвиненої кукурудзи, то бульбочки. Перші дві італійські стації мають у собі щось словянського, щойно стація Понтеба має італійський звук.

Треба бачити на власні очи зелізничі шляхи і звичайні дороги, котрі побудовано серед сих високих і переважно нагих гір, щоб уявити собі, кілько праці і коштів вони вимагали. Тут в будову сих доріг вложено очевидно величезні капітали. Кілько тут тунелів! Кілько мостів! Кілько муру збудовано попри шлях щоб він здержував усування гір...

Дивлюся я на ті нагі і дикі верхи й зачинаю розуміти страх давних Римлян перед тими племенами, що переходили Альпи і йшли на Італію. Во істину, було чого боятися: бо хто перейшов сі пусті і страшні гори тай ще при тодішнім бездоріжжі, тому не треба було в Італії аж пригадувати, щоб хоробро боровся, бо інакше мусітиме вертати сим страшним і голодним бездоріжжам. Отже ті, що перейшли сі гори, боролися як льви на сонцем залитій італійській землі. І тому не легко було виграти з ними битву.

Що далі на полудне то бачу все більше листястих дерев, особливо часто вербу, вільху, далі акацію. Коло стації Карнія вперве бачу винну літорость з її пальчастим листям. Коло год. 9.30 рано вже коло тору нема тір, тільки видніють ще оподалік. Довкруги все більше і більше рівнини, все більше і більше сонця і тепла, все більше і більше літорослі. Се вже Італія, хоч небо ще несвобідне від хмар. Доми мають якийсь своєрідний вигляд, як ніде інде; вони всі криті якоюсь спеціяльною скуленою дахівкою, дуже часто невиправлені, часто поверхові, навіть доми хліборобів. Та що дальше на полудне, то більше сонця і більше тинку на стінах. Країна вигляде як огород упрявна.

До мого купе всіла молода Італійка з около 5-літним синком, милою дитинкою. Та розмовляти з нею було годі, бо знала тільки по італійськи. І я заснув.

Збудився я аж перед самою Венецією. (Д. б.).

МЕДИЧНІ СПРАВИ

Дещо про сон

Факт, що сон в перших годинах найглибший, довів до фальшивих заключень, що одна година сну перед північю більше варта як дві по півночі. Експерименти, що їх перевів директор психольоґічної ляборатории кольґейтського університету в Злучених Державах Північної Америки Донелд А. Лерд на протягу останніх девятьох літ (спеціяльна ляборатория для дослідів над сном) виказали однак, що хоч пересічна людина спить в другій і дальших годинах лекше як в першій годині, то відпруження в пізніших є важним елементом доброго сну. Досліди виказали, що важніше, чи хтось добре спить, ніж, як глибоко й як довго хто спить. Рухи тіла перед сном утруднюють засипляння, через них людина часто будиться серед ночі й є більше заспана зранку. Духова втома перед спанням не ділає так. Чим менше ми духово подразнені, як кладемося до ліжка, тим кращі вигляди на пересічно добрий сон. Люди, що з ріжних причин лягають до ліжка з песимістичним поглядом на найблищий день, сплять звичайно гірше як звичайна людина.

Дуже докладні дослідження виказали, що одна з найважніших причин безсонности дорослих людей се або невідповідний харч або за мало його в шлунку. Почування голоду впливає дуже значно на якість сну. Стверджено, що легкострава пізна вечеря або солоджений теплий напиток перед спанням впливають дуже корисно на сон. Як хтось привик при вечері пити постійно якусь порцію чаю чи кави, то вона не викликає безсонности. Скорше спричинюють се вечірні заняття, що викликують подразнення. Як такі подразнення тривають аж до часу, коли кладемося спати, то можемо влекшити засипляння теплою купілю в ванні. Але як хтось правильно що вечора купається в теплій або горячій воді, то купіль тратить тоді своє добре ділання.

Передумова доброго сну се відповідна температура тіла. Повітря у спальні не має бути ніколи таке холодне, щоби треба було накладати на себе цілу гору ріжних прикривал. Як з другого боку спальня дуже холодна, а ми не добре накриті, то щоби вдержати нормальну температуру, наше тіло мусить виконувати працю понад нормальну. Як пробудимося й відчуваємо холод, то можемо бути певні, що наш сон не був дуже покріпляючий.

При помочі інструментів доказано, що навіть легкий шелест, що його робить особа переходячи навшпиньках попри ліжко, збільшає напруження мязів того, що спить майже до межі пробудження. Кладеться спати хтось, що спить з нами в одній кімнаті, а ми вже заснули, то це шкодить нашому снові. І не улягає найменшому сумнівові, що в кімнатах, до яких доходить гуркіт переїзджаючих трамваїв і зелізничих ваґонів, спиться погано, все одно, чи ми свідомі того, чи ні. Світло також дуже перешкоджує у сні. Навіть як вулицею переїздить авто й до спальні впаде луч світла, то й це заколочує спокій тіла.

Також і краска спальні може мати вплив на якість сну, хоч і не так дуже як гуркіт або температура. Спокійна, латідна краска стін, в першій мірі синя й зелена, сприяє засипляню. Доказали це досвіди, що їх переведено в американських інститутах. Як літом вранці починає падати до спальні соняшне світло, то відповідний кольор стін в годинах, коли ми є вже блищі до пробудження, впливає дуже успокоюючо. Кімната помальована на червоно або в яскравих красках непокоїть сон у цих ранішних годинах.

Американські досліди виказали, що краще спати зовсім без сорочки, чим в сорочці або піжамі.

Не треба собі ломити голови над тим, в якім положенню має бути тіло підчас сну. І так майже що чверть години зміняємо положення тіла в ліжку. Саме тіло вишукує собі інстинктовно найкращу позицію. Також не треба журитися сонними маревами, що мають перешкаджати у сні, бо правдоподібно їх вплив нешкідливий. Взагалі здається, що сонне марево се деякого роду охоронний вентиль для людей, що мусять робити щось, до чого не мають охоти, або взагалі, що невдоволені зі свого життя. Хто хотівби менше снити, то повинен би підшукати собі працю, що більше відповідала би йому, або найти собі миліше житло.

Щоб усталити, до якого ступіня сон відновляє зужиту енерґію, Американці робили цікаві досліди і пробували заступити сон середниками поживи, що витворюють енерґію. Найцікавішим результатом цих дослідів було те, що їдженням можна відновити енерґію, яку ми не могли нагромадити через те, що не спали. Одну-дві години неспання можна заступити споживанням більшої скількости вуглеводнів (мучних і солодких страв). Ті що грають по ночах у бріджа, можуть удержатися свіжіші ніж їх партнери в той спосіб, що зїдять чимало солодощів. Ті що мусять виїздити в дуже ранніх годинах на якісь пильні ранні заняття, повинні вранці спожити подостатком углеводнів (тісточок, печива), щоби заступити в цей спосіб недоспані години.

Наш шлунок не відчуває шкідливого ділання углеводнів доки ми споживаємо також і інші мінерали, вітаміни, протеїни й т. д. Всіх їх треба до будування нашого тіла тоді як углеводнів треба мязам, щоби могли виконувати свою працю.

Добродійний вплив на сон має також вапень (кальцій). Пересічна людина потребує 1 ґрам вапня денно. Учені усталили, що як лиш тілові недостає трохи вапня, то людина стає дуже дразлива.

Крім вапня треба додавати до страв рівночасно таку саму кількість фосфору й споживати відповідну скількість вітаміни Д (протирахітичний чинник). Малі додаткові речовини до вапня се молочні продукти, яйця й більша частина свіжих овочів.

Нема зовсім чого журитися, як хтось час від часу ненормально висипляється. Тоді треба лежати бездільно в затемненій кімнаті. Тиснення крови, віддих і переміна матерії вирівнуються тоді майже до відносин нормального сну — але тільки тоді, як той, що не може заснути, не клопочеться тим, що сон не хоче прийти до нього.

Деякі люди думають фальшиво, що вони не сплять цілими годинами, бо вони чують, як бє кожда година. В дійсности вони зареєстрували биття годинника в своїй підсвідомости підчас сну. Бо ми спимо тільки частинно, і не всі частини тіла дрімають у тім самім часі.

Людський орґанізм має свій природний ритм сну. Найкраще приходимо до себе (відпочиваємо й відсвіжуємося) по денній праці, як що вечора йдемо спати в означеній годині. Душевні зворушення й схвилювання, що їх дізнаємо при читанню часописів чи оглядданню фільмів, сидячий спосіб праці, напруження й метушня, праця під високим тисненням—все те причиняється до того, що сон стає чимраз трудніший для нинішної ґенерації, як це він був для наших дідів, мимо їх нераціональних перин, примітивних пружин і непровітрюваних спалень.

Читання в ліжку се добрий середник проти безсонности. Хто добере собі відповідну книжку, вона відвертає його духа від щоденних турбот. Тоді він забуває про страх перед безсонністю й чує, як його огортає сонність. Та ще заки наступив цей мент, він уже тішиться деяким відпруженням, що його добродійне ділання не уступає богато снові. А хто вже раз привик до читання в ліжку, той засне навіть і тоді, як його слабнуча рука держить найбільше напружуючу сторінку книжки. А навіть як хтось пробудиться в ночі й не може заснути, то нехай бере до рук книжку.

Рак -- заразлива недуга

Боротьба з раком йде богато літ. Тисячі учених на цілім світі працюють над дослідженням сеї страшної недуги. Одначе досі ще не викрили ні її суті, ні походження ні тимбільше успішного ліку. Та всеж таки осягнено вже деякі висліди. Передовсім уліпшена д-ром Лове з Ліверпулю метода Бендієна дозволяє розпізнати рака в 98 проц. випадків. На клініці Сальпетрір в Парижі зачали вживати серум, приготоване з їди вужа кобри. Хоч се не вилічує з рака, але здержує його розвій і злаґіднює болі. Найтрудніша справа се викриття причин рака. Бактеріольоґічні досліди не дали ніяких вислідів. Була загальна думка, що рак се не заразлива недуга. Одначе недавно проф. Шампі ствердив, що птиці замкнені разом з курми, недужими на рака, занедужували на рака. Два лікарі в Державнім Інституті Здоровля в Злучених Державах Північної Америки, Ґльовер і Енґле, виплекали бактерії рака. Їх защіпили морським свинкам, котрі занедужали від того на рака. Се відкриття має далекосягле значіння, бо тепер можна буде скорше найти успішний лік проти цеї страшної недуги.

Звязки між цвіллями й бактеріями туберкул

Вже від довшого часу деякі вчені припускали, що між повставанням бактерій туберкул і деякими родами цвіллі є якийсь звязок. По думці професора Ендерляйна бактерії туберкул малиби бути переходовою формою одного нитковатого грибка, що має наукову назву Асперґіллюс. Нові досліди мадярського дослідника д-ра Себастіяна Сатмарі потверджують це припущення. Ниткові грибки можуть перемінитися в бактерії серед обставин, що їх ще не вдалося зовсім розяснити. Новотвори, що повстають з нитковатих грибків відповідають у бактеріольоґічнім змислі поняттю бациля та мають хороботворчі прикмети, як у правдивих бактерій. На це вказують лікарські оглядини. Стверджено, що як вприснути звичайні грибки цвіллі у скіру звірят, то вони живуть там дальше й викликують хоробливу ткань, що зовсім подібна до туберкульозної.

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ, — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/I. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ УНДА оповістив в „Ділі“ (ч. 185) дві резолюції проти видавництв п. Івана Тиктора („Новий Час“, „Наш Прапор“, „Народня Справа“ і „Комар“). В резолюціях сказано, що преса п. Тиктора веде боротьбу з Ундом, оклевечує його провід, намагається понизити вартість і вагу проводу й партії та прямує до підірвання довіря громадянства до тих установ. Супроти того ЦК Унда взиває членів сеї партії, щоби не піддержували видавництва п. Тиктора.

ВИКЛЮЧЕНИЙ З УНДА ред. Д. Паліїв помістив в „Новім Часі“ заяву, що він сам виступив з Унда. Заяву підписали також пос. Вол. Кохан і п. Петро Постолюк. Підписані обіцяють в тій заяві, що своє становище зясують у пресі і в прилюдних виступах у Львові і в краю.

ЧЛЕН ЕКЗЕКУТИВИ УНДА пос. Волод. Кохан помістив у „Н. Часі“ заяву, в котрій опрокидує твердження Екзекутиви, що п. Дмитра Паліїва припинено в правах члена Унда одноголосно. Пос. Кохан в тій заяві пише, що хоч він член Екзекутиви то участи в дотичному засіданні Екзекутиви не брав, бо його туди не запрошено.

МАЙЖЕ ВСЯ АНҐЛІЙСЬКА ПРЕСА подала довші або коротші вістки про самогубство М. Скрипника, визначного українського большевика. Ся преса підчеркує, що безпосередною причиною його самогубства було обвинувачення червоного диктатора з Москви Постишева, що Скрипник стояв у звязку з національним українським рухом і є протисталінівських переконань.

ГОЛОВНИЙ ПРОУРЯДОВИЙ ЧАСОПИС „Ґазета Польска“ дальше неприхильно ставиться до підписаного в Римі договору 4-ох. Сему договорові „Ґ. П.“ закидає, що в його склад не входить Польща й СССР. Сі держави, каже „Ґ. П.“ „не дадуть накинути собі ніякої розвязки суперечної з їх життєвими інтересами“.

КАТОЛИЦЬКІ СВЯЩЕНИКИ в Німеччині мають зречися посольських мандатів. Це має наступити наслідком заключеного конкордату (АТЕ).

МІН-ВО ЗАҐРАНИЧНИХ СПРАВ НІМЕЧЧИНИ старається уникати заострення взаємин з Москвою. Пресі й політичним гітлерівським орґанізаціям наказано здержуватися від всяких виступів проти СССР. Заборонено навіть віче під кличем несення помочі голодуючим Німцям в СССР („Молва“ ч. 160).

ПРУСЬКИЙ ПРЕМІЄР ҐЕРІНҐ іменував зятя італійського короля геського князя Филипа членом пруської державної ради. Сей князь, загорілий гітлерівець, уходить за евентуального кандидата на президента Німеччини по смерти або уступленні Гінденбурґа.

МІРОДАТНІ КРУГИ В НІМЕЧЧИНІ обговорюють справу відібрання жінкам посольських мандатів до райхстаґу і краєвих соймів. Гітлерівці стоять на становищі, що жінки не повинні займатися політикою (АТЕ).

В НІМЕЧЧИНІ опрацьовують нову виборчу ординацію до райхстаґу і краєвих соймів. Вона буде побудована на засаді корпораційного представництва. Послів до парляменту і краєвих соймів покликуватимуть окремі колеґії ріжних професій (звань) (АТЕ).

ДОГОВІР 4-ОХ, підписаний в Римі, найшов суперечну оцінку французької преси. „Ль' Ордр“ пише, що сей договір стане лише орудником імперіялістичної політики Німеччини. „Тан“ вважає, що договір 4-ох се поважний етап у розбудові мира.

НОВИНКИ

В справі допомоги жертвам сегорічних повеней відбулася у Львові нарада представників греко-католицьких Ординаріятів, Чина СВВ і представників усіх наших центральних установ. На нараді вибрано комітет допомоги жертвам повені. Головою Комітету вибрано Преосв. о. д-ра Івана, львівського епископа-помічника.

Води в Станиславівщині вже опали. В Дністрі маси вод також вже перейшли. Щойно тепер можна буде оцінити висоту втрат у хліборобстві. На всякий випадок вони дуже великі. Без негайної допомоги правительства й цілого громадянства, Підкарпаття опиниться в обіймах страшного голоду.

Священики жовківського деканату рішили на деканальних зборах вживати в переписці з державними властями тільки української мови.

В память о. М. Шашкевича відбулося в Добромилі повітове свято. В богослуженні й панахиді взяло участь 11 священиків під проводом о. дек. Мариновича. Відповідну проповідь виголосив о. ігумен д-р Лабай ЧСВВ. Похід через місто на площу „Нар. Дому“ влада заборонила. Святочна академія на площі „Н. Дому“ випала величаво. Вступне слово виголосив д-р Антоневич, реферат пос. д-р В. Загайкевич. Відтак виступали хори з Добромиля, Війська й Ляцького. Деклямації виголосили: п. Уляновський, п. Мальґівська і студ. Глухий. Мимо непевної погоди на святі було понад 3.000 людей з цілої Добромильщини. На закінчення відбувся фестин.

В Перемишлі підчас Свята Евхаристії поліція наказали зняти знад престола синьо-жовтий прапор. Поліція забрала прапор з собою.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ЧАСОПИС „Дейли Експрес“ пише, що підписаний в Римі договір 4-ох став причиною замішання в Европі. Велика Британія стремить до ослаблення авторитету Союза Народів. Сей пакт викликав побоювання, що Анґлія й Італія радо скріпилиби правительство Гітлера коштом концесій, які сподіються добути від східно-европейських держав (ПАТ).

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА“ з 9. VII. бр. повідомляє з Лондону: Польські и німецькі фашисти під впливом фон Розенберґа заключили в Берліні порозуміння. На підставі того порозуміння Поляки хочуть Німеччині віддати коридор і Поморя. За це німецькі фашисти допоможуть польським фашистам, які хочуть здобути території на совітській Білорусі й Україні.

СЕРЕД ФРАНЦУЗЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ заповідається розлам на 3 ґрупи. Всі три ґрупи стараються як найосновніше себе здискредитувати.

АМЕРИКА ВИЗНАСТЬ СССР „де юре“ в слідуючім місяці. Так пише часопис „Шикаґо Трібюн“.

В КАШҐАРІ, б. провінції Китаю, проголошено незалежну туркестанську республику. Головою нової держави став ґен. Мавсін, провідник самостійницького руху китайського Туркестану.

В ЯПОНІЇ викрили террористичний заговір проти японського премієра і проти міністра війни. Перед правительственними будинками і перед анґлійською амбасадою поставлено сильну поліційну сторожу.

ПРЕДСТАВНИКИ ЯПОНІЇ переговорюють в Берліні з німецьким правительством в справі заключення союзу між обома державами. Союз мавби головно протибольшевицьке вістря („Ґ. П.“).

Коломиї й околиці під увагу! Нам пишуть: В поворотній дорозі з Косова вступить до Коломиї лише на дві вистави наш улюблений і найкращий Театр ім. Тобілевича. Дня 22 липня (в суботу) в салі Щадничої Каси буде виставлена перший раз на тут. сцені народня оперета п. н. „Пісні в лицях“, в оригінальній постановці М. Бенцаля; в неділю 23 липня буде виставлена широко-відома наша опера п. н. „Катерина“, муз. М. Аркаса.

В Турці відбувся попис дітвори Української Захоронки під проводом Сестер. Всі точки: діточа вистава „Прогулька“, руханкові вправи й деклямації випали гарно. Численно зібрана публика мала нагоду переконатися, що Українська Захоронка в добрих руках.

Лемківське Т-во „Український Народний Дім“ в Сяноку приступає до будови власного дому. Се буде нова національна твердиня українства на Лемківщині.

Діточі садки в Сяніччині істнують з с. Токарня й Вільхівці. Незабаром мають відкрити дальші діточі садки, м. і. в с. Попельня та Війське.

Діточий садок в Теребовлі веде в домі „Української Бурси“ п. М. Благітківна. До цего садка приходить около 50 дітей. Лікарську опіку над садком виконує д-р Т. Воробець.

Село Волощина (Підгаєччина) має водопроводи і купальню. Тепер запроваджує електричне освітлення. Проект водопроводу і його будову виконав п. К. Осадца, коваль з фаху і керничник. Фахову освіту п. Осадца придбав собі виключно практично. До технічних шкіл не ходив („Технічні Вісти“).

Будують „Народний Дім“ в місточку Миколаїв к. Ґаїв. Посвячення угольного каменя відбулося 16 с. м.

СС. Василіянки в Яворові зліквідували з кінцем сего шкільного року свою приватну учит. семинарію. Вона проістнувала 26 літ. На її місце СС. Василіянки думають оснувати педаґоґічний ліцей.

Язва мотилів на Гуцульщині. Небувала язва мотилів, біляків-капустяників навістила Гуцульщину. Незчислимі хмари тих білих мотилів залягають огороди й поля розмоклі по останній повені та загрожують цілковитим винищенням городовин і овочів.

Україна—Рекорд 4 : 2 (2 : 0). По гарній і цікавій грі „Україна“ здобула 15. с. м. заслужену перемогу. Ворота для „України“ стрілили: Кльош (1), Цимбала (2) і Максимів (1).

Україна—Тім Імператор-Ґлядіятор 2 : 0 (0 : 0). З причини великої спеки 16. с. м. гра була повільна. Двоє воріт стрілив Маґоцький.

Прогулька австрійських туристів в числі 400 осіб прибула до Львова. Частина прогульковців виїхала на воєнні цвинтарі, де спочивають їх свояки. Решта розїхалася по східногалицьких живцях і літнищах.

Заворушення робітників в Супраслі (білостоцьке воєвідство) довели до сутички з поліцією. У висліді 2 робітники вбиті, 5 ранених. Також ранено зглядно побито кільканацять поліціянтів.

Карло Радек головний редактор московських „Ізвестій“, котрого з великою парадою обвозять здовж польсько-німецького пограничча, висказував велике захоплення пристанею в Ґдині.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні відбувся виклад в німецькій мові д-ра Райнгольда Травтмана, професора словянської фільософії на університеті в Липську, п. з.: „Хроніка Нестора“.

В Королівськім Інституті для Міжнародних Справ у Лондоні відбувся відчит адв. П. І. Лазаровича на тему: „Українське питання з точки погляду українського Канадійця“ (Укрбюро, Лондон).

Церква в самоході. На світовій виставі в Шикаґу виставлено церкву в самоході. Побудувало її Місійне Товариство „Поширення католицької Церкви“. Ся церква на колесах переїхала більше як 100.000 анґл. миль, виконуючи в ріжних краях свою місію. Внутрі самоходу є вівтар, 70 місць, сповідальниця, образи й помешкання для священика (дві кімнати з кухнею). Сю мандрівну церкву посвятив кардинал Ґіббонс у 1915 році.

Всеславянський Співацький Союз повстав у Празі. В перших загальних зборах взяли участь: Чехи, Словаки, Українці (еміґрація), Поляки й Югословяни.

„Листи царської пари підчас світової війни“ вийшли в Празі окремою книжкою.

В СССР замкнено 268 християнських церков в часі між 1 січня і 30 червня бр. Значну частину сих церков перемінено на осередки безбожницької пропаґанди (КАП).

Чума й тиф в „раю“. Анґлійські й американські часописи повідомляють, що на Уралі й Сибірі шириться чума. В Москві шпиталі переповнені хорими на тиф.

Затонуло 70 осіб. На Волзі коло Ярославля вивернулося судно з 250 прогульковцями. Більшість прогульковців вратовано. Стверджено брак 70 осіб.

В Естонії такі спеки, що збіжжа на полі „запалилися“. Заповідається голод.

Ґітлер жидівського походження? Один з австрійських часописів приніс сензаційну вістку, що мати Ґітлера була Жидівка й вона називалася Кляра Пельцль.

Скількість безробітних в Німеччині змаліла в другій половині червня на 120.000. Тепер безробітних в Німеччині начисляють 4,856.000.

Ескадра ґен. Бальбо, зложена з 24 гідроплянів, прилетіла до Шикаґа. На зустріч її вилетіло 40 американських військових літаків.

Летун Вілі Пост перелетів з Нью-Йорку до Берліна в 25 год. 40 мін. Він відбуває лет довкруги світа. З Берліна полетів він до Москви через Кеніґсберґ.

2 литовські летуни, що летіли з Нью-Йорку до Ковна, погибли коло Мислибора в Бранденбургії. Летуни зблудивши зачіпили за дерево й се стало причиною катастрофи.

ВИГРАНІ ІІІ-ОЇ КЛЯСИ 27-ОЇ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 100.000 зол. на ч. 137102; — 20.000 зол. на ч. 101560; — 15.000 зол. на чч. 25035, 28401, 29175, 125624; — 10.000 зол. на чч. 144378, 7477; — 5.000 зол. на чч. 67460, 82182, 94026, 110488, 96764, 105566, 23213; — 2.000 зол. на чч. 22003, 65463, 68334, 116127, 3013, 40334, 61305, 142132, 102058, 114526, 115798; — 1.000 зол. на чч. 22308, 29549, 141388, 148966, 42903, 116039, 132217, 138309, 92130, 94058; — 500 зол. на чч. 37463, 47746, 63781, 66415, 71626, 91344, 126819, 151280, 33502, 47505, 66003, 67726, 70489, 84504, 9904, 99919, 120645, 141743, 7928, 14726, 35371, 39277, 61711, 7158, 73913, 76132, 99233, 90904, 101271, 103420, 147290; — 400 зол. на чч. 17815, 31447, 58395, 61437, 65700, 67553, 74627, 84078, 91344, 92897, 112627, 125939, 137931, 139413, 139769, 146539, 15261, 25473, 50072, 62963, 69107, 84362, 84578, 90424, 93598 150895, 154328, 5163, 6424, 18156, 68416, 68702, 72057, 77750, 79158, 87392, 87779, 99749, 11220, 117910, 119469, 119562, 119914, 124422, 124169, 128472, 140619, 146304; — 300 зол. на чч. 7768, 11549, 12003, 15118, 36215, 37125, 40340, 50561, 54283, 58578, 62067, 68584, 87922, 98577, 117789, 125182, 128362, 103849, 146247, 136534, 1588, 9148, 18440, 21995, 34955, 46993, 49070, 72022, 75350, 101928, 100340, 116866, 129228, 143039, 143947, 145361, 146224, 146616, 147017, 151539, 23271 33100, 43374, 67146, 72123, 120353, 122117, 122855, 123307, 125457, 130101, 134356, 147186, 152421.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Речинець платностей податкових залеглостей хліборобів разом з державними й самоуправними податками: ґрунтового, доходового, маєткового та спадкового, повсталих перед днем 1-го жовтня 1931 р., на підставі розпорядку мін. скарбу з 15. ІІІ. 1932 р. (Д. З. Р. П. 31 поз. 319) відрочений до 15 серпня 1933 р.

Проект електрифікації цілої Польщі опрацювало Електричне Бюро мін-ва промислу. Супроти упослідження Сх. Галичини під оглядом електрифікації, проект передбачує спеціяльні полекші для воєвідства станиславівського й тернопільського. Про ті проекти чули ми вже нераз...

Грошевий обіг у Польщі в червні б. р. виносив 1.329.9 міліонів золотих. З тої суми на білети Банку Польського припадало 1.003.8 міл., на срібні монети 234.7 міл., і на більон (нікель і бронз) 94.4 міл. золотих. Скількість срібних монет у червні зросла на 3 міл. золотих.

Ціну 1 ґрама чистого золота на липень бр. мін-во скарбу усталило на 5.9244 зол.

Французька преса пише з приводу національного свята Франції 14 липня (збурення Бастилії): Економічне положення Франції одно з найліпших у світі. Скількість безробітних дуже мала. В краю нема голодних. Допомоги безробітним часто перевисшають їх потреби. В цілій державі панує атмосфера мира й добробуту. Припаси золота в скарбах сягають 82 міліярдів франків. Покриття франка золотом піднеслося до 75 проц.

Зворот до землі. Муссоліні оповістив статтю, в котрій стверджує, що в Італії та в богатьох інших краях зазначився зворот до землі. Це, каже Муссоліні, природний і здоровий відрух та підстава розвязки рільної кризи.

На світовій економічній конференції ведуть наради лише ріжнородні комісії. Сі наради триватимуть два тижні. Опісля конференція буде відрочена що найменше на 3 місяці. В той спосіб хочуть прикрити повну невдачу сеї конференції.

Проект економічної неаґресії висунув на світовій конференції в Лондоні представник СССР. Його предложення підпер делеґат Польщі, кажучи, що предложення совітів привертає довіря в міжнародних економічних взаєминах (ПАТ).

Нафтовий конґрес відбувається тепер в Лондоні. На нім розглядатимуть справи звязані з технікою нафтового промислу. В працях конґресу беруть участь представники всіх країв, що продукують нафту.

Американське правительство розпочало торговельні переговори на нових підставах з 6 державами.

На збіжевій світовій біржі в Шикаґу збіжжа значно подорожіло. Спричинили се вістки про лихий урожай збіжжа і девалюація доляра.

Біржа

Ґроші: Американський доляр 6.20 зол.; золотий доляр 9.23—9.25; канад. доляр 5.60; нім. марка 2.07—2.09 зол.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця двірська 33.50—34; пшениця сел. 31.50—32; жито двір. 20—20.25; жито сел. 19.50—19.75; ячмінь на мливо 16—16.50; овес 13—13.50; овес замоклий 9.75—10.25; кукурудза 19.50—20.50; бульба промислова 2.50—3; фасоля біла 20—22; фасоля краса 17—18; горох 21; вика чорна 10.50—11; сіно солодке прасоване 6.50—7.50; солома прасована 4.50—5; ґречка 15.50—16; лен 38—40; синій лубін 8.50—8.75; просо 28—29; конюшина чер. 70—72; мак синій 180—190; гречані крупи 37—38; ґрис пшен. 9—9.25; ґрис жит. 8.25—8.50 зл. — Львів: пшениця двір. 35—35.50; пшениця сел. 33—33.50; жито двір. 22—22.25; жито сел 21.50—21.75; ячмінь на мливо 17.25 до 17.75; овес 13.25—13.75; сіно солодке прасоване 7.50—8.50; ячмінні крупи грубші 30—32; пшоно 46—48; мука пшен. люксусова 66—66.50; мука пшен. 65 проц. 46—47; мука житна тип урядовий 39.50—40; ґрис пшен. 9—9.25; ґрис жит. 8.50—8.75 зол. — Тенденція знижкова. Попит на жито й кукурудзу.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла дес. 2.30 зол., за 1 л. молока 17 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яєць 2.40—2.60 зол.

Жертви

На пресовий фонд „Нової Зорі“ зложив Д-р Годований Степан, Теребовля 1 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВДОВА ПО СВЯЩЕНИКУ шукає посади до ведення малого господарства, найрадше на приходстві за мінімальною винагородою, навіть за саме удержання. Інформації у проф. Ваврисевича, Городло над Бугом, п. в місци. 127 1-2

САЛЬОНОВИЙ ҐАРНІТУР, оріховий, плюш бордо, 6 фотелів, канапка, стіл продам. Дурбакова, Львів, Чарнецького 26.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обєкти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

КІНА

АДРІЯ: Добродій людства.
АТЛЯНТІК нечинне до 14. VIII. з причини реконструкції.
КАСІНО: Кривавий схід.
КОПЕРНИК: Дівча з гір і Піднебесні лицарі.
МАРУСЕНЬКА: Дівча з гір і Піднебесні лицарі.
МІРАЖ: Князь-студент.
МУЗА: Маски д-ра Фу-Манґ-Чу.
ПАЛЯС: Дама в смокінґу.
СТИЛЕВЕ нечинне з причини реконструкції.
УТІХА: Злий дух зависти й ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Яєна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя 23 липня 1933. Ч. 54 (652).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Заграницею чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Розстріли й увязнення Галичан в УСРР

АТЕ повідомляє: З совітського пограничча доходять вісти, що ГПУ увязнило в Одесі 18 Українців Галичан, переважно студентів, котрі під впливом комуністичної аґітації втікли на Радянську Україну, щоби там продовжати студії. Рівночасно увязнено також богато Галичан у Київі й Харкові. В Київі м. і. увязнено трьох офіцирів Українців, б. Усусусів. В Харкові розвязано т-во „Західна Україна", до котрої належали еміґранти зі Схід. Галичини. — „Діло" пише, що між увязненими находиться також д-р Микола Чайківський з дружиною, відомий учений математик і б. директор ґімназій РШ в Рогатині й Яворові. Потверджується також вістка про розстріл сина д-ра М. Західного з Бережан, б. посла радянофільської Упіпи. Се новий удар для галицьких большевиків.

Міністр Анґлії заповідає ревізію границь

„Журналь де Женев" повідомляє: Міністр загран. справ Анґлії виголосив на бенкеті в королівськім Інституті для заграничних справ промову, в котрій сказав: „Підписання договору 4-ох се вихідна точка для великої міжнародної акції в справі ревізії мирових договорів в Европі. Надійшла хвиля, щоби приступити до ревізії територіяльних постанов у справі польсько-німецьких границь, границь Малої Антанти й Мадярщини. Тому, що метода угоди завела і 19 статті договору Союзу Народів не вдалося примінити, справу муситься розвязати в рямцях договору 4-ох". Ся заява викликала велику сензацію.

У Франції також родиться ґітлєризм

„Курєр Варшавскі" повідомляє: Серед кругів лівої французької молодшої ґенерації росте протидемократичний рух і симпатії до диктатури. Взірцем того руху ґітлєризм. Цей французький ґітлєризм має ґерманофільську закраску. Перед у тім русі ведуть молоді ліві журналісти. Вони називають його лівим фашизмом. Сі франц. фашисти мають два часописи: денник „Ля Вольонте" й тижневик „Нотр Тан", котрий також стає денником. З молодими фашистами ведуть завзяту ґазетну війну старші ліві діячі. Покищо впливи сего руху у Франції досить слабі супроти протинімецького наставлення пересічного Француза. Фашистівські кличі лунали також на конґресі французьких соціялістів, чим провідники конґресу були дуже згіршені.

Світова економічна конференція завмирає

не полагодивши ні одної справи.

З Лондону повідомляють: Формальне замкнення світової економічної конференції в Лондоні наступить 27. б. м., одначе праці конференції фактично вже припинені. Яка буде дальша доля конференції, напевно ще не знати. В деяких кругах говорять, що конференція збереться вдруге щойно з початком слідуючого року. До того часу американські експерименти з економічною самовистарчальністю матимуть час проявити свою успішність. За пізнішим скликанням конференції промовляє також се, що американський конґрес збирається аж в січни слідуючого року. Не виключене, що конференція збереться наново не в Лондоні але у Вашинґтоні. Виходить, що песимісти мали рацію.

СССР. -- Німеччина -- Франція

„Товариші" кидаються в обійми Франції, щоби не платити Німеччині.

З Парижа повідомляють: Несподіване запрошення провідника франц. радикалів Еріота до СССР викликало тут сильне враження. Як відомо Еріо се горячий приклонник зближення між СССР і Францією. Еріо приїде до Одеси 26 серпня бр. Еволюція, яку переходить радянська політика стоїть у тіснім звязку з відворотом СССР від Німеччини. Сей відворот має здається на ціли викрутитися від заплати векслів, виставлених Німеччині, яких платність припадає за кілька місяців — „Товариші" надули Німців, тепер хочуть надути Французів.

Як Ґітлєр поборює крізу й безробіття

Німецький міністр апровізації Дарре, покликуючися на заяву Ґітлєра: „Німеччина або стане рільничою державою або погибне" сказав на зїзді селян: Селянин мусить дістати в сім році справедливу ціну за свої продукти. Посередництво Жидів у торговлі рільними продуктами буде виключене. Лихварські спекуляції рільними продуктами будуть унеможливлені. Не буде як досі упривилеєння окремих рільних продуктів. Буде утворена кольонізаційна централя, котра розпарцельовуватиме землі великої власности між селян як державне ленно. — Боротьба з безробіттям на терені Східної Прусії дала вже додатні висліди. В декотрих повітах Схід. Прусії не лише, що вже нема безробітних, але спроваджують вже по 100 безробітних з інших повітів. До 1 жовтня б. р. сподіються на терені Сх. Прусії зовсім зліквідувати безробіття.

Рій пчіл в бороді старця

Один старець з довгою білою бородою змучений спекою заснув на лавці в зоольоґічнім городі в Берліні. Коли збудився почув незвичайний шум. З призвичаєння зачав гладити бороду й тоді завважив, що на бороді сидить цілий рій пчіл. Видно пчоли взяли білу бороду за цвитучий корч. Старець не втратив притомности. Він наказав товпі цікавих, що зібралися довкруги лавки, задержати спокій, щоби не сполошити пчіл і попросив візвати пожежну сторожу, котра струєю води увільнила власника буйної бороди від непрошених гостей. На другий день старець пішов до стрижія й казав йому побрити свою величаву але й заразом небезпечну прикрасу лиця. Власники борід нехай стережуться!

Ні замки, ні сторож, ні пес не перешкодить злодіям вломатися в Ваше мешкання і зрабувати Ваше майно, тому обезпечіть його від крадіжки з вломом в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20. — За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

ЗА ДУХОВУ ОБНОВУ

НАШОЇ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ

Нераз висказується на адресу нашої інтеліґенції ґіркі докори за брак католицького освідомлення. Нема сумніву, що за сі яскраві недомагання реліґійного характеру поносить вину в першій мірі сама інтеліґенція. Одначе рівночасно не дасться заперечити, що частина цеї вини паде на нас священиків, а радше на способи й засоби нашого душпастирювання. Коли в одному товаристві з уст ревного священика посипалися обильні докірливі слова в сторону нашої інтеліґенції за брак практичного католицизму, — то одна з приявних пань зовсім спокійно запитала того священика: „Скажіть мені, отче, хто коли працював над католицьким освідомленням нашої інтеліґенції? Чим мали ми кормити наші душі? Чи може тими плиткими і простими проповідями, що ви їх голосите простолюддю"? — Це безперечний факт, що в нас досі нема відповідного душпастирювання над інтеліґенцією. Праця по парохіях має на меті і приноровлюється в першу чергу до селян чи міщан, які становлять велику більшість наших парохіян. Інтеліґенція, тому, що її обмаль, остає поза скобками нашого духового піклування. Вслід за тим хиткість у реліґійних засадах, індіферентність, лібералізм, інвазія ріжних некатолицьких течій так на царину інтелєкту, як і на ділянку волі — се самозрозумілі наслідки сего занедбання. Сьогодні ті наслідки прибрали вже таке ґрізне оформлення, що на їх усунення не вистарчить якась одна-друга проповідь, реферат, книжка, чи навіть сповідь. Тут потрібне плянове й систематичне лікування сих душ. А одним з найлекших засобів сего лікування в наших обставинах уважаю т. зв. стислі (замкнені) реколєкції. У нас стислі реколєкції — се один з найновіших засобів інтензивности й повноти реліґійного життя — се новий обяв на горизонті нашої катол. активности й саме тому стрічається він серед нашої суспільности з деяким упередженням і недовірям. — Тимчасом Св. Отець Пій XI у Своїй апостольській конституції з 22 липня 1922. р. називає стислі реколєкції одним з наймогутніших засобів підйому католицького духа й найгорячіше бажає Собі, щоби вони чимраз більше входили в практику життя. Це бажання Христового Намісника інші катол. церкви сповняють уже від давних літ. На перший плян вибивається Голяндія, звана цвитучим огородом католицизму. Про неї можна сміло сказати, що вона живе реколєкціями. Маленька країна, що числить тільки 2 і пів міліона мешканців має аж 12 окремих реколєкційних до-

мів. Число реколектантів певно рекордове, бо тільки за кілька останніх літ перейшло воно 360.000 осіб. Друге місце під оглядом поширення стислих реколекцій займає Німеччина. Доказом цього хай будуть ось такі цифри: Католицькі Німці мають сьогодні аж 66 реколекційних домів крім мужеських і жіночих монастирів, що на реколекційні цілі стоять отвором. Фреквенція учасників рівнож не оставляє нічого до бажання. В домі св. Архангела Михаїла в Штайлі за 43 роки його існування взяло участь в реколекціях понад 52.000 самих мущин. В тій самій місцевости в монастирі Христового Серця відбуло реколекції 61.000 жінок. Взагалі в розвою реколекційної акції німецькі католики випередили інших, бо сьогодні організують вони реколекції не тільки для інтеліґенції (що є першим етапом в реколекційній акції), але й для поодиноких парохій. В Чехословаччині великі заслуги під тим оглядом положив бл. п. архієпископ Стоян, названий апостолом реколекцій. Він закупив у Велеграді великий будинок і перебудував його на реколекційний дім. Також збудував новий реколекційний дім у Гостіні, крім сего кожного року винаймав у Піщанах санаторію на реколекції для молоді. — В Австрії на особливу увагу заслугують стислі реколекції для послів до парляменту з Австрії і Тироля. (Цього рода реколекції не пошкодилиб і нашим послам та громадянським діячам). — В останніх літах і в Польщі реколекційний рух поступає великим кроком вперід. Сьогодні Поляки мають уже сім реколекційних домів: два в Ченстохові, по одному в Бжезіні, Дзєдзіцах, Кокошицях, Тшебіні та Львові. Статистика реколекційного руху виказує за минулий рік майже 17.000 учасників, що рекрутуються в більшости з інтеліґенції. Тільки в самім реколекційнім домі ОО. Єзуїтів у Львові в минулому році відбуло стислі реколекції майже три сотні інтеліґенції, з того кількадесять лїкарів, адвокатів, професорів ґімн., урядників і двох професорів університету. — У нас реколекційний рух ще досі не визволився з повивачів примітивізму. А почався цей рух перед шести літами серед молоді. Ініціятором стислих реколекцій серед нашої молоді є Мар. Т-во Молоді, точніше о. др. Маркевич ЧСВВ. — І справді молодь просто одушевляється цими реколекціями та все в більшому числі бере в них участь. Коли в минулих літах відбувалося все шість до сім серій реколекцій для молоді, то цього року було вже аж девять серій: три у Львові, по дві в Перемишлі, Станиславові, Товмачі. Учасників було рівно 200. — На особливу увагу заслугують стислі реколекції студентів університету, що цього року відбулися перший раз. Крім стислих реколекцій для молоді відбуваються денеде реколекції для інтеліґентних жінок з приватної ініціятиви деяких свідоміших пань. Одначе навіть говорити про цього рода реколекції серед нашої мужеської інтеліґенції — се вимагає сьогодні ще досить великої відваги. Та всежтаки колись мусимо не тільки почати говорити про сю преважну справу, але й почати її реалізувати, бо як довго будемо сю справу легковажити, так довго наш католицизм терпітиме на якусь трагічну анемію. Переведім крізь стислі реколекції чільніших одиниць з нашої мужеської інтеліґенції, а наш католицизм скріпиться, скристалізується, набере тривалого оформлення та в короткому часі обновить духове обличча нашого народу.

о. Ір. Назарко ЧСВВ.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

Релігійна апостазія москвофільської молоді на Закарпатті

(Допис з кругів духовенства).

В тім часі, коли наші читачі перебігатимуть очима по сторінках нинішного числа „Н. З.“, наші браття на Закарпатті будуть на ріжні способи коментувати — скажім отверто — трагічну для нашої Церкви й народу подію, яка пронесеться голосним відгомоном по українській землі й поза нею.

Щож се за подія, яка всилі нині схвилювати Українця й так вже сколиханого нервами?

Послухайте, які вісти до нас приходять з запущеної закарпатської ниви! В сю неділю, се є 23. VII. с. р. в Ужгороді в православній церкві гурт москвофільської молоді обох полів прилюдно зірве звязки з гр.-катол. Церквою і приступить до російського синодального православя... Пишемо про сю справу, як про доконаний факт, який без сумніву потвердять найблизші відомости, що наспіють з тамтого боку Карпат.

Акт прилюдного відприсяження москвофільських юнаків від католицизму був вже заздалегідь приготований і заповіджений.

Хоч знаємо, що русофільство все тяготіло в історії і нині тяготить до московського православя, то однак ся нова апостазія приковує до себе в особливший спосіб нашу увагу: вона бо являється символом цілої епохи, символом великого, селекційного, політ.-релігійного руху, який від закінчення світової війни в чимраз виразніших контурах відбувається серед нашого закарпатського населення.

Останними роками на наших очах викльовувались ріжні схизми й „автокефалії“. Однак ужгородська схизма не має ніяких анальогій з апостазією прм. гуртка б. галицьких священиків в Америці, які дезертирували з католицизму з чисто землезвязаних мотивів, ні з православям темного Лемка, яке поширюють і експльоатують на свій рахунок галицькі москвофільські недобитки. Перехід ужгородських москвофільських студентів на православя має конспіративний характер офензиви; се — прапор і задокументування загостреної боротьби політично-русифікаційних ідей з постійно зростаючою розвоєвою силою українського елєменту на Прикарпатській Руси.

Вже від часу невдалого нашого визвольного зриву над Закарпаттям вітер колише жовтоблакитним прапором національного відродження. Культурно-освітні організації підіймають національну свідомість мас через живе слово, виміну думок, духову сполуку, книжку, часопис, театральні виставки, хори, сходини, пласт...

Однак головне огнище моральної сили й української культури тут як і в Галичині та Америці се гр.-катол. Церква.

Прийшли сюди галицькі Василіяни з високими ідеями духової реформи. Місцеве духовенство також зрозуміло знак часу і своєю працею чимраз більше підсичує морально-національний поступ. Говорячи про духовенство, маємо на думці низше духовенство, бо висші церковні круги все ще потопають у мрачному хаосі мадяро-русофільсько-народовецьких концепцій, що, самозрозуміло, мусить відємно відбитися передовсім на церковному житті.

Так отже зустріч українсько-московського націоналізму на Закарпаттю стала підложжам для ужгородської схизми. Сам акт апостазії попередили останніми днями ось такі факти:

Минулого місяця прикарпатські москвофіли поставили мукачівському владиці Преосв. о. Алекс. Стойці зухвале домагання — негайної й повної русифікації всіх церковних інституцій: семинара, бурс, шкіл, брацтв, видавництв і т. д. Кацапський цинізм посунувся навіть до поставлення ультіматуму епископови: загрожено православям, оскільки не надійде вдоволяюча віповідь до дня 28. VI. м. м.!

Церковна влада, як в подібному випадку зробилаб і кожда інша шануюча себе влада, збула такі й так поставлені постуляти — мовчанкою, хоч, як нас інформують, була склонна переговорювати з москвофілами.

Тимчасом вже з початком липня (7. VII) розкинено між народом аґітаційні летючки, накликуючі „русску“ молодь до громадного прибуття в неділю 23. VII. с. р. до православної церкви в Ужгороді, щоби тут прилюдно заявити своє приступлення до православя...

Хто знає круті стежки москвофільських інтриґ на Закарпатті, той легко зрозуміє, що аґітація православя й шантажування церковної влади, се не відірвані факти, а маркантний виразник постійної русофільської роботи на Закарпатті. Пропаґатори москвофільства й схизми ґуртуються в „обществі ім. Духновича“. В дирекції „общества“ засідає відомий обруситель свщ. Фенцик, усунений недавно з ґімн. професури за потайну пропаґанду православя між молодю. Змінливістю своїх орієнтацій вислужив собі імя хамелеона: недавно був завзятим мадяроном, передучера удавав народовця, нині москвофіл чистої води. Фенцик, як і другі члени москвофільської екзекутиви, живе в стислих взаєминах з бограднськими православними кругами, з місцевими й заграничними російськими емігрантами, з карпаторуськими православними батюшками, має зносини з російськими конвертитами, ба навіть радо виджений у польському конзуляті... Тому то легко додуматися звідкіля пропаґатори руссизму на Закарпатті черпають натхнення до „праці“.

Нинішна атака москвофілів на греко-католицизм на Закарпатській Руси має всі ціхи затяжного концентричного наступу на Церкву і єдність нації. Бо на Закарпатті подібно як і в нас утотожнюють приналежність до православя з приналежністю до московсько-політичного напрямку.

Над Закарпаттям нависла велика небезпека! Лишень скоре згармонізування всіх активних греко-католицьких сил з національними орґанізаціями може стримати русофільсько-схизматицькі затії, звернені на розбиття нашої Церкви й нації. — К. П.

„Велике досягнення ДПУ“

Звичайно добре поінформований московський дописувач „Курєра Варшавського“ Е. Ерго описав в „К. В.“ відкриття нововибудованого Балтійсько-Біломорського каналу. Він пише: Відкриття сего каналу совітська держава обходить як „велику побіду ДПУ“. Бо дійсно будова Балтійсько-Біломорського каналу се робота ДПУ а радше діло сих кількадесять тисячів вязнів, котрих ДПУ запрягло до сеї каторжної роботи. Як пише совітська преса в тій праці брали участь заслані на північ: „злодії, кулаки, священики, контрреволюційні професори, бандити і т. п.“ Большевицькі „достойники“ з ДПУ переїхали через той канал по його відкритті на кораблі „Чекіст“. Сей канал має передовсім стратеґічне значіння.

Після повені на Підкарпатті

На підставі міродатних інформацій Аґенція „Всхуд“ повідомляє зі Станиславова про положення на теренах навіщених повіню по відпливі вод: Крім втрат і шкід поданих вже попередно, стверджено дуже значні шкоди в т. зв. водних уладженнях. У Станиславівщині є велике число млинівок. Вони під впливом високого стану води створили численні рамена та нищили в цей спосіб поля й уладження млинів. — Ріки Чечва й Лімниця потворили на значних просторах нові рамена, що загрожують селам і нищать хліборобську культуру. — В цей спосіб вилив також Прут під Делятином і Коломиєю, спричинюючи дуже богато знищень. — Ріки й потоки, що творять нові корита й рамена, залили на терені станиславівського воєвідства коло 5.000 морґів в цей спосіб, що на орні поля й сільські господарства нанесли величезну масу каміння й шутру, перемінюючи управні поля на цілковиті неужитки.

2.000—3.000 га землі перестало належати до хліборобської культури. Взагалі хліборобство понесло дуже великі втрати. Води залили зглядно забрали сіно. Дуже зле представляється управа бульби, кукурудзи й фасолі. Обчисляють, що коло 15.000 га залила вода, що очевидно потягає за собою великі господарські й комунікаційні втрати. Замулені луки не представляють тепер ніякої вартости й вимагають величезного накладу праці, щоби їх очистити й приготувати до вжитку на будуче. Там, де тепер не дасться нічого вратувати, треба вже тепер думати про осінні засіви й поміч для населення до передержання через найблизші місяці. По обчисленням треба на осінні засіви понад пів міліона золотих. Також потрібна поміч на перехування інвентаря в тих околицях, де нема паші. Потрібно також 12 ваґонів соли до поділу між 12 староств.

Воєвода п. Яґодзіньский перебуває на теренах навіщених повіню. Він приняв ряд делеґацій, стрічався з представниками населення теренів найбільше знищених. Безпосередно на місци інформувався про розміри катастрофи й видавав зарядження в справі доразової помочі повенянам.

Устійнено, що найбільші знищення були в долинах Дністра, Лімниці й Бистриці Солотвинської, потім на теренах Косівщини, Снятинщини, Товмаччини й Стрийщини.

У звязку з положенням населення, власти обіцяють, що розпічнуть доживлювання найбільш потребуючого населення. Воєвода п. Яґодзіньский видав ряд заряджень у справі відписування податків на підставі власних спостережень, урядових звідомлень і домагань населення. Сю справу трактують індивідуально, на підставі урядових доходжень. Воєвода наміряє здержати екзекуції у всіх тих випадках, коли податники находяться в тяжкім положенні. Власти роблять заходи, щоби мешканцям знищених домів, переважно дрібним хліборобам, уділити помочі при відбудові у формі позички або будівельного матеріялу. На відбудову одного дому має припасти коло 500 зол. допомоги.

Дуже важна справа се урухомлення публичних робіт. Воно дасть можність заробкування населенню, що понесло втрати в господарстві та в живім і мертвім інвентарі. На дорогові роботи на Ґуцульщині призначено з Фонду Праці 250.000 зол., з чого урухомлено 51.000 зол. З позиції 210.000 зол. на водні уладження урухомлено 30.000 зол. Вкінці урухомлено 25.000 зол. як першу суму на дороги й мости. Йдуть заходи, щоби приспішити й побільшити виплату рат на урухомлення робіт на більшу скалю.

Найстрашніша інституція на землі

З большевії вернув недавно анґлійський публіцист Малькольм Меґґеріджь, котрий їхав туди як прихильник большевизму. Побачивши на місци, як виглядає здійснена „прекрасна ідея Карла Маркса“, вилічився основно й тепер описує в лондонськім щоденнику „Морнінґ Пост“, як виглядає рай. Ось зміст його статті про чрезвичайку: В центрі Москви, напроти комісаріяту заграничних справ, стоїть велика будівля ҐПУ (чрезвичайки). Зрештою той комісаріят се тільки філіяльний відділ ҐПУ. І то під кождим оглядом. ҐПУ має величаве бюро, тюрму, місце для розправ, знаменитий ресторан, обильні склади харчів і товарів, все те виключно для персоналу ҐПУ. Вигляд того місця назовні гарний і навіть притягаючий, там все повно людей, спритних, добре одягнених, з важним виглядом, що шниряють вперед і взад, з очевидною погордою до тих „трудящихся“ народних мас, про котрі так богато пише Троцький. Розуміється, до нутра будинку ҐПУ туристів не пускають. ҐПУ се воплочення всіх страхів, всіх пристрастей, всіх бажань пімсти, всеї ненависти до цивілізації та до щастя людства, — а все те: душа большевизму. Зразу большевизм оточував себе підлим лицемірством, щоб подобатися пересиченій інтелігенції, перецивілізованій Европі та недоцивілізованій Америці. Одначе те його лицемірство з бігом часу відпадає і большевицька влада показується в правдивім світлі. А та влада то чрезвичайка. Хто не бачив її власними очима, той не може уявити собі всего жаху, який та влада навіває не на ворогів совітської влади, але на все своє населення. З тим почуванням жаху змішується якийсь дивний містицизм: я бачив статтю у большевицькій „Правді“ про основника чрезвичайки Дзержинського, написану його наступником. В тій статті представлено Дзержинського немов святого аскета, вишого понад такі дрібні буржуазні поняття як жаль, терпіння, пошана людського життя... Стаття написана лірічною прозою... Коли я її читав, мав я враження, що передімною квінтесенція большевицької революції. І я тоді зненавидів ту квінтесенцію, бо в ній було заперечене й відкинене все, що осягнено повільним і тяжким рухом вперед людської цивілізації, а зате ідеалізовано зло, прославлювано руїну й убивання, смерть. Люди, котрі виконують терор чрезвичайки, се по більшій части люди ненормальні, більшість їх неросійського походження. В президії ҐПУ нарахував я тільки два російські імена. Чрезвичайці дуже на руку теорія клясової боротьби, бо „клясовим ворогом“ можна назвати кожду людину без огляду на її особовість. А що ҐПУ має на ціли знищення клясового ворога, отже може продовжати свою роботу майже в нескінченість. Нпр. тепер вже не розходиться про знищення духовенства, або останків давної „буржуазії“, або „кулаків“. Тепер уже все селянство зіпхнено на становище клясового ворога. З точки погляду ҐПУ український селянин, котрий спрятав пару пудів зерна для прокормлення своїх дітей, се клясовий воріг, котрого треба знищити! Большевики оправдують клясову війну тим, що без неї не можна створити такої суспільности, в якій не булоб ніяких кляс. Тимчасом провідники большевизму вже самі відокремилися в правлячу клясу, котра користується такими привілеями й такою владою над народом, яких не має ні одна інша кляса в ніякім іншім краю на земній кулі. Большевицьке змагання до вирівнання нерівности довело до створення такої нерівности, якої ще взагалі не було і то до нерівности примусової. Те, що діється в СССР, далеко гірше ніж горожанська війна, бо се винищування всего народу. Росія стала ареною нищительської боротьби. Народи Росії обернено в рабство. І в міру того як падає продуктивність оберненого в рабство народа совітське правительство вимагає все нових і нових жертв на „фронті боротьби кляс“. Так повстає блудне чи радше грішне колесо, котре являється немов здійсненням мрачного пророцтва Дантона. Як відомо, він відіславши на шафот смерти забогато людей, зрозумів, що й сам скінчить свої дні на тім шафоті. Зрозумів, що коли революція не матиме вже кого більше їсти, то зачне їсти своїх власних дітей.

Так тепер пише чоловік, котрий до недавна був приклонником большевизму.

П.К.О.

Певність — довіря

Відділ ЛЬВІВ, 3-го Мая 9

Щадничі вклади

Звичайні від 1 зл., виплати і вплати в усіх почтових урядах.

Умісцевлені, принимані лиш у Відділі, виплати без обмеження квот.

Пільги при сплаті податкових залеглостей

Економічний Комітет Міністрів ухвалив постанову в справі пільг при сплаті податкових залеглостей. Сплата всіх податкових залеглостей, що повстали до дня 1 жовтня 1931 р. буде розложена на отсі рати: 1) Забезпечені гіпотекою залеглости на 10 літ від 1933 р. на 4½%. 2) Незабезпечені гіпотекою на 3 роки на 6%. До важніших постанов сеї ухвали належать дальші пільги для платників, що платять залеглости перед упливом вищезгаданих речинців і бонифікати у виді счеркнення відсотків і кар за проволоку від згаданих залеглостей за час до дня 1 вересня с. р.

Надзвичайна маєткова данина

З днем 15 липня с. р. увійшов в життя розпорядок міністра скарбу в справі обчислення і побору надзвичайної данини в 1933 р. Розпорядок постановляє, що сільські господарства мають заплатити надзвичайну маєткову данину за 1933 р. у двох рівних половинах. Перша половина платна до 30 вересня с. р., друга до 15 листопада с. р. Промисл і торговля мають заплатити цьогорічну маєткову данину в цілости до 31 серпня с. р. Міські недвижимости і деякі будинки в сільських громадах, що підлягають данині, мають заплатити в цілости до 30 листопада с. р. Накази на обчислені квоти маєткової данини будуть розіслані сіл. господарствам до 15. вересня, торговельним і промисловим фірмам до 16 серпня, власникам міських нерухомостей до 15 листопада. Від тих наказів не прислугує платникам право відклику. Заплата може бути у виїмкових випадках відложена, але треба буде заплатити теж процент за проволоку.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

З Лугового руху

Луговий фестин у Збоїсках к. Львова. Нам пишуть: Новозаснований наш Луг уладив дня 16. липня ц. р. свій фестин-попис. У його програму входили: вправи Луговиків палицями, Луговичок хустинами та ритмічні до пісні „Накрила нічка“, вежі, масові вправи Луговиків, Луговичок і дорасту і змагання у відбиванці. На сей попис загостили до нас Луги зі Львова і Малехова. До вправ станули Луги у складі: Львів 28 Луговиків + 5 Луговичок, Малехів 16 Луг-ів + 5 Луговичок, Малехів 16 Луг-ів + 14 Луг-чок + 16 малих Луг-ів і Луг-чок, Збоїска 14 Луг-ів + 23 Луговичок. Вправи виведено добре. Пізнати було старанну підготовку. Публика надгородила їх рясними оплесками. Найбільше подобалися ритмічні вправи Луговичок до пісні „Накрила нічка“. Вправи закінчено дефілядою. На закінчення промовили до приявних о. парох Вол. Ганас і делеґат Великого Лугу зі Львова мґр. В. Жовнір. Відтак Луговики відспівали луговий гимн „Ой, у Лузі червона калина похилилася“. По закінченню властивого попису були виведені національні танці та відбувся турнір у відбиванці. До змагань у відбиванці станули 3 дружини Лугів зі Львова, Малехова і Збоїск. Кожда дружина грала лише по одній партії. Висліди турнію такі: Львів—Збоїска 15:5, Львів—Малехів 15:5. Збоїска—Малехів 15:6. Загальна пунктація: 1. Львів: гри 2:0, пункти 30:10, 2. Збоїска: гри 1:1, пункти 20:21, 3. Малехів: гри 0:2, пункти 11:30. Дружина малехівського Луга визвала львівський і збоїський Луги на відплатні змагання до Малехова. — Цілий фестин-попис полишив на усіх приявних прегарне враження. Такого фестину ще у нас не було. Є надія, що тепер молодь у Збоїсках візьметься до праці з ще більшою енерґією й запалом.

Лугове Свято Богуна в Чижикові к. Львова відбулося 7. липня с. р. По богослуженні в церкві Луговики винесли на площу образ „Богун під Берестечком“, який дістали як надгороду на Луговім Святі у Львові 2. липня с. р. При звуках орхестри відбулися вправи Луговиків і Луговичок. Відтак відбулася дефіляда. Потім ред. А. Курдидик зі Львова, делеґат Великого Лугу, виголосив в чит. „Просвіти“ реферат: „Орґанізація у нас“. В дискусії ніхто не забирав голосу, хоч були противники Лугів. Для членів Лугу мав ще окрему промову ред. А. Курдидик. На закінчення відспівано луговий гимн „Ой, у лузі“. Свято Богуна се велика побіда Лугової ідеї в Чижикові. — Луговик.

В Підлісках Малих к. Львова відбувся 16. липня Луговий фестин-попис. Площу прибрано синьожовтими прапорами. З сусідних сіл прийшли Луги. І так: з Запитова 27 Луговиків, з Вислобоків 14 Л-ів і 8 Л-чок, з Руданців 32 Л-ів і 20 Л-чок, з Сороків 26 Л-ів і 18 Л-чок. З самих Підлісок Малих було 18 Луговиків і 19 Луговичок. До вправ Луговиків палицями стануло 117 Луговиків. Потім Луговички (61) вправляли гарно хустинами. Мішані вправи (176 Л-ів і Л-чок) випали рівно й одностайно. Дуже подобалися всім ритмічні вправи Луговичок до слів пісні „Накрила нічка“. На закінчення вправ відбулася дефіляда. Місцевий голова „Луга“ В. Максимів подякував всім вправляючим і гостям. Приявні відспівали вкінці луговий гимн „Ой, у лузі“. Луговий фестин-попис в Підлісках Малих переконав місцеве селянство, що Лугова Орґанізація корисна для села, бо гуртує молодь і виховує на свідомих і орґанізованих членів нації. — Очевидець.

Годиня, пов. Мостиська. Лугове Свято в память бою під Крутами відбулося величаво 16. с. м. В нім брало участь около 200 Луговиків, Луговичок і дорасту. З села Ляшки Гостинецькі було 40 Л-ів і 25 Л-чок, з Підлісок 20 Л-ів, з Годині 50 Л-ів, 30 Л-чок і 20 малих Л-ів і Л-чок. На громадській площі відбулися вправи палицями, мішані, хустинами й ритмічні. Окремо вправляли малі Луговики і Луговички. Всі вправи випали справно. Вкінці делеґат з Великого Лугу п. Савчак зі Львова відчитав привіт. Публики було понад 1000. Були гості з Мостиськ і сусідних сіл. Свято принесло великий моральний успіх. — Гість.

Лугові пописи-фестини були 16 с. м. в с. Колоденце, пов. Жовква і в с. Карачинів, пов. Городок.

Такто мимо всіх колод, що їх наші „горе-патріоти“ кидають під ноги Луговій Орґанізації, вона розвивається й росте з кождим днем. Наше село за Лугом.

З К І Н А

КІНО КАСІНО: **Чому я згрішила. Льорель і Гарді в подружжі.**

„Чому я згрішила“ — се психольоґічна драма, хоч має богато сензаційно-репортажевих вставок. Артистка Гейес дуже переконуюче представила нам життя матери-покритки, яка для доброго виховання сина жертвує все, що має найцінішого в житті. Хоч сцени гріха представлені в тім фільмі зовсім відразливо, хоч богато в ньому високоетичних моментів (прим. саможертва матери), всетаки етична ідея фільму високо неморальна: ціль освячує засоби. І якраз саме те вражає дуже прикро видця, що і прекрасне виконання роль і режисерія й високий моральний патос поодиноких сцен-перлин нанизані автором сценарія на такий грубий, брудний мотузок грішного заложення. Се тим більше прикре, що сценарист навіть не постарався льоґічно оправдати героїв. З самої драми виходить, що вони могли обійтися зовсім добре без морального болота. Ще раз видно тут зайвий радикалізм більшости творців фільму. Радикалізм, який причинюється неминуче до зриву мас. А як відомо: революція поїдає своїх дітей.

Комедія з Льорелем і Гардім справді весела. Її комізм полягає на представленні боротьби двох героїв з т. зв. „злобою предметів“ (розуміється мертвих), прим. стягання тісного чобота, чи вилаження на ховзький дах і т. п. Се представлення доведене до Марк-Твейнівської пересади викликує на салі справді грімкий сміх.

КІНО МУЗА: **Маски д-ра Фу-Мен-Чу.**

Драма зі серії „несамовитих“, а ля Ґран-Ґвіньоль. Дуже добрі фільмові артисти: Борис Карлов і Стоне знижені тут до ролі залякування нас усякими неоправданими жорстокостями й фаєрверками. Сензація на сензації, та льоґічного виправдання все те не має. Крім того режисер числить на дурноту глядача й повне незнання фізики: прим. т. зв. „лук Теслі“ в драмі топить сталь і вбиває людей (!). Се вже межує з тими фільмовими „науковими експедиціями в глибину середущої Америки“, в яких ми бачили тигрів (в Америці!) і то в цілих стадах та інші подібні абсурди. Воно було добре в 17. столітті, коли то зоольоґи описували крокодиля як рибу на песячих ногах, але тепер викликує хіба сміх і погорду до ігноранції американських режисерів. — Коли електричні світляні ефекти прим у драмі „Франкенштайн“ мали деякий вигляд наукової правдоподібности, то їх пляґіят у рецензованій фільмі надав „Маскам д-ра Фу-Мен-Чу“ посмаку не жаху, а смішности. І якраз повний брак міри у добиранні орудників до ціли зробив з тої „несамовитої“ драми — драматичну ґротеску несамовитости. Наївний глядач, що дуже любить пересадну сензацію, нехай піде на сей фільм. Зіпсути не зіпсується, дещо настрашиться, дещо здивується й вийде з кіна очманілий і більш дурний, як входив до нього.

О. М.

Молоді під розвагу

І. Кандидати, котрі рішили посвятитися духовному станови і бажають бути принятими до духовного семинаря в Станиславові, мають внести свої подання найдальше до 20. вересня б. р. Самі мають зголоситися особисто до іспиту в Ректораті дух. семинаря дня 29. вересня о 3-ій годині пополудни. До подання мають долучити: 1) метрику хрещення і миропомазання, 2) свідоцтво зрілости ґімназійних наук, 3) куррікулюм віте, 4) свідоцтво горожанства Польської Держави, 5) декларацію, кілько буде кандидат платити за своє удержання в дух. семинарі. Еп. Ординаріят спонуканий домагатися, щоби питомці платили за своє удержання як не за все, то бодай в якійсь части тому, що нема настільки фондів, щоби вистарчили на удержання семинаря. Платня, яку асиґнує державний фонд вистарчає хіба в половині. Еп. Ординаріят старався всіми можливими способами доповнити бракуючу квоту, одначе неможливо все доповнити. Семинар має завсіди дефіцит. Кромі сего Еп. Ординаріят домагається платні від питомців також тому, щоби кождий питомець не легковажив собі семинаря, щоби тим більше цінив своє перебування в семинарі. Вкінці взивається всі дотичні парохіяльні Уряди, щоби повідомили всіх кандидатів перебуваючих в їх місцевостях про речинець подань й іспиту, а крім сего, щоби переслали осібно впрост до Еп. Ординаріяту совісне свідоцтво моральности самих кандидатів і їх родичів, та про маєтковий стан.

ІІ. Сим подається до відома, що Еп. Ординаріят у Станиславові наміряє вислати сего року двох кандидатів до Риму, де малиби приміщення в дух. семинарі св. Йосафата. Речинець подань і іспиту тойсамий, що й до дух. семинаря в Станиславові. Таксамо належить до подань долучити такі самі залучники. Примічається, що своє удержання кандидати мусять самі оплачувати, або бодай в половині. Три місця, які оплачує св. Східна Конґреґація вже заняті. Удержання питомця в Римі коштує 27 амер. долярів місячно. Парохіяльні уряди мають тесаме виконати, що сказано при оголошенню подань до дух. семинаря в Станиславові. — Епископський Ординаріят у Станиславові. (Вістник Станиславівської Епархії ч. VII—IX р. 1933.).

Безбожницька акція в Англії

Анґлійська ґрупа „Міжнароднього пролетаріяту вільної думки“ рішила: 1) поборювати всяку форму релиґійної суспільности й усякого рода релиґійні ідеї, тому, що вони „піддержують буржуазію“ й спиняють освободження пролетаріяту; 2) поборювати всякого рода добродійність тому, що вона понижає пролетаріят, 3) поборювати місії й монаші Чини в поганських краях тому, що вони піддержують імперіялізм, 4) опиратися всякій пробі християнізації соціялізму чи фальшування наук, надаючи їм релиґійну закраску, 5) збільшити студії історичного матеріялізму й марксизму, 6) співділати з усіма починами СССР проти Церкви й проти релиґії; аґітувати за відділенням Церкви від держави й за безвіроісповідними школами; ширити безбожницьку пресу. Прихильником тої пропаґанди є м. і. Ґ. Б. Шов. (Осс. Ром.“ ч. 116).

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ, — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/I. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

Сусідська преса про нас

В трьох польських часописах у Львові появилися в один день (20. липня с. р.) „засадничі“ статті на польсько-українські теми. В офіціяльній „Газеті Львовск-ій“ і проурядовім „Слові Польскім“ (ч. 197) напечатана непідписана вступна стаття п. з.: „Боротьба за українське село“. В ній автор зачинає від наскрізь хибного твердження, що „українське село в значній мірі безбарвне, або радше посудина, в котру можна вливати довільний зміст“. Доказом цього має бути твердження автора, що давніше крім націоналізму на українське село наступав „ріжних відтінків суспільний радикалізм, до комунізму включно“. Тепер, на думку автора, „головний аґітатор українського села це апостол націоналізму, головно студент або б. студент“. Наслідком того село стає „задиркувате, взаємини між ним і польськими властями псуються“. Хоч яркі прояви українського націоналізму стрінулися зі спротивом української національної й католицької преси, пише автор, то „чинного(?) протиставлення нема. Осуджується методи, але не осуджується засад“. (Це останне твердження теж неслушне, бо хочби пр. в „Н. Зорі“ був ряд засадничих статтей про український хорий націоналізм). Натомість таму націоналістичній аґітації, пише дальше автор, ставить держава. В який спосіб? І тут замість конкретних доказів, що досі зроблено для відпруження польсько-українських взаємин, автор статті міг навести лише отсі загальники: „Держава підносить рільничу культуру, старається про збут і ціни продуктів, ломить еґоїстичне порозуміння великого промислу, створює для інтересів села організаційні рами, які найраціональніше служать ідеї економічного й культурного піднесення рільничого населення“. Санаційний автор сам мабуть відчуває порожнечу тих фраз на тлі „дійсної дійсности“, тому для вколисання себе й тих, для кого ся стаття призначена, кінчить: „Державі не розходиться про негайні висліди. Виховання горожанина сягає на десятки літ наперед і воно напевно у Східній Галичині осягне свою ціль“. А ми твердимо, що „виховування“ загальниками й грушками на вербі якраз знаменито улекшує роботу нашого скрайного націоналізму й унеможливлює позитивну працю поміркованим чинникам.

Друга вступна стаття на українсько-польські теми появилася також в проурядовій „Газеті Поранній“ п. з.: „Без оман“ з підзаголовком: „Третий Райх“ й українське питання“. Автор Константин Висоцкий підходить до укр. питання зі становища польсько-німецьких взаємин. Він стверджує, що у сх.-европейській політиці Ґітлерівців українське питання займає визначне місце. Це питання Ґітлерівці візьмуться розвязувати тоді, коли будуть мілітарно готові. Одначе Україна, на думку автора, це „інтеґральна частина Росії і без її згоди не можна тої проблеми розвязати. (Ще не не так давно б .царські політики вважали Польщу також „інтеґральною частиною Росії“, а деякі ще й тепер її такою вважають...) Лише тоді, коли на теренах б. Росії запанує хаос, заістнує можливість повстання незалежної України. Одначе коли знов наступить хочби найменша консолідація Москви, Україна сама не вдержиться. Чинником, котрий забезпечивби незалежність України, мусить бути якийсь могучий союзник чи радше сіть союзів“. Автор доказує дальше, що надії деяких українських кругів на ґітлерівців не мають реальних підстав, бо вони українську проблему хочуть розвязати „в рамах Великої Росії“. „Німці так довго будуть кокетувати Українців, пише дальше автор, доки вони будуть їм потрібні в першій мірі до розгривки з Польщею. З хвилею коли вони мусітимуть з Польщею числитися — приймуть всі її постуляти в українській справі“. — Вся тенденція статті п. Висоцкого міститься в її кінцевім реченні: „Тому під адресою українського народу кличемо: Без оман щодо німецько-українських проблем“.

Також вшехпольський „Курєр Львовскі“ з того самого дня помістив аж три довші інформаційні статті на українські теми а саме: про переслідування Галичан на Вел. Україні, про „Сім ґрихів п. Паліїва“ і статтю „Як то було під Маківкою“, де описані інциденти перед і підчас обходу в память поляглих Усусусів.

Як бачимо в оден горячий липневий день у наших сусідів вибухло нагло велике заінтересування Українцями. — мп.

Католицька Акція в місійних краях

Дуже гарно розвивається К. А. в Китаї. Центральний Комітет у Пекіні (5 членів з ріжних народностей) дбає: про шкільні китайські підручники; про інформаційну пресу, призначену для поган; про студентів, які перебувають поза межами Китаю і т. п. Пропаґанда в Римі затвердила дефінітивно статут китайської К. А. Визначну участь бере в ній звісний катол. філянтроп зі Шанґаю, міліонер Осип Льо Пагонґ (про нього була вже згадка в „Н. З.“). В К. А. заступлені визначні катол. діячі з усіх ділянок китайського життя. Також заступлені всі провінції. Дуже пляново розвивається К. А. в Індіях. Парохіяльні стоваришення лучаться під проводом епископів, епархіяльні (злучені в кількох ґрупах) підлягають Ап. Делеґатові. Приготовляють діяльних членів і світських орґанізаторів К. А. — В Японії К. А. розвиває найбільшу діяльність між студентами й між убогими в Токіо. В Наґасакі молодь учить в неділю людей катихизму, відвідує недужих у лічницях. Є також конференції для всіх. Відбувають їх молодь, священики й еп. Гаясака. Предметом конференцій: історія катол. Церкви й Її теперішний стан, Її орґанізація й т. п. В інших місцевостях крім конференцій роздають ще книжечки рел. змісту для поган. Члени К. А. відбувають місячні сходини й складають відповідні жертви. К. А. на Кореї старається перш усього про катол. пресу, дає конференції, закладає катол. бібліотеки, музеї й кіна, займається питаннями економічного, промислового й еміґраційного життя та милосердними ділами. Завданням К. А. в південній Африці: боронити перш усього католицьких справ перед некатолицьким правительством. У східній Африці К. А. орґанізує всіх католиків, видає по анґл. місячний бюлетин, параліжує ворожу аґітацію, дбає про санітарне поліпшення населення. Також на далекій Океанії К. А. розвиває свою діяльність у двох напрямах: оборони перед ворогами й поширення християнських ідей серед населення. — (За „Осс. Романо“ подав І. Л. ЧСВВ).

Бактерії сухіт в курячих яйцях

Проф. Клімер з Липська ствердив, що на 1333 яєць туберкулічних птахів (переважно курок) 75 штук мало в собі бактерії сухіт, отже 5,7 відсотків. Хоч число досі прослідженых випадків ще за мале, щоби можна було зробити висновки загального значіння, однак на думку проф. Клімера треба вважати, що через споживання яєць курок, хорих на курячі туберкули, можуть дістати сухоти також і люди.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Для трівкого вшанування 30-літнього ювілею вступлення на Владичий Престіл Їх Ексц. Кир Ґригорія Хомишина і для увіковічнення памяти імени Найдост. Ювилята в Його рідним селі Гадинківцях, односельчани постановили вибудувати в сім році укр. захоронку. Ся захоронка має бути названа іменем Преосв. Ґригорія. Дня 16. липня с. р. відбулося торжественне благословення угольного каменя. При численній участи парохіян та місцевої інтеліґенції довершив благословення місцевий священик. У виголошеній, відповідній до торжества, промові о. парох зазначив, що здвигнення захоронки в часі 30-літн. ювилею Владики має бути висловом любови і вдячности для Найдост. Ювилята за оказані безчисленні добродійства для односельчан і вірности тим ідеалам, котрі є ціллю змагань Його життя. З вдячністю треба згадати, що цінну жертву, а саме, будівельну півтораморґову площу і 500 зол. готівкою на будову захоронки зложив Преосв. Владика ще далеко перед зродженням у односельчан гадки вшанування тим способом Ювилею Ексцеленції. — Парохіянин.

Херотонія. В неділю 16. VII. в студитській церкві в Кривчицях приняв з рук Преосв. еп. Бучка священство о. Тарас Думка, син б. посла гал. сойму. Неопресвитер старається о приняття до звязку крижевацької дієцезії в Югославії.

Місія серед Лемків. Недавно тому ОО. Василіяни о. іґ. Й. Чепіль й о. К. Полішко перевели місію в селі Поворознику коло Криниці. Збаламучені москвофільськими аґітаторами Лемки зпочатку з великим упередженням відносилися до місіонарів, при кінці однак з плачем пращали проповідників. Вкоротці подамо докладніший звіт.

Просьба о місіонарів. Українці з Далекого Сходу надіслали до львівського Протоігуменату ЧСВВ. просьбу о надіслання двох-трох ОО. Василіян, щоби розвели духовну працю між Українцями, розкиненими по широких просторах Манджу-ґо й Кореї.

Конґрес Словянських Католицьких Студентських Орґанізацій відбувається в Познані в днях від 22—27 липня. З Українців беруть участь: о. Ір. Назарко ЧСВВ, презес Марійського Товариства Молоді та відпоручники „Обнови“: Др. М. Чубатий, панна Галя Захаріясевич і п. Богдан Ластовецький. Останній виголосить реферат: „Папські енцикліки дороговказами суспільної реформи“.

Ліквідують семинар. З певного жерела довідуємося, що польські епископи носяться з думкою зліквідувати „Семинар візант.-словянського обряду“, що істнував дотепер як філія польського семинаря в Дубні. В ньому під проводом польських священиків, виховувалося около 15—20 питомців ріжних націй до місійної праці між православними.

Конкордат Ватикану з Німеччиною має 35 статтей. Його взірцем став конкордат з Італією. „Осерваторе Романо“ підкреслює, що конкордат усталює засаду, на підставі котрої можуть істнувати лише католицькі орґанізації, котрі „не займаються політичною діяльністю“. В справі устійнення ліст тих орґанізацій йдуть щойно переговори (КАП).

В Австрії церковні свята обовязують знову на рівні з державними святами. На Божого Тіла перший раз по війні були всі склепи позамикані. Католики тішаться тим успіхом у парляменті, що ухвалив той закон про святкування свят.

Катол. тижневик „Ню Зеленд Тейблет“ виходить уже 60 літ в Новій Зеляндії. Він вчинив там богато добра.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

УКРАЇНСЬКА ЗАГАЛЬНА ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ

Книга Знання — або Українська Загальна Енцикльопедія, ґшиток 29, букви У — Україна — уявні іменники, Ф — Фьезоле, Х — Хшановський, Ц — Цитрин. З самих прикметникових гасел „український“ є 126, інших на У — 234, разом 360; на Ф — 1004, на Х — 399, на Ц — досі 252, разом всіх гасел в сім зшитку 2015. Довші отсі: Українська Галицька Армія, Українська Партія Соціялістів-Революціонерів. Українська Радикальна Партія, Ундо, Український Науковий Інститут, УСС, Університет, Унія, Устіянович, УХО, фашизм, Федорович, Филипович, фізика, фікус, фільософія, Фінляндія, Фішер, фотоґрафія, франк, Франко, Франція з картою 5 шпальт, французька література, французьке мистецтво, Фридрих, Харків, Хмельницький, Хозари, Холм, Холмщина, Холодний, Хорвати, Хрестові походи, цвіт, Цегельський, Цезар, цензор, Центральна Рада, церковна музика, цикль, цикльони. З гасел є: 137 українських діячів, 114 німецьких, 59 російських, 45 французьких, 28 польських, 14 еспанських, 12 чеських, 13 данських, по 7 американських і болґарських, 11 анґлійських, 22 італійських, 5 грецьких, по 2: мадярських, литовських, бельґійських, шведських, македонських, жидівських, словінських, перських, латвійських, 9 римських, 4 сербських, 5 грузинських, 3 швайцарських, по 4 турецьких і арабських, по 1: румунський, голяндський, данський, кашубський, китайський, бразилійський, єгипетський і мехіканський та білоруський. Серболужицьких З. Ілюстрацій — 123, з того 39 українських, 84 усіх інших. З католицьких є 14 гасел, з того трьох епископів: Устрицький, Хмілевський і Преосв. Хомишин — з портретом. З чинів є: Уршулянки і Францішкани. З Василіян є 3: Фізикевич, Фещак, Філяс. Православних є 9 гасел. З ілюстрацій замітніші: Одностріи УСС-ів, Унамуно, еспанський письменник, Урич, 2 Устіяновичі, Федак, Федорович, Федькович, французький епископ Фенельон, мідерит Івана Филиповича — Христос перед розпяттям, Атена Партенос Фідія, Фіюме, Фіхте, Фльорентія, Фрайштат, св. Франц з Ассізі, цісар Франц Йосиф І, Франц Фердинанд, французьке мистецтво, австрійська панцирна фреґата Теґетгоф, Фуджіяма, Харків, Харківський Покровський Собор, Херзонес, хлопомани, хмари, Хмельницький, Холм, Холодний, Епископ Хомишин, Хотин, Цвінґлі, Цеглинський, Цезар, Ю. Целевич, Цеппелін.

Випуск 29 стоїть на висоті культурних енцикльопедій, в дечім навіть вище від німецьких. Папір і друк — знамениті.

Думаю, що неправильно по українськи писати: Фьезоле, правильніша друга форма подана на ст. 1098. Фіезоле — бо так вимовляється ся назва. Неправильно написано, що хаос — се „цілком несформований і невпорядкований стан матерії, з якої утворюється світ сам собою, або силою якогось божества“ — бо по перше се противоречить само собі, або світ утворюється сам собою, або силою якогось божества — нараз — пантеїзм і нельоґічність, бо творити сам себе є чимсь меншим, як бути, — бо primum esse, quam agere, а як світ себе творить, то звідки він має то що він є? Якжеж він твориться силою якогось божества, то упадає ґіпотеза, що він сам себе творить, і заходить питання, яке то божество його творить? Або се божество буде Зевс, Юпітер — чи подібні йому — або один, особовий Бог Творець Пантократор. Думаю, що автор гасла „хаос“ бувби розумніше зробив признавши перші слова символа віри: Вірую в одного Бога, Отця Вседержителя, Творця „τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς“ — неба і землі — а тоді булоби менше хаосу в людських головах, бо хаос, як слушно каже шан. автор цього гасла під 2) ст. 1101, се безладдя, а безладдя всюди є злом, не лише в природі, але і в розумі, бо суппонує брак чогось, брак ладу — a defectus — є чимсь дуже злим, бо bonum est esse — a bonum — і esse ідентифікується. Хаос в космоґонії — не є чимсь сталим; еволюція всесвіту, яка й дальше триває і незвершені єства переходять у звершений бит. Той хаос, се переходова стадія, піддержувана силою Божества, змагає до наміченої йому високої ціли, призначеної Творцем всесвіту. Доказ того безперервного творення се всякі личинки, кукли-зародки, що в природі розвиваються до чогось призначеного Божеством. Те хвилеве твориво — то хаос — але не властиве безладдя. Хаос, замішанина, можливий в розумі чоловіка тому, що він незвершений. В природі нема хаосу, а є лиш доцільність. Наша перша Українська Енцикльопедія, зближається вже до викінчення, на доказ що й наша нація живе і творить.

о. М. Каровець ЧСВВ.

НОВІ ВИДАННЯ

CATALOGUS PROVINCIAE S. NICOLAI ORDINIS BASILIANI S-TI JOSAPHAT. Ineunte anno 1933. Užhorod, Typographia PP. Basilianorum 1933. — Се шематизм провінції св. Николая Чина ОО. Василіян на Закарпатті. В тім шематизмі подана Ґенеральна Курія Василіянського Чина св. Йосафата, відтак заряд Провінції св. Николая на Закарпатті. До сеї провінції належить отсих 5 монастирів на Закарпатті: 1) Боронява, 2) Імстичів, 3) Малоберезна, 4) Мукачів і 5) Ужгород. До тих 5 монастирів належать: 19 священиків, 28 схолястиків (клериків), 37 братів — разом 84 монахів. До тої провінції належить теж 1 монастир на Угорщині в Маріяновчі. Є в нім 5 священиків, 1 схолястик, 3 брати. До того монастиря належить ще 6 священиків, 5 схолястиків, які мешкають в інших провінціях. В Югославії є в семинарії два отці. В Ромунії є один монастир в Біксазі. В нім є 9 священиків, 5 схолястиків і 19 братів. Всіх священиків в провінції св. Николая є 34, схолястиків 44, братів 51. — Разом 129 монахів Василіян.

М. Соняшник. ПОВОРОТ СВ. ЙОСАФАТА. (Сценічна містерійка в одній відслоні). Львів 1933. Накладом Марійського Т-ва Молоді. З друкарні ОО. Василіян у Жовкві. Відбитка з часопису „Наш Приятель“. Є це коротенька 16 сторінок книжочка, яка надається до представлень для дітей. В книжочці є також пісні з нотами. Дістати можна в Марійськім Т-ві Молоді у Львові.

Інж. д-р Евген Храпливий: ЗА НАШЕ ХЛІБОРОБСЬКЕ ШКІЛЬНИЦТВО. Бібліотека „Сільського Господаря“ ч. 100. Львів, 1933. Накладом Краєвого Господарського Т-ва „Сільський Господар“ у Львові. Ст. 46+2, 8°. Зміст: Сота книжка Бібліотеки „Сільського Господаря“ (замісць передмови). I. Хліборобське шкільництво частиною суспільної аґрономії. II. Завдання хліборобського шкільництва. III. Наше хліборобське шкільництво тепер і в майбутньому. IV. Потреба нашої власної високої хліборобської школи. V. Міжнародні постанови про хліборобське шкільництво. VI. Висновки. VII. Література.

З МІЛІОНА ЛЮДЕЙ УРОДЖЕНИХ В ОДНОМУ РОЦІ ПОЛОВИНА ІХ ВМИРАЄ В 45-ІМ Р. ЖИТТЯ А ОДНА ТРЕТИНА ДОЖИВАЄ 60-ГО РОКУ ЖИТТЯ. ВИ НЕ ЗНАЄТЕ ДО КОТРОЇ КАТЕҐОРІЇ НАЛЕЖИТЕ. ВИ МОЖЕТЕ ВМЕРТИ І ПЕРЕД 45-ИМ РОКОМ ЖИТТЯ, ВМЕРТИ НАВІТЬ НЕГАЙНО А ТОМУ ТРЕБА ВАМ ЗАЗДАЛЕГІДЬ ОБЕЗПЕЧИТИ СВОЄ ЖИТТЯ В КОРИСТЬ СВОЄЇ РІДНІ. НАЙКРАЩЕ МОЖЕТЕ ЦЕ ЗРОБИТИ ЧЕРЕЗ ТОВАРИСТВО „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

Олена Кульчицька — Жнива

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

РЕД. Д. ПАЛІЇВ, котрого „виступили“ з Унда, думав, що він сто або й більше процентовий український націоналіст. Тимчасом „105-процентові“ націоналісти з „Нашого Клича“ кажуть, що він основно помиляється. В 17 ч. „Н. Клича“ є на сю тему аж дві статті. В першій закидають м. і. п. Паліїву, що він на засіданні Ц. К. Унда голосував за автономією для С. Галичини а прилюдно виступав все проти автономії. В другій статті „Н. Клич“ називає ґрупу Паліїва „тежнаціоналістами“ і каже, що вона „строїться в павині пера націоналізму“. Чи витримає п. Паліїв конкуренцію зі 105-процентовими? — Мабуть ні.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО видало розпорядок про конфіскату майна майже всіх жидівських допомогових і самопомочевих товариств. Жидівські круги вважають, що це найболючіший удар для німецьких Жидів в останніх місяцях (ПАТ).

ПРО ВНУТРІШНІ ФЕРМЕНТИ В ГІТЛЄРИЗМІ пише віденська преса: Ліве крило гітлерівців з Ґерінґом на чолі настирливо домагається виконання соціялістичної частини програми партії.

ДО АЛЬЗАЦІЇ Й ЛЬОТАРИНҐІЇ переселюється богато Німців з Баденії й Палятинату. Між ними богато гітлерівців (ПАТ).

МОСКОВСЬКІ „ІЗВЄСТІЯ“ і проча совітська преса добачують в договорі 4-ох підготовку до інтервенції проти СССР. Цею „інтервенцією“ большевики постійно страшуть своїх „горожан“, які мабуть, не мають нічо проти неї...

СПРАВА ПРИЗНАННЯ СССР Америкою має бути вирішена в найблизших тижнях. В Лондоні сподіються, що остатечне зірвання СССР з Німеччиною наступить незабаром. Це залежить від сего, який буде вислід торговельних переговорів СССР з Анґлією й Америкою. („Курер Варш.“).

„ЮНАЙТЕД ПРЕС“ повідомляє: Сталін рішив енерґійно виступити проти всемогучости ДПУ.

ЕСПАНІЯ схильна признати СССР „де юре“. В тій справі до Мадриду виїхав представник СССР Островський („Молва“).

БЕЛЮ КУНА, провідника мадярських комуністів, увязнили в Будапешті разом з 6 співробітниками. Він прибув з Москви, де був редактором мадярського щоденника, щоби організувати на Мадярщині комуністичний рух і страйки. Він був 1919 р. червоним диктатором на Мадярщині.

В ПОРТУҐАЛІЇ викрито заговір проти теперішного правительства. В Лісбоні оповіщено стан облоги. Переведено численні увязнення

В ЕСПАНСЬКІМ МАРОККУ вибухли поважні розрухи і ґенеральний страйк. Заворушення викликали синдикалісти. Між поліцією та ворохобниками були сутички. У висліді богато ранених.

ВСЕІНДИЙСЬКИЙ КОНҐРЕС ухвалив припинити цивільний непослух. Одначе сю справу має остаточно полагодити Ґанді з віцекоролем Індії.

ВІЦЕКОРОЛЬ ІНДІЇ заявив Ґандієви, що не буде з ним говорити в справі припинення акції цивільного непослуху, бо ся акція то цілковите безправство.

В МАНДЖУРІЇ роблять приготування до інтронізації теперішного президента держави Пу-І на цісаря.

ВІЙНА МІЖ БОЛІВІЄЮ І ПАРАҐВАЄМ тривае дальше. В останнім наступі Болівійців вбито 1000 жовнірів і ранено 2000.

Присилайте передплату!

НОВИНКИ

Маркіянове Свято на Білій Горі коло Підлися відбудеться сего року дня 13 серпня.

Д-р Ярослав Олесницький адвокат у Золочеві, б .отаман УҐА, посол з партії Унда, помер 15. с. м. в 59-ім році життя. Похорон відбувся 17 с. м.

У Львові подорожів хліб. Магістрат підвисшив ціну житного хліба урядового типу з 38 на 40 сот. у склепі. Ціни інших родів хліба й булок не змінилися.

Діточих садків в Дрогобиччині є тепер 32. Вони істнують при кружках „Р. Ш.“, „Сіль. Господаря“ і читальнях „Просвіти“. Діточі садки є в тих місцевостях: Дрогобич — Стрийська, Дрогобич — Горішна Брама, Дрогобич — Болонна, Дережичі, Ріпчиці, Болехівці, Ґаї Нижні, Кропивник Новий, Довге к. Східниці, Довге—Ровень, Мединичі, Опари, Ґрушів, Ґаї Вижні, Стебник (2 садки), Попелі, Мразниця, Найдорф, Східниця, Якубова Воля, Губичі, Снятинка, Раневичі, Добрівляни, Доброгостів, Трускавець, Борислав, Баня Котівська (сі 3 садки ведуть СС. Служебниці), Тустановичі, Модричі й Сілець. Крім сего діточі садки організують в селах: Рихтичі, Вановичі й Ясениця Сільна.

В Тустановичах, пов. Дрогобич, кооп. „Злука“ уладила кооперативне свято з приводу 10-ліття істнування й посвячення нової домівки. О. дек. Мекелита зі Стебника відправив Сл. Божу, виголосив проповідь і посвятив нову домівку в сослуженні сусідних священиків оо. Адріяновича й Пацлавського. Відтак відбулася академія. Реферати виголосили: д-р М. Терлецький про діяльність кооп. „Злука“ за 10 літ, сен. Ю. Павликовський про промисл і пос. З. Пеленський про кооперацію. Дальше слідували виступи місцевого хору й деклямації. Потім відкрито виставу українського промислу. Свято відбулося при численній участи гостей з цілої околиці.

Гр.-катол. парох в Таврові (Бережанщина) і його жінка дістали акт обвинувачення. В нім закидається, що о. Петрицький і його жінка ставили чинний опір й образили поліціянтів у службі. О. Петрицький перебуває досі в тюрмі. Часописи, що описували поведення поліції супроти о. Петрицького і його родини були частинно сконфісковані. Процес має відбутися в осени.

У ріці Стрий затонуло підчас повені 4 людей. Микола Яворський, літ 58, з Ігнатева впав з коня й затонув. В Ракові втопився 11-літн. пастушок Ілько Сьомбак. В Росохачі впала в ріку з кладки 7-літна Евка Сенька й затонула. Крім сего втопилася ще одна незнана особа.

Втопилися: в Ямниці підчас купелі в Бистриці студ. М. Сенковський зі Станиславова; в Дністрі коло Поточиськ, пов. Городенка, Іван Груник, літ 15; в Городниці к. Городенки в Дністрі 24 літня Марія Пут; Підчас плавання коней затонув в Дністрі Петро Косинірик, літ 19 з Ісакова, пов. Городенка. Підчас переїзду возом через Бистрицю вода захопила Марію Занівську, 35 літ, з Зарічча, пов. Надвірна.

В Пустомитах втопився в ставі Володимир Березинський зі Львова.

До ВП. Передплатників і прихильників Укр. Заг. Енцикльопедії. Редакція У. З. Е. просить всіх ВП. Передплатників і Прихильників нашої „Книги Знання“, всі свої завваги, доглянені помилки, пропуски й недостачі в нашій У. З. Е. — подати до відома Редакції (на адресу: Львів, вул. Чарнецького 26, м. 1) найдалі до кінця серпня ц. р., щоби Редакція могла їх взяти під увагу в додатковому зшитку У. З. Е. — Редакційна Колеґія: Іван Раковський, гол. редактор, Володимир Дорошенко, Михайло Рудницький, Василь Сімович.

Останні числа большевизуючих часописів „Ілюстрована Ґазета“ й „Українська Думка“, видавані українською мовою у Львові, не вийшли. Це мабуть тому, що галицькі „товариші“ не знають яке становище заняти супроти самогубства Скрипника і може й тому, що висихає вже „жерело натхнення“.

Повінь навістила також і Західну Галичину. Виступили з берегів допливи Вісли й Скали. Загрожені повіти краківський і вадовицький.

Зловили осетра у Вислі під Ґрудзьондзом довготи 2.60 м., ваги 130 кґ.

Число безробітних у Польщі впало в послідній тижні на 2104 осіб і виносить тепер 221.092 осіб.

Число кін в Польщі зменшилося з 771 на 757, т. зн. на 1.8 процент.

До Палестини виїхало з Варшави 295 Жидів.

В Ґданську появилися у продажі почтові карти з написом: „Поморський коридор—перешкода комунікації“. Сей напис находиться під ілюстрацією, що представляє розділення Східної Прусії від решти Німеччини.

В Німеччині розвязано товариство для реґульовання уродин і народного здоровля. Майно товариства сконфісковано.

30 жидівських лікарів увязнено в Німеччині. Їм закидають комуністичну діяльність і розповсюднювання фальшивих вісток про німецькі жорстокости.

Банкроцтво оповістив великий видавничий концерн Рудольфа Моссе в Берліні. Його власністю була реклямова аґенція й богато часописів, м. і.: „Берлінер Таґеблят“ і „8-Урблят“.

Фашистівське поздоровлення піднесенням руки до гори, яким гітлерівці послугувалися досі, введено як обовязкове також до урядів (ПАТ).

500 гітлерівців осадили в Німеччині за бунт в концентраційнім таборі.

В Будапешті померло від соняшного удару 5 осіб. Внаслідок нагальної бурі 30 осіб тяжко ранених, 40 осіб лекше. На Дунаю вітер повивертав човни. Затонуло 5 осіб.

Спека в Болґарії доходить до 40 степенів в тіни.

Муссоліні заборонив туристам підписуватися на стінах церков, музеїв, мистецьких ґалерій і історичних памятників. Досі туристи підписувалися скрізь і в цей спосіб опоганювали мистецькі памятки.

Світовий Ярмарок Сходу відбудеться в Барі від 6 до 21 вересня с. р. Ся італійська пристань над Адріятиком висунена найдальше на схід відіграє велику ролю в торговлі Італії зі сходом.

На місце зруйнованого собору червоні царі хочуть побудувати найбільшу в світі „палату совітів“. Руїн собору ще не усунено. Плян палати се куб висоти 100 м. На нім погруддя Леніна на 75 м високе. Внутрі куба має бути саля на збори для 100 тис. осіб.

Пять людей засуджено на смерть в Москві за „саботажі“ в харчівнях і споживчих складах.

Большевицьке ДПУ розстріляло в Катеринбурзі 17 зелізничників. Таксамо в Пермі, Вятці і Вологді розстріляно богато зелізничників. Розстріляним ДПУ закинуло „саботажі і шкідництво“.

Великі летунські маневри розпочалися коло Лондону при участи 318 літаків і 5.240 людей.

Землетрус навістив околиці Смирни в Малій Азії. Він спричинив великі матеріяльні втрати. Погибло кільканацять людей.

Ґен. Бальбо, що перелетів з 24 італійськими гідроплянами з Риму до Шикаґа, іменували почесним начальником індійського племени Сіюксів в Північній Америці. Досі сеї почести доступив тільки президент Кулідж.

Какао подешевіє в найблизшому часі. Імпортери добилися знижки оплат з 10 сот. на 2 сот. на експортовий фонд і з 4 сот. на 2 сот. в користь централі.

В Мароку згоріли від вибуху трактора підчас праці в полі засіви на просторі 30.000 га. 40 осіб згинуло в полумінних, 100 тяжко попарилося. Втрати виносять кілька міліонів франків.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ 100.000 зол. на ч. 115944; — 50.000 зол. на чч. 49230, 67832; — 20.000 зол. на чч. 48444, 108304; — 10.000 зол. на чч. 42266, 109227, 41520; — 5.000 зол. на чч. 37238, 75300, 125087; — 2.000 зол. на чч. 39883,120389, 624, 117608; — 1.000 зол. зол. на чч. 40139, 47203, 58448, 69015, 1470, 141572, 6607, 18141, 30664, 32625, 58090, 67721, 85942, 112488, 120403, — 500 зол. на чч.: 6649, 23690, 40090, 49026, 76455, 79285, 98727, 106966, 131128, 11088, 61197, 74963, 83958, 92159, 91021, 135342, 136594; — 400 зол. на чч.: 11246, 22110, 30887, 33757, 45526, 51457, 53838, 55639, 62408, 62787, 66292, 68046, 72847, 92310, 101956, 10977, 142501, 10792, 13785, 26520, 35382, 387769, 40531, 57884, 99555, 104205, 109079, 111054; — 300 зол. на чч.: 22028, 22089, 34106, 50783, 53673, 58925, 82579, 96115,, 105191, 107666, 108558, 125958, 128649, 137669, 13403, 15584, 18831, 19849, 19252, 20315, 25928, 26885, 32850, 44493, 48659, 53902, 56827, 76472, 84705, 86133, 88814, 93033, 95945, 109586, 116138, 116975, 122910, 127902, 131687, 134670, 138341, 144948, 145280, 153355, 150883.

ВИКАЗ ВИЛЬОСОВАНИХ КНИЖОЧОК на премійовані ощадностеві вкладки І-шої серії в 29-тім тягненні дня 15. VII. 1933 р. чч.: 1.280, 3.740, 3.917, 6.232, 7.157, 9.570, 10.273, 19.594, 12.133, 17.324, 17.929, 18.512, 23.103, 25.033, 25.721, 26.115, 27.891, 28.756, 30.171, 30.555, 30.839, 31.185, 32.714, 33.663, 36.000, 37.250, 38.733, 43.075, 43.999, 44.594.

Біржа

Гроші: Американський доляр у приватних оборотах 21. с. м. 6.35 зол. Банк Польський платив 6.15 зол. Золотий доляр 9.23—9.25; канад. дол. 5.60; фунт стер. 29.70; нім. марка 2.09; 100 фр. франків 35.25; 100 чеських корон 24.50 до 25 зол.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця двірська 31—32.50; пшениця селянська 30—30.50; жито двір. 19.50—19.75; жито сел. 19—19.25; ячмінь двір. 16.50—17; ячмінь на мливо 15.50—16; овес галицький 13—13.50; кукурудза 18.50—19.50; бульба промислова 2.50—3; фасоля біла 20—22; фасоля колірова 13—14; фасоля краса 17—18; горох пів Вікторія 24—26; горох пільний 21—23; вика чорна 10.50—11; сіно солодке прасоване 6.50—7.50; солома прас. 4.50—5; гречка 15.50—16; лен 38—40; лубін синій 8.50—8.75; просо 28—29; конюшина чер. 70—72; мак синій 180—190; мак сивий 160—170; макухи льн. 17—18; ґрис жит. 7.50 до 7.75; ґрис пшен. 8.75—9 зол. Львів: пшениця двір. 33.50—34; пшениця сел. 31.50—32; жито двір. 21.50—21.75; жито сел. 21—21.25; ячмінь на мливо 16.75—17.25; овес 13.25—13.75; сіно солодке прас. 7.50—8.50; ячмінні крупи грубші 30—32; пшоно 46—48; мука пшен. люксусова 65—65.50; мука пшен. 65 проц. 46—47; мука житна тип урядовий 39—39.50; ґрис жит. 7.75—8; ґрис пшен. 9 — 9.25 зол. — Подешевіли пшениця й ячмінь. Тенденція назагал знижкова.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кг. масла дес. 2.50 зол., за 1 л. молока 21 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яєць 2.40. Тенденція на масло й молоко звишкова, на сметану удержана, на яйця слаба.

Посмертна згадка

† **о. Корнило Мандичевський**, Совітник Митрополичої Консисторії, вислужений скалатський декан і парох Турівки, упокоївся дня 20 липня с. р. В. Й. П.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВДОВА ПО СВЯЩЕНИКУ шукає посади до ведення малого господарства, найрадше на приходстві за мінімальною винагородою, навіть за саме удержання. Інформації у проф. Вавринсевича, Городло над Бугом, п. в місці. 127 1-2

САЛЬОНОВИЙ ҐАРНІТУР, оріховий, плюш бордо, 6 фотелів, канапка, стіл продам. Дурбакова, Львів, Чарнецького 26.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла *як також відновляє чаші, монстранції і т. п.*

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обекти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

МОЧОГОННІ ЗЕЛА

ниркові, відтовщуючі, на переміну матерії та проти недуг утроби й жовчевого каміння — на підставі припису славних лікарів висилає АПТИКА ЛЬВІВ, УЛ. КУРКОВА Ч. 5, за післяплатою. 2-10

КІНА

АДРІЯ: Демон смерти.
АТЛЯНТІК нечинне до 14. VIII. з причини реконструкції.
КАСІНО: Розстання з пріхом.
КОПЕРНИК: В тайній службі.
МАРУСЕНЬКА: В тайній службі.
МІРАЖ: Князь-студент.
МУЗА: Маски д-ра Фу-Ман-Чу.
ПАЛЯС: Дама в смокінгу.
СТИЛЕВЕ нечинне з причини реконструкції.
УТІХА: Дівчина Магараджі.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, ул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснування 1909.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Організації:

(Ціни в зл.):

Ч. 1. Основи соціольогії 3.—
Ч. 3. Спіритизм 2.—
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія 0.80
Ч. 5. Я. Л. Секти й сектанти 0.60
Ч. 6. С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси** 1.50
Ч. 7. Греко-катол. Церква (історія) 0.95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: **Преса** 3.00
Ч. 9. Борці за Церкву. Часть І. **Св. Павло** 2.—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті** 0.50
Ч. 12. о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві** 0.60
Ч. 13. Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіди про пресу (добровільний даток).
Ч. 14. о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас** 0.80
Ч. 15. Борці за Церкву Ч. II. 2.—
Ч. 16. Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки) 0.40
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин. Пастирський Лист про політ. положення 0.40
Ч. 18. О. Назарук: **Галицька делєгація в Ризі** 1.80
Ч. 19. Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика** 0.50
Ч. 20. о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін** 2.00
Ч. 21. А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині** 1.00
Ч. 22. о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї** 0.25
Ч. 23. Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни** (Паст. Лист) 0.40

ИНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція** 3.00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови** 0.20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ україн. ського питання в Польщі** 1.50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки. 1.00
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику** 2.00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість). 12.00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії** 0.50
Проф. Л. Коплер: **Реліґія й політика** 1.80
С. Томашівський: **Історик, політик, публіцист** 1.00
Д-р Осип Назарук: **На калиновім мості** (*Листи до молоді*) 0.80
Д-р Осип Назарук: **Католицький журналіст обвинуваченій за державну зраду** 1.30
Станислав Лось: **За конструктивну політику на Червоній Руси** 1.00

НАПРАВУ ВІЧНИХ ПЕР
солідно й дешево виконує
„PRECYZJA“
Львів, Рутовського 10 (в брамі)
Напроти костела Єзуїтів

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.
РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана
ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45
Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ
Львів, улиця Собіського ч. 3

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 **Телєфон ч. 60-04.**

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 27 липня 1933. Ч. 55 (653).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам.-доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Конкордат Ватикану з Німеччиною

Польська преса повідомляє: В Римі підписано торжественно конкордат між Апостольською Столицею й Німеччиною. В підписанні взяли участь секретар стану кардинал Пачеллі, підсекретарі архієпископ Піццардо й Оттавіяні. В імени Німеччини підписали віцеканцлер фон Папен, міністеріяльний секретар Ґутман і радник амбасади Клє. Опісля фон Папен в розмові з журнастами сказав:Боротьба держави з Церквою, що принесла Німеччині тільки шкоди, була наслідком ліберального світогляду. Факт, що підписання договору 4-ох зійшлося з підписанням конкордату, це не припадок. Це доказ, що з обох тих держав т. зн. з Німеччини й Італії вийшла нова ідеольоґія, на котрій буде збудована нова Европа. Це доказ ідеольоґічного посвоячення між тими державами, в котрих править тепер лише один чоловік, а не кабінети, парляменти й партії. — На іншім місци подаємо зміст сего конкордату.

Польсько-совітський договір проти Німеччини

Важну ролю в тім договорі відограє українська справа.

Берлінська „Ґерманія“ повідомляє: „Французька дипльоматія веде горячкову діяльність в напрямі повного відокремлення Німеччини. Найважніший відтинок у тім стремлінню се окремий договір між СССР і Польщею. Сей договір має на ціли спараліжувати договір 4-ох і завязок польсько-німецького порозуміння. Окремий польсько-радянський договір заключено при співучасти Франції. Правительства Польщі й СССР зобовязуються в тім договорі до спільної акції в тім випадку, колиб у рамах договору 4-ох поведено діяльність, котра посередно чи безпосередно шкодилаб інтересам обох країв. В московськім політбюрі заступник комісаря заграничнх справ подав, що на підставі повищого порозуміння обидві держави поборюватимуть Німеччину передовсім на економічнім полі. Колиб наступив збройний конфлікт між Польщею і Німеччиною, СССР остане невтральний, одначе допоможе Польщі своїм военним промислом і вплине на III Інтернаціонал, щоби він скріпив руїнницьку акцію в Німеччині. В окремій статті доповнюючого протоколу до польсько-радянського договору говориться про спільну польсько-радянську акцію проти небезпечного для обох держав сепаратистичного руху серед Українців“. — Історія знов повторяється.

Переслідування Українців в Ромунії

З Буковини повідомляють: Ромунська преса від підписання договору про ненапад Ромунії з СССР почала завзяту нагінку на Українців в Буковині. Почалися цькування, брехливі вісти про українську ірриденту, *про большевицькі орґанізації* і т. п. Перед у тій нагінці веде „Універсул“. Наслідком тих клевет і доносів у Чернівцях і на провінції відбуваються ревізї, увязнення і навіть переслідування деяких державних урядників. Богато з них перенесено з Буковини геть аж під болгарську границю. — Все це наслідки наглої „приязни“.

Розлам серед галицьких радянофілів

„Век Нови“ повідомляє: Самогубство радянського українського письменника Хвильового і самогубство одного з найвизначніших большевиків Радянської України, Скрипника викликали фермент у кругах українських радянофілів у Львові. Частина з них вже зірвала з орієнтацією на Радянську Україну, частина ще хитається не знаючи, що робити. Яркий вислів того ферменту се те, що чергове число радянофільської „Української Думки“ не появилося. Це тому, що частина його співробітників не думає продовжувати дотеперішної політичної лінії. — Цей розлам поширюється також і на провінції.

В Ірляндії також повстає фашизм

В Ірляндії повстала фашистівська орґанізація. Вона приняла назву „Національної Сторожі“. Її члени носитимуть сині сорочки. Програма сеї орґанізації передбачує реформу парляментаризму, поборювання безробіття, заборону страйків і привернення єдности Ірляндії. Досі до фашистівської орґанізації вступило 25.000 осіб. В урядових кругах нова орґанізація викликала занепокоєння. Впливи Революційної Орґанізації, зближеної до де Валєри, маліють. Її члени масово вступають до „Національної Сторожі“ (АТЕ).

Марево совітсько-манджурської війни

„Юнайтед Пресс“ повідомляє з м. Манджулі: Тут сподіються поважного збройного конфлікту між СССР і Манджурією. На схід від Чіти здовж манджурської границі зосереджено богато совітських військ. Подорожні транссибірської зелізниці оповідають, що в часі подорожі через східну Сибір зелізнича служба дістала наказ позаслоняти вікна. Пасажирам не вільно зближатися до вікон. Все це свідчить, що СССР приготовляє нову збройну акцію проти Манджурії, за котрою стоїть Японія. — Та ледви чи СССР зачне тепер війну.

Дики появилися недалеко Львова

Польська преса повідомляє, що в богатьох місцевостях Східної Галичини появилися дики й то у великій скількости. Вони роблять великі спустошення на полях. Також велике число диків появилося недалеко Львова. Нічною порою дики заходять на бульбиска й роблять великі шкоди. Селяни вартують в ночі на своїх полях і стараються відігнати диків ріжними способами. Розпалюють огнища, щоби відстрашити диків від своїх нив.

Поширюйте католицьку пресу!

Ваш побут на вакаціях буде затроєний журбою за Ваше мешкання в місті, якщо не обезпечите його від крадіжи з вломом в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20. — За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

УКРАЇНЦІ В РОМУНІЇ

Відношення сил у боротьбі з ромунізацією.

Політичне положення Українців в Ромунії можна коротко так схарактеризувати: Боротьба з „моральною“, політичною і культурною ромунізацією. Про „моральну“ ромунізацію ми вже згадували*). Вона так тісно вяжеться з політичною, що до неї ще треба буде повернути.

Коли говоримо про боротьбу з ромунізацією, то треба мати на увазі те, що в ній протиставиться мала горстка Українців (понад міліон) 13 міліонам Ромунів, які ще й мають державний апарат у своїх руках. При тім не треба забувати, що Українці в Ромунії розкинені в чотирьох чи пятьох більших або менших комплексах у ріжних сторонах Ромунії або й розсіяні між ромунським чи іншим населенням як меншість на даній території. Розуміється, що це утруднює політичну й усяку іншу акцію. Крім того національна свідомість Українців в Ромунії не всюди однакова. Найсвідоміші і найрухливіші політично Українці в північній і західній Буковині. До цего національного освідомлення дійшли буковинські Українці ще за австро-угорського правління в тісній співпраці з Галичиною. Можна навіть сказати, що колиб не горстка сих 350.000 свідомих буковинських Українців, то про якесь орґанізаційне життя всіх інших Українців в Ромунії і чутки не булоб. На Буковині мають осідок центральні, політичні, культурні й освітні установи. Звідси промінює національна свідомість і на інші українські землі в Ромунії.

Ромунська влада й ромунські шовіністи знаючи про це, сюди передовсім спрямували свій ромунізаторський розгін. Та щоби належно його „узасаднити“, услужна ромунська казьонна „наука“ придумала навіть спеціяльну теорію, що, мовляв, буковинські Українці се по більшій части зукраїнізовані Волохи, або напливовий пізніший елемент. Такі твердження падуть не лише з парляментарної трибуни, але й з університетських катедр. Відомий ромунський історик і б. премієр ромунського правительства проф. Йорґа винайшов навіть назву „Горішна Молдава“, якою думає заступити дотеперішну неромунську „Буковина“.

Знаємо, від кого запозичив ромунський професор і політик цей помисл.. Союзники і під тим оглядом обмінюються взаїмно здобутим досвідом.

Для характеристики примітивізму в думанні й нахабности у виступі ромунських шовіністів наведу цікавий фраґмент з діяльоґу в парляменті між українським послом ред. Сербинюком

*) Гл. „Нова Зоря“ ч. 29 (627) з 27. IV. 1933.

і романським послом з партії кузистів. Пос. Сербинюк обговорюючи ромунізацію українського шкільництва сказав, що з усіх національних меншин найбільше покривджена українська. На це зривається пос. Преліпчану й каже: „Пане депутат, чого фальшуєте історію? Чи ви не знаєте, що цілу ту околицю (Буковину) замешкували ромунські резеші (ромунська півшляхта)? Не знаєте написів на памятниках у сих околицях і інших документів, які вказують на наше право там. Виж прийшли сюди як слуги на добра ромунських бояр“. На це пос. Сербинюк: „Пане депутат! Ви самі фальшуєте історію. Памятники, про які ви говорите, писані українською мовою. Ваші воєводи й бояри хіба не говорили мовою слуг“? і т. д.

Руїна українського шкільництва.

Озброєні в такі і т. п. „аргументи“, Ромуни дуже ревно забралися до ліквідації українства на Буковині й Бесарабії. По селах позамикано майже всі читальні. Поконфісковано не лише бібліотеки, але й столи, лавки і т. п. Усі народні школи з українською мовою в числі 199 на Буковині й коло 200 на Бесарабії перемінено на ромунські. Зромунізовано також усі 4 державні гімназії, 1 реальну гімназію, оба державні учительські семинарі, 1 рільничу та дві ремісничі школи. Всі ті школи Українці вибороли собі були за Австрії. На черновецькім університеті звинено всі 6 українських катедр. Деякі з тих шкіл істнували ще до 1924 р. Українців учителів або позвільнювано або перенесено в глибину Ромунії. На місцях остали лише недобитки. До українських сіл поприсилано ряних ромунізаторів, котрі нераз ні слова не знали по українськи. Все це на те, кажуть ромунські шовіністи, „щоби Буковину звязати тісніше з Ромунією“. Сих учителів-Українців, що остали на Буковині, тероризується в ріжний спосіб, щоби вибити їм навіть і думку з голови про якусь участь у громадянськім житті. В березні м. р. шкільні інспектори зажадали від управителів шкіл даних про те, до яких товариств належать українські учителі й чи беруть участь у громадянськім житті. Все це речі відомі нам з нашої теперішної дійсности...

Про те, які висліди дає навчання в народних школах з ромунською викладовою мовою, свідчить м. ін. отсей приклад. Б. міністр для національних меншин Німець Брандш, котрого настановлено за правительства д-ра Йорґи, обїздив на початку мин. року Буковину, щоби на місці довідатися про домагання Українців. М. ін. він відвідав українські школи на Буковині. Прислухуючися відповідям українських дітей, був здивований, що ті діти так гарно відповідають по ромунськи. Та коли зажадав, щоби діти переповіли те саме по українськи, ні одна дитина в клясі не дала відповіди. Пр. в найвисшій клясі народної школи питав учитель по румунськи, які роди погноїв маємо? Дитина відповіла механічно по ромунськи: Маємо 3 роди погноїв: природні, хемічні та зелені. Коли їй сказали, щоб вона переповіла це в українській мові, дитина не могла дати відповіди. Також ні одна дитина в клясі не знала, про що йде мова... Ся справа була опісля предметом інтерпеляції українських послів в ромунській камері (палаті послів).

Коли в 1930 р. увійшли до парляменту 2 українські посли і 2 сенатори, виборли у правительства те, що міністерство освіти дозволило на надобовязкове навчання української мови в 4 годинах тижнево і 2 годин релїгії. Та шкільні інспектори саботували сей розпорядок. Жадали безправно від родичів, щоб ті вносили остемпльовані деклярації за українською мовою. І селяни масово вносили такі деклярації. На самі стемплі селяни видали лише з 2-ох повітів понад 1 міліон левів. Щойно в жовтні м. р. навчання української мови у школах з більшістю українських дітей і релїгії в українській мові стало обовязкове. Але й тепер приходять уже відомости, що того розпорядку не виконується, або навчання української мови кладеться між надобовязкові предмети. Впрочім у богатьох школах нема кому виконувати сего розпорядку, бо нема вже стільки учителів-Українців.

Розуміється, на папері істнує дуже ліберальна конституція і ліберальний шкільний закон, який каже, що у громадах з більшістю українського чи взагалі меншинного населення, мовою навчання мусить бути рідна мова, ромунська мова лише як предмет. Але це все лише на експорт, бо й Ромунію також обовязують договори про національні меншини.

Та буковинські Українці борються з цею ромунізацією як можуть. Підчас вакацій уладжують одномісячні вакаційні курси української мови й історії для дітей шкільного віку. Сі курси тішаться у селян великою фреквенцією і зрозумінням. Свідчать про це звідомлення у пресі. Але й тут адміністраційна влада ставить ріжні перепони, які дуже часто треба поборювати... бакшішом.

Про істнування приватних українських шкіл в Ромунії не стрічаємо вісток в буковинській пресі. Нема також статтей у пресі, які видвигалиб потребу закладання таких шкіл, хоч там здають собі справу з того, які спустошення серед молоді робить ромунська школа. В тій справі „Час“ писав: „Селянська молодь по скінченні ромунської школи виходить з неї півдика... Школа така, яка вона є тепер, се пропаща інституція. Не тільки незрозуміла для дітей, але дуже часто й ворожа. Через впровадження чужого нашому народови учительства на Буковину стає вона заведенням, що зневірює молодь до всякої освіти“.

Про політичне життя Українців в Ромунії напишемо в слідуючій статті.

М. П.

Зміст конкордату

Ватикану з Німеччиною.

В Берліні оповіщено урядово текст конкордату між Апостольською Столицею і Німеччиною, підписаного 20 липня б. р. в Римі. Договір має 34 артикули і додатковий протокол. Постанови конкордату нормують цілість взаємин між католицькою Церквою і Німеччиною. Одначе заключені давніше конкордати Ватикану з Баденією, Баварією і Прусією заховують свою обовязуючу силу. У виконуванні своїх обовязків католицькі духовні матимуть таку охорону держави як державні урядники. Тепер істнуючі віроісповідні школи будуть вдержані, нові можна буде також закладати. Свобода навчання католицької релїгії по школах запевнена. Церква має право довільно надавати церковні уряди й бенефіції без порозуміння з державною чи міською владою. Власність майна церковних інституцій запевнена. Католицькі орґанізації: релїгійні, культурні й харитативні, підчинені церковній владі користуються повною опікою держави. Спортові й інші орґанізації молоді мають своїм членам уможливити виконування релїгійних практик в неділі і святочні дні. Зогляду на виїмкові відносини в Німеччині і зогляду на ґарантію свободи і прав катол. Церкви забезпечену в конкордаті Апостольська Столиця заборонить духовенству належати до політичних партій.

ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ!

Небувале нещастя навістило цілі полоси наших західних земель. Наслідком великих злив виступили з берегів перетульовані або від довшого часу належно недоглядані ріки та понесли зі своїми водами всю надію наших хліборобів, ціле майбутне жниво. Десятки тисяч гектарів ріллі, городів, лук і пасовиск, залила вода. До того вода забрала не тільки жниво але також занесла поля ріню і камінням роблячи з богатьох досі урожайних земель цілковиті неужитки, Води забрали сотні будинків і хат. Тисячі тих бідаків, яким вода знищила їх поля, остали без даху над головою. Чимало худоби, коней, безріг, овець та іншого дорібку наших хліборобів пропало теж у водах. — Окреме нещастя, поза величезною повінню навістило наші гори. У деяких околицях упав на полонини сніг і з тим відібрав можливість нашим Гуцулам прогодувати свій найцінніший маєток — худобу. — Знов у інших околицях перейшли понад полями наших селян величезні градові тучі, які знищили зовсім многонадійні збори. — Це велике нещастя, яке впало на наше селянство у деяких околицях нашого краю таке велике й таке страшне, що для рятунку наших нещасливих братів мусить станути увесь український народ, де тільки він живе й має настільки сил, щоби помогти своїм загибаючим братам.

Кличемо тому усіх свідомих Українців на наших Західних Землях, кличемо усіх Українців на далекій еміґрації за океаном і тих, що опинилися в інших чужих краях, кличемо усіх Українців Буковини й Закарпаття: поможім усі разом ратувати перед загибіллю тих нещасливих, яким живлове нещастя відібрало останню можливість прожитку. — Поможім наперед їм пережити бодай кілька місяців, щоби могли упорядкувати свої господарства по сім нещастю. Не даймо голодувати сим нещасливим та їх дітворі! Поможім їм відбудувати знищені оселі! Даймо їм можливість привернути їх поля до такого стану, щоби могли стати знов ужиточними. Збудуймо для жертв повені варстати праці, в яких вони могливби своєю працею заробити собі на прожиток і ним заступити втрачене жниво.

Наша поміч конечна й мусить бути скора. Мусимо дати не тільки те, що нам збуває. Мусимо відділити з того, що ми маємо частину на рухунок нещасливих наших братів. Це наш народній обовязок, який мусимо виповнити й цим доказати, що ми — одна рідня, один народ.

Керму цілої акції допомоги нашим братам у цьому нещастю взяв на себе Краєвий Комітет Допомоги Жертвам Повені, що створився при Краєвім Господарськім Товаристві „Сільський Господар“ у Львові, Ринок ч. 10. В склад цього Комітету увійшли солідарно усі наші установи та орґанізації, представники нашої Церкви та наших широких громадянських кол. Цей Комітет видаватиме відповідні доручення, які наше громадянство на місцях повинно сповнити як наказ теперішної важкої хвилі та не гаючи ні одного дня освідомлювати наш загал про те, як конечні й потрібні в теперішний мент навіть найменші лепти. Всі прошї, які жертвують наші громадяни, треба відсилати негайно до Центробанку, Львів, вул. Третого Мая ч. 15 з допискою „для жертв повені“.

Кличемо до всіх, які сьогодня у тому щасливому положенні, що вони і їх діти мають що їсти: пришліть негайно бодай дрібний даток для тих, що голодують і що не мають чим заспокоїти голоду своїх дітей!

Львів, дня 15 липня 1933 р.

Краєвий Комітет Допомоги Жертвам Повені: *Преосв. о. Д-р Іван Бучко, львівський епископ помічник, о. Лободич Роман, крилошанин гр.-катол. Еписк. Ординаріяту в Станиславові, о. Д-р Гриник крилошанин гр.-катол. Епископського Ординаріяту в Перемишлі, о. мітрат Ол. Базюк, крилошанин гр.-катол. Митр. Ординаріяту, голова Рідної Школи, о. В. Лучинський, ігумен ЧСВВ., Д-р Д. Левицький, посол, голова Української Парляментарної Репрезентації, Д-р В. Загайкевич, посол, Д. Великанович, посол, секретар У. П. Р., Д-р Л. Макарушка посол, През. Сосновський, президент Н. Ради Т-ва „Дністер“, Д-р Т. Кривуцький, Дир. Земельного Банку Ґіпотечного, Радн. Інж. Ю. Мудрак, за Виділ Наукового Товариства ім. Шевченка, Ред. В. Мудрий, містоголова Т-ва „Просвіта“, Інж. А. Романенко, Дир. Т-ва „Сільський Господар“, Мілена Рудницька, посол, голова Союзу Українок, Д-р І. Гижа, Дир. Т-ва „Карпатія“, А. Мудрик, дир. „Маслосоюзу“, І. Филипович, дир. Ревізійного Союзу Українських Кооператив, Д-р К. Левицький, дир. „Центробанку“, Інж. М. Творидло, дир. „Центросоюзу“, ред. Г. Гладкий, член Ради Супруга, Д-р О. Філяс, за Раду Суспільної Опіки.*

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ, — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/1. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

Політична бомба серед наших радянофілів

„Відкритий лист“ б. сельробівського посла С. Волинця з приводу самогубства Хвильового і М. Скрипника.

Страшні переслідування і фізичне винищування всього, що українське в „раю“, які довели до самогубства найбільшого радянського письменника на Україні М. Хвильового й „найвизначнішого українського большевицького політика“, Миколи Скрипника, відбилися голосним відгомоном не лише серед національних українських кругів, але і спричинили глибокий фермент і констернацію серед галицьких большевицьких і радянофільських кругів. Доказом цього між іншим брошурка б. посла „Сельробу“ Степана Волинця, яка саме на днях появилася. Ся брошурка вийшла у Львові під заголовком: „Слово до друзів (Відкритий лист до робітників і селян, моїх дотеперішніх друзів)“. Се незвичайно цікавий і поражаючий своїм змістом документ часу на тлі нашої національної трагедії, якою є криваве панування большевиків на Вел. Україні після нашого національного зриву. Подаємо його обширний зміст.

Чому Хвильовий і Скрипник застрілилися?

На питання, чому Хвильовий і Скрипник скінчили самогубством, б. пос. Волинець відповідає: „Ріжні казьонні письмаки, холуї й підлизні обабіч Збруча писали по смерти Хвильового про: „дрібноміщанську психіку“, „заломання большевицької твердости“, про „хвилину нервового розладдя“ і т. д. Тепер тісамі писаки, одні з власної пильности і холуйської ревности, а другі на приказ начальства, за брехливими й перфідними комунікатами перепудженої смертю Скрипника Москви вже розказують і дальше будуть розказувати наївні казки про те, що „в комісаріяті освіти, яким керував Скрипник, загніздилася банда контрреволюціонерів, що ділала за безпосереднім дорученням чужоземних контррозвідок. Дальше пустивши лукаву і юдину сльозу над трупом Скрипника... такі гади, за підшептом дійсних спричинників смерти Скрипника, а саме сталінських русотяпсько-бюрократичних держиморд, Постишева і Затонського, заявляють, що Скрипник: „відчув цю обставину (загнїждження згаданої банди) так глибоко, що вдався до акту самогубства“...

„Одначе кождому аж надто очевидно, що оба ці самогубства це глибоко трагічний протест... проти того, що чинить на Україні і з Україною сталінська русотяпсько-бюрократична кліка, з Постишевим і Затонським на чолі“. Відтак автор доказує, що ся кліка „ганебно програла світову революцію, про що свідчить капітуляція большевиків у Китаю і ганебна програна в боротьбі з гітлеризмом у Німеччині“.

Розбудовують „єдіную нєдєлімую“.

„Натомість ця кліка, устами... Сталіна проголосила будову соціялізму в одній країні (що противорічить марксізмови і ленінізмови)... Вони розбудовують тепер повною парою „єдину неділиму Росію“, про що свідчить між іншим сей острий російсько-централізаційний курс і русотяпство“... „В руках бюрократів КП(б)У стала ніщо не значучою областною організацією... Характеристично, що від самого початку істнування КП(б)У генеральним секретарем тієї партії не був ще ні разу Українець. Були ними Росіяни Молотов і Лебедь, Німець Квірінг, Жиди Фелікс Кон і Каганович і тепер Поляк Косіор“.

„Враз із партійною централізацією йшла господарська централізація. Всі керівні орґани поодиноких галузей народного господарства України зосереджено в Москві. Там находяться центральні керівні орґани продукції українського вугля, чугуну, сталі та цукру... Під господарчим оглядом Україна останніми часами трактується як звичайний господарчий район Москви і в урядовій номенклятурі називається вона „южна область“ „юґозападна область“, „чорноземний район“ і т. п. Як українське народне господарство експльоатується безпощадно російською метрополією, це блискуче доказав Волобуєв“... Хоч автор твердить, що в СССР і на Україні є „господарчі досягнення“, одначе для України вони мають „чисто формальне, цифрове значіння. Треба дуже критично, пише дальше Волинець, ставитися до отого статистичного шарлатанства, статистичних фікцій (радянські статистики дуже часто послугуються цифрами,... які мають бути щойно здобуті), бо при їх помочі хочуть фасцинувати як своїх громадян так і закордон. Щож українським робітникам і селянам з Дніпрельстанів і Дніпрокомбінатів, коли не вони ними орудують й управляють, а прислані з російської метрополії бюрократи...? Що їм з тих часом навіть значних технічних і промислових досягнень, коли вони самі від ряду літ у злиднях, голодні, холодні та в поневірці коротають своє життя?“

„Райське самоозначення“.

Автор обговорює дальше більшовицький обман про „самоопределеніе вплоть до атделенія“. Воно виглядає так: Українські етноґрафічні території: Кубань, полудньова Вороніжчина й Курщина та Крим ще й дальше належать до РСФСР мимо домагань Українців. „Те „самоозначення“, пише дальше автор, розвинулося на Україні до того, що сьогодні там не має буквально ніодного самостійного, республіканського, незалежного від Москви комісаріяту“. Постепенно скасовано отсі комісаріяти: земельних справ, внутріщних справ, опісля скасовано комісаріят освіти і вкінці комісаріят справедливости.

Розвал української літератури, науки й мистецтва.

„Без ніякої пересади можна сказати, що вся українська культура находиться під поліційним доглядом московських і місцевих русотяпів та їх місцевих форналів... ріжних Хвиль. Цей русотяпський форналь Хвиля денунціює у великій статті в харк. „Комуністі“ перед русотяпами і Москвою навіть академічний правопис ухвалений перед кількома літами Всеукраїнською Академією Наук та урядом, добачуючи в ньому признаки української контрреволюції і петлюрівщини. Він пр. денунціює авторів того правопису, що через введення таких слів, як „сочка“, яка по російськи значить „линза“ і тому на думку Хвилі й по українськи повинна зватися „лінза“, або теж „поземий“, по російськи „горизонтальний“, значить і по українськи повинно бути „горизонтальний“ і т. д., автори сего правопису ні менше ні більше тільки насильно хотіли відірвати українську мову від „братньої і близької їй російської мови, вводячи до слівника оті контрреволюційні, петлюрівські й сепаратистичні терміни“.

„Усі, колись такі живі літературні організації українських письменників розгромлено дощенту, створивши по приказу з Москви одноодиноку всесоюзну казьонну орґанізацію письменників, до котрої під примусом мусять належати всі українські письменники. На літературному фронті до голосу дійшли оберхолуї покрою Микитенків і Куликів, люди без ніякого таланту, хіба тільки з умінням держати ніс по вітру та орієнтуватися на кождочасне начальство та умінням робити поліцейські доноси на своїх товаришів по перу“...

Скажений наступ Москви.

„Небувалий досі скажений наступ на Україну почався із приходом до Харкова з великими повновластями від Сталіна Постишева, старого, знаного ще з попередних подвигів русотяпа. Цього Постишева, котрого в часі розламу шумськістів в 1928 р. викинено з України до Москви, щоби влекшити собі боротьбу з тим шумськізмом“. Відтак автор, описуючи безпощадну боротьбу Постишева, Затонського і „їх хахлацьких підбігайків Любченка, Хвилі, Тарана, Микитенка, Кулика і т. п. зі Скрипником, яка довела Скрипника до самогубства, автор доходить до заключення, що „смерть Скрипника се подія величезного, можна сказати епохального значіння“... „Смерть Скрипника це велика програна сталінського русотяпського бюрократичного режіму на українськім фронті“.

Автор змальовує Скрипника як „великого державного мужа Радянської України і великого українського патріота“. Одначе таким представленням Скрипника, котрий називав українську армію „бандою“, котрий ліквідував „хвильовізм“ і „шумськізм“, аранжував процес СВУ і взагалі боровся з проявами української національної течії на Радянщині, автор сильно ослаблює враження свого „відкритого листа“. Та підчеркуючи се, не треба забувати, що той лист писав б. сельробівський посол. Може колись, коли схоче бути послідовний, дійде й до належної оцінки особи Скрипника.

Автор домагається від галицьких радянофілів, щоби вони написали правду про причини самогубства Скрипника, а не брехливі комунікати з Москви, що, мовляв, „націоналісти і шпіони так оплутали Скрипника і впливали на нього, що йому скомпромітованому не оставало нічого іншого, крім самогубства“... „Одначе вони замісць мізками думають своїми чревами“...

Дальше автор закликає західноукраїнських робітників, селян і інтеліґентів дати своїм голосним протестом рішучий відбій русотяпському наступови Москви на Україну.

Чому автор дальше не міг мовчати?

Відтак автор признається, що він як член б. шумськівської ґрупи зобовязався морально до льояльности супроти комуністичного руху і його проводу. „З болем серця, кінчить автор, мовчав я, коли невинно, без ніякогісінького суду ГПУ розстріляло мого товариша зі шкільної лавки Федя Палащука (Конара). З затисненими зубами мовчав я, коли застрілився Микола Хвильовий... Смерть Миколи Скрипника... й усвідомлення собі її політичного значіння потрясла мною до глибини душі, й тому дальше мовчати не можу. Загальні інтереси важніші ніж дисциплінa ґрупи“. — „Сей лист пишу сам, із власної спонуки і волі, на власну свою політичну відповідальність і тому нікого з моїх б. політичних товаришів до будь якої відповідальности потягати не можна“.

Сей „отвертий лист“, котрий впав на наших радянофілів наче грім з ясного неба, разом з подіями на Вел. Україні, що викликали його появу, буде для них пробним каменем. Хто з них дальше останеться в сім таборі і хвалитиме „гарну державу за Збручем“, дасть незбитий доказ про свою моральну вартість і що „думає чревом“.

ПОВАЖНА ГУМОРИСТИКА

П. ОЛЕСЬ. **Кодекс чести** затверджений і прийнятий до вжитку Союзом Українських Студенських Корпорацій „Чорноморе“. У Львові, 1932. Накладом „Студенського Шляху“. Ст. 49 + 3 нпг., 16°.

Неприємна се річ, коли наші інтеліґенти, сини українського плебсу, приходять на баль у жакеті, викладанім кавчуковім ковнірику і фіолетовій краватці. Та стораз гірше буває, коли вони зачинають наслідувати заграничних паничиків та на февдальний лад пропаґувати мниму „охорону“ чести. — Не так дуже давно трапилася у Львові прикра пригода на тому тлі. Студент університету застрілив ґімн. ученика, бо той його чинно образив. Може бувби й не застрілив, але „товариство“ стало його бойкотувати як „негонорового“. Отже застрілив чоловіка, пішов до криміналу, ну — і тепер „товариство“ зачне його бойкотувати як кримінальника. Так змарновано два молоді людські життя. І змарновано через оті саме пересуди, звані „гоноровим поступуванням“.

Тимчасом „гонорове поступування“ в „кодексі чести“ се комічна установа. Вона нагадує мені церемонію приняття в члени масонерії. Страшать чоловіка всякими комічними обрядами, обіцюють відкрити жахливі тайни, а виходить — велике пшик.

Автор „Кодексу чести“ згадує на вступі, що проти його книжки виступлять „ті всі, кому залежить на вдержанні тієї безхребетности, якої в нас на жаль так багато“. Вірить, що його книжка причиниться „до виховання типу українця-джентельмена“.

Щодо тої „безхребетности“, то хребет се не патик, а мораль не дисципліна. Людина чести, значить людина моральна, се не конечно „джентельмен“. У Львові править нашим майном з чужої ласки один панок, який назверх уповні відповідає „кодексові чести“; але майно народньої установи сильно розтрачене. — Чи маю ще пригадати лист одного з польських епископів до офіцирів одного ґарнізону? В тому листі прекрасно схарактеризована така „моральність“ згідна з „кодексом чести“. Задубілий (як у нас кажуть „штивний“) хребет ніяк не покривається з власним хребтом, який дає змогу рухатися. Дріль надається для тупаків у касарні, а не для інтеліґентних людей. А що „поняття зневаги є цілком субєктивне“, бо вже „найменше й найдрібніше діткнення ґідности джентельмена можна вважати зневагою“ („Кодекс чести“, ст. 10), то чи не послужить книжка п. Олеся за відбивку для всякого рода носорогів?

Псевдоморяль ідеального джентельмена виходить уже частинно з самого „кодексу чести“. Ось „джентельменом уважається прінціпіяльно: 1) кождий корпорант“ (гл. випадки з биттям Жидів...), „2) чоловік з укінченою середньою освітою“ (з поводу на цо? спитають Жиди), „3) чоловік шляхотського походження“ (чую, як ревестогне наша демократична нація..), „4) кожний чоловік, що з огляду на свою інтеліґенцію, суспільне становище або небуденні здібности значно вибивається понад плебс — х о ч б и н е м а в о с в і т н ь о г о ц е н з у“ (українська демократія відіткнула з полекшою...).

Не є джентельменом, хто прим. „відкликує зневагу по списанні умов двобою“ (хребет носорога...), хто не платить „картяних“ довгів (а марнувати ґроші на карти, то гонорово?) і т. п. Джентельмен переважно „не повинен полагоджувати конфлікту інакше як шляхом гонорового поступування“ (ст. 9), одначе „з огляду на переконання деяких осіб (прим. реліґійні) не слід уважати за позбавленого чести... чоловіка“, який звернеться до суду. Той момент уважаю за наймудрішу річ у цілій книжці; на жаль він не годиться з тоном і льоґікою цілого „кодексу“.

З тою льоґікою взагалі дива діються. У „вступних постановах“ джентельмен не повинен жаліти навіть життя в обороні чести. Та прим. на 17. ст. § 29 каже „не вільно прийняти заступництва (бути секундантом), коли кліент жадає двобою до смерти“. А на 33 ст. § 91 каже виразно: „рівнож недопустимий є в жадному випадкові двобій, що мавби тривати аж до смерти одного з противників“.

В нотці до „Переднього слова“ автор не признає за кодекс чести книжки „Охорона чести“ Підковича, бо вона „не признаючи двобою, зводить усі гонорові конфлікти до смішної комедії“... Добре. Але чи можна трактувати поважно такі речі. „§ 86 Джентельмен повинен в засаді пропонувати лише двобій на білу зброю. § 87 Зброю, якою повинен відбуватися двобій, є шабля. Часом допускається також шпаду або фльорет. Шабля має бути гостра лише до половини, вістря на кінці має бути кругло зашліфоване, широке на 1 цм.“ (?) Навіть при „тяжкий визовах“ допускаємі є бандажі („охорона на очі“ — „охорона шиї“ — „правий нараменник“ — „охорона серця“ „шкіряна запаска“). „Виключені є теж удари хребтом шаблі й удари нижче грудей“ (§ 91). Коли одного з двобійців ранено, а навіть як лише шабля діткнулася якогонебудь тіла поза шаблею противника, зараз треба перевести відкаження шабель (§ 120). Всі ті §§ роблять честь ґуманітарности автора кодексу, але зводять „гонорове поступування“ до рівня доброї фарси.

Ще кілька §§. „По прибутті на місце двобою, заступники поздоровляються чемно але холодно. Самі противники повинні задержати мовчанку“ (§ 104). „Провідник двобою звертається до обох противників з поважною пропозицією **полагодити** справу мирно. Примітка: Мимо цього відкликувати зневаги на полі бою не вільно“ (§ 111). Позволю собі зовсім поважно ствердити, що „гонорове поступування“ тут зовсім не поважне. І взагалі...

Я **не беруся навіть** оцінювати §§ книжки **„Охорона чести“** з католицької точки погляду, бо з того боку за приняття двобою осуджує їх уже кодекс канонічного **права та здорова** католицька мораль.

Олександер Мох.

Совітський дар

для марш. Пілсудского.

Польська преса повідомляє: Представник коміс. освіти СССР Ґанецький доручив голові клюбу ББ полк. Славекови 578 писем і документів з архівів б. царського правительства, що відносяться до діяльности марш. Пілсудского та його співробітників з літ боротьби 1885—1915. В тій ціли Ґанецький спеціяльно прибув до Варшави і в імени правительства СССР доручив ті документи Славекови як дар для марш. Пілсудского.

ОСИП НАЗАРУК

ВЕНЕЦІЯ

Враженння і думки з дороги.

Поспішний поїзд трохи спізнився і доходило полудне 12 липня 1933 р., коли я побачив море коло Венеції. Праворуч видніли комини якихсь фабрик, ліворуч ґнав поїзд по довгій греблі до одинокого на земній кулі „морського міста“ Венеції. Річ ясна, що та гребля зіпсувала на завше враження вїзду в Венецію: бо що се за місто „серед моря“, коли до него можна доїхати зелізницею без пересідання?

Поїзд переїхав довгу греблю і став. Хоч найменший ґріш, який я мав в італійській валюті, виносив 50 лірів, закликав я пакера й казав йому доставити мої два маленькі клуночки до ґотелю „Ґерманія“, котрого імя вичитав я в провіднику. Мав я надію, що там бодай розмовитися зможу по німецьки. Мій пакер доніс мої річи до місця, де перед двірцем стояв слуга того ґотелю й зажадав дві ліри. На щастя ґотелевий слуга міг мені зміняти 50 лірів і я розплатився. За коротку хвилину був я вже в ґотелі „Ґерманія“ недалеко двірця. Там дали мені малий покій за 18 лірів на день і я зараз зачав переодягатися й митися, бо спека була велика. Перебравшися, я передовсім скоро описав свої враження з дотеперішної дороги. Так раджу робити кождому, хто пише описи, бо кожде опізнення затирає враження. О год. пів до другої був я ґотов з описом і пішов на обід до ґотелевого ресторану.

По обіді просив я портієра згодити для мене ґондолю, котра завезлаб мене на площу св. Марка. Він згодив її за 12 лірів і я поїхав. І Венецію і венецьку ґондолю бачив я перший раз в житті. Отже приглядався я їм уважно. Наперед ґондолі, на котрій я сидів. Се досить велике човно з острим дзюбом, по панськи внутрі вистелене диваном, з малими лавочками, ціле на чорно помальоване. А на чорно ось чому: з кінцем 15 століття зачав в Венеції ширитися страшний люксус, котрий м. і. проявлявся в тім, що ґондолі оббивали правдивим золотом і сріблом, дорогоцінними шовками й іншими блискучими матеріями. Люди руйнувалися на те. Тоді Венеція оповістила закон, котрий приписував, що тільки Дожа, начальник держави, має право прикрасити свою ґондолю як хоче як також посли чужих держав, а всі горожани Венеції мають оббивати свої ґондолі звичайним чорним сукном або малювати чорною краскою. Від тоді аж по нинішний день істнують в Венеції чорні ґондолі. Такою плив і я, приглядаючись дивному місту. Воно таке дивне, що хвилями здається, немовби се був сон а не дійсне місто. Доми мурované каменем або цеглою, часто прикрашені ґарними різьбами, підносяться поверхами п р о с т о з в о д и. Часто двері припирають таки до води. Не знаю, як тут виглядає підчас бурі, але хоч тепер ідеальна погода, то филі від човна бють порядно в двері таких камяниць. Так пливемо т. зв. Великим Каналом, минаючи богато приватних камяниць, минаючи публичні будівлі, школи і церкви, — а все виростає з води... Є й дуже ґарні будівлі, а є опущені, обдрапані, невиправлені, занедбані.

Горячо ,аж поти бють. На щастя ґондоля накрита білим полотном і під ним є тінь. Кромі того вітрець потягає час від часу. Отже можна видержати. Журюся наперед, як буде в Римі, коли тут над морем така спекота. Та годі, пливу дальше. Шкода тільки, що я сам в ґондолі і нема з ким поділитися помічіннями. А є чим ділитися, хоч описати всего того не можу, вже тому, що дуже горячо. Отже скажу тільки дещо. Камяниці ґусто виростають з моря, одна попри одну. Разураз зустрічаємо бічні канали. Людей в тих камяницях не видно, може на ферії виїхали, виглядає якби нікого не було в усіх камяницях, і якби тілько тут було людей, що пливали в ґондолях. Деякі камяниці мали віконниці замкнені. Може люди сплять в обідну пору. Тепер я пригадав собі легке здивування портієра, коли я сказав, що хочу зараз виїздити на оглядини міста. Видно в сій порі люди тут ізза горячі

Дня 15. с. м. вислали ми нашим П. Т. Післяплатникам окремі упімнення. В них зазначено кілько заллгають з передплатою. Просимо якнайскорше її вплатити. Тих П. Т. Післяплатників, котрі заллгають більшою квотою за часопис, просимо прислати бодай половину довгу, бо Адміністрація в нинішнім часі кредитувати не може й буде примушена стягати довги. Наші П. Т. загран. Передплатники дістали упімнення на коверті, в котрій одержали попередне ч. „Нової Зорі“. На коверті по лівій стороні вгорі була виписана червонилом довжна квота.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

Визначні конвертити

В останніх десятках літ навернулося до катол. Церкви чимало визначних протестантів у Злуч. Державах і в Европі. Свящ. В. Дейлей із Шікаґа обчислив, що на 3 тисячі американських конвертитів було 372 пасторів (з них 135 було опісля катол. священиками), 115 лікарів, 126 адвокатів, 45 членів (або бувших членів) американського Конґресу (парляменту), 12 ґубернаторів, або б. ґубернаторів, 180 старшин і 206 письменників, музиків й учених. До визначних конвертитів у Анґлії належить Гуґон Бенсон, якого батько був анґліканським примасом у Анґлії. В останніх літах навернулися: Роналд Нокс, Джералд Менлей, поет Гопкенс, д-р Орчард, Маврикій Барінґ, Альфред Нойес, Івліне Вог, Інид Деніс, Шейле Кей Сміт, славна популярна новелістка, Шейн Леслі, Контен Мек Кензе, Уендгем Левіс, Фр. Честертон, Овен Дедлей і Вернон Джонсон, а особливо Джільберт Кейт Честертон. Між скандинавськими письменниками: Сіґфріда Ундсет і Іван Ерґенсен. В Америці розпочалися навернення знатних осіб із кінцем 19. віку. До них належать: Джон Стоддард, Беллемі Сторер, Джордж Сірл, б. епископальний епископ д-р Кенсмен, дуже визначний правник Петро Бернет, професори унів. в Гарварді, Льорд і д-р Двайт, астроном Альфред Дулайтл, віцеадмірал Бенсон; пастори Тейб і Кільмер, звісний будівничий залізниць Джемс Гілл, д-р Джон Кеттер, ґрафиня Мейкен, Маріон Кравфорд, повістяр Франк Спірмен, Артемій Уорд і Ісаак Гекер, основник американських Павлістів, проф. унів. в Колюмбії Карльтон Гайес, архіеп. Г. Бравнсон і т. д. В 4 останніх літах навернулися м. ін. славний нюйорський пастор д-р Селден Деляні, що вчиться тепер у Римі на катол. священика й дуже визначний адвокат Горацій Менн із Вашинґтону, творець шкільної системи в Америці. — (За „Осс. Романо“ подав о. Ізидор Луб ЧСВВ).

Амазонки

Цікаві оповідання про них і кілько в тих оповіданнях правди.

Від часу великої війни дається зауважити участь жінок у воєннім ділі, зразу спорадична, тепер навіть масова, нпр. в совітах і в Болівії. Се пригадало людству старі леґенди про амазонок, котрі знаємо головно від трьох грецьких авторів: Гомера, Геродота і Діодора з Сицилії. Зміст оповідань такий: Амазонки були жінки, що провадили війни. Вони жили на північнім березі Малої Азії коло Термодону. З мущинами сусідних громад зустрічалися тільки раз на рік. З дітий виховували тільки дівчат. Щоб їх зробити придатними до війни, випалювали їм праву грудь, бо тоді жінка могла напинати лук як мущина. Відси й назва: „амазонка“ значить: „безгрудна“. Королеву їх Гіпполіп полонив Тезей. Тоді Амазонки зробили наїзд на Аттику, щоб освободити свою королеву. Вони під проводом королевої Пентезілеї помагали також Троянцям проти Греків. Геродот пише, що Амазонки огнем і мечем нищили країну Скитів (теперішну Україну). Скити були дуже здивовані, коли перший раз побачили між убитими наїздниками жінок. Вони назвали їх „Ойорпата“ (убийниці мущин). Та пізніше молоді Скити знайшли дорогу до сердець Амазонок, заприязнилися з ними, разом пішли дальше на північ й оснували там державу Сарматів. У того нового народу повстав звичай, що жадна дівчина не могла вийти заміж поки не убила в бою мущини. — Діодор, котрий 30 літ подорожував, написав опісля 40 книг, присвячених головно історії. В них згадує і про Амазонок. Пише, що Амазонки боролися разом з Атлянтами проти Єгипту і Греції, де їх дуже боялися, бо вони йшли до бою з великим одушевленням і відзначалися страшною жорстокістю. Вони здобули північні области Малої Азії, де й осіли.

Нові досліди показують, що всі ті оповідання мають підставу. Именно таку, що в деяких народів жінки довго задержали рівноправність і займали всякі уряди. Так було нпр. у Гетитів. Колиж розвиток пішов у напрямі переваги мущин, деякі племена не погодилися з тим і вимандрували на північ. Взагалі треба ствердити, що Геродот не писав безкритично нічого, тому в кождім його оповіданні є якась правда і тому його слушно називають „Батьком історії“. — Назва великої ріки Амазонки в Америці повстала так: Моряк Орелляна, котрий плив рікою Параною, довідався від Індіян, що на північ від Парани пливе ще більша ріка. Індіяни називали її „Амассона“, що в їх мові значить: „Перевертаюча човни“. Орелляна почувши ту назву, думав, що се мова про країну Амазонок і так охрестив найбільшу з рік полудневої Америки.

Не один батько вагається, куди й до яких шкіл післати своїх дітей. Велику прислугу в цьому питанні може дати порадник „ФАХОВІ ШКОЛИ“, виданий Головною Управою Рідної Школи. Ціна 60 сот.

сплять або вдома сидять. Та годі, треба вже їхати, коли вибрався.

Отже їду. По боках пересуваються як у сні ріжнокольорові палати і білі камяні мости і знов якісь публичні будинки, навіть щось ніби зелений сад бачив я в однім місци. Візджаємо в якийсь бічний канал. Колись читав я, що ті бічні канали бувають брудні. Правда, пливе ним тут і там якась рідко розкинена солома, тут і там навіть головки капусти, але про великий бруд трудно говорити. На прибережжі з якоїсь невеличкої площі скачуть у воду голі діти, хлопчики, літ 10—12. Приглядаюся їм. Переважають бронети, але є також ясні бльондини. Збудовані гарно, рівномірно. Значить, виробляється вже італійська раса з неймовірної мішанини племен і народів, які колись були на сій землі.

Моя ґондоля прибила до камяних сходів, на котрих стояв якийсь старий чоловік з гаком в руці. Він притягнув ґондолю гаком а мене взяв при висіданні за руку (тут розуміється за все платиться).

Не бачу ні Св. Марка, ні площі, отже питаю, де св. Марко. Зараз, о, показує ґондольник рукою.

І знов здивувався я, що він ані не писнув, що йому мало грошей, хоч я виразно читав у провіднику, що вони на ніяку таксу не вважають. Очевидно ділає виховання Муссолінія: він вийшов з простого народа і знає, як до нього братися, щоб його змінити.

Перейшов я у вказанім напрямі якісь перехідні сіни й опинився на великій простокутній площі, приблизно три рази довшій ніж ширшій. Не треба ніякого провідника, щоб відразу відчути, що се центр сего великого міста. Долівка гладка як в кімнаті, з трох сторін величаві палати з білого каменя, з четвертої церква св. Марка, не більша від тих палат, але бані не має. Біля неї кампанілля з червоної цегли, височезна дзвіниця. На двох кінцях тої великої площі (для докладности: довжина 176 м.) дві хмари темних голубів на долівці, визбирують зерно. Кормлять їх тут на кошт держави (хоч розуміється і від публики не мають вони кривди). І се треває від 1204 р. Спорий шмат часу! Якраз тоді батько нашого короля Данила, Роман Великий, приготовлявся до великої війни з Польщею. А в тім році венецький дожа Дандольо облягав Кандію й голуби принесли йому дуже важну вістку. Тай на ту памятку годують їх тут на кошт держави а потому на кошт міста вже 730 літ. Традиція...

Маємо й ми щось подібне в нашій традиції, а саме історію нашої княгині Ольги з Деревлянами й голубами. Історію значно старшу від венецької традиції з голубами. Та хто в нас займався коли такими „дурницями“? Хто в нас дбав про збереження з уряду якоїсь традиції? А тепер допуст Божий послав нам навіть такий уряд, що найстаршу з відомих улиць всего нашого краю і найбільш памятну зі всіх — Хрещатик — переіменував на вулицю Воровського! „Ворувать“ значить по московськи красти. Не зле переіменували. Не можна сказати, щоб не мали своєрідного гумору. А голубців на нашій Україні так поїли, що ледви чи де ще хоч оден буде.

Та правду сказавши, коли пригадаю собі як усякі Володимири Вікторовичі скривалися в Галичині за плечима то галицького то потому польського війська, коли там кипів бій за Україну і які вони „гарні“ а все соціялдемократичні резолюції проти „мілітаризму“ весь час ухвалювали і як їх за те суспільність шанувала тай власне тому за „поступових“ мала, — то їй Богу думаю, що справедливо московські большевики заняли Україну, справедливо назвали Хрещатик вулицею Воровського (бо Воровський боровся за їх справу) і справедливо поїли на Україні все, що знайшли, розуміється не виключаючи голубів. А Володимири Вікторовичі нехай далі мають великий писок і виписують в „національнім“, аякже, орґані, що має робити „кождий чесний чоловік“. Чудове й одиноке й поезія в тім є, але розуміється зі „Страхопуда“. Не злий то орґан колись був, хоч москвофільський.

(Далі буде).

Учительські справи

Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“.

7) П. Макотін: Порядок зїзду завеликий. Ми вислухали ряд звітів і рефератів. Ми вибрали нову Надз. Раду, але не уділили ще абсолюторії старій Надз. Раді. Отже маємо аж дві Надз. Ради. Се дивогляд! Моє побажання: вичерпати всі точки зїзду. Сама управа робить паніку. Нам ще не загрожує ніяке нещастя. Погоджуюся з проектом п. Стельмаха. Муситься завести деякі обмеження. — П. Пеленський: Чую тут нарікання, що число членів зменшається. Де причина? Чи висота вкладки? Є деякі обмеження щодо користання з посмертного фонду. Чому над тим так довго дискутуємо? Число членів не зменшується. — П. Ковальський: Ми завдячуємо число своїх членів посмертному фондові. — П. Зельский: Ставлю внесення: Перейти до денного порядку над новим проектом посмертного фонду і привернути старий стан. — П. Стельмах: Ніяких обмежень у виплачуванні посмертного фонду. — Внесення п. Зельського принято. — Дискусія над звітом управи почалася щойно о год. 7.40, коли вже більша частина учасників зїзду розїхалася. — П. Зельський: Деяких справ ми не почули зі звіту. Справа видавництв неясна. Треба, щоб „Учительське Слова“ було трибуною учительства, а не урядовим орґаном. Дискусія над звітами зачалася вже запізно. Орґанізація наших членів в Польщі мусить станути на ноги. Члени управи сповняють свої функції неточно. Мушина не виплачується, до неї докладається. — В дальшій дискусії забирали голос пп.: Макотін, Гошовський, Ставчак, Перина. Промовці порушували ріжні неточности звіту, справу редаґування „Учительського Слова“ і т. д. — Дир. Тараньке: В інтересі дирекції Т-ва лежить, щоби побільшити „Учительське Слово“. Але на те потрібні фонди. Справа членів знова 4-ох східних воєвідств нелегка до розвязання. — П. Гошовський: Потрібна фузія ВПУВ з „Учительською Громадою“ (т-вом учителїв середних шкіл), так як це сталося у Поляків. — П. Макух вияснив подрібно справу з бл. п. П. Макуховою. — Дир. Тараньке поставив внесення, щоби виплатити п. Макухові посмертний фонд за його бл. п. дружину, котра була ідейною членкинею ВПУВ. — Також признано посмертний фонд по бл. п. П. Базниковій. — Потім принято одноголосно абсолюторію для уступаючої управи. — Вкінці по 9 год. прийшла остання точка нарад: Внески й запити. Комісія внесень і резолюцій мала доволі богато ріжних внесків до відчитання й передискутовання. Одначе зогляду на мале число присутних на салі, перетомлення учасників і пізну пору, ся точка відпала. Ті всі внески віддано новій управі як дезідерати. — Збори закінчилися коло 10 год. веч.

Лїкарський фейлетон

Осторожно зі соняшними купілями!

(х) Старе золоте правило каже, що всяка пересада шкодить. В нинішних часах манії соняшних купілів годиться остерегти перед задовгим висиджуванням на сонці людей, що мають ясне волосся (бльонд і руде), сині або сірі очі, бліду, прозору скіру. Показалося, що коли сі люди беруть задовгі соняшні купелі, то западають дуже легко на запалення дихавки (дишника—трахеа, частини віддихового уладу між горлянкою та бронхами). Як показують новіші досліди, до запалення дихавки приходить в цей спосіб, що ділання позафіолетних лучів нищить білковинні тільця. Речовини, що повстають із цього розкладу, дістаються до крови. Вони ділають в крові подразнюючо. Це дається замітити особливо на слизівках. Як здається ділання позафіолетних лучів викликує пересунення в тканках, що проявляється головно набряклінням слизивік, завдяки збільшеній кількости води. Такі набряклі слизівкові тканї се знамените підложже для всіляких хороботворчих заразків. Тому люди, що мають біляве або руде волосся, сині або сірі очі, прозору, бліду скіру, мусять бути дуже осторожні зі соняшними купілями.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець приняв на авдієнції віцеканцлера Німеччини фон Папена після підписання конкордату. По авдієнції кард. Пачеллі вручив фон Папенові хрест ордеру Пія.

Св. Отець в окруженні ватиканських достойників виїхав 10 с. м. самоходом до своєї літної резиденції Кастель Ґандольфо, що лежить 25 км. від Риму. По огляненні робіт коло відновлювання сего замку, Св. Отець вернув назад до Ватикану. Се найдовша подорож, яку Св. Отець зробив по підписанні лятеранського договору.

Б. голова Центра, пралат Каас, брав участь у редаґуванні конкордату Німеччини з Ватиканом. Він був на довшій авдієнції у Св. Отця (КАП).

Побут Ап. Нунція в Криниці. Ексц. Мсґнр. Мармаджі, варшавський нунцій, прибув зі своїм секретарем до Криниці на місячний відпочинок і замешкав в домі місцевого лат. пароха. Високий Достойник перебуває в приватному характері, тому не приймає нікого.

В справі утворення епископства для Лемківщини появилася у вшехпольській „Мисьлі Народовій“ стаття А. Ґетриха. Він пише, що утворення окремого гр.-кат. епископства для Лемківщини в Сяноці для польських інтересів не є небезпечне, і навіть корисне, бо Лемківщина буде відділена від українського шовінізму, натомість зросте скількість Поляків греко-католиків. „Коли одначе епископом для Лемків мавби стати Українець, то це польському народови моглоби принести великі шкоди“, кінчить п. Ґетрих.

„Інститут перешколення“. Польський ординарій луцької дієцезії еп. Шельонжек оснував при польському семінарі в Луцьку „Інститут перешколення“ для православних священиків, які приступають до католицизму. Неоуніяти мають в інституті протягом чотирох місяців навчитися, як узгіднити свої пастирські методи з католицькими. Ректором інституту заіменовано кс. Ант. Яґловского.

Свято Христової туніки. В Тревірі відбулося 23. с. м. свято виставлення в катедрі реліквій Христової туніки. У святі взяли участь віцеканцлер Папен і представники вищих властей. Такі свята відбуваються що 40 до 50 літ. (ПАТ).

Національний Евхаристійний Конґрес відбувся на початку липня с. м. в м. Анжер в полудневій Франції. Се була величава маніфестація реліґійних почувань католицького краю. На кінцеві торжества прибуло з ріжних сторін Франції около 300.000 осіб. Особливо імпонуючі були походи молоді й дітей, зорґанізованих в „Евхаристійних Хрестових Походах“. В кінцевій процесії взяло участь коло 50.000 молоді. На сей Конґрес прибуло коло 30 архієпископів й епископів, в тім 5 нововисвячених азійських епископів. (КАП).

Недавно скінчено віднову церкви св. Стефана, при котрій міститься абісинська колеґія. Є се одинока церква зі середніх віків на території Ватикану.

Минає 100 літ с. р. від часу, як кат. місіонарі розпочали свою працю на островах Океанії.

Анґлійські пастори-методисти дуже невдоволені, що чимало студентів приймає катол. віру. Один із пасторів сказав публично, що волівби радше бачити свойого сина безбожником, як католиком. От, яка в методистів віра!

Анґліканський священик Сітлінґ і його син також священик перейшли на католицизм в Каліпонґу (Індія). Се навернення зробило на населення таке сильне враження, що вслід за ними навернулося на католицизм майже 200 осіб, в тім 31 Гіндусів.

На допомогу жертвам повені

Комунікат ч. 1.

Утворений 14 липня с. р. при Краєвім Господарськім Т-ві „Сільський Господар“ Краєвий Комітет Допомоги Жертвам Повені вибрав на засіданні 15. липня с. р. Діловий Комітет Допомоги Жертвам Повені у такому складі: голова — о. кан. Василь Лициняк, містоголова — інж. Микола Творидло, скарбник — радн. інж. Юліян Мудрак, секретар — інж. Д-р Евген Храпливий, члени: Д-р Володимир Загайкевич, Д-р Любомир Макарушка, Д-р Осип Філяс, і п. Марія Колтунюкова. — Діловому Комітетови доручено полагоджувати всі біжучі справи звязані з веденням допомогової акції та виготовити подрібний плян праці Комітету. — Діловий Комітет урядує в льокалі Краєвого Господарського Т-ва „Сільський Господар“ у Львові, Ринок 10. II. пов., куди належить спрямовувати всі відомости у справах шкід і переписку у справі допомоги жертвам повені. Всі грошеві датки треба пересилати на адресу „Центробанк“, Львів, вул. Третого Мая ч. 15, з допискою „для жертв повені“.

За Краєвий Комітет Допомоги Жертвам Повені: † Іван, епископ в. р. голова, Інж. Д-р Е. Храпливий в. р. секретар.

Комунікат ч. 2.

1. В справі прискорення спису шкід.

Поновляємо заклик Т-ва „Сільський Господар“, щоби в найкоротшому часі перевести на місцях списання шкід, що конечно потрібне для зясовання втрат і перегляду, якої допомоги і в якій околиці негайно потребують. Просимо всі місцеві установи, як кооперативи, кружки „Сільського Господаря“, читальні, також провідників наших сіл, передовсім наше Впр. Духовенство допомогти в цій справі на місцях.

2. В справі творення Повітових і Місцевих Комітетів Допомоги Жертвам Повені.

В усіх повітових осередках належить створити Повітові Комітети Допомоги Жертвам Повені. Їх завдання: збирати пожертви в грошах і натуралїях, а в тих повітах, що потерпіли від повені, снігу та градобиття, занятися також реєстрацією шкід і пошкодованих. У звязку з тим переводити на терені повіту цілу акцію допомоги жертвам повені в порозумінні з Краєвим Комітетом. — На місцях, де повінь, сніг чи градобиття спричинили шкоди, треба подбати про створення Місцевих Комітетів Допомоги Жертвам Повені, які мають за завдання реєструвати шкоди та пошкодованих і також у своїму кругі ділання зорґанізувати негайну допомогу нещасливим, щоби помочи їм заки прийде поміч від Повітового чи Краєвого Комітету. — Про створення Місцевих і Повітових Комітетів Допомоги Жертвам Повені треба негайно повідомити Краєвий Комітет, подаючи особовий склад Комітету і плян його праці на найблищий час.

3. В справі пересилання грошей і продуктів.

Зібрані, навіть найменші датки треба спрямовувати до „Центробанку“ Львів. вул Третого Мая ч. 15 з допискою „для жертв повені“. Грошевих посилок просимо не посилати на ніякі інші адреси, зокрема не треба їх посилати на адресу бюра Комітету. Цього вимагає діловість праці й можність перегляду збірок. — Зібрані тревалі продукти належить переховувати в Місцевому Повітовому Комітеті, повідомити про їх скількість і вартість Краєвий Комітет, а він зарядить, що з ними зробити. — Ще раз підчеркуємо, що всі листи треба посилати тільки на адресу: Краєвий Комітет Допомоги Жертвам Повені при Т-ві „Сільський Господар, Львів, Ринок 10. II. пов.

За Діловий Комітет Допомоги Жертвам Повені: Інж. М. Творидло в. р. містоголова. Інж. Д-р Евген Храпливий в. р. секретар.

Паніка на американських біржах

На нюйоркських біржах наступила нагла знижка акцій і сирівців при рівночасній звищці доляра. На збіжевих ринках також наступив наглий спадок збіжжа. Ся нагла знижка подібна до катастрофального краху з 1929 р. У звязку з нечуваною спекуляцією мають на кілька днів замкнути біржі. Диктатор американського промислу д-р Джонсон заявив, що причина краху лежить у ріжниці між рухом цін і консумцією. Коли в найблищім часі не наступить підвишка робіт. платень до рівня цін, то на думку Джонсона наступить страшна кріза.

Присилайте передплату!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ЧАСТИНІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРЕСИ обговорюється справу зорґанізування всеукраїнського національного конґресу як представництва всіх Українців на світі. Справу того конґресу закгуалізувало передовсім трагічне положення Українців в большевії, де „четверта частина населення або вигинула з голоду, або стоїть перед неминучою смертю“.

БЛИЗЬКІ ІДЕОЛЬОҐІЧНО ПОЛІТИЧНІ ҐРУПИ звичайно найостріше себе поборюють. Таке саме бачимо у виступах молодих націоналістів з „Нашого Клича“ проти ред. Дмитра Паліїва. „Наш Клич“ в ч. 18. дальше безпощадно поборює п. Паліїва, закидаючи йому і його ґрупі те, що він іншим закидає, а саме „опортунізм і угодовство“. За те, що п. Паліїв сидів в Унді, проти котрого тепер виступає, аж 8 літ і признає, що це була помилка, називає „Н. К.“ п. Паліїва „політичним банкротом“. Такі банкроти пише „Н. К.“ „не надаються на політичних провідників і повинні зійти з політичної арени“. „Хиткість, тежнаціоналістичне фразерство і політична двоедушність це суттєва прикмета паліївщини“, кінчить свою „характеристику“ „Наш Клич“. А п. Паліїв мовчить...

РАДЯНОФІЛЬСЬКА „ВІЛЬНА УКРАЇНА“ яку редаґував у Празі Галичанин Юліян Бачинський перестала виходити. Ю. Бачинський заявив, що самогубство Хвильового і Скрипника се остерігаючий сиґнал для всіх тих Українців, котрі досі оманюють себе, що українське питання в СССР вже розвязане („Век Нови“).

КЛЮБ ББ переробляє давний проект зміни конституції в напрямі збільшення значіння сенату. Цій справі головно посвячується голова клюбу ББ полк. Славек. Новий проект предложать соймові підчас осінної сесії („Хвіля“).

МІНІСТР ЗАҐРАН. СПРАВ ПОЛЬЩІ БЕК відбув у Пікілішках 3-годинну конференцію з марш. Пілсудським, підчас котрої зложив йому звіт про найважніші питання загран. політики і дістав нові інструкції. („Курєр Поранни“).

ГОЛОВА РОЗЗБРОЄНЕВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ГЕНДЕРСОН відбув довшу розмову в розброєневих справах з Ґітлєром і міністром загран. справ Німеччини фон Найратом. Стріча наступила в Монахові й мала корисний вислід.

КОРЕСПОНДЕНТ „НАЄ ФРАЄ ПРЕССЕ“ М. Бассехес пише з Москви, що нова большевицька формула в справі заграничної політики така: „Замість імперіялістичної ревізії мировых договорів, радше ніяка““. СССР став наче консервативним чинником у світовій політиці, бо в своїм змислі боронить „статус кво“.

ЧЕРВОНА МОСКВА повідомила німецький уряд, що не може заплатити 600 міліонів марок, яких платність припадає в біжучім році. Весь довг Совітів у Німечині виносить 1 міліярд 500 міліонів марок.

АНТИСЕМІТИЗМ проявляється також в Австрії. Християнсько-суспільна преса виступила з домаганням „нумерус клявзус“ для Жидів у всіх ділянках публичного життя. (ЖАТ).

НЕОБХІДНІСТЬ РЕВІЗІЇ — ДОГОВОРІВ І ҐРАНИЦЬ, порушена анґлійським міністром загран. справ Саймоном, викликала велику бурю полемік в европейській пресі. Зокрема часописи підчеркують кінцеву заяву Саймона: „Ревізія границь се суттєва й головна ціль договору 4-ох“.

ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСА пише, що внутрішні трудноші і голод приневолили СССР припинити хвилево зовнішну комуністичну пропаґанду і повести „мирову“ політику. Доказом сего м. і. закріплювання польсько-радянської співпраці.

НОВИНКИ

Нові шкільні підручники. Міністерство освіти оповістило спис підручників пристосованих до нових програм навчання в середних і вселюдних школах. Ь І кл. зреформованої середної школи будуть обовязувати тільки самі нові підручники. Їх ціна не може переходити 3 зол. Також в І, ІІ і V клясах вселюдної школи заведуть нові підручники.

Важне для родичів-урядників. Міністерство освіти видало розпорядок, щоби середні державні школи приймали дітей державних урядників до кляс І—VII. До кл. VIII треба мати дозвіл на приняття від Кураторії. З приватних шкіл з неповними правами прилюдности мусять ученики здавати вступний іспит. Доньки державних урядників будуть приняті до І. кл. середних мужеських шкіл. Як відомо, мін-во освіти скасувало зворот оплат за дітей державних урядників у приватних школах.

Правничі іспити на львівськім університеті відбуватимуться в таких речинцях: перший іспит 18 вересня, другий 4 вересня, третий 18 вересня, четвертий 23 вересня с. р.

Замужні жінки будуть усунені зі шкільництва. Свідчить про це обіжник мін-ва освіти до шкільних інспекторів і до директорів середних шкіл усіх катеґорій, щоби вони надіслали листи замужних учительок. У виказі мають бути зазначені: доходи мужа, майно, скількість і вік дітей і т. п.

Фонд Праці має розділити між повенян на Підкарпатті 500 тон мужи і кілька тисяч тон соли.

Концерт в память о. М. Шашкевича уладжено в Мшані к. Львова. На його програму складалися: промова,, деклямації, хорові та музичні продукції.

В Сяніччині відкрили дальші 4 діточі садки: в Сяноці (20 дітей), в Мокрім (58 дітей), в Новосільцях (48 дітей) і в Дубрівці руській (93 дітей).

В Городку к. Львова заложено діточий садок на львів. передмісті. Його провадить Сестра Служебниця Митродора. До садка ходить около 40 дітей.

Діточий садок заложено в Мшані к. Львова перший раз.

Вибори до львівської рільничої палати відбудуться 10 вересня с. р. З усіх трьох східньо-галицьких воєвідств мають вибрати 34 радників до рільничої палати у Львові. Сей терен поділено на 17 виборчих округ з осідками у Львові, Станиславові, Тернополі, Копичинцях, Заліщиках, Коломиї, Стрию,Підгайцях, Золочеві, Камінці Стр., Раві Руській, Городку, Самборі, Перемишлі, Ярославі, Ланцуті й Ряшеві. Вибори переведуть старости в салях повітових виділів.

На Великій Україні втопилося підчас недавної повені 478 осіб.

НАМІР ЕРІОТА ВІДВІДАТИ СССР викликав у Берліні занепокоєння.

ФІНЛЯНДІЯ теж приступила до східного договору про ненапад.

МУССОЛІНІ обняв теку міністра війни по уступившім міністрі Ґаццері. Муссоліні зосереджує в своїх руках всі найважніші теки: внутрішних і загран. справ, корпорацій і війни. (АТЕ).

ТРОЦЬКИЙ дістав дозвіл на постійний побут у Франції.

ЧАСТИНА КОНСЕРВАТИСТІВ в Анґлії стремить до повалення теперішного правительства Мекдональда. На чолі сеї ґрупи консерватистів стоїть сер Австен Чемберлен, кандидат на премієра Анґлії.

ҐАНДІ оповістив з 1 серпня відновленя пасивного опору супроти анґлійської влади. Одначе проти сего гасла виступили: провідник всегіндуського конґресу Ані та найблизші приятелі Ґандія.

Долярові довги мають бути сплачувані по курсі в дні платности, хочби спадок доляра мав принести втрату вірителеві. Так присудив окружний суд у Варшаві в однім процесі.

Сегорічний ярмарок св. Анни в Тернополі триватиме 3 дні, від 26—28 липня. Він заповідається досить добре.

У Скільщині поліція відкрила тайну печеру „Лакиза“ під Зелемінем й увязнила 26 осіб, членів тайної комуністичної орґанізації.

Величезна громова буря шаліла над Лодзею. Вода залила нище положені помешкання й пивниці. Від грому згоріла текстильна фабрика братів Пйотровских, Фукса і спілки вартости понад півтора міл. зол.

Римо-католицькому духовенству з остроленцького повіту місцевий староста закинув, що воно „хоч несвідомо але успішно співпрацює з комуністичною партією, виступаючи проти „Стшелецкого Звйонзку“. (КАП).

На Виленщині увязнено втікача з СССР, котрий заявив, що він російський фашист.В СССР вів він серед селян аґітацію з наказу фашистівської орґанізації. Одначе ДПУ впало на його слід і він мусів утікати.

Командант летунських сил Совітської України, Лотиш Інґавніюс і командант летунської бриґади УСРР, Тужаньский (Поляк з походження) відвідали Польщу. Були навіть у Львові.

Б. комісар освіти СССР Луначарський візьме участь в міжнароднім конґресі істориків у Варшаві, що відбудеться в серпні б. р. (ПАТ).

У вселюдних школах в Польщі було перед вакаціями 4,588.355 дітей. Около 300.000 дітей не ходило до шкіл.

В Польщі є 5.405 зелізничих паровозів, 12.223 особових ваґонів і 155.890 товарових ваґонів.

Баба все небезпечна. Один краківський часопис дістав від хвилево перебуваючої в Кракові Агнети Козлової, селянки з Холму, лист зі скаргою на забобони, які панують на... головній почті в Кракові. Козлова пише: „Дивні стосується методи при приниманні пересилок на почті! Я, бажаючи надати пачку, прибула на почту ще перед іншими інтересантами, о 8-ій ранком. Однак урядничка, що бездільно крутилася, веліла мені ждати, кажучи: „Слухайте, жінко, я ще наразі не можу приняти вашої посилки, заки хтось інший не прибуде; аби тільки не баба, бо тоді малаби я фатальну днину!“ — Дотепер вірували, що баба нещастя ворожить, як кого впорожни зустріне. Тимчасом з поведінки представників почти виходить, що треба боятися кожної першої зустрічної баби! Не диво проте, що нині мимо загального безробіття, графольоґи й ворожки зовсім не жалуються на брак заробітку.

Німецькі вчені: Аксель Шмідт і І. Боде приготовляють більші історичні праці про Україну.

Катол. фільм в Німеччині. Ми писали недавно про скандал з мадярським католицьким видавництвом, яке збанкротувало, бо довжники замісць платити довги, обіцяли за видавництво помолитися. Щось подібного сталося тепер у Німеччині. Найбільше католицьке культурне підприємство „Лео-гавс“ в Мінхені збанкротувало. „Лео-гавс“ се було мілионове підприємство для витвору католицьких образів, видань, фільмів. І саме на виробництві фільмів у католицькім дусі „Лео-гавс“ провалився. Видно, що й у Німеччині католики воюють більше словами ніж ділами. Щоб рятувати підприємство архиепископ Мінхену переняв на себе дальше ведення того корисного діла.

Внучка архикнязя Рудольфа вийшла заміж у Бельґії за ґрафа Алькантра де Кверіє.

Уряд чистоти раси. Правительство Турингії на внесення міністра освіти утворило уряд для дослідів над чистотою раси. Се перший того рода уряд в Німеччині.

50 пар гітлерівців взяли шлюб у Берліні. По шлюбі новоженці перейшли в супроводі орхестри штурмових відділів і серед окликів тисячної юрби до гостинниці, де відбувся весільний бенкет. Міністр Ґебельс виголосив промову, підчеркуючи, що без націонал-соціялістичного руху таке масове заключування супруж булоб неможливе.

В Манчестері відбулися чергові загальні збори Українського Клюбу. На них вибрано нову управу, яка має урядувати до кінця цього року. До управи ввійшли пп.: Йосиф Лісньовський, голова, Петро Тарнавський, заст. голови, Павло Комаренський, секретар, Антін Комаренський, скарбник. Членами Комітету вибрані пп.: А. Руцький, Гр. Тарнавський, В. Марчук, Й. Завалинський, А. Чучман, В. Чучман і М. Чучман. (Укбюро Лондон).

Муссоліні кінчить 50 літ життя 29 с. м. З того приводу приготовляють в Італії великі обходи.

Приняття в королівському саді. Дня 20 липня відбулося в саді королівської палати Бакінґгем пополудневе приняття на закінчення літнього сезону перед виїздом королівського двора до Скотії. На приняттю було присутніх біля 10.000 гостей, між ними весь дипльоматичний корпус і богато делеґатів на економічну конференцію. Королівська родина перебувала більш години зі своїми гостями. (Укбюро Лондон).

80 туристичних літаків зачало окружний лет довкола Франції. Мають перелетіти 4.700 км. у вісьмох етапах.

Збещещені гроби. Один із професорів берлінського університету поїхав до Москви, щоби відвідати могили славних людей (у наукових цілях). Застав страшне спустошення: хрести, плити й надписи лежать поломані на куски; напівдикі пси мають там свої леговища, а бездомна молодь виносить звідтам усе, що може ще мати вартість. Як хтось принесе цвіти на гріб своїх кревних чи знайомих, то лиш відійде, бездомні кидаються на ті цвіти й виривають собі з рук, щоби продати їх у місті.

Американський летун Віллі Пост перелетів довкола світу в 186 годинах і 50 хвилинах. Він вилетів з Нюйорку і через Атлянтик, Берлін, Москву, Сибір, Аляску, Канаду долетів щасливо знов до Нюйорку. **На летунськім майдані** витала його як героя 50.000-на товпа. Посадник Нюйорку видав в його честь обід, в якім взяв участь італійський ґен. Бальбо зі своїми летунами. В. Пост побив свій давніший рекорд перелету довкола світу на 21 годин.

Проф. Піккар полетить знов бальоном до стратосфери з Шикаґа.

Водопад Ніяґару переплив перший раз в історії 18-літний хлопець. З американської сторони скочив до ріки й по 2 і пів годинній боротьбі з вирами коло водопаду дістався на канадійський берег. Одначе канадійська погранична сторожа увязнила його за недозволене переступлення заказаних для купелі теренів.

Риба вратувала корабель. Коло Ліверпуля зачав тонути торговельний корабель. Коли капітан зарядив евакуацію корабля, сей нагло перестав тонути. Виявилося, що діру в кораблі заткала велика морська риба.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Великий урожай стверджено в Галичині на піскуватих ґрунтах. Це наслідок довготривалих дощів. Сегорічний урожай на піскуватих ґрунтах осягнув найвищий рівень, записаний від ряду літ.

Жнива зачалися вже минулого тижня в деяких околицях б. Конґресівки й Великопольщі. На піскуватих ґрунтах приступлено вже до збору жита. Урожай жита вдоволяючий, місцями навіть дуже добрий.

Вартість долярівки не впала. У звязку з девалюацією доляра з урядових фінансових кругів у Варшаві повідомляють, що премії від 4-процентової обліґації долярової позички виплачують у золотовій валюті дальше по курсі 1 ам. доляр = 8.91 зол. Тесаме відноситься до реалізації купонів сеї обліґації.

Обниження ярмаркових оплат. На засіданні Економічного Комітету Міністрів представник мін-ва внутрішних справ зложив звіт зі справи обниження ярмаркових оплат в містах і місточках у цілій державі. У висліді відтепер всякого роду оплати, побирані в містах в ярмаркові дні, що діймаючо обтяжували хліборобів, обнижено пересічно на 50 проц.

Здержання екзекуції. В справі сплати належитостей за парцелі, набуті з державних ґрунтів і з титулу позичок, затягнених з „Фонду оборотового рільної реформи“ оповіщено розпорядок. На його підставі: 1) Екзекуцію належитостей, котрих платність припадала перед 1 січня 1932, здержується до 30 червня 1935 р. 2) В ратах, котрих платність припадала від 1 січня 1933 до 30 червня 1933 р., відрочення обіймає половину рати. 3) Сплата рат, припадаючих від 1 липня 1933 до 30 червня 1935 р., відрочена до 1935 р. Замісць рат будуть побирані в тім часі слідуючі квоти: Ті що купили самостійні рільні господарства будуть платити: при задовженні до 1000 зол. — 3 і пів проц. задовження з гектара річно; при задовженні від 1000 до 1166 зол. — 35 зол. з гектара; при задовженні від 1166 до 1500 зол. — 3 проц. задовження; при задовженні від 1500 до 1800 зол. — 45 зол. від гектара; при задовженні від 1800 до 2500 зол. — 50 зол. від 1 гектара; при задовженні понад 3600 зол. — будуть платити замісць рати відсоток задовження з 1 гектара.

Біржевий крах в Америці поглиблюється. Курси акцій впали на 3 міліярди долярів. Горячка випродажі акцій була така велика, що біржеві маклери не вспівали з трансакціями. Одначе президент Русвелт не переймається тими проявами. Він тепер займається підвищкою робітничих платень, щоби збільшити внутрішну консумпцію.

Пленарне засідання світової економічної конференції скликано на 27 б. м. На тім засіданню розглядатимуть справу евентуального відрочення конференції.

Біржа

Гроші: Амер. доляр у приватних оборотах 6.32—6.35; Банк Польський платив 6.25. Тенденція спокійна. Золотий доляр 9.17—9.18 зол.; канад. доляр 5.80; анґл. фунт стер. 29.80; нім. марка 2.11; 100 чеських корон 24.50—25; 100 фр. франків 35.25; 100 швайц. франків 172.75 золотих.

Збіжжа: Підволочиська: Пшениця двірська 30—30.50; пшениця сел. 28—28.50; жито двір. 19—19.25; жито сел. 18.50—18.75; ячмінь на мливо 14.50 до 15; овес двір. 12.50—13; овес сел. 10—10.50; гречка 14—14.50; кукурудза 18—19; бульба промислова 2.50—3; фасоля біла 18—20; фасоля краса 16—16.50; фасоля колірова 13—14; горох пів Вікторія 27—29; горох пільний 20—22; сіно солодке прасоване 6.50—7.50; солома прасована 4.50—5; лен 38—40; просо 28—29; конюшина чер. 70—72; мак синій 180—190; мак сивий 160—170; макухи льн. 17—18; гречані крупи 30—31; ґрис жит. 6.75—7; ґрис пшен. 8.25—8.50 зол. — Львів: пшениця двір. 31.50—32; пшениця сел. 29.50—30; жито двір. 21—21.25; жито сел. 20.50—20.75; ячмінь на мливо 15.75—16.25; овес двір. 14—14.50; овес сел. 11.50—12; сіно солодке прасоване 7.50—8.50; ячмінні крупи 28—30; пшоно 38—40; мука пшен. люксусова 63—63.50; мука пшен. 65 проц. 46—47; мука житна тип урядовий 37.50—38; ґрис жит. 7.75—8.00; ґрис пшен. 9—9.25. — Тенденція знижкова. Попит на пшеницю й кукурудзу.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла десер. 2.90 зол., за 1 л. молока 19 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яєць 2.40 зол. Тенденція на масло звишкова, на молоко й на яйця слаба.

Жертви

На пресовий фонд „Нової Зорі“ зложив 6 зол. о. Лев Крушельницький, Задубрівці, п. Волчківці.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обекти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

КІНА

АДРІЯ: Демон смерти.
АТЛЯНТІК нечинне до 14. VIII. з причини реконструкції.
КАСІНО: Розстання з гріхом.
КОПЕРНИК: В тайній службі.
МАРУСЕНЬКА: В тайній службі.
МІРАЖ: Князь-студент.
МУЗА: Маски д-ра Фу-Ман-Чу.
ПАЛЯС: Дама в смокінґу.
СТИЛЕВЕ нечинне з причини реконструкції.
УТІХА: Голос пустині й ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя 30 липня 1933. Ч. 56 (654).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіця ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Кракія 405.867.

Будете мати викиди совісти, якщо Ваше мешкання обкрадуть вломники, а Ви його передше не обезпечите в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська 20. — За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

Безпощадне винищування Українців

Концентраційні табори для Галичан і Наддніпрянців в „раю“.

Центральний комітет комуністичної партії України виключив з партії б. комісаря освіти Шумського і члена Української Академії Наук Юринця (Галичанина). Комунікат в тій справі говорить, що б. комісар Шумський мимо многократних упімнень, щоби в національнім питанні придержувався засад комунізму, не повинувався постановам партії й дальше вів на Україні націоналістичну політику. Він навіть стояв на чолі тайної сепаратистичної орґанізації, котра мала стояти у звязку з заграничними інтервенційними колами. Шумського і Юринця увязнено. (АТЕ). — У Львові розійшлися вістки, що увязнених досі в большевії Галичан перевезено до окремого концентраційного табору ДПУ в области Мордви над Волгою. Натомість головна тюрма місцевих Українців находиться в Лубнах на Полтавщині.

Еспанські католики бороняться розумно

З ініціятиви послів аґрарної партії в Еспанії утворено акційне товариство з капіталом 15 міліонів пезетів. Ціль того т-ва: закладати у всіх провінціях Еспанії католицькі початкові і середні школи. Сі школи мають переняти функції виховних заведень, від членів реліґійних згромаджень, котрим новий закон від жовтня бр. забороняє займатися виховною працею. Скоре утворення згаданого товариства свідчить про зріст суспільних католицьких сил в Еспанії.

Міжнар. конференції -- пережиток демократії

Муссоліні оповістив у „Морнінґ Поусті“ статтю, в котрій виступає проти міжнародних конференцій як пережитку демократії. Міжнародні конференції, каже диктатор Італії, постійно скликувала конвенціональна демократія, хоч демократичної рівности не було ні в природі ні в історії. На світову економічну конференцію не треба було скликувати всіх держав, лише кількананцять, яких інтереси простягаються на весь світ. Лондонська економічна конференція і женевська розброєнева конференція находяться в аґонії і вказують на недоцільність дотеперішної европейської політики. Договір 4-ох це твір мира. На будуче міжнародні конференції треба скасувати. Фальшиву демократію треба усунути, бо вона довела до теперішної руїни. Демократія вміє лише говорити і жити словом. Та народи в теперішній кризі треба вести наказами, а не балачками. — Сю думку Муссолінія поділяє богато політиків.

Розлам серед Жидів на тлі бойкоту Німеччини

В Лондоні відбулися збори представників усіх жидівських громад в Анґлії, на яких обговорювано справу економічного бойкоту Німеччини. Представники анґлійських Жидів висказалися проти збірного бойкоту. Супроти того прихильникам бойкотової акції остала лише дорога морального натиску в напрямі індивідуального бойкоту. Це рішення загрожує поважним розламом серед анґлійського жидівства. Роздвоєння поширюється й на інших Жидів.

Масові ревізії й увязнення у Німеччині

Тайна поліція в Німеччині зарядила докладні особисті ревізії подорожних і їх баґажів по всіх гостинцях і зелізницях Німеччини. В сій акції взяла участь вся німецька поліція, помічні відділи, гітлерівські штурмові відділи і зелізнича сторожа. Урядово узасаднюють цю акцію як облаву на тайних курієрів, котрі увихаються по Німеччині як лучники поміж протидержавними орґанізаціями. В цілій Німеччині увязнено кількасот людей.

Публичні роботи у львівськім воєвідстві

Фонд Праці призначив 2 міліони золотих на ріжні публичні роботи у львівськім воєвідстві. Окружний Земський Уряд веде вже меліораційні роботи коло обвалування Полтви в Каменополі й обвалування Тисьмениці під Дрогобичем. У Львові будується купальню на Зелізній Воді. Вона буде готова в половині серпня. Незабаром зачнуть основну перебудову Городецької вулиці у Львові, і горішну частину Стрийської та Зеленої. На терені кількох повітів, м. ін. дрогобицького і перемиського мають перебудувати і направити дороги. В Перемишлі мають доповнити будову водотягів.

Ендецько-муринська етика

Про розпучливу боротьбу Українців з червоним наїздником пише також „Ґазета Варшавска“ (ч. 228). З питомою вшехполякам ігнорацією в українських справах, засліпленістю й муринською етикою „Г. В.“ виразно підчеркує своє вдоволення з того, що виправляють большевики на Україні і повторяє старі ендецькі ідіотизми про Українців як „пруську інтриґу“ і т. п. Для „Г. В.“ незалежна Україна може повстати л и ш е в союзі з Німеччиною. Тому така Україна „сто раз небезпечніша для сусідів Росії: Польщі й Ромунії ніж сама Росія“. Звідси недалеко до висновку, що обі ті держави повинні бодай посередно помагати большевикам фізично винищувати ненависних Українців. І з такою ендецькою „етикою“ „Г. В.“ ніколи не забуває підчеркувати свою... католицькість. Та годі — горбатого й могила не направить.

ДО ВСІХ

людей доброї волі!

Український гр.-кат. Епископат Галицької церковної провінції в справі подій на Вел. Україні.

Україна в передсмертних судорогах! Населення вимирає голодовою смертю. Побудована на несправедливости, обмані, безбожництві, деправації — людоїдна система державного капіталізму довела богатий недавно край до повної руїни. Перед трьома роками Керманич Католицької Церкви Св. Отець Папа Пій XI енерґійно протестував проти всього, що в большевизмі противне християнству, Богові та людській природі, перестерігаючи перед страшними наслідками таких злочинів і цілий католицький світ, а з ним і ми долучилися до того протесту. Нині бачимо наслідки поступування большевиків: положення з кожним днем стає там страшніше.

На вид таких злочинів німіє людська природа, кров стинається у жилах.

Безсильні подати якунебудь матеріяльну допомогу конаючим братам взиваємо наших вірних, щоби молитвами, постами, всенародньою жалобою, жертвами і всіми можливими добрими ділами християнського життя випрошували з неба помочі, коли на землі нема ніякої надії на людську поміч.

А перед цілим світом знову протестуємо проти переслідування малих, убогих, слабих і невинних, а гнобителів обвинувачуємо перед Судом Всевишнього. — Кров робітників, що в голоді орали чорнозем України, взиває пімсти до неба, а голос голодних женців дійшов до Господа Саваот.

Усіх християн цілого світа, усіх віруючих у Бога, а особливо всіх робітників і селян, передовсім усіх наших земляків просимо прилучатися до цього протесту та болю і розповсюднити його в якнайдальші країни світу.

Усі радіостації просимо рознести наш голос по цілім світі, може дійде він і до убогих хатин, конаючих з голоду селян.

Нехай перед страшною смертю серед лютих страждань голоду буде для них хоч малою потіхою гадка, що їх брати знали про їх страшну долю, над ними боліли, терпіли і за них молилися.

А Ви страждучі, голодуючі і конаючі Браття, призивайте Милостивого Бога і Спаса Нашого Ісуса Христа; люті терпите муки — приймайте їх за гріхи свої, за гріхи цілого народу і кажіть з Ісусом Христом „Нехай буде воля Твоя, Отче Небесний!“ — Принята для Божої волі смерть це свята жертва, що з жертвою Ісуса Христа злучена принесе Вам Небесне Царство а цілому народові спасення. — Надія наша в Бозі.

Дано у Львові, в день св. Ольги, дня 24 липня 1933.

† *Андрей Шептицький*, Митрополит.
† *Григорій Хомишин*, станисл. Епископ.
† *Йосафат Коциловський*, перем. Епископ.
† *Никита Будка*, патар. Епископ.
† *Григорій Лакота*, перем. Еп.-Пом.
† *Іван Бучко*, львів. Еп.-Пом.
† *Іван Лятишевський*, станисл. Еп.-Пом.

В справі І. Франка

1. Лист Д-ра Ів. Копача.

В дискусії п. з. „Вільно чи не вільно“, яка розвелася між „Метою“ та „Новою Зорею“ про те, чи дозволені церковні відправи за покійного І. Франка, заявляє „Священик“ у „Новій Зорі“ з 9. липня с. р. ч. 50 м. і. так: „Ходить чутка, що Франка похоронено якраз без дозволу Церковної Влади чи навіть проти її волі... Як шан. автор (розуміється дотичного листа „з духовних кругів“ у „Меті“ з 18. червня с. р. ч. 24) докаже документом, що Церковна Влада дала прилюдний офіціяльний дозвіл, як се зробив кардинал Вердіє для Бріяна, піддаємося щиро. Але такого документу, такої заяви нема“.

Отже я уважаю своїм громадянським обовязком совісно посвідчити тут те, що зовсім автентично знаю про ту справу. В р. 1916 я урядував у Бялій як краєвий інспектор шкіл при тодішній Краєвій Раді Шкільній. І в день по смерти І. Франка я приїхав до Львова в ріжних урядових справах. Зараз на двірци я стрінувся з бл. п. о. сов. Т. Лежогубським, катихитом середних шкіл і директором дівочої ґімназії СС. Василіянок у Львові. Від него я довідався про смерть І. Франка, та заразом і про те, що парох Успенської Церкви, о. сов. Давидяк, має сумніви щодо того, чи небіщикови Франкови можна зробити християнський похорон. Я здивувався дуже, бож прецінь небіщик ані не був ніколи з Церкви урядово виключений ані сам аж до самої смерти з Неї не виступив. Тому я й постановив про те з о. Д. як парохом небіщика зараз поговорити.

Показалося, що сумніви о. Д. не мали канонічного (церковного) характеру, гільки політичний підклад. Вінже був звісним русофілом і можна собі уявити його положення і настрій тоді по недавнім випертю російських військ зі Львова. Особисто він був за християнським похороном І. Франка, але боявся, щоби Ординаріят не схотів його потім потягати до відвічальности зогляду на те, що небіщик був, як звісно, лібералом і радикалом.

Тоді я рішився піти до тодішного Ґенерального Вікарія Львівської Архієпархії, бл. п. о. мітрата А. Білецького, бо сам Ексц. Митрополит Андрей Шептицький був іще в російській неволи. І о. мітрат Білецький — чому я й не дивувався — справді почав підносити промахи і прогріхи небіщика супроти Церкви. Колиж я зазначив, що прецінь усі ми є грішні перед Богом, а навіть і сам небіщик сказав виразно до мене: „Wir sind ja alle dumm vor dem Herrn“ (т. зн. „Миж прецінь усі є дурними перед Господом Богом“), тоді о. мітрат Білецький заявив мені, що він не має наміру заказувати християнський похорон Франка, а справа відправи похорону належить до компетентного пароха.

Про те становище о. мітрата Білецького я повідомив зараз о. Давидяка, а він поручив відправу похорону свому сотрудникови о. Ґоргулі, але без усяких церковних парад. Так і сталося. І на мій погляд добре сталося.

У Львові, дня 11. липня 1933.

Д-р Іван Копач.

II. Лист о. Т. Галущинського ЧСВВ*).

На допись п. Радника Др. І. Копача „В справі похорону Ів. Франка“, вважаю вказаним подати деякі пояснення.

1. Се правда, що п. Др. І. Копач був у пок. О. Офіціяла Білецького в справі похорону І. Франка. Якраз того самого дня і в тій самій порі завізваний урядово, я прийшов до пок. О. Білецького, щоби здати реляцію, чи Др. Франко сповідався, чи ні. Саме тоді виходив з канцелярії п. Рад. Др. І. Копач, а о. Офіціял А. Білецький оповів мені про заходи, які роблять в справі дозволу на християнський похорон І. Франкові. По моїй реляції о. Офіціял Білецький виразно заявив, що неможливо позволити на похорон; а коли в тій самій справі о. парох Давидяк удався до о. А. Білецького за директивами, дістав кількакратно коротку відповідь: „Поступити після припису церковних канонів“.

О. Офіціял А. Білецький не хотів просто заборонити христ. похорон з тих самих причин, задля котрих о. Давидяк опісля позволив свому сотрудникові відпровадити тлінні останки І. Франка на цвинтар. Та мимо того відповідь о. А. Білецького ясна для кождого, хто знає церковні приписи.

2. Правда також, що о. Давидяк під напором публичної опінії і під моральним натиском обставин, що слушно зазначує п. Др. І. Копач, бо о. Д. був відомим москвофілом і дійсно боявся, щоб за заборону похорону хтось з приклонників Франка не прислужився йому в урядових австрійських кругах, що тоді було досить небезпечно, — поручив свому сотрудникові, о. Ґургулі взяти участь в похоронах без жадних парад. І се зробив о. Давидяк на власну руку, без виразного дозволу Ординаріяту, за що відтак пок. О. Офіціял Білецький робив йому викиди і потягнув до відповідальности. Проте не може бути й мови про якийсь дозвіл церковної влади на публичний християнський похорон І. Франкові.

3. П. Рад. І. Копач хибно думає, що християнського похорону відмовляється лиш тим, котрих урядово виключають з Церкви, або котрі сами урядово виступають. Хто публично оспорює правди віри св. катол. Церкви, або перечить їх, тим самим підпадає під Церковну клятву. Такий тим самим виключений з молитов Церкви. А чейже І. Франко не лиш оспорював правди віри катол. Церкви, але просто заявляв себе й то не раз атеїстом-безвірком та з цинізмом і богохульством висказувався про Бога й Божого Сина Ісуса Христа й ніколи сього не відкликав і не направив, отже тим себе виключив з катол. Церкви й йому як публичному апостатові не належалися і не належуться публичні християнські церковні молитви й суфраґії. Не лиш явним апостатам, але й таким, котрі постійно або через довший час не приступали в часі великоднім до св. Тайни покаяння і до св. Причастія та в годині смерти не оказали ніяких ознак навернення, Церква відмовляє християнського похорону.

4. Годі зрозуміти, чому деякі наші люди й навіть священики так ревно заходяться і конечно хотять визнати І. Франка християнином, хоч се очивидна річ, що він сам не хотів сього. Длятого коли Церква відмовляє таким публичних Богослужень, тим не робить їм ніякої кривди. Віра й приналежність до Церкви крім дару Божої ласки залежить від рішення і свобідної волі чоловіка; отже хто сам свідомо не лиш відкидає правди віри, але оспорює їх, хулить і своїм впливом, який дає йому нпр. великий талант, ще других псує, надто сам не хоче й не вимагає ніяких церковних обходів, то як можна насильно з атеїста робити католика й таке вмовляти в суспільність! Тому публичне відправлення Служби Божої й панахиди за душу І. Франка в переддень відслонення його памятника належить кваліфікувати як публичне згіршення.

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

*) Лист Д-ра Ів. Копача післали ми Впр. о. Т. Галущинському до Риму й одержали слідуюче вияснення. — Ред.

Ударна кампанія

ПРЕЗ. РОСВЕЛТА ПРОТИ КРІЗИ.

В часі, коли останній біржевий крах в Америці сильно захитав довірям до починів президента Росвелта, вічно усміхнений президент Америки проголошує радіом нову заяву про ґенеральну кампанію проти крізи.

Відбудова господарки на національній підставі.

Правительство Америки, каже Росвелт, зміряє до відбудови господарки на національній підставі. По реорґанізації банкової ситеми, переведеної в березні б. р., правительство переведе далекойдучу перебудову американського промислу.

Зменшення часу праці й підвишка заробітних платень.

Скороченням часу праці й усталенням мінімуму платень зміряємо до піднесення добробуту населення. Не може бути мови про загальний добробут, коли половині населення поводиться добре, а друга половина в скрайній нужді. Промисловці дістали нові програми, затверджені робітничими, промисловими і суспільними комісіями. Всі ці пляни будуть переведені в літній великій кампанії в боротьбі з безробіттям.

Відзнаки „Ми сповнили обовязок“.

Всі, що приміняться до напрямних влади дістануть відзнаки з надписом: „Ми сповнили обовязок“. Ті відзнаки мається носити на виднім місці, щоби засоромити байдужих самолюбів. На будинках почтових урядів будуть поміщені почесні таблиці з назвиськами тих осіб, котрі послухали зазиву влади.

„Вірю в силу спільних змагань“.

Росвелт закінчив промову словами: „Не можу прихильно відноситися до тих, які не вірять, що людська сила може перемогти економічну недугу. Один з моїх поглядів такий: Професійні знатоки що 5—10 літ зміняють свою дефініцію економічних законів. Вірю в силу спільних змагань американського народу“.

Муссоліні і Гітлєр

З Парижа повідомляють: Французький амбасадор в Римі де Жувенель в розмові з журналістами сказав: Хоч Муссоліні не погоджується з богатьома потягненнями Гітлєра і не скривається з критикою богатьох заряджень німецького кабінету, то мимо сего Муссоліні є погляду, що не можна ізза деяких політичних помилок осуджувати гітлєризму. Муссолініеви далеко лекше, як сам каже, порозумітися з Гітлєром ніж з представниками давнішої Німеччини. Напрямні італійської і французької політики можуть довести до порозуміння в богатьох засадничих питаннях. Одначе від Італії не можна домагатися, щоби вона разом з Францією вела протинімецьку політику. В области розброєння Муссоліні заявив себе прихильником міжнародної контролі зброєнь і рішучо відкидає домагання Німеччини в справі збільшення її зброєнь й „аншлюсу“ Австрії до Німеччини.

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ, — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/I. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Хвальна Редакціе!

Прочитавши пастирський лист Преосвященого Григорія Хомишина, Епископа Станиславівського п. з. „Про грозу духової руїни“, в якому висвітлені надужиття та практики евангелицьких проповідників при уділюванні св. Тайн, й опісля прочитавши в 31-ім числі часопису „Нова Зоря“ „спростування“ евангеликів, підписане М. Жураковським як керманичем евангелицької місії і В. Боровським як секретарем — бачимо, що у евангеликів не все в порядку. Для більшої нібито поваги свойого уряду, для більшої поваги того спростування та правдомовности його на тому спростуванні підписалося 8 членів Виконавчого Заряду Пресвитерії „С. У. Є. Р. Г.“, в тому числі і М. Жураковський та В. Боровський. Ті панове написали спростування, бо їм пресовий закон на це дозволяє. Вони думали, що коли хто прочитає таке спростування та і ще з тільки підписами, свято повірить їм. Однак сталося зовсім інакше, бо ось в 43-ім числі „Нової Зорі“ з дня 15. червня ц. р. читаємо заяву, що закиди Преосвященого Григорія були правдиві й оперті на фактах і незбитих доказах. А що тут розходиться головно про закиди, роблені евангеликам щодо святого Причастія, тому то і ми від себе хочемо також подати се, що ми наочно бачили. А саме: як то наші українські евангелики зневажають те, що у християнській вірі найважніше, що всі віроісповідання уважають за найбільшу святість т. зн.: св. Причастіе. Просимо отже помістити в Вашому цінному часописі до загального відома слідуюче: З весною 1929. року у Верхівцях, копичинецького повіту поведено сильну агітацію за евангелизмом, так що в короткому часі урядово переписалося кількадесять родин до евангелицької Церкви. Євангелицька громада почала з того часу розвиватися, а евангелицькі проповідники з ціллю здобуття для евангелизму цілого повіту, назначили у вересні 1929. року у Верхівцях день „празника“. Зїхалося кілька еванг. проповідників. Був дуже гарний день і тому зібралося богато людей з Верховець і дооколишніх сіл. Молодь почала сходитися, бо прибувші пастори зараз зачали всіх фотографувати на громадській толоці, і то кілька разів робили знимки з ріжних боків перед Народним Домом, щоби мали чим заграницею виказатися, що, мовляв, тільки нових членів здобули для евангелизму. Після фотографії зачалося евангельське богослуження (лише самі пісні, читання Євангелія та проповіди). Для всіх було це новиною і кождий чув себе чужим цьому обрядові, але хотів видержати до кінця. При кінці почалася сповідь з Причастієм, які ті пастори називали „ломанням хліба“. По відповідних молитвах і співах богато людей уставилося півколесом перед сценою в салі читальняного дому. Кождий, що уставився до того Причастя з традиційною пошаною і святістю, зложивши руки на хрест на грудях, очікував, коли прийде до нього пастор з часткою хліба. Один з пасторів взяв дискос з хлібом та йдучи до людей, що стояли в півколесі, опустив частку хліба на підлогу. Всі, що це бачили, думали, що пастор з якоюсь пошаною підійме хліб, але на наше велике здивування, **той пастор копнув ту частку хліба ногою і вона полетіла аж під сцену**. Майже всі присутні уважали це за велику зневагу Найсвятішої Тайни, до якої весь християнський народ відноситься з великою святістю, тож побачивши, що то не те, що у греко-катол. Церкві, майже всі виступили з ряду та опустивши руки, станули з боку придивлятися, що дальше буде. З того часу евангельські пастори не тільки не здобули цілого копичинецького повіту для евангелизму, але зараз таки після цього інциденту коло 30 родин у Верхівцях по нараді вислали делеґатів до греко-катол. Консисторії у Станиславові і повернули знова до греко-катол. Церкви. При евангелизмі осталося всього 6 родин, разом 15 осіб. Вище наведений факт можемо потвердити. — Учасники „празника“ у Верхівцях.

Протицерковний закон в Еспанії

Ухвалили його кортези (парлямент) 278 голосами проти 50, президент його вже підписав. Папа осудив сей закон енциклікою „Ділектіссіма нобіс“, а еспанський епископат видав проти нього спільну деклярацію. — Закон признає свободу совісти, але 4 арт. так уложений, що в касарнях, вязницях, лічницях і т. п. католики ніяк не можуть сповняти своїх релігійних обовязків. Дуже обмежено свободу рел. стоваришень. Монахам відібрано повні горожанські права, а горожанам свободу вибору вчителів для своїх дітей. Церкву зрівнано з усякими іншими приватними стоваришеннями, без публичного характеру. Відібрано їй право управляти собою. В усім Вона має приноровитися до республиканських законів. Державний закон може не признати в функціях іменованих на вищі церковні уряди та забороняє іменувати на ті уряди в Еспанії чужинців.

На процесії, несення Пресв. Тайн до хорого й на рел. похорони муситься конечно мати дозвіл від правительства. В 25. арт. держава присвоює собі виключне право Церкви — іменувати настоятелів монаших Чинів і Згромаджень. Державним урядам заборонено економічно підпомагати Церкву. Через те знесено „релігійний фонд“, що був незначним відшкодуванням за церковні добра, котрі еспанська держава вже давніше була сконфіскувала. Добра призначені на культ „знаціоналізовано“. Церква не може користати зі своїх прав власности над тими добрами. Натомість держава на підставі закону могтиме розпоряджати ними, як уважає за відповідне, без відшкодування. Цінні рухомі добра Церкви становлять артистичний державний скарб. Вони мають бути завсіди доступні для публики, можна забрати їх до музеїв. Церкву можна зобовязати, щоби дбала про захованнія тих дібр, котрі не становлять артистичного скарбу. В будучності Церква не могтиме посідати ніяких дібр, крім конечних для культу, а як набуде які добра то лише на власність держави. Держава може обмежити всякого рода набування дібр. Церква може вчити вірних тільки релігії і виховувати тільки своє духовенство, але й над тим має держава право нагляду. Добродійні церковні товариства мають щороку здавати звіти державі. Управителів може держава кождої хвилі змінити. Монаші Чини й Згромадження виключені від гарантії загального права про стоваришення. Правительство може закрити монастирі, коли підозріває, що їх діяльність „небезпечна для держави“. Кортези рішать чи треба розвязати цілий Чин, до котрого даний монастир належить. Про кождого зі своїх членів мають Чини й Згромадження подати державі точний звіт. В еспанських Згромадженнях може бути тільки 1/3 чужинців, одначе вони не можуть бути настоятелями. Монахи можуть мати найбільше два рази стільки дібр, як виносять їх видатки на удержання й на питому їм ціль. Нерухомих дібр не можуть задержати, а набуваючи їх, для держави набувають. Не можуть займатися торговлею, промислом, управою рілі. 27 арт. приписує дуже строгу контролю монаших рахункових книг. Монахи не можуть займати домів, що належать до чужинців. Чини й Згромадження не можуть займатися школами хіба для своїх членів. В середніх школах монахи перестають вчити 1. X. 1933, в народніх 1. I. 1934.

Закон ставить католицький культ низше від культів жидівського, протестантського й інших, хоч населення Еспанії майже виключно католицьке!

В 1931/32 рр. спалено сотки церков, монастирів і бібліотек із цінними творами мистецтва; злочинців звільнено від усякої вини й кари. Тепер приходить черга на дальший варваризм і дальше запустіння. Масонська Франція ледви за 10 літ зуміла заступити монахів у школах світськими людьми, а Еспанія рішила се вчинити за пів року! В 1931 було в Еспанії 4804 монастирів (998 мужеських і 3806 жіночих). Монахи (-ині) вели 2187 шкіл, 264 вечірних шкіл, 250 професійних шкіл, 416 лічниць, 68 клінік, 38 гостинниць, 66 захистів для матерей, 518 приютів, 43 заведень для умово хорих, 12 лічниць для прокажених, 158 безплатних кухонь для вбогих, 35 домів поправи, 887 інших ріжних милосердних діл. З того користало 1,312.770 Еспанців! З монаших шкіл користало приблизно 714.106 учеників й учениць. Обчисляють, що на ті школи держава мусить уже тепер видавати понад 6 міліярдів пезетів річно. Звідки візьме Еспанія стільки грошей? З добродійних заведень, котрі вели монахи, користало 669.682 Еспанців. Скільки знову треба видатків на ті всі лічниці, клініки й т. п. А головно хто зуміє обслужити ті добродійні заведення з такою посвятою, з якою чинили се монахи? Єзуїтів правительство ніяк не зуміло заступити світськими людьми; тим більше не заступить ще й усіх інших монаших Чинів Згромаджень. Та масонсько-большевицька ненависть і засліплення не хоче того всього бачити. Їй іде про одно: знищити катол. Церкву! Подібно, як у Росії. Еспанські католики аж тепер зачинають розуміти до чого воно йде. Й тому зачинають організуватися. Та дотеперішні втрати мабуть годі вже буде направити. Дальша судьба еспанських католиків лежить у їх власних руках. Та не лише еспанських... Нині рішає не число, але організація й солідарність. Кому її бракує, той завсіди програє й то на всіх ділянках збірного життя. — Подав І. Л.

НАРОДИНИ І СМЕРТНІСТЬ
в І-ім кварталі 1933 р.

Як виходить з останніх даних Головного Статистичного Уряду в Польщі занотовано в І-ім кварталі с. р. 220.291 живих народин і 139.437 випадків смерти. Природний приріст мешканців Польщі виносить 80.854 осіб. Пересічно на 1000 мешканців припадає 27.3 живих народин і 17.3 випадків смерти. Природний приріст виносить 10.

П.К.О.

Певність — довіря
Відділ ЛЬВІВ, 3-го Мая 9

Щадничі вклади

Звичайні від 1 зл., виплати і вплати в усіх почтових урядах.

Умісцевлені, принимані лиш у Відділі, виплати без обмеження квот.

ГУМОРИСТИКА

На тлі польського націоналізму.

POLSKA WSCHODNIA, miesięcznik Towarzystwa Obrony Ziem Wschodnich. Kraków, Garncarska 6.

Один з наших людей прислав нам до оцінки 9-е число того ілюстрованого місячника. Ілюстрації гарні, зміст куріозний і місцями такий мимовільно смішний, що просто з диву трудно вийти, як в сих часах можна печатати подібні бздури і — знаходити для них читачів.

І так у „рефераті“ секретаря того Т-ва, дир. Болеслава Ґурского знаходимо копальню коміки. Він „поучає“ польську суспільність, що Поляки точно від VI ст. по Христі „посідали й уживали землі Червенських Городів“ і взиває тих, що сему перечать, аби йому доказали, що так не було... Отже не він має доказувати те, що твердить, тільки ті, що перечать... Далі „поучає“ він Поляків дослівно так: „Баварці, Саксонці і Прусаки мали окремі держави, а мимо того всі вони Німці. В Польщі та сама історія між Мазурами, Русинами й Білорусинами“... Далі твердить, що польський нарід мешкав від ріки Лаби до Дніпра і від Дунаю по Балтійське Море і що Київ називався „Куявою“. Всі племена, що замешкували ті простори, називалися — каже п. Болеслав — „Ляхи“, тільки Русини після нього то східні „Ляхи“, а Поляки західні Ляхи. Нещастя зачалося, каже, аж тоді, коли германське племя Русів, що жило собі спокійно в Швеції коло містечка Упсалі (як точно „знає“ те, чого ніхто не знає), ні з сего ні з того знудило собі побут коло Упсалі й постановило занять старий шлях, що провадив через Новгород і Київ. Сказали й зробили. Автор лютий особливо на Рурика за те, що він те племя попровадив на таке паскудне діло. Не менше лютий він і на Олега за те, що той згладив зі світа двох порядних Поляків, Аскольда і Дира. Та ще гірше допік Полякам Ігор. Не дивота, що проти Ігоря вибухло перше польське повстання (зовсім нова теорія!), котре провадили польські патріоти — Деревляни. Вони убили Ігоря, але перше польське повстання програли, а то через Ольгу, на котру автор за те найгірше лютий. І нема що дивуватися, що п. директор такі недобрі на нашу княгиню Ольгу, бо з дальших виводів п. директора виходить, що кн. Ольга навіть охрестилася на те, аби тільки якнайбільше пошкодити Полякам, бо від тоді, поучає, взявся між східними Поляками інший обряд, а з ним спаскудився їм язик (зробився „знекшталцони“), ну і на добавок лиха зявилася ще й інша азбука. Далі в виводах п. директора слідує така прегарна льоґіка, глибока думка і краса вислову та стилю, що вже ґріхом булоб переказувати се „спаскудженим язиком“, але треба навести в гарнім ориґіналі:

„Księżna Olga uchodziła za „najmędrszą z ludzi“, to też kiedy ona przyjęła chrzest w Carogrodzie (Bizancjum), to jej czyn utorował obrządkowi wschodniemu drogę na ziemie lackie. Gdyby księżna Olga nie była pojechała do Carogrodu i nie nawiązała przyjaznych stosunków z rodziną cesarza bizantyjskiego, to syn Świątosława, książę Włodzimierz Wielki (panuje 980—1015) nie byłby się ożenił z Anną, córką cesarza bizantyjskiego i nie byłby przyjął wraz z ludem polskim chrztu w r. 988, w następstwie czego przystąpiono do schizmy w XI. w. Gdyby ta ks. Olga nie była pojechała do Carogrodu, chrzest na ziemiach zagrabionych przez Rurykowiczów przyszedłby z zachodu i nie mielibyśmy dwóch a względnie trzech obrządków w Polsce i nie mielibyśmy kwestji sztucznych narodowości“. —

Ясно як на долоні, що в усій історії Поляків від 6 століття до 20-го найгіршого збитка зробила їм княгиня Ольга одною своєю візитою. І як не має п. директора злість поривати. Бо тільки рахуйте: якби так нпр. в тім часі захорував був її син, малий Святослав ,і княгиня Ольга булаб не виїздила на ту візиту, — то всьо булоб як найкраще: Ми всі сегодня не говорилиб „спаскудженою мовою“, але чистеньким польським стилем (таким, як пр. пускають статті в „Н. Часі“, шкода тільки, що спаскудженими словами), а Поляки жилиб собі спокійно від Лаби по Дніпро і від Дунаю по Балтійське Море... А так через ту візиту княгині Ольги всьо пішло до гори ногами. І як тут п. директорови не іритуватися на княгиню Ольгу? Таж в такім випадку навіть камінь рушивсяб, не то директор.

Раз набравши в серце своє ненависти до княгині Ольги, пан директор Ґурский — річ природна і зрозуміла — не може дивитися добрим оком і на її потомків. З них передовсім не любить — також річ природна і зрозуміла — її сина, Святослава Завойовника, хоч той доперва приготовляв похід на Ляхів і через таку дрібницю як смерть не міг їм зложити візити ні в Познані, ні навіть в Кракові. Але, видко діло, мусів се переказати своєму синови, Володимирови і той таки пішов з візитою на захід. Цілий той ланцюх злобних подій представляє пан директор Ґурский ось так:

„Rurykowicze, kontynuując politykę grabieży szlaków handlowych, starali się zawładnąć szlakiem naddunajskim (Що то за захланні люди були! Но!). I w tym celu Swiatosław organizuje dwie wyprawy bałkańskie w r. 967 i drugą w r. 969—971 i przy tej sposobności dowiaduje się o drodze użockiej... (Бо передтим не міг інакше довідатися, аж на Балкані. Ясно!) Przygotowuje zatem wyprawę na Lachów, lecz śmierć przeszkodziła jego zamiarom. Wyprawę tę urzeczywistnia dopiero jego syn Włodzimierz, książę kijowski, w r. 981... Włodzimierz wkroczył ze swymi Waregami szlakiem wiodącym koło Ostroga i Równego Wołyńskiego i zajął Czerwień, gród w pobliżu dzisiejszego Chełma, potem Przemyśl, a w końcu inne grody Czerwieńskie. Mieczysław I. nie mógł nawet bronić tych ziem, gdyż zajęty był walkami z margrabiami niemieckimi“...

Словом, нещастя за нещастям складалося на те все, почавши від памятної візити кн. Ольги, котра уможливила потому женячку Володимирови з Анною, хоч Володимир уже й перед тою женячкою мав якусь ансу до Поляків, коли їм забрав такі гарні місточка як Червень і Перемишль, в часі, коли ще й на очи не бачив Анни. Ясно виходить, що й він мусів бути такий злобний, як його тато, бо інакше чого бувби йшов з Київа аж до Перемишля? Таж то шмат дороги! І вже до Кракова мав з Перемишля блище як до дому.

А далі йде ще ліпша теорія. Отже знов не випадає переповідати її в „спаскудженій мові“, але треба передати в гарній мові п. директора:

„Włodzimierz kijowski, zająwszy grody ziemi czerwieńskiej, osadzał tam swoich wojowników, kupców i księży. Wieś pozostała polską. O wieś zresztą nikt się wtedy nie troszczył. Kto posiadał grody, ten był panem krainy. A dzisiaj jak się sprawa przedstawia? Grody (miasta) są polskie, a wieś niepolska! Czyżby mieszczanie przenieśli się na wieś gromadnie?

Ось заковика! Пан директор дійшовши до сего питання, відсапнув, бо є й від чого, тай дав павзу. Видко, думав сарака, як ту проблему розвязати, бо ця загадка очевидно не легка. Вона виразно нагадує ту тяжку проблему, над якою наші атеісти до сегодня надармо морочать собі голови, а саме: Що

ОСИП НАЗАРУК

ВЕНЕЦІЯ

Враження і думки з дороги.

2) Година три чверти на третю. Спека така, що на площі св. Марка мало кого видно, а на мені сорочка мокріська. Та йду оглядати церкву св. Марка. Бо наш брат селянин тоді їсть курку, коли або він умирає або вона вмирає, а наш брат письменник також тоді може описати Кольонію або Венецію, коли вже має вмирати і його вивезуть за границю на лічення. Така ми вже нація. Та здається, що слушно нам так поводиться, якби аптичною вагою відважив.

Безліч є описів старої церкви св. Марка в Венеції. Та я, письменник нації, котра їсть курку тоді, коли курка вмирає або коли нація вмирає, хочу дати тій нації направду свій опис, зовсім не звертаючи уваги на те, що другі пишуть. Нехай собі пишуть. Отже: буду старатися не садитися на ориґінальність, але по правді висказати свою думку.

Став я перед тим св. Марком і рішучо не можу сказати, до чого та церква подібна. Бо зверха до ніякої церкви вона не подібна, бодай з тих, які я бачив в дійсности або на образку. Щось з азійської гарної паґоди, але не паґода. Щось з театру, але не театр. Щось з американського кіна, але не кіно. Може ще найбільше подібна та будівля до прекрасної і дуже дорогої діточої забавки, розуміється сильно побільшеної. Гадаю, що ся будівля мусіла повстати приблизно так: Коли вже венецькі купці стали дуже богаті, постановили вони збудувати церкву, але таку, аби можна було нею похвалитися перед купцями кождої іншої нації. Отже закликали що найдорощих і в тім часі найліпших майстрів тай сказали до них:

— Хочемо, аби ви збудували нам церкву на імя св. евангелиста Марка, того, що з львом його малюють, і на хвалу Божу, але знаєте таку...

Тут замнялися. Та мистці не в тімя биті, бо інакше не моглиб бути мистцями. Отже вмент додумалися й оден з них, троха злобніший, докінчив:

— Розуміємо, каже, таку, аби й ваш ґріх головний не дуже був принижений, себто виразніше кажучи, гордість.

Настала трохи ніякова мовчанка. Але що лучшого означення на те, чого властиво хотіли найбогатші купці тодішнього світа, не було, — отже не було над чим сперечатися, тільки оден з них докинув:

— Гордість Венеції.

— Певно, певно, що не поодиноких людей, бо кождий з нас може свою особисту гордість показати на своїм домі, докинув другий артист „примирительно“. І додав: Але то буде коштувати!...

— Знаємо, відповіли гуртом найбогатші купці світа. І потрясли золотом в кишенях.

— Того буде замало, замітив котрийсь мистець сміючись.

— Не думайте, що ми лише те маємо, з чим тут прийшли.

І зачалися докладніші розмови, передовсім про те, що має бути збудоване.

Я при тім не був, але мені здається, просто маю якусь внутрішну певність, що розмова відбувалася в такім порядку: наперед говорили про матеріял. І погодилися дуже скоро на тім, що має бути головно золото, мармор і мозаїка не так тому, що воно найкраще, але тому, що найдороще. Потому, так мені здається, розбилися на три головні ґрупи: то значить, три ґрупи купців оточили три ґрупи мистців і розпалені мистці толкували. Одна ґрупа пояснювала, як виглядатиме пять входів до тої церкви, друга ґрупа пояснювала, як виглядатимуть передсінки церкви а третя ґрупа пояснювала, як виглядатимуть золотисті вежі на церкві. Про бані, які венецькі купці бачили в Царгороді й які хотіли мати в себе, як також про нутро тої дивної церкви не могли в першій

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА
Спілка з обмеженою порукою
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Телєфон 57-48.

старше: курка чи яйце? Та пан директор по павзі відповів: Ні! Нинішне село на Червоній Руси точно таке саме як було, то значить польське, а ріжниться від села коло Познаня тільки обрядом і спаскудженою польською мовою, котру п. директор вже висше паскудив. І каже, що ще не булоб так зле, якби не — монахи, котрі очевидно на збитки Полякам принесли сюди таку азбуку, що не має носових самозвуків. Ну й ті носові самозвуки, що в західних Ляхів є, а на сході через хитрість монахів пропали, — до решти добили польський характер Червоної Руси.

На вид такої траґедії аж сум побирає. Бо тільки вдумайтеся в неї! Та велика траґедія, котра п. директора зовсім випровадила з рівноваги, зачалася такою невинною річю як візита княгині Ольги, а скінчилася рівно невинною справою: браком носових самозвуків у Русинів. І ті дві невинні річи наробили такої шкоди, що хоч сядь тай плач. І хто по них міг того сподіватися? А пан директор Ґурский відкрив! Словом, чоловік для науки заслужений як ніхто інший... І такі річи кольпортують між нашими сусідами. Можна собі уявити, які плоди дасть така мотилиця... А. Ч.

Діточа оселя на Остодорі

Від 19 червня до 17 липня с. р. було в діточій оселі на Остодорі коло Підлютого 98 дітей, переважно дівчат від 7—14 літ. Хлопців було коло 15. Опікуном діточої оселі був о. Бучацький. Лікарський нагляд мала д-р Ксеня Янович. Денний порядок в оселі такий: О год. 6.30 діти вставали на голос трубки та в руханкових одягах вправляли на площі. Відтак милися в потоці Тодір і збиралися на спільну молитву на майдані. По молитві піднесення прапору і гимн. Потім йшли гуртками на снідання, котре складалося з ½ літри какаа й великої байди пшеничного разового або білого хліба. По сніданні відбувалося загальне прятання. О год. 9 трубка скликала всіх на гутірку. Потім фізична праця: збирання ріща на ватру, порядкування площі і т. д. На друге снідання діставали діти хліб з маслом, повилами або мармолядою. Оскільки була погода, діти йшли до купелі в Тодорі або в Лімниці. Обід тривав від 1—2 год. Він складався звичайно з зупи, мяса і компоту. Від год. 2—4 діти відпочивали. В тім часі були відчинені: бібліотека й невеличка крамниця, з яких користали діти. Потім спів і підвечірок: чай і хліб. Дальше слідували гри й забави: відбиванки, мячиками та інші. О год. 7 вечера: квасне молоко з кашою, кулешею або бульбою. Відтак молитва і вечірня трубка взивала до сну о год. 9. Час від часу розпалювано вечером ватру. Цей порядок обовязував підчас погоди. В дощову пору діти бавилися в кімнатах в ріжні товариські забави. В цій оселі були переважно львівські діти, хоч не бракувало дітей і з інших міст. М. ін. були діти з Варшави й Познаня. Майже щоденно заходили на Остодір гості, прогульковці, між ними родичі дітей, що були в оселі. Зі свого побуту на Остодорі виносили вони як найкращі враження. Бачили там на власні очі, що молодь виховується в релігійно-моральнім дусі та скріпляється фізично. За цей місяць побуту в оселі діти замітно поправилися. Мимо непогоди настрій був все добрий. З бажанням приїхати знов до цеї оселі на другий рік діти розїхалися 17 липня домів. Від 18 липня до 17 серпня триває хлопячий табор на Остодорі. — Ґість.

ПЕРЕВЕСТИ ОБЕЗПЕЧЕННЯ СВОЙОГО ЖИТТЯ ЗНАЧИТЬ СПОВНИТИ МОРАЛЬНИЙ ОБОВЯЗОК СУПРОТИ СВОЄЇ РІДНІ, СУСПІЛЬНОСТИ Й САМОГО СЕБЕ. ЗРОБІТЬ ЦЕ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

З Лугового руху

Малехів, пов. Львів. Нам пишуть: Наш Луг уладив в неділю, 23 липня с. р. фестин-попис. Площа гарно обмаєна жовто-синіми прапорами. При вході виставлена брама, обмаєна двома прапорами й вінцями. По середині вивішена Лугова відзнака, яку одержав малехівський Луг як надгороду на Луговому Святі у Львові 2 липня. До вправ станули Луги: Малехів 18 Луговиків + 24 Луговичок + 14 малих Луговичок, Збоїска 17 Луговиків + 13 Луговичок, Сороки 12 Луговиків + 4 Луговички, Львів 11 Луговиків. На фестині виведено вправи мішані, палицями, вправи Луговичок хустинами й ритмічні вправи до пісні „Накрила нічка“. Луговики зі Збоїск виступили з осібною точкою з вежами, які випали дуже гарно. Малі Луговички з Малехова виступили з вільноручними вправами. Батьки й мами дуже тішилися, що їх дітвора так гарно робила вправи та зі слезами в очах дякували голові Луга п. Шурови, що опікувався їх дітьми. Дружини відбиванки зі Збоїск і зі Львова розіграли змагання, які покінчилися 2:1 в користь Збоїск. Цілий попис зробив дуже гарне враження на всіх учасників і гостей. Публики було дуже богато зі сусідних сіл: Збоїск, Дублян, Каменополя, Ляшок і Сорік.

Лугові фестини-пописи відбулися в неділю 28 липня с. р. в селах: Рокитно, Бірки Янівські й Германів, пов. Львів та Дубровиця, пов. Городок. Лугові Свята відбулися ще 16 липня с. р. у Вірочку і в Селиськах, пов. Перемишль.

Не один батько вагається, куди й до яких шкіл післати своїх дітей. Велику прислугу в цьому питанні може дати порадник „ФАХОВІ ШКОЛИ“, виданий Головною Управою Рідної Школи. Ціна 60 сот.

розмові зговоритися і — не зговорилися вже до самого кінця. Тай тому хоч видали на те все суми суменні золота й інших дорогоцінностей, бані їм зовсім не вдалися а нутро вийшло таке, — але нащо говорити наперед, яке. Хто хоче, нехай уважно читає, то в свій час довідається.

Тепер зачинаймо описувати.

*

Ага: Загальна „інструкція“, яку від венецьких купців одержали мистці, мусіла звучати приблизно так: Хочемо такої церкви, аби була подібна до візантійських, але аби нам ніхто з візантійських послів не мав права сказати, що ми їх наслідували й аби ті драбуги лиш роти роззявили, як побачать нашу церкву.

Артисти усміхнулися, хто тихіше, хто голосніше, і відповіли:

— Добре, роззявлять роти.

І зробили ось яку річ:

Коли стати перед тою церквою, то ні бань на ній (а є їх пять), ні навіть хреста на ній не видно. Все закриває фронтон з пятьма входами, з котрих оден замурований. Чому, трудно сказати: мабуть на те, аби той, що дивиться, рота роззявив. А раз його роззявивши, вже рідко коли буде його з диву замикати, тілько диспропорцій, очевидно нарочних, і всяких інших див побачить зовні і внутрі тої дивної святині. Ще струнке і ярко золотисті вежі мінятурки стоять мені перед очима, але вже зачинаю оглядати пять входів.

Зачинаю від лівого, північного, відки я приїхав. Не можу сказати, що лише дивуюся, але можу сказати, що лише любуюся ними. Над головним входом страшний суд, праворуч представлено, як мощі св. Марка забирають з Александрії та як ті мощі висаджують в Венеції, ліворуч як венецька влада приймає ті мощі та як їх доставляє до старої церкви св. Марка. А висше воскресення Христове й інші образи з побуту Спасителя на землі. Перший з образів над входом чиста візантіїка, в четвертім духовенство у західних рогатих шапках, але краски і їх добір скрізь візантійські, в пятім образі над тими дверми, що замуровані, шість постатей в турецьких завоях, словом є чого рот роззявляти.

Спека страшна, отже входжу до передсінка скорше ніж можна основно оглянути образи, які є зовні. Тут головні три враження: маса золота, мармурові лавки і холод. Ті золоті візантійські образи звертають на себе увагу так, що рішучо не можна їх поминути. Тут все візантіїка, тільки надписи латинські, але є і грецькі, нпр. „Метер Теоу“. Сідаю на одній з мармурових лавок, бо ревматизм мене в хребті хапає мов рукою: слушно перестерігає перед ним німецький провідник у Венеції. На силу держуся, сидячи на мармуровій лаві. Але нема злого, що не вийшлоб на добре: якби я був тут примусово не сів під впливом сильного болю в хребті, бувби не зауважав дійсно прекрасного візантійського образу: як Соломон судить дві мами, що сперечаються над тим, чия дитина. Дійсно величавий образ. Золота в тім образі дуже небогато, лиш у яскраво золотій короні Соломона, в його скиптрі та в одній одинокій точці одягу, там, де аґрафка зіпняла верхний одяг на нім. Соломон має молоде, спокійне обличча. Його жовнір, виконуючи вирок царя, схопив уже дитинку за ніжку й вона головкою повисла вділ, а жовнір якраз збирається розрубати дитинку. А правдива мати на коліна припала перед царем і суддею та руки як до Бога складає і благає його, щоби присудив її дитинку тій фальшивій матери, що стоїть перед царем гнучка як гадина і каже до царя, що він добре розсудив справу: „Нехай не буде ні мені, ні їй!“ Словом, принціпіялістка!...

Признаюся, що той величавий образ витиснув мені слези з очей. Мені пригадалися наші принціпіялісти, котрі постійно домагалися і кричали: Нехай буде все, або не хочемо нічого! А були й такі, що правдиво любили свій нарід і ті кликали голосом розпуки, нехай уже радше в ворожі руки йде, аби тільки не вбивати його...

(Дальше буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З новин чужих літератур

Giovanni Papini: GOG. Przekład A. Brzozowskiej. Kraków, 1933. Wydawnictwo literacko-naukowe,

Джованні Папіні, визначний італійський белетрист, навернувся кілька літ тому на католицтво. По навернені, видав славне „Життя Ісуса Христа“. Закидують йому, що католицизм у його творах поверховний, не глибокий, що Папіні навернений інтелектуально, не практично. Входити в душу живої людини з такою сондою очевидно годі. Таке можна закинути й Честертенові й іншим католицьким письменникам-конвертитам, бо фактом є, що в творах деяких конвертитів краще виходять критичні гадки про нехристіянський табор, ніж позитивні представлення католицького життя. Та се річ природна, бо все валити лекше ніж будувати. Так є в світі фізичнім, так і в духовім.

Критичне становище супроти сьогочасного нехристіянського світа займає й остання книжка Папінія „Гог“. Це знаменита сатира на сучасну „культуру“ плютократів. Повість „Гог“ це дневник богача-міліонера, який мандрує по світі та позволяє собі також на розкоші уладжування культурно-мистецьких і гуманітарних імпрез. При тій нагоді пізнаємо гадки Гога про світ; не все ті гадки сходяться зі світоглядом Папінія, який стоїть на становищі сатирика й супроти Гога*). Це своє критичне становище Папіні зазначує виразно в передмові: „Ніяк не годжуся з почуваннями й думками Гога та його розмовців“.

Кілька думок з „Гога“: „Як капіталісти пануємо на фінансових ринках тоді, коли економія є всім; як мислителі пануємо на інтелектуальних ринках, ломлячи старі духовні й світські вірування, обявлені й мірські релігії. Жид єднає в собі дві крайности, найбільш небезпечні: він деспот у державі матерії й анархіст у державі духа. Ви наші жертви в ділянці інтелекту. Нарід, обжалований в убивстві Бога, захотів убити також божища інтелекту й почування, і приневолює вас клякати перед найбільшим і єдиним божеством, яке ще осталося: перед Грошем“.

Про пайдократію: В наш час у всім панують діти. Вони надають закраску й напрям цивілізації. Ми в руках малолітних... Чому приписати, що сьогодня найміцніший і найоплатніший літературний жанр, се повість, про яку світ не дбав стільки віків? Тому, що сучасні люди знов стали дітьми й хочуть, щоб їм оповідати казки... В малярстві гіпермодерні рисують як діти... Сьогодня не лише діти, але й жінки та мужчини всякого віку біжать до кіна..., яке не вимагає від аматорів жадного умового труду, — того, що прикметне саме дорослим; інтеліґенцію відсувається на бік...

Не можна годитися з усіми гадками й розмовами Гога (як не годиться з ними й автор), всетаки можна й треба їх брати як глибоку сатиричну студію про сучасну людину.

Книжка призначена для зрілого читача й тільки такому принесе користь. Малозрілому не так зашкодить, як радше знеохотить його до читання.

*) В однім місці Гог каже: „Християнство противиться моїм найбільш закоріненим інстинктам й осуджує їх. Отже мушу, на мій превеликий жаль, зректися волі стати християнином“. Акатолицька критика приписала ті слова Гога самому Папініові й подала в часописах, що, мовляв, Папіні вже відрікся свого християнства. Справді: calumniare audacter, semper aliquid haeret...

Władysław Pobóg-Malinowski: AKCJA BOJOWA POD BEZDANAMI 26. IX. 1908. Warszawa, Główna Księgarnia Wojskowa, 1933. Стор. 214 + 4 нпґ. + 15 таблиць.

Опис „експропріяційного“ нападу членів П. П. С. на поїзд, який віз почту й гроші. Нападу довершено в 1908. р. під проводом Йосифа Пілсудського та при співучасти Валерія Славека, Олександра Пристора, жінки Пілсудського й інших боєвиків. При експропріяційній роботі ужито револьверів, бомб, штилетів і т. п. знаряддя, отже нічого дивного, що були трупи. Експропріяційна робота під Безданами дала партії триста тисяч рублів. Вся та робота описана з найменшими подробицями; в додатку є навіть 15 таблиць.

Перед небезпечною виправою Пілсудський написав лист до Фелікса Перля. В тім листі пише м. і. таке:

„Ostatnią moją ideą, której nie rozwinąłem jeszcze nigdzie, jest konieczność w naszych warunkach wytworzenia w każdej partji, a tem bardziej naszej, funkcji siły fizycznej, funkcji, że tak użyję tak nieznośnego dla uszu „humanitarystów“ określenia (histeryczne panny, nie znoszące drapania po szkle, ale znoszące pranie po pysku) funkcji przemocy brutalnej. Tę ideę chciałem przeprowadzić w swojej działalności ostatnich lat i przyrzekłem sobie, że albo swoje zrobię, albo zginę“. І дальше: „Chcę... podkreślić tę gorzką bardzo prawdę, że w społeczeństwie, które walczyć o siebie nie umie, które cofa się przed każdym batem, spadającym na twarz, ludzie ginąć muszą nawet w tem, co nie jest szczytnem, pięknem i wielkim“.

Справді — життя пише сатири... Одні йдуть на шибеницю, другі на престоли. А треті? Про них звик був казати терорист Савінков: „У кождому терористови жие потенціональний провокатор“...

І нагадується жарт про вісімдесятьлітну бабусю, що при сповіди згадувала заєдно свій гріх з гусарином, коли ще мала 18 літ. Бо, казала, любо згадувати...

Написавби ще дещо „на здогад буряків“, та ба: буряки червоні свіжою кровю...

„CO CZYTAĆ“? Poradnik dla czytających książki. Beletrystyka. Ст. 246 + 2 нпґ.

Книжку сю видали ОО. Єзуїти, а написав її Редемпторист о. Маріян Пірожинський. Це короткі замітки про всякі белетристичні книжки, видані польською мовою. Автор оцінює книжку зі становища католицької етики. У вступі подає огляд заборон канон. права в відношенні до лихих книжок та цінні думки про читання і вплив лектури на людину. Книжка о. Пірожинського викликала нечувану бурю в кругах польської жидо-масонської „ізра-еліти“. На поборення о. П. витворили вони навіть осмішуючий термін „пірожиньство“. Нам, католикам, ця злість вказує тільки на велику корисність книжки. Наші люди з конечности читають богато польських книжок і по українських домах стрічаємо нераз великий вибір белетристики польською мовою. Книжка о. П. поможе на будуче обминути всяке шкідливе барахло в виборі книжок писаних по польськи. Крім того в книжці „Що читати“ подано загальні оцінки творчости і поодиноких творів також усяких непольських письменників. Ці вказівки дуже придадуться нашим виховникам і бібліотекарям при виборі лектур до наших бібліотек. Ціна книжки дуже дешева, всього 3.20 зол.

НОВІ ВИДАННЯ

о. Маркіян Марисюк ЧСВВ. СОЦІЯЛІСТИЧНІ КЛИЧІ В СВІТЛІ ПРАВДИ. Видавництво Чина Св. Василія Великого в Жовкві. Книжка CLIV. — Жовква 1933. Ст. 24 + 1 нпґ., вел. 8°.

Се дуже потрібна книжечка для всякого, що хоче відповісти на ложні соціялістичні кличі. Отже найдемо тут відповідь на такі ложні фрази, як: „культурний чоловік в ніщо не вірить“, чи „нехай Церква віддасть на убогих свої дорогоцінности й маєтки, а зникне біда між людьми“, чи „Церква держить руку з капіталістами“ і под. В книжечці зібрано річеві й дотепні відповіди на 16 таких соціялістичних фраз, які своїм вістрям зачіпають релігію. Сподіємося, що талановитий автор сеї брошури поведе свою працю дальше в тому напрямі й обогатить ще неодною книжкою нашу вбогу полемічну літературу. Варт булоб лише звернути більше уваги на модернізацію мови в книжці. Мірою вартости брошури може послужити факт, що Львівський Ординаріят закупив 4.000 примірників, а Станиславівський 5.000 примірників сеї актуальної брошури.

Іван Стернюк: ПРАКТИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ПРОДАВЦІВ. Львів, 1933. Накладом автора. Ст. 47+19 нпґ. 8°, 27 світлин. — Зміст: Передне слово. I. Зовнішний вигляд склепу. II. Як має виглядати склеповий льокаль внутрі та його обстановка. III. Зовнішний вигляд продавця. IV. Духові прикмети продавця. V. Які знання мусить мати продавець. VI. Обслуга покупців. VII. Пакування товарів. VIII. Розмови з покупцями. IX. Способи приєднування покупців. Рекляма. X. Приєднування в члени кооперативи. XI. Пояснення проекту урядження міських і сільських склепів. XII. Список видань для загального дошколу. XIII. Список видань для загальної спеціялізації. XIV. Світлини. — Сам зміст вказує на те, що ся книжка просто необхідна для кождого нашого кооператора й купця. Автор, інспектор кооператив РСУК-а, подав коротку енцикльопедію торговельного діла, оперту на досвіді та практиці. Численні ілюстрації заграничних крамниць внутрі й зовні, виконані на гарному папері, підносять вартість сеї корисної книжки.

Степан Волинець: СЛОВО ДО ДРУЗІВ (Відкритий лист до робітників і селян, моїх дотеперішних політичних друзів). Львів, 1933. Накладом автора. Ст. 16, 4°, ціна 50 сот. — Обширний зміст сеї брошури подали ми в ч. 55 „Нової Зорі“.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. I. пов.

„ТРИ ПАРИ ШОВКОВИХ ПАНЧІХ“. Такий заголовок нового роману большевицького письменника Пантелеймона Романова. В больш. Росії вважають цей роман за сатиру на стан дрібноміщанської ітеліґенції і так перейшла ця книжка строгу цензуру. Та для зрілого Европейця книжка Романова це страшний показ душі горожан сучасної Росії. „Від часу, коли бог зник з нашого істнування, не осталось нам нічо, лише звір, що бореться за своє істнування“. Ярко видно з книжки Романова наслідки страшної большевицької системи на інтеліґентах, яка їх „згонює докупи наче єгипетських рабів, для будови піраміди, котра рівночасно й спільна могила їх усіх“.

Араміс.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Католицький день преси відсвятковано у Ватикані в особливий спосіб. Св. Отець Пій XI. взяв участь у посвяченні та в пущенні в рух нової ротаційної машини ватиканського орґану „Оссерваторе Романо“. В цей спосіб Св. Отець хотів підкреслити велике світове значіння католицької преси. На день католицької світової преси „Оссерваторе Романо“ видав окреме велике число богато ілюстроване.

Кардинал Пачеллі, державний секретар Ватикану, передав Св. Отцю сегорічний понтифікальний медаль. Він має на передній стороні погруддя Св. Отця, на другій Святі Ворота базиліки св. Петра з надписом: „В році найсвятішого відкуплення 1933—34, Рим“. При замкненні Ювилейних Воріт замурують золотий, срібний і бронзовий примірник сего медалю.

В церкві св. Павла в Римі уміщено вже в серії Папів мозаїковий образ Папи Пія XI. роботи проф. Віллянія.

Міжнародній католицький правничий конґрес, з приводу 1400-ліття кодексу Юстиніяна й 700-ліття декреталій Григорія IX, відбудеться в осені 1934 р. в Римі в Папському Інституті „утріюскве юріс“. Ціль Конґресу: студії канонічного й цивільного права, що розвинулося з римського права. Св. Отець дуже радо згодився на той конґрес. Урядова мова сего конґресу буде латина, але можна буде також говорити по італійськи, французьки, німецьки, анґлійськи й по еспанськи. Акти Конґресу вийдуть друком.

Паломники в римських катакомбах. ОО. Салезіяни, кустоші катакомб св. Калікста в Римі, оповістили звіт. З нього виходить, що в трьох перших місяцях Святого Року відвідали сі катакомби 75.000 паломників зі всіх народів і 1.400 священиків, котрі відправили там Службу Божу.

В Люрді відбулися великі торжества з приводу близької канонізації преп. Бернадетти. Понад 60.000 паломників з цілої Франції та ріжних країв прибуло до Люрду 17 с. м. Кардинал Вердіє в сослуженні 22 архієпископів і епископів відправив понтифікальну Службу Божу на памятку 18-ого обявлення Матери Божої.

Кардинал Фавльгабер інтернований. „Екстраблят“ повідомляє: Відомий монахійський кардинал о. Фавльгабер находиться під стислим надзором і не може виходити зі своєї палати. На брамі епископської палати в Монахові стоять гітлерівські штурмові відділи. Віцеканцлер фон Папен має з поручення Гітлера старатися вплинути на ватиканські круги, щоби намовили кардинала покинути теперішне становище. За це кард. Фавльгабер обнявби високе становище при папській курії(ПАТ).

Єрусалимського православного патріярха ще не вибрано. Мелхіти (Араби) сильно виступають не лише проти грецького кандидата, але також проти анґл. комісаря, закидаючи йому, що він попирає грецькі претенсії до патріярхату.

П. Т. Фірма М. ФРАЙЛІХ

Львів, Городецька 35.

Через 16 літ терпів я на прошуклину Усі бандажі, що я носив, не вменшили моїх терпінь. А навіть операція, котру я перебув, не поліпшила стану мого здоровля. Доперва бандаж патентовий, дібраний мені через ВПана, уздоровив мене цілком. Уважаю отже за свій обовязок зложити ВПанові цею дорогою найсердечнішу подяку за цілковите вилічення мене без операції й болю.

З поважанням

Ks. W Goliński,
proboszcz
w Łabuniach — Ziemia Lubelska.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НА СТІЛ З ТЕСТАМЕНТАМИ! Під таким наголовком „Новий Час“ пише, що Хвильовий і Скрипник залишили обширні тестаменти, в котрих вияснюють причину свого самогубства. Від Затонських і Постишевих домагається „Н. Ч.“, щоби вони ділом показали, що комуністи противники тайної дипльоматії й оповістили оба ті тестаменти.

В СПРАВІ ПОЛАГОДЖУВАННЯ МЕНШОСТЕВИХ СПРАВ анґлійський уряд предложить на слідуючім засіданні Союзу Народів деякі зміни. Свого часу у звязку з українськими петиціями льорд Ноель-Бакстон обстоював погляд, що „комітет трьох“ повинен бути сталою інституцією, щоби меншости могли свобідно висказувати свої зажалення і щоби їх повідомляли про долю їх петицій.

УКРАЇНСЬКІ РАДИКАЛЬНІ КРУГИ в Галичині, як доносить аґенція „Всхуд“, мають намір зорґанізувати протест проти відносин на Радянській Україні. Форма протесту ще не усталена.

АВСТРІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заборонило друкарням печатати гітлерівські й комуністичні часописи.

ЛЕКЦІЮ ПОЛІТИЧНОЇ ЛЬОЯЛЬНОСТИ дав польським політикам б. амбасадор Франції в Італії де Жувенель. Він сказав м. ін. журналістам: Договір 4-ох це щаслива для Польщі подія. Муссоліні це щирий приятель Польщі. Він не заслугує на те, щоби його в Варшаві не розуміли. Щодо Франції, то не можна назвати доброю політикою, коли її приязнь постійно піддається в сумнів. Коли ми не підозріваємо наших приятелів, не хочемо, щоби вони нас підозрівали.

МІНІСТР ПРУСІЇ ҐЕРІНҐ нагло перервав урльоп і вернув до Берліна. Причина: фермент серед гітлерівців і комуністична небезпека.

СЕРЕД РОСІЙСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ симпатії до гітлерівського руху ростуть чимраз більше. З тим рухом значна частина еміґрації вяже свої надії щодо відбудови передреволюційної Росії.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ УРЯД РІШИВ підписати східний договір про ненапад, заключений 7 східними державами з большевиками. Проти сего сильно протестує крамаржівська преса.

ЛІТВІНОВ поїде незабаром до Букарешту, де обговорить з ромунським правительством можливість перекопання каналу, котрий лучивби Вислу, Прут і Дністер та давби Польщі безпосередний доступ до Чорного Моря. („Орієнт“).

В РАДЯНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ КРУГАХ сподіються, що Франція приступить до східного договору про ненапад з СССР в половині серпня б. р.

В МОСКВІ очікують з початком серпня приїзду Гендерсона в розброєневих справах. (ПАТ).

ТРОЦЬКИЙ І ЛІТВІНОВ зїхалися в купелевій місцевости Роят у Франції. Там перебуває також б. французький преміер Тардіє.

МАДЯРСЬКИЙ ПРЕМІЄР ҐЕМБЕШ виїхав до Риму. Там вестиме з Муссолінієм переговори в справі: 1) Становища Мадярщини до східних договорів про ненапад і до італійських договорів приязни. 2) Італійсько-мадярських економічних взаємин. 3) Розвязання австрійського питання і 4) в справі договору в Тріяноні. (АТЕ).

ФАШИСТІВСЬКА ПАРТІЯ в Італії з днем 1 серпня бр. перестає приймати нових членів. (АТЕ).

ЯПОНСЬКА ПРЕСА приносить сенсаційну вістку, що СССР хоче заняти Манджурію. В тій ціли над манджурською границею Совіти сконцентрували великі збройні сили. Большевики заперечують сі вістки.

НОВИНКИ

Український Громадянський Комітет Допомоги Страждальній Україні повстав у Львові дня 25 липня с. р. на нараді представників українських центральних установ. Головою Комітету вибрано д-ра Д. Левицького. До Ділового Комітету ввійшли: ред. В. Мудрий, голова; пос. Мілена Рудницька, заступниця голови; пос. З. Пеленський і д-р І. Ґижа — секретарі; о. Блозовський, ред. В. Целевич і п. В. Кузьмович, члени Комітету. Адреса Комітету: Львів, Підвалля, 7/III. п., пос. Зеновій Пеленський.

Новий шкільний рік зачинається 20 серпня с. р. Того дня відбудеться богослуження по церквах. Шкільна наука розпічнеться 21 серпня с. р.

Жіноча ґімназія „Рідної Школи“ у Львові, що містилася досі при вул. Театинській ч. 10, буде перенесена з новим шкільним роком 1933/34 до будинку при вул .Валовій ч. 4. При сій ґімназії істнуватимуть дотеперішні кляси IV і VIII (старого типу). Крім сего відчинять ще І клясу нового типу. Новий будинок значно обширніший від попереднього, тому жіноча ґімназія „Р. Ш.“ зможе ще приняти нові ученици.

В Чорткові розпічнуть незабаром будову власного дому вселюдної школи й ґімназії „Рідної Школи“. Як тільки Львівська Шкільна Кураторія й тернопільське воєвідство затвердять плян, зачнеться будова.

Діточі садки в Золочівщині істнують в таких селах: Зазулі (ведуть Сестри Служебниці зі Золочева), Білий Камінь (веде п. Туркевичева) і Ожидів (веде п. Ольга Матвіїв).

На Лемківщині є тепер 97 читалень „Просвіти“.

В Сокалі відбулася повітова освітня анкета при участи 91 представників читалень „Просвіти“. В сокальськім повіті є 60 читалень, що мають разом 6.030 членів, з того 3914 мущин, 1896 жінок і 230 малолітних. В них є 24 хори, гуртків: театральних 40, молоді 21, шахових 3, радієвих 2, видавництв стінних часописей 2, мандолінових 1. Власних домів 15. В повіті богато діточих садків.

Шістка наших Соколів зі Львова виїхала трома двовесловими каяками на водну прогульку. Вони виплили каяками з Любіня рікою Верещицею до Дністра, яким попливуть до Заліщик. Каяк це тепер найбільше поширений тип спортової лодки. Двоособовий каяк коштує коло 50 зол. Його можна легко перевозити сушею, розложивши на складові частини.

Сокільські анкети відбулися в Станиславові, Тисьменичанах і Ганусівцях при участи численних представників сусідних гнізд. В Станиславівщині є тепер 40 сокільських гнізд, які розвиваються мимо ріжних перепон зі сторони влади.

В с. Ямниця, пов. Станиславів староство припинило діяльність Т-ва „Сокіл“.

В Жовкві урухомлено гуту скла. Видержавила її робітнича кооператива по замкненні сеї гути в січні 1933 р.

В Стрийщині потерпіло від повені 101 громад. Води знищили около 7.000 гектарів управних піль і сіножатей на загальну суму 300.000 зол. Повінь знищила регуляцію ріки Стрий, мости й дороги. Богато рік змінило місцями свої дотеперішні корита. Щоби ті всі поля й луки очистити з намулу, піску й каміння, на це треба пів року праці. Жертвам повені потрібна негайна поміч.

В Гнилій Липі втопилися підчас купелі: Н. Кардич (21 літ), Михайло Сенів (19 літ) і Л. Павлюк (18 літ). Це жертви необережности підчас купелі.

В Дністрі коло Городища втопилися дві ученици з IV кл. ґімназії.

Новий український часопис. У Варшаві появився сего місяця „Промислово-Торговельний Вістник“, ілюстрований місячник, присвячений справам промислу, торговлі й торговельної реклями. Ціна 40 сот. Редактор-видавець Олена Васинчук В першім числі є статті: Л Лукасевича, Е. Чеховича, О. Васунчукової, В. Урбановича, К. Стецького та інших. У вступній статті редакція зазначує, що мета часопису „налагодження нашої власної промислово-торговельної інформаційної обслуги“.

Вже другий раз в сім році закрались злодії до каси гр.-катол. духовної семинарії в Перемишлі та ограбили її. Кілько грошей вкрали невідомо, бо бюро з книгами замкнене підчас ферій. Увязнено Теодора Хомяка й Антона Бодака, підозрілих у крадіжі.

До „Центросоюзу“ у Львові вломилися злодії та намагалися розбити касу. Одначе возний Делійчук сполошив їх і вони повтікали через дахи. Зловлено тільки одного вломника, А. Шарґеля, що втікаючи зачіпився на зелізнім плоті.

Комуніст. Партія Західної України виробила докладний плян поборювання „Маслосоюзу“ й інших видів нашої кооперації.

До Палестини виїхав зі Львова окремий поїзд з 400 жидівськими еміґрантами, з того 160 з Волині, 140 з Конґресівки і 100 зі Східної Галичини. Поїзд їде до Констанци в Ромунії, звідки еміґранти поїдуть кораблем до „Ерек Ізраель“. Як відомо, в Палестині тепер брак робітників, але Жиди не дуже спішаться туди їхати.

„Ілюстр. Курієр Цодзенни“ в ч. 202 жалується, що Українці мають свій павільон на світовій виставі в Шикаґу, а Поляки не мають. Зажурений „Куріерок“ помістив навіть дві знимки: одну того місця, де мав станути польський павільон, другу — знимку українського павільону.

Дністер вилив в полудневій Бесарабії коло Тирасполя і забрав 17 сіл. Сотки людей потонуло. Частина мешканців виратувалися на большевицький бік. Вночі дзвони били на тривогу, даючи населенню знати, щоби втікало з загрожених місцевостей. В Тирасполі мешканці сиділи на дахах, ждучи ратунку. Втрати величезні.

Лікарська Порадня повстала на Буковині в Чернівцях при вул. Петровича ч. 4. В ній подають безплатні лікарські поради українські лікарі: д-р В. Гузар, д-р Е. Кобринський, д-р Е. Омельський і дентист Ст. Проць.

Ромунське міністерство освіти заборонило курси початкової науки української мови на Буковині.

Науковий світ Берліна обходив недавно 75-літній ювилей найвизначнішого німецького етнографа, професора Больте. Від української науки витав ювилята представник Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові д-р Зенон Кузеля.

Росвелт, президент Злучених Держав Півн. Америки, призначив 25 міліонів долярів на позички для безробітних, щоб поселювалися по селах.

Смерть священика і 13 дітей. Парох міста Бурне у Франції вибрався на прогульку разом з 16 дітьми своїх парохіян. Коли перепливали човном через озеро, його човно нагло перевернулося. Священик виратував троє дітей. Підчас ратування четвертої дитини священик потонув разом з 13 дітьми.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

Литовська письменниця й діячка Марта Райсуките померла в Тильзиті.

До Ковна привезли літаком тіла двох погибших литовських летунів, Даріюса й Ґіренаса. Вони летіли з Нюйорку до Ковна. Одначе над Німеччиною коло Штетина ґрім ударив в їх літак і вони погибли на місци.

Італійська ескадра 24 гідроплянів під командою ґен. Бальбо вертає з Нюйорку до Риму. Вона перелетить чотирма етапами: Нюйорк—Нова Земля—Валенція—Лондон—Рим. Можливо, що по дорозі ґен. Бальбо вступить до Парижа, Берліна й інших міст, куди його горячо запрошували. Кошти сеї ґіґантичної подорожі виносять 3 міліони долярів.

Доляр у приватних оборотах 6.40—6.50 зол. Банк Польський платив 6.35 зол. Міжнародний курс доляра 6.45 зол. Золотий доляр 9.18—9.22 зол. Тенденція звишкова.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 4—? Вибір великий!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обєкти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

НАПРАВУ ВІЧНИХ ПЕР
солідно й дешево виконує
„PRECYZJA“
Львів, Рутовського 10 (в брамі)
Напроти костела Єзуїтів

СІЛЬ ДО НІГ „A G E“
Ґонсецького з когутиком
усуває всілякі недомагання ніг, як: поти, відпарення, нагнітки і т. д.
Жадати в аптиках і дрогеріях виразно:
СІЛЬ „A G E“ ҐОНСЕЦЬКОГО

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909.

КІНА

АПОЛЛЬО: Вязень з Каєнни.
АДРІЯ: Демон смерти.
АТЛЯНТІК нечинне до 14. VIII. з причини реконструкції.
КАСІНО: Мокра парада.
КОПЕРНИК: Дивний дім.
МАРУСЕНЬКА: Дивний дім.
МІРАЖ: Князь-студент.
МУЗА: Маски д-ра Фу-Ман-Чу.
ПАЛЯС: Дама в смокінґу.
СТИЛЕВЕ нечинне з причини реконструкції.
УТІХА: Голос пустині й ревія.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 Телєфон ч. 60-04.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.
РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана
ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45
Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ
Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 3 серпня 1933. Ч. 57 (655).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Кракін 405.857.

Новий Епископ для Лемківщини?

„Діло“ ч. 200 доносить: До нас дійшли, покищо непідтверджені, вістки, що номінація о. д-ра Миколи Нагорянського, тепер військового капеляна у Варшаві, на епископа для Лемківщини вже доконаний факт. Осідком нового епископства має бути місто Сянік. Інтронізація нового епископа малаб наступити вже 15. вересня ц. р. Лемківські москвофіли, в першу чергу сяніцькі, заметушились і підготовляються з великою п о м п о ю зустрічати нового епископа, якого вони зачисляють до свого політичного табору. — Тілько „Діло“. Впр. о. д-р Н. Нагорянський, уроженець Бучача, до шкіл ходив в Бучачи і Станиславові. Богословські студії відбув в Інсбруці.

Ватикан не вступить до Союзу Народів

Недавно деякі часописи принесли вістку, що вільне постійне місце в Союзі Народів по виступленні Японії з Союза мали предложити Апостольській Столиці. Одначе Апост. Столиця не має наміру вступати до Союза Народів. Суверенність Ватиканської держави має зовсім інший характер ніж світських держав. Апостольська Столиця заховує невтральність в міжнародних спорах. Одначе застерігає собі можність вмішуватися до спорів в характері роземника й то на запрошення заінтересованих сторін. (КАП).

Незалежність України і Ромунія

„Ль'Ендепанданс Рюмейн“ напечатав цікаву вступну статтю під повисшим заголовком. Зміст: Незалежна Україна як буфорна держава між Ромунією і Росією булаби для Польщі і Ромунії найліпшою гарантією зогляду на забезпечення їх східних границь. Одначе під одною умовиною: коли київське правительство не буде втягнене в круговорот політики Берліна і не стане філією гітлеризму. Натомість поширення впливів Німеччини здовж Дністра булоби для Ромунії й Польщі найбільшою небезпекою, бо Німеччина використалаб сепаратизм галицьких і буковинських Українців. Річ ясна, що в таких обставинах большевизм се для Ромунії менше зло. Тому в тім випадку інтереси Польщі й Ромунії однакові. — Ті спільні інтереси довели до союзу обох тих держав.

Стерлінговий блок

В Лондоні оповіщено заяву господарської і фінансової співпраці внутрі британської імперії. Підписали її делеґати Анґлії та її доміній на економічну конференцію. Т. зв. „стерлінґова ґрупа“ повстала для піддержання теперішнього рівня стерлінґа, незалежно від доляра й валют „золотого блоку“. До „стерлінґового блоку“ можуть приступати й інші держави, поза британською імперією. Правдоподібно Арґентина й скандинавські краї приступлять до сего блоку. Для Америки також залишено фірточку.

Льойд Джордж зміняє погляди

Велику сензацію в політичних кругах викликала промова Льойда Джорджа в анґл. Палаті Громад. В тій промові голова ліберальної партії в Анґлії, котра все боронила засади економічного лібералізму, зійшов з дотеперішніх позицій партії і заявився за економічним протекціонізмом. Він м. і. сказав: Анґлія зі своїми домініями і кольоніями повинна окружитися митними окопами як це роблять інші народи і старатися бути самовистарчальною. Одначе ліберальні часописи застереглися проти сих виводів Льойда Джорджа.

Увязнення „троцькістів“ в СССР.

З Москви повідомляють: У відповідь на виїзд Троцького з Туреччини до Франції ДПУ увязнило богато троцькістів. Увязнено кількох вищих офіцирів одеської воєнної округи і привезено до Москви. В Київі увязнено 2 комісарів українського комісаріяту для рільних справ. Московська радіостація надала промову, в котрій бесідник назвав Троцького „вічним зрадником“. Троцького стереже французька поліція, бо він в останніх днях дістав богато листів з погрозами писаних французькими комуністами.

Повстання в Індії

Большевики підпирають повстанців на злість Англії.

Британська влада в Індії повела наступ проти збунтованого племени Магмандів на гіндусько-афґанській границі. По донесенням з Лондону, повстанців підпирає б. афґанський король Аманула. Само повстання спрямоване проти теперішнього афґанського еміра Надір Кгана. Коли сі вістки правдиві, то за кулісами того повстання ховається давний британсько-совітський антаґонізм, бо Надір Кгана підпирає Анґлія, Аманулу СССР. Крім літаків Анґлійці вислали піхоту, кавалерію й панцирні авта. На чолі повстання стоїть 12-літний хлопець, котрого повстанці вважають новим втіленням Будди.

Бернард Шов продає свою голову

Один з поклонників Бернарда Шова, відомого ексцентричного анґлійського письменника, оповістив у часописах, що хоче купити його голову за 5000 фунтів стерлінґів. Розуміється, достава „товару“ має наступити по смерти Шова. Куплену голову Шова цей Анґлієць зобовязується забальсамувати й помістити в окремім мавзолею. Шов прочитавши се предложення не здивувався ні не обурився. Він написав в однім часописі, що його мало обходить, яка доля стріне по смерти його голову. Головне в сій трансакції це висота ціни, яку власник голови вважає за низьку й хотівби дістати як найбільше. Та по смерти може показатися, що голова Шова зовсім пуста...

Будете мати викиди совісти, якщо Ваше мешкання обкрадуть вломники, а Ви його передше не обезпечите в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20. — За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

ВІДНОВЛЕНА ЕПАРХІЯ

В пресі від довшого часу появлялися вісти, що Лемківщина має бути виділена з перемиської епархії в окреме епископство з осідком в Сяноці. Апостольська Столиця мала навіть уже іменувати окремого епископа-ординарія для Лемківщини в особі — як доносить преса — Преосв. о. Николая Нагорянського. Треба сподіватися, що незабаром матимемо авторитетне потвердження в тій справі зі сторони покликаних до сього чинників.

Які могли бути причини утворення на Лемківщині окремого греко-католицького епископства? Нема найменшого сумніву, що Апостольською Столицею й нашими провідними церковними кругами руководила тут печаливість за долю Лемківщини під оглядом церковно-релігійним і тим самим під оглядом національним, хоч деякі „патріоти“ як звичайно, схильні приписувати сей крок „польській інтризі“.

Як відомо, Лемківщина се найбільше відстала частина галицької вітки українського народу. До того там найсильніше тримаються останки москвофільської традиції, зрештою дуже печаливо піддержуваної сусідськими чинниками. А відомо, що москвофільство на нашім ґрунті йде звичайно в парі з нахилом до православя. Тому ясно, що католицькі традиції на Лемківщині навіть серед частини духовенства ніколи не були достаточно сильні. Нічо дивного, що православна аґітація знайшла тут пригожий для себе ґрунт і вкінці довела до переходу деяких сіл на варшавське православія тим лекше, що тій аґітації менше або більше явно патронували „власть імущі“. Тому зрозуміла річ, що з огляду на своєрідний лемківський сепаратизм, з огляду на добро греко-католицької Церкви в тих околицях і з огляду на наш національний інтерес Лемківщина як загрожений релігійно терен потрібує окремого церковно-адміністраційного центру. Се тим більше зрозуміле, що тут не розходиться про творення чогось зовсім нового, але про відновлення давного, що колись вже істнувало, хоч і під інакшою назвою.

Саме те минуле хочемо пригадати.

Як відомо, повний титул перемиських епископів звучить: „Епископ перемиський, самбірський і сяніцький“. Родовід сего титулу походить відти, що перша перемиська епархія повстала зі злуки епархій: перемиської, самбірської й сяніцької[1]).

[1]) Про се в м. і. обширна одначе перестаріла та до того з православного становища (дарма, що греко-католицьким священиком) писана студія: о. Антона Добрянського, пароха Валяви к. Перемишля п. з.: Исторія Епископовъ трехъ соединенныхъ епархій, перемишльской, самборской и саноцкой отъ найдавнѣйшихъ временъ до 1794 р. Львовъ, 1893. Издано по собственноручному списку бл. п. автора. (Накладом д-ра Ивана А. Добрянского). Типографія Ставропигійского Института.

Найстарше в Галичині епископство перемиське. Його початок сягає XI. ст. Згадує про се т. зв. Літопис Нестора в списках політиковським і софійським. Перемиське епископство основане правдоподібно за стараннем київського митрополита Іляріона, (1051—1072) першого з руського роду митрополита всеї Руси. За сим, що перемиське епископство істнувало вже в XI. ст., промовляє м. і. й та обставина, що коли в 1071 р. польський король Болеслав Смілий заняв Перемишль і тут зимував зі своїм військом, тодішний епископ Перемишля мусів перенести свій осідок до Старого Самбора. Се дало притоку до оснування окремого самбірського епископства і доказує, що перемиське епископство істнувало вже перед 1071 роком[2]).

Хоч перемиське епископство істнувало вже в другій половині XI. ст., а може вже і в першій, як припускає о. Добрянський, то ізза браку даних про перших перемиських епископів нічого докладніше не можна про се сказати. Не знаємо навіть імен перших епископів. Перший раз стрічаємо точнішу згадку про перемиського епископа щойно з початком XIII ст. Одначе про його наслідників знов нічого близшого крім імен не знаємо. Брак писаних жерел до історії трьох згаданих епископств треба приписати частим пожежам в давніших часах, нападам ріжних ворогів і навіть самим епископам. Коли впроваджувано Унію з Апостольською Столицею, на перемиськім владичім престолі були довший час по два епископи: один греко-католицький, другий православний. А бувало й по три. Вони розуміється переслідували один другого, робили на себе збройні наїзди, проганяли себе взаїмно з епископських престолів й епископських дібр і щоби затерти сліди по суперникy, нищили документи про надання, привілеї, номінації і т. п.

Самбірське епископство зпочатку було самостійне, окреме від перемиського. Воно мало своїх епископів. Їх осідок був у святоспаськім монастирі за Старим Самбором (Старим Містом). Там була також катедральна церква. Хоч з давних грамот знаємо імена лише трьох самбірських епископів: Авраама під 1254 р., Єремію під 1292 р. й Антонія під 1295 р., то й се вистарчаючий доказ на істнування окремого самбірського епископства. Та про істнування самбірського епископства як самостійного й окремого від перемиського маємо ще й інші докази. І так літописець Нестор в політиковськм списку епископів наводить перемиське епископство на 7-ім місці, а самбірське на 19-ім. В софійськім списку перемиське вичислене на 9-ім, самбірське на 19-ім місци. На окремішність самбірського епископства вказує також і се, що в околиці Самбора і спаського монастиря було богато сіл, що хоч в XVI. ст. належали вже до перемиських епископів, то вони без сумніву були надані тим епископам, що мали свій осідок у святоспаськім монастирі коло Старого Самбора.

Коли і з яких причин прилучено самбірське епископство до перемиського, не можна точно означити. Перший раз згадується про оба епископства разом у грамоті самбірського старости Сташка з Давидова, виданій в Погоничах 21 січня 1422 р. В ній приходять слова: „Иліа, владыка Перемышльскій и Самборскій жаловался передъ Королемъ на Стрѣлковичи“[3]). Від того часу перемиські епископи постійно підписувалися і самбірськими епископами, а а самбірська епархія виступає як злучена з перемискою.

Один з замітніших перемиських епископів Антін Радиловський (1549—1578) переніс осідок самбірського епископства зі Старого Самбора до Нового Самбора, бо Старий Самбір від оснування Нового Самбора в 1241 р. постійно тратив значіння. Тут за дозволом і допомогою королевої Бони, що мала Самбірщину в доживіття як віно, побудував деревляну церкву Рождества Пресвятої Богородиці, котра стояла до 1738 р. В тім році властитель сусідного села Радилович побудував мурована церкву, котра стоїть до нині.

Щодо сяніцької епархії то вона богато пізніша від перемиської й самбірської. Чи вона була ц і л к о м незалежна від обох попередних, не можемо напевно сказати на підставі тих жерел, які ми вспіли переглянути. Вона повстала в XVII. ст., коли на терені перемиської й самбірської епархій давно вже велася боротьба між православними і греко-католицькими епископами. Ся нова епархія до певної міри й продукт сеї боротьби. В тім часі побіч греко-католицького перемиського епископа Прокопія Хмілевського родом з Великопольщі православним епископом у Перемишлі був Антін Винницький, чоловік енергійний і неперебираючий в способах боротьби з греко-католиками. По смерти київського православного митрополита Діонізія Балабана 1663 р. частина православних під протекторатом ставленника Польщі гетьмана Тетері вибрала Винницького київським митрополитом. По смерти галицького митрополита Винницький став також адміністратором галицької митрополії. Крім того Винницький обняв адміністрацію унівської архимандрії та став також константинопільським ексархом. Супроти того Винницький призвав собі до помочи в адміністрації Юрія Гошовського, котрому поручив управу перемиської епархії. Сам Винницький в роках 1668—1675 ч а с т о п е р е б у в а в у С я н о ц і, де мав свою палату і де була також церква. Від того часу Винницький почав підписуватися також: „епископ Сяніцький“, а за ним і всі його наслідники. Такий був початок сяніцької епархії. Унія з Апостольською Столицею принялася у всіх трьох зєднених епархіях щойно по довгій, нераз кривавій, боротьбі між православними й греко-католиками аж в 1691 р., т. зн. майже в 100 літ по берестейській унії. Приняв її свояк епископа Антона Винницького еп. І н н о к е н т і й В и н н и ц ь к и й. Одначе самбірська і сяніцька шляхта довго ще опиралася. Щойно третий з наслідників Іннокентія Винницького еп. Онуфрій Шумлянський міг в 1761 році сказати, що в його епархії нема ні одної православної церкви.

[2]) Rys do historyi narodu ruskiego w Galicyi i Hierarchii cerkiewnej przez D. Zubrzyckiego. Lwów 1837. Ст. 50.

[3]) I. Szaraniewicz: Rys wewnętrznych stosunków Galicyi Wschodniej str. 62. В тій грамоті староста Сташко рішає спір між еп. Ілією і мешканцями Стрілкович, котрі ворювалися в його землю.

„Филя творчого ентузіязму“

В АМЕРИЦІ

Заклик президента Росвелта в справі поборювання кризи викликав в Лондоні сильне враження. Лондонські часописи повні оптимістичних вістей з Америки й заповідають, що акція президента вдасться. На протязі першої години по оповіщенні заклику Росвелт дістав 5.000 депеш працедавців, з заявами, що приймають його предложення. Диктатор амер. промислу ґен. Джонсон заявив, що до осені 5 міліонів безробітних дістане працю. Пізніші вісти доносять, що Росвелт дістав понад 10 тисяч заяв промисловців, що підіпруть його заміри. До Білого Дому напливають нові пляни реорґанізації промислу, які надсилають ріжні його галузи (ПАТ).

СПРАВА
українського університету

Знаменний голос ґр. Ст. Лося.

Один з найвизначніших знавців української справи серед Поляків, автор богатьох статтей і публіцистичних студій з тої области ґр. Станислав Лось, оповістив в органі молодих санаторів „Бунт Młodych“ ч. 43 статтю про український університет в Польщі. З огляду на відповідний підхід автора статті до цеї справи, даємо тут її обширний зміст.

„Справа високого українського шкільництва це для українського патріота, пише ґр. Лось, дуже актуальна й заразом дуже тяжка журба. Еміґраційне українське високе шкільництво в Чехословаччині стоїть перед ліквідацією. Таке завмирання це сумний, але неминучий кінець усіх еміґраційних підприємств. Кожна національна інституція мусить, коли хоче мати перед собою майбутність, закорінитися у в л а с н і м н а ц і о н а л ь н і м п і д л о ж ж і. Місце для україн. високого шкільництва, шкільництва опертого на західно-европейську, христіянсько-католицьку цивілізацію є лише в границях П о л ь щ і, в її д і л ь н и ц я х з а с е л е н и х У к р а ї н ц я м и.

Український науковий світ, бачучи загрозу втрати останків національного посідання, звернувся недавно до політичних чинників, міродатних серед галицьких Українців, щоб вони вжили всіх своїх впливів для ратування від загибелі українського високого шкільництва на еміґрації й запевнили йому тяглість істнування на власній землі й серед власного народу. Представники української науки мали просити керманичів української політики в Галичині, щоби вони змобілізували в тій справі весь свій політичний капітал. Одначе сей капітал, нагромаджений політичним представництвом галицьких Українців це кількадесять безуспішних протидержавних петицій, укоронованих бойкотом виборів президента РП. Що того рода капіталом не збудується в Польщі високого шкільництва це річ така ясна, що політичні українські чинники, котрі в 1924—5 р. збойкотували українське високе шкільництво, яке творило польське правительство, в р. 1933 н е м а л и н а в і т ь с м і л о с т и спробувати ратувати його від загибелі. Бо українське політичне представництво в Польщі може вести нарід всюди, лише не по конструктивній дорозі добування і поширювання національного стану посідання. — Відтак автор, ствердивши скомпромітування політичної позиції галицьких українських політичних керманичів, ставить питання, котрим трафляє мабуть в саму суть нашої політичної сліпої вулиці: „Чи нарід не може змінити своїх провідників? Чи не знайдуться люди, ґрупи людей доброї волі, котрі вивелиби сей нарід з положення позірно без виходу й уможливилиб повстання установ необхідних для здорового національного розвитку?“ Безпосередної відповіди на це питання автор не дає, бо й не може дати. Відповідь на це многоважне питання може дати лише сам нарід. До того треба, каже автор, щоби Українці визбулися привілею „вічної політичної непричасности („безподмйотовосьці“) і рівночасно привілею вічного невдоволення“. — Під якими умовинами Українці можуть осягнути якісь здобутки в Польщі? На це питання автор відповідає: „Визискання або змарнування нагод, утворених рижською лінією залежить в и к л ю ч н о, підчеркую це слово, від того, як Українці уложать своє відношення до польського народу і польської держави. Ми бачимо р і в н о в і ж н і с т ь українських інтересів з нашими і тому розвиток українського народу, що живе в наших границях

зовсім нас не перестрашує, під умовиною, коли будемо знати, що й український нарід здає собі справу з рівнобіжности своїх інтересів з нашими і здає собі справу з того, що за свою політичну поставу у відношенні до польської держави він сам відповідальний, та що не може ухилитися від політичної підметовости, коли хоче, щоби його трактували як нарід повнолітний і суверенний“. — По тих політичних дигресіях автор доходить до заключення: „Українська наука конає на еміґрації, від загибелі може її вратувати лише перенесення на рідний ґрунт“. „Отже надходить хвиля, коли правительство Річипосполитої мусітиме заризикувати спробу конструктивної, позитивної розвязки проблеми високого українського шкільництва широким, великодушним жестом не наражуючися на небезпеку, що галицькі Українці в особах своїх провідників, унеможливлять повстання високої української школи в границях Польщі, як це зробили в 1924—5 р. р. Таку спробу можна зробити, бо положення Польщі таке сильне, що навіть найгірша воля польонофобів не зможе приписати ту спробу зовнішному натискови на Польщу, чи хитрості політиків. Таку спробу можна буде толкувати лише як акт суверенної доброї волі супроти одного з народів держави, як прояв конструктивної для того народу політики. Треба надіятися, що українська суспільність наших полуднево-східних земель власне так сю спробу зрозуміє і в недвозначний спосіб таке власне розуміння потвердить“.

Відозва Гетьмана Скоропадського

„Век Нови“ повідомляє: „Серед української еміґрації в Берліні появилася відозва Гетьмана України Павла Скоропадського з приводу 60-ліття його уродин. Скоропадський оповіщує у відозві, що наближається день привернення гетьманату на Україні. По визволенні України зпід большевиків Гетьман заведе дідичну монархію, при чому його наслідником буде син Данило. У відозві Гетьман Скоропадський зголошує свої претенсії не лише до Радянської України, але й до Західної України т. зн. східних окраїн Польщі.

Примітка ред. „Нової Зорі“: Подаємо сю відозву за польською пресою з публіцистичного обовязку. Замітимо одначе, що вона в деяких частях має ціхи спрепарування, бо коли Гетьман Скоропадський з ріжних політичних причин не підносив прав до Галичини, коли сидів в Київі і мав за собою реальну силу в формі німецької армії, то трудно припустити щоб робив се тепер, коли сидить на еміґрації і не має армії. Тому в такім препарованню справи бачимо тільки підготовку до якоїсь кепської акції зі сторони ворогів України.

Викрали тіла учасників нападу

НА ПОЧТУ В ГОРОДКУ

Минулого тижня невідомі справники викрали з гробів на кладовищі в Городку тіла учасників нападу на почту в Городку пок. Ю. Березинського і В. Старика. На зарядження орґанів безпеки переведено доходження, які увінчалися успіхом. До 24 годин після злочину тіла віднайдено на тім самім цвинтарі в гробівці, віддаленім 50 кроків від дотеперішнього гробу. Скриню з тілами відкрито в присутності судово-лікарської комісії, в склад котрої покликано також представників Українців д-ра Ст. Білянка і дир. В. Процишина. Тіла перенесено до давного гробу, який засипано, уставлено на ньому викинений підчас збещещення гробу хрест й уложено зложені давніше вінки. У звязку з тим злочином увязнено цвинтарного грабаря. Доходження дальше ведуться.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

На могилі Незнаного Стрільця

В неділю 30 липня бр. о год. 10 рано п. Теодор Стельмах, ветеран американської армії, зложив вінець на могилі Незнаного Українського Стрільця, похороненого на Янівськім цвинтарі у Львові. Вінець прикрашений червоними рожами зложив п. Стельмах іменем І-ої Сотні Чорноморської „Січи“ з Нью-Йорку в присутности представників українського Т-ва Охорони Воєнних Могил й около 200 львівських Українців.

По зложенні вінця присутні клякнули й помолилися за душу Незнаного Стрільця. Відтак секретар т-ва Охорони Воєнних Могил п. Карпінський подякував п. представникові американської орґанізації за доказ спільноти почувань наших заморських братів з нашими і підчеркнув, що церемонія зложення вінця на могилі Незнаного Стрільця мусіла покищо відбутися так скромно зоглядy на політичні обставини. Опісля на предложення п. Карпінського учасники цего скромного акту перейшли вгору Янівського цвинтаря, де п. Карпінський коротко представив досягнення Т-ва Охорони Воєнних Могил. Він сказав: Т-во Охорони Воєнних Могил істнувало спершу при „Українськім Горожанськім Комітеті“ як його секція. Відтак від 1925 р. як окреме статутове товариство. Першим головою т-ва був бл. п. Бронислав Янів, директор „Карпатії“. Завдяки його невтомним заходам зібрано фонди, що дозволили поставити 480 бетонових хрестів, які ось тут бачите. На тім самім місці, де ми стоїмо, проектував бл. п. голова будову каплиці, одначе власти на це не дозволили. Теперішний виділ т-ва робить дальше заходи, щоби наш стрілецький цвинтар довести до гідного стану. Ми попросили наших знавців о раду. Інж. Нагірний зробив в липні 1932 проект, на основі котрого спадистий терен нашого цвинтаря має бути сплянтований і поділений на 3 рівні тераси. Кожда тераса і кожда могила має бути обведена бетоновими рамами. Цілість має бути обведена зелізною огорожею полтавського взірця. На цей проект маємо вже згоду воєвідства й магістрату, котрий звільнив навіть від оплат побираних за тривалі памятники. Досі хрести мають лише погибші стрільці, цивільні інтерновані ще їх не мають. Не мають ще хрестів 104 стрільці, котрих назвиська знаємо і 30 невідомих. Фонди ТОВМ представляються не зле. Наше громадянство мимо скрути чином доказало, що розуміє вагу збереження традиції визвольних змагань. Фонди кождого року прибувають. Тепер на докінчення упорядкования стрілецьких могил маємо до розпорядимости 20.000 зол. Сподіємося, що громадянство дальше нас піддержить у тих заходах. Наші фотоаматори поробили знимки з цего скромного обходу, одначе одному з них поліція відобрала фотоґрафічний апарат і кліші.

В щож люди вірять ще нині? Хіба у два металі, золото й залізо, котрі правлять світом. (Ферреро: „Промова до глухих“).

Комуністи підносять голову

Польська преса повідомляє: Поліція в Гамбурґу викрила комуністичну конспіративну централю. Пляни конспіративної акції комуністів були опрацьовані з прецизією і дуже хитро. На чолі централі стояв б. член пруської державної ради Ґудяч. Політичний референт орґанізації належав до б. комуністичного посла Будділа. Він мав до своєї розпорядимости штаб курієрів і післанців. Всіх увязнено. Підчас ревізії знайдено богато зброї й вибухових матеріялів.

ЯКОЮ ЛЕКТУРОЮ

годують шкільну молодь?

В Познані істнує польське католицьке видавництво Księgarnia św. Wojciecha. Воно крім популярних, наукових і теольоґічних книжок, видає для молоді й старших польські й перекладні популярно-наукові й белетристичні твори, які мають стійну вартість. В них нема нічого, що моглоби грати на змислах читачів. Треба признати сему видавництву, що більшість книжок, які воно досі видало, стоїть на дуже високім рівні.

Та перед кількома днями попала в мої руки брошурка видавництва: „Mieczysław Jarosławski — Odwet Drzymały — nowela“. Брошурка призначена для масового поширення серед народу й молоді. Продають її в дуже дешевих комплетах, що призначені для народніх і шкільних бібліотечок.

З наголовку книжочки думав я, що тема се боротьба Поляків з Німцями. Але вже перше слово „Lwów“ каже щось інше.

„Długie zimowe miesiące z podstępnym wrogiem, który niby zarazą tchnące powietrze, wdzierał się po łup do wschodniej stolicy Polski... Zbrodnicze watahy ukraińskie... ponad głowami dzikich hord mołojców...“

...„ugięły się zbolszewizowane bandy ukraińsko-niemieckie.“

„A jo, jeżeli się ma do czynienia z takimi tchórzami, jak ta banda Ukraińców. Od tygodnia siedzimy im już na karkach, a w łapach jeno nam te psie ogony ostają.“

Полоненого жовніра-Познанця, що нічого не хоче сказати, засуджують Українці на розстріл.

Дальше читаємо: „Kapral przekonał się teraz, że liczebność Ukraińców mniejsza była, niż początkowo przypuszczał, że uzbrojeni byli doskonale, choć kiepsko odżywiani i różnorodnie odziani, sprawiali wrażenie bandy zbójeckiej. Musiała to być jedna z tych licznie rozrzuconych na opanowanej ziemi polskiej band, której zadaniem było grabić, niszczyć i żywić się łupem. Słyszał już o kilku takich grasujących komendantach-zbójach...“ Розуміється, що командантом одної такої ватаги є Німець von Ehrenschutz, що з ним має порахунки wachmistrz Marcin Drzymała, герой оповідання.

Його називають Українці: „Steńko. Dużo dobryj Niemiec“. (Відживає українщина концепції Сенкевіча). Не хочу наводити дальших квіток цвітистих епітетів пана Мечислава. — Він автор кількох брошурок в подібнім дусі, тільки не знаю, чи вийшли вони також накладом католицького видавництва в Познані.

Кому потрібна така брехня в ординарній формі? Чи за мало має українська молодь Сенкевіча, якого польське Міністерство Освіти й Віроісповідань змушує читати як обовязкову лектуру до матури? Яке право мають нарікати Поляки, що їх змушували Прусаки й Москалі до виучування найординарніших брехонь про історію польського народу?!

Українські школи повинні звернути увагу Отцям чи Панам, які видають такі брошурки, що це з любовю ближнього і католицизмом не богато має спільного.

Педаґоґ.

Оази на Сагарі щезають

З пустині Сагари вернула виправа Міжнар. Геольоґічної Комісії. Вона оповістила звіт, що оази на Сагарі щораз більше зникають і за кількадесять літ щезнуть зовсім, хіба що їх урятується сітю каналів. Як відомо, що в 1-ім столітті по Христі теперішна Сагара мала доволі густе й високо культурне населення.

З життя Теребовельщини

В червні с. р. почали будувати нову церкву в парохії Хмелівка (Винявка). Вона буде мурована з каменя.

В Дарахові два селяни уфундували до місцевої церкви два бічні вівтарі гарно різблені. Різьба й малювання коштували 165 амер. долярів.

Філія „Просвіти“ в Теребовлі обходить сего року 30-літний ювилей свого істнування. З того приводу філія „Просвіти“ уладжує дня 20 серпня с. р. ювилейний обхід при участи всіх читалень „Просвіти“ й інших українських установ і товариств теребовельського повіту. Годиться підчеркнути, що ініціятиву до оснування філії „Просвіти“ в Теребовлі дали священики бл. п. о. Андрей Тимус і о. Теодор Цегельський, що був першим головою філії. В часі оснування філії, тому 30 літ, було вже в Теребовельщині 25 читалень „Просвіти“, сьогодня є їх 50 на 44 громад в повіті. Від 1912 р. головою філії є безперервно о. дек. Степан Мохнацький.

В Могильниці відбулися загальні збори Кружка „Сільського Господаря“. Делеґат філії „С. Г.“ з Теребовлі інж. В. Радловський виголосив реферат, в котрім обговорив справу збуту сільськогосподарської продукції. Могильницькі господарі уладили сего року за почином Кружка „С. Г.“ 60 досвідних піль. В минулому році дістала Могильниця похвалу від Повітового Виділу за гарне переведення досвідних піль. Кружок „С. Г.“ в Могильниці має 100 членів.

В днях 19 і 26 липня с. р. відбувалися в Теребовлі заходом Повітового Союзу Кооператив чергові згони й скупи безрог. Закуплено 320 безрог. Від квітня до кінця липня закуплено й вивезено 24 ваґони безрог. Мимо численних напастей згінників кооперативний збут безрог поширюється в цілій Теребовельщині.

Недавно вертав з поля до дому селянин Йосиф Ковалевський з Романівки. На рамені ніс зелізну сапу. Коли пустився дощ, Ковалевський почав втікати. В тій хвилі ударив перун та убив селянина.

На допомогу жертвам повені

Комунікат ч. 3.

Краєвий Комітет Допомоги Жертвам Повені взиває всі Місцеві Комітети Допомоги, де були повені, щоби негайно приступили до зібрання точних і правдивих відомостей про розміри шкід для належної орієнтації в потребах допомогової акції. — У списках шкід треба подати імена й назвиська пошкодованих і якість понесених кожним з них шкід а саме: кілько ґрунту вода залила, замулила в сіножатях, пасовиськах, орних полях і городах, кілько ґрунту вода вирвала й забрала при березі пересуваючи русло ріки, які господарські культури знищені в цілости, які частинно. — Таксамо треба подавати шкоди в мешкальних і господарських будинках (в цілости, частинно, завогчення, чи будинки надаються на мешкання без шкоди для здоровля), та шкоди в худобі. Також треба подати шкоди понесені громадським добрам, (дорогам, керницям, мостам) та жертви в людях. Усі шкоди треба оцінювати в грошах. При цьому булоби побажане подати, яка допомога і в якому виді потрібна негайно, а яка пізніше. — Вказане, щоби громадські таксатори оцінювали шкоди комісійно при участи місцевих комітетів, та щоби сі оцінки потверджували Комітетам громадські уряди. — Місцеві Комітети передадуть негайно усі списки шкід повітовому Комітетові, який після зібрання й зареєстрования їх у себе перешле сі списки до Краєвого Комітету Допомоги Жертвам Повені у Львові, Ринок ч. 11. — Звертаємо увагу, що богато пошкодованих не зголосило ще досі шкід до скарбових урядів через свої громадські уряди в ціли відписання податків або здержання екзекуцій. Причиною незголошення була в деяких випадках зневіра в признання полекші або несвідомість. Поручаємо Місцевим Комітетам, занятися цією справою та подбати, щоби кожний пошкодований зголосив у цьому уряді свою шкоду в як найкоротшому часі. — Від скорого устійнення розмірів шкід залежить скорість збірок і рід допомоги пошкодованому населенню, та старання у належних чинників за поправу долі потерпівших, тому інтенсивна праця конечна. — Допомогові Комітети у непошкодованих районах зволять уже зголошувати, кілько зібрали в грошах, далі в одежах, чи натураліях, бо вже треба йти з допомогою. — Комітет свідомий того, якої треба допомоги, та всеж таки радо прийме кожну нову здорову думку щодо способів сеї допомоги. Тому просимо тих, що знають обставини на місцях, подавати свої пропозиції під розвагу Краєвому Комітетові. — Жертви в *грошах просимо пересилати безпосередно на адресу: Центробанк у Львові, вул. 3. Мая ч. 15* з дописком „для жертв повені“, число конта збірки 10818. Конто П. К. О. Варшава ч. 143467. — В дальшому орґанізувати збірки одіжи і продуктами. — *Краєвий Комітет Допомоги Жертвам Повені:* Інж. М. Творидло в. ф. містоголова; Інж. Ю. Мудрак в. р. за секретаря.

З „райського“ табору

У Львові появилася летючка б. видавця й відповідального редактора радянофільського орґану „Українська Думка“, п. Юрія Танчаковського. Дослівний текст тої летючки отсей:

До передплатників, читачів і прихильників часопису „Українська Думка“.

Отцим подаю до відома, що як видавець і відповідальний редактор тижневика „Українська Думка“ припинив я дальше видавання цього часопису в хвилю, коли до Львова прийшла страшна вістка про траґічне самогубство б. наркомюста і б. наркомоса, а останньо заступника голови ради нар. комісарів Радянської України, Миколи Скрипника. Останнє число „Української Думки“ (25-е) появилося дня 6. липня 1933, з датою 8. липня 1933.

В останнім часі, коли на Україну прийшов з Москви з диктаторськими повновластями Постишев, а наркомосом став знаний русотяп Затонський, почався на Україні скажений наступ проти всього, що українське. Протестом проти цього русотяпського наступу на Україну було недавне самогубство найчільнішого українського радянського письменника Хвильового та в останнім часі самогубство найвизначнішого державного мужа Радянської України Миколи Скрипника.

Покривати, тушувати і обороняти то, що тепер на Україні діється взагалі, а в окрема плюгавити память Миколи Скрипника видумками про його звязки з якимись шпіонами — як це роблять інші львівські радянофільські часописи — „Українська Думка“ ніяк не може і не хоче, противно проти московського походу спрямованого на знищення України та проти огидного плюгавлення памяти Миколи Скрипника, як найбільше рішучо протестує.

Львів 25. липня 1933

За Видавництво „УКРАЇНСЬКА ДУМКА“:
Юрій Танчаковський.

Коли з радянського боку п. Ю. Танчаковському оферували гроші на видавання „Української Думки“, а він тих грошей не приняв, тільки оповістив сю летючку, то зробив громадянське діло.

Не один батько вагається, куди й до яких шкіл післати своїх дітей. Велику прислугу в цьому питанні може дати порадник „ФАХОВІ ШКОЛИ“, виданий Головною Управою Рідної Школи. Ціна 60 сот.

ОСИП НАЗАРУК

ВЕНЕЦІЯ

Враження і думки з дороги.

3) Я встав на силу і вступив у церкву св. Марка. На вступі надпис, що тут можна висповідатися в мовах французькій, англійській, німецькій, еспанській. Входжу. Темно. Тільки ліворуч бачу в темряві як світять дискретним світлом тоненькі, білі свічки. Рахую. Є їх шість. Бачу срібні вота біля них. Помалу відріжняю в темряві образ Богоматери. Коли очи ще більше освоїлися з темрявою, побачив я камяну долівку в десені, побачив мармор і золото, золото, золото! Побачив, що церква має три нави. І що вона невелика. Я зачав її помалу міряти моїми кроками і нарахував, що обидві бічні нави мають по 12 моїх кроків, а середина 24. Колюмни з мармору відділюють ті нави. Каміння в долівці нерівне, повигинане і вже потріскане.

Вертаю знов на лівий бік церкви і зачинаю докладніше оглядати її.

По дорозі запримічую дві великі хрестильниці з чорного мармору, розуміється непропорціональні. Одна плитка, друга глибока.

Сповідальниці кепські. Нехайби подивилися на прекрасні сповідальниці, які має парохіяльна церква в маленькім німецькім місточку Філях в Каринтії. Там направду сповідатися хочеться на вид тих сповідальниць. Не дивуюся, що в „патріяршій катедрі св. Марка евангелиста“ мимо заохочуючих вказівок, що тут сповідають у кількох мовах, нема буквально ні одної людини до сповіди: прецінь кождому немило знати, що всякий переходячий може його підслухати.

Ліворуч бачу капличку з мармору. Дивна: має ріжні колюмни. Чи то на те, аби скрізь видержати раз поставлену засаду про роззявлювання рота, чи може причина тої ріжности в тім, що фундаторам було потому таки за дорого давати грубі гроші на одностайний мармор, чи може та капличка походить з матеріялу якоїсь памятної будівлі, — не знаю. Йду дальше в півтемряві, до котрої вже трохи привикли мої очи, й бачу в лівій (від входу рахуючи, а не від вівтаря) наві ще кілька капличок, бачу якісь ґалерії, — а все те темне, все золотисте, все марморне, все повне мозаїки. Не можу освободитися від якогось почування дивности. Воно весь час іде за мною, іде в мені, а я не знаю, чому. Де його головне жерело? Бо що до викликування почуття дивности є тут богато спеціяльних жерел, окремих для кождої річи, се ясне. Та маса золота, той мармор найріжніших красок, та мозаїка, мозаїка, мозаїка, та непропорціональність в кождім майже погляді, та масивність нефальшованих дорогоцінностей, та неймовірно величезна маса прикрас і вложеної у них праці, — все те очевидно причини до викликування здивування. Ба, але тут чується, що є ще одна, головна причина, — і не можна її збагнути. Відчуваю навіть те, що та причина се головне тло всіх дивних вражінь, які мається в сій незвичайній церкві. І напевно знаю, що мистці, котрі тут працювали, свідомо й нарочно поставили ту дивну причину в основу всіх вражінь, — немов виконуючи бажання фундаторів, „щоб було так як в Царгороді й не було так як в Царгороді“...

Все те відчуваю так виразно, — що сміло можу сказати: знаю. А не знаю, що властиво знаю. О, порядні майстри тут робили. Та не трачу надії, що таки додумаюся до того, чого досі не можу збагнути.

Знов якісь аркади виринають в темряві і девять великих срібних лямпад перед ними звисають на довгих ланцюгах, розуміється кожда інакшої форми. Се вже знаю чому: аби рота роззявити. А тої причини, про котру я висше згадав, ані руш додуматися не можу. Тільки ходить довкруги мене і таки в мені те почуття дивности й розпирає мене, немов висуває мені очи з орбіт, експресіонує мою думку в такій силі, що вона рішучо непропорціональна до моєї втоми ні до того, що тут властиво бачу. І ні руш не можу зрозуміти, що се таке!

Глибоко сягає в бік крило лівої ніші. Ага, се тому, бо ся церква має в своїй основі грецький хрест (адже мало так бути як в Царгороді), а грецький хрест як відомо має всі рамена рівні. Обійшов я ліву наву аж до найглибшого її місця, все шукаючи відкриття моєї тайни дивности вражінь у сій святині.

Вертаю ще раз: може за другим разом збагну. Іду й відкриваю нові річи,

Журналістичний інститут

Журналістичний Інститут в Берліні, заснований перед кількома роками заходами теперішнього свого директора, проф. д-ра Еміля Довіфата, при матеріяльній піддержці міністерств освіти й пропаґанди та державної орґанізації німецької преси й орґанізації німецьких видавництв. Інститут розвинувся не як навчальне заведення професійного характеру, а як заведення нуково-дослідне. Предмет наукового досліду Інституту: часопис у всіх фазах свого повставання та у всіх проявах впливу на читаючу публику. Але мимо чисто теоретичного характеру праць Інституту, з участи в цих працях може богато скористати й журналіст чи видавець-практик, або й молодий адепт журналістики. Інститут ділиться на пять відділів: 1. Топоґрафії й статистики, 2. загальної науки про німецьку пресу, 3. соціольоґії преси, 4. закордонної преси й 5. пресового права. Предметом дослідів Інституту є не лише публіцистичний бік преси, але й господарський і технічний. Студії в Інституті можуть бути тільки паралельні до студій на університеті, коли студіюючий має намір осягнути дипльом з журналістики. Себто, що студіюючий мусить бути вписаний на берлінському університеті і слухати там викладів, а в Інституті відробляти семінарійні вправи. Тимто й вимоги Інституту щодо наукової підготовки студента ті самі, що й вимоги університету, себто матура, при чому є признавана й закордонна матура, що відповідає науковим вимогам німецькій. Та хоч Інститут не має за завдання вишколювати професіоналів - журналістів, фреквенція студентів дуже значна, в тому що року 5—8 проц. чужинців, навіть Азіятів. Українців не було між студентами Інституту аж до цього року; початок зробили стипендіяти Українського Наукового Інституту в Берліні, журналісти др. К. Гладилович та І. Витвицький і студент Ґабрусевич, які в літньому семестрі 1933 р. почали свої студії в Журналістичному Інституті. (ВУНІ).

Чистка в компартії України

Один з головних членів центр. комітету комуніст. партії на Україні Попов сказав у промові в Харкові, що в ряди компартії на Україні проникло богато націоналістів. В останніх часах, заявив Попов, Україна — стала оруддям протисовітської політики заграниці. Особливо після приходу до власти Ґітлера з його плянами відділення України від Совітського Союзу, діяльність українських сепаратистів змоглася і стала дуже небезпечна. Тому радвлада дальше буде безпощадно боротися з українськими сепаратистами.

Ґітлер про економічні справи

На зборах голов окр. відділів національно-соціялістичної партії Ґітлер три години говорив про підстави економічної політики. Він м. і. сказав: Націонал-соціялісти здобули край пробоєм. Одначе щоби загосподаритися на довшу мету треба застосувати мирні засоби. В економічній ділянці обовязують інші розвоєві права ніж в політичній боротьбі. Мусимо крок за кроком поступати вперед і не бурити істнуючих установ, бо се загрозилоби основам національного істнування. Треба памятати, що Німеччина завдячує свою могучість використанню індивідуальних талантів. Лише на тій дорозі вдасться осягнути добрі висліди в области відбудови (ПАТ).

Новий обяв здичіння

Преса доносить, що в Толщеві під Львовом знищено памятник поставлений талєргофським вязням. При тім не пошановано навіть хреста. Польська преса твердить, що се зробила українська націоналістична молодь. — Перед оповіщенням доказів на те, хто знищив памятник, не вільно посуджувати про те нікого. Та як там не булоб, треба ствердити, що нищення памятників се обяв здичіння, все одно хто се робить. Така робота має все наслідок якраз противний намірєному, бо вона скріпляє тих, котрих зустріла зневага. Хто тут винен, легко додуматися.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Ректор української Колеґії св. Йосафата в Римі Всеч. о. Дионізій Головецький ЧСВВ. приїде на днях до краю в ціли ратування здоровля. Стан здоровля о. Ректора такий, що римські лікарі веліли йому негайно їхати в рідні сторони. Провід Колеґії спочиває тимчасово в руках Всесв. о. Архим. Дионізія Ткачука ЧСВВ.

Вербівка, пов. Борщів. Дня 16. VII. с. р. відбулося благословення й посвячення фундаментів дочерної церкви, якого довершив торжественно Всеч. о. Крилошанин Олександер Капустянський, декан кудринецький. Слези зворушення виступили у приявних, коли почули підчас проповіди, що зараз за Збручем руйнують і безчестять храми Божі. А тимчасом в найблизшім сусідстві безбожницького краю будує Вербівка свою невеличку але гарну церковцю. Без великої готівки, але спільним трудом з християнською любовю й єдністю, переняті католицьким духом, будують Вербівчани свій храм на хвалу Божу. Недавно тому посвячено у Вербівці фундамент під будову читальні й кооперативи.

Унійна конференція в Пинську, четверта з ряду, відбудеться 7, 8 і 9 вересня с. р. під проводом Епископа К. Букраби. Першого дня виголосять реферати: о. Урбан Т. І., редактор „Орієнт'у“ в Кракові: „Чи можливе скликання православними загального собора?“, о. д-р Свірський, проф. унів. в Вильні: „Наука православної церкви про обовязки пенітентів“, о. д-р Буковський Т. І., проф. унів. у Варшаві: „Православна наука про таїнственне задосить'учинення“, о. В. Величковський: „Практика сповіди у неоуніятів“. В другім дні: о. д-р Й. Сліпий, ректор гр.-кат. Богословської Академії у Львові: „Візантинізм як форма культури“, о. д-р М. Нехай, проф. Дух. Семинаря в Люблині: „Відемна сторона візантинізму“, о. д-р А. Домбровський Т. І.: „Східний чи латинський обряд“. о. Д. Новицкий: „Про можливість унії в Росії“.

1622 катол. місіонарів видала сама тільки Канада.

деякі навіть дуже великі й дивуюся, що я їх за першим разом не запримітив, нпр. деякі кольосальні філяри, зовсім неподібні до інших. І де в мене очи були за першим разом? Та я не за тим шукаю. Нехай собі і сто таких філярів буде. Мені треба основи і підстави дивности всіх моїх вражінь у сій церкві. Бо я вже за богато бачив в житті золота, марморів і мозаїк, щоб мене можна було здивувати хочби не знати яким накопиченням дорогоцінностей. Тай артизму я бачив досить в ріжних церквах і музеях на обидвох півкулях землі, отже й сим мене не здивує. А тут ходжу й дивуюся постійно тай не знаю чому. Диво тай тільки.

Нема ради. Не годен відкрити, отже треба йти дальше.

Посуваюся звільна до середини святині й уже запримічую вгорі три бані, а знаю, що є їх більше. В тих банях малесенькі віконця, а ті малесенькі віконця мають шибки також в малесенькі колісцятка. Очевидно, темряву, яка панує в сій церкві, викликали нарочно й ужили до того не тільки темних кольорів, але й тих малесеньких вікон у банях. Що з тою нарочно викликуваною темрявою вяжеться моє постійне почуття здивування, се певне, — але як і чому, се треба відкрити. А се не так легко як здається, бо прецінь в катедрі св. Стефана у Відні не менше темно як тут, а там нема такого почуття здивування, постійного здивування!

Вівтарі і вівтарики. Не буду їх описувати ні навіть докладніше усвідомляти собі поки не відкрию тої таємниці вражіння, котра мене так займає. А як взагалі не відкрию? То піду. Щож іншого можу зробити?

Доходжу до проповідниці. Зґрабна. Але спочиває на 9 (девятьох) стовпах з ріжного мармору. Тут така сорокатість може мати бодай символічне значіння. бо всякіж проповідники бувають, почавши від того, котрий взивав бідний нарід, аби змовити Отченаш і Богородице Дїво за душу Ісуса Христа...

Праворуч бачу одно більше округле вікно. А ліворуч нема ніякого. Аби рота роззявити. Такими штуками мене не здурить. Знаю вже їх. А те, чого не знаю, з голови не вилазить.

Доходжу до головного вівтаря.

Перше, що тут впадає в очі, се ніби Царські Врата. До них провадить пять камяних сходів в великий півокруг. А н і б и Царські Врата говорю з отсих причин: прошу собі уявити по 4 марморні колюмни по обидвох боках головного й одинокого входу, на тих вісьмох марморних колюмнах сперта рівна вузка камяна присба, розуміється з мармору (тут здається все з мармору), таких красок і десенів, що дуже пригадує вироби нашого Шкрібляка. А на тій присбі на горі стоїть рядом 14 рівних величиною різьблених подоб. То все.

Чи се можна назвати царськими вратами, не знаю.

Все в якихсь цеглястотемних кольорах.

Тут містяться мощі св. Марка. Як Венеціяни прийшли в їх посідання?

В досить цікавий спосіб, щоб делікатно говорити. Було се так. Патроном міста був зразу св. Теодор. Та коли з міста почала виростати могутна держава, повстало в ній бажання посісти якийсь символ державности в розумінні висшої моральної сили. Інакше кажучи: треба було відкись реліквій якогось славнішого святого. Довго за тим шукали венецькі купці і мореплавці, аж в р. 828 несподівано одна з їх фльот загнана бурею до Єгипту просто зрабувала в Александрії мощі св. евангелиста Марка і привезла до дому. Серед величавих парад богате місто приняло ті мощі й опісля побудовало для них власне ту богату церкву, котру тут описую. Властиво три рази її будували, аж поки їм до смаку припала. Перша будівля стояла 130 літ, не згоріла, тільки перебудували її на кращу: мала вона в собі і византійський блиск і моряцьку простоту. Та незабаром Венеція здобуває друге побережжа Адрійського Моря, себто Дальматію, в р. 998. Значить, стає в ряди тодішних великодержав. Тепер уже за всяку ціну треба було поставитися супроти Візантії. Отже друга церква св. Марка хоч ще довго могла стояти, мусіла бути знесена. Та видно любили її Венеціяни, бо 50 літ ще постояла від хвилі коли вони стали панами Адрійського моря. Аж коло р. 1050 зачали нову будову, власне ту, котра тепер стоїть.

Се мав бути символ ривалізації, суперництва Венеції не тільки з Византією але також з Римом.

(Дальше буде).

ЕКОНОМІЧНА СТОРІНКА

Які будуть ціни збіжжа

Хліборобські круги цікавляться тепер дуже актуальною справою, а саме: які будуть ціни збіжжа по жнивах? Очевидно, тут будуть ділати найріжнородніші чинники, що підносять або обнижують ціни. Хотяй висоти зборів ще не можна тепер докладно устійнити, то одначе по приблизним обчисленням головні експортові краї не розпоряджатимуть значними надвишками сегорічного урожаю. У Злучених Державах Північної Америки крім зменшення засівної площі пшениці збір — і то правдоподібно як озимої так і ярої пшениці — внаслідок несприятливої погоди буде значно низший від пересічного. Твердять навіть, що збір пшениці не вистарчить на потреби краєвого споживання. В Канаді урожай озимої пшениці заповідається зле, ярої добре. В Австралії збори були неособливі, в Аргентині незлі. В Европі сподіваються зборів у висоті минулорічних, може навіть дещо вищих.

В сей спосіб передбачувані збори не повинні впливати на знижку ціни. Треба радше сподіватися деякої звищки. Одначе по обчисленням Міжнародного Інституту Хліборобства в Римі, непродані запаси пшениці осягнули рекордове число 184,000.000 квінталів, на 30,000.000 квінталів більше від цифри з дня 1 серпня 1932 р. До сего треба ще додати скількість, необняту зорганізованою торговлею, котру звичайно оцінюють на около 50,000.000 квінталів. Супроти наведених цифр навіть значний неврожай у Злучених Державах Північної Америки й почасти в Канаді й Австралії не буде мати більшого значіння. Запаси непроданої пшениці у Злучених Державах Північної Америки такі самі, що й минулого року, а в Канаді навіть на половину більші.

Не настроюють оптимістично й висліди світової економічної конференції в Лондоні. Після початкових успішних нарад у справі зменшення вивозу експортовими краями, справа стануда на мертвій точці внаслідок опору СССР. Совіти зажадали признання їм понад чотири рази більшого вивозового контінґенту пшениці, ніж їм предкладали учасники конференції. Німеччина заявила, що взагалі не спішиться з приступленням до порозуміння, бо торговля збіжжам се в її руках поважний атут при заключуванні торговельних договорів з іншими краями. Можливо, що „пшеничне“ порозуміння не буде заключене.

Торговля збіжжам не відзначається також надмірним оживленням. Загальні привози пшениці в травці с. р. (цифри з 1932 р. у скобках) виносили 12,600.000 сотнарів (16,700.000 с.), в червні с. р. 10,100.000 с. (13,20.000). Привози до европейських країв в травні с. р. 10,000.000 с. (14,100.000), в червні 7,700.000 с. (10,300.000). Зменшення привозів очевидне. Запотребування імпортуючих країв, отже й консумція зменшилася дуже виразно.

Такі обективні обставини, що впливають на уклад цін збіжжа. Сі обставини назагал не дуже сприяючі. Одначе мимо сего у Злучених Державах Північної Америки ціни збіжжа дальше звишкували. Ціна пшениці в Шикаґу сягає тепер вже 60.7% дуже високої ціни року 1928/29 і 62.5% ціни року 1929/30. Вона вища від минулорічної та зближається до рівня 1930/31 року. Ще вищий рівень осягнуло там жито, котрого ціна вища ніж в 1930/31 році. Таксамо звишкує й овес. Ся звишка, супроти малих перевозів, отже розмірно слабих торговельних оборотів збіжжам, має виразно спекулятивний характер особливо в Америці. Збіжжа купують і продають не лише збіжеві купці, великі млини і т. д., але спекулянти, котрі в цей спосіб забезпечуються перед втратами, викликаними девалюацією гроша. Злучені Держави Північної Америки відіграють у збіжевій торговлі таку велику ролю, що звишка наступила й на інших ринках, не виключаючи европейських, хоч не така нагла, як в Америці.

На краєвім ринку по великій кількатижневій звищці цін збіжжа в останніх днях наступила знижкова тенденція. Хвилеву звишку пояснюють з одної сторони впливом Америки, з другої сторони спізненням жнив і вичерпанням запасів збіжжа так у продуцентів, як і в купців. Зогляду на сподіваний значний урожай, особливо озимого збіжжа, тепер ціни збіжжа дещо впали. Жнива вже розпочалися з небувалим досі опізненням. В найблизшому часі наступить устійнення цін на нове збіжжа.

Зміни в засівах збіжжа

Головний Статистичний Уряд оповістив дані про зміну засівів збіжжа. В 1932 р. зайшли деякі зміни в засівах озимини й ярини в порівнанні з 1931 р. Передовсім зменшилася значно управа пшениці. Коли засівну площу в 1931 р. приймити як 100, то в 1932 р. засівну площу для озимої пшениці треба означити числом 95.4. Се значне зменшення виносить для цілої Польщі понад 72.000 гектарів. Отже мимо накликування фахової преси до управи пшениці й мимо майже два рази вищої ціни пшениці від жита, засівна площа жита зросла власне коштом пшениці. Се безсумнівний наслідок кризи. Хлібороб з конечности зачав господарювати менше інтензивно, передівсім перестав уживати штучних погноїв. Управа ярої пшениці потерпіла менше, бо засівна площа її зменшилася в 1932 р. лише на 0.8% в порівнанні з 1931 р. — Управа озимого жита зросла на 3%, ярого на 0.7%; озимого ячменю зменшилася на 0.1%, ярого ячменю на 0.2%, вівса на 0.1%. В сей спосіб жита, що вимагає слабших погноїв і менше старанної управи, управляли розмірно більше ніж інших більше вимагаючих родів збіжжа, особливо пшениці. Вплив кризи в хліборобстві в тім випадку зовсім виразний.

Білянс Польського Банку

Білянс Польського Банку в другій декаді липня с. р. виказує зріст запасу золота на 73.000 зол. до суми 472,700.000 зол. Стан заграничних валют і девіз зменшився на 5,700.000 зол. до суми 80,400.000 зол. Сума використаних кредитів впала на 6,200.000 зол. до 756,200.000 зол. Векслевий портфель зменшився на 1,900.000 зол. до 614,000.000 зол., стан позичок забезпечених заставами на 4,100.000 зол. до 94,900.000 зол., портфель здисконтованих скарбових білетів на 200.000 зол. до 47,3300.000 зол. Запас польських срібних монет і більону зменшився на 1,500.000 зол. до 49,000.000 зол. Позиція „інших активів“ зросла на 4,200.000 зол., позиція „інших пасивів“ на 2,000.000 зол. до 312,800.000 зол. Негайно платні зобовязання внаслідок зросту жирових рахунків державних кас і приватних рахунків зросли на 29,100.000 зол. до 182,000.000 зол. Обіг державних білетів зменшився на 40,000.000 зол. до 981,000.000 зол. Покриття золотом збільшилося з 44% до 44,47%. Дисконтова стопа банку виносить 6%, заставна стопа 7%.

Дефіцит Польщі

По підсумованні державних доходів і розходів Польщі за червень с. р. виявилося, що доходи державного скарбу в червні с. р. принесли тільки 132,000.000 зол., зате видатки виносять аж 156,000.000 зол. Недобір державного скарбу Польщі за червень виносить 24,000.000 зол. Коли підчислити разом недобір за квітень, травень і червень, тоді недобір за перший квартал буджетового року 1933/34 винесе 64,000.000 зол. Сподіються, що недобір при кінці сего буджетового року осягне суму 300.000.000 зол.

Зріст продукції збіжжа в Італії

Майже всі краї, що привозять збіжжа з заграниці, стараються піднести власну хліборобську продукцію, щоби можливо зредукувати привіз чужого збіжжа. Богатьом краям се удається у великій мірі. В Італії в часі від 1 липня 1932 р. до 31 травня 1933 р. привезено ріжного збіжжа 2,959.461 сотнарів. В тім самім часі в 1931/32 р. привезено 5,944.703 сотнарів збіжжа. Отже спадок привозу збіжжа до Італії виносить 50.2% за один рік. Ще більший спадок наступив у привозі кукурудзи, бо скількість її в сім часі виносила в 1931/32 р. 27,711.188 сотнарів, в 1932/33 р. вже тільки 2.215.167 сотнарів, себто привіз чужої кукурудзи до Італії зменшився на 92%.

Жнива в Америці

В Америці, особливо в хліборобських стейтах, загальна радість. Чому ж Американці так радуються? „Шикаґо Трібюн“ пише про те так: В Шикаґу панує велике розбурхання, що граничить з горячкою. Останні офіціяльні вістки кажуть, що урожай на пшеницю, жито й кукурудзу такий лихий, якого ще не було від 40 літ. Урожай на овес такий, що Америка ще взагалі не бачила такого лихого урожаю. Очікують урожаю на хлібні збіжжа на міліярд бушлів менше від середнього урожаю й на півтора міліярда бушлів менше від минулорічного урожаю. Збір пшениці дасть около 500 міліонів бушлів. Та се менше ніж внутрішне запотребування Америки на саме прохарчування без насіння й паші для худоби. У висліді передбачують значне зменшення запасів пшениці, котрі остали ще від попередних урожаїв і виносять тепер 350 міліонів бушлів.

Світова економічна конференція

Економічну світову конференцію в Лондоні нарешті поховали. На її похороні промовляло 25 бесідників, представників поодиноких держав. Майже всі промови були нецікаві й конвенціональні. Бреніла в них песимістична нотка, прикривана дипльоматичними викрутасами. Лише представник Бельгії Колійн виразно заявив, що конференція не довела майже до ніяких висліднів. Зате представники Америки заскочили всіх оптимістичним тоном своїх похоронних промов. Цілу ту трагіфарсу закінчив промовою Мекдоналд, в котрій дав вислів свому болючому розчаруванню ізза марних висліднів конференції. Вкінці заявив, що конференції не замикає, лише відрочує її на необмежений час.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

Кілько на світі студентів

На першім місци щодо числа студіюючої молоді стоять Злучені Держави Півн. Америки з 971.590 студентів. Друге місце займає СССР з 423.600 студентів. Німеччина має 138.000 студентів, Франція 78.000, Польща 48.000, Анґлія 47.500, Японія 43.000, Канада 41.200, Чехословаччина 37.000, Австрія 21.500, Мадярщина 15.200, Бельґія 14.600, Голяндія 12.000, Швайцарія 10.500, Литва 9.000, Болгарія 8.300, Швеція 7.776, Фінляндія 7.500, Данія 6.900, Чіле 6.800, Португалія 6.300, Норвеґія 5.000 Туреччина 3.800, Естонія 3.300.

Коли порівнаємо числа студентів до числа населення поодиноких країв, тоді випаде інакша черговість держав. І так у Злуч. Державах Півн. Ам. на кождих 1.000 мешканців є студентів 7.7, в Литві 4.6, в Канаді 3.97, в Австрії 3.8, в Естонії 2.9, в Туреччині 2.8, в Німеччині 1.96, в Японії 1.76, в Польщі 1.57, в СССР 0.38.

Лікарський фейлетон

Як гартувати здоровля

Знаємо всі з досвіду, що загартування це дуже важний чинник для здоровля. Загартована людина не перестуджується скоро при зміні температури або коли замочить ноги чи стане у вікні поїзду в русі. Загартування полягає на тому, щоби зробити скіру невразливою на зміни температури і щоби скріпити апарат, реґулюючий тепло в орґанізмі. Гартуватися можна не лише в молодости, як богато хибно думає, але навіть і в дозрілім і навіть у старшім віці. Очевидно, перед розпочаттям гартування треба засягнути ради лікаря, бо не кождий орґанізм може добре зносити гартування, котре в деяких випадках, як прим. у людей, що терплять на звапнення кровних судин, недуги серця або жиляки, ділає просто вбийчо. Найвідповідніша пора до розпочаття гартування це розуміється — літо. Воздушні й водолічничі заходи треба стосувати дуже осторожно й постепенно. Безпосередно перед холодною купелю треба виставити ціле тіло через кілька мінут на ділання воздуха. Відтак треба охолодити груди й плечі холодною водою й щойно потім йти до холодної купелі, звертаючи увагу, чи виступає бажана реакція, т. зн. чи виступає приємне тепло. Купіль треба зараз перервати, коли відчувається дрощі або коли синіє скіра. Крім холодних купелей істнують також інші форми гартування, як змивання цілого тіла холодною водою. У всіх тих випадках треба зараз витерти ціле тіло шорстким ручником. В цей спосіб уникається в осіб із вразливою скірою відпарень і знаменито викликується круження крови. Вразі почування холоду, добре буде розгріватися руханковими вправами.

Також порадно ходити кілька мінут босо щоденно зараз по встанні з ліжка. Раціонально розпочате гартування в літі можна продовжати в осени й навіть в зимі, очевидно завсіди після поради з лікарем. Людям, що не мають ніяких орґанічних недомагань, гартування віддає неоцінені прислуги для їх здоровля. Бо гартування ділає передовсім на скіру й за її посередництвом на внутрішні орґани. Як відомо скіра не лише зберігає орґанізм від зовні, але також виконує кілька дуже важних завдань, необхідних для життя. Через ріжні залози скіра виділює разом з потом ріжні трійливі матерії і побирає з воздуха кисень. Скіра має надзвичайно обильну сітку кровних судин. Через те вона реґулює круження крови, її тиснення, більший або менший відплив до важних внутрішних орґанів, вкінці реґулює температуру, котра залежна від обігу крови.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УЕНЕРІВЦІ ПРОТИ СОВІТІВ. Преса доносить, що уряд УНР вислав на руки Мекдоналда як представника світової конференції протест, яким відмовляє представникові СССР Літвінову право виступати в імени України. В протесті м. ін. сказано, що большевики довели до господарської руїни край, над котрими вони мають власть, і що само істнування СССР се одна з найголовніших причин світової кризи.

ПІД ВПЛИВОМ СТРАШНИХ ВІСТЕЙ з України цілі б. орґанізації комунізуючого „Сельроба“ вирікаються своїх помилок і переходять в національний табор.

ПОЛЬСЬКІ „ФАШИСТИ“ ведуть сильну пропаґандову акцію на Гор. Шлеську і вербують членів до своєї партії.

ЛИТОВСЬКА ПРЕСА пише, що ґітлерівська Німеччина послідовно стремить до економічного й політичного підпорядкування балтійських держав: Литви, Лотви й Естонії. Це випливає з їх східних плянів і з підготовки до рішаючої боротьби з большевизмом („Курер Варш.“).

МІНІСТР ЗАҐРАНИЧНИХ СПРАВ НІМЕЧЧИНИ Найрат сказав до німецьких делеґатів з заграниці на ґімнастичний зїзд у Штутґарті: Теперішна хвиля переломова в історії Німеччини. Світ відносився досі до Німеччини з недовірям і навіть ворожо, бо досі трактували нас як народ другої кляси. Цей стан вже скінчився. Світ мусить погодитися з новим станом річей. (ПАТ).

ПРО МІЛІТАРИЗАЦІЮ ШКІЛЬНОЇ МОЛОДІ в Німеччині пише кореспондент „Матену“. Управи середних шкіл дістали інструкції в справі навчання молоді в киданні ґранатами і стріляннї з револьверів. Вправи мають відбуватися двічі в тиждень. Вчитимуть члени ґітлерівських штурмових орґанізацій.

МАДЯРСЬКИЙ ПРЕМІЄР Ґембеш, вернувши з Риму, заявив журналістам, що в його подорожах до Берліна, Відня й Риму істнує льоґічний звязок. Туди ведуть з Мадярщини дороги політичної приязни, котрої підстава мадярсько-італійська приязнь.

ІТАЛІЯ Й МАДЯРЩИНА не приступлять до східного договору про ненапад, заключеного між СССР і 7-ма державами. Так твердить мадярський часопис „Пешті Напльо“. (ПАТ).

МУССОЛІНІ відвідає президента Росвелта в осени б. р. Таку вістку приніс „Парі Міді“, заявляючи, що вона походить з „достовірних жерел“.

ВІДОМИЙ ФАБРИКАНТ ПЕРФУМИ Коті орґанізує фашистівську партію під ґаслом „Франція для Французів у відродженій батьківщині“. Знаменем нової партії має бути ґалліський когут. Назва партії буде така: „Партія французької солідарности проти жидівсько-марксівсько-масонської розкладової акції“.

АНҐЛІЙСЬКИЙ УРЯД запротестував проти намїру Німеччини створити повітряну фльотилю для поліційних цілей. В протесті сказано, що цей намір суперечний з версайським договором.

СЕРЕД АНҐЛІЙСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ заістнував розлам. До нової соціялістичної орґанізації вписалося понад 300.000 членів. (АТЕ).

ПРЕДСІДНИК РОЗБРОЄНЕВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ Гендерсон обіймає провід в Партії Праці і тим самим мусітиме уступити зі становища голови згаданої конференції.

В ПОРТУҐАЛІЇ сподіються фашистівського перевороту.

ЕСПАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО визнало офіціяльно СССР.

В АМЕРИЦІ появляються вже острі голоси критики Росвелта.

НОВИНКИ

Відозва греко-католицького Епископату в справі голодової смерти міліонів Українців на Великій Україні викликала широкий відгомін в культурнім світі. Богато часописів напечатало її в цілости, ще більше подало її зміст.

Відложення військової служби для студентів. Мін. військових справ у Варшаві в порозумінні з мін-вом освіти подає до відома, що студенти, котрі не мають ще 25 літ, можуть користати з відложення військової служби, коли студіюють на віддїлах механічнім, електротехнічнім, мірничім, водної та сухопутної інженерії на політехніці, на медицині й на ветеринарії краєвих університетів.

Зносять катастральні уряди. Міністерство скарбу видало розпорядок, яким в цілій Польщі касує катастральні уряди. Їх аґенди передадуть скарбовим урядам. Сей розпорядок увійшов в життя з днем 1 серпня с. р.

Городські суди в Бучачі, Монастириськах і Потоці Золотому вилучено з окружного суду в Станиславові та прилучено до окружного суду в Чорткові. Сей розпорядок президента РП. обовязує від 1 січня 1934 р.

Нова редукція урядників. Рада міністрів у Польщі розглядає черговий проект редукції урядників. Поодинокі міністерства переводять точні обчислення, кілько урядників треба звільнити, щоби запобігти зростови недобору державного скарбу. Наперед звільняють наймолодших урядників, принятих на службу останніми роками, бо вони не дістануть емеритури. Рада Міністрів рішили за всяку ціну зменшити державні видатки.

Зелїзничі Дирекції в Польщі починають звільнювати з посад замужних жінок, щоби дати заняття тим, для котрих зарібна праця се одиноке жерело удержання.

Фонд Праці призначив около 1 міліон зол. на будову шкіл в Польщі. Має повстати 50 нових шкільних будинків.

Згоріла церква в Корчині, пов. Сокаль. Огонь повстав коло великого вівтаря. Причину пожару добачують в політичній боротьбі Українців з москвофілами („Век Нови“).

Посвячення будинку „Районової Молочарні“ в с. Ладанці, пов. Перемишляни, відбулося при великім здвизі народу з цілої околиці. Чину посвячення довершив о. декан З. Жеґалович в сослуженні всего духовенства з району. Відповідну проповідь виголосив о. Ковч з Перемишлян. Відтак відбулися загальні збори при участи представників центральних і повітових установ. Зразкові моторові уладження нового молочарського будинку викликували подив серед оглядаючих. Будову переведено власним коштом без сотика кредиту.

Нове Сокільське ґніздо повстало в с. Корчин рустикальний, пов. Сколе. В члени вписалося 108 осіб, в тому 36 дівчат. Дня 6 серпня відбудеться в Корчині сокільський районовий попис.

До Заліщик можна буде в найблишу неділю одержати білет їзди зелїзницею зі Львова і назад за 13 зл. 60 гр. Близші інформації при вул. Зиґмунтовскій 1, II. пов., ч. кімн. 218, тел. 101-00.

До ВП. Передплатників і прихильників Укр. Заг. Енцикльопедії. Редакція У. З. Е. просить всіх ВП. Передплатників і Прихильників нашої „Книги Знання“, всі свої завваги, доглянені помилки, пропуски й недостачі в нашій У. З. Е. — подати до відома Редакції (на адресу: Львів, вул. Чарнецького 26, м. 1) найдалі до кінця серпня ц. р., щоби Редакція могла їх взяти під увагу в додатковому зшитку У. З. Е. — Редакційна Колеґія: Іван Раковський, гол. редактор, Володимир Дорошенко, Михайло Рудницький, Василь Сімович.

Дня 15. м. м. вислали ми нашим П. Т. Післяплатникам окремі упімнення. В них зазначено кілько залягають з передплатою. Просимо якнайскорше її вплатити. Тих П. Т. Післяплатників, котрі залягають більшою квотою за часопис, просимо прислати бодай половину довгу, бо Адміністрація в нинішнім часі кредитувати не може й буде примушена стягати довги. Наші П. Т. загран. Передплатники дістали упімнення на коверті, в котрій одержали попереднє ч. „Нової Зорі“. На коверті по лівій стороні вгорі була виписана червонилом довжна квота.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

Рільничий страйк вибух серед жнивових робітників на двірських ґрунтах Любачівщини й Равщини. Робітники домагаються підвишки платні. Землевласники платять робітникам пересічно по 50 сотиків за кільканацять годин денної праці!

Редукції українських робітників у Львові. При останній редукції маґістратських робітників у відділі чищення міста звільнено 44-ох робітників, з того 40 Українців!

Вилив Сяну наробив богато шкоди внаслідок обірвання берегів в громадах: Неновичі, Грабовень, Святе, Сосниця, Острів, Висоцко, Тучапи, Мушина, Ярослав, Лежайськ і Пискоровичі. Мешканці їх внесли петиції до властей з домаганням обвалування берегів Сяну.

Підчас купелі в Дністрі втопився коло Деляви, пов. Товмач, 19-літний Осип Жиляк.

В Жовківщині шириться висипний тиф. В с. Жовтанці було 4 випадки тифу, в с. Конин ствердженo також кілька випадків тифу. Недужих на тиф перевезено до шпиталя в Жовкві.

В Трускавці підчас ревізії в 20-літнього Ілька Пристая мали найти примірники часопису „Юнак“ та інший обтяжуючий матеріял. У звязку з тим увязнено Ілька Пристая, Богдана Зарицького й Василя Мороза.

До судових арештів в Підгайцях відставлено Степана Процика, Ярослава й Василя Якимців з Богатковець й Степана Гайдая з Купчинець. Причина увязнення невідома.

В Бібрці увязнили організатора філії „Просвіти“ Івана Рудакевича.

Комуністичну ячейку викрила поліція у Львові. Увязнено три особи. Підчас ревізії поліція мала знайти в увязнених богато обтяжаючих матеріялів: летючки, рахунки й партійні накази. Два увязнені мають жидівські назвиська (Шилянд і Ляйтнер).

В нечинний стан переніс міністр внутр. стан старостів тих повітів, в котрих були недавно кріваві заворушення, себто: березівського, ланцутського й ропчицького.

Голова „Чеської Бесіди“ у Львові п. Ярослав Дістль, б. директор філії чеського банку обезпечень „Славія“, помер недавно у Львові.

В мурах вірменської катедри у Львові знайшли гарматну кулю, яка була там ще від часів світової війни.

В Ромунії мають завести на університетах і в промислі „нумерус клявзус“.

Теля з двома головами народилося в селі Рудці, пов. Кремянець на Волині. Воно жило тільки дві години. Кремянецький маґістрат купив се двоголове теля за 3 зол. і тепер показує його цікавим за вступом 5 і 10 сот.

Смерть від недозрілих овочів. В Кшишковицях на Шлеську двоє дітей, 9-літна дівчинка і 6-літний хлопчик, наїлися недозрілих яблок і померли того самого дня серед страшних болів мимо негайного ратунку.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

Знищуть 17.000 совітських роверів. На приказ комісаря легкого промислу сконфіскували в одній з совітських фабрик 17.000 роверів. Сі ровери зроблені зі злого матеріялу булиби небезпечні для людського життя. Втрата виносить чверть міліона рублів. Директорів фабрики увязнили. Словом — „доганяють і переганяють Америку“.

Конґрес есперантистів. В Кольонії відкрили 25-й світовий конґрес есперантистів. В нім бере участь около 1.000 делеґатів з 323 країв.

Коло Азорських островів недалеко північної Африки, один рибак зловив кита. В його жолудку знайшов 40 кґ. бурштину (янтару) в одній брилі вартости 350.000 зол.

Біржа

Гроші: Амер. доляр у приватних оборотах 6.56—6.67 зол. Банк Польський платив 6.45—6.50. Золотий доляр 9.18 зол. Тенденція звишкова. Канад. доляр 5.80; анґл. фунт стерл. 29.80; нім. марка 2.10; 100 чеських корон 24.50—25; 100 фр. франків 35.30, 100 швайц. франків 173 зол.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця двірська 28—28.50 зол.; пшениця сел. 27—27.50; жито двір. 18—18.50; жито сел. 17.50—17.75; ячмінь двір. 14—14.50; ячмінь на мливо 13—13.50; овес двір. 11.50—12; овес сел. 9—9.50; кукурудза 17—18; бульба промислова 2.50—3; фасоля біла 18—20; фасоля колірова 13—14.50; фасоля краса 16—16.50; горох пів Вікторія 27—29; горох пільний 22—22.50; сіно солодке прасоване 6.50 до 7; солома прасована 4.50—5; гречка 13.50—14; лен 38—40; макухи льн. 17—18; лубін синій 8.75—9.25; просо 28—29; конюшина чер. 85—90; мак синій 180—190; мак сивий 160—170; ґрис жит. 6—6.25; ґрис пшен. 8.25—8.50 зол. — Львів: пшениця двір. 29.50—30; пшениця сел. 27.50—28; жито двір. 20—20.25; жито сел. 19.50—19.75; ячмінь на мливо 14.25—14.50; овес двір. 14—14.50; овес сел. 10.50—11; сіно солодке прасоване 7.50—8; ячмінні крупи 28—30; пшоно 38—40; мука пшен. люксусова 60.50—61; мука пшен. 65 проц. 55.50—56; мука житна тип урядовий 35.50—36; ґрис житний 6.25—6.50; ґрис пшен. 9 зол. — Тенденція назагал знижкова.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла дес. 2.90 зол., за 1 л. молока 17 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яєць 2.60 зол. Тенденція на масло, яйця і сметану удержана, на молоко слаба.

Жертви

о. Микола Семенюк, Переволока, п. Бучач зложив 8 зол. на катол. пресу замість повідомлень про вінчання дочки Марії з п. Львом Подолюком в дні 18. VII. 1933. 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

ДО ЗАМІНИ ДОБРА й ВИГІДНА ПАРОХІЯ, 2000 душ, дуже добре управлене поле, нова хата, добрі будинки, гарні церкви, 6 км. до зелізниці — гостинець недалеко до Станиславова — за дуже добру парохію, найрадше на Поділлі. Ласкаві зголошення слати: „Священича Поміч“, Станиславів, Липова, для „Заміни“. 129 1—1

АДВОКАТ

емер. суддя

Осип Капустинський

отворив в Гусятині в липни ц. р. адвокатську канцелярію й веде її в новім домі Вп. Тарнавського.

КІНА

АПОЛЛЬО: Вязень з Каєнни.
АДРІЯ: Демон смерти.
АТЛЯНТІК нечинне до 14. VIII. з причини реконструкції.
КАСІНО: Льорель і Гарді в подружій неволі.
КОПЕРНИК: Дивний дім.
МАРУСЕНЬКА: Дивний дім.
МІРАЖ: Бічна вулиця і Бастер Кітон.
МУЗА: Маски д-ра Фу-Ман-Чу.
ПАЛЯС: Моя жінка авантурниця.
СТИЛЕВЕ нечинне з причини реконструкції.
УТІХА: Дівчина з гір і ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя 6 серпня 1933. Ч. 58 (656).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Стшіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Кракін 405.867.

Трагедія України

„Діло“ повідомляє: До Українського Громадсько-Допомогового Комітету в Ромунії пишуть з Атак на Дністрі: В ніч з 8 на 9 липня, коло 11 год. ночі на станції Могилів почалася кулеметна стрілянина. Коли стрілянина хвилево ущухла, то звідти було чути жіночий і дитячий вереск жаху. Хоч на Дністрі це майже звичайне явище, тим часом у мене аж похололо в середині. Цеж більшовицькі московські кати стріляють до українських дітей та жінок. І дійсно за кілька днів я довідався, що в ніч на 9-го липня до Могилева пригнали чергову партію людей, призначених на заслання до Сибіру. Коли аґенти ДПУ почали брутально силою вштовхувати людей у ваґони, вони почали бунтуватися. Тоді відділ ДПУ почав стріляти з кулеметів. Спочатку поверх ваґонів, а потім, коли переполошені люди пускалися тікати, то почали стріляти до живих людей. До самого ранку чекісти закопували забитих, а тих, що переловили, позапаковували як селедців у ваґони і після півночі відправили в далеку дорогу .

Новий конкордат Ватикану з Литвою?

Офіціяльний литовський орґан „Ліетувос Айдас“, обговорюючи конкордат Ватикану з Німеччиною, твердить, що сей факт вплине також на управильнення взаємин між Церквою й державою на Литві. До Риму прибув литовський міністр закорд. справ д-р Завнюс. Припускають, що йдуть приготування до заключення нового конкордату між Апостольською Столицею й Литвою, що має заступити конкордат з 1927 р. Литовський конкордат має спиратися на німецькім (КАП). — Як бачимо, за приміром Німеччини йдуть інші держави.

Обмеження прав німецького райхстаґу

В Берліні оповіщено реґулямін обрад державного кабінету міністрів, що узгляднює зміни, які зайшли в структурі німецького законодавства. На його підставі німецький парлямент виелімінувано з законодатної праці. Відтепер оповіщування закону наступає з виключним тільки покликанням на державний кабінет міністрів, а не як досі, на райхстаґ. Умови з чужими державами будуть оповіщувати не покликуючись на райхстаґ. Всі комунікати призначені для преси чи для радія, особливо політичні, видаватиме виключно пресове бюро німецького правительства. (ПАТ).

Самостійність Австрії загрожена

Між Лондоном, Парижем і Римом відбувається виміна думок щодо успішности інтервенції великодержав у Берліні в обороні Австрії. Правительство Австрії звернулося до правительств Анґлії, Франції та Італії з обширним меморіялом. В нім представлено загроження самостійности Австрії й безпеки теперішнього австрійського правительства зі сторони Німеччини. Останні події, особливо часті перелети німецьких літаків над Австріею й розкидування летючок ворожих до австрійського правительства, викликали в австрійськім правительстві неспокій щодо дальших намірів Ґітлера. Анґлійське мін-во закордонних справ має уважати сю інтервенцію за доцільну тільки тоді, коли се буде дійсно збірна інтервенція Анґлії, Франції та Італії удержана в рамах передбачених пактом чотирох держав. В Парижі і в Лондоні готові до такого кроку. Одначе його реалізація вимагає ще рішення Муссолінія (ПАТ).

„Специ“ втікають з „раю“

В Берліні одержали ряд листів, в котрих повідомляють про масову втечу з Ленінґраду чужоземних „спеців“, особливо німецьких. В останніх днях втікло з Ленінґраду 30 німецьких, 18 американських і кількох інших „спеців“. Як причину подають страшний голод і невиплачування платень в чужій валюті. Совіти винні німецьким і американським інжинірам великі суми в чужій валюті. Одначе предкладають їм замість грошей — бони „торґсіну“, які мають вартість лише в СССР. — Галицькі „специ“ не втікають з „раю“, бо їх позамикали.

Ґанді увязнений за протестаційний похід

Ґанді зачав 1 серпня с. р. протестаційний похід від Ахмедабату до Расу на просторі 40 миль. В сім поході брало участь 32.000 його поклонників. Сей похід мав на ціли пропаґувати непослух супроти властей. Одначе анґлійські власти увязнили Ґандія, його жінку, ґенерального секретаря і 32-ох членів школи Ґандія. Їх спровадили до вязниці Сабармате в Ахмедабаті. Ще перед своїм увязненням Ґанді візвав усіх учасників походу, щоби не переривали походу на випадок його увязнення. Ґандієви загрожує кара двох літ вязниці.

Велика повінь в Японії й Манджурії

З Токія повідомляють, що острів Гоккаїдо навістила катастрофальна повінь. Вода залила понад 12.000 домів. Число людських жертв досі ще не усталене. Воно виносить понад 6.000 осіб. Також з Манджурії надходять вістки про повінь. Шість мостів ушкоджених. Зелізничий рух здержаний. Велика частина жнив пропала внаслідок виливів манджурських рік.

Середновічні звичаї в Німеччині

„Фоссіше Цайтунґ“ повідомляє з Норимберґи й Спальту про два випадки ґітлерівського самосуду. Вулицями передмістя Норимберґи машерував б. штурмовик ескортований ґітлерівцями. На грудях і плечах мав дві вивіски з написом: „Я падлюка вкрав ровер товаришеви“. Украдений ровер провадив зі собою. Подібний випадок мав місце у Спальті.

Вакації можуть Вас дуже дорого коштувати, якщо не обезпечите свого мешкання від крадіжи з вломом в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20. — За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатком виносить зол. 6.

БОЙКОТ

„В ІМЯ КУЛЬТУРИ Й ОСВІТИ“.

На овиді нашої галицької гр.-кат. Церкви появився перед кількома роками великий її „спаситель“, „покровитель“, „опікун“ і „добродій“, якого приватно називають „польським православієм“, урядово „Польскім Автокефалічним Косцьолем Православним“.

Зауваживши в нашій Церкві лиш саму „темноту“, „руїну“, „політику“ й „торговлю душами на користь політичних партій“, хоче згаданий „спаситель“ подати нам ратунок у такім великім „нещастю“ нашім та вказати нам „бідним, обманеним, темним, римським рабам“ дорогу правди, по якій поступаючи, зможемо наново перебудувати наше життя, стати „свобідними дітьми Христа“ та спасти в той спосіб свої душі[1]). Добродій, якому на ім'я польське православіє, не жадає, очевидно зі скромности, богато, лиш апелює, щоб ми покинули „злонещасну“ Унію, яка вже й так „розкладається“, та приняли „веру атцов“, або інакше, щоб ми записалися на листу „Польскеґо Автокефалічнеґо Косцьола Православнеґо“, бо „Унія не має ніяких підстав до дальшого істнования між нашим народом“[2]).

Щоби здійснити свої пляни відносно гр.-католиків Галичан, з великої „любови“ до них, польське православіє уживає ріжних підступних способів і метод. Воно нас просить, благає, грозить, страшить, висміває, докоряє, ганьбить, лає, оклеветує та завзиває галицьку інтеліґенцію, щоб вона „масово“ переходила на православіє, вкінці кличе інтеліґенцію, щоб вона в „імя культури й освіти“ бойкотувала своїх Епископів і священиків та аґітувала проти них серед народа[3]).

Попри обильні душевні добра, якими ласкаво і з великої „любови“ до нас наділилоби нас польське православіє, вказує часто сей наш „спаситель“ на свої великі дочасні добра, які, по принятю урядового польського православія, лявіною сплилиб на нас „темних“ Галичан. А ті добра се православна „культура й освіта“, якої одна галузь опинилася по світовій світі в Польщі й має намір „просвітити“ своїми лучами „непроглядно-темного й зацофаного“ галицького брата[4])..... Смішно, але — так пишуть.

Вище згаданий бойкот бувби — як пише „Слово“ — оправданий і справедливий, бо гр.-кат. Епископи і священики зовсім не дбають про культуру й освіту своїх вірних і тому серед Галичан „непроглядна темнота“, але зате право-

---

[1]) „Слово“ ч. 54. з 1933.
[2]) тамже.
[3]) „Слово“ ч. 13. з 1933.
[4]) Лемк. Правосл. Календар „Слово“ на 1932. р.

славна Єрархія, її духовенство і вірні — се висококультурні й просвічені люди...

Ся аґітація й демаґоґія, якою вірнопіддане польське православіє наміряє (кажу виразно н а м і р я є, бо сей намір ніколи не може бути зреалізований і він має загально між Галичанами такий успіх, як „глас вопіющаго во пустини“) поширити на галицькому терені анархію, хаос і поріжнити вірних з Єрархією і духовенством, не є для нас чимсь новим. Се ніщо інше, як лиш знаний нам добре американський д у х м и ш у ґ і з м у, який сталою демаґоґією, на мітінґах і в пресі, серед ґучних кличів бойкоту Єрархії і т. п., послідними роками доказував „чудес“ на вільній землі Вашінґтона, наміряючи поширити там руїну, хаос, отаманщину та непорозуміння в американській, гр.катол. Церкві. Сей дух мишуґізму опустив уже тепер в Америці свої крила, але зате перекинувся він на европейський терен і знайшов собі тут ґідних наслідників і опікунів у польському православію. Бо колиб польське православіє не перенялося духом мишуґізму, тоді з певністю варшавське „Слово“ не передруковувалоб з насолодою зазиву до нашої галицької інтеліґенції з філядельфійської „Правди“ (ч. 97 з 1932), щоб аґітувати проти наших Епископів і священиків та не називалоб згадане „Слово“ такої аґітації і бойкоту „справедливим“.

Коли так поступає американська ліберальна ґазета, то це для нас зрозуміле, але як назвати се, коли в сліди згаданої американської ґазети (с. є в сліди ширення духа руїни, хаосу і непошанування авторитету церковних Достойників) вступає православна, „реліґійно-моральна“ ґазета, якою називає себе „Слово“?! Певна річ, що се все діється з великої злоби й ненависти, якою палають до Унії верхи правосл. Церкви в Польщі. Відомо, що православною Церквою в Польщі, під сучасну пору, управляють: президент держави, міністри, митрополит Дионізій, офіцири, воєводи й повітові старости з одної, а прості жандарми, сільські старости, паламарі і свічкогаси з другої сторони. Се все взявши разом дає ніщо інше як лише хаос і анархію, яку наглядно бачимо у згаданій православній Церкві[5]). Верхи православної Церкви знають се добре, що такий стан в Церкві — велике зло, та відчуваючи до нас велику ненависть і бачучи, що у нас такого стану нема, хотілиб якраз з сеї ненависти й заздрости тесаме поширити також між нами. А якийже орудник може бути ліпшим до осягнення сего, як не предкладаний „Словом“ бойкот інтеліґенцією наших Епископів і священиків та не аґітація і підбурювання інтеліґенцією народу проти своєї духовної Влади?

Насувається тут на думку одно порівнання. Коли в 1931 р. православні студенти Українці помістили в 145 ч. „Діла“ на адресу митрополита Дионізія отвертий лист з закидами, домаганнями й погрозами, тоді українська католицька преса („Н. Зоря“ ч. 50. з 1931) взяла в оборону правосл. митрополита Дионізія й віднеслася до сего листа неґативно, заявляючи, що такі публікації причиняються до ще більшої „балканізації“ відносин в Церкві та зраджують велике непошанування авторитету Єрарха. А тут, немов у відповідь католицькій пресі, офіціоз того самого Митрополита Дионізія, вище наведеним своїм зазивом до бойкоту, стремить якраз до витворення на галицькому терені сеї „балканізації“ і тим самим до пониження авторитету наших Єрархів! Як же се назвати?

Становище польського православія під тим оглядом не відокремлене, бо таксамо поступає й чеське православіє. В „Карпаторусскім Голосі“ з дня 3. VI. 1933 р. 42 студенти греко-католики з Закарпаття помістили „ультіматум уніятскому біскупу А. Стойке“, де жадають від Преосвященого Стойки, щоб Він в речинци до одного місяця зреформував у своїй дієцезії духовну й учительську семинарію по вказівкам тих студентів (!), поусував несимпатичних тим студентам священиків з їх становищ і старався на кождім кроці ширити в своїй дієцезії московського духа. Коли Владика важивсяби не послухати вище згаданих студентів-москвофілів і не сповнити до одного місяця їх домагань, ті студенти грозять, що будуть вести проти Владики і гр.-катол. Церкви сильну аґітацію між народом, що в консеквенції доведе до великої анархії й хаосу. Реліґійна ґазета „Православная Карпатская Русь“ (ч. 11 з 1933), замість зганити домагання, погрози, нахабність і цинізм і сей, на большевицьку моду крайно неприличний і простацький тон, яким згадані студенти відзиваються до свойого церковного Достойника, та „реліґійно-моральна“ православна ґазета підсичує ще серед тої молоді її занархізованого духа й пише: „Зі щирого серця витаємо такий рішучий крок нашої молодіжи і желаємо, щоби діло було доведене до кінця.. За дело! З Богом, юние борци“!! — І дійсно, ті „юние борци“ взялися за „дело“ (але не з Богом, лише з діяволом), бо — як повідомляє „Нова Зоря“ ч. 54. з ц. р. — публично й остентаційно апостазували 23. VII. ц. р. в Ужгороді. У тих молодиків, як бачимо, віра не ґрає ніякої ролі, не має ніякого значіння, лише московський чорносотенний дух, якого ще скріпила в них згадана православна шмата, пишучи, що „іскренно русскому патріоту продолжать влачіть ярмо унії просто недостойно. Русскость без православія — дом пастроений на песке“.

А православна преса в Польщі має ще смілість твердити, що перехід на православіє відбувається в імя „вери атцов“, а не в імя поширення і скріплення чорносотенного, обединительного, московського духа!

Колиб наші православні „спаситєлі“ завзивали гр.-католиків до бойкоту своїх Епископів і священиків в імя поширення між гр.-католиками згаданої „вери атцов“, то се, до деякої міри, булоб для нас зрозуміле; але яким правом хочуть вони вести вище згадану аґітацію в імя „культури й освіти“? Таж прецінь наші Епископи і священики ніколи не відмовляються від культурно-освітної праці над нашим народом. Наше галицьке священство, в подавляючій більшости, працює безнастанно в культурно-освітно-економічних установах. Воно богато причинилося до створення тих установ тай по своїм силам морально й матеріяльно їх підпомагає. Се знає вся наша суспільність і ніхто сего заперечити не може. — У православних воно інакше. Як повідомляє православний Єв. Писарівський („Неділя“ ч. 26. з 1933), участь православного духовенства в українському громадському житті (культурно-освітному й економічному) є дуже рідким явищем. За се в особах богатьох православних священиків польська поліція має добрих співробітників, які виконують се мерзенне діло (доносять на своїх парохіян) не за страх, а за совість. Більшість православних священиків се казьонні (сухі) виконавці церковно-обрядових повинностей і поза справами матеріяльними ніщо їх не обходить[6]). Таких священиків патріотів, як велика скількість галицьких гр.кат. священиків — каже дальше вище згаданий православний автор — серед православного духовенства на жаль нема н і о д н о г о. Вони є патріотами, але на услугах влади і то так далеко, що навіть в Церкві проповіди голосять по польськи, як се недавно зробив протоєрей Павлюковський в луцькому соборі“.

З вище наведених слів кождий легко зрозуміє, як виглядалаб серед гр.-католиків ся православна „культура й освіта“, якою хотілиб обдарувати гр.-католиків Галичан вище згадані православні „опікуни“.

В практиці перші лучі сеї православної „культури й освіти“ на галицькому терені зачиналисяб поширенням російської школи („Слово“ ч. 73. з 1932), а дальше ся „культура й освіта“ побільшиласяб ще куренням тютюну й уживанням алькоголів, за чим аґітує „реліґійно-моральний“ офіціоз „Слово“ (ч. 21. і ч. 40. з 1933), маркуючи виразно, що дуже потерпіви державний монополь (чи там скарб Паньства), колиб люди перестали курити й пити![7]).

Отже: російська школа, тютюн і монополька, се фундамент, на якім наші православні спаситєлі хочуть будувати православну „культуру й освіту“ між „темними“ Галичанами!

Чи така писанина православних спаситєлів не є також наглядним куріозом та чи не пахне вона великим ґумором, коли зважимо ще й се, що в їх власній хаті — як виходить з послідньої урядової переписи населення — ледви що четвертий чоловік грамотний, згл. між якими є 76% (а між правосл. жіноцтвом аж 84%) цілком неграмотних, обнятих кромішною темрявою, людей?!...

Нашим православним „опікунам“, що туртуються коло варшавського „Слова“ (яке, за мою розмову з ними, любить дуже часто на мене стріляти, але... ізза плота і сліпими набоями) скажу при кінци, що їх православна культура, яку перековують тепер на польськім, ковальськім клепалі, не для нас, бо ми виховані у зовсім іншому дусі, ніж той, яким опановані наші „спаситєлі“. Що до православної „освіти“, то нехай несуть її радше між своїх анальфабетів.

Православним духом льокайства, рабства, темряви, хаосу, анархії як також, широко розреклямованим „Словом“, тютюном, горівкою і московською школою ніхто не завоює гр.-кат. Галичан! о. Д. Ступак.

---

[5]) Про се отверто пишуть самі православні, як от прим. А. Ляскоров-Молдован, що в румунськім часописі „Фантано-Дарайльор“ в р. 1931 писав, що „православна Церква загально хорує хаосом і безладдям“. — Про сей хаос і анархію в польській правосл. Церкві докладно пише в ґазеті „За Соборність“ (ч. 6. з 1933 р.) православний І. Власовський, секретар правосл. Товариства ім. П. Могили. — Про те саме богато знаходимо в „Ниві“ з 1930 р. в статтях о. П. Дзедзика під заг. „Неєдинені Церкви між собою“.

[6]) Се бачимо також на Лемківщині, де в 16 правосл. духовників, одначе ні оден з них не працює на освітно-економічнім полі свойого села. Темнота й матеріяльна нужда села їх зовсім не обходить. Вони лише чекають, щоби чим скорше прийшли нові вибори, підчас яких, так як давніше, моглиб лописатися аґітацією за звісною політичною партією.

[7]) Належну відправу дав „Слову“ православний В. Савійський в „Новім Часі“ (з 20. V. 1933) в статті: „Московсько-православна рептилька „Слово“ в обороні алькоголю й тютюну“.

ЧИ ВИ ЯК БАТЬКО ПРИЗАДУМАЛИСЯ НАД ТИМ, ЯК ВИГЛЯДАТИМЕ ЖИТТЯ ВАШИХ НАЙБЛИЩИХ НА ВИПАДОК ВАШОЇ НЕНАДІЙНОЇ СМЕРТИ? ЗРОБІТЬ ЦЕ НЕГАЙНО, А ТОДІ ПЕВНО ЗАБЕЗПЕЧИТЕ СВОЄ ЖИТТЯ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ Львів РИНОК Ч. 38.

Св. Отець про католицьку пресу

Міжнародне Бюро Католицьких Журналістів уладило у Святому Році міжнародне паломництво католицьких журналістів до Риму. Се паломництво „католицьких апостолів пера“ зі всіх сторін світа до гробів Апостольських Князів і до Намісника Христа на землі повинно було принести впадаючий в очи вираз тісного звязку католицьких журналістів з життям всесвітної Церкви. Рівночасно воно мало між представниками католицької преси поодиноких країв помочи навязати особисті взаємини, потрібні до організації міжнародньої акції католицької преси. Сі обі цілі вповні осягнено. Крім сего ще одну, що вправді ініціятори сего паломництва припускали, одначе не могли зачислити до програми: величава заява Св. Отця в справі католицької преси.

Між учасниками сего паломництва, а було їх коло 250, були представники 22 держав. Провід при авдієнції у Св. Отця мав граф Далля Торре, начальний редактор „Оссерваторе Романо“. Він зложив вірнопідданчу заяву Св. Отцю іменем католицької преси цілого світа. Рівночасно заповів, що в 1935 р. відбудеться у Ватикані міжнародний конґрес католицької преси з приводу 75-літнього ювилею „Оссерваторе Романо“.

Св. Отець відповідаючи підкреслив велике культурне післанництво й апостольське значіння католицької преси, подаючи напрямні її розвитку. „Оссерваторе Романо“ навів текст сеї промови Св. Отця в статті: „Висока місія католицької преси по словам Його Святости“. Факт, що Голова Церкви висказався про католицьку пресу й за нею, як також спосіб, в який Св. Отець формулував свої думки, роблять сю промову одною з найважніших, які були виголошені підчас Святого Року. Цілий католицький світ мусить приняти її до відомости й витягнути з неї практичні висновки. Католицькі письменники й журналісти можуть почути зі слів Св. Отця не лише похвалу для їх праці, але також роздумуючи над папськими словами усвідомити собі щораз більше весь тягар відповідальности, що власне підкреслив так сильно Св. Отець.

Ось головні думки папської промови: Св. Отець привитав католицьких журналістів як живих представників католицької преси цілого світа, що прибули до Риму як паломники, щоб дати світлий примір і щоби використати для себе та своєї творчости духові овочі надзвичайного Ювилейного Року. Божа заповідь: Будьте святі! — має значіння також як життєва програма для католицьких журналістів, котрі своїм паломництвом до земського центру святої Церкви перевели дуже щасливий намір. Переходячи до преси Св. Отець сказав: „Також коли підходиться до преси тільки як такої, муситься заразом спостерегти, яка повна значіння сила сего керівного орудника з такою відвагою, таким мистецтвом і зручністю. Одні казали, що журналісти се „голосова труба“ публичної опінії, інші, що вони властиво „фабриканти“ публичної опінії. Як одна так і друга дефініція здається правдивою; з сего випливає цілком виразно велика сила журналістів і рівночасно їх відповідальність“. Коли се відноситься до преси загально, то тимбільше відноситься воно до католицької преси, до католицьких журналістів. „Католицькі журналісти знають і чують се — і мають оправдану основу, бути горді на те, — що їм віддане поле праці таке широке, як самої католицької Церкви, т. зн. таке широке як цілий світ! Їх діяльність розвивається в обсягу ідей, котрий стає тим вищий, коли вони стають не лише „голосовою трубою“ або співтворцями публичної опінії, але також як подателі — і се головна основа їх істнування і їх праці — скарбів християнського життя у всіх його взаєминах до індивідуального, суспільного й публичного життя. Вони мусять передавати ті скарби, при чому вони зужитують високу й почесну якість католицького журналіста на кожду шпальту часопису, не лише на офіційні, т. зн. редакційні сторінки, котрі річ ясна найважніші, але також на т. зв. останню сторінку. Католицький журналіст повинен на всім витиснути печать Христа, так сказатиб краску крови Христа, котрій ми завдячуємо все, що називається християнським життям. Католицькі журналісти стають в такий спосіб многоцінною голосовою трубою самої Церкви, її Єрархії та її наук. Вони належать до найвищих і найблагородніших звістунів того, що Церква говорить і творить. Розуміється католицька преса силою тої функції се ще в ніякому разі не складова частина навчаючої Церкви; вона остає завсіди Церквою, що вчиться. Одначе вона оповіщує прилюдно те, що Церква навчає як Учителька народів, виповнюючи вірно заповідь її божеського Основника: Йдіть у світ і навчайте! В тім мусить лежати найвища честь, найбільше задоволення та найкраща заплата для католицького журналіста й рівночасно найсильніша спонука все більше й все ліпше поступати в їх діяльности. Коли католицькі журналісти з одної сторони се голосові труби Церкви, то з другої сторони вони перекладчики голосів вірних. Вони підхоплюють відгомін, що у вірних находять слово, думка Бога й науки непомильної Учительки, Святої Матери-Церкви. Щоб ужити модерного слова, можна назвати католицьких журналістів не лише голосовою трубою, але також голосниками Церкви, правди, віри та християнського життя“. При кінці своєї промови Св. Отець підкреслив, що поняття „католицький журналіст“ повинно означати не лише звання, але місію. Католицькі журналісти мусять бути отвертими й вільними визнавцями віри!

Апостольське благословенство, котрого Св. Отець уділив, простягається на його власне бажання не лише на редакторів і співробітників, але також на читачів і передовсім на апостолів католицької преси.

Коли возьмемо ще під увагу, що Св. Отець недавно висловився в теплих словах в письмі, писанім державним секретарем Ватикану, про „День католицької преси“, тоді побачимо, що Апостольська Столиця кладе сьогодня велику вагу на стан сильної й готової до боротьби католицької преси. Се для всіх співробітників в ділі католицької преси потішаюча певність і для всіх католиків поважна пересторога.

Мілітаризація нім. молоді

При університеті в Кельні повстав окремий інститут „Верамт“. Він має на ціли поглиблювати й доповняти оборонний спорт серед молоді. Програма інституту передбачує спеціяльний цикль викладів, які будуть виголошувати старшини райхсвери. Перший виклад мав рітмайстер Лей. Він підчеркнув, що Німці зогляду на те, що їм відібрали змогу матеріяльних зброєнь, мусять зброїтися морально, мусять особливо серед молоді будити оборонного духа. (ПАТ).

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець проголосив геройськість чеснот Божого слуги Домініка Савійо (це перший ступінь канонізації).

З кінцем липня преміер Ґембеш та мадярський міністр загр. справ були на авдієнції в Св. Вітця.

Вступний канонічний процес у справі беатифікації Папи Пія X переведено вже в епархіях: Тревізо, Мантуа, Венеція, Рим. Незабаром розпічнеться процес у св. Конґр. Обрядів.

Оссерваторе Романо (ч. 153) помістив великий допис зі Львова (1шпальта й 23 рядки) про величаве свято „Укр. Молодь Христови“.

Місія ОО. Василіян в Тухлі відбулася в липні с. р. старанням місцевого пароха о. Червінського. Місію перевели о. Ігумен Лучинський ЧСВВ і о. П. Жупанський ЧСВВ. Народу була велика скількість, кілька тисяч. Про успіх сеї місії свідчить хочби сей факт, що в члени братва Пресв. Серця Спасителя вписалося кілька соток людей.

Католицькі епископи в Злучених Державах Північної Америки видали недавно відозву „Про крізу“. В ній пишуть м. ін.: „Без впровадження в життя народів Христових ідеалів, без бажання і зрозуміння гідности, котру Бог переляв в кождого чоловіка, не може бути іскри надії зреформування нинішних народів“.

Монс. Йосиф Вільперт, декан Ап. Протонотарів і член Папської археольоґічної Комісії, святкував недавно 50 ліття свойого священства.

Посмертна згадка

† **о. д-р Іван Фіґоль** помер у львівськім шпиталі дня 3. с. м. попол. Перенесення тлінних останків відбудеться дня 4. с. м. о год. 5 попол. з каплиці анатомії при вул. Пекарській до церкви св. Петра й Павла. Дня 5. с. м. о год. 9 похорони з Архиєрейською Службою Божою. О год. 11 перенесення тлінних останків на Личаківське кладовище. Покійний уродився 1881 р., висвятився 1905 р. Був адміністратором в Коломиї, відтак ґімн. катехитом у Станиславові, де викладав також в Духовній Семинарії. Від чотирох літ викладав моральну богословію й гомілєтику у Львові в Богословській Академії. Покійний був автором „Катехитичних проповідей“ і „Ексорт“. Коротко перед смертю працював над виданням проповідей. В. І. П.!

Судьба б. послів катол. Центра

Міністр внутрішних справ Німеччини, д-р Фрік, голова націонал-соціялістичної фракції до райхстаґу, і посол д-р Ґакельберґер, звязковий між б. посольською фракцією катол. партії Центра, дійшли до слідуючого порозуміння: Стадія „безфракційности“, в якій находяться тепер давні члени фракції Центра, се тільки переходовий стан. Він продовжується тимчасово до дня 1 вересня с. р. Евентуальні бажання щодо зложення мандату або щодо переходу як госпітанта до націонал-соціялістичної партії треба зголосити звязковому. Для вияснення справи ґітлерівці висунули ряд домаганъ: Згідно з конкордатом духовні особи не входять в рахубу. Всі жінки зложать свої мандати. По можности не треба приймати послів, що мають понад 60 літ. Предсідники й секретарі професійних союзів повинні виректися тих функцій. Становище госпітанта управнює до участи у всіх фракційних засіданнях і дає можливість забирати голос і голосувати на тих засіданнях. Нема примусу носити якінебудь відзнаки чи однострої. (КАП).

Конґрес католицьких славянських студентів

Від 23—27. липня с. р. відбувся в Познані пятий всеславянський конґрес католицьких студентів. В суботу вечером 22 липня с. р. прибули учасники з Ченстохови до Познаня, де на зелізничому двірці повитали їх члени орґанізаційного комітету.

Перший день конґресу почався торжественною Службою Божою, що її відправив Його Ексцеленція Кардинал Примас Гльонд у т. зв. „Золотій каплиці“ познанської катедри. Підчас Служби Божої приступили до св. Причастя майже всі делеґати славянських народів: Українці, Поляки, Хорвати, Словінці, Чехи і Словаки. О год. 11 відбулася в університеті „Коллеґіюм Мінус“ торжественна інавґурація конґресу. Приявні були: Кард. Гльонд, познанський воєвода, командант міста, посол Винярський, проф. університету Лісовський, представники вшехпольської молоді й кореспонденти ріжних часописів. В імені орґанізаційного комітету отворив конґрес студ. В. Замойський, покликуючи на предсідника п. Ю. Леженського. До президії покликано з Українців проф. д-ра К. Чеховича. Предсідник привитав учасників зїзду і підчеркнув, що саме цього року минає чверть століття від народин ідеї католицького зединення Славян, від хвилі, коли у Відні повстала „Славянська Ліґа католицьких студентів“. Відтак в імені познанської архіепархії привитав конґрес Кард. Гльонд. Достойний промовець підчеркнув, що Познань — се місто, з якого розрослося християнство і в якому тенденції зближення всіх Славян все були живі й безперервні. В імені державних властей говорив познанський воєвода. Відтак конґрес ухвалив вислати телеґраму до св. Вітця, до Апостольського Нунція, до Кардинала Каковського, Президента Польщі і президента ради міністрів. На чергу прийшли привітні промови поодиноких делеґацій. Найперше промовив від Словаків сенатор д-р Ковалік. Його промова мала ярку політичну закраску. В ній зазначив він, що на Словаччині в справах Польщі пануе цілковита єдність думки; для Словаків не істнує ніяка квестія Поморя чи Балтійського Моря, тим менше ревізія границь. Відтак промовляли відпоручники делеґацій хорватської й чеської, вкінці української. В імені нашої делеґації привитав зїзд д-р К. Чехович і панна Галя Захаріясевич. Після привітних промов, проф. д-р Моравський з Варшави виголосив інавґураційний реферат п. н. „Католицизм у польській культурі“. Після пленарного засідання поодинокі делеґації зложили у стіп памятника Христа-Царя вінці з живих цвітів, перевязані лентами національних красок. Особливо зворушливий був момент, коли делеґації всіх славянських народів впали навколішки до спільної молитви.

Підчас пополудневих нарад відчитано ряд телеґрам: від Апостольського Нунція, Кардинала Каковського, архіеп. Пречана та інших. На тих нарадах о. д-р Перовіч, Францішканин, виголосив по хорватськи гарний реферат п. з. „Обяви сучасної господарської кризи“. Немов доповненням першого реферату був другий д-ра Долежаля з Праги п. з. „Промахи капіталізму жерелом кризи“.

Вечером в архіепископській палаті відбувся равт серед сердечного настрою. Підчас равту попрошено українську делеґацію, щоб заспівала кілька українських пісень. Серед бурі оплесків неслися мельодії таких наших пісень, як: „Ґей у лузі червона калина“, „Реве та стогне Дніпр широкий“ і т. ін. Представники поодиноких делеґацій з олівцями в руках почали просити, щоб їм подиктувати слова й мельодії деяких наших пісень. Передовсім захоплювала всіх панна Галя Захаріясевич своїм гарним голосом і грою на фортепяні.

Продовження звіту з сего конґресу буде в слідуючих числах „Нової Зорі“.

Побіда консерватистів в Ісляндії

АТЕ повідомляє: Вибори в Ісляндії принесли побіду консервативній партії. Селянська поступова партія, що досі мала владу, програла при виборах. Консерватисти здобули 48.2 проц. голосів і будуть мати 20 послів замісць 15. Стан селянської партії зменшився з 23 на 17 мандатів. Соціялісти матимуть 6 мандатів, комуністи, що дістали 7.5 проц. голосів, ні одного. Новий ісляндський парлямент має ухвалити зміну конституції, потім буде зараз розвязаний.

Росвелт підписав кодекс праці

Президент Злучених Держав Північної Америки Росвелт підписав в Гайд Парку, де він перебуває на літнім відпочинку, кодекс праці. Сей кодекс передбачує 40-годинний тиждень праці й означує мінімум робітничої платні на 14 долярів тижнево в північних стейтах і 13 долярів в полудневих. Збіжеві біржі в Ню-Йорку й Банк Трест Комп. підписали сей новий кодекс. Також 11 найбільших банкових концернів згодилося на пляни Росвелта. Радієві товариства, що мають разом 610 радіостацій, віддали себе на послуги правительства. Союз жіночих товариств, що має 2 міліони членичь, заповів бойкот тих фірм, що не поступають згідно з плянами Росвелта. Акція Росвелта обіймає щораз ширші круги.

В Еспанії знов неспокійно

Партійна боротьба на цілій території Еспанії приймає щораз остріші форми. В Мадриті ґрупа радикально-лівих робітників знищила льокаль католицької партії. В м. Віґо поліція знайшла великий склад револьверів, стрільної бавовни та інших складників до виробу бомб. З провінції надходять вістки, що майже кожді політичні збори кінчаться бійкою та інтервенцією поліції. (ПАТ.)

Німецько-італійська приязнь

На привитання прогульки фашистівської молоді, що прибула до Німеччини, відбулося приняття в італійській амбасаді в Берліні. В імени німецького правительства повитав гостей міністеріяльний радник Геґерт. Він сказав, що побіду Гітлера над комуністами можна порівняти до великих боїв, які оборонили культуру західної Европи перед азійськими ордами. Італійський амбасадор зазначив, що Німеччина мусить стати знов великою та сильною, щоби спільно з Італією зачати боротьбу з ворогами цивілізації (ПАТ).

Опаски пропуклинові й опаски черевні на обниження жолудка виробляє під ґарантією по дуже низьких цінах знане світове ЗАВЕДЕННЯ для спеціяльних бандажів

ФРАЙЛІХ

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 35.

ОСИП НАЗАРУК

ВЕНЕЦІЯ

Враження і думки з дороги.

4) Ґріб св. евангелиста Марка мав суперничати з гробом св. Петра і Павла. Без знання сего замислу Венеціян не можна зрозуміти ні їх історії, ні їх вкладу в сю церкву, ні всеї дивности її. Тому сей храм має в собі східні і західні мотиви, відти походить його грецький хрест, відти його пять плоских візантійських бань, відти його маркованні емпори, відти засада, що в цілій церкві не сміє ніде бути ні навіть найменший шматочок вапном забіленої стіни: все тут має бути з мармору, з золота, з металю або дорогого скла, — бо інакше не можна суперничати ні з величавою святинею Юстиніяна в Царгороді, ні з церквою над гробом св. Петра в Римі. І тому так у темряві іскриться мозаїка і золота мозаїка, тому такий золотистий півсумерок заляг усю святиню Марка, тому тут так блистять мармори, бронзи й оникси, тому так блимає ґранатна червень з вічних лямпад, тому до одної тільки роботи, що приміщена за головним вівтарем, ужито 2.000 дорогих каменів, тому так блистять вони відусіль, блистять фіолетно й ультрамаринно, блистять золотисто і сріблисто, блистять всіми можливими красками, а все отінене таємничою темрявою так, якби батьки найбогатшого міста тодішного світа хотіли в тіни закрити бодай трохи свій властивий замір, — гордість свою...

Pax Tibi Marce, Evangelista Meus!

Мир Тобі Марку, Мій Евангелисте!... Такий надпис часто можна подибати в сій дивній святині гордости і на полученій з нею рівно дивній палаті дожів... Дивний надпис! Бо хоч купецька держава дійсно потребувала мира, та вона рідко коли мала його: все безпокоїли її зовнішні або внутрішні війни й ріжні інші події. О, не мала спокою могутна республика св. Марка, не мала його ні від сходу, ні від заходу, ні від півночі, ні від полудня, ні від моря, ні від суші, ні від свого власного нутра. І тому мов ґірка іронія звучать ті милі слова Спасителя:

Мир Тобі Марку, Мій Евангелисте...

Чого тут нема! Чого не роздобули купці венецькі! Онде за головним вівтарем другий вівтар з чотирма колюмнами зі святині Соломона, два з них з алябастру, два з мармору.

А може хочете бачити брилу з ґраніту, на котрій сидів сам Христос Спаситель на горі, коли виголошував Нагірну Проповідь... З неї зробили вівтар у бічній наві церкви. А привезли ту овіяну леґендами брилу ґраніту, коли здобули Тир, в р. 1124. І віють від неї слова Спасителя:

Блаженні убогі духом, бо їх є царство небесне...

І мимохіть приходить на думку, що не належали до убогих духом могутні купці венецькі, ні в золото й пиху одягнені дожі їх. А пречінь, а пречінь, а пречінь з серця і з уст злинає коротка молитва і за них. Відки вона береться? Очевидно з вдячности за те, що при всіх своїх мірських, о якже часто нечистих ділах, знайшли вони час і охоту присвятити й висшій, релиґійній думці ті безмірні скарби й богацтва, що зібрані тут. Сумніваюся, чи богато тут чужинців зітхнуло до Бога в молитві за душі дожів, страшних володарів сего „міста серед води“. Я зітхнув, — може більше з сорому, бо й ми мали довго державу серед филь Дніпрових, але вона не збудувала ні одного кусника муру, ні для нас на землі, ні для Господа Бога на небі... Приходять думки, які хочу здавити в собі й тому йдучи дальше, разураз повторяю: „Мир Тобі Марку, Мій Евангелисте“...

(Дальше буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

МОЛОДЕ ПОКОЛІННЯ

Жигмонт Процишин. МОЛОДЕ ПОКОЛІННЯ. Львів 1933. Видавництво „Стрибожич“. Вінета Павла Ковжуна. Стор. 172+4 нпґ., 16°. Ціна 2.20 зол.

Вибраний недавно до Французької Академії католик повістяр Франсуа Моріяк уважає, що літературний твір тоді живий, тоді бере участь в житті душ, коли його акція таємним способом вяжеться з внутрішним життям мистця, що його створив. Мені пригадалися ті слова, коли я читав книжку про вязнів і вязничне життя недавного ще вязня Жигмонта Процишина п. з. „Молоде покоління“. Се всього друга з черги книжка видавництва „Стрибожич“, а ріжна вона від першої як захід від сходу. Пригадаймо: перша книжка „Стрибожича“ се був „фільм прийдешнього“ І. Черняви п. з. „На Сході ми“ (гл. рецензію в „Новій Зорі“ ч. 77. з 9 жовтня 1932 р.). Обі книжки наче статуя Януса з подвійним обличчам: Процишин прольоґ, Чернява епільоґ. А на імя тій статуї „молоде покоління“. Рушій обох облич, той, що дає їм ідеольоґічний вираз, се що найглибше опанувало їх істоту: ідеольоґія новочасного українського націоналізму. Націоналізму, котрого корінь глибоко вріс у загально-европейську психозу наших часів: психозу віри в перемогу сили над правом, ненависти над любовю, одиничного над універсальним, звірячого над людським.

З ідеєю націоналізму спряжені обі книжки „Стрибожича“. Та ідея наче ставина, що на ній сперті ті нові книжки. Та є між тими двома авторами велика ріжниця. Процишин прольоґ, теперішник, терпить і вся його творчість звязана нероздільно з дійсними переживаннями, надає його новелям справжнього життя і барви. Чернява епільоґ, мрійник, що віщим духом бачить майбутнє національного шовінізму; та він се майбутнє холодно вирозумовує й тому воно нас не зворушує, здається нам чужим та далеким. А проте: чи такий великий простір і час ділять творців „боєвої акції під Безданами“ 1908 р. від тих же самих творців акції 13 травня 1926., санації й Б. Б. В. Р.?... Щойно в порівнанні з Процишином Чернява набирає барви й життя і тепер лише бачу, що холодний звірський Чернява лише консеквенція теплого людського Процишина. Процишин причина, Чернява вислід. А обом присвічує одно „сонце Сатани“, — ідеольоґія насилля. Перший учиться її, другий навчає; перший практикує, другий викладає. Першого бють, другий учить бити.

Талант Процишина знаходить свій початок у терпіннях і змаганні його власного життя, богатого в переживання, в реальні факти; Чернява виводить факти з уяви, словом: говорить. Процишин, попри ідею ненависти й насилля, всетаки має велику ідею: любови й саможертви за свій нарід; Чернява лиш ідею: луплення скіри й „ломання костей“. Процишин навіть в описі, межуючім з трубою порнографією, не затрачує свого ідеалізму; Чернява навіть в описі ідеальної любови не забуває про цинічні мотта.

І коли книжка Процишина, попри свої великі гріхи, має справжню літературну вартість і життя в собі, то се тому, що внутрішнє життя новеліста таки осяяне — попри ненависть — великою ідеєю любови й саможертви та що „Молоде покоління“ служить до того, щоб сю ідею висловити.

В книжці Ж. Процишина п. з. „Молоде покоління“ є 15 оповідань. Під тематичним оглядом діляться вони на дві ґрупи: оповідання про переміни в психіці молодого покоління, викликані подіями 1918 і наступних років, та оповідання про життя молодих тюремників, які дісталися до тюрми головно як жертви революційного руху нашого часу.

В оповіданню „Стасік“ автор представляє ломання душі молоденького Українця на дивний для нього вид: переміну приятеля Стасіка на провідника ворожої стежі. Подібно в оповіданні „Батько й син“ представлено враження нашого молодого хлопця з боротьб 1918 року у Львові. Переміна з приятеля на ворога вже наступила й у третім оповіданно „Червона Шапочка“ бачимо вже молодого революціонера як убиває батька своєї дівчини, послушний приказам тайної орґанізації. Прочі оповідання мають уже за тему життя вязнів, головно політичних („Княжа вечеря“, „Лист із тюрми“, „Ялинка“, „Мамин син“, „Троє дівчат за ґратами“, „Камінь у тихому плесі“ й і.); та є теж прецікаві новелі з життя неполітичних вязнів („Прокіп Озеро“, „Ліва кампа“). В усіх тих новелях автор уміло представив переміни в душах тих вязнів, переміни переважно в боєвім напрямі, рідко коли мінорнім („Божевілля“). Виходить, що тюрма се свого рода виховальня революціонерів.

Вже самі мотта вказують у Процишина на ідеалізм, ідеалізм повороту до старої клясичної, все тенденційної літератури. Поворот замітний у всяких фанатиків ідеольоґій, і большевицької і націоналістичної. Мотта переважно ямбами писані. І переважно ямбічний їх настрій[1]). Процишин пише книжку для чину, який вона має зродити в читачеви. Не хочу називати ідеольоґії й чину, які пропаґує „Молоде покоління“, бо наразився б я і на конфіскату і на закид денунціяції. І хоч я далекий від тої ідеольоґії й ніяк не хочу поручати її молодому поколінню, а навпаки, бажав би се покоління охоронити від такої ідеольоґії й рівнойдучої з нею акції, то проте вважаю книжку Процишина за корисну для старого покоління, того що ніяк не може зрозуміти молодих. Книжка Процишина дуже шкідлива для молодих, та високо педаґоґічна для старших. Я сказав би негативно педаґоґічна. І корисна навіть для ворожої національно сторони: може навчить декого з насильників розуміти психіку, так дуже-дуже польську, такого Процишина й тов., тих з „молодого покоління“ України. Може відчинить декому очі на потребу реформ у вязниці. Може навчить зрозуміти те велике право, що донедавна раб, ставши вільним, повинен піднестися на педестал пана-лицаря, а не пана-раба. І може навчить навіть декого з молодих чуженаціональних шовіністів, що ненависть і насилля родять лише гріх і ще гіршу, насильну, глуху, завзяту ненависть, стрільний порох дикої революції на зразок гайдамачини.

Рівночасно з виходом „Молодого покоління“ йде широка дискусія по наших часописах на тему етики молодих націоналістів. Як вони можуть „заборонювати“ молоді йти на „Свято У. М. Христові“, як вони можуть видурювати в селян протести проти того свята, як вони можуть... і т. д. Можуть. Повчить вас про се Процишин: їх „етика“, етика боєвиків, зовсім інша. „Я пю за її (молодости) чесність: бо-ж вона й ошукає і вкраде й обманить найкращого приятеля, щоб тільки стати в пригоді Нації...“ (ст. 103). Вони, вбиваючи скритовбийче людину, лише зрівноважено-спокійні, послушні намірови й присязі („Червона Шапочка“ 28—29 ст.). Бог і Його закони не істнують для них. Вони не мають абсолютної ціли в життю; жиють нервами, настроєм, емоцією і в найліпшім разі дисципліною присяги, зложеної студеним теоретикам насилля. Евентуально величезною гордістю, правдивим, але ще підсвідомим люциферизмом: „Нас піонірів **Великодня** (товстими буквами) поведуть завтра до церкви святкувати Великдень“ (мал. б.), глузує вязень з молодого покоління (45 ст.). І застановившися, доходить до байронівського скептицизму. (А візьмім під мікроскоп твори іншого ідеольоґа-белетриста „молодого покоління“, Полянича: чи їх байронівська скептична усмішка не відкриває нам бакциля-обличча романтичної людини, що проте доросла вже на тілько, щоб сумніватися в правильність своєї ціли, хоч ще не своїх романтично-емоціональних шляхів?...).

Консеквентно й льоґічно: емоціональний ідеалізм по якімсь часі через скепсіс перейде в практичний нігілістичний еґотизм. Бо не кождий з тих вязнів дорасте до шибениці як завершення. В більшости з них брудні орудники опоганять ціль і чисту ясну загальну ціль замінять на брудну власну. Осягнувши мету Процишини ідеалісти-вязні стануть Черняями насильниками-катами. Або ще гірше: з боєвиків перейдуть на боївкарів, з П. П. С. до „тата Тасемки“[2])...

Дрібні натяки упадку тих ідеалістів без абсолютної ціли маємо вже в самій книжці „Молоде покоління“. В новелі „Мамин син“ оповідач (в першій особі однини!) спокійно допускає, щоб його товариш у келії, одинокий син нещасної матери — повісився. „Вершок драми крився в надлюдській упертости, яку я протиставив мому сумлінню, що настирливо штовхало мене, негайно встати та прорізати мотуз!... Або це радше, я скажу вам просто, без поетичних (!) обиняків: Мені грозив бойкот“... і длятого оповідач лишив вішеника, аби застиг... „Невжеж я був садистом!?...“ — „Бачу, як ваші етичні принципи осуджують мій „брак сумління“!... Та тямте, що тендітному законові людини із шовковою шатою на чисто вимитому тілі, не сила змагатися з правом важко тканого рядна на незагоєних ранах!...“.

Чим же ріжниться сей ідеаліст від звичайного злочинця?! Я осуджую його, але і розумію його. Без абсолютної ціли в життю нема абсолютної етики. І коли ми серед молодих боєвиків бачимо так богато ідеалістів, то се лиш тому, що вони ще молоді, що вони не зірвали ще заслони зі статуї сфінкса й не знають, що імя їх „невідомого бога“ одне й жахливе: Сатана. Забувають про те, що напнята тятива викидає стрілу понад болотом лише на певну віддаль і час. І коли стріла перелетить ті межі, то попаде не в мету, а в болото землі...

„Молоде покоління“ Процишина се спів про те, що родить силу й пімсту — спів про бунт. Майже кожна новеля змагає до того, щоби бути як той „камінь у тихому плесі“. І тим, що автор мав богато переживань, що він при

---

[1]) Для прикладу:
„Під важко кладеною стиртою часу
жеврів вуглик у старому попелищі...
Здіймайте стирту геть, бо всю її красу,
тягар і вартість—нині ще цей вуглик знищить!“
(ст. 58).

[2]) Провідник банди шантажистів-грабіжників і рівночасно радник міста Варшави; вийшов з революціонерів ППС.

тім справжній талант, книжка може стати тим каменем для молодого покоління. Бо орудники Процишина як письменника небуденні: тематика цікава і оригінальний живий стиль. Вже давно не читав я на галицькім загумінку таких актуальних порівнань і епізодів, як у Процишина:

„...в Прокопа Озера була стать, мов у того, засмаженого сонцем косаря, що висить розмальований на стіні в кооперативі. Що більше: його лице нагадувало молодого Івана Хрестителя з церкви, а очі були справжнім озером“ (ст. 69).

або:

„у вухах повно цього пташиного гомону та мила... Вами заволоділа дитяча примха і ви милите вуха ще більше, щоби... замилити пташиний гомін. Тепер стоїть вам у голові глухий шум, що наче живий мур відокремлює вас від усіх зовнішніх звуків!... Згодом сполікуєте вуха і глухий шум уступає. На його місце приходить з невідпертою силою пташине щебетання... Його вам рішуче змити не дасться!...“ (ст. 110).

Всі ті порівнання радше сприймального, ніж комбінативного характеру, подібно як і теми Процишина майже всі з реально-пережитого, а не уявно-створеного. Се шлях для письменника лекший і певніший. Але се може й бути причиною, що в майбутньому Процишин не дасть нічого більшого над репортажі. Особливо, коли його внутрішнє життя не звяжеться з абсолютною, великою і благородною ідеєю, якій на ім'я християнство. Не виросте він тоді поза польську націоналістично-боєву повстанську психозу. І надальше з його чистих, блакитних очей прозиратимуть насмішливі вогники Стасіка чи іншого Антка.

А проте маю надію, що природно-християнське й людське візьме в душі Процишина верх над поганським націоналізмом. На се вказує новеля „Божевілля“. В ній автор вспів уже вийти з вузько націоналістичного загумінка та ступив бодай кількома ступенями в світ людей. Коли той світ просяє християнська ідея (а вона так легко годиться й освячує правдивий патріотизм), то з Процишина виріс би справжній великий поет-епік. А коли він залишиться без тої всеоживляючої ідеї, то або потоне в еро- й еготизмі або зломиться і... „з вас ще буде комуніст“, як з його ідеольогічного ровесника Ю. Косача.

Арамік.

НОВІ ВИДАННЯ

РІДНА МОВА, Науково-популярний місячник, присвячений вивченню української мови. Серпень, 1933, ч. 8. Рік І. — Зміст: Ів. Огієнко: Родовий множини на -ей, -ий. Гр. Ільїнський: Закінчення -ові в давальнім однини в українській мові. І. Борщак: Европа про українську мову XVII—XVIII століття. І. Огієнко: Остатись-остати, трапити-трафити. Ів. Коровицький: Скорочення в нашій літературній мові. о. Д. Хитарко: Почати й почити. Ф. Луців: Українська мова в Америці. Яр. Мандюкова: Мода й мова. Дід Огій: Граматика малої Лесі: Х. Ще про життя слів. — Життя слів, семасіологічні нариси. — Чистота й правильність української мови, замітки про окремі слова. — Українська мова в „Записках“ ВУАН, бібліографічний огляд. — Від Редакції й Адміністрації. Різне: Нема з чого вчитися укр. мови в Америці. Занечищення укр. мови в Канаді. — Адреса „Рідної Мови“: Варшава, вул. Стальова ч. 25 м. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., чвертьрічна 1.50 зл., за границею річно 1 ам. дол. Конто чекове П. К. О. ч. 27.110. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову“ від першого числа.

Скачи, враже, як пан каже...

Семейний журнал родини А. Крушельницьких „Критика“ встругнув нову штуку: своє четверте чергове число видав аж у двох накладах. Один наклад для вжитку так би сказати приватного, другий для публичного, інакше кажучи для одного... посольства. В першім накладі некрольог М. Скрипника виглядав ось як:

МИКОЛА СКРИПНИК

(Посмертна згадка).

Дня 7 липня ц. р. покінчив своє життя вистрілом з револьверу бувш. народній комісар освіти УСРР — Микола Скрипник. — Ледве минув рік, як Радянська Україна відсвяткувала з великим ентузіязмом 60-ліття цього визначного українця-комуніста, — як ось, зовсім несподівано, прийшла до нас нежданна, неправдоподібна звістка про самогубство Миколи Скрипника, — одного з найбільш передових діячів Радянської України, але й одного з найстарших і найдавніших комуністів, співтоварища праці Леніна. — Микола Скрипник — це давній революціонер і каторжник царської Росії — від 1901—1914 шість разів засланий то на північ Росії, то на Сибір. Цей революціонер, після перемоги соціяльної революції, працює на Україні то як голова її робітничо-селянського уряду, то як народній комісар внутрішніх справ, то як народній комісар юстиції, — то від 1926—1933 р. як народній комісар освіти. — На всіх становищах і, головно, на останньому своєму довголітньому пості записався Микола Скрипник незатертими буквами на сторінках історії Радянської України, переводячи в чин постанову партії про українізацію й розбудовуючи всебічно шкільництво Радянської України. — Заслуги М. Скрипника для пролетаріяту Радянської України, великі самі собою, — з кожним роком розбудови радянського соціялістичного життя України ставатимуть видніші. Чим замітніша буде роля українського пролетаріяту міста й села в союзі національних пролетаріятів, — тим яснішими ставатимуть заслуги Миколи Скрипника для пролетаріяту Радянської України й усього Радянського Союзу.

Очевидно такий текст „Критики“, еретичний зі становища товариша Постишева й інших московських диктаторів голодної „української держави“ за Збручем, не видержав критики „приятелів людства“ (читай: одного посольства...). Бо як можна називати „шкідника радянського будівництва“ такими гарними словами?!

Зараз отже по тій критиці „Критику“ з усіх книгарень та кіосків відібрано, а на її місце прийшло нове видання, з „поправленим“ „некрольогом“. Сей „очищений“ від ухилів та апробований „некрольог“ такий:

Із цього місця усуваємо в цілому накладі посмертну згадку про Миколу Скрипника. — Робимо це на домагання одного з членів редакційної колегії, неприявного у Львові в часі зредагування й віддання тієї згадки до друку, погоджуючися з тим, що ця згадка, надрукована в кільканацяти передцензурних примірниках, не всебічно насвітлює діяльність М. Скрипника й, головно, не оцінює належно останнього його вчинку. — Критично-аналітичну статтю про діяльність М. Скрипника та про його останній вчинок подамо в найближчому числі.

В сім другім накладі нема вже навіть чорної обвідки довкола того „некрольогу“. І справедливо: чогож тут жалувати? Атже се наложив на себе руку „шкідник радянського будівництва“.

Як бачимо найшовся навіть якийсь новий „член редакційної колегії“, якого так обурило славословіє Скрипникови, що і т. д.

Розуміємо, товаришу Антоне, Ваш ухил: Ви просто виїхали на ферії й певно віддали на той час редакцію в руки котрогось молодого члена Вашої многочисленної Рідні. Ну й от молодий чоловік, мабуть іще недавно ярий націоналіст, забув про „Ваші“ цінні вказівки та вскочив у гречку... А Ви попеклися, чи то пак, Вас було попечено. Так, популяція й семейне життя має свої нелюбі сторони. Одна з них конечність точного нагляду над бунтівничими членами семейного колхозу. А дбати треба, бо посада тепла, ну і в нас вона, в буржуазному пеклі, а не в раї за Збручем...

Не-Озірік.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НА ВЕЛИКУ УКРАЇНУ вислано з Московщини „ударні бриґади“ московських робітників, щоби забрати якнайбільше збіжжа від українського селянина. На той час замкнено фабрики. Крім тих робітничих бриґад виїхав на села й „всеукраїнський староста“ Петровський. Він обїзджає колхози Никопільщини та закликає українських селян, щоб віддали державі якнайбільше збіжжа.

У ЗВЯЗКУ З САМОГУБСТВОМ СКРИПНИКА паризький „Ле Журналь“ оповістив допис з Москви. В нім пишеться, що Скрипник був невдоволений політикою Сталіна й хотів застосувати ту статю всесоюзної конституції, яка дає Україні право проголосити свою незалежність. Перед авдієнцею у Сталіна секретар диктатора хотів його зревідувати. Тоді Скрипник, який мав намір убити Сталіна, сам застрілився. — Довкруги смерти Скрипника кружляють ріжні вістки, тільки не знати кілько в тім правди.

ДО УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО ДОМУ в Вінніпеґу ввійшов відділ поліції і перевів остру ревізію книг, кореспонденцій і документів сего т-ва. Се сталося на жалоби Українців-робітників, що вплачували гроші на обезпечення в разі недуги або смерти. Тимчасом сі гроші мали йти на комуністичну пропаґанду (ПАТ).

ПРОЄКТ НОВОЇ КОНСТИТУЦІЇ ПОЛЬЩІ. Варшавський кореспондент „Хвілі“ повідомляє, що під проводом през. Славека відбулося засідання полученых конституційних груп сойму й сенату БВВР. Референт віцемарш. сойму Цар представив свій проєкт нової конституції, котрий передбачує значне скріплення влади сенату.

„ПРОТИВОЄННИЙ ДЕНЬ“, який уладжували всі комуністи 1 серпня, випав в Польщі спокійно.

В НІМЕЧЧИНІ підчас „противоєнного дня“ поліція увязнила кількадесять комуністів за розкидування летючок. В Тондерні комуністи побили гітлерівців. В Плявені поліція вбила комуніста підчас втечі. Увязнених комуністів відставлено до концентраційного табору в Оранієнбавмі.

НІМЕЦЬКИЙ АМБАСАДОР В МОСКВІ фон Діркссн перенесений до Токія. Його місце обійме німецький делеґат на розброєневу конференцію Надольни.

В НІМЕЧЧИНІ увязнено коло 2.000 осіб за підготовку протигітлерівських демонстрацій. Їх замкнено в концентраційних таборах. Також увязнено богато гітлерівських штурмовців під закидом співпраці з комуністами.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ слідить з великою увагою поступування німецьких офійних кругів супроти австрійського правительства. Анґлійські офіційні круги вказують на нарушування Німцями постанов трактатів у Версалі та Ст. Жермен. Анґлія не допустить, щоб Австрія була все предметом нападів зі сторони Німеччини („Курер Варш.“).

МЕКДОНАЛД має в найблищому часі уступити.

В ЛОНДОНІ відбулася велика противоєнна і протифашистівська маніфестація в 19-ту річницю вибуху світової війни. В ній взяло участь понад 30.000 осіб з цілої Анґлії.

АНҐЛІЙСЬКІ ФАШИСТИ хотіли уладити в Манчестері свою маніфестацію. Одначе робітники їх розігнали.

В ІРЛЯНДІЇ правительство де Валери приступило до ліквідації молодої партії фашистів, т. з. орґанізації „синіх сорочок“. Поліція перевела в ночі ряд ревізій в мешканнях членів фашистівської партії та сконфіскувала зброю навіть у тих, хто мав дозвіл носити зброю.

У ФРАНЦІЇ зачалися великі летунські маневри при участи понад 600 військових літаків.

ФРАНЦУЗЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ заняли ґрупу малих островів, що лежать між Филипинами й побережжам Індокитаю. Більшість тих островів незамешкала, на деяких мешкає мала скількість Китайців. Японія запротестувала проти французької окупації тих островів, бо вони належать до неї.

В ЕСПАНІЇ по проголошенні присуду на учасників монархістичного заговору наступили грізні заворушення. Монархісти получилися з фашистами і приготовлялися до повалення республиканського устрою. Влада перевела численні ревізії й увязнення.

ІТАЛІЙСЬКА ФЛЬОТА заняла на Середземнім Морі три незамешкалі острови, які досі належали до Греції. Грецький міністр закорд. справ вислав до Італії протестаційну ноту.

В РИМСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ КОЛАХ твердять, що у висліді розмов мадярського премієра Ґембеша з Муссолінієм, Італія буде підпирати домагання Мадярщини в справі рівноуправнення її зброєнь зі зброєннями держав Малої Антанти.

ЮҐОСЛАВЯНСЬКО-ІТАЛІЙСЬКИЙ торговельний і навіґаційний договори продовжено до 1 грудня с. р. В найближім часі зачнуться нові переговори в справі заключення нового торговельного й цлового договору між Югославією та Італією.

МАДЯРЩИНА виступить офіціяльно на осінній сесії Союзу Народів з домаганням ревізії договору в Тріяноні.

ГОЛЯНДСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО видало цлий ряд заряджень, з котрих виходить, що Голяндія вступає на шлях далекойдучої інтеренції держави в економічне життя. Голяндія і Швайцарія се дві европейські держави, котрі найдовше трималися засади економічного лібералізму.

ТУРЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО запросило до нової турецької столиці Анґори з приводу 10-ліття проголошення турецької республики: Сталіна, Молотова, Літвінова, Цальдаріса, грецького премієра, Максімоса, грецького мін. закорд. справ і Тітулеску, ромунського мін. закорд. справ.

СОВІТСЬКІ МАНЕВРИ над польською границею сего літа не відбудуться. Се черговий наслідок совітсько-польської „приязни“.

ЛІТВІНОВ прибув несподівано до Парижа, де має стрінутися з довіреною особою Росвелта. Мають обговорити умови зближення між совітами та Злученими Державами Північної Америки.

ПРЕДСТАВНИК РОСВЕЛТА сенатор Барух (Жид) має вести переговори з Літвіновим в справі признання Совітів Америкою. Америка мабуть тому хоче прискорити визнання СССР, що Франція й Анґлія ведуть з СССР торговельні переговори. Рішення в тій справі моглиб вплинути некорисно на майбутні американсько-совітські взаємини (ПАТ). Отже бізнес передовсім!

В ІНДІЇ анґлійські війська ведуть правильну війну з повстанцями. Військові літаки обкидують бомбами оселі повстанців. Населення покидає оселі та втікає в гори й ліси.

НОВИНКИ

Маркіянове Свято на Білій Горі. Дня 13 серпня с. р. Преосв. Кир Іван відправить Архиерейську Службу Божу з проповідею і Панахидою в сослуженні дооколичного духовенства на Білій Горі в Підлисю під Хрестом Маркіяна Шашкевича.

Висока Рада укр. еміґрантів у Парижі видала відозву до цілого світу в справі допомоги голодуючим на Україні. Відозву поширила аґенція „Офінор“. „Осс. Ром.“ помістив сю відозву в цілости.

В память Гетьмана Івана Мазепи відбулася святочна академія в с. Жидичин, пов. Луцьк на Волині.

Луговий попис-фестин відбувся 30 липня с. р. в с. Бірки Домініканські, пов. Львів. На фестин прибули Луги з Бірок Янівських і Ясниськ. Всі вправи: мішані, хустинами, палицями й ритмічні до слів пісні „Накрила нічка“ випали гарно. Відтак відбулася дефіляда всіх Лугів перед делеґатом Великого Лугу зі Львова й головами сусідних Лугів. Фестин закінчено відспіванням Лугового гимну.

В с. Зарудці, пов. Львів, відбувся Луговий фестин 30 липня с. р. Одначе постерунковий заборонив робити вправи, покликуючися на те, що в дозволі від влади нема вичислених вправ. Тому фестин відбувся без вправ. Було богато молоді з сусідних сіл.

Молодь середних шкіл буде обовязана носити на лівім рукаві шкільного одностою щитики з барвою школи і з вишитим числом. На підставі розпорядку мін-ва освіти з 27. III. 1933 р. ч. I. Пр. 341/33 у справі одягу шкільної молоді, наші ученики державних ґімназій з українською викладовою мовою будуть носити такі числа: Львів, акад. ґімназія—ч. 571; філія акад. ґімназії—ч. 572; Станиславів, держ. ґімназія — ч. 597; Коломия, держ. ґіманзія—ч. 591; Перемишль, держ. ґімназія — ч. 480. Сей розпорядок входить в життя з початком нового шкільного року.

Неймовірне. Українська преса повідомляє, що наші наймолодші „горе-патріоти“ повели неперебірчиву аґітацію проти вакаційних осель на Остодорі й Соколі, закидуючи „хрунівство“ проводови тих осель. Грозили навіть підпалом таборів. Треба було аж двом типам наганяти розум до голови при помочи ґрішучих „арґументів“, щоби їх успокоїти.

В Богородчанах, пов. Станиславів, перун ударив на полі в полукіпок збіжжа, під котрим скрилися 4 особи. Дві з них, Марія Матковець і Олена Курилюк погибли на місці, дві інші особи легко поражені.

Перун убив в Тяжеві, пов. Станиславів, слугу місцевого священика, Олексу Дорошенка разом з двома кіньми. Він орав на полі підчас бурі.

Сильна буря перейшла над Мостами Великими й околицею. В селі Кожумин перун убив 30-літного М. Портика. В Бутинах перун ударив в ґрупу хлопців, що скрилися під дубом. Один з парубків, 19-літний Грабант, убитий на місці, другий оглушений, третій легко поражений.

На Ґуцульщині є тепер 18 таборів польських скавтів. Вони мають за завдання „сповнювання спеціяльної культурної ролі серед місцевого населення“.

Ідовиті гадюки появилися в ріці Стир на Волині. Влада заборонила купатися в тій ріці.

Большевики завели на залізницях військову диктатуру. За найменший промах чекає винних смерть або Соловки.

Слідами Скрипника. У Львові застрілився Микола Стронський, урядник совітського консуляту у Львові. Він походив з Дрогобиччини.

Доведені до розпуки голодом мешканці Коростеня й сусідних сіл у Київщині, напали на склад збіжжа й убили кількох комуністів. Карна експедиція ҐПУ з танком, артилерією й ґазами знищила ту околицю, а людей вимордувала.

Недалеко Літторії в Італії повстане на висушених багнах до 21. 4. 1934 нова місцевість „Сабавдія“.

Страшний вибух бомби. На пограничній югославянській стації Тополь-ниця передали начальникови стації пакунок від невідомого осібняка з Мадярщини. Коли пакунок отворили, наступив вибух. Погибли на місци начальник стації й один урядник, два інші урядники тяжко ранені. Власти ведуть слідство.

В Брукселі закінчив свої наради XII-ий міжнародний конґрес бібліоґрафів.

Понад 2 міліони передплатників мають анґлійські популярні часописи „Дейли Експрес“ і „Дейли Гералд“. Оба орґани „Партії Праці“.

Вязнична келія в Ляндсберґу, в котрій сидів Гітлер в 1923 р. по невдалім замаху, буде відчинена для публичного оглядання.

Наслідком пресового розпорядку австрійського правительства зі шпальт преси зникли крикливі заголовки й підзаголовки. Поважна преса приняла цей розпорядок з вдоволенням.

В Тиролі в селі Ерль згорів театральний будинок для пасійних вистав. В нім відбувалися від 300 літ вистави страстей Христа. Підозрівають політичний підпал.

В протестантських церквах введено гітлерівське поздоровлення через піднесення правої руки до гори. Такий наказ видала начальна консисторія евангелицької церкви.

Воздушна труба перейшла над Німеччиною здовж зелізничого шляху Берлін—Гамбурґ. В промірі 40 км. знищені всі комунікаційні получення. Богато домів збурених. Великі втрати.

Протижидівські демонстрації Арабів вибухли в Адгамії коло Баґдаду. Товпа Арабів з протижидівськими транспарентами перейшла вулицями міста, бючи по дорозі переходячих Жидів.

Голод в Китаю загрожує 100 міліонам людей. Внаслідок великих повеней і язви саранчі населення з 250 великих районів Китаю втікає до південних провінцій. Китайські власти безрадні супроти сеї катастрофи.

Землетрус навістив долішний Єгипет. В Каїрі відчули також сильні підземні потрясення.

В Нюйорку на підставі нового кодексу праці знайшло працю 18.000 робітників. Росвелт сподіється в серпні с. р. дати працю двом міліонам робітників.

В Америці перенесуть 200.000 робітників з тяжкого промислу й копалень на малі фарми.

Ліцитація хмародера на 15 поверхів відбулося недавно в Нюйорку. Його побудовано в 1929 р. коштом 30 міліонів долярів. Тепер продано його на ліцитації за 4,450.000 долярів.

Небувалі холоди панують у стейті Монтана у Злуч. Державах Півн. Америки. Населення ходить в зимових одягах. В інших стейтах панують спеки.

Велика спека в Америці. У східних і середних стейтах Злучених Держав Північної Америки були небувалі спеки, по котрих слідували бурі. Жертвою тих спек впало досі 148 осіб. В самім Нюйорку померло 10 осіб. Термометр показує 100° Фаренгайта в тіни. Такої температури не нотовано від 15 літ.

Доляр у приватних оборотах 6.45—6.55 зол. Банк Польський платив 6.45—6.55 зол. Золотий доляр 9.08 зол. Тенденція вижидаюча.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

(Ціни в зл.):

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3.—
Ч. 3.	**Спіритизм**	2.—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0.80
Ч. 5.	**Я. Л. Секти й сектанти**	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси**	1.50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3.00
Ч. 9.	**Борці за Церкву.** Часть І. **Св. Павло**	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0.60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добровільний даток).	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80
Ч. 15.	**Борці за Церкву Ч. II.**	2.—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	**Еп. Гр. Хомишин.** Пастирський Лист про політ. положення	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі**	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2.00
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1.00
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї**	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни** (Паст. Лист)	0.40

ИНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	**Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3.00
о. Д-р Т. Галущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літург. мови**	0.20
Д-р С. Томашівський:	**Десять літ україн. ського питання в Польщі**	1.50
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки.	1.00
Д-р Ст. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику**	2.00
О. Назарук:	**Роксоляна** (повість).	12.00
О. Н.:	**Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0.50
Проф. Л. Коплер:	**Релиґія й політика**	1.80
С. Томашівський:	**Історик, політик, публіцист**	1.00
Д-р Осип Назарук:	**На калиновім мості** (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук:	**Католицький журналіст обвинуваченій за державну зраду**	1.30
Станислав Лось:	**За конструктивну політику на Червоній Руси**	1.00

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

АДВОКАТ

емер. суддя

Осип Капустинський

отворив в Гусятині в липни ц. р. адвокатську канцелярію й веде її в новім домі Вп. Тарнавського.

НАПРАВУ ВІЧНИХ ПЕР
солідно й дешево виконує
„PRECYZJA“
Львів, Рутовського 10 (в брамі)
Напроти костела Єзуїтів

ГЕМОРОЇДИ

Гемороїдальні чіпки Ґонсецкого

(з когутиком) усувають біль, печення, кровавлення, свербіння, ґоять ранки і зменшують ґузи (жиляки). Продають аптики. 4-10

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. I. пов.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснования 1909.

КІНА

АТЛЯНТІК нечинне до 14. VIII. з причини реконструкції.
КАСІНО: Льорель і Гарді в подружій неволі.
КОПЕРНИК: Дивний дім.
МАРУСЕНЬКА: Дивний дім.
МІРАЖ: Бічна вулиця і Бастер Кітон.
ПАЛЯС: Моя жінка авантурниця.
СТИЛЕВЕ нечинне з причини реконструкції.
УТІХА: Дівчина з гір і ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шап. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ
Львів, улиця Собіського ч. 3

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“

КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 **Телєфон ч. 60-04.**

ЦИНК ДОРОЖІЄ

Хто хоче набути найліпший матеріял до покриття дахів чистою цинковою бляхою, по нинішній виїмково низькій ціні, нехай спішиться з замовленням.

Замовлення приймає, всяких вияснень уділяє безплатно

„БЛЯХА ЦИНКОВА“

Бюро Продажі Польських Вальцівень Цинку Сп. з об. порукою.

Катовиці, вул. Марійська ч. 11. — Телєфон 12-61

ЦІНИ ОҐОЛОШЕНЬ:

1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 10 серпня 1933. Ч. 59 (657).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам.доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Галицька Земля протестує

проти московської політики на Великій Україні.

Галицька Земля зачинає стихійно протестувати проти безприміpного морального й фізичного винищування Великої України червоною Москвою. Перший зачав протестаційну акцію Угнів. На нараді 3. с. м. ухвалено одноголосно ряд резолюцій. В них стверджується, що між Україною й Москвою йде безперервна війна. Всіх Українців кличе Угнів на протестаційний фронт проти нищення релігії та плянового виголоджування міліонів наших братів на Вел. Україні. Незабаром має відбутися в Угневі повітове протестаційне віче. — Дня 6. с. м. відбулися у Львові сходини т-ва українських дозорців і домашньої прислуги „Воля". Принято одноголосно протестаційні резолюції. — Тогож дня в с. Грушів, пов. Дрогобич, відбувалося ювилейне свято 25-ліття істнування т-ва „Просвіти" при участи понад 2000 осіб і делеґатів з цілого повіту. Підчас академії ухвалено одноголосно рішучий протест проти плянового нищення України червоною Москвою і привіт братам на Великій Україні.

„Чистка" у Всеукраїнській Академії Наук

Польська преса повідомляє: По відомостям з Москви, совітські власти перевели недавно чергову реорґанізацію Всеукраїнської Академії Наук в Київі. На підставі рішення окремої комісії, котра перевела „чистку" особового складу ВУАН, „вичищено" з КП(б)У 30 членів Академії й наукових робітників. Серед виключених находиться м. ін. совітський представник у Празі М. Левицький, відомий український комуніст з Галичини. Його увязнили разом з іншими українськими опозиціонерами у звязку з самогубством Скрипника. З цілого складу ВУАН залишилося заледви 9 членів. Всіх інших виключено або завішено в правах членів на протязі одного року.

Зміна конституції в Польщі

На XII-ім зїзді леґіоністів у Варшаві през. Славек виголосив політичну промову. В ній представив проект нової конституції. Права президента Р. П. мають бути поширені. Звязок горожанина з державою буде затіснений. Сенат буде мати рівний голос зі соймом. 2/3 членів сенату буде з вибору, 1/3 з номінації президента Р. П. Право вибору до сенату матимуть тільки „заслужені люди", що одержали ордер „віртуті мілітарі" або „хрест незалежности". Сенат се буде постійна інституція, що 2 або 3 роки відновлювана. Ордер „віртуті мілітарі" має 6.000 осіб, „хрест незалежности" около 16.000 осіб, отже разом около 22.000 осіб буде вибирати сенаторів. Розуміється, що Українці, Білорусини, Жиди не матимуть ніякого впливу на вибори до сенату.

Гітлєр творить сенат в Монахові

ПАТ повідомляє з Берліна: На конференції нац. соціялістичних провідників у Берхтесґабені 5. с. м. Гітлєр виголосив тригодинну промову. В ній вказав на боротьбу з безробіттям як на передову точку господарської програми. Акцію проти безробіття поділили на три етапи. Перший закінчився тепер. Другий має недопустити до збільшення безробіття в зимі. Третій зачнеться з весною. Відтак Гітлєр обговорив справу начального проводу в партії й державі, підкреслюючи, що він мусить одержати підстави постійні й незалежні від персональних змін. Найвище місце як начальний партійний уряд займе в будучности сенат, утворений з найстарших і найвизначніших членів нац. соц. партії з постійним осідком у Монахові. Партія рішена вдержати владу всіми засобами. Вкінці Гітлєр обговорив справи закордонної політики, про які офіціяльний нац. соц. комунікат докладніше не згадує. В політичних кругах здогадуються, що Гітлєр говорив про відносини до Австрії та положення в справі розброєння. — І в Німеччині і в Польщі сенат матиме велику владу.

Німеччина хоче мира, але німецького

В неділю, 6 с. м. відбувся на полях Темпельгофу під Берліном перегляд 6 нац. соц. штурмових бриґад з Берліна й Бранденбурґії при участи около 100 тисяч штурмовиків в одностроях з прапорами й орхестрами. Командант східної ґрупи Ґайнс заявив м. ін.: „Ми станули тут, щоби заявити світови, що в Німеччині панує тепер нове покоління, котре хоче мира, але це мусить бути німецький мир!" Обхід закінчився промовою шефа штурмівок Рема. Він взивав до дисципліни й послуху вождови та підкреслив, що брунатна армія не понехає боротьби аж доки ціла Німеччина не перейметься духом національного соціялізму й не стане знов німецьким краєм, доки не буде знищене все, що суперечне з німецьким характером. (ПАТ).

Нові розпорядки Росвелта

Президент Злучених Держав Півн. Америки Росвелт предложив декларацію в справі „промислового мира", котру видали провідники робітників і промисловців. В тій цілі іменував 7-особову раду для удержання „промислового мира". У відозві Росвелт взиває світ капіталу й праці для понехання страйків, льокавтів і аґресивности в добі кризи. Акція Росвелта розвивається успішно.

Ґаз в салі нюйорської біржі

ПАТ повідомляє з Нюйорку: Засідання членів біржі, що відбувалися в одній з великих саль, перервано нагло зараз по його відкритті. На салі чути було ґаз. Приявні думали, що се трійливий ґаз і кинулися в паніці до виходів. По близшім досліді виявилося, що се був слізний ґаз. Хтось помістив циліндер наповнений ґазом в отворі вентилятора. З людей ніхто не потерпів.

Для вломників не існують посвячені місця ні посвячені предмети, тому треба обезпечити від крадіжи з вломом церковну утвар і церковні дорогоцінности в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

НА ШКІЛЬНІ ТЕМИ

Дещо про „вихованє паньствове" в українських школах.

Одна з найбільше дразливих точок у польсько-українських взаєминах в Польщі се шкільна політика рішаючих чинників супроти українського шкільництва взагалі й учительства зокрема. Про один відтинок сеї політики, себто про засаду т. зв. державницького виховання і про перзональну політику в звязку зі здійснюванням тої засади на українській етноґрафічній території хочемо саме поговорити.

Вся реформа шкільного виховання й навчання в Польщі йде під кутом державницького виховання („виховання паньствовеґо"). Про це виховання пишеться й говориться всюди: і на сторінках фахової педаґоґічної преси, на зїздах, „докшталцайонцих" курсах для вчителів, конференціях, візитаціях і т. п. Та справа товчеться навіть на сторінках щоденної політичної преси. Словом, „паньствове вихованє" домінуюче пронизує цілу шкільну систему в Польщі.

Коли мова про саму з а с а д у „державницького виховання" то се зі становища польського державного і національного інтересу річ зовсім зрозуміла. І не лише зі становища інтересу поль. держави. Державницьке виховання може бути дуже корисне і для недержавних народів, особливо таких, які також стремлять до своєї держави. Бо молодь недержавних народів, бачучи яким піетизмом чужі скружають свою державу і які користи приносить їм їх держава, навчиться цінити і свою майбутню державу. Державницьке виховання необхідне. Особливо в теперішних часах, коли в цілім світі держава старається підпорядкувати собі майже всі прояви людського життя. Проти засади розумного державницького виховання взагалі ніхто розумний ремонструвати не стане. Кожда держава, яка хоче мати державницько думаючих і поступаючих горожан, мусить звертати пильну увагу на напрям виховання й освіти молоді.

Інша справа, коли мова про м е т о д и здійснювання і р о з у м і н н я цеї засади. І тут власне доходимо до одного з найдразливіших огнищ польсько-українського спору. Та заки перейдемо до обговорення практичної сторони тієї справи — кілька слів про її „теорію".

Насамперед мусимо ствердити, що самого поняття „державницького виховання" польська педаґоґічна думка ще не устійнила. Ні щодо його змісту ні щодо обсягу. Щоби про се переконатися, вистарчить переґлянути фахові педаґоґічні журнали і публікації, хочби за два минулі роки. Там побачите, які великі ріжниці поґлядів панують в тій справі. Сильний відгомін тої полеміки видно також на стовпцях польської щоденної преси ріжних політичних напрямків. Тут цей спір з теоретично-пе-

дагогічного перемінився в політичний з партійним і навіть особистим посмаком. В тім спорі стираються головно два розуміння державницького виховання: 1) ендецьке, в значінні національно польського і шовіністичного виховання з псевдокатолицьким покостом і 2) санаційне, позірно менше шовіністичне, з сильною тенденцією до культу особистости як персоніфікації держави.

Стільки про „теоретичний“ бік питання про державницьке виховання в польськім шкільництві. Це на те, щоби лекше зрозуміти його практичний бік. Ясно, що практичне примінення в шкільництві має тепер се друге розуміння державного виховання, бо вся державна влада, отже і шкільна, знаходиться в руках потравневого табору. Одначе хто знає відносини в польськім шкільництві, той не зовсім погодиться з тим твердженням. Навіть не конче спостережливе око догляне як під проурядовою етикеткою дуже часто заховалася ендецька шкільна система і виховна практика. Це особливо видно в школах на території з непольською більшістю. Тут можна навіть говорити про с и м б і о з у ендецько-санаційної шкільної політики.

Якжеж виглядає практичне примінення цеї засади державницького виховання в українськім державнім і приватнім шкільництві?

Річ ясна, що вичерпуючо тої справи не дасться представити головно з огляду на... цензорський олівець. Та всеж таки в інтересі покращання українсько-польських взаємин і прочищення атмосфери в українськім шкільництві спробуємо проаналізувати сю справу, бодай у загальному.

Шкільна влада, щоби мати певність, що засада державницького виховання в українських школах буде належно респектована, не вдоволяється самими інструкціями, обіжниками, візитаціями чи іншого рода контролею. Вона вживає ще й інших засобів. В тій цілі шкільна влада віддає навчання тих предметів, котрі найбільше впливають на формування державницького думання, в руки учителів-Поляків. До тих предметів належать: польська мова й література, історія, географія і т. зв. горожанська наука або наука про сучасну Польщу. І ті вчителі Поляки сповняють свою місію як знають. А як вони розуміють і як її виконують, про це богато могліб розповісти родичі наших дітей, дирекції наших шкіл, ну й розуміється сама шкільна молодь. У всякому разі, хоч воно правдиве, то не богато з того побачилоб денне світло, колиби це схотів хтось напечатати... Це так в середнім шкільництві. То щож тоді діється в народних школах? Тут справа богато простіша. Вчителі Українці в державних народних школах се вже лиш недобитки з передвоенних часів, або в виїмкових випадках такі „Українці“, що затративши національну гідність та вирікшися свого обряду, зуміли доказати свою „льояльність“ перед сільським постерунковим. Прочі, або передчасно на емеритурі, або помандрували „для добра школи“ в корінну Польщу. Повоенний випуск наших кандидатів учительського звання в найкращім разі міг знайти працю лише в корінній Польщі. Величезна більшість сидить по селах на удержанні родичів і своєю долею відстрашує інших від образування дітей, або (тепер чимраз частіше) знаходить працю в наших інституціях. Виховання дітей наших по народних школах майже виключно віддається в руки учителів-Поляків і то переважно таких, що не знають добре ні нашої мови ні психіки нашого народу. І вони вщіплюють в наших дітей „виховане паньствове“ по свому розумінню. Яке те їх розуміння, про це богато могліб розповісти наші катехити і парохи, що навчають релігії по народних школах. Дуже наглядно ілюструє ті відносини, які панують в народнім шкільництві, відома історія з о. Петрицьким, парохом в Таврові, котрої головним режисером, як донесла преса, був місцевий управитель школи.

Якіж наслідки такого „виховання в середних і народних школах“? Якраз протилежні намірам шкільних властей. Чому? Бо ті панове учителі Поляки ч у ж і для нашої шкільної дітвори. Вони, колиб навіть хотіли, то н е в с и л і зрозуміти психіки нашої молоді. Та до того вони систематично вражають національні і дуже часто релігійні почування наших дітей. Польсько-українські політичні, культурні і суспільно-економічні взаємини в минувшині і сучасности вони змальовують нашій дитині згідно з загально-польською тенденцією побільшування і ґльорифікування всего, що польське й поменшування або й промовчування всего, що українське. Тимчасом українська дитина все те, що чула в школі від Поляка-вчителя, має змогу порівнувати з тим, що чує від своїх батьків, що читала в наших популярних літературних й історичних творах, у пресі й опісля коли підросте, в читальні. Вислід того такий, що українська дитина, зрозуміла річ, недовірчиво насторожена до чужого вчителя, дуже скоро переста є в і р и т и в те, що говорив їй учитель-Поляк. Та се ще не все. Найтрагічніше тут се, що таке „виховання“ вже замолоду приневолює дитину к р и в и т и д у ш е ю і свідомо говорити в школі те, в що не вірить, бо так вимагає учитель. Які се викликує почування супроти учителя і супроти держави та народу, котрий репрезентує вчитель, про те знають незасліплені Поляки. З таким психічним наставленням дитина не повірить учителеви навіть тоді, коли він говорить про справи чи події дійсно корисні і спільні для обох народів. А чи можна уявити собі щось гірше в відношенні дитини до вчителя ніж брак довіря і теплої взаїмної прихильности? Цеж перша передумова успішної виховної і навчальної праці учителя. Якраз Поляки, що памятають шкільні відносини в пруській і російській займанщинах, повинні се дуже добре розуміти і не повторювати помилок своїх б. гнобителів. Та нажаль того зрозуміння нема. Одначе воно мусить прийти, бо це одна з найважніших передумов відпруження в польсько-українських взаєминах.

Якже се питання „державного виховання“ розвязати в українських школах?

Річ ясна, що се справа нелегка і делікатна. Тут входять в гру почування обох сторін, польська державна й українська національна рація. Питання се може розвязати лише ч а с, с п р а в е д л и в е та д о ц і л ь н е п о с т у п о в а н н я ш к і л ь н и х в л а с т е й та д о б р а в о л я о б о х г р о м а д я н с т в. Передовсім дотичні чинники повинні собі усвідомити, що льояльности і прихильности до держави в и м у с и т и ні накинути не можна. Се акт доброї волі і то обосторонний. Держава, що хоче такі почування викликати в своїх горожан, н а п е р е д с а м а мусить дати докази льояльности і справедливости супроти своїх чужонаціональних горожан. Це таке самозрозуміле з психольоґічного, етичного і державотворчого боку, що аж дивно, що про се муситься писати.

II.

Друга справа, яку дотичні чинники повинні собі усвідомити це те, що від не-польської молоді, що має почуття кривди, годі вимагати такого самого ентузіязму до всіх тих справ, котрі є предметом патріотичного настрою польської молоді. Се таке саме, якби Українці вимагали від польської молоді одушевлення і захоплення українськими державно-творчими починами... Свого часу шкільні власти видали обіжник, котрий розіслано також українським школам. В тім обіжнику сказано, що ініціятива ріжних „паньствових“ свят, поранків, обходів і т. п. повинна виходити від с а м о ї м о л о д і. Такий обіжник свідчить, як дуже легко загубити міру, що можна а чого не можна вимагати від чужонаціональної молоді.

Справа державницького виховання в українських школах державних і приватних мусить бути інакше трактована ніж в польських. По перше мусять бути усунені всі ті моменти у виховній діяльности, котрі дразнять релігійні, національні і патріотичні почування нашої молоді та викликають почуття упокорення і кривди. По друге у виховній діяльності треба підчеркувати сі моменти з минувшини і теперішности взаємин обох народів, котрі для них були і є спільні та корисні. Натомість треба об'єктивно й осторожно висвітлювати, що і чому нас ділило і які з того були наслідки. Іншими словами, мусить бути усвідомлений факт, що крім моментів, які нас розєднують, є й такі, що нас л у ч а т ь, що істнує, такби сказати, с п і л ь н а у к р а ї н с ь к о - п о л ь с ь к а м і ж н а ц і о н а л ь н а р а ц і я.

Всего того не може зробити в українській школі Поляк-учитель, бо наша молодь зі згаданих вгорі причин не може мати до нього довіря. Звідси слідує льоґічний висновок, що тих предметів, котрі особливо впливають на формування державницького виховання, т. зн. історії, горожанських наук, польської мови і ґеоґрафії в українських школах й українських дітей повинні вчити Українці. Бо лише вони розуміють добре душу сеї дитини і лиш вони можуть здобути її довіря настільки, щоби могти їй належно представити сю делікатну і трудну справу. Тоді не буде того рода прикрих інцидентів в українських школах підчас ріжних державних свят, про які що якийсь час алярмує преса.

З другої сторони затруднення учителів-Українців в українських школах відбере соткам, коли не тисячці безробітних, невдоволених і рішених на все людей, що стратили літа, майно, і сили на студії, причину до негодування і ферменту. І не лише їм, але і їх родинам. Аргумент, що мовляв Українців не можна заняти в шкільництві, бо се „антипаньствови елемент“ не має ніяких підстав. Кожда нормальна людина, що обіймає того рода становище, здає собі справу з того, в яких обставинах має працювати і що їй вільно робити а чого ні. І тому совісно сповнятиме свої обовязки, хочби зі страху перед утратою становища. Лише не треба вимагати від неї неможливого і такого що колідує з людською гідністю і національними почуваннями. Зрештою влада має стільки средств контролі над підчиненими їй учителями, що всяка направду протидержавна робота на довшу мету виключена. Про діяльність протидержавну можна хіба говорити у відношенні до тих учителів-Поляків, котрі своїм поступованням, змальованим вгорі, ворожо настроюють до держави поручену їх вихованню чужонаціональну молодь.

І розчислювання на те, що Українці кандидати на учителів, щоб дістати „посаду“, масово вирікатимуться свого обряду і нації, як показала дійсність також хибне, бо наша суспільність вже настільки розвинена, що охочі до праці находять і серед неї заняття та можність прожитку.

Пишучи сі рядки, здаємо собі справу з того, що сі міркування не викли-

Пропаганда схизми на Закарпатті

(Кореспонденція з Закарпаття).

Москвофільська кампанія на Закарпатті проти національного руху і гр.-катол. Церкви доходила останніми днями вже до вершка. Анархічні й демагогічні передпосилки старих москвофільських ідей чекали на свій природній вияв в ужгородській православній церкві 23-го липня ц. р.[1]).

Автори провокаційного „Открытого письма“ й сорок учнів підписаних на „меморандумі“ до ужгородського епископа, якого звідомили про свій перехід на православя, се не одинокі автори сих ганебних документів. Вони радше фіґуранти, за яких плечима криються властиві інспіратори схизматицького руху. Є між ними й відомі тут особисті вороги епископа. Вони то не могучи вимусити на владиці русифікації церковних установ, видали „Заявленіе“ ось такого змісту: „Подписавшіе меморандум студенти, вірние своим постановленіям и твердие характером считали нужним послідовательно перейти од слов к дійствію и подали соотвітствующим окружним урядам заявленіе о возвращеніи в лоно прадідной православной віри, находят залог лучшаго будущаго своей національности“. („Карпаторусскій Голос“).

Москвофільське духовенство, вичитавши таку заяву, знайшлось у невідрадному положенні. Що робити? Як ратувати ситуацію? Атжеж між підписаними на меморандумі є і їх власні сини! А в батьків ще цілком не завмерло католицьке сумління. Під їх ногами захитався ґрунт і почали валитися єрихонські мури. Не було іншої ради, як стримати хлопців перед різким кроком, щоби таким чином бодай на якийсь час відсунути ту ганьбу, яка мала впасти на їх голови як на виновників приготовляваної апостазії.

Отже не дійшло до публичного відступства від гр.-катол. Церкви. „Доста того — писала підкарпатська „Свобода“ ч. 12. с. р. — що в неділю, 23-го виділисьмо більші маси около „православної“ церкви в Ужгороді. Люди цікавилися, що втне „русская“ молодь. Та на найбільше здивованя кромі звісного редактора Барана і понад міру святочно убраної Сідонії Федор — навіть провідники руху не появилися“.

Хоч москвофільське священство збентежилося заповідженим переходом своїх синів і учнів на православя, то однак ще не прозріло і не зрозуміло, до чого веде русофільська пропаґанда.

А як страшна ся пропаґанда і як великий її засяг, хай посвідчать слова тутешнього православного орґану, який ось так підюджував молодь до апостазії:

„Щиро витаючи такий рішучий крок нашої молоді, ми бажаємо тільки одного, — щоби діло було доведене до кінця. Соромно буде нашій русскій молоді, коли у них, як недавно у американських уніятів, гора зродить миш. Там денги побідили ідею: старики боялися втеряти теплі засиджені місця. Однак нашої молоді не піймаєш на золоту вудочку, і ми віримо, що діти навчать вітців, як боротися за правду.

Треба поставити кропку над і.

Русскость без православя — дім построєний на піску. Того вчить нас історія, і се признавали будителі нашого карпаторусского народу[2]).

За діло! З Богом юнії борці!“[3]).

Страшне! Однак мимо такого зазиву московського Юди, наразі „гора зродила миш“.

Але справа ще не погребана. Російська еміґрація й місцеві світські та духовні русофіли далі піддержуватимуть московську ідеольоґію поширюванням реліґійної схизми. Тому ся кліка цілою душею ненавидить українства. Брехня, клевета й очернення Українців не сходять зі стовпців москвофільської преси. Зогиджують український національний рух при кождій нагоді.

Не диво. До війни Прикарпаття вже загибало в обіймах мадярщини. Священиків свідомих свого роду можна було почислити на пальцях, а всякі прояви їх національної діяльности давив мадярський уряд безцеремонно. Світської інтеліґенції зовсім не було. Син священика виручав свого батька в священстві, а не маючи звязку з народом, топився в морі свідомої свого післанництва мадярської культури. А вже нема що й говорити про темряву простолюддя!

Таким чином мадярська доба нанесла нам непомірні шкоди, які ледви чи дасться вже коли відробити.

З воєнним переворотом мадярська орієнтація почала хитатися в душі Руснаків. Тоді на наше нещастя мутне руснацтво великої частини духовенства почало під впливом російської еміґрації кристалізуватися в рос. націоналізм. Але мимо сего у наших москвичів, хоч їх очі звернені на північ, то серце тягне до Будапешту. Розговірна мова у них — мадярська. Буває, що навіть ті, що на празничних тоастах бють кулаками об стіл за свою „русскість“, в мент по тім лепечуть по мадярськи! Впрочім не знають вони й рідної мови, бо тутешня книжна мова така тарабарщина, що ніхто її не розбере.

Однак русо-мадярони добре спостерігають, хто підтинає їх екзистенцію. Тому цілою душею тужать за ревізією границь і за мадярським чоботом.

Навпаки народовці бажають розвивати свою національність під боком Чехословаків.

Серед таких власне обставин наростає у русофілів ненависть до всього, що пахне українським духом. Інтерес їх у тім, щоби тримати простолюддя в несвідомости. Тому то праця народовців над освідомленням народу зганяє сон з очей кацапських проводирів. В імя вище зясованої засади, що москвофільство стоїть православям, пропаґанда русофілів звернулася своїм вістрям проти грекокатолицизму, що послідовно веде до схизми. Таким чином прикарпатське русофільство це під реліґійно-національним оглядом наскрізь розкладовий елемент. І нема ніяких виглядів на якусь з ним співпрацю над відродженням нації.

С. З.

[1]) В 54. числі „Н. Зорі“, в статті п. з. „Релігійна апостазія москвофільської молоді на Закарпатті“ подали ми й річево насвітлили зазив москвофільських часописів, звернений до молоді, щоб демонстраційно перейшла до православя. Нині містимо статтю нашого закарпатського кореспондента про дальшу еволюцію сеї справи.

чуть бажаного відгомону в рішаючих у тій справі чинників. Одначе порушуємо ту справу тому, що хоч вона болюча й актуальна, досі ніхто прилюдно її не розглядав. Порушуємо її ще й тому, що в тій площині бачимо її розвязку. Булоб добре, колиб на сю тему появилося більше голосів у пресі.

М. П.

[2]) Наше підчеркнення. — Ред.

[3]) „Православная Карпатская Русь“ ч. 11, 1933.

Молитва у школах

У „Вістнику Станиславівської Епархії“ ч. VII—IX за липень-серпень-вересень 1933 р. є розпорядок Кураторії в справі молитви у школах. Сей розпорядок звучить в перекладі так: „Кураторія Львівської Шкільної Округи у Львові. Дня 30 березня 1933 р. Ч. І. 8252/33. Справа: У справі молитви у школах. До ВПр. Гр.-катол. Епископського Ординаріяту в Станиславові. На письмо з дня 9 грудня 1932 р. ч. 9179/4 Кураторія повідомляє, що видала розпорядок, щоби у справі відмовлювання молитви у школі вчительство перестерігало стисло обовязуючих приписів та уникало навіть позорів якогонебудь змушування шкільних дітей до відмовлювання молитви не в їх матірній мові“.

В справі додаткових вписів

і вступних іспитів до середніх шкіл.

Дирекції всіх державних і приватних ґімназій на терені Кураторії Л. Ш. О. одержали в перших днях серпня обіжник у справі додаткових вписів і вступних іспитів після ферій. Тому, що сей обіжник зміняє в дечому дотеперішню практику вписів і вступних іспитів, подаємо його до прилюдного відома українських родичів. Треба, щоби й родичі і взагалі громадяни, котрі інтересуються шкільництвом, звернули увагу на цей обіжник і його використали.

Обіжник постановляє: 1) Дирекції ґімназій мають право перевести додаткові вписи до кляси I—VII після ферій у власному обсязі, без — як досі було — згоди Кураторії. Дирекції мають при тому руководитися лише тим, чи в їх ґімназіях є вільні місця в дотичних клясах і чи спізнення вписуючихся достаточно оправдане. — 2) До компетенції Дирекцій належатиме теж допущення по феріях до вступних іспитів до кляси I—VII з важних причин, н. пр. коли буде стверджена урядовим лікарським свідоцтвом хороба петента. Досі і на те потрібно було дозволу Кураторії. У шкільному році допущення до вступних іспитів буде застережене для Кураторії як було досі. Впродовж другого півріччя не буде вільно складати вступних іспитів. — Запис і вступний іспит до VIII. кляси наступить лише за згодою Кураторії, отже як було досі. — 3) Що до залучників при додаткових вписах і вступних іспитах у повакаційнім речинці обовязують дотеперішні приписи. — 4) Вписи треба перепровадити перед початком науки, отже перед 20. серпня. — 5) Вступні іспити можуть тривати найпізніше до 25. серпня.

У всіх справах вписів і іспитів до I—VII кляси треба звертатися до Дирекції ґімназії. Колиб Дирекції полагодили прохання відмовно, тоді родичам прислугує право впродовж 14 днів зробити рекурс до Кураторії. Децизія Кураторії вже остаточна.

Ліквідація централі КПЗУ

У Варшаві увязнено централю КПЗУ, разом 40 осіб. До найбільших партійних „риб“ належать: Пінкус Берґер, Мошко Зетфінґер, Герш Вісьневскі, Теофіль Гловацкі, Вл. Романьскі, Абрам Кен, Людвік Берліньскі, Віктор Боруцкі, Ян Щенсьняк, П. Добровольскі, Ян Гороманьскі, Марія Гловацка, Арон Ласка й Юзефа Доннер. Як бачимо, самі жидівські та польські назвища. Найдено спис членів КПЗУ, машини до писання, цикльостилі, кількасот кґ. аґітаційної літератури та інші обтяжуючі матеріяли.

Присилайте передплату!

Конґрес католицьких словянських студентів

2) Наради другого дня Конґресу католицьких словянських студентських орґанізацій були для Українців подекуди цікавіші ніж наради першого дня. Цього дня рано відправив о. пралат Пронздинський Службу Божу в старинному парохіяльному костелі. Перед полуднем відбувалися засідання секції сеніоратів, виміни студентів і секції студенток. На секції сеніоратів назву „Союз всесловянських Сеніоратів“ змінено на „Слявія Католіка“ — Союз словянських інтелектуалістів. Рівнож ухвалено, щоби в слідуючому році на конґресі в Празі відбувся зїзд представників всеї словянської преси. Цей зїзд мавби відбутися рівночасно з курсом, якого метою булоб поглиблення словянської унійної ідеї.

На секції виміни студентів головний реферат, що влучно обговорював справу виміни студентів між Словянами, виголосив Словак Йосиф Косорін. Він запропонував кілька конкретних дезидератів, над якими вивязалася оживлена дискусія. Для Українців справа виміни студентів неактуальна, бо вона нерозривно лучиться з власним університетом.

На секції студенток ідеольоґічний реферат про завдання католицького жіноцтва виголосила проф. Марія Дмоховська, Полька. Про методи співпраці між словянськими студентками говорила панна Собковяківна з Познаня, а пані Жепецька, провідниця „Союза Кола Польок“ на всю Польщу, подала начерк орґанізації католицького жіночого руху в Польщі. З черги панна Галя Захаріясевичівна схарактеризувала в коротких, ядерних словах працю українського жіноцтва. Вкінці представники хорватської і словацької делеґації представляли працю катол. студенток на їх терені.

Пополудні відбулися наради Кирило-Методіївської або Унійної Комісії. З богатьох причин були вони для нас, Українців, найбільш цікаві й повчаючі. Ідеольоґічний реферат виголосив в хорватській мові др. Крошль з Любляни. Відтак відпоручники поодиноких делеґацій референували стан унійної акції на своїх землях. Реферат про уніоністичну працю в Польщі виголосив о. проф. др. Ковальський з Ґнезна. Цей реферат заслугує на повне признання, бо він був зовсім обєктивний, в спокійному тоні, а при тому не скривав невдач та недотягнень польської унійної акції, вказуючи виразно дійсних спричинників. Вкінці провідник української делеґації др. К. Чехович виголосив реферат про „Працю для Унії серед Українців“. Прелеґент говорив про особливішу ролю Українців-католиків в ділі поширення Унії, згадав про широкі повновласти Їх Ексц. Митрополита Андрея перед конкордатом, а перейшовши до наших днів, зясував сьогоднішний стан цеї справи, підчеркуючи те, що тепер українському католицизмові звязано руки й не дозволено сповняти цього завдання, до якого він у першу чергу покликаний. Як конкретний висновок реферату прелеґент подав ось таку резолюцію: „Конґрес словянських академічних католицьких орґанізацій признає особливу ролю українського католицизму Галицької Провінції для унійної праці серед православних Українців і висловлює своє бажання, щоби для добра унійної справи моральна сила українського католицизму у тій сфері не була параліжована ніякими юридичними обмеженнями“. Реферат д-ра Чеховича, а радше його кінцева резолюція подражнила декого з представників сусіднього народу до живого. Знаний нам зі своїх полемік о. Нікодим Цешинський, редактор „Католицьких Річників“, виголосив щось в роді корреферату. Почав його від найрішучішого протесту проти української резолюції, мотивуючи свій протест тим, що ця резолюція „побудована на чисто націоналістичному ґрунті“. В повному розгарі „святого обурення“, в неперебірчивих словах, в підвищеному тоні „доказував“ дальше о. Цешинський, що наші священики непридатні до унійної праці, бо вони за великі націоналісти. Дальше твердив о. редактор, що наш греко-катол. обряд не тішиться симпатіями православних. Вони хочуть катол. священиків з бородами, катол. богослужень в найчистішому византійському виді. Від безпосередніх свідків о. редактор знає, що православне населення наших священиків не прийме. Вкінці о. редактор й автор численних проповідей підніс свій голос мабуть до найвищого тону своєї голосової скалі, накликуючи наших священиків до боротьби зі своїм православям на Лемківщині та представляючи як очевидець його грозу в найчорніших красках і мольових тонах. О. Цешинському відповів коротко о. І. Назарко ЧСВВ. Він сказав, що всі арґументи о. Цешинського можна вповні приноровити до польського священства, а вкінці підчеркнув, що для нас не є це тайною, хто патронує нашому православю на Лемківщині та хто ним в дійсности кермує. Ще забирав голос у тій справі ґраф Собанський, стверджуючи, що як між польським, так і українським священством не бракує крайних націоналістів, одначе ізза спорадичних випадків націоналістичної фурії як одних, так і других не треба відсувати від унійної праці, бо її поле таке широке, що всіх Славян не булоб за богато.

На засіданні цеїж Комісії дійшло рівнож до острої сцисії між Словаками й Чехами. Вечером відбувся „чай“ для учасників конґресу при співучасти запрошених гостей і представників міста.

(Дальше буде).

Кривавий страйк у Штрасбурґу

Страйк мулярів у Штрасбурґу, що тривав 2 місяці, поширився і став ґенер. страйком 20.000 робітників. По перших дрібних бійках страйкарів з поліцією наступила 3. с. м. кривава розправа. Піша й кінна поліція по завзятій тригодинній боротьбі з 5.000 демонстрантів розігнала їх. Обі сторони мали богато ранених. Увязнено богато робітників. Тому що страйкують усі робітники, Штрасбурґ, колись одно з найчистіших міст, тепер представляє картину бруду й нечистоти. Сміття не вивозять, улиць не замітають, ані не зливають водою, на вулицях темнота, бо лямпи порозбивані, загрожує брак води. До страйкарів прилучилися шумовини, котрі користають з нагоди й грабують склепи. По деякім успокоєнні зачалися знов напади страйкарів на поліцію. Страйкарі стріляли, кидали камінням і піском в очи поліціянтам і т. д. Кінна поліція шаржувала в повнім ґальопі. Кільканацять поліціянтів ранених від ножів і камінів. Влада заборонила всякі збори. До Штрасбурґа стягнено сильні відділи поліції. Впевняють, що сей страйк піддержують Німці. Мали навіть задержати два самоходи зі зброєю, що прибули в ночи з Німеччини. Останні вісти вказують на деяке успокоєння серед робітництва.

ОСИП НАЗАРУК

ВЕНЕЦІЯ

Вражіння і думки з дороги.

5) І мимохіть пригадується не Марко евангелист, а Марко проклятий, той, що несе в торбі голову рідної матери, котру сам зарізав і по коліна западається в землю під тягарем її... Але він іще не був найгірший з тих, яких видавала наша медом і молоком пливуча земля, де вишневі сади як сніг цвитуть... Не був найгірший, бо бодай не брехав, що задля „високої ідеї“ зарізав матір свою. А кількож тепер таких ходить по нашій землі, й рідну матір зарізали і кажуть до сеї пори, що зробили се „задля високої ідеї“, розуміється соціялістичної, аби мовляв всім народам на світі було добре, — лиш їм ні, такі ідеалісти! І ювилеї ґвавт як хочуть мати! Коли вже не для себе, то бодай для своїх знакомих. І рахунок же дають до тих „ювилеїв“, Господи! А редактори 40-міліонового народу як барани все друкують...

Мир Тобі Марку, Мій Евангелисте...

Шкода, що плюнути не вільно. Ходім далі.

Чого тут нема! Онде камінь, на котрім стояв св. Йоан Хреститель у хвилі, коли йому голову стинали... А онде скарбниця церкви сеї, сорому повна, хоч ті, що її заповняли, думали, що велике діло зробили тим: пишається овоч рабунку в церквах Царгороду памятного року 1204, коли могутна республика венецька скермувала хрестоносний похід не до боротьби за святий гріб Христовий а на грабіж Візантії, скермувала і привезла відтам зрабовані скарби в церквах її, золотий і срібний модель св. Софії, і великі дорогоцінні топази і старинні скла й емалії й гірські кришталі, які ціни не мають, і безцінні чаші і хрести і всяке церковне знаряддя. Грабунок на братові свому, зроблений в імени Христа... Йду скоро попри соромний скарб церкви св. Марка й дивитися на нього не хочу, а на уста глумливо тиснуться солодкі слова:

Мир Тобі Марку, Мій Евангелисте...

В холодній церкві св. Марка серед вод Адрійського моря так відзивається ревматизм, що мушу сісти. Хребет зовсім зігнуло. І кождий рух болить. А то буде скандал, як треба буде мене виносити з катедри св. Марка в Венеції!... Посидів я, посидів і трохи відійшло. З болем ідуу дальше.

Бічний вівтар, вже не памятаю котрий з ряду. Перед ним чотири лямпади, біля нього якісь сходи, що ведуть до пивниці. Навіть вони з мармору. Я мимохіть усміхнувся, бо пригадалася гуцульська сміховинка: „Оттут мому синови на калитку!“ Та сміховинка про гуцула-богатира загально знана, отже переповідати її не буду. Зрештою трохи ніяково...

Праворуч друга проповідальниця, на 6-тьох розуміється мармурових стовпах. Зовсім інакша від першої. Знов відпочиваю, бо не годен іти. З болю замкнув я очи. І стала переді мною наша Волоська церква у Львові, а саме її прекрасна трибанна каплиця, так мало знана нашим людям в краю, що знаю з досвіду, бо не одному нашому інтеліґентови вперве звертав я на неї увагу. А прецінь — вона під мистецьким оглядом благородніша від катедри св. Марка в Венеції. Власне тому, що не переладована так богацтвом, а мистецтво її може видержати конкуренцію з чим завгодно. Тільки хто в нас знає, що ми взагалі маємо?

Відпочавши йду дальше.

(Дальше буде)

Організуймо навчання дома!

Нова фаза у боротьбі за українське шкільництво.

Нарід, що хоче жити й розвиватися, мусить доконче мати школу й виховання у своїх руках. Інакше його майбутність дуже непевна. Скорше чи пізніше може стати погноєм своїх сусідів. — Українські школи в Польщі поперемінювані на польські чи утраквістичні (що на одно виходить), богато українських учителів позвільнювані зі служби або попереношувані в чужі области. Нових українських кандидатів на вчителів не приймають до служби. — Масовими плебісцитами за українською мовою навчання в школах український народ доказав наглядно, що ніколи не зречеться права на українське шкільництво. Очевидно сю боротьбу треба вперто й послідовно перевести через усі інстанції. Проти кожного відмовного рішення Шкільної Кураторії треба доконче вносити своєчасно (до 14 днів від вивішення дотичного рішення в громадськім уряді) рекурс до Міністерства Освіти. А коли й це не помоглоби, то вносити скаргу до Найвищого Адміністраційного Трибуналу. — Одначе на цьому не кінець. Попри конечну писемну деклараційну акцію і попри всякого роду протести мусимо одночасно розвинути творчу працю бодай у формі навчання дома, на яке дозволяє новий шкільний закон з 11. березня 1932 р.

Законні приписи про виконування шкільного обовязку.

В Польщі істнує шкільний припис для дітей у шкільному віці (від 7—14 літ). Його можна виконувати в державній школі, приватній школі або дома. Стаття 9. закону з 11 березня 1932 р. про устрій шкільництва (Д. З. Р. П. з 7. травня 1932, ч. 38, поз. 389) звучить у тій справі дослівно так: *„Шкільний обовязок виконується через побирання навчання: а) в публичній народній школі, б) в іншій школі, в) дома. Міністр Віроісповідання та Освіти означує умови, на яких науку в іншій школі або дома можна визнати за сповнення шкільного обовязку й також установляє загрози до тих, що в цілости відтягаються від цього обовязку“.* — На підставі того закону мають батьки та їх правні заступники (опікуни) право влаштовувати для своїх дітей навчання дома. Головна Управа Рідної Школи обіжником з 31. травня 1933, ч. 4066/33 дала поучення, як влаштовувати домашнє навчання згідно з духом цього закону.— Передовсім про таке домашнє навчання треба необхідно подбати там, де в тромаді нема ніякої школи або школа віддалена понад 3 км. від помешкання дотичних шкільних дітей. Рівнож подбати про добре навчання там, де з важних причин таке домашнє навчання булоб для української дитини корисне й потрібне. — Про навчання дітей у шкільному віці дома треба повідомити наперед приналежну Повітову Шкільну Раду. Такі повідомлення виготовить і перешле до Повітової Шкільної Ради кожний батько чи правний заступник зокрема — за свою дитину у шкільному віці. Коли один батько має кількоро дітей у шкільному віці, то в дотичному повідомленні вичисляє поіменно всі діти і вносить за них одно тільки повідомлення так, як це було зі шкільними деклараціями. — Такі повідомлення вільні від стемплевої оплати, підписи не треба легалізувати у нікого.

Взори повідомлення батьків про навчання дома.

а) В місцевостях, де нема школи, де вона нечинна, або віддалена понад 3 кільометри.

До Повітової Шкільної Ради

в . . . . . .

З огляду на те, що в тутешній громаді нема народньої школи (або: *народня школа нечинна*, або: *народня школа віддалена понад 3 км. від мого помешкання), тому я як батько (мати, опікун) дитини (дітей) у шкільному віці (подати імя, прізвище і дату уродження кожної дитини) . . . . . спираючись на статті 9. закону з 11. березня 1932 р. про устрій шкільництва (Д. З. Р. П. з 7. травня 1932, ч. 38, поз. 389) постановив (ла) для своєї дитини (для своїх дітей) влаштувати навчання дома, про що отсим повідомляю.*

. . . . . (місцевість), дня . . . . 19 . .

Підпис і точна адреса батька (матері, опікуна).

б) У випадках, де з інших причин для добра дитини влаштовується навчання дома.

До Повітової Шкільної Ради

в . . . . . .

Я низше підписаний (а) батько (мати, опікун) дитини (дітей) в шкільному віці (подати імя, прізвище й дату уродження кожної дитини) . . . . . подаю до відома, що названа тут дитина (названі тут діти) спираючись на статті 9. закона з 11. березня 1932. про устрій шкільництва (Д. З. Р. П. з 7. травня 1932, ч. 38, поз. 389) виконуватиме (муть) шкільний обовязок через навчання дома і тому не буде (будуть) ходити до державної школи, про що отсим повідомляю.

. . . . . (місцевість), дня . . . . 19 . .

Підпис і точна адреса батька (матері, опікуна).

Такі повідомлення доручувати приналежним Повітовим Шкільним Радам за посвідкою або пересилати поручено почтою. Для ощадности можна більше чисел повідомлень післати поручено почтою в одній ковверті нараз.

Як влаштувати домашнє навчання?

1) Найкраще подбати, щоби дітей вчила дома особа з педагогічною освітою, як: неприняті учителі до служби й учительки або учительські кандидати й кандидатки української народности. Коли такої особи не можна віднайти, то моглаби вчити й інша освічена людина, що має до того хист. — 2) Таке домашнє навчання не може мати характеру школи. Тому: а) навчання не повинно відбуватися в якомусь прилюдному будинку (читальні, народнім домі, кооперативі, тощо), тільки дійсно у приватному домі. — б) Не сміє бути шкільної обстановки. — в) Не можна вести шкільних катальогів ані видавати шкільних свідоцтв. — г) Безумовно задержати характер приватного навчання дома й не робити нічого такого, щоби це навчання можнаби підтягнути під нелеґальну приватну школу. — З огляду на те, що в теперішні важкі часи одному не під силу удержувати для своєї дитини вчителя чи інструктора, то порадно складатися на його удержання кільком (в першу чергу з блищої й дальшої рідні): одні мешканням, другі харчами чи натуралїями, інші грішми.

Евіденція місцевостей і осіб.

1) В кожному повіті перевести *евіденцію місцевостей*, де булоб побажаним зорґанізувати навчання дома, а саме місцевостей: 1) де нема ніякої школи або вона нечинна, 2) де школа віддалена від мешкань батьків понад 3 кільометри, 3) де з інших важних причин булоб пожаданим для добра дітей влаштувати навчання дома. — 2) Перевести евіденцію осіб, що їх можнаби вжити до навчання дома. — Звернути увагу дотичних осіб, щоби не сиділи бездільно ждучи „на посаду“, *але самі підготовляли на місцях ґрунт для навчання дома* і про успіхи чи евентуальні перепони інформували свої Повітові Союзи Кружків і Повітові Кружки Рідної Школи. — 3) Переслати до Головної Управи Рідної Школи викази місцевостей та осіб намічених до праці на місцях і осіб без приділу, яких можнаби вжити в інших повітах.

До цієї творчої праці закликуємо усіх свідомих Українців і Українок. Спільними силами переведемо реконструкцію українського шкільництва бодай у законній формі домашнього навчання. Таким чином зарадимо великому лихові, щоби українські діти не виростали на безграмотних темняків і на шкідників власного народу, але дістали освіту й виховання згідно з вимогами потреб української нації. З другої сторони сотки а може й тисячі безробітних учителів, учительських кандидатів та інших освічених людей матимуть варстати чесної й хосенної праці та сякі-такі засоби до життя.

Курси українознавства

ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ ГОСПОДАРСЬКІЙ АКАДЕМІЇ В ПОДЄБРАДАХ.

МЕТА КУРСІВ: Дати позаочно методою навчання систематичне знання, необхідне кождому свідомому Українцеві.

НА КУРСАХ ВИКЛАДАТИМУТЬ ПРЕДМЕТИ: Історія України, українська мова, історія української літератури, українська культура, фізична ґеографія України, економічна ґеографія України, історія українського громадського руху XX століття, націольогія. — Для викладів на курсах, крім професорів Української Господарської Академії, запрошуються видатних фахівців, професорів високих шкіл, зокрема професорів Українського Університету і Українського Педагогічного Інституту в Празі.

Курси триватимуть 3 семестри.

Після закінчення, курсанти дістають належні свідоцтва.

За інформаціями звертатись:

Ukrajinská Hospodařská Akademie,
Pedèbrady — Tchécoslovaquie,

або Товариство „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“
(Львів, Ринок 10).

З КРАЮ

ДІТОЧИЙ ДЕНЬ МАТЕРІ В СУДОВІЙ ВИШНІ

Дня 30 липня ц. р. відбувся в Судовій Вишні „Діточий День Матері“. „День“ цей почався Богослуженням, що його в парохіяльній церкві Пр. Тройці відправив місцевий о. сотрудник. Вечером слідувала друга частина. Вона почалася вступним словом, що його вміло виголосила п. Ірина Даниляк. Після цього діти відспівали: „Ненечко перша“, „О Божа Мати“ і „Ой летіла горлиця“. Між тим були деклямації: „У мамин день“ (п. Евгенія Сеньківна), „Син“ (п. Любов Івашко), „Спомин з юних днів“ (п. Ольга Дигдала), і „Спомин про минуле“ (п. Роман Носатий). Найбільше вдало, прямо пориваючо виголосила свою деклямацію п. Любка Івашко. Відтак відспівали молитву „Боже Великий Єдиний“. Бурю оплесків внесли танок „метеликів“ та народні танці, що їх виконали з великим розмахом малі діти. А вже незабуті залишаться вправи „найменших“. Загалом всі точки виконано незвичайно вдоволяюче та з вкладом великого приготування, за що безперечно належиться подяка пп. В. Івашкові і С. Лялюкові. Не диво, що враження було симпатичне. Побажатиб лише, щоби т. зв. студенти-забездурники поводилися дещо культурніше. Всякі спізнювання, вигукування та тупання ногами не повинні були мати місця. На закінчення відспівано „Ще не вмерла“. — У ч а с н и к.

Масові увязнення нім. комуністів

ПАТ повідомляє з Берліна: В цілій Німеччині йде дальше акція проти комуністів. В околиці Ліґниці викрили комуністичну боєву орґанізацію, що переводила військові вправи. В увязнених 32-ох комуністів в Найвіді в Надренії найдено значну скількість вибухових матеріялів і зброї. Рівночасно власти впали на слід широко розгалуженої розвідки. Досі увязнено 39 осіб. Облави в Саксонії довели до увязнення 70 осіб під закидом революційної діяльности. В околиці Маґдебурґа поліція викрила тайну комуністичну орґанізацію та увязнила 100 осіб. Поліція застрілила в Ольденбурґу комуніста, що хотів втекти. В Любеці увязнено богато осіб. В Берліні поліція зробила велику облаву на кольпортерів комун. летючок. Один з увязнених вискочив крізь вікно і згинув на місці. В Кеніґсберґу поліція відкрила скорострїл, який закопали комуністи. Де не викривають справників подій або комун. пропаґанди, потягають до відповідальности увязнених провідників комуністів. Коли справник втікає, увязнюють членів його рідні. За кождий напад комуністів потерпить 10 увязнених комуністів. Влада видала острі розпорядки проти комуністів.

Зменшення споживання соли

В 1932 р. продукція соли в Польщі зменшилася на 13 відсотків у порівнанні з 1931 р. Се треба приписати зменшенню запотребування соли в краю як також спадкови вивозу соли заграницю. Збут соли зменшився на 15 відсотків. В біжучім році стверджено дальший спадок продукції та збуту соли на внутрішнім ринку й заграницею. В порівнанні з першим кварталом 1932 р. продукція соли в Польщі впала тепер на 13.500 тон, збут на близько 10.000 тон. Особливо дуже обнижилося споживання соли на селі.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

Перепис населення в Німеччині

16 червня с. р. відбувся в Німеччині загальний перепис населення. Не минуло ще цілих три тижні від цеї дати, а вже німецький статистичний уряд оповістив перші висліди. При знаній німецькій точности треба тут справді подивляти ще й надзвичайну швидкість в опрацьованні велитенського статистичного матеріялу, який по приблизним обрахункам важить поверх 50.000 кільоґрамів. Як уже з ґазет відомо, кругле число всіх громадян Німеччини (разом з областю Саари) в дні 16 червня 1933 виносило 66.1 міліонів. В порівнанні з переписом 1925 р. число населення зросло на 2,07 міліонів, себто на 4,4 проц. Надвишка жінок у наслідок природнього закону вирівнання значно впала й нині в Німеччині ще тільки около два міліони жінок більше ніж мужчин, себто відношення 100:106, тоді коли по війні в 1919 р. це відношення висловлювалось як 100:111. Густота населення піднеслася в порівнанні з 1925 р. зі 133 на 139 душ на один квадратний кільометер. Під оглядом густоти населення заняла Німеччина в Европі четверте місце після Бельґії (245), Голяндії (201) та Анґлії (188 на один кв. кільом.). Урбанізація Німеччини поступила поважний крок дальше. Маємо на увазі не малі а то й зовсім маленькі місточка, але великі міста, що начисляють поверх 100.000 населення. Таких великих міст є нині в Німеччині 53, з цього числа 8 поверх півміліонових, одно поверх міліонове (Ґамбурґ) та одно (Берлін — столиця) поверх чотироміліонове. Нині кождий третій Німець живе у великому місті, а перед 8 роками жив у них лише що четвертий. Склад числа населення після віку виказує дальший дуже поважний зріст старших. Ґіґієна, санітарна опіка й підвищена життєва стопа населення дозволяють одиницям осягнути поважний вік. Зате число народин значно зменшилося. Пересічно випадає нині на одну німецьку родину навіть менше ніж двоє дітей. На 66 міліонів Німців, кождий четвертий скінчив 50 літ життя. Річний приріст дітей виносив у Німеччині в 1932-ому році ледви один міліон, себто приріст цей був менший ніж у Франції й пропорціонально двічи менший ніж у Польщі. Вже в 1925 р. було в Німеччині майже пів міліона сімдесятьлітніх стариків, зате в порівнанні з 1910 р. число дітей до 10 літ зменшилося на 4 міліони. (ВУНІ).

Скаженина в Галичині

З ріжних сторін Галичини повідомляють про значне число випадків скаженини. У львівськім шпиталі дві особи померли на скаженину серед страшних мук. У Винниках занедужав 82-літний Й. Котович. Виявилося, що тому 6 тижнів скажений кіт покусав його в палець правої руки. Котович злегковажив собі небезпеку, тому помер серед тяжких мук. В Солонці під Львовом занедужав на скаженину 18-літний Тимко Бурий. Його покусав скажений пес. Привезений запізно до львівського шпиталя помер по 3 днях. Ті випадки повинні звернути увагу найширших кругів громадянства на страшні наслідки скаженини. Санітарні власти зарядили контролю домашних звірят, особливо псів і котів по містах і селах. Бездомних псів й котів, що волочуться по полях, будуть стріляти. Підозрілі випадки скаженини треба зараз зголошувати.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

За понтифікату Св. Отця Пія XI. навернулося на християнство 6,000.000 людей.

Земляки Св. Папи Пія V з Боскоманенґа в епархії Торонта в Піємонті рішили поставити Йому памятник. Кардинал Боджані походить також із тоїж місцевости.

Князь Людовик Кіджі, Великий Майстер мальтанських лицарів і маршалок св. Римської Церкви, дістав недавно від Св. Вітця найвищий Ордер Христа.

З приводу Ювилейного Року до Риму прибуває богато паломників з усіх сторін світа. Католицький тижневик „Тге Юніверс“ орґанізує паломництво безробітних. Анґлійські католики, що не можуть самі їхати до Риму, жертвують на ціли сего паломництва.

Одна анґл. воздушна аґенція орґанізує паломництво до Риму в літаках. Дорога триватиме 2 дні до Риму й 1 день із Риму (1.600 км).

В Міляні розпочався канонічний процес у справі беатифікації проф. університету Пресв. Серця, д-ра Людовика Неккі'я († 19. І. 1930).

Найвища св. Конґр. св. Оффіції осудила й поставила на індекс твір: „Конґре д' істуар ді крістіянізм (Жубіле Альфред Люазі) пібліе су ля діреxіон де П. Л. Кушу“.

В Раймсі відбувся суспільний тиждень французьких католиків.

Кардинал О' Коннел (Бостон) миропомазав 600 мущин і 50 жінок, що навернулися продовж року.

Бельґійці ставлять памятник кардиналови Мерсіє.

Нові костели. Поляки проєктують збудувати протягом 1934. р. десять костелів в ріжних закутинах Лемківщини, призначених у першій мірі для лісних робітників й туристів.

Канада має тепер 4,283.308 католиків на загальне число 10 міліонів мешканців. В головнім міліоновім місті Монтреалю католики мають більшість. За останних 10 літ прибуло 1 міліон католиків. В Канаді є 13 катол. архиепископів і 37 епископів.

Особливе завдання Католицької Акції в Канаді се поборювання комунізму.

У Шанґаю є 16.000 Росіян. Католиками опікується архимандрит Николай Алексеєв. Є маленька церковця Вірних 172.

У Мадрасі (Індія) 1500 учеників покинуло некатолицькі школи, щоби вчитися в католицьких.

„Край Христа“—„Хрістіянпет“ в Індії. Католицький щоденник „Тге Стандард“, що виходить в Дубліні в Ірляндії, оповістив цікаву статтю про одно індійське село. Воно лежить 80 км. від Мадрасу. Всі його мешканці в числі 472 се католики. Називається воно „Хрістіянпет“, т. зн. „Край Христа“. Владу в сім селі виконує о. Тома, старенький католицький священик, з походження туземець. Він рівночасно священик, володар і суддя. З причини глибокого віку та хороби він відправляє Службу Божу сидячи. Мешканці сего села дуже привязані до свого пастиря. Щоденно при заході сонця вірні виносять його на фотелі на площу посередині села та збираються коло нього. Під манґовим деревом сидить о. Тома, вислухує всіх зажалень, розпитує як хто провів день, годить, ганить або хвалить і благословить. Такі щовечірні зібрання кінчаться хоровим співом і спільною молитвою. Село „Хрістіянпет“ і його старенький патріярх викликують враження чогось, що походить з іншого світа — світа біблійного й леґендарного.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЗНАК ЧАСУ. „Діло“ ч. 205 повідомляє: „У звязку з самогубством Миколи Стронського по Львові розійшлася поголоска, що наші академики, саме К. Студинський, Ф. Колесса, В. Щурат і М. Возняк переслали на руки консуля заяву, що зрікаються почестей академиків“. Подаємо сю вістку з журналістичного обовязку на відповідальність жерела.

Б. ПОСОЛ УНДА І.ЛІЩИНСЬКИЙ оповістив в „Н. Часі“ отвертий лист. В нім подає до відома, що постанови засідання Повітового Нар. Комітету (повіт. орґанізації Унда у львів. повіті) неправосильні, бо в нім взяла участь 1/4 частина його членів. В тих постановах одобрено постанову ЦК Унда з 15 липня с. р. про виключення з Унда ред. Паліїва, осуджено пос. Кохана й одобрено нові Луги. П. Ліщинський, голова Пов. Нар. Комітету львів. повіту потішається тим, що 3/4 членів ПНК не взяли участи в засіданні, бо не годяться з новою лінією Унда.

УВЯЗНЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЕМІҐРАНТІВ У БЕРЛІНІ. „Молва“ повідомляє, що поліція перевела в Берліні масові ревізії серед українських еміґрантів, членів комуністичних орґанізацій.

ПОЛЬСЬКО-ҐДАНСЬКА УМОВА. Переговори між Польщею і Ґданьском закінчилися підписанням умови, що управильнює права польського шкільництва, уживання польської мови в урядах і користування пристанею у Ґданську.

В МОСКОВСЬКІЙ ВЯЗНИЦІ пробував відібрати собі життя Сирцов, б. голова народних комісарів. Йому закидали участь у змові проти Сталіна. Сирцова перевезли до шпиталя. Стан його здоровля поправився. (ПАТ).

РОНД (Россійское Освободітельное Народное Двіженіе), орґанізація російських гітлерівців, повстала в Берліні після побіди Гітлера. Командантом її є Светозаров. Недавно відбулося спільне торжественне засідання РОНД-а з німецькими і французькими націонал-соціялістами. РОНД видає часопис „Пробужденіе Россії“.

НІМЕЦЬКИЙ АМБАСАДОР в Москві фон Дірксен мав розмову з головою совнаркому Молотовом в справі німецько-совітських взаємин.

ГІТЛЕРІВЦІ приготовляють на день 13 серпня демонстрацію 300.000 штурмовиків над французькою границею.

Б. ПРЕЗИДЕНТ РАЙХСТАҐУ Лебе находиться в концентраційнім таборі у Вроцлаві (Бресляв).

ФРАНЦУЗЬКИЙ АМБАСАДОР у Берліні зложив супроти німецького правительства заповіджений демарш в справі взаємин між Німеччиною й Австрією. Анальоґічний демарш зложив шарж д'афер Великої Британії.

В АВСТРІЇ викрили централю гітлерівської пропаґанди. У Відні увязнено 25 осіб, в тому 3 журналістів. Одного з них, кореспондента „Германії“, засуджено на 14 днів вязниці. У відплату за це в Німеччині увязнили кореспондента віденської „Ноє Фрає Прессе“ 60-літного д-ра Ґольдмана та усунули богато Австрійців.

МУССОЛІНІ іменував свого зятя ґр. Чяно шефом пресового виділу. Всі військові ресорти обійме Муссоліні як міністр національної оборони. Ґенерал Бальбо стане шефом головного штабу. Фашистівська міліція ввійде в склад правильного війська. Муссоліні буде кермувати міністерствами: внутрішніх справ, закордонних, національної оборони, корпорацій, будучи рівночасно премієром. В цей спосіб влада Муссолінія скріпиться ще більше. („Матен“).

ГРУПА ІТАЛІЙСЬКИХ ФАШИСТІВ, що брала участь в поході на Рим, прибула до Лондону та зложила візиту провідникови анґлійських фашистів Освальдови Мослейови.

СЕПАРАТИСТИЧНИЙ РУХ В ЕСПАНІЇ. ПАТ повідомляє з Мадриту: Каталонці зачали енерґічну аґітацію серед населення Ґаліції та Басків в цілі зорганізування спільної сепаратистичної акції. В Барцельоні відбулося віче. На нім представник Ґаліції заявив, що сей край находиться під насильством і в неволі Еспанії. Радикальні сепаратистичні тенденції висловили також представники Басків.

В ЛОТВІ увязнено богато національних соціялістів.

АРАБСЬКІ САБОТАЖИСТИ В ПАЛЕСТИНІ. З Єрусалиму повідомляють, що протижидівська акція арабських саботажистів триває дальше. Недавно кількадесять Арабів хотіли знищити засіви в кольонії в Бельт-Альфі. В місцевости Туль-Каремі влада увязнила 6 Арабів. що вели протижидівську аґітацію. (ПАТ).

ҐАНДІЯ засудили на 1 рік вязниці.

В БОМБАЮ Ґіндуси здемолювали склепи з анґлійськими виробами. Увязнено 9 осіб. що накликували до бойкоту анґлійських товарів.

ФИЛИПИНИ ОСЯГНУЛИ САМОСТІЙНІСТЬ. З Манілі, столиці Филипин, повідомляють: Здійснилося нарешті заповідане від довшого часу політичне унезалежнення островів Филипин від Злучених Держав Північної Америки. Филипинський парлямент віддав більшість голосів за відокремленням Филипин і цілковитою політичною самостійністю.

ЯПОНСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО МАРИНАРКИ виготовило велику морську програму на 1934 р. Кошти її винесуть 670 міліонів ен. Програма передбачує будову двох кружляків, двох летунських кораблів, одного міноносця, 14 контрторпедовців, 6 підв. човнів і 11 кораблів необнятих лондонським трактатом. Крім того передбачується створення ще перед 1938 р. 8 повітряних ескадр і будову кількох кружляків (ПАТ).

ЯПОНСЬКА ВОЄННА ФЛЬОТА в силі 175 кораблів відбуває великі маневри на Тихому Океані коло Гавайських Островів. Це має бути відповідь Японії на маневри американської военної фльоти на Тихому Океані.

В ЧІЛЄ викрили плянований державний замах. У звязку з тим увязнили богато вищих офіцирів і політиків.

Лікарський фейлетон

Що треба їсти перед спанням

(х) Над цим питанням віддавна ломлять собі голову ґіґієністи. Два американські дослідники Тешер і Стенлі сконструували в тій цілі дуже помислові реєстраційні апарати. При їх помочі прослїджували вплив страв на глибину сну. Показалося, що сон найспокійніший тоді, як перед спанням не зїсться нічого. Коли перед спанням особи, що над ними роблено досліди, спожили страви, що мали в собі товщі й вуглеводні (цукри — крохмалі), то сон мав лиш малі забурення. Найбільші забурення виказував сон людей, які перед спанням зїли страви, що мали в собі білковинні сполуки (мясо, сир, яйця й т. д.).

Не один батько вагається, куди й до яких шкіл післати своїх дітей. Велику прислугу в цьому питанні може дати порадник „ФАХОВІ ШКОЛИ“, виданий Головною Управою Рідної Школи. Ціна 60 сот.

НОВИНКИ

Свято стрілецьких могил в Семиківцях, пов. Підґайці відбудеться в суботу, 19 серпня о год. 10 рано без огляду на погоду. Се свято на могилах Усусусів, що погибли там в боях з Москалями 1915—16 рр., має вже свою традицію на Поділлі.

45-літний ювилей о. В. Коновальця. В с. Малехів, пов. Львів, відбувся недавно ювилей 45-літної душпастирської і громадянської праці довголітнього пароха о. Володимира Коновальця. Заходом місцевого гуртка „Союзу Українок“ відбулися в читальні „Просвіти“ святочні сходини членів місцевих товариств. На їх програму складалися промови, деклямації та хорові точки. Вкінці промовив Ювилят дякуючи за бажання.

Українська молодь наших приватних шкіл буде носити на лівих рукавах такі числа: Жіночий семинар СС. Василіянок Львів — ч. 148; жін. сем. СС. Василіянок Дрогобич — ч. 142; жін. сем. СС. Василіянок Станиславів — ч. 161; жін. сем. Рідної Школи Стрий — ч. 163; жін. сем. Рідної Школи Самбір — ч. 156; фахова жіноча школа СС. Василіянок Львів — ч. 183; 3-клясова торговельна школа т-ва „Просвіта“ Львів — ч. 212.

Діточий садок у Зашкові, пов. Львів, веде Кружок „Р. Ш.“ в домівці читальні „Просвіти“. До нього ходить понад 30 дітей.

Влада розвязала т-во „Сокіл“ в Ярославичах, пов. Зборів і завісила в діяльности т-во „Сокіл“ в Озірній, пов. Зборів. Як причину подано, що члени т-ва співали заборонені пісні підчас Зелених Свят на могилах українських стрільців.

Залізниця завела обовязкову доставу баґажу до помешкань на стаціях: Львів, Львів-Підзамче, Краків, Криниця, Закопане, Катовиці, Лодзь, Познань, Варшава, Ґдиня. Достава баґажу відбувається на поручення подорожних на надавчій стації при надаванні баґажу або на стації призначення на умовинах оповіщених на всіх зелізничих стаціях коло вікон баґажових кас. Польські державні зелізниці беруть на себе відповідальність за доставу баґажів.

Нова повінь на Підкарпатті. Внаслідок зливних дощів піднеслася знов вода в карпатських ріках в пов. Надвірна, Снятин і Косів. На Пруті рівень води піднісся на 2.20 м. понад нормальний стан. В інших ріках на півтора метра. Перервана комунікація між Косовом і Москалівкою та Пістинем. Також виступила з берегів Бистриця в пов. Станиславів. Прут вилив під Делятином і наробив богато шкід.

В Оттинії підчас бурі перун ударив в дім Степана Боднара й убив його жінку, Парашку, літ 43. Внаслідок удару перуна повстала пожежа, котра знищила зовсім цілий дім.

Перша жінка в Польщі Анна Белі цова з Андрухова зложила іспит на пекарського майстра. Беліцова вдова по пекарі. По смерти мужа вела пекарню сама.

Число безробітних в Польщі впало знов на 4.744 до 213.803 осіб.

Інститут Легіонових Студій відкрили у Варшаві 5. с. м. першого дня XII-го легіонового зїзду.

Вибраного проректора львівського університету о. д-ра Ґерстмана не затвердив міністр освіти. Новий вибір наступить у вересні с. р.

Державних урядників в Польщі є понад 450.000. З того адміністраційних 185.000, зелізничників 147.000, почтовиків 300.000.

Знавці кажуть, що церква св. Софії (Пресв. Мудрости) в Царгороді готова незабаром завалитися.

Товариство Прихильників Української Господарської Академії має своїм завданням власними коштами українського народу удержувати єдину нашу високу технічно-господарську Академію в Подебрадах (Чехословаччина). Звичайні члени платять річно 10 дол. або 330 кч. Члени протектори платять річно 100 дол. Члени жертводавці платять річно 3 дол. або 100 кч. — Адреса Товариства: Společnost přatel Ukrajinské hospodářské akademie, Praha-Dejvice, Nad Šárkou 1720. Tchécoslovaquie. Ґроші засилати на конта Товариства: Poštovní spořitelna, číslo účtu 94.806, Praha; Živnostenská banka, Praha; Земельний Банк Ґіпотечний, Львів.

Найбільша вервиця на світі находиться в Чехії в м. Кляйн Петерсдорф к. Одрави. Зроблена вона на мурі з каміння. Висока 8 м, широка 4½ м, важить 1.600 кґ. Зробив її селянин Антін Берґер на основі видіння, яке мав 1916 р. у рос. неволі на Сибірі. Над вервицею працював Берґер від 1920 р. („Осс. Р.“ ч. 156).

В Ассіюті (столиця гор. Єгипту) відбулася ц. р. перший раз процесія з Найсв. Тайнами через місто. Порядку пильнувало військо, зложене з Магометан. Шістьох жовнірів їхало на білих арабських конях близько бальдахиму. Ассіют має 100 тис. мешканців, з того 80 тис. магометан.

Один католик Мурин у Ніґерії мав приймити в означений день миропомазання. Однак згубив по дорозі метрику хрещення, без якої не міг приймити миропомазання. Вернувся й перейшов у ночі 80 км. серед великої небезпеки від диких звірів, знайшов метрику й на другий день приймив у призначеній передтим порі св. Тайну Миропомазання.

З червоного „раю“. Як два роки тому знищили большевики славну московську катедру й рішили побудувати там „палату совітів“, зараз кліка спекулянтів харчами „утворила кооперативу будови зложену з 1.200 робітників“ і зареєструвала її в уряді. Цілих два роки побирала вона харчі на тих „1200 робітників“ і продавала їх по високих цінах. Обман відкрили щойно тепер. Спекулянтів арештовано. Судитиме їх спеціяльна комісія ҐПУ.

На надзвичайних зборах III Інтернаціоналу Мануїльський ствердив, що можливість революції в якійнебудь европейській державі упадає з дня на день. Тому всю силу пропаґанди треба звернути на кольонії, перш усього бельґійські й голяндські.

Отто Шіллер, торговельний знавець німецької амбасади в Москві, каже, що економічний стан в СССР такий страшний, що як хтось зараз не поратує СССР, то в 1934 р. мусить там наступити цілковита катастрофа.

Спис кочуючого населення підбігу нових околиць зарядив СССР. В тій цілі виїхала туди окрема експедиція.

Союз вільнодумців Німеччини перемінено на приказ тайної поліції на... похоронну касу. Німецьким вільнодумцям заборонено вести протирелиґійну діяльність.

Світовий поліційний конґрес в Нюйорку висказався за якнайтіснішою співпрацею поліційних властей усіх країв. В конґресі взяли участь представники Німеччини, Італії, Польщі, Ромунії, Голяндії й Данії.

Італійська ескадра 24 ґідроплянів під командою ґен. Бальбо відлетіла з Америки до Европи.

250 осіб затроїлося мороженим. В м. Ґронінґен в північній Голяндії занедужало по спожитті мороженого 250 осіб. Стверджено тяжке затроєння жолудка. Більшість недужих відвезено до шпиталів. У деяких з них стверджено черевний тиф. Стан богатьох недужих дуже поважний.

В Дамаску французька археольоґічна місія розкопала жидівську святиню з І. ст. перед Христом. Найдено мозаїки, що представляють мандрівку Жидів з Єгипту.

Французька підводна лодка „Фортуна“ зударилася коло Тульону з кружляком „Жан Барт“. Сила удару була така велика, що підводна лодка затонула. Число жертв досі неустійнене.

У Франції перебуває тепер около 40.000 еміґратів з Німеччини, Жидів і марксистів.

В Коринті вибухла велика пожежа. Згоріло 460 деревляних домів, побудованих по останнім землетрусі. Втрати оцінюють на 50 до 60 міліонів драхм.

Росвелт оповістить ряд законів, що мають на ціли знищення бандитизму й шантажу, страшних язв американських міст.

Найбогатша людина в Злучених Державах Північної Америки се б. секретар скарбу Мельон. Його майно виносить 2.492,000.000 долярів, річний дохід 60,000.000 долярів.

Тайфун навістив пристань Фусан на Кореї. Филі забрали 132 доми і 1400 рибацьких човнів, залили 2000 домів. Досі знайдено 27 трупів і коло 200 тяжко ранених. Пропало без вісти коло 230 осіб.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Жнива представляються назагал добре, особливо щодо соломи. Збір зерна вище середнього. Збір жита вже скінчився. В Станиславівщині жито не дописало. Солома вибуяла, але зерно дуже мале. Зате пшениця заповідається дуже добре. Зерно повне й здорове. Також добре заповідаються ячмінь і овес. Кукурудза не вдалася. Підчас дощів заросла бурянами, потім через спеку не виросла. Також не дописала фасоля. Бульба в останнім часі поправилася Зате в горах заповідеться голод.

Ревізійний Союз Українських Кооператив (РСУК) у Львові обеднує 3134 кооператив з 365.000 членів.

Конкурси плекання курей (карказинів) уладжує філія Тов. „Сільський Господар“ в Перемишлі. Гуртки молоді будуть вести конкурсову годівлю курей в Коровниках, Гірку й Селиських. Такі гуртки молоді повстануть ще й в інших сусідних селах. Орґанізаційну працю ведуть інж. Деревляний і д-р Томашевський.

Хліборобська Палата у Львові зорґанізована. Комісар Львівської Хліборобської Палати інж. Здзіслав Кшижевский з міністерства хліборобства й рільних реформ зорґанізував бюро Хліб. Палати при вул. Коперника ч. 20 на І і ІІ пов. Директором Палати став інж. Й. Цемноломский, секретарем мґр Е. Щуровский. Персонал Палати складається з фахових сил. Вибори радних Хліборобської Палати у Львові з поодиноких виборчих округів відбудуться згідно з розпорядком львівського воєводи 10 вересня с. р. (ПАТ).

Континґент вивозу худоби з Польщі. Вивозова роздільна комісія у Варшаві дозволила вивести до Австрії в серпні с. р. 9.720 живих штук худоби й 1.512 битих.

В наддунайських краях збори пшениці перевищають значно минулорічні збори. На підставі приблизних обчислень наддунайські краї матимуть сего року около 1 міліона тон пшениці на вивіз, з чого Ромунія 250.000 тон.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

Міжнародний договір в справі срібла заключено на лондонській конференції. Приступили до нього Америка, Китай, Індія, Еспанія, Австралія, Канада, Мехіко і Перу. Цей договір передбачує цілий ряд обмежень в обороті сріблом в тій ціли, щоби підвисшити й устійнити його ціну.

Боротьба зі знижкою цін в Америці. З Шикаґа повідомляють, що управа місцевого уряду промислу й торговлі, щоби запобігти дальшій знижці цін, повідомила інтересованих, що на будуче всяких трансакцій збіжжам і виробами з вепрового мяса не вільно робити нижче ринкових цін з 31 липня с. р. Уряд промислу й торговлі в м. Кензес Сіті й таксамо товарова біржа в м. Ст. Люіс заборонили збіжеві трансакції нижче цін з попереднього дня. (ПАТ).

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр у приватних оборотах 6.56—6.66 зол. Банк Польський платив 6.48 зол. Золотий доляр 9.05 зол. Курс доляра вагається. Канад. доляр 5.95. Анґл. фунт стер. 29.80; нім. марка 2.12; 100 чесь. корон 25.50—26; 100 фр. франків 35.20; 100 швайц. франків 173 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: Пешниця двірська 28—28.50; пшениця селянська 27—27.50; жито двір. 18—18.25; жито сел. 17.50—17.75; ячмінь двір. 13—13.50; ячмінь на мливо 12—12.50; овес двір. 11—11.50; овес сел. 8.50—9; кукурудза 17—18; бульба промислова 2.50—3; фасоля біла 18—20; фасоля колірова 13—14.50; фасоля краса 16—17; горох пів Вікторія 27—29, горох пільний 20—2250; сіно солодке прасоване 6.50—7; солома прасована 4.50—5; гречка 13.50—14; лен 38—40; просо 28—29; чер. конюшина 85—90; синій мак 180—190; сивий мак 160—170; гречані крупи 28—29; ґрис жит. 6.50—6.75; ґрис пшен. 8.25—8.50 зол. — Львів: пшениця двір. 29.50—30; пшениця сел. 27.50—28; жито двір. 20—20.25; жито сел. 19.50—19.75; ячмінь на мливо 13.25—13.75; овес двір. 12.50—13; овес сел. 10—10.50; сіно солодке прасоване 7.50—8; ячмінні крупи 28—30; пшоно 38—40; мука пшен. люксусова 57.50—58; мука пшен. 50 проц. 55—55.50; мука житна тип урядовий 35.50—36; ґрис жит. 6.75—7; ґрис пшен. 9 зол. — Тенденція змінчива.

НАБІЛ: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла десер. 2.70 зол., за 1 л. молока 17 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яєць 2.60 зол. Тенденція на масло, сметану та яйця удержана, на молоко слаба.

Український технічно-господарський Інститут при УГА

ПОЗАОЧНА ШКОЛА ВИСОКОШКІЛЬНИХ СТУДІЙ,

затверджена Міністерством Хліборобства ЧСР., продовжує прийом студентів і курсантів.

Інститут складається з 3-ох відділів:

1. Аґрономічно-Лісового. 2. Економічно-Кооперативного, з підвідділами: а) кооперативним, б) банковим, і в) промислово-торговельним. 3. Хемічно-Технольоґічного.

Після закінчення цих відділів, дається титули: Аґронома, Економіста, Технольоґа.

Крім того при Інституті істнують:

А) ВУЖЧІ ФАХОВІ КУРСИ: 1. Суспільної аґрономії. 2. Для контрольор-асистентів (контроля годівлі і продукції худоби). 3. Бухгальтерії.

Б) КУРСИ З ОКРЕМИХ ПРЕДМЕТІВ: 1. Основи радіотехніки. 2. Оброблення шкіри. 3. Олійництва. 4. Миловарства. 5. Практичної фотоґрафії. 6. Чужих мов: німецької, французької, анґлійської.

Час навчання на курсах від 1 до 4 семестрів.

Проспекти з програмами і правилами висилаються *безплатно.*

Звертатись на адресу:

Ukrajinská Hospodářská Akademie,
Podèbrady — Tchecoslovaquie.

або: Товариство „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ (Львів, Ринок 10).

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

АДВОКАТ

емер. суддя

Осип Капустинський

отворив в Гусятині в липни ц. р. адвокатську канцелярію й веде її в новім домі Вп. Тарнавського.

КІНА

АДРІЯ: Пірати пустині.
АПОЛЛЬО: Анджеліка.
АТЛЯНТІК нечинне до 14. VIII. з причини реконструкції.
КАСІНО: Натягач і С-ка.
КОПРНИК: Сміх в пеклі та Кон і Келлі в тарапатах.
МАРУСЕНЬКА: Сміх в пеклі та Кон і Келлі в тарапатах.
МІРАЖ: Бічна вулиця і Бастер Кітон.
МУЗА: Тайний детектив.
ПАЛЯС: Моя жінка авантурниця.
СТИЛЕВЕ нечинне з причини реконструкції.
УТІХА: Великоміські вулиці й ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клебана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телефон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улица Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ:

1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя 13 серпня 1933. Ч. 60 (658).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Переслідування Галичан в „раю“

З Київа повідомляють, що репресії совітської влади проти Українців, які походять з Галичини, приймають щораз більші розміри. В Київі увязнили відомого комуніста Михайла Барана, б. голову тернопільського Ревкому в 1920 р. й одного з большевицьких комісарів при Українській Галицькій Армії. Також виключили з комуністичної партії України добре відомого в Галичині Івана Сіяка, що розпочав комуністичну карієру у військових рядах. („Діло“ ч. 209). Іван Сіяк, сотник УСС підчас світової війни, був командантом Окремого Зелізного Загону Армії УНР в 1919 р., що складався з галицьких зелізничників і студентів зі Станиславівщини. Коли большевики розбили Окремий Зелізний Загін в 1919 р. і взяли його отамана І. Сіяка в неволю, він перейшов зараз на їх сторону та займав у них визначні становища. Мурин своє зробив і може вже відійти.

За привернення гетьманату на Україні

Оживлена діяльність гетьманців в Німеччині, Анґлії та Ромунії.

Преса повідомляє: В останніх часах сторонники Гетьмана Павла Скоропадського розвинули оживлену діяльність в Німеччині, Анґлії, Ромунії та ін. краях. Представник Гетьмана в Лондоні, п. Коростовець, перебуває від кількох днів у Берліні, де відбув ряд конференцій і здав звіт зі своєї діяльности Гетьманови. П. Коростовець мав довірочні розмови з заступником Розенберґа, д-ром Моцом, шефом східної секції закордонної політики гітлерівців. В найближчих днях п. Коростовець вертає до Лондону, де має перевести пропаґанду за привернення гетьманату на Україні. Сторонники Гетьмана П. Скоропадського заложили в Ромунії гетьманську орґанізацію, що веде оживлену діяльність під проводом п. Шемета (молод.). Гетьманці працюють також в Югославії.

20 декретів президента Польщі

„Ґазета Варшавська“ повідомляє: Міністерства закінчили вже працю над проектами законів, що мають появитися як розпорядки президента Р. П. на підставі закону про повновласти. Проектів декретів з силою закону в ділянці господарства й усправнення публичної адміністрації є понад 20. Їх передадуть незабаром до ради міністрів. Сподіються, що перша серія декретів президента Р. П. появиться в другій половині вересня с. р.

Ліквідація марксистів у Німеччині

Увязнення комуністів в цілій Німеччині тривають дальше. В Берліні увязнено 66 комуністів, в Маґдебурґу 40, з Бонні 27, у Вроцлаві 23, в Ґельзенкірхені 9. Тайна поліція в Берліні викрила орґанізацію „Роте Гільфе“ на підставі зізнань двох комуністичних провідників Коска й Пуца, увязнених недавно разом з 15 комуністами. В концентраційнім таборі в Оранієнбурґу інтерновано сина б. президента Німеччини Еберта з двома соціял-демократичними послами, Кістманом і Гайльманом. Увязнених по прибуттю до табору перевели перед фронтом інтернованих. Б. секретаря баварського премієра Айснера, соціял-демократа Фахенбаха, застрілили підчас перевозу до концентраційного табору.

Вистава „голодних“ листів з СССР.

В Німеччині зачали протисовітську кампанію під кличем „помочи Німцям голодуючим в СССР“ Провід сеї кампанії обняли: „Союз Закордонних Німців“ і церковні орґанізації. Німецька преса пише широко про голодуючих Німців в Надволжанській Республиці. „Союз Закордонних Німців“ зорґанізував у Берліні виставу „голодних“ листів з СССР. і збірку на поміч голодуючим. В Берліні і в Монахові уладили величезні демонстрації проти переслідувань Німців в СССР. Всенімецький Комітет Помочі Голодуючим Німцям звернувся з відозвою по жертви. Президент Ґінденбурґ і канцлер Ґітлер передали свої жертви на фонд помочи голодуючим Німцям в СССР.

Демонстрації ірляндських фашистів

В ірляндськім парляменті прийшло до острої перепалки між Косґрейвом і де Валерою з приводу розвязання фашистівської орґанізації „синіх сорочок“. Ірляндські фашисти зачали демонстрації на вулицях Дебліна. Поліція обкидана камінням стріляла до демонстрантів. У висліді було двох вбитих і кільканацять ранених. Фашисти заповіли нові демонстрації. Преміер де Валера покликав спеціяльний леґіон оборони, який обсадив важніші державні будинки.

Криваві заворушення на Кубі

Президент Куби не хоче уступити мимо натиску Росвелта.

ПАТ повідомляє з Гавани, столиці Куби: Конференція представників партій в американськім посольстві рішила домагатися уступлення президента Куби п. Мачада. На Кубі проголошено военний стан. Військо розігнало маніфестацію, при чім убито й ранено богато осіб. Увязнено понад 100 осіб. Розвелт предложив своє посередництво між президентом Мачадою і партіями. Мачадо виголосив в радіо промову, в котрій закликав населення до оборони незалежности Куби. Він не думає уступати зі становища президента. Амбасадор Злуч. Держав Півн. Америки зложив в імени президента Росвелта ультимат з домаганням додержати умову заключену зі Злуч. Державами П. А. Крім сего Росвелт мав домагатися уступлення Мачада. През. Мачадо у відповідь на сей ультимат заявив, що на насильство відповість збройною силою. Також внутрішне положення на Кубі заостряється.

Виїхати спокійно на вакації можете лише тоді, коли обезпечите свої движимости від крадіжи з вломом в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20. — За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

ТРАДИЦІЯ Й ПОСТУП

КАТОЛИЦЬКИЙ ОБРАХУНОК СОВІСТИ.

Революції спонукою до обрахунку совісти. — Анальоґії з Росії й Еспанії. — Галицьке розпряження реліґійної енерґії. — Еспанія, країна перецінювання традиції. — Ідентифікація реліґії з монархізмом. — Еспанський ілюзіонізм. — Мнимий католицизм поверхні. — Непризнавані молоді католики. — Ґрупа Геррери. — Католицький кардинал противником молодого католицизму. — Пізне зрозуміння похибки. — Обскурантизм еспанських богословів. — Забули про суспільний католицизм. — Відстрашення робітництва. — Вічнотворчий дух католицизму а не заскорузлість у старому! — Тайна: кров мучеників сіменем християнства. — Дух перше всього!

Революції спонукують завсіди до обрахунку совісти. Такий обрахунок на тлі еспанської революції переводить о. Ґ. Бехер Т. І. в журналі „Штіммен дер Цайт“ ч. 10 з 1932 р., п. з. „Традиція й поступ в еспанському католицизмі“. Стаття цікава й тим, що вигляд традиційного монархістичного католицизму Еспанців нагадує передвоєнне православіє в Росії; тай доля обох подібна. До того еспанського сонного, літеплого католицизму можна прирівняти й деякі відломи нашого галицького католицизму. Є в нас восточні теоретики, які й досі вивисшують нашу галицьку реліґійність над реліґійність „гнилого Заходу“. Тим теоретикам подобається наша галицька загальна літеплість у реліґійних справах, а неподобається їм реліґійне одиничне напняття Заходу. Приходить на думку деяка схожість реліґійности з... енерґією у всесвіті. Де є високе напняття енерґії, там є великі контрасти, але й живе життя. А де енерґія розсіяна рівномірно, там нема щоправда контрастів, але нема й життя, нема руху, все стремить до ентропії.

Причиною всього зла, яке сьогодня переживає еспанський католицизм, се — на гадку о. Бехера — п е р е ц і н ю в а н н я т р а д и ц і ї в недавній монархістичній Еспанії. Недавно ще шанувалося там пересадно всьо традиційне, унасліджене. І під політичним і під господарським оглядом Еспанія була просто поза скобками життя великих націй. Хліборобське населення Еспанії було аж до передвоєнних часів зовсім замкнене в собі. Надвишка населення находила собі працю на острові Кубі й у південній Америці аж до часу, коли ті країни вповні відгородилися від материного пня. Весь еспанський промисл найшовся майже в 100% у руках анґлійського, французького й німецького капіталу. Боротьба між прихильниками королівського абсолютизму — консерватистами — і заступниками французької революції — лібералами — поставила представників Церкви проти ліберальної партії, схильної до насильств і настроїв ворожих для Церкви. Коли в інших державах Заходу розвиток двох

ідей: Церкви й держави — двох ділянок культурних, які в дійсности лучаться з собою — духово ті ідеї розділив, усамостійнив і в найновіших часах прямує до вищого їх зединення, — то в Еспанії все те оставало на першім степені того розвитку.

Панування католицького короля „з божої милости“ було так сильно закріплене у свідомости церковних сфер, що кождий наступ на короля, всяке скріплення демократичного духа церковні чинники вважали за наступ на релігію а то й за апостазію. Розважити справу холодно, вдержати середну лінію, приняти нові гадки і звязати їх органічно зі старими, це для Еспанця якась чудна чужениця. Старий, традиційний ідеал держить Еспанця так кріпко, що навіть повільна зміна засновків і дійсних умовин утікає зпід його уваги. В письменстві називають те явище еспанським ілюзіонізмом. Завершення зразків того ілюзіонізму це безсмертний твір Сервантеса Дон Кіхот.

Тільки на такім тлі стає зрозумілим явище, що католицизм в Еспанії жив минулим більше, ніж в інших католицьких країнах і вдержувався на поверхні життя більше зовнішною формою католицького королівства. Публичне життя в Еспанії здавалося чисто католицьке й глибоко віруюче. Метою на майбутне було отже тільки вдержання „стопроцентово католицької Еспанії“. Ілюструє цей образ такий клич: „Якби не шеста заповідь, то Еспанці булиби святими“ (отже тільки та ділянка моральности мала для них більшу вагу, мабуть задля її різкости...).

Треба признати, що в богатьох представників старої католицької Еспанії можна було найти велику натугу старань і велику трудолюбивість. Та їх засновки, як це ми вже вище сказали, не відповідали вже реальній дійсности.

Побіч того заскорузлого руху стояли молоді католики, більше поступові. Старі споглядали криво на „непевних“, які пробували зеднати сили католицизму на основі його внутрішних вартостей. Ті молоді католики готові були приняти новий світ. Поважаний і признаний провідник молодих Дон Ангел Геррера, шеф щоденника „Ель Дебате“, зумів виховати собі цілий штаб співробітників. Сучасні вороги католицизму вважають саме групу Геррери за справжню силу еспанського католицизму. З гурта Геррери повстала тепер партія „Акціон національ“. І тій саме партії масонське правительство ставить тепер всякі важкі перешкоди в роді „законів про оборону республики“ і т. п. Всю трагедію еспанського католицизму зрозуміємо тільки тоді, коли дізнаємося і про се, що не хто інший, а сам кардинал архиепископ Толеда Сеґура був тим, що довший час не признавав діяльности Геррери. Годі найти двох благородніших людей як вони оба: світлий, ревний душпастир, смирний князь Церкви, примас Еспанії — і начальний редактор „Ель Дебате“. Та не легко найти й більше гостре, більше виразне уосіблення старого й нового часу. Напроти себе ставали тут просто сили не особові, а понадособові. Ситуацію загрожувало ще більше те, що Сеґура й Геррера мусіли весь час стояти проти себе з найвищим взаїмним поважанням.

Щойно революція виказала, що стара католицька Еспанія вже давно перестала істнувати. Великий кардинал пізнав свою похибку. І він сам був тим, що дораджував тепер створення нової партії, основаної на засновках Геррери. В моменті, коли кард. Сеґура готовився з усіх сил послужити новим речам, саме тоді масонське правительство засудило його — на банішію. Та ся жертва не пропаде без користи для батьківщини кардинала. В такій поразці бачимо найвище правління Господа й Бога, того Бога, що не відбирає людині її чоловіцтва, того Бога, що людському терпінню надає благословенної плодючости й успіху.

Коли у відношенні держави до Церкви, у провідників Церкви мусіла прийти деяка зміна, то згори можемо приняти, що і в поодиноких ділянках церковного життя мусів прийти подібний перелім. До революції навіть у богословській праці надто велику вагу прикладали до минулого. Новітні духові струї трактували еспанські богослови дуже поверховно, звичайно просто їх відкидаючи. А тож, хочби ми й зуміли пізнати новочасні напрями в фільософії як хибні й так само скоро їх відкинути, то мало того. Треба ще пізнати їх увесь зміст і побороти його. В засаді мусимо признати й те світелце правди, яке де-не-де показується в поодиноких точках тих системів. У тяжкій боротьбі за поступ навіть і ті ложні системи приносять дещо нового. Винайти те нове, ствердити його з признанням, без остраху вбудувати-вставити його в старі системи — ось що було ділом і величчу таких мужів як Августин, Альберт Великий, Тома з Аквіну. Коли в науковім розсліді брак того широкого духа, то ні краплина з того досліду не дістанеться ученикови богословя. Впрочім кождий знає, що в тих справах обовязує поважання для старших річей, до котрих нові можуть дуже небогато придати. Але побіч обережности, щоб не ввійти на хибну дорогу, треба ще конечно мати й відвагу .

Також в ріжних ділянках душпастирства в Еспанії не всі методи відповідали сучасним людям. Активне релігійне життя мало нести на своїх плечах не душпастирство свідоме своєї мети й особистої відповідальности, а добровільне зединення вірних. Монаші чини мали бути осередком того життя. Проповідництво й навчання, від катехизму починаючи, стояли на степені примітивного знання. Занадто богато довіря покладано в загальне панування віри: вважали, приміром, що німецька душпастирська метода надто раціоналістична і т. п. Від мірян вимагалося особистої горячої побожности. Добродійну діяльність виконувано тільки одинично, хоч нераз з великою жертвенністю. Але світським католикам бракувало вишколу, який зробив би їх здібними переняти релігією також усякі світські ділянки публичного життя. Приміром у робітничім русі т. зв. „вільні синдикати“ були для католиків заборонені аж до 31 грудня 1930 р., бо вважалося, що ті синдикати надто односторонно підчеркують матеріяльні справи. Така заборона відвернула богато робітників від католицизму, до якого вони відносилися передтим в засаді прихильно.

Коли сучасність, теперішне положення католицької Церкви в Еспанії щось собою уявляє, то хіба перш усього силу залежности від окруження і традиції. Дуже воно тяжко стати внутрішно до того вільним і зрозуміти, що в вірі й погляді на світ дійсне й понадчасове, щоб не попасти в небезпеку поверховности. А проте вічно-творчий дух діє в нас і в Церкві, дух, котрому безупинне перебування в тім самім чуже, дух, що кожного дня мовить: „Глянь, ось усе новим дію“ (Ап. 21, 5).

Се якась така велика тайна, що аж руйнування монастирів, прогнання, переслідування, кров, знищення мусять помагати тому духови до видимого й успішного діяння. Розважаючи це, пізнаємо творчі вартости терпіння, яким людина покутує за провини, терпіння, що свободить з узів, добуває й удержує силу творчого діла та героїзм і так переможно веде до вічности.

Вдержання навіть дуже славної й величньої традиції се ще не совершенність. Конечні ще чини, зусилля, творчі діла. Ще вище стоїть особисте вироблення, духове образування, особиста жертвенність, яка посвячує дочасне в жертву вічній безконечній Тройці.

Історія одної церкви

Дня 18 грудня 1897 р. згоріла в Судовій Вишні дочерна церква св. Спаса. Правдоподібно паламар невідповідно погасив світло. Слід зазначити, що ся церква стояла 300 літ і була наділена Апостольською Столицею совершенним відпустом, що його можна було осягнути в дні Храмового Празника. З причини відпусту, а ще й тому, що в дні відпусту многі дізнавали тут численних уздоровлень, нарід навіть із найдальших сторін горнувся сюди якнайчисленніше. А свято Преображення Господнього заховують тут досі й латинники.

Отже не диво, що по пожарі церкви люди взялися зараз до будови нової. А вже 12 квітня 1898 р. тодішний о. парох В. Кондрацький з о. сотр. А. Бованкою довершили акту посвячення угольного каменя під майбутню церкву. Дня 30 травня 1899 р. церква була вже готова, так що дня 19 червня о. крилошанин М. Мриц з Перемишля в сослуженні о. декана Г. Льва, місцевого пароха та о. сотрудника, довершили при великому здвизі народу величнього акту благословення нововимурованої церкви св. Спаса. Дня 5 лютого 1901 р. наділено церкву совершенним відпустом. Сама церква находиться у найкращому місці. Збудовано її після пляну В. Нагірного, львівського архітекта. Коштувала 20.000 корон, з чого 16.000 зібрано зі складок місцевого населення, а 4.000 виплатило асекураційне Т-во „Дністер“. Всю роботу тяглом і пішу виконали парохіяни даром. На особлившу увагу в церкві заслуговує іконостас, цінна памятка малярства XVII. ст., виконана в Болгарії. До 1909 р. сей іконостас находився в парохіяльній церкві Пр. Тройці, відтак по відзолоченні Л. Сурмачевським з Любіня к. Львова, перенесено його до Святоспаської церкви.

В часі українсько-польської війни довелось церкві перебувати найбільш болючі хвилі. В ній поміщено військові коні...

В теперішних часах, особливо по запровадженні о. пар. В. Полянським в р. 1929 „Хрестної Дороги“, ся церква переживає світліші хвилі. Відпусти набрали широкого розголосу та тревають три дні. Прибуває тут звичайно около 30 священиків, що весь час слухають сповідей. Прочан начисляють на 10.000. З них велике число приступає до св. Тайн.

Найбільш імпонуюча — „Хрестна Дорога“, що її відбувають тут в навечерію Преображення. При кожній станції виголошується відповідну проповідь.

Сего року — в 1900-ліття страстей, смерти та воскресення Христа — відпуст заповідається величаво. В часі „Хрестної Дороги“ виголосять проповіди ОО. Редемптористи. Загально сподіються тут прибуття процесій з цілого деканату.

В ВИДУ НЕПЕВНОСТИ ЗАВТРІШНЬОГО ДНЯ ПОВИНЕН КОЖНИЙ ПОДБАТИ ЧИМ СКОРШЕ ПРО ОБЕЗПЕЧЕННЯ СВОЙОГО ЖИТТЯ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ. РИНОК Ч. 38.

З Лугового руху

Лугове Свято Івана Богуна в Руданцях, пов. Львів, відбулося 6 с. м. На програму свята складалися: 1) Молитва „Боже Великий Єдиний“, вправи Луговичок. 2) Вправи шаблями малих Луговиків. 3) Вправи хоругвками дорослу. 4) Національні танці. 5) Вправи Луговиків палицями. 6) Вправи Луговичок хустинами. 7) Ритмічні вправи Луговичок. 8) Мішані вправи Луговиків, Луговичок і дорослу. Всіх вправляючих було 172, з того 63 Луговиків, 60 Луговичок, 24 малих Л-ків і 28 малих Л-чок. До вправ приграваля орхестра. Вправи випали незвичайно справно та одностайно. По дефіляді п. Рак виголосив промову про життя й подвиги полковника Війська Запоріжського Івана Богуна. Відтак о. парох Демчук подякував гостям за участь у святі а Луговиків заохотив до дальшої праці. о. Д. підніс заслуги д-ра Р. Дашкевича, провідника Лугової Орґанізації. Присутні піднесли трикратний оклик „Слава“ на честь д-ра Дашкевича. Свято закінчено відспіванням національного й лугового гимнів. Під впливом т-ва „Луг“ Руданці стали свідомим селом.

Луговий фестин в с. Горбачі, пов. Львів, відбувся 6 с. м. Фестин почався звітом і переглядом Лугових чет перед делеґатом „Великого Лугу“ зі Львова п. М. Жовніром. Відтак відбулися вправи Луговичок хустинами, Луговиків палицями й мішані вправи Луговичок і Луговиків. До вправ стануло 26 місцевих Луговиків і 24 Луговички та 28 Луговиків з Попелян, разом 78. Вправи випали рівно та справно. По дефіляді відспівано гимн „Ой у Лузі“ та „Ще не вмерла“. Вкінці делеґат „Великого Лугу“ подякував „Лугам“ за їх працю, здисциплінованість і довіря до Лугового проводу.

„Луг“ в с. Романівка, пов. Теребовля уладив концерт в память Гетьмана Івана Мазепи. Вступне слово виголосив д-р А. Заплітний з Теребовлі. Виступи хору й деклямації випали зовсім добре.

„Луг“ в с. Пилипче, пов. Борщів згуртував у своїх здисциплінованих рядах понад 150 членів і веде велику працю в селі. „Луг“ відчинив власну робітню топірців „Різьб“, що виготовляє стилеві топірці та інші різьбарські роботи. Дня 10 вересня відбудеться в Пилипчу Лугове Свято з такою програмою: панахида на стрілецькій могилі, концерт з руханковим пописом і відслонення великого вирізьбленого лугового гербу в домівці читальні „Просвіти“. Не зважаючи на ворогів Лугової ідеї праця т-ва „Луг“ в Пилипчу розвивається чимраз краще.

Німецький коментар

до демаршу Франції й Анґлії.

ПАТ повідомляє з Берліна: Півурядовий коментар до комунікату в справі демаршу Франції та Анґлії в Берліні підкреслює, що для Німеччини ціла акція тим самим скінчилася. На думку німецьких урядових кругів цілу акцію викликала французька й анґлійська преса маючи на увазі не оборону загроженої суверенности Австрії, але зміцнення уряду Дольфуса в очах заграниці. Тим шляхом не дасться нічого осягнути. До сеї інтервенції ледви чи прийшлоби, якби міністри закордонних справ Франції й Анґлії находилися в столицях своїх держав. Почин вийшов очевидно з Парижа. Слід підчеркнути, що пакт чотирьох не є відповідною плятформою для таких справ. Він не має служити до полагоджування справ між одним з партнерів і пятою державою, тільки до пацифікації світа і то у формі найбільше приязній. В кождому разі пакт не дає основ до обвинувачення проти одного з чотирьох держав.

„Джемборі“

Світовий Пластовий Зїзд у Ґеделе.

Дня 2. с. м. відкрили в Ґеделе на Мадярщині IV-ий Світовий Пластовий Зїзд. Рано відбулася полева Служба Божа і проповідь. По полудні реґент Мадярщини адмірал Горті і начальний пластун світа, основник пласту, 76-літний анґ. ґен. Бейден-Пауел відкрили зїзд короткими промовами. Відтак відбулася дефіляда: 40.000 пластунів з цілого світа перейшло перед своїм сідоглавим основником. Наперед ішли пластуни з Франції, потім з Бельґії, Ромунії, Вірменії, Сирії, Америки, Данії, Литви, Ісляндії, Естонії, Норвеґії, Голяндії, Лотви, Японії, Анґлії з її всіми домініями й кольоніями (Австралія, Канада, Індія, Нова Зеляндія, Полуднева Африка, Єгипет, Палестина, Ірляндія, Валія, Шкотія і т. д.), Швеції, Чехословаччини (в тій ґрупі було 35 українських пластунів з Закарпаття), Польщі, Югославії, російської еміґрації, Болґарії, Австрії, Іраку, Швайцарії, Греції, Еспанії, Португалії, Сіяму, вкінці з Мадярщини. Поодинокі відділи пластунів виступали у своїх національних одягах. „Джемборі“ потривае до 15 с. м. (Назва „джемборі“ походить від того, що перший світовий пластовий зїзд відбувся в Джемборі коло Лондону).

Пластуни здійснюють світ мира

ПАТ повідомляє з Будапешту: „Пестер Льойд“ підкреслює в передовиці п. з. „Женева й Ґеделе“, що молодь в Ґеделе зачинає здійснювати те, до чого безуспішно стреміли від ряду літ старі й досвідчені політики в Женеві. Молодь створює світ мира і приязни, що перечить твердженням псевдофільософів про конечність боротьби. В тім випадку старі повинні вчитися від молодих і прибути на кілька днів до Ґеделе на практичну поглядову лекцію.

Ювилейний обхід у Відні

з приводу 250-ліття побіди над Турками

Ювилейний Комітет у Відні подав програму торжеств підчас обходу 250-ліття побіди над Турками. Дня 6 вересня с. р. Служба Божа в катедрі св. Степана; 7 і 8 вересня наради в робітничих товариствах; 8 вересня вечером святочне відкриття Католицького Дня на площі Карла; 9 вересня велике спільне зібрання делеґатів; 9 вересня в год. 15 велике зібрання на стадіоні, рівночасно великий день хліборобів. Того самого дня зібрання дітей на площі Карла; 9 вересня вечером велика реліґійна маніфестація мущин з походом до церкви св. Степана; 10 вересня передполуднем Служба Божа в Шенбруні; пополудні зібрання молоді на стадіоні; 11 вересня студентська академія й торжество жінок; пополудні два святочні зібрання, вечером о 23 год. державний обхід на Гельденпляцу з ілюмінацією; 12 вересня передполуднем Служба Божа на Каленберґу й торжественний акт на Гельденпляцу; 12 вересня пополудні 3 великі торжественні зібрання, вечером богослуження. Від 13 вересня прогульки в околиці, на Дунаю і т. д.

ЖІНКИ! як терпите від богато літ на обниження шлунка і кишок, що виступає часто по полотах чи то з тяжкої праці, явіться по можности негайно в Заведенню

М. ФРАЙЛІХА

ЛЬВІВ, ВУЛ. ГОРОДЕЦЬКА Ч. 35,

щоб знова могли повернути до праці. Прикметою цеї хороби є загальне виснаження, брак апетиту, тиснення і біль в підсерцевій ямці, біль голови і крижів, біль у підчеревю. Всі ті недомагання усунете при помочі наших спеціяльних опасок.

Сіонізм радикалізується

Які причини того?

П. з. „Сіонізм та соціялізм“ появилася в „Хвилі“ цікава стаття д-ра Вурцля, котрої зміст передаємо:

При виборах на останний конґрес сіоністів його ліва ґрупа Гітахдут-Поале-Ціон виказала таку чисельну силу, що треба рахуватися з тим, що коли не тепер, то на однім з найблищих конґресів та ґрупа осягне більшість. Чи се наступила внутрішна радикалізація самого сіоністичного руху, чи може які інші причини довели до того? Треба знати, що висше згадана ліва ґрупа мала дуже анемічне животіння. З другої знов сторони ні основники сіонізму, ні його перші піоніри в Палестині не були ліві. Отже відки тепер береться перевага соціялістичних елементів між сіоністами? Літ тому 30 і 20 жидівські робітничі маси, серед котрих вплив II-го Інтернаціоналу був ще сильніший ніж тепер, виклинали сіонізм як націоналістичний рух буржуїв. А тепер ті самі робітничі маси заливають сіонізм. Де причина того? Д-р Вурцель думає, що теперішна радикалізація сіоністичного руху не викликана тим, що буржуйські досі ряди сіоністів підлягли впливам соціялістичних кличів, тільки навпаки: ті частини жидівської суспільности, котрі досі підлягали виключно соціялістичним кличам, підлягли тепер національному кличеви сіонізму. Так повстав соціялістично-сіоністичний аліяж. Але чому так сталося? Що збільшило притягаючий вплив сіонізму на жидівські робітничі маси? Ідея сіонізму не змінилася. Змінилися тільки вигляди на можливість здійснення сіонізму. І тій власне обставині, або інакше кажучи, матеріяльній вартости нинішного сіонізму завдячує той рух доплив робітничих мас до своєї орґанізації. Таким чином сіонізм зачинає лівити, він радикалізується. Цілий перебіг справи доказує, що буржуйські творці й буржуйські піоніри сіонізму, на котрих так нападають з лівого боку, стояли ідейно висше від тих робітничих мас, для котрих треба було аж матеріяльних виглядів на здійснення сіонізму, щоб їх притягнути до ідеї чи радше до орґанізації сіонізму. Тим ствердженням автор не хоче відмовити ідейности поалей-сіоністам, але показує, що вони мають інакшу точку погляду й доходить до висновку, що такі люди не створилиб сіонізму.

До сих інтересних виводів д-ра Вурцля замітимо: Скріплення соціялістичних елементів між сіоністами під сю пору тим дивніше, що соціялізм на заході в повнім упадку: в Італії й Німеччині він задавлений, у Франції й Анґлії очевидно паде. З того виходилоби, що теперішне жидівське робітництво не йде з духом часу.

Руїни міста на дні моря

Анґлійський летун Ґолл перелітаючи над морським побережжам в Египті к. Абукіру побачив у морських глибинах щось наче білі стіни будинків у виді підкови. Про це відкриття Ґолл повідомив египетського археольоґа кн. Омара Туссума. Цей зорґанізував експедицію нурців. Вони по довгих дослідах дійшли до переконання, що на тім місці була у старинних часах пристань. Про це свідчать м. і. численні стовпи з білого мрамору, досить добре збережені. Один з нурців видобув статую Олександра Великого. Ся пристань була частиною відомої в старині купелевої місцевости Канопус, до котрої численно приїздили мешканці Александрії.

Конґрес католицьких словянських студентів

3) Третього дня конґресу католицьких словянських студентів українська делеґація найбільше маркантно зазначила свою присутність. І так за стараннем української делеґації на місце поміщеної в програмі латинської Служби Божої, відправив о. І. Назарко ЧСВВ Службу Божу в гр.-кат. обряді. Наша відправа відбулася в гарній і просторій каплиці академічного дому та викликала живе зацікавлення у делеґатів всіх словянських народів. Більшість їх не бачила ще нашої Служби Божої і тому почувши про наше св. Причастя під двома видами, думали, що до Нього треба приступати аж два рази. При кінці Служби Божої українські делеґати відспівали дві релігійні пісні.

Відтак на пленарному засіданні о. І. Назарко ЧСВВ виголосив промову про католицькі орґанізації української молоді. Промовець згадав про Марійське Товариство Молоді, спинився довше над величним святом УМХ та над започатковáною ним Католицькою Акціею Української Молоді (КАУМ), подаючи коротко її програму та сповіщаючи про назначення її Центрального Комітету. Вкінці зложив конґресові щирі побажання найкращих успіхів від згаданих орґанізацій нашої молоді, а з окрема від Преосвященого Кир Івана та Протоігуменату Чина Св. Василія Вел. Після того професор католицького університету з Люблина др. Л. Ґурський виголосив прегарний й основно опрацьований реферат п. н. „Програма направи суспільного устрою на католицьких основах“. Відтак на чергу прийшов український офіціяльний реферат м-ра Б. Ластовецького на тему „Папські енцикліки дороговказами суспільної реформи“. Прелеґент удатно проаналізував енцикліку Папи Льва XIII „Рерум новарум“ і Пія XI „Квадрагезімо анно“, висновуючи з них практичні напрямні для конечної реформи суспільного устрою. При кінці прелеґент подав три резолюції, які закликають: 1) студіювати економічні проблеми й пристосовувати вказівки римських Папів до конкретних умовин життя словянських народів; 2) закладати професійні католицькі робітничі орґанізації і працювати в них; 3) зацікавитися блище долею українського народу, а зокрема тої його частини, що живе в СССР і переживає часи страшного лихоліття, бо вона є яскравим доказом катастрофальних наслідків насильної реалізації фальшивих і безбожницьких суспільно-економічних теорій.

Після обіду пленарним засіданням конґресу проводив др. К. Чехович, провідник української делеґації. На цьому засіданні виголошено ще два реферати про особливіші завдання Словян у ділі суспільної перебудови, а зокрема про завдання молодої словянської інтеліґенції. Відтак докінчено ще деякі справи початі в секціях. Вкінці почалася завзята дискусія над поставленими резолюціями. Першою, що прийшла на порядок нарад була українська резолюція, що її др. К. Чехович запропонував на засіданні унійної комісії. Польські делеґати добачили в цій резолюції не менше і не більше тільки критику Риму, а зокрема „Комісії про Руссія“, критику польського уряду, небезпеку індексу, на який за анальоґічні вискази попала книжка Лубенського і т. д. Колиж др. К. Чехович обстоював свою резолюцію, виказуючи польським делеґатам, що їх заключення ширші ніж його передпосилки, тоді польські делеґати загрозили сецесією. Не бажаючи наражуватися на закид розбиття конґресу, український делеґат згодився на те, щоби його резолюцію відіслати до дальшого обговорення на слідуючому конґресі. На місце української резолюції один польський делеґат поставив свою, яка також бодай частинно узгляднює думку української резолюції. Ця резолюція звучить так: „Зїзд стверджує, що у великій, святій унійній акції повинні та мають брати участь представники всіх народів. Тому Зїзд стверджує, що від цеї акції не вільно відсувати нікого ані з оглядів національних ані обрядових, як напр. обряд ґрекo-католицький. (Розстріленими буквами — це вставка на домагання нашої делеґації — Ред.). Акція ця мусить бути вповні згідна з наказами Апост. Столиці“. Цю резолюцію принято, хоч також не без спротиву, бо деякі польські делеґати твердили, що ця резолюція в суті річи нічим не ріжниться від української. Відтак також у третій резолюції м-ра Ластовецького конґрес зробив таку зміну, що в ній завзиває зацікавитися не тільки долею Українців, але „всіх словянських народів, що живуть в СССР“. Після передискутування резолюцій відбулося останнє пленарне засідання конґресу, на якому промовляли представники всіх делеґацій. Від Українців промовив коротко о. І. Назарко ЧСВВ. Відтак предсідник Леженський замкнув конґресові наради короткою і сердешною промовою заохочуючи всіх до блищого обопільного пізнання себе, яке є жерелом всякої солідарности. Наприкінці відспівано словянський гимн. Після вечері запрошено учасників конґресу на оглядини гарного парку Вільсона, який в тій ціли ярко освічено та урухомлено водограї. Цьогож дня вечером о год. 10. провідник української делеґації др. Чехович виголосив перед мікрофоном коротку і змістовну промову. (Познанське радіо запросило представників усіх делеґацій виголосити промови в своїй мові). Таким чином і українське слово залунало на филях етеру підчеркуючи основні ідеї українського католицизму та його особливу місію в ділі приєднання східнього словянства до католицької родини. На цьому скінчилася офіціяльна частина праці V. катол. словянського студентського конґресу й української делеґації. (Докінчення буде).

Процес за підпал райхстаґу

Німецьке правительство хоче надати розправі проти здогадних паліїв райхстаґу Ван дер Ліббе і товаришів характер маніфестації. Хід розправи та присуд мають доказати силу й авторитет правительства. Речинця розправи ще не визначили. Німецьке правительство хоче злучити розправу за підпал зі 100 чи 200 розправами за шпіонажу та державну зраду. Тими розправами, які почасти сфільмують і почасти передаватимуть через радіо, німецьке правительство хоче закінчити формально добу ґітлерівської революції (ПАТ).

Не один батько вагається, куди й до яких шкіл післати своїх дітей. Велику прислугу в цьому питанні може дати порадник „ФАХОВІ ШКОЛИ“, виданий Головною Управою Рідної Школи. Ціна 60 сот.

ОСИП НАЗАРУК

ВЕНЕЦІЯ

Враження і думки з дороги.

6) Знов якийсь вівтар, сим разом пропорціональний у всім: 4 сходи, 4 колюмни, 4 лямпади перед ним. І ще два вівтарі: перед одним ні одної лямпади, перед другим 9 (девять) лямпад і ще одна по середині, дуже велика.

На стіні портрет св. Теклі. Що тут малюнків, малюнків! А різьб, різьб! А золочень, золочень! А емалії, емалії! А праці, праці! Всего того сталоб на 10 величавих церков і може булоб далеко лучше якби розділив надмір того, що тут вложено.

Про скількість праці вложеної в сю церкву можна собі виробити деяке поняття на підставі отсего факту: над одними тільки бронзовими дверми до захристії працював великий артист Сансовіно 20 (двацять) літ... На тих дверах представлено, як кладуть у ґріб Спасителя і Воскресення Його, а по боках голови евангелистів, пророків і святих — з обличчами венецьких артистів. Глянувши ще на плоскорізьбу Богоматери з Ісусом на руці, на вота і горіючі свічки біля Неї, вийшов я зі святині Марка, змірявши кроками довжину її від сходів головного вівтаря аж до виходу: вона має 60 моїх кроків. Невелика, а що в ній є!

А її таємниці таки не збагнув?

Я вернув ще по полудні. А покищо виїхав я віндою на кампанілю (високу дзвіницю) біля катедри св. Марка. На ній є пять дзвонів. Вид цікавий. Всю Венецію видно з неї як на долоні, тільки малі канали в місті закриті домами так, що виглядає якби се було звичайне місто, не порізане водою, тільки оточене нею довкруги.

Вернувши до готелю вже свого рода водним трамваєм (ціна їзди одна ліра) й відпочавши трохи та пообідавши, приїхав я по полудні вдруге до церкви св. Марка. Оглянув я її ще раз зверха, оглянув ще раз з середини і передсінок і саму церкву тай не можу ні трохи змінити свого погляду на ту вицяцькану і всім, особливож богацтвом, переладовану святиню, котра зрештою має в собі безліч прекрасних творів великого артизму. З захристії зачали виходити каноніки на відправу, була година четверта. Засіли по обидвох боках головного вівтаря й зачали голосні молитви. Публики було менше ніж їх. А все таки зробилося якось веселіше на душі, що бється ще жива молитва в тій церкві, котра виглядає як театр, така надмірно блискотлива, надмірно золота, надмірно мозаїкова. Публика сидить за описаними вище Царськими Вратами, то значить не в головній части церкви, а коло вівтаря, відгороджена від церкви власне „Царськими Вратами“. Сів там і я й побув до кінця богослуження. Тут я й відкрив нарешті таємницю сеї святині, яку в неї вложили мистці: коли візантійський будівничий стиль репрезентований головно банею, символом неба, найкраще показує всі свої прикмети власне тоді коли найкраще показує їх і небесна баня, то значить в повнім світлі дня або ясної ночи, то мистці, котрі будували святиню св. Марка так, аби була подібна до візантійської і не була подібна, — вложили всю її візантіїку в темряву... І тим та святиня подібна й неподібна до візантійської... Тим вона власне дивна... Вона не східна й не західна. Вона напіворієнтальна, — символ того, що виходить з получення обидвох сил. Мимо всеї критики, на яку вона заслугує, до неї вертається, навіть потому радо. Мистецьке виконання ріжних робіт робить своє: іскра Божа світить і ґріє.

Як та Божа іскра проявилася в найбільшім і найкрасшім памятнику світського будівництва Венеції, про те окремо.

(Дальше буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Д-р Фрідріх Ваґнер проф. університету у Вроцлаві (Бресляв).

Яка ціль мистецтва: етична чи естетична?

Вступ. — Звязки між мораллю й мистецтвом. — Гадки фільософів і письменників про ціль мистецтва. — Що думали про ціль мистецтва в старині? — Що про се думав св. Тома з Аквіну? — Що про се кажуть сучасні мислителі? — Ціль мистецтва: естетичне ділання. — Як мистецтво служить найвищій цілі: прославленню Бога.

Часто стрічаємося з питанням, чи мистецтво має служити реліґійно-моральним цілям, чи може має за ціль тільки естетичне ділання (вплив). Щоб на се питання обективно відповісти, треба собі ясно усвідомити, в якім відношенні стоять супроти себе по своїй природі мистецтво й мораль, які звязки можуть бути між ними та на скільки мистецтво свобідне від моралі й на скільки від неї залежне. Коли собі того не усвідомимо, то можемо легко попасти в деякі помилки: або в ім'я моралі ставимо до мистецтва вимагання противні його суті, або вимагаємо для мистецтва свобід, які можуть бути небезпечні для моралі.

Що між мораллю й мистецтвом істнують звязки, виходить уже з того, що мистецтво це свобідна, обміркована діяльність. Як така — вона мусить бути впорядкована й уреґульована, — отже підлягає моральному законови й моральній оцінці. Всякий обміркований акт, навіть коли він байдужий в собі, набуває моральних прикмет через свою ціль. Так і діяльність мистця: вона може служити добрим або злим цілям, може виходити з добрих або злих спонук. Діяльність мистця як виконування звання має також моральну якість, відповідно до того, чи виконується її совісно чи недбало. Подібно є і з мистецьким смаком: він може бути морально впорядкований або невпорядкований. А й самі твори мистецтва можуть мати морально добрі й морально злі наслідки, і то головно через тенденцію, якій вони можуть служити. Такі самі наслідки може мати зміст мистецьких творів, якого предмет — переважно людське життя, отже моральні боротьби, тимсамим викликують у глядача етичні зацікавлення.

Що отже мистецтва не повинні противділати моральному законови: Божій волі, моральному добру й остаточній цілі чоловіка, се очевидне й не потребує доказу. Та інша річ питання, чи мистецтво мусить причинюватися безпосередно до моральної поправи чоловіка. Отже, чи мистецтво має лиш естетичне призначення чи й етичне? Від того залежать дальші питання: чи мистецтво може служити етичним цілям так, щоб не спроневіритися своїму сущному завданню, і на чім властиво полягають морально добрі згл. морально злі впливи (ділання) поодиноких творів мистецтва.

Гадки фільософів і мистців, головно поетів, — щодо проблеми, чи головна ціль мистецтва етична чи естетична, — здавна дуже розбіжні. Вже Плятон і Аристотель розходяться в своїх поглядах на сю справу. Гадка Плятона така, що мистецтво служить тільки для відпочинку і вдоволення. Отже Плятон уважає вплив красного мистецтва за шкідливий і ставить вище прикладне мистецтво. Лиш одинокій музиці признає він етичну корисність. Значить, Плятон ставить до мистецтва етичні вимагання й на тій основі осуджує неґативно переважну більшість ділянок мистецтва. Навпаки Аристотель. На його погляд ціль мистецтва — дати очищений образ дійсности. Аристотель не вимагає від усіх мистецтв морального ділання, а вважає його за можливе тільки при мистецьких враженнях передаваних слухом, головно при музиці. Одній траґедії признає він очищуюче ділання („катарзіс“), але й се виразно відріжнює від ділання, що має на ціли моральне виховання. Інші фільософи старини розглядають мистецтво переважно під кутом морального хісна з нього, а що такого переважно не знаходять, то як Плятон осуджують мистецтво, головно стоїки.

Зі стародавніх поетів Аристофан (у „Жабах“) каже, що поетів шанують за їх умілість перестерігати народ і поправляти людей. Поет для зрілих людей тим, чим учитель для дітей. Знаний висказ Горація: „Поети хочуть і помогти і забавити („ет продессе волюнт ет делектаре поете“). Горацій приписує поезії також велику виховну силу; через поуки вона може єднати серце хлопця для чесноти й лікувати його з діточих пристрастей. Отже й Горацій вимагав від поезії попри естетичне забавлювання також і морального, облагороднюючого впливу. Загально: в старині поети й мислителі приписували мистецтву як головну ціль етичне ділання, а ділання естетичне вважали тільки як засіб до етичного впливу.

Цікаво, що першим фільософом, який признав за сущне діяння мистецтва саме естетичний вплив, уподобання в красі, був князь схолястики св. Тома Аквінат. Він зачислює мистецьку діяльність (під якою треба розуміти і ремісничу і чисто мистецьку) до здатностей інтелектуальних, а не до моральних. Отже для оцінки мистця й його твору рішаюча стає не його моральна воля, тільки його зручність у виконанні. Як ціль мистецтва вказує він добро, але подумане як мистецьке згл. технічне, а не моральне добро. Св. Тома Акв. зазначує з притиском, що мистецтво не вимагає правильного стремління, се зн. морально доброї волі. Отже головна ціль мистця мусить бути мистецьке викінчення твору. Сей погляд годиться з тим поняттям красного, яке поставив св. Тома Аквін. Він каже: „До поняття красного належить, що на його вид або на пізнання його дозріває прагнення“ і „красним називається те, чого охоплення (зрозуміння) подобається“. Красне се для нього виключно предмет пізнання згл. оглядання, отже не хотіння згл. змагання. На такий погляд сущне завдання мистця — впливати через красу свого твору на силу сприймання глядача й викликати в ньому вдоволення.

З тим поглядом про ціль мистецтва годяться науки німецьких новіших поетів-клясиків і фільософів, хоч вони не мали нагоди зустрінутися з творами великого схолястика. Коли ще Ляйбніц головну ціль мистецтва — головно поезії — бачить у скріплюванні реліґійного життя, а Лессінґ у моральнім облагороднюванні, то вже Кант переносить суть естетичних інтересів і діянь на безкорисне вподобання, отже на добре почуття доповнене оглядáнням згл. уявленням, при чім сили змагання остають нечинні. А проте Кант вимагав, щоб мистецтво якнебудь лучилося з моральними ідеями, бо без них викликує воно почування нудьги. Та сущна ціль мистецтва для Канта естетична, а не етична. Спираючись на Канта Шіллер як теоретик мистецтва бачить призначення мистецтва виключно тільки в естетичному діланню. Він відмовляє мистецтву якогонебудь етичного призначення й навіть називає впливання на волю — немистецьким та вважає се обниженням естетичного настрою. Як поет Шіллер зовсім не турався етичних ділань, які безсумнівно в високім ступні випливають з його творів. Сам він також признав, що твори мистецтва не впливають чисто естетично і що в дійсности може в них бути тільки більше або менше наближення до ідеалу естетичної чистоти. Та ідеальна ціль мистецтва для Шіллера всетаки чисто естетичне ділання, яке не надає волі ніякого напряму. Подібний погляд мав Ґете, під якого впливом Шіллер розвинув свою теорію. Але й Ґете не був тут послідовний, бо й він знав етичні впливи мистецтва, хоч у своїй творчости мабуть свідомо про них не старався. В живім противенстві до тих поглядів стояв Ґердер. Він рішуче обстоював потребу етичних намірів у мистця. Та з поглядами Канта й Шіллера на чисто естетичну ціль мистецтва годяться всі інші провідні фільософи Німеччини: Фіхте, Шеллінґ, Геґель, Шляєрмахер, Шопенгавер. Всі вони вимагають від мистецтва, особливо від поезії, етичних вартостей, але відкидають у мистця намір морально впливати. Противну гадку має більшість ненімецьких теоретиків мистецтва з XIX. ст. Вони стоять на становищі, що мистецтво має служити етичним цілям і без них сходить на манівці.

Майже всі католицькі естети Німеччини згідно зі св. Томою Акв. і новішими німецькими фільософами й поетами вважають за сущну ціль мистецтва естетичне вдоволення, так: Дойтінґер, Штикер, Ґітман, Кюнцле, Йоз. Мюллер, Р. фон Кралік. Одинокий Юнґман має іншу гадку: він хоче від всіх мистецтв етичних цілей і морального ділання. Та всі ті естети в згоді з католицьким світоглядом вимагають від мистецтва (поза його естетичною ціллю), щоб воно як всі людські змагання в якийнебудь спосіб служило остаточному призначенню людини: прославленню Бога. Як се має відбуватися, щодо того вони не однозгідні. Але всі ті католицькі естети оправдують істнування ділянки мірського мистецтва попри мистецтво церковне. Тимсамим вони признають, що найвищу ціль мистецтва: прославлення Бога, не все осягається безпосередно, а й посередно, отже через саме естетичне ділання.

По науці св. Письма й католицькій вірі все сотворене на світі для Божої слави, отже й мистецтво — як і всяке людське діяння — повинно служити прославленню Бога. Се може діятися безпосередно й посередно; безпосередно через обробітку в мистецтві реліґійних предметів і мотивів, посередно на ріжні лади також і при зображуванні мірських річей. Се буває вже й тоді, коли мистець приступає до виконування свого звання в реліґійнім наміренні, отже в злуці з Божею волею та управильнює й освячує свою діяльність у гармонії з думкою про Бога. Проте мистецтво мусить служити найвищому призначенню чоловіка в особливіший спосіб, який лежить уже в суті мистецтва, а саме виповнюючи собі властиве спеціяльне завдання. Так і наука служить прославленню Бога на свій лад, а саме через розслід правди, правди про самого Бога й Його твори, скінчені речі. Знов же мистецтво служить тому призначенню відповідно через видобу-

вання мистецьки гарного й через викликане ним естетичне вдовілля. Бо саме те, як ми бачили, прикметне завдання й сущна ціль мистецтва. Етичні впливи, які теж походять з мистецтва, не можуть бути його сущною ціллю хоч би длятого, що такі впливи далеко повніше й сильніше добуває реліґійна проповідь і душпастирство. Таксамо далеко певніше ніж мистецтво уділюють всяких наук наука й школа. Для моральної допомоги корисніші інші людські заняття й у тім напрямі легко заступити мистецтво. А навіть при творі реліґійного мистецтва головна річ естетичний вплив і то тим більше, чим твір совершеніший; лише побічний вплив реліґійного рода.

З усього того виходить, що вже самі естетичні впливи-ділання творів мистецтва мусять мати етичну вартість, хочби тому, що мистецтво підпорядковуємо загальній цілі всіх річей. Бо воно й так, сповнюючи свої специфічні естетичні завдання, тимсамим служить остаточній цілі: прославленню Бога, як того вимагає католицький світогляд. А що так справді річ мається, се легко доказати. Воно виходить уже з самої природи естетичного відношення, насолоди в гарному. Се відношення — на однодушну гадку католицьких і акатолицьких естетів — полягає на стані чистого оглядання без відрухів пожадання й хотіння, бо гарне се предмет сприймаючих і пізнаючих а не змагаючих чинників, хоч і викликує у них почування й настрої. Естетичний стан, котрий нам передає мистецтво, відриває нас тим від сфери змислових потреб і пристрастей, матеріяльних інтересів і турбот як також і від обовязкового хотіння. Сей стан — наче свято для чинників-сил змагання. Тут саме й його моральна цінність: він помагає стисло етично діючим силам до влади над пристрастями. Той стан спричинює проминаюче очищення від пристрастей, як се вже пізнав Аристотель відносно ділання траґедії („катарзіс“!) Сього доконує вправді також усяка фахова праця та совершенно реліґійне піднесення духа до Бога. Одначе при них ведучий чинник се моральне хотіння (при виконуванні званевої діяльности грають чималу ролю також матеріяльні інтереси, пристрасти й мірські турботи), а при оглядянню мистецтва пожадаюча як і морально змагаюча воля заховуються пасивно. Людина находиться тоді в стані чистого оглядання й полученої з ним насолоди і через те підноситься понад себе саму й понад дійсність.

Правдиве досконале мистецтво показує нам божеські ідеї, спочиваючі в видимих речах, і то більше совершенно, ніж се робить дійсність. Сприймлення (Ауффассунґ) тих ідей, які нам упритомнює мистецтво в адекватній постаті, се головна причина естетичної насолоди й воно головно всовершує відірвання нашого нутра зпід панування жадоб і мірських інтересів, отже тим самим піднесення нас понад дійсність. Так причинюється мистецтво до ублагороднення й одуховлення життя нашої душі.

Оглядання творів мистецтва може причинитися також до витончення етичних почувань. Мистецтво, головнож поезія, по найбільшій части представляє нам людське життя й получені з ним моральні боротьби. Через те розбуджується наш етичний суд над зображеними постатями й їх діяльністю. Ми вглядаємо в найінтимніше життя душі представлених людей і вчимося їх розуміти. А що не маємо з ними ніяких реальних звязків, залишаємось обєктивні й так учимося судити лагідно людей.

У глядача зростає через мистецтво також змисл для краси природи, головно ж через оглядання творів малярства. Щойно маляр відкриває нам очі на численні речі в природі, яких ми йнакше не замітилиб. Малярство відкриває принади й тонкости в барвах і формах там, де ляїк їх ніколи й не достеріг би. А що віруючий в Бога бачить у всій красі природи діло Боже, то тим самим через скріплену сприємливість для тої краси підіймається до вищого степеня подиву діл Творця.

Мистецька насолода се вкінці найблагороднішій рід розваги. Вона дає через те — коли лише держати її в певних межах — скріплення до сповнювання правдивих цілей життя; отже таким робом можемо її підпорядкувати навіть безпосередно найвищій цілі людства.

З усього того виходить, що мистецтво вже також через самі свої чисто естетичні ділання-впливи може служити прославленню Бога. Отже нема справедливої підстави домагатися від кождого мистця при його роботі етичних і інших цілей, що виходять поза справжню естетичну ціль мистецтва.

(З „Шенере Цукунфт“, 1930, чч. 38 і 39).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Український Католицький Зїзд у Канаді в м. Мондер Альберта відбувся в днях від 4 до 6 серпня с. р. з приводу 1900-их роковин смерти й воскресення Ісуса Христа. У зїзді взяв участь Преосв. Василь Ладика ЧСВВ, канадійський Епископ.

Свято УМХ в Чорткові відбулося величаво 23 липня с. р. На просторій площі побудовано високий престіл та визначено місця для кождої парохії. Около 20.000 людей заповнило цілу площу. 37 прапорів уставлено у двох рядах перед престолом. Службу Божу відправив о. декан Воробкевич в сослуженні оо.: Ганкевича, Чеховського, Фіґоля, Тарнавського, Івахнюка, Василика й Чижа. В часі Служби Божої співав гарно хор з Білобожниці. Перед св. Причастям о. Оробець виголосив гарну святочну проповідь і заприсягнув всіх учасників на досмертну вірність Христови. В часі св. Причастя трубна орхестра з Ягольниці грала побожні пісні. По Службі Божій зачався похід улицями міста, що тривав півтора години. Здисципліновані ряди молоді обох полів з піснями на устах бадьоро й сміло маніфестували свою вірність Христови й катол. Церкві. Пополудні о 17 год. відбулася на замковій площі святочна академія з богатою програмою. Вступне слово виголосив о. Чубатий. Проф. В. Шкварок виголосив змістовний реферат. Референт підкреслив, що одинокий і певний ґрунт, на якім український нарід має шукати опертя се Христос і Його катол. Церква. Вона помогла богатьом народам до осягнення державної самостійности: Полякам, Бельґійцям, Ірляндцям, Литовцям і ін. Боже Провидіння приготовляє український народ до сповнення особливішого післанництва в боротьбі проти большевизму. Виступи хорів з Чорткова, Заболотівки, Половець, Старої Ягольниці, Білобожниці й Мухавки, трубної орхестри з Ягольниці, мандолінової з Мухавки, гра на бандурі п. Нагаєвського випали бездоганно. П-на Аксентівна гарно віддеклямувала поему У. Кравченко „Поклін“. Академія закінчилася відспіванням гимну „О, спомагай нас“. — Місцевий.

Торжества в Нітрі. Дня 12 с.м. розпочалися в старинним словацькім місті Нітрі великі торжества з приводу 1100 ліття заложення там першої христіянської церкви в середній Европі. На сі торжества зїдуться великі маси вірних не лише з Чехословаччини, але й з заграниці.

Повітове Свято У. М. Х. в Турці н/Стр. відбулося 6. с. м. ВПреосв. Кир Йосафат, перемиський епископ прибув на се свято й своєю відправою, проповідю та самою своєю особою надав святу тої величности, яку таке свято повинно мати. Вже само оповіщення по парохіях, що на святі буде Владика, рішило про масову участь народа у святі. Вірних було коло 15.000. Люди з далеких сіл ішли на свято вже в суботу з вечера. Блищі села, як: Шумяч, Присліп, Яблінка нижна, Турочка, Ільник і Явора прийшли процесійно в сам день свята. Люди з парохій, які не прийшли з процесією, зібралися на площі в ґрупи й в досить карному порядку ішли в часі походу. В найкращому порядкови йшли парохії: Михновець і Яблінка Нижна (1000 душ), не рахуючи Луговиків. Свято У. М. Х. в Турці нагадувало в дечому свято У. М. Х. у Львові. Навіть сама каплиця на площі за цвинтарем була побудована на взір каплиці на площі Сокола-Батька у Львові. Від год. 6. рано священики сповідали на площі. Перед год. 10. явився на площі, де вже зібралося море народу, ВПреосв. Епископ й о 10-ій год. зачав співану Службу Божу в сослуженні оо. деканів: Козбура й Тимчука. Діякокували оо: Головач, катехит з Боська (Лемківщина) і Куновський, парох з Висоцька Нижнього. Проповідь по Євангелію виголосив о. містодекан Ільницький, парох зі Шумяча, знаний в околиці проповідник. До святого Причастя приступило около 1000 людий. Причащали: сам ВПреосв. Епископ і оба оо. декани. Се величаве реліґ. свято завершив Впреосв. Епископ своїм могутнім словом, яке народ вислухав у великому скупленню духа. Владика приготовив умило народ до складення присяги на вірність Христови. На заклик піднести руки до гори — знялись руки буквально всіх присутніх на площі. З тисячних грудей понеслися у простори слова знаної присяги з обітницею досмертної вірности Христові. Тепер розвинувся і перейшов перед лицем свого Владики похід вулицями Турки, що тривав 1 годину. Порядок в часі походу був зразковий. На закінчення сего свята відбулася Академія в Народньому Домі. Настрій на Академії був вельми святочний, виконання програми удатне. І тут дав Ексцеленція Епископ вираз своєї радости з приводу свята, заохочуючи приявних до любови катол. Церкви з Її видимим головою Св. Вітцем, Папою римським. Любити катол. Церкву, а ненавидіти Рим, Апостольську Столицю — не можна. Католицкість і Рим сущно зі собою злучені. Достойний промовець представив також горе наших братів за Збручем. Вступне слово д-ра Марцева і реферат о. Соколовського ЧСВВ про Катол. Акцію були на висоті завдання. До кращих точок програми належав **також сольо**спів артиста-співака д-ра В. Тисяка. Цілоденне свято У. М. Х. в Турці було якби зменшеною відбиткою свята У. М. Х. у Львові. —

Учасник.

Ми привикли називати „диктаторами“ Леніна, Гортія, Муссолінія, Стамбулинського. То кепська назва. Бо диктатором був колись республиканський урядник, котрому в критичних і надзвичайних обставинах римський Сенат надавав виїмкові права на ограничений час. Диктатор не доходив до влади насильством як се роблять сучасні „диктатори“. Отже се не римські диктатори, тільки радше грецькі тирани в технічнім того слова значінню яке йому надавали Греки. (Ферреро: „Промови до глухих“).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНҐРЕС. В Празі повстала Ініціятивна Комісія для підготовки скликання Всеукраїнського Світового Національного Конґресу.

ПЛЕБІСЦИТ НА ЗАКАРПАТТІ. Будапештенський часопис „Мадярорсаг“ повідомляє, що Муссоліні плянує переведення плебісциту на Закарпатській Україні. Населення Закарпаття мало би само рішити, чи хоче дальше належати до Чехословаччини чи вернути до Мадярщини.

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ КОНҐРЕС НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ. Сегорічний 9. европ. конґрес національностей відбудеться в днях 14—16 вересня у Берні в Швайцарії перед відкриттям пленарного засідання Союзу Народів. На дневному порядку сего конґресу будуть такі справи: 1) Діяльність Союзу Народів. 2) Справа територіяльної самоуправи. 3) Релігія й народність. 4) Національна дисиміляція і права національностей. 5) Зміст і розбудова понаддержавного громадянського життя.

ПРЕЗИДЕНТ ҐДАНСЬКА д-р Равщінґ заявив, що Ґданськ не хоче хвилевих користий, не хоче мира з Польщею за всяку ціну, тільки старається перенести взаємини з площини політичних сварок на платформу правного стану.

Б. АВСТРІЙСЬКА ЦІСАРЕВА Зита має прибути в найблизших днях до Риму. Ся візита звязана з близьким шлюбом її сина архикнязя Оттона Габсбурґа з італійською княжною Маріею Франциской.

АВСТРІЯ ДІСТАЄ ПОЗИЧКУ. В Лондоні та в Парижі підписали умову про урухомлення англійської та французької транші міжнародної австрійської позички.

АВСТРІЙСЬКИЙ КАНЦЛЄР ДОЛЬФУС на запрошення Муссолінія виїде незабаром до Риму, де переведе важні політичні розмови.

НА АВСТРІЙСЬКО-БАВАРСЬКІЙ ҐРАНИЦІ прийшло до перестрілки. Вбито одного австрійського пограничника.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА пробує злеґковажити демарш Франції й Анґлії представляючи його невдалим актом.

БЮРО ВОЛЬФА повідомляє, що у звязку з французьким демаршем заявлено французькому амбасадорови, що справа Австрії з різних оглядів не є властива для застосування постанов пакту чотирьох держав. Тому інтервенція Франції ні при чому. Подібну відповідь дістав шарж д'афер Великої Британії.

НІМЕЦЬКИЙ ВІЦЕКАНЦЛЄР фон Папен дістав від Гітлера місію наладнання французько-німецьких взаємин. В тій ціли фон Папен виїзджає в найблизшім часі до Парижа.

ҐЕРІНҐ, пруський міністр внутрішних справ, розвязав з днем 15 с. м. помічну поліцію. Німецька преса подає, що сей крок Ґерінґа має на ціли переконати заграницю про добру волю Німеччини в справі розброєння.

ВІДДІЛ ГІТЛЄРІВЦІВ в однострояхперейшов швайцарську границю під Базилеєю і перевів у швайцарській місцевости Вілен ревізію в місцевій електрівні. Гітлерівці підозрівали сторожа електрівні в комуністичній діяльности. (ПАТ).

ІТАЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО виступило з приязним демаршем в Берліні в справі напружених німецько-австрійських взаємин. Німецьке правительство запевнило, що доложить усіх заходів, щоби запобігти розкидуванні летючок з німецьких літаків і не допустити до нападів німецьких радіо-станцій на австрійське правительство. — (ПАТ).

МАДЯРСЬКИЙ ПРЕМІЄР ҐЕМБЕШ, котрий був недавно в Римі, мав запевнити собі прихильність Італії в пекучій справі ревізії границь і договору в Тріяноні. Муссоліні погодився обстоювати мадярські вимоги рівноуправнення в ділянці зброєнь з державами Малої Антанти.

РОМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ Карло сказав на святі в память погибших на війні в Масашесті, що Ромунія ніколи не нападатиме. Одначе коли на неї нападуть, буде боронитися.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПОСОЛ В БУДАПЕШТІ льорд Чайлстен іменований амбасадором у Москві.

ЕРІО виїхав до Совітів на чолі ґрупи французьких парляментаристів.

СОВІТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО зменшило суму, жадану за східно-китайську зелізницю з 250 міліонів золотих рублів на 200 міліонів. Одначе Манджурія не хоче на се пристати.

АМЕРИКАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО переводить ревізію ґуртових цін 784 артикулів. На підставі сеї ревізії мають устійнити нові ціни й вартість доляра у відношеннях до товарів. На думку американського правительства піднесення цін деяких товарів неусправедливлене. Натомісць ціни хліборобських продуктів за низькі.

НОВА ВІЙНА В АЗІЇ. На пограниччі Сирії та Іраку розгорілися бої між Сирійцями та пограничними племенами Іраку. Армія Іраку має досі 20 убитих і 45 ранених. Сирійці мають 45 убитих і богато ранених. (ПАТ).

ЯПОНСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО ВІЙНИ видало комунікат. В нім заявляє, що закінчено цілковито операції звязані з відворотом японських військ на полудне від великого китайського муру.

АНҐЛІЙСЬКІ ЛІТАКИ збомбардували індійську місцевість Коткай і знищили її до тла. (ПАТ).

ЖІНКУ ҐАНДІЯ разом з 15 іншими жінками, членами ґіндуського конґресу, випустили з вязниці в Сабарматі. Одначе вони відмовилися підписати зобовязання, що не будуть видалюватися, тому їх знов увязнено. (ПАТ).

Лікарський фейлєтон

Світло й апетит

(х) Досліди, що їх перевів Д-р Кац над апетитом, його повставанням і його заспокоюванням виказали, що й світляні краски не без впливу на нього. І так жовта й червона фарба впливає на апетит побуджуючо, тоді як зелена й синя здержує його. Це спостереження покривається з фактом, що сине й зелене світло ділає успокоюючо на хорих, тоді як червоне й жовте світло побуджує, ба навіть дразнить. Досвід цей використовують уже по лікарнях в той спосіб, що салі для недужих вимальовують у відповідних красках. Та показалося, що апетит може бути залежний ще від цілком інших впливів. Як принести до звіряти, що вже наїлося до сита й не хоче більше їсти, виголоджене звіря, що зараз кидається до їди, то наїджене звіря дістає знову апетит і починає знову їсти. Кождий може переконатися про це на курячім подвірю. Ця заохота до їди ще більше зростає, як додавати ще більше голодних звірят, що з величезним апетитом кидаються до їди. Знане воно віддавна між людьми. Як при столі сидить людина, що заїдає з великим апетитом, то її апетит заражує навіть тих, що не мали охоти до їди.

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ, — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/I. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

НОВИНКИ

Маркіянове Свято на Білій Горі. В неділю 13 серпня с. р. Преосв. Кир Іван відправить Архиєрейську Службу Божу з проповідею і панахидою в сослуженні околичного духовенства під хрестом о. Маркіяна Шашкевича на Білій Горі коло Підлися, (стація Ожидів) пов. Золочів. Свято вдбудеться без огляду на погоду.

Шкільна наука у всіх наукових заведеннях на терені львівської Кураторії розпічнеться в понеділок, 21 серпня с. р. Вістки про продовжння сегорічних шкільних ферій до кінця серпня неправдиві.

Програма науки в новій ґімназії. Міністр освіти видав інструкції в справі програми навчання в І. клясі нової 4-літної ґімназії. На науку релігії призначено дві години тижнево, на польську мову 6 в першому півроці, 3 в другому. Наука латинської мови розпічнеться в півроці і займе пять годин тижнево. На науку чужої новочасної мови призначено 6 годин тижнево в першому і 4 години в другому півроці. Наука історії і ґеоґрафії займе 3 години тижневої Стільки годин призначено на науку біольоґії та математики. Практичні заняття виповнять 2 години, руханкові 2 год. тижнево і 10 мінут щодень. На забави, ґри і спорти призначено 2 години тижнево. До надобовязкових предметів зачислені рисунки, музика і спів.

Львівський куратор п. Ґадомський вернув з відпустки й обняв урядування. Сторони приймає в понеділки, середи й пятниці о год. 13.

На поміч повенянам. Рільничі палати виготовили меморіял до міністерства скарбу в справі податкових пільґ для повенян. В нім предложено відложити платність податків хліборобам з воєвідств львівського, станиславівського й тернопільського, що потерпіли від повеней.

В память Гетьмана Івана Мазепи відбулася в с. Кадлубиськах, пов. Броди, святочна академія. Реферат про життя і значіння Гетьмана Мазепи виголосив мґр Степан Горпенюк. Деклямації та хорові точки випали удатно.

В с. Глуховичі коло Львова відбувся ювилей 25-літного істнування читальні „Просвіти“. Полеву Службу Божу відправив о. К. Роздольський зі Звенигорода в сослуженні о. Сохоцького з Ґаїв і о. Шкільника з Чижикова. Відповідну проповідь виголосив о. Сохоцький. Відтак відбулася святочна академія на площі. Дир. Банах представив історію місцевої читальні. Потім слідували виступи хорів з Ґаїв, Дмитрович і Глухович, деклямації та привіти. На закінчення відбувся фестин.

В с. Чижиків, пов. Львів відбувся фестин „Рідної Школи“. П. О. Шкільникова, дружина місцевого пароха, підготовила вправи дівчат, п. К. Гнатишин вправи дорослу. При звуках місцевої трубної орхестри та при співі пісень виконали дівчата, члени т-ва „Луг“, ряд гарних вправ вільноруч, хустинами й хоругвками. Вкінці діти з місцевого діточого садка під проводом п. О. Краєвської виконали вправи хоругвками й ручниками. Вправи були дуже дбайливо підготовані й добре виведені.

В Язлівці, пов. Бучач відбулося окружне свято „Просвіти“. Приявних було кілька тисяч осіб з цілої околиці.

В Яворівщині відкрили 4 нові діточі садки: на Великім і Малім передмістю Яворова, в Наконечнім і Молошковичах.

В с. Ляшків, пов. Радехів, відбувся талєргофський обхід. Досі такі обходи переводять у нас виключно москвофіли, хоч у Талєргофі було також немало Українців.

Нові судові коморники. Президент львівського апеляційного суду д-р Зелінський іменував судовими коморниками: Ясінського в Бережанах, Гадульського в Чорткові, Ловицького в Ярославі, Мацієвича в Комарні, Фортуну в Станиславові,, Тичинського в Стрию, Беднарчика, Шолгіну і Ольшевського в Тернополі і Лінка в Стрию.

Управа Кліматичної Стації на Соколі та Оселі Новиків на Остодорі помістила в „Новім Часі“ ч. 176 спростування „татарських вістей“ про спроби підпалу літних таборів на Остодорі й Соколі. Також заперечено вістку про агітацію проти висилки дітей до тих таборів. — Про сі події подали ми за „Ділом“ новинку в „Н. Зорі“ ч. 58 п. з. „Неймовірне“.

В Болехові староство заборонило фестин місцевої захоронки не подаючи причини сеї заборони.

В Рибні, пов. Косів втопився підчас купелі Іван Гнівanка.

В Колодіївці, пов. Скалат, перун ударив в комин господаря Стадника, розколов його і дістався до помешкання. Одначе не зробив шкоди нікому з численної родини сего господаря.

Перун поразив 4 особи. Підчас сильної громовиці в селі Семянівці перун ударив у домівство Ю. Єнджеевського та поразив чотири особи, що тоді саме находилися в хаті: самого Єнджеевського, його жінку, їх доньку й тринацятьлітну дівчинку Р. Беднарську, ту останню смертельно. Підчас пожежі, яка повстала від удару перуна, тяжко попарився Іван Каличак, що рятував поражених з горіючої хати.

У Львові відбувся процес проти здогадних убийників бл. п. студ. Ґротковського в листопаді 1932 р. Це вбивство спричинило відомі протижидівські виступи польських студентів. Суд признав за винного у вбивстві бл. п. студ. Ґротковського жидівського кельнера М. Каца та присудив йому 4 роки вязниці. Двох інших обвинуваченых через брак закидів звільнено від вини й кари.

Два польські летуни, брати Броніслав і Йосиф Адамовичі, вилетіли літаком „Оржел Бяли“ з Нюйорку в напрямі до Варшави. Одначе на острові Нова Фунляндія мусіли осісти. Підчас осідання вітер перекинув їх літак. Оба летуни тяжко ранені лежать тепер у шпиталі.

Французькі летуни Код і Россі перелетіли без осідання з Нюйорку до місцевости Раяк під Бейрутом в Сирії 9531 км. в часі 54 годин і 45 мінут. Вони побили світовий рекорд довжини лету на 571 анґ. миль.

Поворот італійської ескадри з Америки. До Азорів прилетіла двома частинами ескадра 24 італійських гідроплянів під командою ґен. Бальбо. Перелет через Атлянтійський Океан тривав 11 годин і 45 мінут. Один з гідроплянів впав в море. Чотири летуни легко ранені. В Понто дель Гарда на Азорах остали ще три гідропляни. 20 гідроплянів з ґен. Бальбо полетіло до Европи, до Лісбони.

„Сині сорочки“, ірляндські фашисти, уладили в Дебліні перший публичний баль. Перед будинком, де відбувалася забава, зібралося около 5.000 осіб. Товпа почала підносити ворожі оклики проти фашистів і обкидувати їх камінням. Поліція з трудом розігнала демонстрантів. Богато осіб відставлено до шпиталю. На балі находився також президент Ірляндії Косґрейв. Його самохід ушкодили а шофера поранили.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

Проти мальованих жінок. Окружна управа національ-соціялістичної партії у Вроцлаві (Бресляві) оповістили розпорядок, яким заборонили мальованим жінкам вступ на всякі імпрези. Орґанізатори ріжних зборів мають строго контролювати учасниці.

Доляр у приватних оборотах 6.55—6.57 зол. Банк Польський платив 6.50—6.55 зол. Міжнародній курс доляра 6.57.5. Золотий доляр 9.06 зол. Курс доляра вагається.

Посмертна згадка

† **о. Йосиф Ганкевич,** гр.-кат. парох у Краснім, грималівського деканату, помер по довгій і тяжкій недузі 8 серпня с. р. у 73-ім році життя. В. Й. П.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

АБСОЛЬВЕНТ ґімназійний пошукує лекції з середних або низших шкіл або якогось іншого заняття. Зголошення до Адмін. „Н. Зорі“ під Абсольвент“. 1—2

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

АДВОКАТ

емер. суддя

Осип Капустинський

отворив в Гусятині в липни ц. р. адвокатську канцелярію й веде її в новім домі Вп. Тарнавського.

СТУДЕНТСЬКІ ШАПКИ для середних шкіл нового типу, також гафтовані відзнаки з числами шкіл вже до набуття в робітні

ІВАНА ВІТТМАНА

ЛЬВІВ, ВУЛ. ТРИБУНАЛЬСЬКА Ч. 1.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР! НИЗЬКІ ЦІНИ!

НАПРАВУ ВІЧНИХ ПЕР
солідно й дешево виконує
„PRECYZJA“
Львів, Рутовського 10 (в брамі)
Напроти костела Єзуїтів

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон.
КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 4—? Вибір великий!

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909.

КІНА

АДРІЯ: Пірати пустині.
АПОЛЛЬО: Анджеліка.
АТЛЯНТИК нечинне до 14. VIII. з причини реконструкції.
КАСІНО: Натягач і С-ка.
КОПРНИК: Сміх в пеклі та Кон і Келлі в тарапатах.
МАРУСЕНЬКА: Сміх в пеклі та Кон і Келлі в тарапатах.
МІРАЖ: Бічна вулиця і Бастер Кітон.
МУЗА: Тайний детектив.
ПАЛЯС: Переслідувана долею.
СТИЛЕВЕ нечинне з причини реконструкції.
УТІХА: Великоміські вулиці й ревія.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“
КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 Телєфон ч. 60-04.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.
РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана
ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Яскa ч. 22. — Телєфон 70-45
Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ
Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ:

1 міліметровий рядок (шпр. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 17 серпня 1933. Ч. 61 (659).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Всенародне повстання на Вел. Україні?

Московський кореспондент шведського щоденника „Свенска Тіденде", що виходить у Стокгольмі, повідомляє: „На совітській Україні та на великім просторі полудневої Росії шириться від довшого часу грізне повстання селян, що з кождим днем заточує щораз ширші круги. Совітська преса зовсім промовчує всі подробиці про криваві заворушення на Україні. Закордонна преса не має про це вісток, бо совітські власти видали всім закордонним кореспондентам остру заборону виїзджати зі столиці. Ціль сего розпорядку, котрий спершу був незрозумілий, виявилася аж тепер.

Півміліонова армія селян і робітників наступає на Київ. — В Харкові повстанці заняли кілька фабрик.

Незвичайно завзяті бої відбувалися в останних днях в околицях Київа, де зібралося кількадесять тисяч робітників і селян. Повстанці хочуть здобути Київ і заняти харчеві магазини. Сильні відділи червоної армії стріляють до селян і робітників з машинових крісів. Також в Харкові положення дуже грізне. Повстанці-робітники обсадили кілька фабрик. Мимо кількократних наступів війська робітники держать дальше заняті фабрики. Також в інших містах України доходить щоденно до кривавих сутичок між повстанцями й військом. По обох сторонах богато вбитих і ранених. Всі гарнізони війська на Україні находяться в острім поготівлю. Всі зелізничі стації та шляхи обсаджені військом. Пасажирський рух на зелізницях здержаний. З Москви й Ленінграду вислано кілька полків до найбільше загрожених округ. Положення з кождим днем стає щораз грізніше. Революційний рух обняв вже понад пів міліона селянства тільки в самій Київщині". — Потвердження сих вісток досі нема.

Б. през. Петрушевич проти Совітів

З Берліна повідомляють: Після совітсько-польського пакту про неагресію та у звязку з останніми подіями на Великій Україні б. президент д-р Евген Петрушевич зірвав всякі звязки з совітами. На днях має появитися заява б. през. Петрушевича, в якій він представить своє становище.

Українська шляхта — героєви Відня

Свято в память героя Відня, Юрія Кульчицького, відбудеться в Кульчицях Шляхотських коло Самбора (зелізнича стація в місці) в днях 19 і 20 серпня с. р. з такою програмою: Субота, 19 с. м.: о год. 9. Служба Божа, відтак панахида на місці, де уродився Юрій Франц Кульчицький; о год. 12 проповідь. Відтак о год. 3. Академія: Хор „Слава" — Сениці; вступне слово — мґр. І. Ґут-Кульчицький; деклямація „Слава героєви" — Марчишина; референт І; хор „Грають сурми"; діточа деклямація; реферат ІІ; муж. деклямація; привіти; закінчення — д-р Костик Кульчицький. — Вечером вистава: „За друзі своя". Неділя 20 с. м.: Служба Божа. Пополудні народній фестин. — Це перше в нас того рода свято. Українська шляхта з Кульчиць шлях. хоче в сей спосіб піддержати гідно нашу традицію. Не сумніваємося, що наше громадянство з близьких і дальших сторін візьме масово участь в сім святі.

Буковина в обороні братів за Збручем

Черновецький „Час" повідомляє, що на запрошення Ініціятивного Комітету зійшлися представники всіх українських установ на Буковині на нараду з приводу нечуваних переслідувань українського народу на Вел. Україні. Вибрано комітет для підготовки противбольшевицького протесту й допомоги голодним на Україні. До комітету ввійшли: голова д-р А. Кирилів, заст. голови: А. Завада; секретарі: М. Атаманюк і В. Якубович; скарбник: А. Гриник; редакційна комісія: д-р Л. Когут і ред. Ю. Сербинюк. Крім сего вирішено уладити: 1) панахиди по гр.-катол. і православ. церквах; 2) протестаційне віче в Чернівцях. Адреса комітету: Чернівці, вул. Петровича ч. 4.

Баскійці домагаються автономії

З Мадриту повідомляють: У Вітторії відбувся зїзд трьох баскійських провінцій. В нім брали участь делеґати від всіх орґанів місцевої самоуправи. По довших нарадах одобрено проект провінціональної автономії, котрий мають передати до розгляду кортезам (еспанському парляментови). Делеґати з Наварри не брали участи в тім зїзді, бо вони більше непримиримі супроти теперішного стану. На зїзді у Вітторії висловлено побажання, щоби Наварра прилучилися до баскійських провінцій для спільної боротьби за свої права.

Останні вісти з Куби

ПАТ повідомляє з Гавани: Причиною резиґнації б. президента Куби Мачада було те, що більшість армії й ціла палатна сторожа відмовила послуху. Б. президент Мачадо відлетів гідропляном до столиці анґл. багамських островів, Насави. Новий тимчасовий президент Куби Чеспедез Ортіс присягнув і заявив, що створить коаліційне правительство. Прихильники Мачада розпочали заворушення. Резиденцію нового президента Чеспедеза Ортіса острілювали скорострілом з самоходу. Кулі не зробили нікому шкоди. Неспокої тривають дальше. Президент Росвелт вислав на Кубу три воєнні кораблі для охорони життя й майна американських горожан.

Поширюйте католицьку пресу!

Перед виїздом на вакації не забудьте обезпечити свого мешкання від крадіжи з вломом в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20. За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

БИЙМО В ДЗВІН НА ТРИВОГУ!

Український Народе!

Велика Україна, Твій материк, цей найбогатший край в Европі, корчиться нині в голодових муках і болях і терпить невиносимий національний гніт.

Російські комуністи-більшовики, що вогнем і мечем знищили Українську Державу над Дніпром, що баґнетами насадили свою диктатуру на нашій землі, розпинають тепер український нарід. Вони нищать найкращих його синів розстрілами, мучать тюрмами й засланнями і масово виголоджують усе населення на Україні.

Це не поголоски й не сплітки, це найчистіша правда! Про цю страшну правду говорить нині голосно світ, про сю болючу правду кажуть наші тамошні брати у численних листах до свояків і знайомих, про сю жахливу правду оповідають і численні втікачі з більшовицької неволі. Зате сю траґічну правду закривають комуністи. З усіх листів наших нещасних братів і з усіх оповідань утікачів чуємо розпучливий крик: „Рятуйте, бо загибаємо від насильства й голоду!"

Український Народе!

Деб Ти не жив поза межами Великої України, чи в Галичині, чи за океаном в Америці, чи на Волині й Холмщині, чи в Далекій Австралії, чи на Буковині, чи в Китаю, чи на Закарпатті й на еміґрації в Европі, чи в гарячій Африці — ніде Ти не можеш спокійно приглядатися величезному горю та мукам Твоїх неволених і голоджених братів.

Ти мусиш сказати своє тверде слово гнобителям і світові цілому про їх недолю. Ти мусиш зробити все, щоби рятувати загрожене істнування 35-ти міліонів братів, — щоби рятувати тим самим себе, своє національне життя перед загладою. Бож комуністичні московські диктатори завзялися вже на само життя українського народу, що найшовся під їх владою. Вони знищили всі богацтва української землі, вони зруйнували українське народне господарство, вони через насильну колективізацію геть завалили хліборобство й довели українське населення до голоду. На українських широких, урожайних ланах ростуть тепер переважно буряни, а український хлібороб у голодових муках докотився декуди до людоїдства. На українській землі, де недавно хвилювали непроглядні пшеничні лани своїм буйним колоссям, запанувало наслідком комуністичної господарки людоїдство. Цеж найстрашніше явище під сонцем. Щоби в хліборобській країні брат поїдав з голоду брата — цього світ не чув і земля наша досі не знала.

Одначе й людоїдство не спинило російських комуністів від того, щоби тепер, при зборі цьогорічних невеликих урожаїв, не наложити своєї руки на весь український збір. Комуністи рішили вивезти з України все збіжжа на північ, у московські промислові осередки, а українське населення тимсамим віддати масово на поталу голодовій смерти. За спротив населення проти такого обдирання краю та проти голодження комуністи нищать його немилосерно розстрілами, а всю вину за неврожай складають на українську національну свідомість і тому гноблять український нарід політично гірше московських царів. Вони касують усі рештки політичної автономії Радянської України, нищать усі українські культурні надбання та викорінюють українізацію. На виснаженому голодом народньому організмі виконують при допомозі терору ще й нечуваний і невиданий в історії ніякого народу політичний гнет.

Український Народе!

Урвалася міра Твого терпіння. Мовчати далі не можна! Скрізь, де б'ється українське серце, треба не тільки протестувати проти всіх комуністичних насильств, але й заворушити сумлінням цілого людства, поставити на ноги весь світ, щоби він звернув увагу на Твоє положення й прийшов Тобі з допомогою.

Українська Парляментарна Репрезентація і всі центральні українські установи заснували у Львові Український Громадський Комітет рятунку України. Подібні Українські Комітети треба творити по всьому світі, треба їх працю узгіднювати та спільними зусиллями змагати до облекшення долі наших неволених братів на Великій Україні.

Український Народе!

Деб Ти не жив, чи на власній землі, чи на еміґрації, чи в Европі, чи за океанами, ставай одностайно в суцільні лави боротьби з насильством. Мобілізуй опінію світа проти всіх комуністичних страхіть на Великій Україні. Допомагай своїм братам на Великій Україні, чим можеш і як можеш. Львівський Громадський Комітет поведе масову рятункову акцію в краю та закордоном і в найкоротшому часі оголосить подрібний її плян. У своїй праці Комітет рахує на загальну, масову підтримку. Повний віри в успіх початого діла, Комітет кличе до дружньої співпраці всіх Українців, що щиро хочуть зеднатися в болю зі своїми гнобленими наддніпрянськими братами.

А Ви, нещасні, опухлі з голоду Брати знад Дніпра, Кубані та Дону, прийміть від нас вислови подиву для Вашої мужної постави в нещастю, прийміть вислови найглибшого співчуття у великому горі й будьте певні, що скорше чи пізніше прийде кінець Вашим мукам, а зпоза комуністичних хмар і темряви, що повисли над Україною, засяє сонце Волі.

Львів, дня 25 липня 1933.

За Українську Парляментарну Репрезентацію: *Д-р Дмитро Левицький, Дмитро Великанович.* — За Товариство „Просвіта“ у Львові: *Василь Мудрий, С. Маґаляс.* — За Наукове Товариство імени Шевченка у Львові: *Д-р В. Левицький.* — За Українське Педаґоґічне Товариство „Рідна Школа“ у Львові: *о. Олекса Базюк, Д-р Мирон Коновалець.*

Дальше слідують підписи 31 українських центральних освітних, економічних, професійних і громадянських установ.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

Маркіянове Свято на Білій Горі

Як щороку відбулося в неділю 13 серпня традиційне Маркіянове Свято на Білій Горі коло Підлися. Вже в пятницю 11. с. м. вибралися пішки зі Львова гуртки нашої молоді, а в суботу в напрямі Білої Гори йшли вже з усіх сторін більші й менші гуртки молоді обох полів. Заповідався великий здвиг народу. Тимчасом в ночі з суботи на неділю розшалілася страшна буря з громами. Цілу ніч падав зливний дощ.

В неділю рано панувала осіння погода: холодний вітер гнав по небі чорні хмари. Болота великого не було, бо коло Білої Гори піскуватий ґрунт. Около 10 год. зачали сходитися на Білу Гору селяни з сусідних сіл і гурти студіюючої та ремісничої молоді зі Львова, Золочева, Олеська та ін. міст і містечок. На Маркіяновім памятнику лопотів на вітрі жовто-блакитний прапор. Могила Незнаного Стрільця побіч памятника прибрана цвітами. На березовім білім хресті великий вінок, з червоною лентою з написом: „Незнаному Стрільцеві — Борцеві за волю України“. В провізоричній деревляній каплиці відправляють тиху Службу Божу. Народ сходиться та зїзджається з усіх сторін. Приїзджають і торговці та розкладають на столах ріжні харчі й напитки. Деякі промоклі в ночі прогульковці розкладають ватри та сушаться і гріються коло вогнищ. Кінна бандерія з Ожидова очікує нетерпеливо на Преосв. Івана Бучка, що в суботу 12 с. м., заїхав до Золочева. Там витали Достойного Гостя коло церкви наше духовенство і представники українських золочівських установ. По молебні Преосв. виголосив проповідь до золочівських парохіян.

О год. 12.10 надїхав автом Преосв. Кир Іван з двома священиками. Авто супроводжав відділ кінної бандерії з Ожидова. На стрічу Владиці вийшло зібране духовенство (около 30 священиків) з процесією. Впр. о. Олександер Левицький, олеський декан, привитав Преосв. Івана короткою промовою. Архиерейська Служба Божа розпочалася о год. 12.30. Співав гарно золочівський мужеський хор під проводом Д-ра Ф. Побігушки. Около 1 год. випогодилося. Засвітило сонце та огріло своїми промінями перемерзлих від холодного вітру. Та се не довго тривало. Незабаром надійшли чорні хмари й зачав падати дощ. По короткім часі дощ перестав падати, але сонце вже не появилося. Впр. о. шамбелян д-р Ст. Юрик зі Золочева виголосив по св. Євангелію довшу змістовну проповідь. По вступі, основанім на словах св. Ап. Павла до Коринтян, перейшов до щорічних обходів на Білій Горі в память о. Маркіяна Шашкевича. Незабаром мине 100 літ від появи небуденної книжки „Русалка Дністрова“. Ся книжка-диво вийшла не тут в Галичині, але в Будапешті, бо австрійський уряд заборонив її в Галичині видавати. А вийшла вона в мові народу забутого, пониженого, що не давав уже і знаку життя. Він не мав гідности людської ані національної. І в тій дивній книжці писалося про Бога у „Псальмах Руслановых“. Молодий М. Шашвич, Яків Головацький і Іван Вагилевич, товариші зі шкільної лавки видали ту дивну книжку мужичою мовою. Треба було чекати більш ніж 10 літ, до 1848 р., щоби ту книжку можна було спровадити до Галичини. Наш Пробудитель поклав Божі підвалини під основи нашого відродження. Вже в першій своїй книжці сказав, що без Бога нема народу. Український народ відколи памятає історія, все жив з Богом. Наші славні Русичі як довго держали з Божою, католицькою Церквою, так довго мали силу і власть. Князі Володимир Великий і Ярослав Мудрий були рівні королям Німеччини і Франції. Та коли настав розділ Церкви під впливом царгородського патріярха, настали тяжкі часи на Україні. Коли на нас сунули азійські орди, не було у нас тої єдности, сили, яку дає католицька Церква. Тоді наші епископи стали шукати помочі Божої там, де можна її було найти. Найшли її в Римі, в Наслідників св. Петра, що одинокі мали ту велику силу віри з Христа. Недавно обходили ми 300-ліття мученичої смерти св. Свщ. Йосафата, що віддав своє життя за єдність нашої Церкви з католицькою. І ми перейшли через огонь переслідувань. Чим більше утисків, тим більше тоді ділає Божа сила. Всю свою віру, любов повинні ми обернути на здійснення Христового Царства. Наш нарід, хоч давний, але все ще молодий, незнаний світови. Ми пережили великі дні в 1918 р.: український народ збудився до нового життя. Та чи дійсно збудився він? Зачав щойно будитися, та забракло йому віри, Божих правд, найважнішої річи. Нині бачимо, як наші брати за Збручем гинуть з голоду. Провидіння Боже лишило 1/8 частину українських земель поза царством антихриста. Ми належимо до католицької Церкви. На нас спочиває обовязок в недалекій будучности довершити великих діл. І коли скінчиться дияволський режім на Україні, ми Галичани маємо старатися всіми силами занести там правдиву католицьку віру. Св. Іван Євангелист пише: „Хочу, щоб ви були горячі і кріпкі“. Кріпіть свого духа, слухайте ваших епископів, наслідників апостолів. Просіть Бога, Преч. Діву Марію, щоб дали вам сповнити велику ролю. Благослови Архипастирю наш народ на велике діло!

По Службі Божій промовив до народу Преосв. Іван: Ми зійшлися тут під памятником творця нашого національного відродження о. Маркіяна Шашкевич. Може хтось скаже, що не сприяла нам погода. Нинішна погода така як наша доля. Ми не можемо веселитися сьогодня. Не можемо забути на те лихоліття, в якім живемо. Воно далеко гірше від татарського, від великої „Руїни“ тому 200 літ. Нині обходимо ми 90-ліття смерти о. М. Шашкевича, 100-ліття появи першої його книжки, виданої народньою мовою. 122 літ минає як народився о. М. Шашкевич. Однак тяжко нам веселитися в той день. Ми переживаємо тепер таке всенародне нещастя, про яке навіть не снилося нашим предкам. Сего року обходить катол. Церква радісно 1900 роковини воскресення Христа. А тимчасом український народ за Збручем бореться зі смертю. 10 мілїонів вже згинуло з голоду. Голодова смерть загрожує всім нашим братам за Збручем. Там в царстві антихриста ґинуть над Дніпром наші брати. Чи можемо ми веселитися? Тому 122 роки Бог післав нам віщого Маркіяна, що збудив народ до нового життя і вказав шлях до сонця, до обіцяної землі. Він вказав на рідну мову як основу нашого відродження. І та українська мова, що досі блукала під хлопськими стріхами, стала мовою української інтеліґенції. Віщий Маркіян збудив своїми проповідями в українській народній мові любов і пошану до рідної мови. Господь Бог не забув про нас і післав нам віщого поета. Його твори не дали нам загинути. Ми ті поминки по о. Маркіяні лучимо зі службою Батьківщині. Ми памятаємо, що о. Маркіян віддав працю свого життя на службу Бога й Батьківщини. І по Службі Божій відправляємо все тут панахиду не тільки за о. Маркіяна, але і за тих Всіх, що ідучи за горя-

чим закликом о. М. Шашкевича віддали своє життя, свою кров за волю Батьківщини. Відправляємо панахиду за Незнаного Стрільця. Та ми добре знаємо, хто були Українські Січові Стрільці. Знаємо, що вони несли зі собою, яким вогнем горіли їх серця, коли вони йшли у бій. Ми будемо молитися, щоби Бог приняв жертву тих безчисленних героїв, що полягли так славно за Рідний Край. Дякуємо Господу Богу і просимо Його, щоб відвернув від нас се велике лихоліття. Щоби Господь післав нам чоловіка, як колись о. Маркіяна, що обеднавби нас всіх разом, що знищивби розеднання, поділ на безліч партій. Нам тепер треба ґенія більше як колинебудь. Бо гине український народ вже 15 літ в царстві сатани, під чоботом большевицького ката. Колись ми боронили християнство перед Татарами й Турками, тепер боронимо перед антихристами большевиками. Пішли нам, Господи нового пророка, щоб нарід пірвав за собою і він повстав, скинув ярмо, яке двигає вже 15 літ. Коли ми будемо просити Бога цілим серцем, тоді осягнемо спасення не тільки вічне, але й дочасне, Бог вислухає наші молитви. Будьмо певні, що Господь Бог вислухає всенародню молитву, яку ми всі тут заносимо і пішле нам Людину, що обеднає нас і скине ярмо антихриста. І Мати Божа, Своїм св. покровом обійме наш нарід і випросить для нього кращу долю. Памятайте, що творець нашого національного відродження був священиком. Памятайте, що під крилами католицької Церкви найлекше можна перетривати лихоліття. Не забувайте, що поза католицькою Церквою немає вічних правд. Памятайте, що та Церква се одинока наша твердиня, в котрій можемо перетривати народне лихоліття. В тій твердині дух антихриста не матиме до нас приступу. Ви сповнили Богу миле діло і прийшли тут благати Господа Бога за кращу долю для народу. Вчіться любити Рідний Край від о. Маркіяна.

Уділяю вам Архиерейського благословення. Благословлю вас всіх зібраних з далеких і близьких сторін. Благословлю вас, вашу родину, ваші діти. Благословлю всі ваші дорібки, ниви, поля...

Благословлю всіх, що тут є і всіх, що їх нема. Тих, що не могли тут прийти, що сидять в численних тюрмах, що скитаються на чужині, що тужать за Рідним Краєм...

Благословлю вас з цілого серця. Молім Господа, щоб вернув їх всіх до Рідного Краю.

Молім Господа, щоб всі навернулися до св. католицької Церкви.

Благословлю вас всіх! —

— — — — — — —

Проповідь Преосвященого, особливо кінцеве благословення виголошене було з такою безпосередньою щирістю і теплотою, що приявним виступили сльози в очах.

Відтак Преосвящений вніс многоліття св. Вітцеві, Впреосв. Митрополитові та українському народови. Впр. о. декан О. Левицький вніс многоліття Преосв. Іванови. Хор відспівав „Боже Великий“.

По Службі Божій відбулася на могилі Незнаного Стрільця панахида за душу о. Маркіяна і всіх, що пострадали та погибли за волю України. Преосвящений відправив її в сослуженні всего приявного духовенства. Після панахиди Преосвящений посвятив чашу землі з могили о. М. Шашкевича зі Львова, яку привіз дир. П. Петрик. Впр. о. шамб. Юрик висипав землю на гріб Незнаного Стрільця. Хор відспівав останнє „Вічная память“ і „Видиш, брате мій“.

Коло 4 год. скінчилося богослуження. Ще трохи—й Біла Гора опустіла.

Про музичні студії

Зачинається шкільний рік. Наша музикальна молодь розпічне знову свої музичні студії. Знову з кімнат наших музичних шкіл загудуть пасажі фортепіянів та скрипок, загомонять сольфеджії та пісні. — Радістю наповнюється серце на вид нашої молоді, що поспішає жваво, хто зі скрипкою чи яким іншим інструментом, а хто лише з нотною течкою — до нашої музичної школи.

Яким важним та далекосяглим культурним чинником є музика, це знав уже дуже добре старинний світ, а в першу чергу Греція, мати нинішної европейської культури. Великий мислитель Платон розводиться широко в неодному творі про необхідно важну ролю музики як чинника громадянського виховання. Також і в перших віках християнської ери, коли всі культурні змагання зосередилися біля церкви та монастиря, музика а саме спів був важним виховним чинником. І новіщі віки можуть вповні ствердити цю саму правду. Комуж не знаний факт, що опери Ваґнера обеднали Німеччину, а опери Вердія пірвали Італійців до побідного визвольного бою!

Найкраще поступає молода людина в науці, коли вчиться у своїй рідній школі. Тут відпадає оця прикра витрата сил, яку треба понести, щоби себе наломити до твердих вимог чужинної школи. Натомість рідне вчительство все піде на руку молоді під кождим оглядом. Коли ходить спеціяльно про музику, то наші музичні школи стоять уповні на належній висоті. Висший Музичний Інститут ім. Лисенка у Львові се в дійсності повна консерваторія, що обнимає всі ділянки музичного навчання як на поодиноких інструментах, так у ділянці співу, теоретичних предметів і збірного музикування у всіх його видах. Зокрема Висший Науковий Інститут кладе велику вагу на такий близький нам хоровий спів і з цею ціллю ведеться в Інституті 2 хори (для молодих і старших), як і повний дириґентський курс. Львівський Муз. Інститут остає під мистецьким проводом европейської слави композитора дир. Василя Барвінського і гуртує як найвизначніщі творчі, виконавчі та педаґоґічні сили, з яких більшість студіювала за границею та орудує найновіщою технікою. Отже можна мати певність, що навчання ведеться в дусі найновіщих загально-европейських прийомів. Найкращий доказ цього останнього це те, що абсольвенти львівського інституту, переходячи на заграничні консерваторії, стають на найближчому висшому році. Крім того наш львівський Інститут розпоряжає — на рівні з анальоґічними польськими школами — педаґоґічним курсом, якого відбуття дає учневі повне право до державного вчительського інституту.

Тимчасом деяку дезорієнтацію впроваджує в нашу публику це, будьтоби шумно названі „консерваторії“ були кращими від нашого заведення, а коли й не кращими, то ніби більш управненими. Тимчасом на ділі справа стоїть так, що в Польщі є тільки 3 державні консерваторії: у Варшаві, Катовицях і Познані. Їх мусілося удержавнити лише тому, що державними були вони вже за росийських та німецьких часів. Та рівночасно з цим деякі з цих державних консерваторій поставлені далеко слабше від інших недержавних музичних шкіл. Рівнож сама назва „консерваторія“ не все відповідає дійсному станові річі. Звертаємо увагу на це тому, що незорієнтована наша суспільність дається легко ловити шумними назвами, а в висліді в самому Львові студіювало в чужинних школах майже ще раз стільки Українців, скільки у Висшому Муз. Інституті ім. Лисенка, не дивлячися на це, що оплата в Муз. Інституті ім. Лисенка все низша, ніж в чужинних школах. Під тим оглядом управа Інституту йде на руку нашій суспільности, якій в сучасний момент зовсім не переливається! Донедавна можна ще було сяк-так оправдати посилання урядницьких дітей до всяких чужинних шкіл, як довго держава звертала їм оплату за науку — дарма, що так само звертала і в нашім Інституті. Але нині, коли ці звороти силою найновіщого закону знесено, не може бути вже зовсім ніякого оправдання на те, щоби посилати чи тримати наші діти по чужих школах! З педаґоґічногож боку Висший Музичний Інститут ім. Лисенка у Львові стоїть справді на европейському рівні. Вже сама традиція 30-літнього його істнування, що видав стільки цінних сил на всіх музичних ділянках і стільки людям забезпечив кусок незалежного хліба, це найкращий доказ життездатности й доцільности істнування нашого Музичного Інституту.

Про його гарне минуле варт сказати тут пару слів. Виростаючи зі скромного „зерна гірчиці“ та пару літ не маючи власної домівки, вже в цій своїй першій стадії виказував він кілька визначних учит. сил, що ще й до нині є окрасою Інституту. Це часи директури незабутнього основника, Анатоля Вахнянина. Згодом після його смерти виринає на нашому музичному овиді визначна композиторська сила, образована у Відні, д-р Ст. Людкевич. У львівськім Інституті стає він директором та вчителем теорії, а після всесвітньої війни інспектором. Директуру обіймає тоді висше згаданий композитор і пяніст-педаґоґ В. Барвінський. Під цим новим директором, що по нинішний день кермує Інститутом, школа розростається та розвивається всебічно. Крім приросту нових учительських сил в інструментальних і теоретичних предметів і отворення педаґоґічного, хорового та дириґентського курсу. Одночасно під проводом інспектора д-ра Людкевича творяться провінціональні філії в містах: Дрогобич, Золочів, Коломия, Перемишль, Самбір, Станиславів, Стрий, Тернопіль та Яворів, а вкінці в самому Львові в Личаківській дільниці. Це все дуже підносить повагу нашого Музичного Інституту Лисенка. Львівський матірний Інститут разом зі своїми філіями підлягає надзорові міністерства віроісповідань і освіти. Сьогорічня візитація інспектора з міністерства, радника Малішевського, в матірному львівському Інституті мала для цього заведення дуже корисний вислід.

Зайвим було би ще раз пригадувати, що українська дитина не буде в ніякій чужинній музичній школі почувати себе так добре, як саме у своїй рідній. Знана річ, що професори Висшого Музичного Інституту у Львові, це не тільки вчителі, але й приятелі молоді, з якою і для якої працюють не з годинником в руках, але стільки, скільки треба. Та не лише в обовязкових до навчання годинах робиться все, що конечне, але й поза офіціяльним навчанням. Згадаємо тут самоосвітний гурток елевів „Домінанта“ під опікою д-ра Б. Кудрика, утворений на зразок ґімназійних „наукових читалень“. Гурток відбував м. р. у вечірніх годинах часті засідання з рефератами та музичними демонстраціями, присвячені пізнаванню не лиш української, але і всесвітньої музики. Цей гурток розпоряжає гарною бібліотекою музикольоґічних книжок і збіркою нот.

Громадянин.

Та за рік вона знов зароїться тисячами прочан з близших і дальших сторін, що прийдуть набрати нових цілющих сил під памятником першого Будителя Галицької Землі. — Учасник.

Конґрес католицьких словянських студентів

4) Четвертий день конґресу призначено на відпочинок і розваги для учасників. Рано виїхали всі до Ґнезна. Прямо з двірця пішли до Базиліки, щоби при гробі великого Апостола Словян св. Войтіха вислухати Службу Божу. Перед Службою Божою привитав гостей о. канонік Фурманович. Підчас Служби Божої при супроводі сильних орґанів понеслися звуки старої пісні „Боґуродзіца Дзевіца“. Після Служби Божої учасники конґресу оглядали Базиліку, що походить з другої половини XIV ст. В самій катедрі крім домовини з мощами св. Войтіха є ще кілька старих гробівців і памяткових плит, а передівсім цікаві бронзові двері, що походять з XII ст. і в ряді гарно виконаних плоскорізьб представляють 18 сцен з життя св. Войтіха. Саме тепер відбувається ремонт зовні катедри. Фасади прикрашують статуями польських Святих, між якими видніє також і наш Святий Свщм. Йосафат.

З Ґнезна поїхали учасники конґресу до Торуня. На двірці привитав їх радний міста і попровадив до т. з. „Двору Артуса“, що в XIV ст. зединював визначних патриціїв міста зібраних у кількох брацтвах. Після обіду почалося оглядання міста. Торунь заложили Хрестоносці в 1231 р. В 1233 одержав він маґдебурське право, а потім приступив до Ганзи. Це родинне місто Коперника. На особливішу увагу заслуґує костел Діви Марії. Це чистий тринавовий ґотик. Спершу був це костел Францішканів і тому по їх уставах не має він вежі. В костелі пишаються величаві й богато різьблені орґани в стилю німецького ренесансу. В цілому Торуні видно всюди сліди німецької культури. Місто, що числить понад 50.000 мешканців має трамваї, прегарні огороди, величавий театр і т. д. Мешканці міста тішаться загальним добробутом. Безробітних зовсім нема.

Пізною ніччу поїхали учасники конґресу до Ґдині. Вчасним ранком прибули до нової пристані. Поміщена в програмі Служба Божа чомусь не відправилася. Зараз після прибуття учасників конґресу вся місцева інтеліґенція зібралася в новому будинку морської школи на привитання. Це привитання було характеристичне тим, що промовці у своїх промовах зівсім уже не скривали своїх політичних тенденцій. Чим сильнішим патріотичним патосом була навіяна промова — тим сильніше і довше її оплескувано. Українці не промовляли зівсім. Після того почалось оглядання пристані з пароплаву. На обідню пору назначено торжество підшукання місця під памятник словянських народів, що вигинули в боротьбі з ґерманськими племенами. В тій цілі виготовлено відповідну деклярацію, яка зобовязувала підписаних до пропаґанди і співпраці. Українська делеґація цеї деклярації не підписала, добачуючи в тій імпрезі чисто політичне потягнення. Вечером українська делеґація виїхала через Варшаву до Львова.

На закінчення ще кілька уваг загального характеру. Число всіх учасників нарад було змінне. На деяких рефератах було понад сто слухачів, але бувало й таке, що те число маліло до половини. Число делеґатів чужих народів виносило 23, решту становили Поляки.

Треба признати, що програма цілого конґресу була добре продумана. Передівсім влучне було підібрання тем поодиноких рефератів. Розглядання суспільно-економічних проблем через призму науки катол. Церкви і папських енцикліх вповні відповідало потребам сучасної хвилі. Ділові наради конґресу не могли мабуть пройти під відповіднішим ґаслом. Треба підчеркнути й те, що опрацьовання рефератів стояло на належній висоті, бо дібрано знаменитих прелеґентів. Такий о. д-р Перовіч з Хорватії, чи проф. Ґурський з Люблина — це справжні знатоки, що в науковому світі мають уже вироблену славу.

До позитивних сторін конґресу слід зачислити точне перестерігання підчас нарад принципу принятого вже на попередніх конґресах, т. зн. кожда делеґація уживала своєї рідної мови в дискусіях і приватних розмовах. І на загал усі себе добре розуміли.

Та крім позитивних прикмет конґресу не забракло й неґативних. Головною з них треба вважати те, що назвав один учасник „завеликою дозою політики“. Промови деяких делеґацій як пр. словацької ізза свойого чисто політичного змісту зівсім не надавалися на католицький конґрес, а як такі заслуґують на осудження, бо конґрес катол. словянських студентів не сміє бути нагодою чи принукою до політ. виступів. До цеїж категорії виступів належить причислити й те, що орґанізатори конґресу приготовили для кождої делеґації ленту до віньця у барвах держави, з якої дана делеґація прибула, а не в національних барвах. Це викликало зівсім слушне негодування серед делеґацій Хорватів, Словінців і Словаків. Українська делеґація сподіваючись чогось подібного привезла з собою жовто-синю ленту. Сюди належить також бажання втягнути якнайбільше делеґацій в орбіту чисто політичних імпрез, що найяркіше проявилося у Ґдині. Треба собі сказати ясно й недвозначно, що цього рода виступи не тільки не помагають, але вбивають в зародку всякий розвиток католицької солідарности.

Наприкінці слід при цій нагоді призадуматися над ще одною справою, що для нас має велике значіння. В основу орґанізування цього рода конґресів принято принціп національної рівноправности. Згідно з тим принціпом незабаром, мабуть в 1936 р., на нас Українців припаде черга зорґанізувати такий конґрес. Тому заздалегідь повинні ми почати належну підготовку, щоби наш конґрес справді гідно причинився до розбудови підвалин всесловянської католицької солідарности і до реалізації Кирило-Методіївської ідеї.

о. Ір. Назарко ЧСВВ.

Хоробрости не підробиш. Та чеснота не піддається лицемірству. (Наполеон).

ОСИП НАЗАРУК

ВЕНЕЦІЯ

Враження і думки з дороги.

7) А тут покищо треба витягнути науку з того, що я бачив досі. Так, треба, бо оглядання таких творів вчить. Чогож мене вчило оглядання патріяршої церкви св. Марка евангелиста в Венеції? Нарочно не кажу: Що мені дало оглянення тої церкви, бо твір мистецтва дає далеко більше ніж учить. Мені тут виключно ходить про науку, яку мені давала церква, збудована в самім центрі середновіччя під оглядом часу і місця, збудована на переломі впливів блискучого Сходу й ініціятивного Заходу.

Та чи взагалі можна перелити на папір ту безліч думок ріжного рода, яку викликає оглянення церкви св. Марка в Венеції, особливо в Українця?...

Спробую передати бодай деякі.

Наперед думки політичні, такі близькі дітям сего століття. Я досі ніде не відчув так глибоко всеї правди слів Спасителя: Шукайте царства божого, а все інше дасться вам, — як у церкві св. Марка в Венеції. Передовсім застановило мене моє внутрішне відношення до політично-державних представників сего міста, котре я висше представив. Якесь зразу мені самому дивне внутрішне поважання й пошана, котрі бють від них через століття й переходять в молитву навіть у чужого їм чоловіка. І все те діється мимо того, що ніде в цілій Венеції так сильно не відчувається гордість її політичного представництва як у катедрі св. Марка, повній надписів: „Мир тобі, Марку, Мій Евангелисте...“. І мимохіть пригадуються слова одного з найглибших письменників католицької Церкви, котрий каже: „Як тільки в людині озветься недоладне бажання, відразу почує вона в собі тривогу. Гордий та скупий ніколи спокою не мають“.... Той брак спокою се властива причина всюди подибуваного надпису: „Мир тобі, Марку, Мій Евангелисте“... А преціь політичні представники сего міста, котре майже не знало мира, шукали царства божого. Доказ — отся святиня. Бо гордість гордістю (котре політичне представництво людей не мало її в собі тай ще до того нераз з далеко слабшою підставою ніж Венеція!), а все таки треба признати, що представництво Венеції при всіх його блудах мало аж до початків свого упадку глибоку віру в Бога і щиро бажало звеличання царства Його. Доказ: все, що найдорожше мало політичне представництво міста сего і весь нарід його, жертвували на величаву святиню божу. Се безперечно вказує, що й нутро їх зверталося до Бога і шукало царства Його. Тому й управа міста сего і справ його була знаменита в часах, коли такий був напрям думки і серця їх. „Богато вчинив той, хто велику любов в собі виховав. Богато вчинив, хто працю свою добре виконує“. Політичні представники Венеції довго виконували добре свою працю. І тоді власне вони будували такі святині як отся. І з тим всім злучена в нашім нутрі пошана для них, пошана для їх морального здоровля, котрого овочем була їх здібність будування. І коли з сеї точки погляду кинути оком на історію України, то побачимо, що наша внутрішна щира пошана йде всліди тільки за тими її діячами, котрі будували: тому княжу добу цінимо висше й дивимося на неї з більшим піетизмом ніж на добу козаччину, а з козацької доби маємо дійсну пошану тільки для тих діячів, котрі щось збудували.

Стоїть в селі Суботові
На горі високій
Домовина України
Широка, глибока.
Отто церква Богданова,
Там то він молився,
Щоб москаль добром і лихом
З козаком ділився...

Здається, недалекий вже час, коли в нас загально признають, що гетьман Богдан не мав іншого виходу як зробити те, що зробив. То був будівничий України.

Подібно як Іван Степанович Мазепа, хоч той ішов зовсім інакшими стежками.

Собор Мазепи
Сяє-біліє...

Одинокий з гетьманів, що міцно укріпив столицю свою, так міцно, що тільки при помочі чорної зради можна було взяти її. Розуміється, так її і взяли.

(Дальше буде).

За право навчання дома

Закон про устрій шкільництва з 11 березня 1932 р. вводить для дітей у шкільному віці від 7—14 літ шкільний примус, який можна виконувати а) в державній школі, б) у приватній школі, або в) дома відповідно до вибору батьків. Батьки, які бажають, щоби їх діти виконували шкільний обовязок через навчання дома, повідомляють про це приналежну повітову Шкільну Раду. — Та буває, що деякі Повітові Шкільні Ради всупереч виразним постановам закону не приймають до відома таких повідомлень, а навіть на дотичних батьків накладають шкільні кари. Очевидно — в таких випадках треба своєчасно робити рекурси і т. зв. опозиції (спротиви). — Для прикладу наводимо одно таке відмовне рішення Повітової Шкільної Ради у Львові і рекурс та опозицію (спротив) проти нього.

Відмовне рішення.

Rada Szkolna Powiatowa we Lwowie.

L. 93/33 We Lwowie, dnia 21. kwietnia 1933

Do Pana Wasyla Ptasznyka

w Dobrzanach.

Zawiadomienia z dnia bez daty o tem, że dzieci Pana Jarosław, Włodzimierz i Olga pobierają naukę w domu, Rada Szkolna Powiatowa nie przyjmuje do wiadomości, gdyż nauka ta nie jest domowa, lecz nauką w prywatnym nielegalnym zakładzie naukowym, czego dowodem jest zgrupowanie dzieci różnych rodziców, osobny lokal przeznaczony na naukę i udzielanie nauki systemem szkolnym przez siłę kwalifikowaną. — Przeciwko ninejszemu zarządzeniu może Pan wnieść odwołanie przez Radę Szkolną Powiatową we Lwowie do Kuratorjum Okręgu Szkolnego we Lwowie w przeciągu dni 14, licząc od dnia następnego po doręczeniu. — Wobec powyższego zarządzenia wzywam Pana do posyłania dzieci Jarosława, Włodzimierza i Olgę do właściwej szkoły publicznej powszechnej w Dobrzanach. Za nieposyłanie dzieci Jarosława, Włodzimierza i Olgi do szkoły na mocy art. 34—38 ust. z dnia 23. 5 1895 (Dz. ust. kraj. Nr. 57) skazuje Pana Rada Szkolna Powiatowa na grzywnę w kwocie 10 zł. — Nałożoną grzywnę należy zapłacić na ręce tamtejszej Zwierzchności gminnej do dni 14. Po upływie tego terminu kwota powyższa będzie ściągnięta w drodze egzekucji. — Przeciw zarządzeniu na grzywnę wolno Panu wnieść „opozycję“ do Rady Szkolnej Powiatowej we Lwowie w przeciągu dni 8. od dnia doręczenia. — Przewodniczący R. S. P. inspektor szkolny (W. Furmankiewicz).

Рекурс і опозиція проти того рішення.

Проти повищого рішення вніс п. Василь Пташник рекурс та опозицію такого змісту:

І. До Кураторії Львівської Шкільної Округи у Львові через Повітову Шкільну Раду у Львові.

Рішенням з дня 21 квітня 1931 р. ч. 98/33 Повітова Шкільна Рада у Львові не приняла до відома повідомлення, що діти підписаного громадянина Василя Пташника в Добрянах Ярослав, Володимир і Ольга побирають науку дома. Як причину навела — мовляв — це не є наука домашня, тільки нелєгальна приватна школа, бо діти кількох батьків учаться нараз в окремій кімнаті та вчить їх кваліфікована учительська сила шкільним способом.

Проти цього рішення вношу

РЕКУРС:

Повище рішення суперечить статті 9 закону з 11 березня 1932 р. про устрій шкільництва (Д. З. Р. П. з 7 травня 1932, ч. 38, поз. 389), де нарівні поставлено виконування шкільного обовязку через побирання навчання: а) в публичній народній школі, б) в іншій школі чи в) дома. Вправді в другій частині тої статті є доповнення повищої основної законної постанови, а саме: „Міністр Віроісповідань та Освіти означує умовини, на яких науку в іншій школі або дома можна визнати за сповнення шкільного обовязку, а також установляє загрози до тих, що в цілости відтягаються від цього обовязку“ — одначе того не можна пристосувати в цьому випадку.

Міністр Віроісповідань та Освіти ще не видав законного розпорядку до статті 9. закону з 11. березня 1932 р. і зокрема не означив умовин, на яких науку дома можна визнати за сповнення шкільного обовязку, — всеж таки мотиви Повітової Шкільної Ради у Львові на ту справу в цьому випадку треба вважати помилковими, а саме:

1) Передовсім обставина, що кількох батьків наймають собі за свої гроші спільного учителя чи учительку для своїх дітей, не є ніяким доказом, що це є не навчання дома — тільки нелєгальне наукове заведення. Таж у теперішних часах небувалої кризи і зубожіння населення одному батькови важко власними засобами вдержати учителя чи інструктора. По наших селах є давний звичай, що громадяни спільно обробляють поле (в тій цілі „спрягаються“ ті, що мають по одному коневі), обсапують, обжинають і т. п. Чомуж не мали б спільно найняти собі учителя для своїх дітей? Те, що не один, а кількох батьків наймають собі спільно учителя чи інструктора, не зміняє очевидно суті річи.

2) Обставина, що домашня наука дітей відбувається в окремій кімнаті, не є ніяким доказом, що наука відбувається не в публичному будинку, тільки дійсно у приватній хаті. Окрема кімната призначена тільки тому, щоби інші особи, які крутяться по хаті, не розсівали уваги дітей при науці. Цеж другорядна, а не суттєва справа, чи домашне навчання відбувається у спільній, чи окремій кімнаті, в саді, чи в городі

3) Також закид, мовляв, що не є домашня наука, бо навчання відбувається шкільною системою — не видержує критики. Нині такі найріжнородніші системи навчання, що про якусь спеціяльну „шкільну“ систему важко говорити, особливож при науці дома. Під поняття „шкільної системи“ можна би хіба у крайному випадку підтягнути шкільну обстановку, ведення шкільних катальогів, видавання свідоцтв і т. п., а того всього в даному випадку нема. Самаж метода чи засоби навчання тут ні при чому.

4) Вкінці найбільше дивоглядний є закид, що науку веде кваліфікована вчительська сила. Вправді вище наведений закон з 11. березня 1932 нічого не постановляє в тій справі, хто саме мав би вести навчання дома і тому можуть учити дома дітей кваліфіковані і некваліфіковані особи. Одначе можна би хіба зачислити батькам за заслугу, а не за провину те, що вони до навчання взяли саме кваліфіковану учительську силу. З того видно, як батькам дуже залежить на добрій науці їх дітей, як залежить їм на тому, щоби їх діти не якнебудь але як можна найкраще виконували шкільний обовязок через дозволене навчання дома.

З огляду на вище наведені мотиви прохаю: скасувати рішення Повітової Шкільної Ради у Львові з дня 21. квітня 1933 ч. 98/33 і приняти до відома, що мої діти побирають науку дома.

Добряни, дня 4. травня 1933.

Василь Пташник, господар у Добрянах.

ІІ. До Повітової Шкільної Ради у Львові.

ОПОЗИЦІЯ

Василя Пташника, господаря, замешкалого в Добрянах львівського повіту проти шкільної кари Повітової Шкільної Ради у Львові з дня 21. квітня 1933 ч. 98/33.

Я нижче підписаний, Василь Пташник, повідомив Повітову Шкільну Раду у Львові, що спираючись на статті 9. точка 3. закону з 11. березня 1932 р. про устрій шкільництва (Д. З. Р. П. з 7. травня 1932 р. ч. 38, поз. 389) — подбав, що мої діти Ярослав Володимир і Ольга виконуватимуть шкільний обовязок через побирання навчання дома.

Повітова Шкільна Рада не приняла того повідомлення до відома і наложила на підписаного шкільну кару у квоті 10 зол.

Проти відмовного рішення у справі навчання моїх дітей дома я вніс умотивований рекурс до Кураторії Шкільної Львівської Округи, а проти наложення шкільної кари вношу отсим опозицію.

Рішення Повітової Шкільної Ради є безпідставне з тої причини, що стаття 9. вище згаданого шкільного закону передбачує накладання кар тільки до тих, що „в цілости відтягаються від шкільного обовязку“, себто від побирання навчання: а) в публичній школі, б) в іншій школі чи в) дома.

Мої діти виконують шкільний обовязок дома, тому нема законної підстави накладати на мене шкільну кару за невиконування шкільного обовязку.

З тої причини прохаю очеркнути наложену кару у квоті 10 зол.

Добряни, дня 4. травня 1933.

Василь Пташник, господар у Добрянах.

Дещо про полярні ростини

В полярних країнах ростини ростуть з надзвичайною швидкістю. Ще в травні земля покрита ледом а вже в першім тижні серпня збирають там пшеницю й овес. Це явище поясняють в сей спосіб, що в часі літних місяців земля буквально скупана в промінях сонця в день і в ночі. Тому ростини одержують там скількість тепла, потрібну їм до дозрівання в часі богато коротшім ніж ростини в лагіднішім кліматі.

Як витали ген. Бальбо в Римі

ПАТ повідомляє з Риму: Ескадра ґен. Бальбо осіла щасливо 13. с. м. у Фіюмінчію при одушевлених окликах публики, гарматніх вистрілах і гудінні корабельних сирен. Витав їх Муссоліні й найвищі достойники. Муссоліні поцілував ґен. Бальбо, перевів перегляд ескадри, потім усі отвертими автами відїхали до Риму. При старинніх воротах Порта Капена утворився похід з летунами попереду, що пройшов попід Константинів Лук серед гарматніх сальв і дзвонення історичного дзвона на Капітолі, що буває лише при дуже великих святах. Вія дель Імперо була встелена лавровим листям. Летуни зложили вінець на Капітолі на могилі Невідомого Вояка та на Венецькій площі під памятником короля Віктора Емануіла. Перед памятником уставлений був модель природної величини аеропляну Савоя Маркеті, на якому двічі відбувся італійський атлянтійський лет. На пл. Кольона змонтували величезну мапу, на якій зазначили трасу лету ґен. Бальбо. По другому боці Тибру на горбі Янікулюм помістили величезний світляний напис „Дукс“, видний на кількanацять км. Рефлєкторами освітили всі історичні будинки від Константинового Луку по Форум Романум і Траяна.

Король приняв 14. с. м. ґен. Бальбо і летунів його ескадри, опісля був присутній підчас дефіляди, що відбулася біля луку Константина. Римським звичаєм вулиці, якими йшли трансатлянтійські летуни, були покриті лавровим листям. Оподалік луку Константина був князь Аоста з представниками влади. Опісля летуни удалися на Палятин, щоби здати рапорт Муссолінієви. Ген. Бальбо представив своїх підвладних Муссолінієви, який заявив, що летуни вповні заслугують на клясичний римський тріюмф. Підчас лету, говорив Муссоліні, що обняв простір поверх 20.000 км., міліони людей на цілому світі у всіх мовах повторяли слово „Італія“. Своїм летом до Америки летуни зміцнили патріотизм Італійців в Америці. Багато років мине, заки летунство інших країв зможе перевищити, або навіть дорівняти вашому величавому ділу. Після промови Муссоліні поцілував ґен. Бальбо і передав йому шапку маршала, опісля роздав медалі і нагороди іншим летунам. Попол. летунів приняла велика фашистівська рада, вечором ґубернатор Риму на Капітолю, наділюючи їх медалями.

Нові „райські“ благодати...

Кити, моржі, тюлені і т. п. „делікатеси“.

Гельсінґфорський кореспондент анґл. часопису „Морнінґ Пост“ повідомляє: Опрацьовано новий плян спасення голодуючого населення в СССР. Оповіщено, що всі мешканці „раю“ будуть забезпечені необмеженою скількістю зовсім незнаних їм досі „делікатесів“. Совітська влада рішила приступити до негайної будови фабрик в північних пристанях для виробу величезної скількости консерв з мяса китів, тюленів, моржів і т. п. Совітська преса зачала печатати величезні статті, в котрих реклямує незвичайну доброту мяса тих морських звірів. Подібні „ударні кампанії“ вже були з безрогами, кріликами й курми, одначе всі вони кінчилися „блискучим провалом“, так як і спеціяльні „ударні бригади“ для збирання яєць чайок...

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ, — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“? Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/І. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

КОНЦЕРТ

в честь о. М. Шашкевича у Ст. Самборі

У сьогорічнім ювилейнім Маркіяновім році знову стає перед нами постать великого сина України-Руси — о. Маркіяна Шашкевича, тиха, вдумчива постать священика, громадянина й співця-поета. Цілий ряд уладжених, чи то задуманих академій і свят-обходів вказує, що галицьке українське громадянство зрозуміло й належно вже оцінило ролю свойого першого духового Піоніра й Пробудителя. До ряду свідомих місцевостей, що вже сповнили свій сьогорічний культурний обовязок зглядом Поета слід причислити й старинне українське підгірське місто — Старий Самбір. Дня 6. VIII. с. р. влаштовано там виключно силами молоді святочний концерт з добірною програмою.

Після добре обдуманого вступного слова студ. А. Вовчика, слідувала музично-вокальна частина програми. Хор і смичкова орхестра виступали під умілою орудою п. Ів. Вовчика. До кращих точок слід причислити увертюру „Казка старого ліса“, укладу місцевого громадянина-композитора, п. С. Гумецького, та сольо-співів п. Кархутівної „Хустина“. А вже великою несподіванкою для малого провінціонального міста був виступ п. Вишницької, пяністки віденської консерваторії. Захоплююча, високо-артистична її гра дала змогу почути старосамбірській публиці пориваючу силу й чарівну мову тонів.—Дещо інший характер надали святові „Ягілки“ місцеві обрядово-народні хороводи, танці і т. п. у виконанні дітвори. Прегарні це речі, та нажаль — післявоєнний дух випирає їх безсердечно з наших міст і сіл. Тепер це вже лише інсценізація, а все ще гарна! Бурю оплесків викликав виступ малої Оксани Д. Орхестра, хори, сольо-співи („Цвітка дрібна“ талановитого міщанина Т. Волосянського) і деклямації виповнили третю й останню частину концерту. Публика заповнила вщерть досить простору салю. Однак при тім всім не обійдеться й без кількох „але“.

І так: Програма, хочби й найкраща знудить і змучить вкінці навіть найпильнішого слухача. А вже 3 год. напруження мабуть таки забагато. Друге: ваз уложеної й розданої публиці програми треба би придержуватися. Трете: М. Шашкевич се не лише поет, але й священик, духовна особа. Тому скромне питання: чи не слід булоб і се підчеркнути в програмі, додаючи прим. яку псальму, відповідну рецитацію тощо?... А того в програмі не було. — Гість.

Французи пацифікують Мароко

ПАТ повідомляє з Казаблянки: Пацифікація середущого Атлясу в районі Джебель Баду стрінулася з сильним опором окружених там повстанців. Незважаючи на сей спротив і дуже тяжкий, недоступний терен, пацифікація йде успішно. Щораз туземці зголошують свою льояльність. В останних днях висловило свою льояльність понад 500 родин туземців. Французькі війська мають значні втрати в людях. Вбиті: 1 полковник, 5 старшин і 18 вояків „Чужоземної Легії“. Ранених 5 старшин, 3 підстаршини і 23 вояки.

Великі дефравдації у Варшаві

З Варшави доносять: В 21 полку піхоти, званім „Варшавські діти“, відкрили великі дефравдації. Досі стверджено брак около 100.000 зол. Увязнено пор. Гадомского й завішено в урядовані майора Шимонецкого.

Присилайте передплату!

Хаос в совітській господарці

Московський кореспондент „Дейли Телеграфу“ повідомляє: Совітська преса наводить тривожні факти й цифри про збір урожаю на Україні та на північнім Кавказі, де зібрано всего 30 проц. урожаю. В інших областях — ще менше. Молочення збіжжа майже припинене. Селяни рішучо не бажають віддавати владі хліб. — Відтак кореспондент наводить статтю совітського прокуратора А. Вишинського в „Ізвестіях“, і кінчить кореспонденцію словами, що ніяке залякування, ніякі обіцянки надгород не можуть закрити жахливого положення. Совітська влада майже нічого не осягнула, щоби наповнити елеватори збіжжам, призначеним на прохарчування міського населення.

Парасоль проти бурі

Австралійський інж. Фридрих Крікль винайшов апарат, що розганяє дощеві хмари. Він назвав його „парасолем проти бурі“. Сей „парасоль“ виглядає так: на округлій сильній підставі прикріплена прямовисно велика скількість металевих дротів ріжної величини. 3 до 4.000 дротів уложені в сей спосіб, що в самій середині підстави вони найвищі, по боках нищі. Перед бурею треба уставити сей „парасоль“ на високім стовпі. Через металеві дроти апарату, як дальші провідники, електричність виладовується якнайспокійніше, без потрясень. Тільки близько апарату чути слабі тріскання. В ночі видно на кінцях дротів малі синяві іскорки. Постепенно, внаслідок ослаблення електричного виладування хмар, поодинокі кропельки води розпорошуються по більшім просторі. Хмари розходяться та остаточно зникають зовсім. Сей новий винахід інж. Крікля мав дати добрі висліди.

Лікарський фейлетон

Дещо про пливання

Старинні Римляни висловлювалися з найбільшою погордою про людину, що не вміла „ні писати ні пливати“. Сего року втопилося у нас доволі богато осіб тому, що не вміли пливати. Всі звірята, навіть кіт, що боїться води як огню, вміють добре пливати, тільки людина, „цар сотворінь“ дуже часто не вміє пливати. Поминувши практичні огляди, пливання причиняється у великій мірі до піддержання та скріплення орґанізму. Воно впливає не тільки на розвиток мязів, легенів, але також на елястичність і зріст тіла, гармонію рухів. Пливак віддихає цілою трудю. Його легені мусять працювати рівномірно, що реґулює обіг крови в цілім орґанізмі. Звичайні рухи при пливанні скріпляють хребетний стовп і надають йому бажану елястичність. Мязи рук і ніг зміцняються внаслідок сильних рухів. Внутрішні орґани та нервові осередки зміцняються внаслідок напруженого руху й масажу, яким є контакт тіла з масою води. Скіра змивається і відсвіжується, що причиняється дуже до її правильного віддихання. Ріжні способи пливання мають добродійний вплив на ріжні частини тіла. Пливання се рівночасно гіґієнічні вправи та розвага.

Та щоби пливання й купелі давали бажані висліди, треба держатися деяких практичних вказівок. Не треба ніколи скорше входити до води ніж дві години по кождій їді. Не треба задовго перебувати у воді. Коли тільки виступає почування холоду, перші дрощі, треба зараз вийти на беріг і розгріватися масажем, вправами й бігом. Задовге перебування у воді викликує сильні прояви умучення й болі голови. Не треба занадто довго вистоювати на березі перед купілю, щоби не остуджувати скіри, тільки скоро скочити або увійти цілому до води, щоби вирівняти ріжницю температури.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Херотонія. В неділю 13. с. м. в церкві ОО. Василіян в Жовкві приняли єрейські свячення з рук Ексц. Преосв. Йосафата Коциловського слідуючі василіянські питомці: Байрак Анатоль, Байрак Віталій, Бородайко Висаріон, Дирда Марко, Камінський Мелетій, Когут Маркіян, Лукань Роман, Недільський Ігнатій, Сивак Порфірій, Шевчук Севастіян (Канада), Станканинець Йов (Ужгород). По закінченні торжества свячень, підчас якого був приявний і протоігумен Чина Св. Василія Великого Впр. о. Стефан Решетило, гостював Владика ще кілька годин в Жовкві, заохочуючи неопресвитерів, щоби показалися в житті гідними двигарями високих, традиційних ідей василіянського Чина. — Нововисвяченим слугам Божим бажаємо всіх ласк Божих. Чин св. Василія Великого збільшився о нових 11 священиків і числить їх тепер 159 на загальне число монахів 540.

Щедрий запис. СС. Василіянки, розвивають дуже оживлену релігійно-освітну працю на Закарпатті. В їх інтернаті в Ужгороді виховуються рікрічно сотки дівочої молоді. Священики і взагалі інтеліґенція радо віддають своїх дітей на виховання Василіянкам. Зате кривим оком дивляться на монахинь мадяро-русофіли й радо позбулисяби сестер з Закарпаття. Останними часами знайшлися сестри у великій грошевій скруті. Родина основника їх інституту зголосила судовою дорогою свої претенсії до спадку і заквестіонувала важність тестаменту. Сестри знайшли однак великого мецената в особі б. посла до віденського парляменту й ректора семинарії о. Волошина. Сей великий священик-народолюбець віддав СС. Василіянкам свій величавий дім на вічне посідання. Таким чином імя о. Волошина запишеться золотими буквами не тільки в історії Чина СС. Василіянок, але взагалі в історії нашої Церкви.

Вибір ґенерала ОО. Маріянів. Загальна капітула Чина ОО. Маріянів вибрала в липні с. р. своїм найвищим настоятелем (ґенералом) о. Андрія Цікоту. Вибір затвердив св. Отець. Чин Маріянів має свої монастирі в Польщі, Литві, Латвії й Америці. Чин розвиває свою діяльність у школах, інтернатах, на місіях і у пресі.

Князь Волконський в Галичині. Відомий рос. конвертит кн. Волконський, нині лат. священик в Римі, який бере живу участь в працях над приєдиненням Росії до католицизму, перебуває на відпочинку в добрах ґр. Шептицьких у Прилбичах. В переїзді відвідав князь Волконський нашого Впреосв. Митрополита.

На латинський обряд. Бувший російський священик Пересипкин, що приступив був до Унії, перейшов на латинський обряд і вступає до монастиря польських ОО. Домінікан. Пересипкин був якийсь час завідателем парохії в Словіті, де наробив був чимало замішання.

Православний місіонарський зїзд. В тому часі, як в Пинську буде радити Унійна Конференція римо і гр.-кат. духовенства над справами Унії в Польщі, православне духовенство також не лишиться позаду. Митр. Денис уряджує в днях 3—9. IX. с. р. в Почаєві Всепольський Правосл. Місіонар. Зїзд, якому проводитиме гродненський епископ Алексій.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ ГПУ увязнило на домагання ради народних комісарів України 28 членів Всеукраїнської Академії Наук і студентів високих шкіл за протидержавну роботу. У звязку з тим голову ВУАН, його заступника і секретаря усунено з уряду. Серед виключених з членів ВУАН за український націоналізм находяться: Кондрат, Левицький, Редунко, Хоминський, Чеховий і Шмарюк.

ТРИ ДЕКРЕТИ ПРЕЗИДЕНТА ПОЛЬЩІ. Оповіщено три нові декрети президента РП, видані на підставі закону про повновласти. Вони регулюють справу виміру справедливости обмеженням адвокатського примусу в справах цивільних проступків перед введенням кодексу цивільного поступування, зменшенням числа окружних судів через знесення суду в Сувалках, вкінці новелізацією приписів про купецькі та промислові суди.

„ФОССІШЕ ЦАЙТУНҐ“ повідомляє, нібито б. канцлер д-р Бріннінґ хоче зректися мандату до райхстаґу й вступити до монастиря. Також б. пруський премієр Больц має намір вступити до монастиря.

В ОКОЛИЦЯХ БЕРЛІНА переведено знов великі облави на всіх шляхах. Штурмові відділи ревідували всіх переїзджаючих, пошукуючи за нелеґальними летючками. Викрито деяку скількість комуністичної бібули. Застрілено одного увязненого комуніста. Загалом увязнено в останних 10 днях 200 осіб і осаджено їх в концентраційних таборах (ПАТ).

КОРОЛЬ БОЛҐАРІЇ Борис вертаючи з Італії відвідав югословянську королівську пару в літній резиденції Блед. В найблизшій будучности має наступити стріча болгарського короля Бориса з ромунським королем Карлом. (АТЕ).

В ГРЕЦЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ посол робітничої партії Гаврилідіс, обговорюючи вибори в Солуні, назвав членів правительства ґільтаями. За те проурядові посли стягнули його з трибуни.

ФРАНЦУЗЬКІ ВІЙСЬКА обсадили німецьку границю в Альзації. Всі мости на Рені находяться в руках французьких відділів. Се сталося на домагання населення пограниччя, занепокоєного випадками нарушення гітлерівцями німецько-французької границі.

ЕРІО по дорозі до СССР вступив до Софії, де був на конґресі порозуміння демократично-радикальних партій. Еріо виголосив там велику промову. Болгарські політики приняли її рясними оплесками.

ТРОЦЬКИЙ надіслав до одного зі своїх приятелів телеґраму. В ній повідомляє, що досі не пробував навязати контакту з Літвіновом або котримнебудь з аґентів совітського правительства. Всі інформації, подані в пресі, Троцький називає фальшивими (ПАТ).

В ІРЛЯНДІЇ заборонили похід „синіх сорочок“, який мав відбутися в Дебліні в неділю, 13. с. м. Ген. О'Доффі, вождь фашистів, відкликав похід.

В МАДРИТІ відбулися великі маніфестації в обороні самостійности Куби.

ВИЇМКОВИЙ СТАН В ЕСТОНІЇ. ПАТ повідомляє з Таліна: З огляду на поширювання вісток і доконування актів, що загрожують публичному спокоєви, естонське правительство оповістило виїмковий стан. Всі організації б. військових і соціялістичні розвязані. Заострено контролю преси й публичних зборів.

В ЯПОНСЬКІЙ АРМІЇ викрили комуністичну організацію. Увязнено около 100 військових, між ними кількох вищих старшин.

НОВИНКИ

Додаткові вписи і вступні іспити. До всіх шкіл Рідної Школи у Львові і в краю, народніх, середніх, фахових і Захоронок відбудуться вписи в днях 17—20 серпня, вступні іспити до 25. серпня ц. р. Зголошення вписів і подання до вступних іспитів до всіх кляс (за виїмком до VIII. ґімн. кл., до якої треба вносити прохання до Кураторії через дану Управу) вносити до Управ шкіл. Управи шкіл пороблять на терені своїх місцевостей і шкіл заходи, щоби найширші круги українського громадянства довідалися про це продовження речинця вписів і вступних іспитів. Всі формальности получені з вписами й вступними іспитами мають бути до 25. серпня закінчені. — Головна Управа Рідної Школи: о. Олекса Базюк, в. р., заст. голови, Д-р М. Коновалець в. р., секретар.

Дівоча ґімназія „Рідної Школи“ у Львові, поміщена від 10 серпня ц. р. при вул. Валовій ч. 4, II пов., приймає зголошення до вступних іспитів до I-ої кляси ґімназиїї нового типу та до кляс IV—VII ґімназії туманістичного типу до 24 серпня ц. р. Вступні іспити відбудуться в днях від 21—25 серпня щодня о год. 8 рано. — Управа.

Додаткові вписи до львівських народних шкіл відбуватимуться 18 і 19 серпня с. р.

Вписи до I—VIII кл. Філії Малої Дух. Семинарії в Рогатині та до її інтернату на шк. рік 1933/34 приймає Ректорат до дня 1 вересня. Того самого дня відбудуться вступні іспити.

Практичні курси „Сільського Господаря“ в Янчині. Дня 1-го вересня ц. р. зачинаеться в рамах Практичних Курсів „Сільського Господаря“ в Янчині IV. Курс сільсько-господарської кооперації. Він буде тривати один місяць, то є до 30. вересня б. р. Дальше дня 1-го жовтня начнеться V. Курс годівельно-ветеринарний, який покінчиться 31. листопада. Подаємо до відома, що на оба чергові курси будуть приняті нові учасники. По блищі інформації просимо звертатися до Управи Практичних Курсів „Сільського Господаря“ в Янчині. Кошти удержання такі: 5 зол. вписове, 20 зол. місячна оплата за науку і 30 зол. удержання. — Краєве Господарське Товариство „Сільський Господар“ у Львові, Ринок 10 II. пов.

Ювилей священика. В с. Вишенка Велика, пов. Городок, відсвятковано 25-літний ювілей священичої праці місцевого пароха о. дек. Омеляна Радзикевича.

Хор українських богословів під проводом В. Жолкевича при читальні Богословської Академії у Львові ім о. М. Шашкевича уладжує ряд концертів у Львові й на провінції. Ціль концертів: поширення замилування до пісні та зібрання фондів на викуп Білої Гори. На програму концертів складаються: реферат, хорові точки, скрипкове сольо та деклямації. Дня 17. VIII. відбудеться концерт на Знесінні, 19. VIII. в Підбірцях, 20. VIII. у Винниках, 22. VIII. на Личакові, 24. VIII. на Клепарові, 27. VIII. в Підберізцях, 28. VIII. в Миклашеві, 30. VIII. в т-ві „Зоря“ у Львові.

Окружне Свято Могил у Вербиці, пов. Рава Руська відбудеться в неділю 20 серпня с. р. Програма Свята: О год. 10 рано торжественна Служба Божа; о год. 12 впол. процесійний похід на цвинтар до стрілецьких могил, панахида і проповідь.

В Калуші відсвяткували 25-літний ювілей руханкового т-ва „Сокіл“. Рано відбулося Богослуження, відтак академія в Нар. Домі. Пополудні відбувся фестин.

В Бібрці відбулося повітове „Свято пісні“ і руханковий попис Лугів. Рано відбулася Служба Божа при великім здвизі народа. Похід Лугів через місто на площу влада заборонила. Поліція розганяла навіть поодинокі відділи Луговиків. На площу можна було йти тільки ...одинцем. „Свято пісні“ розпочав промовою голова філії „Просвіти“ д-р Я. Дудикевич. До конкурсу хорів стануло 8 хорів: з Бібрки, Вільхівця, Девятник, Городиславич, Звенигороду, Любешки, Підгородища й Шоломиї. Перше місце здобув хор з Девятник під управою о. Ст. Королюка, друге хор з Городиславич, третє з Бібрки. Після академії відбувся руханковий попис Луговичок і Луговиків з Баковець, Бертешова, Серник, Ятвяг, Девятник, разом около 200 вправляючих. Вправи випали дуже справно.

Концерт в память Гетьмана Мазепи відбувся в Тершові, пов. Старий Самбір заходом читальні „Просвіти“.

В селі Потилич, пов. Рава Руська відсвятковано 10-ліття істнування кооп. „Єдність“. Після полевої Служби Божої відбувся похід до новозбудованого кооперативного дому. В поході брало участь понад 2000 селян місцевих і з сусідних сіл з таблицями. Після посвячення о. Козій виголосив відповідну проповідь. Відтак промовляли представники українських повітових установ. Пополудні відбувся фестин з вправами Соколів, Сокілок і дорасту.

В Добромилі відбулася виховно-шкільна нарада при участи представників 22 громад і богатьох місцевих осіб. Реферати виголосили посол д-р В. Загайкевич і посол Д. Великанович. Ухвалено ряд резолюцій в оборони нашого рідного шкільництва.

Львівська поліція перевела ревізію в п. Юрія Мамчака, члена Лугової Централі у Львові. Ревізія не дала позитивних вислідів.

В Трускавці поліція увязнила Іллю Пристая, Петра Данилишина, Тадея Біласа, Степана й Івана Грициків та Дмитра й Онуфрія Киселичників. Біласа випущено на волю по переслуханні, інших задержано в тюрмі.

Україна—Ресовія 1 : 1 (0 : 1). В чергових змаганнях за мистецтво Акляси „Україна“ здобула один пункт. Ворота для „України“ стрілив Кльош.

Велика буря з перунами і зливою перейшла над Львовом і околицею на великім просторі. Вона спричинила богато шкід. Від перунів було кілька пожеж. Після бурі настав великий холод.

В с. Загіря, пов. Львів перун ударив в хату Дмитра Калитинського і запалив її. Згоріла хата з будинками. Михайло Керколуб помер на серце зі страху від безнастанних перунів.

Перун поразив в Полісюках, пов. Підгайці, 16-літнього хлопця. Його закопали в землю і в цей спосіб відратували. До цеї пори хлопець ще не відзискав мови.

Пожежа в с. Бринці Церковні, пов. Бібрка, знищила 9 господарств, 40 будинків, богато збіжжа, дробу, худоби і т. п.

В Чорнієві, пов. Станиславів, втопився 6-літний хлопець Маєр Урман, котрого залишили без опіки.

В Ясниськах коло Львова занедужав на скаженину кінь. Коня відставили до Львова, де його вбила санітарна влада.

Повінь на Буковині наробила богато втрат. Вилили Прут і Черемош з допливами. Води понищили поля, сади, городи, позабирали хати й господарські будинки. Українському населенню буковинських Карпат загрожує голод. Ромунська влада зовсім не інтересується долею потерпівших від повені.

Голяндський щоденник „Маасбоде“ помістив відозву гр. катол. епископату в справі подій на Великій Україні та велику статтю про жахливі відносини на Україні.

Редукції в судівництві. На внесення президента львівського суду міністр справедливости зредукував 33 етати окружних і слідчих суддів і 45 етатів городських суддів на терені львівської апеляції. Сі етати ще не були обсаджені.

Популярними поїздами в липні с. р. переїхало 32.606 осіб. Найбільше прогульковців було в дирекціях варшавській і львівській. Пересічно на один поїзд припадало 615 прогульковців.

Язва мишей навістила передмістя Дрогобича. Миші роблять великі шкоди в городах.

Число зареєстрованих безробітних в Польщі в минулім тижні зменшилося на 2.463 особи і виносить тепер 211.343 особи.

На Закарпатті шаліли страшні бурі. В Кошицях перун ударив у стодолу, де було 30 людей. Одного вбив на місці, кількох тяжко поразив.

Страшна спека навістила Мадярщину, Австрію, Югославію та Еспанію. Від спеки померло богато осіб.

В Ромунії шкільна наука зачинається 15 вересня.

Чехословаччина заводить пятиденний тиждень науки. Чехословацьке міністерство освіти ввело на пробу в 30 школах в більших містах пятиденний тиждень науки. Крім неділі ще й субота буде вільна від науки.

Науку пливання у всіх школах мають завести обовязково у Франції.

В Німеччині заборонено танцювати фокстрот, танґо й т. п. модні танці.

В Гамбурзі відкрили нову летунську виставу. Міністр летунства підкреслив у промові, що німецька молодь, що заправляється в летунстві, се еліта. Від неї вимагається прикмет провідників народу (ПАТ).

Французький військовий літак упав коло Колюмб Бегару в Африці. Капітан і трьох підстаршин погибли на місці. Кажуть, що сей літак зістрілили африканські повстанці.

На ріці Маґна під Калькутою перевернувся пором, яким їхало 150 осіб. Виратувалося тільки 45 людей, решта затонула.

ВИГРАНІ IV КЛЯСИ 27-ОЇ ДЕРЖАВНОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 100.000 зол. на ч. 129490; — 50.000 зол. на ч. 127241, 110258; — 20.000 зол. на ч. 105617 і 112666; — 15.000 зол. на ч. 68364, 107824, 41613, 66390, 85769, 48013; — 10.000 зол. на ч. 69153, 77936, 109635; — 5.000 зол. на ч. 18905, 24040, 86584, 123440, 52462, 143202, 112820; — 2.000 зол. на ч. 3450, 4702, 20357, 44411, 62153, 113326, 125399, 143055, 144900, 18262, 28425, 85295, 18603, 46338, 92533, 97303, 104754, 122410; — 1.000 зол. на ч. 11648, 54996, 69359, 70076, 139507, 146102, 152547, 60834, 63018, 96124, 116370, 121,551, 125480, 16107, 48957, 55168, 73517, 93946, 104063, 107965, 110882, 133353, 148763, 148833, 154376; — 500 зол. на ч. 32474, 32380, 34626, 39102, 61042, 72197, 114959, 121722, 125750, 131489, 2609, 2937* 18982, 31524, 55100, 63686*, 66305, 68515*, 70835, 77279, 88823*, 96540, 101351, 118478, 123258, 126891, 350070, 14476, 25615, 26191, 27314, 42420, 73306, 83944, 14250, 125836, 131641, 132583, 132714, 143801, 144146; — 400 зол. на ч. 5013, 10196, 10586, 26907, 32913, 34697, 41921, 44260, 45886, 47556, 51267, 55796, 65920, 91263, 935367, 10510, 118582, 133558, 134683, 16727, 24593, 39127, 48263, 50040, 73520, 126120, 127758, 132510, 137965, 142389, 143900, 147836, 148694, 154547, 2789, 9895(22760, 34745, 37164, 38204*, 39354, 59715*, 70466*, 72848, 77428 99316*, 111196, 112211, 120178, 127249, 138850, 139780, 144053 150945. — На числа, означені зіркою, впали премії.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Знижка цін хліба у Львові. Львівський цех пекарів повідомив, що від 14 с. м. обовязують такі ціни хліба: 1 кґ. хліба житного, з темної муки коштує в пекарні 25 сот., у склепі 27 сот. 1 кґ. хліба з житної муки типу урядового коштує в пекарні 36 сот., у склепі 38 сот. 1 кґ. хліба пшенично-житнього, т. зв. люксусового коштує в пекарні 40 сот., у склепі 42 сот. Ціни булок та інших родів печива незмінені.

Українська фабрика паперців і туток „Калина“ в Тернополі почала будувати власний будинок при вул. Пунчерта.

В Калуші урухомлено районову молочарню. Денна продукція масла виносить тепер покищо 130 кґ. Вона зростає з кождим днем. Технічним управителем районової молочарні став інж. Р. Бариш.

На польських промислових виробах мають бути уміщені знаки, які свідчитимуть, що товар краєвого походження. Це зазначування походження товару має заохотити публику до підпирання краєвого промислу.

В Лондоні підписали польсько-анґлійську умову в справі фінансування анґлійською ґрупою електрифікації варшавського зелізничого вузла.

Жнива в Німеччині випали добре. На підставі оцінки збіжжа й бульби стверджено, що запотребування Німеччини на хлібові збіжжа буде можна покрити в цілости власною продукцією. В 1932 р. привезено до Німеччини 1 мілїон тон збіжжа. Сего року надвижка німецького збіжжа виносить около 100 тисяч тон.

Поліпшення господарського положення Італії. Загальне господарське положення в Італії виказує значне поліпшення не лише у зменшенні безробіття, в повставанні нових галузей промислу та урухомленні нечинних досі фабрик, але і в побільшенні консумції цілого ряду продуктів. М. і. цікавим покащиком господарського положення се збільшення продажі тютюну та соли. В травні та в червні с. р. продано тютюну на 6,153.671 лірів, соли на 2,540.136 лірів більше ніж в такому часі в 1932 р.

Безробіття у світі помалу зменшається. Виказує це квартальний звіт Міжнародного Бюра Праці в Женеві.

Росвелт заявив, що оповіщена 30 липня с. р. внутрішна позичка на суму 500 мілїонів долярів покрита шестикратно.

Біржа

Ґроші: Амер. доляр у приватних оборотах 6.56—6.58 зол. Банк Польський платив за доляр 6.50 зол. Золотий доляр 9.06—9.07 зол. Тенденція легко звишкова. Канад. доляр 5.95 зол.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця двірська 28—28.50; пшениця селянська 27—27.50; жито двір. 18—18.25; жито сел. 17.50—17.75; ячмінь двір. 13—13.50; ячмінь на мливо 12—12.50; овес двір. 11—11.50; овес сел. 8.50—9; кукурудза 17—18; бульба 2.50—3; фасоля біла 18—20; фасоля краса 16; сіно солодке прас. 6.50—7; солома прас. 4.50 до 5; гречка 15—15.50. — Львів: пшениця двір. 20—20.50; пшениця сел. 18.50—19; жито двір. 19.50—19.75; жито сел. 18—19; ячмінь на мливо 13.25—13.75; овес двір. 12.50—13; овес сел. 10—10.50; ґрис жит. 6—6.25; ґрис пшен. 7—7.25 зол. — Тенденція неодностайна, оживлені обороти новим збіжжам.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 л. молока 17 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 3 зол. З приводу вичікуючої тенденції на масло цін не подається.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

АБСОЛЬВЕНТ ґімназійний пошукує лекції в середних або низших шкіл або якогось іншого заняття. Зголошення до Адмін. „Н. Зорі“ під „Абсольвент“.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

СТУДЕНТСЬКІ ШАПКИ для середних шкіл нового типу, також гафтовані відзнаки з числами шкіл вже до набуття в робітні

ІВАНА ВІТТМАНА

ЛЬВІВ, ВУЛ. ТРИБУНАЛЬСЬКА Ч. 1.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР! НИЗЬКІ ЦІНИ!

КІНА

АДРІЯ: Пачкарі алькоголю.
АПОЛЛЬО: Анджеліка.
АТЛЯНТИК нечинне до 14. VIII. з причини реконструкції.
КАСІНО: Таємний острів (барвна фільма).
КОПРНИК: Сміх в пеклі та Кон і Келлі в тарапатах.
МАРУСЕНЬКА: Сміх в пеклі та Кон і Келлі в тарапатах.
МІРАЖ: Фліп і Фляп та Опирі Парижа.
МУЗА: Що може Париж і ревія.
ПАЛЯС: Переслідувана долею.
СТИЛЕВЕ нечинне з причини реконструкції.
УТІХА: Великоміські вулиці й ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телефон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя 20 серпня 1933. Ч. 62 (660).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Заграницею чверть-річно 1 ам. долар.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Перший пастирський лист

нового примаса Еспанії.

Новий примас Еспанії й архиепископ Толеда, о. д-р Гома, видав перший пастирський лист п. з. „Грізні години". Про кризу, яку переживає тепер Еспанія, примас пише так: „Всякого рода труднощі окружають нас зі всіх сторін не лише на релігійнім полі, але також і на політичнім, суспільнім і економічнім. Та всі ті труднощі викликані релігійними переслідуваннями. Коли підкопується релігію якогось народу, тоді викликується революцію, що загрожує життю народу. На се власне влада Еспанії поважилася з подивугідною зухвалістю".

Самостійність Австрії загрожена

ПАТ повідомляє з Парижа: Французька політична опінія щораз більше занепокоєна австро-німецьким конфліктом, що з дня на день загострюється. Сутички на границі обох держав множаться. Недавно дійшло до кількакратної виміни стрілів між австрійською граничною сторожею і німецькою. Кореспондент „Парі Суар" довідується, що кабінет Дольфуса стоїть перед розламом. Частина міністрів у звязку з витвореною міжнародньою ситуацією і зростаючим впливом гітлерівців в Австрії заявляється за навязанням контакту з Гітлером. Премієр Дольфус і Гаймвера будуть до останньої хвилини противитися тим концепціям, але не виключене, що уступлять під тим натиском. „Ля Ліберте" стверджує, що німецькі й австрійські гітлерівці приготовляють марш на Відень, щоби звалити кабінет Дольфуса. Пер Берні в „Журналь де Деба" підкреслює, що ситуація в Австрії стається дуже поважна, й запитує, чи що робиться, щоби випередити виступ німецького уряду. На випадок спроби доконати анексію Австрії треба вжити всіх засобів, щоб не допустити до сього факту. — Франція хоче конче вдержати самостійність Австрії.

Муссоліні про італійсько-німецький фашизм

В поважнім паризькім органі „Ажанс Економік" появилася знаменна стаття Муссолінія п. з. „Між двома цивілізаціями". Муссоліні пише так: „Скінчилася ера лібералізму в Европі, померла безповоротно політична ідеольогія XIX ст. На її руїнах виростає нова величава палата диктатури. Зачинає світати зірниця нової цивілізації: італійсько-німецького фашизму". Відтак Муссоліні стверджує упадок французького соціялізму та англійського парляментаризму і диктаторську владу Росвелта в Америці. Кінчить словами: „Хоч сумерк сучасної цивілізації болючий і драматичний то їй на зміну сходить радісна зірниця творчого й мирного фашизму".

Ромунія банкротує

ПАТ повідомляє з Букарешту: Рада міністрів уповажнила міністра скарбу припинити з днем 15. с. м. переливу за границю всяких сум, які належаться від держави, монополів і державних підприємств. Гроші, призначені для заграниці, мають бути виплачені в ромунській валюті до ромунського національного банку. З хвилиною вплати установи можуть уважатися звільненими зі своїх зобовязань аж до часу, коли вирительні держави не уможливлять улекшенням торговельних оборотів допливу девіз задля доконання трансферу.

Завмираючі ґіганти

До Берліна вернув недавно з Уралу інж. Б. Льоренц, що працював около 3 роки в Маґнітогорську. По його словам чужоземні специ постепенно покидають Маґнітогорськ, в якім панує голод. Транспорт на сибірській зелізниці такий лихий, що думають перейти до кінного транспорту. Та нема ні машин ні коней. Через те припинено працю в цілім ряді фабрик маґнітогорського комбінату. Машини псуються, бо нема кому коло них ходити ані їх направляти. Довіз харчів кульгає. Коли так піде дальше, треба буде зліквідувати Маґнітогорськ і розпустити 50.000-ну голодуючу там армію робітників, зігнаних зі всіх кінців СССР, що все ще має будувати ту „вавилонську вежу", нікому непотрібну. Така сама доля жде й Кузнецкострой.

Росвелт каже палити збіжжа й бавовну

ПАТ повідомляє з Вашинґтону: Начальний директор організації кредиту для фармерів заявив, що за згодою Росвелта продуцентам бавовни виплатять 110 міліонів долярів а продуцентам збіжжа 90 міліонів долярів за зменшення продукції. Плянтатори бавовни мають знищити 25 до 50 відсотків своїх зборів. Зі згаданих сум не відтягнуть належитостей від продуцентів в користь скарбу держави. — Росвелт хоче завести контролю продукції бавовни.

Елєктричні мухолапки

Обчислено, що американські обори тратять річно 60 міліонів долярів внаслідок шкід від мух. Тому власники обор ведуть завзяту боротьбу з мухами. Недавно винайшли в Америці цікавий і недорогий спосіб винищування мух. До всіх вікон і дверей обор вставляють рами з розпнятими в них рівнобіжно близько себе металевими дротами. Через них перебігає струя з такою силою, що забиває на місци муху, що хотілаби дістатися через дроти. На одній хліборобській дослідній стації в Америці знищили в сей спосіб за 11 днів 200.000 мух. Електрична струя коштувала денно кілька центів.

Поширюйте католицьку пресу!

Ні замки, ні сторож, ні пес не перешкодить злодіям вломатися в Ваше мешкання і зрабувати Ваше майно, тому обезпечіть його від крадежі з вломом в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20. — За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

Українська шляхта

КОЛИСЬ І ТЕПЕР

Вже минув рік з горою від трагічної для нашої Церкви й нації події переходу на латинство трьох соток греко-католицької шляхти зі села Бережниці Шляхотської в стрийській окрузі. Всім відомо, що сталося се завдяки нетактові священика-москвофіла, який заохочений псевдовізантійським обрядовим курсом, надто ярко, ба навіть брутально почав синодалізувати наш обряд.

Ті, що змінили обряд, відпали й від своєї нації. Вони нині, оточені чулою опікою польського духовенства, вже для нас пропащі.

Сей сумний факт звернув увагу суспільности на потомків нашої старої шляхти, які хоч освітою та обичаєвою культурою не відріжняються від простих селян, то однак високо цінять і всюди зазначують свою приналежність до шляхотського стану.

Бережницька подія стала причиною, що й сусіди спрямували рефлектори своєї політики на сей відтинок нашого народу. Хто останніми часами мав нагоду бути в гірських шляхотських селах, той наглядно міг переконатися про польонізаційні „заїзди" ріжних аґітаторів на греко-католицьку шляхту.

Сього року Віденці обходять дуже торжественно 250-ліття побіди Карла Льотаринського й Яна Собіського над Турками. Сей отже рік повинен бути і у нас великими поминками памяти тої численної ґрупи руської шляхти, яка творила стрижінь армії Собіського під Віднем в 1683 р. і своєю мужністю причинилася до погрому Кара Мустафи.

Тож слушна се й пожиточна річ, що Кульчиці Шляхотські коло Самбора, постановили звеличати память героя Відня, Юрка Кульчицького. Сього однак замало. Наказ нинішньої хвилини домагається, щоби наші інтеліґенти-шляхтичі, хоч сьогодня здемократизовані, розвинули в імя колишньої традиції, культурно-освітну працю між потомками давних шляхтичів. Не ходить тут очевидно про будження нереальних амбіцій, фантазії та родової гордині шляхти, що й без того нині подекуди проявляється в траґі-комічний спосіб. Греко-катол. шляхта не зорґанізована й вповні ще національно не освідомлена. З неї треба видобути творчі сили для народньої роботи.

Історія 17. ст. вчить, що сей шляхотський пролєтаріят, яким була дрібна часткова, загумінкова, ходачкова шляхта, міг був у руках доброго орґанізатора стати цінним дієвим матеріялом. Мимо того, що многочисленна руська

шляхта творила підніжок і найнизший щабель у шляхотській єрархії, мимо сего, що її шляхотство було лише „свяге гасло, завішене на кілочку, перед котрим здіймалося капелюх, а котрого, борони Боже, було рухати — котре нікому ані не заважджало, ані не помагало“[1]), то однак суспільне положення сеї стотисячної верстви було небом в порівнанні з тим пеклом, в якому страждав тодішний хлоп.

Коли простий люд був інертним, мертвим, втоптаним у землю каменем, на якому галапасувала вся тодішна суспільність, то шляхотська дрібнота заживала трохи свобіднішого руху. Руська шляхта, яка під проводом Жолкевських, Ходкевичів, Конецпольських, Чарнецьких, Собіських своїми грудьми заслонювала Річпосполиту перед татарсько-турецькою навалою, твердо стояла при своїй нації й вірі та вміла за них постояти.

Українська аристократія, здобувши швидко значіння в польській державі, легко піддавалася блескові польської культури і денаціоналізувалася. Яркий приклад сього дають сини такого провідника української нації, як кн. Острожський або такий завзятий противник польщини й католицизму як вигнанець кн. Курбський.

Дрібна шляхта, якої найбільше було в перемиській, самбірській, а менче в жидачівській і трохи в сяніцькій землі, не легко була доступна для польонізаційних впливів. Вона не польщить і не латинізує своїх імен. З подивом вичитуємо нині в урядових актах прим. першої половини 17. ст., як руська шляхта уживає своїх імен у хлопському здрібнінню: Юрко, Федорко, Лесько, Васько, Демко, Грицько і т. д. Як дивно відбивають ті народні імена від імен польсько-латинської шляхти, яка декорує себе іменами запозиченими зі старини: Авктусів, Гермолявсів, Веспазіянів, Самуїлів, Самсонів... Попри шляхотське названия кладуть руські шляхтичі і свої родові прізвища: Луцькі підписують себе: Щербяк, Одинак, Тульчак, Водняк. Чайковські: Солонинка, Беринда, Туркович. Попелі: Гунчак, Хвостик, Хостяк, Колодруб[2]).

А які войовничі кадри потрафив Петро Могила утворити з тої дрібної шляхти в боротьбі проти Унії! Загально відома довга, завзята боротьба православних епископів Гулевича, й опісля Винницького з уніятським владикою Крупецьким. Однак у тій боротьбі не все ходило про православя. Так напр. вбога, тверда, горда, рогата шляхта Винницьких поділилася в тій релігійній боротьбі на два табори: один — боровся за православним, другий — за уніятським епископом.

Галицька шляхта доставляла богато континґенту для козацтва, але її заслуга передовсім в тому, що віддала духовному станові богато світлих і вчених людей.

Низше і висше духовенство виходило передовсім зі шляхотського стану, а се мало ту добру сторону, що маючи сильні звязки зі шляхтою, могло успішніше боротися проти поневолення Церкви вельможами. Священика з ремісничого чи хлопського роду міг перший-ліпший шляхтич повернути знов у хлопський стан. Свідоцтва сучасників дають на те богато сумних примірів. Коли з заключенням Унії протестанти й православні піднесли на соймах й соймиках крик буцім то в обороні православного духовенства, запитував Еп. Потій, чому вони перед унією не турбувалися тим духовенством, а гнобили їх як татарва! „А яке пошанування — пише Потій в „Антіррізісі“ — пошанування українських попів від їх власних панів, а може більше від тих, що називають себе Українцями: що в деяких підводами їздити, з плугом на роботу до панів своїх ходити мусять? Про ті кривди й утиски згадані, не згадуючи побоїв, а решту, що також у деяких буває, де коли про се наші мальовані православники говорили, на котрім зїзді або соймі за се вставлялися або його королівську милость просили, щоби згідно зі стародавніми привилеями були заховані“[3]).

В галицьких городських актах внесена скарга на Жида Шаю, який велів хлопа з Надієва, вертаючого з Варшави з королівським ґлейтом, по дорозі зловити, сильно збити, а при тому ще й кепкував: Ось тобі ґлейт короля Імці! Той самий фактор Шая православного священика Іллю з тогож села закував у кайдани і кинув до тюрми. Коли священика взивають до хорого, Жид позволяє йому йти, але з кайданами на ногах![4]).

Як нераз по геройськи й розпучливо обороняться шляхта перед поверненням у хлопський стан, про се свідчить історія села Витошинців коло Мостиськ.

Анна з Могилів Чарнковська хоче закріпити свою ходачкову шляхту. Її адміністратор Камоцький заперечує їм права до шляхоцтва і змушує до панщини. Ті обороняться безуспішно. Але в найтяжшій хвилі в р. 1639, зявляється у Витошинцях уніятський монах-Василіянин, назначений там парохом, Гарасим Крикіна Витошинський, син тогож села. Він один, духовна особа, чернець, богомолець, посланий владикою, може вратувати рід від закріпощення. Коло нього, як коло свого вождя гуртуються Витошинці в боротьбі з Могилянкою.

І не завелися в надіях. Крикіна пропав десь на якийсь час, а як вернув, мав у руках дипльом шляхоцтва, виданий ще руським князем Львом, затверджений в 1448 р. королем Казимиром Ягайлоном, а додатково скріплений свіжою конфірмацією Владислава IV. на соймі в р. 1639.

Звідки Василіянин видобув такий документ — не знати. Чи автентик се був, можна сумніватися — але найсвіжіше затвердження пануючого монарха не підлягало сумнівови.

Сей документ додав відваги Витошинцям в отвертій боротьбі з Могилянкою. Узброєні й зорґанізовані в боєвий відділ під проводом монаха укріпилися коло церкви і присягнули до останньої кроплі крови боронити своєї свободи.

Камоцький стягнув всіх могилянських гайдуків та козаків і пішов наступом на Витошинців. По кривавій боротьбі і геройській обороні, улягли Витошинці перед переважаючими силами. Хороброго Василіянина закуто в кайдани й кинено до замкового льоху в Мостиськах. Що з ним сталося, не знати. Відомо лише, що за ним вставлявся перемиський еписком Крупецький.

Здається, що і Витошинці програли справу і стали кріпаками, бо в пізнішому списку шляхти вже їх імен нема.

Се один героїчний образочок боротьби української шляхти за свою волю.

Приведені нами позитивні моменти з життя нашої давної шляхти мають у собі дані, щоби промінювати на всі часи. — К. П.

[1]) W. Łoziński, Prawem i Lewem, Lwów, 1904 str. 292.

[2]) Rodzina — Herbarz Szlachty Polskiej, Warszawa 1913. T. X. st. 20.

[3]) М. Возняк, Історія Укр. Літ. Львів 1921. Т. II. стр. 219.

[4]) Акти городські галицькі. Т. 132.

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ, — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“? Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/I. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

Галицька Земля протестує

Протест громад Корчина Руст. і Шл., пов. Сколє в справі подій на Великій Україні.

На голос протесту нашого Епископату з дня 24. липня 1933 р. в справі подій на Вел. Україні, голос, дійсно Божий, пливучий з батьківського болем і горем прибитого серця, на вид таких страшних злочинів, які діються на Вел. Україні, за Збручем, під владою горстки звірів в людському тілі, серед договорів про ненапад з кат. державами,—місцевий парох о. В. Пашковський виголосив в днях 6. VIII. і 13. VIII. дві проповіди „Ісус та Його заповіди — і большевизм“ та „Наука Маркса“. Відтак тогож дня 13. VIII. по Службі Божій на запрошення о. пароха зійшлися Виділи всіх наших, підписаних установ в льокалі читальні „Просвіти“ і по вислуханню реферату „Большевизм — це руїна релігії, моралі і етики — це ганьба XX. століття“ прилучуються одноголосно до болючого голосу нашого Епископату і протестують проти червоних наїздників, проти жорстокого поступования большевиків, ганьби XX. століття, протестують проти насильного нищення, серед відомого з побожности Українського Народа — Бога і релігії, проти нищення з премедитацією голодовою смертю, серед страшних душевних і тілесних страждань наших братів і сестер за Збручем і прилюдно постановляють молитвами, постом, жертвами і жалобою випрошувати і благати помочі і змилування у Господа Бога. З Нами Бог і хоч усе проти нас, то Він з нами, а як з нами Милосердний і Справедливий Господь, то хто проти нас?!

Корчин, 13. VIII. 1933.

Підписали: Греко-катол. уряд парохіяльний у Корчині, Католицька Акція, Братство Найсв. Тайн, Читальня „Просвіти“, Кружок „Рідної Школи“ ім. о. Олесницького, Народний Дім, Кооп. „Дуброва“, Філія Рух. Спорт. Тов. „Сокіл - Батько“, Кружки протиальк. тов. „Відродження“ в Корчині Рустикальнім і Корчині Шляхотськім.

Протест села Футори, пов. Любачів.

Заклик наших Владик і нові часописні вісти про нечувані переслідування наших Братів на Великій Україні й винищування всього, що українське червоною Москвою переняли нас, громадян села Футор великим смутком і обуренням. Тому зібралися ми в неділю, дня 13. серпня в числі около 200 осіб і по промові управителя школи п. І. Луцейка ухвалили ми такі резолюції: 1) Протестуємо перед цілим світом проти варварського вигублювання Українців червоною Москвою! — 2) Пересилаємо нашим Братам на Великій Україні щирий привіт і поклін. Борітесь браття! Поборете! День Вашого визволення і жорстокої відплати недалекий! — Закликаємо й інші свідомі села до протесту проти планового винищування Українців червоними окупантами!

Виділ Читальні „Просвіта“ в Футорах.

Дефіцит польських зелізниць

Урядово стверджують, що доходи польських зелізниць за перший квартал с. р. не покрили видатків. Недобір в сумі 4,000.000 зол. покрито з фондів попередних літ. Крім сего покрито з фондів надзвичайні видатки на інвестиції в сумі 21,000.000 зол. Разом недобір за перший квартал виносить 25,000.000 зол. Доходи зелізниць в першім кварталі с. р. виносили 201,000.000 зол., видатки 205,000.000 зол. В порівнанні з 1931 р. доходи за перший квартал с. р. впали на 15,000.000 зол., видатки зменшилися на 99,000.000 зол. або на 32 проц. Це наслідки господарської кризи.

Сусідська преса про нас

В останніх часах польська преса присвятила більше уваги українським справам. Сталося це у звязку з загостренням московської політики на Великій Україні по заключенні пакту неаґресії з Польщею.

І так „Ґазета Польска“ в ч. 211 в статті п. з. „Пшеґльонд праси українськей — Розґоричене“. пише так:

...„Ще ніколи від 1920 р. антижидівські (?) настрої в українській пресі не були такі одностайно спонтанічні та напружені, як тепер. Сей обяв, психольоґічно зрозумілий, переходить часто в претенсію до Польщі, і навіть до цілого світа.“

Відтак наводить деякі характеристичні місця зі статтей „Н. Часу“, „Діла“ і вкінці з „Н. Зорі“ ч. 50 з передовиці „СССР і Україна“ і пише дослівно так:

„Станиславівська „Нова Зоря“ називає польсько-совітський пакт неаґресії „польсько-совітською угодою“, котра уможливила совітам скріплення протиукраїнської акції, потім робить таку увагу: На той наступ на Україну... аж до: зробити з Польщі свою кольонію“. (Гл. „Н. З.“ ч. 50 ст. 2).

„Ґазета Польска“ не додає нічого від себе, тільки кінчить так: „Не маємо наміру вдаватися в дискусію“.

Краківський „Ґлос Народу“ перепечатав сі цитати з „Н. Зорі“ за „Ґазетою Польскою“.

Одного дня, 4 серпня появилися у чотирьох польських щоденниках передовиці на українські теми. І так краківський „Час“ в ч. 175 помістив передовицю п. з. „Політика совецка на Украіне росийскей“. В ній обговорює протест гр.-катол. Епископату, голод на Україні, самогубство Скрипника, централізацію в СССР, переходить до галицьких Українців і так кінчить:

„Росія совітська таксамо як і Росія царська не має ніякого інтересу в висуванні та підпиранні української програми. Засади централізму побідили там на цілій лінії. Доля Українців під російським панованням стає щораз тяжша. Сі незбиті факти повинні би викликати серед „польських Русінуф“ деяке отверезіння та відірвати їх від політики, спертої на фальшивих передпосилках і без реальної основи.“

Львівські „Слово Польске“ ч. 211 і „Ґазета Львовска“ в ч. 211 помістили ідентичну передовицю: „По тамтей стронє Збруча“. В ній ствердюють упадок радянофільства в Галичині, обговорюють отвертий лист С. Волинця, і застановляються над реакцією галицьких Українців на події за Збручем. Перестерегають перед заграничними інтриґами та хвилевими конюнктурами і радять Українцям „звернутися в сторону компромісу з дійсною можливістю“.

В „Ґазеті Поранній“ ч. 10375 п. Константин Висоцкий в передовиці п. з. „Шукане нових друґ — Еволюція україньскей мисьлі політичней“ аналізує вплив нових европейських напрямів на Українців, котрий представляється як гітлеризація ундівської опозиції (ґрупи Паліїва) і пише так:

„...Шляхи, котрі вибирає нова політична думка української інтеліґенції, наскрізь фальшиві й ведуть на манівці. Бо гура-патріотизм і сліпий шовінізм се не творчі чинники. Безсумнівно мають богато кінетичної енерґії, але вона як кожда енерґія, не кермована розумом, стається легко нищительською силою. Се чинники легкі до викликання, та одночасно проминаючі. Правдивий патріотизм се постійне почування і не потребує, щоби його штучно викликувати чи підносити. Патріотичні нації кермуються розумом, а не фанатизмом і ненавистю. І тому вони будуючі нації в противенстві до шовіністичних, нищительських народів.“

Виленське „Слово“ ч. 210 статтю „Оні і ми“ зачинає в такий спосіб:

„Ніколи польсько-совітські взаємини не були такі добрі, ніколи українсько-совітські взаємини не були такі злі“...

...„Річ характеристична: ще рік тому зріст протиросійських настроїв серед Українців булиб уважали за наш (польський) сукцес і він бувби ним. Сьогодня інакше. Ті настрої власне тому, що звертаються проти Росії, звертаються „рикошетом“ проти Польщі. Протиукраїнський сенс польсько-совітського зближення, сей „побічний продукт“ конвенції Літвінова, се для Українців справа першорядної ваги...“

Дальше „Слово“ цитує „Н. Час“ і „Діло“, де пишеться про мовчанку „культурного“ світа супроти траґедії України в СССР, про потребу скликання всеукраїнського конґресу і кінчить так:

„Як далеко, якже жахливо далеко, відбігають політичні думки сего народу від тих, котрі у нас (офіціяльно) паношаться“... К. П.

Відтак в слідуючім, 211 ч. виленського „Слова“ є велика передовиця п. К. Прушиньского п. з. „Z siły olbrzymiej — siłą żadną“. В ній автор цитує наперед виїмок зі статті в „Н. Зорі“ ч. 50 „СССР і Україна“ від: „І це одно слід ствердити“.. до: „зробити з цілої Польщі свою кольонію“. Становище „Н. Зорі“ признає цілком правильним. Автор доходить до висновку, що колиб Українці брали активну участь у правительстві, тоді не булоби і лондонської конвенції між СССР і Польщею, котра уможливила совітам протиукраїнський курс.

„Вєк Нови“ в ч. 9642 в статті „Розвіяні українські надії — До чого стремлять совіти на Україні?“ повторює тісамі думки, що їх висловив „Час“ в ч. 175.

В „Курєрі Львовскім“ в ч. 217 у передовиці „У жерела настроїв і оцінок“, підписаний криптонімом п. Сь. дивується галицьким Українцям, що обурюються на переслідування Українців і нищення української державности на Україні. На думку п. Сь.:

„Ми (ендеки) ніколи не вважали, щоби на терені совітської держави розвивалася якась окрема українська держава.

...Отже в деяких обчисленнях і комбінаціях місцевих українських політиків на совітську Україну ми не бачили нічого як тільки прояв неґації у відношенні до Польщі та до її державности“... „Не добачуємо там (на совітській Україні) нічого такого, чого не булоб давніше і що не булоб практиковане від 12 літ.

Отже коли не змінилися обєктивні умовини, то мусіла змінитися субєктивна точка погляду обсерваторів. А се булаби деяка еволюція і з польської точки погляду ціннa, колиб жерелу сеї еволюції не можна було нічого закинути.

...Отже, коли застосуємо такі реальні критерії, то не мине нашої уваги, що тутешні українські політики тим чорніше бачать відносини на совітській Україні, чим більше мирні відносини панують між Польщею і совітською Росією. Се одна обсервація, а насувається також і друга обсервація. Нехіть до совітської Росії палає особливо сильно в останніх часах, коли погіршилися німецько-совітські взаємини і коли в Берліні комунізм дуже зле оцінюють. Бо се дуже знаменна річ, що в німецьких часописах богато жалів над відносинами на совітській Україні. А ніхто не візьме нам за зле, що ми волілиб, щоби чергові зміни настроїв в оцінці сего, що діється, не були занадто подібні у Львові та в Берліні. Коли такий момент наступить, підчеркнемо його дбайливо“.

Стільки п. Сь. з вшехпольського „Курєра Львовского“.

При перегляді наведених голосів польської преси насуваються рефлексії звязані з історією й будуччиною обох сусідних народів, нашого й польського тай цілої східної Европи. Ті рефлексії не дуже веселі. Провидіння Боже прямо повторило ситуацію, в якій вже раз були оба згадані народи, немов даючи їм вдруге нагоду, впорядкувати взаємини між собою та заважити на впорякуванні відносин великих земель на цілім сході Европи. Одначе на жаль треба сказати, що видно дуже мало проблисків розуміння своєї ситуації й місії, мало — по обидвох сторонах. Якесь дивне почуття безпеки заволоділо польською публичною думкою, а знов по українській стороні панує бездумність так, якби наші люди мали переконання, що за них хтось інший має думати й робити...

З Лугового руху

В с. Гряда, пов. Львів, відбулося в неділю, 13. с. м. посвячення „Народнього Дому“, в якому знайдуть приміщення всі українські місцеві установи. Цей дім будує місцева кооператива. До будови сего „Нар. Дому“ причинилася богато Лугова орґанізація. Місцевий „Луг“ купив в 1927 р. скромну хатину на домівку. Вона стала початком, фундаментом для повстання новозбудованого величавого „Нар. Дому“. Впр. о. Мітрат О. Базюк відправив Службу Божу в сослуженні 6-ох священиків, виголосив відповідну проповідь і довершив посвячення „Нар. Дому“ при великім здвизі народу з цілої околиці. Співав хор питомців зі Львова. Численні делеґати наших центральних установ виголосили привіти. Пополудні почався луговий фестин. До вправ станули крім місцевих Луговиків Луги з Підлісок, Збоїск і Зарудець. Виведено справно всі лугові вправи. Найбільше подобалися ритмічні вправи Луговичок до слів пісні „Накрила нічка“. Підчас фестину приграваля трубна орхестра з Замарстинова. Вечером відбувся концерт хору українських богословів в честь о. М. Шашкевича. — Учасник.

В с. Ясниська, пов. Городок відбувся 13. с. м. луговий фестин-попис. До вправ стануло: з Бірок Янівських 26 Луговиків і 22 Луговички, з Бірок Домініканських 18 Луговиків і 14 Луговичок, з Дубровиці 22 Луговиків, місцевих 36 Луговиків і 26 Луговичок, разом 99 Луговиків і 62 Луговички. Гарно випали вправи мішані, палицями й хустинами. По дефіляді делеґат з „Великого Лугу“ п. І. Баран подякував Лугам за їх карність і працю. Фестин закінчився відспіванням лугового й нац. гимну.

В с. Орів, пов. Дрогобич, відбувся перший луговий фестин-попис 6. с. м. Площу прибрано гарно жовто-синіми прапорами. На брамі виднів луговий герб з написом „Витайте“. До вправ стануло 36 Луговиків і 20 Луговичок з Орова і 20 Луговиків з Ямельниці. Приграваля гарно трубна орхестра з Синевідська Вижнього. Наперед були вправи Луговиків палицями, потім вільноруч. Луговички вправляли дуже гарно хустинами. Відтак п. Ключинський відіграв на бандурі кілька козацьких пісень. Вкінці відспівано луговий і національний гимн. На фестин прибуло понад 1000 осіб, в тому богато гостей з Синевідська Вижнього, Ямельниці та інших близших і дальших сіл. Публика розходилася з повним вдоволенням і з переконання, що Луг іде правильним шляхом. Чистий дохід з Лугового фестину в сумі 100 зол. призначено на будову місцевого „Народнього Дому“.

Бонарівка, пов. Ряшів, це підгірське лемківське село, висунене найдальше на північ, окружене довкола польськими селами. Бідненьке воно собі, знане донедавна як найбільш піяцьке село. Тепер Бонарівка перестає пити й береться до народної праці. Заложено читальню „Просвіти“, приступлено до будови власного дому. Дня 12 лютого 1933 відбулися перші загальні збори т-ва „Луг“. Впр. о. декан Іван Клюфас виголосив промову про значіння лугової орґанізації та загрів приявних до вступлення в члени „Лугу“. Вписалося зараз 82 членів, 62 хлопців і 20 дівчат. Що неділі й четверга відбувалися лугові сходини. Члени т-ва роблять вправи і стають щораз більше карні. Виділ читальні віддав до розпорядимости „Лугу“ свою домівку. Луговики держать в читальні дижур. Вечерами члени Лугової орґанізації читали часописи й книжки. Виголошено ряд рефератів на ріжні теми. Праця в „Лузі“ розвивається добре, хоч ворогів богато.

Луговик.

Зі Судової Вишні

Дня 13 серпня с. р. відбулося в Судовій Вишні посвячення районової молочарні. О год. 10 рано відправлено Богослуженння в місцевій парохіяльній церкві Пр. Тройці. Церква була виповнена вщерть делеґатами ріжних установ усього району та незвичайною кількістю вірних. В часі Богослуженння співав гарно хор з Дмитрович. При кінці Служби Божої виголосив відповідну проповідь місцевий о. сотрудник. В ній підкреслено, що кожня діяльність повинна придержуватись якнайстрогіше католицької віри та основуватися на католицькій ідеольоґії. Передовсім всі починання мусять руководитися католицькою етикою та надприродністю. І то в житті приватнім і в прилюднім, бо тільки тоді зможемо дійти до чогось позитивного, а притім навіть найбільший гнет і поневолення не зможуть знищити в нас творчої сили. По Богослуженні місцевий о. парох в сослуженні о. пароха з Дмитрович і о. сотрудника довершили акту посвячення домівки молочарні. Опісля у великій салі „Народного Дому“ виголошено ряд промов. Кожний з промовців вказував, що найпевніша запорука справжніх успіхів се праця з Богом.

Місцевий.

Австрія грозить гітлерівцям смертю

Як повідомляє півурядова пресова аґенція з Зальцбурґа, австрійський міністр безпеки Фрей виголосив промову, в якій звернувся до гітлерівців в Австрії з поважною осторогою. Уряд, заявив він, не вичерпав ще всіх можливостей. Також в Австрії можна ввести кару смерти для зрадників, коли інакше буде годі зробити. Добродушности не можна вважати слабістю. В обороні наших найвищих ідеалів будемо тверді як гори нашої батьківщини.

Японія займає 20 островів

З Токіо повідомляють, що Японія у відповідь на французьку окупацію 10 островів на Тихім Океані рішила окупувати 20 Коралевих островів на південно-китайському морі. Після окупації тих островів міністерство закорд. справ підтримає акцію японської фльоти. Для замилення очей японська влада сконфіскувала часописи з сею вісткою.

Чи ніс для табаки?

Днз 31 липня о год. 2.30 п. пол. приїхав я на зелізничу стацію в Городку, щоби взяти собі білет до Перемишля. При касі попросив я чемно в українській мові дати білет. Касієр п. Т. Ганурский сказав мені: „Нех пан повтуржи то по польску“, а вкінці в великім обуренню викрикував: „То ест духовна особа, не вимуві по польску, так як би му мяло єнзик покренціць! То ест апостол мілосьці“ і т. п. Я звернув йому увагу, щоби він не забувався, бо він є урядником. Вкінці заявив мені, що я мушу стацію вимовити по польски. Коли я не хотів, спитав мене, чи Перемишль се Пржемисьль, зажадав 4.50 зол. за білет, тріснув сильно віконцем і викинув мені білет.

Я змішаний сею поведінкою, бо в часі світової війни перейшов більшу частину західної Европи та не стрінув ніде такої грубої некультурности, положив білет до кишені. Перед виїздом поїзду до Перемишля п. Ганурский висилає до мене зелізничника і сей питає мене, де я маю білет. Не дивлячись на білет я сказав, що се його не обходить. Коли по його відході подивився я на білет, він був виданий замісць до Перемишля (за 4.50 зол.) до Судової Вишні (1.40 зол.). Тоді я вернув до каси. П. Ганурский поквапно видав мені зараз білет до Перемишля. Видно роздумав, що задалеко зайшов.

Запитую публично Дирекцію Зелізниці у Львові, чи вільно так за свою рідну мову і за свій гріш зневажати урядникови громадянина? — о. Петро Ґуль, парох в Шоломиничах, п. Рудки.

Увязнення комуністів у Німеччині

ПАТ повідомляє з Берліна: Протикомуністична акція, ведена німецькою поліцією в Берліні і на провінції триває дальше. Під Берліном увязнено дві жінки, що розліплювали аґітаційні відозви. В Дісельдорфі в пивниці одного дому викрито тайний склад зброї і багато нелеґальних летючок. Увязнено дві особи під замітом протидержавної діяльности й нелеґального держання зброї. В місцевости Ватеншайд придержано 8 комуністів. Між увязненими находиться один член райхстаґу.

Землетрус на Азорах

З Фаялю на Азорах повідомляють про катастрофальний землетрус, що навістив місто Понта дель Ґада. Перше сильне потрясення чути було опівночі, потім що кільканацять мінут повторялися дальші сильні потрясення. Кільканацять домів завалилося, богато поважно ушкоджених. Серед населення настала велика паніка. Всі вибігли за місто ратуючи життя. Число погибших і ранених має бути велике. Досі брак близших подробиць, бо радієве получення з Азорами перерване.

По революції на Кубі

З Гавани повідомляють, що на Кубі панує цілковитий спокій. Воєнний стан знесуть вже в найблизшім часі. Залишиться тільки заборона носити зброю. Нове правительство має за собою армію. Всі спроби нових заворушень здавлено. Новий президент Чеспедез утворив вже новий кабінет, в якім сам займає теку міністра внутрішних справ. Столиця Куби, Гавана зачинає приймати нормальний стан. Страйкарі вертають до праці, більшість склепів відкрита. Незабаром розпічнуться між Кубою і Злуч. Державами Півн. Америки торговельні переговори.

Ловля мух --- добрий заробок

Від 1918 р. йдуть щорічно транспорти мух до Европи цілими ваґонами переважно з Мехіка й полудневої Америки. Се мухи з тропікальних околиць, великі й товсті, знаменитий корм для птиць і риб. Головна централя вивозу мух находиться в Мехіку. Понад 16.000 людей займається там ловлею мух, сушенням і їх пакованням. Тільки одна Анґлія спроваджує щорічно 50 тон сушених мух для птиць і риб в зоольоґічних городах. Цілі робітничі бриґади в Америці вирушають на ловлю мух над береги рік, на багна й торфовища. Тут закидають такі сітки, в які ловлять комахи, сортують їх, сушать і висилають опаковані в мішках або скринках до Европи. Ся торговля добре оплачується.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

ОСИП НАЗАРУК

ВЕНЕЦІЯ

Враження і думки з дороги.

8) На думку приходить найбільш незрозумілий для українських руїнників гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний, уроженець Галичини, з Самбірщини родом, котрий кровю своєю і козаків своїх уратував Польщу під Хотином. Чому він се зробив, хоч міг не зробити? Бо очима душі своєї бачив дикий танець, який бувби наступив на великих просторах України, коли він, Гетьман її, бувби поступив інакше. Се той культурний Гетьман, що поставив першу друкарню на Великій Україні.

Отже виходить таке, що й ті Гетьмани добре робили, котрі йшли з московськими царями і ті, що йшли з польськими королями? — запитає глумливо український руїнник. А я відповім йому з міста св. Марка, з величавої святині його, де пишаються надписи: „Мир тобі, Марку, Мій Евангелисте“.

Відповім:

— Мир тобі, Марку Проклятий! Розуміється, що добре робили, бо мали в собі почуття відповідальности за лад і порядок у великій країні, за конечно потрібний лад, який ти все нівечив, Марку Проклятий. Перечитай собі, Марку Проклятий, твір очевидно геніяльного письменника України Шульгина, того, що заїло заперечує істнування української нації, б. редактора „Кіевлянина“, твір під заголовком „Три столиці“. Шульгин робить зле, що перечить істнування того, що істнує або по крайній мірі істнує в потенції, але через те він не перестає бути ґеніяльний, бо іскру ґеніяльности дав йому Бог а він сам розпалив з неї вогонь великий своєю працею. В тім його дуже цікавім творі, котрий виріс з дотепу, який над його автором зробили большевики, є одно надзвичайно поучаюче місце. А саме те, де Шульгин з пошаною згадує і Рюриковичів і Ягайлонів і Романових — за те, що вони по силам своїм, по можности своїй порядкували Україною й будову творили на степах її. Тої подяки очевидно ніколи не зрозуміє Донцов ні жаден інший Чорний Клобук і руїнник, ні вся та руїнницька струя, що пливе по землях України і нищить її. Бо щоб се зрозуміти, треба мати в душі своїй первень будуючий а не руйнуючий. Той сам, котрий у св. Письмі виписав натхнені й до самого ґрунту проймаючі слова: Нема влади як тільки від Бога...

Розуміється, одна в надгороду, а друга за кару.

Хто з коренем знищить свою добру владу, тому очевидно належиться чужа і для нього кепська. Та все ще вона лучша від повного безголовя й анархії, серед котрих живцем здирають шкіри з людей і сушать ті шкіри на їх власних тинах і штахетах, як се вже нераз було в історії.

О, з якоюж радістю заревуть трубадури руїни, що се пропаґанда „вічного“ послуху всякій чужій владі, навіть найгіршій, тай ще до того пропаґанда в згоді з Шульгином... А я вам скажу, руїнники, що ніхто так не помагав і не помагає чужим найгіршим владам на Україні як ви і що то ваше поведення витворює масово Шульгинів, з котрими я зовсім не годжуся, але котрим не можу відмовити слушности там, де вони її мають. А що до послуху владі, якаб вона не була, то розумний слухає її по розумі своїм, а дурний не слухає її по дурноті своїй. А кожда влада триває поки сама в нутрі своїм на стільки не ослабиться, що може її звалити буря, в нових часах тільки зовнішна буря, або така внутрішна, яка має допомогу зовні. Хто вірить в можливість інакшого повалення чужої влади, той очевидно сліпий і туманкуватий.

Мимо появи такого велитня працьовитости як Михайло Грушевський і таких надзвичайно бистрих умів як пок. С. Томашівський і В. Липинський — синтеза історії України щойно жде на свого властивого історика. Се мабуть найтрудніша історія з історій усіх наро-

Торжества в Нітрі

Дня 12. с. м. розпочалися в Нітрі на Словаччині великі торжества з приводу 1100-літних роковин першого історичного князя Прібіни та рівночасно першої католицької Церкви на Словаччині, котру побудував кн. Прібіна. У тих торжествах бере участь понад 80.000 вірних з цілої Чехословаччини, 5 членів чехословацького правительства з премієром Маліпетером, богато церковних достойників і словацьких діячів. В неділю 13. с. м. дійшло до великої демонстрації словацьких сепаратистів. Провідника словацької католицької партії посла о. Глинку не втягнули на урядову листу промовців. Се викликало величезне обурення всіх Словаків. На годину перед початком торжества Словаки заняли цілу площу перед трибунами, з яких мали промовляти чеські міністри і представники властей. Підчас інавґураційної промови представника правительства, намісника Ораґача, повстав такий великий крик, що не помогла нічого міліція. Многотисячна товпа кричала раз-у-раз: „Домагаємося автономії для Словаччини!“ Товпа винесла посла о. Глинку на руках на трибуну. Старий словацький діяч виголосив боєву промову, в якій заявився за автономією Словаччини і проти ревізії кордонів. Щойно по промові Глинки премієр Маліпетер міг відчитати відручне письмо през. Масарика. Він витає прібінівські торжества, що оживляють память першого прібінівського князя. Оцінюючи політичне значіння торжества в Нітрі, през. Масарик пригадує, що політика чеського правительства була світова та вказує на те, що вона мусить остати світовою. У звязку з релігійним характером сего торжества през. Масарик пише, що сі торжества мають бути для думаючих Чехів і Словаків спонукою для освідомлення собі, що „християнство в дусі свого заложення се передовсім релігія правдивої любови ближнього. В часах перелому на всіх ділянках наші церкви будуть класти більший натиск на моральність і протиділання надмірній партійности. Хто признається до християнства, не може ширити ненависти. І коли власне тепер за нашими кордонами жадається, щоби церкви стали церквами боротьби, не може бути в ЧСР ні одного священика, котрий в сей спосіб розумів би християнство та його місію. Час вимагає згуртування всіх чесних і думаючих людей для спільної праці для республики й демократії, для демократії дійсно фактичної, т. зн. справедливости політичної та суспільної“.

Коли епископ з Навіграду згадав у промові про чехо-словацьку народність, з товпи піднялися бурливі оклики: „Нема чехословацької народности, є тільки чеська і словацька народність!“

Польща по віроісповіданням

В Польщі начисляється около 20 віроісповідань, обрядів і сект, не числячи безвіроісповідних. З того 89.5 проц. населення визнає релігії християнські, а 10.5 проц. — нехристіянські. Найбільше католиків римського й вірменського обряду, бо 63.8 проц. Мають вони загалом 5.241 парохій і дочерних (в сьому 8 обр. вірменського). На одну парохію припадає 3.920 жителів, а на 1 костел — 3.471. Греко-католики мають загалом 1974 парохій і дочерних та **3.151** церков і каплиць, що в порівнанню з числом костелів становить поважний відсоток усіх катол. святинь у Польщі. Православні, які становлять 10.5 проц. населення мають 1624 парохій (у сьому 9 старообрядовців) і 2.076 церков і каплиць. Євангелики, (пяти відтіней), яких є 3.7 проц. населення, мають 701 парохій і 827 костелів. Дрібні сектарські ґрупи мають загалом 84 „парохій“ й 78 божниць. З поміж нехристіянських віроісповідань найбільше, бо 10 проц. усього населення, — Жидів. Мають вони 1.067 громад і 2.041 божниць. Магометани мають 18 громад і 16 мечетів, Караїми 4 громади й 4 святині. Загально римо-католики становлять 83.5 проц. всіх парохій на селі, греко-католики — 93.7 проц., православні 90 процент.

Найслабша живуча істота може щось довершити, коли спрямує свої сили в одну означену точку; натомість найсильніша не зможе нічого доконати, коли вона надмір своїх сил розпорошує. (Карляйль).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Німецький архіепископ про завдання католиків. ПАТ повідомляє з Берліна: Вроцлавський архіепископ Бертрам оповістив лист до студентів католицької теольоґії. В нім протестує проти безпідставних закидів, нібито духовенство не відзначилося правдивим національним почуванням і нібито Церква не виступала за новим державним ладом в Німеччині. Католицька Церква переконана, що власне тепер припадають католицькому населенню великі завдання до сповнення. Кардинал Бертрам вказує дальше на незалежність католицької Церкви від всіх політичних систем, форм правительств і партійних констеляцій. Католицька Церква спираючися на власну силу й авторитет, має до сповнення вищі завдання.

XIII-ий Конґрес „Пакс Романа“, Всесвітної Орґанізації Католицьких Студентів, відбувся в днях від 5 до 11 серпня с. р. в Люксембурзі. Від Українців взяли в нім участь: о. Р. Хомин, парох української лювенської студентської громади, п. М. Граб, студ. А. Кішка і Ж. Процишин.

Пропаґанда катол. книжки і преси в Америці. Католицьке літературне товариство в стейті Нюйорку спільно з союзом католицьких жінок і Лицарями Колюмба розпочало акцію в цілі якнайширшого розповсюднення католицьких книжок. Передовсім звернено увагу на те, щоби католицькі книжки, особливо часописи найшли доступ до публичної продажі, до публичних читалень і т. д. В тій цілі рішено помогти тим книгарям і власникам кіосків, котрі зголосять готовість приймати католицькі видання. Ся поміч має тривати аж до самовистарчальности католиків в даних підприємствах.

Охрестився на смертнім ложі японський амбасадор у Варшаві Гіроюкі Каваї. Його жінка і три дочки се ревні католички. Згідно з бажанням умираючого, його жінка запросила Його Екс. Архиепископа Мармаджія, Апостольського Нунція, котрий прибув до смертного ложа та уділив японському амбасадорови Тайни Хрещення. Незабаром потім Гіроюкі Каваї помер.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

дів Европи, котра вимагає не тільки великанського знання але й ще більшої сили уяви, щоб наперед уявити собі й потому представити свому народови всі надзвичайно ріжноманітні чинники, котрі бушували на великій сарматській рівнині, біля найбільшої „Брами Народів“, яку взагалі знає історія.

Як золотистий і мозаїковий фронтон церкви св. Марка в Венеції так блистить далеко поза нами княжий період нашої історії з великими постатями наших князів Рурикового Роду, з їх великанським завойовницьким і будівничим розмахом. А ті їх „міжусобиці“, про котрі ми тілько наслухалися й начиталися, сеж були дрібниці, котрі за весь час княжої епохи не коштували наш нарід мабуть навіть тілько крови, що одно потягнення пером Леніна або Постишева. Зрештою де, в котрім краю і в котрім народі не було в давних часах княжих міжусобиць? Таж нпр. Німці мали княжі міжусобиці аж до 1866 року, до битви під Садовою (Кеніґґрец). Але наш „поступовий політик“ буде плювати на всю прекрасну княжу епоху тому, що в ній були „міжусобиці“. Наш руїнник навіть не здає собі справи з того, що по сей день булаб своя держава, якби він не убив останнього князя Рурикового Роду ще заки той вспів оставити по собі своє потомство. І то такого роду, що давав собі раду з масами руїнників на величезних просторах, давав собі раду без зелізниць і без телефонів, без радія і навіть без добрих доріг. Роду розумного і хороброго, котрого представника так описує нам старий літописець-очевидець:

„Князь Данил виїха наперед, бодену бившу з перси младства ради і буести не чюеши ран бивших на тілеси його: бі бо дерз і храбр а от глави і до ногу єго не бі на нем порока“.

І такий рід з коренем вимордували ми самі!

Во істину, не лише до одного народу відносяться слова знаменитого поета:

Miałeś, chamie, złoty róg,
Miałeś, chamie, czapkę z piór,
Ostał ci się jeno sznur...

Так, дійсно так! А тепер наші руїнники наробивши страшної шкоди на спілку з наїздниками, стріляються один по другім, замість боротися з ворогом, котрий використав їх злочинну глупоту. І се наша „патріотична преса“ величає як „найлучший протест“, який буцімто „поцілить червону Москву!“... Чи не до решти здурніли? Таж червона Москва рішучо нічого проти того не має, аби ми всі вистрілялися до ноги. Та який се протест? Сеж дезертирство, якого світ не видів. Наробили небувалої шкоди свому рідному народови, а побачивши, до чого довели, пострілялися. А другі тумани кажуть, що се „найлучший протест“.*)

*) Вже по скінченні сего опису довелося мені перечитати серію статтей в „Новім Часі“ п. з. Радянофільство в Галичині, підписану криптонімом Д. П. В четвертій статті тої серії є така реклама для Донцова: „Є один чоловік, який бореться завзято з заливом політичного москвофільства. Це Донцов. Він виповідає безоглядну війну тому хаосові поглядів, який внесла в наше життя большевицька „Церзецунґспропаґанда“. і — це треба підкреслити для історії — в першу чергу завдяки йому отрясається від радянофільства спершу студентство,а згодом широкі круги громадянства“...—Отже та рекляма цілковито не відповідає кепському товарови, який продукував Донцов. По перше Донцов орґанічно не міг протиділати ніякому хаосови, бо нема в нас взагалі аж такого хаотика, як він, котрий міґби в одній і тій самій праці вмістити таку масу противорічних поглядів, не кажучи вже про „погляди“ цілком беззмістні, просто пусте викрикування менше і більше незрозумілих слів без звязку („рісорджіменто“!). По друге, якраз на такім підложжі, яке витворював Донцов, виростають типи абсолютно пусті, які стають жертвами якої завгодно пропаґанди. По третє, большевизм рішучо менше розкладовий ніж донцівський націоналістичний хаос, бо донцівщина має в собі всі без виїмку шкідливі складники большевизму і ні одного позитивного. І коли захоплення нашої соціялістичної молоді большевизмом допомогло большевикам страшно знищити більшість нашого народу над Дніпром, то захоплення нашої молоді донцівщиною знищилоби психічно завязок нашої нації в Галичині, в останній її кріпости. Бо Донцов се нігіліст і руїнник, а не провідник і не ідеольоґ. Котра нація і котра молодь хоче зійти на пси, та біжить за такими „ідеольоґами“. (Дальше буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

МУЖНІЙ ГОЛОС

Визначний католицький публіцист Юзеф Ст. Чарнецкі помістив у „Пшеґльонді Католіцкім" ч. 29 статтю п. з.: „Католицькі письменники і польська дійсність". Стаття така цікава, що варт її коротко зреферувти.

Польському рухови Катол. Акції — здавалобся — повинні передувати катол. письменники. „Без живої й енерґічної участи катол. письменників, Катол. Акція не може сповнити якслід свого величнього завдання: „обновити все в Христі" — сказав Кард. Каковскі. Ідуть отже проби зеднати, зорґанізувати польських катол. письменників. Ідуть ті проби від 1929 р. і нема з них досі нічого конкретного. Врешті приходить 17. І. 1932 день зїзду катол. польських письменників. Зібралося їх на ньому майже 250 осіб. Зїзд привітали визначні катол. письменники з заграници; поваги надали йому такі визначні референти як прим. сам Кард. Каковскі. Як усякі польські зїзди та паради і той зїзд пройшов „вспаняле", ухвалено резолюції, люди розїхалися і... „ніц"! Минає півтора року від того часу, а комісії зїзду ще й досі не зладили навіть проекту статута... На сьогорічній всесвітній зїзд катол. письменників у Римі не можна було вислати делеґатів від польської орґанізації, бо тої орґанізації просто нема.

Значить Кард. Каковскі даремне закликував до орґанізації, просив щоб катол. письменники не виступали один проти другого, щоб не давали катол. справ на посміховище. Своїм неробством катол. письменники Польщі занедбують величезне завдання, яке мали би сповнити і то в час, коли на катол. етику й ідеали йде в Польщі зорґанізований наступ. Своє неробство закривають атаками на правительство за його мниму неприхильність до католицизму і т. п. Про якунебудь орґанізовану працю на полі театру й фільму, радія чи хоч би створення катол. літературного журналу нема взагалі й мови. Скрізь повний маразм, тим більше грішний, коли згадати недавні слова Папи Пія XI. до журналістів: „Ви великанська сила і з тої саме причини маєте великанську відповідальність. Благословлю вашу силу і вашу відповідальність. Першу длятого, щоб ви завсіди вживали її для доброї ціли, — другу тому, щоб ви заєдно були вдоволені знаючи, що добре вжили тої сили". Колиж врешті катол. письменники в Польщі здобудуть собі право до того вдоволення? — Один лише до того шлях — через орґанізаційне діло. —

Справа орґанізаційного маразму польських катол. письменників, порушена п. Чарнецким, справді моглаб здаватися дивною для того, хто не знає добре польських католиків взагалі. Та для нас вона дещо більше зрозуміла. Католицизм у переважної більшости Поляків се тепер якийсь традиційний додаток до націоналізму і то націоналізму ендецького авторамеиту. Патент на сей „католицизм" взяли собі ендеки й використовують його до боротьби з правительством. Такий „католицизм" — свого рода парадне „шопкове" явище; добрий до коротких маніфестацій, нераз скандального характеру (прим. дивна сполука жидівських погромів у Львові і виявів „католицизму" акад. молоді), та напевно заведе в сліпий кут того, хто повірив би в його дійсну силу.

Дещо фактів з ділянки літератури. Найбільше катол. видавництво св. Войтіха в Познані має вже X-того з ряду редактора своєї „Тенчи". Що кілька літ котрийсь із тих „католиків" тікає, не забувши виказати перед тим свого дійсного обличча (Й. Сківскі, потім Е. Зеґадловіч, який видав навіть „ліст пастерскій" для порахунків з видавництвом). Редакція „Тенчі" під рукою таких „католиків" показує дивні скоки в своїм католицизмі; певним і сталим залишається лише націоналістичний ендецький шовінізм. — В усій поль. новій літературі (розумію: белетристиці) зі свічкою шукати справді катол. річей: найдемо три-чотири назвища тай тільки всього. А на зїзді катол. письменників було 250 люда!... — Оборона катол. моралі проти сексуально-брудних творів ріжних Боїв іде головно з некатол. табору: цікаво, що найліпший твір проти Боя написав соціяліст Іржиковскі а найправильніше бє Боя в журналі „Зет" п. Ю. Бравн з табору Гене-Вроньскістів! Ба що більше: державну надгороду в користь Боя (безвірник) контра Родзевичівна (католичка) рішив якраз голос ендецької письменниці...

Стан дуже сумний. Здається нам, що дві тому причини. Одна брак католицького освідомлення польської інтеліґенції, про що написав д. добру статтю Єзуїт о. Урбан у „Пшеґльонді Вспулчеснім" (вийшла осібна відбитка). Друга: шовіністичний націоналізм. Коли в нас, Українців, такого Донцова і тов. усетаки поборюють і світські і духовні круги, то в Поляків він навпаки тішивсяб напевно допомогою тих кругів. А не може бути католицький дух там, де пробуває ненависть як діючий чинник. Ненависть — антитеза любови, а „Бог любй єсть". Доки спражні польські католики (бо ніяк не хочу казати, що їх нема, лише кажу, що мало їх*) не вийдуть з дотеперішньої системи забріхання („закламаня") й нерозумної віри в те, що добре є так, як є, — доки не візьмуться до серіозного розріжнювання католицизму римського від своєрідного „тоже-католицизму", доти їх католицизм буде лише традиціею-забріханням, миляною банькою, страшилом для дітей, а не силою. Такий католицизм нагадує католицизм Еспанців (представлений у статті „Традиція і поступ" в 60 ч. „Н. Зорі"), який скінчився таким славним фіяском. Стаття п. Чарнецкого се справді відважне католицьке діло: перший доцільний зов на тривогу.

До подібного на наші українські теми повернемо в осібній статті.

*) Рішучо замало є у Поляків дійсних католиків — бо не бачимо їх ні в політиці, ні в школі, ні в письменстві, ні в політичній діяльности. Не видно їх навіть у кругах, для котрих католицизм — се конечна умовина стану. Правдиві, щирі, без застереження католики — се прояв щораз рідший, — бож зоольоґічна ненависть до всього передовсім українського, се темна пляма польського католицизму.

З МІЛІОНА ЛЮДЕЙ УРОДЖЕНИХ В ОДНОМУ РОЦІ ПОЛОВИНА ЇХ ВМИРАЄ В 45-ІМ Р. ЖИТТЯ А ОДНА ТРЕТИНА ДОЖИВАЄ 60-ГО РОКУ ЖИТТЯ. ВИ НЕ ЗНАЄТЕ ДО КОТРОЇ КАТЕҐОРІЇ НАЛЕЖИТЕ. ВИ МОЖЕТЕ ВМЕРТИ І ПЕРЕД 45-ИМ РОКОМ ЖИТТЯ, ВМЕРТИ НАВІТЬ НЕГАЙНО А ТОМУ ТРЕБА ВАМ ЗАЗДАЛЕГІДЬ ОБЕЗПЕЧИТИ СВОЄ ЖИТТЯ В КОРИСТЬ СВОЄЇ РІДНІ. НАЙКРАЩЕ МОЖЕТЕ ЦЕ ЗРОБИТИ ЧЕРЕЗ ТОВАРИСТВО „КАРПАТІЯ" ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

КАТОЛИЦЬКІ ВИДАННЯ

Henryk Bremond, S. J.: KARTKI Z DZIEJÓW ODRODZENIA KATOLICYZMU W ANGLJI. Wydawnictwo Biblioteki Dzieł Chrześcijańskich. Warszawa 1904. Ст. 167 + 3 нпґ. Ціна 1·80 зл.

Француз, Єзуїт Бремон член французької Академії, се визначний історик і стиліст. Зазначена книжка сьогодня вже стара, бо видана ще десь у 80 роках мин. стол. Я не зазначував би її, як би не одно: се книжка про такий період історії анґлійського католицизму, в якім повно анальоґій до теперішного моменту в історії нашої уніятської Церкви. Особливо цікаве порівнання спорів в обох Церквах, дуже для сучасників повчаюче й потішаюче. Книжка вияснить анальоґіями богато дечого, про що годі ще писати, і через те внесе чимало світла й потіхи в наші занепокоєні серця.

Giovanni Papini: ŚW. AUGUSTYN. Kraków 1932. Wydawnictwo Literacko-Naukowe. Стор. 245 + 3 нпґ. 8⁰.

Незвичайно цікава біоґрафія св. Августина, пера італійського письменника-конвертита, повна глибоких думок, сміливих порівнань та цінних анальоґій. Спосіб писання чисто „Папіні-евий": сміливий аж до імпертиненції, наскрізь модерний і при тім щиро-католицький. Папіні й Честертен се два новочасні ґаґіоґрафи, що попри релиґійно-моральні цілі ґаґіоґрафії не виходять ні разу поза межі свого власного модерного письменницького „я". Тим вони близькі новочасній людині й тим більший вплив мають на неї. Вони зберегли відвагу християнського „громового легіону", та назверх зодяглися в наскрізь новочасну зброю. І тому перемагають навіть невірних.

L. Burger: 40 LAT NA SŁUŻBIE BOCIANA. Z zapisków dziennika położnej. Katowice 1931. Czcionkami i nakładem Księgarni i Drukarni Katolickiej. Ст. 381 + 3 нпґ. 8⁰.

Сі спомини з власних переживань 70-літньої акушерки (що привела на світ 2.283 дітей!), діждалися в німецькім ориґіналі сорока видань! Авторка католичка і спомини її та погляди на світ наскрізь католицькі. Ось що пише про її книжку Преосв. Епископ Роттенбурґа д-р Спроль: „У формі споминів, простим невимушеним та повним краси стилем сей твір оповідає нам про долю переживання людей усяких верств і станів, то легкодушних дітей сього світа, то також людей, що беруть життя поважно, по Божому. Спосіб оповідання дуже симпатичний, притім щиросердечний. Хто зачав читати сю книжку, тому годі розстатися з нею; хотілось би дочитати її одним махом до кінця". — Книжка пані Бурґер торкає дуже дразливих тем, та торкає їх дуже оглядно та тактовно. Ся книжка освідомляє в католицькім дусі не лише товаришки по званні авторки; таке освідомлення придасться кождій молодій матері й дозрілій дівчині. Навіть мужчини скористають богато, прочитавши сю книжку. Книжка дуже на часі й далеко перевисшає всякі лікарські „освідомляючі" твори. В сій книжці подано все, починаючи від того, яке має бути взаїмне відношення наречених до себе аж до проблеми платонічного подружжа; є мова про всякі заборонені практики, є мова і про виховання дітей. Книжка написана відважно і правдиво популярна. Варт її присвоїти нашій літературі, поки ще не маємо „освідомляючого" безвірницького свинства й поки ще наш нарід не зачав на більшу міру новочасних супружих „практик" в дусі неомальтузіянства.

Арамік.

Двократні жнива

Коло села Ґляйсдорфу в околицях Ґрацу находиться зразкове господарство, призначене для спеціяльних наукових дослідів. Технік Ріхард Гайс веде тут досліди в напрямі приспішення росту ростин. Він найшов методу насвітлювання насіння електричними промінями. Знамениті висліди сеї методи можна наглядно прослідити. Побіч себе ростуть два поля кукурудзи. Одно з них засіяно з початком травня, друге шість тижнів пізніше. Одначе мимо того ростини на тім другім полі є в тій самій стадії розвитку, що на першім полі. Його засіяно зерном, насвітленим електрично новою методою Гайса. Той самий вислід бачимо також на двох полях бураків, з котрих одно засіяне з початком червня звичайним насінням, друге в половині липня спеціяльно насвітленим насінням. Також і тут виросли ростини в значно скоршім часі. По обчисленням Гайса бураки з насвітленим насінням дозрівають і видають плоди вже при кінці серпня, коли ненасвітлені бураки на першім полі щойно в половині жовтня.

В інспектах зроблено досліди з управою конюшини. Вона розвивалася з подвійною скорістю, коли виросла з насіння насвітленого перед засівом. В сей спосіб за 8 місяців конюшина могтиме цвисти не два до три рази, але три до чотири рази. Ті експерименти, застосовані при управі вівса, ячменю, ярої пшениці, гороху,, фасолі й тютюну, дали подібні висліди, хоч час приспішеного розвитку тих ростин і висліди ріжні. Дозрівання трав і конюшини зредуковано до половини або навіть третини звичайного часу. Натомісць у ростин з твердшою насінною лускою можна обмежити час росту найвище до половини.

Винахідник сеї методи Гайс має тепер 33 роки. По скінченні військової школи студіював в гірничій академії в Леобені. Пізніше звернувся на шлях технічних експериментів. На підставі дослідів, доконуваних разом з визначними ученими, він дійшов до переконання, що всі ростини не лише поглочують проміння, але також їх висилають.

Шляхом мікроскопійних і морфольоґічних дослідів стверджено, що кожда орґанічна комірка се огнище сильних дрожань і може таксамо висилати як і приймати невидиме проміння. Внаслідок нормального насвітлення соняшними промінями ростини, зглядно їх насіння, одержують лише такі скількости енергії, які вистарчають до не дуже скорого росту. Вони при помочи соняшних промінів можуть розвинути около 30 до 40 проц. замкненої в них електричної енергії. Одначе вона може бути значно краще використана, коли насіння спеціяльно насвітлювати.

Гайс винайшов практичний апарат до електричного насвітлювання насіння. Вистарчить дуже короткий час ділання, ледви кілька секунд, так, що в кількох годинах можна насвітлити електрично великі скількости збіжжа. Сей апарат можна примістити в самоході. З тим апаратом можна обїхати села й по черзі насвітлювати зерно до засівів у поодиноких хліборобів. Методу Гайса тепер випробовують ріжні дослідні інститути. Коли вона покажеться практична, зможемо мати в однім році двократні жнива.

Не один батько вагається, куди й до яких шкіл післати своїх дітей. Велику прислугу в цьому питанні може дати порадник „ФАХОВІ ШКОЛИ“, виданий Головною Управою Ріжної Школи. Ціна 60 сот.

політичні вісти

СПРАВА ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОНҐРЕСУ. В „Ділі“ ч. 216 появилася інформаційна стаття з Праги, в котрій обговорюється працю Ініціятивної Комісії для підготовки скликання Всеукраїнського Національного Світового Конґресу. Пражська Ініятивна Комісія „виходячи з партійно-політичної толерантности в цей надзвичайно важний час висуває на чільне місце гасло внутрішнього всеукраїнського міжпартійного миру“. „Діло“ додає від себе, що „рішаючий голос у цій справі мають лише краєві відповідальні політичні чинники“.

ПЕРЕД ЗМІНАМИ В ПОЛЬСЬКІМ ПРАВИТЕЛЬСТВІ. Варшавський кореспондент „Хвілі“ повідомляє, що у звязку з поворотом до Варшави марш. Пілсудського кружляють там поголоски про можливість змін у правительстві. Перед скликанням буджетової сесії сойму заходить конечність достосувати правительство Єнджеєвича до нових обставин. Говорять про уступлення міністра внутрішних справ і покликання на його становище б. премієра Пристора.

РОЗПРАВА проти польських берестейських вязнів в Найвисшім Суді має розпочатися в перших днях вересня сего року.

ВИСОКИЙ КОМІСАР СОЮЗУ НАРОДІВ у Ґданську переслав секретаріятови Союзу Народів текст польсько-ґданської умови в справі використування Польщею ґданської пристані. Також переслав текст договору в справі прав польських горожан і польських меншин на терені Ґданська (ПАТ).

В НІМЕЦЬКІЙ ПРЕСІ в м. Ессен появилася відозва, котра взиває Росіян, Українців і всіх російських горожан подавати свої адреси в ціли створення гітлєрівської орґанізації в Рурськім басейні. Вербункову акцію веде якийсь Січенко.

ГІТЛЄРІВЦІ оповістили відозву до великої земельної власности, щоби у власнім інтересі віддали землю на ціли кольонізації. Відозва висловлює переконання, що велика земельна власність виявить таку саму жертвенність як інші галузи господарського життя.

АВСТРІЙСЬКА ПРЕСА домагається відкликання з Відня німецького посла. Як стверджено, він удержував зносини з нелеґальними гітлєрівськими орґанізаціями в Австрії.

РЕҐЕНТ МАДЯРЩИНИ Горті переслав марш. Бальбо горячі побажання з приводу щасливого перелету італійської ескадри через Атлянтик.

АНҐЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ дав свою згоду на номінацію високого комісаря Єгипту й Судану сера Персі Лорена на амбасадора Великої Британії в Туреччині.

ПРЕМІЄР ІРЛЯНДІЇ Де Валера має розвязати парлямент і розписати нові вибори.

ВІЙСЬКОВИЙ ТРИБУНАЛ В ІРЛЯНДІЇ. Ірляндська рада міністрів видала розпорядок про заведення військового трибуналу. Йому будуть підлягати всі політичні проступки. Крім сего правительство Ірляндії зарядило відібрання зброї від цивільного населення.

ВСЕСОЮЗНИЙ КОЛЬОНІЯЛЬНИЙ УРЯД повстав у Москві під проводом Муратова. Завданням сего комітету випрацювати кольонізаційний плян малоземельних теренів і надати кольоністам землю.

ПРЕМІЄР ТУРЕЧЧИНИ разом з міністром закордонних справ і кількома визначними турецькими політиками приїдуть до Софії як гості болгарського правительства.

В СОЛУНІ на вулиці застрілили б. премієра Альбанії, Гасана-Бей-Пріштіна.

ҐАНДІ зачав нову голодівку. Він хоче продовжати її аж до смерти оскільки не признають йому права вязня держави. Ґанді невдоволений з того, що не дозволено йому помістити в пресі його статті та не допущено до нього репортера. Проти сего Ґанді запротестував у деклярації, зложеній властям в Бомбаю. (ПАТ). — По останнім вісткам Ґанді перервав голодівку, бо анґлійські власти згодилися на деякі його домагання в справі парій.

ЗАСУДЖЕНИЙ НА КАРУ СМЕРТИ Сурія Сен, один зі знаних провідників ґіндуського національного руху, орґанізатор революцій в Бенґалії (АТЕ).

ЯПОНСЬКИЙ ЦІСАР відплив на крузляку до острова Бонін, де відбудеться закінчення маневрів японської фльоти. В них бере участь понад 100 воєнних кораблів.

ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА разом з монґольськими відділами заняли місцевість Дольоннор в Монґольській провінції, сусідній з Джеголем і посуваються дальше в полуднево-західнім напрямі до китайського муру. Китайські війська ставлять завзятий опір. Заняття Дольоннору має велике значіння для оборони провінції Джеголь і торговельних шляхів, що ведуть через пустиню Ґобі.

ПАНАМЕРИКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ. ПАТ повідомляє з Монтевідео: Устійнили, що сема панамериканська конференція відбудеться 3 грудня с. р. в Монтевідео. В її нарадах візьмуть участь міністри закордонних справ Аргентини, Бразилії, Чіле, Перу, Мехіка й інших американських держав.

НОВИНКИ

Свято в память Юрія Кульчицького, героя Відня, яке мало відбутися в Кульчицях Шляхотських в днях 19 і 20 с. м., староство в Самборі заборонило.

Академічний рік на високих школах зачинається дня 1 вересня с. р. 30 вересня покінчаться іспити й кольоквії. Від 25 вересня до 7 жовтня відбуватимуться вписи. Виклади пічнуться 9 жовтня с. р.

Підготовчий курс т-ва „Основа“ до вступних іспитів на львівську техніку зачнеться від 21 серпня. Мешкати можна в Акад. Домі. Зголошуватися в т-ві „Основа“, вул. Супінського 21.

Виставу памяток українського церковного мистецтва у Варшаві приготовляє Інститут Пропаґанди Мистецтва.

Діточий садок в с. Чижиків, пов. Львів веде п. Олена Краєвська. До нього ходить 38 дітей.

Діточі садки в Бучаччині істнують в місцевостях: Коропець (2 садки: на Лугах і Перевозці), Остра, Стінка, Скоморохи й Соколів.

Кружок „Рідної Школи“ заложено в с. Морохів, пов. Сянок. До нього вписалося 63 члени, переважно жінок.

В с. Красна, пов. Калуш, місцевий Луг заложив аматорський гурток, який уладжує аматорські вистави не тільки у своїм селі, але також і в сусідних селах. В цей спосіб ширить Лугову ідею серед молоді сусідних сіл. Луговий фестин у Красній відбудеться в осени.

ХТО МАЄ??? пропуклину і занедбує її, є самогубцем супроти себе самого, жінки і своїх дітей. Тому радимо всім, що терплять на пропуклину, удатися негайно до світової фірми:

ФРАЙЛІХ

ЛЬВІВ, ВУЛ. ГОРОДЕЦЬКА Ч. 35,

де при помочі нововинайдених бандажів усувається пропуклину цілком і то без болю й операції. Про ще свідчать медалі, одержані протягом 64 літ, безчисленна скількість листів з подякою від ВП. професорів, лікарів і людей праці.

Тайні льохи у Львові. За давніх часів: татарських і турецьких нападів міста й твердині мали попри сильні мури й глибокі фоси ще й інш. останній спосіб оборони: підземні хідники до втечі. Такі тайні підземелля відкрито недавно в Тернополі, а тепер і у Львові. Магістрат Львова почав брукувати вулицю Підвалля, напроти будинків Ставропігії і б. німецької гімназії. Підчас розкопування вулиці робітники натрапили на два підземні хідники. Один з них іде в напрямі Скарбківської вулиці, другий ішов від мурів „низчого Замку“ в сторону церкви Ставропігії. Хідники муровані з тесаного каменя, вузькі та високі на ріст людини.

Зміну назв улиць приготовляє львівський магістрат. Після прилучення підльвівських громад до Львова деякі вулиці „Великого Львова“ мають таку саму назву. Тому магістрат змінить кількадесять назв вулиць на терені давного Львова і кількадесять назв улиць на терені нового „Великого Львова“.

Лемківський буквар видав п. Трохановський. Ся книжка печатана лемківським говором по одній стороні латинкою, по другій гражданкою.

Забороняють закладати читальні. Староство в Яслі заборонило заложити читальню „Просвіти“ в с. Свіжава Руська, пов. Горлиці на Лемківщині.

Поліція перевела ревізію в с. Тростянець, пов. Долина, в Остапа Дерлиці, студ. техніки в Ґданську. Нічого нелеґального не найшли.

Специ їздять... У Варшаві має зачатися 21. с. м. семий міжнародній зїзд істориків. На сей зїзд — по ідеї „братнего вспулжиця“ — висилають большевики деле ґацію своїх „учених“ з Луначарським на чолі. Коли всі ті „вчені“ такі вчені як тов. Луначарський, то треба поґратулювати товаришам. Отся деле ґація-поїздка се вже х-та з ряду деле ґація скритого „Всесоюзнаво Общества Культурних Связей с Западом“ (ВОКС), большевицької орґанізації, якої ціль робити добрі настрої в кругах інтеліґентної еліти. Недавно їздив по Польщі Радек-Собельзон у товаристві артистів і ґенералів. Тепер їздитиме тов. Луначарський, знаний безвірник, як спец від... історії. Опісля приїде ще може товаришка Коллонтаїха, спец від... вільної любови. Ми радилиб післати ще товаришку Луначарську. Вона визначний спец від жіночої моди й дорогоцінностей і мабуть серед пулковніковых малаб велик успіхи.

Пожежа вибухла в ночи в с. Верхня, пов. Калуш. Згоріло 10 господарств, понад 15 будинків.

В Каліші зачав виходити новий орґан „Самооборона — тиґоднік антижидовскі“.

Німецькі літаки мають отсі відзнаки: букву „Д“ на чорно-біло-червоному прапорі і свастику на обох крилах.

Архикнязь Йосиф Габсбурґ продав недавно славний діямант „Ґольдкунду“ за два і пів міліона франків. Сей діямант належав до скарбу Габсбурґів.

На президента Франції Лебрена наїхав наколесник. Президент легко потовкся.

Воздушна труба перейшла над Турингією. Вітер повиривав столітні дуби з корінням, зірвав електричні проводи. Втрати великі.

Підчас революції на Кубі погибло в її столиці Гаванні 40 осіб, ранено 200. В м. Сант-яґо було 3 вбитих і 25 ранених.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

В Шикаґу збудували термометр високий на 21 поверхів. Замісць ртути є рура, в якій світить синє світло. Спеціяльний прилад, получений з дійсним термометром реґулює відповідно висоту світляного стовпа, який відповідно до того підноситься згл. опадає. Рівночасно інші яркі світла показують у числах степені температури.

В Персії панувала через три дні така страшна спека, що збожеволіло 200 людей. В столиці Персії Тегерані було кілька випадків смерти.

Доляр у приватних оборотах 6.64—6.67 зол. Банк Польський платив 6.55 зол. Золотий доляр 9.05—9.10 зол.

ВИГРАНІ IV-ОЇ КЛЯСИ ДЕРЖАВНОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 250.000 зол. на ч. 35538. — 100.000 зол. на ч. 107462. — 50.000 зол. на ч. 102236. — 20.000 зол. на ч. 127530. — 5.000 зол. на ч. 144482. — 2.000 зол. на чч.25823, 37283, 47009, 48701, 95362*, 101765, 105055, 121083. — 1.000 зол. на чч. 42811, 48686*, 48705, 62195, 71551, 75416, 80036, 89565, 96433, 131323, 136500, 149297. — 500 зол. на чч. 32672, 41949, 61990, 62298, 79774. — 400 зол. на чч. 1762, 7381, 7673, 12781, 15390, 18369, 21598, 23466, 26555, 32345, 32421*, 41910, 44004*, 47416, 49396*, 58421, 58593, 70212, 74089, 76711, 116552, 118499, 118245*, 118195, 119833, 123037, 134619, 139098, 145204*, 147061. — 10.000 на ч. 100281. — На числа означені зіркою впали премії.

Жертви

На фонд католицької преси зложив 5 зол. о. І. Козуб, Коршів к. Коломиї з приводу вінчання п. Олени Олександри Сороки з п. Евґеном Володимиром Королем, абсольвентом Богословської Академії, яке відбулося в Камянках Великих дня 6. VIII. 1933 р.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

НАПРАВУ ВІЧНИХ ПЕР
солідно й дешево виконує
„PRECYZJA“
Львів, Рутовського 10 (в брамі)
Напроти костела Єзуїтів

Присилайте передплату!

СТУДЕНТСЬКІ ШАПКИ для середних шкіл нового типу, також гафтовані відзнаки з числами шкіл вже до набуття в робітні

ІВАНА ВІТТМАНА

ЛЬВІВ, ВУЛ. ТРИБУНАЛЬСЬКА Ч. 1.
ВЕЛИКИЙ ВИБІР! НИЗЬКІ ЦІНИ!

СІЛЬ до ніг „A G E“
Ґонсецького з когутиком
усуває всілякі недомагання ніг, як: поти, відпарення, нагнітки і т. д.
Жадати в аптиках і дрогеріях виразно:
СІЛЬ „A G E“ ҐОНСЕЦЬКОГО

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909.

КІНА

АДРІЯ: Крізь дикий Курдистан.
АТЛЯНТІК нечинне до 14. VIII. з причини реконструкції.
КАСІНО: Таємний острів (барвна фільма).
КОПЕРНИК: Остання виправа і Велика клітка.
МАРУСЕНЬКА: Остання виправа і Велика клітка.
МІРАЖ: Фліп і Фляп та Опирі Парижа.
МУЗА: Що може Париж і ревія.
ПАЛЯС: Аріяна.
СТИЛЕВЕ нечинне з причини реконструкції.
УТІХА: Перемога Чорного Джека й ревія.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 Телєфон ч. 60-04.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.
РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана
ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45
Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ
Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 24 серпня 1933. Ч. 63 (661).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Акція кардинала Інніцера

в користь голодуючих на Україні.

Віденська „Райхспост" оповістила відозву віденського архиепископа кардинала Інніцера, котрий кличе цілий світ на поміч голодуючому населенню України та північного Кавказу. За кілька місяців катастрофа голоду в СССР осягне кульмінаційну точку. Тому в ім'я людськости й любови ближнього кард. Інніцер взиває цілий світ до створення акції помочи для голодуючих в СССР. Ся відозва торкається в першій мірі інституцій Червоного Хреста й його організацій на цілому світі. Вкінці кард. Інніцер заповідає скликання у себе конференції представників ріжних віроісповідань для створення комітету помочи. Ся конференція відбудеться в найблизших днях.

Скріплення гетьманської акції

Преса повідомляє: В Берліні відбулися перед кількома днями довірочні наради визначних членів гетьманської організації. Гетьмана Павла Скоропадського признано дідичним монархом України. Ухвалений на конференції та одобрений Гетьманом Скоропадським плян дальшої акції передбачує скріплення гетьманської пропаганди в Лондоні й Римі, закладання гетьманських брацтв серед української еміграції з Великої України та серед українського населення в Польщі й Румунії. Праця вже почалася.

Канцлєр Австрії Дольфус у Муссолінія

ПАТ повідомляє з Риму: Підчас стрічі Дольфуса з Муссолінієм стверджено згідність поглядів обох премієрів на внутрішне й зовнішне положення Австрії. Зміст їх розмов удержують в якнайбільшій тайні. Догадуються, що Дольфус буде домагатися від Муссолінія зміни статуту австрійської армії, побільшення її до 30.000 людей і до реорганізації Гаймвери. Італійська концепція німецько-австрійських взаємин полягає на устійненні такої рівноваги сил між наддунайськими державами, щоб Австрія могла спертися передовсім на своїх полуднев их сусідах. Розходиться про господарське зближення між Австрією та Мадярщиною і відтак обох тих держав з Італією. В найблизшім часі має прийти до господарського зближення між Італією, Австрією і Мадярщиною. — Цікаво, що скаже на це Гітлер.

Німці за прилученням німецької Швайцарії

З Ціріху повідомляють: Найважніші швайцарські часописи: „Ноє Ціріхер Цайтунг" і „Газет де Льозан" протестують енергічно проти щораз більшої пропаганди Німеччини в напрямі прилучення німецької частини Швайцарії до Німеччини. Сі щоденники наводять голоси німецької преси та звертають увагу на ряд проявів на терені Швайцарії, що свідчать про активну акцію Німеччини. Німці збільшили свій вивіз до Швайцарії, який має демпінговий характер. Недавно один хлопець здер гітлерівську хоругвку з німецького пограничного автобусу, що курсував через коридор. Німецьке підприємство перервало через те рух. Північна Швайцарія має богато коридорів і пограничних доріг, що доводить до інцидентів. Положення Швайцарії нагадує в дечім австрійське.

Наїзд сектантів на Дрогобиччину

В сьому місяці увивалися на роверах по селах Дрогобиччини якісь панки та розкидали між народом друки. Не інтересувалася ними, так на все чула, поліція. Показалося, що се були польські сектанти. Розпихали вони між селянами летючки під наголовком: „Що то єст душа?" Летючками цікавилися ласі на всякі новинки передовсім селянські та робітничі жінки. А зміст сих летючок антихристіянський. Пропагують вони єресь звітрілого протестантизму, що душі грішників будуть знищені разом з тілами, а душі праведних будуть вічно жити. Перша часть тої сентенції припала до смаку тим особливо, що в своїому житті не узглядняють ні голосу сумління, ні Божих заповідей. Бо справді найгарнішою розвязкою життя людей, які не узнають ніякої етики булоб знищення істнування — нірвана. Самозрозуміле, що визнавання такої засади, спихає людину на шлях злочинів у приватному й народньому житті й веде вкінці послідовно до „визволюючого" самогубства.

Заповідь совітсько-японської війни

На зїзді пацифістичного інституту в канадійській місцевости Бенф провідник японських пацифістів Нітобе заповів скорий вибух совітсько-японської війни за остаточне панування над східною Азією. Війна вибухне тоді, коли лиш оба народи скінчать необхідні до сего приготування. Вказує на те передовсім будова військових уладжень і фабрик, яку переводять совіти й розбудова другого тору на сибірській лінії. Нітобе переконаний, що війна між Японією і Китаєм вже до деякої міри скінчена. Ніхто з японських міродатних кругів не вірить у вибух війни між Японією і Зл. Державами Півн. Америки.

Метеор над Бескидами

ПАТ повідомляє з Кракова: Дня 15 с. м. о год. 23.53 видно було в обсерваторії на горі Любомирі в Бескідах низько на полудневім сході світляний метеор. Він нагло освітив місцевість як місяць у повні. Метеор залишив по собі короткий слід. Той самий метеор бачили теж у краківській обсерваторії на полудньово-східнім небі. Він належить до незвичайно ефектовних явищ. Заяснів блакитно-білим ясним світлом, найсильніше світячи під конець дороги, немовби розпадався. Полишив по собі довгий слід, який можна було бачити голим оком. — Між простолюддям поширилися ріжні „пророцтва".

Для вломників не існують посвячені місця ні посвячені предмети, тому треба обезпечити від крадіжи з вломом церковну утвар і церковні дорогоцінности в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

ДИКТАТУРА В АМЕРИЦІ

Експеримент в области економічного життя.

В часі, коли лондонська світова економічна конференція коротала своє жалюгідне життя і нарешті завмерла, не полагодивши н і о д н о ї зі справ, задля яких її скликано, Злучені Держави Північної Америки вступали на дорогу основної перебудови свого економічного й фінансового життя. Цей американський експеримент такий великий розмірами й такий далекосяглий у наслідках, що його щасливе закінчення або провал матиме далекойдучі наслідки не лише для Америки, але й для інших держав і народів. І тому саме з головними його основами слід запізнатися. Перебудова економічного життя Америки відбувається на н о в и х підставах, які становлять заперечення тих засад, на котрих виросла економічна могучість Америки, т. зн. засад економічного лібералізму. Тому можна сказати, що американський нарід входить з тою перебудовою в нову добу своєї історії, в добу офіційного кермування цілим економічним життям. Правительство, стисліше кажучи президент Росвелт зі своїми міністрами і штабом дорадників, обняли абсолютну владу над тим життям. Американці приняли цей економічний абсолютизм добровільно, даючи Росвелтові майже необмежені повновласти в тій ділянці.

На тій підставі Росвелт покликав недавно до життя „Найвищу Раду економічного уздоровлення краю". Це нове тіло складається з президента Росвелта, його міністрів і відповідних управителів всіх нових організацій, покликаних до боротьби з кризою. Програма діяльности нового тіла така: Воно рішає про ініціятиву в промислі й торговлі, усталює внутрішну вартість доляра (т. зв. „плянова валюта"), нормує максімум часу праці й мінімум заробітної платні, стремить до обмеження засівної площі в рільництві, виконує великий плян публичних робіт, входить у взаємини між довжниками й віряте лями в ролі розємника й нормує умовини життя сільського та міського населення. Іншими словами: маємо тут до діла з величезною спробою введення в життя засад „плянової" господарки, котра — як видно вже з перших її починів — не є ніщо інше лиш економічна д и к т а т у р а.

Росвелт не від разу виявив до чого зміряє. Він зробив се щойно підчас лондонської конференції своїм голосним маніфестом у валютових справах.

Одначе Росвелт мав уже давніше програму уздоровлення економічного життя сформульовану при допомозі т. зв. „Тресту Мозків". Цей особливший „Трест Мозків" то колеґія молодих представників науки, зложена з економістів, фінансістів, соціольоґів і т. д., переважно приятелів Росвелта.

Один з членів того „тресту" так представляє його погляди: „На нашу

нову думку правительство це одна века корпорація, що має здійснити загальний добробут... Ідеї, котрі звільна назрівали в наукових робітнях покликано нині до застосування їх в суспільнім і економічнім житті“.

Що се за ідеї? До чого стремлять їх подвижники? Отже передовсім до знищення впливів великих банкирів, біржевиків і спекулянтів. Їх мають заступити в суспільно-економічнім житті інтелектуалісти, економісти і соціольоги. Держава має мати стислу контролю над капіталістичною конкуренцією. В кождім фінансовім чи промисловім підприємстві держава має мати свого представника. Словом се має бути щось в роді соціялізації підприємств. „Суспільна нівеляція через контролю над маєтками має здійснити плян народу рівних людей“. — Ось ціль сих реформ, сформулована секретарем Перкінсом.

Такими ідеями одержимий „Трест Мозків“ взявся до діла. На протязі 3-х місяців осягнув уже неабиякі висліди: Доляр пущено на филі „контрольованої інфляції“, на золото наложено ембарго, над банками розтягнено стислу контролю. Потентатів промислу і банковости замкнено в тюрму або поставлено в стан обвинувачення... Та се лиш початки „нового розвитку“.

До чого той новий розвиток докотиться, трудно передбачити.

Недавно ввійшов в життя „Закон про уздоровлення промислового життя“. Його ціль завести пляномірність у всіх областях промислового життя. Кожда галузь промислу дістає „кодекс праці“, котрий нормує умовини праці і продукції, пристосовуючи їх до загальних економічних потреб. Докладно очеркнені в нім максимальна скількість тижневої праці й мінімальний заробіток робітників. Краєву продукцію мають берегти від конкуренції додаткові мита на заграничні товари й система континґентів. Для поборювання безробіття закон про уздоровлення промислового життя передбачує кредити у висоті 3.300.000.000 долярів. Колиби продуценти поодиноких галузей промислу не могли погодитися між собою щодо умовин праці і продукції, тоді умовини накидає їм правительство. Таким чином свобода продукції перестане істнувати. Фабрика може лише тоді функціонувати, коли має на се дозвіл департаменту торговлі. Такий дозвіл дістається найвисше на два роки.

Вже з сего побіжного перегляду того, що досі зроблено, що робиться тепер і що ще має бути зроблене, бачимо, що се в дійсности революція в економічнім житті Америки, яка має всі ціхи своєрідного державного соціялізму. По суті ті американські експерименти для Европейця не є чимсь дуже новим. Етатизація економічного життя в Европі се річ теоретично і практично давно відома. Що нове тут для Европейця, то хіба розмах і величина того експерименту та поставлення наукового чинника на його чолі.

Чим скінчиться ся американська „ударна кампанія“ в боротьбі з кризою? Чи не вжене вона американського господарства в таку пропасть, з якої одинокий вихід буде лише у справжній революції? Положення в Америці не є настільки ясне, щоб можна заризикувати відповідь на се питання. В тім краю все можливе, навіть те, що видається неможливе. Одно певне, що дотеперішна індивідуалістично-капіталістична господарка і там доживає вже свого віку. Такий чи інший вислід того рода експериментів залежить, що звичайно переочується, не лише від економічних сил даного народу, але передовсім від сил моральних. А тих Американцям, мимо всіх їх хиб і хвилевого заломання, не бракує.

Вселюдний церковний спів

і його значіння в духовнім житті вірних.

З усіх обрядових практик в нашім народі найбільше помітне зацікавлення церковним співом. Це позитивний обяв в житті народа, зовнішний чинник, що підтримує віру і скріплює релігійність серед вірних.

Та оден з найкращих способів піднесення релігійного життя й побожности посеред вірних се вселюдний церковний спів по наших церквах, особливо коли піднесеться його з сучасного занепаду до вищого рівня.

Як в народніх пісних виливає нарід з грудей свою радість, веселість і втіху, то знов горе, біль і смуток, — немов веселий настрій вщіплює в серця сумного окруження, а в терпінні благає о поміч, — так у релігійнім співі признає він свою залежність від найвищого Єства, виказує з духовного добра радість, благає в потребі Бога о поміч, перепрошує, дякує, й рівночасно інстинктовно загріває себе цим співом до більшої побожности.

А цей у народі вроджений вже нахил голосного заклику до побожности — добрий примір. І коли взяти під увагу, що те, що з природи, ніколи не буденніє, вяжеться тісно з вимогами щоденного життя людини, є виразом характеру й вдачі, то не дивота, що вселюдний церковний спів в часі Богослужень, хоч і як формою незмінний і постійно повторяється, для побожного католика не буденніє і все становить предмет його живої цікавости.

Отже сміло можна сказати, що вселюдний церковний спів навіть далеко краще свідчить про побожність вірних, ніж хоральний. Безбожник, ліберал, безвірок, хоч з чисто матеріяльних мотивів і загляне до церкви, то ледви коли візьме участь у вселюдним церковнім співі якслід, бо такий спів скоро йому знудиться.

Звідси походять в часі Богослужень часті збитки в церкві, розговори, обопільні умови і загалом невідповідне поведення тих, що не мають в серці віри і через те не беруть в Богослуженню духової участи враз з побожними.

Зате відома річ, як уперто вірні налягають нині майже по всіх парохіях на спів хоральний в часі Богослужень. Таке домагання хорального співу по наших церквах з боку вірних і їх невдоволення з вселюдного співу не свідчить ще про їх велику ревність до справ Божих, як виглядає на перший погляд, лиш радше про брак в них живої віри. Таким вірним ходить переважно за попис, за вивисшення себе над других, о зарозумілість на здібности, а не про дійсний прояв почувань побожности в хоральнім співі.

Бувають випадки, що такі вірні зовсім перестають ходити до церкви тому, що „нема хору“ й вони в нім не можуть пописуватися...

Тому справедливе було зарядження одного з наших Владик, щоб хорального співу по церквах не підтримувати, лише вселюдний, так званий самоілковий. Трудно сказати, щоби такий хоральний спів робив побожний настрій на вірних на рівні з вселюдним. При постійним повторюванні тих самих продукцій, він навіть легко буденніє, нудиться й хор розпадається, бо не походить з природних понук, лише з самолюбних штучних мотивів. На духовнім житті вірних він до певних границь відбивається навіть шкідливо. В одних витворює гордість, зарозумілість, суперництво, в других заздрість, почуття нижчости і прикрість ізза відчутого браку здібностей. В хорі зроджує самолюбну жажду похвали, признання й надгороди, в церкві нуди, розговори, обмови одних другими, сміхи і ріжні збитки, що приходять на місце унеможливленої а такої улюбленої в народі голосної молитви.

Колиж так, то яке властиво становище займати духовенству до настоювання вірних за хоральним співом по парохіях? Відповідаю, як оден з завзятих прихильників хорального співу, що самому нелегко приходило погодитися з дотичним розпорядженням Духовної Власти: Маємо заняти становище згідне з зарядженням Преосвященого Кир Григорія, Епископа Станиславівського і не зізваляти вірним на „концерти“ в церкві в тім часі, коли Безкровна Жертва одна повинна абсорбувати цілу увагу вірних, а не особи з хору та їх пописи

Таке становище зовсім не суперечне з великим замилуванням до співу аматорів, хочби й релігійних концертів. Бо на такі релігійні концерти легко знайдеться місце поза церквою, а то по наших читальнях, де є навіть обовязок вести цю важну ділянку культурної роботи. Те само, що бажавби дехто зі співу почути в церкві, зможе хочби й що неділі почути в читальні, коли вона зрозуміє своє дійсне завдання й своє життя вестиме згідно з духом католицької Церкви. Особливо цю ролю сповнять парохіяльні читальні, що між іншим у програму свого життя й праці обовязані вкласти плекання гарного перш за все релігійного співу.

Нагоди до таких релігійних концертів ніколи не можуть вичерпатися. Можна влаштовувати таких концертів цілі серії. Очевидно по змозі з як найріжнороднішим репертуаром. До цього надаються хочби й щотижневі популярні концерти релігійного змісту. Бо нарід пісневі продукції дуже любить, ними захоплюється і вони побіч музики стануть з часом головною точкою атракції в освітньо-культурній роботі для нашого громадянства.

Крім того можна допустити хоральний спів при ріжних обрядових нагодах поза співаною Службою Божою, як: похорони, вінчання, водосвяття, коляди, процесійні походи — лиш не в часі важної духовної акції, як Безкровна Жертва, в котрій активну участь мають брати всі присутні. І дійсно — цю активну участь легко зауважити, бо декуди вірні навіть враз зі священиком злегка виголошують слова зі Служби Божої під впливом внутрішнього великого бажання якнайтісніше злучитися з таїнственною акцією Престола. Виїмок можуть творити читані Служби Божі, в котрих вірні беруть чисто пасивну участь, бо активно читані слова зі Служби Божої слідити за священиком не можуть.

Щоби отже скріпити релігійність в нашім народі, між іншим слід подбати про відповідний вселюдний спів по наших церквах. До чого зобовязані з першій мірі дяки. При своїх домаганнях матеріяльного забезпечення повинні вони мати на увазі цей свій важний обовязок. Особливо повинні поширити вселюдний спів в церкві на утрені й вечірні та навіть завести два крилоси.

Тоді церкви певно не світилиб стінами на утренях і вечірнях, як се буває, бо нарід не нудивсяб на них, а радо брабби участь і в тих Богослуженнях.

Ці думки піддаю під увагу П. Т. дяків і тих священиків, що живіше заінтересовані в сучасній долі дяківського стану та стараються усунути його матеріяльну нужду при помочі станової організації.

о. Ілля Братик (Живачів).

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ, — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“? Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/I. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

Галицька Земля протестує

У Станиславові відбулося дня 19 с. м. велике протестаційне віче проти московських насильств на Україні. Приявних було понад 1.200 осіб. Віче отворив д-р Ю. Олесницький, реферат виголосив д-р О. Чорненко. Відтак промовляло ще кількох промовців. Ухвалено одноголосно отсі резолюції:

1. Московські большевики обманули українське селянство й робітництво і під гаслами землі й волі окупували придніпрянську Україну та перемінили її в московську кольонію.

2. Політика большевиків на Україні змагає до того, щоб україн. народ стерти з лиця землі та тим робом раз на завжди скінчити з небезпекою війни України проти Москви за незалежну українську Державу.

3. Московські большевики та їх українські льокаї допровадили до того, що українське населення міліонами вимирає тепер голодовою смертю.

Ми, Українці Станиславівщини, зібрані на віču в Станиславові, дня 19. серпня 1933. шлемо нашим братам і сестрам на Придніпрянщині, на Соловецьких Островах, на Сибірі і в льохах Г. П. У. наш гарячий привіт та взиваємо їх видержати в тяжкій боротьбі з московським окупантом.

Протестуємо перед цілим культурним світом проти засобів, якими большевики винищують український народ та домагаємося від усіх народів, щоби вони доти не спроваджували збіжжа зі Совітів, доки міжнародня комісія не ствердить, що населення України має запевнений прожиток на цілий рік.

Виповідаємо боротьбу запроданцям і наймитам Москви і зобовязуємося безпощадно поборювати пресу, яка стоїть на услугах большевиків.

В Перегінську відбулося 6. серпня с. р. в домівці СС. Служебниць велике віче проти нелюдських переслідувань на Великій Україні. Приявних було кількасот осіб. Місцевий парох о. Патрило отворив віче короткою промовою. По рефераті п. В. Целевича промовляли ще й інші бесідники. Обговорено також справу організації українських робітників у християнських і національних професійних союзах. Ухвалено одноголосно отсі резолюції:

Українці, зібрані на віču в Перегінську дня 6. серпня 1933:

1. Протестують перед цілим світом проти того, що московська більшовицька влада видала присуд смерти на український нарід та українську Церкву і всіми нелюдськими та кривавими засобами намагається переводити його в життя;

2. Зокрема протестують проти господарської політики більшовиків, яка доводить українських селян і робітників до голодової смерти;

3. Висказують братам і сестрам на Великій Україні своє співчуття для їх терпінь та вірять, що український нарід всупереч усім зусиллям воротів шляхом боротьби здобуде своє найвище право.

Віче закінчилося відспіванням національного й католицького гимну.

В с. Балинці, пов. Коломия, відбулися протестаційні сходини. По відчиті на тему „Україна й Московщина“ відбулася обширна дискусія, в якій забирали голос численні промовці. Ухвалено протестаційні резолюції. Сходини закінчено відспіванням національного гимну.

В с. Новосілка, п. Підгайці, відбулася нарада в справі подій на Вел. Україні при участи 226 осіб. По рефераті про положення на Вел. Україні, ухвалено протест проти нелюдських переслідувань большевиків.

За право навчання дома!

Протизаконне покарання вчительки за навчання дітей дома.

Деякі Повітові Шкільні Ради накладали на батьків шкільні кари, коли батьки замість посилати діти до місцевих державних шкіл вчили їх дома. Стаття 9. закону з 11. березня 1932 р. про устрій шкільництва (Д. З. Р. П. з 7. V. 1932. ч. 38. поз. 389) постановляє виразно, що *„шкільний обовязок виконується* через побирання навчання: а) в публичній народній школі, б) в іншій школі або в) *дома“*. отже такі шкільні кари протизаконні і проти них повинні батьки своєчасно в кожному поодинокому випадку вносити рекурси й опозиції. — Одначе там, де взагалі нема ніякої школи або та школа нечинна — тоді накладати на батьків шкільні кари за те, що батьки подбали про навчання своїх дітей дома. Та коломийський староста порадив собі так, що *учительку* засудив на кару 10 зол. або трьох днів арешту. Дослівний текст того засуду такий:

Starosta powiatowy w Kołomyji.
N. K. 2872/33.

ORZECZENIE.

Starosta powiatowy w Kołomyji rozpoznawszy w dniu 19/6. 1933 sprawę karną administracyjną przeciwko Wasylkowskiej Oldze, ż. Michała, ur. 1905, zamieszkałej w Kosmaczu obwinionej o organizowanie kursu szkolnego prywatnego bez zezwolenia władz szkolnych i uznawszy ją winną przekroczenia z art 2. ustawy z dnia 11.3. 1932. Dz. U R.P. Nr. 32/343,co zostało udowodnione zeznaniami świadków,

orzeka:

skazać obwinioną Olgę Wasylkowską, ż. Michała, na zasadzie art. 2. powołanej ustawy na grzywnę w kwocie 10 zł. na rzecz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych dz: II. P., 19 z zamianą w razie nieściągalności na karę aresztu przez dni 3.

Ukarana może w ciągu siedmiu dni od daty doręczenia orzeczenia zwrócić się do Starosty powiatowego w Kołomyji z żądaniem skierowania sprawy do Sądu Okręgowego w Kołomyji, w przeciwnym razie orzeczenie jako prawomocne ulega wykonaniu.

Kołomyja dnia 19/6. 1933.

Starosta powiatowy:
(Підпис нечиткий).

П. Ольга Васильківська, безробітна учителька, вела на бажання батьків з присілка Рушір громади Космача домашнє навчання по гуцульських хатах. Одержавши дня 15. липня с. р. повище рішення коломийського повітового старости, внесла своєчасно, бо дня 18. липня 1933. р. письмо такого змісту:

„До Повітового Староства в Коломиї.

Ольга Васильківська
в Космачі-Рушір вносить переказати справу ч. К. 2872/33 Окружному Судові в Коломиї.

Повітовий Староста в Коломиї рішенням в дня 19. VI. 1933. р. до ч. спр. К. 2872/33 засудив підписану на кару гривни в квоті 10 зол. із заміною на випадок нестятальности на кару арешту через три дні. З огляду на те, що це рішення суперечне з покликаними в тому же рішенні приписами і бракує в ньому приписів, на підставі котрих засудженій вимірено кару (карної санкції) а вкінці в чинах засудженої нема знамен простунку, — вносить підписана переказати справу Окружному Судові в Коломиї до поновного розглянення і наводить отсі

Мотиви:

І. Зачіплене рішення Повітового Старости в Коломиї покликується на статтю 2. закону з 11. 3. 1932. про приватні школи та наукові і виховні установи (Д. З. Р. П. з 20. квітня 1932. поз. 343).

Тимчасом ані в зачеркненому рішенні, ані також в актах не стверджено, що засуджена провадила якусь школу, навпаки — рішення оперує якимсь цілком неозначеним „приватним шкільним курсом“, котрий мала засуджена провадити не відомо коли й де. — До тогож покликана стаття згаданого закону вичисляє *лише передумовя* виднання дозволу на заснування *школи* (статут школи, домівка й наукове приладдя, засоби удержання школи. посвідка моральности й льояльности і т. д.; і нема в тій статті *ніде* навіть згадки „про приватні курси“. — З повижчого виходить, що субсумція зіндівідуалізованого випадку під правний стан 8 статті закону з 11/3. 1932 є недопустима, бо той випадок не міститься у правному стані, означеному повищою статтею.

Дальше та *2 стаття закону з 11. III. 1932. не має карної санкції**) а Повітовий Староста. не дивлячись на те, у зачіпленому рішенні на підставі саме тоїж статті засудив підписану на кару гривни 10 зол. з евентуальною заміною арешту через 3 дні. — Що більше — згаданий закон взагалі не знає такої карної санкції як у зачіпленому рішенні. Вправді в поодиноких статтях як н. пр. 4, 6, 7 і т. д. означує той закон карні санкції, але в цілком іншій формі, а саме: недопущення учителя чи директора до навчання у школі, замкнення школи і т. д. — Натомість *кари гривни чи арешту — цитований вище закон взагалі не знає!* — В той спосіб Повітовий Староста засудив підписану за чин необнятий правним станом покликаної 2 статті закону з 2. III. 1932. та вимірив кару на підставі тоїж статті, хоча вона не передбачує не тільки такої, *але взагалі жадної карної санкції* (кари) а то в супереч правничої засади „nulla poena sine lege poenali“.

Вкінці засуджена замічає недокладність переведеної розправи. Розправа не виказала, а вслід за тим бракує означення *коли, — де* і як допустилася засуджена якогось чину *забороненого під загрозою кари.* — В той спосіб *за чин взагалі законом неозначений і на підставі закону, що не обнимає інкримінованого чину вимірив Повітовий Староста підписаній кару на підставі 2. статті закону з 11. III. 1932., що взагалі не передбачує ніякої кари!*

II. Оскільки ходить про фактичний стан справи, то засуджена не організувала ніякого приватного шкільного курсу а тільки на бажання батьків вела навчання дітей у шкільному віці по приватних домах їх батьків, що по думці 9. статті закону з 11. березня 1932. р. про устрій шкільництва (Д. З. Р. П. з 7. травня 1932, поз. 389) не тільки *дозволене* але прямо обовязкове під загрозою карних санкцій, які означить Міністерство Освіти. — В даних обставинах засуд Повітового Старости тим дивніший, що *в присілку Рушір громади Космача нема ніякої ні державної ні приватної школи.* Найблища школа в Яблонові віддалена від Рушору 9 км., а друга найближча школа в Космачі селі віддалена 6 км. Вести домашнє навчання серед таких таких дуже несприятливих обставин по розкинених горами гуцульських хатах — річ дуже утяжлива і заслугувала радше на признання й піддержку компетентних властей, чим на незаслужену і незаконну кару. Це тим більше, що *в даних обставинах домашнє навчання се одинокий тут законний спосіб виконування шкільного обовязку,* якому по думці 6. статті тогож закону підлягає кожна дитина у шкільному віці.

*

З огляду на вище наведені мотиви вносить підписана переказати сю справу до вирішення Окружному Судові в Коломиї.

Космач, дня 18. липня 1933 р.

Ольга Васильківська, в Космачі-Рушір, п. Космач.

Карне рішення коломийського Старости і спротив проти нього подаємо до прилюдного відома. Коли другі повітові старости такими протизаконними рішеннями спинюватимуть освіту українських дітей там, де нема ні державної ні приватної школи, то очевидно в кожному такому випадку треба безумовно вносити своєчасно спротив та повідомляти про се Правну Оборону при Головній Управі Рідної Школи у Львові, вул. Словацького 14. та українську пресу.

*) Дослівний текст 2 статті закону з 11. III. 1932. (ДЗРП. з 20. IV. 1932. поз. 343) такий:

Ст. 2. Польський горожанин може заснувати школу (установу) під такими умовинами: 1) що предложить статут школи, який усталює внутрішній устрій школи, мову навчання і програму, назву школи, як також відношення власника (чки), директора (ки), управителя (ки) та вчителів (ок); розпорядок Міністра Віросповідань та Освіти означить вимоги, яким повинен відповідати статут; — 2) запевнить школі відповідну домівку й подбає про обстановку та наукове приладдя; — 3) викаже, що будуть засоби на вдержання школи; — 4) предложить письменне ствердження покликаної до того державної влади, що той, який прохає дозволу поводився бездоганно під моральним оглядом та у відношенні до держави.

Означена Міністром Віросповідань та Освіти шкільна влада ствердить рішенням, чи повищі умови виконані.

У виїмкових випадках може Міністр Віросповідань та Освіти дозволити на заснування школи особі, що не має польського горожанства. — Коли дістане рішення, яке стверджує виконання повищих умов, може основник (чка) отворити школу. Коли на протязі трьох місяців від хвилини внесення подання основник (чка) не дістане відповіди, то має право отворити школу. — Про річинець отворення школи має основник (чка) повідомити шкільну владу не пізніше як на два тижні перед тим, заки зачне науку.

Бажання щось посісти без зусиль необхідних до його здобуття се непомильний знак слабости і лінивства. Все що варте ужиття або посідання можна здобути лише через вдовілля праці. (С. Смайлс, „Обовязок“).

Спомини з одного свята*)

Затуркотів, засопів поїзд — і ми рушили. Не було властиво чого сопіти, бо на шість ваґонів особівки всього 20—30 люда. А шлях поїзду важний, головний. Може тяжкі часи згадуючи, зітхав-сопів наш поїзд... Була субота, отже головних пасажирів не було. Їхали самі бідні ґої.

Вузенькі нивки, рідке дрібне колосся, обшарпані хатки й люди — і сонце золоте: мужицька ілюмінація.

Ще кілька перестанків і я на місци. Мали бути коні. Розглядаюся, — нема. Йду до воза, що стоїть при дорозі. Поїдете зі мною до З? — питаю. Годиться. А скільки? 4 золоті за 6 км. доброї дороги. Кажу, що у Львові дістану це за 1.50 зол. Обдертий візник, наш католик, встає з воза і йде до купки Жидів, що стоять оподалік. Радяться. Вкінці шабесґой підходить до мене й годиться на 3 зол. Я не пристав. Іду пішки. А за мною підтюпцем їде жидівська балаґула з християнським наємником на козлі. Видно мають картель сиріч трест. І „сталі“ ціни...

Йду шляхом і на всі боки розглядаюся, щоби під авта не попасти. Бо їдуть вони що хвилини. Самі добрі марки: Ісекс, Гедзен, Лянчія, Мерцедес — величезні машини з урядовими особами. Дорога добра — це тут справді одинока благодать по санації для нас. Ну, і ті авта, для них...

Дорогу, хоч добра, направляють. Ряд возів везе каміння, пісок. Повозять наші селяни, обдерті і брудні як чорна ніч. Навіть підстілки не взяли, хоч богато з них навіть сорочки під „сурдутом“ не має. Боюся питати, чи це не „сьвенто праци“ буде?

На якім 4-ім кільометрі стрічає мене мій знакомий, сільський священик. Необритий, в жовтих мештах, чорні скарпитки з величезними дірами. Стара папістика й блискучі, витерті штани. Мається враження, що це якийсь селюх, що вбрався в дарований одяг... Розумію: це батько, що має малі доходи й дітей у високих школах. То мій знакомий, що мав мені вислати коней.

Виправдується, що не міг, бо сьогодня шарварок, а він ще й грошей не має.

По дорозі стрічаємо мазура. Панотець зачинає з ним розмову — по польськи. І просить, щоби колоніст підвіз нас даром до дому. Мене збирає сором і звертаю розмову на що інше. Та годі. Біда й до такого доводить.

Я не хотів сідати на мазурську фіру. Якось підтюпцем зайшли ми. По дорозі приставали ми коло одної хати, де відбувалося весілля. Чути було музику і пяні вигуки. З хати вийшло кількох господарів. Уже підохочені. Стали „торгуватися“ з моїм еґомосцем про таксу за шлюб... Він хотів 15 зол., вони давали менше. Як погодилися, не знаю. Я відійшов, не дослухавши розмови. Бо прикро було слухати. Весілля триває там три дні. Йде на нього часто остання корова. Та ще й позичають на лихву гроші. Очевидно — в Жидів, очевидно — на горівку.

Цікаве було й те, що хоч ішов я з еґомосцем, то мало котрий з прохожих здоровив нас християнським привітом.

Коли ми дійшли до села, стало сутеніти. По дорозі панотець розповідав мені свої фантастичні проекти про поправу долі села при помочі новозаснованої католицької акції. З тої розмови виніс я прикре враження, що той чоловік не знає, що таке катол. акція. Уявляв її собі як рід „свят“, таких модних в останні часи ляіцизування Европи. З дальшої розмови вийшло, що одно з тих „свят“, на яке я саме приїхав, це конкуренційна імпреза парохіян дочерної церкви на злість парохіянам матірної церкви. Такий своєрідний спосіб понимання катол. акції дуже мене здивував... Та що було робити? Поучувати старшого чоловіка не випадало.

Лучше зрозумів я ситуацію, коли вступив у дім панотця. Вже при привитанню з їмосцею показалося, що вона... противна всякій „комедії“! І коли навіть сам епископ таке наказує, то вона „не обовязана“ його слухати. Нехай собі її чоловік сам ту „комедію“ робить,— вона йому в тім не буде помагати... — Ось ще одна „поміч“, подумав я...

З добродійкою мабуть годилися й діти, бо ні одно з них на це торжество не приїхало. Поступили впрочім за звичайною традиціею в нас: діти проти батьків. І нагадався мені штубачина зі зїзду „Рідної Школи“, котрий „не признає епископа“... Нема що йому дивуватися, коли і їмосць „не признає“... Тяжку атмосферу зрозумів я ще лучше, побачивши віч-на-віч „літературу“ на столі панотця. Становили її „Архіепархіяльні Вісти“ (всі непорозтинані) і протисвященича книжка Опільського „Тінь велитня“ (порозтинана й видно, по слідах пальців, пильно читана). І знов нагадалася мені розмова, сим разом уже не зі штубаком, а з одним із наших видних світських католиків. У тій розмові зачепив я потребу видавати в нас католицьку белетристику для протиділання злій книжці. На те дістав я відповідь: „Буде з нас одної ґазети а б а й о к нам не треба“... Мушу додати, що розмовець це один із бувших провідників нашого католицького руху. Опісля вийшло, що на видавання тої ґазети пішли грубі тисячі, коли на добру книжку не дали ні сотика. Та певно, цеж „байки“...

На другий день мало відбутися „свято“ в сусіднім селі. Вставши раненько, пішов я пішки з процесією матірної церкви до сусідного села. На межі обох сіл процесія здержалася. Не підуть дальше, бо сусіди обіцяли їх набити, як би важилися. Заждуть тут аж до приходу інших процесій і тільки з ними рушать дальше. Зворушлива „любов ближнього“ навіть в часі церковних торжеств...

Пішов я з панотцем дальше. З нами поважилися йти тільки діти. На дорозі був місток, на збитки заставлений дошками, щоб не можна перейти. Словом, застава, зроблена на військовий лад, тільки звернена нашими „добрими людьми“ не проти ворога, а проти своєї церковної процесії. На вербі пишалася — червона шмата. Діти зняли „антипаньствове ґодло“ сельробів тай розкинули дошки. А я думав собі, що бачу нову язву села: безбожництво сельробів. Панотець пояснив мені, що вони сильні в матірній парохії, натомісць у дочерній їх не стрінемо. А мені прийшла до голови грішна думка, що може „дочерники“ мали рацію, грозячи побити „матірників“, коли ті прийдуть на їх свято. (Дальше буде).

*) Містимо сей опис з огляду на те, що він написаний з гумором і взагалі талановито. Одначе підчеркуємо, що деякі місця опису, хоч автор ручить за їх правдивість, трохи за різкі. На всякий випадок думаємо, що ніхто не віднесе їх до загалу. — Ред.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

ОСИП НАЗАРУК

ВЕНЕЦІЯ

Враження і думки з дороги.

10) Та — сонце світить, до площі св. Марка бють филі Адрійського моря. І пощо глибоко запускатися в нетри української душі й історії?

Хто не варт жити, той жити не буде. Так діється з одиницями, так діється з цілими народами. Кілько їх вже минулося!

Та ще не весь наш нарід вигубив себе „на знак протесту“. Отже крім висше наведених розважань можуть йому придатися колись ще й інші. Нпр. якби то добре було, якби ті, що в нас будують церкви, запитували тих, що будують:

— А були ви, братчики, в Італії? А оглядали ви тамошні твори мистецького будівництва? Ні? То асиґнуємо вам наперед нпр. по три тисячі зол. і будьте ласкаві поїхати та подивитися, яка чудесна ріжноманітність форм можлива в будівництві! Там побачите, що церква не мусить бути подібна до ґаргари або „райтшулі“. Коли церкви стануть у нас творами мистецтва, тоді й поведення народа в тих церквах буде інакше: люди не будуть ґримати чобітьми так що аж відгомін лунає. А про молитву в церкві де так ходять очевидно трудно думати.

Правда, за три тисячі зол. і за час одної поїздки по Італії навіть здібний чоловік ледви чи вспіє настільки перенятися італійським мистецтвом, щоб опісля використати се на своїй землі. Та все таки з таких поїздок щось мистецького осталоб кождому. І так помалу можнаби згодом вплинути на зміну того, що в нас, (на щастя не всюди) бачимо.

В подорожі по Італії ні оден наш мистець не повинен поминути Венеції й церкви св. Марка в ній, вже тому, що там спробувано розвязати під мистецьким оглядом проблєму синтези сходу й заходу, яка в нас становить головне завдання нашого мистецтва — тай не тільки мистецтва.

*

Вже трицять літ минає від часу коли я слухав викладів про Венецію в віденськім університеті. Тоді я й не припускав, що колись побачу се місто. З тих лекцій остали мені в памяти тільки відірвані факти, які моя думка получила в синтезу аж тепер, на вид того міста. Вже й імя професора тих лекцій я забув і немов у сні мерехтить переді мною викладова саля, в котрій він говорив і писав на таблиці наголовки жерел до історії міста того. І памятаю ще як сміявся б'ля мене мій товариш у хвилі коли професор написав на таблиці: „Монумента Германіє, 105 томів“... — „Гарна порція“, сказав мій товариш і душився від сміху, додаючи: „Колиж ми їх перечитаємо?“... Від того часу тих томів очевидно вже є більше, бо Німці люди пильні тай Італійці зовсім не стоять позаду них. Від того часу мені тільки спорадично доводилось займатися прегарною наукою історії. Сегодня стоїть передімною Венеція як найбільший і найкращий доказ того, що навіть найбільше богацтво і найбільший сприт не поможуть осягнути ціли, коли до тої ціли вживається релігії як средства. В душі звенить уривок поеми нашого буковинського поета, котрого я дуже любив в молодости моїй:

Запустів той млин старий,
Колесо зігнило
І дуплаві верби вниз
Лоском повалило...

Так. Дійсно, запустів той млин старий, мабуть найкрасший зі всіх млинів, що мололи історію людства. Велика культурність Італійців не допустила до того, щоби усе в тім млині „лоском повалилося“. Навпаки, тут усе збережене і чудово блистить і очи манить, що побачимо ще при оглядании палати дожів. Але таки — запустів той млин старий, колесо зігнило і дуплаві пальми вниз лоском повалило. А довкруги у блиску сонця стоять мов мертві мармурові палати Венеції, одного з найбільших чудес на земній кулі. (Дальше буде).

К І Н О

Нова фільмова політика

Перед звуковим фільмом: фордизація кінового мистецтва. — Специ від роблення каси. — Нова шабасова рибонька, що пахне оселедцем. — Погані ости й касова нестравність. — „Йом Кіпур“ і поїздка до... Москви. — Наслідки лікування: добре травлення, шкідливі відходи. — Паскудна мама. — Товаришки приймають ікрою. — Бердяєв, Ґоркий, ніж на ґорлі й навернення. — Протоколи мудрців ВОКС-а. — П-ні Стефанія Загорска про таємні знаки на небі. — „Напин реакції, активного обурення“. — Революціонери з професії. — Дефетисти, десперади і ін. мудрі слова. — „Ґде всьо абільем дишет“. — „Душа баліт, брат мой“. — Советизовані капіталрекіни фільму і їх робота. — Нахали й обломовці. — Товаришка Стефанія чогось хоче. — Зраджуємо тайну пані Стефи. — Доктор Джекіль і містер Гайд. — Ключ на дні пекла.

„Єхалі баяре із Новаґорода,
Срубілі берьозушку в четире топора“...
Московська пісня.

До часу винаходу звукового фільму нам здавалося, що німий фільм знайшов уже свій власний вираз, ріжний від театрального, отже добився вже до верхів справжнього мистецтва. Та капіталістичним рекінам продуцентам американського фільму мало було того. Огорнула їх манія Форда: на безперервнім поясі безперервний ряд нових, подібнісіньких до себе, річей. Дійшло до того, що в американських фільмових виробництвах повстали осібні бюра для провірки, що́ з якого фільму публіці подобається. Подобався приміром фільм з дітьми, „робив касу“, то зараз бюро провірки наказувало владжувати діточі вставки в якийнебудь фільм, що саме був у роботі. Бюро провірки до того опанувало американське фільмове виробництво, що просто диктувало рецепти для режисерів: прим. 46 проц. еротики, 36 проц. скандалу, 14 проц. історичних костюмів, 4 проц. Габсбурґів і т. д. — це мав бути „історичний фільм“. Або тільки то процесії, тільки порноґрафії, тільки теософії — фільм „релиґійний“. І т. д. Се, що пишу, зовсім не жарти, ані не вигадка: такі бюра тепер перейшли вже навіть до Европи і „спеців від роблення каси“ має вже сьогодня навіть і польський фільм.

„Сфордизування“ кінового мистецтва мусілоб у консеквенції довести се мистецтво до упадку, бо мистецтво не зносить вирахування на довшу міру. Специ замітили, що на ринку — мимо всіх їх старань, фільм зачинає тратити попит, що публика ним уже переситилася. Треба було дати щось нового, що робило би касу. І ось витягають з лямуса досить старі довоєнні винаходи звукового кіна, уліпшують їх, і — мабуть — позичивши на новий промисл кольосальні суми, пускають у світ звуковий фільм.

Введення сеї нової шабасової рибки звело кінове мистецтво на протяг повних двох літ до пересічної шміри, чогось харкітливого і безмежно латаного в будові, чогось складного неочеркненого, чогось схожого і на драму, і на балет, і на ревію, і на театр, і ніяк не нагадуючого справжнє кінове мистецтво. Не було ще нових артистів, не було ще вправних режисерів, не було навіть доброї машинерії. З легкої руки капіталісти викинули поза життєві скобки тисячі людського матеріялу, дотеперішних артистів і режисерів, та на їх місце поставили смішних нераз новиків. Таке викинення поза борт і приняття нового коштувало страшні суми, а в результаті дало — і справедливо — слабу касу. До того явилася ще й світова кріза, занепад проспериті, безробіття і т. п. Все те до краю надірвало капітали фільмових підприємців і ми тепер свідками, як усякі колишні міліонери повертають назад до брудних склепиків ґетта Ню-Йорку. Ось прим. недавній кіновий маґнат Ляскі отворив тепер — при допомозі добрих людей — якийсь маленький склепик. Ґазети час до часу приносять вісти про захитання сього чи того фільмового концерну. З овиду щезають славні ще недавно фільмові не лише зорі-старси, але й... виробництва, і т. д. В тій „останній годині“, судному дні американського фільму починаються дві речі: наворот до справжнього опанування фільмового мистецтва (значить: найдено вже відповідних людей), привернення кіну справді мистецьких йому лише властивих вартостей, і „нова фільмова політика“ кінопотентатів.

Щодо першого навороту, то він досить публиці ясний. Звуковість фільму, невільниче зближення фільму до опери й оперети, дуже обмежено. Подекуди сю звуковість зведено просто до ролі колишніх написів. Дехто з визначних творців фільму, прим. Чарлі Чаплін, не бачить майже ніяких виглядів для звуковости в майбутньому. Вернули назад старі режисери, вертають поволі славні зорії-артисти (хто не має доброго голосу, находить собі заступника, а сам лише маркує устами голос), словом з революції робиться звичайна дурна демократична (а властиво капіталістична) республика. Та...

Кажуть, що революція се така мама, що на друге снідання зїдає власні діти. „Звукову“ революцію зробили американські капіталісти і вона їх помалу матеріяльно зїдає. Щоб вирятуватися з опресії спритні Жидки поїхали за помочею до... Европи, а властиво до її невластивої частини: большевицької „замериканізованої“ Росії.

Побачили там дива: ідеольоґічний фільм, сильно тенденційний, без зоріїв, зате з прекрасно зорґанізованою масою артистів. Пізнали там своїх земляків-режисерів: Айзенштайна, Трауберґа, Рафеса, Ґрінфельда й ін. Побачили божевільне темпо радбудівництва: Маґнетоґорск, Днепрострой, Кузнецкострой і ін. Машиновість мусіла „Американцям“ заімпонувати. Приняття у товаришки Каменев-Розенфельдової з ВОКС-а, шовки й дорогоцінности товаришки Луначарської, „наука“ товаришів Вельмана, Луначарського й под. мусіли „Американцям“ доказати, що і в большевиків можна добре жити деяким спецам від совполітики й совкультури.

Вже Бердяєв сказав, що соціялісти се властиво капіталісти „ін потенція“. Не знаю, чи американські прогульковці читали сі слова Бердяєва, але певне, що мусіли вичути їх настрій у декого з пролетарів, прим. у товариша Ґоркого, який на всі заставки хвалить пролетарію, а сам три чверти року мешкає на Капрі як бл. п. цісарі та міліонери...

А потім... Ніж був на горлі, бенкеле в роботі... А товариші земляки-режисери так переконували... А товаришка Розенфельдова така була приємна. — Ну, — повернули „Американці“ до Америки, навернені повернули, — не сказали ні слова реклямовим режисерам про своє навернення, лише з... новими капіталами взялися до нового діла: завели „нову фільмову політику“.

Скаже хтось: „що верзете про якісь нові протоколи мудрців Сіону“. Не вірю в „протоколи“, та вистарчає мені бачити наслідки. З досвіду знаю, що наслідків без причини не буває, — отже і нова фільмова політика, по поїздках у большевію, мусіла мати якісь свої „протоколи мудрців ВОКС-а“, гарного товариства для здобування большевизмови інтеліґентної верхівки небольшевицьких країн[1]). — Колиж мій противник таки в ті протоколи не вірить, то остає йому хіба віра, що капіталрекіни фільму... навернулися на большевицьку віру. Я — з двох казок вибираю ту, яка вимагає від мене менчого зусилля уяви...

Стефанія Загорска, ліберальна рецензентка фільмового відділу в лівих, моцно „Воксом“ задихаючих „Вядомосьцях Літерацкіх“, пише про „нову фільмову політику“ капіталрекінів таке: „Америка хіба в день перед революцією... криваві знаки появляються на фільмовому небі... грізний і незрозумілий здається нам не факт, що Ван Дайк, славний режисер, зробив фільм, що ілюструє корупцію... се можнаб іще зрозуміти. Та нечувані перспективи отвираються, коли побіч Ван Дайка поставити вічно ревучого льва (марку) „Метро-Ґольдвін-Меер“. Чи знаєте, що воно значить? Се значить, що тут річ уже не про режисерський порив, а за програму фільмової політики, за фільм для мас, який іде в міліони і для міліонів (людей) призначений. Се значить, що американським масам треба саме такого фільму, який зірвав би всяку омману, відкрив гниючі ґидкі рани і злочини... Чи тямите кілько літ Америка годувала нас ідеалом полісмена, сторожа чесноти й моралі, — кілько літ поняття судді чи присуду було рівнозначне з непомильністю незрушимого абсолютного добра? Здавалося, що те відношення наївного довіря до влади се справді якась незмінна складова прикмета американського характеру... А тепер Америка майже офіціяльна, Америка великофільмова, пускає у світ визнання злочину...“ І дальше про один з тих фільмів нової політики: „...Не пригадую собі ніякого іншого (фільму), якого реалізм мав би таке актуальне напрямлення, суспільно важне, яке викликувалоб у видця не лиш освідомлення, не лише якийсь пасивний чуттевий стан, але який наче стрясав би його чуттево-моторичними центрами й витворював напин реакції, активного обурення...“ („Вяд. Літ.“ ч. 475).

Російська большевицька революція не булаб ніколи вдалася, якби не пасивне дефетистичне типово східне напрямлення російської психіки. А таке дефетистичне напрямлення виробило в Росіян головно виховання інтеліґентної верхівки на творах азіятських „ґеніїв“: Толстого, Достоєвського, Андреєва і їм под. Такий дефетист-обломовець почуває себе десперадом[2]) суспільности, його душевне наставлення повстає проти природного права. Такий десперадо тратить ціль в житті, стає рабом своїх гонів. Вониж ведуть його очевидно по лінії менчого опору, отже по лінії гріха. Наставлення душі на гріх, се піддання її волі сатани, зглядно в теперішний момент: большевицьким ватажкам.

Большевики обіцюють, що „на горе всім буржуям світовий пожар“ роздують. Невдатні спроби большевицької революції в Німеччині й Мадярщині доказали їм, що психіка Заходу ріжна від російської наплевательної точки зре-

[1]) „Єхалі баяре із Новаґорода, Срубілі берьозушку в четире топора“: кіно, театр, літературу і пресу. Берьозушку — душу Заходу.

[2]) = виметень, назва середне-американських бандитів, по професії... революціонерів.

нія... Отже товариші взяли на розум і роблять на Заході нову пропаґанду. Здобувають ВОКС-ом еліту ліберального Заходу, всяких Роллянів, Барбюсів, Айнштайнів, Шовів, Каден Бандровських, Студинських, Крушельницьких і ін. прихильників обильної їди й обильних титулів. Пропаґується ріжні братні вспулжиця, взаїмне „пізнавання“, спільні турне і прогульки, „наукові з'їзди“, словом: навязання „культурних звязків“ з Заходом.

А що ліберальна еліта на Заході щораз то більше тратить популярність в масах, то крім неї товариші стараються здобути ще собі американський фільм до своєї пропаґанди дефетизму й обломовщини. Новий американський фільм має виховати не лиш інтеліґентів, але й маси Заходу в російськім нігілізмі, обоженню злочинця, обоженню бунту для самого бунту (славне руське „душа баліт“... і биття зеркал), обоженню маси в протиставлення одиниці, приниженню й опльованню релігії, моралі, традиції, авторитету, держави. Рекіни капіталу за большевицькі гроші проповідують усе те широким масам прихильників кіна. Згадаймо для приміру кілька назв фільмів зроджених з духа „нової фільмової політики“. „Дивний дім“ осмішує побожних людей, даючи замісць них девотів та—як також фільм „Люди в готелі“, — представляє безцільність людського життя. „Франкенштайн“, „Остров доктора Моро“, „Морд при вул. Морг“ і всякі фільми в дусі „Людина-малпа“ зводять чоловіка до ролі звірини, без цілі в житті, без моралі. „Дивогляди“, „Франкенштайн“, „Сміх у пеклі“, „Смолоскип“, „Скарамуш“ і ін. проповідують бунт, ненависть до правдивої влади й обоження всього неприродного збоченого і покривдженого не лише людьми, а й природою. — „Князь Дракула“, „Франкенштайн“, „Остров доктора Моро“ заступають обявлену релігію забобоном згл. дарвінівським розумінням життя. „Нічні суди“, „Сміх у пеклі“ та всякі под. фільми про злочини й суди проповідують просто садистичні нахили й крайню брутальність впарі з повним осмішенням влади. — І т. д., і т. д.

По рецепті: „в першій пропаґанді злого йде про відвернення людини від живого, дійсного, суспільного, душевного... для ворогів правди буде корисним усе недійсне, сензаційне, хаотичне — одним словом виїмкове для часу, місця, душі. Отже перший крок, це розбудження душі до незвичайного, несущного — інакше: здеправування уяви... все те подане в „невтральнім“ сосі. Опісля розбуджується почування, як стімули волі, щоб хотіти цього недійсного, а відвернутися від життевого, сущного. Будиться еґоцентризм, нищиться суспільний нерв — одним словом — відбарвлюється, „невтралізується“ людську душу, робиться її філістерською (в правдивім розумінні того слова), літеплою. Це перший степень, так би мовити: півнаркоза, десинзибілізація... Ціллю такого стану: вбиття нерву публичної опінії на індивідуальну совість. „Не тржеба сен нічему дзівіць“.

Дальше будиться вже нові ідеали: „гордість і ненависть до Бога, згл. зневіра до людей, ненависть до родини й суспільности, вбивство, нечистота, крадіж, чужолоство... візитівка з титулами сатани. Колиж „культура й поступ“ полягають на таких „ідеалах“, то не диво, що душа сучасного“... видця кіна... „стає душею справжнього христопродавця Юди“. І щож лекшого для людини, яка має такі „ідеали“, як продати свої здібности большевикам, тоб то людям, найбільш для такого ідеалу підходячим?[3]).

[3]) „*С. Л.* Як і кого виховує сучасна преса й література“.

Не диво, що зпоміж сталих видців таких фільмів вийде опісля два роди потрібних большевизмови типів: десинзибілізованих психічно рабів „обломовців“ — і бунтарних „нахалів“ чекістів „ін спе“.

Щоб завершити те виховання на рабів сатани не вистарчать самі фільми покрою „нової фільмової політики“. Треба ще чогось сильнішого від них, якогось їх завершення, синтези.

Товаришка Стеф. Загорска з еліти „Вядомосьці Літерацкіх“ (злі язики називають їх „Вяд. Сексуальне“, а вони самі надали собі жартівливу назву „Ядом Моські Літерацке“) пише дальше про фільм майбутнього таке: „Треба фільму, який би великими буквами щось кричав, чогось хотів, про щось переконував і до чогось зміряв. Який накидував би проблеми й розвивав візії-проекти їх розвитку. Який би врізувався в актуальне життя, в його найбільш тверді й найбільш болючі проблеми. Проївся чистий артизм і мутна невтральність. Треба програмовости“ („В. Л.“ ч. 473). Знаємо, товаришко. По американському фільмі з духа „нової фільмової політики“ прийде такий фільм, якого ви хочете. Він уже навіть є: в останнім півроці 1933 р. висвітлено в польських кінах 12 фільмів... большевицької продукції...[4])

Славетний американський фільм духа „нової фільмової політики“ і програмовий тенденційний большевицький фільм се діти одного духа: Сатани-Маммона. І ясне обличча американського доктора Джекіля кожної хвилини може перемінитися в злочинну чорну звірську морду містера Гайда. А порошок і рецепта на переміну м-ра Гайда назад у д-ра Джекіля — загубилися. Чи може радше горять в огні незгримім пекла, звідки нема ніякої сполуки з небом.

омм.

[4]) Про їх наставлення, програмовість і т. д. писав я в 13 ч. „Нової Зорі“ в статті п. з „Большевицький фільм“.

Бандити вбивають невідомими ґазами

З Марсилії доносять: Сими днями відбувся тут напад бандитів, котрі вживали удушливих ґазів ще недослідженого хемічного складу. Було се так: Громадянин Жан Дебійо лежав собі вечером в ліжку і читав ґазету на сон. Нараз почув сильний запах ґазу. А що він напевно знав, що ґазовий кран був сильно закручений, отже не міг зрозуміти, відки береться все сильніший запах ґазу. Втім почув шум на сходах. Дебійо встав з ліжка і наблизився до дверей. Тут запримітив, що в дверах були проверчені невеличкі дірки, через котрі пробиралася в його помешкання якась біла вонюча й удушлива мрака. Дебійо скоро відчинив двері й міг ще зауважити, як по сходах утікали три незнані постаті.

Маленький фейлетон

Як лічити вкушенкя гадюки

З усіх усюдів повідомляють про численну появу їдовитих гадюк та про випадки смерти внаслідок їх укушення. Тому треба знати, як лічитися на випадок укушення. Коли нема де близько лікаря або аптики, треба підвязати вкушене місце так, щоб отруя не розходилася. Потім треба отворити рану і виссати їдь та виплювати її. Можна припалювати вкушене місце азотовим квасом або вприскувати в рану хльорну воду. Лікарі дораджують упити хорого алькоголем, щоби не відчував млости, а крім цього тому, що алькоголь помагає орґанізмові протиділати отруї. Добре є дати хорому пити чорну каву або чай, щоб отруя виходила з мочею.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець приняв на спеціяльній авдієнції кардинала Петра Ляфонтена, венецького патріярха, іменованого папським делеґатом на свято оборони Відня.

Українці на XIII Міжнароднім Конґресі Студентів-Католиків. В Люксембурґу відбувся в днях 5—11 ц. м. XIII Міжнародній Конґрес Студентів-Католиків, „Пакс Романа“. В тому конґресі взяло участь 300 делеґатів з 20 ріжних країв. Українська делеґація складалася з чотирох членів. В понеділок, 7 ц. м. відправлено для цілого конґресу Службу Божу в українсько-католицькому обряді. Підчас проповіді звернув священик увагу всіх присутних на страшні події на радянській Україні. При сій нагоді українська делеґація роздала присутним переведений на французьку мову заклик українських католицьких владик до культурного світа в справі подій на радянській Україні. Делеґації всіх країв склали на руки українських заступників вискази щирого співчуття з причини терору, який лютує над українським населенням на Радянщині. (УКБЮРО Лондон).

Нове величаве видання Св. Письма приготував славний Інститут Ґрафічного Мистецтва в м. Берґамо. Передмову написав медіолянський митрополит кард. Шустер. Се велика богато ілюстрована книжка, має 440 ст. і 141 таблиць з репродукціями архитворів релігійного мистецтва всіх часів і напрямів, що ілюструють текст. В найблизшім часі сей твір зложать в дарі Св. Вітцеві.

Комісія стверджень в Люрді урядово ствердила нагле подужання Іванни Юґе з Бульонь-сір-мер дня 29. 7. 1931. Подужання провірила комісія в 1931 р., 1932 і наконець в 1933 р.

Літний катол. університет на Мадярщині має 300 слухачів. На викладах професори розбирають подрібно актуальні питання з богословії, історії й суспільних наук.

Католицька Акція на Мадярщині надзвичайно діяльна. На чолі суспільної секції стоїть б. преміер Гусар. Ся секція займається робітниками, дбає про наукову й популярну літературу на суспільні теми.

Португалія тепер наскрізь католицька. Португальці беруть щораз то більшу участь у рел. житті та дуже дбають про катол. пресу, театр і кіно. Наміряють побудувати велику катол. радіостацію. Велике число лікарів по реколекціях у Фатімі рішило оснувати стоваришення катол. лікарів у Португалії. В Ковілі повстане катол. ліцей суспільних наук.

За поворотом до катол. Церкви. 350 пасторів англіканської Церкви оповістило маніфест. В нім стверджують, що одинокий вихід з хаосу, в який попала англіканська Церква, се поворот до католицької Церкви. Ся відозва викликала в цілій Англії велике враження.

Навернувся славний англійський письменник Арнольд Лен (Lunn). Навернення викликало в англійських кругах сильне враження.

Суспільний тиждень канадійських католиків відбувся в днях від 13 до 19 серпня с. р.

В Аммані (столиця Зайорданії) мелхітський архіеп. Павло Сальман посвятив церкву св. Петра й Павла, побудовану коштом Ап. Престола. Св. Отець дав гроші також на інші тамошні церкви й каплиці. Православні Мелхіти Зайорданії навертаються дальше в значнім числі.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПЕРЕД ЗНЕСЕННЯМ ДОРАЗОВОГО ПОСТУПОВАННЯ? У Варшаві ходять чутки в колах суддів, що доразове поступовання буде знесене. Се малоби наступити від 1 жовтня с. р. („Курер Львовскі“).

В БЕРЛІНІ увязнили 10-ох Українців на донос московських націонал-соціялістів. 8-ох випустили зараз, двох задержали.

IX-ИЙ КОНҐРЕС ЕВРОПЕЙСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ відбудеться в Берні у Швайцарії в днях від 18 до 20 вересня с. р.

МОСКВА ЗАБОРОНЯЄ ЧУЖИМ ЖУРНАЛІСТАМ ВИЇЗДИТИ В ГЛИБИНУ КРАЮ. Як подає з Москви кореспондент „Дейлі Телеґрафа“, радянська влада скликала недавно тому всіх чужинецьких кореспондентів в Москві на конференцію і заявила їм, що журналістам чужих держав забороняється виїздити поза межі московського району, хіба що одержать на се спеціяльний дозвіл. Заборону видано тому, що один з англійських кореспондентів відвідав недавно самочинно Україну, Кубань і Північний Кавказ і подав до свойого часопису вістку про страшний голод і невдоволення населення радянською владою. (УКБЮРО Лондон).

НОВИЙ ДЕКРЕТ СТАЛІНА Й МОЛОТОВА обнизив на половину членські вкладки до комуністичної партії і професійних союзів. Рівночасно сей декрет заборонив усякі „добровільні“ збірки серед умових і фізичних робітників. Сей декрет має велике політичне значіння, бо надмірні обтинання заробків викликували загальне невдоволення в „раю“.

ЛУНАЧАРСЬКИЙ, б. нарком освіти, має бути совітським амбасадором в Еспанії. Еспанське правительство Азани мало на се пристати.

В ЦІЛІЙ НІМЕЧЧИНІ відбуваються дальше ревізії та увязнення серед комуністів.

ДВА ҐІТЛЄРІВЦІ побили совітського урядника, торговельного представника Ґрешіна за те, що він не поздоровив прапору ґітлерівської пробоєвої частини. Після побиття напасники маширували дальше в рядах, тому поліція не увязнила їх. Совітський амбасадор в Берліні зложив протест в німецькім міністерстві закордонних справ.

У ВЕСТФАЛІЇ в місцевости Гавм відбулася велика маніфестація проти версальського договору й Польщі під кличем: „Як Рен так і Висла мусять бути німецькі“.

НАД ФРАНЦУЗЬКОЮ ҐРАНИЦЕЮ в м. Нідервальде відбудуться великі пропаґандові маніфестації 350.000 ґітлерівців. Буде промовляти Ґітлер, що прилетить літаком з Таненберґу, де візьме участь у святі з приводу роковин побіди Ґінденбурґа над російською армією (ПАТ).

ФРАНЦІЯ буде домагатися від Роземного Трибуналу в Газі, щоби Польща, Фінляндія й Ромунія заплатили частину російських передвоєнних довгів.

В ПАРИЖІ підчас пожежі викрили припадково великий склад зброї й аґітаційної комуністичної літератури. Поліція викрила склад карабінів, револьверів, амуніції, тисячі брошур і відозв. При тім відкрили сліди комуністичної аґітації у війську й листу комуністичних аґітаторів у Франції та її кольоній в північній Африці.

ФРАНЦУСЬКА ПРЕСА пише з приводу візити Дольфуса в Римі, що Муссоліні хоче скріпити своє становище як арбітра в середній Европі.

НОВИНКИ

VII-ий Міжнародний Конґрес Істориків розпочав свої наради у Варшаві 21. с. м. при участи понад 1000 істориків з 31 країв. З Українців беруть участь: о. ігумен д-р Йосафат Скрутень ЧСВВ, д-р Мирон Кордуба, д-р Іляріон Свенціцький, д-р Ярослав Пастернак, д-р Микола Чубатий і д-р Роман Зубик.

Зелізничі знижки для шкільної молоді. Міністерство зелізниць завело окремі пільгові зелізничі білети для шкільної молоді на час від 20 до 31 серпня с. р.

Зміни назв улиць і площ у Львові. Львівський магістрат хоче змінити назви 109 вулиць і площ у Львові. Найважніші зміни були би такі: Цлову пл. переіменують на пл. Еписк. Бандурского, пл. Трибунальську на гетьм. Яблоновского, пл. перед гол. двірцем — досі без назви — на Вільсона, пл. Академічну на Фредри, вул. Фредри на в. Ґощиньского, в. Сенаторську на Падеревского, в. Глинянську на Т. Голуфка, і п. Богато українських назв вулиць у громадах прилучених до великого Львова касують, а на їх місце надають польські назви. Лише вулицю Генінґа переіменували на вул. Гетьмана Сагайдачного.

Повітове Свято в память о. М. Шашкевича відбулося в Рудках. По Службі Божій до панахиди стануло 12 священиків. Відповідну проповідь виголосив о. декан Гринишин з Коропужа. Відтак відбувся концерт в Нар. Домі. Вступне слово виголосив дир. Ю. Пастернак, реферат богослов І. Лопатчак. Потім виступили хори та орхестра. Всі точки випали якслід.

Читальня „Просвіти“ в Калуші уладжує дня 27. VII. с. р. ювилейне свято з приводу свойого 50-літного істнування. Програма свята: о год. 10 Служба Божа в місцевій парохіяльній церкві з проповідю; о год. 5 попол. панахида в церкві по бл. п. членах читальні; о год. 6 попол. святочна академія в салі Народнього Дому.

ДЕ ВАЛЄРА, щоби спараліжувати акцію фашистівських „синіх сорочок“, розпочав сам велику пропаґандову акцію.

В ІРЛЯНДІЇ відбулися маніфестації „синіх сорочок“. В Кебліні ІРА (ірляндська республиканська армія) уладила контрманіфестцію. Поліція замкнула вулиці кордонами та не допустила до поважніших інцидентів. В Корку відчитали відручне письмо ґен. О'Доффі, вожда ірляндських фашистів. В нім ґен. О'Доффі заявляє, що не перестане боротьби, доки не повстане вільна ірляндська держава, котра забезпечить усім горожанам лад і опіку.

НАФТОВІ ПРОМИСЛОВЦІ в Злучених Державах Півн. Америки приняли кодекс праці Росвелта, кажучи, що вони зробили се з патріотичних оглядів.

В СТОЛИЦІ УРУҐВАЮ, Монтевідео, власти викрили терористичний заговір на президента Терра. Замах мали виконати підчас відкриття національного зібрання.

В ІРАКУ вбили 300 Ассирійців. У звязку з великим напруженням в Іраку премієр Мекдоналд перервав відпустку і приїхав до Лондону, щоб особисто занятися справами Іраку.

ЯПОНСЬКИЙ представник в Парижі зложив французькому правительству ноту з застереженнями проти окупації Францією островів на Великім Океані між Індокитаєм і Филипинами.

ҐАНДІ У ШПИТАЛІ. З приводу великого ослаблення Ґандія перевезли до цивільного шпиталя, бо в тюремнім шпиталі не було необхідної лікарської опіки.

Староство в Ліську заборонило заложити читальню „Просвіти“ в Скороднім.

Україна-Ольдбої 8:0 (4:0). „Україна“ мала велику перевагу. Ворота стрілили: Воробець 3, Маґоцький 2, Кльош 2 і Лапчук 1.

Направа доріг розпочалася за гроші з Фонду Праці. Направляють дороги Львів—Яворів, Львів—Любінь і Львів—Глиняни. В найблизшім часі розпічнеться направа доріг Львів—Радехів і Львів—Жовква. Перед зимою мають перевести направу доріг Львів—Бібрка і Львів—Бруховичі крізь Рясну Польську. При всіх тих роботах має заняття 370 робітників.

В Самборі відбудеться процес за напад на почтовий уряд у Трускавці, що відбувся кільканацять днів перед вбивством пос. Голуфка. Перед судом стануть обвинувачені в нападі на почту в Трускавці Михайло Лабавка, Петро Гуцуляк, Евген Петрів і Михайло Ільків.

В Надвірнянщині неспокійно. „Курер Львовскі“ ч. 234 пише: „Зі Станиславова повідомляють: На терені пов. Надвірна увязнено 12 осібняків в туристичних одягах між громадами Пасічна і Пнів, де відбувалася концентрація членів ОУН. При ревізії найдено: 9 револьверів, ручні ґранати, около 150 револьверових набоїв, запали, бензину, сірчаний квас, бандажі, вату, компас, мапи, штилети і т. п. Через придержання тих осібняків ударемнено саботаж на ширшу скалю. Між придержаними є осібняки з ріжних сторін, навіть з Волині. Командантом сеї групи є Юрій Онишкевич, урядник Т-ва „Дністер“ у Львові. Слідство веде прокуратура в Станиславові“.

В с. Лучиці, пов. Сокаль, поліція перевела ревізію у селянина Клима Придонока. Найдено більшу скількість літератури ОУН, в тім кілька бюлетенів краєвої екзекутиви ОУН. У звязку з тим увязнено К. Придонока, Володимира Кароля і Гриця Орчуна. („Хвіля“ ч. 5180).

В с. Ятвяги, пов. Бібрка, незнані справники зняли шкільний шильд, табличку з польським написом: „Ту мешка начельнік ґміни“ та зігнули герб з орлом на місцевім ґютюневім склепі купця Райтмана. Шильд школи й таблицю найшли ушкоджені.

Горять стирти. В громаді Кривиці, пов. Рава Руська, вибухла пожежа. Згоріли дві стодоли зі збіжжам і 17 стирт збіжжа в полі. На фільварку Хатовиці в пов. Сокаль огонь знищив 3 стирти збіжжа.

В Обертині, пов. Городенка, перун ударив у два будинки, які згоріли разом зі збіжжам.

В Печеніжинщині дики роблять великі шкоди на полях.

На українському університеті в Празі зорґанізовано в літнім півроці 1933 при катедрі економічних наук під проводом відомого нашого економіста, проф. О. Мицюка, семинар соц. економіки закарпат. України, який викликав велике зацікавлення як серед нашого студентства, яке студіює на високих школах у Празі, так і серед нашого старшого громадянства. На семинарі відбулися реферати на такі теми: соц. економічний побут закарпатського села Горінчева та буковинського села Лужани (порівнання), скотоводство Закарпаття, проблєма мови і народности на Закарпатті і т. д.

Велика буря пройшла над табором 43.000 молодих ґітлерівців у Монахові, які мали там свій злет. Буря позривала шатра й повиривала дерева. Один учасник злету погиб, 6 одержало смертельні рани. Около 250 учасників злету має лекші рани й потовчення.

Перепони для студентів-чужинців в Австрії. Австрійське правительство оповістило розпорядок, яким утруднило принимання закордонних студентів на високі школи в Австрії. Кождий закордонний студент має наново вписатися. Щойно з початком жовтня дістане повідомлення, чи його приняли. Сей розпорядок звернений проти масового допливу гітлерівських студентів з Німеччини.

Пруський міністр освіти розширив розпорядок про виключення з усіх шкіл студентів запідозрених у комунізмі також і на молодь орієнтації признаної за ліву та протидержавну, головно на пацифістів. Всі ректорати дістануть дорадників зпоміж нац.-соц. студентства, яких завданням буде видавати опінію в справі видалювання політично непевних студентів.

XVIII-ий сіоністичний конґрес відкрили у Празі при великій участи Жидів з цілого світа. Президент Соколов виголосив велику інавґураційну промову.

На Ямайці погибло в часі повені 100 осіб.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Нові українські кооперативи. Дирекція РСУК-а приняла в члени т-ва 21 нових кооператив: 5 „Районових Молочарень“,: Добрівляни, пов. Дрогобич, Стронятин, Гряда, пов. Львів, Саджава, пов. Станиславів і Буцнів, пов. Тернопіль; 2 „Українські Райфайзенки“: Олешів і Хвастів, пов. Золочів; госп. спож. кооп. „Вигода“, Шибалин, пов. Бережани; кооп. для закупу і збуту „Відродження“, Тужилів пов. Калуш; спож. кооп. „Згода“, Руда сірецька, пов. Камінка Стр., кооп. „Єдність“, Зазулинці, пов. Коломия; кред. кооп. „Нове Життя“, Сокиринці; кред. кооп. „Українська Ощадність“, Босири, пов. Копичинці; спож. кооп. „Поступ“, Дроздні, пов. Ковель; кооп. „Український Робітничий Дім“, Львів; видавн. кооп. „Мета“, Львів; зар. кооп. „Єдність“, Чорний Потік, пов. Надвірна; кред. кооп. „Поміч“, Теляче, пов. Підгайці; с-ка для закупу і збуту „Український Народний Дім“, Пшеничники, пов. Товмач; кооп. „Любов“, Жукотин; кооп. „Маґура“, Лімна, пов. Турка н/Стр.

Парцеляція в 1934 р. Розпорядок ради міністрів про парцеляційний плян передбачує на 1934 р. розпарцельования 75.000 гектарів, з того 25.000 га державних ґрунтів і 50.000 га ґрунтів Рільного Банку та приватних власників. У львівській земській окрузі мають розпарцелювати 2.500 га приватних, в тернопільській 8.000 га приватних, в луцькій 5.100 га державних і 4.000 га приватних ґрунтів.

Недобір скарбу Польщі за липень виносить 26,200.000 зол. Доходи принесли 142,800.000 зол., розходи виносили 169,000.000 зол.

Нові 10-золотівки. Державна монетарня вибила перші срібні памяткові 10-золотівки з портретом короля Собіського. Вони появляться в обігу у вересні с. р.

За 1 кґ. цукру з Польщі Анґлійці платять около 20 сот. А кілько ми?

Німецькі Східні Ярмарки відкрили торжественно в Кеніґсберґу 20 с. м. при участи представників німецького правительства, райхсвери, ріжних властей і установ. М. і. був німецький амбасадор в Москві Дірксен.

Збіжева конференція почалася в Лондоні при участи представників 31 країв. Головою конференції вибрали канадійського делеґата Бенета.

Кооперативна статистика. В 1932 р. було в 29 краях (разом з СССР) 68.000 споживчих кооператив з 90,000.000 членів. Число мешканців тих країв виносить около 656,000.000. Пересічно кождий 7-ий мешканець є членом кооператив. Обороти тих всіх кооператив виносили 62 міліярди швайц. франків.

Американські фармери в полудневих стейтах Злучених Держав Півн. Америки цілковито зруйновані. Деякі фарми, що приносили 20.000 долярів річно, тепер стоять облогом. Цілі фарми разом з господарським знаряддям віднаймають за 10 долярів місячно. Зате в околицях Нюйорку фармерам поводиться далеко краще.

Товарові літаки. Між східним і західним побережжам Північної Америки заведено реґулярну комунікацію літаків, що перевозять товари. Кождий товаровий літак перевозить 456 кґ. тягару. Простір між містами Нюйорк і Лос Енджелос літак перелітає в 17 годинах. Поїзд потребує на переїзд сего простору 5 днів і 5 ночей.

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр у приватних оборотах 6.53 зол. Банк Польський платив 6.48 зол. Міжн. курс 6.55 зол. Зол. доляр 9.05 зол.; канад. доляр 6 зол.; нім. марка 2.11; 100 чеських корон 25.50—26; 100 франц. франків 34.90—35 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: пшениця двірська 20—20.50; жито 17.75; ячмінь 12.50; овес 10.50; гречка 14; кукурудза 18; фасоля біла 20; фасоля краса 16; горох пільний 22.50; просо 29; лен 40; макух льн. 18; вика чорна 10; бобик 10.50; лубін синій 9.25; конюшина черв. 80—100; мак синій 190; ґрис пшен. 6.75—7; ґрис житн. 5.75—6 зол. — Оживлені обороти пшеницею, житом, мукою пшеничною та житною. Тенденція назагал удержана.

НАБІЛ: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла дес. 2.70 зол., за 1 л. молока 17 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 3.40 зол. Тенденція на масло та сметану вдержана, на яйця звишкова, на молоко слаба.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ҐРИГОРІЙ ХОМИШИН,

Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. — Ціна 2·50, з пересилкою зол. 2·80. Можна набути в Адмін. „Н. Зорі“, Львів, Сташіца 8. І. за попереднім надісланням готівки.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

ВДОВА ПО СВЯЩЕНИКУ прийме на станцію учеників або учениці. — Личаківська 15, двері 60. сходи IV.

Загальні Збори Брацтва св. Ольги в Станиславові відбудуться дня 5 вересня 1933 р. в катедральній салі з таким порядком: о год. 8 рано Служба Божа за померших Членів; о год. 3 пополудні Загальні Збори: 1. Отворення Зборів і відчитання протоколу з попередних Зборів. 2. Звіт з діяльности і рахунків. 3. Вибір Управи, заступників і Контрольної Комсії. 4. Внески.

ПЕРШОРЯДНИЙ САЛЬОН КРАВЕЦТВА МУЖЕСЬКОГО

СТЄПАН МЕЛЬНИК

ЛЬВІВ, КОСТЕЛЬНА 8.

(Фронтовий склеп).

Курси українознавства

ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ ГОСПОДАРСЬКІЙ АКАДЕМІЇ В ПОДЄБРАДАХ.

МЕТА КУРСІВ: Дати позаочно методою навчання систематичне знання, необхідне кождому свідомому Українцеві.

НА КУРСАХ ВИКЛАДАТИМУТЬ ПРЕДМЕТИ:

Історія України, українська мова, історія української літератури, українська культура, фізична ґеоґрафія України, економічна ґеоґрафія України, історія українського громадського руху XX століття, націольоґія. — Для викладів на курсах, крім професорів Української Господарської Академії, запрошуються видатних фахівців, професорів високих шкіл, зокрема професорів Українського Університету і Українського Педаґоґічного Інституту в Празі.

Курси триватимуть 3 семестри.

Після закінчення, курсанти дістають належні свідоцтва.

За інформаціями звертатись:

Ukrajinská Hospodařská Akademie,
Pedĕbrady — Tchécoslovaquie,

або Товариство „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ (Львів, Ринок 10).

КІНА

АДРІЯ: Крізь дикий Курдистан.
АТЛЯНТИК нечинне до 14. VIII. з причини реконструкції.
КАСІНО: Таємний острів (барвна фільма).
КОПЕРНИК: Остання виправа і Велика клітка.
МАРУСЕНЬКА: Остання виправа і Велика клітка.
МІРАЖ: Капітан маринарки.
МУЗА: Люди за решіткою.
ПАЛЯС: Міліонери забавляються.
СТИЛЕВЕ нечинне з причини реконструкції.
УТІХА: Перемога Чорного Джека й ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя 27 серпня 1933. Ч. 64 (662).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіця ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 105.867.

Чистка в червоній армії на Україні

З Київа повідомляють: Київське ГПУ увязнило богато старшин та відставило їх до Москви в окремих поїздах під зміцненою охороною військ спеціяльного призначення. При трусах в касарнях найшли в більшій скількости нелеґальну літературу, спрямовану проти Сталіна. Цілі військові частини висилають в Московщину, звідки присилають на Україну надійні частини. Таку саму „чистку" перевели в Харкові, Полтаві та в Кременчузі. На поміч українським чекістам прислали досвідчених чекістів з Москви. В київській військовій окрузі переведено масові зміни серед старшинського складу. Богато українських старшин вислали до сибірських концентраційних таборів.

Сумерк міжнароднього соціялізму

В Парижі відбувається тепер надзвичайний конґрес II. Інтернаціоналу. Він займається головно справами австрійськими та німецькими. Анґлійський делеґат предложив скликати для тих справ надзвичайну сесію Союзу Народів. Американська делеґація виступила з проектом спільної боротьби проти фашизму разом з комуністами. Французький соціяліст Ренодель в імени своєї ґрупи зложив заяву, в которій висловився за правом Франції приготувати свою оборону на випадок війни. Італійський делеґат Ненні висунув тяжкі закиди супроти німецької соц.-демократії. Німецьким соціялістам закидають прямо трусливість і дезерцію зі становищ в найважнішій хвилі. „Ля Ліберте" пише: „Сей конґрес се яркий доказ стопроцентового банкроцтва II. Інтернаціоналу тай взагалі самої ідеї соціялізму".

Еспанія на вулькані

З Парижа повідомляють, що в Мадриті викрили широко розгалужену заговірну орґанізацію, котра шляхом збройного замаху намагалася повалити правительство й обняти уряд в краю. В Мадриті й Севіллі вибухли страйки. В Севіллі проголошено военний стан. Майже щоденно доходить до сутичок між ґрупами комуністів і поліцією. В провінції Карнере погибло 8 селян, кільканацять було тяжко ранених. В Андалюзії було 40 підпалів. Згоріло 160 забудовань і богато нового збіжа. В провінціях Мурція й Катальонія повторяються замахи комуністів на церкви. В одній місцевости страйкарі хотіли заняти церкву. Поліція стріляла до напасників, 4 убила, кільканацять ранила. В цілій Еспанії положення дуже напружене й непевне.

Розвязання орґанізації ірляндських фашистів

Ірляндське правительство заборонило належати до орґанізації „синіх сорочок" на терені цілої ірляндської держави. Рівночасно оповіщено виїмковий стан. Доразові суди будуть розглядати політичні справи осіб, обвинуваченых за участь в уличних заворушеннях і виступи проти публичної безпеки. Вони каратимуть смертю. Провідник „синіх сорочок", ґен. О'Доффі приняв зі спокоєм розвязання орґанізації ірляндських фашистів.

Інтернаціонал анархістів

ПАТ повідомляє зі Стокгольму: Як пише щоденник „Авфтонблядет" минулого тижня відбувся тайний конґрес анархістів зі скандинавських країв, Німеччини, Бельґії, Еспанії, Франції, Голяндії, Польщі й Португалії. На тім конґресі рішено створити новий анархістичний інтернаціонал. Найблизший конґрес анархістів відбудеться в Барцельоні літом 1934 р.

Розбройні пляни Росвелта

ПАТ повідомляє з Вашинґтону: На думку політичних кругів Росвелт займеться тепер справою світового розброєння. Твердять, що коли тільки перестане його абсорбувати внутрішне положення, вишле до Женеви Нормана Дейвіса з новими інструкціями. Сі інструкції йтимуть в напрямі позитивного закінчення розбройної конференції. Росвелт мав здержати наразі суми призначені на усучаснення армії аж до висліду розбройної конференції.

Різня асирійських христіян в Іраку

З Лондону повідомляють: Вигнаний з Іраку патріярх асирійських христіян Мар-Шімум прилетів літаком на Кипр. Він заявив, що положення христіян в Іраку розпучливе. Війська Іраку та Курди масакрують безпощадно асирійське населення, не виключаючи дітей ні жінок. Досі мали вирізати около 800 асирійських христіян. Патріярх заявив, що відповідальність за різню христіянського населення паде виключно на правительство Іраку. Тому домагається передати сю сумну справу до Союзу Народів.

Криваві бої в Мароку

Французька преса повідомляє, що завзяті бої з племенами Берберів у Високім Атлясі, що тривають вже понад місяць, коштували Францію 2 до 3 тисячі вбитих. Дикі берберійські племена обороняться розпучливо, стріляють до французьких військ зпоза кождої скали, в кождім гірськім просмику. Втрати тубильців виносять також до три тисячі вбитих.

Язва сарани в Африці

З Капштаду в полудневій Африці повідомляють про страшну язву, що загрожує плянтаціям цукрової трощі в Наталю. З краю Зулюсів летить хмара сарани довга на 5 км., широка на 3 км. Сарана перелетіла над рікою Тугеля та впала на плянтації цукрової трощі. Власти вислали на поборювання язви відділи поліції. Копають рови, що мають здержати похід сарани. Вислали більшу скількість нафти, котра по запаленню має здержати сарану.

Ваш побут на вакаціях буде затроєний журбою за Ваше мешкання в місті, якщо не обезпечите його від крадіжи з вломом в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20. — За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

НА ПОМІЧ

голодуючій Україні*)

В годину що з глибокою повагою й почуттям відповідальности взиває цивілізоване людство, росте обовязок, що кличе світову опінію на діло помочі. Ніякі спроби заперечення не можуть опрокинути дійсности, що сотки тисячів, а навіть міліони людей в СССР погибли з голоду в останніх місяцях. Сотки зворушаючих листів з голодних теренів СССР, передовсім з України та з північного Кавказу, таксамо звідомлення очевидців, в яких достовірність не можна сумніватися, описують жахливі подробиці траґедії, що діється тепер в СССР. Тут звертаю увагу на заклик Митрополита Андрея Шептицького та всіх Владик Галичини. В нім описується в зворушаючий спосіб жахливі терпіння населення на Україні. Також очевидець Анґлієць Ґаррет Джонс потверджує, що в деяких областях СССР вимерла з голоду четвертина населення. Ґенеральний секретар европейського конґресу національностей д-р Евальд Амменде оповістив меморіял. В нім на підставі автентичних інформацій з кругів ріжних національностей СССР, стверджує, що голодова катастрофа навістила в жахливий спосіб Росіян, Українців і всі народи СССР. Він виступив з предложенням прийти з поміччу погибаючому населенню СССР.

Вже нині стверджено, що катастрофа також тепер, в часі нових жнив, поступає дальше. Щоби заспокоїти потреби промислових центрів, як се отверто повідомляє совітська преса, селянам України й північного Кавказу відбирають силою нове збіжжа. Голодова катастрофа в СССР внаслідок сего дійде в найблизших місяцях до вершин і знов погибнуть міліони людей.

Довше мовчати про те, се значить збільшати невиносимо відповідальність цивілізованого світа у масовій смерти в СССР, нести вину за те, що в тім часі, коли цілі частини світа нищать надмір збіжжа та харчів, — населення в СССР гине голодовою смертю, при чому приходить до вбивання дітей і до людоїдства.

В імя вічно важних законів людства та любови ближнього підношу отсим голос до всіх, передовсім до тих світових орґанізацій, котрі працюють на службі гуманности й справедливости, щоби заки ще не запізно, започаткувати на понаднаціональній і понадвіро-

*) Заклик нашого Епископату з приводу голоду на Вел. Україні викликав в цілім світі велике вражіння. Сими днями появився у віденській пресі горячий заклик кард. Інніцера, архиепископа Відня. В попереднім ч. „Н. З." подали ми короткий зміст, тепер містимо повний текст заклику в перекладі як документ часу та вислів симпатії й співчуття кард. Інніцера для нашого народу. — Ред.

ісповідній основі діло помочі для міліонів людей, загрожених голодом в СССР. Сей заклик торкається передовсім міжнароднього Червоного Хреста й його орґанізації на цілій землі. Він торкається також всіх тих чинників, що сьогодня переговорюють про розбудову господарських взаємин з СССР. Нехай при переговорах покладуть в основу потреби ріжних областей СССР і домагаються від правительства СССР т. зв. гуманітарної клявзулі, що потреби місцевого населення будуть заспокоені.

Щоби розпочати допомогову акцію у Відні, запрошу в найблизших днях представників ріжних віроісповідань для заснування допомогового комітету.

Вставайте до спільного, братнього чину, заки ще не запізно! Так хоче Бог!

Кардинал-архиепископ
Д-р Теодор Інніцер.

Галицька Земля протестує

В Белзі відбулося 19. с. м. велике віче при участи понад 500 осіб з цілого повіту. По рефераті про положення наших братів за Збручем ухвалено одноголосно отсі резолюції:

1. Протестуємо перед цілим світом проти розбоїв і плянового виголоджування міліонів наших братів через московських окупантів на Великій Україні і при тому звертаємо увагу на московсько-більшовицьку загрозу, яка хоче знищити природну запору, якою для Европи є українська нація.

2. Закликаємо всіх Українців, а з першій черзі на зах.-українських землях до цілковитої ліквідації роботи московсько-большевицьких прислужників і унеможливлення провадити її на будуче.

3. Засилаємо наш братерський привіт нашим братам на Великій Україні і заявляємо, що віримо в остаточну й повну перемогу української визвольної Ідеї для якої хочемо жити і боротися.

4. Всі села белзького повіту взиваємо до скликування протестаційних віч, яких ціллю розкрити перед нашим громадянством всю облуду московських опришків і у хвилі великого горя зєднати його духово з братами на Великій Україні.

Войнилівщина протестує. Дня 13. с. м. відбулися у 17-ох селах войнилівської округи протестаційні анкети проти московських насильств на Великій Україні. Референтами були переважно студенти. По рефератах і дискусіях ухвалено у всіх 17 селах резолюції такого змісту:

1. Протестуємо проти неправного і насильного загарбання українських земель червоними наїздниками.

2. Протестуємо проти виголоджування та звірського нищення наших братів на Великій Україні.

3. Апелюємо до всіх культурних народів світа, щоби належно поступили супроти такого поведення червоного ката України.

4. Завзиваємо все наше громадянство в Ґаличині і за границею прилучуватися масово до нашого протесту.

5. Пересилаємо привіт та співчуття нашим братам на Великій Україні.

В с. Стронятин, пов. Львів, відбулося 20. с. м. протестаційне віче проти насильств червоної Москви над Україною. По рефераті мґр-а М. Хомяка принято одноголосно протестаційні резолюції.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

НАЦІОНАЛІСТИЧНА ІДЕОЛЬОҐІЯ „НОВОГО ЧАСУ“

Енцикліки й буллі Римських Папів у справі відношення між Церквою й державою*).

В останнім уступі попередної статті („Нова Зоря“ ч. 47) писав я загально про відношення Церкви й держави в світлі історичних подій і виказав, що ні в одній добі не було „папоцезаризму“. Рівнож зовсім неправдиве й ложне твердження автора статтей „В тіни хреста — і меча“, що

„Папоцезаризм так і залишився по нинішний день офіційною, доґматичною обовязуючою політичною системою католицизму“...

І хотяй під напором подій

„занадто вже очевидним зробився факт політичного визволення західно-европейських держав і націй зпід абсолютного панування католицької Церкви — аби затримати за собою в засаді всі папоцезарейські політичні привілеї висловлені в буллі „Унам санктам“ папська курія поставила т. зв. теорію привілеїв, силою котрої пояснюється і виправдується правну натуру політичного усамостійнення держави... Помимо тих уступок в користь „світа“ політичний католицизм аж по наші дні заєдно повертав на базу свого єдиновладництва, поновлював і притадував світові доґматичну виключність свого права на повне і ціле як духовне й світське панування“...

Як „переконуючий“ доказ того свого твердження цитує автор цілий ряд булль і енциклік Римських Папів. І так крім названої вже буллі Боніфатія VIII (1294—1303) „Унам Санктам“, згадує автор ще такі: Іннокентія X „Домус Деї“ з 1648; „Респіціентес омнія“, не кажучи, що се папи Пія IX не з 1. І., як подано в „Нов. Часі“, але з 1. IX. 1870 р.; відтак „Сіллябус еррорум“, на конець енцикліку п. з. „Конституціо Пастор Етернус“, не подаючи ні дати, ні папи, від котрого вона походилаб; впрочім зовсім слушно, бо така енцикліка не існує...

Вже по зіставленню тих булль та енциклік пізнати, що статті писав неук у тих справах, притім чоловік хитрий, який рахував на наївність і неграмотність своїх читачів. Він думав, що як наведе кілька латинських документів з фальшивими датами або й без дат, тоді його читачі роззявлять рота й подивлятимуть „велике“ знання та „очитання“ анонімного автора; а його заключення і брехні про „папоцезаризм“ остануть в їх переконанні непохитні. Прецінь се оперте на буллях і енцикліках Папів!— скажуть.

Перегляньмо отже коротко енцикліки й буллі, згадані автором в „Нов. Часі“.

1. Булля „Унам санктам“ папи Боніфатія VIII (1294—1303).

Спонуки до видання сеї знаної буллі були такі: Французький король Филип IV. Ґарний і анґлійський Едвард I. провадили з собою завзяту війну. Папа намагався привести обох володарів до мира. В лютім 1295 р. вислав двох кардиналів, родом Французів. щоб вони посередничили між обома воюючими королями. Едвард приняв прихильно посередництво Папи, зато Филип своїм завзяттям ударемнив мир. Тоді папа листом з 13 серпня 1296 р. довів до того, що оба королі згодилися на посередництво Папи.

Оба володарі провадили сю війну головно грішми Церкви, які вимушували від Епископів та монастирів. Як з Анґлії так і з Франції надходили до Риму численні письма з просьбою за опіку перед насильством королівських урядників. Як відповідь на ті зажалення проголосив Папа за згодою кардиналів буллю з 25 лютого 1926 р. „Клеріціс ляїкос“. Се викликало цілий ряд непорозумінь між французьким королем Филипом та Папою. Дійшло до того, що коли Яків Норманс, архидіякон з Нарбони, явився перед Филипом з папським письмом, граф Артуа вирвав йому з рук те письмо й кинув в огонь. І на місци правдивої буллі „Авскульта філі“ видано фальшиву, де говориться згірдно про особу короля і твердими словами заявляється йому, що він як у духовних, так і в світських річах має слухати Папи. Крім того появилися дуже згірдні пашквілі на Папу за мниму образу короля і французького народу. Се так поділало на загал суспільности, що навіть священство далося оманити й написали невідповідний і на ложних основах збудований лист до Папи. Надто сам король допустився кілька зневаг Папи. Це все дало почин до скликання синоду в Римі дня 30 жовтня 1302 р., якого вислідом було проголошення двох булль. Одна з тих буль се якраз славна булля „Унам санктам“. Ся булля це зіставлення висказів найславніших учителів західної Церкви: св. Вернарда, Уґа від св. Віктора, св. Томи з Аквіну і пр. про взаємини між духовною та світською властю. Головні думки сеї буллі такі: Є тільки одна правдива Церква, поза котрою нема спасення. Вона становить одно тіло Христа з одною головою, а ним є Намісник Христовий Папа. Хто не підлягає пастирській власти Папи, не належить тим самим до Христового стада; 2. — Існують два мечі: духовний і світський; оден Церкви, а другий для добра Церкви; 3. — Мусить бути якесь підпорядкування і єрархія властей. Духовна власть стоїть понад світською. І духовна має поучувати світську з огляду на найвисшу ціль і провадити її, коли вона тій ціли противиться; 4. — Сего вимагає конечність спасення, щоб усі люди без виїмку підлягали римському Папі. — З тої буллі лише два вискази мають основне значіння: А) — Папу все треба слухати, не лише з огляду на чесноту покори, але і з огляду на конечність спасення; Б) — Заявляємо, определюємо і проголошуємо, що се конечне до спасення кождому чоловікови, підлягати Римському Папі.

2. **„Дзелюс домус Деї“,** а не „Домус Деї“ Папи Іннокентія X, видана 26 листопада 1648, проголошена в січні 1651 р., се не що інше, як торжественний протест проти т. зв. вестфальського мира. Головно проти тих артикулів мирового договору, які стоять в яркім противенстві до церковних прав, як також проти клявзулі, що всякий протест проти мира — неважний. Вправді протестанти роблять дуже тяжкі закиди Папі за сю буллю, але Папа не міг поступити інакше, як Божий заступник справедливости й закона. Папа не противився мирови з протестантами, але виступив проти рабунку численних церковних дібр; проти допускання явних еретиків на епископські престоли; проти ліквідування епископських катедр і капітул; проти нарушення прав самого Христового Намісника; проти віддавання чисто церковних справ під компетенцію світської влади. — (Д. б.).

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

*) Гляди „Нова Зоря“ чч. 38, 40, 45 і 47. Статті „Нового Часу“ ш. з. „В тіни хреста — й меча“ з питомим їх авторові чи авторам ділетанством, демаґоґією й неуцтвом порушують також такі дуже важні справи, як відношення між державою й Церквою; держава, Церква й народність; політичний католицизм; католицька акція і пр. Ті справи вимагають основного освітлення. Се дасться вияснити лише в цілім ряді окремих статтей, що й постепенно робимо.

Радісний обяв серед нашої молоді

Вже від кількох літ уряджує Марійське Товариство Молоді кожного року по кілька серій замкнених реколекцій для нашої молоді вищих і середних шкіл. Молодь бере радо участь у тих реколекціях оцінюючи належно їх вартість у великому ділі свойого духовного поступу. Цього року перед вакаціями уладило Марійське Товариство аж девять серій цього рода реколекцій. І так:

У Львові: 1) Для студенток університету. Учасниць було 18. Реколекціями проводив о. Павло Теодорович ЧСВВ. — 2) Для студентів університету. Учасників було 17. Реколекціями проводив о. др. Й. Маркевич ЧСВВ. — 3) Для учнів середних шкіл. Учасників було 18. Проводив о. Йосиф Лучинський ЧСВВ.

У Станиславові: 4) Для учениць середних шкіл. Учасниць було 40. Провідник: о. Модест Пелех ЧСВВ. — 5) Для учнів середних шкіл: Учасників: 27. Провідник: о. Маркіян Марисюк ЧСВВ.

В Перемишлі: 6) Для учениць середних шкіл. Учасниць було 19. Проводив о. Йосафат Лабай ЧСВВ. — 7) Для учнів середних шкіл. Учасників 14. Провідник: о. др. Й. Маркевич ЧСВВ.

В Товмачі: 8) Для учениць середних шкіл. Учасниць було 25. Проводив: о. Іриней Назарко ЧСВВ. — 9) Для учнів середних шкіл. Учасників було 22. Провідник о. І. Назарко ЧСВВ.

Отже 200 молоді взяло участь в днях духової обнови. Це справді радісний обяв зі сторони молоді.

Катол. Педаґоґічний Конґрес

ІІ Міжнародній Конґрес для католицької школи відбувся недавно в Газі. Було 250 делеґатів з ріжних держав. Адвокат Ґоффіне з Брукселі говорив про надзвичайні користи катол. виховання. Проф. Каротті з Міляна говорив про нездорові струї новітньої педаґоґії (натуралізм, ідеалізм, неморальність, дилетантизм і т. п.). Д-р Гонн з Діссельдорфу хвалив теперішню дисципліну й лад у середніх німецьких школах. Еспанець проф. Геррера отверто обвинувачував масонерію, що вона спричинила протицерковні закони в Еспанії й обнизила через те рівень еспанських шкіл. Ректор Мек Квард з Дебліна виказав, що в його вітчині навчання йде зовсім в дусі Церкви. Большевицькі школи порівнав проф. Дивó з Фрайбурґа з фабриками й з касарнями. Конґрес згодився, що підставою навчання в катол. школах має бути енцикліка Папи Пія XI „Дівині ілліюс Маґістрі“. Життя Пресв. Родини в Назареті це правдивий взір морального життя й христ. виховання. Нових метод можна вживати тільки тоді, коли вони згідні з католицизмом. Конґрес ставить на першім місці клясичне образування, яке треба поглибити. — Молоді не треба переладовувати предметами, але загрівати до совісної й солідної праці. Конґрес тривав 3 дні.

Нова книжка про Східню Европу

І ПРО УКРАЇНЦІВ

Накладом видавництва Ґрейсон (Лондон) появилася цікава книжка п. з. „В горшку кипить“. Автор її знаний журналіст Еміль Ленґел, описує враження зі своєї подорожі по Східній Европі (1932 року), від Данціґа по Шлеськ. Деякі розділи з його книжки були вже передше друковані в часописі „Нюйорк Ґералд Трібюн Меґазин“. — „Сатурдей Ревю“ (з дня 12 с. м.) пише про ту книжку: „Навіть наколиб тільки половина того, що автор оповідає про відношення Польщі до її меншостей: Німців, Литовців, Білорусинів, Українців та Жидів — була правда, нема сумніву, що Польща готує для себе чималі неприємности“. — Оден повний розділ присвячений українським справам в Польщі. Автор починає його оповіданням про українські делеґації, які всюди говорили „в імені сорока міліонів Українців“. Коли делеґація запитала президента Вілсона, чому другі, навіть такі малі народи як Естонці, Лотиші, Литовці, одержали незалежність, а Українці, яких є сорок міліонів її не одержали, то, як каже автор, „президент не міг їм відповісти на їх запит. Він, апостол мира не смів пояснити делеґатам, що в нього немає змоги надати їм незалежність, бо вони повинні були самі її взяти силою...“. — Дальше автор досить докладно описує історію Українців в Галичині й Волині. Задержується на „пацифікації“, обговорює справу ненаданої автономії та згадує й канадійських Українців, між якими є ґрупа, що стремить до того, щоб створити з України британську домінію. — Книжка писана незвичайно цікаво, автор її стає в обороні покривджених меншостей та перестерігає Польщу перед подіями, які вона сама на себе готова стягнути. „Велика траґедія повоенної Польщі та, що вона не навчилася нічого з власного досвіду“. (УКБЮРО Лондон).

Чехи ліквідують безбожників

Чеська поліція припинила діяльність „Пролетарського Союзу Безбожників“ у Празі й на провінції. А треба знати, що останними часами поза Москвою найбільшим огнищем безбожництва в Европі була чеська Прага. Сюди перенісся гноблений гітлеризмом берлінський центр большевицької пропаґанди. Чехословаччина була прямо закидана летючками, брошурами й масонсько-большевицькими часописами. Католицькі круги давно вже звертали увагу чеської суспільности на сю небезпечну большевицьку роботу. Одначе кермуючі чеські чинники, що симпатизують з масонством, поблажливо трактували сю справу. Аж останніми часами переконався чеський уряд, що пропаґанда атеїзму се аванґарда большевицької пропаґанди, яка має протидержавний характер. Факт розвязання союзу безбожників викликав немале здивування, тим більше, що президент Чехословаччини масон.

Що вільно Полякам і православним, того не вільно нам.

Канцелярія примаса Польщі у Познані орґанізує за порозумінням з польським урядом прогульку до Австрії на ювілейні торжества відсічи Відня. Прогулька виїде з Катовиць 9. вересня, а поверне 13. вересня. Кошти участи в паломництві виносять на голову пересічно 150 зол. — Другу прогульку уладжує польський епископат 10. жовтня до Риму з приводу ювілею „Відкуплення“. Програма передбачує звидження міст: Відня, Венеції, Асижу, Фльоренції.

Рівночасно повідомляє православне „Слово“, що товариство „Франкополь“ орґанізує спільно з варшавською правосл. митрополією паломництво православних до Св. Землі в жовтні. Подорож зелізницею, автами, кораблем коштувати буде 900 зол.

Отже мають щастя Поляки й православні. Лишень нам ніщо не вдається. Всякі старання наших Ординаріятів і паломничого комітету на дозвіл і полекші на уладження заграничного паломництва зустрічаються у всіх урядах з рішучою відмовою.

Жертвенність амер. Ірляндців

В 1845 р. еп. Квартер з Шікаґа оснував „Ancient Order of Hiberians and Ladies' Auxiliars“. Се товариство заложило й дало фонди на катедру кельтійських мов на університеті в Вашинґтоні, дало 20 міл. долярів на поширення катол. віри, 50 тис. дол. на ірляндську колеґію в Римі. Також поставило памятник ірляндським Сестрам і мармуровий престіл у церкві св. Бриґіди в Вашинґтоні, удержує тамже бурси для студентів, старається, щоб у парохіяльних школах діти вчилися ірляндської історії. Товариство уладило с. р. 58-ий з черги національний конґрес. В нім взяли участь делеґати з 34 стейтів Злуч. Держав Півн. Америки і з 4 канадійських провінцій. Наші американські Українці моглиб неодного навчитися від Ірляндців, замість ширити між собою руїну.

Конґрес бельґ. вільнодумців

У липні с. р. відбувся у Брісселі 45-ий конґрес бельґійських вільнодумців. Конґрес згромадив численних вільнодумців, масонів, соціялістів. Вільнодумці присвятили чимало уваги катол. Церкві. Між іншими промовляв знаний політик і провідник французьких соціялістів Лев Блюм. У довгій промові, дишучій ненавистю до католицизму, жалівся Блюм, що від покінчення війни вільнодумці й антиклерикали не зискали ніяких позитивних успіхів, коли тимчасом дуже поширилися впливи катол. Церкви. По думці Блюма, головним жерелом впливів Церкви се толеранція й далекойдуча угодовість поодиноких держав у відношенню до домагань католиків. Провідник соціялізму поставив на чоло програми вільнодумців поборювання віроісповідних шкіл. На його думку, віроісповідні школи найбільше причинюються до поширювання католицизму і без їх знищення неможливе „поборення“ катол. Церкви. — Виводи Блюма ще раз ствердили віддавна знану правду, що воююче безбожництво старається в першій мірі затроїти душі молоді.

Просимо перед закупном оглядати наші оригінальні парижські моделі і переконатися про якість і ціну товарів. Найбільша кушнірська робітня

ФУТРА -- БЕРНФЕЛЬД

відкриття у вересні. Львів, Леґіонів 7.

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ, — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“? Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/1. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

Дзвонять дзвони

ДЗВОНЯТЬ ДЗВОНИ Василя Лімниченка поезій четверта книжка. Бібліотека „Логос“ 9. — Львів Р. Б. 1933. — Видавничий Інститут „Добра Книжка“ 120 випуск. — Сторін 44, 16⁰. — Обгортка, екслібріс і марка роботи Павла Ковжуна.

І Семчук („Фанфари“) і Лімниченко („Дзвонять дзвони“) мають за собою один великий гріх як поети: в обох зі зростом їх збірок гіршає їх поетична форма. З прихильників „чистої“ поезії, з особистих мотивів де дальше оба католицькі поети переходять до „програм“, до суспільництва. І се добра річ. Лиш одноroб їм побажати: аби не забували, що в поезії зміст без форми не веде до цілі... На потіху хіба скажу, що це загальний гріх майже всіх живих поетів сучасної неспокійної доби: забувати в розгарі боротьби вбратися в відповідний одяг.

Не вільна від тої хиби Лімниченка поезій книжка четверта. Не скажу, щоб можна було в ній замітити погіршення форми в порівнанню з передостанньою збіркою „Клонюсь“; але нема на жаль і поправи. Не стрічаємо в ній поступу поетичного ремесла поета і се безперечно найбільша її хиба. Лімниченко „позволяє“ собі на такі прозаїчні твори як приміром „повстати з упадку, що ссав мої ноги і запоморочував соняшну гадку“, то знов на таке безнадійне говорення (а не поезію) „мусиш людям, спрагненим пісень, замимрити романсу“, і под. Того рода „ліценція поетіка“ не істнує; санкції карні дуже прості: лірика стає кепською журналістикою. Причина тої хиби в Лімниченка се мабуть його легкість віршувати; талант, який може стати могильним каменем поезії.

Цікаве що Лімниченко й досі, по тринацятьох роках поетичної творчости ще вповні не оформився й не віднайшов свого поетичного „я“. Він і досі може підпасти непотрібним впливам, що доводять його аж до наслідування (безперечно підсвідомого); в останній збірці нагадує Лепкого („Не ржіть мої коні“), І. Франка („І непробудним сном мертвих спав далі“) і інших.

Попри ті хиби останньої збірки Лімниченка треба відмітити й її прикмети: оригінальні свіжі порівнання, легкий мельодійний богаторимний вірш та простоту щирого серця. „Лахматі тіни“ — „Де я радісно жив, ніби мак при долині“, — порівнання. —

„Хтось такий, ніби Божая Мати,
В білосніжнім, пречистім хітоні
Простягнула долоні
І почала пшениченьку жати
При моїй сіножати.“

чи знов:

„Іду й співаю пісню тим полям,
Що сонічком облиті
І мов чудовий, світлий, Божий храм
У велич оповиті,“ —

вірш Лімниченка.

Лімниченко бере образи до своїх порівнань дуже часто з католицького релігійного життя і в тім саме його раса католицького письменника*) В останній збірці маємо прим. такі чисто католицькі згадки про св. Тересу від Дитяти Ісуса, то знов євангельське „Таліта кумі“ (Дівчино, тобі кажу: встань!) і под., добре примінені до переважно релігійного настрою цілої збірки.

Тон останньої книжки Лімниченка контрастовий до сучасного духового маразму нашого народу. „Дзвонять дзвони“, згадують Мрію, зроджену з кривавого сну борців, що впали, щоб тхнути в нарід ідеали духа. Будять душу приспану душевним холодом, показують їй сині обрії, кличуть до храму пресвітлого, до Христа!

*) Гл. „Нова Зоря“ ч. 4 з 1933 р., стаття п. з. „Витяги українського католицького роману“.

Лімниченко поділив свою збірку на три циклі: „Дзвонять дзвони“ — „Мій шлях“ — „Моя пісня“. Настрої тих лірик, переважно релігійні, вяже й лучить в одно мотив дзвонів. Їх тужній звук будить

„...туґу за Тим, кому в церквах
Молитву шлють покірну“ —

то знов у хвилинах сумніву додає поетови сили „недожату пшениченьку жати“. Зі звуком дзвонів родяться настрої туги за минулим, за молодістю, за дорогими що вмерли... Та зараз же крицеве сердечко вдарить у сильні звуки: патріотизму, туги за Богом, релігійної потіхи. Заграє пробудний дзвін „Таліта кумі“ (Дівчино: встань)! Покличе поета до діла людини, яка має в суспільности величні обовязки. Відкличе її на шлях праці:

„Гей, вдарю, вдарю обухом чину
по моїй долі, по моїм сумі.
І вчую світлий, воскресний гомін:
Таліта кумі!“

Твердий сей поетовий „Мій шлях“. Головне на ньому: людське терпіння. Та поет уміє серцем християнина вичути велич того терпіння й пізнати його вартість: воно веде до сонця, до Христа. Серед глухої осінньої ночи, серед сірих буднів, крізь тихий теплий плач чути голос Божого дзвона: ободрімся! Терпіння відриває нас „від світил до Сонця“, від сірої мряки будня до ясних соняшних висот. Каже тужити за ними, каже творити чин. „Наперед! Хай живе мандрівник — До мет за сотим мостом!“ Терпіння тихий теплий плач кидає людину до змагу. Блаженна самота зроджена з терпіння, бо вказує нам правдиву ціль у житті. В „глуху, осінну чорну ніч“ звук іде нової пісні:

„Гей, співаю вам, сині обрії
Ви блакити в пожогах!“

„Про життя на долинах“ співає „Моя пісня“. Про товпу, що спить на все байдужа, про Мрію, що завжди сниться героям, лицарям і вищим духам. Про тяжкий шлях мандрівника,

„...Що йде широким полем
В утомі й справі, до яких привик,
Іде зі своїм болем“, —
Іде тай чує по дорозі крик,
Що зветься людським болем...“

Нераз ся пісня лише гейнал розпуки, нераз заглушує її сонний хлипіт океану

Л. Т.

Фірма М. Фрайліха, Львів, Городецька 35.

За заложення мені бандажа Вашого патенту ввічливо дякую. Тепер можу знов порушатися свобідно й чуюся цілком здоровий.

Поручаю ВП. радо кождому

Д-р Іван Данельский
старший повітовий лікар у Ряшеві.

ОСИП НАЗАРУК

ПАЛАТА ДОЖІВ

Враження і думки з дороги.

Дня 13 липня 1933 р. о год. три чверти на 10 рано вийшов я з Богослуження в катедрі св. Марка і став перед палатою венецьких дожів, володарів найбогатшого міста середновічної Европи. День заповідався дуже горячий, але треба його було використати, бо се мав бути мій другий і останний день побуту в тім місті.

Отже зачинаю оглядати славну палату дожів. Наперед зовні. Та палата лучиться безпосередно з катедрою св. Марка. Палату дожів зачали будувати в р. 1301 (отже ще тоді, коли стояла Галицька Держава), а скінчили в 1577. Зачали будову в венецько-ґотійськім стилі, скінчили в ренесансовім. Властиво вперве скінчили ту будову в р. 1404. Тоді між церквою і палатою був перехід. І під карою заборонила тодішна влада Венеції щонебудь добудовувати в тім місци. Одначе незабаром, бо вже в 1422 р. не хто інший тільки сам дожа Моченіґо виняв з кишені грубший гріш, заплатив приписану законом кару і — добудував палату в забороненім місци аж до самої церкви св. Марка так, що вони зовсім лучаться з собою. Отже вже в історії будування тої будівлі є щось дивне. Ще дивніша сама будівля.

Якби комусь бракувало доказу, що ґеніяльно здібний чоловік се людина очевидно і безсумнівно ненормальна, то сей доказ мавби на палаті дожів у Венеції. Бо уявіть собі тільки такий помисл того, що той плян задумав: здовж долом легкі аркади, тільки подвійно лекші і подвійно зґрабніші, а над тими дуже легкими аркадами (одні і другі аркади біленькі) — масивний мур, такий тяжкий, що під ним здається ось-ось розсунуться ті два ряди положених на собі легких аркад і буде нещастя і то порядне. А в тім масивнім мурі кілька незугарних вікон, але як на збитки так тих вікон в порівнанні до масивности того муру не богато, щоб не тратилося враження з масивности того одностайного муру. На добавок усего той масивний мур червоний як кров: так якби будівничому залежало на тім, аби дальше страшити людей з делікатними нервами, що як то все зачне валитися, то буде червоно і на горі і на долині.

Дивлюся я на ту першу зі світських будівель Венеції й питаю сам себе: І де були глузди тих, що такий плян будови, наскрізь нельоґічний і навіть страшний, одобрили, приняли і на його здійснення висунули неймовірну скількість грошей? Про глузди того, що таке диво предложив, вже не говорю, бо всякі варіяти бувають, а між інжинірами, котрі не від сегодня шукають за „перпетуум мобіле“, варіяти особливо ріжноманітні.

Гм, оглянув я ту будівлю зверха ще раз і ще раз. І не можу змінити своєї думки про неї. Досить вже будівля церкви св. Марка вимагала роззявлювання рота, але отся ще перейшла її дивоглядністю. І до того всего це собі в зарисі проста скринка, подібнісенька до пачки сірників, тільки більша. Хоч сядь тай плач над собою, бо як не напишеш правди про те, що ти бачив, то все життя матимеш погорду до себе, а як напишеш правду, то що про тебе будуть думати?

Треба ще раз обійти зверха той дивогляд. Обійшов я ще раз. Ніщо не змінилося: стоїть собі величезна простокутна коробка на сірники, червонобілого кольору, немов на множестві курячих лабок масивний мур поставив. Тай се та славна палата дожів! Все в ній проти льоґіки — тай тільки. Беруся я оглядати інші недалекі будівлі: гарні як цацка, всі льоґічно збудовані, те що в них тяжше, на споді, що лекше, на верху, словом — так як повинно бути. І гарні. Ще й які гарні! Ба, коли ні до одної з тих гарних і льоґічних будівель не вертає ні око, ні думка, ні серце з такою сердечністю як вертає до тої великої простокутної скринки на сірники, котра має на долині те, що легке, на горі те, що тяжке, а по середині те, що найлекше! Диво тай годі!

І тепер подумайте тільки, де розвязка сеї загадки? Чому до тих будівель, котрим ні розум, ні льоґіка, ні теорія краси не можуть нічоґісенько закинути, не вертає ні око, ні думка, ні серце, а вертають вони всі до тої про-

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА
Спілка з обмеженою порукою
ВСЯКОГО РОДА
ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Телефон 57-48.

Спомини з одного свята

2) Старенька церковця і повно старих людей біля неї. Богато також дівчат, жінок і дітей. З парубків тільки члени читальні та брацтва. Оподалік на дорозі поставали „кавалєри“ в „панських“ одягах (властиво в жидівських вимнятих лахах, модою зперед трьох літ). Курять та розповідають собі соромітські речі. Довідуюся, що це переважно вислужені члени армії. Правда, таж коли вони їдуть з війська на святочні ферії, годі навіть заскорузлому австрійському ексжовнірови слухати без засоромлення їх розмов і військових пісень. А ті пісні співають „на розказ“ навіть і... Та ліпше не згадувати, бо сконфіскують.

Яке щастя, що в селі нема ще „Стшельца“, подумав я.

Старці під церквою гуторять про давні часи, коли ще ту деревляну церковцю ставили над старою попередною. Оповідають, як потому стару церкву в новій розбирали — а тепер уже мурувану треба будувати. Гуторять, але до церкви не йдуть...

Питаю чому? Тому, бо єґомосць роблять свято „без них“, не спитавши їх про раду. От, думаю, практична лекція душпастирського благорозумія. Придалабся не одному... Разоренієм разоренна єст вся земля, яко ні же єдинаго помишляющаго на ней, — казав колись старий пророк. О, мають рацію Єзуїти, коли поручають щоденні роздумування. Добра річ енергія сиріч „загарливість“, як кажуть брати Наддніпрянці, — але й застанова не погана річ.

Під дзвіницею крик: діти зі сусідного села побилися з дітьми сего села. При тім показується, що діти-сусіди прийшли на „свято“ узброєні — в шила і цвяхи. Бо боялися нападу місцевих дітей. Wie die Alten sungen, so zwitschern die Jungen... І яка зворушлива єдність для співжителів рідного села! І яка солідарність з рідною громадою!... Виходить мала анальоґія з сільськими республіками на Вел. Україні та соц.-дем. „батареями“. Є надія в дітях, що незабаром і в нас таке буде.

В церкві прекрасно співають малі діти. Їх спів захоплює своєю простотою й непорочністю. Видно, що навіть ті з них, котрі почали бійку на шила й цвяхи, билися тільки за приміром старших.

Нагло в церкві „Реврух, шум-шорох піднявся“ — як каже один „ревпоет“. Старші брати протискаються крізь товпу: несуть крісла для гостей. Обовязково за іконостас; атже не випадає, щоби пани між „людьми“ сиділи. Засідають врешті „пани“: вчитель і вчителька та ще якась пара. Пара виглядає з одягу на ненаших людей. Не знаю, хто вони такі.

Слухаю дальше відправи. Приходить проповідь. Вона дуже довга: три чверти години. Тема: Божа ласка і католицька акція. Проповідник видимо неприготований. Видно це з повторень й імпровізації в цитатах та порівнаннях. Іще дивніше, що й проповідник губиться в тім, що хоче сказати. По вислуханню проповіди не знаю дальше, що таке католицька акція.

Підчас проповіди в церкві ходять там і назад, наче наші інтеліґенти в місті. Не диво: чи можна видержати легко чотирогодинну відправу а до того ще майже годинну проповідь? Може це і є „красота нашого обряду“, але чи не надається вона радше для віку „стовпників“?

На Службі Божій співає вже хор читальні. Хлопці всі в „сурдутах“, але всетаки бодай вишивані сорочки повдягали. Дівчата з хору таки майже зовсім по народньому одіті — прегарні вишиванки на рукавах. Значить, є ще частина зорґанізованої молоді, яка розуміє красу свойого рідного. І ця частина не соромиться йти до церкви. Не соромиться спомогти священика в його труді. Значить вони одинокі майже надаються до світського апостольства в злуці з церковною ієрархією. І ця зорґанізована молодь творить надію села: проти всякого наїздника, проти комуни, проти гнилої води дефетистів. (Д. б.).

людської злоби, але й тоді... Далеким тихеньким гомоном дзвіночків при санках будиться наново сила туги за ідеалом молодости. Мов сонце добре й золоте знов виринає з хвиль рожевих і своїм теплим золотим промінням гладить голову старого поета. І він, знов розмріяний хлопчик, іде обніжками рудки співати про сині обрії.

Такий зміст сеї гарної вартісної книжки. Лімниченко добув собі нею почесну назву українського релиґійного лірика. А се великий досяг і для нього самого і для нашої літератури.

О. Петрійчук.

Мити овочі й огородовину перед їдою

Тільки в останнім тижні зареєстровано в Польщі отсі випадки заразливих недуг: 280 випадків черевного тифу, 12 плямистого тифу, 22 червінки і т. д. Тепер розпочався кількатижневий період часу, найбільше небезпечний для занедужань на черевний тиф і інші недуги кормового проводу. Безсумнівно найбільшу ролю відіграють тут овочі й огородовини, споживані в тій порі у великих скількостях. Треба памятати, щоб овочі й огородовину конечно обмити перед їдою. Також треба задержати міру в їх споживанні.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

стої скринки, котрій тілько можна закинути? Чому? Може вдасться сяк так наблизитися до розвязки сеї загадки пізніше, а покищо порядок річей вимагає, щоб описати ту будівлю. Підчеркну перед описом тільки те, що очи, думка і серце вертають раз-у-раз до палати дожів як предмету мистецтва, вертають не в цілях критичних, тільки на те, щоб налюбуватися тою „простою скринкою“.

А докладніший вигляд тої простої скринки такий: Наперед зовні. Кромі вже сказаного впадають в очи чотири річи: На трьох рогах палати три досить незугарні різьби, а саме присуд Соломона, Адам і Ева та пяний Ной. Четверта річ страшна, хоч виглядає дуже невинно. В горішних, дуже делікатних аркадах, де є 71 струнких стовпів, 69 з тих стовпів біленькі, а два червоні: між тими червоними стовпами ставав суддя, що зібраній вдолі товпі народа проголошував присуд смерти на злочинця, котрого внутрі палати судив трибунал. Бо треба знати, що в палаті дожів містилося не тільки помешкання дожів, але й головна часть великої і складної машини венецької держави, про що далі. Згадані висше червоні стовпи стали з ходом часу вже немов рожеваві, якби полиняли, але ще виразно ріжняться від своїх біленьких сусідів. Цікаво, що й тут будівничий ні трохи не числився з симетрією, бо ті два стовпи з червоного мармору не на середині аркад, вони 9-й і 10-й з черги.

Входжу до середини. Через т. зв. „Браму Карти“. Назва та походить відти, що біля сеї брами прибивали оповістки венецького правительства й тут сиділи ріжні писарі, котрі людям укладали всякі письма. Стиль брами — пізний ґотик з впливом ренесансу. На горі скульптури: Справедливість, Сила, Уміркування, Надія і Співчуття. Над вікном св. Марко, а над дверми клячить дожа Франческо Фоскарі перед львом св. Марка. Різьби. І розуміється надпис: Мир Тобі Марку Мій Евангелисте...

Коли вже увійдеться в браму, замічується два коридори: просто себе і праворуч. В тім коридорі, що провадить на право, видно кімнати для портієра. В коридорі прямо перед нами видно ліворуч в стіні старий невеликий образ Богоматери з Ісусом на руці. І відси видно внутрішне подвіря палати дожів, велике, соняшне, звичайним каменем мощене, тільки білокамяні листви потягнені впоперек, відмежовують. І дві металеві студні видніють на подвірю палати. Підходжу до них близько. Ще вода є в обидвох. Вона в глибині накрита зелізною кратою і зелізною сіткою.

Довкруги ґалерії та різьби, все з білого маромру, а вгорі червень того масивного муру, про який я згадував висше. Чи той червоний мур з цегли чи з мармору, не можу бачити здолу, бо то високо, але знаю, що з мармору. Внутрі богато надписів на камені та спижу, на ріжних таблицях, великих і малих. Є надписи старі, вже постирані, а є новіші й найновіші аж до 1918 р. включно.

Ніщо мене так не болить і не іритує в часі моїх подорожей, як те, коли бачу на ріжних будівлях ріжних народів ріжні надписи — і рівночасно пригадую собі, як наші люди завзято і систематично уникають утривалювання подій зі своєї історії. Що се таке, трудно сказати. Таж не всі ми поголовно неграмотні. Здається, що причина тої нашої німости коріниться в лінивстві думки і тупій гордости, нероздільно сплетених з собою. Наш чоловік підсвідомо певний того, що коли він щось про себе знає, то „повинні“ се знати також всі інші тепер і потому і на віки вічні. Така вже порода! Здається, що історія не знає аж такого численного народу, котрий за такий розмірно довгий час оставивби так мало писаного про себе і свої справи.

Попід внутрішні аркади переходжу помалу раз і другий. За кождим разом „відкриваю“ нові таблиці, то значить такі, яких я відразу не зауважив. І все з думки не сходить: То дожі могутної Венеції уважали вказаним записати в камени одну чи другу подію, а в нас ніхто нічого не пише. І стоять часом і величаві нпр. наші церкви, але ніхто не знає, коли вони збудовані, за кого, ким. Буває наш священик і вік свій звікує при такій церкві, а не знає, хто ту церкву поставив і коли. Таксамо буває нераз зі школою, таксамо з орґанізацією і т. д.

(Д. б.).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Людина й сонце*)

Підчас затьмінння сонця, котре видно було в Північній Америці і котре притягнуло там сотні вчених з усіх сторін світа, ґрупа біольоґів досліджувала спеціяльно вплив затьмінння на живі орґанізми, зокрема на людину.

Звязок, який істнує між видимими й невидимими промінняими сонця з одної сторони і станом орґанічного життя з другої, не викликує вже тепер в нікого сумнівів. Річ ясна, що вчені не могли не покористуватися таким знаменитим випадком, як часове, 100 секунд триваюче припиненння доступу соняшних лучів на землю. Навіть через той короткий час живі єства повинні були відчути наслідки зміни середовища, яка наступила довкруги них.

Соняшні затьмінння трапляються досить рідко і їх завсіди видно лише на обмеженій полосі. Колиб учені лишними мусіли вдоволятися при слідкуванні за впливами соняшних лучів на орґанічний світ, то наше знання в тій области дуже помалу поступалоб впереред. Одначе крім затьмінь істнують ще інші періодичні хитання сили соняшного промінювання. Ті хитання тривають досить довго і їх еволюція проходить незвичайно помалу: а це дві умовини дуже пригожі для обсервацій. Накінець вони залежні не від позірного явища, такого як соняшне затьмінння, що істнує лише для обмеженої ґрупи обсерваторів, але від реального явища. Іншими словами, їх вплив сягає на всю землю зі всіми її мешканцями.

Ті хитання це ніщо інше, лише соняшні пятна, що періодично появляються на крузі нашого світила та зменшують поверхню його промінювання, ослаблюють його й опісля щезають, щоби по упливі означеного часу знов появитися. Кождочасному періодові соняшних плям товаришать на землі явища, яких звязок зі станом соняшної поверхні можна вважати за твердо устійнений. Дослідження сего звязку внесло богато нового в науку. Понизші стрічки присвячені короткому оглядові досягнень в тій области.

Коли дивитися на поверхню сонця через сильний телескоп (далековид), то вона представляється у виді густої рижової каші, в котрій можна розріжнити навіть окремі зерна. Користуючися нашими термінами, трудно сказати, до якої катеґорії тіл належить ся маса, чи до рідин, чи до ґазів, чи тіл твердих. Не треба забувати, що ті поняття відповідають означеним фізичним умовинам, які істнують на поверхні землі, та що вони тратять всякий змисл, коли їх пробувати примінити до сонця, де панують велитенські тисненння і температура понад 6000 степенів. В такій обстановці матерія приймає інші форми, нам невідомі й тому в нашій мові нема для неї назви.

Отже, коли оглядати поверхню сонця з землі, то вона видається нам наче якась маса з каші. В тій масі що якийсь час повстають клубки, в нутрі котрих око земного обсерватора бачить чорну порожнечу. Це наче якісь челюсти в глибину соняшної кулі, наче велитенські печери на поверхні світила. Слово „велитенські“ це не перебільшення, бо декотрі пятна своїми розмірами богато разів превисшують землю.

Соняшні пятна пересуваються по крузі сонця. Це нічого надзвичайного; наше світило обертається довкруги своєї оси на протязі 27 діб і це цілком зрозуміле, що кожда точка на його поверхні робить ту саму дорогу. Пятно появляється на східнім краю соняшного круга, помалу посувається до західного берега, доходить сюди по $13^1/_2$ днях, щезає і по $13^1/_2$ днях знов виповзує на сході.

Одначе крім тих зрозумілих і засадничих змін, соняшні пятна мають ще власний рух. Вони ростуть, змінюють свою форму, самостійно зміняють своє положення у відношенні до соняшної оси, появляються раз в більшій, раз в меншій скількости і по якімсь часі щезають, розпливаючися в окружаючій їх каші.

Астрономи думали довгий час, що ся еволюція соняшних плям не підлягає ніяким законам і відбувається припадково. Одначе при кінці минулого століття деякі любителі небесних явищ завважили деяку закономірність в появі і занику плям. Показалося, що деякі роки характеристичні особливо великою скількістю плям, інші навпаки, значним зменшенням їх числа. Швабе і Карнінґтон перші устійнили довготу тривання „циклю соняшних плям“, т. зн. часу, що відділює два слідуючі по собі роки, обильні в плями. Виявилося, що протяг часу виносить 11 літ. Починаючи від року мінімуму, скількість плям росте через чотири і пів року й осягнувши максімум постепенно маліє через шість і пів літ. По упливі 11 літ цикль зачинається знов.

Причин істнування циклів соняшних плям докладно не вияснено. Перегляд придуманих для вияснення сего явища теорій, вивівби нас з рамок сеї теми. Вистарчить вказати, що вони звязані правдоподібно з якимсь іншим періодичним явищем, що відбувається або внутрі сонця або недалеко нього. Богато важніше встановити, як відбиваються сі одинацятьлітні циклі на орґанічнім світі, що живе на землі.

Перш за все запримічено звязок між мінімумом і максімумом соняшних плям з одної сторони з ростинним світом на землі з другої. Якийсь анґлійський астроном, що у вільних від обсервацій небесних явищ хвилях займався також соціольоґічними дослідами, впав на думку, зіставити таблицю хитання цін пшениці на головних світових ринках. Показалося, що в тих хиттаннях проявляється періодичність, причому періода триває 11 літ. Та цифра здивувала астронома, котрий очевидно знав про істнування 11-літнього циклю соняшних плям. Він порівнав обі таблиці і переконався, що обі покриваються. Мінімум соняшних плям все випадав на роки, в котрих були найвисші ціни на хліб...

Учені зацікавлені тим відкриттям скоро ствердили ряд інших цікавих явищ. Коли придивитися співосередним кругам розрізаної поперек колоди дерева, то можна переконатися, що не всі віддалі між поодинокими кругами однакові. Крім того декотрі круги являються для ока більш темні ніж інші. І тут відкрито закономірність: згадані хитання тривають 11 літ і покриваються з максімумом і мінімумом соняшних плям. В такий сам спосіб устійнено звязок між циклем соняшних плям і хитанням рівня африканського озера Вікторія. Голодні роки в Індії також проявляють тенденцію до одночасности з одинацятьлітним циклем. Як куріоз відмітимо отсе спостереження: Коли нарисуємо криву, що представляє вагання продукції скір з кріликів на березі Ґудсонського заливу, то вона майже точно зійдеться з кривою соняшних плям...

У всіх тих рівнобіжностях нема нічого неможливого до вияснення. Залежно від скількости плям на поверхні сонця, збільшається або зменшається скількість теплових і світляних лучів, що їх посилає сонце на землю. Від тепла і світла залежить розвиток ростинного царства і вслід за тим, урожай. В часі посухи Ґіндуси голодують; при гарнім урожаю канадійські крілики товстіють і дають знамениті скірки. Ось проста розвязка анальоґічних фактів, котрі на перший погляд видаються чимсь загадочним. Богато дивніший вплив циклю соняшних плям не на ростинний але на звіринний і людський світ.

1918 рік був замітний памятною ще досі епідеміею „еспанки“. Спричинник тої недуги так і залишився невідомий. Бактеріольоґи нераз висказували думку, що це був якийсь мікроорґанізм, що промайнув над землею і задержався на ній наслідком якихсь особливо сприяючих умовин та потім виродився. Характер тих „особливо сприяючих умовин“ можна оцінити тоді, коли згадати, що 1918 рік був роком максімуму соняшних плям.

Статистика виказує, що серцеві недуги забирають особливо богато жертв в означені роки. Ті роки все покриваються з мінімумом соняшних плям. Таблиці смертности дітей, крива злочинности, статистика занедужань на сухоти — все те виказує той самий загадковий звязок з соняшними плямами. Скількість доконаних спостережень виключає всяку можливість припадковости сих явищ. Закономірність обох серій явищ безсумнівна.

Як вияснити сю залежність орґанічного життя і навіть суспільних явищ від діяльности сонця? Сонце це велитенське світило, що висилає на землю потоки промінистої енерґії. Вона складається з проміння світляного, теплового, радіоактивного й мабуть ще іншого, якого природи ще не знаємо. Орґанічне життя на землі пристосувалося за міліони літ до сего промінювання, або правильніше, воно розвинулося під його впливом, як функція умовин, що повстали на землі. Поки промінювання залишається незмінене, розвиток орґанічного життя відбувається нормально.

Але ось на сонці появилася пляма. Вона темніша від окружаючого її простору, т. зн. посилає на землю не сі лучі, що решта поверхні сонця. На світилі повстало око, котре дивиться на нас інакше, висилає до нас іншу енерґію. Можливо, що в ній бракує деяких лучів, які є в нормальній соняшній енерґії, а може навпаки, вона заключає в собі якісь нові лучі. Того покищо ми не знаємо і не скоро будемо знати. Та це не конечне знати, щоби зрозуміти механізм явища, що нас цікавить. Важне те, що в складі променистої енерґії, серед котрої ми живемо, зайшла якась зміна. Орґанічна природа повинна неминуче відповісти на сю зміну явищами, які ми зачисляємо до катеґорії ненормальних. Мікроорґанізм, котрий у звичайнім часі не мігби жити на землі, припадково прищіплюється, тому, що він стрінув пригожі для його розвитку лучі, вислід — невідома недуга „еспанка“. Серце відділене від тіла звіряти не перестає

*) У звязку з затьмінням сонця 21 серпня с. р. містимо в перекладі статтю російського вченого В. Іноземцева, бо вона в цікавий спосіб насвітлює звязок між сонцем і орґанічним світом на землі. — Ред.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

З приводу 700-ліття Чина Сервітів видав Св. Отець лист до ґенерала тогож Чина, в якім вичисляє великі заслуги Чина для Церкви.

Директор Папського Інституту христ. археольогії, П. Кірш, видав недавно моногрáфію про римські катакомби в італ. мові (248 ст.), в якій зібрав усе, що дотепер устійнила наука про катакомби в Римі.

З Фльоренції виїхав до Люрду осібний поїзд з 200 хорими.

Епископ з Тріеру, Борневассер, візвав своїх епархіян усіма силами піддержати катол. пресу. Притім зазначив, що від тепер катол. преса в Німеччині не має потреби займатися політикою, лише в цілости посвятиться реліґійним і культурним справам.

У Відні положено врочисто вугольний камінь під церкву Христа-Царя, яку побудують на спомин о. пралата Зайпеля.

По 345 літах в одній місцевости в епархії Ноттінґем (Анґлія) католики відзискали свою церкву, яку забрали їм анґлікани й спрофанували, замінюючи її на звичайну стайню.

Від грудня 1931 р. в Індії триває виставлення Найсвятіших Тайн (у ріжних церквах по черзі) на упрошення навернення всіх Індійців. У нас можнаби завести також подібний звичай у намірі наших братів за Збручем. Думаємо, що ця справа дуже на часі.

Еп. Д'Ербіні зібрав дуже точні відомости про большевицьку пропаґанду в Індії. На сю пропаґанду видав ІІІ інтернаціонал понад 5 міл. золотих рублів. В Індії пхаються большевики до національних орґанізацій (лівиця), де поборюють катол. Церкву та при тім усяку реліґію взагалі.

День католицької преси в Японії. Японські католики обходили „День католицької преси“ під проводом церковної влади. Японська суспільність віднеслася до того свята з великим заінтересованням і цікавістю. Католиків в Японії є нині сто тисяч. Вони мають свого рідного епископа.

Мелхітський архіепископ В. Каттан (Бейрут) уступив зі свойого становища.

Китайське правительство в Нанкіні признало катол. місіям право набувати нерухомі добра на стало. Дотепер можна було їх тільки винаймати найвище на 10 літ. Тому не можна було будувати нових церков, шкіл, лічниць, бо ніщо не було безпечне. Тому се рішення правительства має для катол. місій надзвичайно велике значіння.

Сиро-малянкарців (навернені Яковити на малябарськім побережжі) є вже 10 тисяч. Яковити масово дальше навертаються.

Христіянська любов. О. Яків Суіней, з Мариполю, поїхав до полудневого Китаю, щоби заложити захист для прокажених. Їх є там тисячі й ніхто ще дотепер не заопікувався ними.

битися в фізіольоґічнім розчині тільки тоді, коли він має якусь скількість радіоактивних речовин. Припустім, що підчас мінімуму соняшних плям зменшиться скількість радіоактивних лучів у соняшній енерґії — а на землі збільшаться випадки смерти хорих на серце. Збільшення складу ультра-фіолетних лучів у соняшнім світлі в часі максімуму плям може зруйнувати механізм переміни матерії в мозкових клітинах — і злочинність зросте.

Людина звязана з сонцем далеко тіснішим вузлом ніж це припускали всього лиш пятьдесять літ тому.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УКРАЇНСЬКИЙ КОНҐРЕС У БОЛҐАРІЇ відбудеться в Софії в днях 27. і 28. серпня с. р. Сей конґрес має обєднати Українців у Болґарії та створити один репрезентативний орґан.

„ЧИСТЯТЬ“ УКРАЇНСЬКИХ КОМУНІСТІВ. Радника совітської дипльоматичної місії в Празі, Олександра Полоцького, відкликали нагло до Москви у звязку з самогубством Скрипника.

Б. ПРЕМІЄР БАРТЕЛЬ був на авдієнції у президента Р. П.

В ЧЕНСТОХОВІ увязнено около 40 членів і симпатиків Стронніцтва Народового.

Б. ЦІСАРЕВА ЗИТА приїде до Риму. В кругах зближених до Ватикану потверджують вістку, що б. австрійська цісарева Зита приїде до Риму разом зі своїм сином Оттоном з приводу Ювилейного Року. Св. Отець прийме б. цісареву на окремій авдієнції.

КАНЦЛЄР АВСТРІЇ Дольфус вернув з Риму вповні вдоволений. Він переконався, що Муссоліні цікавиться живо Австрією та уважає її серцем середної Европи, котре мусить не лиш існувати, але й добре функціонувати. Муссоліні се горячий прихильник істнування й розвитку вільної й незалежної Австрії.

ГІТЛЄР іменував вже будучого канцлєра Австрії Ґабіхта, знаного з протиавстрійської радієвої пропаґанди в Німеччині („Матен“).

НІМЕЦЬКА ВЛАДА розвязала РОНД („Русская Орґанізація Національнаво Двіженія“) та сконфіскувала його майно. Рівночасно заборонено носити „рондівські“ відзнаки зі свастикою. Причина сего розвязання — внутрішні інтриґи та взаїмні доноси ріжних „рондівських“ діячів.

В НІМЕЧЧИНІ увязнено знов ряд комуністичних провідників: в Норимберзі 43, в Гамбурґу 17, в Кольонії 37, в Кессфельді 30, в Діссельдорфі 29.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заборонило кольпортувати з ЧСР всі німецькі часописи з Німеччини.

МУССОЛІНІ висуває проект створення почвірного порозуміння Італії, Німеччини, Австрії та Мадярщини. В сей спосіб сі чотири держави відіграли би рішаючу ролю в політичнім і господарськім житті середної Европи.

ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСА пише, що остаточна ціль Німеччини се злучення усіх німецьких народів в один бльок : привернення давної римської імперії німецького народу.

50 ФРАНЦУЗЬКИХ ЖАНДАРМІВ заняло столицю Андорри за те, що Андорра не приняла до відома французького розпорядку про розвязання самоуправи. Президент Андорри Паллярес видав відозву, в котрій протестує проти французької окупації. Французькі власти заборонили протестаційну маніфестацію. Президент Паллярес відмовився видати ключі від парлямéнту Андорри.

РОСВЕЛТ змусив великий промисл до приняття нового кодексу праці. Досі приняло новий кодекс 20 галузей великого промислу, в яких працює понад 14,000.000 робітників. Тільки вуглевий і самоходовий промисл противляться кодексови Росвелта.

ҐАНДІЯ випустили з вязниці в м. Пуна без ніяких політичних зобовязань.

БАТЬКО, ЯКИЙ ОБЕЗПЕЧУЄ СВОЄ ЖИТТЯ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38, НА ВИПАДОК СВОЄЇ СМЕРТИ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВІДРАЗУ СВОЇЙ РОДИНІ КАПІТАЛ, ЯКИЙ МІҐБИ ЗЛОЖИТИ ЩОЙНО ПО ДОВГИХ ЛІТАХ СВОЙОГО ТРУДЯЩОГО ЖИТТЯ.

НОВИНКИ

Перший реліґійно-культурно-освітний дім у Львові має станути на жовківському передмісті при вул. Бальоновій ч. 2. Досі жовківське передмістя не мало домівки, в якій поміщувалисяб культурно-освітні товариства. Вже від довшого часу йшла підготовча праця, щоб і жовківське постаралося за власну хату. Перед двома тижнями відбулася анкета громадян жовківського передмістя, на якій вирішено приступити до негайної будови власного дому. До довершення діла треба помочі й то матеріяльної не лише громадян жовківського але громадян цілого Великого Львова. Тому Комітет будови повисшого дому звертається з горячим проханням до всіх громадян Великого Львова: Жертвуйте на будову нашого дому кождий хоч невелику квоту, хто що може, але жертвуйте всі! Нехай жовківське передмістя знає, що у Львові жиє понад 50.000 Українців. — Всі жертви проситься складати в Центробанку ч. кн. вкладкової 10.013, або до рук леґітимованих інкасентів. — За Комітет будови: о. Туркевич, о. Лончина, о. Каштанюк, радник Коцко, адвокат Рудницький, майстер Кульчицький, секретар Васильків.

Шкільний рік вже розпочався, але приписаних підручників ще нема...

Безплатні учительські практики. Сего року число безплатних практикантів у вселюдних школах не перевисшить 500, бо міністерство освіти поручило приймати тільки таке число практикантів, яке моглоб в будучім році числити на одержання етату.

Дива в школі. В одинокій державній вселюдній школі у Львові з українською викладовою мовою діються тепер „дива“. Трьох учителів Українців перенесли з тої школи до польських шкіл. По іспитах до V. кл. не принято до школи ні одного хлопця, бо пан інсп. Кухцяк сказав, що нема місця. На домагання родичів 25 дітей, щоб відкрити новий вдділ V. кл., інспектор заявив, що се не його річ тай закінчив: „Рубце рекурс до Пана Бога“... Тойже інспектор старається вислати наші діти до польських шкіл, де від батьків вимагають підписання деклярації, що вони зрікаються навчання своїх дітей гр.-кат. реліґії. („Діло“ 222 ч.).

Не зрезиґнували... З достовірного джерела довідуємося, що вістка про резиґнацію з титулу „академиків“ наших чотирьох львівських учених не покривається з дійсністю. Не зрезиґнували...

Василь Стефаник занедужав поважно на серце.

В Перемишлі повстав Повітовий Комітет допомоги жертвам повені. Головою Комітету вибраний д-р В. Загайкевич.

Свято могил УСС у Семиківцях над Стрипою відбулося 19. с. м. при участи коло 4000 осіб з цілої околиці. До Служби Божої коло пропамятного хреста УСС стануло 5 священиків. Відповідну проповідь виголосив о. Розумний. Після панахиди зложено на могилу 74 вінки від українських товариств. Поліція відбирала по дорогах вінки з тризубами.

В Жовкві відбулося заходом філії „Просвіти“ Свято Української Пісні. Після промови ред. М. Струтинського виступали хори з Жовкви, Бутин, Сулимова, Реклинця, Доброчина, Гребенець і Куликова. Всі точки випали гарно. Свято відбулося в городі Української Бурси мимо непогоди при участи понад 1500 осіб.

Сокільський фестин відбувся в с. Топільниця пов. Турка.

1 прогульковець = 5 безрогам. На підставі торговельного договору Польща може вивозити до Австрії за кождого свого прогульковця 5 безрог. В останню суботу виїхало з Варшави до Відня 500 прогульковців, отже тепер Польща може вивезти до Австрії 2500 безрог.

У Винниках відбудеться в днях 27. і 28. серпня с. р. окружне спортове свято. Участь беруть спортові дружини: УССК, Плай, УРСК, Тризуб, Сокіл IV зі Львова, Луг з Підберізців і Дніпро з Винник.

В с. Чижиків, пов. Львів, поліція перевела двогодинну ревізію в управителя місцевої школи п. В. Романова. Не найдено нічого підозрілого.

Процес за вбивство Т. Голуфка. Розправа проти О. Бунія, Я. Мотики і Р. Барановського обвинуваченых у вбивстві бл. п. Т. Голуфка має бути назначена вже на найблищі дні. Слідство веде суддя Й. Скоржиньскі; акти обймають 9 томів.

Пожежа знищила в с. Шумяч, пов. Турка 5 господарств.

За неприняття праці — концентраційний табор. Міський уряд в Оснабріку інтернував одного робітника до концентраційного табору за те, що він не приняв приділеної йому праці. Так будуть поступати зі всіми безробітними в Німеччині.

Найскорший літак світа. В Липську відбулися летунські пописи. Сензацію викликав літак „Геніке 70“, що летів з пересічною скорістю 362 км. на годину.

Над Женевою шаліла велика буря, якої не було вже там 30 літ. Перуни ударили в ріжні будинки, м. ін. в будинок Союзу Народів. Втрати виносять сотки тисячів швайц. франків.

В Анґлії розпочалися великі річні маневри анґлійської армії при участи полків ґвардії.

Дикий звичай. У полудневій Сербії і в православних і в магометан заховався до сьогодня дикий звичай купувати наречену. Найменчий викуп дві тисячі динарів; беруть його тому, бо кажуть, що треба покрити втрату робочої сили в родині.

Значна частина китайської Монголії находиться в руках бандитів і неправильних військ. Серед загальної масакри в однім селі погибло 56 католиків.

Велика зелізнича катастрофа в Китаю. Поспішний поїзд, що віз 500 учеників військової школи на фронт проти червоних китайських військ, виїхав з шин в провінції Кіянґсі. Погибло 60 учеників, ранених 200.

Доляр у приватних оборотах 6.42 зол. Банк Польський платив 6.40 зол. Золотий доляр 9.03—9.04 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВДОВА ПО СВЯЩЕНИКУ прийме на станцію учеників або учениці. — Личаківська 15, дв. 60, сходи IV.

Загальні Збори Брацтва св. Ольги в Станиславові відбудуться дня 5 вересня 1933 р. в катедральній салі з таким порядком: о год. 8 рано Служба Божа за померших Членів; о год. 3 пополудні Загальні Збори: 1. Отворення Зборів і відчитання протоколу з попередних Зборів. 2. Звіт з діяльности і рахунків. 3. Вибір Управи, заступників і Контрольної Комсії. 4. Внески.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

Всякі артистично- різьбарські праці в дереві — церковні (вівтарі, амвони, сповідальниці, статуї святих, феретрони і т. п.) — артистично-меблеві — доповнювання різьб при антиках — виконує артист-різьбар в дереві

Осип Ромпала

ЛЬВІВ, ГЛУБОКА Ч. 18.

Адюнкт стоматольоґічної клініки Унів. Я. К.

д-р мед. М. Янковський

спец. в недугах устної ями й зубів

ЛЬВІВ, СЛОВАЦЬКОГО 18, орд. 2—5

повернув

ПЕРШОРЯДНИЙ САЛЬОН КРАВЕЦТВА МУЖЕСЬКОГО

СТЕПАН МЕЛЬНИК

ЛЬВІВ, КОСТЕЛЬНА 8.

(Фронтовий склеп).

Геморої́ди

Гемороїдальні чіпки Ґонсецкого

(з когутиком) усувають біль, печення, крівавлення, свербіння, гоять ранки і зменшують ґузи (жиляки). Продають аптики.

ЗНИЖКОВИЙ КУПОН 10%

Вироби косметичні, господарські й ґіґієнічні по цінах дуже низьких поручає перфумерія

„FAVORI“

ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО Ч. 10.

(напротив пл. св. Духа).

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 4—? Вибір великий

Присилайте передплату!

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ з прегарних шліфованих плит поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, ул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснования 1909.

КІНА

АДРІЯ: Король боксерів.
АТЛЯНТИК: Дайте нам жити.
КАСІНО: Таємний острів (барвна фільма).
КОПЕРНИК: Ґен. Ченґ і Слім в тарапатах.
МАРУСЬКА: Ґен. Ченґ і Слім в тарапатах.
МІРАЖ: Капітан маринарки.
МУЗА: Люди за решіткою.
ПАЛЯС: Міліонери забавляються.
СТИЛЕВЕ нечинне з причини реконструкції.
УТІХА: Серця на роздоріжжі та ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів. улиця Собіського ч. 3

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“

КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 Телєфон ч. 60-04.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 31 серпня 1933. Ч. 65 (663).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам доляр
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Св. Отець про навернення Англії

КАП доносить з Чітта дель Ватікано: Св. Отець приймаючи на авдієнції англійське паломництво, повторив з великим натиском, що Англія особливо близька Його батьківському серцю. Тому бажає, щоби Святий Рік став для Англії жерелом обильних духовних овочів, передусім найбільше всіми побажаного повороту до одної вівчарні та одного Пастиря. Численні й часті англійські паломництва се богатомовне свідоцтво туги за поворотом до Риму та рівночасно се вислів бажання, щоби в тім Святім Році Англія вернула до до єдности зі святою католицькою римською Церквою.

Людоїдство на Україні

В листі з України пишуть: „Що тут діється, відомо тільки одному Богу на небі, бо ми відрізані від цілого світа. Матері вбивають своїх дітей і їдять їх мясо. На днях привезли до лічниці матір, котра зарізала свого 10-літного сина. Від надмірного спожиття мяса вона занедужала й померла. Люди щаслив', коли погибне кінь або корова, бо тоді можуть наїстися. Злодійство зростає неймовірно. Злодіїв вбивають на місці. Народ вимирає. Виходять в поле на роботу й там часто вмирають. Положення розпучливе... На вулицях щоденно валяються трупи померших з голоду. Не можна жити". („Возрожденіе" ч. 2999).

Еріо на совітській Україні

ПАТ повідомляє: Еріо прибув зі Стамбулу до Одесси кораблем „Чічерін". Йому на стрічу виїхали французький амбасадор у Москві Альфон і представник „наакоміндела" Гельфонд. Еріо огляне на Україні Київ, Харків, Дніпрельстан і промислові округи. В Київі витали овацийно французьких гостей. Совітська преса підчеркує, що Еріо се працівник мира й що гостина Еріота причиниться богато до скріплення совітсько-французьких взаємин. Еріо приїде до Москви на 4-денний побут між 6 і 9 вересня.

Жовті й вишневі сорочки

В Лодзі появилися на вулицях міста гуртки молоді в жовтих сорочках. Се члени недавно заложеної нової польської партії національних соціялістів, що має протижидівську тенденцію. Польські „наці" ставали перед жидівськими склепами та взивали публику не купувати в Жидів. На головній вулиці Лодзі дійшло до бійки з Жидами. Увязнено кількох молодців в жовтих сорочках. — З Катовиць повідомляють, що між групою Жидів і чотирома польськими нац.-соціялістами у вишневих сорочках дійшло до бійки, бо вони заборонили Жидам говорити по німецьки. Поліція інтервеніювала.

Процес за підпал райхстагу

ПАТ повідомляє з Берліну: Початок головної розправи в процесі за підпал райхстагу визначено на 21. вересня с. р. Головна розправа відбудеться в Липську, однак доказове поступовання переведуть в будинку райхстагу. Обвинувачують 5 осіб: б. комуністичного посла до райхстагу Ернеста Торґлера, літ 40, (оборонець д-р Зак), муляра Марінуса ван-дер Ліббе, літ 24 (оборонець з уряду д-р Зайфер) і трьох Болгар: журналіста Георґія Димітрова, літ 30, б. студента Попова, літ 31, і шевця В. Канева, літ 36. Боронить їх д-р Райхерт. Акти розправи обіймають 35 томів, акт обвинувачення понад 230 сторінок. Покликано 110 свідків і знавців. Процес закроєний на великі розміри.

Під знаком „блакитного орла"

Ген. Джонсон зачинає на цілій території Злуч. Держав Півн. Америки величезну пропаґанду за піддержанням економічних плянів Росвелта. Він наняв 1,500.000 мужчин і жінок для виголошення аґітаційних промов, для відвідання підприємств і домів, для провірки сего, що зроблено та для вказівок на будуче. Вони дістануть 100 міліонів брошур і летючок. Аґітатори мають добитися сего, щоби кождий горожанин Злуч. Держав носив на грудях „блакитного орла". До сеї аґітації запряжено також і кінових артистів. Росвелт затвердив нові приписи праці в нафтяній і лісній промисловости, котрі мають дати працю 400.000 безробітних. Росвелт заявив, що при кінці с. р. всі 12,000.000 американських безробітних одержуть врешті працю.

Свастика в Канаді

Недавно тому в Торонті повстав „Клюб Свастики", орґанізація канадійських гітлерівців. Підчас великого балю в Торонті в міськім парку члени „Клюбу Свастики" вивісили величезний прапор зі свастикою. Приявні Жиди зачали протестувати. Коло прапору зібралася многотисячна товпа. В часі бійки потерпіло богато осіб. До шпиталю завезли тяжко ранених 10 Жидів і 4 членів „Клюбу Свастики" та 30 осіб легко ранених. Поліція з великим трудом завела порядок. Увязнено 50 осіб. Вже й за океаном приходить мода на гітлеризм.

Японія вислала ультимат Америці

„Дейли Експрес" повідомляє, що Японія вислала ультимат до правительства Злучених Держав Півн. Америки. В нім заповідає, що коли Злуч. Держави не закинуть розбудови своєї фльоти, Японія збільшить свою фльоту. Крім сего Японія зажадала від Росвелта, щоб не мішався до справ японських мандатних островів і маневрів японської фльоти. Японія мала зажадати відповіди в означеному речинці. Дотеперішні відповіди амер. правительства на японські запити в справі морської програми в Токіо признали за невистарчаючі.

Вакації можуть Вас дуже дорого коштувати, якщо не обезпечите свого мешкання від крадіжи з вломом в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20. — За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатком виносить зол. 6.

ВІДЕНЬ І УКРАЇНЦІ

З приводу 250-тих роковин оборони Відня від Турків, добре пригадати про взаємини Українців з тим центром Европи.

На місці теперішнього Відня була там колись кельтійська оселя Віндоміна. Около Різдва Христового Римляни побудували на тім місці панонську граничну твердиню і назвали її Віндобона. Вже в III ст. на окопах тої твердині стояли християнські легіонери. Їх тиху місію християнізування продовжали купці, в V ст. ученики св. Северина. В 829 р. Відень належав до епископства в Пассаві. Місто дійшло до значіння тоді, як герцог Генрих II вибрав його на столицю. В 1147 р. пассавський епископ Регінберт посвятив церкву св. Стефана і призначив її як парохіяльну на місце церкви св. Петра. Відень стає столичним містом майже рівночасно з нашим Галичем. Відень набрав значіння і поширив релігійне життя в часі походів хрестоносців, які мусіли спрямовувати свої походи через Відень. Також монастирі, що повставали в околиці Відня, підносили духовне життя в місті. Генрих II в 1156 р. спровадив Бенедиктинів (Шоттенштіфт), відтак осіли тут Цистерси, Реклюзи й монахи реґули св. Августина. В XIII ст. осіли тут Йоанніти, німецький Орден в 1210 р., Францішкани в 1221 і Домінікани в 1226 р. Цілі середні віки аж до 17 ст. були у Відні 3 парохії: св. Стефана, Шкотська і св. Михайла для архикняжого двора. В 1267 р. відбувся у Відні — вже за Габсбурґів, провінціональний синод проти Вальдензів.

З розвоєм міста помножувалося число монастирів. В 1305 р. осіли тут Кляриски, 1324 Домініканки, 1340 Августини, Лицарі св. Юрія 1481 р. При облозі Відня Турками 1529 — деякі монастирі упали, видно для браків засобів до життя. Монахи перенеслися в інші сторони. Богато також пошкодила реформація. Релігійне життя припало. Аж цісар Фердинанд I спровадив Отців з Тов. Ісусового. Між іншими працював у Відні св. Петро Канізій. За нього віджив католицький дух у населення Відня. Число Чинів щораз збільшалося. До Відня прийшли в 1600 р. Капуцини, 1620 Кармеліти, 1626 Барнабіти, 1631 Босі Августіяни, 1636 Сервіти, 1688 Трінітарії з Еспанії (Білі Еспанці) а ще скорше Бенедиктини з Монсеррату (Чорні Еспанці), Салезіяни 1717 й інші.

Від 1365 стає Відень центром науки, — бо в тім році заснував Рудольф IV університет, званий від нього Рудольфіна. В 1752 р. обновлено його за стараннем Ван Світена. Перед війною було на тім університеті 504 доцентів і майже 8000 студентів. Для науки приїзджало до Відня богато Украї-

їнців. Між іншими Василіяни висилали своїх клириків на науку до Відня. Першим з Василіян у Відні був Методій Терлецький 1625 р., що зложив докторат фільософії. Вернувши до краю, був висвячений, потім знову поїхав до Відня. Тут навязав знакомства з високопоставленими особами, навіть з цісарем Фердинандом II (1619—1637), який був добрим католиком — і з Відня робив він місійні подорожі по Ілірії, Славонії, Хорватії, Карніолі, Сербії та Болгарії. Ще перед тим зносилися козаки з цісарем Рудольфом II (1576—1612), посилаючи до Відня свої посольства. Від того часу Українці мають часті зносини з Віднем. По принятті Унії на Закарпаттю, австрійський цісар іменує мукачівських епископів. І так Еп. Петра Партенія Петровича († 1664) іменує цісар Фердинанд III; Василіянина *Йосифа Волошиновського* заіменував 1667 р. цісар Леопольд I (1657—1705). За того цісаря були під Віднем українські козаки знад Дніпра, а також напевно багато було Українців у польськім війську з Галичини, Волині та Холмщини. Звісно, що до побіди над Турками причинилися козаки. До Відня їздив епископ перемиський Іван Малаховський 1672 р. до цісаря Леопольда в справі підписання грамоти на надане йому княгинею вдовою по кн. Юрію Ракочім, мукачівське епископство. Отже ще за Польщі мали Українці часті взаємини з наддунайською столицею. Зносини з католицьким Віднем богато причинилися до скріплення і *поширення католицизму між Українцями*. Від прилучення Галичини до Австрії — стає Відень важним чинником нашого культурного і релігійного життя. З Відня зачинається знов унійна акція. Цісар Франц I висилає 1804 р. місію під проводом Василіянина о. Юліяна Шпонрінґа до Дальматії. Та місія не осягнула цілі, бо між Австрією і Наполеоном вибухла тоді війна. Другу подібну місію вислано з Відня 1818. Відень знову вважає Українців за відповідних і спосібних до унійної праці. Що Українці були спосібні до місії і готові на всі жертви, на се доказ мученича смерть о. Олекси Ступницького 1821, якого вбили православні в Шебеніку (*Дальматинська пристань*). В справі переслідувань Українців-уніятів і арештування еп. Рилла в Бердичеві Москалями, — удавався папський нунцій Йосиф Ґарампі до Відня за інтервенцією. І цісарева Марія Тереса і цісар Йосиф II робили заходи перед рос. урядом і царицею Катериною II в справі пільг для уніятів на Україні. За часів приналежности Галичини до Австрії відоме всім нам основання греко-кат. парохії в Відні, центральної семинарії, відновлення галицької Митрополії, і т. інше. У Відні стикалися наші Українці з народами Европи. Памятний рік 1912, коли то не тільки духовенство в числі 400, але й сотки селян ішли в процесійнім поході з Французами, Анґлійцями, Бельґійцями і іншими католицькими народами. Відень отже як під оглядом політичним, так культурним — через університет — мав і ще має для нас притягаючу силу. Відень дав спокійний захист нашому святому Йосафатови, котрого наші браття Словяни ненавидять — і замурували в підземеллю. В 1916 р. при помочі Німців видобуто його і завезено в чужу німецьку сторону, де його шанують. Тому й з тої причини Відень для нас Українців католиків дорогий і симпатичний. На славнім Віденськім Конґресі 1815 р. з Меттерніхом, Нессельродом і Талейраном засідав і наш перемиський епископ, пізніший митрополит і кардинал Михайло Левицький.

Відень викликує у всіх нас переважно симпатичні спомини. Ми як нація маємо Відневи богато завдячувати. Тому з симпатією лучимося з Віденцями в їх 250-ті роковини, бажаючи красших політичних відносин як самому місту Відневи так і його мешканцям, тяжко покривдженим версальським договором.

о. М. Каровець ЧСВВ.

НАЦІОНАЛІСТИЧНА ІДЕОЛЬОҐІЯ „НОВОГО ЧАСУ“

Енцикліки й буллі Римських Папів у справі відношення між Церквою й державою*).

3. **„Респіцієнтес омнія“** з 1. IX. 1870 се відповідь Папи Пія IX італійському правительству, яке по насильнім загарбанню церковної держави домагалося від Папи безпосередно по насильстві добровільного зречення посілостей Апостольської Столиці.

4. **„Сіллябус еррорум“** Папи Пія IX се витяг осуджених і опрокинених понять і блудів тогочасної доби, на котрі Папа Пій IX звертав увагу в консисторіяльних промовах, Енцикліках і Письмах від 1846 до 1864 р. В тім зіставленню блудів є також і такі, що дотичать відношення між державою й Церквою. І так § V. осуджує блуди про Церкву та її права: § VI. осуджує блуди відносно світських суспільностей (держав) та їх відношення до Церкви.

В § V. замітніші отсі блуди:

9. Церква не є правдива й досконала суспільність, зовсім свобідна і не посідає своїх власних, незмінних законів, даних Божеським її основником, лише до світської влади належить означити, які права й границі Церкви, в котрих вона має виконувати свої права.

20. Церковна влада не може й не повинна виконувати своєї власти без згоди світського правительства.

24. Церква не має власти уживати сили, ні ніякої власти дочасної як безпосередної так посередної.

26. Церква не має природного і законного права набування і посідання.

Знов в § VI. вичислені осуджені блуди і фальшиві поняття про істоту держави та її права. І так Папа осудив твердження: неначе держава як така сама собою є джерелом усіх прав і законів; що світська влада має право уневажнювати Конкордати, заключені з Апостольською Столицею; що світська влада має право вмішуватися в справи чисто релігійні і духовної управи; рішати про уділювання св. Тайн і про розположення потрібне до їх принятя; що школи й виховання молоді належать виключно до держави; що світська влада має право забороняти Епископам і вірним свобідно зноситися з Папою; що світська влада має право сама усувати Епископів і надавати інших і пр.

5. Найлучше пізнати неграмотність автора статтей в „Н. Часі“ в сих справах, коли він між іншими наводить „енцикліку“ п. з. „Конституціо Пастор Етернус“. Такої енцикліки ніде нема й не було. Істнує лиш т. зв. „Конституціо доґматіка де Еклезія Христі“, определена дня 18 липня 1870 р. на вселенськім Ватиканськім Соборі (Сесія IV), яка зачинається словами: „Пастор Етернус“. Вона говорить лише про Церкву, головно про установлення в Церкві т. зв. Примату в особі св. Ап. Петра і його правних наслідників, Римських Епископів, як також про непомильність Папи в річах віри й обичаїв.

6. З розмислом або з незнання оминув автор дві енцикліки Папи Льва XIII, які спеціяльно подають науку катол. Церкви про взаємини між державою та Церквою: 1. „Діютурнум іллюд“ з 29 червня 1881; 2. „Іммортале Деї“ з 1 листопада 1885 р. Якраз ті енцикліки можна було найлекше знайти, бо вони обі печатані в українськім перекладі в „Додатку до Собора Львівського“ з 1891 р. (ст. 128—164). Автор завдав собі труду, „читати“ енцикліки з XIII ст. які, мимоходом кажучи, лише принагідно торкають питання відношення між державою й Церквою та з XVII ст., — але не звернув уваги на найважніші в тій справі енунціяції Папи Льва XIII.

Саме в тих двох енцикліках Папи Льва XIII поставлені основні правди про державу й її відношення до Церкви. Головні уступи тих двох енциклік подамо в слідуючій статті, бо вони такі важні, такі вичерпуючі й такі відповідаючі якраз теперішним обставинам, що виглядає, неначе великий Папа Лев XIII передвидів наші часи.

7. При сій нагоді не можна оминути останної енунціяції теперішнього Св. Отця Пія XI. в справі відношення держави до Церкви, яка находиться в Енцикліці „Ділєктіссіма нобіс“ з 3 червня 1933 р. Відносний уступ звучить так:

„Се всім загально відоме, що католицька Церква ніякої форми правління не вважає ліпшою; і коли лиш Божі й християнської совісти права запевнені й ненарушені, вона без труду входить в умови з якимінебудь світськими урядами, без огляду на те, чи се королівства чи республики; чи аристократична чи демократична форма правління.

Доказом сього нехай будуть, — згадуючи лише про останні події — численні умови, звичайно називані „Конкордатами“, заключені в останніх літах. Також всякі інші взаємини, які існують між Апостольською Столицею з ріжними державами; навіть з тими, котрі по останній великій війні усунули королів і перемінилися на Республики.

А вжеж ті Республики ніколи — чи то відносно їх установ, чи справедливого поширення, чи добробуту їх народів — ніколи, кажемо, ані через приязні відносини з Апостольською Столицею, ані через заключені умови, відносно умовин нинішних часів, де взаємно зобовязуються поступати згідно в річах, які належать як до світської так і церковної власти, цілком певно не понесли ніякої шкоди.

Навпаки, се річ певна й очевидна, що згода між державою та Церквою приносить державам великі успіхи й користи.

Сеж усі знають, що нема сильнішої греблі проти соціяльної революції, яка все хоче перевернути, як катол. Церква. Вона, горяча опікунка народів, ніколи не перестає берети поваги правної власти, права людської свободи, границь справедливости і добра пожаданого всіми мира.“

В сім короткім уступі подано, яке відношення намагалася і намагається перевести Апостольська Столиця у взаєминах своїх з державами, відповідно до умовин поодиноких віків в історії народів. І де тут бодай тінь „папоцезаризму“, який по словам автора статтей в „Новім Часі“ мав залишитися „по нинішний день офіційною, доґматичною обовязуючою політичною системою католицизму“.

З наведеного уступу найвиразніше виходить безосновність, брехливість, неуцтво і полювання автора статтей „В тіни хреста — й меча“, на наївність, неосвідомлення і брак усякого критицизму читачів.

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 38, 40, 45, 47 і 64.

Це дуже важна річ, щоби ми спрямували нашу увагу на це, щоб нашу волю поліпшити і скріпити. Без цего не може бути між нами незалежности, ні стійкости, ні визначної індивідуальности. Без цего не зможемо дати правді ні належного підчеркнення, ні нашій моральній силі шляхотного напряму, ні нас самих не зможемо зберегти від того, щоб не стати безвільним знаряддям в руках негідних та інтриґантських людей. — (Смайлс, „Обовязок“).

Торжество в Сихові к. Львова

В неділю 27 с. м. відбулося в Сихові велике й рідке торжество посвячення нових дзвонів. Сихів це маленька парохія під самим Львовом. В шематизмі фігурує 346 душ, та це на папері, бо в дійсности є вже ледви половина, решта перейшла на латинське. О. парох Т. Горникевич помимо тяжких часів закупив два дзвони (мимоходом кажучи дуже гармонійні).

Для піднесення торжества посвячення запросив двох ОО. Василіян зі Львова. Прибули також деякі світські гості, кількох панів і пань. Перед Службою Божою було посвячення прапору Марійського Товариства Молоді. По Службі Божій вийшла процесія на церковне подвіря, де на деревляних кізлах були поміщені два великі дзвони убрані в цвіти й жовто-сині ленти. До посвячення стануло трьох священиків. На дзвонах вирито імена св. Івана і св. Йосифа, опікуна католицької Церкви. По церемонії посвячення сказав дуже гарну промову Впр. о. ігумен Лучинський ЧСВВ. В своїй промові згадав, як то сумно було в селі, коли від війни не чути було дзвонів, що звіщалиби вірним великі радісні торжества. Тепер завдяки старанням о. пароха й жертволюбивости парохіян, оправлено нові, гарні дзвони. Вони будуть заповідати церковні торжества, голосити веселі й сумні події, взивати людей до молитви, закликати до церкви, потрясати нашу душу й совість, звертати нашу увагу на наші обовязки для Бога. Вони будуть промовляти й до грішників і взивати їх до покути. Вони на своїх крилах будуть заносити до Бога наші молитви й благання наші перед престіл Св. Тройці, вони будуть також звіщати красшу долю нашого народу. При кінці відспівано многолітствіє св. Отцю Папі римському, Впреосв. Митрополитові, Епископам, прибувшим Отцям і Вп. гостям і парохіянам. — Потім витягнено й замонтовано дзвони на дзвінниці і зачали ними вперве дзвонити. Дзвонили мов на Великдень, усі старші і молодші, бож це свято якби Великдень в Сихові.

Згадати ще треба, що тамошний о. парох подбав також про заснування Апостольства Молитви. Дня 15. VIII. с. р. відбулося торжественне вручення грамот ревнительських, при чім відправлено богослуженя до Серця Христового (Молебен).

Тогож дня було закінчення діточого садку, який провадила п. Ольга Кобзярівна і ще одна панна. Діти вправляли і деклямували. Ті вправи дітей дуже подобалися старшим, так що вони питали, коли то ще будуть діти вправляти. Вечером того дня були виставлені світляні образи, що усім дуже подобалися.

Такою релігійною працею можна дуже богато зробити в парохії і тим привяжеться нарід до церкви і піднесеться морально. Ми певні, що якби в кождій підльвівській парохії більше працьовано над народом, то як не зовсім, то бодай у части спинивбися перехід у чужий бік. Велика перешкода в задержанні наших людей при своїм обряді се старий календар, бо люди при місті мають то працю, то службу в місті і мусять працювати в свої свята й обходити латинські свята. І так по літах забувають, що вони Українці тай стають Поляками. За яких 10 літ перейде і та решткa наших Українців на польське а нам полишаться лише спомини, що тут були колись Українці. Звертаємо увагу міродайних чинників на цей сумний факт і підчеркуємо, що вже 11-а година! Тяжко брати на свою совість відповідальність за втрату цілих околиць Львова.

М. К.

Галицька Земля протестує

В с. Братківці, пов. Станиславів, відбулася велика нарада. По рефераті пос. Чукура та по дискусії зібрані ухвалили одноголосно резолюції, в яких протестують перед цілим культурним світом проти тих звірських знущань, яких допускаються над українським народом за Збручем червоні окупанти. Висказуючи своїм Братам і Сестрам знак Дніпра щире співчуття, зібрані взивають усіх Українців, де вони не перебували б, обєднатися в сильну національну організацію та гідно протиставитися всякій комуністичній роботі.

У Старім Селі відбулася протестаційна анкета проти московських насильств на Великій Україні. По рефераті п. В. Глібовицького ухвалено одноголосно отсі резолюції:

1. Прилучуючись до голосу наших Владик протестуємо перед світом і живучими та грядучими поколіннями української нації проти загарбання українських земель московським наїзником.

2. Протестуємо проти варварського нищення фізичного існування українського народу, систематично нищеного червоною Москвою безчисленними арештами, розстрілами, засланнями та пляновим виголоджуванням України.

3. Протестуємо проти діявольського переслідування християнської релігії.

4. Взиваємо весь християнський, культурний світ, а передусім ціле українське громадянство до найбільш рішучого протесту та солідарної й всебічної акції для ратування наших братів, що караються під комуністично-московським терором.

5. Зокрема в обличчі цих преважких хвилин української нації закликаємо весь український загал до як найтіснішого релігійно-національного обєднання для добуття конечних сил до повної національної перемоги!

В с. Бушковичі, пов. Перемишль, відбулася велика протестаційна анкета в справі подій на Великій Україні. Після промови п. О. Павлика, голови читальні „Просвіти“, й реферату п. М. Рогівського, ухвалено одноголосно резолюції:

1. Протестуємо проти неправного загарбання українських земель московським наїзником.

2. Прилучаючись до відозви грекокат. Епископату і відозви підписаної всіми нашими центральними установами протестуємо проти русифікаційної рабунково-виголоджуючої політики Москви на Україні та висказуємо своїм братам на Україні своє глибоке співчуття.

3. Взиваємо все українське громадянство на зах.-українських землях та за кордоном, щоби пішло нашим слідом та виявило свій найрішучіший протест.

Оселя новиків на Остодорі

Між тихими омріяними сивою мрякою верхами, Тодором, Заплатою, Високою — в долині ріки Лімниці, в прегарній гуцульського стилю палаті — примістилася в місяцях липні й серпні хлопяча оселя новиків на Остодорі. Учасників 86, в тому 19 дівчат, решта хлопці в віці від 6—14 літ, сам цвіт наших малих надій.

Оселю вів о. О. Бучацький, старий практик в таборовому ділі, ще з часів істнування Пласту. До помочі мав лікаря д-ра А. Процькова й гурт впорядчиків студентів й абсольвентів високих шкіл — теж практиків у кермуванні поділеною на гуртки по 10 „люда“ цею громадкою, що тут, далеко від шкільних мурів і невзгодин життя має зачерпнути сил, здоровля до праці та, що найважніше — виховатися на корисних у майбутньому громадян.

Порядок тут надзвичайний. В год. 6 рано руханка системою Туліна, загально принятою для дітей. По руханці в 7.20 миття, в 8 молитва та снідання. Від 9 год. загально виховні, згори уложені гутірки до 10 год. Від 10 фізична праця. Малі 6-ти й більше літні шкраби вчаться цінити працю і бути корисними, помічними проводові Оселі. Зносять ріща, очищують площу, на якій за кілька літ такої праці власними силами має повстати гарний спортовий майдан.

Від 11—12 год. забави й гри, купіль у ріці Лімниці. В 13 год. обід і відпочинок до 15.30 год. 17.30 підвечірок, стрілецькі й юнацькі пісні, забави, гри, для старших дітей відбиванка. В 18 год. звіт, в 19 вечеря, молитва й в 21 сон, нічна тишина до 6 ранку.

Життя кожного пестійчика обертається у визначених рямках. І діти радо приймають їх і підпорядковуються проводові. По приїзді домів вони карні, чемні, мов не ті стають і це чи не найбільший дарунок від Оселі батькам, що з довірям вислали сюди своїх дітей.

Недалеко від Остодору Кліматична Стація на Соколі. Тут виховується і вишколюється старше юнацтво від 14 року життя вгору.

Довкруги Оселі прегарна околиця. Немов сонні, первісні, покриті смерековими лісами гори. Місце прегарне на прогулки. Тай було їх цього року, дякуючи гарній погоді аж шість. Три для менших дітей, не томлячі на близький Сигліс, Тодір і поляну під Скрипчиною — і для старших на гору Високу (1808 м. над позем моря), Нередів і Гриньків. Всі вони пройшли з незвичайним успіхом, серед прегарної погоди. Учасники самі собі варили обід у казанках. З піснею на вустах повернули вдоволені. сити вражінь домів.

Оселю відвідало чимало гостей. Відвідували численно своїх мазунчиків батьки й матері й раділи своїми потіхами та їх зміною на краще.

Оселя закінчилася 14. серпня с. р. Вузькоторова гірська залізничка відвезла дітей до Брошнева, до залізничої стації на лінї Стрий-Станиславів. Діти висідали по дорозі, губилися від гурту й товариші з далекої Варшави, Лодзі, Познаня пращали з жалем своїх товаришів безжурних гор, радісного життя й вишколу там на далекому Остодорі в серці рідних Карпат.

У ч а с н и к.

Просимо перед закупном оглядати наші оригінальні моделі і переконатися про якість і ціну товарів. Найбільша кушнірська робітня

ФУТРА -- БЕРНФЕЛЬД

відкриття у вересні.
Львів, Легіонів ч. 7.

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ, — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“? Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/I. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

Спомини з одного свята

3) У розмові з тими молодими завважив я радісні прояви: молодечу охоту знання і вирозумілість на людські провини. Вони розпитували мене про політику, про соціяльні справи. Подавали до розвязки свої сумніви щодо большевизму. Питали про найвищі завдання нашої нації. А питали обережно, щоб я припадком не наразився чим власть імущим. Говорили мені про недостачі старших, навіть священика. Але не так, як це досі робить наш інтеліґентський доріст. Не прозивали старих, не шипіли гадами проти батьків як людей. Ганили похибки з повною вирозумілістю для людини як їх власника. І тут я побачив у тих хлопських дітей правдиву християнську толеранцію: ненависть до зла, любов до людей.

До реліґії ставилися досить холодно. Спомагали священика в його праці для Церкви зі свого рода практичности: реліґія це для них остоя ладу. Свого рода сільський прагматизм. Але видно було, що з того холодного становища далось би їх вивести на шлях горячої ревности. Треба би їх тільки освідомити, зробити реліґію для них вірою й життям, а не тільки неділльним святом-обрядом. А цим мало хто займається.

Пригадалася мені одна парохія в Рогатинщині. Був там ревний священик. Зорґанізував брацтва й повів у католицькім дусі читальню. Молодого священика перенесли, а на його місце прийшов протеґований москвофіл. Зараз на початку своєї „праці“ скасував Апостольство Молитви, очевидну „латинізацію“. І село йде нині на хибні шляхи чистої „обрядовщини“. А від холоду ніхто не загріється і морозом нікого не зеднаєш. Північно-руські „холода“ не на наш полудневий темперамент. Інша річ, ся „величність обряду“ для західних католиків, які мають теплоти серця аж надто в латинстві, а зовсім інша річ для нас, де того серця дуже мало. Коли їх наш обряд захоплює екзотикою, то може й нам вільно буде захопитися чимось з їх обряду. Через те не станемо зовсім латинянами, тільки підемо природним шляхом еволюції св. Унії, яка йде ним уже триста літ. Цікаво, що навіть масон В. Панейко це розуміє, а дехто з католиків ані руш не хоче...

Проповідь скінчилася й відправа йде дальше. По Службі Божій многолітствія Свт. Вітцеви, Впреосв. Епископам, Преп. Отцям за поміч і... тим панству з двора за те, „що не погордили нами“... Довідуюся, хто такий ці панство. Вчителька французького і ржондца... Хвилину ще ждав я, чи й учительській парі не дістанеться многолітствіе. А може й мені?... Якось Бог милував: не згадали. Видно тільки для „зґоднего вспулжиця“ таке роблять.

По відправі рушив похід над ріку, на освячення води. Ліниво ніс Дністер свої хвилі, білі хмарини пливли і радісні співи у небо. А на стрімчастих обривах полотніли в сонці яркім сорочечки дітей цікавих. І подихом вітру сміялись-шуміли хомиші прибережні.

При обіді веселі йшли розмови. Панотець дотинав добродійці, вона відгризалась, він знов атакував. Під намісними образами сиділа Француз-ка-бона зі ржондцою й дивувалась неотесам-Русинам. До ржондци говорила по французьки, думаючи, що „неотеси“ не зрозуміють. На один із голосних жартів панотця спитала ржондцу невинно: „Est il fou?“ (чи він божевільний?). А я в душі сміявся з недавного многолітствія. Таки не поможе на вспулжице. Пригадалися мені слова моєї тети: „porządny człowiek. ale Rusin“...

Мій сусід при столі, старший священик виправдував переді мною свою „неприготовану“ проповідь. Що має таку проповідь виголосити, довідався він щойно перед самою Службою Божою... Я зрозумів: і те свято приготовлювалося на коліні, „на авось“ як кажуть Москалі... Яко ніже єдинаго помишляющаго.

При другім столі інший панотець хвалив Гітлера. З розмови видно було, що той панотець прихильник „Нашого Клича“, отже крайний націоналіст. Висока, по військовому випрямлена постать, нагадувала бувшого старшину, „штрамака“. Як мало змінює декого зі сьвящеників Тайна Священства... Ліберальний письменник замолоду, ставши священиком, дальше пише зовсім ліберально. Бувший старшина дальше командує в „Ділі“, навіть епископам, що мають робити. Значить, у духовних семинаріях потрібна конче основна зміна старого на нового чоловіка — щось наче василіянська реформа. Потрібна вона головно у вихованню молодого покоління, бо годі старого чоловіка основно перевиховати. Малі семинарії й гімназії ведені в католицькім дусі — річ просто конечна до загину. Годіж вимагати від старого хлопа, щоб він за чотири роки основно себе перевиховав, коли його 12 літ мучили й учили — зовсім у ліберальнім дусі. Згадаймо, хоч би таку аномалію, що навіть у підручниках біблійної історії донедавна не було ще й згадки про вручення ключів св. Петрови. А такі „католицькі“ підручники були ще навіть у 1912 році!

(Далі буде).

Перший український захист для стариків

СС. Йосафатки, яких матірний дім є в Бужську-Волянах, уладжують у Львові при вул. Замковій перший Український захист для стариків гр.-кат. обряду. Завдяки щедрости Вп. Панства Задорожних удалося СС. Йосафаткам набути половину реальности, положеної при вул. Замковій ч. 11. Фронт цілої реальности виходить на Високий Замок. Сама вуличка хоч майже в самому центрі міста, затишна та якраз надається на задуманий приют, бо сусідує безпосередно з огородом чи там парком Високого Замку. Вид і воздух, як на Львів, через цілий рік прегарний і чистий. — Недостача такого приюту вже від довшого часу давалася відчувати. Богато бездітних і безродинних стариків на старість мусіло шукати приюту й товариства в чужих. Через це з радістю треба повитати цей почин СС. Йосафаток і в першу чергу подякувати Вп. Задорожним за їх щедру ініціятиву. Сподіємося, що в розумінні ваги цеї важної справи ціле Українське Громадянство прийде в поміч нашим старикам і допоможе СС. Йосафаткам у викупі другої половини реальности і в побудованні домівки, в якій наші старики чулися би як дома. — В першу чергу наше Духовенство, яке вже на стілько ріжних цілей переводить успішно збірки, заінтересується цею справою та поаґітує за жертвами на сю ціль. Жертви треба посилати до Земельного Банку у Львові, вул. Словацького ч. 14 для СС. Йосафаток.

ОСИП НАЗАРУК

ПАЛАТА ДОЖІВ

Враження і думки з дороги.

2) Спека робиться щораз більша, хоч до моря відси крок землі. Тим приємніше спочиває око на зелені та квітах, котрі видніють високо на поверсі, немов останний спомин тих монастирських садів, що тут стояли на морській ляґуні, заки дожа Партечіпаціо зачав тут будувати сю палату. Давно се було, бо в 812 році, отже від того часу вже одинацять століть минуло. Так давно-давно зачали тут будувати н о в у палату дожів, в садах монастиря св. Захарії. А в 16 літ опісля, серед зими, приїхала з Єгипту та венецька фльота, що зрабувала там мощі св. Марка евангелиста. І дожа наказав уложити ті мощі в одній з веж нової палати своєї, а потому збудовано для них окрему церкву „в розі палати дожів“... І як казку пристроєно церкву і палату.

То був час, коли безповоротно й остаточно ломалася стара, землю та сушу обіймаюча влада Риму та коли нею ділилися два царі і папа на суші, а Венеція на морі. Та хоч достоїнство дожі було на яких сто літ старше ніж достоїнство цісаря німецької народности римської держави, бо достоїнство дожів датується вже від 697 року, то дожа ще довго підписувався скромно „покірний вожд провінції Венецької“. Щойно коли до Венеції привезли кости Христового евангелиста, почувся венецький дожа рівним — суверенним монархам, обом царям і папі. І зачав одягатися в такі самі ризи як цісар Візантії.

Та венецьке купецтво, хоч уже було доволі богате, ще жило розмірно скромно. Ще коли в 11 століттю оден з дожів оженився зі своячкою візантійського цісаря Теофаною та впровадив її в золотом мерехтячу палату дожів, наступила така подія. Молода Теофана, що приїхала з окремими евнухами своїми, наказала приготовити собі купіль з пахучих олійків, що зараз виконано. А по купелі молода жінка дожі зажадала їсти. І служба вкроїла їй мяса і хліба та предложила інші добірні потрави. Одначе жінка дожі відмовилася діткнути поживи поки їй не принесли вилок зі щирого золота. А коли вістка про се рознеслася по місті, викликала найвище обурення і згіршення серед народа Венеції. Так зачала входити роскіш у палату дожів і в місто на ляґунах...

Долішними аркадами дійшов я до місця, відки розлягається приємний вид на море. Вже годину оглядаю палату дожів тільки зовні. А спека постійно росте. Треба йти до середини кімнат.

Сходи в палаті дожів.

Ступаю на т. зв. Сходи Ґігантів (велитнів). Ся очевидно популярна назва походить від двох великих подоб, Нептуна і Марса, репрезентантів сили Венеції на морі і на суші. Обі подоби з половини 16 століття, творець їх Сансовіно.

Ті Сходи Велитнів мають по мойому обчислені 15 ступенів (тут слідує рівна плита) і 14 ступенів (знов рівна плита) і 4 ступені. Перейшовши Сходи Велитнів, треба заплатити за карти вступу до палати дожів. А саме платиться за оглядання самої палати 10 лірів, за оглядання палати і вязниці 12 лірів, а за оглядання ще до того Музею Коррера, Галерії міжнародної модерної штуки і Пінакотеки разом 15 лір. Розуміється, я заплатив 15 лір, бо платити окремо і клопіт і здається дороще виносить. Хоч 15 лір за вступ видається трохи за богато, то зараз на ліво отвирається вид на такі сходи, що мимохіть приходить думка: Варт було заплатити. Щож се за такі сходи?

Се т. зв. з о л о т і с х о д и (Скала д'оро), стрімкі, білі, над ними на повалі богато золочена, величава штукатура з 1575 р. Назва тих сходів походить не тільки від тої дуже богато золоченої штукатури, але головно від того, що колись сими сходами вільно було входити

З КІНА

КІНО ПАЛЯС: **Орленя.** Історія князя Райхштадту, слабого сина Наполеона І. Ломання слабої людини, її підйоми й упадки, намагання стати гідним великого батька, візії битви, величність смерти — все те прекрасно патетично вивів за сценаріем Е. Ростанда (мол.) режисер В. Туржанський. Фільм має богато „літератури“ й чисто театральних моментів, а проте не перестає бути добрим фільмом. Головна причина того: величній ідейний зміст. Людина врешті бачить на екрані не самих вимітнів суспільности, не самих егоїстів закоханих у своїх дрібненьких цілях, а людей, перенятих величньою метою і славною традицією. Це фільм, що виховує, а не деправує. Режисера „понесло“ і — уявіть собі — Жид Туржанський вийшов побідною рукою навіть... з пацифізму (сцена під Маренго, коли жовнірі, що полягли в бою, кидають синови Наполеона замісць проклону — величне „хай жиє цісар!“). Прекрасне оперування контрастами й декорацією ще збільшує захоплення видця, відриває його від буднів сірих і переносить у світ людей, що створили велику леґенду. В часах леґенди повій і апашів корисна річ побачити такий фільм. Хто зна, чи не буде він для декого ліком. Бо в стрижні його лягло слово Апостола: „великого бажайте!“.

КІНО КОПЕРНИК: **Остання ескапада. Велика клітка.** Перший фільм польсько-жидівської продукції, режисер В. Серафіновіч. Деякі добрі помисли, гарні краєвиди. Позатим: сценарій, акція, гра артистів, музичний дострій під знаком повної тринацятки. Фільм повинен називатися словами одного з його „шляґерів“ — „не дренч мне“... — „Велика клітка“ (чому так називається, ніхто не скаже) добрий ковбойський фільм. Дуже добрі любовні сцени, оригінально подумані, ніжні і вповні моральні. А решта акції: бійка, трупи й подружжа.

КІНО МУЗА: **Люди за решіткою.** З „нової фільмої політики“. Герой „не може жити“ без волі, сонця і... жінок. Бажалиб ми щасливої смерти, але прийшов режисер і все скінчиться подружжам. Американський титул фільму „Кодекс кримінальників“. Герой його держався того кодексу і в надгороду дістав дочку б. прокуратора, тепер начальника вязниці. Фільм „удручує“ (як сказав бп пок. І. Верхратський) видця дикими сценами у вязниці.

омм.

Доля польських письменників

Під таким заголовком вийшла в 1932 р. накладом „Інституту Суспільного Господарства“ товста книга (248 стор .вел. 8°). Вийшла як вислід анкети між польськими письменниками в 1929 році. На анкету відповіло всього 28.4% письменників, які дістали запити, отже й не можна вважати висліду тої анкети повним.

Пересічний заробок письменників з літер. праці не переходив 300 зл. місячно; одна третина відповідаючих мала всього 46 зл. місячно з літ. праці. Сі доходи се ледве 34% місячного буджету письменників, другі дві треті мусять заробляти поза літературою. З самої літератури жие 31 письменників, т. є 15.7%, колиж елімінувати з того числа перекладчиків і критиків, то остане всього 18 люда.

Видавці і книгарі дивляться на літер. творчість виключно з купецького інтересу й навіть не стараються змінити сего свого погляду. Перш за все форсують переклади, а оригінальні твори польських авторів роками лежать непечатані. Все те родить велику біду між письменниками. 47 авторів не має навіть осібної кімнати до праці. Є навіть письменники, які не мають власної бібліотеки!

Цікаво виглядають заробки перекладчиків. Найкращі перекладчики брали по 56 зл. за аркуш перекладу, т. зн. около 7 зл. за годину праці. За те є й такі перекладчики, що й за 10 арк. перекладу брали всього 100 зл., т. зн. малощо більше як золотого за годину!

Подібні умовини й у нас, лише що богато гірші. Найрухливіше під сю пору українське галицьке видавництво „Українська Бібліотека“ видає прим. самих небіщиків, згл. авторів, які нічого або майже нічого не коштують. До тогож усякі бл. п. Мордівці й Радичі напевно замордують своїми радами й нудьгою ще й того українського читача, який ще досі вірив панам видавцям на слово. Ситуацію рятує хіба одна „Червона Калина“.

Ар.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Свято Успення Пречистої Діви Марії у Львові. Всі церкви у Львові від рана переповнені. Нарід як львівський так і з дальшої провінції тиснеться до св. сповіди. Що години богато побожних наших людей приступає до св. Причастя. Сей празник такий дорогий для всіх Українців, бо того дня ще наші князі: Ярослав Мудрий, побожний Ізяслав (1054—1078), остан. Великий Князь Київський Мстислав Ізяславич (1157-1169, що разом з другими князями розбив Половців), приступали до св. Причастя.

Церква Успення Пресв. Діви Марії (Волоська) була того дня переповнена. Навколо церкви богато людей, є й крамарі, з ріжними девоціоналіями. На подвірю богато людей. Церква й каплиця битком набиті, годі перетиснутися. Повно також на ґалеріях; видно що велике свято, сеж храм тої церкви. На таке храмове свято церква за мала. Від рана тиснуться люди до сповіди, якеж однак прикре враження: о год. 6 рано не було священиків у сповідальницях, люди крутяться, шукають де моглиби висповідатися, однак нема кому сповідати! Люди мусять йти то до Єзуїтів то до Бернардинів, бо до Василіян далеко, а й там від рана сповідають. В часі Служби Божої сповідав один священик в каплиці; на подвірю під церквою була сповідальниця, але в ній нікого не було. Хор співав дуже гарно; замість традиційних двох діяконів в такий великий празник правилася Служба Божа лише з одним діяконом, як у Київі або Москві. Чиж не було стати на другого діякона? Таж повна краса нашого обряду показується лише з двома діяконами! При св. Причастю був великий стиск, замішання і крик, людей випрошувано на двір, щоби зробити місце для причащаючихся. Чи не можна було причащати людей на кождій Службі Божій, або й рівночасно в каплиці й на дворі на церковнім подвірю? Аж дивно, що у нас не подумається завчасу про сповідників та не запроситься більше священиків, щоб обслужити людей, які приходять з далека, щоб у Львові висповідатися. Чейже на храмове свято можна було запросити у Львові хоч з 10 священиків для слухання сповіди. На слідуючий рік треба наперед подумати про те, щоби запросити більше священиків до сповіди. М. К.

Присилайте передплату!

до нутра палати дожів тільки чужим послам і тим горожанам Венеції, котрих роди були записані в „Золотій Книзі“ міста. Сходи прикрашені великими каменими подобами Геракля, що вбиває гидру, й Атляса, що двигає на собі земну кулю. Не на одні сходи входив уже чоловік, одначе признаюся, що Золоті Сходи в палаті дожів зробили на мене найбільше враження. Очевидно не тому, що вони золоті і не тому, що ними мали право входити тільки члени найвисших родів Венеції та посли чужих держав і не тому, що обстановка тих сходів виконана дуже по мистецьки. Тут на тих сходах ділає ще щось і то ділає найсильніше: відчувається, що тут найсильніше пульсувала історія сего дивного міста і його психіки та всеї держави. Може хто вірити або не вірити, але те, що зараз подам з історії Венеції, перечитав я у звязку з Золотими Сходами щойно в пару днів після опущення Венеції. І мимо того я відчув на Золотих Сходах, що не їх богацтво і не їх краса і не їх вигляд взагалі становить про їх надзвичайність. А що саме?

Тут на тих сходах (Золоті Сходи се тільки продовження Сходів Велитнів, хоч вони інакші), вродилася, жила й померла вся історія присяги дожів. Тяжка і кривава історія, глибоко звязана з людською вдачею взагалі. Було се так. Коли в р. 1268 нововибраний дожа Льоренцо Тіеполо сходив сими сходами з прапором в руках до церкви св. Марка, щоб послухати співу на свою честь, задержався припадково. І тоді хтось з його оточення предложив йому таки на сходах формулу присяги, мабуть запитуючи, чи він одобрить її. А новий дожа таки зараз на сходах заприсяг. І від тоді стало звичаєм, що кождий його наслідник присягав на вірність венецькій республіці на тім самім місци. Та ще сто літ не минуло як сюди на силу зволікли дожу Маріна Фаліері, котрому відрубали голову на тім самім місци, де складав присягу, котру зломав, бажаючи влади монарха. Се була не тільки найбільш памятна і найтрагічніша хвиля в історії Венеції, але й одна з найбільш поучаючих хвиль в історії людства взагалі. На Сходах, з блеском золота в очах і над собою, клячить на камени розумний 80-літний старець Маріно Фаліері, дожа Венеції, з білим як молоко волоссям, в золотім одязі дожів, а кат мечем стинає йому голову й вона паде на шкарлатно червоне сукно, розстелене — і приготоване на його голову. Сталося се дня 18. квітня 1355 року, коли чудова весна цвила в огородах Венеції. А каплини крови „зрадника Маріна Фаліері“ ще довго потому показували на вівтарнім накривалі в церкві св. Марка, зробленім з білого як сніг дамасту...

Маріно Фаліері змагав до влади монарха... Вічне змагання кождого, хто опиниться при владі в республиці й має очи, щоби бачити, яка та влада крихка і коштовна і має в собі досить сили, щоб почуватися до обовязку, укріпити її.

Трагедія дожі Фаліерія не була найстрашніша, бо її перевисшила трагедія дожі Франческа Фескарі: тут на тих самих сходах замучено на його очах його сина, котрого посуджувано в змаганні до единовладства. Старий дожа з прокляттям на устах опустив палату дожів і замкнувся в своїм домі, з котрого вже не вийшов. Було се в році 1457. По трох і пів століттях сповнилося його прокляття. Палата дожів на віки запустіла й нема в ній ніякої влади.

Та кривава палата дивна тим, що в ній дуже богато символів дійсної побожности. Вони й витворюють той настрій, котрий колись дозволяв дожам благословити нарід, хоч дожі були світські володарі.

Кромі побожних символів представлені на капітелях палати ще й ін., з котрих дещо треба бодай згадати, заки займемося описом внутрішних кімнат. Именно оден символ представляє гріх: гарну жінку на-пів обнажену, другий символ представляє чесноту — в формі венецького купця (не злий дотеп), інший першу любовну розмову, що кінчиться чесним подружжам і т. д. (Д. б.).

Істнування утраквістичних шкіл протизаконне

(Важне рішення Найвищого Адміністраційного Трибуналу).

Шкільні Кураторії в Галичині, на Волині й Поліссю відмовно вирішували плебісцити за українською мовою навчання в школах а з окрема у випадках, коли поза внесеними деклараціями за українською мовою навчання осталo поверх 20 дітей, за яких ніхто не вносив декларацій. — Міністерство Освіти постійно відкидало рекурси батьків (опікунів) українських дітей проти такого відмовного рішення Шкільної Кураторії й таким чином по українських громадах утраквістичні школи остали до нині.

Проти одного такого відмовного рішення Кураторії Львівської Шкільної Округи й Міністерства Освіти вніс батько української дитини Василь Коваль з Черниляви яворівського повіту через Д-ра Степана Біляка адвоката в Городку скаргу до Найвищого Адміністраційного Трибуналу і цей вироком з дня 9 грудня 1932 р. ч. рей. 3855/29 скасував рішення Кураторії ЛШО та Міністерства Освіти як протизаконне. З огляду на те, що справа боротьби за українську школу тепер дуже актуальна, а подібних випадків є дуже богато, подаємо тут повний текст дотичного рішення Найвищого Адміністраційного Трибуналу.

Najwyższy Trybunał Administracyjny
L. Rej. 3855/29.

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Najwyższy Trybunał Administracyjny w składzie: Przewodniczący Sędzia Zawiliński i Sędziowie: Olpiński, Korwin-Piotrowski, przy udziale członka Sekretarjatu Prawniczego Haydena, jako protokólanta, w sprawie skargi Wasyla Kowala w Czernilawie na orzeczenie Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 8 kwietnia 1929. Nr. II. 5103/29 w przedmiocie zmiany wykładu dwujęzycznego w 4 klas. szkole publicznej w Czernilawie na wykład w języku ruskim, po przeprowadzonej dnia 9 grudnia 1932. r. rozprawie, a to po wysłuchaniu sprawozdania sędziego-referenta, jakoteż wywodów zastępcy skarżonego, adwokata Dr. Stefana Bilaka, oraz zastępcy władzy pozwanej inspektora administracyjnego z Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Dr. Romualda Struczowskiego, — uchyla zaskarżone orzeczenie z powodu wadliwego postępowania i zarządza zwrot złożonej opłaty.

Powody

Do Rady Szkolnej Powiatowej w Jaworowie wpłynęło w dniu 29. grudnia 1927. r. do poz. 1952,114 deklaracyj rodziców dzieci, uczęszczających do powszechnej szkoły w Czernilawie, domagających się, aby nauczanie w tej szkole było prowadzone w języku ruskim. Deklaracje te Rada Szkolna Powiatowa przy piśmie z dnia 25 maja 1928 r. L. 1952 przesłała do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego z wnioskiem o utrzymanie w szkole w Czernilawie wykładu dwujęzycznego, powołując się na § 13 rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 stycznia 1925 r.; do pisma tego dołączono wykaz dat w sprawie języka nauczania stwierdzający, że w obwodzie danej szkoły jest 222 dzieci w wieku szkolnym, wszystkie wyznania grecko-katolickiego, oraz, że ludność tego obwodu wynosi 1977 osób, w tem narodowości polskiej 81 i ruskiej 1896 osób.

Kurator Okręgu Szkolnego Lwowskiego, decyzją z dnia 13 czerwca 1928 r. Nr. 18362/28 nie uwzględnił, zawartego w powyższych deklaracjach, żądania, wywodząc, iż według przepisów art. 3. ustawy z dnia 31. lipca 1924 r. Dz. Ust. poz. 776 § 13. rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 stycznia 1925 r. poz. 33. Dz. Ust., wykład dwujęzyczny mógłby być zmieniony na wykład ruski tylko w takim razie, gdyby poza dziećmi, dla których zażądano ważnie ruskiego języka nauczania, zabrakło 20 dzieci w wieku szkolnym; w danym zaś przypadku deklaracje za ruskiem językiem nauczania obejmują dzieci 146, dzieci zaś w wieku szkolnym jest 222.

Od decyzji tej zostało wniesione przez mieszkańców gminy Czernilawa odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, w którem odwołujący się twierdzili, że Kurator błędnie interpretuje przepisy ustawy, jakoby wykład w języku ruskim obowiązywał tylko wówczas, gdyby brak 20 dzieci, co do których nie zgłoszono deklaracyj, domagających się ruskiego języka wykładowego, podczas, gdy, zdaniem odwołujących się, ustawa przewiduje konieczność złożenia deklaracyj, domagających się polskiego języka wykładowego dla conajmniej 20 dzieci; następnie odwołujący się twierdzili, iż orzeczenie Kuratora mylnie stanowi o otrzymaniu szkoły dwujęzycznej, gdyż szkoła w Czernilawie nie była dwujęzyczną, lecz wyłącznie ruską, orzeczenie zatem mogło wprowadzić, a nie otrzymać wykład dwujęzyczny.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, decyzją z dnia 9 kwietnia 1929 r. Nr. II. 5103/29, nie uwzględniło powyższego odwołania, powołując się na motywy zakwestjowanego orzeczenia.

Skarga do Najwyższego Trybunału Administracyjnego domaga się uchylenia powyższego orzeczenia, podnosząc te same zarzuty, które zawierało odwołanie od decyzji Kuratora Szkolnego Lwowskiego.

Po rozpoznaniu sprawy i po przeprowadzonej w dniu dzisiejszym rozprawie, Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył co następuje:

Sprawę zmiany w publicznych szkołach powszechnych języka nauczania ruskiego na język państwowy, względnie wprowadzenie, jako języka nauczania, wyłącznie języka ruskiego na odnośnym terenie, regulują przepisy art. 3. ustawy z dnia 31. lipca 1924 r. zawierającej niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa Dz. Ust. poz. 766 oraz §§ 8 — 13 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7-go stycznia 1925 r. w sprawie powyższej ustawy Dz. Ust. poz. 33.

Wymienione przepisy zarówno ustawy, jak i rozporządzenia, którego ważność nie jest kwestjonowana, zupełnie wyraźnie stanowią, iż przy zachowaniu warunków, w danej sprawie niespornych jak procentowy stosunek narodowościowy mieszkańców danego obwodu szkolnego, ilość dzieci, co do których zażądano ruskiego języka nauczania, ważność tego żądania i t. p. o utrzymaniu lub wprowadzeniu państwowego języka wykładowego decyduje wola rodziców, i że ta wola musi być w sposób wyraźny ujawniona. Wynika stąd a contrario, iż samo stwierdzenie istnienia w danym obwodzie szkolnym więcej niż 10 dzieci, co do których nie zgłoszono żądania państwowego języka nauczania nie może być uznane za dostateczną podstawę do stwierdzenia woli rodziców w kierunku wprowadzenia lub utrzymania państwowego języka wykładowego. To też § 10 przepisów wykonawczych nakłada na władzą obowiązek umożliwienia wszystkim rodzicom dzieci danego obwodu szkolnego wyrażenia w sposób stanowczy swej woli co do języka nauczania w danej szkole i przepisuje w tym celu specjalny tryb postępowania, polegający między innemi na podaniu do publicznej wiadomości, w oznaczonym terminie o zgłoszeniu żądania wprowadzenia lub zmiany języka nauczania w tej szkole. W danym przypadku, jak to wynika z akt administracyjnych sprawy, a w szczególności z treści wyjaśnień Rady Szkolnej Powiatowej w Jaworowie z dnia 4 grudnia 1929 r. właściwe władze zaniedbały dokonania powyższego obowiązku.

Wskutek tego stan faktyczny sprawy przedstawia się jako niewystarczający do wydania przez pozwaną władzę merytorycznej decyzji na wniesione przez skarżących odwołanie.

Trybunał zatem uznając podniesiony w skardze, zarzut pierwszy za uzasadniony, a zarazem powodując się postanowieniami punktu 1 art. 84 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932, poz. 806 Dz. U. zaskarżone orzeczenie uchylił.

Zwrot opłaty uzasadniają postanowienia art. 95 ust. 1 cytowanego rozporządzenia o Najwyższym Trybunale Administracyjnym.

Warszawa, dnia 9. grudnia 1932 r.

Podpisy: (—) Zawaliński, (—) Olpiński,
(—) Korwin-Piotrowski.

З огляду на цей засадничий вирок Найвищого Адміністраційного Трибуналу всі дотепершні відмовні вирішення шкільної влади плебісциту за українською школою в подібних випадках як *протизаконні є неважні.* Тому всюди, де всупереч внесеним деклараціям за українською мовою навчання полишено утраквістичну школу, мотивуючи, що поза тими деклараціями остало поверх 20 дітей, повинні українські батьки (опікуни) негайно жадати зміни дотичної школи на українську.

Не дивлячись на вище наведений засадничий вирок Найвищого Адміністраційного Трибуналу — Шкільні Кураторії ще й до нині відмовно вирішують шкільні плебісцити за українською мовою навчання, мотивуючи, що осталo 20 дітей, за яких ніхто не вносив шкільних декларацій. Проти всіх таких протизаконних рішень повинні батьки не тільки вносити своєчасно рекурс до Міністерства Освіти, але зокрема також скаргу на дотичну шкільну владу до Ради Міністрів, покликуючися на число й дату повищого засадничого вироку Найвищого Адміністраційного Трибуналу.

Правна Оборона при Головній Управі Рідної Школи.

Голод на Україні

Наводимо деякі місця з листа з України: „Донька помагає мені, присилаючи з Москви куски хліба. Та вони доходять наполовину заплісніли. Не судилося нам бути ситими. Х. служить, але також мучиться від вічного недоїдання. Одна зі знакомих померла з голоду прямо на вулиці, широко розкривши рота, як винята з води риба. Х. мало не помер наївшись „просянки“ (полови з проса), від котрої згинув наш пес. Від недоїдання пухнуть лице й ноги... Коли можеш, пришли щонебудь через Торгсін. Я давно дуже тужу за молоком і хлібом“.. („Возрожденіе“ ч. 3004).

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

Де є Східна Европа?

На зїзді істориків у Варшаві були чисто історичні атракції.

Чеський історик проф. Бідльо виголосив реферат п. з. „Чим є історія Східної Европи“? Доказував, що Чехія се остання країна Західньої Европи. Польща, се вже — Схід!

На те зірвався проф. Гандельман (Поляк): Може так було в IX. ст., за Мешка, ну нехай за Кривоустого, але сьогодня — нічого подібного! Схід — це Москва й кінець!

До тих виводів прилучився ще проф. Галецкі (Поляк): Польща — це серце Европи!

Проф. Кордуба (Українець) висловив здивування, що Україну, звязану інтелектуально з Заходом, можна вважати за Схід. Нічого подібного! Схід Европи лежить за Волгою. Уважати Дніпро за східну ріку таксамо по дурному як і Рен.

Совітський проф. Державін остро скритикував ті погляди: хто бачив, щоби Москва була на Сході? Які омани захопили навіть визначних людей! Урал — то може й Схід, але Казань напевно ні!

Червоний, малий товстий в окулярах Німець проф. Гецш хотів усіх погодити: вправді нема виразної географічно лінії, якоїсь ріки. Та можна сміло приняти, що ціла Словянщина — це Схід. Чехія таксамо добре, як Азербейджан.

Французови, проф. Лерітєрови, й ті виводи не промовили до переконання: властиво Східня Европа це все між Балтійським і Середземним Морем, Пруси, Австрія, Болгарія... Треба бути впертим, щоби перечити, що Мадярщина чи Греція се не Схід!

Шкода, що не було на сам ніодного еспанського чи португальського професора. Сей знайшовби виразну границю Східної Европи: Піренеї!

(Виленське „Слово“ ч. 231).

Лікарський фейлетон

Про травлення

Люди, що терплять на недуги кормового проводу, повинні бути дуже осторожні у виборі харчів і вибирати все найстравніші, щоб оминути богато недомагань. Для орієнтації подаємо час, потрібний до стравлення деяких харчів.

Риж травиться годину. Горохову зупу, убиті яйця, шпінак, шпараґи, варений мозок, сало, компот з яблок і грушок — півтора години.

Сирі яйця, смажену утробу, варені риби, парене молоко — 2 год.

Непарене молоко, варені або печені курята, печену гуску, варену телятину, печену бульбу, біб, фасолю, сочевицю — 2 і пів год.

Волове мясо, яйця на мягко, сиру шинку, біфштек, салату — 3 год.

Печену вепровину, топлене масло, яйця на твердо, старий сир, свіжу ковбасу, варену бульбу, свіжий хліб — 3 і пів год.

Товсте волове мясо, хліб з маслом, каву, телячу печеню, росіл — 4 год.

Дике птацтво, баранину, маринованe мясо — 4 і пів год.

Фляки, сливки, родзинки, оріхи, гриби — 4 і пів год.

Старе вуджене мясо, смажений угор — 6 год.

Товщ, кваси, олива дуже утруднюють травлення, натомісць цукор і редька улекшують.

Здоровий орґанізм знесе без шкоди для здоровля і менше стравні харчі. Надмірна осторожність у доборі харчів для здорових людей навіть шкідлива бо занадто виніжнює кормовий провід, котрий зараз занедужує, коли тільки дістануться до нього менше стравні харчі.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УВЯЗНЕННЯ КОМУНІСТІВ. У Львові увязнили богато комуністів. Кажуть, що се зліквідували Центральний Комітет КПЗУ та деяких членів МОПР'а. Між увязненими є відомий графік С. Гординський, співробітник „Критики“, та кількох Жидів. При ревізії поліція натрапила на тайну друкарню, де друковано протидержавні летючки. — Увязнення комуністів були також у Станиславівщині, де придержано понад сто осіб. У Варшаві увязнили понад 50 комуністів, богато грубших риб.

В РІВНІМ НА ВОЛИНІ відбулися протестаційні збори проти переслідувань Українців за Збручем. По реферат пос. З. Пеленського ухвалено протестаційні резолюції. Вибрано Повітовий Комітет Рятунку України.

ЗА РОЗКИДАННЯ ПРОТИЖИДІВСЬКИХ ЛЕТЮЧОК у Варшаві покарано двох вшехпольських студентів 30 днями вязниці, одного 10 днями одного 7 днями, двох 5 днями вязниці.

В РОКОВИНИ ПОБІДИ ГІНДЕНБУРГА коло Таненберга в 1914 р., відбулося 27. VIII. с. р. велике свято. Участь узяли: през. Гінденбург, Гітлер, Герінг і ін. Гінденбург згадав у промові про погибших і цісаря, якого довіря покликало його колись до Схід. Прусії.

НА НІМЕЦЬКО-ФРАНЦУЗЬКІМ КОРДОНІ коло памятника в Нідервальді відбулося свято єдности Німеччини з Сарським басейном. Гітлер зазначив у промові, що Сарський басейн мусить вернути до Німеччини.

В НІМЕЧЧИНІ має бути тепер 80.000 політичних вязнів. З того 5.000 перебуває в концентраційних таборах, решта в поліційних і судових вязницях.

РОЗВЯЗАЛИ „ЧОРНИЙ ФРОНТ“. Гітлерівська влада розвязала радикальну групу гітлерівців відлому Оттона Штрассера, знану під назвою „Чорного фронту“. З того приводу увязнено деяких членів сеї групи.

ЛІКВІДАЦІЯ ДУНАЙСЬКОЇ КОМІСІЇ. Завдяки старанням ромунського мін. заграничних справ Тітулеску в Парижі та в Лондоні, Франція й Анґлія згодилися на ліквідацію европейської комісії на Дунаю, яка від 1856 р. адмініструвала гирлом Дунаю. Ромунія вважала істнування сеї комісії нарушенням їх суверенности. (ПАТ).

МУССОЛІНІ заключив з Дольфусом торговельний договір. Австрія дістане пристань на Адрійському Морі (правдоподібно Триест) і зможе мати власну торговельну фльоту. Муссоліні хоче втягнути до сеї комбінації також Мадярщину й Чехословачину. Се доказувалоб, що Муссоліні хоче створити італійсько - австрійсько - мадярську митну унію.

В ХОВАТІЇ застрілили б. міністра хліборобства Найдорфера.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕМІЄР ДАЛЯДІЄ прилетів літаком до Мецу, звідки виїхав на огляд нових фортифікацій над німецько-французькою границею.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР ЛЕТУНСТВА Пер Ко прилетить до Москви разом з трома міністрами в першій половині вересня с. р.

В МАНДЖУРІЇ повстанці ведуть криваві бої з японськими військами. Повстанці мали в останних боях понад 300 убитих і кількасот ранених.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО КУБИ рішило розвязати конґрес і привернути конституцію з 1901 р. Усунуть усіх висших урядників, іменованих на основі нової конституції з 1928 р. Правительство Чеспедеза підлягає впливам революційної молоді, котра причинилася богато до упадку президента Мачада.

НОВИНКИ

Св. Отець вертаючи автом з м. Кастель Ґандольфо до Ватикану мало що не впав жертвою нещасливого випадку. Коли авто Св. Отця переїзджало через село Чампіно, військовий літак впав на середину дороги. Летун легко потовкся. Та самохід Св. Отця оминув щасливо небезпечне місце.

Б. диктатор Петрушевич тяжко занедужав на ниркові камені.

Український Театр у Львові. Кооп. „Український Театр у Львові“ (Театр ім. І. Тобілевича у Станиславові) виставить у Львові в салі Театру Ріжнородностей (Народний Дім, вул. Рутовського 22) дня 1. вересня с. р. о год. 3.30 попол. „Мотрю“, о год. 7.30 вечером „Батурин“, історичні картини на підставі повісти Б. Лепкого в сценічній перерібці д-ра Лужницького та Л. Лісевича. Білети набути можна скорше в касі Великого Театру. Українське львівське громадянство повинно виповнити свій обовязок і заповнити салю Народного Дому по береги.

Олесь Степовий помер в Перемишлі на сухоти. Це був талановитий актор і режисер українського театру „Заграва“.

Комітет допомоги голодуючим Вел. Україні й Кубані повстав у Бріссселі на нараді представників українських орґанізацій в Бельґії. Головою вибраний інж. Ю. Яковлів, заст. голови Я. Олексюк. Комітет видав заклик, який перепечатала бельґійська преса.

Концерт в память о. М. Шашкевича відбувся у Войнилові. На його програму складалися: реферат студ. Ст. Климишина, виступи хорів, деклямації, сольоспів і діточі вправи.

Сокільське свято вібулося в с. Ременів, пов. Львів. Прибули сокіл. гнізда з Дідилова, Грибович, Жовтанець і Пикулович. До вправ стануло понад 200 Сокілок, Соколів і дорасту. Мимо непогоди приявних було понад 1000 осіб.

В селі Антонівка, повіт Товмач відбулося сокільське свято. На його програму складалися виступи мішаного хору, вправи вільноруч Сокілок, Соколів і дорасту, вежі на коні й на драбинах, вкінці гри й забави найменших.

Староство в Раві Руській завісило читальню „Просвіти“ в с. Камінка Волоська — Старе Село.

В Надвірнянщині увязнені: Юрій Онишкевич і Володимир Явнич зі Львова, Володимир Найдяк і Кость Петращук з Луцька на Волині, Юрко Вінтоняк зі Станиславова, Петро Гоголь, Володимир Бідула, Гриць Барабаш і Дмитро Корінець з ріжних місцевостей Галичини.

Комітет Талергофців не одержав від львівського магістрату дозволу змінити місце під памятник б. вязнів Талергофу на личаківським кладовищі.

В Рівнім відкрили Волинські Ярмарки.

На Чорногорі впали сніги. Внаслідок сего похолодніло значно в долинах Прута й Черемошу.

Північні Ярмарки відкрили у Вильні.

Виленський університет не буде більше нострифікувати лікарських закордонних дипльомів.

600.000 зол. відправи дістав один зредукований директор гути на Горішнім Шлеську.

У Варшаві й Лодзі ведуть агітацію проти жидівських книгарень і антикварень. У Варшаві кинули бомбу з сірководнем у двох жидівських антикварнях. Поліція увязнила кількох студентів за роздавання летючок за бойкотом жидівських книгарень.

Ґрипа шириться у Варшаві та у Вильні. Також у Львові є випадки ґрипи.

Несамовитий дарунок для Св. Отця. Недавно навернулося до катол. Церкви одно з людожерних племен Нової Ґвінеї. Щоби зазначити свою відданість для Ап. Столиці, начальник охрещеного племени Тамуа прислав Св. Отцеві в дарунку один з найкращих престолів поганського культу. Особливість сього престола полягає в тому, що він обтягнений скірою... з людей, вбитих на жертву фетишам, і відтак торжественно зїджених. Св. Отець віддав дарунок до місійного музею в Лятерані.

В Римі вмер італійський сенатор Лука Бельтрамі, папський архітект.

У Венеції розпочали реставрацію церкви св. Марка.

70-літній студент богословії. Б. пастор і проф. університету в м. Нотр Дам (Іллінойс) Джон Ставнтон по смерті жінки приймив 1930 р. католицьку віру. Тепер їде до Риму на богословію, бо хоче бути католицьким священиком.

2292 км босими ногами. 35-літня Марія Беналія з Берґаму (Італія) виздоровіла з тяжкої недуги. З вдячности для Преч. Д. М. вибралася до Риму босо 7 липня серед великої спеки й зробила 1146 км. До дому вертає з Риму також босо.

Ґенеральний директор публичної освіти в Еспанії скликав до Севілі війтів (бурмістрів) 22 громад у справі заміни вчителів-монахів світськими. Війти заявили, що до монаших шкіл їх громади нічого не докладали, а громади бідні й тому не можуть самі удержувати тих шкіл. Ґенеральний директор не обіцяв їм ніякої допомоги, боячися, щоби й інші громади її не схотіли.

Німецький летун Пос, один з найкращих воєнних і повоєнних летунів, зачіпив лівим крилом за вежу церкви у Вільдберґу. Літак впав на землю, Пос погиб на місці. Він брав участь у летунських змаганнях довкола Німеччини.

Жидам заборонили доступ до міста. Громада Ґрос Ґрундбах у Франконії ухвалила одноголосно заборонити Жидам доступ до сего міста (ПАТ).

Муссоліні брав участь у великих військових маневрах. На вузькій гірській дорозі його самохід стрінувся з вантажним самоходом, повним жовнірів. Муссоліні хотів скоро виминути сей самохід і найшовся над берегом пропасти. Передні колеса його самоходу повисли у воздусі. В останній хвилині Муссоліні вискочив зі самоходу. Його самохід впав у пропасть.

В Римі курсує триповерховий автобус, що може помістити 88 осіб.

Машину до писання через радіо винайшов інж. Компаре з Медіоляну. Звичайна машина до писання получена спеціяльним апаратом з радіоприймачем і сама автоматично пише.

В Лондоні відкрили велику радієву виставу. На ній зібрано експонати радіоприймачів, слухавок, надавчих станцій, що ілюструють історію розвитку радія.

У Швайцарії не вільно дітям ходити до кіна, навіть з родичами тому, що кіна звичайно лихо впливають на молодечі душі.

„Стоваришення пролетарів-безбожників“ розвязано дотепер у Німеччині, Австрії й Чехословачині.

Чехословацькі зелізниці зносять першу і другу клясу з виїмком міжнародних поїздів.

„Блакитну стяжку Океану“ за найскорше переплиття Атлянтику одержав італійський корабель „Рекс“. Він переплив з Ґібральтару до Нюйорку з часі 4 днів, 14 годин і 58 мінут. Попередний рекорд здобув німецький корабель „Бремен“.

Великі маневри японської фльоти закінчено дефілядою 160 воєнних кораблів перед цісарем. Вони дефілювали в 7 рядах. Також дефілювало у воздусі 180 гідроплянів японської воєнної маринарки. В маневрах брали участь нові кораблі, побудовані по війні.

Страшна повінь і чума в північному Китаї. Нещасний Китай і сього року навістила страшна повінь. Вилив Жовтої Ріки — пишуть — сього року приняв нечувані розміри, яких не памятають від десятків літ. Жертвою повені впало 60 тисяч людей. Около тисячі сіл вода дослівно змила з лиця землі. На величезнім просторі знищені всі рільні управи. Найбільше потерпіли провінції Гонан, Гобо і Шантунґ. На филях трагічної ріки пливуть тисячі гниючих людських тіл. Велика горяч сприяє їх розкладови та збільшує небезпеку епідемії. В кількох селах, близько ріки, занотовано вже випадки чуми.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Сегорічний урожай в Польщі не випав дуже світло. Наступило зменшення засівної площі ярини і пшениці на 4.6% в порівнанні з минулим роком. Урожай бульби заповідається нище середнього. В такім положенні сподіваються скорого опанування хаосу на збіж. ринку в Польщі через ослабленя натиску вірителів на довжників-хліборобів та через інтервенцію правительства. До спадку цін збіжжа на внутрішнім ринку причинилося міжнародне положення і замкнення кількох дуже важних ринків збуту для ввозу збіжжа. Це торкається Німеччини, Франції, котрі тепер самі вивозять збіжжа. Потверджують вістки про неврожай в Америці. Сегорічні збори в Злуч. Державах Півн. Америки виносять 60% звичайних зборів. Сей неврожай зменшить запаси старого збіжжа.

Одинока українська фабрика кафель і кераміки Льва Іванковича в Потиличі отворила свою крамницю у Львові при вул. Городецькій ч. 33, тел. 12-56. Українське громадянство Львова повинно піддержати це перше наше підприємство того роду своїми замовленнями та закупами.

Нова Кооп. пекарня „Русалка“ повстала у Львові при вул. Бема 12 а. Ся нова українська станиця дасть працю кільканацятьом безробітним Українцям.

В Делятині відбулася анкета в справі заложення кооперативи деревного промислу. Незабаром відбудуться загальні збори цеї нової кооперативи.

Сегорічні жнива в Німеччині, Чехословачині, Італії, Греції та Голяндії випали краще ніж в попередному році. Добре випали жнива в Ромунії, Мадярщині, Болгарії та Югославії. Зате гірше випали жнива у Франції, Еспанії та в Північній Африці.

Пшенична конференція в Лондоні по довгих нарадах устійнила міжнародню ціну пшениці у висоті 12 франків у золоті (около 20 зол.). В р. 1933-34 вивіз пшениці не переступить 560 міліонів кірців. Експортуючі краї зобовязалися обмежити продукцію пшениці на 15 прц. Представник СССР заявив, що совіти не будуть придержуватися тих рішень. Також Мадярщина, Югославія, Ромунія й Болгарія застерегли собі вільну руку щодо вивозу пшениці.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

Росвелт заявив, що не думає стабілізувати доляра, доки інші держави не зрівноважуть своїх буджетів і не опруть своїх валют на певних основах.

Деревляні гроші. В Америці пустили в обіг деревляні гроші вартости дрібної монети.

Біржа

Гроші: Амер. доляр у приватних оборотах 6.30 зол.; Банк Польський платив 6.22. Золотий доляр 9.05—9.08 зол. Канад. доляр 5.85; анґл. фунт стер. 28.60; нім. марка 2.11; 100 чеських корон 25.50—26; 100 фр. дранків 34.90—35 зол.

Збіжжа: Оживлені обороти у всіх родах збіжжа. Тенденція назагал оживлена.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 3.60 зол. Тенденція на масло й молоко знижкова, на сметану і яйця удержана.

Посмертна згадка

† **Брат Йосафат Мицак ЧСВВ.,** перший, що 1882 р. вступив до Добромильського новіціяту. У перших роках після реформи вчив у лаврівській Головній Школі. Від 1908 р. перебував постійно в Лаврові під Ст. Самбором, де й помер 23. VIII. с. р., після довгої й важкої недуги. Покійний визначався незвичайною працьовитістю й відданістю для Чина, а передовсім Своєю великою праведністю. Був се муж молитви й глибокої покори. Прожив у Чині 51 літ. В. Й. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВПРАВНИЙ І СОЛІДНИЙ ІНСТРУКТОР пошукує лекції з вищих або нижчих кляс ґімн. ріжно типу. Зголошення слати на адресу: Кооператива „Надія“, Бірча, п. місці.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

ВУГОЛЬ -- КОКС -- ДЕРЕВО

в найдобірніших якостях доставляє

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

ЛЬВІВ, РИНОК 36.

Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36, та склади: Ринок 36, Личаківська 155, пл. Більчевського 3, та Городецька 23.

Загальні Збори Брацтва св. Ольги в Станиславові відбудуться дня 5 вересня 1933 р. в катедральній салі з таким порядком: о год. 8 рано Служба Божа за померших Членів; о год. 3 пополудні Загальні Збори: 1. Отворення Зборів і відчитання протоколу з попередних Зборів. 2. Звіт з діяльности і рахунків. 3. Вибір Управи, заступників і Контрольної Комсії. 4. Внески.

ПЕРШОРЯДНИЙ САЛЬОН КРАВЕЦТВА МУЖЕСЬКОГО

СТЕПАН МЕЛЬНИК

ЛЬВІВ, КОСТЕЛЬНА 8.

(Фронтовий склеп).

Український технічно-господарський Інститут при УГА

ПОЗАОЧНА ШКОЛА ВИСОКОШКІЛЬНИХ СТУДІЙ,

затверджена Міністерством Хліборобства ЧСР., продовжує прийом студентів і курсантів.

Інститут складається з 3-ох відділів:

1. Агрономічно-Лісового. 2. Економічно-Кооперативного, з підвідділами: а) кооперативним, б) банковим, і в) промислово-торговельним. 3. Хемічно-Технольоґічного.

Після закінчення цих відділів, дається титули: Агронома, Економіста, Технольоґа.

Крім того при Інституті істнують:

А) ВУЖЧІ ФАХОВІ КУРСИ: 1. Суспільної агрономії. 2. Для контрольор-асистентів (контроля годівлі і продукції худоби). 3. Бухгальтерії.

Б) КУРСИ З ОКРЕМИХ ПРЕДМЕТІВ: 1. Основи радіотехніки. 2. Оброблення шкіри. 3. Олійництва. 4. Миловарства. 5. Практичної фотоґрафії. 6. Чужих мов: німецької, французької, анґлійської.

Час навчання на курсах від 1 до 4 семестрів.

Проспекти з програмами і правилами висилаються *безплатно.*

Звертатись на адресу:

Ukrajinská Hospodářská Akademie, Podébrady — Tchecoslovaquie.

або: Товариство „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ (Львів, Ринок 10).

КІНА

АДРІЯ: Король боксерів.
АПОЛЛЬО: 14-го липня.
АТЛЯНТИК: Неочікуваний син.
КАСІНО: Проступник.
КОПЕРНИК: Ґен. Ченґ і Слім в тарапатах.
МАРУСЬКА: Ґен. Ченґ і Слім в тарапатах.
МИРАЖ: Фляп і Фляп і Невідома наречена.
МУЗА: Люди за решіткою.
ПАЛЯС: Орленя.
СТИЛЕВЕ: Люди в готелі.
УТІХА: Серця на роздоріжжі та ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя 3 вересня 1933. Ч. 66 (664).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. долар
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Св. Отець голодним в СССР.

Недавно вернув з СССР до Риму спеціяльний папський посланник. Він зложив звіт з побуту в країні голоду. Папський висланник ствердив, що положення в СССР дуже поважне. З приходом найблищої зими може вимерти з голоду 12 міліонів людей. Коли Св. Отець вислухав сей звіт, не міг укрити свого болю і сказав: „Мусимо за всяку ціну знайти якусь дорогу, щоби тому запобігти". Св. Отець задумує вислати до СССР ратункову харчеву виправу, подібно як тому кілька літ. Така експедиція малаби велике значіння. Та не знати, чи совітська влада згодиться на сю папську експедицію.

На Україні горять збіжеві склади

Заграничні преса повідомляє, що на совітській Україні горять збіжеві склади. Особливо в київській та поблизьких округах пожежі збіжевих складів ширяться як епідемія. Се має бути робота протисовітської террористичної орґанізації. Совітська влада мобілізує карні експедиції під командою членів ГПУ. Деякі карні відділи вже виїхали в край, безпощадно розстрілюючи селян і робітників, підозрілих за саботажі. Всі тюрми в УССР переповнені.

Буковина проти червоної Москви

Буковинський Громадянський Комітет Рятунку України дістав дозвіл від ромунських властей на протестаційне віче в Чернівцях. Перед вічем мали відправитися жалібні Служби Божі в чернівецьких церквах за упокій померших з голоду Українців. Хоч влада на се згодилася, то румунська жандармерія й сіґуранца розбубнили по селах, що віча не дозволено й не допускали селян до міста. Також в останній хвилині поліція заборонила відправу заупокійних Сл. Божих. Помимо того такі відправи відбулися. Взяли в них участь усі визначніші Українці Буковини й сила-силенна народу. По відправах сформувався пятитисячний похід. Поліція заступила маніфестантам дорогу, зарядила кріси та почала розбивати похід. По довгих переговорах дозволено врешті маніфестантам піти до церкви помолитися. По короткій відправі нарід розійшовся спокійно домів. Поліція і військо облягали ще цілий день „Народний Дім".

Перший конґрес гітлєрівців

В Норимберзі відбудеться на початку вересня перший великий конґрес нац. соціялістів при участи около 500 тисяч членів. 340 окремих поїздів привезе гітлерівців з усіх сторін Німеччини. Конґрес відкриє сам Гітлер. Його відкриття звістять дзвони усіх церков. Побудували спеціяльну арену на 40.000 людей і трибуну на 12.000 прапорів. Півміліонова гітлерівська армія перемашерує перед Гітлером, представниками всіх властей і дипльоматичним корпусом. Се буде найбільша дефіляда нової зєдиненої Німеччини.

Габсбурґи позивають до суду

Французька преса повідомляє, що архикнязь Максиміліян Габсбурґ, брат б. цісаря Карла приїхав до Будапешту. Тут має він розпочати процес в імени 50 членів родини Габсбурґів в справі звороту їх майна, котре на його думку сукцесійні держави нелеґально сконфіскували. Сконфісковане майно Габсбурґів представляє вартість около 1 міліярда франків. (ПАТ).

Нова ірляндська партія проти Де Валєри

Ґенерал О'Доффі обняв провід нової ірляндської партії. До неї ввійшли розвязана орґанізація ірляндських фашистів, т. зв. „сині сорочки", приклонники Косґрейва, центрум і деякі незалежні партії. Всі внутрішні непорозуміння усунено. Нова „народна партія" зачне боротьбу з приклонниками непримиримого Де Валери. Анґлія задоволена з сего обєднаня поміркованих партій, бо сподіється дійти до порозуміння з „народною партією".

Західна Австралія — самостійна домінія

Провінція Західна Австралія, що входить в склад австралійської держави, перевела в себе голосуваня населення, яке висловилося за виступленям зі звязку з Австралією та за створенням самостійної домінії. Премієр провінції Західної Австралії вніс петицію до анґлійського короля й головного парляменту, щоби вони перевели відповідний закон. (Укбюро Лондон).

Мандрівна гора

Води підмулили підчас останніх дощів богато гір. Вони тепер зачинають осувatися й роблять великі шкоди. В Красноїді, пов. Косів, гора засипала шутром і каміннями 11 морґів поля. М. Рибарукови мандрівна гора засипала 6 морґів поля, дім і господарські будинки. С. Шатрукови земля засипала 5 морґів сіножати і півтора морґа рілі, на якій росли кукурудза й ярини. Гірські узбіча осуваються дальше в напрямі потока, загрожуючи низше положеним гуцульським загородам. Матеріял, з якого складається мандрівна гора дуже мягкий і внаслідок частих дощів зовсім розмоклий. Мешканці загрожених місць переносять своє майно в безпечні місця. Втрати дуже великі. Подібні мандрівки гір трапляються часто в Швайцарії, у нас було таке в Косівщині в 1927 р.

Медведі на Гуцульщині

З Косівщини повідомляють, що на полонині коло Космача медвідь напав на череду худоби і вхопив корову. Медвідь убив корову ударом лаби в крижі й потягнув її до ліса. З полонини „Яворів" пропали три ялівки та один віл. На вістку про появу медведя Гуцули виставили сильні сторожі на полонинах.

Будете мати викиди совісти, якщо Ваше мешкання обкрадуть вломники, а Ви його передше не обезпечите в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20. — За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

ПРО „ПОЛІТИКУ ДНЯ"*

„Мета" (ч. 8) пятнуючи несмачний і простацький виступ „Комаря" проти ВПреосв. Еп. Хомишина, рівночасно неначе оправдує сей виступ та заразом дає „поучення" старенькому Епископови, який вже 30 літ править своєю Епархією про вмішування до „політики дня". Дослівно так пише:

„Обективно мусимо признати, що католицький Епископ, оскільки мішається до політики дня і застушає погляди, признані лиш деякими ґрупами громадянства, мусить поносити консеквенції свого кроку і мусить, хоч це й не є в інтересі Церкви, стати предметом атак та взагалі політичної полеміки й боротьби".

Вправді на се „поучення", дане так публично Епископові, зареаґував в „Новій Зорі" (ч. 18) „Священик львів. архієпархії", все таки сей виступ або радше погляд „Мети" заслугує на основнішу відповідь.

Коли на Епископа нападають ліберальні, радикальні й націоналістичні часописи, се не дивує і не дуже гіршить. І чим такий напад в більше ординарній формі, як у „Комарі" — тим він не лиш не осягає наміреної авторами цілі, а звертається проти них самих і в загалу викликує прикрий несмак. Та коли катол. часопис в такій приятельсько-співчуваючій формі атакує католицького Епископа, тоді справа набирає зовсім іншого значіння і викликує в суспільности сильніше враження.

Пригляньмося близше сьому „поученню".

Чи загалом може й повинен катол. Епископ забирати голос у справах, які доторкають політики, або як стилізує „Мета": чи Епископ може „мішатися до політики дня". Скажемо, що може й серед даних обставин сього вимагає його пастирський о б о в я з о к.

Є такі хвилі в життю народів і держав, коли політичні кличі й напрями, отже т. зв. „політика дня" ведуть до ломання і нехтування Божих заповідей або стоять в суперечности з наукою і поглядами Церкви та загрожують їм. В таких випадках, передовсім коли католицьке населення свідомо чи несвідомо дається потягати таким кличам або тероризувати, Епископ може й п о в и н е н забрати голос і перестерегти своїх вірних. Менша з тим, чи він через се „стане предметом атак та взагалі політичної полеміки й боротьби". Сього вимагає його душпастирський обовязок; без того він бувби „сліпим сторожем і німим псом", як се говорить пророк Ісаія про провідників жидівського народу своєї доби: „Сторожі їх — сліпі всі й невіжі; всі вони німі пси, не можуть гавкати, мріють, бурмотять, дрімають, люблять лише спати" (Іс. 56, 10); такому хіба не пастирем бути, а наємни-

*) Мимо спізнення ся стаття рішучо не стратила на актуальности. — Ред.

ком, котрий ховається за вигідну стіну байдужности.

Що дійсно катол. Епископи забирають голос в політ. справах, примірів не треба далеко шукати. Ось возьмім „Шенере Цукунфт“ ч. 24. Зараз на вступі маємо Пастирський лист Кардинала Архіепископа Монахова, М. Фавльгабера, про „Обовязки й права державних провідників і горожан держави“. Зачинає словами:

„Державний порядок захитаний. Державний авторитет погорджений. Державно-горожанська совість притуплена. В таких часах треба державний правний порядок наново проголосити, *державний авторитет наново двигнути*, державно-горожанську совість наново розбудити“. (Таж се політика дня. А далі читаємо): „Висказ у першім артикулі Конституції німецької держави: „Державна власть виходить з народу“ — се ложна наука, се фальшування біблійного висказу: „Нема власти, хіба від Бога.“

Дальше дуже наглядно підчеркує Кардинал послух для державної власти, оскільки її зарядження і закони не противляться Божим і церковним заповідям.

„Пошану й послух навіть тоді, коли теперішна форма державна і її система нам не подобається... Навіть тоді, коли якесь конечне зарядження для нас просто загадка“... Дальше читаємо: „Для горожанина держави се справа совісти брати участь в публичних виборах. Противники Церкви все висувають нам зле зрозумілі й уривані вискази Папи Льва XIII з 1890 р.: „Церква у великій мірі противна тому, щоб мішатися в партійні спори і свою повагу підчинювати струї змінчивої політики“. По правді Церква ніколи не запишеться одній партії. Та поодинокі католики як горожани мають обовязок в публичнім житю показати фарбу і брати участь у виборах, Папа Пій XI таке проголосив для наших часів: „Католики обовязані прямувати всіми силами, щоб загальне життя Республики стояло в гармонії з християнськими засадами. Тому ніщо не стоїть на перепоні католикам, вступати до політичних партій, оскільки ті дають певну запоруку, що права Церкви знайдуть пошану, а її закони будуть збережені.“

Епископ Лінцу Д-р Ґфильнер проголосив пастирський лист, в якім з апостольською силою і відвагою старозавітних пророків порушує пекучі питання дня. Між ними й питання політики дня, а саме: національного соціялізму.

На Епископській Конференції в в Фульді, німецький Епископат проголосив комунікат до своїх вірних про „обовязок так ужити права участи у виборах, щоб се ужиття відповіло й обовязкови доброго горожанина і віруючого католика:

„Вибирайте таких послів — завзивають епископи, — яких і характер і досвід їх становища запевнюють, що вони будуть заступати мир і суспільне добро народу, захорону конфесійних шкіл, християнської релігії і католицької Церкви. Хороніться перед аґітаторами й партіями, які недостойні заступати католицьке населення. Інформуйтеся лиш у достовірних католицьких часописах.“

Тут також порушена політика дня.

Архіепископ Фрайбурґа так писав до своїх вірних, перестерігаючи їх перед політичними убийствами:

„Не лиш даються ворівати ненавистю до політичного противника, але твердять, що ненависть, *жажда пімсти й бажання знищити* противника се дозволені й конечні засоби в рішаючій боротьбі за політичну силу. Дійшло до того, що політичні вбийства з дня на день жадають страшних жертв у щораз більшім числі... Тому як Німець, як християнин, як Епископ підношу мій голос, щоби звільнити себе від тяжкої відповідальности, яку я стягнувби на себе мовчанкою. ...Любов ближнього й ворогів се основний закон нашої віри...“

В Еспанії масонсько-большевицьке правительство конфіскує пастирські листи Епископів і вязнить священиків за відчитування тих листів під замітом, що вони порушують політичні питання дня. У Франції Кардинал Ліенар мав промову про пересадний націоналізм, як політично-нездоровий обяв дня.

Епископ Д-р Шпроль з Роттенбурґа, як подає „Дойтшес Фольксблят“ (з 15. XII. 1932) — мав реферат в однім політичнім Товаристві про відношення Церкви до політики. Між іншими таке говорив:

„Релігія і тимсамим Церква має незвичайно велике значіння для держави та для її основи родини: де віра в Бога мертва, там приватна і публична мораль сильно ушкоджені і грозить їм повний занепад. Лише Церква в силі запевнити силу для моралі. Тому її ділання виходить на добро державі; та тим Церква не рабиня держави; вона не може бути для держави лиш поліцією моралі ні Ратунковим Товариством мершавої системи правління. Тому й Церква завсіди бореться за самостійність у своїому ділянню. Цілковитий розділ держави й Церкви просто немислимий, бо де інтереси взаїмно перехрещуються, там також мусять прийти взаїмні порозуміння. Боротьба між державою і Церквою шкідлива для обох сторін і передовсім для моралі народу... Церква відкидає подвійну мораль у політиці; держава не має права поповнювати несправедливість; моральні засади все мають першенство перед мнимими хвилевими успіхами політичної тактики. Церква домагається також такої соціяльної політики, якої вимагає ідея всіх членів у містичнім тілі Христа. ...*Не вистарчає основні засади моралі* проповідати лиш у Церкві, без огляду на дійсність подій дня. Існують партії, які поширяють дуже шкідливі засади і кличі. Церква не сміє терпіти, щоб ті ложні системи підпирано голосуванням! Тому представники Церкви мусять при відповідних обставинах сказати отверте слово і перестерегти перед злими партіями. Де політика входить у релігію, там релігія мусить входити в політику...“

Тай весь наш Епископат вже кілька разів забирав голос у справах, які дотикали політичних питань дня. Згадати лише про два сконфісковані послання нашого Епископату: одно по заняттю Галичини польськими військами, друге в часі т. з. пацифікації. Саме тоді польська преса також накинулася на „вмішування наших Владик до політики“.

У названім „поученню“ „Мети“ характеристичний вислів чи закид, що Епископ „заступає погляди, признані лиш деякими ґрупами громадянства“. Таж годі заступати погляди, які признають всі ґрупи громадянства, бо таких поглядів нема. І коли Епископ заступає які погляди, то не тому, що признають їх деякі ґрупи громадянства, але тому, що вони правдиві й у гармонії з католицьким світоглядом; тому, що противні погляди часто нарушують християнську мораль і стоять в посередній або безпосередній суперечности з правдами віри. А що погляди згідні з католицькою ідеольоґією звичайно заступають лиш деякі круги громадянства й то, на жаль, ті, що у меншости, то се доля кождої доброї справи. Якраз тоді Епископ може й повинен забрати голос, щоб потрясти совістю заблуканих, освідомити невіжих і скріпити стривожених.

При обговорюванню сего виступу „Мети“ не можна звернути уваги на одну велику нельоґічність або нещирість. Автор пятнує некультурний виступ сатиричного часопису „Комар“ і саме з того приводу „поучує“ Епископа, щоб не мішався „до політики дня“. Та хто бачив ч. 4. „Комара“ і простацьку ілюстрацію а під нею напис: „Станиславівський епископ написав книжку, якою *намагається повалити* таких національних світочів, як Т. Шевченко і І. Франко“, — мимоволі питається: в чім тут політика? Згадана ілюстрація відноситься хіба до виступу ВПреосв. Владики в справі пересадного культу Т. Шевченка й І. Франка, але не до політики. Щодо культу І. Франка, то між католиками не може бути двох думок, що його культ у народі недопускаємий. В меншій мірі можна се примінити й до культу Т. Шевченка. Т. Шевченко має визначне й перше місце як український поет. Був час, коли концерти й обходи Т. Шевченка були висловом національної свідомости й сентиментально-солодкавого патріотизму: та нині вже зовсім інакше дивимося на ті справи. Тепер вже загал знає і розуміє, що патріотизм і зріст і сила народу не полягають на концертах та деклямуванні патріотичних віршів, але на творенні позитивних цінностей: на розвою культурнім, просвітнім, економічнім, на політичних здобутках; на горожанськім вихованні народних мас. І лиш тоді, коли ті цінности сперті на Божім законі, на католицькім світогляді, бо в противнім випадку ціла будова народнього життя спирається на піску й мусить завалитися при першій бурі. Рікрічне обходження памяти якогось, хочби найвизначнішого поета чи письменника, вже не має цілі й ніхто сього не робить. Нині народи обходять сотні річниці своїх великих мужів або т. зв. День культури, щоби звернути увагу суспільности на ціліть, на поступ культурного життя і так заохотити до дальшої праці на сім полі.

Дуже характеристичний обяв, що і „Мета“ (ч. 11) і „Христос наша сила“ помістили на цілій першій сторінці портрет Т. Шевченка. Можливо що се сталося без свідомого ціли звернення вістря проти Станиславівського Владики; та без значіння воно не є. Та ще в „Меті“ може уйти; але в такій наскрізь релігійній часописи, ще до того під такою вимовною назвою як „Христос наша сила“, цілу першу сторінку заняти портретом Т. Шевченка, дійсно не ялося. Загалом не знати, чи Т. Шевченко має бути реклямою для назви часопису: „Христос наша сила“, чи ся назва часопису має бути реклямою для Тараса Шевченка. Ще до того безпосередно по чисто релігійнім поученню Ексц. Митрополита, по недільних евангеліях, поміщено статтю, повну пустої фразеольоґії, під крикливим заголовком: „Поклін Пророкові України“. В сій статті між іншим таке пишеться: „(Т. Шевченко) як правдивий син Неньки України, вірний прадідівській вірі (!), глибоко релігійний — кинув грімкий клич своїм братам і т. д.“ — Порівнює Т. Шевченка до старозавітного пророка Мойсея: „...вернувся знову на свою любу Україну і вмер — задивлений у сяєво ясного сходячого сонця — закріпощеного українського люду, як Мойсей на границі обіцяної землі...“ А що кождого року в марті „вся Україна складає Йому, свому Пророкові — поклін. Який жеж поклін цього року зложити Йому? Нехай тим поклоном буде присяга Йому — Шевченкові від кождого Українця, так жити й умирати, щоб на наших памятниках могли майбутні покоління виписати отсі його слова пророчої пісні: „Хвала вам, душі молодії, і т. д.“

На се хіба навести слова Божого пророка Єремії: „Ще так говорить Господь сил небесних: Не прислухуйтеся словам тих пророків, що вам пророкують: вони зраджують вас, оповідають мрії свого серця, а не слова Господа“ (23, 16).

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

ВИ ПОМИЛЯЄТЕСЯ КОЛИ КАЖЕТЕ, ЩО ЖИТТЄВІ ОБЕЗПЕЧЕННЯ ЦЕ ЗАЙВИЙ ВИДАТОК. ЖИТТЄВА ПОЛІСА ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДЛЯ ВАШОЇ РОДИНИ НА ВИПАДОК ВАШОЇ СМЕРТИ ГРОШЕВІ ЗАСОБИ, ЯКІ ДАЮТЬ ЇЙ СПРОМОГУ УЛАШТУВАТИ СВОЄ ЖИТТЯ. ТОМУ ПОСТАРАЙТЕСЯ НЕГАЙНО ПРО ЖИТТЄВУ ПОЛІСУ ОДИНОКОГО УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

Не один батько вагається, куди й до яких шкіл післати своїх дітей. Велику прислугу в цьому питанні може дати порадник „ФАХОВІ ШКОЛИ“, виданий Головною Управою Рідної Школи. Ціна 60 сот.

Комунікати

Ч. 1.

УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО КОМІТЕТУ РЯТУНКУ УКРАЇНИ.

В справі основування Комітетів Рятунку України по цілому світі та їх звязку.

По думці відозви Українського Громадського Комітету Рятунку України з дня 25. VII. ц. р., яку підписала Українська Парляментарна Репрезентація та 34 українських центральних краєвих громадських установ, звертаємося з горячим зазивом до Українців у цілому світі станути до спільної з нами протестаційної й допомогової акції з приводу червоного террору й голоду на Україні. Скрізь, де живе український нарід, чи на рідній землі, чи на чужині, треба вести плянову й одноцілу працю, бо лише тоді може вона числити на успіх, коли буде йти скоординованим шляхом в краю і цілому світі. У тих краях і більших українських осередках, в яких досі нема ще Комітетів Рятунку України, закликаємо такі загально-громадські Комітети негайно оснувати. Український Громадський Комітет у Львові стоїть уже в звязку з цілою низкою анальогічних орґанізацій, які оснувалися на інших українських західніх землях та в більших европейських еміґраційних осередках.

Просимо про оснування Комітетів та намічену працю повідомити нас на адресу: Український Громадський Комітет Львів, вул. Підвалля ч. 7/III. поверх. Просимо також надсилати нам усі матеріяли і літературу, себто голоси преси української і чужої, бюлетени, летючки, брошури і т. д.

Українську національну пресу поза межами рідного краю просимо цей комунікат передрукувати.

Ч. 2.

В справі основування Повітових і Місцевих Громадських Комітетів Рятунку України.

Для переведення одноцілої і масової протестаційної акції в цілому краю, закликаємо українське громадянство оснувати негайно в усіх повітових осередках Повітові Громадські Комітети Рятунку України. В тій цілі треба скликати в найблищих днях в усіх повітових містах нараду представників усіх місцевих українських товариств і орґанізацій. Нарада вибере Повітовий Громадський Комітет, який складається з 6—9 осіб (голова, заступник голови, секретар, скарбник і члени). Цей Комітет поведе акцію в цілому повіті згідно з інструкціями Українського Громадського Комітету у Львові та в тісному з ним порозумінні.

Першим завданням Повітових Громадських Комітетів, до виповнення якого слід негайно приступити, дати почин до оснування в усіх громадах повіту Місцевих Громадських Комітетів Рятунку України, зглядно звязатися з існуючими вже.

Подрібний плян дальшої цілої акції, а саме речинець днів національної жалоби і протесту, програма місцевих і повітових віч і нарад, плян збіркової акції і т. ін. будуть своєчасно оголошені. Аж до цього часу прохаємо здержатися по змозі з уладжуванням протестаційних віч (там де їх речинець ще не був визначений).

Про оснування Повітових Громадських Комітетів, їх склад і адресу просимо повідомити негайно Український Громадський Комітет на адресу: Львів. Підвалля 7/III. поверх.

УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ РЯТУНКУ УКРАЇНИ

ЗА ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ.

(Слідують підписи).

ВИХОВАННЯ В СССР.

В СССР твориться нова, пролетарська культура й новий тип колективної людини. Творець російського комунізму Ленін уже в 16 р. життя „дійшов до переконання“, що нема Бога й тому зірвав зі шиї хрестик, плюнув на нього й подоптав. Став завзятим атеїстом і учеником Маркса. „Богом“ стало для нього коллективне людство з дочасним щастям. На місце Бога поставив отже людство, на місце вічного життя — дочасне життя, на місце особистого спасення й особистого щастя — коллективне матеріяльне щастя. Почитати треба тільки природу, працю й коллективізм, до якого спрямована праця.

Жінка Леніна Надія Крупская уложила в 1923 р. шкільну програму для виховання коллективної людини: людина як одиниця не має найменшого значіння, вона тільки маленька частиночка природи, зовсім від неї залежна. Над природою запанує людина тільки через збірну працю. Праця доведена до вершка дасть власть над світом і земський рай. Кожда школа повинна бути рівночасно фабрикою. При самій машині набере молодь знання. (В практиці виходить таке, що там, де є школа й фабрика разом, молодь тільки працює, а на науку зовсім не має часу).

Большевики дурять себе, що видосконалена техніка видасть більшу продукцію, більша продукція дозволить менше працювати й лишиться більше вільного часу видосконалити технічні засоби; ті знову дадуть більшу продукцію й т. д. Так дійдеться до остаточної рівности, земського раю, в якім вільно буде брати кождому, що тільки схоче. Тоді замість займатися людьми, адміністрація управильнятиме коллективну працю й продукцію. Не буде вже ні правительства, ні законів, бо те все буде зайве.

(Блаженні ті, що вірять...)

До такого устрою треба перш усього виховати молодь у матеріялістичній „релігії“.

Догми сеї „релігії“: „вірю в коллективну працю, що принесе щастя всім людям“.

Мораль: 1) страшна ненависть до капіталізму, який за всяку ціну треба знищити через боротьбу кляс, 2) страшна ненависть до Бога й знищення всякої релігії, яка є головною піддержкою капіталізму. Пятилітка це большевицька аскетика й містика. Пятилітка за пятиліткою триватиме аж поки не настане „земський рай“. Зелізна дисципліна, послух, відречення від родинного життя й приватного майна для будучого щастя коллективної людськости на землі, це большевицькі чесноти в противенстві до християнських чеснот для вічного життя (діявол малпує Господа Бога).

Молодь захоплюється тими ідеалами й працює з великою посвятою і з великим запалом, подібно як ревний християнин працює для вічного життя.

Зпоміж молоді рекрутується переважно воююче безбожництво. Б. міністр освіти Луначарський сказав м. ін. таке: „*Ми ненавидимо християнство й християн. Навіть найліпших між ними* (в большевицькім поняттю — Ред.) належить уважати за наших найбільших ворогів. Вони проповідують любов ближнього й милосердя, противні нашим засадам. Проч з любовю ближнього! Для нас конечна ненависть. Ми мусимо вміти ненавидіти. Лише таким чином здобудемо світ. Ми покінчили зі земським царем, пора покінчити й з небесним царем. Протирелігійну боротьбу не можна обмежати на Росію, треба вести її в цілім світі“.

Коли большевицька студентська молодь хоче мати хліб, дах над головою й саме життя, мусить бути активно безбожницькою. Виховується нове покоління, вповюючи в нього страшну ненависть до всякої релігії. В школі пропаґується перш усього безбожництво.

Ученикам дають на вправи такі теми: „Цілувати образи шкодить здоровлю. Недуги не лічиться молитвою. Релігія це ворог робітників і селян. Початок світа. Чи існує душа? Початок релігійного забобону“ й т. п. Такі теми подає сам комісаріят освіти. Атеїзм впоюється в молодь товариськими *розговорами учителя з учениками*, через образи, рисунки, кіна, книжки й т. п. Ученики мають обовязок співпрацювати, робити збірки протирелігійних предметів, оглядати протирелігійні музеї, і т. д. Богато робить тут також діявольська метода поодиноких учителів.

В СССР не має впливу на виховання ані Церква, ані родичі, тільки вище згадана школа. А тих атеїстичних шкіл дуже богато.

Молодь у СССР поділена на 3 класи: до 10 р. жовтенята (діти революції в жовтні 1917 р.); від 10—16 р. піонери, від 16—23 р. життя комсомольці. Опісля переходять до комуністичної партії. Піонери складають приречення боронити революції (доносять навіть на власних батьків!).

Як воно дальше буде, один Бог знає. Але метода в большевицьких школах повинна звернути увагу нашим людям, як дуже совісно треба занятися молодю та як старанно треба виховати її в християнсько-католицькім дусі. Бо може бути відтак за пізно.

За „Осс. Ром.“ подав о. І. Луб ЧСВВ.

Найшли рукопис Біблії 3-го століття

Англійська преса повідомляє, що в однім монастирі коло Фаюму в Египті відкрили дуже цінні й цікаві памятки. Найшли там написані на папірусі численні фраґменти з Біблії, м. ін. уривки з чотирьох евангелій, Апостольські Діяння, уривки з листів св. Павла та з Откровення св. Івана. Стверджено, що сі рукописи походять з першої половини III-го століття і мають неоцінену вартість. Сей рукопис названо від імени його знахідника „Кодексом Честера Бітті“-го Його переслали до Лондону, де досліджує його науковс сер Кейнон, б. директор Британського Музею.

Просимо перед закупном оглядати наші оригінальні моделі і переконатися про якість і ціну товарів. Найбільша

ФУТРА -- БЕРНФЕЛЬД

кушнірська робітня

відкриття у вересні.

Львів, Леґіонів ч. 7.

Спомини з одного свята

4) Жалівся мені один священик-письменник, що єпископ „щось до нього терпить“. Не випадало мені звернути старшому священикові увагу, що те „щось“ це дальша письменницька праця того священика в зовсім ліберальнім дусі. А він, старий чоловік, навіть не добачує того. І не можна йому того за зле брати: так його через сорок літ виховували і преса, і белетристика, і наука. У славнім есхатологічнім романі пралата Р. Г. Бензена „Володар світа“ є персонаж, який не може вірити, хоч переконаний розумово: так на нього ділають сливе в сто процентах протирелігійні вражіння майбутнього царства комуністів. Є в тім богато рації. Коли ми не візьмемося до створення католицької ментальности в українській белетристиці, пресі й науці, то до віку буде в нас католицтво тільки якимось обрядом на неділю, чимсь святочним, якоюсь імпрезою, а не життям.

Коли розглядаю майже всі наші католицькі почини, бачу, що всі вони: соломяний вогонь на фестині з початку, і сумний попіл забуття при кінці. А причина мабуть одна: поверховність усього, святочність, недільне християнство. А причина того знов — брак модерної проповіди, то значить преси й белетристики в католицькім дусі. І наше католицтво тому таке святочно відірване, що не коріниться воно в нашій культурі, що вона не виходить з нього, а якась чужа, зовсім відмінна. Чиж можна опісля вимагати чогось позитивного від людини-інтеліґента, якого серце не годиться з розумом? „Sentire cum Ecclesia“ може тільки такий нарід, котрого культура пройшла вся Христовою наукою. А коли для нашого католика культура, „то цо іннего“ від католицтва, то й не диво, що схожий він на ту тріюмфальну браму з написом: „Витай Владико“. Ставлять її тільки на рідке свято, а опісля викидають на горище. „І завтра знову буде день, такий самий, як нині“. —

Вечером „зорі на небеснім граді“ стали вказувати нам шлях на закінчення „свята“. Мала відбутися „святочна академія“.

В селянській стодолі зібралося повно святочних гостей. Була Франциска, був ржондца, були всі гості з обіду. Всю величезну решту стодоли заповнили селяни-комітетові. Кождий з них привів „забездурно“ всю свою родину, отже дохід зі свята був: 27 золотих недобору...

На сцену вийшов молодий богослов у чорнім суртуці. Страшно поважно вклонився й страшно поважно сів за стіл. Став читати добре оброблений відчит про католицьку акцію. В середині відчиту крісло під богословом заломилося й він злетів на підлогу. Саля гукнула сміхом. Поважний богослов поважно встав, поважно взяв нове крісло й поважно продовжав читати. А мені йшли грішні думки про нелюдяну повагу деяких клерикалів, які тою нелюдяністю відганяють від Церкви чимало людей. Прочитали би хоч „Mehr Freude“ епископа Кеплера. Може тоді побачилиб, що католицтво це не дим кадила й поваги, а тепле людське єство. „Радістю радійте“...

По відчиті слідували деклямації поем Шевченка й пригарні співи читальняного хору. Пісні співано з правдиво українським почуттям музики. І я бачив, як Француска і ржондца зовсім щиро били в долоні. „Малороссы очень пѣвучій народъ“...

На самому кінці академії вийшли на сцену хористи, скріплені ще деким зпоза хору. Поклякали та стали співати „Боже єдиний“. У той момент почулися з поза стін стодоли мявкання та вигуки. Це так протестувала „сельробівська“ молодь.

Коли всі пісні підчас концерту співано дуже гарно й видно було, що їх добре вивчили, то народній гимн *Українців-христіян виходив якось невироблено.* Так і видно було, що „Боже великий єдиний“ — це гимн від свята, а не щоденна молитва.

Це мабуть, а також і збільшення хору нехористами — не сподобалося сцені. Її дошки не видержали тягару: роздався лоскіт і співаки запалися наче під землю... Салю пірвав нестриманий регіт і серед нього закінчилося „свято“.

Була перша година вночі. „Академія“ тривала пять годин — і якби не сміх у середині й при кінці її, не знаю, чи виходилиб ми з неї веселі. На селі ні одного світелця з вікон. Нема на нафту... Підтюпцем, один другого держачись, ішли ми дорогою. Весело розмовляли, а панотець тішився, що так добре пішло „свято“. Нагло осліпив нас блеск: це гнало просто на нас якесь авто. Зі страхом скочили ми на бокі дороги Авто перегнало, а ми зовсім осліплені стали викараскуватись з болота. Збоку почувся зойк. Ледви засвітивши сірника, найшли ми нещасного. Був це пан-отець: він скочив за далеко і впав у рів, повний болота...

„Свято вдалося“...

Подорожній.

Конґрес Українців в Ромунії

Українська еміґрація в Ромунії відзначається не лише своєю орґанізованістю, здисциплінованістю та національною єдністю, але також своєю політичною стійністю і живою та кипучою активністю. Опинившись поза межами батьківщини, вона одна з перших поклала фундамент під орґанізоване життя еміґрантів на чужині. Дня 15. вересня 1923 р. відбувся перший конґрес української еміґрації в Ромунії, на котрім вибрано Український Загальний Комітет. Українці в Ромунії були ініціяторами та найблизшими учасниками обєднання всіх українських еміґрантських орґанізацій. Це обєднання закріплено та правно оформлено в першій половині 1929 р., коли в Празі відбувся перший український загальноеміґрантський конґрес. В десятилітні роковини істнування в Ромунії Українського Еміґрантського Загального Комітету, для підведення підсумків 10-літної праці сего Комітету, як репрезентативного орґану української політичної еміґрації в Ромунії, сей Комітет скликає до Букарешту 9. і 10. вересня с. р. черговий еміґрантський конґрес. На його програму складаються крім звітів з діяльности У. З. К. і провінціональних Громад у Ромунії — отсі референати: „Положення на Україні та українська еміґрація“ і „Українська справа й сучасна міжнародня політика“. („Наша Речъ“ ч. 221).

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол.

Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

ОСИП НАЗАРУК

ПАЛАТА ДОЖІВ

Вражіння і думки з дороги.

3) Думка разураз вертає на сходи величної палати. *Який же білий їх мармор!* Яка філіґранова робота! Знавці кажуть, що ніде і ніколи не було й нема красшого добору матеріялу й роботи, бо нічого красшого дібрати не можна. Алежбо й коштували ті сходи! В перших 12 літах праці над ними спотребовано величезну на ті часи суму: 97.000 дукатів (треба брати під увагу вартість тодішнього гроша). Коли се вийшло на яву, посуджено начальника робіт Антонія Річчія, що він спроневірив поверх 10.000 дукатів. Після всякої правдоподібности те посудження було безпідставне, — одначе Річчі мимо того втік з Венеції: здається, що не сподівався оправдатися з дійсно величезних видатків, хоч рахунки мав в порядку.

Яка величезна була сума 97.000 дукатів, котру видано на будову сходів палати дожів тільки в перших 12 літах праці над ними, можна вносити на підставі даних, котрі на смертнім ложі подав до відома сенаторам дожа Тома Моченіго про все майно Венеції в р. 1432. А саме венецька держава мала тоді 6 міліонів дукатів довгу, її торговельний оборот виносив 10 міл. дукатів а дохід 4 міліони, річний дохід держави 1 міліон дукатів. Венеція мала 3.000 торговельних кораблів, з того 300 великих, 45 воєнних ґалер, 19 моряків і 16.000 корабельних теслів. Оціночна вартість всіх домів Венеції виносила тоді 7 (сім) міліонів дукатів, річний чинш пів міліона. Всіх мешканців мала тоді Венеція 190.000, в тім всего 1.000 таких шляхтичів, котрі мали до 4.000 дукатів доходу. Посілости Венеції на суші виносили тоді 2.000 квадр. миль. При тім не вільно забувати, що вартість тодішнього гроша була значно більша ніж тепер, навіть перечислення його формальної вартости в порівнанні з теперішною не дає про те докладного поняття, *бо гріш був взагалі рідший і не підлягав таким ваганням як тепер.* Вартість тодішнього венецького дуката можна приняти приблизно рівною вартости 15 передвоєнним австрійським коронам а в відношенні до купної сили гроша вартости приблизно 50 зл. під теперішну пору. В світлі тих цифр видаток 97.000 дукатів на ще далеко недокінчені сходи одної палати представиться нам приблизно в належнім світлі. Щож, добре мистецтво коштує. А хто побачить як виглядають величезні сходи в палаті дожів, той мусить признати, що вони дійсно величаві — тай тільки. Такі сходи очевидно не могли бути дешеві.

Я міґби повиписувати з ріжних провідників і підручників докладно, хто будував і хто прикрашував і Сходи Велитнів і Сходи Золоті. Та кому се потрібне в часах, коли навіть інтеліґентні люди не знають, кому мають завдячувати винахід зелізниці, якою так часто й вигідно їздять. А щож доперва говорити про сходи в якійсь палаті далекої країни, котрі мало хто бачив!

Скажу про ті сходи ще хіба те, що особливо Золоті Сходи доволі прикрі, бо довгі і стрімкі. Ними виходиться відразу аж на третій поверх і відтам зачинається оглядання властивого нутра палати. Навіть чоловік в силі віку мусить втомитися, коли не йде помалу тими сходами. А старі сенатори Венеції певно томилися навіть тоді, коли йшли дуже помалу. Вінд (л.фтів) тоді не було. Та як сказав якийсь дотепний, заступали їх дійсно по мистецьки виконані різьби й малюнки. Старі достойники вдивлялися в тії прекрасні твори мистецтва, порівнували їх з рівно гарними ґеммами своїх власних перстенів і так незамітно для себе самих виходили до високих кімнат Сіньорії, правительства Венеції, де довгі століття рішалися або співвирішувалися найважніші справи культурного людства. А потому так привикали до тих творів мистецтва і до тих сходів, що не довго переживали свій відхід з уряду, ізза якого мусіли ходити тими прикрими але дуже гарними сходами, може одинокими в світі...

Галицька Земля протестує

В Жовкві відбулося 28 серпня с. р. велике протестаційне віче проти насильств червоної Москви над Україною. Велике число учасників з цілого повіту свідчило про упадок сельробівських впливів у Жовківщині. Віче відкрив короткою промовою радник Данилович. Реферат про жахливе положення українського народу в большевицькім „раю“ виголосив о. Вігоринський ЧСВВ. Відтак промовляли ред. В. Целевич і пос. З. Пеленський. Б. радянофіл п. Колодій виголосив покаянну промову. Ухвалено одноголосно протестаційні резолюції. Віче закінчилося відспіванням національного гимну.

В с. Синевідсько Вижне, пов. Сколе, відбулися протестаційні сходини членів місцевих релігійних і культурно-освітних товариств. Сходини відкрив короткою промовою о. Ю. Левинський. По рефераті студ. Турчина ухвалено одноголосно отсі резолюції:

1. Протестуємо перед цілим культурним світом проти присуду виданого московською владою на наш нарід і Церкву.

2. Протестуємо проти вандальської господарської політики більшовиків, що доводить наших селян до голодової смерти.

3. Висказуємо братам і сестрам на Великій Україні своє співчуття для їх терпінь, загріваємо до витривалости в боротьбі з чаїздником аж до побіди та висказуємо пошану для їх теперішнього геройства.

4. Постановляємо поборювати на кожнім кроці комуністичну пресу — що дезорієнтує наш нарід під оглядом релігійним та національним.

5. Постановляємо бойкотувати всіх тих, що ще дальше лишилися приклонниками комунізму.

В с. Шельпаки, пов. Збараж, відбулися в читальні „Просвіти“ протестаційні сходини в справі подій за Збручем. Ухвалено протест проти планового винищування України московськими наїздниками.

В с. Кривотули Старі, пов. Товмач, на нараді ухвалено одноголосно протестаційні резолюції проти планового винищування українського народу червоною Москвою.

Католицький Зїзд у Відні

500 літ минуло від тої хвилі, коли докінчено будову вежі св. Степана, того скарбу готицької архітектури й знамени міста Відня. 250 літ минуло від тої хвилі, коли Відень, ту неоціниму католицьку твердиню, увільнено від другої турецької облоги. Цей подвійний ювилей спонукав Архіепископа Відня, кардинала Д-р Теодора Інніцера, скликати загальний Зїзд католиків, який триватиме від 7. до 12. вересня 1933 р. — Радо будуть витані всі ті народности, що під релігійним та культурним оглядом звязані з історією Відня. Витані будуть у першу чергу ці народности, котрі в році 1683 боролися за визволення Відня. Досі зголошені: Мадяри, Чехи, Словінці, Хорвати, Словаки, Українці, Італійці, Голяндці й Бельгійці. Австрія і зокрема місто Відень готовлять сердечний прийом для братів-католиків з усіх країн. Карта участи в цьому святі коштуватиме 5 шилінґів. Одержати її буде можна в головному Секретаріяті Зїзду, Відень I. Стефанспляц 6, (телефон Б. 24-5-60), та у великих подорожніх бюрах у всіх краях. Вона управнює до брання участи у всіх засіданнях і зібраннях Зїзду та до вільного від віза виїзду до Австрії, як також до зниженої на 50% їзди зелізницею від границі до Відня й назад до кожної довільно вибраної граничної стації. — Програма Зїзду така богата, що вдоволить кожного учасника. Завершенням програми буде понтифікальна Служба Божа, що її відправить спеціяльний делеґат Його Святости в городі „Шенбрун“. Останньою точкою програми буде спільна поїздка у відпустове місце Марія-Цель. Програма Зїзду строго релігійна. Культурними питаннями Зїзд займатиметься постільки, поскільки вони стоять у тісному звязку з релігією. — Загальний Зїзд католиків стане могучою маніфестацією в тому місті, яке від століть було заборолом католицького життя.

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ, — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“? Можна набути в Адміністрації „Новой Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/I. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

В прияві Св. Вітця прочитано декрет, що затверджує 2 чуда предложені в справі канонізації основательки Шариток, блаж. Іванни Антиди Туре.

Парохіяльне Свято УМХ відбулося в с. Пациків, пов. Станиславів. О год. 3 попол. відбулася в будинку читальні „Просвіти“ святочна академія. На її програму складалися: Вступне слово о. Степана Гунчака, деклямації, виступи діточого хору, присяга молоді на вірність Цареви всіх Царів — Ісусови Христови, вкінці католицький гимн. Вечером діти відіграли „Серед ангелів“ Р. Завадовича. Академія й діточа вистава випали гарно. Свято УМХ мало своє значіння для Пацикова та викликало позитивні наслідки.

Кардинал Сінчеро видав для своєї нової епархії Палестріна перший свій пастирський лист.

В Римі відбудеться в днях 3.—9. IX. с. р. 17-ий суспільний тиждень італійських католиків. Предметом зїзду буде християнська любов.

Союз катол. студентів ЧСР числить 2484 студентів і 759 студенток.

Апост. Делеґація в Індії обіймає 11 церковних провінцій (58 епархій і вікаріятів). Католиків понад 3 міл. 700 тис. Тубильців епископів є 10, священників 2594 (всіх є 3994). Сестер є 5 тисяч (3 тис. місцевих).

Православні й уніяти в Шангаю. У многолюдному китайському місті Шангаю перебуває велике число українських і російських еміґрантів. На них звернув пильну увагу Апостольський Вікарій в Шангаю та звідомив Ап. Столицю, що на сім терені повстає для католицької Церкви нова можність місійної праці. Православні в Шангаю розсварені й поділені на два табори. Одні гуртуються коло місцевого православного епископа Серґія, а другі уважають своїм наставником митр. Евгена, який тепер перебуває в Европі. Є тут і гурток уніятів східнього обряду (коло 170 душ). Вони підлягають зєдиненому з Римом архимандритови Миколаєви. Мимо важкого матеріяльного положення і ріжних напастей зі сторони православних уніяти тримаються добре й роблять богато добра серед свого окруження. (к.)

Квадратовий передпокій Сіньорії.

Серед таких обсервацій і думок перейшов і я 20+18+17+17 сходів білих як сніг, під золотистим склепінням, й опинився в квадратовім передпокою правительства Венеції. На чотирох стінах того передпокою чотири образи на темнім тлі, а на стелі пятий. Тут у сій кімнаті вперве відпочивали ті, що сюди вийшли по високих сходах. Тут наступав також поділ людей: на право йшли члени сіньорії й сенату, посли й усі ті, що просили авдієнції, — праві двері стояли отвором, — а двері на ліво були замкнені і ще до того при них стояла сторожа. Бо на ліво був вхід до кімнат Великого Канцлера держави св. Марка, де він зі своїми нотарами й писарами виготовляв і переховував таємні акти й документи, котрі тепер знаходяться в великім Архіві дель Фрарі і становлять невичерпані жерела до історії Венеції.

Великий Канцлер був першим по дожі урядником держави, не мусів походити зі шляхти, мав право носити пурпуру і чорний бірет. Його становище було певніще ніж становище дожі, бо Великого Канцлера вибирано на ціле життя. Річ ясна, що чоловіка, котрий має обовязок переховувати таємні акти й орієнтуватися в них, не можна вміняти що року, ні навіть що кілька літ, бо се викликалоб нестеменний хаос в найважніших актах і про вдержання їх в тайні не моглоб бути мови: бо нема таємниці там, де як у калейдоскопі зміняються ті, що мають її берегти.

Ну, добре, подумає може дехто, а якже можна спуститися на дискретність нотарів і писарів, коли не можна полягати на дискретности відповідальних шефів, коли їх зміняється?

Річ в тім, що коли шеф такого відділу незмінний і на все своє життя звязаний з такою інституцією як таємний архів, тоді він знає, що за всяке і кожде виявлення таємниці відповідає він і ніхто інший. І тому він по перше підбирає дуже старанно відповідних людей, по друге при особливо таємних актах не потребує і їм довіряти, але може описування й переписування таких актів або сам виконати або переводити се так, що під його особистим наглядом його урядники пишуть кождий по стрічці чи навіть по слові в ріжних часах так, що ніхто з них не зорієнтується, в чім річ. Зрештою коли голова відповідно дібраний, то він уже знайде способи, як зберегти тайну. Такі річи особливо потрібно знати Українцям, котрі в публичних справах надзвичайно балакучі.

Чотири вище згадані образи на стінах походять з новіших часів, старі перенесено деінде. Зате пятий образ, той на стелі, се архитвір Тінторетта, котрий представляє дожу Джіоляма Пріулі (16 століття), як він від алеґоричних постатей, Венеції та Справедливости, приймає меч і вагу в ціли відповідного виконування своїх обовязків. Інші пишуть, що ті алеґоричні постаті представляють Справедливість і Мир. Довкруги того головного образу в осмикутній богато прикрашеній рамі такі чудові реліефні роботи, що не знати, що цінніше, чи головна річ, чи „дрібниці“.

Саля Чотирох Дверей.

З передпокою входиться до прегарної Салі Чотирох Дверей. А я сказавби: і чотирох великих вікон. Ті вікна в одній стіні. З першого вікна ліворуч видно подвіря палати дожів і цвітник на поверсі її, від подвіря. А напроти видніє море дахів Венеції.

Саля Чотирох Дверей се одинока склеплена саля в цілій палаті дожів. Згадані двері мають дійсно величаві мармурові одвірки з мармуровими колюмнами і подобами на верху. Творець тих чотирох дверей Андреа Паллядіо, великий майстер. Він бувби великий, якби не оставив по собі нічого іншого крім тих дверей.

Стіни й повала сеї салі буквально покриті прекрасними й величавими штукатеріями й малюнками найлучших майстрів: Паллядія, Бомбарда, Тінторетта, Вінчентіна, Карлетта Каліярія, Тіціяна й улюбленого маляра дожі Марінa Ґріманія (1596—1605), Джіованнія Контарінія (1540—1605). (Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Д. С. Мережковський

ЩО ТАКЕ ГУМАНІЗМ?

Про два його поняття і про небезпеку одного з них.

Розумно поступила Латинська Академія, ставляючи себе під знаком гуманізму*). Однак не треба забувати, що слово „гуманізм“ через своє історичне походження і повставання від XV-го до XX-го століття, дістало подвійне значіння, одно — для Академії корисне, друге — небезпечне.

Все питання лежить в тім, котре з тих двох значінь повинно мати слово „гуманізм“, щоби творчі духові сили европейського Заходу, від Орфея і Вергілія до Дантого і Гетого, можна було обеднити в боротьбі з руйнуючими силами, що йдуть вже не лише зі Сходу, але також з підземелля самого Заходу, — з „західно-східним“ наступом варвар; щоби новий всесвітний „Інтернаціонал Людяности“ можна протиставити вже ділаючому „Інтернаціоналові Нелюдяности“.

„...Я не міг заснути. Перевертаючися з боку на бік, я простягнув руку. Мій палець ударився об один із брусів стіни. Розлятся слабий але гомінкий, якийсь протяжний звук. Я, видно, трапив на порожне місце... Тяжко було зрозуміти, звідки йшов сей звук... Він наче облітав кімнату, наче сховзувався вниз стін. Я припадково натрапив на акустичну жилку“. („Стук-стук-стук“, Тургенева).

Сподіємося, що Латинська Академія, в слові „гуманізм“ не припадково натрапила на таку „акустичну жилку“, „порожне місце“ в старезних стінах нашого европейського дому. Коли вона лиш зуміє правильно по ній ударити, то гомінкий остерігаючий голос облетить увесь дім і пробудить сплячих.

Здається не треба доказувати, — це занадто добре відчувають всі, хто ще взагалі здібний відчувати, — що по війні загальний рівень людяности обнизився і дальше обнижується з застрашаючою скорістю у всіх областях людського духа, що наступив і дальше доконується застрашаючий заник Людини в людині. Підчас війни і по ній показалося, що те що люди вважають непроникаємим щитом проти звіря у собі самому і те, що друга половина останнього християнського тисячліття називала „гуманізмом“ — се лиш дуже тонка плівка, позлітка на звірячій скірі, яка дуже легко спадає.

Що таке „репарації“ в матеріяльно знищених війною областях, знають усі. Але чи знає, чи памятає ще хтонебудь, що таке „репарації“ в найцінніщій области духа — в людяности?

Всі матеріяльні й духові справи по війні погіршилися, — в продажній ціні своїй подорожіли, але в непродажній подешевіли. Та найбільше зі всіх річей погіршилася і втратила на вартости ціна колись для чоловіка „річ сама в собі“ (дас Дінг ан зіх) міра всіх його цінностей, — він сам, — абсолютна, внутрішна його Особа, Особовість. В страшнім досвіді війни виявилося, що людська Особовість зовсім не так то сильно держиться в людині, як думалося, що її можна здіймити з несподіваною і безболісною легкістю, що вона сама спадає, наче маска після маскаради „цивілізації“, „постулу“, „прав людини“, „християнства“ і т. д. і т. д. Нараз появилися і намножилися без числа мнимі люди, обнажені, які скинули зі себе людське обличча як непотрібну маску, — чоловікоподібні Антропоїди.

Комуністи, фашисти, гітлерівці, хоч які вони ріжнородні і навіть суперечні у своїх вихідних точках, — всі вони кінець-кінців сходяться в одному: в оцінюванні людини як „річи самої в собі“, не придаючи їй ні гроша ціни. Людське обличча, особовість се щось умовне в клясі, в державі, в нації. Людина в суспільності се мурашка в муравлищі, клітина в орґанізмі, атом у матерії, майже ніщо нині, а завтра таки зовсім ніщо.

Та найгірше те, що цей наїзд Чоловікоподібних відбувається, здається, не лише по першій, вчерашній війні, але й перед другою, завтрішною. На основі досвіду першої, більше чим правдоподібно, що коли не мине нас друга війна, то Антропоїд остаточно заликує над Людиною і людський рід буде заступлений новим родом ніби-людей. Треба бути присліпим позорами, щоби думати, що ся небезпека се привид.

Ось на яку „акустичну жилку“ натрапила, ось в яке „порожне місце“ в старих брусах европейського дому вдарила Латинська Академія в слові „гуманізм“. В нашу глуху ніч, серед загального сну і безтямства, загомонів чи мігби загомоніти в тім слові спасаючо-остерігаючий звук-зов, звернений до всіх, хто ще зберіг людську особовість, щоби получитися у всесвітний Союз до боротьби з „західно-східним“ наїздом варварів.

Застановіться і зрозумійте, хто ще може розуміти, що грозить — ось користь зі слова „гуманізм“. В чімже його небезпека?

Первородний гріх гуманізму се — атеїзм. У своїх первопочинах, в добі Італійського Відродження, гуманізм став бунтом людського духа, що ніби висвоболжувався, спочатку лише проти зовнішних церковних форм, опісля і проти внутрішної сути християнства. В тім бунті людина уявляє себе як щось абсолютне проти Бога; він сам собі Бог. Усе під ним, а над ним нічого. Перших гуманістів XV-го століття лучить з енцикльопедистами XVIII ст. безперервна нитка духового посвоячення. В легкім вільнодумстві Льоренца Валлі та Ґвідона Кавальканті вже міститься вольтеріянське, найтяжше з найтяжших, і скажім правду, всупереч авторитетові розумнішого з людей — найглупіше з глупих людських слів: écraser l'Infâme!*)

Гіркий досвід двох останніх століть показав нам, що союз гуманізму з атеїзмом — нещасний, вбивчий для першого. З кождим днем ясніше усвідомлюємо собі нерозривний звязок правдивого гуманізму — тісної сполуки абсолютної людської особовости з релігією взагалі, і християнством зокрема; з кождим днем наглядніше переконуємося на підставі „негативних доказів“, що людська особовість, коли вона не „образ і подобіє Бога“, то вона пуста маска, що дуже легко спадає з чоловікоподібного звіра, або, коли не хочемо ображати звірів, — з діявола. Переконуємося, що людина — се найбільш хитка рівновага між Богом і діяволом: коли вона не підноситься безнастанно до Бога, то таксамо безнастанно — вискажім се мовою „дитинно мітольоґічною“, одначе і по дитинному ясною для всіх — скочується до пекла.

Нехай, що ще не всі антихристіяни скинули з себе людське обличча, але вже всі „чоловікоподібні“, явно, словами і ділами як російські комуністи, або тайно, лише ділами, без слів як фашисти і гітлерівці, скинули з себе маску християнства. Треба бути сліпим, щоби не бачити, що світ розділився тепер на два воюючі табори: за і проти людини, за і проти Христа.

Перед загрозою наїзду варварів-нелюдів крайна пора пригадати, що одинока, незаступима міра людяности — Найсовершенніша Людина, яка колинебудь була й буде на землі — це Син чоловічий, Син Божий. Лиш він дійсний основник гуманізму в новім синтетичнім значінні, в такім самім, в якім, хочемо вірити, вжила се слово Латинська Академія. Велике діло вона довершить, коли приверне до християнства, охрестить гуманізм; коли допоможе сему, що над західно-европейським людством, в його боротьбі за Людину піднесеться давний і новий, вічний Христовий прапор, Лябарум (labarum): in hoc signo vincis!

*) Ся стаття написана для збірника „Academie Latine“ як відповідь на анкетний запит „Що таке гуманізм?“ Мережковський се член тої Академії.

*) Знищити погану (розуміється катол. Церкву). Сей клич в такій формі пустив Вольтер. — Ред.

НОВІ ВИДАННЯ

ДОБРИЙ ПАСТИР. Рік III. ч. 2. 1933. Станиславів—Перемишль. Ст. 85—164. — Зміст: Основні думки промови Св. Отця Пія XI. на Консисторії дня 13. березня 1933 р.; о. Теодозій Галущинський ЧСВВ: Апостольські покликання в евангеліях; о. О. Орський: Корпораційний устрій у світлі Енцикліки Пія XI. „Квадрагезімо анно“; В. Д.: Статистика католицького Сходу; На вибрані теми: Дух жертви в житті священика; о. Л. Бурнадз: Як вести боротьбу з сектанством; Душпастирські питання і випадки; Церковний отляд; З нашого церковного й релігійного життя; Вісти з католицького світа; Нові книжки й видання. — Сей журнал вдержується постійно на високім рівні католицької ідейности та актуальности. В сім числі особливо актуальні три річи: „Основні думки промови Св. Отця Пія XI. на Консисторії 13. III. 1933 р.“, стаття о. Л. Бурнадза: Як вести боротьбу зі сектанством і рецензія одного з наймолодших наших публіцистів В. Д. на книжку Преос. Григорія „Українська Проблема“. Та рецензія тим цікава, як на ту працю Станиславівського Владики дивиться представник наймолодшого покоління. Бібліографія старанно переведена.

Відкриття маніхейських книг

Німецька експедиція в китайськім Туркестані відкрила бібліотеку маніхейської літератури. Книги писані на папірусі. Між ними є твори самого основника секти, Манi'я (*216 р. у Вавилоні, †275 р. на хресті). Одну з тих книг написав у перській мові сам Мані. Інші книги написані в мовах сирійській і коптійській. Всіх книг є разом сім. З них можна пізнати точно життя Манi'я та науку секти, що поширилася була від Китаю аж до Атлянтику як „універсальна релігія“, але яка по 1000 літах зовсім щезла з лиця землі. Для християнської релігії маніхеїзм був дуже грізний через свою деструктивну роботу. На Заході відживав він ще в середніх віках (Павликіяни, Богумили, Катари). Св. Августин перед своїм наверненням 9 літ належав до секти маніхеїв.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ҐПУ В МОСКВІ мало розстріляти б. отамана УСС Осипа Букшованого за звязки з протибольшевицькими еміґрантськими кругами. За те саме розстріляли б. совітського консуля у Львові Лапчинського.

НА УКРАЇНУ й на полудневі частини СССР вислали кавалерійські дивізії для охорони збіжевих складів перед голодним населенням.

МОСКВОФІЛЬСЬКИЙ ЗЇЗД відбувся в Сяноці при участи делеґатів з Лемківщини, головно з Сянока, Ліська й Коросна. Вибрано комітет для уладження талергофської маніфестації, яка має відбутися з кінцем жовтня с. р. у Львові.

ПОЛІТИЧНА АМНЕСТІЯ В ПОЛЬЩІ. ПАТ повідомляє з Варшави: В судових кругах поширюється вістка, що дня 11 листопада с. р. проголосять амнестію для політичних і пресових справ. Польське правительство не заперечило сеї поголоски.

ПОЛЬСЬКО-РОМУНСЬКИЙ ТОРҐОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР підписали в Букарешті. Ромунія дістала континґент на свіжі овочі, консерви, скіри і т. д., Польща на сирівці, півфабрикати, вуголь, цинк і т. д.

В АВСТРІЇ відбудеться 1 жовтня с. р. перший військовий побір. На се згодилися держави, що підписали санжерменський договір. Се перший вилім в санжерменськім договорі.

ПРОВІДНИКА ТИРОЛЬСЬКИХ ҐАКЕНКРОЙЦЛЄРІВ Франка Гофера, що сидів в тюрмі в Інсбруці, вивезли три осібняки в уніформах Гаймвери. Вони захльороформували тюремних урядників і вивезли Франка самоходом. У звязку з тим увязнено в Тиролю около 70 гітлерівців.

В НІМЕЧЧИНІ переводять дальше масові ревізії та увязнення серед комуністів. Німецькі комуністи видають свої брошури й летючки в дуже невинних обгортках, як прим. кінові програмки, радієві реклями і т. д. Штурмові відділи разом з поліцею ведуть акцію цілковитої ліквідації комунізму в Німеччині.

ТРИ НІМЕЦЬКІ ПОЛІЦІЯНТИ увязнили в м. Рамзен у Швайцарії якогось чехословацького горожанина.

ЛИТОВСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО розвязало нац. соціялістичну партію в Клайпеді.

НА МАДЯРЩИНІ зростає гітлерівський рух. В Дебречині увязнили головних провідників нац.-соціялістів за протижидівську аґітацію.

ІТАЛІЙСЬКА ПРЕСА заповідає скорий приїзд до Риму чехословацького міністра закордонних справ Бенеша. Також має приїхати до Риму ромунський міністр закордонних справ Тітулеску.

ІТАЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вислало до Альбанії ультимат. В нім домагається приймати тільки італійських урядників, звільнити комманданта поліції, продати всі укріплення, магазини зброї і т. д. Італії, виповісти всі торговельні договори, завести у школах обовязкову науку італійської мови і т. д. Король Альбанії Ахмет Зоґу відкинув ті всі домагання.

БОЛҐАРСЬКИЙ КОРОЛЬ Борис прибув до Парижа.

ПАЦИФІКАЦІЯ МАРОКА поступає вперед. Один з найгрізніших повстанських вождів Саїд Скунті піддався разом з 106 родинами.

ПРАВИТЕЛЬСТВО МАНДЖУРІЇ вислало ультимат до Совітів з протестом проти 17 випадків наїздів совітської кінноти по манджурськім боці.

НОВИНКИ

Спростування. Нас просять спростувати, що поліція не увязнила, як ми подали в ч. 65 „Н. З.“ українського ґрафіка Святослава Гординського, тільки Поляка Станіслава Гординьского.

Порадня Матерей повідомляє, що п. д-р Туна-Надраґова ординує щоденно для немовлят від 10—11 год. передпол. при вул. Ходоровського ч. 15. Дентистична амбуляторія буде відчинена від 4 вересня с. р. щоденно від 3—5 год. пополудні.

Годівельно-ветеринарний курс відбудеться в Янчині від 1 вересня до 31 жовтня. На нім будуть викладати ріжні предмети, м. ін.: плекання худоби та контроля молочности; плекання безріг на бекони та сало; плекання несливих курей; плекання дрібних господарських тварин. Зголошення приймає управа курсу в Янчині, почта в місці. Заповіджений кооперативний курс не відбудеться.

Коедукація в двох українських ґімназіях. Міністерство освіти згодилося на коедукацію в двох державних ґімназіях з українською мовою навчання, в академічній ґімназії у Львові та в українській ґімназії в Перемишлі.

В с. Реклинець, пов. Жовква відсвятковано 40-літний ювилей священства місцевого пароха о. Льва Пясецького.

ПРОФ. МОЛЕЙ, один з близших співробітників Росвелта, член „тресту мозків“, подався до димісії. Росвелт приняв димісію. Причина димісії: непорозуміння з міністром Гулем в деяких політичних і фінансових справах. Ся димісія викликала велике вражіння в американських політичних кругах.

ТИМЧАСОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ КУБИ Чеспедес уневажнив усі декрети й договори, заключені правительством Мачаа. Тільки міжнародні договори задержали свою важність.

Б. ПРЕЗИДЕНТ КУБИ Мачадо виїхав до Канади.

МІЖ БОЛІВІЄЮ І ПАРАҐВАЄМ розгорілася наново війна. На цілім фронті між Ґондрою й Ерерою розпочалася воєнна акція. Болівійські війська наступають, стрічаючись з завзятим опором Параґвайців.

Маленький фейлетон

Совітські ровери

— Можете купити ровер. Прошу.

Чи не сон? Ось він в руках. Факт! Нога стає на педал. Педал крутиться взад і вперед, та колесо при тому — як вкопане, ні туда, ні сюда...

— Нема ланцюха! — стверджує купуючий.

— Безумовно, ланцюха нема, — спокійно згоджується продавець, — у нас ровери без ланцюхів.

Управитель магазину ввічливо пояснює, що ровери робив не він але харківський завод, що їх і прислали так без ланцюхів і що взагалі треба брати товар який є. Замісць ланцюха він дасть квіток.

— В справі ланцюха зайдіть за місяць.

— От тобі й поїхав! — зітхає купуючий, „людина з квітком“.

І чим дальше оглядає ровер, тим більше бачить, що про їзду не може бути й мови. Нема помпи, нема торбини, сідла не можна підняти ні спустити. Всі шруби ледви прикручені та легко здіймаються неначе перстень з худого пальця...

(„Красная Газета“)

Українців на світовім пластовім зїзді в Ґеделе на Мадярщині заступали ґрупи пластунів і пластунок з Закарпаття (57 осіб) і ґрупа пластунів з Ржевниц (7 осіб). Українські пластуни мали свій окремий табор. Український прапор виднів між прапорами державних народів. Виступи українських пластунів: хорові точки й національні танці стрінулися з великим признанням. Українці виголосили привіт в радіо в анґ. і франц. мовах і відспівали наші пісні. В українськім таборі була вистава ручних робіт. Зроблено богато для познайомлення пластунів ріжних народів з українськими справами.

Повітовий концерт в память о. М. Шашкевича відбувся в Рудках. Після панахиди при співучасти священиків з цілого деканату відбувся концерт в салі Народнього Дому. Вступне слово виголосив п. Пастернак, реферат богослов Лопатчак. Виступи хорів, орхестри й деклямації випали гарно.

В с. Вербинець, пов. Угнів відбулося свято поляглих в приявности около 8.000 людей з цілого повіту. До Служби Божої стануло кільканацять священиків. Відтак розвинувся похід на могили героїв, в якім несли 164 вінки. Після панахиди виголосили промови о. В. Чехович з Річиць і пос. В. Кохан.

У Грибовичах Вел., пов. Львів, відбулося сокільське свято. Сокілки й Соколи в числі 54 виконали гарно ряд вільноручних вправ.

Сокільське свято відбулося в с. Корчин Рустикальний, пов. Сколе.

В Ходорові відбулося на площі Народного Дому Сокільське спортове свято. Рано о 10 год. відправлено полеву Службу Божу. О год. 10 відбулася академія при участи 23 сокільських ґнізд і 5 діточих садків. Пополудні відбулися спортові змагання.

Звільнення й перенесення Українців. Станиславівська дирекція зелізниць звільнила лікарів: д-ра О. Маланюка та д-ра І. Яросевича. Ріночасно перенесли радника І. Коваля до Познаня і ст. асистента Ст. Мірчука до Катовиць.

В Дрогобичі вибухла велика пожежа в рафінерії „Нафта“. Від іскри занялися збірники бензини. Згоріло коло 35 ваґонів бензини.

В с. Пустомитах, пов. Львів, бавився в місцевій пісківні 9-літний хлопець Тома Міка. Внаслідок підмулення обірвалася стіна й засипала хлопця. Заки його відкопали, він вже не жив.

Повінь на Поліссі наробила шкід на 1 міліон золотих.

Свастика в німецьких церквах. ПАТ повідомляє з Берліну: В Майдергаймі з Баварії мають помістити свастику на евангелицькій церкві. Се буде перша церква в Німеччині, на котрій получать разом хрест Христа і Ґітлера.

У Штрасбурзі увязнили одного інжиніра, німецького шпіона, як всідав до поїзду, щоби дістатися на територію басейну Сари. При нім найшли документи, що відносилися до французьких військових справ.

Конґрес Циганів відбудеться сими днями в місцевости Ст. Мартін в ромунськім Семигороді. Туди зїзджається богато Циганів з ріжних країв. Предметом нарад буде справа щораз тяжшого положення Циганів на Балкані.

До Ш. Фірми М. Фрайліха завед. спец.

ФРАЙЛІХ

ЛЬВІВ, ВУЛ. ГОРОДЕЦЬКА Ч. 35.

З приємністю посвідчую, що заложений мені бандаж пропукляневий Вп. вилічив мене цілковито з пропуклини, а нині не маю ні сліду пропуклини.

З поважанням

ВЛАДИСЛАВ ШИМКОВИЧ

П. Держ. Поліц. Зимна Вода.

128 1—1

Втікають від сучасного світа. Капітан німецького кружляка „Дрезден“, Гуґо Вебер, дістався в 1915 р. до англійської неволі на остров Фернандеза (на захід від Чіле). Коли вернув по війні домів, затужив за самітним островом. Вкінці вернув туди разом з жінкою. Ловить риби й живе дикими овочами, яких на острові дуже богато. Почувається надзвичайно щасливий. — На однім з островів Ґаляпаґосу живе незнана з імени якась самітна жінка. Кажуть, що се якась англійська аристократка. На острівці є ще крім неї два сторожі, що нікому не дозволяють причалити до острова, щоби там осісти. — На іншім острівці Ґаляпаґосу живе німецький учений, д-р Гітлер, від 1929 р. Від часу до часу відвідують його приятелі.

Три молоді еспанські робітники відбули ювилейну подорож з Мадриту до Риму пішки. До Риму йшли півтора м'яця.

Протижидівські виступи у Франції. ПАТ повідомляє з Парижа: До жидівського ресторану кинув хтось ґазову бомбу. Гості зачали втікати. Пожежна сторожа прочистила воздух. На Жида Фокіса, що виходив з підземної зелізниці, напала ґрупа молодих Французів і побила його до крови. Причина нападу: Фокіс мав відзнаку сіоністичної орґанізації.

Повінь в Китаю. З Пекіну повідомляють, що Жовта Ріка вилила. В провінції Гонан вода залила 500 сіл. Около 300.000 людей без даху над головою.

В Карахі (Індія) міська рада плянувала побудувати клініку „для контролі уродин“ (де допускається вбийство дітей). Католики (в місті вони творять дуже незначний процент) зробили все, що тільки могли, щоби тому перешкодити. М. ін. напечатали брошуру (5 тис. примірників), де виказали велику неморальність „контролі уродин“ і поширили її між Гіндусами й Магометанами. Сей проект під натиском публичної опінії провалився.

Почтові голуби й радіо. Стверджено, що почтові голуби тратять орієнтаційні здібности, коли найдуться у сфері засягу сильної радіостації. Коли тільки радіостація перестала ділати, голуби відзискували знов орієнтацію. Сей факт потверджує думку, що почтові голуби мають маґнетний змисл, що позволяє їм орієнтуватися в земнім маґнетнім полі. Людина пізнає його ділання щойно при помочи компасу.

Біржа

Гроші: Амер. доляр у приватних оборотах 6.27 зол. Банк Польський платив 6.20 зол. Золотий доляр 9.08—9.12 зол. Канад. доляр 5.85; анґ. фунт стер. 28.60; нім. марка 2.11; 100 чесь. корон 25.50—26; 100 фр. франків 34.90—35 зол.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця двірська з 1933 р. 19—19.50; жито двір. з 1933 р. 12.50—13; кукурудза 18.50—19.50; гречка на мливо 16—16.50; гречані крупи 30.50—31.50; Львів: пшениця двір. з 1933 р. 20.50—21; жито двір. з 1933 р. 14.50—15; мука пшен. люксусова 39—40; мука пшен. 50 проц. „ОО“ з 1933 р. 37—37.50 зол. — Інші ціни незмінені. Обороти пшеницею, житом і мукою. Жито подешевіло, кукурудза і гречка подорожіли. Тенденція нестійна.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 3.60 зол. З приводу слабої тенденції цін на масло не подаємо. Тенденція на молоко і сметану слаба, на яйця удержана.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

АР-КА

ЛЬВІВ, ВУЛ. ХОРУЩИНИ Ч. 11 А.

Новочасне виробництво обуви поручає й виконує чоботи (офіцирські), спортову, туристичну й лещетарську обуву та направляє стару.

Установи й кооперативи користають з тримісячного кредиту.

ПРОСПЕКТИ ДАРОМ.

Заведення для фотоґрафії й побільшушування

„ШТУКА“

повідомляють, що з нинішним днем перенесено їх на вул. АКАДЕМІЧНУ 12.

Всякі артистично- різьбарські праці в дереві — церковні (вівтарі, амвони, сповідальниці, статуї святих, феретрони і т. п.) — артистично-меблеві — доповнювання різьб при антиках — виконує артист-різьбар в дереві

Осип Ромпала

ЛЬВІВ, ГЛУБОКА Ч. 18.

КІНА

АДРІЯ: Король боксерів.
АПОЛЛЬО: 14-го липня.
АТЛЯНТІК: Неочікуваний син.
КАСІНО: Остання цариця.
КОПЕРНИК: Ґен. Ченґ і Слім в тарапатах.
МАРУСЯНКА: Ґен. Ченґ і Слім в тарапатах.
МІРАЖ: Фляш і Фляш і Невідома наречена.
МУЗА: Королева скорости.
ПАЛЯС: Адютант Його Високости.
СТИЛЕВЕ: Люди в готелі.
УТІХА: Бастер жениться.

ПЕРШОРЯДНИЙ САЛЬОН МУЖЕСЬКОГО КРАВЕЦТВА

СТЕПАН МЕЛЬНИК

ЛЬВІВ, КОСТЕЛЬНА 8.

(Фронтовий склеп).

ВУГОЛЬ -- КОКС -- ДЕРЕВО

в найдобірніших якостях доставляє

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

ЛЬВІВ, РИНОК 36.

Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36, та склади: Ринок 36, Личаківська 155, пл. Більчевського 3, та Городецька 23.

ЗНИЖКОВИЙ КУПОН 10%

Вироби косметичні, господарські й гіґієнічні по цінах дуже низьких поручає перфумерія

„FAVORI“

ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО Ч. 10.

напроти пл. св. Духа).

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, ул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснування 1909.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

Телєфон ч. 60-04.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улиця Собіського ч. 8

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 7 вересня 1933. Ч. 67 (665).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, вул. Станіцька ч. 8, І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. долар
Ціна числа 20 с.
Конто ч. щ. Краків 405.867.

Осліплення проф. Грушевського

найбільшого історика України-Руси.

З Москви наспіли вісти, що переслідуваний большевиками й вивезений на заслання професор Михайло Грушевський, найбільший історик України-Руси й цілої Словянщини, попав у таку нужду, що з голоду кинувся у нього шкорбут (цинга). Йому повипадали всі зуби й зачало псуватися піднебіння, а весь його орґанізм так ослаб, що великий учений осліп. Йому виплили очі. Запитані в тій справі московські історики, котрі приїхали на міжнародний зїзд істориків до Варшави, потвердили факт осліпнення проф. Грушевського. Та се в дійсности не осліпнення, тільки осліплення, бо ту тяжку траґедію спричинила безпосередньо большевицька влада. Проф. Михайло Грушевський се головний репрезентант тої української ліберальної й соціялістичної інтеліґенції, котра своїми соціялістичними теоріями приготовляла в народі ґрунт большевизмови й унеможливляла духову мобілізацію українського народу проти зарази званої большевицькою ідеольоґією. Наслідком того в дальшій послідовности була окупація України московськими большевиками і страшне винищення українського народу. Тому осліплення проф. Грушевського має не тільки страшне фактичне, але й символічне значіння. З людського становища глибоко співчуваємо з недолею нашого найбільше працьовитого історика, якого колинебудь видала наша земля, та не можемо не ствердити правди на науку найдальшим поколінням. На тему причин і наслідків того, що бачимо в межах потворної влади совітів, зачинаємо містити в сім числі „Нової Зорі" спеціяльний цикль статтей, на які отсим звертаємо увагу Шан. Читачів.

Дальше знущаються

„Таймс" доносить: Правительство СССР видало декрет, котрим „покарало для пострахy" цілий ряд українських сіл за те, що вони не віддали на час призначеної скількости збіжжа. „Покараним" селам наказано зложити три рази більше хліба ніж передтим. Спричинників нездачі збіжжа передано судови за саботаж. В декреті вичислено „покарані" села й імена переданих судови селян. Всі вони належать до одеської округи.

Що сталося з Юліяном Бачинським

Юліян Бачинський, автор загально відомої книжки „Україна ірредента", зачав у Празі видавати журнал п. з. Вільна Трибуна, огляд господарського, політичного та культурного життя західної України. В тім орґані хвалить він на всі заставки большевизм і каже, що большевицька революція дала українському народови перший раз можливість проявитися перед світом — Таке пише Галичанин, уроженець Львова, автор книжки, котрого в нас досі ніхто не уважав чоловіком позбавленим розуму, пише в часі страшного винищування українського народу большевизмом. Такої писанини не можна собі інакше пояснити як психічною недугою п. Бачинського.

Москвофіли домагаються Епископства

При кінці минулого місяця відбувся в Сяноці зїзд москвофілів з Лемківщини при участи 400 осіб. Учасники домагалися поставлення „свого", се зн. русофільського епископа в Сяноці. В тому напрямі ухвалено резолюцію й вислано її з додатковим обширним меморіялом польському урядові. (к.)

Схизма в схизмі

Недавно тому відбувся на Закарпатті в місті Изі „собор" православних, карпаторуських батюшків. По довгих і завзятих розправах рішено домагатися уступлення дотеперішнього православного епископа Дамаскина, відомого з твердої руки супроти аморальних членів своєї пастви. На його місце бажають поставити епископом бувшого професора... гр.-кат. семинара в Ужгороді Фенцика. Свщ. Фенцик, хоч потайки поширює православя, за що його суспендовано, однак ще формально не виступив з католицької Церкви. (к.)

Внутрішна позичка Польщі

„Слово Польске" пише: Потверджуються вістки, що правительство має намір розписати внутрішну позичку. Вона буде оповіщена декретом президента РП. і виноситиме 150 міл. зол. Позичку зужиють на покриття сеґоріч-ного буджетового дефіциту. Позичку мають покрити в першій мірі: тяжкий промисл і державні урядники. Цим останнім розложать сплату облїґацій на 10 місячних рат. З кождої пенсії урядників стяґатимуть 10%.

Вистарчить одна провокація

щоб розпочалася нова европ. війна.

У звязку з заключенням договору про ненапад між СССР й Італією „Парі Міді" пише: Чим більше заключують договорів, тим сильніше виходить на яву занепокоєння міжнародним положенням. Тому вистарчить провокація одного народу, щоб розпочалася нова европейська різня. Таким народом, на думку „Парі Міді", є Німці. — А загрози від большевизму „П. М." не бачить.

Хочуть податку від Гоголя

„Последнія Новости" доносять: Оден большевицький фінінспектор в Ленінґраді довго шукав за покійним письменником Гоголем, щоб покарати його за те, що не зложив заяви про свої доходи. Надармо говорили тому „освіченому" інспекторови, що Гоголь давно помер. „Знаю ті штуки, відповідав інспектор, коли писати театральні річи, то живе, а платити податок, то помер".

Не будете мати ні хвильки спокою, коли виїдете на вакації, а не обезпечите свого мешкання від крадіжи з вломом в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20. За обезпечення домашнього уряджения на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

В ОБЛИЧЧІ ТРАҐЕДІЇ ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ

Чого не слід забувати, протестуючи проти большевиків.

Траґедія, яку саме тепер переживає Велика Україна під большевиками, схвилювала до краю весь український нарід поза межами СССР. Свідчить про се наглядно передовсім українська національна преса всіх відтінків і на всіх зах.-українських землях та на еміґрації Вона переповнена жахливими вістями й описами того, що діється на Великій Україні, і дуже різко дає вислів своєму обуренню ізза того. Свідчить про се далі українська всенародня протестаційна акція проти нищення большевиками українського племени над Дніпром. Почали ту акцію протести всього українського гр.-катол. Епископату та всіх українських центральних орґанізацій й установ Галичини. Свідчить про се вкінці повстання у Львові „Громадянського Комітету рятунку України", котрий має завдання повести відповідну акцію пляново й орґанізовано. Коротко: події на Вел. Україні знайшли голосний відгомін на всій решті українських земель і серед української еміґрації.

Ми переглянули голоси української національної преси з приводу жахливих подій на Вел. Україні як також резолюції протестаційних віч і зауважили одну дуже характеристичну рису: всі вони обвинувачують за ті події виключно большевиків. Большевики окупували Вел. Україну та нищать українське населення духово і фізично. Тому большевики і тільки вони несуть вину і відповідальність за сучасну траґедію Вел. України. Тому проти большевиків і звернена цілим своїм вістрям українська акція з приводу подій на Вел. Україні.

Що большевики окупували Вел. Україну се безперечний історичний факт. Що большевики нищать на Вел. Україні її українське населення, се також очевидний факт. Тому проти большевицької окупації Вел. України і проти большевицького террору на українській землі кождий свідомий Українець мусить як найбільш рішучо протестувати. Тому почату протестаційну акцію треба розгорнути як найбільш широко і голосно.

Але українська акція з приводу жахливих подій на Вел. Україні не повинна обмежитися тільки до самих протестів проти большевиків. Не повинна обмежитися тільки до самих протестів хочби тому, що словесні протести, навіть найбільш різкі, большевикам не страшні. Свідчать про се наглядно всі дотеперішні протести проти большевиків, що їх досі чимало поухвалював культурний світ (нпр. в справі переслідування християнської релїґії в СССР). На ті протести большевики не звернули ніякої уваги. Большевики респектують

не словесні тільки матеріяльні згл. фізичні протести, як про се свідчать знов наглядно недавні протести Анґлії (зірвання торговельних зносин з СССР з причини засуду анґлійських інжинірів у Москві) і Японії (загроза війни з СССР з приводу Манджурії) та становище в обох разах большевиків. Тим ми зовсім не відмовляємо значіння українським словесним протестам проти большевиків. Бо ті протести матимуть певне значіння коли не для большевиків то для самого українського громадянства і також для культурного світа.

Та протестуючи проти окупування большевиками Вел. України і проти всіх жахливих наслідків тої окупації, кождий Українець в обличчі великої національної катастрофи не повинен забувати поставити одно питання і д о с е б е та глибоко застановитися над відповідю на нього. Те питання слідуюче: А я к і ж п р и ч и н и т о г о, щ о б о л ь ш е в и к и о к у п у в а л и В е л. У к р а ї н у? Таж Вел. Україна мала кількадесять міліонів українського населення, котре в хвилі, як большевики йшли на Україну, було поголовно і від ніг до голови у з б р о є н е, що ми бачили на власні очи. Чомуж населення Вел. України не боронило своєї землі перед большевиками?

Застановитися над поставленими вище питаннями та знайти на них правдиву відповідь — дуже важна річ. Бо та відповідь вкаже нам п е р в о п р и ч и н у нинішньої трагедії Вел. України.

А пощо шукати глибших причин нинішньої трагедії Вел. України? — може хтось сказати. Чи пізнання тих глибших причин поможе щось тепер Вел. Україні?

Відповідаємо: Т е п е р Вел. Україні пізнання глибших причин нинішньої її трагедії не поможе таксамо, як не поможуть їй всі українські словесні протести. Та коли протести мають за ціль передовсім звернути увагу українського громадянства й культурного світа на те, що діється на Вел. Україні, то пізнання глибших причин сучасної трагедії Вел. України малоб для нас далеко більше значіння. Суть того значіння лежить в науці, яку зайвий раз дає українському народови історія: як не належить поступати, коли не хочемо опинитися в такім положенню, як нині, і навпаки — як треба поступати, щоб бути самому господарем на своїй землі.

Як сказали ми вище, українська національна преса, обговорюючи сучасне положення Вел. України, бачить виновників того положення тільки в большевиках. Ми дивимося на ту справу глибше. Б о л ь ш е в и к и н а В е л. У к р а ї н і с е т і л ь к и б е з п о с е р е д н и й н а с л і д о к в и н и с а м и х У к р а ї н ц і в. Бо колиб кількадесятьмільонова Вел. Україна, що мала зброю в руках, схотіла була спротивитися большевикам, то вона нині булаб зовсім незалежною державою подібно, як Польща, Фінляндія, Литва, Латвія та Естонія, що таксамо як Вел. Україна належали до Росії та на які большевики посягали таксамо, як на Вел. Україну. Колиб тільки Вел. Україна схотіла була серіозно спротивитися большевикам...

Та в тім то й лежить первопричина сучасної трагедії Вел. України, що вона у свій час, хоч могла, то серіозно не спротивилася большевикам. І не тільки не спротивилася серіозно, коли большевики йшли окупувати Вел. Україну. Навпаки. Вел. Україна т о д і в великій мірі симпатизувала з большевиками, лучилася з ними та сама помагала їм займати себе...

Та не про саме ствердження згаданого вище сумного факту ходить нам. Нам ходить передовсім про те, щоби з того факту в минулім, що у високій мірі спричинив нашу сумну сучасність, витягнути відповідну науку на будучність.

Кождий з нас признає значіння д о с в і д у в життю людини. Досвіду здобутого не тільки особисто, але й того, який здобули інші та передали нам. Скільки заощаджує собі кожда людина невдач і розчарувань, коли вона свідома досвіду власного чи чужого та користає з нього.

Та не тільки для одиниці має вагу досвід. Він таксамо важний і для цілого народу.

Таким великим д о с в і д о м у життю народу є його минуле. Бо минуле народу се життя наших предків, усіх разом і кождого зокрема, життя і — життевий їх досвід. Свідомі того були вже старі Римляни, котрі й склали відому сентенцію про історію як учительку життя: historia — magistra vitae.

Та яка користь навіть із найбільшого життевого досвіду, свого чи чужого, одиниці чи загалу; коли хтось ігнорує його, забуваючи чи незнаючи його зовсім?

Як малим дітям, що ігнорують досвід батьків, приходиться раз-у-раз пекти руки до горячого і ціною ран та болю переконуватися про те, про що переконалися колись уже наглядно їх батьки.

Такою малою дитиною, що раз-у-раз пече пальці, є також і народ, що ігнорує досвід свого минулого. Черговий зайвий доказ того — Україна.

Тому нехай нікого в нас не дивує й не лякає глибше шукання за причинами нинішнього нашого трагічного положення. Бо у с в і д о м л е н н я п р и ч и н т о г о п о л о ж е н н я с е п е р ш и й к р о к д о й о г о н а п р а в и. Зовсім подібно, як поставлення вірної діяґнози в хорого є передумовою вилічення його з недуги, без чого вилічення не можливе. Нехай ніхто не лякається признатися до помилок та критично віднестися до них. Бо признання зроблених уже помилок — с е о с т о р о г а п е р е д ї х п о в т о р е н н я м.

Знаменитою нагодою до зроблення в нас такого національного обрахунку совісти є саме теперішня хвиля великої національної трагедії України. Бо саме тепер кождий з нас бачить дуже наглядно жахливі наслідки зроблених помилок в нашім недавнім минулім.

Хочеш бути великий? То зачинай від того, щоби зробити себе малим! Хочеш виставити велику й високу будівлю? То подумай наперед над покладенням фундаментів скромности. Чим висша будівля, тим глибший мусить бути фундамент. Скромна покора се корона краси. (Св. Августин).

Маленький фейлетон

Йод і недуга „вола“

Як відомо, зараз по великій війні швайцарські лікарі відкрили, що недуга „вола“ (по німецьки „Кропф“) знікає або дається взагалі уникнути під впливом ділання йоду. Тоді в Швайцарії завели навіть подекуди примусове лічення тої недуги йодом. Тепер німецький учений Пфайфер з Бонну в „Ендокрінольоґії“, том 13, оповістив свою цінну студію на сю тему. Він пише, що при додаванню до поживи неорґанічного йоду, можна „перейодинізувати“ поживу. Зате нема тої небезпеки, коли йод даватиметься недужим на „вола“ або в гірських околицях, загрожених тою недугою — в формі орґанічній. В тій ціли радить гноїти поля відповідним навозом, в котрім знаходиться йод. До таких навозів належить і чілійська салітра. Ся студія Пфайфера викликала велике зацікавлення в цілім світі. (З німецького).

Подвійне ренеґатство

З Закарпаття пишуть нам: Православна афера москвофілів на Закарпатті, про яку в „Н. Зорі“ ми вже два рази писали, ще не скінчилася. Вона закроєна на ширшу скалю, тому потриває довший час і певно скінчиться тим, що всі консеквентніші й завзятіші москвофіли отверто перейдуть на православіє.

Початок був маленький і на позір невинний. Москвофільські студенти отвертим листом зажадали від ужгородського гр.-катол. Епископа усунення декотрих осіб, розуміється Українців, з учит. і дух. семинарії в Ужгороді, запровадження російських учебників і рос. викладової мови. Епископ того не зробив, бож се діло міністерства шкіл. Студенти написали „меморандум“ до Епископа, в якому радикально й не перебираючи в словах, домагалися відповіди, чому він, Епископ, не сповнив бажання студентів і заразом грозили, що коли Епископ до назначеного дня не дасть їм відповіди, вони всі, 42 підписані студенти, консеквентно поступатимуть далі. Епископ, розуміється, не відповів на таке меморандум, тільки через пражського о. Пароха напімнув студентів. В короткому часі показалася консеквентність москвоф. студентів. Вони оголосили, що мусять перейти „от слов к дійствію“ і тому переходять на православіє, бо лиш у православії бачать спасення „русскости“. Однак родичі й декотрі ще католицькі москвофіли стримали хлопців на якийсь час. 23-го липня всі мали перейти на православіє, але ніхто з них навіть не показався до ужгор. православної церкви. Здавалося, що афера скінчена. Та раз заґанґренованe тіло мусить гнити далі.

Мимо погроз і намов родичів тай інших впливових осіб, до нині три з підписаних на меморандумі студентів перейшли на православіє. А „Карпаторусскій Голосъ“ у 179 ч. з дня 19. VIII. ц. р. приносить таку ніби цілком невинну собі вістку в щоденнику (що його видає катол. священик-москвофіл!): „Православное торжество в Мукачеві. По полученим свідінням, в понедільник, 28. VIII., в день Успенія Пресв. Богородици, на торжествах перехода в православіє студентов, будутъ присутствовать кромі владики Дамаскина, митрополит Йосиф сербскій и преосв. епископ Горазд“.

В Ужгороді й на провінції вже розкинено летючки до всіх „русинов“, щоби всі як один зявилися в Мукачеві на великім святі й там показали свою „русскость“. А треба знати, що в Мукачеві на однім боці ріки Латорици є православна деревляна церква, в котрій має відбутися се „русское свято“ й перехід студентів на православіє, а на другім боці ріки, трохи дальше є василіянський монастир і церква, в якій на саме Успення є найбільший відпуст і там щорічно великі тисячі народу сходяться з цілого Закарпаття. Отже гр.-катол. відпуст і „православное русское свято“ випадають на той сам день... Православні в нас уже знані зі своїх агітацій і бійок на гр.-катол. відпустах. І тому на сім подвійнім святі в Мукачеві можна сподіватися веселої забави з кулаками й киями. Та москвоф. студенти мабуть таки вже поважно перейдуть на православіє, бож тепер з великою парадою на великім русскім святі аж трох епископів нараз буде їх приймати „в лоно прадідної віри“. Дійсно, „радуйся земле!“... — С. З.*)

*) Про виспід описаної тут агітації москвофілів повідомляє нас майже рівночасно інший кореспондент. Його допис містимо в рубриці „З рел.-церк. життя“. — Ред.

ДОКОТИЛИСЯ

„Церковний народний Конґрес“ в Пітсбургу Па.

(Оригінальний допис з духовних кругів).

Читачі „Нової Зорі“ вже знають про „файт“ (боротьбу) проти безженства священиків, який по приміру вірників Преосвящ. Богачевського піднята також підкарпатська Орґанізація „Соединеніе“ в Америці, головно її орґан „Американсько-Русский Вісник“ проти Преосв. Такача. Ідучи за приміром галицьких „учителїв“ та їх учеників з Філядельфійської Епархії, надали тій безглуздій боротьбі демаґоґічну закраску „оборони“ нібито загроженого східного обряду. В тій ціли оснували вони КОВО (Комітет оборони восточного обряду). Головною пружиною були таки самі духовні, яким властиво ніщо не загрожувало. Бо ні Рим, ні взаґалі ніхто не мав на думці відбирати їм жінок. Сейчас потворили по парохіях відділи КОВО. Навіть придумали відзнаку: медаліоник з образом св. Пафнутія, який після видумки всіх защитників жонатого духовенства нібито мав боронити женячки священства на Першім Нікейськім Соборі і той медаліоник продавали по 2 доляри. Заразом обіцяли їм скликати „церковно-народний зїзд“, де остаточно маласяб вирішити справа „чистоти“ східного обряду, іншими словами: женячки священиків.

Кілька місяців тому прибув до Америки з рамени Апостольської Столиці Преосв. Петро Бучис з наміром вразумити головно священиків та виказати їм, що такою „обороною“ східного обряду ведуть Церкву до цілковитої руїни. Трудно сказати, чи місія Преосв. П. Бучиса увінчається успіхом чи ні; в кождім разі провідники КОВО заявили, що „штапують файт“ (здержують боротьбу) і дожидають рішення з Риму. Наївні, — думали, що можна котити камінь з гори так, щоб він у середині горба задержався; або, що можна підкопувати фундамент і не завалити будівлі.

Так і тут. Між членів КОВО влізли елементи, які саме чекали, щоб у мутній воді ловити рибу. Вони сейчас розпустили між членів вісти, що лідери „хочуть убити церковно-народний конґрес“, на котрий якраз чекали найтемніші духи, бо се для них „ґуд тайм“ (добрий час). Лідери попали в жах і зачали зворот. Заявили, що конґрес відбудеться та нехай „нарід“ заявить свою волю. Так назначили день 26. липня б. р. на т. зв. Церковно-народний конґрес, а в дійсности на російсько-большевицьке зїговище. Провідники, особенно дуже хитрий о. Гануля, парох з Клівленду, Огайо і голова „Соединенія“ Югас старший, який провадив безглузду й руйнуючу боротьбу з Епископом і Римом, остерігали перед тим Конґресом; та вже було за пізно. Навіть заява Югаса в органі „Соединенія“, що се не церковний Конґрес а „церковний большевизм“ — нічого не помогла — і конґрес відбувся.

Епископ Преосв. В. Такач, знаючи про що йде, видав заборону брати участь священикам в тім Конґресі під загрозою церковних кар. Колиж мимо того довідався, що таки деякі священики беруть участь, осібним письмом завізвав їх бодай всіми способами боронити католицької Церкви, бо знав, хто взяв тепер провід в КОВО, та як свідків вислав від себе двох священиків.

Конґрес відбувся в часі ферій дня 26. липня 1933 р. в Окленд-Пітсбурґ Па. Розуміється, що найперше відправили Сл. Божу, як се пристоїть оборонцям чистоти східного обряду, а конґрес перевели в новозбудованій церкві, ще не благословеній. Делеґатів приїхало понад 200. Не допустили до голосу ні о. Ганулю, ні Варзалія, дуже популярних на свій час „оборонців восточного обряду“, навіть Югаса не допустили, а президентом конґресу вибрали явного схизматика Папа. „Вдохновеніе“ і „настроеніе“ тому славному Конґресови дали Росіяни з Ню Йорку і відтам прийшло „поздравленіе“ від „Русской Національной Ліги“ з підписом князя Оболенского! Також „Новое Русское Слово“, якого власниками і редакторами є російські жиди-большевики, вислало свого спеціяльного кореспондента. Не диво, що й наради й резолюції Конґресу пішли по лінії та бажанню укритих російських і большевицьких аранжерів. І так ухвалили назву Русини змінити на сепаратистично-загумінкову назву: „Карпатороси“. Ухвалили також, що „не признають“ епископа Преосв. Такача; поставили Ватиканови „ультимат“ і дали ласкаво священикам „право“ вибирати „владику іли администратора“... Так „достойно“ закінчили Конґрес і розїхалися по своїх „плейзах“, несучи з собою руїну, замішання і большевизм. Ось так увінчалася кириня, яку зачали, роздули і провадили самі священики між своїм народом. Тепер прийшла буря на їх власні голови й так сповнилися слова: Хто сіє вітер, збиратиме бурю. Тут також наглядно бачиться, яка то нераз руїна й які наміри криються під демаґоґічними кличами „чистоти й оборони східного обряду“.

Х.

Нагла звишка цін золота

З Лондону доносять: Ціна золота осягнула тепер найвищий курс від жовтня 1930 р. Тоді плачено 130 шилінґів і 8 пенсів за унцію. Сими днями ціна золота підскочила на ½ пенса. Опісля ціна золота знов пішла в гору до 131 ш. 3 пенси за унцію. По останнім обчисленням в анґлійських банках скількість золота виносить 60.000.000 фунтів. Зріст ціни золота це вислід зросту курсу франц. франка у відношенні до фунта. (ПАТ).

Найшляхотніший рід обовязку буває виконуваний в тайні, в скритості перед людськими очима. (Смайлс, „Обовязок“).

Просимо перед закупном оглядати наші оригінальні моделі і переконатися про якість і ціну товарів. Найбільша

ФУТРА -- БЕРНФЕЛЬД

кушнірська робітня

відкриття у вересні.
Львів, Легіонів ч. 7.

Франція й Україна

ЕРРІО НА УКРАЇНІ

„Можна пожелати Франції“.

Офіціяльний орґан московських большевиків „Известія“ доносить в кореспонденції з Харкова, що французький політичний діяч Ерріо і його товариші цікавляться в своїй подорожі по Україні особливо проблемами пореволюційної української національної культури, літератури, науки й мистецтва. Ерріо оглядав в Київі Музей Всеукраїнської Академії Наук і Київо Печерську Лавру, причім виявив не тільки глибоке знання російської й української історії, але також неожидане знання в области геольоґії й мінеральоґії України. В приватних розговорах Французи висказували горячі похвали з приводу зовнішного вигляду вулиць Одесси й Київа, а один з гостей, оповідаючи про свої враження з Одесси, сказав, що такого порядку який бачив в Одессі, можна пожелати й богатьом провінціональним містам Франції. — Щож, — скажемо на се, — може ліві Французи діждуться здійснення того свого ідеалу, як тільки дальше приятелюватимуть з червоною Москвою.

ФРАНЦІЯ Й СССР

Що їх зближило до себе?

Французький щоденник „Тан“ пише: До Франції зближився СССР не через внутрішний характер нового, гітлерівського правительства Німеччини, бо прецінь военні круги Німеччини рішають там тепер таксамо як ріщали в системі Рапалля. Отже про наближення СССР до Франції рішив передовсім кольонізаційний плян Німеччини, той сам, що довів до поліпшення польсько-совітських взаємин. А другої причини наближення Совітів до Франції треба шукати внутрі СССР. Там таке положення, що СССР мусить відложити свої пляни про викликування світової революції, щоб подбати про нові кредити.

ТЯЖКА ПОМИЛКА

Що пише „Журнал де Деба“ про поїздку Ерріота.

Паризький „Журналь де Деба“ приніс остру статтю про поїздку голови французьких радикалів. М. ін. пише: В якім властиво характері подорожує б. преміер Франції? Далядіє не давав йому ніякого доручення і мимо того з головою французьких радикалів всюди їздить французький посол! В Царгороді Ерріо обіцяв Туркам, що в Парижі буде основана катедра, присвячена турецькій цивілізації, хоч невідомо, хто його уповажнив обіцяти се Туркам. Та особливо страшне враження викликають заяви, які Ерріо проголосив на землі поневоленої Україні, котра вимирає з голоду. А страшні ті заяви для Франції тим, що прецінь той чоловік завтра може знов правити Францією! Поїздка Ерріо, котра має на ціли лишити в населенні СССР враження, немовби Франція піддержувала большевицький устрій, се тяжка помилка. Отже треба отверто сказати, що той приятель СССР нікого крім себе не представляє.

ФРАНЦУЗИ І ЖИДИ

Польська преса пише: Богато Жидів, прогнаних з Німеччини, переселилося до Франції. Тут, особливо в Альзації й Льотарингії, Жиди почали конкурувати з французькими купцями. Тому понад 60 торговельних і промислових підприємств скликало до Метцу зїзд купців і промисловців, на котрім ухвалено протест проти жидівської еміґрації. Учасники зїзду жадали також улекшення виїзду Жидам до Палестини.

Співпраця Франка

з Поляками і марксистами

в освітленню польського соціяліста.

Літературна критика — сей огонь, в якому витоплюється і відпадає жужелиця утопії, фальшу та всяких підозрілих елементів, а лишається і щиріє ясне золото правди, — така критика ще не прочистила богатої письменної спадщини Франка. Однак не треба аж спеціяльних аналітичних студій над світоглядом Франка, а вистарчить навіть побіжне зазнайомлення з його творчістю, щоби зрозуміти, що у Франкових творах непомірно більше марксівської, атеїстичної, нігілістичної жужелиці ніж чільного, здорового зерна правди.

Та мимо сего не перепинюється серед нашої суспільности змагання вивіндувати „цілого“ Франка на престіл всенароднього почитання! В пресі, в школі, на театральних дошках беззастережно реклямують Франка як „учителя нації“, світогляд його — се маляйське недоторкальне „табу“! все в ньому „чудне, величне, геніяльне“... Хтож критично поставиться до сего національного ідолопоклонства, той нехай рахується зі всякими можливими напастями зі сторони людей, які або не знають творів Франка, або свідомо деправують народ.

В щасливішому положенні постороннні критики, які свобідно можуть висказати свою думку, не наражаючись при тому на дурний закид „непатріотизму“.

Низше подаємо без всяких пояснень цікаві думки польського соціяліста Гекера про відносини Франка до Поляків та його співпрацю з польським соціялізмом.

Еміль Гекер помістив у відтинках краківського часопису „Недзеля“ широко закроєну „Історію соціялізму в Галичині“. В 76 відтинку сего часопису з 25. VI. 1933 напечатав автор ширшу згадку про марксівську діяльність Франка в злуці з польськими соціялістами.

Подаємо у виїмках дослівний переклад сего фрагменту.

Гекер пише:

„Іван Франко, селянський син зі зрущеної родини німецьких кольоністів, вродився в р. 1856 в Нагуевичах під Дрогобичем... Ґімназію покінчив у Дрогобичі і прибув в 1875 р. до „Кружка“ тай до редакції „Друга“, пізнався й заприязнився з Павликом, замешкав з ним і разом з ним під впливом Драгоманова став соціялістом. Однак в противенстві до Павлика не закостенів у драгоманівщині, але скоро вибрив поза вузький її овид, запізнався з европейським соціялізмом і став марксистом...“

Далі польський автор, вичисливши важніші етапи письменничої творчости Франка, так говорить; „Франко... містив безліч політичних і суспільних статтей в руських часописах, у львівських польських соціялістичних видавництвах, в поступових варшавських тижневиках і в „Курієрі Львовскім“, якого був довголітним співробітником. До польської преси Франка впровадив Лімановский.

З польським соціялістичним рухом охотно співробітничав і, в противенстві до Павлика, не мав ніяких упереджень до Поляків, з котрими жив в сердечних зносинах. Один раз тільки в наслідок незвичайної змінливости своєї вдачі, випливаючої з надмірної вразливости і сангвінічного темпераменту, зробив блуд, якого опісля щиро каявся: в р. 1897, за уряду Казимира Баденього, подразнений відмовленням йому професорської катедри на львівському університеті, впав на думку пімститися за се на польському народі і в тій ціли помістив у віденському літературному тижневику „Ді Цайт“ напасть на — Міцкевича; в тій статті під нагол. „Поет зради“ доказував, що Міцкевич в „Конраді Валленроді“ переказав Полякам зраду як метод їх політики і що відтоді зрада стала провідною думкою польської політики. Франко, який в суті річи обожав Міцкевича, а сю статтю написав під впливом хвилевої примхи, зараз таки жалував сего, що вчинив, і намагався направити похибку, апотеозуючи Міцкевича і вказуючи на потребу стислого союза Русинів з Поляками; сумління одначе не переставало його гризти і в останньому періоді свого життя, коли умова недуга притьмила його духа, знайшовши старий безіменний рукопис польської драми під наг. „Велика утрата“, завзявся доказувати, що се пята частина „Дзядів“ Міцкевича, і видав її друком щасливий, що се власне йому було дане її відкрити і додати новий листок до вінця слави Міцкевича.

Хитний та несталий був Франко в цілому своєму житті. Критичний ум вчинив з нього скептика, а наскрізь мистецька чуттева природа, з переростом вразливости, витворювала в ньому хиткість повну примх та несподіванок. Тому погляди Франка манджали змінливим путем. Його приязнь з Павликом була довголітним пасмом суперечок. Не витривав разом з ним в радикальній партії, яку разом заложили, але тяготіючи до соціялдемократії, виконав нагло неочікуваний зворот і перейшов до української народно-демократичної партії; вже однак тоді був під впливом перших початків розвиваючоїся в ньому духової недуги. Се однак, що написав, коли ще був здоров, і вплив, який витиснув в своїх юних літах на своїх ровесниках як Болеслав Червеньскі, як також на молодших від себе, як Фелікс і Ігнац Дашиньскі, запевняють йому тривалу память та похвальну карту в історії галицького соціялістичного руху. По довгих роках умової недуги помер Франко у Львові 29 травня 1916 р. підчас світової війни, проживши 60 літ.“

Так короткими, а многомовними висказами начеркує представник польських пепеесів соціяльну ідеольогію Франка як довголітнього члена радикально-соціялістичної партії. Навіть сей короткий і сухий начерк життепису Франка стверджує безсумнівну правду, що наш „каменяр“ віддав на услуги утопійних доктрин соціялізму свої кращі літа, талант і душу. У своїх творах довів він марксівський релігійний нігілізм до такої натуги, що нинішний большевизм офіціяльно проголошує Франка першим ударником українського комунізму. Треба, щоби наша суспільність здавала собі справу з такого стану річи тай знала, що вивисшування „цілого“ Франка на педистал „учителя молодих поколінь“ не може бути спасенне для здоровля цілої нації. К. П.

Колиб смерть була кінцем усего, то безбожники вмираючи робилиби знаменитий інтерес; вони тоді позбувалисяб не лише свого тіла і своєї душі, але також щасливо позбувалисяб своїх злих діл. Та що очевидно душа безсмертна, то від лиха можемо увільнитися й виратуватися лише тим, що посядемо найвисшу чесноту і мудрість. (Слова приписувані Платоном Сократови).

ОСИП НАЗАРУК

ПАЛАТА ДОЖІВ

Враження і думки з дороги.

Саля Чотирох Дверей.

4) Кошти виконання сеї величавої салі мусіли бути величезні, але й враження з неї не якебудь. Тут чужі посли навіть якби нічого не знали про богацтво й могутність Венеції одержували перше поняття про те, до якої сили прибули. З малюнків, річ природна, звертають на себе увагу передовсім ті, що представляють звязки Венеції з чужими державами: приняття цісаря Гайнріха III (малював Вічентіно), приняття перського посольства (малював Карлетто Каліярі), дорогоцінні перські дивани й інші дарунки привезені тим посольством досі є у скарбниці св. Марка. Далі представлено, як німецькі посли з Нірнберґа приймають статути Венеції, дальше представлене заняття Верони і і.

Прийшовши до себе після першого враження від того, щоби висказатися „добре“ по українськи, „баєчного перепиху“, — зміряв я ту салю вздовж і вшир: вона має вздовж 44 моїх кроків, вшир 16. Отже це саля велика. А так прегарно прибрана й украшена, що виходити з неї не хочеться.

Став я під одною з її стін і думаю. Про що думаю? А про щожби інше як не про наші справи! І як се пояснити, що Венеціяни, ті втікачі перед ордами Аттилі на маленькі острівці серед моря, котрих доля була в початках подібнісенька до долі наших утікачів на Запоріжжа й Дніпрові Острови, розвинули свою громаду в таку високо культурну державу, а наші „славні Запорожці“ що засіли на головнім торговельнім шляху Східної Европи, сиділи в будах критих шуваром, сотки літ так сиділи, пили горілку, скакали в бочки з деґтем, посипували голови сміттям своїм отаманам, писали „листи до султана“ й робили інші кепські дотепи, якими по сей день кормлять нашу молодь ріжні придурковаті „письменники 40-мілїонового народа...“

Річ ясна, що Венеціяни, як всі Італійці дуже рухливі, мусіли нераз висилати своїх послів на наше Запоріжжа, все одно чи в офіціяльнім характері чи в шпіонськім. Можна собі уявити враження тих людей, котрі привикли бачити свою владу оточену такими чудами правдивого мистецтва як тут, коли вони побачили, як з діравих шоп, критих стухлим шуваром, виводили наші Запоріжці вимазаного дегтем батька „отамана“ й зачинали йому на майдані сипати болото, грязюку і сміття на його отаманську голову!...

Припускаю, що в таємних архівах Венеції будуть звіти венецьких послів або шпіонів про звичаї й обичаї нашого Запоріжжа. Ті архіви ще далеко не прослїджені. А якби там не було звітів про нас, то се бувби нехибний доказ не того, що Венеціяни не бували на Запоріжжі, тільки мабуть того, що кождий їх звідун просто боявся, щоб його не уважали чоловіком несповна розуму, колиб він описав своїй владі таку „коронацію“ нашого отамана на Запоріжжі...

Що таке діялося на Запоріжжі, се може дивувати, бож туди спливали не тільки всякі гольтіпаки родства непомнящі але й такі культурні люди як Петро Конашевич Сагайдачний тай навіть люди з високих аристократичних родів, як пр. князь Вишневецький, званий Байдою. Чому не такі культурні люди брали верх на Запоріжжі постійно, се не легке питання.

І так „коронують“ в нас провідників по сей день, тільки ще „лучшою“ грязюкою: безнастанною клеветою, очорнюванням, найдурнішими видумками і т. п., — а ніяких вияснень ні спростувань добровільно не печатають. Отже хто не має часу, щоби з такими драбами волочитися по судах, той мусить бути постійно запоріжським отаманом. Так нема нічого й нікого неоплюгавленого, кромі тих, котрі плюгавлять, але й то до якогось

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

З **Закарпаття** пишуть нам: Святоуспенський відпуст в церкві ОО. Василіян на Чернечій Горі б. Мукачева 26—28. VIII. 1933. Як кождого року так і тепер непроглядна товпа побожних паломників прийшла відвідати Мукачівську Богоматір в день Успенія. В навечеріе Успенія Їх Ексцел. Стойка своєю приявою в немалій мірі устепенував торжества свята успенського відпусту. В сам день празника Їх Ексцеленція відспівав Архиерейську Службу Божу зі співслужителями Вспр. ОО. Пралатом В. Гаджеґою і Протоігуменом Підкарпатської Василіянської Провінції П. Буликом в каплиці під старими дубами. Маса народу залягла узгіря довкруги каплиці та одушевлено співала. Чоловік мав враження співаючої Гори. Через три дні ОО. Василіяни і світські священики безнастанно сповідали. Паломників начислено около 25—30 тисяч, з тих около 12 тисяч приступило до св. Причастя. — В сей день припадає в Мукачеві друга подія, але дуже пригнобляюча. Іменно торжественний перехід деяких тутешних студентів на православіе. Схизматики вибрали якраз цей день, щоби нашому відпустови пошкодити та невіжий нарід заманити до своеї православної церкви в Мукачеві. Тому рознесли вістки, що на їх „торжественний перехід“ прибудуть крім православного еп. мукачівського Дамаскина, митрополит Йосиф сербський і еп. Горазд з Праги. Розкидали летючки на Чернечій Горі між побожних паломників, правда, крадькома в ночи. Летючка звучить: „Русскіе люди! Мы, студенты, въ послѣднее время ведемъ упорную борьбу за права русскаго языка и русской культуры на склонахъ Карпатскихъ горъ. И неужели же Вы, наши отцы, будете поддерживать людей, которымъ чужда славянска культура, которые дошли до того, что не хотятъ знать русскаго языка, русскаго обряда и русскаго имени?! Желають утопить насъ въ морѣ германскаго украинизма. — Судите отцы, какъ хотите, по своему! Но мы, Ваши сыновья, вѣрные своему слову „аут - аут, терціюм нон датур“ и твердые характеромъ, рѣшили довести бой до конца и порвать разъ навсегда всякія связи съ тѣми людьми, которые, прикрываясь плащемъ религиозности, хотятъ насъ продать, какъ Юда Христа своимъ поцѣлуемъ. — Мы рѣшили подать себѣ руки на той платформѣ, гдѣ нѣтъ угнетенія русской національности, гдѣ служители алтаря сознаютъ, что они — для народа, а не народъ для нихъ. — И чтобы Вы видѣли, что народъ живетъ въ своей молодежи, которая крѣпче любить свою русскую національность, чѣмъ какія-то льстивыя похвалы и тепленькія мѣста. — Приходите на праздникъ Успенія Пресвятыя Богородицы (дня 15-28-го августа сего года) въ старинный православный храмъ въ Мукачевѣ, гдѣ совершится торжественный переходъ карпаторусскаго студенчества въ вѣру отцовскую, въ вѣру Апостоловъ Кирилла и Методія, въ вѣру русскую православную. — Организаціонный комитетъ Студентовъ“. — І в дійсности в день Успенія в православній церкві в Мукачеві о год. 9 рано почалися „торжества“ переходу. Числом були 24, з котрих 17 студенти-академики (переважно сини тутешних священиків!), оден богослов-діякон з дух. ужгородської семинарії. Той власне богослов був душею того переходу. — Ясне як сонце, до чого веде на Закарпаттю московський кацапський напрям. І цего не бачать ті, котрі повинні цим інтересуватися. А народовецький (роз. український) напрям, не маючи духовного проводу, сходить на манівці, ломить карк в радикалізмі й атеїзмі. Горе Закарпаттю! Перед 15 роками винародовлювалося, тепер приходить до свідомости, але стає безбожним — або схизматицьким. — о. А. С.

Помер берлінський римо-катол. епископ д-р Христіян Шрайбер. Він був першим епископом новоутвореного епископства в Берліні. Покійний епископ прожив 60 літ. (ПАТ).

Катол. університет у Пекіні перебрали, з волі св. Церкви, від Бенедиктинів ОО. Вербісти. Канцлером університету іменувала св. Конґреґація для поширення віри ґенерала Вербістів о. Ґренделя, який був давніше ректором в Медлінґу коло Відня.

У східній Монголії перемінено в останніх літах 13 поганських пагод на католицькі святині.

Жертвам повені

Комунікат ч. 4.

Краєвий Комітет Допомоги Жертвам Повені подає до відома, що він існує як окрема організація, діставши на це дозвіл влади, а тому від тепер уже не є секцією Краєвого Господарського Товариства „Сільський Господар“. — Рівночасно подається до відома, що досі заложено Повітові Комітети Допомоги Жертвам Повені тільки у 8 повітах, а то: Галич, Любачів, Стрий, Надвірна, Перемишль, Теребовля, Калуш і Рогатин. В інших повітах досі таких Комітетів не заложено і тому звертаємося ще раз зі зазивом до Громадянства тих повітів, щоби такі комітети негайно заложили та приступили до праці. — Краєвий Комітет Жертвам Повені має досі повідомлення про шкоди в 14 повітах та 77 місцевостях. У деяких місцевостях населення вже голодує, а це положення гіршає з кожним днем. Відчувається негайна потреба збіжжа, муки, круп, бульби, а далі одежі та грошей. Тому видатна допомога широких мас нашого громадянства конечна і то в скорому часі. — Тому звертаємося з горячим зазивом до всіх, які відчувають небувалу нужду потерпівших від повені, щоби *бодай дрібними лептами старалися зменшити горе нещасливих.* — Подаємо до відома, що наші Впр. Ординаріяти у Львові та Перемишлі дали дозвіл на творення Парохіяльних Комітетів Допомоги Жертвам Повені. Дозволу від Впр. Ординаріяту в Станиславові сподіємося кожної хвилини. Тому звертаємося до Всч. Отців Парохів, щоби такі Комітети по парохіях творили та зарядили збірки одежі і продуктів по селі, а грошеві збірки в церквах. — Подаємо до відома, що дотепер зміг Комітет дати тільки невелику допомогу у три райони, а саме для району Галич — 500 зол., для району Комарно — 300 зол., та для одної місцевости в повіті Бучач (через П. К. Д. Ж. П. в Галичі) — 100 зол. Це така мінімальна допомога, що поможе голодуючим перебути кілька днів. Однак скупі пожертви досі не дають можливости розділювати більших допомог. — Пригадуємо, що збірки продуктів та одежі належить *переховувати* на місці та повідомити про них Діловий Комітет. Грошеві датки належить пересилати до Центробанку, Львів, вул. 3. Мая 15, з допискою: „для жертв повені“. — Кличемо ще раз: *Не забувайте за жертви повені!*

За *Діловий Комітет Допомоги Жертвам Повені* (Львів, Ринок 10/II):

Голова: *О. В. Лициняк* в. р., Секретар: *Інж. Д-р Е. Храпливий* в. р.

Несталість мови як расової ознаки давно вже примусила антропольоґів звернутися до постійніших а тому й повнішых ознак, як барва зверхнього тілесного вкриття, волосся, очей, зріст пропорції та форми ріжних частин тіла, а особливо кістяка. (Проф. Хведір Вовк: „Студії з української етноґрафії та антропольоґії“).

часу, поки не підростуть нові „виборці запоріжських отаманів“. І так продовжається в нас стан, в якім було Запоріжжа, аж по нинішний день.

В часі коли ще Венеція була самостійною державою, в Салі Чотирох Дверей трое з тих дверей все було під замком або під острою сторожею, бо одними дверми йшлося до Антиколеґії й відти до Колеґії, де найвисші урядники (т. зв. „Великі Мудрці“) правили державою, другими дверми до сенату, третими до страшної Ради Десятьох, предтечі теперішної чрезвичайки, за впровадження котрої на більшість земель України згинуло богато нашої молоді, що далася задурманити „прекрасним ідеям Карла Маркса“. Отже могутна й розумна влада Держави св. Марка евангелиста навіть одвірки дверей, котрими входилося до кімнат, де засідали її представники, казала неймовірно прикрасити. Брате Іване, запамятай собі це, бо інакше як свого вуха, так не побачиш влади своеї: вона виростає тільки в такій атмосфері, в якій панує пошана для проводу. А ти, брате Іване, не то що шанувати свого провідника не вмієш але ще навіть не вмієш відріжнити драба від провідника, ідіота й тумана від думаючої людини. І хочеш своеї держави?

Доконче поїдь Іване подивитися на одвірки дверей влади Венеції й більше вже на ніщо не дивися, бо все одно не зрозумієш. Але як зрозумієш значіння тільки тих одвірків, то можеш здобути державу, бо ти Іване сильний і великий. А в Салі Чотирох Дверей є не тільки чотири пари дійсно величавих одвірків. Там є й інші ще більше величаві річи. Про деякі з них треба щось сказати.

І так:

Передовсім на стелі — такий хоровід чи радше вир постатей, що втомлені очи так можуть серед них загубитися як люди серед пустині, на котрій танцюють урагани. Во істину, мається враження, що майстри, котрі виконали ті роботи, мали в собі виїмкові урагани сили: бо треба мати дуже велику силу, щоби здобути знання потрібне до виконання таких робіт і технічну вправу до виконування їх.

Тут мабуть весь Олімп оточує алеґорії Венеції та її вазальних міст. Тут видно персоніфікації (уосібнення, олицетворення) Тревіза з мечем, держаним за острий кінець, і Фріавлю з мечем у похві і „Матери зброї“ Брещії і „Матери вченості“ Падви й Істрії з зеленим вінком свободи і инші і инші. Треба знати історію й геральдику всіх тих міст, щоби створити такі твори алеґоричного мистецтва.

А над згадуваними вже дверми прегарні подоби, також ріжних майстрів, хоч духовий батько всіх тих подоб славний Франческо Сансовіні. Стоїш і мимо того що маеш коментар у руках не розумієш, чому та або ся алеґорія заосмотрена якраз у такі знаки а не в інакші. Бо коли мовчаливість легко пізнати по тім, що має заслонені уста, то вже трудніше сказати, чому Вірність окрім щита (се зрозуміле) одержала ще два флети або чому за Працьовитістю, котра пише, ґальопуе кінь. На головах, на руках, на ногах, на одягах, словом скрізь мають ті подоби ріжні преріжні таємничі символи: що тут праці вложено в кожду подобу, се може уявити собі тільки той, хто їм добре придивиться.

Такі взірці виховують очевидно зовсім інакше людей ніж скоки в бочку з дегтем або „благородні“ пісні про козака, котрий все життя возився з барилкою алькоголю і тим подібна „література“. Для прикладу:

Гей на славній Україні
Козак Торба жив,
Він не зброю козацькую
З собою носив,
А барилку тисовую
З добрим вишняком:
Хто з ним випив нараз десять,
Той був козаком...

Щож, вчіться діти!

(Далі буде).

ДИСКУСІЇ й ДИСПУТИ

на релігійні теми і їх вплив на релігійність.

Злі й добрі сторони дискусій і диспут.)*

Ніколи так нарід не цікавився справами релігії й віри, як в повоєнних часах. А особливо простолюд. Контакт з ріжними народами й їх вірою в часі війни розбудив се зацікавлення та підмінував святощі рідньої прадідної Віри в нашім народі, що вірив до того часу без застережень.

Однак ся цікавість обертається нині довкола задавнених вже — майже хронічних — упереджень до надприродних явищ, через що люди або взагалі віру покидають, або вони не всилі вийти з зачарованого колеса релігійних блудів. Хто лише ступив ногою поза зачерк цього колеса, і самий в ньому крутиться й тягне за собою своє найближче окруження резцікавлене в цих проблемах. Особливо паде в цю засідку простолюд.

Се дуже небезпечне явище з области релігійного життя так з огляду на найповажніший відсоток сеї верстви народу, як і на пригожість ґрунту під засів релігійних блудів.

Простолюд це все ще замало критичний елемент і до того за мало релігійно свідомий, щоби серед релігійних почувань виробити собі силу відпорности на протирелігійні кличі, а в блуді власним розумом знайти стежку виходу з нього.

Він має в собі вже з природи вперті ть триматися довго раз вироблених собі релігійних поглядів і світогляду, стає під цим оглядом консерватистом і не легко дається навернути.

Се й була головна причина, що наш нарід держався до тепер своєї Церкви й мимо дуже загрозливих обставин вдержав до нині національну цілість. Тим і небезпечний в нашім народі перелім під цим оглядом. Бо таксамо на довго може нарід законсервувати в собі ріжні релігійні блуди і розбити цим свою, збережену досі, національну цілість.

Отже сучасні релігійні бурливі явища в нашого простолюду можна справедливо назвати процесом подвійної революції безпосередно релігійної, а посередно національної. Або в ній заломлються давні традиції та зроблять на довгі часи місце ріжним новим формам релігійних понять і потерпить ідея нації, або побідять і збережуться дотеперішні й тим уратується й нарід від розбиття і загибелі.

Тож так з мотивів надприродних як і природних слід, що мож, протиділати цим деструктивним явищам. Повага хвилі вимагає використовування всіх способів на борбу з сучасним протирелігійним рухом.

До цього надаються дискусії й диспути на релігійні теми. Тимбільше, що нарід до дискусій і диспут дуже похопний. Перше на теми з щоденного життя, нині на релігійні.

Саме ці дискусії й диспути пособляють безвірству й блудам простолюдя тому, що становлять природну потребу його психіки, а невміло використовувані приносять шкоду замість бажаного хісна й пожитку. Свої давніші журливі розговори-дискусії й диспути на теми зі щоденного життя переніс він сьогодні в цілости з матеріяльних річей на духові, з природних проблем на надприродні, та в своїх розговорах на теми не легко розумом достижимі, або й недостижимі, атакує свою прадідну віру й Церкву та все, що з ними звязане.

Зате ніколи нема в нас дискусій і диспут на теми релігійні в наших ідейних намірах: виробити собі правдивий релігійний світогляд, згідний з наукою Христа, прочистити з мряковиння віру в понятті народа й удержати стан посідання цього найдорощого скарбу.

Частіше дискусії такі й диспути можна в нас почути на теми політичні, то знов на економічно-господарські або й наукові, лиш не на тему віри, релігії й Церкви. Немов здержує нас від цього страх перед труднощами, непевність побіди, зневіра в свої сили.

І коли взяти під увагу необхідню потребу продумування над веденням ремесла й промислу, то ніяк не мож зрозуміти занедбання цього способу духового поступу в справах, що не підпадають під працю змислів!

Користь з такої духової застанови виказують навіть ремесла, що вимагають більше спекулятивного розгляду намічeного пляну, ніж духового. Від більшого чи меншого продумування над виробом річи залежить солідніший виріб, більша поплата праці й поступ ремісника в фаху.

Вимагають цього й проблеми, що належать до властивої сфери духа по всіх наукових заведеннях, анальогічно й у наших освітньо-культурних установах.

А ясно чейже, що, коли вже індивідуальне роздумування над розвязкою проблем приносить хосен, то оскілько більше хосна дасть їх зорганізований розгляд, перетворений у форму дискусій і диспут.

Брак таких дискусій і диспут в нас досі оправдується хіба одним—грубим незрозумінням їх потреби й вартости. Оскілько більше від матеріяльного життя потрібно таких дискусій і диспут у сфері життя духовного! Якраз зорганізованого продумування над собою вимагають ці справи, що належать до найтяжшої сфери науки і знання, а то до надприродної, де скрита розвязка неодного питання поза заслону надзмислових явищ.

І саме оден з корисних способів піднесення релігійности серед вірних це дискусії й диспути, вміло ведені на релігійні теми, що становлять пекучу потребу в добі переслідувань Христа і Його Церкви. Тактика ця в релігійній борбі в нас досі не мала примінення. Коли ворог в офензиві вповні її використовує, то ми у відпорній борбі, — хоч і як вона важна, — зовсім її занедбали.

Певна річ, що в першій мірі ці дискусії й диспути повинно вести між собою д у х о в е н с т в о, щоб опанувати трудности, на які можна легко стрінутися. Щойно пізніше можна їх перенести до світських організацій нарочно, де й так забогато односторонно на ті теми дискутують і попадають в безвірство і секти тому, що не всилі розвязати „таємничих“ проблем.

Богато тут зроблять дискусії й диспути мірян по наших читальнях під проводом священика, котрий міґби їм розвязувати трудности, усувати сумніви, ратувати їх від еретичних поглядів і заблуджень і тим нищити часто в зародку секту. Крім читальні нема відповіднішої нагоди на такі дискусії й диспути для тих, що й так з упереджень не йдуть до церкви, де моґлиб почути слова остороги й упімнень та користати з Божої ласки й наук. Нарід, що любить ріжні дискусії й диспути взагалі, радо брав би участь і в таких гутірках на релігійну тему та щораз вище підносивби свою релігійну свідомість.

До цього конечне більше, ніж пересічне, образування священика. Духовенство повинно особливо сьогодні, коли таки треба, працювати більше над своїм фаховим вишколенням і зорганізовано використовувати принагідний час на дискусії й диспути.

Колиб ходило про справи навіть шляхом дискусії трудні до розвязання, то можна їх понотувати й віднестися з ними до фахової сили з кругів наших учених богословів.

Кілько часу тратиться часто з нагоди відпустів, празників чи забав на безкорисну гутірку, на дотепи, на гру в карти й інші розривки, тілько відповідальности паде за душевний стан вірних на тих священиків, що не стараються з цеї принагідної вільної хвилі скористати, чогось навчитися, щось собі пригадати та вхопити духовий меч проти ворогів Христа й Його Церкви.

Ми священики й для себе з таких дискусій і диспут богато можемо скористати й їх шляхом усунути не одно ложне поняття в'рних про Вічні Правди. Буде це новий, в нас досі непрактикований, спосіб борби з сучасним безвірством і сектами. Сего вимагає ситуація нашої Церкви і доля нашого народу та його духовенства.

о. І л л я Б р а т и к (Живачів).

*) Ся стаття про дискусії на релігійні теми надається на нашу думку до дискусій. — Ред.

Галицька Земля протестує

В Заліщиках відбулося протестаційне віче проти большевицьких знущань на Україні. На вічу забрав голос б. сенатор Вас. Бараник. На його внесення ухвалено отсю резолюцію: Зібрані на вічу в Заліщиках громадяни заліщицького повіту протестують проти звірського панування червоних окупантів з Росії над українським народом на Україні за Збручем, висказують йому глибоке співчуття і взивають всі українські національні орґанізації світу, обеднатися до боротьби з комуністичною аґітацією. — В Глуховичах пов. Львів відбулася протестаційна анкета в справі жахливих подій на Україні. По рефератах і дискусії одноголосно ухвалено протестаційні резолюції.

Чи буде інфляція золотого

Над цею справою застановляється в краківськім „Часі“ автор схований під криптонімом „Х“. Цікаві й обширні його виводи напечатані в трьох числах згаданого часопису можна звести до отсих точок: Засадниче питання, чи ціни в золоті будуть дальше падати, чи їх обнижування вкінці припиниться. Коли падатимуть дальше, вдержування золотої валюти рівнозначне з дальшою дефляцією, дальшим поглиблюванням кризи. На жаль, здається, що ціни в золоті мають дальше з н и ж к о в у тенденцію. Польща не має впливу на ціни в золоті, бо її запаси золота замалі, участь у продукції і всесвітнім обороті волота — зникаюча. Отже коли депресія цін в золоті буде постійна, треба буде зірвати з золотою валютою і заступити її валютою індексовою. Вона буде спиратися на показчику цін, на стремлінні до запевнення сталого рівня цін. Словом, треба буде посвятити зовнішну силу купна золотого для вратування його внутрішної сили купна. Одначе відірвання валюти від золота вимагає великої розваги й обережности та сильних нервів у правлячих чинників і громадянства. — Отсі вісти подаємо за краківським проурядовим „Часом“.

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“? Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/I. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 голотий.

ПРОГРАМА

українських торжеств підчас Всенімецького З'їзду Католиків у Відні.

Від четверга, дня 7. вересня до суботи, дня 9. вересня: Год. 6 вечером **Молебен** у церкві св. Варвари з викладом про положення гр.-кат. Церкви і українського народу за цих послідних 250 літ нашої історії в колишній Польщі, Росії і Австрії. Благословення св. Тайнами.

Субота, дня 9. вересня: год. 8 вечером **Евхаристійний Похід** Рінґом при смолоскипах самих мущин і старшої молоді, по можности в українських народних строях. Відхід з церкви св. Варвари о год. пів до 8-ої на місце збірки Української ґрупи між Штадтпарком і Концертгавзом.

Неділя, дня 10. вересня: **Святочне Богослуженння** тільки в **Шенбруні** з промовою Св. Отця, перенесеною з Риму, о год. пів до 10-ої. Спільний відїзд трамваями з церкви св. Варвари о год. 8 рано, на місце збірки Української Кольонії: кінцева стація трамв. „Л“ (Шенбрун, Дрегерпарк). Після Богослуженння **Похід Української Ґрупи** до міста. Тому, по можности, український стрій усіх учасників, мищин, жінок і дітей! — Вечером: год. 6 **Перенесення мощей св. Йосафата** до церкви ОО. Єзуїтів. Конечна присутність як найбільшого числа наших вірних. Год. 8 вечером: **Святочна Академія** в честь українських учасників оборони Відня, в салі Австр. Клюбу на І. Паркрінґ 8. Ціни місць від 1 шіл. (стоячи, ограничене число) до 5 шіл.

Понеділок, дня 11. вересня: год. 9 рано наша **Архиерейська Служба Божа** в університетській церкві ОО. Єзуїтів (Преосв. Др. Дионізий Нярадий). Проп. о. Др. Парш. — Вечером: 6—7 год. Богослуженння в тійже церкві з викладом Ректора віденського університету Др. Е. Томека про справи св. Унії. Опісля: **Торжественний Похід** з Мощами до церкви св. Варвари. — Год. 8: Спільний український **комерс** у Домініканерґеллер.

Середа, дня 13 вересня: год. 7 рано відїзд до Маріяцель з Вестбангофу. Ціна білетів (там і назад) 11.20 шіл.

Неділя, дня 17. вересня: Святочна Служба Божа в церкві св. Варвари о год. 9 рано.

*

Кождий учасник цих обходів має мати крім української національної стяжки, католицьку відзнаку (ціна 50 гр.). Хто хоче користати зі знижок на зелізниці, ріжних виставах і т. п. дістає осібну карту вступу, котра коштує, враз з відзнакою: 2 шіл., для родин 3 шіл., для шкільної молоді 1 шіл.

З огляду на це, що мимо усильних старань, наші браття в краю не дістали, як осібна українська ґрупа, позволення прибути на це свято, а святкованнє памяти Юрія Кульчицького, котрий перед 250 літами заслужився при обороні Відня, в краю заборонено, закликую отсим усі **українські Товариства** і цілу **Українську Кольонію** у Відні, щоби своєю чисельною участю в цих усіх обходах дала доказ зрозуміння свойого великого завдання і своїх обовязків зглядом рідної Церкви і народу та гідно заступила перед сотками тисяч чужинців добре імя Української Нації.

о. Др. Мирон Горникевич,
парох.

Не один батько вагаеться, куди й до яких шкіл післати своїх дітей. Велику прислугу в цьому питанні може дати порадник „ФАХОВІ ШКОЛИ“, виданий Головною Управою Рідної Школи. Ціна 60 сот.

Арешти Українців і Росіян

В БЕРЛІНІ

„Курєр Червони“ доносить: В кругах української і російської еміґрації переведено увязнення. Між Росіянами увязнено ґен. фон Лямпе і ґен. Біскупського за шпіонажу в користь Франції та ґен. Сахарова за це, що мав звязки з совітським посольством в Берліні. З Українців увязнені полк. Остряниця, б. приятель Гітлєра і Розенберґа. Остряниця помагав колись гітлєрівцям грішми і брав участь в гітлєрівськім „пучі“ в 1923 р. Його увязнено за звязки з Інтеледженс Сервісом (анґлійська контрозвідка). Увязнено також українського політичного діяча Севрюка. Цей останній мав сховані тайні документи про смерть совітського аташе Шатова.

Гітлєр проти Ґерінґа

У звязку з іменованнім Ґерінґа ґенералом „Ле Журналь“ пише, що між Гітлєром і премієром Прусії Ґерінґом йде від довшого часу боротьба. Зростаюча популярність Ґерінґа починає бути небезпечна для Гітлєра. Найбільш характеристичний епізод сеї боротьби це незатвердженнє репресійних зарядженнь Ґерінґа по бунті гітлєрівців в м. Сильда. Тепер взаємини між Гітлєром і Ґерінґом дальше погіршилися так, що недавно тому Гітлєр думав навіть про увязнення Ґерінґа. Він як заслужений офіцир має підпертя окруженнія Ґінденбурґа і симпатії в Райхсвері, про що свідчить його іменуванння ґенералом. Через подружжа з дочкою відомого промисловця Тисена Ґерінґ здобув також попертя промислових кругів. Тому, на думку „Ле Журналю“, Ґерінґ має всі дані колись з успіхом почати боротьбу з Гітлєром за спадок по президі. Ґінденбурґови.

Ратунок для орґану польських безбожників

Часопис „Вольномисліцель Польскі“, орґан польських атеїстів і масонів, видав відозву до своїх читачів, в якій находиться й такий уступ: “Аби засилити видавничий фонд — з огляду на дуже важкі економічні умови — ми поробили старання, щоб узискати колектури Польської Державної Клясової Льотерії. Надіємося, що наші старання будуть увінчані добрим успіхом. Не потрібуємо тут додавати, що таке письмо як „Вольномисліцель Польскі“ мусить шукати інших підстав своєї екзистенції, скоро його природні середники істнування, як в даному випадку впливи з передплати, щораз більше заводять“.— „Ґлос Народу“ робить на се таку увагу: Думаємо, що можнаб без шкоди для держави лишити письмо безбожників власній долі замість його ратувати колектурою льотерії. Однак уряд, здається, іншої думки. (к.)

„Пробне роззброєння Европи“

Презедент Росвелт має предстивити европейським державам проект „пробного розброєння“. Представник Америки в Женеві Норман Дейвіс має підперти цей проект письмами президента до премієрів: Далядієра, Мекдоналда і Мусолінія. „Журналь де Деба“ пише, що „пробне розброєння“ розраховане на три роки, при чому передбачена спеціяльна міжнародня контроля. Французька преса остро критикує цей проект.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В КИЇВІ переведено масові увязнення серед офіцирів червоної армії. Увязненим закидають, що вони хотіли відірвати Україну від СССР. Полки розташовані на Україні перенесено до Москви і Ленінграду. Рідні увязнених старшин вивезено на Сибір. („Адверул“).

УКРАЇНСЬКА ПАРЛЯМЕНТАРНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ зажадала від посла Волод. Кохана, котрий виступив з УНДО-нння і пристав до ґрупи Д. Паліева, щоби він згідно зі своїм зобовязанням зрікся посольського мандату. Одначе пос. Кохан повідомив президію УПР, що „рішився мандат задержати“.

МАРШ. ПІЛСУДСКОГО ЗАПРОСИЛИ ДО МОСКВИ? Такі чутки розійшлися в політичних кругах у звязку з відвідинами шарж д'афер СССР у міністра загран. справ Бека.

„ВИЇМКОВА СЕРДЕЧНІСТЬ“. Ериота і його окруженнія витають підчас подорожі по СССР, як подає ПАТ, з „виїмковою сердечністю“.

ПОЛІТИЧНЕ ЗБЛИЖЕННЯ СССР ДО ПОЛЬЩІ і Франції стрінулося в богатьох французьких часописах з острою критикою. „Фіґаро“ остерігає Польщу перед маніфестаціями „симпатії“ до СССР. („Курєр Варш.“).

ПОСОЛЬСЬКИЙ І СЕНАТОРСЬКИЙ КЛЮБИ ББ радили над новим проектом конституції Польщі. Цей проект ББ зголосить на найблищій соймовій сесії.

ОПОЗИЦІЙНІ ПАРЛЯМЕНТАРНІ КЛЮБИ ПОЛЬЩІ відбули наради в справі виборів до самоврядних установ. У звязку з тим в палаті варшавського сойму слідно було оживленнія, бо посли і сенатори приїхали по дієти.

ЗВИЧАЙНА СЕСІЯ СОЮЗУ НАРОДІВ, 76 з черги, зачне свої наради 29 б. м.

ПО ЗАКІНЧЕННІ НАРАД Союза Народів відновлять наради конференції для розброєнь.

МУССОЛІНІ й амбасадор СССР підписали в Римі, у венецькій Палаті, договір про приязнь і ненапад між Італією й СССР. — Так большевицькі провідники заприязнилися з фашистами. А як кричать на інших больш. аґітатори, коли хто тільки сівби коло фашиста!...

ФРАНЦУЗЬКИЙ ЧАСОПИС „ТАН“ пише, що теперішну „мирну“ політику большевиків можна пояснити лише нечуваними внутрішними трудностями. Кремлівські можновладці думають дальше про світову революцію. Вони приступлять до її здійснювання, як лише поправиться їх внутрішне положенння.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ УРЯД сильно занепокоєний зближенням Італії до Німеччини, ворожо настроєної до СССР. Совіти особливо бояться діяльности деяких гітлєрівських кол, які стремлять до відірвання України від СССР й утворення з неї самостійної держави під німецьким протекторатом. („Ер Нувель“).

ВЕЛИКИЙ ЗЇЗД ГІТЛЄРІВЦІВ в Норимберзі викликав зацікавленнія політичних кругів Европи. На зїзд прибули представники дипльоматичного корпусу, духовенства і властей. Баварський міністр загр. справ др. Ваґнер відчитав проклямацію Гітлєра до німецького народу. В ній Гітлєр заповідає дальшу остру боротьбу з комунізмом і опозицією та стремліннія до дальшого затирання краєвих ріжниць. В зїзді взяло участь 600.000 гітлєрівців.

ПРО ПОЛОЖЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ американський амбасадор висказався так: В Німеччині або наступить монархістичний переворот, або домашна війна, або дійде навіть до загальної війни. (ПАТ).

НОВИНКИ

Особисте. По близько півтретямісячній неприсутности у Львові Др. Осип Назарук повернув з лічення до дому і вже продовжає свою нормальну публіцистичну працю.

Найдешевші і методично найкраще опрацьовані підручники до навчання релігії в народних школах 1) Малий катехизм христ. катол. релігії, 2) Коротка Біблійна Історія Ст. і Нов. Завіта поручає кооператива Священича Поміч Станиславів, Липова 1. 146-1-8

„Прагер Пресе“ принесла в ч. 240 передовицю Шрома „Жнива в СССР“. В ній пише, що зазиви кардинала Інніцера й дра Аменде, секретаря Міжн. Конґресу для охорони меншин, щоб культурний світ поміг голодуючим в СССР, не викликали досі ніякого практичного наслідку, а тимчасом ситуація в СССР дійсно поважна.

У львівській дирекції зелізниць зредуковано 70 зелізничників. Мають наступити дальші редукції. Цікаво було би знати, який процент серед зредукованих становлять Українці.

Ректор львів. університету проф. Гальбан занедужав. Супроти цього, що вибору проректором проф. о. Ґерстмана мін-во освіти не затвердило, обовязки ректора виконує на підставі заряджения мін-ва освіти проф. д-р Стефко.

Діточі садки в Калущині були в отсих селах: Бабин Зарічний, Бережниця Шляхот., Болохів, Верхня, Голинь, Довга Войн., Завадка, Кадовбна, Новиця, Угринів Стрий, Хотінь і 2 садки в Калуші. Всіх разом 13 садків. Майже всі садки влаштували пописи дітей. В деяких з тих сіл заборонено вести садки, одначе заборони прийшли майже вже на укінченні тих садків.

Поліція зі Синовідська Вижнього (Скільщина) перевела ревізію в учит. Н., котра в тім часі була на літнищі в Корчині Рустикальнім. Ревізію переведено також в голови кружка „Рідної Школи“ в Корчині Руст. Т. Кирчова. Нічого не знайдено.

Аматорський кружок в Корчині Рустикальнім (Скільщина) мав відограти в Тухлі аматорське представлення, одначе місцевий постерунок поліції на виставу не дозволив, бо аматори спізнилися з відіграним на пів години...

Дім „Рідної Хати“ на Холмщині, розвязаної владою, находиться під загрозою ліцитації. Його хочуть купити Поляки на свої цілі.

На допомогу жертвам повені зібрано досі 1.068.10 зол.

Нову трамваєву лінію побудовано у Львові від ул. Поніньского до стрийської рогачки. Торжественне відкриття цеї лінії відбулося 3. б. м.

До І кляси мужеської державної ґімназії в Перемишлі з українською викладовою мовою можуть перейти ті учениці Українки, що здали перед вакаціями до новоутвореної польської державної жіночої ґімназії на Засянні й ті, що здали до приватної ґімназії Дівочого Інституту. Речинець іспиту дирекція ґімназії визначила була на 2 вересня, одначе в разі потреби визначить ще пізніший речинець.

Львівська поліція увязнила Василя Данилова, ученика української промислової бурси при вул. Пасічній у Львові.

Завішено в урядуванні повітового коменданта поліції в Березові Древіньского. Сталося це у звязку зі справою вбивства ендецького діяча Худзіка.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

Жіноча мода диктує жінкам сеї осени сукні подібні до тих, які були в моді тому 30 літ, в поясі стрункі, без паска, особливо з чорного оксамиту, шовку або тяжкого тафту. Плащі також спокійного кольору, нпр. бронзового. З дорогоцінностей наймодніші перли. Торбинки ірхові або зі скіри антильопи, шовкові або оксамітні, що годяться з кольором сукні.

Польські народні вчителі в повіті Камінка Струмилова забороняють дітям купувати зшитки „Союзного Базару“ у Львові і наказують купувати зшитки з малюнками през. Мосціцкого і марш. Пілсудского.

10-грошові почтові листівки появляться на терені Польщі 20 вересня б. р. Вони матимуть значок за 10 сотиків. Сі листівки призначені до місцевої кореспонденції.

В Ленінґраді відбулася міжнародна гідрольоґічна конференція в справі дослідів Балтійського Моря і рік, що до нього впадають. В цій конференції взяло участь 100 совітських і 30 чужих учених з Німеччини, Данії, Ґданська, Литви, Польщі, Фінляндії, Естонії, Латвії та Швеції.

Мимо тяжкої кризи на книжковім ринку російської еміґрації видно значне оживлення. Появляється ряд нових книжок. І так вид-во „Параболя“ заповідає, що ще в сім місяци випустить „Спомини Жінки Шкідника“ Чернавіної. Також в сім місяци виходить праця Г. Б. Сльозберґа „Дореволюційний устрій Росії“ і третій том споминів тогож автора „Діла минувших днів“. Заповіджені також видання поезій і т. д. А що видаємо ми, хоч 7 міл. нашого народу живе на своїй землі, а не на еміґрації? Причина цілковитого застою в нас головно в неувазі до своєї літературної продукції.

Помер львів. віцевоєвода Ян Дигдалевич, уроженець Яворівщини, в 45 році життя.

Продовження осінного сезону в Черчі. Осінний сезон в Черчі триває до 1 жовтня. Та з-огляду на спізнені жнива Управа задумує продовжити його і поза перший день жовтня тимбільше, що напливає богато зголошень від селян і священиків. Гості, які приїдуть до 10 і 15 вересня, матимуть доволі часу на викінчення повного лікування. Ціни в осінному сезоні мінімальні. Цілоденне удержання в першорядних пансіонах Черча 3—3.50 зол. Лікування для інтеліґентів (купелі й оплати) не переходять 60 золотих, для селян 50 зол. Мешкання у господарів 10—15 зол. за місяць.

Друкарська похибка. В попереднім числі „Нової Зорі“ зайшла друкарська похибка в фейлетоні О. Назарука „Палата Дожів“. На ст. 4 в другій шпальті, третій стрічці замість „19 моряків“ має бути „19.000 моряків“.

Присилайте передплату!

Біржа

ҐРОШІ: Доляр амер.: Банк Польський платив 6.10 зол. На приватній біржі 6.13—6.15. Золотий доляр 9.06. Фунт стерлінґ 28.30 зол.

ЗБІЖЖА: Пшениця двір. 19,25—19.75; жито 12.50—12.75; жито на військових умовинах 18.25—13.75; овес 10.00—10.50; краєва кукурудза 20.50—21.00; гречка 17.00—17.50; пшен. ґрис 5.50—5.75 зол. Ціни льоко Підволочиська. Великі обороти майже у всіх родах збіжжа. Пшениця, кукурудза, гречка дещо подорожіли. Тенденція неодностайна.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ платив кооперативам: цін на масло не ставиться, бо знижкова тенденція. Молоко 15 сот. за літру, сметана 70 сот., яйця 3.80 зол. за копу. Тенденція на всі продукти слаба.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПАННА по семинарійній матурі прийме лекцію або яке інше заняття тільки за саме удержання. Зголошення слати до Марійського Товариства Молоді у Львові, Сикстуська 39 а.

145 1—2

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

ПЕРШОРЯДНИЙ САЛЬОН МУЖЕСЬКОГО КРАВЕЦТВА

СТЕПАН МЕЛЬНИК

ЛЬВІВ, КОСТЕЛЬНА 8.

(Фронтовий склеп).

КІНА

АДРІЯ: Світла й тіни цирку та Хам.
АПОЛЛЬО: 14-го липня.
АТЛЯНТІК: Неочікуваний син.
КАСІНО: Остання цариця.
КОПЕРНИК: Прощання зі зброєю.
МАРУСЕНЬКА: Прощання зі зброєю .
МІРАЖ: Кіноманяк й Акселя.
МУЗА: Королева скорости.
ПАЛЯС: Адютант Його Високости.
СТИЛЕВЕ: Люди в готелі.
УТІХА: Бастер жениться.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів. улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя 10 вересня 1933. Ч. 68 (666).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 20 с.
Конто Ч. Щ. Краків 405.867.

Землетрус на Покутті

На території цілого Покуття відчули досить сильний землетрус. В Коломиї по глухім підземнім гуркоті нагло відчуто таке сильне потрясення, що шиби задзвонили; в деяких домах образи попадали зі стін. Особливо сильно відчули землетрус в Космачі і Яблонові. Землетрус тривав дві секунди. Це вже третий землетрус на Підкарпатті в сім році. Причини тектонічні.

Найстрашніший з плянів СССР.

Що про се пише лондонський „Таймс".

Про найстрашніший для українського народу плян СССР приніс лондонський щоденник „Таймс" кореспонденцію такого змісту: Совітська влада в Москві випрацьовує тепер новий кольонізаційний плян. Ціль того пляну — розсіяти „непокірні елементи", в тім національні меншини, по ріжних землях СССР. Той плян був уже переведений на північнім Кавказі покищо в формі експерименту, досвіду. А саме відти вивезено місцеве населеня на Сибір і на далеку північ, а на те місце спроваджено людей з інших околиць СССР, а саме т. зв. бідняків. Ті бідняки, поселені на землях, з котрих вивезено Кубанців, показалися вправді гіршими господарами ніж були Кубанці й поля під їх управою дали значно менший прибуток ніж давали під управою Кубанців, одначе мимо того совітська влада узнала той експеримент за корисний під політичним оглядом. Тому возьметься до переведення його на велику міру. — Що се значить, не треба пояснювати. Тепер хіба наглядно вже видно, якому сатані-нищителеви служили весь час наші радянофіли і як безмежно наївні були ті наші націоналістичні редактори й публіцисти, котрі писали, що ми Українці маємо за Збручем свою державу, тільки троха інакшої форми, ніж нормально держави бувають. Тепер уже видно, що то величезні ятки, а не держава, ятки під управою антихриста.

Давай мясо!...

В Москві появився декрет Совіта „Народних" Комісарів і ЦК ВКП з підписами Сталіна й Молотова про примусове віддавання мяса ком. державі в 1934 р. В декреті приписано, кілько мяса мусить дати кожде господарство відповідно до своєї величини і до якого часу. Хто не виконає того розпорядку, з того стягнуть мясо силою і заплатить вартість мяса, якого не буде мати. Мясо можна давати в якійнебудь формі, то значить худобою і птицями, одначе тільки в живім виді. Лише приписаної скількости свинини не вільно заступати ніяким іншим мясом, тільки мусить бути доставлена таки свинина. З того видно, що товариші тепер люблять свинину понад все. Та чи можна буде її здобути від знищених селян, котрі самі пухнуть і гинуть з голоду?

Грізні появи

Під таким наголовком появилася в сіоністичній „Хвілі" ч. 5196 стаття про насильства над найбільше убогим жидівським населенням, розсіяним по східно-галицьких селах. І так малоземельним Жидам косять ночами збіжжа на полях, вибивають вікна і взагалі унеможливляють істнування. „Хвіля" твердить, що се напрасні виступи певних українських кругів, котрі остають під впливом духа гітлеризму. — Ми все рішучо осуджували й осуджуємо насильні способи подібної боротьби, але мусимо зауважити, що „Хвіля" поступає необережно, коли без доказів ґенералізує такі появи і ставить їх на політичну площину мнимо заангітованих гітлеризмом українських кругів. Знаємо випадки, що в селах одні селяни другим роблять тепер неймовірні шкоди, нпр. вбивають з пімсти великі цьвоки коням в голови, обкручують шиї коням кільчастим дротом, крадуть і нищать збіжжа і т. п. Такі річи діються в селах, де перед війною ніхто не бачив місцевого злодія і шкідника. Все те очевидно наслідки воєнної й повоєнної деморалізації. Отже й поведення супроти Жидів по селах має своє жерело передовсім в тім страшнім стані загальнім, а не в політиці. Писати про такі річи під політичним кутом передовсім не відповідає правді, а по друге становить свого рода аґітацію й дає політичну легітимацію до дальших злочинів чинникам, які нічого спільного з ніякою політикою не мають. І се власне становить грізну появу.

Гумористика над могилою Гоголя

„Веч. Красная Газета" доносить: В Москву приїхав професор ленінградського університету Турський, горячий прихильник Гоголя. Він хотів відвідати могилу покійного письменника, котру з Донського Монастиря перенесено на Ново-Дівиче кладовище. Туди й поїхав проф. Турський. При вході зажадали від нього пропуску. Професор відповів, що хоче бачитися в тій справі з управителем кладовища. Прийшов управитель і запитав Турського, чи він свояк Гоголя, бо пропуски на кладовища вільно давати по наказу сов. влади тільки своякам померших. „Таж се Гоголь, закричав професор Турський, зрозумійте, се автор „Мертвих душ"! — „У нас всі душі мертві, відповів управитель. І Гоголь мертвий. Виїмків нема". — „Та зрозумійте, боронився Турський, могила Гоголя се культурно-історична цінність, се реліквія. Бо Гоголь був великий письменник, ґеній, клясик!..." — „Знаю, що клясик. Але і клясики мають свояків. Отже своякам вільно ходити до могил, бо могила се річ родини. Як похороните тут когось зі своїх, то сидіть тут хочби цілий день, слова вам не скажу. Але до могили Гоголя не пущу!..." — І професор мусітиме ждати аж умре свояк...

Поширюйте католицьку пресу!

Закон дозволяє обезпечувати в „Дністрі" 1/3 частину вартости будинків. Не зрікайтеся добровільно свойого права і найпізніше до 31. жовтня ц. р. виповіджте в ПЗУВ 1/3 частину та обезпечіть її у свойому власному ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у ЛЬВОВІ, вул. Руська ч. 20.

Большевики й Україна в 1917--1920 рр.

Як Українці помагали большевикам окуповати Україну.[1])

Історія окупації України большевиками ще не написана. Та документи, доси оповіщені, свідчать наглядно, що большевики окуповали Україну в значній мірі при допомозі самих Українців.

Перший раз большевики заатакували Україну вже в 1917 р. за Української Центральної Ради. Свій наступ повели вони одночасно з двох боків: зовні і знутра. Зовні наступали на Україну большевицькі полки, що йшли з т. зв. південно-західного фронту. Знутра намагалося опанувати Україну збольшевичене московське і змосковщене робітництво на Україні.

Як жеж зареаґувала Україна на ту большевицьку атаку?

Як відомо, в російській армії було тоді около 3 міліони Українців. Коли в Росії й на Україні наступив переворот, тоді богато Українців виділилося з російської армії та стали орґанізувати українські військові відділи. Ті відділи прибирали ріжні „суто" українські назви, як полк ім. Б. Хмельницького, полк ім. гетьмана П. Дорошенка, полк ім. П. Полуботка, полк ім. Т. Шевченка і т. д. Здавалося, що се повстає, як фенікс із попелу, українська національна армія, яка буде кріпкою основою і запорукою української державности. Так здавалося... Та дуже скоро виявилося щось інше. Дуже скоро українські військові частини одні стали демобілізуватися, другі, висилані проти большевиків, проголошували свою „невтральність" (вони говорили „нейтралітет"...), а треті — просто переходили до большевиків! Тільки дуже небогато українських військових частин остало вірними Україні та боронило її перед большевиками. Одною з таких вірних Україні частин був 1-ий Український Корпус, що його вже в 1917 р. зорганізував був тоді ґенерал, пізніше Гетьман Павло Скоропадський, котрий тим корпусом через якийсь час з успіхом заслоняв столицю України Київ перед большевиками.

Головною причиною розвалу зародків і взагалі орґанізації української армії була Українська Центральна Рада під проводом проф. Михайла Грушевського, яка, замість творити правильну українську армію, проголосила заміну її на добровільну „народню міліцію". Тому не дивно, що большевики вже в 1917 р. стали чим раз більше окуповати Україну, а в січні 1918 р. заняли сам Київ.

[1]) Гл. статтю „В обличчі трагедії Вел. України" в попереднім числі „Нової Зорі".

Тоді Українська Центральна Рада, що втікла перед большевиками на Волинь, звернулася за допомогою до Центральних Держав. Вона, як відомо, заключила з ними в лютім 1918 р. мир у Бересті. Центральні Держави визнали Українську Державу та зобовязалися помогти їй збройною силою. І справді допомогли. Бо безпосередно після заключення мира війська Центральних Держав рушили на Україну та дуже скоро й легко очистили її від большевиків.

Та Українська Центральна Рада і далі не стояла на висоті завдання в такий високо історичний момент. Тому дня 29 квітня 1918 р. наступив на Україні новий переворот. У висліді того перевороту керму Української Держави взяв в свої руки згаданий вище оборонець Київа перед большевиками, Гетьман Павло Скоропадський.

Гетьман Скоропадський забрався відразу дуже енергійно до розбудови Української Держави. На всіх ділянках почалася жива праця. Адміністрація, законодавство, господарство, культура, фінанси, транспорт, загранична політика, армія — все те наладжувалося в скорім темпі, не зважаючи на важкі перепони, які Гетьманови робили чужі і свої. Свої далеко більше, ніж чужі!

Особливо ворожо поставилася до Української Держави й Гетьмана Скоропадського українська соціялістична інтеліґенція. Вона, замість помагати розбудовувати свою державу, проголосила її бойкот. І не тільки відмовила українська соціялістична інтеліґенція своєї участи в будові Української Держави. Вона не завагалася навіть повести боротьбу проти Української Держави. Повести боротьбу до спілки — навіть з большевиками!...

Ось як оповідає про се один з головних провідників тої боротьби (що розвинулася в отвертий бунт - повстання проти Української Держави!) В. Винниченко у своїх споминах:

„Підчас підготовки повстання — читаємо у його „Відродженню нації“ ч. III, ст. 158—160 — шукаючи скрізь з усіх боків забезпечення успіху своєї справи, ініціятори руху ввійшли в переговори з представниками російської совітської мировой делеґації Х. Раковським і Д. Мануїльським[2]) для координації наших виступів підчас повстання. Вони згоджувались піддержувати нас, не активно, а усиленням своєї розвідочної діяльности на фронтах, щоб тим притягати увагу німецько-гетьманських військ. Вони зобовязувались визнати той лад, який буде встановлено новою українською владою й абсолютно не втручатись у внутрішні справи Української Самостійної Народньої Республіки. Зі свого боку ми обіцяли легалізацію комуністичної партії на Україні.

„Д. Мануїльський, з яким я переважно вів ці переговори — говорить дальше В. Винниченко — пропонував мені грошей на піддержку справи а також поїхати за кордон для підписання цього договору. Не надаючи значіння ніяким підписам, гадаючи, що й без цього можна додержати договір, коли є щирість і бажання додержуватись його, й зламати з підписом, коли цього бажання немає, — я їхати будись підписувати відмовився, таксамо як і від пропонованих грошей.

Вибухло повстання.

„І от тепер, замість допомоги нам — читаємо далі — Д. Мануїльський, як почали доносити нам наші комісари, почав займати з боку Гомеля українську територію, цілком ігноруючи Директорію й виявляючи проти українських військових частин, що оперували там, навіть деяку ворожість.

„З другого боку на Катеринославщині виринув старий совітський уряд Пятакова й почав розсилати скрізь відозви з оповіщенням, що він підняв повстання проти Гетьманщини, що народ став грудьми за ним і Пятаков разом з цим „народом“ заняли вже такі й такі місцевости й міста, при чому безсоромно з дивною сміливостю позначалися якраз ті міста, що були заняті Директорією[3]).

„Щож до Директорії, — кінчить Винниченко, — то про неї згадувалось як про „контрреволюційну банду“, яку ставилось поза законом і наказувалось усім, піймавши членів її, розстрілювати „безпощадно“...

Нема слів, щоби схарактеризувати, як слід, також будування Української Держави. Нема аргументів, які виправдувалиб таку „політику“ українських соціялістичних провідників 1918 р.

Бо в ім'я чого підіймали вони повстання?

Чи може дійсно проти марева „Єдіної Неделімої“, проти Москви на Україні в виді гетьманської Української Держави та в особі Гетьмана П. Скоропадського?

Так говорили вони патріотичним галицьким Січовим Стрільцям, які на превелике нещастя наше повірили їм.

І „валили Москву на Україні“ причинній допомозі... Москви...

Так говорили вони і говорять галицькому громадянству — до сеї пори...

І нишком саміж накликали на Україну саме Москву, яка від того часу панує там всевладно і жорстоко по нинішний день...

Тут слід іще згадати, що одночасно з українським повстанням готовилось на Україні також повстання національне російське, якого метою було таксамо завалення Української Держави, скинення Гетьмана Скоропадського і передання влади на Україні російській Директорії. Оповідає про се докладно один із орґанізаторів того російського заговору на Україні, Москаль В. Станкевич у своїх „Воспоминанія-х“ (ст. 324—326).

Та не тільки Винниченко змовився був проти Української Держави з Москвою. Змовилася була також одночасно і Москва безпосередно з українськими повстанчими отаманами, що мали найперше помагати Винниченкови валити Українську Державу і відтак — завалити його самого...

От що оповідає про се один зі співробітників Махна К. Герасименко в берлінськім „Историку и Современнику“ (т. III, 1922, ст. 169—170):

„При наході Німців і Австрійців, яких покликала на Україну Центральна Рада, совітський главковерх (верховний головнокомандуючий) Антонов[4]), що боровся з Радою в імя совітів, був примушений відступити з остатками своєї армії в границі Курської й Орлівської губ. і тут вижидати тих подій, які старанно підготовляв Х. Раковський. Під видом заключення мира з Гетьманом, совітський дипльомат вів переговори з отаманами повстанчих відділів, між якими були Шинкар, Григоріїв і Махно[5]). Переговори дали прегарні результати: отамани підчинилися Москві й готові були на перше жадання рушити свої відділи туди, куди буде наказ, а покищо руйнували запілля Гетьмана. Не сидів з заложеними руками й Антонов, що додав до своєї назви ефектовне Овсієнко, очевидно для того, щоби тою назвою споріднитися з українським народом.

„В тім часі штаб Антонова-Овсієнка находився в Орлі й містився в будинку кадетського корпусу. Штаб главковерха, що складався виключно з кадрових офіцирів, виробив подрібний плян завоювання України. Згідно з тим пляном *головна вага у майбутній боротьбі була перекинена на повстанців*, з якими серед загальної метушні вспів порозумітися Раковський.

„Треба віддати належне совітському командуванню — читаємо далі: воно блискуче зуміло виповнити намічений плян і так доцільно використало повстанчі сили, що для боєвих дій червоної армії не лишилося місця: *червона армія побідно йшла по Україні — по услужно розчищеній отаманами дорозі.*

„Совітське командування, занявши в грудні 1918 року після відходу Німців Харків, майже без опору стало посувати в київськім напрямку повстанчі сили Шинкаря й інших, дрібніших отаманів, що співчували совітській владі, в Одеськім — Григоріїва і в Катеринославськім — Махна.

„Рахунки — кінчимо наводити се жахливе оповідання — оперті на точнім обчисленню сил, що боролися, а *головно на настрою селянських і робітничих мас*, яких заздалегідь розаґітували численні аґітатори Раковського, *оправдали надії Москви: Гетьмана скинув Петлюра, Петлюру — повстанчі отамани* і в результаті за три місяці другої української кампанії *совітська влада дістала в своє розпорядження не тільки незвичайно богатий і обширний край*, але й *вихід до портів Чорного й Азовського Моря*“.

Так окуповали большевики Україну — таки українськими руками. Руками української інтеліґенції й українських народних мас.

Після того ще три рази мала Україна нагоду визволитися зпід ярма большевиків. Перший раз у 1919 р., коли на Україну вступила Галицька Армія і гнала большевиків аж до Київа, який заняла. Та Україна тоді не зірвалася до бою з московськими большевиками хочби в такій мірі, як зірвалася була до бою з українським Гетьманом у 1918 р. Другий раз мала Україна нагоду позбутися большевиків на весну 1920 р., коли на Україну йшли українська і польська армії і коли большевики покинули були ціле Правобережжа як також Київ. І тоді Україна не скористала з нагоди. Вкінці третій раз була нагода зірватися до бою з большевиками в зимі 1920 р., коли на Україну йшли походом Омелянович-Павленко і Тютюнник. (т. зв. зимовий похід). Та й тим разом Україна не повстала проти большевицьких окупантів.

Як у 1917—1918 рр. Україна помагала большевикам активно, так у 1919—1920 рр. помагала їм своєю пасивністю.

А тепер має за се від большевиків — заплату...

---

[2]) Російська совітська делеґація вела тоді переговори з Українською Державою в Київі в справі заключення мира між Росією й Україною. — *Ред. „Н. З.“.*

[3]) Видно, Пятаков добре орієнтувався, що Директорія робила повстання і займала Україну для... большевиків. Пятаков дуже льогічно думав, що все, що відбирає Директорія від Гетьмана, належить вже до большевиків. — *Ред. „Н. З.“.*

[4]) Нині большевицький посол у Варшаві. — *Ред. „Н. З.“.*

[5]) Як уже знаємо, Раковський вів переговори тоді також і з Винниченком. — *Ред. „Н. З.“.*

Просимо перед закупном оглядати наші оригінальні моделі і переконатися про якість і ціну товарів. Найбільша

ФУТРА -- БЕРНФЕЛЬД

кушнірська робітня

відкриття у вересні.
Львів, Легіонів ч. 7.

Мудрість лежить в серці, не в голові. Що людей зводить до глупих учинків і заколочує їм життя, се не брак знання, але зіпсуття волі. (Льорд Шефтсбері).

ЕНЦИКЛІКИ РИМСЬКИХ ПАПІВ

особливо Льва XIII. про державу й її відношення до Церкви*).

До питань, про котрі від яких триста літ найбільше писали, диспутували й полемізовали, належить питання про початок і істоту держави. Відповідь на се питання вяжеться дуже тісно з загальним фільософічним світоглядом чоловіка чи даної політичної ґрупи. І так лібералізм усіх можливих відтіней виріс з натуралізму Русса і раціоналізму Канта. Се основи на яких Ґеґель виробив свою систему про державу. Її характеристичні риси такі: автономія і безмежна свобода на господарськім полі; цілковите розбиття суспільности аж до затомізування; всемогучість і безгранична власть держави. Розуміється, при сій системі самоволі держави й неограниченої її власти, яка тривае до наших часів, відношення до Церкви не розуміється інакше як у повній залежности від всемогучої держави. На господарськім полі мусіла запанувати матеріялістично-капіталістична система, а школу вважається за виключно державну установу.

Соціялдемократи створили дві системи. Перша ідеалістична, яку на основі фільософії Ґеґля випрацював Ляссаль у книжці про Геракліта; друга чисто матеріялістична, взята від Фаербаха. Її розбудували й розвинули Маркс, Енґельс і Кавцки. Се духові батьки нинішнього большевизму, який старається ту систему перевести в діло мимо очевидних абсурдів, хочби за ціну крови міліонів невинних людей та коштом руїни людської суспільности і християнської культури.

В найновіших часах властиву собі систему про державу витворив фашизм (націоналізм). Се по части реакція на демократичний лібералізм і звірський большевизм. І в тім його додатні сторони. Та його ідеольоґія про державу має богато елементів, взятих з поганського світогляду про державу-ідола й у тім його неґативні сторони. Коли говориться тут про фашистівські (націоналістичні) державні системи, то маємо на приміті передовсім італійський фашизм, німецьких націонал-соціялістів та „аксіон франсез“. У тих системах італійський фашизм становить праве крило, „аксіон франсез“ ліве. Виключаємо цілковито українську націоналістичну „систему“ й ідеольоґію, бо те, що написав п. Донцов у своїм „Націоналізмі“, або серія статей „Нов. Часу“, котру обговорюємо, се ніяка система, лиш конґльомерат найдивніших фраз, часто нельоґічних і повних противенств аж до абсурдів. Вони обчислені на дематоґію і безкритичних та неосвічених читачів. Одинокий у нас систематик-творець державницької системи був Вячеслав Липинський у своїх „Листах до братів хліборобів“.

Ми католики маємо ясну, основну і глибоко обдумaну та виробленну систему державницької фільософії на основі природних і надприродних жерел пізнання. Ми її находимо в творах св. Августина, Суареза, Люґона, Моліни і пр. Вона поглиблена в державно-фільософічних і правно-фільософічних працях Кеттелера, Вальтера, Ґертлінґа, Пеша, Мавсбаха, Де Местра, Герреса, Донозо Кортеза і Краліка. Та понад тим усім неначе ясні зорі на небосклоні світять Енцикліки Папів Льва XIII, Пія X, Венедикта XV і Пія XI.

Майже нема засади або завдання політичного життя так зовнішньої як і внутрішньої політики, які названі великі Папи не освітлилиб зі становища християнської етики і не оцінювалиб з висоти християнських ідеалів. Вони мали відвагу й рішучість примінити засади християнської етики до всего діланя і життя людства, тим самим і до політики. Папи завсігди осуджували макіявельську засаду розділу між політикою й етикою.

Згадані Папські Енцикліки можна поділити на дві ґрупи: першу ґрупу становлять державно-політичні енцикліки; другу — суспільно-політичні. Перша ґрупа обіймає проблеми: держава й Церква та їх взаїмне відношення; держава і школа; держава і права людини, авторитет державної влади, закон і свобода в державі; значіння родини й подружжа для держави. Друга ґрупа обіймає питання про капітал і працю; права й обовязки робітників і роботодавців; організація станів та призвань; право власности і пр.

Всі ті папські Енцикліки се не абстрактні теорії, далекі й чужі дійсности. Вони повставали та виростали з конкретних випадків та питань міждержавної й міжнародної політики. Тим самим призначені були для розвязки конкретних справ і питань. Такі питання повставали з приводу розвою державно-політичних системів Гобса, Русса, Канта і Ґеґля про початок держави і права, про демократичну свободу, про „всемогучу державу“ Ґеґля аж до соціялістичного понимання держави і нігілістичного анархізму в Росії. Зовнішні знов події, які впливали на написання поодиноких енциклік, були ріжні. Передовсім були се анархістичні ідеї російських нігілістів, які поширялися в Европі та спричинили цілий ряд атентатів: на цісаря Вільґельма I, на еспанського короля Альфонса XII; на італійського короля Ґумберта та убиття російського царя Олександра II (1881). Відтак був се час сильного скріплення впливу радикального соціялізму з революційною закраскою; в романських знов державах тайні масонські стоваришення розвинули свою діяльність і спричинювали щораз більшу небезпеку політичного перевороту в Европі. Надто появилися т. зв. „культуркампф“ у Прусії, ліберальна ера в Баварії, йозефінізм в Австрії, кріваве переслідування уніятів у Росії. Вкінці прийшла катастрофальна всесвітна війна з усіма її страхіттями, матеріяльним знищенням і моральним здичінням; вкінці нещасний верзайський мир, який незвичайно скріпив соціялізм і балканізацію Европи; безбожницька струя покотилася по світі й викликала нечувані звірства й переслідування в Мехіку, в Еспанії й СССР. та загальну небезпеку большевизму. Се в загальних нарисах ті умови, які спричинювали проголошення поодиноких енциклік. Всі ті події і кличі, ті ятручі рани на політичнім орґанізмі Европи спонукали Папів вказувати на глибокі духовні й етичні основи, з яких повставали їх єнунціяції та змагання основні питання державного життя освітити з реліґійно-етичного становища християнської науки.

І так Папа Лев XIII в енцикліці „Квод апостоліці мунеріс“ з 28 грудня 1878 р. займає становище до соціялізму. Папа бере соціялізм головно в його відношенні до держави й виказує, як соціялізм підриває й підкопує основи державного життя і ладу. Історично й льоґічно повстав соціялізм з реліґійних ложних наук XVI ст.; тому і його ідеї про абсолютну рівність усіх, його становище до приватної власности, його наука про вбивання пануючих і про революцію стоїть в повнім противенстві до етичних засад християнської релігії а провадить послідовно до руїни родини, держави й суспільности. Проти соціялізму вказує Папа на суспільно-будуючі, творчі сили Церкви. (Далі буде).

о. Т. Галущинський, ЧСВВ.

*) Гл. статті про „Націоналістичну ідеольоґію „Н. Часу“, в „Н. Зорі“ чч. 38, 40, 45, 47, 64 і 65.

НА УКРАЇНІ ЗАГАЛЬНЕ ПОВСТАННЯ

Швайцарський „Фатерлянд“ пише:

„Перед кількома днями заграничним кореспондентам у Москві заборонено опускати округ міста. Спочатку ніхто не знав, що вплинуло на таке обмеження свободи. Аж тепер комунікат шведського часопису „Афтонблядет“ кидає світло на темряву. Як доносить цей часопис, Україна й сумежні області південної Росії находяться в загальнім повстанні. Робітники й селяни бунтуються проти війська, яке безпощадно до них стріляє. Військо займило всі залізничі лінії, поїзди повні жовнірів, яких домагаються (большевики) на загрожених територіях. Шведський часопис є тої думки, що заноситься на великі події“.

Дальше „Фатерлянд“ згадує про трагічну смерть Скрипника та про масові арештування серед українських націоналістів. Від себе пише таке: „Як большевики прийшли до власти в Росії, проголосили засаду національної самоуправи. Проголошення цеї засади спонукало многих українських націоналістів признати большевицьку власть та прилипнути до большевицького правительства. Якийсь час і Грушевський, один із найбільша знаних українських політиків, був прихильником большевицького правительства.

Та скоро показалося, що криється під тою „націоналістичною“ політикою большевицького правительства. Не плекання національних ціх, лише централістичну й безоглядну большевизацію, під покришкою національних принципів, мало за ціль установлення „національних“ комісарів. В той спосіб збольшевизовано також Україну, національну думку поборювано як протикомуністичну, а економію взяла в свої руки Москва. Наслідок тої політики такий, що український нарід находиться нині над пропастю руїни.

Той факт оживив почуття свободи в українськім народі. Цей нарід впродовж віків не дав себе поневолити ні московським царям, ні султанам, ні іншим. Те, що Ґ. П. У. розвинуло на Україні дуже сильну діяльність, показує, що українська реакція проти Москви вже надобре розвинулася. В Москві вже від довшого часу не було довіря до укр. комуністів, хоч колись саме на тих комуністів дивилися там, як на підпору нового державного ладу. Тому й Ґ. П. У. відкрило (як се можна заключити з російських інформацій) на Україні „публичні й приватні атентати“ проти большевицької держави. М. і. відкрито протикомуністичні ідеї навіть у клясичній українській літературі! Тому й відбулася недавно чистка між українською комуністичною молодю, з якої усунено „національний кукіль“.

Щоби привернути комуністичний лад над Україні, вислано з Москви до Харкова як надзвичайного комісаря комуніста Постишева, котрий післав до Москви звіт про свою діяльність на Україні, поміщений у „Правді“. У тім звіті Постишев „відкрив“ діяльність Петлюрівців, „закордонних шпіонів“ і аґітаторів.

Виглядає, що тепер занадто важкий гнет довів до вибуху. Українські селяни виступили виразно проти большевицького режіму. А відомо, що Кремль має також до поборення поважні труднощі і в інших частинах Росії задля катастрофального положення щодо засобів поживи й тому годі ще предвидіти, який наслідок матиме повстання на Україні для большевицького правительства. Та область зі спеціяльною структурою та зі свободолюбними своїми мешканця-

Присилайте передплату!

ми, яких важко пригноблено, була завсіди Ахіллевою пятою большевицької могутности“.

„Журналь де Женев“ пише, що голод обхопив не лише Україну, але також надволжанські области та північний Кавказ і обурюються, що світ мовчить на большевицькі жорстокости. Як німецькі аґенти переслідували Жидів, то посипалися, й зовсім слушно, протести. Але чим були ті переслідування в порівнанні з сими, які тепер загнали до гробу на території СССР сотки тисяч російських, українських і кавказських селян? Публична опінія занедбала займитися большевизмом, а, треба додати, допомогло їй у тім байдуже становище, яке заняли у відношенні до Сталіна правительства й навіть сам Союз Народів. Тут у Женеві Союз запросив і вислухав представників тої держави, якої політика зовсім протилежна до засад Пакту, а делеґати культурного світа ще вислухали їх з дуже великим зацікавленням.

Може й правда, що вони розуміються на нападі ліпше від других тому, що самі його практикували. Але чи хтось може радиться кримінальників, як уложити карний кодекс?

Союз Народів, який має чисті наміри, не має матеріяльної сили, щоби виконати свої рішення. Він має тільки моральну силу. Та чи не має сильно захитатися й та моральна сила, коли слова брехні й обману делеґатів Сталіна приймається за слова щирої правди? Це одна з найсумніших прояв того „інтелектуального большевизму“, що ширится по цілім світі.

Той „інтелектуальний большевизм“ беруть собі за взір всі, або майже всі правительства й так беруть на себе важку відвічальність за те, що дальше існує такий режім розкладу і смерти. Ствердивши несправедливість судівництва в СССР, Велика Британія — відновила з ним торговельні зносини! Зл. Держави, Еспанія, Голяндія, Бельґія, що стояли аж дотепер на боці, хотять мати свою пайку в... баришах у Росії та торгують з Літвіновом. Довгі роки Німеччина була дуже вірною піддержкою Сталіна, без якої він бувби вже розброєний. А в хвилині, коли Німеччина звернулася рішучо проти большевиків, також і Франція та Польща змінюють свої відносини до СССР. Французько-німецьке суперництво сильніше ніж жах, викликаний большевицькими методами!...

Подав І. Л.

Батурин

Кооп. „Український Театр“ у Львові (Український Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові): „Батурин“, історичні картини на 5 відслон Б. Лепкого, в сценічній перерібці Л. Лісевича.

Найкращий наш театр в Галичині виставив у Львові „Батурин“. Се без сумніву одна з найбільше повчаючих драм, які колинебудь ставив наш театр. В першій картині бачимо останні хвилини Мазепи зі старшиною в Батурині перед його відїздом за Десну. Переживаємо разом з Мазепою та його вірною старшиною велику переломову хвилю з історії України. Однодушний фронт козацьких старшин ломить зрадник Ніс, що віддасть Батурин Москалям. (А кілько таких Носів було від 1709 р. аж до сьогодня?) В другій картині бачимо хоробрих оборонців Батурина, козаків і міщан, що не слухають намов царського посла ні українського підніжка Москви, але твердо постановили додержати вірности Гетьманови України. Дуже повчаюча третя картина: продажна черінь перематає ідейних селян і ловить раненого полк. Чечеля, щоб за добрі гроші віддати його царському ґенералови Меншикову. Ся сцена найкраще ілюструє ганебну ролю нашої черні напротязі всеї історії України. В 4-ій картині бачимо предтечу ҐПУ, ґен. Меншикова і царських офіцирів підчас допитів полонених Українців. Перед нелюдським Меншиковом стають козаки, старшини, Мотря і вкінці оборонець Батурина, полк. Чечель. Їх геройська постава доводить Меншикова до крайної люти. Тому разпоряджує чуємо з його уст: На палю, канчуки і т. д. В останній картині чуємо розмову трьох Москалів про різню в Батурині. Вкінці дід і дівчина-козачка на руїнах Батурина заповідають дальшу боротьбу з московським наїзником. — Досі ми не мали історичної драми з таким актуальним змістом. Якраз тепер відбуваються на Україні події, що нагадують часи руїни. — Про ґру артистів треба висловитися з великими похвалами. Бенцаль, Кривіцька Боровик, Блавацький, Кривіцький, Совачева, Рубчак, Слюзарівна, Нікітин, Королик, Паздрій, Яковлів і ін. дали справді живі історичні постаті. Вони довго житимуть в уяві глядачів. Постановка В. Блавацького наскрізь удатна. декорації Л. Боровика гарні й помислові. Наша львівська публика не дописала. А шкода! „Батурин“ повинні побачити всі, передовсім обовязково шкільна молодь, бо він має велике виховне значіння.

Зїзд істориків

Звіт в НТШ.

Дня 2 с. м. вислухано в НТШ (Науковім Товаристві ім. Шевченка) звітів учасників міжнародного зїзду істориків у Варшаві. Засідання отворив голова НТШ д-р В. Левицький, представивши коротко, що в Варшаві відбулися властиво два зїзди істориків: організації істориків Сх. Европи і міжнародний зїзд істориків. Ні на однім ні на другім не було ні одного історика з Великої України, а чому, легко додуматися.

Перший референував проф. Кордуба. На сей міжнародний зїзд істориків у Варшаві було зголошених поверх 1000 учених, в тім розуміється розмірно найбільше з Польщі, відтак з Франції, Анґлії, Німеччини, Америки, Бельґії, Чехословаччини, Угорщини, Румунії, Норвеґії, Еспанії тай навіть з таких далеких країв як Аргентина, Бразилія, Єгипет, або з таких маленьких як Мальта, Чітта дель Ватікано і ін. Не було тільки ні одного делеґата з такої великої й недалекої землі як Україна, що звернуло загальну увагу. Учені ріжних народів допитували, чому так сталося. Українців було 12, з того 4 від НТШ, 1 від Українського Нац. Музею у Львові, 2 від укр. установ в Празі, о. Ржевуський від себе і ін. Як дуже здібний дискутант звертав на себе загальну увагу проф. д-р Єлячіч з Югославії, котрий признавався до українського походження. Офіціяльні мови зїзду були: французька, італійська, німецька, анґлійська, еспанська. Всіх рефератів зголошено 438, 10% з того відпало головно з тої причини, що дотичні референти не приїхали. Секцій було 15, комісій 13. Оден з найцікавіших для нас рефератів дав чеський учений Бідльо, хоч ми не можемо у всім годитися з його поглядами. Европейську культуру ділить він на два культурні круги: романсько-германський і греко-словянський. До останнього зачисляє також Ромунів і ділить той круг на 11 діб.

(Далі буде).

ОСИП НАЗАРУК

ПАЛАТА ДОЖІВ

Вражіння і думки з дороги.

Саля Чотирох Дверей.

5) На всякий випадок свої і чужі мали тут що оглядати й навіть студіювати заки діждалися своєї черги в часі авдієнції. Знаємо зі свідоцтв очевидців, що в палаті дожів навіть посли чужих держав мусіли довго ждати на авдієнцію, та се було їм очевидно лекше стравити в такім мистецькім оточенні ніж тепер, коли в ріжних бюрах люди мусять ждати годинами серед нагих і нудних стін та рівночасно дивитися, як нераз урядник чи урядничка полагоджує справи, які можна сміло полагодити по відправленні інтересента.

Розуміється, коронованні голови не потребували ждати на авдієнцію в республіці св. Марка як зрештою в ніякій республіці. Тут по них навіть виїздили напроти і з великою парадою впроваджували їх у місто й то від сторони, з котрої Венеція найкраще представляється, а саме від моря, від сторони острова Лідо.

Якраз у сій салі є величавий образ, котрий представляє вїзд до Венеції цісаря Гайнріха III, напроти котрого виїхав сам дожа разом з кардиналом, кузином тодішного папи. А було се 18 липня 1574 р. Я лекше відітхнув, коли побачив, що в таку спеку відсідували Венецію також люди, котрі могли собі позволити на відвідини в більше відповідній порі року. Така вже людська вдача...

Тут молоденький 20-літний монарх залюбився в Вікторії деї Джельозі й вона дивилася в скромній ґондолї на весь той блеск, серед котрого прибув молодечий Гайнріх, що вже передтим був потайки в Венеції — задля неї.

Та найбільшу увагу звертає на себе в сій салі образ такого змісту: Великанський хрест оточений хмарою ангелів. Той хрест держить лівою рукою обіймаючи жінка, що персоніфікує Вірність. В правій руці тої жінки чаша терпіння. А перед хрестом клячить старець худий як аскет, в зелізнім, блискучім панцирі вожда і в величавім одязі дожі; білесенька гладенька шапка прилягає до голови його, на його рамена закинений і під шиєю тричі спятий дорогий плащ з золотистим відтінком, за ним його зброєносці, оден в шоломі, другий без, і малий хлопець-чура держить корону дожів: то славний дожа Венеції, Антоніо Ґрімані, котрий заки став дожею довго сидів у вязниці. А було се так: В р. 1499 виплив він зі знаменито озброєною военною фльотою Венеції проти Турків, виплив як „Капітано дженерале дель маре“, то значить як головний комендант на морі. І зустрівся з военною фльотою Турків і як кажуть акти тої справи „не треба було вже нічого тільки прапор піднести і вдарити на ворога“... Тимчасом несподівано обернулися вітрила і стягнено прапор Венеції на кораблі самого „Капітано дженерале дель маре“ і корабель його відплив. І не можна було потому ніяким чином ствердити, чи се сталося на його приказ, чи зробила се залога без його волі, чи може вітер проти волі його і залоги, — досить, що опущена в той спосіб головним вождом своїм военна фльота Венеції програла битву і соромно розбіглася на всі боки гнана Турками, а обидва підкомандні начальники головного вождa Ґрімані, Армеріо і Льоредан, погибли в бою геройською смертю. Тодішні жерела подають, що вся Венеція шаліла з болю на вістку про той погром її величавої фльоти і коли вождь Ґрімані прибув до дому, йому звязали руки й ноги та кинули у вязницю. А мав він тоді 65 літ життя. Його сини і приятелі підняли крик великий, бо Ґрімані був високо заслужений як побідник грізного султана Баязеда, і почесно відзначався також в інших війнах Венеції. Та ніщо не помагало. Вже пять місяців сидів Ґрімані в тяжкій вязниці й Велика Рада Венеції булаб його засудила на смерть, якби врешті не перемогли опінії великі гроші в золоті й найлучші адвокати. Ґрімані вийшов з тої справи збесчещений і з примусовим побутом там, де йому казали. Ніхто не знає досі, чи він був винен чи ні. Колиж він був невинен, то біль його серця мусів бути великий. І мимо того Ґрімані спокійно двигав свій хрест і остав вірний своїй батьківщині. Колиж незабаром велика ліґа держав кинула-

Католицький Зїзд у Відні

(Від нашого віденського кореспондента).

Прискореною ходою наближається свято великого „католицького дня“ у Відні. Праці над його підготовкою на укінченні. Перед нами, як їх тимчасовий вислід, офіціяльний провідник торжества. Се обемиста книжка, 13 аркушів друку. Вона цікава не лише тим, що обіймає повну, з німецькою акуратністю, до найменших подробиць опрацьовану програму святочних днів і непроглядного числа інших, злучених з ними обходів і видовищ, — але неменше замітна рядом супровідних причинків до історії самого свята й місця, його обходу, пера визначніших авторів і вчених. Сей провідник се частинний доказ тої довгої, трудної та муравлиної праці, яку треба було виконати, щоби такому великому ділу дати належний вигляд і забезпечити гідний вислід Друга частина великого труду, необнята сим твором, міститься на десятках ріжних рисунків і карт, які на основі докладних фахових обчислень мають дати сподіваним масам чужих учасників можність свобідного руху, аранжерам свята практичного виконання всіх точок їх програми. Ся частина спочиває в руках компетентних військових властей і получена з тамтою дає найкращу запоруку сподіваного успіху.

Що ся праця була недаремна, про те свідчать ті многотисячні учасники, що зголосилися безпосередно в секретаріяті зїзду та йому підчинених організаціях. На підставі автентичних даних можна сміло сказати, що католицький зїзд се буде один з найбільших зїздів, які Відень колинебудь бачив. До 3. с. м. викуплено кругло 250.000 карт вступу. Місця на важніші обходи, академії та видовища розхоплені вже від кількох днів. Чотири кардинали і більше ніж 30 епископів зголосили доси свою участь. Між ними кардинал-леґат, заступник Св. Отця, архиепископ Венеції Ля Фонтен, примас Мадярщини, кардинал Середі, французький кардинал Вердіє і примас Польщі кард. Гльонд. Будуть заступлені майже всі католицькі народи Европи від Піренеїв аж поза Карпати, поминаючи Німців. Політичні мотиви станули тут вище над племінні й релїґійні звязки. Решту доконала 1000-маркова кара за переїзд з Німеччини до Австрії. На жаль Німці не будуть одні. Разом з ними пусткою світитимуть галицькі Українці католики. Ті, що мають неодну причину використати рідку нагоду та своєю численною, масовою участю дати наглядний доказ дійсної ґравітації до заходу. Одначе галицькі Українці зрезиґнували з участи в тім великім святі. Сухі нотатки галицько-українських часописів повідомляють про дивну постанову, що вражає дуже болюче. Поминаючи депримуюче враження самої неприявности, вона розвіває знов деякі надії на поліпшення відносин в краю та кидає рівночасно великий сумнів на доцільність чину. Стверджуючи з жалем се поставлення справи нашої участи в католицькім зїзді, треба зазначити, що сама українська кольонія у Відні мусить гідно заступати Україну. Само собою зрозуміле, що се річ нелегка, що наше вище духовенство не дасться ніким заступити. Його неприявність дасться відчути на кождім кроці. Крім сего сама українська кольонія, нехай і вдвоє більша чисельно, не може мати того значіння, як хочби чисельно менше, краєве заступництво. До того українська кольонія у Відні непідготована як слід. Одно Брацтво св. Йосафата під проводом пароха о. д-ра Горникевича поставилося гідно до свого діла й дає надію, що його репрезентація злагодить почасти неприявність Українців з Галичини.

З приводу виставлення мощів св. Йосафата Кунцевича в університетській церкві (ОО. Єзуїтів) на публичне богомілля, коштом і заходом згаданого брацтва видано невеличку книжечку (4 аркуші друку) п. з. „Der erschlagene Heilige zu St. Barbara in der Postgasse. Griechisch-katholischer Erzbischof und Märtyrer Josaphat Kunzewyscht!“ — Автор книжечки о. Адольф Іннеркофлер розказує тут в приступний і цікавий спосіб історію життя св. Йосафата та Його мученицької смерти, потверджуючи її численними доказами Його святости, як чудами, уздоровленнями, вислуханням просьб і молитов і т. п. ласками св. великомученика. До книжки долучений німецький і транскрибований латинкою текст молебня до св. Йосафата як також дві знимки: портрет св. Йосафата як полоцького архиепископа і мощі святого в скляній домовині, зложені в окремій капличці у церкві св. Варвари. Ся праця призначена до масового поширення серед учасників віденського зїзду має на ціли зацікавити широкі круги католицького Заходу справою св. Унії на Сході та місійної праці українського народу на західно-українських землях над зєдиненням обох церков під покровом Св. Отця. І як таку треба сю книжечку щиро привитати. — Ст.

150 ШТУК -- 35 СОТ.
ПРІМА АІДА (PRIMA AIDA)
Найдосконаліші тутки

Копнули другий Інтернаціонал

„Кельніше Цайтунґ“ доносить, що в відповіди на резолюції конґресу другого Інтернаціоналу, котрий недавно відбувся в Парижі й хотів примирити соціялістів з большевиками, в „Правді“, офіціяльнім орґані комуністичної партії появилася стаття Белі Куна, яку можна вважати відповідю комуністів на залицяння соціялістів. Зміст статті такий: Третий Інтернаціонал (большевицький) не порозуміється з провідниками II-го Інтернаціоналу, бо уважає їх звичайними брехунами а їх нові залицяння новою спробою обману. Єдиний робітничий фронт повинен бути збудований знизу, то значить робітники повинні покинути ряди соціялістів й обєднатися під проводом комуністів. Такий рух між робітниками — пише больш. „Правда“ — вже відбувається і його не спинять „бонзи II-го Інтернаціоналу“. — Треба памятати, що й наші радикали належать до II-го Інтернаціоналу, котрий на днях предкладав спілку большевикам, тільки дістав від них гарбуза. Радикали зовсім не протестували проти того предложення, значить вони з одного боку кричать проти большевиків, а з другого боку тільки ждуть на те, щоби большевики приняли їх на службу разом з II-м Інтернаціоналом, тільки большевики не хочуть і копають їх.

ся на Венецію, Ґрімані при помочи сина свого, котрий був кардиналом, примирив папу Юлія II. зі своїм рідним містом і вратував його зі страшної біди. Вдячна Венеція привернула йому всі його достоїнства і в р. 1521 вибрала дожею в 86 році його життя. На ім величавім образі звеличав його Тіціян, а властиво звеличав його вірність Батьківщині. Цікаво, що великий маляр Тіціян намалював власноручно тільки самого дожу й вірність а все інше на тім образі лиш нашкіцував і так той образ стояв аж до р. 1600, коли дожею став Маріно Ґрімані, котрий наказав звеличати предка свого докінченням образу.

Якже богато вчить той образ в Салі Чотирох Дверей! Той образ передовсім завдає брехню глупому твердженню „крилатого слова“, котре „вчить“, що „горе народам вдячним“. Бо правда виглядає якраз навпаки. А та брехня вринула вперве в часі руїнницького божевілля французької революції. Дальше, той образ вчить, що виховати покоління до патріотизму можна тільки тоді, коли мистці не забувають свого обовязку утревалювати в памяти народа найлучші прикмети його синів. І ще вчить той образ не попадати в розпуку — навіть по утраті чести.

Нарешті є в Салі Чотирох Дверей може ще більше поучаючий образ. Се образ кисти Тієполя, котрий представляє апотеозу Венеції.

То вже було в часі перед упадком Венеції, в 18 столітті, в часі, котрий так характеризують її офіціяльні представники: „Грошей мало, оборот бідний, кождий стан зубожів, вичерпана велика морська торговля...“. В тім часі над вікнами Салі Чотирох Дверей затерлися немов символічно фрески славного Тінторетта. І тоді правительство зубожілої Венеції поручило м. і. Тієпольови намалювати щось на тім місци. А той намалювв таку річ: Жінка, що персоніфікує Венецію, напів лежить сперта на льві. В лівій руці держить берло влади, вся в дорогих соболях, з короною на голові, прибрана в найдорожші клейноди. А перед нею бог моря Позейдон. Ізза плечей його видно острий тризуб, а він сам, старий і патлатий, широкогрудий і могутний висипає перед Венецією з великого рога обильности блискучі скарби моря... Венеція представлена в середнім віці, трохи немов зажурена на обличчі, майже дотикає пальцем своєї витягненої правої руки старого Позейдона і вдивляється в нього.

Весь образ такий повний блиску якби був мальований в найліпших часах Венеції...

Що се? може запитати здивований видець. А — се вічний закон людського упадку говорить з мистецького твору Тієполя подібно як говорить з життя. Кажу: подібно. Бо звичайно в житті упадаючих народів буває так, що чим глибше вони летять у пропасть, тим більший блиск зіпсуття розточують довкруги себе, тим більше безжурно бавляться, тим більше гордо виступають. Коли старий поганський Рим дотнивав у крайній деморалізації, тоді ті, що мали обовязок дбати про лад і порядок в нім і про безпеченство для нього, не турбувалися буквально нічим, лиш займалися лінивством і розпустою. Жили в нездоровім блиску як нетлі безпосередно перед опаленням крил своїх. Зовсім подібно було перед знищенням царської Росії, котра падала на наших очах.

Влада, котра чується зовсім безпечна серед людського горя і біди, се певний і нехибний знак зіпсуття: така влада вже не вдержиться довго і то напевно не вдержиться. Та се ще не значить, що вдержиться влада, котра бачить до чого йде, але не має ні потрібного розуму, ні сили, щоб запобічи тому. Сей другий випадок якраз бачимо на Венеції, котрої представники коротко й добре характеризували стан, в якім знайшлася їх держава, але вже не мали сили змінити його. І може тому освічений маляр, котрий на короткий час перед повним упадком Венеції вичарував її колишній блиск, представив обличча Венеції в зажуренім виді...

Все йде, все минає. І блиск могутних і недоля бідних. Тому будьмо спокійні всі. „Мир Тобі Марку, Мій Евангелисте....“.

Так виглядає перехідна Саля Чотирох Дверей в Палаті Дожів.

(Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ТИСЯЧЛІТНІ ЗАГАДКИ

про затоплені землі

Всі шукають пропавшу праматір цивілізацій людства. — Де була Атлянтида і де була велика земля Му? — Потрясаючий опис старого мехіканського рукопису. — Про сліди таємничих країв Аменті, Ацтляні, Лімне, Посейдоніди, про Елізейські Поля і Святі Острови, про Землю Синів Аммона й Сатурна. — Хто такі були Кабіри, Карібанти й Дактилі? — Що писав старий Плютарх і що манило Колюмба в безвісти океану? — Де був остров Авальон де Земля св. Брендона, де остров Антилія, остров Бразилія і дивний Парадом, де Саргассове Море? — Де був остров Буян і де місто Кітеж? — Всі цивілізації людства мали спільну підставу. — Як учать скромности пропавші таємничі землі.

Атлянтида все ще викликує велике зацікавлення. Ніколи вона ще не блистіла так ярко з мряковиння тисячеліть як тепер. Коли ще пятьдесять літ тому сей загадочний континент був лише захоплюючим мітом, поетичною утопією, то тепер вже весь культурний світ шукає своєї без вісти пропавшої праматері. „Здається настала пора прослідити глибини старого океану і спитати його про ті проковтнені ним землі, відки вийшли народи, котрі в давнину загрожували Европі й Африці“, пише Брассер де Бурбур у своїй праці про мехіканські й египетські памятники. Тепер шукають Атлянтиди прямо всі: історики культури, природники, етнографи, геольоги, океанознавці. І то шукають не лише в глибинах Атлянтійського Океану, на котрий вказує здавен-давна сама назва загинувшого континенту, але також в Середземнім Морі, у Скандинавії, Персії, Монголії, Сагарі. В останнім часі пошукування за тим затонувшим континентом завели на Тихий Океан. Анґлійський учений Джемс Черчуорд, автор „Пропавшого континенту Му“, доказує, що крім Атлянтиди істнувала ще земля Му, котра тринацять тисяч літ тому запалася в безодні Тихого Океану. Память про ту землю збереглася в виді старинних леґенд у народів Америки і на островах Сандвічевих, Маркізових, Пасхи, Таїті, Фіджі. Ті острови, на думку Черчуорда, се частина великого континенту, проковтненого океаном.

На суходолі Му цвила висока культура в тих далеких часах, коли не було ще ні Гімаляїв ні Андів, а полуднева Америка мала своє Середземне Море. Народи того давного суходолу перенесли свою давну цивілізацію на Атлянтиду, котру опісля постигла така сама доля як тихоокеанський суходіл.

Мехіканський рукопис Троано, що зберігається в британській королівській бібліотеці, оповідає про останні дні західної країни Му, котру проковтнув океан. Рукопис Троано се одинокий останок старих святих книг Тео-Амокстлі, написаних за царювання Ікстлікуечагуака ацтекським астрольогом Уематзином. Ті гіерогліфічні писання старанно зберігано в царських архівах Тескуко, звідки їх Еспанці виволікли і спалили... Книг було так богато, що Еспанці складали з них цілі гори й опісля палили „на велику розпуку туземців“, як простодушно зауважує епископ дон Дієго де Лянда.

Ось що оповідає мехіканський рукопис про загибіль великого континенту на захід від Америки:

„В році 6 кан, 11 мелук, в місяці зак були неперервні землетруси до 13 чуен. Край Скалистих Гір, земля Му, була призначена на загибіль. Заколисалася сильно два рази і нечайно счезла за одну ніч. Поверхня безперервно тряслася від ділання підземних сил, які підіймали її у многих місцях. Поодинокі краї розділилися від себе, опісля розсипалися. Не могли устоятися перед тими страшними потрясеннями і провалилися, потягаючи за собою 64 міліони мешканців. Це сталося на 8060 літ перед написанням сеї книги“.

По свідоцтву Джемса Черчуорда сучасне населення декотрих тихоокеанських островів, де геольогічний переворот був особливо сильний, зберегло повні жаху перекази про ту огненну ніч і страшні обломи, коли збожеволілі люди товпилися в розпуці і бігали в пітьмі по рівнині, а виступивше з берегів море все заливало водою, з виїмком вершків найвищих гір, котрі досі збереглися в виді островів.

З бувших володарів Заходу не залишилося нічого крім чудових оповідань. „На протязі тисячеліть, пише Роже Девінь, релігії й народні леґенди, ті зберігательки найдавніших спогадів людства, заховали тужливу память про країну, яка цвіла десь там далеко на Заході, про країну Аменті в Египтян, про Мецтлі або Ацтляні в Мехіканців, про Лімне Гомера й Айсхиля, про Посейденіду Сольона, про Елізейські Поля, про Святі Острови, про Землю Синів Аммона і Сатурна“. Відгомоном тих спогадів являються оповідання про такі загадкові єства, як — кабіри, карібанти, дактили, мистців в обрібці металів і про карликів, котрі бережуть копалень і не зносять присутности людини. В тих оповіданнях, передаваних віками, зберігається жалібна память про людей бронзу, прадавних мешканців погибших суходолів, котрих бронзові вироби знаходимо від гіперборейських „кеккенмедінґів“ до сяючих вершин Андів.

Незнищима традиція про загинувший континент вже від найдавніших часів примушувала предчувати його на Заході.

Ще Плютарх застановлявся над тим, чи оповідання Плятона про „Тимею“ і „Критію“ се лише леґенда чи історія? Такимже мріям віддавався і Христофор Колюмб, заки пустився на свою виправу. Він предчував, що десь далеко за потонувшою Атлянтидою може находитися ще якийсь континент, позабутий Старим Світом. Надія відкрити сей таємничий суходіл крім дороги до Індії манила Колюмба на Атлянтійський Океан. Оповідання про загинувші острови зберігалися в леґендах більшости народів. В повісти про короля Артура оповідається про остров Авальон, котрий щез у хвилях океану. Богато оповідань істнує також про таємничу землю св. Брендана. Припускали, що на Атлянтійськім Океані істнує леґендарний остров Антиллія, котрий португальські королі вже наперед дарували тому, хто його відкриє. Відтак остров Бразилію, котрий зі страшним упором зазначувала великобританська адміралиція ще на початку 19 ст., коли імя Бразилії давно вже присвоїв собі був край на полуднево-американськім континенті.

Наші старі географи оповідають про таємний остров Парадом (Саргассове Море), який „іноді буває видимий, іноді невидимий, поля його зелені, плодючі, мешканці християни“. Навіть у російського народу, що не мріяв про ніякі океанічні відкриття, зберігся переказ про остров Буян і про Город Кітеж. Остання леґенда живе в народі до нинішного часу. І так зовсім недавно в однім совітськім журналі появилося оповідання мешканця села Воскресенське про Великий Город Кітеж, що опустився в озеро Світлояр зі всіми своїми мешканцями „скритниками“. — „Коли я був ще молодий, оповідає старець, мені тоді говорили, начеб у нас у Воскресенськім в давніших часах богато наших людей бачило на базарях Кітежців, будьтоби вони їздили у Воскресенське за хлібом. Я сам хоч їх не бачив, одначе, очевидно, богато про них чув і тому знаю. А один свояк оповідав мені, будьтоби вони ще й нині їздили... І так оповідали також, що вони ніби такі самі люди, як і взагалі люди, навіть не відріжнити їх від наших односельчан“...

Істнування звязуючого звена не лиш у виді континентального моста, але також у виді якоїсь величезної і примітивної цивілізації, що охоплювала широким поясом всі континенти і простягалася в глибину Старого і Нового Світа, все більше і більше потверджується численними знахідками. Таким чином відтворити історію Атлянтиди або Му значить не лише викликати з глибин океану щезнувші континенти, але, що більше — віднайти останки цивілізації, котрі щезли вже по тім, як зазначили глибокий вплив на всі цивілізації, істнуючі до нині. „Ті, що досліджують давні людські збірноти, пише Девінь, постійно находять сліди якоїсь незнаної цивілізації, в котрих видно таку подібність і такі докази на істнуючу колись одність, що Атлянтиду і її вплив треба видумати, колиб вони не були реальною дійсністю“.

Ту вдаряючу подібність знаходимо рішучо всюди: в давних віруваннях, в леґендах, в організаціях жреців, в архітектурі, в астрономічнім календарі, в гіерогліфічних рисунках, в орнаментиці, в символіці (дерево, змія, свастика, хрест). Правда, многі перекази Египтян, Греків, Маїв, Нагуатлів ще неясні й туманні та ще не можна точно означити відношення між нуково-правильно збудованою пірамідою Хеопса і старими меґалітами Бретанії або Перу, одначе недалекий той час, коли наші непевні свідоцтва про давні огнища світової цивілізації будуть зведені в наукову єдність.

Історія загинувших континентів учить нас скромности. „Наша історія“, „наша цивілізація“ — се марний епізод в житті землі, котрий всецілo залежить від роботи підземних сил, грізних і невмолимих по нинішний день. Цикль катастроф ще не закінчився. На поверхні землі ще до нині істнує богато непевних полос, де кождої хвилі можуть наступити найстрашніші катаклізми. Загибіль вже в християнській ері Касситезитських островів біля північно-західного рога Еспанії й берегової полоси Галії між Біскайським заливом і Морбіганом переконуючо говорить про безнастанну роботу підземних сил. Про ту роботу свідчить також нагле счезнення в 1925 р. португальського острова побіч порту Александра на західнім березі Африки. Лиш останки будівель і кількадесять трупів приплило до берега континенту підчас припливу. Це все, що осталося з острова. Підчас катастрофи в порті острова стояло кілька кораблів, одначе ті, що виратувалися від смерти, зі страху навіть не могли річево оповісти, який перебіг мала катастрофа острова. Моряки оповідали, що величезна филя нахлинула на остров і, коли вони прийшли до себе від першого приголомшення, остров був уже під водою.

Мимохіть приходять на думку слова Шекспіра:

Та й сама наша земна куля
Зі всім, що на ній находиться до нині,
Щезне все й слід по всім загине.
І ми створені з того, що й сон
І життя до сну подібне
І наше життя лише сном оповите...

Подано
за Вл. Абданк-Коссовським.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

В Судовій Вишні існує від 1932 р. діточа „Марійська Дружина“. Духовним провідником її місцевий о. сотрудник. Свою діяльність проявляла Дружина в р. шк. 1932/3 у правильних щомісячних сходинах, на котрих о. Провідник виголошував відповідні конференції. Сходини відбувалися при виставленні Найсв. Тайн у м. Парохіяльній Церкві Пр. Тройці. Члени брали участь у Тридневі в честь св. Йосафата, незвичайно величаво обходили місяць Пр. Д. Марії, відмовляли спільно вервицю та відбували адорації Найсв. Тайн в часі Святої Години. Понад 30 членів взяло участь у святі „Українська Молодь Христові“ у Львові. Тут улаштували „Евхаристійний Концерт“ і „День Матери“ з приводу деканального свята „УМХ“ Академію в честь „Христа Царя“. Між тим виїздили до поблизьких сіл на замітніші релігійні імпрези та зробили дводневну прогульку. Музично-співацька акція співає що неділі і свята на шкільних Богослуженях, а час від часу грає в церкві на мандолінах. Кождий член щодня вписує до свого зшитка доконані два добрі діла, а при тім старається кожнього дня бути на Службі Божій. Дуже гарно розвивається секція доброї преси, що розпродує щомісячно 150 примірників „Нашого Приятеля“, поширила понад двіста молитвенників і богато інших книжочок релігійного змісту. Безпосередньо перед новим шкільним роком Дружинники повели заохочуючу акцію посилання до гімназії, що увінчалася надсподіваним успіхом. Жаль лише, що „деякі“ повели тут сильну агітацію проти цієї „Дружини“ маленьких дітей. (Такі короткі а повні змісту звіти про релігійне життя нашої молоді дуже придалибся з кождої місцевости. — Ред. „Н. Зорі“).

В селі Куськівці Великі на Волині посвятив Преосв. Николай Чарнецький гр. кат. церкву (нову, мурована, але не велику) ім. св. архистр. Михаїла. Народу було богато і з сусідних громад. Депутації з окружних сіл приймав Владика аж до вечера. Всі заявляли охоту переходу на унію, тільки просили о священика. Многі на місци сповідалися. Сповідав сам Владика Преосв. Николай і 9 наших священиків. Прибули також 3 питомці з Дубна. По дорозі наш нарід торжественно витав Преосв. Николая, також у правосл. селах: В однім з тих сел схизм. батюшка перекинув стіл, потоптав хліб-сіль, приготований на приняття Владики і палицею розганяв народ. Одначе народ позбувся батюшки, Владику таки привитав. Успіхи Преосв. Николая дуже гарні, лише працьовників мало. (З листа).

ОО. Сервіти розпочали святкувати 700-ліття істнування свойого Чина.

Від 1912—1932 рр. вбито в Китаю 47 катол. місіонарів, 320 взято до неволі.

В Мехіку серед переслідувань віра зростає надзвичайно. У м. Вера Круз є понад 40 тайних каплиць. Обслугує їх один священик. В кождій з них править по черзі Службу Божу й лишає там Пресв. Тайни. Вірні причащаються опісля щоденно самі. Байдужі до релігії стали тепер ревними. Катол. церкви в Вера Круз усі замкнені, отворена лише схизматицька („національна“), але до неї ніхто не ходить.

ЖИТТЄВЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ ЦЕ ВИДАТОК, ЯКИЙ ВЕРТАЄТЬСЯ СТОКРАТНО, БО НА ВИПАДОК ВАШОЇ СМЕРТИ УМОЖЛИВЛЮЄ ВАШІЙ РОДИНІ УЛАШТУВАТИ СВОЄ ЖИТТЯ; ТОМУ ОБЕЗПЕЧІТЬ ВАШЕ ЖИТТЯ В ОДИНОКІМ УКРАЇНСЬКІМ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УКРАЇНСЬКІ ПАРЛЯМЕНТАРИСТИ в Ромунії сенатор д-р Денис Маєр-Михальський і пос. Сербинюк внесли острий протест у державного підсекретаря А. Калінескула проти заборони відправлення панахиди за жертви більшовицького терору і проти заборони протестаційного віча проти більшовицьких звірств та систематичного виголоджування українського населення. Державний підсекретар заявив, що міністерство заборонило тільки похід вулицями, а не протестаційне віче і панахиди.

УКРАЇНСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ (УСДП і радикали) оповістили протестаційну відозву проти большевицького терору і голоду на Україні. Відозва взиває соціялістів і робітників світа, щоб вони долучилися до протесту. Цікаво, чи наші радикали, члени II Інтернаціоналу, запротестували на останнім конґресі того Інтернціоналу проти його предложення співпраці з комуністичним III. Інтернаціоналом, чи мовчки годилися на цю співпрацю? Тай хто підготовив наших численних інтеліґентів і наш народ за Збручем до приняття большевизму, як не наші соціялдемократи й радикали?

РОМУНСЬКА ПОЛІЦІЯ піддала всю українську пресу під часову цензуру. Сталося це у звязку з протестаційною акцією Українців в Ромунії і проти систематичного винищування нашого народу большевиками.

ДО ЗАЛІЩИК мають приїхати до марш. Пілсудського представники СССР і Ромунії. Преса пише, що їх приїзд матиме велике політичне значіння.

ПОЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО повідомило Америку, що не могло заплатити рати довгу, котра припадала 15. с. м., бо се наразилоб на підваження підстави польської валюти.

ВПЛИВИ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ РОМУНІЇ змаліли. Натомість зросла акція ромунських гітлерівців. Влада має створити концентраційні табори для опозиційних елементів.

ДЛЯ ВИЯСНЕННЯ СПРАВИ ПІДПАЛУ РАЙХСТАҐУ збереться 14 с. м. в Лондоні окрема міжнародна комісія. Вона вирішить, чи матеріяли, які вона має, треба передати німецькому прокураторові, чи зберегти для ґаґського трибуналу. Паризькі адвокати, яких трибунал в Липську не допустив до оборони, виголосять свої промови 11. вересня в Парижі.

МАСОВІ УВЯЗНЕННЯ КОМУНІСТІВ в Німеччині тривають дальше.

НІМЕЦЬКІ ЖИДИ оповістили відозву з протестом проти резолюцій сіоністичного конґресу, в котрих конґрес остро виступає проти ґітлерівської Німеччини.

КОНҐРЕС ЕВРОПЕЙСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ відбудеться сего року в днях 16—18 вересня у швайцарському Берні.

КОРОЛЬ БОЛҐАРІЇ Борис відвідав у Парижі премієра Франції Далядіера і міністра Поль Бонкура. У звязку з тим французька преса здогадується, що незабаром наступить основна зміна політики Болґарії супроти Анґлії, Франції й Югославії. Болґарія хоче видістатися з економічної ізоляції. З Парижа король поїде до Лондону.

АЛЬБАНІЯ приняла до відома італійський ультімат і виконала домагання Італії. В школах введено італійську мову як обовязковий предмет навчання, 80% усіх альбанських студентів, котрі вчаться закордоном, мусять ходити до італійських високих шкіл.

НА ҐАНДІЯ роблять натиск, щоби він покинув політику і занявся лише упослідженими суспільними верствами. В тій справі Ґанді ще не рішився.

НОВИНКИ

Найдешевші і методично найкраще опрацьовані підручники до навчання релігії в народних школах 1) Малий катехизм христ. катол. релігії, 2) Коротка Біблійна Історія Ст. і Нов. Завіта поручає кооператива „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 146-2-8

Поліція перевела ревізію в редакції й адміністрації „Нового Часу“. Шукали по бюрках і шафах та переводили особисту ревізію. Ревізія тривала три години. Казали, що шукають за нелеґальною літературою. Забрали частину редакційної переписки. В тім самім часі перевели також ревізію в ред. „Нашого Клича“ і в українськім „Академічнім Домі“ при вул. Супінського.

Міністр скарбу Польщі Завадзкий заперечив чутки про намірену знижку урядничих й емеритальних платень.

Діточі садки ведуться заходами Кружків „Рідної Школи“ в отсих селах галицької округи: Блюдники, Дорогів, Залуква, Крилос і Підгороддя.

В Яблонові відбулася кооперативна анкета.

Шевченківські концерти відбулися в Снятинщині, Вацевичах і Старім Селі (Дрогобиччина). В Снятинці був закорінився сельробізм і комунізм, одначе тепер уже й сліду нема по них.

Процес за вбивство Т. Голуфка зачнеться перед Самбірським судом присяжних 19. б. м. і потриває до 7 жовтня. Два дні пізніше розпічнеться в Самборі процес у справі нападу на почту в Трускавці.

Міську купальню на Зелізній Воді у Львові, яку щойно закінчено будувати, віддано до публичного вжитку.

Ревізію перевела поліція в провідниці укр. діточого садку в Бережниці Шляхотській, Галі Романівної. Шукали за нелеґальною літературою.

Судова розправа велася в Самборі проти 18 Українців Самбірщини. Вони були обвинувачені в тім, що мали ставити опір поліції, кидати в неї камінням і кричати: ганьба Ляхам! Це все мало діятися підчас Свята Могил в Луці. 13 з обвинуваченых суд засудив на кару тюрми від 7—10 місяців, прочих увільнив. Між обвинуваченими були селяни й інтеліґенти.

В Яворівщині увязнено Павла Химича з Дрогомишля. Поліція ревізію перевела в яворівського курзора, що збирає членські вкладки ріжних товариств і в Костя Кунанця студ. техніки з Наконечного. Поліція зі Скла перевела ревізію в теольоґа М. Дочила.

В Ямниці (Станиславівщина) згоріло господарство селянина Ґалярника.

Т-ву „Укр. Захоронка“ у Львові влада відмовила концесії на ведення захоронок в біжучім році. Влада оправдує заборону ґіґієнічними приписами. Одначе це рухливе товариство таки сподіється добитися дозволу влади. Передтим мусить поробити відповідні адаптації.

Щурі появилися у великій скількости в Петриківцях к. Живця. Вони роблять великі шкоди хліборобам та навіть підгризають зелізничі пороги і державну дорогу.

До

П. Т. Фірми М. Фрайліх

заведення спеціяльних бандажів

Львів, Городецька 35.

Складаю Вам сердечну подяку і повідомляю, що бандаж, заложений мені 4. VII. 1927 р. оказався корисним в наслідках так, що 15. XI. 1927 р. я його вже відложив і тепер не ношу більше, а чуюся цілком здоров, чого і не сподівався. Шлю отже сердечну подяку за уратовання мені здоровля.

З вис. поважанням

Михайло Корта

Сороцко, п. Скалат.

Старосто в Теребовлі заборонило відсвяткування ювилею 30-ліття існування Філії „Просвіти“ в Теребовлі, мотивуючи се „взґлядами безпеченьства публічнеґо“.

Зменшення етатів „Курєр Львовскі“ пише, що в новім буджетовім прелімінарі наступить зменшення урядничих етатів до 10 процент.

Третя з черги повінь загрожує Станиславівщині наслідком останньої слоти.

Згоріла церква в Молотові пов. Бібрка. Причина: необережність вартівників, які розложили з трісок вогонь біля будівельного матеряду і заснули. Церква була щойно в будові і матерял, якого пильнували вартівники, був призначений на церкву.

В Лондоні появився перший том споминів Льойда Джорджа про велику війну.

За амер. доляр Банк Польський платив 6.08, в приватних оборотах 6.20. На збіжевій біржі зазначилася легка звижка.

Посмертна згадка

† ВОЛОДИМИР МЕДИЦЬКИЙ, с. о. Клима і Зофії, студент Експортової Академії у Відні, по довгій і тяжкій недузі, заосмотрений Найсв. Тайнами, упокоївся дня 26. серпня 1933 в Довжневі. Похорони відбулися дня 28. серпня 1933.

ПОДЯКА

В покорі приймаємо тяжкий удар, а се втрату одинокого сина Володимира Медицького, студента Експорт. Академії у Відні. В тім тяжкім горю потішали нас, за що їм тепер щиро дякуємо, а то: ОО. Голічикови, Ріпецькому, Ковшевичеви за відправлення парастасів, О. декану Кашубинському і ОО. парохам Голічикови, Менцінському, Гарасовському, Ріпецькому, Ковшевичеви і Гаукови за відпровадження тлінних останків, ОО. дек. Кашубинському і Голічикови за щирі слова пращання при випроваджуванню тлінних останків і на кладовищі, Впов. Панови студ. Іванови Базаркови, щирому приятелеви бл. п. Володимира за часті слова потіхи, відвідини і слова пращання від студентства і місцевих установ, Вповажаним Панству А. Сайкевичам і їх донечкам і п. С. Петришин з Мицова, Вп. П. Зофії Новосад і панам Миколі Харкову і Дамянови Чабарикови з Довжнева за щирі слова потіхи і поміч в уладженню похоронів, Студентам і Студенткам за прегарний спів, квіти і вінки, Молоді з сіл Довжнева, Мицова, Вижлова і Винник за спів, ріжні прислуги та за 27 вінків, зложених на гробі Володимира. Провізорам всіх церков, особливо п. Омелянови Котови й Іванови Іщишинови з Довжнева та Трохимови Дуді з Мицова, Дякови Пилимови Матвіїшинови за вишколення і відспівання похоронних пісень, Громадянам сіл Довжнева. Мицова, Вижлова і Винник, як також Громадянам сусідних громад за так численну участь в похоронах. Нехай всім а всім Бог заплатить'

Довжнів, 29 серпня 1933.

Опечалені родичі: *О. Клим і Зофія Медицькі.*

144-1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПАННА по семинарійній матурі прийме лекцію або яке інше заняття тільки за саме удержання. Зголошення слати до Марійського Товариства Молоді у Львові, Сикстуська 39 а.

КІНА

АДРІЯ: Світла й тіни цирку та Хам.
АПОЛЛЬО: 14-го липня.
АТЛЯНТІК: Пісня серця.
КАСІНО: Остання цариця.
КОПЕРНИК: Прощання зі зброєю.
МАРУСЕНЬКА: Прощання зі зброєю .
МІРАЖ: Кіноманяк й Акселя.
МУЗА: Королева скорости.
ПАЛЯС: Адютант Його Високости.
СТИЛЕВЕ: Люди в готелі.
УТІХА: Побіджені побідники.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

ПЕРШОРЯДНИЙ САЛЬОН МУЖЕСЬКОГО КРАВЕЦТВА
СТЕПАН МЕЛЬНИК
ЛЬВІВ, КОСТЕЛЬНА 8.
(Фронтовий склеп).

Всякі артистично- різьбарські праці в дереві — церковні (вівтарі, амвони, сповідальниці, статуї святих, феретрони і т. п.) — артистично-меблеві — доповнювання різьб при антиках — виконує артист-різьбар в дереві
Осип Ромпала
ЛЬВІВ, ГЛУБОКА Ч. 18.

АР-КА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ХОРУЩИНИ Ч. 11 А.
Новочасне виробництво обуви поручає й виконує чоботи (офіцирські), спортову, туристичну й лещетарську обуву та направляє стару.
Установи й кооперативи користають з тримісячного кредиту.
ПРОСПЕКТИ ДАРОМ.

ЗНИЖКОВИЙ КУПОН 10%
Вироби косметичні, господарські й гігієнічні по цінах дуже низьких поручає перфумерія
„FAVORI“
ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО Ч. 10.
напроти пл. св. Духа).

Заведення для фотографії й побільшушування
„ШТУКА“
повідомляють, що з нинішним днем перенесено їх на вул. АКАДЕМІЧНУ 12.

ВУГОЛЬ -- КОКС -- ДЕРЕВО
в найдобірніших якостях доставляє
„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“
ЛЬВІВ, РИНОК 36.
Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36, та склади: Ринок 36, Личаківська 155, пл. Більчевського 3, та Городецька 23.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909.

РІК ОСНОВАННЯ 1878
На весняний і літний сезон.
КАПЕЛЮХИ ШАПКИ
поручає
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 4—? Вибір великий

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.
РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана
ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45
Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ
Львів, улиця Собіського ч. 3

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 Телєфон ч. 60-04.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 14 вересня 1933. Ч. 69 (667).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Стшілна ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

900 міліонів дефіциту

З приводу оповіщення внутрішної позички для покриття дефіцитів польської РП., варшавська опозиційна преса принесла статті такого змісту: Дефіцит польського державного скарбу за 4 останні роки виносить около 900 міліонів, коли не більше. Про заграничну позичку шкода й говорити. Податки в Польщі такі численні й тяжкі, що про дальше оподаткування вичерпаного населення нема що думати, бо воно не осягнулоб цілі. Нове обтяження урядничих платень булоб уже занадто непопулярне. Отже не остало ніщо інше, як внутрішна позичка. Треба тільки дивуватися, що правительство так пізно виступило з нею. Далі виводять опозиційні орґани, що за дефіцит відповідальна санація, котра не допускала ніяких поправок в буджеті. Для урядників підписування позички в висоті одномісячної платні в поіменних облігаціях рівнається недобровільній позичці в цих тяжких часах.

Свобідна продажа тютюну

В мін-ві скарбу приготовляють проект розпорядку президента РП про увільнення від обовязку узискання концесій продавцями тютюневих виробів. Всяка продажа тютюневих виробів, як подрібна так і гуртова, має бути свобідна від усяких обмежень, вистарчить звичайне повідомлення скарбової влади, коли хтось схоче отворити трафіку. Той розпорядок увійде в життя з днем оповіщення і в тім самім дні вигаснуть права дотеперішних концесіонарів. Тільки права й обовязки гуртівників збережуть свою важність до 31. грудня с. р. Річ ясна, що ті Українці, котрі курять тютюн, повинні купувати його виключно в українських продавців, бо се дасть можність істнування соткам наших родин. Се річ дуже важна в таких небувало тяжких часах кризи, коли до того наші діти не знаходять доступу до цілого ряду занять.

Нові увязнення на Україні

Навіть Дятлов у вязниці.

Московський дописувач „Дейли Телеграфу“ пише: На Україні переведено нові масові увязнення серед визначних членів компартії. Між ними увязнено основника комуністичної партії на Україні Дятлова, котрий визначився в часі здавлювання визвольного руху на Україні. Дятлов належав до тих українських комуністів, що були приклонниками автономії Радянської України. Дятлов знаний Галичанам з часів Союза визв. України як дуже завзятий большевик. Він м. і. переклав не зле Франкового „Мойсея“ на російську мову.

Чорноморський договір

З Лондону доносять: В Анґорі почалися переговори в справі заключення т. зв. чорноморського договору між Туреччиною, Болгарією, Грецією, Румунією й СССР. „Івнінґ Стандарт“ пише, що Туреччина домагається тепер права укріплення Дарданелів, котрого зреклася в 1923 р. Якби Україна мала що вивозити, то признання Туреччині такого права булоб для України дуже шкідливе. Але обідрана товаришами Україна не має вже що вивозити.

Удержавнення банків в Німеччині

В Берліні відбулася велика анкета в справі банків. Державний секретар Федер висказав думку, що треба подумати про удержавнення банків в Німеччині. Дир. Шахт заявив, що незабаром предложить урядови відповідні пляни.

Заліщики центр політичних сензацій

Вшехпольське „АБЦ“ доносить: Політичні круги з великою увагою слідять за побутом марш. Пілсудского в Заліщиках. Деякі санаційні часописи пишуть, що до Заліщик має приїхати мін. загран. справ Бек і шеф східного виділу в мін-ві загр. справ полк. Шетцель. Лодзькі санаційні часописи пишуть, що марш. Пілсудского мають відвідати в Заліщиках румунський премієр і совітський посол в Варшаві Антонов-Овсієнко. Побутом марш. Пілсудского в Заліщиках цікавиться теж англійська й американська преса, приписуючи йому політичне значіння. — Кілько правди в тих здогадах, не знати.

Анґлія і воєнні довги

Представник Анґлії сер Рос поїхав до Вашинґтону, щоби полагодити справу воєнних довгів на основі порозуміння в Льозанні. Супроти того, що $^9/_{10}$ німецьких відшкодовань счеркнено, Анґлія рішена заплатити Америці лише $^1/_{10}$ своїх зобовязань. Коли між Лондоном і Вашинґтоном дійде до згоди в тій справі, то Франція також згодиться на таку систему сплати.

Банкроцтво аристократичного роду

Договір купна на мисливськім розі.

З Лондону доносять: „Незабаром продаватимуть на ліцитації маєток старого аристократичного роду Пюзів. Той маєток, положений в околиці Оксфорду, має цікаву історію. Данський король Канут Великий (котрий мав за жінку українську княжну) подарував той маєток своєму англійському сторонникови Віліямови Пюзови разом з великим мисливським рогом, до котрого був прикріплений великий срібний перстень з витравіруванім актом даровизни. Той ріг з тим перстенем переходив разом з маєтком до кождого набувця і все на нім дотравіровувано імя нового пана маєтку. Цікаво, що останній посідач має назвиско подібне до першого посідача, таксамо односкладове і таксамо зачинається й кінчиться, іменно Паз. Анґлійські власти і суди все дуже шанували всьо, що має давнину за собою. Ніякого іншого писаного документу не мають посідачі згаданого маєтку кромі того рога й перстеня, бо ніхто ніколи не піддавав в сумнів тої памятки.

ЧИ ВИ сповнили свій народній обовязок і ОБЕЗПЕЧИЛИ свої будинки в $^1/_3$ ЧАСТИНІ В ТОВАРИСТВІ Взаїмних Обезпечень „ДНІСТЕР“? Ще ні? ЗРОБІТЬ ЦЕ НЕГАЙНО, БО 31. ЖОВТНЯ КІНЧИТЬСЯ РЕЧЕНЕЦЬ виповіджень у ПЗУВ на рік 1934.

ПРИЧИНИ КАТАСТРОФИ

Чому Українці помагали большевикам окупувати Україну*).

В статті п. з. Большевики й Україна в 1917—1920 рр. оповіли ми, як самі Українці помагали большевикам окупувати Україну. В отсій статті розглянемо причини такого поступування Українців.

Зачнемо від української інтеліґенції, яка найбільше завинила в тім, що большевики окупували Україну. Бо українська інтеліґенція не тільки не зорґанізувала оборони України перед большевиками, але — навпаки — помагала большевикам займати Україну. Помагала посередно і безпосередно. Посередно: через розклад завязків української армії. Безпосередно: через порозуміння з большевиками і навіть фізичну поміч їм.

Чомуж українська інтеліґенція помагала окупувати Україну?

Відповісти на се питання не трудно: Бо українська інтеліґенція на Вел. Україні була в 1917—1920 рр. майже поголовно соціялістична. Вона або вповні визнавала соціялізм або симпатизувала з соціялізмом.

Що українська інтеліґенція на Вел. Україні в 1917—1920 рр. була вся наставлена на соціялізм, свідчить наглядно хочби те, що майже всі українські партії тих часів називалися соціялістичними. Отже: соціял-демократи, соціялісти-революціонери, соціялісти-самостійники, соціялісти-федералісти, і т. д. Соціялізм став на Вел. Україні тоді прямо модою — до тої міри, що хто не визнавав соціялізму або хоч не симпатизував з ним, той стояв поза скобками українського громадянського життя.

Який жеж звязок між соціялізмом української інтеліґенції й її допомогою большевикам?

Як відомо головні теоретики соціялізму се Маркс і Енґельс. Та вони одночасно й головні теоретики комунізму. Вони видали „Комуністичний Маніфест“, „Евангеліє“ всіх соціялістів і зокрема комуністів. Се той міст, що лучить всі соціялістичні партії з собою, зокрема — з комуністичною партією. Також головний клич всіх соціялістичних партій: „Пролетарі всіх країн еднайтеся“! — мають соціялісти спільний з комуністичною партією.

Отже визнаючи соціялізм, українська інтеліґенція тимсамим стояла близько до комуністів-большевиків і в імя спільного партійного клича і спільних ідеалів лучилася з большевиками. Бож комунізм се льоґічна консеквенція соціялізму. Визнава-

*) Гл. статті в чч. 67 і 68 „Нової Зорі“: „В обличчі трагедії Вел. України“ і „Большевики й Україна в 1917—1920 рр.“.

ти соціялізм і поборювати комунізм — се одна з найбільших неконсеквенцій, які тільки можна собі уявити. І українська соціялістична інтеліґенція не тільки не поборювала комуністів-большевиків, але навіть лучилася з ними і помагала їм. Бо ставила вище соціялізм ніж Україну.

Що українська інтеліґенція на Вел. Україні ставила в часі, коли важилася доля України, вище соціялізм ніж Україну, наглядним доказом того є становище тої інтеліґенції в справі орґанізації української армії. Українська інтеліґенція, перенята соціялістичним антимілітаризмом, поставилася до справи української армії н е ґ а т и в н о.

Ось як характеризує українську інтеліґенцію під тим оглядом Д. Дорошенко в своїй „Історії України 1917—1923 рр.“ (т. І., ст. 343):

„Військо і військова служба ніколи не тішилася популярністю серед кругів української свідомої інтеліґенції. Вихована в опозиційному дусі супроти держави взагалі, вона у війську добачала головну основу й опору держави в гнобленню нею народа... Неґативне ставлення до „служби в москалях“, до „москалів“ червоною ниткою проходить через усю нову українську літературу від Котляревського до Винниченка. Не диво, що українська інтеліґенція, мріючи про вільну Україну у вільній Росії, ані не помишляла про творення свого українського війська в будуччині, вірячи, що в н о в і й с о ц і я л і с т и ч н і й д е р ж а в і війська взагалі не т р е б а, а що найбільше досить буде „народньої міліції“. Навіть про орґанізацію якоїсь збройної сили в цілях визвольної боротьби Українці в XIX. стол. ніколи не думали... Нічого подібного до сокільських або січових орґанізацій, як це повелося в Галичині, на російській Україні не було“.

Різкий вислів антимілітаристичних настроїв української соціялістичної інтеліґенції дав у самих початках орґанізації української армії оден з головних представників тої інтеліґенції В. Винниченко.

„Вже в самім початку руху, — читаємо далі в згаданій „Історії України“ Д. Дорошенка (т. І., ст. 351—352) — на третій день Укр. Нац. Конґресу, появилася в „Робітничій Газеті“ (ч. 7, з дня 8. IV. 1917.) стаття Винниченка, яка виразно показала, як дивляться крути, які заступав Винниченко, на орґанізацію війська. Стаття в и с м і ю в а л а „віру в баґнети“, попереджала, що „на кінчиках баґнетів можуть маяти не тільки червоні стяжки свободи, але й чорні пасма реакції, насильства, абсолютизму“... З н е у к р и т о ю з л і с т ю г л у з у в а л а стаття з пробудження історичної традиції: „Замиготіли в очах червоні жупани, кунтуші, запахло димом гармат, свіжою кровю, тнилим трупом. Бунчуки, булави, дипльомати, панідержавці. К р і п а к с п і ш и т ь н а ш л я х т и ч а п е р е в е р н у т и с ь, острогами дзеленьчати, нагаєм помахувати“.

„Кілька день пізніше — читаємо далі — Винниченко в тій самій „Робітничій Газеті“ (ч. 10 з 12. IV.) писав знов п р о т и т в о р е н н я у к р а ї н с ь к о ї а р м і ї: *„не своєї армії нам соціял-демократам і всім щирим демократам треба, а знищення всяких постійних армій. Не українську регулярну армію нам треба орґанізувати*, а всіх Українців-салдатів освідомити, згуртувати, орґанізувати, українізувати ті частини всеросійської армії, які складаються з Українців, виділити їх в окрему ґрупу, а ґрупу ту конструювати так, щоб це було українське народне військо, свідоме своїх народніх а не салдатських інтересів, щоб воно не було й не змогло ніколи бути силою в руках пануючих кляс, до якоїб нації вони не належали... Українська демократія повинна в сей час добре пильнувати. *Українського мілітаризму не було, не повинно його бути й далі*“.

Таке було становище до справи орґанізації української армії в 1917 р. головного представника української соціялістичної інтеліґенції В. Винниченка. Та не зважаючи на се, того самого Винниченка вибрано тодіж членом найвищого військового орґану України: Ґенерального Військового Комітету, котрий мав кермувати всім українським військовим рухом та переводити орґанізацію української збройної сили!...

В грудні 1917 р. Ґенеральним Секретарем військових справ України став соціялістичний публіцист М. Порш. Він і вніс до Укр. Центр. Ради законопроект про утворення н а р о д н ь о ї м і л і ц і ї. На основі того законопроекту дотеперішне військо мало бути **здемобілізоване** і після демобілізації **регулярне військо мало бути скасоване...**

Отсей законопроект прийшов на порядок нарад в Укр. Центральній Раді дня 16. січня 1918 р. — отже саме в часі, коли большевики своєю мілітарною силою загрозили вже самому Київу! Та не зважаючи на се, Укр. Центральна Рада законопроект той п р и й н я л а!...

Так українська соціялістична інтеліґенція не допустила до орґанізації української армії саме тоді, коли тої армії Україна дуже і дуже потребувала для оборони перед большевиками. Не допустила в ім'я соціялізму...

Та не тільки соціялізм української інтеліґенції робив неможливою поважну оборону України перед наступом на неї большевиків. Немало причинилося до того також п о л і т и ч н е р у с о ф і л ь с т в о української інтеліґенції.

Як виявлялося те політичне русофільство української інтеліґенції на Вел. Україні?

Воно виявлялося в інстинктовнім нахилі до спілки з Росією. Свідчить про се наглядно нерішуче становище Української Центральної Ради в справі проголошення державної незалежности України. Те нерішуче становище Української Центральної Ради видко в трьох перших її Універсалах. Його видно виразно також у становищах українських партій. Ось що пише про се Д. Дорошенко в згаданій уже „Історії України“ (т. І., ст. 260—263):

„Самостійність була нарешті проголошена. Так само як і проголошення Української Народньої Республики III. Універсалом вона явилась не результатом якогось попереднього руху, не як осягнення вже раніше постановленого домагання, а просто як неминуча політична комбінація, як в и м у ш е н и й о б с т а в и н а м и а к т! — „Керуюча в Ц. Раді партія укр. ес-ерів не крилася ані трохи з тим, що с а м о с т і й н і с т ь У к р а ї н и н е є д л я н е ї з д і й с н е н н я м я к о т о с ь і д е а л у, як про це марило покоління 1900-х років. Її орґан „Народня Воля“ раз-у-раз підкреслював, що Україна *примушена* оголосити себе самостійною державою — *проти свого бажання*. В статті „Фактична самостійність“ (ч. 186 з дня 2. січня 1918 р.) „Н. В.“ писала, що „У к р а ї н а п р о т и с в о ї х б а ж а н н і в і н а д і й о п и н и л а с я в с т а н і с а м о с т і й н о ї, в о ю ю ч о ї з м о с к о в с ь к о - ш е т р о ґ р а д с ь к и м п р а в и т е л ь с т в о м, д е р ж а в и... Життя п р и м у с и л о Республіку стати самостійною“. На слідуючий день (ч. 187 з дня 3. січня) з приводу випуску українських грошей „Н. Воля“ знова повторює, що „як і в других справах, так і в грошевій Україна була п р и м у ш е н а петроґрадським правительством стати на самостійний шлях“. В статті „Самостійність“ (ч. 1, з дня 16. січня 1918 р.) „Н. Воля“ аґрументує необхідність проголошення самостійности ріжними практичними міркуваннями, а головно небезпекою, що в разі реакції в Росії й Україна опиниться під тятаром тої реакції, — „не оголосити при такому положенні самостійности України означалоб поставити останню перед можливістю насильного звязку з завтрішньою деспотичною монархією“. Так „підготовляла“ ґазета українське громадянство до „неминучого“ проголошення самостійности України. Нарешті вже в самий день опублікування IV. Універсалу „Народня Воля“ писала, що „с а м о п о с о б і п р о г о л о ш е н н я с а м о с т і й н о с т и н е з а в л я л о с я о с т а н н ь о ю м е т о ю в і д р о д ж е н н я У к р а ї н и. Навпаки: *голе гасло самостійности не мало в собі нічого приваблюючого для справжніх соціялістів*, котрі вважають свої ідеали в найбільшому піднятті добробиту окремої людини та встановленні на всьому світі братерства. рівности й свободи. І коли під цей час наші соціялістичні партії знайшли потрібним поставити це гасло на чергу дня, то вони зробили так лише через те, що проголошення самостійности вимагали обставини“.

„Й друга по своїм значінні в Ц. Раді українська партія — соціяль-демократична теж не була самостійницькою. Один з найбільш видних укр. соц.-дем. діячів, військовий міністр М. Порш, докладаючи 19. січня на засіданні Малої Ради про заходи що до військової оборони Київа, доводив, що „п р о г о л о ш у в а т и с а м о с т і й н і с т ь щ е н е ч а с, а що треба вперед перевести в державі орґанізаційну роботу“. Коли ж проголошення самостійности стало на чергу дня, то „Робітнича Ґазета“ в статті: „Самостійність і „самостійники“ (19. січня 1918 р. ч. 222) писала: „Серед української демократії запановує думка про конечність проголошення Української Народньої Республики самостійною як вихід з утвореного тепер незалежними обставинами становища і як е д и н и й ш л я х д о с п р а в ж н ь о ї ф е д е р а ц і ї“... — „Укр. ес-ефи на своїх зборах в половині січня ухвалили відстоювати самостійність УНР. „Хоч партія соц.-федералістів і далі стоїть н а з а с а д і ф е д е р а л і з м у, але цю засаду вона вважає уже дальшим етапом, а при теперішніх обставинах признає потрібним утворення незалежної української держави. Ч е р е з с а м о с т і й н і с т ь д о ф е д е р а ц і ї — є тепер ґаслом партії“. („Нар. Воля“, 1918 ч. 3). „Вже після проголошення самостійности — читаємо далі в цитованій книжці — перебуваючи в Житомирі підчас залишення Ц. Радою Київа, М. Грушевський в статті „Українська самостійність і її історична необхідність“ вважав потрібним доводити, що проголошення було викликане потребою заключення мира, по требою „більш рішучої політики в боротьбі з походом Великоросії на Україну“ і нарешті — необхідністю „повної свободи в упорядкованні соціяльних, економічних і фінансових справ України“. Але самостійність — це лиш е т а п д о ф е д е р а ц і ї, і ф е д е р а л і с т и ч н а т р а д и ц і я н а д а л і з а л и ш а є т ь с я „ п р о в і д н о ю і д е є ю н а ш о ґ о н а ц і о н а л ь н о - п о л і т и ч н о ґ о ж и т т я“ (Нар. Волі, 1918, ч. 21 (Житомир, 2. III. 1918).

„Трудно, здається, знайти в новій історії приклад, щоб провідники якого небудь народа в т а к и й с п о с і б оцінювали акт проголошення державної самостійности своєї країни...“ — каже проф. Д. Дорошенко.

І дійсно — трудно.

Такі були причини, чому українська інтеліґенція не тільки не зорґанізувала оборони України перед новим посяганням на неї большевицької Москви, але — навпаки — сама помагала московським большевикам окуповати Україну.

Що торкається українського селянства, то большевики взяли його головно на „з е м е л ь к у“, якої українське селянство так дуже прагнуло. Вони обіцяли українському селянству дати йому в с ю землю на Україні на виключну власність і на віки закріпити її за ним.

Та занявши Україну при помочи головно українських селян (повстанців), большевики не тільки не дали їм обіцяної землі, але — навпаки — відібрали їм і ту, яку українські селяни мали. А їх самих поробили кріпаками...

Зберім до купи все, що сказано вище. Отже чому Українці помагали большевикам окуповати Україну? Вони помагали їм (все одно: свідомо чи несвідомо) тому, бо були: 1) с о ц і я л і с т а м и, що ставили вище соціялізм ніж Україну і почувалися ідеольоґічно близькими до большевиків; 2) п о л і т и ч н и м и р у с с о ф і л а м и, що ніяк не могли погодитися в душі з відірванням України від Росії і, навіть примушені проголосити самостійність України, таки мріяли про федерацію з Росією; 3) л е ґ к о в і р н и м и, що повірили большевицьким обіцянкам, що большевики віддадуть всю землю українським селянам і взагалі заведуть на Україні „рай“.

Сіонізм має нову екзекутиву

В Празі скінчився бурливий 18-ий конґрес сіоністів. Головою орґанізації вибраний Наум Соколов. До екзекутиви з осідком в Лондоні увійшли: Проф. Бродецкий, Льокер і др Якобсон, до екзекутиви в Єрусалимі: Давид бен Ґуріон, Мойсей Черток, Елизар Каплан, Іссак Ґрінбавм і др Артур Рупін. Крім того вибраний до екзекутиви Ліпский, котрий на разі остає в Америці. Др Вайцман одержав провід в кольонізації німецьких Жидів у Палестині. Під оглядом політичним склад екзекутиви такий: 4 „загальні“ сіоністи, 4 з робітничої фракції, оден радикальний сіоніст. Поза екзекутивою остали ревізіоністи, ґрупа Мізрахі і ґрупа „Б“ загальних сіоністів. Перевагу в екзекутиві мають ліві чинники. Причини того ми вже пояснювали в „Новій Зорі“.

Евангелики між собою

Пишуть нам: З великої любови „Божих дітей“, як то самі себе евангелики називають, повстала тепер велика ненависть і то не між самими лише дітьми, але і в самім проводі, це є між укр. еванг. пастором В. Федевим а його рідним зятем, тепер канд. на суперінтендента себто евангелицького епископа, пастором Николою Жураковським. Щоб себе успішніше поборювати, перший видає еванг. місячник „Віра і Наука“, а другий „Сіяч“. На сторінках цих місячників витворилася остра полеміка обох провідників-реформаторів, „ідучих (як самі про себе пишуть), з вірою служення рідному народові сіяти ідею життєздатности людства: любов Бога і ближнього“. Полеміка витворилася на тлі злуки з польським еванг. костелом та усамостійнення укр. еванг. реф. Церкви в Польщі.

П. Жураковський у своїм органі „Сіяч“ ч. 7. з липня ц. р. в статті п. з. „Остаточний крок в творенню Української евангельської Реформованої Церкви“ подає:

„Ухвала: „Синод по вислуханню предложення Консисторії в справі ев. реформованого руху серед Українців, і в наслідок ухвали конференції гуртом духовних Ев.-Реформованої Церкви в Польщі, маючи на взгляді добро і повагу ев.-реформованого руху серед Українців — ухвалює: І. Покликати на внесок українських делегатів іменем Синоду, на керманича місії згаданого руху пастора професора Василя Кузіва в характері Суперінтендента Укр. Ев. Реф. Церкви. II. Завізвати Виконавчий і Місійний Заряд СУЄРГ до опрацьовання проекту статуту Української Ев. Реформованої Церкви, — згідно з 11. пунктом акцесу СУЄРГ до Ев. Реформованої Церкви в Польщі. Отся ухвала є впровадженням в життя і реалізацією другого пункту акцесу, а іменно утворення самостійної Української Ев. Реформованої Церкви в Польщі. Принято на Синоді Ев. Реформованої Церкви в Польщі у Варшаві дня 12. червня 1933. року. Голова Синоду: А. Каршо-Седлевскі. За згідність свідчить 19. червня 1933. секретар Консисторії: С. Бреч. (Печатка Консисторії)“.

На цю ухвалу пастор В. Федів у своїм місячнику „Віра і Наука“ ч. 2. за липень ц. р. квестіонуючи та сумніваючись у факт заіснування самостійности пише:

„Не хочу квестіонувати ні розвитку Союза ні числа рукоположених духовних ні числа громад ні членства в зорганізованих трьох окружних парохіях (а про що говориться в коментарі) (!), бо не знаю умовин ні точок на яких СУЄРГ., відлучившись від А. і Г. Церкви зробив акцес до польської Реф. Церкви. Одначе текст ухвали, поданий у Сіячи, поминувши несмачний та наївненький коментар в про- і епільозі, не вказує ще на дефінітивну реалізацію самостійної Української Реформованої Церкви в Польщі. А це тому, бо правне заістнування залежить від деяких передумов, як виходило із тенору синодального акту з 12. червня 1933. Дальше видиться, що делікатною справою є уложення такого статуту — бо синод завізвав до опрацьовання проекту того, котрого прийняття, оскільки не помиляюсь, зависиме буде від церковної Влади у Варшаві, а затвердження від Міністерства Культу і Освіти. Інших трудностей, як заложення Консисторії і т. п. не торкаємо, вони на дальшому пляні. Хочемо однак вірити, що скоро інтенції контрагентів є чисті і по божому переведені, що і все проче дасться з часом позитивно поладнати, — а тоді щойно акт 12. червня набере правного значіння і сили і аж тоді можна буде говорити про самостійну укр. еванг. реф. церкву“.

Застановляючись над тим, чи можливе признання самостійности і то в додатку самостійности для української ев. реф. Церкви в Польщі, придивімся іншим польським церквам в Польщі, — в якім темпі вони розвиваються і в яких сбставинах? В Польщі є Польскі Косцюл Народови, який має вже за собою 11 літ істнування. Той Польський Народовий Костел, як подає у своїм органі „Польска Одродзона“ ч. 7. з 1930. р., вже тоді мав він 63 парохії, з заподанням місцевостей. Переглядаючи розвій того костела в 13-тім числі „Польска Одродзона“ з 1. липня 1929. року (отже в 7. році свойого істнування) у вступній статті читаємо:

„Za sobą zostawiliśmy kilka lat pracy, walk i cierpień. Wszystko to czynimy dla Polski, Narodu Polskiego. Wywalczyliśmy sobie. t zn. Kościołowi Narodowemu i Ojczyźnie, nie prawo jakiegoś asylu, opartego na przywilejach łaski szlacheckiej ale prawo obywatelstwa. Droga nasza ku temu wiodła poprzez sądy, kryminały i bagnety. — tam była nasza Golgota i Zmartwychwstanie. Niektórzy łudzili się, że na mocy art. 111. Konstytucji Rzeczypospolitej — Rządy Państwa naszego nas zalegalizują, wcielą nas w poczet istniejących już. według prawa dzisiejszego, wyznań czy systemów religijnych i obdarzeni zostaniemy pewnego rodzaju kompetencjami. Nie łudźmy się więc, może nadejdzie chwila, że zbytecznym będzie dla nas taki awans. Ale spełniajmy wiernie naszą misję“.

Коли порівнуємо розвій обох церков, то є Укр. Ев. Реф. Церкви і польського Костела Народового, то насувається питання: чи се можливо, щоб заслужені Поляки у своїй державі, за сім літ свойого істнування не могли удостоїтися признання самостійности для свойого польського костела, а натомість Українці за час 8 місяців свойого прилучення до польського ев. реф. костела у Варшаві — дістали самостійну українську еванг. реф. Церкву? А коли так є, то нехай буде кождому ясно, в чийому інтересі ширіться евангелизм серед українського народу...

Касують університетські катедри

у Львові і Кракові.

Польська преса доносить: Кружляють вісти, що мін-во освіти носиться з думкою зліквідування отсих катедр: на львівськім університеті катедри математики проф. Рузевіча, англістики проф. Тарнавського (ендек), клясичної фільольогії проф. Ганшиньца й історії мистецтва проф. Козіцкого. На львівській політехніці мають звинути загальний виділ і кілька інших катедр. Щодо катедр у краківськім університеті, то мін-во освіти звернулося з запитом про думку університету щодо звинення отсих катедр: політичної економії (проф. Гайдель), катедри судової медицини і хірургії, катедри стислої фільософії, картографії, зоольогії, історії культури і катедри мистецтва.

Присилайте передплату!

Просимо перед закупном оглядати наші оригінальні моделі і переконатися про якість і ціну товарів. Найбільша

ФУТРА -- БЕРНФЕЛЬД

кушнірська робітня

Продажа хвилево на першому поверсі.

Львів, Легіонів ч. 7.

Зїзд істориків

Звіт в НТШ.

2) Проф. Кордуба говорив дальше: Дискусія над рефератом проф. Бідльо була особливо жива. Мабуть до ще живішої дискусії булаб довела проблема матеріялістичної концепції в історії, котру мав опрокидувати норвежський учений Кайльгавз з м. Осльо, одначе він не приїхав. З другої знов сторони не приїхав і головний оборонець тої концепції большевик Бухарін. Взагалі позиція большевиків була мінорна, вони були все в дефензиві. В центрі інтересу зїзду були з природи річи польські справи. Домінувала мова французька, на другім місци німецька й італійська, англійської вживали майже виключно Англосакси. Вкінці проф. Кордуба подав заголовки українських рефератів. Він сам виголосив реферат про початки української нації. Погляди його знані вже нашій читаючій публиці, бо з того приводу була свого часу довше триваюча дискусія в українській пресі, м. ін. також в „Новій Зорі“.

Д-р Пастернак, директор Музеїв НТШ, був на зїзді як археольог. Він представив коротко, які були реферати з области археольогії та преісторії та яке вони викликували заінтересування. Він сам мав реферат про унятицьку культуру на західно-українських землях.

Проф. Чубатий представив свої загальні помічення. На таких зїздах дуже вказане добре знати французьку мову й не зголошувати спеціяльних тем, тільки теми з більше загальними проблемами. Кромі того вказано приїздити з напечатаним в чужих мовах змістом своїх рефератів, чого ми не вспіли зробити. Він сам виголосив реферат про предмет історії українського права, котрий перейшов з успіхом. А-таки нашого малороса „евразійця“ Савицького не трудно було відперти.

О. д-р Скрутень ЧСВВ: Я думаю, що тут не місце говорити про свої реферати, бо вони будуть випечатані. Тому скажу дещо про те, чого інші не можуть сказати, бо я оден з наших учасників поїхав ще з Варшави до Кракова, де уряджено цікаві приняття для учасників зїзду. В Ченстохові прийшлося трохи довше ждати на поїзд і там можна було почути деякі інтересні уваги між учасниками. Большевики не вислали на зїзд визначніших учених зі своєї території з виїмком двох і ніхто з них не володів як слід ніякою чужою мовою. А се не тільки важна, але просто конечна річ. Нпр. деякі польські учені володіють навіть пятьма чужими мовами, так, як своєю рідною. Про се не повинні забувати наші адепти на вчених. Друга річ, яку треба мати на увазі на таких зїздах, се: не держатися „між собою“, а просто пхатися між чужих, представлятися, хто ми, які інституції заступаємо, робити знакомства і т. п. Я з пп. П. і З. пішов до рос. історика Державіна й запитав його, чому на зїзді нема нікого з Великої України? Де заступлений Київ? Де наша Академія Наук?... Державін відповів, що „не було кого вислати“. На нашу замітку, що прецінь є ще проф. Грушевський, Державін відповів, що проф. Грушевський осліп. Ми почали його розпитувати про поодиноких наших учених, що там з ними діється. Він стереотипно відповідав: „Живйот, жалування получает“. Та про деяких не міг навіть того сказати... Відтак большевики запросили м. і. мене на равт, який давали в своїм загр. представництві. Розуміється, я відмовився і подав причину: відносини, які там запанували.

(Далі буде).

ВІДНОВА

Архикатедральної церкви св. Юра.

Дня 7 с. м. відбулося у Львові інформування преси в катедрі св. Юра. Консерватори та інжиніри представили представникам української національної преси („Діло“, „Новий Час“, „Нова Зоря“, „Мета“, „Свобода“, „Наш Клич“ і ін.) стан археольоґічних розкопок і віднови храму св. Юра. Внутрі церкви св. Юра кипить робота. Вставляють нову долівку з ясних камяних плит. Д-р В. Січинський, доцент історії мистецтва в Українськім Педаґоґічнім Інституті в Празі, представив коротко історію трьох церков на святоюрській горі. Серед пралісів повстав на святоюрській горі в 1280 р. деревляний монастир з букового дерева. Його спалив в 1340 р. польський король Казимир, коли заняв Львів. В XIV ст. в 1363 зачали будувати тут мурована церкву. Будова її тривала до 1437 р. Як виглядала ся церква, невідомо. Є тільки цікава згадка Зіморовича з XVII ст., що первісний святоюрський монастир був подібний до вірменської катедри у Львові. Вірменська катедра побудована також в XIV ст. у візантійськім стилі будівничим зі Шлеська, має 3 нави. В 1743 розібрали церкву св. Юра, бо була за мала й тісна. В 1744 заложено угольний камінь під новий храм, що стоїть до сьогодня. Зачав будову архітект Меретіні (Меретин), правдоподібно Італієць. Вихований у традиціях ренесансу, побудував катедру вже в стилі рококо. Сей архітект був також в полудневій Німеччині, бо бачимо впливи полудне-во-німецького мистецтва. По смерти Меретінія в 1759 році будову докінчив інж. Фессінґер. Підчас будови митрополити Атанасій і Леонтій Шептицькі вимагали деяких змін. Первісний проект храму св. Юра є в Національнім Музею. Заложення сеї будови узгляднювало зразу вимоги східного обряду. Мали бути бані над входом і престолом. Одначе в 1759 р. змінено сей плян на зразок західноевропейських будівель. Виставлено храм в стилі рококо в зразках близьких до німецького, під впливом італійських, французьких і голяндських зразків. З 1770 р. походять прикраси. Зовнішні деталі зроблені в традиціях ренесансу. Внутрішні деталі виконав інж. Фессінґер, другорядний архітект. Меретіні був першорядним архітектом. Всі його роботи, особливо головна баня, виконані дуже точно. В 1770 р. зроблено іконостас.

Відтак д-р Я. Пастернак, директор Музею НТШ, представив вислід своїх археольоґічних дослідів, які він перевів на терені храму з рамени митропол. консерваторської комісії. По знятті долівки показалося, що первісний св. Юр був обернений входом до Городецької вулиці. Престіл був там, де тепер вхід. Знайдено останок фрески з кінця XV-го або початку XVI ст., але той останок за малий, щоби сказати, що він представляв. По обох боках знайдено фундаменти бічних нав. Цікаве наверствування терену. Старий деревляний монастир спалив в 1340 р. польський король Казимир. На самім споді знайдено верству спаленого дерева, видно виразно деревляні вуглики. Фундамент старого храму мав насип на 70 цм. В нім найдено богато людських костей з невідомих причин мур був дуже грубий. Долівка старого Юра місцями вимощувана жовтою глиною (лесом), як мажуть у нас тік. Розкопки під св. Юром почав переводити д-р Пастернак ще в червні 1932 р. Старий храм був далеко коротший, тісніший і вузший. Нема в нім слідів катакомб. Від половини теперішнього храму є скала, твердий пісківець. Поза старою церквою у віддалі 2—2 і пів м. спадала стрімко скала. Пізніше в XVIII ст. насипано богато цегли, черепя і т. д. Найдено частину нагробної плити з кінця XV ст. В підземній крипті найдено богато домовин. М. і. домовину з останками ігумена лаврівського монастиря Никифора Шептицького, що помер у Львові 5. VI. 1776 р. Надпис на домовині латинський. Збереглися останки церковних риз і кости. Відкрито гробовець кардинала С. Сембратовича. В бічній крипті є 5 домовин з останками незнаних осіб. Є також мала домовина з останками малої дитини. Сухий воздух у крипті законсервував домовини й останки костей і одягів перед повним розкладом. При вході до крипти кільканацять черепів мужчин і жінок. Над ними буде робити поміри д-р І. Раковський.

(Далі буде).

Вісти з „Р. Школи“

На засіданні повної Головної Управи Рідної Школи дня 2. вересня ухвалено такі постанови:

1) *Звичайний Загальний Зїзд Рідної Школи відбудеться невідклично 25. грудня 1933.* Повідомляючи про се всі наші організації, звертаємо їх увагу на обовязок — точно виповнити й переслати Головній Управі РШ. до 20. вересня 1933 *звіти з діяльности* Кружка РШ. і Пов. Союзів Кр. РШ. за час від 1. вересня 1932. до 31. серпня 1933. На Загальних Зборах Кружків РШ., які мають відбутися — без огляду на те, чи се будуть збори вже діяльних, чи щойно уконституованих Кружків РШ. треба вибирати відпоручників на Загальний Зїзд. Пригадуємо постанову статуту, що на кожних 50 членів припадає один відпоручник. Понад 25 членів останньої пятьдесятки числиться за повну пятьдесятку. Один Кружок може мати найбільше 15 відпоручників, а кожний Кружок має мати бодай одного.

2) Щоб до голосу в Рідній Школі не приходили одиниці, яких духове наставлення противне діяльности Рідної Школи, як установи, що стоїть на засадах національного виховання, взиваємо Повітові Союзи Кружків РШ., зґл. Повітові Кружки РШ. відтепер *совісно перевірювати списки зголошених кандидатів на членів* у поодиноких Кружках РШ. даної области й надсилати ті списки Головній Управі до затвердження зі своїми внесками.

3. З огляду на прямо безвихідне фінансове положення Рідної Школи по причині поширеного обсягу її діяльности, взиваються всі Кружки РШ., щоби в першу чергу: а) прийшли своїй централі з допомогою, висилаючи всю призбирану і хвилево непотрібну готівку; б) б) подбали, щоб ради громадські вставляли у свої громадські прелімінарі відповідні суми на потреби Рідної Школи й доложили всіх заходів, щоб дотична ухвала громадської влади вдержалася; в) подбали, щоби місцеві кооперативи й Пов. Союзи Кооператив складали на потреби РШ. постійні — процентові й одноразові датки; г) подбали, щоб українське громадянство старалося всіми засобами збільшити фонди на удержання шкіл Р. Ш. як не поважними датками, то масовістю жертв. — 4) Звертаємо увагу, що місяць жовтень се місяць традиційної *осінної збірки* на потреби Рідної Школи. В тій справі видала Головна Управа окремий обіжник-поучення, який одержать на днях всі Кружки РШ. і Пов. Союзи Кружків, зґл. Пов. Кружки РШ. на свої адреси. Покищо Пов. Кружки й Пов. Союзи Кружків РШ. в місці осідку Староства внесуть негайно прохання о дозвіл на переведення такої збірки в цілому дотичному повіті. — 5) Пригадуємо, що в жовтні припадає ювилей основання Рідної Школи. Всі Кружки РШ., всі українські організації й установи та все громадянство повинні цей місяць особливо відмітити коли не імпрезами, то бодай відчитами.

ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ.

Де за богато блиску сонця, там легко набути біль голови. — З афоризмів фон Стефана, організатора німецьких почт.

ОСИП НАЗАРУК

ПАЛАТА ДОЖІВ

Враження і думки з дороги.

Антиколеґія або Ждальня Послів.

6) Через двері положені напроти дверей, котрими вступалося до Салі Чотирох Дверей, входиться до салі т. зв. Антиколеґії. Се невелика, але вся різьблена й золотиста почекальня для чужих послів. Має лише два вузенькі вікна. Мабуть на цілій кулі земній нема подібної почекальні, від її входових дверей почавши. Тут пишаються алеґоричні подоби Вимови й Сторожкости, таких потрібних кождому послови. І — се вже очевидна іронія, хоч може зразу не було се іронією — алеґорична подоба „Легкости Вислухання“. Річ у тім, що посли навіть наймогутніших держав жалувалися, що влада Венеції, визначивши їм годину приняття, каже їм тут опісля ще довго ждати заки їх дійсно прийме.

З р. 1680 маємо інтересний звіт в книжці Сен-Дісдієра про те, як дотепно відповідала венецька влада тим чужим послам, котрі жалувалися на надто довге чекання. А саме з огляду на стрімкі сходи світла Сіньорія мусить чужим послам дати час потрібний на те, аби знов прийшли до правильного віддиху і зібрали думки!... Мовляв, раз лучилося таке, що посол Еспанії вбіг просто на авдієнцію ну й показалося, що він перед маєстатом дожі ізза недостачі віддиху не міг говорити...

Та жарт жартом, але здається ніякий посол ніколи не жалувався, коли йому сказав ждати коронований монарх: се один з численних доказів, що правдивий респект перед владою виховує в цілім світі тільки монархічна влада. Та вона власне рідко коли надуживає точности. І тому не потребує викручуватися дотепами.

А згадана вище алеґорія „Легкости вислухання“ се гарна жінка з колесом.

Та правду сказавши, нудитися тут, у сій кімнаті, ніякий освічений посол не міг, бо мав на що дивитися, тільки освіту мусів мати клясичну, бо інакше виглядав приблизно так як вовк замкнений в кругольни, де його тільки дразнять круглі і кулі. Боюся, чи незабаром не будуть власне так виглядати майже всі европейські інтеліґенти, бо скрізь по школах щораз більше обмежують жерела клясичної освіти та весь в той спосіб „заощаджений час“ присвячують одичінню молоді в формі фиркання ногами й розбивання собі зубів. Я розуміється не виступаю проти фізичного виховання, але все повинно мати свою міру, бо інакше „повиховуємо“ щось таке, що будемо того самі стидатися й боятися, а культура Европи так нестримно покотиться вниз як віз з бараболями, котрих уже в пропасти ніхто не позбирає.

Саля Антиколеґії, звана також почекальнею послів, повна клясичних мотивів, головно мітольоґічних. Є й релігійні, зі св. Письма: Яков вертає з Канаану. Та не вони переважають. Переважає клясична мітольоґія. Передовсім впадає в очи дуже гарна картина кисти Якова Тінторетта, на котрій є тільки три особи: богиня краси Венус, коло бедр муслином закрита, летить розпостерта над морем, обличча її не видно, лиш чоло й ніс, на волоссі незначний діядем, правою рукою держить діядем з зір над головою Аріядни (котра тут має символізувати Венецію), а лівою провадить руку Аріядни до руки молодого бога вина Вакха. Всі три постаті нагі, але прилично закриті. Кольорит на сій картині такий живий і роскішний, що хто дивиться на неї, той забуває невзгодини життя. Про Вакха й Аріядну пише Сімонс так: „Богато з моїх читачів, котрі бачили сю картину згодяться, що коли се не найлучша, то найпрелесніша зі всіх істнуючих на світі картин, мальованих олійними красками. В Тінторетті мусіло ще жити щось з дару творення мітів і воно натхнуло його передати грецьку леґен-

З Закарпаття

ОО. Єзуїти в ужгородській епархії.

Вже нераз доводилося нам писати про розвій реліґійного життя на Прикарпатській Україні. Воно дуже ускладнене і приковує до себе увагу не тільки Ап. Столиці та місцевої церковної влади, але інтересується ним і чехословацька політика і православна пропаґанда.

Сьогодня подаємо деякі реліґійні відомости з Закарпаття без коментаря, бо вони ясні самі собою.

В липні с. р. відбулося засідання гр.-кат. консисторії в Ужгороді. На ньому Преосв. Александер Стойка підніс важніші події з життя ужгородської епархії. Владика підчеркнув як дуже відрадний момент в житті Прик. Руси, що між гр.-католиками не тільки припинилися апостазії в сторону православя, але що навіть підступно заманені в сіти схизми вірники вертають назад на лоно катол. Церкви. А діється це завдяки збудженій чуйности духовенства, яке дбає в першій мірі про підйом власного духа, чого доказом хочби й реколєкції священиків, які відбулися в Ужгороді під проводом ОО. Василіян. — Великий вплив на поглиблення віри в народі мають місії переводжені в ріжних сторонах краю ОО. Василіянами і Редемптористами. — Після сього Преосв. Стойка подав свому духовенству до відома, що ОО. Єзуїти східного обряду переселюються на Закарпаття.

„Накінець залишив я — говорив Владика — одну подію, яка має в історії нашої Епархії велике значіння. За згодою Всч. Капітули, дав я свою архієрейську згоду на це, щоби Товариство Ісусове — Соціетас Єзу — нашого східного обряду, се є заслужені сини св. Ігнатія Льойолі, водворилися на території нашої епархії і щоби в Мукачеві оснували інтернат для виховання нашої молоді й будучої інтеліґенції нашого народу. Ті Єзуїти вернулися до нас, які за панування Йосифа II. були прогнані з нашої епархії... А Його Ексц. Монс. Петро Чіріячі, архіеп. і нас Русинів особливо люблячий, високозаслужений Ап. Нунцій в Празі, писав нам дня 15. квітня 1933 слідуюче: „...Хоч там (на Закарпатті) вже находяться монахи інших чинів, як пр. Василіяни, які знаменито заслужилися в тамтих сторонах для католицької справи, однак жниво таке велике, а намагання ворогів катол. Церкви такі інтензивні, що з нашої сторони доконче потрібно далеко більше робітників. Цеж прецінь відома річ, що законники Товариства Ісусового, найпригідніші до сього рода трудів, а передовсім для клиру й для так зв. світської інтеліґенції, сеї фундаментальної основи акції для Церкви — вони вповні провіденціяльні“[1]).

При кінці Преосв. Стойка звернув ще увагу на сумний стан церковних шкіл на Прикарпатті та на успіхи місії о. А. Хири між руськими еміґрантами у Франції.

Рівночасно звідомляють нас, що праці звязані з отворенням інтернату ОО. Єзуїтів ідуть у прискореному темпі, щоби в найблищому часі можна було займитися вихованням молоді. Провід інтернату буде правдоподібно відданий в руки французького Єзуїта, о. Буржоа, який довший час перебував у Польщі і досить добре опанував російську мову. Він вже два рази зїздив на Закарпаття на оглядини терену. Певна річ, що властивим вихованням руської молоді займуться словацькі ОО. Єзуїти сх. обряду, до їх провінції буде належати і новопостроєний монастир в Мукачеві. Вони займуться й іншими працями на реліґійному полі. Не виключене, що вразі потреби, з розширенням місійного терену, будуть завізвані на Закарпаття і польські ОО. Єзуїти, вже заправлені до унійної праці на північно-східних землях Польщі. Широко розгалужений, сцентралізований єзуїтський Орден має можність засилювати членами одної провінції — другі, слабше обсаджені провінції.

К. П.

[1]) „Душпастир“, урядовий і духовний орґан епархії мукачевської і пряшевської. Ч. 7—8. Ужгород-Пряшів, 1933.

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“? Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/I. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

ЕНЦИКЛІКИ РИМСЬКИХ ПАПІВ

особливо Льва XIII. про державу й її відношення до Церкви.

2) В три роки пізніше дня 29 липня 1881 р. з приводу замордування російського царя Олександра II. проголосив Папа Лев XIII. енцикліку „Діютурнум іллюд“ про державну владу. Та енцикліка се по правді „маґна харта“ державної мудрости. В ній Папа рішучо й серіозно поучує пануючих і народи про християнські основи державної влади, про її конечність, початок і право приказувати. З тою Енциклікою вяжеться безпосередно енцикліка „Іммортале Деї“ з 19 грудня 1885 про християнське уладження держав. Обі ті енцикліки оден французький державний муж слушно назвав „Кодекс християнської політики“ (Code de politique chrétienne), який кождий політик повинен і мусить передумати й перестудіювати, коли хоче, мати назву політика, а не політичного дилетанта. Що тут говорити про наших доморослих політиків-анальфабетів, які не лиш таких річей не читають, але ними просто помітують або може й не знають, що таке щось існує!

В енцикліці „Іммортале Деї“ розвиває Папа думки про конечність і початок державної влади, про ріжні форми держав, про модерні погляди на держави й як належить до них відноситися, як також про взаємини між Церквою та державою.

У звязи з тими енцикліками стоїть енцикліка тогож Папи „Сапієнціе хрістіяне“, проголошена 10. січня 1890 р. про обовязки горожан. Папа зазначує з натиском, що оздоровлення державного життя залежить суттєво від відновн християнських почувань, відновн реліґійного життя. Напоминає всіх до любови Церкви й батьківщини. Підчеркує авторитет державної влади й послух для законів. Та заразом з повною рішучістю зазначує, що влада, яка видає несправедливі закони, сама себе підкопує та що несправедливі закони не можуть обовязувати до послуху. Від горожан вимагає Папа рішучо, щоб активно брали участь у всіх державних справах та головно подбали про християнські школи.

Дальше йдуть енцикліки про поодинокі питання, які вяжуться з державою, політикою і законодавством. З

ду, повну такого острого й живого чувства прекрасного...“

Крім сеї є ще три інші картини Тінторетта: кузьня Вулькана, Меркурій з Ґраціями (одна з них робить вражіння християнської святої), Мінерва проганяє Марса.

Зберігся дуже інтересний документ, лист автора тих чотирох праць з проханням, щоб йому за них заплатили. Лист той цікавий особливо твердженням Тінторетта, що теми до тих чотирох картин приписали йому панове з Ради Десятьох. Кінець кінців се річ можлива, але дуже неправдоподібна, бо Тінторетто належав до тих мистців, що не терплять ніяких „приписувань“ і весь зміст тих картин вказує на те, що ледви чи панам зі страшної Ради Десятьох могли бути в голові такі теми. Хіба що Тінторетто наперед сам їм ті теми піддав і потому вони йому їх „приписали“. Опісляж він, щоби скорше видобути свою належитість, уважав вказаним покликатися на Раду Десятьох, котрої імя жахом проймало не тільки звичайних людей, але й найвисших урядників, не виключаючи тих, що асиґнували гроші.

А кілько тих грошей мав дістати Тінторетто за ті чотири картини? Двіста дукатів, то значить по 50 дукатів за картину. Коли ті гроші порівнати з сумою виданою на будову висше описаних сходів і то в перших роках їх будови, то гонорару Тінторетта за ті праці не можна назвати високим. І ще цікава річ, що той гонорар устійнювали покликані в тій ціли два річознавці: Павло Веронезе і Пальма. З того виходить, що або був спір між Тінтореттом і правительством Венеції в справі того гонорару, або такий був тоді звичай. Коли то був звичай, то був розумний звичай, бо увільняв мистців, звичайно людей дуже чутких і дразливих, від надзвичайно неприємної для них річи: говорити про заплату за свою роботу з людьми, котрі звичайно не мають найменшого поняття про скількість праці, яку мистець мусів вложити в підготовку й у виконання свого твору.

І ще є в тій салі оден з найголосніших творів европейського малярства: Схоплення Европи кисти Павла Веронеза. Се той сам твір, котрий Наполеон вимовив собі як добичу при підписуванні мира в Кампоформіо. Отже той образ вивезено в Париж, опісля назад привезено, кілька разів його реставровано, аж вкінці він утратив свою славну свіжість красок. Той образ так свого часу подобався, що сам його творець і його ученики робили з нього добрі копії, які сегодня є в музеях у Римі, Відні, Дрезні й Лондоні. Рід Контаріні, котрий свого часу був в посіданні того образу, не хотів його продати навіть за дуже велику суму. Вкінці оден з Контаріні подарував його на початку 18 століття Венеції, уважаючи той образ такою дорогоцінністю, що тільки держава може його відповідно берегти.

Не знаю, як виглядав той славний образ заки утратив свіжість своїх красок. Та признаюся, що він мені менше сподобався ніж висше описані картини Тінторетта в тій самій салі. Та ціла Европа, одягнена як дама з часів автора того образу, той репрезентативний бик, що лиже її чемно в ногу, — ні, смак очевидно зміняється, бодай мені все те не конче до смаку.

Все йде, все минає. Навіть венецька мітольоґія в Венеції. Минає всяка діяльність і всяка творчість людська, з виїмком одної, а саме тої, що сперта на глупоті. Та очевидно вічна. Старинні Греки говорили, що навіть боги безуспішно борються з нею. Сі рефлексії викликав у мені перегляд пачки преси одного 40-міліонового народу, яку я щойно відложив, перервавши свій опис.

В почекальні послів збереглися ще старі деревляні двері та старі засуви й замки в них... Я дотикав їх пальцями, признаюся — з якимсь дивним дрожанням мовби я дотикав таємниці століть...

(Далі буде).

приводу золотого ювилею священства в 1888 р. Лев XIII проголосив, як каже М. Шпан*), житеписець Льва XIII, в дуже торжественній формі, з висловом дивного спокою та зрілости, енцикліку „Лібертас“ про горожанську свободу. В ній ставить границю, де стикаються авторитет і закон, відкидає жадання безграничної свободи, власти во самоволі, бо се противиться добру суспільностей і їх етичним цінностям.

Велику вагу мають також енцикліки того Папи „Арканум Дівіне Сапієнціе“ з 10 лютого 1880 р. про подружжа й родину; „Гуманум ґенус“ з 20 квітня 1884, про тайні товариства й організації масонерії і їх шкідливий вплив на державне життя; „Ексеунте ям анно“ з 31 грудня 1883 р. і „Оффіціо санктіссімо“ з 22 грудня 1884 р. до баварських епископів про школу й виховання клиру; не менше листи і промови тогож Папи до бельґійських, французьких і американських епископів і католиків в питанню про т. зв. „невтральні школи“; вкінці енцикліка Пія X. „Ацербо німіс“ з 15 квітня 1905 року про науку релігії в школах.

В дуже важних питаннях про становище католиків горожан до державної форми правління і зміни конституції великої ваги є мало знані енцикліки Льва XIII „Інтер гравіссімас“ з 16 лютого 1892 р. і „Магна анімі нострі“ з 3 мая 1892 р. Обі вони поучають французьких католиків, що узнання існуючої державної форми се обовязок совісти. Притім Папа обговорює засади християнської етики, які мають примінення при державних переворотах.

В справі відношення держави и Церкви крім названих висше енциклік Папи Льва XIII треба піднести енцикліку Папи Пія X. „Вегементер нос“ з 11. лютого 1906 р. Причиною проголошення сеї енцикліки було ухвалення французьким парляментом закона про розділ між Церквою та державою законом з дня 1. січня 1906 р. Папа осуджує той закон і проголошує його неважність. Для заокруглення і вичерпання цілої матерії требаб іще додати енцикліки Папи Венедикта XV. про міжнародні права й условини мира і також теперішного св. Отця Пія XI, особливо його енунціяції в справі большевизму та з приводу переслідувань катол. Церкви в Мехіку й Еспанії**).

Вже з того короткого огляду кождий видить, як у названих енцикліках всесторонно порушені державні, політичні, суспільні й церковно-державні справи і то в такім обемі, що немислимо їх обняти в одній короткій статті. Тут обмежимося лиш до двох уступів, а саме: наука папських енциклік про державу; держава й Церква. Кождий видить, як в порівнанні з тим великанським матеріялом енунціяцій Римських Папів виглядає односторонно, нікчемно й фалшиво представлення тої важної справи в статтях „Нового Часу“.

*) M. Spahn. Leo XIII. München 1905. ст. 219

**) Порів. Arnold Struker. Die Kundgebungen Papst Benedikts XV. zum Weltfrieden. Freiburg 1917. — J. B. Sägmüller. Der Apostolische Stuhl und der Wiederaufbau des Völkerrechtes und des Völkerfriedens, Freiburg 1919. — D-r Ludwig Baur und D-r Karl Rieder. Päpstliche Enzykliken und ihre Stellung zur Politik, Freiburg 1923

о. Т. Галущинський, ЧСВВ.

Гуска все таки скорше дасть собі раду в скалах ніж орел в воді. — З афоризм в Гайнріха фон Стефана, творця почти в Німеччині. (Сей висказ означає очевидно те що дуже здібні люди бувають звичайно зовсім непорадні в практичнім житю).

В кождих обставинах чоловік повинен сповняти свій обовязок і тимсамим осягнути вдовілля, — все одно він осягнув успіх чи ні, — чи він побідив, чи його переможено. (Платон).

Галицька Земля протестує

Филя протестів Галицької Землі проти систематичного фізичного і духового винищування Вел. України голодом і чрезвичайкою постійно росте. Часописи навіть не вспівають містити всіх звідомлень з перебігу тих протестів. Тому обмежуються лише до коротких вісток про се. У Львівщині по рефераті в справі червоного террору і голоду на Україні, виголошенім в чит. „Просвіти“, ухвалено протестаційну резолюцію. — В Підгородці (Стрийщина) по Богослуженні і проповіді о. В. Чумака в церкві, ухвалено в чит. „Просвіти“ протестаційну резолюцію. — В Нижанковичах (Перемищина) створено допомоговий комітет і ухвалено протестаційні резолюції. — З Лазах (Ярославщина) виголошено реферати й ухвалено протест. резолюції. — В Лежахові (Ярославщина) — благальне Богослуження (о. Наконечний), анкета і протест. резолюції. — В Доброгостові (Дрогобиччина) анкета і протест. резолюції. — В Гайворонці (Підгаєччина) — анкета і протест. резолюції. — В Вербиці (Ходорівщина) протест. анкета і резолюції. — В Балинцях, Трофанівці і Гвіздці (Гвоздеччина) анкета і протест. резолюції. — В Самборі створено Допомоговий Комітет. — В Рівнім (Волинь) протестаційні збори й утворення Допомогового Комітету. — В Ямній (Делятинщина) протест. збори і резолюції.

Зперед мікрофону до льохів ҐПУ

Віденська преса доносить: Московське радіо передавало з Ростова над Доном промову збіжевого шефа Перкіна з приводу загальних зборів колхозів ростовської округи. Перкін говорив правду про дійсний стан урожаю і хлібозаготовки. В часі промови Перкіна слухачі почули голосний приказ: „В імени ГПУ, ви, гром. Перкін, арештовані!“ Відтак той самий голос промовив: „Шеф хлібозаготовки Перкін не доставив 100 відсотків зборів. Ми дістали доручення увязнити його на салі. Перкіна позбавлено уряду, а про його дальшу долю рішить суд“. Подія ся стала відома припадково, бо в часі цього інциденту большевики забули вилучити радіо.

„Товариші“ хвалять фашистів

Головний большевицький орґан в Москві „Ізвестія“ пише з приводу заключення „договору приязни і ненападу“ СССР з Італією: „Італійський фашизм ніколи не пропаґував протибольшевицьких хрестоносних походів, ні не висував програми анексії радянських територій. Він не вважав себе спасителем міжнародного капіталізму і розвязує на свій спосіб завдання свого власного національно-державного капіталізму“. — До того докотилися товариші, що хвалять уже навіть фашистів, а все „для добра пролетаріяту“.

Лікарський фейлетон

Мелянхолія і сльози

Д-р Е. Беліковський (Відень) є тої думки, що плач се велике добродійство для всіх сильно пригноблених. Тому, як деколи людина знайдеться в такім стані, що трудно здобутися їй на плач, можна викликати сльози штучно, лікарськими застрикуваннями. Мелянхолія це свойого рода загальне затроєння, що передовсім дуже лихо впливає на залози, які витворюють сльози. А зі сльозами виходять з орґанізму трійливі складники, які викликали болі з терпіння. Тому мелянхоліки повинні конечно плакати (плач викликується в них штучно). Д-р Беліковський перевів чимало спроб з якнайліпшим успіхом.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Унійна конференція в Пінську, четверта з черги, відбулася в днях 7—9 с. м. Взяло в ній участь поверх 100 учасників, між ними два наші Епископи, Преосв. Николай Чарнецький і Преосв. Йоан Лятишевський, Впреп. о. ректор Сліпий, представники ОО. Василіян і ин.

В Пінську відбулися свячення тамошнього латин. епископа-пом., Карла Неміри. Святителями були: епископи Букраба, Дембек, Томчак. Був також приявний Преосв. Чарнецький.

Відозву Й. Ем. Кард. Інніцера в справі допомоги голодним у Росії та на Україні, помістив у цілости „Осс. Ром.“.

Памятник для Царя-Христа, Князя мира, побудують католики на горі Мон Блян; він буде 30 м. високий.

В прияві св. Вітця прочитано декрет, що можна безпечно канонізувати бл. С. Іванну Антиду Турé, основательку Згромадження Шариток.

Віднова папської палати в Кастель Ґандольфо вже скінчена. Дня 24. 8. був там св. Отець особисто. Населення й заняті при віднові робітники витали Його з великим одушевленням.

В часі недавнього французького паломництва до Люрду було чимало чудесних подужань. Чотири особи, які в той спосіб подужали, представив д-р Валле (з Бюра лікарських стверджень) Папському Нунціеви Маліоне'ви.

10 тис. катол. молоді з берлінської епархії відбули недавно свої збори в Найкельнер-Стадіоні в Берліні.

Бельґійське паломництво катол. жіночої молоді (850 учасниць) прибуло недавно під проводом Ап. Нунція до Риму.

Ірляндці розпочали будову ще одної катедри в честь Христа-Царя в місті Меллінґер (одну будують у Ліверпулі). Нова катедра буде 90 м. довга, 50 м. широка; обчислена на 2000 вірних.

Катол. університет Пресв. Серця в Міляні мав у 1932/33 шк. році 27 професорів і 1443 студентів (-ок).

У Франції вмер славний письменник і член французької Академії, о. Бремон. Ур. 1865 році в Е'ан-Прованс. Вступивши до Єзуїтів, поїхав до Анґлії, де скінчив фільософію й богословію. Висвячений 1892 р., був якийсь час професором, опісля членом редакції „Етюд“. Займався дуже рел. рухом у Анґлії в XIX в. й написав по мистецьки біоґрафію кард. Нюмена. В 1915 р. видав І. том „Історії рел. почувань у Франції“ (всіх томів 10), за що дістав премію Гобера. 19. 4. 1923 р. став членом Академії, в 1928 р. почесним доктором оксфордського університету. М. р. іменовано його старшиною почесного Легіону.

У Фонґ'у в Швайцарії відбувся зїзд катол. молоді, яка прибула там м. ін. аж 13 осібними поїздами. Дуже зворушаюча була публична посвята тої молоді Пресв. Ісусовому Серцю. Щасливий нарід, що має таку молодь!

Відкопали сліди єрихонських мурів. Займився тим проф. ліверпульського університету, Ґарстенґ. Він доказав, що старинний Єрихон мав подвійні мури: зовнішний був 3 м. широкий і 10 м. високий; внутрішний 2 м. широкий і 5—10 м. високий. Місто знищив огонь приблизно 1400 літ перед Христом.

Магараджа Кумар Таґоре, вуйко славного поета Рабіндраната Таґоре, подарував Єзуїтам в Калькуті величавий образ Ґвіда Рені: „Мадонна на молитві“, який купив у 1910 р. від славного індійського ґубернатора Варрена Гастінґса.

Американка Р. Нюмен в завіщанні записала на ріжні катол. інституції понад 275 тисяч долярів, а один лікар записав 150 тис. долярів на катол. лічницю СС. Шариток у Арізоні.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

РАТИФІКАЦІЮ КОНКОРДАТУ Німеччини з Ватиканом відложено з вини Німеччини. Причина: Різниця думок в інтерпретації деяких точок конкордату.

НОВИЙ ЛЬВІВСЬКИЙ ВІЦЕВОЄВОДА Маріян Сохański, ур. 1899 р. в західній Галичині, до ґімназії ходив в Бохні і Бжеску, на фільософію в Кракові, в армії польській служив в ранзі капітана артилерії.

БУДЬОННИЙ ПРИЇДЕ ДО КРАКОВА? В звязку з 250-літтям оборони Відня перед Турками, в Кракові має відбутися велике свято кавалерії. Польська преса пише, що марш. Пілсудский запросив на се свято м. і. державами і Совіти. Запросини спрямовано на адресу шефа совітської кавалерії Будьонного, б. царського „унтера“, котрий головно причинився до розгрому польської армії 1920 р.

ЖИДИ З ПОЛЬЩІ, що осіли в Америці, ухвалили на своїм конґресі в Бостоні резолюцію, в котрій „стверджують, що політика польського уряду оживлена ідеалом загального мира“. В іншій резолюції Жиди висловили свою солідарність зі становищем Польщі в справі Поморя і доступу до моря. (ПАТ).

В ЧАСІ БЕНКЕТУ, який „товариші“ видали в Москві в честь б. преміера Франції Еріота, Ворошилов вручив Еріотови відзнаку полковника червоної армії. Таке пише французька преса.

РОМУНСЬКА ПРЕСА зближена до урядових кругів і фашистівська основно змінила тон супроти України й Українців. Фашистівський „Календарул“ пише, що большевицькі переслідування на Україні розбудили національну свідомість у всіх верствах Українців і бажання за всяку ціну відірватися від СССР. Ромунія, пише „Календарул“, не повинна їм в тім перешкаджати.

В НІМЕЧЧИНІ посилають до концентраційних таборів за слухання продукцій московських большевиків через радіо.

ЗРІСТ НІМЕЦЬКОЇ ВОЗДУШНОЇ ФЛЬОТИ викликає щораз більше занепокоєння не тільки у Франції, але також в Анґлії.

„БРОНЗОВУ КНИЖКУ“, себто дані про гітлерівський террор, оповістив окремий комітет з Жидом проф. А. Айнштайном на чолі. З даних, оповіщених в тій книжці виходить, що гітлерівці від березня б. р. скритовбийчо мали замордувати 500 осіб. З приводу появи сеї книжки, інтервеніювали в мін. загран. справ Анґлії провідники незалежних анґлійських соціялістів.

ЕСПАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО уступило. Соціялісти в короткім часі виявили свою нездарність у правлінню і ворожо настроїли населення супроти себе. Нове правительство має утворити провідник ліво-міщанської партії радикалів Леру.

ЯПОНСЬКА ПРЕСА пише, що в Китаю мають наступити великі зміни. Маршал Чан-Кай-Шек, преміер Вансінвей і міністр Сунґ мають утворити диктаторський директоріят й усунути куомінтанґ від впливу на політику.

ВЕЛИКЕ ВРАЖІННЯ викликала заява представника Америки Н. Дейвіса, що правительство Америки готове трактувати справу розброєнь окремо і незалежно від справи воєнних довгів. Досі Америка стояла на становищі, що без розброєння не може бути мови про скасування воєнних довгів.

СМЕРТЬ КОРОЛЯ ІРАКУ. В Берліні помер король Іраку Файзаль. Тлінні останки його перевозить до батьківщини анґлійський воєнний корабель. Є поголоски, що він не помер природною смертю. Вже в 9 годин по смерти Файзаля наступила коронація його 21-літнього сина Ґазі на короля Іраку. Молодий король вихований в Анґлії.

НОВИНКИ

Найдешевші і методично найкраще опрацьовані підручники до навчання релиґії в народних школах 1) Малий катехизм христ. катол. релиґії, 2) Коротка Біблійна Історія Ст. і Нов. Завіта поручає кооператива „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 146-3-8

В останніх тижнях число паломників у Римі надзвичайно зросло.

В Почаївській Лаврі відбулася в часі прощі велика демонстрація православних Українців. Вони розвинули коло 50 транспарентів з надписами, що домагаються українізації Церкви. Резолюції з такимиж домаганнями ухвалило також віче, уряджене в Почаєві українськими послами з ББ: Бурею, Скрипником, Тележинським і сен. Головацьким.

В Берестю над Бугом має відбутися спільна конференція православних Українців і Білорусинів у церковних справах.

Повітовий Сокільський Здвиг відбувся в Дрогобичі. У здвизі взяли участь гнізда з 7 місцевостей, разом 114 побратимів і 104 сестер. Здвиг пройшов вповні удачно. Одначе не обійшлося без прикрого інциденту. Коли на закінчення орхестра заграла національний гимн, замотиличений комунізмом „Сокіл“ у Сільці втік з площі.

В Боднарівці (Ряшівщина) заснувався „Луг“. Вписалися до нього 82 члени: 62 хлопці і 20 дівчат. На основуючих заг. зборах „Лугу“ о. декан Клюфас виголосив промову, в якій пояснив значіння лугової орґанізації.

В Підгайцях відбулася академія в честь героїв зпід Крут. Виконавці вивязалися зі своїх роль вдоволяючо. Академія лишила гарне вражіння на учасників.

Мін-во внутрішних справ в порозумінні з мін. скарбу відмовило затвердження ухвал деяких громадських рад, котрі впровадили самостійний податок від будинків замість дотеперішних додатків до державного податку від недвижимостей.

Римо-католицьке епископство в Тернополі? „Ґлос Тарнопольскі“ доносить, що в найблищім часі має бути основане римо-католицьке епископство в Тернополі. Це місто, на думку „Ґлосу“ ліпше надається на епископство ніж Станиславів.

Мін-во військових справ оповістило обіжник, котрим забороняє чинним офіцирам й урядникам військовим інтервеніювати в приватних справах в урядах і формаціях, особливож у повітових командах доповнень.

На основі розпорядку військової влади в половині вересня б. р. буде звільнений з війська 1910-ий річник.

В горлицькім повіті на Лемківщині шкільна влада перенесла за 2 роки понад 20 Українців учителів. Їх місця пообсаджувано Поляками.

Читальня „Просвіти“ в Нисмичах (Сокальщина) відсвяткувала 50-ліття свого істнування.

Небуденний скандал викрила поліція в золочівській тюрмі. Тамошні вязні в порозумінні з деякими тюремними сторожами в тюрмі робили фальшиві гроші і гнали самогонку. Виявилося також, що кождої ночі вязні одержували по кілька годин відпустки. Здогадуються, що підчас таких відпусток вязні крали і добичею ділилися з тюремними сторожами. Ся ідилля тягнуласяб дальше, колиб не один з б. вязнів, котрий вийшовши з тюрми повідомив поліцію про всі ті історії. Двох вязничних сторожів увязнено.

У Варшаві увязнено 7 жидівських купців, які пачкували шовк і сукно з Німеччини. Як відомо, Жиди проголосили бойкот німецьких товарів.

В Горлицях осів новий лікар Українець др С. Шміґельський.

Львівська Шкільна Кураторія не узгляднила прохання батьків 76 дітей в с. Куличкові (Сокальщина), котрі домагалися привернення української мови в школі, мимо того, що за польською мовою ніхто не вносив прохання. Відмову Кураторія „узасаднила“ тим, що крім жадаючих є ще родичі 40 дітей, які заведення української мови не жадали. Справа пішла до прокуратури...

На виленськім університеті мають звинути 12 професорських катедр.

Увязнення на Волині. На ст. Озеряни, дубенського повіту, увязнено студ. львів. університету Ростислава Волошина. В селах Вичавки, Цумань і в м. Тучині увязнено кількох селян.

Якийсь Білорусин В. Александров предложив японському конзулятови в Харбіні, що викопає 12 міліонів рублів в золоті, які підчас облоги Порт Артура 1905 р. мала закопати російська команда сего міста. Конзулят згодився на його просьбу і дав йому поміч в людях.

Зїзд словянських правників відбувся в Братиславі (Чехословаччина). В нім взяли участь правники з Польщі, з Болгарії, з Чехословаччини і з Югославії.

За диверзійний рух на Волинському Поліссі в серпні і вересні 1932 р. відбувся процес проти 55 осіб.

Жидівські футрянї купці у Варшаві виломилися з солідарности бойкоту німецьких товарів і мимо зазиву орґанізаторів бойкоту дальше торгують з Німцями.

Польська промислова вистава відбулася у другій половині серпня б. р. в Бережанах.

На Волині в Луцьку відбудеться розправа проти 9 молодих Українців з села Лаврова за приналежність до ОУН і поширювання нелеґальної літератури.

Летунська катастрофа. Два військові літаки зударилися підчас лету коло Єнджеєва (келецьке воєвідство). Літаки розбилися, 4 летуни погибли.

На Холмщині відбудеться незабаром процес проти 21 молодих хлопців і дівчат за приналежність до Комуністичної Партії Захід. України, вивішування прапорів і розкидування летючок.

В Кракові відбулися торжества з приводу 400-ліття уродин короля Стефана Баторія. В торжествах взяла участь мадярська делеґація з кард. Середієм примасом Мадярщини і міністром де Каллеєм на чолі.

На білорусько-радянській границі польські пограничники задержали 70 селян узброєних в сокири, ломи, пили, рискалі і т. п. На допитах селяни заявили, що втікли з примусових робіт на дорогах і в лісах.

Бандити напали на римо-катол. приходство в Ричові (Західня Галичина), вбили пароха о. Майку і зрабували 600 зол.

Сахарина в божниці. В божниці при вул. Жовківській у Львові переведено ревізію. В шафі божниці, в котрій переховувано молитовні ризи, знайдено більшу скількість перепачкованої сахарини. Сховав її там Б. Льокерман, котрого увязнено.

Анґлійський полковник Р. Ґ. Бідон видав свої спомини про мирову конференцію в Версалі, де рішилася й доля нашої нації.

В Анґлії появилася книга німецького ґенерала, укритого під псевдонімом „Армініюс“. Книга називається „Ґенерали великої війни“.

„Росія й Азія“ називається нова книжка Лобанова-Ростовського, проф. унів. в м. Лос Енджелос, написана в анґл. мові.

В Америці появилася цікава книга д-ра Віля Дюранта п. з. „Лекція Росії“.

На Чорнім Морі лютував страшний буревій. В прибережних містах буревій знищив богато домів.

Америка видалює понад 100.000 людей, які там нелеґально поселилися. При виселюванні тих людей влада дає їм безплатний транспорт до Европи. З того користає богато безробітних, що хоч мають право побуту, але їзза нужди хочуть вернути до вітчини. Тою дорогою виїздить з Америки місячно 12 тисяч людей.

Страшний ураган навістив остров Кубу і спричинив величезні шкоди. В м. Санта Кляра погибло 6 людей, 16 ранених. Комунікація з островом перервана.

50-ліття смерти Івана Турґенева, відомого російського письменника, минуло 3 вересня бр. Його найзнаменитша повість „Батьки і діти“.

Еріо відвідав підчас побуту в Москві Максима Горкого, больш. письменника. Оба обговорювали справу французько-російського зближення.

Викраденого з тюрми в Інсбруці ґітлерівця Гофера тріюмфально привезли до Норимберґи на ґітлерівський зїзд.

Дві пекольні машини вибухли перед костелом в Барцельоні і спричинили пожежу костела. В костелі згоріли всі скарби і памятки мистецтва. Машину підложили еспанські безбожники.

Американська преса пише, що Німеччина скріпила розвідчо-шпіонську діяльність в Америці. Ведуть її місцеві ґітлерівці. (ПАТ).

В Смирні були демонстрації проти масонерії. Осідок льожі масонів обкидано камінням. (КАП).

Велика повінь навістила Китай в провінціях Ґупеї і Шансі. Жертвою повені впало понад 10.000 людей. Кілька міліонів людей опинилося без даху над головою.

Пожежі знищили кількадесять господарств на Волині і Поліссі в с. Сошично, Кругель і в м-ку Волчині.

В старинних ґробах Кавказу знайдено бронзову зброю, прикраси, статуї і т. п. Сі знахідки доказують, що Кавказ стояв у тіснім звязку з культурними краями старинного Сходу: Ассирією, Вавилоном і Єґиптом.

Професор університету в Софії Йордан Іванов відкрив в м. Шумлі (Болґарія) підручник ґеоґрафії славного арабського вченого Ідрізія. Оригінал сеї праці повстав 1154 р., одначе він пропав. Нині відомі лише три його відписи. Один знаходиться в бібліотеці в Царґороді, другий в Парижі, третий в Оксфорді. Віднайдений Івановом відпис має 70 колірових мап, опис балканського півострова й опис первісного місця осїдку Болґарів над Волґою.

36.000 Жидів опустило досі Німеччину, найбільше виїхало в Данію й Палестину, до Польщі більше ніж до Анґлії, до Чехословаччини мало, бо всего 1.000.

У Франції увязнено за обманства російського князя Леоніда Мещерського, б. видавця „Ґражданіна“, уродженого в 1889 р. Той орґан був колись офіціозом двора.

Московська радіостація обіцяла, що в перший день липського процесу за підпал райхстаґу подасть усему світові імена й адреси тих ґітлерівців, що підпалили райхстаґ. Підчас процесу совітське радіо надаватиме звідомлення з салі розправ. По закінченні процесу совітські правники будуть опрокидувати обвинувачення і присуд німецького суду.

Смердячу бомбу кинув хтось на відкритті Жидівської Конференції в Женеві. Підозрівають, що се робота ґітлерівців

Дня 2. с. м. вислали ми всім П. Т. Післяплатникам окремі упімнення. В них зазначений довг по кінець вересня. Хто винен більшу квоту, повинен вислати на початок бодай половину довгу. В нинішних часах кредитувати дальше не можемо і будемо приневолені стягнути довги судовою дорогою. Закордонним Післяплатникам виписали ми довги олівцем на опасці слідуючих двох чисел т. зн. 71 і 72 і просимо на ту опаску звернути увагу. Всіх П. Т. Передплатників просимо вислати передплату на IV квартал.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

„Явнакас Зінас“, ґазета маленького лотишського племени, печатається в 150.000 примірниках. Так читають Лотиші. А в нас?... Навіть інтеліґентні доми, середно заможні, не абонують взагалі ніякого орґану. А які претенсії мають!...

ВИПРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІ: 300.000 зол. на ч. 133355; 150.000 зол. на ч. 79580; 5.000 зол. на ч. 44765, 93083; 2.000 зол. на ч. 774, 951, 6827, 9943, 14565, 17034, 28879, 36177, 39870, 40449, 45766, 53168, 60020, 81270, 95237, 105773, 110447, 111936, 115588, 129482, 138859, 142110, 146102, 151419; 1.000 зол. на ч. 11937, 16735, 21473, 24629, 35087, 40219, 40655, 44278, 49830, 51027, 52251, 53712, 55010, 58285, 59714, 62350, 65876, 68159, 69589, 75339, 79471, 80377, 82361, 84257, 84364, 84638, 91194, 94766, 98964, 101150, 115262, 125154, 133454, 133478, 133721, 136365, 136877, 138718, 138835; 20.000 зол. на ч. 34134; 15.000 зол. на ч. 148488; 10.000 зол. на ч. 18818, 132199; 2.000 зол. на ч. 1173, 14203, 22213, 30648, 35579, 59986, 60152, 74858, 78627, 88158, 89941, 144874, 154825; 1.000 зол. на ч. 9329, 13179, 31996, 33691, 42606, 30648, 35579, 59986, 60151, 74858, 78627, 88158, 89941, 144874, 154825, 9320, 13179, 31996, 33691, 42606, 44343, 46588, 51639, 54499, 67784, 76773, 83696, 87190, 92844, 97729, 103764, 108035, 119568, 135479, 138633, 140616, 146259, 148605. 75.000 зол. на ч. 48847; 10.000 зол. на ч. 36482, 39603, 37638, 70869, 102508, 12369, 140223; 5.000 зол. на ч. 25039, 65270, 89780, 91282, 1000091; 2.000 зол. на ч. 5202, 13838, 43097, 50697, 56437, 58181, 61045, 98304, 100901, 106558, 106417, 120810, 123126, 126449, 132108, 134483, 149442, 151244; 1.000 зол. на ч. 3795, 5500, 11617, 17935, 18008, 22397, 25603, 27257, 36536, 39637, 39873, 45702, 52034, 61854, 65217, 68038, 66349, 69111, 69790, 78080, 80166, 85109, 89513, 87279, 88880, 92800, 98056, 99399, 103952, 111379, 128879, 133709, 136716, 135089, 140128, 140196, 140386, 144579, 147619; 15.000 зол. на ч. 21347, 38762; 10.000 зол. на ч. 75084; 5.000 зол. на ч. 37311, 53776, 105408, 127951, 152813; 2.000 зол. на ч. 7251, 13103, 15864, 16508, 29973, 38284, 63557, 83393, 89948, 128121, 135539, 190652; 1.000 зол. на ч. 1339, 8379, 12364, 14716, 29527, 35746, 38703, 42909, 44750, 45114, 46175, 46878, 48586, 61971, 66693, 75784, 78774, 81023, 87955, 84139, 68208, 87701, 86777, 97786, 102744, 107113, 113250, 125108, 140687, 142408, 146460, 152786.

Біржа

ҐРОШІ. Доляр амер. 6.35. Золото: Доляри 9.04—9.08; корони 37.90—38.20.

ЗБІЖЖА. Ціни льоко Підволочиська. Двір. пшениця 19.75—20.25; селян. пшениця 18.75—19.25; жито 13.25—13.75; овес 10.50—11.00; кукурудза 24.50—25.00; гречка 18; гречані крупи 33—34; житний ґрис 6.25—6.50; пшеничний ґрис 6.00—6.25. Звишкова тенденція майже всіх родів збіжжа.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ платив кооперативам: масло 2.20; молоко 15 сот.; сметана 70 сот.; яйця 3.90 за копу. Тенденція вдержана.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ҐРИҐОРІЙ ХОМИШИН,

Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. — Ціна 2·50, з пересилкою зол. 2·80. Можна набути в Адмін. „Н. Зорі“, Львів, Сташіца 8. І. за попереднім надісланням ґотівки.

ФУТРА жіночі й мужеські як також всілякі новости футряні найсолідніше

виконані у фірми

ЕЛЬЖБЄТА СОЛІК

Львів, ул. Собіського 4.

Перерібки виконує старанно.

ПЕРШОРЯДНИЙ САЛЬОН МУЖЕСЬКОГО КРАВЕЦТВА

СТЕПАН МЕЛЬНИК

ЛЬВІВ, КОСТЕЛЬНА 8.

(Фронтовий склеп).

Заведення для фотоґрафії й побільшування

„ШТУКА“

повідомляють, що з нинішним днем перенесено їх на вул. АКАДЕМІЧНУ 12.

КІНА

АДРІЯ: Опир в опері.
АПОЛЛЬО: Катастрофа в копальні Тібань; Боротьвілля народів.
АТЛЯНТІК: Пісня серця.
КАСІНО: Сховайте свої смутки.
КОПЕРНИК: Прощання зі зброєю.
МАРУСЕНЬКА: Прощання зі зброєю I.
МІРАЖ: Кіноманяк й Акселя.
МУЗА: Чемп.
ПАЛЯС: Адютант Його Високости.
СТИЛЄВЕ: Люди в її житті і ревія.
УТІХА: Побіджені побідники.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні. Їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя 17 вересня 1933. Ч. 70 (668).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Кубань тепер — кладовище

За жаби платять там грубий гріш.

„Молва" оповіщує такий лист з Кубані: Кубань тепер—кладовище. Смертність страшна. Голод такий, що мами їдять своїх дітей. За 10 жаб платиться у нас до 5 рублів. Хліб і мука неймовірно дорогі тай рідко можна їх зустріти. А податки доскулюють... — Так „товариші" винищують український нарід на Кубанщині. А наші задурманені хахли ще й тепер кажуть, що це неправда.

Радісна для нас поява

Українські кооперативи в Галичині розвиваються найлучше.

Польська преса пише: Головний статистичний уряд повідомляє, що в останнім році число польських кооператив зменшилося о 0.9%, жидівських о 1.2%, а число українських кооператив зросло о 2.6%, німецьких о 6.1%. Ще недавно польські кооперативи в Польщі становили 61% всіх кооператив, українські 24.6%, а тепер польські 56.7%, українські 28.2%. Коли взяти під увагу, що кооперативи розвинені головно між галицькими Українцями гр. катол. обряду, котрі (без православних) становлять 11% населення всеї Польщі, то число українських кооператив перевисшує 2 і пів раза процентове число гр. катол. населення. Сей факт виставляє гр. кат. Українцям гарне свідоцтво.

Православний епископ перейшов на католицизм

„Українські Вісти", що виходять в Едмонтоні (Канада), доносять: В Злучених Державах Півн. Америки перейшов до католицької Церкви православний епископ Володимир Александров. Церемонію приняття перевів у м. Піксвил, Н. Й. литовський католицький епископ Бучис. Опісля оба епископи відправили спільну Службу Божу після східного обряду. Апостольська Столиця залишила Александрова в чині епископа. Александров як православний епископ мав осідок у м. Сіятл, у стейті Вашинґтон і виконував юрисдикцію над західними Злученими Державами і західною Канадою. Від кількох місяців він замешкав в католицькому монастирі Ґреймур в Ґарісон, нюйорського стейту, де відбув реколекції. Після того відбулася церемонія приняття до католицької Церкви. — Очевидно сей перехід сильно ослабив схизму в Америці.

Податкові залеглости розложені на рати

Міністерство скарбу підготовляє розпорядок у справі розложення на рати податкових залеглостей, що наросли до 1 жовтня 1931 р. Сплата сих залеглостей відбуваласяб піврічними ратами на протязі 10 літ. Здійснення сего наміру натрапляє на труднощі в устійненні податкових залеглостей до 1931 р. Розпорядок президента РП. в тій справі має появитися ще в біжучім місяці.

Китай на роздоріжжі

Китайські і манджурські політичні круги привязують велику вагу до конференції, яка відбувається в Кулінґу. Від висліду тої конференції залежить, в якім напрямі піде дальша заграничная політика Китаю; чи звернеться до західних держав і до Союза Народів, чи рішиться на порозуміння з Японією. Ся друга концепція знаходить в китайських кругах прихильників.

До чого прямує Японія

Або: як у „вигаслих" договорах може повстати великий огонь.

„Міято" токійський часопис, зближений до уряду, подає отсі засадничі тези японської заграничної політики: 1) заключення договору про ненапад з СССР, 2) цілковите відсунення від европейської політики, 3) послідовне переведення засади „Азія для Азіятів", 4) стисла співпраця з народами Китаю, Манджурії й Монґолії, 5) панування Японії на Спокійнім Океані,6) зміна японської політики в відношенні до Америки і Франції. Часопис „Гомі" пише, що Японія повідомить держави, котрі підписали морські договори у Вашинґтоні і Лондоні, що японське правительство вважає ті договори за вигаслі... — Розуміється, коли Анґлія й Америка не схочуть уважати ті договори за „вигаслі", тоді з тих по японському розумінні „вигаслих" договорів може розгорітися дуже велика полумінь, яка може обняти й цілий світ.

Революція близько Америки

На Кубі положення все ще непевне. Нове правительство не є ще паном положення. Серед населення ростуть протиамериканські настрої. Комуністи стараються робити заколот і підюджують проти Американців.

6.000 подруж в однім дні

„Курєр Львовскі" повідомляє: Харбін, столиця Манджурії, приготовляється до одинокого в своїм роді торжества: 6.000 пар вступає в супружі звязки. Японське правительство заложило перед півроком богато курсів, на котрих дівчата вчилися домашнього господарства і запізнавалися з обовязками жінки і матері в дусі японської традиції. Курс скінчило понад 6.000 дівчат в віці від 16—20 літ. В останніх часах тисячі нежонатих японських урядників посилилися в Манджурії. Японське правительство візвало дівчат, які скінчили „школи для наречених" і хочуть вийти замуж, щоби вони зголосилися у відповідних властей. Зголосилися майже всі „дипльомовані наречені" і майже стільки кандидатів до супружжа. Вибір наступив на підставі виміни знимок. В найблизшім часі кораблі прибрані в квіти привезуть з Японії молодих Японок і тоді наступить найбільше на світі торжество вінчання 6.000 молодих пар.

31. жовтня ц. р. кінчиться речинець виповідження обезпечення 1/3 частини в ПЗУВ на 1934 р. Не зволікайте ні хвилі, а йдіть до аґента „Дністра", зажадайте картки виповідження, виповніть її і вишліть поручено до приналежного відділу ПЗУВ. Виповіджену 1/3 частину обезпечіть негайно в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

БОЛЮЧА НАУКА

з сучасної траґедії України*).

В статті п. з. „В обличчі траґедії Великої України" (в ч. 67 „Н. З.") сказали ми, що вину і відповідальність за траґедію, яку на наших очах переживає Вел. Україна, несуть не тільки большевики. Ще більшу вину і відповідальність за ту траґедію несуть самі Українці, котрі тоді, коли большевики йшли на Україну, не тільки не боронили України, але ще самі помагали большевикам окуповати її. В двох дальших статтях п. з. „Большевики й Україна в 1917—1920 рр." і „Причини катастрофи" (в ч. 68 і 69 „Н. Зорі") показали ми наглядно на основі автентичних документів, як і чому Українці помагали большевикам. А порушили ми ту болючу для нас справу тому, щоби зі зроблених помилок у минулім витягнути відповідну науку на будуче. Про ту науку хочемо сказати кілька слів в отсій статті.

Як головну причину того, що самі Українці помагали большевикам окуповати Україну, подали ми те, що Українці, а передовсім українські інтеліґенти на Вел. Україні, тоді були майже поголовно соціялісти. Отже як соціялісти Українці відчували до большевиків (котрі також соціялісти, тільки більше лівої, комуністичної, марки) певний сентимент і вірили в „соціялістичну справедливість". Той сентимент і ту віру викликала в Українців передовсім російська соціялістична література й публіцистика, яку українська інтеліґенція на Вел. Україні залюбки читала і якою переймалася. А дуже скріпила той сентимент і ту віру сильна пропаґанда й аґітація большевиків на Вел. Україні.

Чого тільки не обіцяли большевики Українцям, ідучи на Україну! „Самоопределеніе вплоть до отделенія" — тим, хто мріяв про політичне визволення України. „Рай" на Україні — тим, хто цінив більше матеріяльні блага. Зокрема українському селянству обіцяли большевики передати всю землю на повну власність селян...

Чиж можна отже дивуватися, що соціялісти-Українці не тільки не боронили України перед соціялістами-Москалями, але ще навіть помагали їм займати Україну? Вправді також серед інших народів, котрі належали до Москви й звільнилися від неї, були соціялісти, — але 1) там не вся інтеліґенція була соціялістична, 2) навіть їх соціялісти не були настільки наївні, щоб піддавати свій Рідний Край чужій силі задля пустих обіцянок.

*) Гл. статті: „В обличчі траґедії Великої України", „Большевики й Україна в 1917—1920 рр." та „Причини катастрофи" в чч. 67—69 „Нової Зорі".

Нині ми бачимо наглядно, що варті обіцянки большевиків. Під політичним оглядом Україна стала знов звичайною провінцією Москви. А про „рай“ на Україні свідчать наглядно ті жахливі вісти, які саме тепер приходять відтам. Зокрема большевики жорстоко обдурили українських селян, яким не тільки не дали „всеї“ землі на Україні, але ще відібрали їм і ту землю, яку українські селяни мали давно. Нині українські селяни на Вел. Україні позбавлені з о в с і м землі, яка належить до большевицької держави і на якій українські селяни мусять працювати зовсім таксамо коли не тяжше як колись кріпаки. Ріжниця тільки та, що колишні пани сяк-так дбали про своїх кріпаків, тоді як сучасні панибольшевики українських селян немилосердно заморюють на смерть...

Чи треба наглядніщого доказу на те, чого варт соціялізм з його фантазіями про „рай“ на землі, як його дали большевики? Та не тільки СССР дав доказ на се! Т а к о ж і в с ю д и і н д е, де пробували здійснювати соціялізм, як нпр. в Німеччині, потерпів він повний крах.

Цілковита невдача зі здійсненням соціялізму в Східній і Середній Европі викликала вже відповідні наслідки. Се — розчарування соціялізмом. Видно те розчарування наглядно передовсім у батьківщині соціялістичних теорій — в Німеччині. А далі видно розчарування соціялізмом також в інших краях і то в найкультурніших і найбільш промислових, отже з найчисленнішим робітництвом: у Франції, в Англії, в Півн. Америці. Ніде вже соціялізм не одушевляє робітництва, яке виразно відвертається від соціялізму. Соціялістичні партії в тих краях знаходяться нині в повнім упадку.

Якеж супроти всього вище сказаного повинно бути нині відношення Українців до соціялізму?

Відповідь на питання може бути тільки одна: відношення Українців до соціялізму повинно бути нині тільки різко н е ґ а т и в н е.

Передовсім різко негативно повинні віднестися Українці до большевизму, як безпосереднього спричинника сучасної трагедії України. Ніякі большевицькі гарні слова, ніякі обіцянки „раю“, ніякі навіть виступи „в обороні“ дійсно покривджених не повинні баламутити Українців. Бо проти їх с л і в тут — стоять їх д і л а там, на Великій Україні!

Та не тільки до большевизму повинні Українці заняти неґативне становище. Таке саме становище повинні Українці заняти також до соціялізму в з а г а л і. До всіх соціялістичних партій і їх пропаґанди: соціял-демократичної, соціял-радикальної і соціял-революційної. Бо всі вони, пропаґуючи соціялізм, підготовляють ґрунт для большевиків, як се показалося наглядно на Вел. Україні. Бо щож таке большевизм? Се ніщо інше, тільки льоґічна консеквенція в с я к о г о с о ц і я л і з м у, його ліва крайність. І тому неконсеквентно поступають ті соціялісти, котрі протестують проти большевиків, як се зробили саме тепер з приводу подій на Україні українські соціял-демократи та соціял-радикали. Навпаки! Зовсім консеквентно поступили українські соціялісти-революціонери, котрі протибольшевицької відозви до соціялістів всього світа не підписали. Бо своїм підписом вони протестувалиб не тільки проти большевиків, але передовсім проти себе самих тому, що саме вони до спілки з іншими соціялістами підготовили Україну для большевиків.

Зокрема не повинні протестувати проти вивласнення українських селян на Вел. Україні большевиками г а л и ц ь к і р а д и к а л и. Бож большевики здійснили тільки програму радикалів, котрі також обстоюють соціялізацію землі і всеї приватної власности. Чогож радикали обурюються на большевиків за здійснення на Вел. Україні того, що самі пропаґують тут, у Галичині?

Словом: соціялізм на Україні видав на себе завдяки большевикам засуд смерти, який Українці повинні як найскорше виконати.

Але не тільки соціялізм Українців спричинив те, що Україна нині — кольонія большевицької Москви, котра ту свою кольонію немилосердно визискує. Не мало причинилося до того також політичне русофільство Українців. Русофільство — у виді мрій про федерацію з Росією.

Питання про федерацію України з Росією се не було питання тільки теоретичне. Бо вже в 1654 р. Україна заключила була в Переяславі таку федерацію. Та як на тій федерації Україна вийшла, се загально відоме. Росія з часом перемінила федерацію на анексію і зробила з України свою звичайну провінцію. Вкінці Росія проголосила Україні засуд національної смерти і намагалася виконати той засуд.

Одначе не зважаючи на такий сумний досвід, який Україна зробила на федерації з Росією, українська інтеліґенція й далі леліяла мрії про федерацію. Клясичний доказ тих мрій се мрії великоукраїнського Кирило - Методіївського Брацтва з 1848 р., котре, як відомо, мріяло в теорії про загально-славянську федерацію, а ті мрії н а п р а к т и ц і зводилися очевидно до федерації з Росією. Оскількиж вище стояла в 1848 р. під оглядом політичного вироблення Галичина, в якій тоді поруч інших була також партія, котра змагала до збудування вповні самостійної української держави зі столицею в Київі!

Та коли федеративні мрії великоукраїнської інтеліґенції в 1848 р. виглядають дивно, то федеративні мрії української інтеліґенції на Великій Україні в рр. 1917—1918 були вже справдішним політичним куріозом. Ті мрії дуже сильно ослабили змагання України до повної державної незалежности в тім часі. Бо і по щож відривати Україну від Росії, коли її відтак знов маєтьоя злучити з Росією? Тому замість відривати Україну від Росії на те, щоб її відтак знов лучити з тою Росією, льоґічніше відразу устроїти „федерацію“ з Росією. На тім становищи стали власне большевики. І тому так легко окуповали Україну...

Федеративні мрії української інтеліґенції на Вел. Україні в часі, коли Росія розпалася і поневолені Росією народи, навіть малі і дуже малі л е г к о зірвали з нею державний звязок і створили власні національні держави (Поляки, Фінляндці, Литовці, Латиші, Естонці) та катастрофа української державности над Дніпром — стоять очевидно в звязку з собою. Бо федеративні мрії в Українців се ніщо інше, тільки їх свідоме чи несвідоме політичне русофільство. А політичні русофіли не можуть бути одночасно політичними сепаратистами від Росії. Отже не можуть збудувати української держави, незалежної від Росії.

Се зовсім не значить, що Україна р а з н а з а в с і д и відрікається політичного союзу з Росією — такого, який заключають між собою дві держави, що мають певні спільні інтереси. Та ціла річ в тім, щоби про такий політичний союз говорила з Росією У к р а ї н с ь к а Д е р ж а в а а не недержавна українська інтеліґенція! Бо в такий спосіб можна договоритися тільки до руїни.

А щоби повстала Українська Держава, необхідно, щоб Українці нині мріяли не про федерацію з Росією але про повний розрив з нею. Розрив — на цілій лінії. Розрив — передовсім під к у л ь т у р н и м оглядом. Бо без культурної самостійности немислима самостійність політична.

Зрозуміло се вже нині в части молоде українське покоління на Великій Україні. Свідчить про се нпр. клич „До Европи“, який піднесли деякі українські ґуртки на Вел. Україні, про що ми докладніше писали в ч. 51 „Нової Зорі“ з 1928 р. Одним з найвизначніших представників того напряму на Вел. Україні був найвизначніший тамошній письменник пок. Мик. Хвильовий. Свідчить про се нпр. такий дуже характеристичний факт, як домагання представників великоукраїнської молоді на правописній конференції в Харкові завести на Україні замість дотеперішньої кирилиці — латинку.

Та найгрубший ланцух, що звязує Україну з Росією се п р а в о с л а в і є. Тому кождий Українець, котрий розуміє вагу відокремлення України від Росії, повинен те відокремлення починати передовсім на церковнім полі. Без того в українських масах будуть обединительні тенденції, які не дадуть нам здобути й закріпити свою державу. Шукайте царства Божого — розуміється в катол. Церкві, бо тільки одну Церкву оснував Той, хто сказав ті слова — а все інше дасться вам. Якеж се дивно глибоке упімнення!...

ВІДНОВА

Архикатедральної церкви св. Юра.

2) Інж. будівничий Ю. П я с е ц ь к и й представив праці над відновою храму. Перший етап сеї праці се вибір відповідного каміння на долівку. При зриванні старої долівки і при археольоґічних розкопках повстає велика курява. Тому наперед закінчиться праця над вставленням нової долівки, відтак переведеться реставрацію стін. Стара знищена вже долівка була з теребовельського пісківця. Сам добір відповідного каміння на нову долівку викликав труднощі. Камінь мусів бути ясний, трівкий, недорогий, природний і нештучний. Треба було вибирати між нашими пісківцями: теребовельським — червоним, тернопільським — ясним і скільським — чорним. Одначе їх стиральність велика. По 10 літах вони дуже витираються. Волинський ґраніт вічний, але тяжкий до обрібки і тому вставлення його дороге. Волинський базальт — чорний. В Польщі є мармори келецькі, в ЧСР є шлеські мармори, але вони невідповідні. Італійські каларійські білі та бельґійські чорні мармори за дороті і тут не надаються задля своїх красок. Переглянено около 60 ріжних родів краєвого і заграничного каміння. Вибрано німецький камінь з Сольнгоферу коло Нірнбурґа. Від проєкту шахівниці відступлено, бо вона дуже розповсюднена, навіть у Львові. Інж. Лушпінський виготовив проєкт барокової дахівки з ріжними штукатеріями, та він непрактичний. Інж. О. Гладкий завважив, що мет св. Юра се трираменний хрест. Він зробив проєкт долівки, що віддає трираменний хрест темнішими плитками на яснім тлі долівки, що й принято. (Продовження буде).

З МІЛІОНА ЛЮДЕЙ УРОДЖЕНИХ В ОДНОМУ РОЦІ ПОЛОВИНА ЇХ ВМИРАЄ В 45-ІМ Р. ЖИТТЯ А ОДНА ТРЕТИНА ДОЖИВАЄ 60-ГО РОКУ ЖИТТЯ. ВИ НЕ ЗНАЄТЕ ДО КОТРОЇ КАТЕҐОРІЇ НАЛЕЖИТЕ. ВИ МОЖЕТЕ ВМЕРТИ І ПЕРЕД 45-ИМ РОКОМ ЖИТТЯ, ВМЕРТИ НАВІТЬ НЕҐАЙНО А ТОМУ ТРЕБА ВАМ ЗАЗДАЛЕҐІДЬ ОБЕЗПЕЧИТИ СВОЄ ЖИТТЯ В КОРИСТЬ СВОЄЇ РІДНІ. НАЙКРАЩЕ МОЖЕТЕ ЦЕ ЗРОБИТИ ЧЕРЕЗ ТОВАРИСТВО „К А Р П А Т І Я“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

ВРАЖІННЯ УЧАСНИКА

з унійної конференції в Пінську.

Перший раз приходилося мені взяти участь в унійній конференції в Пінську, що вже є четвертою з ряду. Доїзд зелізницею досить тяжкий і невигідний. Мимоволі пригадуються по дорозі великі труднощі, які католицька Церква поборює та буде поборювати на шляху відновлення церковної єдности. В Рівнім, де прийшлося ждати на получення, можна було запримітити групи священиків, як наших гр. католиків, так і польських латин. обряду. Наші (о. Скрутень ЧСВВ та о. Ректор Сліпий і о. Др. Глинка) згуртувалися коло особи Їх Преосв. Лятишевського і розпочали гутірку. В Луніньцу, де прийшлося знова ждати на безпосереднє получення до Пінська, можна було запримітити ще більші групи священиків. Між іншими пізнав я Преосв. Чарнецького, Апост. Візитатора для Уніятів в Польщі за сокальським кордоном разом з о. Величковським Ч. Св. Ізб. і ОО. Ісусовців східного обряду: о. Домбровського, Протоігумена ОО. Іс. східного обр. та ректора Папської Дух. Сем. в Дубні, з о. Швайґлем та о. Урбаном. Останнього знають ширші круги як редактора „Оріенсу“. В поїзді пізнав я м. і. також Архієпископа виленського Ялбжиковского разом з проф. університету у Вильні о. Свірским.

В Пінську на двірци очікували гостей сам Епископ-Ординарій з Пінська Преосв. Букраба, що виїхав напроти Владик та ще кілька священиків і питомців, що мали завдання спрямовувати гостей до Дух. Семинарії. Заїзджаємо до Сем.; гостей розміщується чи то в Дух. Сем., чи в поблизьких готелях, де в тій ціли зарезервовано осібні кімнати. Сама Семинарія се давний францішканський монастир. Будова та вигляд його нагадує часи середновіччя, в яких процвитало монашество. Церква при Сем. рівночасно катедральна; крім цього є там ще приватна каплиця, призначена виключно для питомців. В місті є також монастир ОО. Ісусовців, православна церква та давний василіянський монастир, в якому приміщений тепер суд. Царська Росія по знищенню унії покасувала була всі уніятські монастирі та обернула їх на державні будинки. Мимоволі насувається рефлексія про благодатний вплив катол. Церкви на культуру і то під кожним оглядом; навіть на державні будинки не могла спромогтися колишня могутня царська імперія, але забирала на ту ціль уніятські монастирі на українських та білоруських землях. Подібно поступає тепер і большевія, з тою ріжницею, що винищує не лише католицькі, але всякі рел. інституції.

В часі вечері питомець переходить коло гостей з листою, щоб розділити відправу Сл. Божих; гості розпочинають гутірку і взаїмно познакомлюються. Можна було запримітити також священиків, що приїхали з західної Польщі, зі Шлеська та Познанщини, як рівнож ОО. Капуцинів східного обряду з Любешева.

Програма конференції розпочалася слідуючого дня т. є 7. вересня ц. р. Сл. Божою, яку відправив сам епископ Ординарій з Пінська в каплиці Дух. Семинарії в наміренню доброго успіху конференції. Безпосередно по Службі Б. перейшли всі до авлі, де відбулася інавґурація. Епископ Ординарій витаючи гостей відчиняє збори і покликує до президії всіх присутних епископів (Архіеп. Ялбжиковского, що слідуючого дня відїхав домів, еп. Чарнецького, еп. Лятишевського та еп. суфрагана пінського Неміру, як також провінціяла ОО. Ісусовців Махніцкого, о. ігум. Пушкарського, о. протоігум. Домбровського, о. Ректора Сліпого, о. Віцеректора Дух. Сем. в Пінську Петранього та о. проф. Свірського. 8-го вересня увійшов до президії також протоігумен ОО. Студитів Впр. о. Климентій Шептицький, що приїхав того дня з о. Др. Іщаком.

На секретарів покликано о. Зенона Каленюка, проф. Духовної Семинарії в Пінську, о. Е. Юневіча, духовника згаданої Семинарії та питомця Яворського. По відчитанню телеграм і привітів епископ згадує про смерть о. Піонткевича, протоігум. ОО. Ісусовців східного обряду (якого память гості вшанували повстанням з місць) та про потребу вислання телеграм зі заявою відданости до Св. Отця, нунція, кардинала Каковського та митр. Шептицького; гості оплесками приняли се до відома.

Слідує реферат о. Урбана на тему: „Чи можливе скликання православними вселенського собору“. Як виходить з теми, справа обговорена в цьому рефераті — чисто теоретична і практично не має ніякого значіння. Автор виказує на підставі науки православних теольоґів, що вони самі уважають скликання вселенського правосл. собору річчю неможливою ізза ріжних трудностей та відтягають його скликання в безконечну майбутність. По рефераті в часі дискусії о. Скрутень ЧСВВ підчеркнув, що не порадно висувати таку ідеольоґію: також натякнув, що добре булоб, якби автор узглядниВ був джерела української православної літератури тим більше, що укр. православні теольоґи мали відрубний погляд на зміст понятя вселенського православного собору. Виводи о. Скрутня підпер о. Ректор Сліпий. Пополудні слідували реферати: о. проф. Свірского на тему: „Наука православної церкви про обовязки пенітентів“ та о. Величковского на тему: „Практика сповіди у новозединених“.

Велике враження на присутних зробив дуже практичний реферат о. Величковского. Прелеґент, працюючи як місіонар серед православних від пяти літ, мав спромогу практично прослідити психічний процес внутрішньої переміни у новозединених. Всі вони запевнювали його в своїй щирости, що по наверненню практикуючи св. сповідь по приписам кат. Церкви відчувають в душі внутрішний спокій та підйом до праці і витривалости серед прикростей туземного життя. Цілком противно малася річ перед наверненням: будучи православними не розуміли ваги св. сповіди і тому сповідалися дуже-дуже рідко. А коли сповідалися, то їх сповідь була дуже поверховна; тому непокоїла їх постійно перед наверненням грижа совісти. Видно отже з того ясно, що православне духовенство не доцінює ваги св. Тайни покаяння, котра безпосередно по св. крещенню така важна для обнови морального туземного життя та для спасення вірних. Зарадити тому недомаганню може лише св. Унія. Тільки діло св. Унії та практика кат. Церкви, яка з віками пішла дуже на руку вірним в полекшенню відбуття св. сповіди (зменшуючи зразу й усуваючи опісля давні публичні покути та запроваджуючи практичні сповідальниці з одної сторони як рівнож поручаючи часту сповідь в ціли виніжнення совісти з другої сторони) — може розбудити обнову життя серед православних та помочи їм в осягненню спасення.

Другого дня слідував реферат о. Сліпого на тему: „Візантинізм як форма культури“. Автор вивівши етимольоґічно походження слова від міста Візантії та проаналізувавши чотири елементи (римсько-державні, орієнтальні, грецьку мову та християнство), що зложилися на повстання сути візантинізму, зазначив вплив візантинізму як культурного чинника в середних віках. По рефераті вивязалася жива дискусія про додатні та відємні сторони візантинізму, яка стояла на висоті реферату. Потому виголосив свій рефер. о. проф. Дух. Сем. у Варшаві Павловский на тему: „Розвій в науці про Церкву у Соловйова“. Прелеґент старався виказати, що той православний письменник мав католицьке поняття про Церкву.

Пополудні слідували реферати о. Домбровського на тему: „Східний чи латинський обряд“. о. Почопка, пароха східного обряду в Бобровичах на тему: „Чи промовляє що за західним обрядом“, о. Каленюка на тему: „Як виглядає місійна праця на Поліссю в практиці“ та о. Новіцького, пароха сх. обряду в Тороканях, на тему: „Про можливість Унії в Росії“. О. Домбровський виходячи з заложення, що кат. Церква має обняти всі народи і то без ріжниці обряду, підчеркнув, що бажанням Апост. Столиці є, щоб в унійній праці не перетягати новозединених на латинський обряд. Найліпший доказ на це давні розпорядження Ап. Столиці, в яких заборонювано місіонарам, що працювали на Сході, перетягати новозединених на лат. обряд під загрозою суспензи тай теперішні відзиви до всіх західних чинів та згромаджень, щоби творили окремі східні провінції в ціли унійної праці серед православних. На підставі статистичних даних виказав прелеґент, що Унія переводжена в східньому обряді дає далеко кращі успіхи ніж в латинському; що більше, унійна праця в латинському обряді ізза ріжних національних трудностей являється нераз прямо не можливою. — Прикре враження зробив реферат о. Почопка, котрий висуваючи мнимі трудности щодо ширення Унії в схід. (гр.-катол.) обряді, хотів піддержати думку, щоби переводити її в західньому обряді та видвигав поновно в дискусії як і попереднього року справу біритуалізму. Відправу дістав з місця від президії (від о. ректора Сліпого), що та справа вже порішена Ап. Столицею з рівночасним застереженням, що реліґія не може бути аритуальна, тільки мусить проявлятися в якомусь обряді. — Дуже гарно представив в свойому рефераті о. Новіцький, — що працював серед гр.-католиків Росіян та перебув Соловецькі острови, — тайне реліґійне життя християн в Росії. Працюючи там практично, мав нагоду переконатися, що Унія в східному гр.-катол, обряді мимо великих переслідувань постійно поширяється. Навіть визначні православні інтеліґенти

Просимо перед закупном оглядати наші оригінальні моделі і переконатися про якість і ціну товарів. Найбільша
ФУТРА -- БЕРНФЕЛЬД
кушнірська робітня
Продажа хвилево на першому поверсі.
Львів, Леґіонів ч. 7.

сходяться на спільні молитви та відмовляють розар. Внутрішне життя католицизму повинно проникнути душі вірних Сходу. Серед терпінь і пекольних мук виростають сильні характери, які дали катакомби перших віків християнства. Гр.-католики та православні заносять молитви до Всевишнього, щоби змилосердився та увільнив переслідуваних з діявольської неволі.

Опісля Еп. Чарнецький, як Ап. Візитатор Уніятів в Польщі за сокальським кордоном, подякував Еп. Ординаріеви за труди у скликанні Унійної конфер. та еп. Суфраґанови, що занявся приміщенням гостей та вставив в програму унійної конференції адорацію Нсв. Тайн. Тільки молитва зможе випросити обильні ласки в ціли усунення всякого рода перепон на шляху відновлення церковної єдности.

Третого дня т. є 9-го вересня закінчено програму унійної конференції соборною архієрейською Сл. Божою в східному обряді, яку відправив еп. Чарнецький та відспіванням „Тебе Бога хвалим“ і промовою Еп.-Ординарія Букраби. Давби Бог, щоби того рода конференції усунули всякого рода упередження та перепони як також спричинили зрозуміння серед кругів публичної опінії щодо переведення унійної акції в гр.-католицькому обряді — щоб було одно стадо й один пастир. — Учасник.

Галицька Земля протестує

Дальші протестаційні віча і збори проти винищування України большевиками відбулися м. і. в с. Горбкові (Сокальщина), в Колодіївці (Станиславівщина), в Синевідську Вижнім (Стрийщина) і в Винниках (Львівщина). У Винниках о. Т. Гірняк відправив благальну Службу Божу в наміренні наших братів на Вел. Україні. На всіх зборах ухвалено одноголосно протестаційні резолюції проти окупаційної влади Червоної Москви.

НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНҐРЕС

Голоси преси в тій справі*).

Ідея скликання Всеукраїнського Національного Конґресу зродилася у звязку з жахливими вістями з Великої України і з потребою доцільної реакції всеї Української Нації на нечуване в історії систематичне моральне і фізичне винищування українського народу большевиками. В справі виглядів, доцільности, програми, місця і технічного переведення такого Конґресу появився і появляється дальше ряд статтей. Більшість голосів преси заявилася за скликанням, одначе були й голоси проти можности та доцільности В. Н. Конґресу.

Перший висловив потребу скликання такого конґресу автор вступної статті в „Ділі“ ч. 182 з 15 липня 1933 р. п. з.: „Всеукраїнський Національний Конґрес“. Стаття сиґнована криптонімом С. Д. „Діло“ помістило її як дискусійну. Автор ствердивши, що український нарід за Збручем вимирає з голоду і що ми на се не реаґуємо якслід, вказав на Жидів, котрі зуміли поставити на ноги цілий світ, коли гітлерівці почали їх переслідувати в Німеччині. Сталося се тому, каже автор „що вони змобілізували всю націю“.

„І для нас прийшла хвиля, коли мусить піднестися вся Українська Нація. Прийшов час скликати Всеукраїнський Національний Конґрес. Мусять зійтися представники Українців з цілої земної кулі, щоб обміркувати свою долю, в першу чергу страшний стан своїх братів на Великій Україні“.

Автор наразі не хоче застановлятися, з кого має складатися майбутній Конґрес і де він має відбутися, які справи має обговорити і які всенаціональні кермуючі орґани після себе має залишити. — „Для початку — уважаємо доцільним, щоби в центрах українського життя окремих країв та держав, як Львів, Чернівці, Ужгород, Прага, Париж, Берлін, Ню Йорк, Оттава, Буенос Айрес, Ріо де Жанейро, Харбін і т. д. повстали ініціятивні місцеві секретаріяти чи комітети для скликання Всеукраїнського Світового Конґресу. ...У Львові мавби постати Ґенеральний Секретаріят, що відразу взявби цілу справу в свої руки, навязуючи контакт і порозуміваючись з Українцями цілого світу... Перший світовий Український Конґрес не мусить бути ділом лише фахових політиків, лише верхів Української Нації. Ні, тут має взяти участь, у межах можливости, весь Український Нарід“.

*) Заки вискажемо наш погляд подамо зміст голосів, які досі появилися в тій справі. — Другий з черги голос в справі Всеукраїнського Національного Конґресу забрав п. Дмитро Геродот з Букарешту („Діло“ ч. 189 з 22. липня 1933, стаття „Від слів до діл“). Він м. і. пише: „Почин (до скликання ВНК-у) малиби зробити правні заступники українського нарсду, тобто Парляментарна Репрезентація, яка малаби скликати спеціяльну нараду, запросивши до неї представників всіх тих українських політичних, економічних, культурних, професійних та релігійних орґанізацій, які стоять на національному ґрунті, провадять активну працю та які хотілиб прислужитися загально-національній справі.... Ця нарада малаби вибрати людей з найбільшою ініціятивою, працездатністю та авторитетом, потрібним для переведення такої поважної та відповідальної праці... Спосіб представництва на ВУК-і, його програму, місце і дату скликання мавби вирішити вибраний Ґенеральний Секретаріят в порозумінні з місцевими секретаріятами тих країн, де мешкають Українці, або з тими орґанізаціями, які приймають участь як у підготовчій праці так і в самому Конґресі“.

Третій з черги голос у справі Всеукр. Нац. Конґресу забрав на сторінках „Діла“ д-р Ст. Демидчук (Америка) в 191 і 192 чч. „Діла“, печатаючи виїмки свого листа до професора Н. (Прага). Д-р Демидчук м. і. пише: „Коротко зарисовую свій погляд на можливість обєднання всіх конкуренційних державно-творчих напрямків в Українськім Конґресі: 1) Усякі демократичні і республиканські обєднання, включаючи й центр УНР (Післяпетлюрівський); 2) диктаторські орґанізації УВО й УОН; 3) Гетьманців-центр при ґен. Скоропадськім і гетьманських братчиків-теоретиків. Про інші державно-творчі напрямки, зорґанізовані, я не знаю. Коли є, треба їх притягнути. Виключаю комуністичні орґанізації як прислужників чужої влади. ...Щоб забезпечити право на рівноправне співділання всіх вище згаданих державницьких напрямків, але зорґанізованих, треба їм признати не лише право, але й обовязок участи в тимчасовій Українській Реґенційній Раді, яка існує як виразник волі суверена. Отже кождий такий центр дає свого представника до Реґенційної Ради. Се будуть вірилісти вислані до Ради своїми центрами. А до вірилістів треба ще вислати від Українського... (тут помилкового вставлений інший рядок) ...центр дає свого представника до Реґен. Ради, скільки є вірилістів. Вони всі разом вибирають з поза себе голову Реґен. Ради. — Реґ. Рада є властивим урядом до того часу, доки яканебудь частина України не зможе поставити фактичного уряду на своїй території“...

„Плян скликання і складу першого Пан-Українського Конґресу (може це бути Конституанта — Установчі Збори) повинні виробити якісь делеґації, зложені з висланників тих частин укр. нації, котрі мають можливість свобідно про такі справи радити, з голосом, напр. 1 голос на пів міліона населення“.

ОСИП НАЗАРУК

ПАЛАТА ДОЖІВ

Враження і думки з дороги.

Саля Колеґії, тронова саля дожів.

7) Коли нарешті перед чужим послом отворилися двері, на що він, як уже відомо, мусів довго чекати, хоч прийшов у призначеній йому порі, — перед його здивованими очима показувався весь блиск першої тронової салі влади Держави св. Марка. В сій салі Колеґія давала авдієнції чужим послам й опрацьовувала проекти для ухвал Сенату. Колеґію становили: Дожа і 25 радних. Тут була найважніша точка стичности Дожі та Сіньорії (правительства Венеції).

Признаюся, що зі всіх саль, не виключаючи саль які я бачив у трох величавих палатах династії Ґабсбурґів, двох у Відні й одної в Будапешті, саля Колеґії в палаті дожів зробила на мене найбільше враження. Підчеркую: зі всіх, які я до тої хвилі бачив (бо незабаром побачив я ще більше імпонуючу салю, про що дальше). Саля послів імпонує не своїм урядженням, бо воно доволі звичайне, я навіть сказавби: скромне, хоч се тронова саля влади Венеції, котра була призначена на те, аби імпонувати. Заки скажу, чим вона імпонувала, опишу її.

Вікна в сій салі є тільки в одній стіні, ліворуч від входу: три великі, три малі. По тій стороні й величавий комин, в котрім зимою горіли великі дубові пні, привожені з Істрії (я забув висше згадати подібно гарний комин в почекальні послів, де в зимі також топили дубиною).

Відтак звертає увагу трон. Він зовсім неподібний до монарших тронів і виглядає так, що його навіть трудно називати троном, хоч всі називають. Уявіть собі в однім кінці досить великої подовгастої салі пять простих і звичайних сходів з дерева, котрі одначе не займають цілої ширини салі, бо по обидвох їх сторонах від стін є немов невеликі ґалерії на долівці, на підвисшенні. Від одної з тих ґалерій до другої простягнений тепер кольоровий мотуз: се знак, що туди не вільно йти. Але очима можна добре бачити, що хто вийшов тими 5 деревляними сходами, той мав під ногами рівну деревляну платформу немов малу сцену. На самій середині й під самою стіною є те, що називають „троном“ венецького дожі: се очевидно невигідний і низький фотель, котрий ні шириною, ні висотою, ні прибранням не ріжниться від трох таких саміських невигідних фотелів праворуч і трох таких саміських невигідних фотелів ліворуч. Тільки тафля, до якої дожа міг сперти свої плечі, виглядає на око трохи ширша від шістьох тафель за плечима достойників, котрі разом з ним тут сиділи. І над тафлею, котра є за плечима дожі, є різьблений трикутник, а всі інші тафлі рівні простокутники. Все те в рівній лінії здовж вузшої стіни. То все.

Ага, в моїх записках, які я при кождім описі роблю таки зараз на місци олівцем, маю ще записане таке: „Місце дожі може на який центиметер висше від інших місць а може ні“. Та се тільки моє перше враження. Придивившися лучше, думаю, що не висше, тільки моя уява вимагала від моєї льоґіки, щоб те місце було висше бодай на один цм. Отже я вписав те своє враження але зараз таки піддав його в сумнів.

По обидвох боках в напрямі до середини салі видно вздовж двох довших стін ще по шість подібних сиджень на тім підвисшенні але їх плечні тафлі вже менші. Здовж попід стіни цілої салі одностайна, низька, деревляна лава, на котрій і я собі сів. В салі є якесь товариство з товмачем.

Розглядаюся докладніше. І бачу, що середина салі зовсім пуста і порожна. На стіні бачу ще великий золотистий годинник з чорним тлом. І бачу, що дожа сидячи на своїм місци міг через вікно видіти церкву св. Марка. На тім і кінчаться мої записки про уряджения тої салі та замітки в справі її що так скажу ужитковости.

Кождий бачить, що ті мої записки очевидно невистарчаючі на те, щоби про сю салю писати, що вона заімпонувала мені так сильно як до тої пори ні одна саля на кулі земній. Отже чому я так вгорі написав про сю салю?

Річ в тім, що коли я про якусь описувану річ маю так мало записок то та річ так мене захопила своїм виглядом, що я просто не міг зробити більше записок, бо вся моя енерґія перекинулася в очи. Се блуд описувача, від якого тре-

Зїзд істориків

Звіт в НТШ.

3) Дальше промовляв о. д-р Скрутень ЧСВВ: Цікаво, що большевики в Кракові не пішли до Катол. Дому. Там відбулися 2 реферати, між ними реферат російського вченого Ростовцева, на мою думку найгарніший зі всіх рефератів, які я чув на зїзді. В Кракові політичні нотки звеніли сильніше ніж у Варшаві. Перший равт мав дуже свобідні форми, другий, у гр. Потоцкого, вже більше панські. Єзуїти в Кракові дали спеціяльний, гарно підготований обід, з тоастами і т. д. При тій нагоді просили чужих учених о добрі згадки про них і навіть о присилання жертв на їх цілі. Щодо нас, то між чужими помітне заінтересування нашими справами, з ріжних сторін просять поміщувати в наших виданнях резіме в чужих мовах, пропаґують між нами зміну нашої азбуки, словом — перші леди проломані й зацікавлення нами росте. Замічу, що Поляки й большевики урядили дві виставі історичних видань зі своїх територій. Ні на одній, ні на другій виставі не було ні одної української книжки!...

Д-р Зубик: На картоґрафічній виставі була всего на всего одна мапа Бопляна, що дотичила України. А нпр. Італійці чудово урядили свій картоґрафічний відділ. Ми за рідко сходилися, бо ми мали в Варшаві розкинені кватири, хоч можна було мешкати разом у кватирах наших послів за їх дозволом. До украін. учених, що брали участь в тім зїзді, можнаб іще зачислити Фльоринского, він наближався до нас і навіть підчеркував, що його мати Українка. (Оклики на салї: Та сеж відомий чорносотенець!).

Почалися запити: Д-р Копач: Я був в 1908 р. на II-м конґресі істориків в Берлїні. На мою думку, вартість таких конґресів не полягає в такій мірі на рефератах, ні навіть на дискусіях, як на особистих знакомствах. В Берлїні запримітив я, що найбільшою самопевністю відзначалися представники анґльосаксонської науки, хоч розуміється вони старалися не показувати того. Отже мене інтересує, яку фізіономію мали вони тепер, по війні. — Посолка Мілена Рудницька: Я маю цілий ряд запитів: Чи українські делеґати були обєднані й уконституовані, чи вибрали між собою голову й секретаря, чи порозумівалися між собою, чи займали коло себе місця, чи там була дефіляда прапорів і чи був український прапор, чи наші делеґати брали участь в офіціяльних приняттях? В Варшаві чула я, що оден з наших делеґатів промовляв на зїзді по польськи, хоч реґулямін зїзду дозволяв говорити в дискусії в рідній мові. Кромі того той сам делеґат мав без ніякого уповажнення переговорювати з одним з польських міністрів в справі культурних вимог Українців і на запит міністра, чого Українці хочуть, мав відповісти, що лише субвенції на Національний Музей у Львові. Не знаю, чи се правда, але прошу се потвердити або заперечити. Кромі того чула я у Варшаві, що у п. Лотоцького була якась гербатка і що взяли в ній участь наші делеґати разом з українськими послами Волиняками з ББ. Чи се правда? Я знаю трудности, які мають Українці на кождім міжнароднім зїзді, бо все приходиться їм виступати як недержавній нації, коли всі інші представники навіть малих народів виступають як представники націй державних і вже на тім тлі приходить до непорозумінь. Та міжнародні зїзди все мають також політичне значіння, отже тому треба уважати, щоб не ослаблювати нашого політичного становища невідповідальними кроками. (Далі буде).

Найбільші труднощі часто находять-ся там, де їх найменше сподіваемося. Коли нас навістять тяжкі удари долі, то вони мабуть післані на те, щоби нас випробувати і скріпити. Коли ми в годину ударів долі задержимо рівновагу духа, то вона дасть нам ту душевну погідність і вдовілля, які відчував кождий, котрого спосіб поступования згідний з його обовязками. (Смайлс, „Обовязок“).

Негайно і добре

діляють таблєтки ТОҐАЛЮ при ревматичних болях і рванні в суставах, невральгії і простуді. Вже понад 15 літ з найліпшим успіхом примінюється таблєтки ТОҐАЛЬ при цих недугах. Понад 600 лікарів, між ними богато визначних професорів потвердили успішність діланя таблєток ТОҐАЛЬ. Спробуйте і переконаєтеся самі ще сьогодня! Одначе треба звертати пильну увагу на оригінальне неушкоджене опакування. ТОҐАЛЬ можна набути у всіх аптиках.

СССР годиться на сплату довгів

Поль Бонкур, міністр закордонних справ Франції, приняв торговельного представника Совітів Розенберґа. В політичних кругах ходять чутки, що правительство СССР згодилося перелити 10% загальної вартости совітських товарів ввожених до Франції до спеціяльної каси. В той спосіб повстане фонд, з якого впливи будуть ужиті на частинне відшкодування для посідачів давних російських позичок і вартісних паперів. (АТЕ). А якже товариші чванилися, що „не заплатять за царя ні цента!“...

ба всіма силами освободжуватися, що я також стараюся робити. Та коли моя втома за велика або коли враження за сильні, що на одно виходить, тоді я не в силі довго боротися з тим своїм блудом: перестаю взагалі робити записки на місци й тільки вдивляюся. Щойно наситившися, вертаю до обовязкової праці описувача, але вона вже тоді виглядає приблизно так як відгріваний сир, про котрий люди кажуть що він добрий а я в нім доброти не знаходжу.

Отже кінець кінців коли та саля така звичайна своїм урядженням, то що в ній так імпонує?

Осьтут можна пізнати силу мистецтва, якраз тут. Думаю, що урядження неодної салі, нпр. в цісарських палатах Габсбурґів, далеко богатше й цікавіще, одначе щодо враження вони не можуть рівнатися з сею: бо тут ділає культивована іскра Божа, котра по віках праці розгоряється в кущ біблійний, серед якого Мойсей бачив Бога, творця всіх річей, в цілий ряд таких кущів, що горять і світять і мистецтвом душу підносять.

А що таке мистецтво?

Господи! Якже богато дефініцій пробували давати мистці й фільософи, всякі учені та ріжні-преріжні мислителї й історики мистецтва. Пробували надармо, бо до сеї пори нема вдоволяючого означення не тільки того, що таке мистецтво, але навіть ніхто не виконав далеко лекшої роботи: не пояснив як слід, чому властиво оден твір мистецтва чи то в літературі чи в будівництві чи в малярстві захоплює, поривае, підносить, а другий ні, хоч має в собі на перший погляд всі потрібні дані до того.

Що таке суть мистецтва? Велика льоґіка? Велика пропорціональність? Глибокий зміст? Все те разом? І що крім того?

Omnis definitio periculosa... Та...

Дають інші ріжні дефініції мистецтва, спробую дати і я. Отже мені здається що мистецтво се культивований дух людини так втілений у предмет праці, щоби подобався, все одно, чи тим предметом праці буде голос співака, хочби він взагалі не співав нам ніякої пісні, тільки своїм вироблением голосом витягав якусь мельодію, котра за хвилинку на віки пропаде, чи се буде піраміда Хеопса, при котрій десятками літ працювали сотки інжинірів і сотки тисяч робітників і котра перестоїть тисячеліття, все викликаючи подив людей, все одно, чи се буде малесенька розміром народня пісня, чи великанська старогрецька поема звана Іліядою, в котрій так пливуть уритмізовані слова й образи як безконечні филї на океані, все одно чи се буде маленька шкатулка Шкріблякова, чи кольосальний Мур Китайський, найбільший розміром твір людського ума і рук, котрий могутно вється тисячі кільометрів по високих горах і глибоких долах та голосить надписами на своїх брамах ріжні вісти про річи і справи, про які ми без нього нічого не знали б, все одно, чи се буде мініятурна ґемма чи Пантеон в Атенах, все одно, чи се буде оригінальний твір думки і письма, чи добрий переклад, котрий далеко трудніше дати ніж думають навіть інтелїґентні люди.

Та в кождім без виїмку творі мистецтва мусять бути дві річи, чи радше дві области: іскра Божа, звана ріжними іменами, як: здібність, талант, хист, кебета — і велика праця. Нема твору мистецтва без тих обидвох річей. Се помилка думати, що без великої праці можливий твір мистецтва. Навіть коли власними очима бачимо, як добрий маляр з легкістю немов граючись виводить перед нами картину або як добрий промовець виголошує змістовну й цікаву промову на щойно одержану тему, то не вільно забувати, яку масу праці вложили вони передтим в опанування самої техніки свого предмету, не кажучи вже про працю, конечну до здобуття загальної та спеціяльної освіти й вироблення обсерваціï та системи підходу до своєї роботи.

Відчуваю, що при кождій з Божих іскор, які світять в сій салі, при цілих снопах тих іскор, при горіючих кущах їх, серед тої пожежі, в якій я тут опинився, не буду в силі висказатися за кождим разом про саму суть того, що тут так імпонує, притягає увагу й напружує та скріпляє думку обсерватора. Отже спробую як описувач того, що тут бачу, дати читачеви бодай сурoґат того, чого він від мене сподівається по такім представленні описуваної салі. Сурoґат з зовсім іншої области, далекої від салі в венецькій палаті, але близької українському читачеви.

(Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ЗА ПОПУЛЯРНУ КНИЖКУ

Книжка на село! Ось цей клич, це бажання всіх наших видавництв, наших просвітних установ, наших культурно-освітніх робітників. Само собою, що й кожна інтеліґентна людина, яка має бодай дрібку заінтересування до нашого культурного життя, не може бути глуха на сю пропаґанду. Тимбільше не може бути глухе наше духовенство.

Світська інтеліґенція звичайно при поширюванні книжки мало розбирає, які книжки треба поширювати. Тому не диво, що під цим оглядом доходить до таких аномалій, що один суто-національний орґан давав у премії для точних передплатників селян історію України, написану соціялістом.

Таких аномалій в поширюванні книжки можна знайти більше. Та саме це має нас зрефлектувати й спонукати до праці в тім напрямі, щоб акція поширювання книжки відповідала своїм матеріялом вимогам християнської етики й історичній традиції. Та це відносилобся лише до матеріялу. Одначе тепер не про це мені йде.

Вже від давен давна порушувано в нашій пресі квестію популярної книжки. І ріжно дивилися і трактували сю справу в часописах.

Однак на жаль, що воно не писалосяб, то все те крутилося, або довкола видавництв, які у своїм власнім інтересі хотіли позбутися балясту зі своїх полиць, або врешті продумувалося ріжні проєкти щодо самого засновування бібліотек.

Тимчасом, про властивий спосіб поширювання книжки між селян, зеднання читачів до друкованого слова, викликання довіря до авторитету книжки, про це говорилося мало, або зовсім нічого.

І саме тут хочу подати кілька уваг, в який спосіб треба нам популяризувати книжку і який матеріял до цього потрібний.

Головна хиба при закладанні бібліотек для селян це кепський добір книжок. Священик чи учитель думає, що книжка, котра для нього цікава, буде такою і для селян. Не бере під увагу культурного рівня своїх парохіян, а врешті, коли й бере, то не інертну більшість але просвічену меншість.

Звичайно все в селі знайдеться горстка начитаних селян, що користає також і з парохіяльної бібліотеки. Одначе абсолютна більшість стоїть осторонь.

І дивне диво, бібліотекар зовсім на них не дивиться, хіба що з погордою усміхається і махне рукою. Тільки і всього. А з цього виходить таке, що ті котрі книжок не читали й дальше не читають. Лиш горстка адептів книжки користає з бібліотеки і тим замасковує стан загальної нечитальности села.

Таке явище можна стрінути всюди по селах і в цім саме лежить хиба пропаґанди книжки по селах і поширювання її при помочи бібліотек. Забувається, що просвіта не лише для просвічених, але в першій мірі для непросвічених.

І тому дуже важна ся обставина, як добирати книжки і для кого. Та найважніше це останнє. Для кого?

Кожний бібліотекар, священик чи учитель повинен звернути увагу на ту непросвічену більшість. Саме для неї потрібно бібліотеки. Саме для неї потрібно книжки й то такої, яка вповні відповідалаб її культурному рівневи. Книжки легкої, яка своєю простотою, ясним змістом, цікавою акцією та своєю ідеольоґією моглаб захопити та полонити серце селянина-читача.

Така книжка між народом все мала успіх і має. Не знаю всіх передвоєнних видань „Просвіти“, хоч деякі з них бачив і читав. Однак часто доводилося мені ті книжочки стрічати у селян. Вони зберігали їх як найбільші цінности. „Федь Триндик“, „Сплачений довг“, „Фармазони“, „Луць Заливайко“ і т. п. ще й досі на устах народа. І не один селянин цитував мені вірші про „Луця“, або инші, мені блище невідомі. Та й не диво. Нарід любить цікаві історійки, фантастичні, казкові.

Вони найкраще відповідають смакови простолюддя, бож при ріжних принагідних сходинах, толоках, родинних святах лише переповідають собі того рода історії сміховинки, придибашки, казки і т. д.

І ось власне ми повинні звернути на це увагу. Саме ця побутовщина селянина, його питомий смак, його устна словесність, з якої він і досі бере духовий корм і розвагу, повинна нам вказати, з яким матеріялом треба підходити до непросвіченої більшости селянства. Ця інертність, цей брак розуміння ваги доброї книжки у них лише поверховний. Селяни люблять книжку. Розходиться лише, щоб все те, що дається їм читати, відповідало їх психольоґічному наставленні, характерови, а що більше: їх майже діточій, фантастичній уяві.

І такі саме книжки треба нам набути до своїх парохіяльних бібліотек. Але може хтось сумніватися, чи взагалі маємо такі книжки. Та цей сумнів бувби зовсім безпідставний.

Ми в тім щасливім положенні, що маємо того рода популярну літературу. Джерело її це Видавництво „Світ Дитини“ п. Михайла Таранька у Львові. Тут саме є богато таких книжечок, які селяни, початківці в освіті, дуже радо читають. Вони легкі, приступні, пластично зображені в ілюстраціях і прямо розхапувані. Це говорю з власної практики. Хибний погляд, що діточе видавництво лише для дітей. Не треба рівнож думати, що в тих книжечках самі наївні повістки, як от про якогось там Івасика та мишку.

Такі думки зовсім безпідставні. Казка не рівна казці. В сім Видавництві є богато таких казочок, які й кожний інтеліґент радо прочитає, а що вже говорити про селянина. Та не лише те, що вони цікаві, але також і виховуючі. „Чорнокнижник з Чорногори“, „Казка про царевича Івана“, „Вільгельм Тель“, „Ведмедівська попівна“, „Про гордого боярина“, „Сила молитви“, „Лицар Добриня“, „Покотигорошок“ і т. д. Ось це ті книжочки, якими найскорше можемо собі зеднати ту інертну більшість і в той спосіб викликати в неї любов і пошану до друкованого слова. Ці книжочки вже самі про себе говорять. Побажатиб лише, щоби таких було якнайбільше. Хоч вони такі скромні, то мають велику вагу і значіння для спопуляризування бібліотеки на селі.

Правда, може зразу ті хронічні нечитальники не будуть мати смілости позичати особисто. Але тут найкраще виручать їх діти.

Через дітей до серця родичів. Щось подібного мається і з книжками. Возьме дитина книжочку до хати то будьте певні, що всі її в хаті прочитають. Повний успіх в такім пропагуванні книжки осягнув я за своєї практики у веденні парохіяльної бібліотеки.

Та мушу тут признатися, що зразу робив я так як і інші. Поспроваджував я богато книжок поважнішого змісту і почав визичати. Та успіх моєї бібліотеки був майже ніякий. Справді знайшлося кількох читачів, та вони мене не втішали. Це були одиниці і так вже начитані. Більшість не реаґувала.

І ось тоді впав я на думку спопуляризувати свою бібліотеку діточими виданнями „Світа Дитини“. І це була справді щаслива думка. Лише пустив я в обіг ці книжочки, моя бібліотека відразу стала чинна та викликала зацікавлення по цілім селі.

Зразу почали позичати лише діти, опісля діти просили книжочок для своїх родичів. Вкінці приходили вже визичати й самі родичі, котрі начитавшись доволі казок, просили вже за поважнішу лектуру. І це власне був мій успіх, бо тепер давав я їм вже таку лектуру, яку вважав для них за корисну, релиґійного чи історичного змісту. Так слідувала еволюція самоосвіти в моїх читачів. І коли передше мав я читачів около десять, то тепер мав я їх понад 300.

Цей вислід вказує нам виразно, якою дорогою поширювати книжку і в який спосіб приєднувати до друкованого слова початківців у самоосвіті.

Це все завдячував я саме цим гарним і цікавим книжочкам Видавництва „Світ Дитини“. Саме вони ці фантастичні повістки, казки й байочки була тою приманою для тих сільських нечитальників. Правда, зразу ловляться на них маленькі рибки, діти, але трохи терпеливости, а зловляться й великі.

Тому треба, щоби в кожній парохіяльній бібліотеці були ці діточі видання, тимбільше, що вони не дорогі, та зате незвичайно ріжнородні й корисні. Задля цього треба й на них звернути свою увагу й по можности старатись заповнити полички парохіяльних бібліотек цими книжочками. Джерело їх це Видавництво „Світ Дитини“ у Львові, вул. Зіморовича 3. — М. Погідний.

НОВІ ВИДАННЯ

ПРОПАМЯТНА КНИГА УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ В АМЕРИЦІ. Dedication of the first Ukrainian Catholik High School. September Fourt, Nineteen thirty-three at Stamford, Conn.

Сторін 72 ін кварто. Се прегарне видання на крейдовім папері з добре виконаними ілюстраціями. Короткий ядерний вступ написав Преосв. Константин Богачевський; дальше слідують статті про українських католиків і грецький обряд (в англійській мові), про українське шкільництво в Америці, про українську Церкву як опікуна школи, про значіння церковних хорів і про наш нарід в Америці. Все те переплітане знимками, м. і. подані знимки всіх галицьких Владик Ординаріїв і Преосв. Йоана Лятишевського. Дальше слідує спис тих, що прислали привіти. Замітний брак привітів з Галичини, що свідчить про слабий звязок еміґрації з матірним пнем. Про причини того поговоримо окремо. **А. Ч.**

Д-р Володимир Левицький. УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА ПУТЬ. Перша частина. Думки про методи і практику державного будівництва. Львів 1933. Накладом Політ. Бібліотеки „Хліборобського Шляху“. Ст. 160, 8°. Ціна 90 гр.

РІДНА МОВА, науково-популярний місячник присвячений вивченню української мови, Рік І. Вересень 1933 р., ч. 9. — Зміст: *І. Огієнко:* Наша часописна мова. *В. Лев:* Про мову Шевченка. *І. Панькевич:* Змагання над устійненням літературної мови у Чехів. *Г. Ільїнський:* Походження українських слів: 9: Порт. *Борис Грінченко* про апострофа. *Дід Огій:* Граматика малої Лесі: XI. Зміна *о, е* на *і*. До Прихильників Рідної Мови. „Рідне Писання“. Чистота й правильність української мови, відповіді на запитання наших Читачів. Від Редакції й Адміністрації. — Адреса „Рідної Мови“: Варшава, ул. Стальова 25 м. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 6 зл., чвертьрічна 1.60; за границею 9 зл. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову“ від 1. числа.

З приводу Святого Року

та з благословення Преосвященного Кир Константина, українське паломництво до Риму, Св. Землі і Старого Краю виїдуть з Нюйорку в ночи з 9. на 10. вересня 1933 року кораблем північнонімецького Ллойда „ЕВРОПА“.

ПРОГРАМА ПОДОРОЖИ

до Риму і до Старого Краю.

10—15 вересня: НА ОКЕАНІ. Українська Служба Божа на кораблі. 15 вересня: В Шербургу. Пополудни в Парижі. 16 вересня: ПАРИЖ. Оглядини міста. Храми Нотр-Дам (Діви Марії) і св. Магдалини. Гробовець Наполеона. Тріюмфальний Лук. Вежа Айфеля (найвища на світі). Елізейський Бульвар. Опера. Люксембурський парк. Площа згоди. —Український Музей. Вечером стріча з укр. громадою. 17 вересня: Рано, виїзд на Швайцарію до Міляна (в Італії). Проїздимо понад чудові озера серед Альпейських гір, покритих ледом та вічними снігами. Вечером в Міляні. 18 вересня: МІЛЯНО (Медіолян). Оглядини міста. Марморна Катедра св. Амврозія. Славний образ Леонарда Да-Вінчі „Остання Вечера“. В полудне виїзд до Риму. Вечером у Римі. 19—23 вересня: РИМ. Храм св. Петра та базиліки (храми) св. Івана Латеранського, св. Марії і св. Павла „за мурами міста“. Відпуст і авдієнція Українців у Св. Отця, Папи Римського і Катакомби (підземні склепи, де християни ховалися з богослуженнями). Колоссей, де християн дикі звірі роздирали. Відвідини Української Духовної Колегії та ОО. Василіян. Українська Служба Божа. Через два дни оглядини міста: Пантеон, Кріпость Ангела, Музеї Борджіїв, Терми Діоклеціяна, Золотий Дім Нерона, Станци Рафаеля, Різьби Михайла Ангела, розкопки римського форума, Капітоль і т. д. 24 вересня: Прогулька до Неаполя і автобусом понад неаполит. залив до розкопок міста Помпеїв, засипаних попелом огненої гори Везувія в 79 по Христі. Вид димлячого Везувія. Вечером назад у Римі. 25 вересня: Рано виїзд до Венеції. Вечером у Венеції. 26 вересня: ВЕНЕЦІЯ, місто на ляґунах. Оглядини міста: Храм св. Марка, Палата Дожів, їзда ґондолями Великим Каналом. 27. вересня: Рано, виїзд до Загребу. По дорозі дикі гори Карсту та прегарна Словенія. Вечером у Загребі. 28 вересня: ЗАҐРЕБ, столиця Хорватії. Оглядини міста: Памятник Єлачіча, Нац. Театр і Музей, Катедра. Відвідини української духовної семинарії і церкви. Поклін українському Епископови Преосв. Няраєви і стріча з Українцями. 29 вересня: Рано, виїзд до Будапешту. Вечером у Будапешті. 30 вересня: БУДАПЕШТ. Оглядини міста. Величаві мости на Дунаю, Парламент. Замок королівський на скалі. Храм св. Матвія. Музей. — Відвідини греко-католицької церкви і стріча з земляками. 1 жовтня: Рано, виїзд до Ужгорода. Під вечір в Ужгороді столици Закарпаття. Торжественне привитання тамошними Українцями. 2 жовтня: УЖҐОРОД. Богослуження в укр. катедрі Спаса. Поклін Владиці наших Закарпатських Братів. Оглядини гр.-катол. семинарії в замку укр. князів Коріятовичів. Відвідини укр. установ. Спільна вечера і Концерт. 3 жовтня: Рано, виїзд до Львова. Переїзд через Бескид (Карпати). Під вечер у Львові. Торжественне привитання з Українцями. Похід до храму св. Юрія та поклін Митрополитови Ексц. Андрееви гр. Шептицькому. 4—6 жовтня: ЛЬВІВ. Оглядини міста. Волоська Церква, св. Пятниці, Василіянський Монастир і церква св. Онуфрія, св. Николая, св. Петра і Павла, монастир і церква СС. Василіянок і т. д.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Місія в Мшані коло Львова. Від 3 вересня до 10 включно відбувалася духовна місія в парохії Мшана під проводом ОО. Василіян (о. ігумен Лучинський і о. Жупанський). ОО. Місіонарі піднялися великого труду, бо голосили науки не лише в самій Мшані, але і в прилученій Суховолі. Сповідь відбулася в пятницю й суботу. Богато отців парохів поспішило з духовною допомогою, як також ОО. Василіяни зі Львова. Закінчення місії, посвячення місійного хреста і вкопання його відбулося в неділю 10-го, в присутности Преосв. Кир Івана Бучка. Владика виголосив довшу науку під хрестом. Підміські села, як і Мшана, потребують частіше пригадування їм обовязків супроти Церкви та старання про потреби душі, бо задля частих торгових зносин з великим містом люди часто стають байдужні для Бога, для своєї душі, для Церкви та для свого народу і змінюють обряд і народність. Тому належалоб там більше посвятити праці, передівсім духовної. Се зрозумів о. парох Хмільовський і тому частіше запрошує ОО. Василіян для праці в своїй парохії. Належить з признанням піднести, що жіноцтво в Мшані зрозуміло ліпше вагу і потребу місій, що видно було з фреквенції на всіх науках в часі місій; не такими ревними показалися їх чоловіки і сини. А для них більше потреба було місії ніж для жінок. — У ч а с н и к.

Найвища св. Конгр. св. Офіції осудила й поставила на індекс заборонених книжок всі твори Шарля Гінібера, проф. паризької Сорбони.

Дня 29. 8. ц. р. заключив Ап. Престіл умову з Італією щодо почтової тарифи.

ОО. Салезіяни (яких основав бл. о. Іван Боско) розвиваються з подиву гідною скорістю. В самій тільки Італії мають досі 175 домів.

О. Фридрих Мукерман Т. І. скінчив ц. р. 50 літ життя. До Єзуїтів вступив у молодім віці. На унів. в Копенгазі дістав титул Магістра штук і здав іспит з педагогії. Шість літ був професором, в часі війни був військовим капеляном на східнім фронті. По світовій війні пересидів рік у большевицькій тюрмі. Там пізнав добре большевизм та став одним із найбільших його противників. В тім напрямі розвинув надзвичайно широку діяльність. Заложив знані часописи „Дер Ґраль“ і „Католіше Корреспонденц“. Найбільша мрія о. Мукермана це оснування міжнароднього Бюра католицької преси.

Першу Службу Божу на вершку гори Мон Блян (4807 м.) пощастилося відправити недавно французькому священикови-альпіністови Людвикови Полен. Службу Божу відправив він на упрошення мира й по намірі св. Вітця. Вислухали її приявні альпіністи.

За два роки мине 1600 літ від часу, як св. Атаназій Великий вислав до Абіссинії нововисвяченого епископа Фрументія, першого абіссинського апостола.

Міжнароднє стоваришення лікарів у Люрді істнує вже 48 літ. Тепер має воно 170 членів з 20 держав.

За 50 літ великої праці та ще більших видатків вдалося американським протестантам перетягнути на свою віру ледви 56—60 тисяч католиків-емігрантів.

В Еспанії валять ще дальше церкви. Міністер фінансів дістав уповажнення внести в кортезах проект на ухвалення трикратної позички 28 міл. пезетів на ляїкальні школи.

Братя Христ. Шкіл по 50 літах ревної праці покинули, по державнім безбожнім законі, нещасну Еспанію. Щорічно вчили вони там безплатно приблизно 34 тисячі дітвори.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УКРАЇНА СЕ — ПОРОХІВНЯ СССР. „Журналь де Женев“ у статті „Італійсько-совітський пакт“ пише: „Літвінов з усіх сил старається не допустити, щоби хтось зі сторонників України підклав огонь під порохівню. І дивлячися з сего боку, подорож Ерріота до СССР стає надто сумна. Та ще більше сумно, що старий демократ бенкетує з большевиками тоді, коли Україну десяткують голод, заслання, різня. Політика Франції й Італії та договори про ненапад з СССР у висліді закріплюють зненавиджену тиранію над нещасними народами.

ВІДРІКАЄТЬСЯ ВІД КОМУНІЗМУ. Б. член-основник і голова комуністичного товариства „Воля“ в Берліні Дмитро Феркуняк оповістив у пресі заяву. В ній пише, що перестав бути комуністом, осуджує свою співпрацю з комуністичним рухом і зриває з ним всякі організаційні звязки.

НА НАЙБЛИЩИЙ СОЙМОВИЙ СЕСІЇ варшав. сойму міністр судівництва має зажадати видачі кількох послів, членів „Стронництва Людового“. Їм закидають викликання кривавих заворушень в середній і західній Галичині б. р.

НАЧАЛЬНА РАДА „СТРОННІЦТВА ЛЮДОВОГО“ („Пяст“) під проводом Вітоса ухвалила резолюції з домаганням негайного розвязання сойму і сенату і проти зміни конституції по думці проекту ББ.

МІЖ ПОЛЬЩЕЮ Й СССР зачнуться в жовтні переговори в справі виміни політичних вязнів. Виміна буде довершена ще в сім році.

СТАЛІН не приняв на авдієнції Ерріота, з отсих причин, які оповіщено чужим кореспондентам: 1) Сталін тепер на відпустці. 2) Він у правительстві СССР не має офіціяльного становища, котре управнювалоб його приймати чужих гостей. 3) Він не вміє по французьки, отже не мігби інтимно говорити з Ерріотом.

БАЛТІЙСЬКА УНІЯ. Представники Литви, Латвії й Естонії ухвалили резолюцію про конечність заключити господарсько-цлову унію між тими трома державами.

ВІЦЕКАНЦЛЕР НІМЕЧЧИНИ фон Папен приїде до Будапешту, премієр Мадярщини Ґембеш поїде до Туреччини.

ФАБРИКИ КРУППА переносять з Ессену в Турингію, щоб були безпечні на випадок війни.

ВЕЛИКІ МАНЕВРИ французької армії відбуваються в Шампанії. Майже всі частини тої армії вже змоторизовані.

МАНДЖУРІЯ, котрої населення до недавна ледви животіло, від часу устійнення її самоуправи під японським протекторатом, зачинає замітно рости в добробуті.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЯПОНІЇ заборонило привозити до Японії всякі соціялістичні твори, бо вони ділають розкладово. Вже істнуючі в Японії твори Маркса, Ляссаля, Бебля і т. д. підлягають конфіскаті.

ЯПОНІЯ безнастанно скуповує в Америці старе зелізо й перевозить до своїх фабрик зброї.

НА ОСТРОВІ КУБІ вибухла сим разом комуністична революція. З того видно, що за добре їм там поводилося.

ЧОМУ?? всі хорі на пропуклину звертаються лише до заведення спеціяльних бандажів

ФРАЙЛІХ

ЛЬВІВ, ВУЛ. ГОРОДЕЦЬКА Ч. 35.

Бо се Заведення найстарше в Польщі, робить бандажі під гарантією, після свого власного винаходу і патенту, за що в доказ признання одержало золоті медалі, ріжні дипльоми, почесний докторат і безліч похвал ВП. Професорів, Лікарів і великих достойників.

НОВИНКИ

Найдешевші і методично найкраще опрацьовані підручники до навчання релігії в народних школах 1) Малий катехизм христ. катол. релігії, 2) Коротка Біблійна Історія Ст. і Нов. Завіта поручає кооператива „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 146-4-8

Сніги впали в гірських околицях дрогобицького і горлицького повітів. На Лемківщині сніг прикрив збіжжа, яке в 60% стоїть ще на полі.

Конкордат між Апостольською Столицею і Німеччиною вже ратифікований.

Український Громадянський Комітет Ратунку України у Львові оповістив відозву до культурного світа, в котрій закликає народи „протестувати проти грабіжі, поневолення і фізичного винищування українського народу большевицькою Москвою“.

Новий часопис почав виходити в Луцьку. Він називається „Нова Скиба“ — Вістник Філії „Сільського Господаря“ в Луцьку“. Часопис має інформувати про працю філії, кружків „С. Г.“, молочарень, споживчих і кредитових кооператив і т. п. Редагує Володимир Островський.

Отвертий лист оповістили в пресі члени центрального комітету Комуністичної Партії Західної України і поліські Українці члени центр. комітету Комуніст. Партії Захід. Білоруси. В тім листі підписані звертаються до селян, робітників і трудової інтелігенції західньо-українських земель з вазивом, „щоби дали належну відповідь посіпакам Москви і звертали їх брукові газети“. З листа віє глибокий біль і розчарування до „ідеалів“, в які вони колись вірили під гіпнозою агітації комуніст. агентів.

„Курєр Познаньскі“ доносить, що дотеперішний віцеміністр освіти кс. Жонґоллович має стати р. кат. єпископом в Перемишлі. На його місце має прийти куратор познанської шкільної округи п. Полляк.

Нову воздушну лінію відкрито з Ужгорода через Клюй до Букарешту.

Річинець важности зелізничих знижок для студентів продовжено до 9. жовтня бр.

Крамницю зелізних товарів відкрили в Сокалі Українці пп. Іван Бабський і В. Томчак. Се мабуть перша того рода українська крамниця в Галичині.

Велика пожежа вибухла в Дрогобичі в рафінерії „Нафта“. Згоріло 14 вагонів бензини вартости 100.000 зол.

В Сокалі майже що понеділка відбуваються вязнення наших студентів.

На Волині в Кремянці започатковано лекції на господарські теми. Лекції зорганізувала для своїх членів філія „Сільського Господаря“.

Французький міністр летунства Кот в перелеті до Москви спинився у Львові.

Радісну несподіванку зробив нам „Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках“, відкриваючи у Львові **перший український магазин і робітню** мужеських одягів, плащів та шкільних одностроїв — готових і на замовлення. **Магазин — під управою ТЕ-КА** міститься у фронтовому льокалі при вул. Трибунальській ч. 1. Треба підчеркнути, що се одиноке у Львові того рода християнське підприємство. Всі одяги виконуєтьоя у власній робітні, в котрій працюють українські кравці — першорядні сили. — Ціни конкуренційні. 151-1-х

Українська шевська кооператива „Добробут“ повстала в Степані на Волині. Річ ясна, що ми Українці повинні скрізь іти передовсім до своїх зі всякими потребами, бо тим способом даємо можність прожитку своїм родинам, котрих діти позбавлені доступу до цілого ряду занять.

Доляр — 6.13 зол.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 15.000 зол. на ч. 78647, 62738; 10.000 зол. на ч. 37708; 5,000 зол. на ч. 7326, 21001, 95306, 135015; 2.000 зол. на ч. 7002, 7611, 17614, 24152, 25794, 25875, 32718, 34666, 36065, 39256, 66446, 79376, 87637, 97008, 100593, 101938, 105323, 107547, 107488, 132665, 123521, 129175, 130080, 136078, 137313; 1.000 зол. на ч. 221, 2402, 9920, 12577, 17537, 18740, 22645, 26465, 32149, 36724, 37860, 40593, 40700, 43331, 72821, 76259, 80259, 84451, 93062, 94746, 103533, 108246, 109671, 111167, 111647, 126548, 130364, 134148, 138630, 140342, 141206, 143493, 138776, 149830; 10.000 зол. на ч. 7862, 34224; 5.000 зол. на ч. 7816; 2.000 зол. на ч. 5786, 11972, 29889, 33974, 40393, 47867, 52397, 69180, 112938, 133737, 141469, 144860, 148222, 151340; 1.000 зол. на ч. 2022, 14731, 14845, 22883, 26565, 32993, 33612, 38145, 45554, 48385, 51647, 52950, 53296, 55039, 61043, 69854, 73913, 74951, 75094, 76391, 86716, 93580, 93715, 94392, 90152, 92801, 91324, 101571, 103107, 108445, 115172, 117684, 118046, 122105, 124859, 124172, 130279, 136592, 136925, 148146, 148989.

Переписка Редакції

Свій, Америка. Ми одержали посилку. Щиро дякуємо за память. Та не можемо написати, чи все в порядку, бо Ви в листі долученім до посилки не вичислили річей, котрі вислали.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

АР-КА

ЛЬВІВ, ВУЛ. ХОРУЩИНИ Ч. 11 А.

Новочасне виробництво обуви поручає й виконує чоботи (офіцирські), спортову, туристичну й лещетарську обуву та направляє стару.

Установи й кооперативи користають з тримісячного кредиту.

ПРОСПЕКТИ ДАРОМ.

ФУТРА **жіночі й мужеські як також всілякі новости футряні найсолідніше**

виконані у фірми

ЕЛЬЖБЄТА СОЛІК

Львів, ул. Собіського 4.

Перерібки виконує старанно.

Заведення для фотографії й побільшування

„ШТУКА“

повідомляють, що з нинішним днем перенесено їх на вул. АКАДЕМІЧНУ 12.

ПЕРШОРЯДНИЙ САЛЬОН МУЖЕСЬКОГО КРАВЕЦТВА

СТЕПАН МЕЛЬНИК

ЛЬВІВ, КОСТЕЛЬНА 8.

(Фронтовий склеп).

ЗНИЖКОВИЙ КУПОН 10%

Вироби косметичні, господарські й гігієнічні по цінах дуже низьких поручає перфумерія

„FAVORI“

ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО Ч. 10.

(напроти пл. св. Духа).

Всякі артистично- різьбарські праці в дереві — церковні (вівтарі, амвони, сповідальниці, **статуї святих,** феретрони і т. п.) — артистично-меблеві — доповнювання різьб при антиках — виконує артист-різьбар в дереві

Осип Ромпала

ЛЬВІВ, ГЛИБОКА Ч. 18.

ВУГОЛЬ -- КОКС -- ДЕРЕВО

в найдобірніших якостях доставляє

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

ЛЬВІВ, РИНОК 36.

Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36, та склади: Ринок 36, Личаківська 155, пл. Більчевського 3, та Городецька 23.

КІНА

АДРІЯ: Опир в опері.
АПОЛЛЬО: Катастрофа в копальні Тібо; Божевілля народів.
АТЛЯНТІК: Пісня серця.
КАСІНО: Сховайте свої смутки.
КОПЕРНИК: Прощання зі зброєю.
МАРУСЕНЬКА: Прощання зі зброєю.
МІРАЖ: Кіноманяк й Акселя.
МУЗА: Чемп.
ПАЛЯС: Адютант Його Високости.
СТИЛЕВЕ: Люди в її житті і ревія.
УТІХА: Бунт молодости і ревія.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

Телєфон ч. 60-04.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редагує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 21 вересня 1933. Ч. 71 (669).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Стшіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 20 с.
Конто Н. Щ. Краків 405.867.

Страшні свідоцтва чужих

про винищування українського народу большевиками.

Данський щоденник, котрий виходить в Німеччині, „Берлінґске Тіденде“ приніс таку статтю свого кореспондента: Я говорив з особами вповні вірогідними, котрі обїхали Україну (заки заборонено її обїздити), північний Кавказ і надволжанські ґубернії. Вони описують страшне положення міліонів людей в тих краях. Від 5 до 8 місяців не бачили там кусника хліба, так большевики обдерли народ. — Другий кореспондент того щоденника доносить, що на Україні видів тисячі й тисячі людей, котрі виглядають як кістяки, інші знов спухли від голоду, всі ледви волочать ноги, покриті болячками, ратувати їх нема кому і нема чим. — Американець Беккерер, котрий недавно був на Україні, референував свої враження на сходинах представників евангелицької преси в Берліні. Свій реферат закінчив словами: Степень нужди під большевиками такий, що переходить всяку можливість довіря до очевидця, котрий оповідає. Тому не буду дальше говорити, тільки покажу вам світлини з тої нужди. — Ось до чого довели наш нарід московські „товариші“ при помочи таки наших власних соціялістів, ну і при пасивнім співділанні тих, котрі мали змогу боротися в свій час проти зарази соціялістичних теорій і не боролися. Незабаром не буде „провідників сорокміліонового народу“, бо добре буде, як нас остане 20 міліонів... А в нас ще не усвідомили собі причини сеї трагедії...

Терор викликає терор

Атентат на Постишева в Харкові.

На початку вересня б. р. недалеко карповського саду в Харкові на автомобіль Постишева кинув хтось ручну ґранату. Ґраната не вибухла. Атентатчик щез у парку. Мимо того, що парк і прилягаючі околиці окружено і перешукано, його не зловлено. Факт атентату окривають.

Терористична ґрупа.

В Риковськім районі ҐПУ відкрило серед ґірників терористичну ґрупу. Їй приписують 34 убивств і 87 нападів, які вона виконала в углевих шахтах районів риковського і сусідних. Досі нікого з тої ґрупи не зловлено.

Вбивають комуністів.

В Самарі вбито чекіста Щеглова. Він завідував відділами засланців, які відбували кару в підприємствах Середно-Волжського Краю. Секретар крайкому партії Гурович і предсідатель крайкомісполкому Полбіцин робили заходи в Москві, щоби його забрали за жорстоке поведення з засланцями. Одначе на приказ Ягоди його не лише не забрали, але й надгородили ордером Леніна. В робітничій оселі Виксинської металюрґічної фабрики невідомі справники вбили секретаря комісії для чистки в партії Сахарова. („Крестросс“).

Національна єдність в Японії

В очікуванні важних подій найдальше в 1936 р.

Аґенція Ренґо доносить з Токія: Міністр війни ґенерал Араки, преміер Саіто й міністр фінансів Такагаші приготовляють програму національної єдности. Друга програма зброєнь морського міністра Оссуми вповні принята. По нараді з іншими міністрами, що тривала 4 години, морський міністр заявив представникам преси, що рік 1935 або 1936 буде найкритичнішим роком Японії, котра мусить бути зовсім готова, щоб показатися на висоті подій, які надвигаються. — А ті події се нова, ще страшніша, світова війна.

Анґлія відмовляє піддержки Франції

„Таймс“ у вступній статті інспірованій мін. заґран. справ доказує, що Анґлія не повинна тепер натискати на Німеччину, щоб вона приняла французький плян розброєння. „Таймс“ підчеркує нерівність прав Німеччини і Франції, що є образою національної гордости Німеччини. Стаття потверджує поголоски, що англійське правительство не хоче запізнатися з тайними документами французького ґен. штабу про німецькі зброєння. — До сего треба додати ще такі факти: На паризьку конференцію в справі розброєнь Анґлія вислала лише підсекретаря стану заґран. справ Ідена; міністр заґран. справ Саймон поїде до Женеви не вступаючи до Парижа. Все це свідчить, що Анґлія не годиться на французький плян розброєння і не піде разом з Францією проти Німеччини в питанні розброєнь.

Верблюди під проводом ослика

Барон Фуке печатає в „Парі-Міді“ спомини про помершого недавно короля Іраку Фейсала. В р. 1919 брав він участь у мировій конференції в Парижі та в антрактах оповідав про свої враження з неї. Дуже його дивували довгі і пусті дискусії між Лойдом Джорджом, Вилсоном і Клемансо. А особливо дивували його фільософічні міркування президента Вилсона. Придивившися тому всему, сказав: Мирова конференція пригадує мені картину, котру часто можна бачити в моїм Рідним Краю. То каравана верблюдів, котра йде під проводом маленького ослика... Так чоловік Сходу оцінив Европейців.

Небувало сміла крадіж

З Лондону доносять: Серед білого дня з вітрини лондонського ювілера схоплено 33-каратовий брилянт „Полярну Звізду“, вартости 2 міліонів фр. Сталося се дуже просто. Два злодії підійшли до вікна. Оден з них молотком розбив шибу, другий схопив брилянт. Заки ювилір встів вибічи на вулицю, оба злодії зникли. Поліційна погоня покищо безуспішна.

Хочете чи не хочете, Ваші будинки мусять бути обезпечені на повну вартість. Якщо їх добровільно не обезпечите в 1/3 частині в своїому Товаристві Взаїмних Обезпечень „Дністер“, то ПЗУВ примусово стягне від Вас премію і від цьої 1/3 частини, отже разом від цілої обезпеченої вартости будинків. Тому СПОВНІТЬ СВІЙ НАРОДНІЙ ОБОВЯЗОК і бодай 1/3 ЧАСТИНУ премії ЗАПЛАТІТЬ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

ПОЛЬСЬКИЙ КОНСЕРВАТИЗМ

У ВІДНОШЕННІ ДО УКРАЇНИ

Редакція поважного польського консервативного журналу „Наша Пшишлосьць“, що виходить у Варшаві, уладжує від часу до часу дискусійні обідизібрання Кружка своїх прихильників. На тих обідах-зібраннях обговорюють актуальні питання польського біжучого життя. Такий обід-зібрання відбувся між ін. дня 24 мая б. р. Він був присвячений дискусії на тему: Як має формуватися наставлення приватних кругів польського громадянства супроти нинішньої Росії та її здогадної майбутньої еволюції? Звіт з того обіду-зібрання напечатаний в „Нашій Пшишлосці“ за серпень б. р.

Як взагалі дискусії на всіх попередніх обідах-зібраннях Кружка прихильників „Нашої Пшишлосці“, так також і дискусія про російську проблему була широка і цікава, бо в ній ріжні бесідники підходили до справи й освітлювали її з ріжних боків.

Не маємо наміру переповідати в отсій статті перебіг цілої тої дискусії. Хто цікавий, нехай загляне до згаданого випуску „Нашої Пшишлосці“. Ми уважаємо потрібним звернути увагу тільки на оден її фраґмент, що торкається безпосередно нас як Українців. Той фраґмент се уступ вступної промови редактора „Нашої Пшишлосці“ і провідника Кружка її прихильників, д-ра Яна Бобржинського, в якім він згадав про Україну.

Про Україну згадав д-р Ян Бобржинський у своїй промові два рази. Перший раз, не називаючи її поіменно, коли говорив про голод у Росії, що, як загально відомо, лютує головно на Україні; другий раз, називаючи вже її (як? — се зараз побачимо), коли говорив про польські інтереси на Україні.

Заки наведемо обі згадані вище згадки д-ра Яна Бобржиньского про Україну в дослівнім тексті, замітимо найперше слідуюче: Поняття „консерватизм“ ідентифікується передовсім з поняттям прецизно виробленого світогляду. Той світогляд спертий між ін. на високій християнській етиці, на історичнім досвіді та на холоднім критицизмі. Консерватизм вяжеться далі з поняттями суспільно-політичної поміркованости, розваги і розуму. Таким був колись також польський консерватизм, передовсім т. зв. краківської школи. Пригадатиб тільки його критичне відношення до загально апотеозованого в Польщі польського минулого. Зокрема — його критичну оцінку польської політики супроти України, що її дав проф. Мих. Бобржиньский, батько д-ра Яна Бобржиньского.

А тепер пригляньмося, що і як сказав про Україну д-р Ян Бобржиньский.

Отже про голод на Україні д-р Бобржиньский сказав дослівно так:

„Że w Rosji może zginąć z głodu dziesięć miljonów ludzi wskutek eksperymentów tamtejszego ustroju, to możemy bardzo ubolewać nad tem, jako ludzie i chrześcijanie i piętnować okrucieństwo doktrynerskie naszych sąsiadów. Ale oficjalnie taka wewnętrzna sprawa rosyjska tyle powinna nas obchodzić, co obchodzi Sowiety np. chwilowy wzrost bezrobocia w Polsce. Każde osłabienie sąsiada jest dla nas korzystnem i im słabszą będzie Rosja, tem pochopniejszą będzie do układów — oczywiście z naszej strony ostrożnych i niezbyt krępujących“...

А про польські інтереси в Росії сказав д-р Ян Бобржиньский слідуюче:

„...Baczną uwagę powinno polskie społeczeństwo zwrócić na pewną naturalną sferę swych interesów w południowo-zachodniej, naddnieprzańskiej Rosji, która stanowiła przez szereg wieków integralną część składową państwa polskiego. Kijów, ewentualnie i Odessa, to daleko realniejsze i naturalniejsze cele polskich dążeń i polskiej racji stanu, niż sięganie fantazją do Władywostoku, Fergany czy Kaukazu. Naszym państwowym i narodowym celem musi być odzyskanie ziem Podola i Ukrainy — odzyskanie i związanie ich z Polską w jakiejbądź formie, a przez to otwarcie sobie drogi na morze Czarne. Czy się to spełni, czy nie spełni, albo wreszcie spełni tylko częściowo, to rzecz inna, której przesądzać dzisiaj nie podobna. Ale dążyć trzeba, nastawiać się i przygotowywać w tym kierunku z całą konsekwencją narodu żywotnego i politycznie wyrobionego. Bo naród, który niczego nie chce, niczego nie pragnie i zamyka się kwietystycznie w wązkim podwórku, napewno skostnieje, osłabnie i wzbudzi apetyty sąsiadów.

„Nie znaczy to wcale, żebyśmy zalecali prowadzenie jakiejś agresywnej, awanturniczej polityki. Wprost przeciwnie, gdzie tylko jest mowa o jakiemś dziele pokoju i dobrych sąsiedzkich stosunkach, tam Polska zawsze być powinna. Ale, jak wszystkie żywotne narody na świecie, od Amerykanina do Japończyka, jak i Rosja sama, tak i Polacy winni mieć pewne cele na oku i konsekwentnie się do nich przygotowywać, aż dojrzeją. Bo przecież nie wiemy dnia, ani godziny, gdy znów możemy zostać . mądrymi Polakami po szkodzie, w obliczu straconej okazji!“

(Підчеркнення наші).

Таке становище заняв д-р Ян Бобржиньский до України в сучасности і в майбутности.

Про становище д-ра Я. Бобржиньского до сучасної катастрофи голоду на Україні: його désintéressement в справі голодової смерти міліонів українського населення і навіть витягання користи з вимирання України — не будемо говорити. Бо катастрофа голоду на Україні і смерть міліонів українського населення — справи надто болючі для нас, щоби спорити з д-ром Я. Бобржиньским про „користь“ з них для Польщі. Обмежимося тільки на самім відміченню такого становища...

Зате кілька слів скажемо про політичне становище д-ра Яна Бобржиньского до України як цілости.

Як бачимо з наведеного вище уступу промови д-ра Бобржиньского, він властиво навіть не признає України як національно-політичної чи хочби тільки етнографічної індивідуальности. Бо згадавши про Україну два рази, він раз називає її „південно-західною, наддніпрянською Росією“ (!), а другий раз „землями Поділля й України“, вживаючи назви „Україна“ в давнім польськім розумінню на означення Київщини.

Та для нас більше важне те, як д-р Ян Бобржиньский ставиться до України взагалі. Отже як се видно наглядно з зацитованого уривку його промови, він хоче прилучення України до Польщі. Значить д-р Ян Бобржиньский у відношенні до України став на становищи анексії.

Щож маємо ми замітити на таке становище д-ра Яна Бобржиньского? Скажемо ясно й отверто:

Кождий нарід бажає сам бути господарем на своїй землі. Се природне право кождого народу, яке кожда справедлива людина мусить признати без застережень. Таке бажання і право має також український нарід.

Та під сучасну пору український нарід не має власної держави, належить аж до чотирьох ріжних держав. Ріжно живеться українському народови в тих державах. Та найгірше його становище нині в СССР., де йому загрожує прямо фізичне винищення. Тому кождого, хто нині вирвавби наш нарід зпід большевиків, він повитавби як свого спасителя.

Та якраз нині Польща про відривання України від СССР зовсім не думає. Навпаки. Саме під теперішню пору Польща заключила з большевиками договір про ненапад, що виключає збройний виступ Польщі проти СССР. І не тільки виключає нині такий виступ Польщі проти СССР. Польща нині навіть у союзі з СССР. Тому про вирвання України зпід большевиків Польщею нині не може бути й мови.

Та й д-р Ян Бобржиньский, говорячи про прилучення України до Польщі, не думає робити се зараз. Тепер з Україною під большевиками нехай діється те, що діється. Се навіть корисне для Польщі. Нині Польща повинна Україну мати тільки „на оці“ і консеквентно приготовляти її прилучення, аж те прилучення „дозріє“.

Іншими словами: Поляки повинні найперше розбуджувати в собі апетит на Україну, щоб заняти її, коли прийде відповідна хвиля.

Колиж така відповідна хвиля прийде? Вона прийде, розуміється, тоді, коли Росія наслідком внутрішних чи зовнішних причин не буде вже в силі держати довше України в звязку з собою. Подібно, як се було в 1917—18 рр. Тоді Польща повинна заняти Україну.

Та саме тоді прийде відповідна хвиля передовсім для самої України. Прийде хвиля, коли Україна могтиме стати сама незалежною державою.

Тому кождий, хто в таку хвилю схоче посягати по Україну, не даючи їй змоги збудувати свою власну українську державність, буде принятий на всій Україні як її ворог. І не тільки тоді всі Українці приймуть його як ворога. Також уже тепер буде такий ворогом в очах кождого свідомого Українця, коли буде хочби мріяти про прилучення України до Польщі. В тій справі всі свідомі Українці були, є й будуть очевидно згідні.

І ще кілька замітoк.

Посягаючи по Україну, др. Ян Бобржинський зазначив, що Україна становила через ряд віків „інтегральну складову частину польської держави“. Дивно чути таке оправдання польських претенсій до України з уст Поляка. Бо таке оправдання польських претенсій до України оправдує одночасно також німецькі претенсії до Гор. Шлеська. Бож Горішний Шлеськ становив значно довше (7 віків!) інтегральну складову частину німецької держави. Та не зважаючи на се, Поляки як найбільш рішуче відмовляють претенсіям Німців з того титулу. Робить се і сам др. Бобржиньский.

Тай іще одна ріжниця на некористь Поляків є між Шлеськом і Україною. Шлеськ відступила Польща Чехії згл. Німеччині колись добровільно, тоді як Україну заняла була Польща тільки після кривавих боїв, як се виразно стверджує проф. Мих. Бобржиньский в своїй „Історії Польщі“ (1879 р. ст. 260).

Взагаліж експанзія Польщі на Україну несла Польщі завсіди більше шкоди ніж користи. Стверджує се виразно не тільки згаданий уже проф. М. Бобржиньский, але також пок. проф. О. Бальцер, про що писали ми ширше в чч. 43, 45 і 47 „Нової Зорі“ за б. р.

Ми розуміємо занепокоєння польських політиків супроти факту, що доступ Польщі до Балтійського Моря в разі скріплення двох її значно від неї могутніших сусідів може бути дуже легко загрожений ними. Тимсамим розуміємо тяготіння Польщі в напрямі до Чорного Моря. Одначе тяготіння Польщі до Чорного Моря не значить, що між Польщею й Україною мусить бути вічна непрохідна прірва. Навпаки. В інтересі обох є тісний союз і взаїмна поміч собі. Та се може наступити з користю для обох країв тільки тоді, коли такий союз буде заключений між польською державою та незалежною українською державою.

На закінчення ще одна справа.

Виступ дра Яна Бобржиньского мав місце на консервативнім зібранню. Текст його промови напечатаний в консервативнім органі без ніяких заміток. Тай сам др. Ян Бобржиньский як редактор головного консервативного органу „Наша Пшишлосць“ і як провідник Кружка прихильників згаданого органу високо відповідальна особа в польськім консервативнім таборі. Тому той його виступ мусимо вважати поглядом польського консерватизму взагалі. Мусимо вважати так довго, поки не появиться рівнож авторитетний інший консервативний погляд на справу порушену дром Яном Бобржиньским.

Як виглядає Петроград

Паризький „Матен“ печатає описи вражінь визначного французького лікаря з його подорожи по СССР. Петроград описує він так: „Горе, нужда, нелад. Вистарчить 10 хвиль походити по вулицях того міста, щоб побачити знищені хідники, забиті дошками двері камяниць, сходи в домах, в котрих бракує ступенів. Нужду горожан СССР видно по їх обличчях й одягах. В театрі такий своєрідний „запах“, що по нім зараз пізнати стан гигієни, до якого доведено там людей. В шпиталях повний брак чистоти. На долівках порох, окурки, сміття, хорі лежать на соломі, перевязки брудні. Від півночі видно вже в місті довгі хвости людей: ждуть до рана, щоб одержати трохи нафти. Ніколи не забуду, як 5 чи 6 чужих туристів, з котрими я переїздив границю, вертаючи, відітхнуло з глибокою полекшею, коли ми минули совітську границю“... — Так догосподарилися товариші у себе вдома — і ще мають чоло, дальше дурити людей, що весь світ „поправлять“...

Небогато між цивілізованими людьми таких, які не признавалиби, що спасення людства не полягає на згоді з Божою волею. Сю науку голосили всі релігії, її висказують всі письменники, котрі пишуть про мораль; тому можемо приняти її за безсумнівну правду. (Герберт Спенсер).

Просимо перед закупном оглядати наші оригінальні моделі і переконатися про якість і ціну товарів. Найбільша

ФУТРА -- БЕРНФЕЛЬД

кушнірська робітня

Продажа хвилево на першому поверсі.

Львів, Леґіонів ч. 7.

ВІДНОВА

Архикатедральної церкви св. Юра.

3) Інж. А. Міляныч представив стан праць над огріванням храму зимою та провітрюванням літом. Модерне огрівання храмів ріжниться тим від домашнього, що огрівається не мури тільки воздух. На потрібний час впомповується теплий воздух. Тепер робиться канали під долівкою. При вході буде втягатися холодний воздух до спеціяльних апаратів. Там його відчищать, огріють і впомпують каналами до храму. По 20 степенях морозу можна за 3 год. огріти воздух до 10—15 степенів тепла. Одно таке огріття коштує від 12—18 зол. Заведення центрального огрівання коштуватиме около 15.000 зол. Проект його виконав інж. І. Зубенко з рамени „КІР“-у (Кооперативи Інжинірських Робіт. Вона повстала в 1931 р. як кооператива праці. Її завдання — дати своїм членам працю. Побудована на корпораційній основі. З рамени „КІР“-у ведуть працю над відновою храму св. Юра інж. А. Міляныч, інж. Ю. Пясецький та інші).

Відтак представники преси оглянули підземелля катедри під проводом д-ра Я. Пастернака. Він пояснював, в який спосіб відкрито домовини з останками. До 1785 хоронено небіщиків під церквами. Від того року австрійський цісар заборонив се. Щоби похоронити кард. Сембратовича в крипті, треба було спеціяльного дозволу цісаря.

Сходження в підземелля св. Юра робить найбільше потрясаюче враження хоч склепіння того підземелля такі ясні, з червоної цегли й білого вапна, що виглядають, якби їх вчера скінчили будувати. По звичайних сходах вглиб ще три сходи — і перед нами склеплене підземелля.

Дві великі ніші за ними ще якісь ніші. На долівці в піску черепи з людських голов. Невідомо, хто були ті люди. Нема ніяких записок. Хоч кардинал Сембратович похоронений тут недавно, а вже ніхто напевно не знав, де він похоронений. Так інформував д-р Пастернак. Неісторична нація в повнім того слова значінні! Аж жах бере. Але якже точно люди з тої самої нації зберігають память про те, де і в котрім році сидів, стояв, або лежав кождий соціялістичний агітатор, що обіцяв нашому народови подарувати всі дебри навкруги як далеко воком можна сягнути!...

За якимсь надібраним муром видно пять деревляних домовин, одна на другій. Хто в них лежить, також невідомо. Тільки на одній одинокій домовині ігумена Шептицького є латинські ініціяли. Характеристична річ, що і про нього не знали, де він похоронений, — як інформує оден з присутних, панував погляд, що він похоронений в Лаврові, щойно тепер показалося, що тут. Здається, що на цілій кулі земній нема такої катедри, в котрій так мало булоб надписів в порівнанні з таким її поважним віком.

Потім парох св. Юра, о. пралат Л. Куницький запросив приявних на перекуску. Підчас перекуски промовляв ряд промовців. О. Л. Куницький витаючи зібраних зазначив, що праця над відновою св. Юра та велике зацікавлення нею виказали, який дорогий св. Юр для нас. По апробаті ВПреосв. Митрополита наші вчені приступили до перестудіювання всіх книг, актів і паперів, що мали звязок зі св. Юром. Працювали тут: д-р В. Січинський, д-р І. Свенціцький, д-р П. Пастернак і д-р М. Струтинська. Св. Юр тепер бідна парохія. В 1918 р. належали до неї 2000 самих зелізничників, 600 трамваярів, богато урядничої інтеліґенції. Тепер парохіяни св. Юра се в 70 проц. безробітні пролетарі. Але вони дуже свідомі, хоч се люди бідні. Одна бідна жінка жертвувала 5 зл. на віднову храму. Хоч такий тяжкий час, зробимо срібний кивот з дарів. Вже зібрано до 30 кг. старих срібних грошей, ложок і т. д. Як тільки знайдеться форма для того кивота, приступиться до його відливання. Ствердую масову жертвенність парохіян св. Юра. Релігійне почуття і національна свідомість у них великі. Минулого року видавано тут 80 обідів денно для безробітних. Тепер Брацтво св. Івана Милостивого видає 40 обідів убогим. Як душпастир св. Юра дякую нашим ученим, артистам і пресі за пильну увагу для св. Юра, нашої релігійної та національної твердині.

Зїзд істориків

Звіт в НТШ.

4) Відтак два молоді панове, котрих назвиск ніхто довкруги пишучого сей звіт не знав, завдавали ріжні питання, напр.: Чи наші делеґати висунули прінціп національний? І питання звернене спеціяльно до д-ра Кордуби, як він на зїзді поставив справу початків української нації, чи на його думку істнувала колинебудь спільна „руська“ нація? Оден з тих панів слушно жалувався, чому в нас нема ніякої навіть летючки в чужій мові, яку можнаб дати чужій людині, що цікавиться нами.

На запити відповідав проф. Кордуба: Зачну від запитів пані Мілени Рудницької. Ніякого обєднання українських делеґатів на зїзді не було, бо не було там поля до обєднання. Поділ по державам був чисто теоретичний. Що до прапору, то признаюся, що не знаю, який прапор має т. зв. Радянська Україна, мабуть червоний з большевицькою звіздою. Такий прапор був. Чай уряджував не п. Лотоцький, тільки Український Інститут. Чи були там які посли з ББ, не знаю. Щодо офіціяльних візит на замку, то урядники, річ природна, не могли від них відмовитися задля демонстрації. Зрештою ніхто з чужих не звернувби ніякої уваги на те, чи було в тій масі учасників тих пару українських учених чи не було. Наслідком такого „усування“ себе булоб тільки те, що утратилосяб нагоду входити в контакт з чужими людьми. Щодо польської промови одного з наших делеґатів, то передовсім зазначу, що се не був делеґат НТШ, тільки Національного Музею. Він дійсно промовляв по польськи, хоч регуламін дозволяв в дискусії промовляти рідною мовою. Ми запиталиб його, чому він так зробив, але його тут нема. І з міністром він говорив, але що говорив, не знаю. Що до запитів п. д-ра Копача, то се трудно сказати, яке самопочуття мали в собі Анґлійці. Я запримітив лиш те, що на сім конґресі Італійці виступали дуже самопевно і що Німці не грали на нім такої визначної ролі, як звичайно грали на конґресах перед війною. Про те, як я поставив справу початків української нації, говорити не буду, бо я вже про се писав і оповіщував, а тут пора спізнена. — Потому ще о. др Скрутень підчеркнув, що за своє поведення делеґати НТШ відповідають перед НТШ, а не перед ким іншим і що відповіді одержала тут публика просто з чемности. На тім голова НТШ замкнув засідання секцій.

У розмовах потому вийшло ще на яв, що з Вел. України призначили большевики зразу трьох Жидів на зїзд до Варшави, але потому надумалися: мабуть боялися, щоб ті Жиди як уроженці України не балакали, як там господарять московські окупанти. Отже не вислали на зїзд нікого, хто мав щонебудь спільне з Україною...

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

Організуймося!

Шановні українські установи, організації, парохіяльні уряди та всі укр. громадяни доброї волі!

Просимо Вас, подайте ласкаво спис укр. купців і промисловців у Вашому місті чи селі так в Польщі, як і закордоном в цілому світі.

1) Імя й назвисько купця або промисловця?

2) Місцевість, улиця, почта, повіт, край?

3) Чим торгує або що продукує (виробляє)?

4) Чи власник торговельного або промислового підприемства, віднаемець, управитель, помічник, чи працівник? (В якому характері, в якій фірмі?) Чи в даній місцевості є торговельна, або промислова школа й кілько числом українських учнів, студентів?

В десятилітні роковини праці українського станового товариства українських купців і промисловців необхідно перевести статистику. Зокрема все українське купецтво і промисл закликаємо подати свої адреси. Згори дякуємо за ласкаву поміч!

Виділ Т-ва „СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ“ у Львові, Ринок 10.

Всі українські часописи закордоном просимо ввічливо о ласкавий передрук.

Примітка Редакції „Нової Зорі“: Виконання сего зазиву може дати початок ділу великого значіння морального і матеріяльного. Тому хто тільки може, нехай підпре виконання сеї праці!

За вбивство пок. Т. Голуфка

Найцікавіший з політичних процесів.

Ві второк, 19. с. м., розпочався перед судом присяжних в Самборі карний процес проти сторожа віллі СС. Служебниць Олександра Бунія, студ. унів. Романа Барановського і ґімназиста Миколи Мотики, обвинувачених за співучасть в убийстві польського діяча Голуфка, заступника голови клюбу ББ і був. начальника Сх. Відділу в мін-ві загр. справ, чоловіка широких плянів, але без впливів в рішаючих кругах польського правительства й тому очевидно невідповідального за ніякі переслідування Українців. Вже з того ясно, що Українці не могли мати ніякого інтересу в убиттю того діяча, а якраз навпаки, могли мати інтерес у збереженні його життя. Тимчасом в убийстві обвинувачені і посуджені тільки Українці, з котрих два, Білас і Данилишин страчені заки вияснено ту важну справу. Дальше цікаве те, що з трох обвинувачених аж на двох вказують як на конфідентів поліції, на одного вказує як на конфідента сама прокураторія, на другого публична опінія ізза „всипування“ товаришів в городецькім процесі. Третий дуже інтересний і поучаючий момент сего процесу се твердження прокураторії, що злочин убийства пок. Голуфка зродився в атмосфері, опанованій комуністами, отже дорогими союзниками Польщі... Сі три моменти вистарчають, щоб сей процес уважати найцікавіщим політичним процесом, який колинебудь був в Польщі і може навіть в цілій Европі. Сим разом українські оборонці повинні видати друком свої промови.

Хочуть пити

Впала найстарша кріпость „сухих“.

В Америці був оден стейт, Мейн, в котрім алькоголь був заборонений ще від 1851 р. „Сухі“ уважали той стейт своєю кріпостю. Тимчасом недавно дві третини населення того стейту голосували за дозволом пити вино...

НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНҐРЕС

Голоси преси в тій справі*).

„Упродовж 5 літ („Діло“ ч. 193) мусимо покликати Український Конґрес до життя... Коли скорше, то не шкодить, коли пізніше, буде але, бо покажеться, що ми не нація... Питання грошей оставмо покищо на боці. Візьмім за аксіому, що американська еміґрація має все гроші на такі цілі, а... питання: як ці гроші дістати“.

В дальшій частині статті д-р Демидчук предкладає адресатови свого листа, універ. професорови, щоб він „став укр. Фіхте“. Він так уявляє собі „українського Фіхтого“: „Перш усього кожна важна справа вимагає теоретичної підготовки. Отже Вам мабуть припаде роля німецького Фіхте, бо Ви професор. Чи не моґлиб Ви, Дорогий Пане Професоре, за час вакацій, передумати теми на яких 25 університетських викладів, і виголосити їх чи у своїй школі, чи може на вільному Українському університеті в Празі, в роді Фіхтових „Промов до Німецької Нації“, отже по нашому „Лекцій майбутности Української Нації“, та в них порушити всі наболілі питання нашої теперішности і способи їх розвязки, користуючися практикою і засадою наших теоретиків (хочби Липинського), чеських (Масарика), італійського фашизму, німецького гітлеризму, католицької дисципліни, — але все пристосоване до наших потреб і сил. Лекції не мусять бути цілком оригінальні, бож це дуже важна справа, але можуть бути еклектичні, зате Вами специзовані і виголошені. Ви згадуєте про поета Олеся. Як він практичний мислитель, може Вам богато помогти, тимбільше, що він уже має авторитет. А може зможете опрацювати теми на спілку з іншими національно-державними українськими фільософами, з якими можна буде переписатися за час вакацій і дістати поміч у свому часі. Тільки що такі лекції повинні бути опісля зреферовані також в українській пресі на цілому світі“.

Чергова стаття в справі „Панукраїнського Конґресу“ в „Ділі“ ч. 198 з 31. VII. б. р. сигнована ініціялами Т. М. („Ще про Всеукраїнський Національний Конґрес“). В тій статті автор робить заввагу, що „коли в минулому столітті всі визвольні рухи пригнічених народів зустрічали горяче співчуття і допомогу з боку бодай поступовіших представників европейської культури як напр. змагання Поляків, то тепер ми бачимо не тільки індиферентне але й цілком байдуже, а то ще й вороже відношення до проблеми визволення українського народу. Прихильників його можемо рахувати на пальцях. Ясно, що причина сего явища лежить у тому різко реакційному курсі, який взяла майже ціла Европа та взагалі—в занадто переборщеному матеріялізмі, який безглядно відкидає всякі етичні засади в особовій та суспільно-громадянській поведінці“. — Автор признає необхідність скликання Конґресу, який повинен поставити на черзі дня питання „бути чи не бути“ нашого народу, то значить виявити правдивий стан його положення господарського, культурного і політичного; виявити ступінь загрожения нашого біольоґічно-племінного істнування; виявити всі напрямні чужонаціональної політики в цих всіх аспектах суспільного життя... І — знайти шляхи не тільки спараліжування всіх ворожих заходів, але передовсім шляхи справжньої нашої реальної політики“. На питання, де й коли мабби бути скликаний ВНК, і хто мабби взяти в нім участь та в який спосіб його сфінансувати, автор не відповідає, лише ставить ті питання під „широку“ дискусію.

*) Гл. 70 ч. „Нової Зорі“.

В 216 ч. з 18 серпня бр. появився допис з Праги п. з.: „Всеукраїнський Національний Конґрес“. В ньому сказано, що в Празі повстала вже Ініціятивна Комісія для підготовки скликання Всеукраїнського Національного Світового Конґресу. „В склад пражської Ініціятивної Комісії, пише непідписаний автор допису, увійшла покищо деяка скількість одиниць, наших суспільно-громадянських і культурних діячів, які погодилися зробити взаїмно максимальні уступки ідеольоґічно-програмового (партійно-політичного) характеру... Ініціятивна Комісія у свому складі ще остаточно не завершена. До неї запрошують щораз більше осіб і вона находиться у стадії виготовлення тих ідеольоґічних основ і конкретних програм, які моґлиб лягти в основу покликання В. Н. К-у... У свому досьогочасному складі Ініц. Комісія перевела вже кілька засідань і нарад, на яких встигла розглянути та ухвалити цілу низку планів і проектів щодо скликання Конґресу... ...„Щодо ідеольоґічних основ Ініц. Комісії та методів праці, то вона... принціпово стоїть проти якогонебудь втручування у внутрішні справи партій, залишаючи їм повну можливість вільної політичної діяльности. ...Комісія ...висуває на чільне місце гасло внутрішнього всеукраїнського міжпартійного миру як основної передумови для співпраці всіх наших партій над обороною всім нам спільних загально-українських інтересів... Ініц. Комісія, підготовляючи тільки ґрунт для скликання Всеукр. Нац. Конґресу і зовсім не претендуючи на провідну роль, уважає себе тільки тимчасовим орґаном, який міґби допомогти при навязанні звязку між ріжними ґрупами та підготовленні ґрунту для узгіднення поглядів на сам Конґрес і хід його нарад... Переговори з окремими громадянськими і культурними діячами та політичними партіями на еміґрації Ініц. Комісія вже почала... Подібна акція ведеться і поза межами Чехословаччини та Европи“.

До сеї статті ред. „Діла“ дала примітку, що „про доцільність таких еміґраційних заходів, як пражська Комісія передчасно ще казати... Рішаючий голос у цій справі мають лише краєві відповідальні політичні чинники“.

Як дискусійну статтю в справі В. Н. К-у оповістив в „Ділі“ ч. 218 з 20. VIII. також п. Данько п. з. „За злуку краєвого політичного проводу й еміґрації“. Він м. ін. пише: „Сучасна хвиля вимагає негайного переведення мобілізації українських сил—сил фізичних й інтелектуальних, фінансових засобів і політичних звязків. І тільки цій мобілізації сил мусить служити ВНК. Конґрес цей не повинен мати нічого до діла ні з укр. еміґраційними урядами, ні з партіями чи іншими уґрупованнями. Всі вони мають бути для нього лише осередками української сили, посередниками між кермуючим центром та українськими масами. Виходячи з засади національної сили треба признати, що між майбутніми учасниками ВНК-у рішаючим чинником є політичне заступництво західно-українських земель. Отже йому належить як рішення щодо необхідности самого конґресу так і почин в його скликанню“.

Відтак автор доказує, що майбутній ВНК повинен співпрацювати з Загальним Громадським Комітетом Рятунку Великої України у Львові. Його співпраця повинна полягати головно на міжнароднім терені. І тут саме місце на співробітництво української европейської й американської еміґрації з краєвими чинниками. Для орґанізації співробітництва краю й еміґрації, перегляду та концентрації українських сил за кордоном богато може зробити ВНК. Дотеперішна наша політична акція на міжнароднім терені була майже безуспішна. Причини сеї безуспішности були — на думку п. Данька — головно ті, що фактичне кермування нею акцією опинилося з одного боку в руках тих укр. уґруповань, яким польський уряд міг закинути в Женеві терористичні акти, з другого боку в руках тих уґруповань, яким цілком слушно закидали радянофільство. Тому не еміґрація має кермувати краєм, а край має кермувати акцією еміґрації... „ВНК може мати лише значіння як вияв ворожости до Московщини та ствердження незломности змагання української нації до державної самостійности. В цім відношенню акція Заг. Гром. Комітету злучена через ВНК з акцією укр. еміґрації може бути дальшим розвитком боротьби української нації проти Московщини на інтернаціональнім терені“.

Дальші голоси преси зреферуємо незабаром в „Н. Зорі“.

„Соціялістичний хліб“ щезає

Московський кореспондент „Дейлі Телеґрафу“ доносить: Совітське правительство стривожене великими стратами при зборі збіжжа. Новий всесоюзний прокуратор Акулов заявив прилюдно: „В справі охорони хліба вже по його зібранні державними аґентами відкрито повний хаос. Крадуть зі складів й елєваторів вже не тільки чужі злодії, але й зелізнодорожники та персонал елєваторів. В околицях Москви збіжжа гние в ваґонах, на стації Ховрино стоїть 111 ваґонів з мокрим гниючим збіжжам і т. д. — А з України вивезли товариші все збіжжа і наш нарід догибає...

Присилайте передплату!

ОСИП НАЗАРУК

ПАЛАТА ДОЖІВ

Враження і думки з дороги.

Саля Колеґії, тронова саля дожів.

8) Особливож потребую згаданого суроґату для загального вияснення тої маси алеґорій, яка вже на перший погляд кидається в очи в салі Колеґії. В разі колиб я не ужив суроґату, мусів би я задля самого поняття алеґорії в мистецтві писати наперед окремий трактат, бо інакше трудно булоб дальше описувати тронову салю дожів.

Як птиця добичі так думка шукає того суроґату. Вже є, вже є! Часом найлекше таки можна прокормити не тільки своє тіло, але й свій ум на рідній ниві. Перед очима моєї уяви стали картини невеличкої народньої пісні, з трох дивних строф, котрі живо пригадують три складові части палати дожів: тої легкої, що на долі і тої ще лекшої, що в середині й тої найтяжчої, що на самій горі, на кінці...

Іскра Божа лучить мистця з абсолютом, з Богом, з непоясним пражерелом сили, розуму й льоґіки, а особиста праця, якої ніколи ніде й ніщо заступити не може, не допускає до змарнування тої іскри Божої, до знівечення таланту, який дав Бог. І тільки ту другу область, область праці, ми можемо збагнути й сяк-так оцінити в кождім творі мистецтва без виїмку. Можемо ту область зміряти своєю думкою в ріжних напрямах, хоч маємо перед собою тільки маленький уривок праці думки й відчуття мистця, напр. маємо перед собою малу народню пісню:

Ой копав я керниченьку,
Ой копав я дві:
Ой любив я дівчиноньку —
Людям, не собі!

Тай вже з тої керниченьки
Орли воду пють,) —*
Тай вже мою дівчиноньку
До шлюбу ведуть!

Оден веде за рученьку,
Другий за рукав, —
А мені ся серце крає,
Що любив, не взяв...

Твір мистецтва невідомого автора з незнаного часу, що потонув в товпі. Спробуймо збагнути в сім дрібнім творі те, що в нім дасться збагнути й оцінити.

1) Сей невеличкий твір мистецтва такий простий у своїй зовнішній конструкції як напр. піраміда Хеопса: тому він може перетривати тисячеліття. То значить, може жити в устах народа так довго, як довго житиме сам нарід і як довго триватиме його мова, в котрій уложена ся пісонька. Що се значить і коли се станеться, яке це свідоцтво сили становитиме для сего твору, розуміє тільки той, хто знає з історії літератур, як скоро проминає слава нераз дуже голосних і розміром дуже великих творів.

*) Є також варіянт: „Тай вже з тої керниченьки — Люди воду пють“. Про се дальше.

2) Одначе сей твір мистецтва тільки зовнішно такий простий, а в його нутро зовсім подібно як в піраміду Хеопса або в нутро Палати Дожів вложені зовсім не прості але дуже скомпліковані справи і річи, котрі тут здебільша зарисую.

3) Як відомо, початкова строфа має приблизно ту ролю що фундамент. І що далі, те відповідає в поезії чи в літературнім творі приблизно тому, що становлять дальші, горішні части в будівлях. Отже в першій фундаментальній строфі сеї поезійки, дуже богатої в зміст, маємо подані два факти, получені з собою немов архітектонічним склепінням, глибшим відношенням тих фактів до себе. Буквально кожда стрічка тої строфи має свій зміст, який маляр міґби намалювати, а остання з тих чотирох стрічок висказує нам трагедію, на підставі котрої вистрілює вгору чудова архітектоніка другої строфи, котра розливається в цілий ряд образів у третій строфі, щоб закінчитися коротким але кріпким описом, що діється на малесенькій области того, що люди звикли називати серцем і щоб над тим

Великий день Засяння

В неділю 3 вересня с. р. посвячено каплицю новозбудованої Української Захоронки в Ярославі на Долішно-Лежайському передмісті й віддано її під опіку Пр. Діви Марії. Було то почасти історичне свято Засяння, яким вшановано 900-соті роковини основання міста Ярослава великим нашим монархом Ярославом Мудрим. Після девятьсот років ніби проснулася в той день стара волость Перемишль і благальною молитвою дітей обізвалася свята рілля Кирила і Методія, та рілля Христова „откуду пошла есть Руская земля“.

Поверховий — ще невикінчений — будинок Захоронки з каплицею то перш за все монумент моральної сили самих передмістян. Вони самі здвигнули його в найкритичнішому часі! Тим примушують нас рахуватися з тою полосою і не ставити її поза скобки. Українці з міста дали їм тільки матеріяльну піддержку. Оба Лежайські передмістя, називані здавна „руськими“, держаться такими і по нинішній день. Коли на Горішному є Українська Захоронка ще зперед війни і має свою гарну реальність, то на Долішному такої доси не було. До того ще недавно школу там „зутраквізовано“. В 1930 р. з подивугідним оптимізмом побудовано там навіть Польську захоронку з виразним призначенням. Затривожені за своє покоління наші передмістяни взялися негайно до роботи. Два, а саме Дуб Михайло і Зеленяк Антін, подарували на ту ціль свої парцелі. Завязали свій комітет і розпочали будову. Дня 5 липня (в неділю пополудні) 1931 р. відбулися святочні закладини фундаментів. Посвячена тепер каплиця призначена заразом і на діточу світлицю, через довільне відгороджування її від вівтарної части рухомою стіною.

Торжество посвячення нової обителі випало, як на наші обставини, доволі величаво. Службу Божу відправив о. крил. Кипріян Хотинецький, декан і парох ярославський, в супроводі о. Колянковського пароха з Вязівниці й о. Ціховляза, пароха з Полкінь. Асистували місцеві богослови Лозинський і Шавринський, співав місцевий хор під орудою інж. Кашубинського. Гарне слово сказав під кінець о. Хотинецький. Поблагословивши престол, як видимий осідок Вездісущого Бога і Духа св., візвав родичів посилати сюди своїх дітей, а приявні Сестри-Черниці, щоб виховували їх у привязанні до рідного обряду і рідної народности. „Плекайте відданих — говорив поважний віком душпастир — Вам дітей, розвивайте в них замолоду любов до греко-католицької Церкви, до української мови і пісні. Будьте їм за ту пістунку, що виховувала віддане собі дитя незнане, видобуте з Нілю, а Мати опісля заплатить Вам сторицею. З незнаної дитини вийшов Мойсей, що вивів свій нарід з дому неволі“.

Всенароднім гимном „Под Твою милость прибігаємо“ закінчено се незвичайне торжество. Приявні були, окрім широких мас передмістянства і міщанства, також бурмістр інж. Серанкевич, родина Преторіюсів і численні представники української інтеліґенції. Загальній фотографії перешкодив дощ.

Натяк про заслуги передмістян був би однак неточний, може навіть невірний, якби не згадати одного з них, котрого заслуги всі добре знають, хоч він не відзначається ні маєтком, ні освітою, ні вимовою — щонайбільше браком всього того. А всеж таки людина та настільки рухлива, ідейна, чиста, жертвенна і настільки витривала та послідовна в піднятій раз акції аж до успішного кінця, що подібної за сто миль кругом не знайти в народніх масах. Не будь її, не булоб ані двох коштовних вівтарів в нашій ярославській церкві, ані диванів, ані інших справунків, ані нарешті тої Захоронки, бо на все те та людина зібрала гроші... І треба мати в собі щось справді з того, що мали середновічні лицарі-хрестоносці, що гнало їх за далекі краї і моря на сборону Святого гробу, а в даному випадку поносити тільки трудів, що поносив їх все для церковної і народної справи згаданий передміщанин ВП. Михайло Дуб.

Чесна праця се найліпше виховання: зате лінивство основно деморалізує тіло, душу і совість. Девять десятих всіх пороків і терпінь, які наповняють світ, повстають з лінивства. (Смайлс, „Обовязок“).

Коронім прав української мови

(Коли можливі рекурси у випадках, як не минуло 7 літ від останнього вирішення).

На численні запити, як поступати у випадках, коли Шк. Кураторія прийшле відмовне рішення у справі переміни польської чи утраквістичної школи на українську, покликуючись, що в даному випадку від останнього правосильного рішення про мову навчання в даній школі не минуло 7 літ, подаємо отсим такі пояснення:

Коли від останнього правосильного вирішення шкільної влади про мову навчання в якійсь школі дійсно не минуло ще 7 літ, в такому випадку рекурс до Міністерства буває мабуть безвиглядний, бо розпорядок Президента Держави з 29. листопада 1930 (Д. З. Р. П. ч. 82 поз. 644) постановляє, що скорше змінити мови навчання не можна, як по упливі 7 літ від останньої *зміни*. Отже н. пр. коли Кураторія ЛШО. рішенням з 25. червня 1927. р. змінила в якійсь школі українську мову навчання на утраквістичний виклад а батьки проти того рішення своєчасно не внесли рекурсу до Міністерства Освіти, то зміна мови навчання може наступити щойно в 1934—35 році. Щоби в 1934/35 році могла шкільна влада змінити в тій школі утраквістичний виклад на українську мову навчання, требаби перевести шкільний плебісцит за українською школою в 1933 р., отже найдальше до кінця грудня 1933. р. доручити приналежному шкільному інспекторові шк. декларації за українською мовою навчання. Се тому, бо шкільна влада стоїть на тому становищі, що під увагу береться фактичний стан дітей в даному часі а не на кілька літ назад (в міжчасі можуть зайти великі зміни). — Та буває, що від рішень Кураторії ЛШО. внесли батьки рекурс до Міністерства Освіти і не одержали відповіди й такої відповіди не оголошено в громаді, тим самим на випадок відмови батьки не мали змоги дальше обороняти прав української мови навчання шляхом скарги до Найвищого Адміністраційного Трибуналу. Бували також випадки, що Кураторія ЛШО. після вирішення зміни української мови навчання на утраквістичний виклад (н. пр. з приводу злучення української і польської школи в одну школу) в 2 або 3 роки пізніше при якійсь нагоді повторює це своє вирішення й у відмовному ореченні на внесені декларації за українською мовою навчання покликується на се друге вирішення. Очевидно такий мотив — противаконний, бо правосильне рішення — перше, а від нього в даному випадку минуло 7 літ.

В усіх тих і т. п. випадках повинні батьки вносити своєчасно рекурси до Міністерства Освіти через приналежну Шкільну Кураторію, а відписи текстів відмовних рішень і рекурсів пересилати до Правної Поради при Головній Управі Рідної Школи. В сумнівних випадках переслати негайно повний текст відмовного рішення разом з точними інформаціями до Празної Оборони при Головній Управі РШ. у Львові. вул. Словацького ч. 14, а вона або сама виготовить рекурс або напише, що в даному випадку робити.

Правна оборона при Головній Управі Рідної Школи, Львів, ул. Словацького, 14.

всім поставити прозрачну як серпанок науку про вислід непослідовности й обовязок консеквенції в житті. Розберу по порядку те, що я вспів зауважити в сій невеличкій народній пісні, підчеркуючи, що в ній може бути далеко більше ніж я вспів збагнути, бо се річ очевидна, що автор тої пісоньки — творець і мистець дуже великої міри.

4) В першій стрічці першої строфи маємо поданий до відома факт, що автор того мистецького твору „копав керниченьку“, а в другій стрічці, що копав їх більше. Я особисто думаю на підставі цілости сего надзвичайно інтересного твору, що його автор дійсно займався копанням керниць. Та се річ вповні байдужа для оцінки сего мистецького твору, чи моє додумування в сій точці правдиве чи ні. Знаємо, що копання керниць належить до праць трудних але дуже культурних, бо від тої праці залежить і здоровля цілих племен і можливість культивування землі. Отже се, щоб так сказати, підставова, основна праця для суспільности. І з тою основною, недегкою працею кладе оригінальний автор в оден ряд любовне відношення до дівчини. О, якже слушно! Що любов мущини до дівчини се відношення повне не тільки запаху цвітів але й для молодого чоловіка дуже тяжких потрясень, прикрих колючок, розривів і ріжного рода важких болів, — се знає кождий, хто переходив правдиву молодечу любов. Не легка се річ. Така не легка, як копання керниці. Але й така підставова для творення суспільности як заосмотрення її в здорову воду. Подружжа! Се вязання суспільної будівлі, від котрих залежить вся будівля, приблизно так як від здобуття води. Отже не знаю лучшого порівнання серіозної та щирої любови молодого мущини до дівчини, любови, котра мала довести до подружжа, як те, котрого вжив автор сеї пісні. Коли він сам не копав керниць, то ужиття того порівнання свідчить про його великий обсерваційний змисл, про Божу іскру в нім, котра проявляється в острім спостереженні й ужитті того спостереження. А коли він сам займався копанням керниць, то се його порівнання свідчить, що він основно збагнув психічне відношення трудностей в любови.

Але любов має в собі не тільки трудности і не тільки приємности. Вона має ще оден чинник, зовсім подібно як велика наука: дає нам нераз несподівані відкриття, роблені в душі тої людини, котру любимо, і відкриття роблені в нашій власній душі. Всякі відкриття, від дуже гарних почавши, на поганих скінчивши, коли завись і підозріння зачнуть як їдовите гаддя входити в серце й переміняють любов в ненависть. Як вона тоді виглядає і які овочі видає! Дійсно, ті відкриття в душі і серці людей в часі перебігу любови трудно лучше порівняти з чимсь як з несподіваними нераз верствами землі і каміння всякого рода, котрі знаходимо при копанні криниці.

5) Остання стрічка першої строфи („Людям, не собі!“) не тільки влучно і гарно лучить зміст дотеперішної частини пісні і двох фактів, поданих у тім дотеперішнім змісті, але ще в тих двох словах („Людям, не собі!“) подає нам аж до подробиць подібну, я сказавби тотожну, ролю копання керниці й люблення дівчини в серіознім замірі подружжа, коли тої керниці не копалося для себе і коли не звязалося замірене подружжа. Як не пропала праця коло керниці, відданої для ужитку іншим людям, так не пропала й тортура розбитої любови, бо вона укультивувала — обидві сторони, отже й дівчину, котра дістанеться в інші руки. Се прекрасне значіння слів глибокої правди: „Людям, не собі!“...

Справлення похибки. В попереднім ч. „Н. Зорі“ в 5 шпальті фейлетону, в стрічці третій здолу, замість Пантеон має бути Партенон.

(Далі буде).

Коли совість дійде до свого найбільш досконалого розвитку, тоді вона наказує робити те, що робить людину щасливою в найвисшім значінні — й уникати того, що робить її нещасливою. (С. Смайлс, „Обовязок“).

З Закарпаття

Після переходу на схизму 36 відступників. — Наслідки і перспективи.

Пишуть нам: Схизматицьке шило, яке так довго крутилося й вертілося по всіх закутинах нашого Закарпаття, нарешті показалося й по довгім ваганню вилізло з москвофільського мішка. Читачі „Н. Зорі“ вже знають про недавні виступи тутешніх кацапських студентів проти ужгородського гр.-кат. Епископа Стойки й про їх готовість перейти на православіє, колиб Епископ не схотів склонити своєї голови перед горсткою молокососів, які за всяку ціну хотіли „зробити порядок в дієцезії“ й уже раз на все покінчити з „пошестю українства“. Написали отвертого листа до Епископа й меморандум, а коли бачили, що те все не зворушує Епископа, почали висилати в світ „заявленіе“ за „заявленіем“, що ось ми, студенти, не дамо застидатися, і як наші батьки - селяни, посварившися з церковним куратором або зі священиком, переходять на православіє, таксамо й ми, вчені академіки, посварившися зі самим Владикою, переходимо на православну віру, бо лише в ній бачимо спасення нашої русскости.

Таких „заявленій“ було немало й кілька разів уже був назначений термін переходу на православіє, але якось не переходили, бо один боявся батькової тростини, другий маминих сліз. Тому мусів повстати спеціяльний т. зв. „организаціонний комітет“, який усім боягузам і більш твердолобим студентам мав помагати без страху перейти на нову „віру отцовскую, віру апостолов Кирила і Методія, віру русскую - православную“, як каже той комітет на своїх летючках. Останній термін переходу на ту нову віру, був назначений на 28. серпня ц. р., т. є на празник Успення Пресв. Богородиці, в правосл. церкві в Мукачеві. Українці й католицькі москвофіли казали, що з того переходу ніщо не буде. Але зближався день 28. серпня та в обох таборах — кацапськім і українськім — серця почали живіше бити, кров сильніше почала вдаряти до голов і неспокій щораз більше зростав у денервуючім вижиданні.

Гр.-кат. паломники через Мукачево йшли на Чернечу Гору до Василіянського монастиря на відпуст, а на дорозі вже стояла москвофільська сторожа, яка свято запевняла побожних прочан, що сього року на Чернечій Горі відпусту „не буде“, бо хтось убив (!) Епископа й одного популярного василіянського місіонаря. А натомісць запрошували людей на свято до мукачівської правосл. церкви. Та люди таки пішли подивитися на Чернечу Гору й там лишилися. В навечеріє Успення, коли вже стемніло, невидима рука розкинула між народом летючки з зазивом, щоби всі прийшли до правосл. церкви. Роздавано також православствующу газету „Карпаторусскій Голос“.

В сам день Успення дуже гарно відбувся відпуст гр.-католиків на Чернечій Горі, при участи ужгор. Епископа Стойки, поверх 50 священиків і поверх 20.000 людей. У мукачівській правосл. церкві також було свято й хоч не приїхав ні сербський правосл. митрополит, ні чеський правосл. епископ, як заповідали москвофіли, то всеж щось там мало відбутися. Оптимістичні католики москвофіли далі усміхалися, що з заповіданого переходу студентів на православіє нічого не буде. Аж тут нараз розійшлася вістка, що 36 хлопців як стій переступило „до нової віри старих прадідів“. А кожний ще ширше отворив очі на другий день, коли в часописах вичитав, що т о р ж е с т в е н н о перейшло на православіє лише 36 осіб, а всіх, які у р я д о в о ю д о р о г о ю перейшли на православіє, є 82. Між тими всіми находяться старші інтеліґенти, учителі, академіки, сини гр.-кат. священиків, ба навіть один діякон гр.-кат. ужгородської епархії. Ті вісти потрясли Закарпаттям. Москвофільство все йшло до православія, але так укрито, що навіть духовенство не все могло це добачити. Воно (священство) всіми силами підпирало москвоф. орґанізації, москвоф. православствующі часописи, брало участь у москвоф. торжественних зїздах разом з правосл. батюшками, не оглядалося вже ні на що, щоб тільки спільними силами й за всяку ціну винищити „українську заразу“ й засадити в хлопа російську культуру. Та останні різькі кроки москвоф. студентів з їх переходом на православіє показали тепер ясно цілу дорогу, котрою йшла москвоф. пропаґанда від самого початку, й до чого причинялися самі гр.-кат. священики. Не одно щирокатолицьке батьківське серце закервавилося, коли почуло, що син отверто, в приявности кількатисячного народу вирікався віри свого батька й публично наплював на те все, чого вчили його батько й мати від перших днів його молодости... Се багатьом отворило очі й автор сих рядків у сам день переходу студентів на православіє мав нагоду чути з уст самих москвоф. священиків слова мабуть щирого покаяння й остру критику цілого москвоф. руху.

Необізнаний з підкарпатськими людьми й відносинами, подумавби, що тепер вже начнеться загальний відворот, що кацапство нараз щезне й український рух попливе широким руслом. Але...

Переважна часть священства як ненавиділа так і далі ненавидить український рух і хоч тепер масово (як заповідається) буде виступати з москвоф. наскрізь православного Общества Духновича, то не покине своєї відрази до всего, що українське, а — як уже видно тепер, — і се вже певне, — буде старатися воскресити з гробу давно погребаного Лазаря т. зв. „русиньство“ (т. є ми ні Москалі, ні Українці; ми особний подкарпатско-русскій народ!). Се колишнє „русиньство“ допровадило до нинішного отвертого русофільства й православія, отож наші „русини“, опинившися в сліпій вулиці, завертають назад, щоби ще раз піти тою самою дорогою, дійти до порогів православія як сьогодні й може таки остаточно вже сказати: Прийдіте, поклонімся...

Москвоф. Общество Духновича стоїть перед розвалом і його упадок певно причиниться до скріплення українського руху, але православне москвофільство ще довго буде товктися між нашим гр.-кат. українським народом, з вини таки самих гр.-католиків, які не можуть повірити, що „русиньство“ вже давно присипане порохами в архівах, а москвофільство без православія — се риба без води.

С. З.

Лікарський фейлетон

ПОДРУЖЖА Й УМОВІ НЕДУГИ

Панує погляд, що подружжа може спасти перед божевіллям або й улічити від нього. Цей погляд зовсім хибний. Нема ні одної умової недуги, якої можнаб уникнути через заспокоєння т. зв. полових потреб. Навпаки! Знаємо напевно, що навіть передтим здорові жінки попадають в нервозний розстрій під впливом тяжі, або в часі породу, або коли мусять кормити дитину. А в тих, що перед подружжам мали розшастані нерви, нерви попадають в ще більше роздратування. Річ ясна, що анальоґічно ділає подружжа й на мущин, бож подружжа се передовсім тягар. Подружжа вимагає доброго здоровля. — (З німецького).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Історія катол. теольоґії від часів Отців Церкви появилася накладом Гердера. Автор тої праці проф. Мартин Грабман в Монахові. Хоч як се дивно виглядає, але навіть пильні Німці не мали до сеї пори нічого такого, що заслуговувалоб на назву історії катол. теольоґії. Книжка та має 368 сторін і коштує в оправі поверх 20 зл. (10.60 марок).

Дня 7. IX. відправив св. Отець у церкві св. Петра торжественну Службу Божу за поширення катол. віри на світі.

Ґенеральний Вікаріят архиепископства в Кольонії оповістив заборону участи католиків у т. зв. спільних Богослуженнях з духовенством інших віроісповідань. Аргументується так: Таку участь забороняють вже засади катол. Церкви. Не осягається ні єдности ні сили народу через затирання релиґійних понять і через мішанину богослужебних ріжниць, але осягається єдність і силу людьми, котрі внутрішно одностайні й релиґійно сильні, коли вони в цілости є тим, чим вони є. Одначе такі люди власне тому засадничо відкидають всяку мішанину релиґійних понять і форм виконування релиґії, хоч особисто вони віротерпимі й уміють поважати чесне релиґійне переконання інших. Дальше підчеркнено, що не можна називати релиґійною нетерпимістю, коли катол. священики і катол. родичі та учителі не хочуть допустити, щоби в поняттях повірених їм дітей наступило помішання релиґійних понять і богослужебних форм, бо вони мають власне обовязок дбати, щоб того не було.

Дня 9. IX. о год. 17.30 відбулася в Ватикані виміна ратифікаційних грамот конкордату з Німеччиною. Перед виміною грамот Ап. Престіл предложив німецькому правительству ряд точок щодо інтерпретації та примінення Конкордату в дотеперішній практиці. Ті точки відносяться перш усього до існування, діяльности й охорони катол. орґанізацій, як також до свободи нім. католиків викладати й поясняти прилюдно, також у пресі, правди катол. віри й засади катол. моралі. Нім. правительство відповіло, що воно готове в найблищім часі розпочати переговори так, щоби дійти до повного порозуміння не лише щодо букви, але й щодо духа конкордату.

Чудесно подужали в Люрді кілька днів тому 2 невилічимо хорі Італійки: Домініканка Марія Меле й Марія Морбіделлі.

Дня 9. IX. о 12 год. сховано знову в Тріері св. Туніку Христа Спасителя. В останнім тижні було там більше, як 2 міліони паломників.

У Варшаві відбувся другий з черги зїзд польських богословів. Учасників було 60. Конференції мали: еп. Шляґовський, д-р Міхальський (Краків), д-р Домбровський, д-р Буковський, д-р Архутовський і інші. Зїзд тривав два дні. На першім засіданні були приявні Кардинал Каковський і Нунцій Мармаджі.

В часі недавнього віденського Конґресу, канцлер Дольфус заявив прилюдно, що Австрія хоче бути першою державою, яка переведе в себе засади енцикліки „Квадрагезімо Анно“.

В Римі відбувся з великим успіхом суспільний тиждень італійських католиків.

До Риму прибуло перше мехіканське паломництво (57 осіб) під проводом архіепископа з Пуебля де льос Анджелес, якого рік тому невинно арештовано, а тепер випущено за високою кавцією. Паломництво було вже в Еспанії та в Люрді, з Риму поїде до Лізіе.

В 1906 р. було в Зл. Державах 186 ріжних протестантських віроісповідань. Цего року є їх уже 212.

КОНФЛІКТ
МІЖ АПОСТ. СТОЛИЦЕЮ І ЧСР.
Велике напруження ізза листа нунція.

„Словак“, орґан словацьких автономістів, оповістив лист, який провідник тої катол. партії о. Глінка, одержав від папського нунція в Празі, архиеп. Петра Чіріячія. Лист звучить: „Коли в Празі ображують св. Отця або безпосередно або в особі Його представника і то в той спосіб, що притім не зберігається навіть приписів міжнародної чемности, яка обовязує у всіх цивілізованих народів, ви Словаки виказали належне пошанування такого високого авторитету. Зате Тобі і твоїм належиться похвала. Дякую також Тобі і твоїм за те, що нунцієви, котрий з послуху для св. Вітця мусить жити в Празі, принесли ви зі Словаччини троха потіхи в його гірких журбах. Ніколи Вам того не забуду; благородний словацький нарід все остане в моїй памяти. Дуже тішуся, що можу у вас Словаків заступати св. Вітця“. — До того листа була додана клявзуля, котрою автор його, очевидно за дозволом Апост. Столиці, уповноважнив адресата, оповістити лист, що й сталося. Се викликало велику бурю в чеській пресі. Чехи особливо обурюються на те місце листа, де сказано, що в Празі не зберігається чемности, яка обовязує всі цивілізовані народи. „Лідове Новіни“ пишуть, що се образа Праги і правительства ЧСР та домагаються уступлення нунція. В тій оправі зібралася рада міністрів на спец. засідання й зажадала вияснення від нунція. Конфлікт назрівав там уже від довшого часу. Трудно зрозуміти тих чеських політиків, котрі довели до того конфлікту в часі, коли міжнародне положення Чехословаччини не належить до найпевніших.

Небувалий політичний процес
Свідки приходять і зізнають в масках.

В Лондоні відбувається небувалий політичний процес перед трибуналом, зложеним з правників ріжних народів. М. ін. засідають в тім трибуналі адвокати французькі, анґлійські, американські, б. премієр Швеції Брантінґ с. д., пані Беккер Норд з Голяндії й ін. Організатори того процесу мають на ціли виказати, що будинок парляменту в Берліні підпалили гітлерівці. Свідки будуть приходити й зізнавати в масках, бо бояться, щоб їх не пізнали звідуни гітлерівців. Тільки ті, що не думають вертати в Німеччину, зізнаватимуть без масок, м. ін. голова соц. дем. фракції Брайтшайд, б. директор поліції в Берліні Ґжесіньский і б. редактор „Фоссіше Цайтунґ“ Бернгардт.

Найбільший твір про життя Христа

Анґлійський письменник Гол Кейн працював 40 літ над творами п. з. „Життя Христа“ й оставив по собі найбільший твір на ту тему. Він обіймає 40 пересічних томів і коло 3 міліони слів. Два сини покійного автора поручили одному літератови зменшити працю батька на 600.000 слів, бо без того не можна знайти накладця.

П. Т. ФІРМА
М. ФРАЙЛІХА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГОРОДЕЦЬКА Ч. 35,

Від літ я тяжко хорував на пропуклину. Всі примінювані средства не приносили мені полекші так, що через ті терпіння життя ставало мені немиле. У щасливу хвилину я звернувся до Вашого Заведення, в котрім Ви своєю фаховою і щасливою рукою заложили мені патентовану опаску і тим вратували мені життя й увільнили від терпінь.

За се складаю Вам сердечну подяку і бажаю довгих літ, щоб Ви могли дальше приносити пільгу для тих, що терплять на пропуклину.

З поважанням
о. Петро Каламунецький, парох у Святковій. 128 9-10

Дня 2. с. м. вислали ми всім П. Т. Післяплатникам окремі упімнення. В них зазначений довг по кінець вересня. Хто винен більшу квоту, повинен вислати на початок бодай половину довгу. В нинішних часах кредитувати дальше не можемо і будемо приневолені стягнути довги судовою дорогою. Закордонним Післяплатникам виписали ми довги олівцем на опасці чисел 71 і 72 і просимо на ту опаску звернути увагу Всіх П. Т. Передплатників просимо вислати передплату на IV квартал.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В КИЇВІ був недавно французький міністр летунства Кот. Про червону армію і свої враження з Київа мін. Кот висловлювався з захопленням... Видно, що товариші давали не зле пити...

НА УКРАЇНІ большевицька влада увязнила 1028 робітників, котрі аґітували проти ком. партії та правительства. („Крестросс“).

НЕ СТАЄ ЧЕКІСТІВ. Аґенція „Крестросс“ доносить, що супроти загальних бунтів і демонстрацій в СССР зачинає вже не ставати чекістів.

МІЖНАРОДНИЙ КОМІТЕТ ДОПОМОГИ ГОЛОДУЮЧІЙ УКРАЇНІ повстав у Парижі. Його утворення стоїть у звязку з закликом українського грекокатолицького епископату в справі голоду на Україні. Активну участь в сім комітеті бере архикнязь Вільгельм Габсбурґ (Василь Вишиваний), полк. УГА.

Т. ЗВ. „СХІДНИЙ ПАКТ“, заключений недавно між СССР, Польщею і іншими східними державами, Польща й СССР вже ратифікували. В пакті сказано, що коли два сиґнатарі його ратифікують, то він обовязуватиме вже й інших.

ПО НАРАДАХ В ЗАЛІЩИКАХ з марш. Пілсудським мін. Бек поїхав до Женеви на сесію Союза Народів, котра зачнеться 22. б. м.

ПРЕДСТАВНИКИ АНҐЛІЇ, ФРАНЦІЇ, АМЕРИКИ Й ІТАЛІЇ ведуть наради в Парижі в справі тайних німецьких зброєнь. Підставою нарад послужили тайні французькі документи про німецькі зброєння.

ФОН НАЙРАТ, міністр загран. справ Німеччини, заявив журналістам: Ціли німецької політики є й остануть на майбутнє мирові. Всі спроби міжнародної співпраці показалися безуспішні. Причина: Версайська система. Дійсно европейської політики не можна вести без Німеччини і тим більше проти Німеччини.

З ПРИВОДУ ОТВОРЕННЯ ПРУСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ РАДИ премієр Прусії Ґерінґ сказав: Парляментаризм в Німеччині похований раз на все. Державна рада має лише дорадний голос і тому ніякого голосування в ній не буде.

ВИНИЩУВАННЯ КОМУНІЗМУ в Німеччині триває дальше. В Липську увязнено 7 членів комячейки. В Бремі увязнено 7 комуністів, у Флемсбурґу 11, в Мельсбаху (Палятинат) 15. В процесі проти 22 комуністів в Ґаґені засуджено на смерть 4, прочих на тяжку тюрму.

КАНЦЛЄР АВСТРІЇ ДОЛЬФУС розпучливо обороняється проти гітлерівської пропаґанди в Австрії. В тій боротьбі він має за собою Францію, Анґлію й навіть Італію. Як антидот проти гітлєризму Дольфус хоче завести фашистівський лад.

ҐРЕЦІЯ Й ТУРЕЧЧИНА заключили договір приязни з важністю на 10 літ.

В ЕСПАНІЇ вже повстало нове правительство. На його чолі станув Леру голова радикальної міщанської партії. Кабінет Леру означає пересунення на право. В новім правительстві соціялісти не мають представників.

НОВИНКИ

Найдешевші і методично найкраще опрацьовані підручники до навчання релиґії в народних школах 1) Малий катехизм христ. катол. релиґії, 2) Коротка Біблійна Історія Ст. і Нов. Завіта поручає кооператива „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 146-5-8

Влада розвязала в останніх двох роках читальні „Просвіти“ в отсих місцевостях Тернопільщини: в Березовиці Вел., Острові, Тернополі, Гаях Вел., Малашівцях, Волі Мазов. і Кутківцях; кружки „Рідної Школи“ в Березовиці Вел. і Кипячці.

Староство в Тернополі розвязало чит. „Просвіти“ в Кипячці за те, що члени читальні зложили терневий вінець на могилі Усусусів в Застінці.

37 осіб увязнено в Опришівцях пов. Станиславів. Їм закидають приналежність до комуністичних орґанізацій.

Під замітом протидержавної діяльности поліція увязнила в Дрогобичі кількадесять молодих Українців обох полів. Увязнені переважно студенти (тки) і рільники.

Наглий суд відбудеться 22. б. м. у Львові. Відповідатимуть Федько Здріль, Ілько Шевчук і Микита Бучко за намагане вбивство Клима Царика, громадського писаря в Поздимирі. Обвинуваченим закидають належання до ОУН.

„Союз Українок“ у Львові оповістив відозву до жіноцтва культурного світа в справі положення на Вел. Україні. Відозву вислано до міжнародних і чужонаціональних жіночих орґанізацій, жіночої преси і поодиноких визначних чужинних діячок.

Сокальська філія т-ва „Зоря“ придбала дуту орхестру. При її посвяченні зібрано понад 200 зол.

З радянського боку селяни дальше втікають до Польщі. Особливо на північно-східнім пограниччі селяни переходять з родинами і з останками худоби. Як причину подають скріплення колективізаційного террору.

„Дерма“. Так називається українська шевська кооператива. Вона повстала в Коломиї й міститься в Брацькому Домі, при вул. Шевченка 5. Ініціятива заснування кооперативи вийшла від т-ва „Зоря“. Досі працює в новій кооперативі 6 майстрів-Українців.

„Три карти“. Одна селянка в Калуші програла 140 зол. Сі гроші виманили від неї обманці у ґрі „в три карти“.

Нашим відборцям до відома подаємо, що рафінерії піднесли ціну парафіни, головного складника свічок. Ми маємо старі запаси і, як довго вони старчать, віддаємо їх нашим відборцям по давних цінах. Фабрика свічок, Інж. К. **Котецький і Ска,** спілка з обм. пор. Львів 15. вул. Окружна 108 А. 155-1-1

Усім слід знати, що часопис для дітей і молоді „Наш Приятель“ збільшив кількість чисел у році на дванайцять при незміненій передплаті (два золоті за ввесь рік, платні зараз згори). Розпродавцям дається значний рабат і місячний речинець платности. В першу чергу Впр. Отці Катехити повинні занятися поширенням цеї симпатичної ґазетки між українськими дітьми. Адреса видавництва: „Наш Приятель“ — Львів, скритка почт. 108. 159-1-4

Радісну несподіванку зробив нам „Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках“, відкриваючи у Львові **перший український маґазин і робітню** мужеських одягів, плащів та шкільних одностроїв — готових і на замовлення. **Маґазин під управою ТЕ-КА** міститься у фронтовому льокалі при вул. Трибунальській ч. 1. Треба підчеркнути, що се одиноке у Львові того рода християнське підприємство. Всі одяги виконується у власній робітні, в котрій працюють українські кравці — першорядні сили. — Ціни конкуренційні. 151-2-х

Начальники виділів кураторії шкільної округи Львів приймають інтересентів тільки в понеділки, середи і пятниці від год. 12 до 2 по пол. В інші дні не уділяють сторонам ніяких інформацій. Се зарядження не відноситься до пп. директорів і шкільних інспекторів.

Злодії закралися до церкви в Долині й забрали зі скарбонки 30 зол.

„Сердечна приязнь“ між СССР і Польщею охопила вже й ділянку спорту. На весні слідуючого року відбудуться перші змагання між спортовими орґанізаціями Польщі й СССР.

В Солотвині Кружок „Рідної Школи“ перевів постійне збирання 1 процентового податку на „Р. Ш.“ й уладив діточий садок, котрий закінчено діточим пописом. По шкільнім плебісциті в Солотвинщині всі школи перемінено на утраквістичні.

Село Пструже (Лемківщина) вибудовало власним коштом шкільний будинок, щоби мати свою школу. Одначе шкільна влада не згодилася завести в селі школи, бо будинок... „не одповяда вимаґаньом“...

Важне рішення Найвисшого Суду звучить: Виїмкова нужда тільки тоді охороняє льокатора перед ексмісією з помешкання, коли та нужда істнувала вже в хвилі повставання залеглостей в чинші.

Делеґація польських ремісничих оґанізацій виїхала до Москви „Приязнь“ іде „во всю“.

Оборот у внутрішній торговлі в Польщі впав на 50 проц. в порівнанні з минулорічним в тім самім часі („Тидзень Купецкі“).

З ріжних околиць надходять вісти про вломи злодіїв до церков. Супроти того треба скрізь відповідно забезпечити дорогоцінности і гроші.

Зелізничі кондуктори від вересня б. р. обовязані у службі носити ремінці від шапок під бородою. Се на те, щоб публика на великих стаціях могла орієнтуватися, котрі з зелізничників кондуктори. Перші дні сеї новости викликали серед подорожних веселі уваги, що не всім кондукторам „до лиця“ з ремінцями.

У Варшаві на головнім двірци злодії розбили зелізничі каси і забрали поверх 100.000 зл., з того 71.360 в готівці.

На почтовий амбулянс, що їхав до зелізничої стації Береза Картуська на Поліссі, напали невідомі справники, вбили почтаря і забрали 2.000 зол. та пачки з листами.

Студентський Дім у Варшаві, котрого будова коштувала 10 міліонів і 200.000 зол., продано на ліцитації за 6 міл. 400.000 зол. Дім той набув Банк Краєвого Господарства.

В Кракові відбувся перший зїзд словянських комунальних кас ощадности. Не взяли в нім участи Росіяни й Українці з СССР (бо там нема таких кас) і Болгари.

Львівське воєвідство звернулося до всіх повітових самоврядувань з зазивом, щоби вони представили проекти публичних робіт на буджетовий рік 1934/35. На тій підставі воєвід. уряд опрацює загальний проект робіт. Їх фінансуватимуть з засобів Фонду Праці.

„Арійське“ богослуженя. Т. зв. „Німецькі християни“, себто гітлерівці-лютерани, домагаються вичеркнення всіх еврейських слів з богослуженя, напр. „аллилуя“, „амінь“ і т. д.“. Так малоб повстати „арійське“ богослуженя.

Увязнено директора міського заведення для чищення міста у Львові Ґончаковського і кількох магістратських урядників. Їм закидають грошеві зловживання.

До заморських країв з Польщі виїхало в липні б. р. 1.711 осіб, зза моря 450. Континентальна еміґрація була така: виїхало 2.031 осіб, вернуло 1.124.

Між Польщею й Ромунією підписано торговельну умову. Ромунія одержала континґент на овочі, консерви, олійне насіння, шкіри, целюльозу і т. п., Польща вивозитиме сирівці, півфабрикати, вуголь, цинк, пряжу, рури і т. п.

Ромунсько-німецьку торговельну умову підписано в Букарешті. Умова передбачує вивіз збіжжа до Німеччини на суму 680 міл. левів і вивіз німецьких товарів до Ромунії на суму 544 левів.

Задовженя рільництва. Після обчисленя мін-ва рільництва й рільничих реформ задовженя рільництва в Польщі виносить 4 міліярди і 600 міліонів зл. В те не вчислено залеглих податків й обезпечень. Кошт обслуги того задовженя виносить 500 міліонів зл. річно.

Заграничні довги Німеччини виносять 23.3 міліярдів марок.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІ: 15.000 зол. на ч. 84467; 5.000 зол. на ч. 37290, 74678, 89188, 130000; 2.000 зол. на ч. 13032, 39053, 57483, 62429, 74924, 83713, 84035. 96695, 11440, 119985, 134019, 146710; 1.000 зол. на ч. 4433, 2973, 13692, 23355, 27906, 28085, 29515. 33467, 36018, 38878, 41267, 41689, 49597, 63134, 80402, 84016, 85921, 879895, 90878, 94954, 97462. 110655, 114258, 115636, 136752, 138844, 138802. 140069, 149467; 10.000 зол. на ч. 101121; 5.000 зол. на ч. 80289, 151582; 2.000 зол. на ч. 13964, 33348. 56501, 60676, 69649, 73036, 75650, 76038, 92957. 93553, 95377, 95418, 13570, 136619, 136513, 138142; 1.000 зол. на ч. 14426, 16196, 17220, 18076, 48428, 52239, 56762, 63173, 64452, 65023, 67710, 71866 73372, 74352, 75101, 97835, 98431, 102891, 107807. 119402, 122701, 124510, 131763, 136903, 145333.

Біржа

ҐРОШІ. Амер. доляр 5.84 зол. Тенденція знижкова. На біржі паніка. Фунт стер. 28.30 зол. Золото: амер. доляр 9.05; австр. корони 37.90—3820; рублі 4.73—4.78 зол.

ЗБІЖЖА: На біржі обороти майже у всіх родах збіжжа по дотеперішних цінах. Подажа збіжжа незначна, зацікавлення слабе. Тенденція вдержана.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ платив кооперативам: експорт. масло 2.60; десер. масло 2.50; молоко 15 сот.; сметана 70 сот.; яйця 3.90 зол. Тенденція на масло, яйця вдержана, на молоко слаба.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

Технічно дентистичне заведення
Кароля Фінклєра
перенесене з ул. Коперника на вул. СИКСТУСЬКУ 38.
Для Впр. Духовенства і т. п. полекші в сплатах.

Й. Яців і С. Гавриляк
шліфарня скла і фабрика зеркал
ЛЬВІВ, ул. ЛЬВОВСКІХ ДЗЄЦІ 11.

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan Age“** Ґонсецького, що, влекшуючи виділюванє флеґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла й усуває кашель. Уживається за порадою лікаря. Продають аптикп.

Заведення для фотоґрафії й побільшування
„ШТУКА“
повідомляють, що з нинішним днем перенесено їх на вул. АКАДЕМІЧНУ 12.

ПЕРШОРЯДНИЙ САЛЬОН МУЖЕСЬКОГО КРАВЕЦТВА
СТЕПАН МЕЛЬНИК
ЛЬВІВ, КОСТЕЛЬНА 8.
(Фронтовий склеп).

ФУТРА жіночі й мужеські як також всілякі новости футряні найсолідніше виконані у фірми
ЕЛЬЖБЄТА СОЛІК
Львів, ул. Собіського 4.
Перерібки виконує старанно.

КІНА

АДРІЯ: Сірий Дім.
АТЛЯНТІК: Пісня серця.
КАСІНО: Сховайте свої смутки.
КОПЕРНИК: Прощання зі зброєю.
МАРУСЕНЬКА: Прощання зі зброєю.
МІРАЖ: Образа маєстату.
МУЗА: Чемп.
ПАЛЯС: Адютант Його Високости.
СТИЛЕВЕ: Король то я і ревія.
УТІХА: 7 портів, 7 дівчат і ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.
РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана
ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45
Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ
Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя 24 вересня 1933. Ч. 72 (670).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Сніги в горах і на Волині

З усіх сторін нашого краю приходять вісти про безперервні дощі і великий холод. На полях гниють бараболі, буряки і капуста. Городовини майже нема. Таке саме з овочами. Селянство в розпуці. Крім цего на Волині і на Покутті впали сніги. З Коломиї доносять, що температура була впала низче зера. Туристи пишуть з Космача, що в горах сніг доходить до 1 метра.

Безмежне горе і людоїдство на Україні

Ерріо — символ теперішної совісти світа.

Французький часопис „Кандід" пише: „На Україні весь народ вимирає з голоду. Довкруги поля зі збіжжам, охоронювані салдатами. В краю людоїдство стало буденним явищем. Щезають цілі села. Населення України вимирає як мухи. Все те діється на очах цивілізованого світа. І ні один край не здобувся на протест!... Се дає вимовне свідоцтво теперішній совісти світа. На наших очах убивають весь нарід. А в тойже час п. Едвард Ерріо розпливається у захоплених промовах на адресу СССР. І ми без слова протесту дозволяємо на довершування найбільшого злочину нашого століття...

Марш. Пілсудский стрінеться зі Сталіном?

Лондонський „Дейли Геральд" доносить: В глибокій тайні йдуть приготування до стрічі марш. Пілсудского зі Сталіном. Ся зустріч має наступити на Радянській Україні, правдоподібно в Ориніні коло Камінця Подільського. По словам „Дейли Геральду", марш. Пілсудский виїде самоходом з Заліщик до Ориніна. — Сю вістку подаємо на відповідальність жерела.

Воєнні приготування СССР

На Далекім Сході.

„Морнінґ Пост" пише з Хабаровська: СССР робить великі воєнні приготування на Далекім Сході. До Владивостоку не впускають вже навіть совітських торговельних кораблів, лише воєнні. Всюди будують нові аеродроми (летовища). Появляються нові танки й літаки. Безперервно привозять нові війська. Кілько їх вже є, годі сказати. Одначе судячи по тих військових парадах, які відбуваються в Хабаровську і Благовіщенську, можна напевно сказати, що на Далекім Сході тепер значно більше совітських військ, ніж було в 1924 р. підчас зудару з Китаєм. Готується нова війна.

Військовий договір Франції з СССР

Аґенція „Пресс Ассосіє" доносить: Підчас побуту Ерріота в СССР усталено текст військового й економічного договору між Францією й СССР. Текст договору переслали окремим курером до Парижа. Він передбачує співпрацю всіх узброєних сил обох держав: сухопутних, морських і воздушних. В економічній частині договір передбачує товарообмін нафтою, вуглем, дорогим камінням, текстильними товарами і перфумерією. Крім того договір накладає на СССР певні зобовязання в справі передвоєнних довгів Росії. У звязку з приняттям на себе тих зобовязань Совіти зможуть затягнути нову позичку. Французька преса, висловлюючи сумнів щодо достовірности тих вісток, рівночасно висказує здивування, що такі вісти поширює аґенція, котра дістає субсидії французького правительства і міститься в палаті офіційної телеґафічної аґенції „Авас". — Все те робить страх перед Гітлером.

Податки в натурі

Мін-во скарбу розіслало до всіх каз податкових урядів таку інструкцію в справі принимання податків в натурі на сплату деяких залеглих податків й уділу в коштах меліораційних робіт: Податник має в касі виповнити відповідний блянкет і тоді йому зарахувати вартість свідчень в натурі як сплату залеглостей в податках державних (отже без податків комунальних). Ті вплати довершувані на річ податків доходового і ґрунтового мають бути записані до окремих денників, а в книзі сум комунальних ті обороти мають бути записані на осібних контах. Евентуальні надплати можуть бути записані тільки на рахунок будучих податків, в готівці уряд не зверне нічого. — Не можна сказати, щоби всі місця того розпорядку грішили занадто великою ясністю.

Яке правительство має Франція

Французький міністр летунства Пер Кот підчас побуту в Москві говорив м. і. з кореспондентами „Правди" й „Ізвестій". Запитаний про вражіння з СССР, міністр Кот про київські церкви сказав таке: „Ми вважаємо се великим осягом, що в СССР перемінено монастирі на музеї". — Досі ще ніхто не уважав „досягненням" релігійних переслідувань і замикання церков в СССР. Перший зробив се офіціяльний представник Франції. І тому заява пана міністра Кота се дійсно небувале „досягнення", навіть для ліберально-масонської Франції. Цікаво, чи повчить се декого з наших лібералів?

Голос вопіющого в пустині

„Еко де Парі" навязуючи до вісток у пресі, що Ерріо привіз з СССР ріжні предложення радянського уряду, остро виступає проти політики порозуміння з СССР. Большевики, пише „Еко де Парі", хочуть мира, бо їх край виснажений. Коли одначе економічне положення СССР поправиться, то його уряд знов зачне остру боротьбу з капіталістичними державами. Тому заключувані договори з Совітами скорше чи пізніше звернуться проти тих держав, котрі їх підписали. — Та короткозорий капіталізм не хоче того бачити.

Премійна стопа від обезпечення будинків в „Дністрі" буде в 1934 р. така сама як у ПЗУВ, тому ДО ДНЯ 31 ЖОВТНЯ Ц. Р. ВИПОВІДЖТЕ В ПЗУВ дозволену законом 1/3 ЧАСТИНУ вартости обезпечення і НЕГАЙНО ЗГОЛОСІТЬ ЇЇ ДО ОБЕЗПЕЧЕННЯ в одинокому українському ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

„ДЕСИНФЕКЦІЯ" ЛЕМКІВЩИНИ

Оригінальна кореспонденція „Н. Зорі".

На овиді нашої Лемківщини збираються від якогось часу небезпечні хмари. Більші з них надтягнули з північно-західної Польщі і нагадують своїм виглядом біло-червону краску. Менші утворилися таки на лемківському терені та затемнюють його біло-сино-червоною мракою. Під сучасну пору вигляд сих хмар став вже досить страшний і грізний, бо більші, получившися з меншими, сунуть спільно понад лемківські села і росять дрібним, а всежтаки небезпечним дощем. Вигляд тих хмар та їх рух вказує на се, що незабаром блискатиме, заграє громова музика, надійде буря з обильним дощем та впаде град, який не мало шкоди наробить по лемківських горах...

Дійсно. Наша Лемківщина в небезпеці.

Як не пояснювавби собі хтонебудь сего, що діється тепер на Лемківщині, всежтаки кождий мусить дійти до заключення, що наші сусіди, спільно з нашими москвофілами, постановили знищити серед Лемків природний, українсько-національний рух та приглушити українсько-національну свідомість, яка збудилася вже серед більшої частини колишньої москвофільської домени та, мимо великих перепон, отверто й сміло ставить чоло подвійним противникам.

В 31. ч. „Нової Зорі" з 4. V. 1933, в статті „Лемківський сепаратизм", представив я ширше пляни та стремління наших сусідів і наших москвофілів, відсепарувати Лемка від його природного, українського пня та приготовити в сей спосіб Лемкови національну загибіль. Вказав я тоді також і на середники, яких задумали ужити до зреалізовання тих плянів. Нині постараюся представити вже дійсну роботу та успіхи вище згаданих опікунів Лемка, які на свій спосіб хочуть його „спасати" та в консеквенції допровадити до того, щоби той Лемко перестав бути тим, ким він в дійсности є, а став якимсь „полякоросом", і відтак пізніше стопроцентовим Поляком.

Мало хто знає про се, що безпосередно перед послідними виборами до сойму відбулася в Горлицях тайна конференція лемківських москвофільських провідників. На тій конференції рішено просити наших сусідів о впровадження до лемківських шкіл букваря з лемківським говором та повного усунення з Лемківщини української інтеліґенції, головно учительства. Вище згадані свої рішення представили москвофіли краківському Воєвідству і приобіцяли аґітувати при виборах за „одинкою", коли дотичні чинники допоможуть до здійснення москвофільських плянів. Ви-

дно, що дуже легко дійшло до взаємного порозуміння, бо богато москвофілів товклося відтак по Лемківщині та зазвзято агітували за „одинкою“. До помочи станули їм також всі православні священики на Лемківщині, які агітували за „одинкою“ навіть по т. зв. часовнях. За сю роботу одержали відтак москвофільські провідники від „одинки“ заплату в виді кільканацять тисяч золотих на бурсу в Горлицях та ще якісь побічні „пособія“, а знов сего року дістали також кільканацять тисяч золотих на філію кооператив „Русского Ревізійного Союза“, яку заложили також в Горлицях.

Безпосередно по вище згаданій конференції і в звязи з нею відбулася в Новім Санчі нарада польських інспекторів з Лемківщини. На тій нараді з радістю (бож се вода на польський млин!) апробовано москвофільські предложения та постановлено: 1) поробити старання, щоби до 1935 р. не остався на Лемківщині ні оден учитель Українець, 2) усунути український буквар, а впровадити — як найскорше — до лемк. шкіл буквар з лемківським говором та 3) оснувати в Старім Санчі учительський лемківський семинар.

І почалася — як висловився недавно оден учитель Поляк — „десинфекція Лемківщини від українських бакцилів“. В роках 1930—32 перенесено з новосандецького повіту учителів Українців в корінну Польщу, а на їх місце прийшло до українських лемківських сіл виключно польське учительство. Зовсім нагло перенесено також цего року в серпні (с. є в 1933.) в корінну Польщу і то „для добра школи“ в с і х учителів Українців з горлицького і ясельського повітів, а їх місця заняли по наших лемківських селах рівнож самі Поляки. Дуже вдаряючим і богатомовним являється факт, що учителів москвофілів (яких впрочім є всего аж кількох!) оставлено на Лемківщині, а деяких з них навіть наділено відзначенням і авансом.

Випечатано вже буквар лемківським говором і заряди шкіл на Лемківщині одержали в половині серпня ц. р. від шкільних інспекторів поручення повідомити тих родичів, що мають дітей у шкільнім віці, щоб родичі набували для своїх дітей лиш вище згаданий буквар, а учителі лемківських шкіл одержали вже від своїх шкільних інспекторів по кілька примірників сего букваря. Певна річ, що згаданий буквар не принесе Лемкам ніякої користи, противно викличе між ними лиш замішання, розбиття та утворить прірву між Лемківщиною і Східною Галичиною. Впрочім животіння сего букваря й так не буде довге, бо він — як відомо — лиш переходова фаза до впровадження по лемківських школах виключно польського букваря, чого домагається загальна польська опінія. На деяких учительських конференціях на Лемківщині, які відбувалися цего року в половині серпня, при обговорюванню реформи шкільництва, підносилися голоси, що лемківський буквар зівсім непотрібний, лиш відразу треба впровадити в першій клясі польський буквар і вчити лемківські діти від першої кляси лиш по польськи. Про те саме трубить вже від довшого часу й польська преса, яка кличе компетентні чинники до впровадження в лемківські школи виключно польської мови навчання, бо „лемківський діялект більше зближений до польської мови як до української і є він нічим іншим, як лиш діялектом польської мови“. (Краківський „Курієрок“ чч. 143. і 160. з 1933.)

Тут, як бачимо, самі москвофільські провідники викликали вовка з ліса, бо як довго не жадали вони від Поляків лемківського букваря і діти на Лемківщині вчилися з українських букварів, так довго не була на Лемківщині актуальна справа введення до лемківських шкіл виключно польського букваря і інших польських шкільних підручників.

Так то поступають нині наші Ефіяльти!... Нехай валиться все, коби лиш хвилево заспокоїти свою хоробливу амбіцію!

На перешкоді до здійснення вище згаданих польсько-москвофільських плянів стоять на Лемківщині також читальні „Просвіти“, тому на них звернули „опікуни“ Лемка спеціяльну увагу. В одних читальнях „Просвіти“ спиняють діяльність (Гладишів, Висова), другі опечатують (Злоцьке), а нових (пр. в Свіржовій руській) навіть не позволяють оснувати. Противно читальні Качковського тіщаться на Лемківщині великою опікою власть імущих і то до тої степени, що державна поліція агітує за оснуванням читальні Качковського, як се було минувшого року в Кремпній, а цего року в Свіржовій руській. Обіцюють навіть якісь пособія на просперування такої читальні. А се все діється виключно в тій ціли, щоби відтягнути Лемка від основання читальні „Просвіти“. Такий поступок державної поліції викликує звичайно противний наслідок, бо люди в таких случаях горнуться більше ревно якраз до читальні „Просвіти“. Агітація поліції за читальнями Качковського робить на Лемківщині польсько-москвофільській спілці медвежу прислугу, і коли ся агітація потягнеться дальше, тоді загально спопулярізує на Лемківщині читальні „Просвіти“ та викличе загальне стремління до їх оснування. — Горлицьке староство з засади робить великі перешкоди та не дає дозволу на урядження імпрез (представлень, фестинів тощо) з рамени читальні „Просвіти“, противно дуже радо кождої хвилі позваляє на кожду імпрезу читальні Качковського, або навіть якогонебудь гуртка москвофілів. Учителі москвофіли ідуть тут з Поляками рука в руку, як от прим. в Висовій (горлицького повіту), де того самого дня : в тій самій порі, коли читальня „Просвіти“ уряджувала представлення, учитель москвофіл, щоби відтягнути людей від представлення, урядив разом зі „стражаками“ (гранична сторожа) польсько-москвофільський фестин.

Не обмежилося на усуненню з Лемківщини учителів-Українців, впровадженню (замість дотепер уживаного українського) лемківського букваря та на переслідуванню читалень „Просвіти“, але тяжка рука спілки атакує всякий прояв українського життя на згаданім терені. Маю на думці у к р а ї н с ь к у (господарську, католицьку і націоналістичну) п р е с у. За поширення згаданої преси взивають деяких рухливіших Українців кілька разів до року на „чорну каву“ до староства, де дають до пізнання, що згадана преса не повинна мати місця на Лемківщині, бо ся преса викликує — мовляв — „неспокій і замішання“, тимбільше, що для Лемка — як кажуть деякі державні чинники — вповні вистарчає москвофільська „Земля і Воля“ і польські „Новіни“, яку то газету — подібно, як православне „Слово“ — насилають масово д а р о м в кожду закутину Лемківщини.

Велику увагу звертають наші „опікуни“ на Лемківщині на гр.-катол. священиків-Українців і їх, хоча вони не мішаються до ніякої політичної акції, переслідують лиш тому, що вони по національности Українці та що гідно боронять гр.-катол. Церкву та своє національне становище. Противно православних священиків, тому що всі агітували за „одинкою“ та тому, що декотрі з них є поліційними конфідентами (лемківськими Неізвесними, але для нас „ізвесними“, бо маємо на се в руках документи!) окружають опікою*). Православним духовникам вільно на Лемківщині агітувати за православієм дуже брехливими і найнегіднішими способами, їм вільно викликувати забурення і публичні неспокої (роки: 1926—27), їм вільно кидати публично найгіршого сорта очорнення на катол. Церкву, св. Отця, наших Владик і священиків (Святкова, Незнаєва, Чорне, Радоцина, Прегонина — в роках 1926—27 і в инших місцевостях та в р. 1932 на православнім „відпусті“ в Дошниці) і їм за се ані волос не впав з голови, хоч всему прислухувалася і про все точно знала поліція. Але коли гр.-катол. священик, до того ще й Українець, виступить на проповіди проти православія, або приватно скаже щось для православія неприємного, або взагалі поступить так, що православним та їх опікунам (поліції і староству) не подобається, тоді такого священика сейчас переслідує поліція (як се є з нашим священиком в Святковій великій і з иншими) та робить на него донесення до староства і до прокуратури. Слідують відтак судові розправи, переслухання великої скількости свідків, твориться великий шум і кінець кінців приходить увільняючий вирок, велике фіяско з великого шуму... та блямаж за безпідставне донесення. — Се все — зрозуміла річ — робиться виключно в тій ціли, щоби тим „застрашений“ та „спацифікований“ священик сидів на будуче тихо, не поборював православія та не виступав проти польсько-москвофіль. концепції в національнім питанню Лемківщини. — На Лемківщині переслідують декотрих гр.-катол. священиків за се, що вони урядили в своїй церкві (як от прим. в Дошниці і в Грабі) свято „Укр. Молодь Христови“ (священика з Кремпної пересліду-

*) Сама польська преса пише, що православіє на Лемківщині протеґоване та що „акція ширення православія не стрічає зі сторони польських властей засадничих трудностей“. („Оріенс“ І. ч.). — Навіть краківський „Курієрок“, описуючи в 102. ч. з 1928 р. православну агітацію і релігійну революцію, яку спричинили православні агітатори на Лемківщині, каже, що те все „Уряд і знає і обсервує і... мовчить“. — Ми однак скажемо, що рішаючі чинники не лиш промовчують православну революцію, але й поширяють се православіє, бо вони не лиш крізь пальці дивляться на рабования православними греко-кат. Церков, але навіть агітують за православієм, як се недавно було в Святковій малій (пов. Ясло), де один православний хотів піти на богослуження до гр.-кат. Церкви, але жандарм не радив йому се робити і відмовляв його від себе. — Знаним є рівнож се, що комендант постерунку (як доносила „Мета“ ч. 10. з 933.) в місточку Верби, дубенського повіту, сказав до тих, які хотіли перейти на Унію: „На що вам там якоїсь Унії, пречінь Унія то антидержавна справа; є лиш дві державні Церкви: римо-католицька й православна“.

Просимо перед закупном оглядати наші оригінальні моделі і переконатися про якість і ціну товарів. Найбільша
ФУТРА -- БЕРНФЕЛЬД
кушнірська робітня
Продажа хвилево на першому поверсі.
Львів, Легіонів ч. 7.

дують за се саме, хоча він згаданого свята зівсім не уряджував) та що вони на тім святі відібрали присягу від своїх вірних на вірність Христови. Згадане свято і присяга се — по думці деяких чинників — нічо инше, як лиш присяга на вірність українській державі (?!) і тим самим така присяга є зрадою (?!) стану, бо вона приготовляла відірвання (?!) Лемківщини від польської держави!! Тягнуться в тій справі судові дохождення, слідства, переслухання священиків, ріжних свідків і т. п. — І се діється в католицькій державі!

Навіть такого нашого священика, який зівсім не мішавсяби до просвітно-економічних справ своєї парохії, уважалиб власть імущі на Лемківщині за підозрілого та слідилиб його на кождім кроці, а се все діялосяб — зрозуміла річ — виключно лише з тої одної рації, що він по національности Українець. Взагалі саме поняття українства та згадка про него ділає на Лемківщині на Поляків та на їх заушників — москвофільських головачів, далеко гірше, ніж ділає на індика червона плахта!

Мимо всіх, вище згаданих родів „десинфекції“ українства на Лемківщині польсько-москвофільською спілкою, українська націон. ідея кріпшає, національна українська свідомість росте. І я думаю, що нема такої штучно витвореної сили, яка моглаби знищити природний гін українського духа серед Лемків, хоч дещо ослабити його може. Острим лянцетом зачали Поляки на спілку з москвофілами переводити вівісекцію на українськім, лемківськім орґанізмі, однак я вірю, що сей лянцет скорше чи пізніше затупіє або й зломиться на твердій лемківській шкірі, а оператори з певністю не зискають нічого. — А що станеться тоді з тими Каїнами, що убивають свойого рідного брата та продають його за срібняки Юди? Скорше чи пізніше, наші сусіди з певністю подякують їм за службу, бо непотрібний їм буде той язичок, який не мало коштує, але бажаної користи не принесе. Прецінь наші сусіди не такі знов дурні, щоби працювати на Лемківщині в користь москвофілів. Прийде час, що Поляки копнуть на Лемківщині москвофільських провідників так, як червоні московські кати копнули тепер своїх заушників-українських комуністів. „Мавр зробить свою службу, але мавр мусить відтак відійти!“

Борис Лемківський.

Що станеться з пляном Росвельта

„Дейли Телеґраф“ пише: Кінчиться 60-дневний період, котрий ґен. Джансон уважає рішаючим для справи економічного уздоровлення Америки. Населення було осліплене пляном Росвелта як фаєрверком. Горожанам Америки казали вірити, що благоденствіє наступить до 24 годин. Тепер близькі співробітники Росвелта отверто признаються, що вони не знають, до чого веде його експеримент, одначе волять діяння від безділля. Лиш вимкова енергія Росвелта і його динамічна індивідуальність можуть панувати над положенням тоді, коли кождий інший на його місці уступивби ходови подій. Судячи по теперішнім положенні річей в Америці справу економічного уздоровлення сеї країни треба вважати неудачною.

Людство ще дуже темне

По останнім обчисленням $^2/_3$ населення земної кулі не вміють ні писати, ні читати. В Европі й Америці неграмотність заникає. В декотрих краях майже зовсім нема вже неграмотних. Одначе коли візьмемо людство як цілість, то покажеться, що лиш дуже маленька меншість може мати претенсії до культури. Величезна більшість живе дослівно в неграмотности і темноті.

ЕНЦИКЛІКИ РИМСЬКИХ ПАПІВ

особливо Льва XIII. про державу й її відношення до Церкви.

І. Папські енцикліки про державу. — Тут треба зазначити, що Папи рішучо відкидають „модерні“ т. є ліберальні й соціялістичні поняття про державу. Особливо опрокидують науку Геґля про всемогутність держави, Русса про ідею держави, про абсолютну рівність всіх людей, якої ідеалом формальна демократія і т. зв. суверенна воля народу на місци Божого володіння й авторитету, усунення релігії з публичного життя, знехтування прав Церкви, безправне забирання церковних дібр і державна монополізація школи. Рівнож опрокидують Папи ліберальну засаду так у зовнішній як і внутрішній політиці: „сила перед законом“ або „сила творить закон“. Вони проголошують моральну силу права і справедливости так у відношеннях з другими державами як у внутрішнім правлінні.

Лев XIII ставить ціль держави особливо ясно. Держава в першій мірі мусить бути справедлива і дбати про загальне добро. Перше й основне завдання держави — удержання публичного спокою, береження правного порядку й піклування про загальне добро. Держава має дбати головно про дочасні цінности й дочасне добро горожан. „Тому все, що входить в обсяг чисто горожанського життя і політики, мусить з права підлягати державній власти“. Се головне і властиве завдання держави та не одиноке. Вона має також важні культурні завдання; держава повинна давати охорону всьому, що веде до правдивого удосконалення душі. Мимо того держава не може бути носієм культури (виховання, науки, мистецтва, релігії) в тім значінні, щоби вважала плекання культури за своє виключне право, її культурне завдання більше посередне, т. з. опіка й охорона всьому, що веде до етичного удосконалення. Папа Лев XIII висказує се так:

„Кождий горожанин очікує від збереження публичного спокою і порядку, сеї безпосередної цілі державної орґанізації, запоруки для свого добробуту і ще більше достаточної захорони, щоб міг себе етично усовершити, що основується виключно на пізнанню і практикованню чеснот.“

Так держава се не ціль сама для себе, лиш Богом даний середник до осягнення висшої, для всего людства загальної цілі, т. є подати людству поміч, щоби змагало до усовершення.

Де держава в той спосіб сповняє свою питому ціль і законами та іншими способами державної власти удержує лад і спокій, там вона посідає авторитет. Та звідки властиво береться авторитет держави? Де жерело державної влади і тих, що в імени держави приказують і рядять? Ніде инде, лиш у Бога. „Державна влада се заразом участь у правлінню і володінню Бога всесвітом“ („Діютурнум ілюд“). Не лиш обявлення вчить нас, що „нема власти тільки від Бога“ (Рим. XIII, 1.), але й розум. Держава се не спільнота, яка повстала самовільно на основі свобідного контракту суверенних і автономних одиниць; держава має основу в людській природі. Сама людська природа і життева конечність веде людей до спільноти, якою відтак мусить хтось розумно управляти. А нема спільноти без авторитету... Саме ся конечність авторитету має свій початок в Бозі, бо вона основана в Його творчім пляні й етичній цілі спільноти.

Тим Папа відкинув погляд, який заступали політики й теоретики XVI ст. як також англійські та французькі фільософи, неначеб держави повставали на підставі свобідної умови (контрасосіяль) автономних і зовсім незалежних одиниць. Тим також опрокинена теза про суверенність народу в тім значінні, яке заступають Руссо, масонерія й ліберальна демократія. Тим відкинений також погляд, що всяка власть, мовляв, „від народу“ і провідники держав виконують державну владу, мовляв, лише „в імени народа“. Се так звана ліберально-демократична теорія, з якої останні послідовности витягнули: соціялісти, комуністи й нігілісти. — Наслідки тої теорії очевидні: розділ держави й Церкви; вмішування держави в чисто церковні справи, і в дальших наслідках боротьба держави проти Церкви. Годі тут не навести клясичні слова Папи Льва XIII з Енцикліки „Іммортале Деї“ (з 1. XI. 1885):

„З заложень тих наук (т. є ліберально-демократичних) найвисша засада така: всі люди так під оглядом природи як і в своїм роді рівні, вважаються також зовсім рівними в державнім житті. На тій основі кождий з осібна так незалежний, що в ніякий спосіб не підлягає власти другого. Тому вільно йому думати про всякі справи, поступати як хоче, як йому подобається; й ніхто не має права приказувати другому. На основі таких принципів спільнота видить в уряді лиш вислів волі народу, котрий властиво сам володар над собою і сам вибирає орґани, котрим передає право володіння але так, що на них не переносить права власти, лиш уряд який мають сповняти в його імени. Розуміється, що при такім розумінні мовчиться про Боже володіння зовсім так, якби не було Бога або якби Він не дбав про людські суспільности; або будьто люди так поодинокі як і в спільноті не були до нічого зобовязані зглядом Бога; або неначе можна подумати про якусь власть, котрої джерело, сила й весь авторитет не малиб основи в самім Бозі. Очевидно, що така горожанська спільнота нічого іншого як самоуправна й самоправляча маса; а коли кажеться, що всяка влада й усяке право спочиває в народі, то в того слідує, що така держава не має ніяких обовязків зглядом Бога; що не ісповідує ніякої публичної релігії; що не потребує застановлятися, котра релігія з численних віроісповідань єдино правдива, ні ставити одну понад інші, ні давати особлившу опіку одній. Навпаки, буде всі трактувати нарівні, як довго держава не понесить шкоди. Відповідно до сього кождий може думати про релігію, що хоче; приймати ту або тамту або й ніяку, коли так йому подобається. — З того виходить послідовно, що совість кождого винята зпід обективного закона; кождому зіставляється до волі, чи хоче почитати Бога, чи ні; а за тим наступає повна самоволя і безкарність у виявї думок і поглядів“.

Ось так опрокинув Папа фальшиві засади ліберально-демократичної системи, котрої батьком Руссо.

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

Таблєтка Тоґаль назверх відріжнюється від інших тільки витисненим знаком. Зате щодо хемічного складу й лічничого ділання таблєтки Тоґаль значно перевисшають інші препарати. Понад 600 лікарів, між ними багато визначних професорів, потвердили з признанням успішність Тоґалю. Таблєтки Тоґаль ділають скоро при ревматичних болях, подаґрі, болях нервових і голови, грипі й простуді. Таблєтки Тоґаль можна набути по всіх аптиках в опакованні по 14 і 42 таблєтки.

Присилайте передплату!

Загадка смерти Голуфка

В хмарний і дощевий день розпочався в Самборі найцікавіший політичний процес, котрий має вияснити, хто властиво убив покійного Тадея Голуфка, прихильника відбудови української держави. До хвилі коли се пишемо минули вже два дні процесу, але справа загадочного убийства не прояснюється, тільки може навпаки, ще більше затемнюється. По залагодженні звичайних формальностей перший зізнавав обвинуваченій Олександер Буній, літ 20, дїточого вигляду шатин, сторож у віллі СС. Служебниць у Трускавці, де убито пок. Голуфка. Буній до вини не почувається, а до вчинку признається. До ОУН (Орґанізації Українських Націоналістів) вступив з кінцем 1930 або з початком 1931 р. за намовою Мотики і пок. Василя Біласа. Присягав на револьвер на вірність Україні й належав до боєвої пятки ОУН у Трускавці. До неї належали ще два Біласи, пок. Данилишин і Мотика. Останній питав його по приїзді Голуфка, хто приїхав до пансіону Сестер і Буній сказав йому, що приїхали лучші гості й між ними посол Голуфко, але чи то був посол польський чи український, не знав. Та мимо того сказав: „Можеби з ним щось зробити?“ По яких трьох тижнях питав його знов пок. Вас. Білас, де кімната посла Голуфка і він йому сказав. За слідуючим побаченням з Біласом довідався від нього, що він одержав приказ від ОУН, вбити посла Голуфка. Командантами до тої справи уважав пок. В. Біласа та підсудного Мотику. Довідавшися про той приказ, постановив собі, перешкодити в убийстві. Отже вечером на питання Біласа, чи посол Г. є в помешканні, відповів, що нема, хоч знав, що він був, бо носив йому вечеру. Та за яких 15 хвилин зустрів вдруге Біласа з якимсь вищим від нього товаришем і на питання, чи є посол Г., відповів уже, що є, бо в його вікні видно було світло (а Білас уже знав, котре вікно Голуфка). На приказ Біласа пішов до кухні, де засів до вечері. За яких 10—15 хвиль почув стріли, вибіг на коридор і на доручення літників побіг за лікарем, знаючи вже від служниці, що посол Г. вбитий. В три години потому був уже увязнений і разом з Біласом сидів на поліції, де Білас оповів йому докладно, як убили Голуфка. Першим убийником був пок. Василь Білас, другим правдоподібно пок. Данилишин, але він, Буній, не пізнав Данилишина. Від Біласа довідався, що Голуфка вбили тому, бо вважали його ініціятором пацифікації. Приказ убити Голуфка прийшов з Трускавця, від повітового коменданта ОУН, М. Ґнатова (котрий по убийстві Голуфка втік за кордон, де досі перебуває). Данилишина не міг пізнати тому, бо тоді падав дощ і було дуже темно. До ОУН вступив тому, б о т а м г у р т у є т ь с я у к р а ї н с ь к а м о л о д ь.

Другий зізнавав Микола М о т и к а, високий бльондин, літ 21, ученик 8-ї кл. ґімн. Він раз-у-раз попадає в конфлікт з предсідником трибуналу і прокуратором. До вини не почувається. Про приїзд посла Голуфка довідався з ґазети „Ґлос Дрогобицко - Бориславскі“. (Предсідник: Таж ви пять разів були переслухані, а щойно тепер про се говорите!) Я про се дійсно не згадував, бо вважав це дрібницею. Хто був Голуфко, я не знав, і щойно по його вбивстві довідався з ґазет, що він був прихильником польсько-української згоди. Коли я на другий день по вбивстві зустрівся з В. Біласом, той сказав мені, що Голуфко виїхав без білету до неба. Щойно по двох тижнях довідався я про подробиці вбийства. Краєва команда ОУН була незадоволена з убийства Ґ-а. Вона приказу на те не давала, лише сам Михайло Ґнатів, повітовий комендант, котрий хотів тим чином виплисти на верх. Мотика думає, що краєва команда ОУН взагалі не знала про замір убийства Ґ-а й була тим заскочена. Підсудний згадав мабуть раз В. Біласови, що вступивби до поліції як конфідент, щоби працювати для ОУН, але В. Білас відповів: „Уважай!“ Трускавецька пятка мала два револьвери, оден з них дав їй повіт. комендант Ґнатів, а другий виміняла.

Другого дня розправи показалося, що присяглий суддя Льоренц самовільно виїхав до Дрогобича. Супроти того розправа не могла відбутися, поки його не привезено автом. Льоренца покарано гривною 200 зол. По конфронтації Мотики з підсудним Барановським почав зізнавати Роман Б а р а н о в с ь к и й, головна фіґура сего процесу. Барановський, студ. техніки, хорий на сухоти, бронет, літ 29, жонатий. До вини не почувається. До УВО належить від 1923 р. За напад на почту під Калушем відбув 3-літну вязницю. За несубординацію виключили його з УВО. Тому звернувся до поліції за прихильною опінією, щоб дістати посаду в якійсь інституції. Комісар поліції Чеховский обіцяв йому дати добру опінію, але домагався зате „льояльности“.

Дальше Барановський зізнає так тихо і невиразно про свої звязки з ОУН і з поліцією, що ні журналісти ні оборона не чують, що він говорить. На домагання оборони, щоби зізнавав голосніше, предсідник трибуналу каже, що Б хорий на груди, але він його добре чує. До найцікавіших місць в зізнаннях Б-го належить признання його до того, що він на домагання поліції і за її відомом виїхав на конгрес ОУН в 1929 році. Вернув до краю аж в травні 1930 і замешкав у Дрогобичи, потому у свого батька в Дарахові. З поліцією весь час був у контакті. В р 1931 ком. Чеховский візвав його кореспонденткою на конференцію до Станиславова. Там у жидівськім ресторані Чеховський сказав йому, що в його помешканні в Дрогобичі відбувається краєва конференція ОУН і що в ній беруть участь м. і. Коссак і Ґнатів. На те відповів Б., що се конференція фіктивна та просив не арештувати Коссака, бо се здеконспірувалоб його, Б-го. Ще в р. 1930 краєвий комендант УВО Сайкевич предкладав йому стати його заступником. Проти Сайкевича була опозиція в ОУН. На її чолі стояли Ґабрусевич і Коссак, котрі грозили проводови ОУН, що коли він не вволить їх волі, то повторять Трускавець, але в і н а к ш і м в и д а н н і. Б-й стояв у контакті з ОУН через Федусевичівну. З Ґнатовом запізнався через Коссака. До того часу знав лише його псевдонім „Залізняк“. Ґнатів сказав йому, що приготовляє напад на банк в Бориславі і на ювілера та просив Б-го, щоб виєднав йому у проводу сфінансування того. Барановський відповів, що ні апробати, ні грошей на те не одержить, бо закорд. провід ОУН вже закинув боєву акцію в краю і хоче леґально зєднувати собі прихильників. Тоді Ґнатів сказав, що зброю і людей має, гроші позичить і свої пляни таки виконає. Б-й вкрався в довіря Коссака і від нього довідався про всі пляни ОУН. На два дні перед убийством Голуфка дістав від ком. Чеховского депешу в Дарахові, щоб зараз приїхав до Львова. Але приїхав аж по убийстві, про котре довідався в поїзді. Чеховский питав його, хто міг убити Голуфка, а він відповів, що мабуть ґрупа Ґнатова і подав назвиска Коссака, Білого, Муйла, Ґнатова і ще двох. Також львівський староста Ґаляс питав, хто міг убити Голуфка. Б-ий сказав йому те саме, що Чеховскому і тоді староста Ґаляс дав йому 100 зол. В тім часі Б-ий ще не знав, що Білас і Данилишин брали участь в убийстві і тому не сказав їх імен. Що Голуфка вбила ОУН, сказав жінці Б-го д-р Ґнатевич. Але ОУН зразу до того не признавалася, бо се було для неї невигідне. Дальше оповідає Б-ий про свої взаємини з надрадником поліції Іваховом, з котрим знався ще від 1925 р. За відомом того поліційного урядника Барановський обняв боєвий реферат в ОУН, щоби давати вісти поліції. Далі зізнав Б—ий, що знає від комісаря Ч—го що конфідентами поліції були м. ін. Диденко і д-р Ґр. Лужницький, член редакції „Н. Часу“...

ОСИП НАЗАРУК 9)

ПАЛАТА ДОЖІВ

Враження і думки з дороги.

Саля Колеґії, тронова саля дожів.

6) Не можу відмовити собі приємности навести ще раз другу строфку сеї пісні, бо та друга строфка така величаво гарна, що у всій світовій літературі не богато знайдеться поезій, в котрих булиб місця, що дорівнувалиб їй. А не перевисшує її ні одна, бодай з тих, які я знаю, бо перевисшити неможливо.

Тай вже з тої керниченьки
Орли воду пють, —
Тай вже мою дівчиноньку
До шлюбу ведуть!

Величава краса сеї строфки полягає на тім, що тут в 4 стрічках маємо змальовані дві події, які для маляра моглиб бути темою до цілого ряду оригінальних і кольоритних образів. Кажу: оригінальних тому, бо хоч в поезії всіх народів дуже часто згадують орлів, то я ще не зустрічав такого поетичного малюнку, щоб орли, представники надхмарних висот, пили воду з керниці. Се картина першої оригінальности вже сама по собі. А щож доперва говорити про той вир вражінь і думок, який викликають перші дві стрічки (рівно сім слів, то є рівно половина слів цілої строфи), коли їх порівнати зі змістом двох других стрічок тої строфи (також сім слів). Колиж приняти за правильний другий варіянт („Тай вже з тої керниченьки л ю д и воду пють...“), то ряд образів, який тут насувається буде не менше кольористичний, та ще більше поучаючий, а під алеґоричним оглядом ще глибший ніж перший варіянт. Бо ся алеґорія відноситься і до рільника, котрий працює над управою збіжжа, яке споживають інші люди, і до будівничого домів і до ремісників усякого рода і до поетів та письменників і до всіх без виїмку творців і мистців, котрі працюючи для себе, працюють для людей. Одиниця так сплетена зі своїм загалом, що навіть в найінтимніших своїх справах працює властиво для інших. І тут видно, якою малою скількістю слів і як основно говорить про се а л е ґ о р і я. І нема іншого способу, щоб так основно висказати подібну думку, як алеґорія. Тому малярі так залюбки її вживають.

Получення мущини й жінки в подружжа, в звязок нерозривний! Бо „розривні подружжа“ се очевидно не подружжа. Хто з мущин думає, що заключення подружжа „взагалі влекшить“ йому тягар життя, той або не має поняття про життя або що ще гірше: не є мущина. Бо подружжа вимагає від мущин такої смілости і сили, яку народна уява приписує орлам. Сеж не шутка, пускати у пропасть століть своє потомство, свій образ і свою подобу на невідомі подвиги й евентуальні злочини, за котрі співодвічає батько, співодвічає мати, коли невідповідним життям і прикладом своїм ослабили волю й енергію своїх дітей.

Ой так! З керниці любови управнені пити властиво тільки сильні. Вони тоді мусять знизити свій лет, до землі... Он вони ширяють високо в воздухах і бистрими очима розглядають терен, на котрий мають спуститися. Он вони роблять круги в воздусі, щораз менші і менші, аж нарешті мов стріли падуть вниз і могутними сірими крилами припадають до землі — незвичайно рідкий вид — і пють воду. Символ і дійсність!.. Якіж вони близькі собі тут! І що за оригінальний цикль величних образів міґби з того зробити добрий маляр.

А онде другий цикль образів, ще більше барвистих красками в дослівнім і переносним значінні тих слів: весільний хоровід іде! Кілько болю він несе з собою, болю тих, що завелися і тих, що бояться наслідків злуки на віки. І кілько надій родить той хоровід, більше змістовний від царського походу. О, якже часто він більше змістовний, хоч дотичить простих людей! І яка глибина трагедії міститься в словах: „Тай вже м о ю дівчиноньку до шлюбу ведуть!...“ В очах того, чию дівчиноньку до шлюбу ведуть, миготить море мук.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА
Спілка з обмеженою порукою
ВСЯКОГО РОДА
ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Телєфон 57-48.

НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНҐРЕС

Голоси преси в тій справі*).

В дискусії над скликанням Всеукраїнського Національного Конґресу забрав голос також „Новий Час“. В 164 і 165 чч. сего часопису з 27. і 28. VII. б. р. появилися вступні статті п. з.: „Чи Всеукраїнський Конґрес можливий?“. В першій частині статті автор стверджує політичне розбиття нашого народу і нараховує аж 14 політичних „центрів“, які „ділали“ або „ділають“ на европейськім терені, а саме: „1) УНР (Лівицький), 2) през. Петрушевич, 3) Гетьман Скоропадський, 4) Націоналісти (полк. Коновалець), 5) Есери (шаповалівці), 6) б. члени Директорії УНР Швець і Макаренко, 7) Гетьманці-братчики, 8) Остряниця, 9) Кубанський: Бич, Петро Макаренко та ще 3 інші кубанські „центри“ (Іваніса, Івана Макаренка і „Вільне Козацтво“). Кромі того веде в Европі акцію п. Макогін при помочі своїх бюр в Лондоні і Женеві та вкінці УНДО, яке стало на становищі, що закордонну акцію можна вести без закордонного представництва безпосередно з краю“. Всі ті „центри“ безоглядно себе поборюють і взаїмно себе дискредитують. „Одні з діючих на міжнароднім терені „центрів“ мають ідейний підклад, другі є силами чисто спекулятивними. А майже всі вони (за виїмком націоналістів і п. Макогона — пише „Н. Час“) — заступають чи висувають не цілість української справи, але партикулярні інтереси поодиноких частин української нації. Такий стан допроваджує до неймовірного просто хаосу і компромітації української справи в світі“.

Хто поносить вину за се розбиття? На се питання „Новий Час“ відповідає: „Головну вину того стану поносить не еміґрація, але політичні орґанізації — краєві й американсько-канадійської осілої української еміґрації. Здорова політична еміґрація може істнувати тільки тоді, коли вона з базами народу тісно звязана, коли вона тих баз є експонентом“. Відтак автор робить закид УНДО-ови, що воно „зліквідувало“ през. Петрушевича і стануло на становищі, що закордонну акцію можна вести з краю. Се на думку автора немисливе, бо „політика ведена з західно-українських земель може бути тільки партикулярна і тільки в площині автономії...“ „УНДО поносить головну вину тої вакханалії, яка панує за кордоном. Бо колиб УНДО після ліквідації през. Петрушевича було покликало за кордоном новий центр, або своїм авторитетом скріпилоб було один з істнуючих, тоді той центр силою свого авторитету бувби задавив всі інші і ми не булиби свідками нинішних відносин. Але для цього УНДО мусіло було рішитися на ведення всеукраїнської а не вузько галицької політики. Се могли зробити тільки Українці. Галичани до цього неспосібні“, пише „Н. Час“.

На поставленне в заголовку питання, чи Всеукраїнський Конґрес тепер можливий, відповідає: „Всеукраїнський Конґрес під теперішну пору мігби від біди відбутися. Але який бувби з нього хосен? Які сили репрезентувалиб на ньому представники Українців з Манджурії, Бразилії, гетьманський центр чи есери? Настрої? Се за мало! Свою доктрину? Се за богато! Конґрес під теперішну пору бувби нічим іншим, як збіговищем доктринерів і припадкових людей, з яких більшість репрезентувалаби тільки себе. Конґрес під теперішну пору, на нашу думку, принісби тільки шкоду, а ніякої користи. Але думка про Всеукраїнський Конґрес здорова і правильна. І вся нація мусить остаточно зачати жити й ділати під кутом можливости скликання Всеукраїнського Конґресу, конґресу, який в житті українського народу створивби епоху.“

*) Гл. „Нову Зорю“, чч. 70 і 71.

150 ШТУК -- 35 СОТ.
ПРІМА АІДА (PRIMA AIDA)
Найдосконаліші тутки

ВІДНОВА

Архикатедральної церкви св. Юра.

4) В імени української національної преси промовляв ред. В. Мудрий. Він подякував о. парохови св. Юра, що дав змогу оглянути роботи над відновою храму та розкопки. Досі св. Юр тільки зверху міг заімпонувати чужинцям, що чимраз частіше приїзджають до Львова. Тепер по віднові заблистить і внутрі повною красою. — Проф. В. Січинський дякував Ексц. Митрополитови й о. Л. Куницькому за можливість працювати над дослідженням св. Юра. — Д-р Я. Пастернак зазначив, що всі археольоґічні розкопки веде він на кошт ВПреосв. Митрополита. Також у Відні ведуться тепер розкопки у старих церквах. З тих останків старини можна відчитати історію храмів. — о. Л. Куницький: Приблизні кошти віднови виноситимуть около 120.000 зол. Проектую вибудувати ґранітову вежу і спіжевий дзвін страдальної нації. Се бувби ювилейний дзвін, який фундувалаб ціла діецезія. На нім булаби представлена історія ВПреосв. Митрополита від вступлення на престіл: 1) Митрополит як станиславівський епископ, 2) як вертає з російської неволі, 3) на тлі софійського собору в Київі, 4) в Америці і т. д. Молоді наші інжиніри взялися до обнови св. Юра. Серед наших фізичних програних наш дух підріс до такого великого діла. Се доказ незнищимости української нації. Переживаємо великий момент духового підйому. Вірю, що така велика наша культура і жертва мусять побідити. Ще раз дякую всім, особливо пресі за співучасть. Сим закінчилося інформування преси в св. Юрі. Колиб так приступити до археольоґічних розкопок (але розуміється — під фаховим проводом) на терені інших старинних церков, тоді довідалибся ми напевно про неодно цікаве відкриття. Мертві камені промовилиб голосно самі, хто тут старий господар Галицької Землі.

І хоч є такі малярі, котрі вміють у ряді картин представити навіть найбільш ріжноманітний весільний похід-хоровід, то нема ні такого маляра, ні такого поета, ні такого вченого психольоґа, котрий мігби красками або словами представити дійсно все, що діється в душі того, чию дівчиноньку до слюбу ведуть, та не для нього ведуть... Бо тут ступаємо на ту другу область, на область душі, сотвореної на образ і подобу Божу. Її терпіння не піддаються ні описам, ні малюнкам, або піддаються тільки в дуже мінімальній мірі, яка делікатнішим натурам обсерваторів дає можливість уявити собі деякі сторони того безмежного терпіння.

7) Автор наведеної пісні символізує нам величину того терпіння в третій і останній строфі, символізує надзвичайно просто і при тім дивно влучно: коли дві перші строфи зложені так, що дві перші стрічки кождої з них відповідають двом другим стрічкам кождої з них як відповідає алєґорія дійсности, то в третій строфі наступає остре заломання тої системи. Воно очевидно нарочне. В перших двох стрічках останної строфи маємо не алєґорію але дві обсервації дійсности, двох ріжних людських типів, як вони поводяться з „чужим скарбом“, повіреним їм на дрібну часинку: оден веде за рученьку, другий за рукав. Того, котрий той свій скарб утратив на завше, болить уже й рух, що сягає до рукава його любки, а щож доперва говорити про рух, котрий сягнув до її руки! А про свого суперника, котрий забрав йому дівчину на завше, автор дискретно — навіть не згадує. Апосіопезіс, промовчання — надзвичайно оригінальне.

Є річи тим сильніші, що їх нема.

А згадані два факти з тяжкої дійсности немов важким камінням навантажують цілу будову сеї поезії, зовсім подібно як горішна масивна частина будови палати дожів навантажує дві лекші долішні. Кінцевий акорд останної строфи передає коротко образ болю серця і — причину цілої трагедії: вина по стороні автора, бо він „любив, а не взяв“...

Кілько в тім правди! Якже часто розходяться люди самі не знаючи, чому. Просто розходяться так, як тут власне сказано: любив а не взяв — і вже. Чи брак відваги рішив, чи якесь хвилеве знеохочення, чи привичка до особи зробила її вже не так ціненою і бажаною, — часто сам пошкодований не може сказати, бо не знає. Аж коли побачить наслідок, коли дівчину возьме другий, щойно тоді будиться в нім великий біль: та нема на кого ні вини звалити, ні нарікати, бо сам собі винен, що любив, не взяв. А що дівчата се такий цвіт, який довго ждати не може, отже розумна дівчина вийшла за між за іншого. Тоді вона в очах свого першого любка стала подвійно гарна. Народ має цікаві приповідки на означення стану думки і серця мущини, котрий з власної вини не оженився з тою, котру любив: іронізуючи з нього, каже, що гарна кожда дівчина, котру другий возьме.

Неконсеквенція поведення, зазначена тут пару словами, се найстрашніше зло людського життя так одиничного як і збірного. Вдумайтеся хоч на хвилинку в якунебудь з численних неконсеквенцій свого власного життя й поведення! Спробуйте, воно нераз гірке але все хосенне, — таке роздумування.

Вдумуючись в образовість, прозрачну ясність, психічну глибінь і незрівнану вмілість, вкладати богато змісту в малу скількість слів, я довгий час не міг погодитися з думкою, щоб автор такої пісні міг походити з простого народа, то значить був без систематичної освіти, спертої на старій культурі. Одначе тепер думаю, що се можливе, бо розроблення Божої іскри не залежить від систематичної школи, тільки від систематичної праці, хоч добра школа се велика річ...

(Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Безбожність і психічні недуги

Твердженню деяких модерних психотерапевтів (лікарів психічних недуг), що релігійність і побожність можна вияснити як прояви психічної недуги[1]), — треба протиставити тезу, що якраз навпаки: безрелігійність і ворожість до релігії се дуже часто причини душевних занедужань.

Близько 100 літ тому назад написав лікар нервових і психічних недуг Гайнрот у своїм „Підручнику душевних забурень“ й у „Вказівках для початкуючих неврольогів“ (Ф. Ц. В. Фоґель, Липськ, 1818 і 1825.) такі слова: „Лише грішна душа стає недужа“ — „Невинність ніколи не стане божевільна“. — Хто „душевно себе береже“ тому ніколи не загрожує небезпека утрати розсудку. На думку Гроса (Groos) котрий в р. 1825 написав „Нарис фільософічної основи як науки про психічні недуги“ (Гайдельберґ), в мудрого і чесного чоловіка сам приступ „орґанічної неправильности“ не може спричинити психічної недуги. Хоч вже в тім часі не бракувало рішучих спротивів проти таких тверджень, то ще в 1860 р. високо освічений управитель берлінського „Каріте“ Іделер міг заступати погляд, що психічні забурення повстають „з винуватого нахилу до вибуялих пристрастей та з каригідної ґріховности“[2]).

Берлінський лікар Макс Леві-Зуль, котрому завдячуємо повисші зауваження, звязує сі до історії психіятрії приналежні спроби розяснення з наукою про неврозу. Він при тім зауважує, що на протязі 19 ст., підчас т. зв. природничого періоду медицини, коли то душу вважалося заказаним „метапсихічним поняттям“, прийшло зовсім інше уняття. „Проте“, каже Леві-Зуль[3]), „в наших часах становище психотерапії до проблеми взаїмного звязку між ґріховністю і душевною та передовсім невротичною недугою, стало цілком інше. Тепер вже не видається чимсь абсурдальним і методично недопустимим, коли лікар-неврольоґ бере в круг свого заінтересування також „релігійні моменти“. Вже навіть поверховний перегляд психо-терапевтичної літератури доказує, як дуже слушні замічення Леві-Зуля. Про область „Релігія і душевні терпіння“, „Релігія і психотерапія“, „Психотерапія і душпастирство“ в останніх роках дуже богато говорилося і писалося. На III. Загальному Конґресі для психотерапії в Баден-Бадені (1928.) був виголошений відчит про „Релігію і психотерапію“. Що ся тема викликала заінтересування, свідчить обставина, що на такім самім конґресі в слідуючім році на сю тему говорили вже аж три бесідники. Союз католицьких студентів Німеччини влаштував аж 5 спеціяльних зїздів на тему „Релігія і душевні терпіння“. З католицьких авторів, що писали на обговорювану тут тему: можна згадати таких: Ґемеллі, Алєрс, Берґман, І. Клюґ, Рабан, Лірtц, В. Раймонд; з протестантських: Пфістер, Кюнкель, Найман, Ґ. Форброт, Арвід Рунесштам, фон Вайцзекер.

На дні к о ж д о ї психічної недуги лежать з якихсь причин нерозвязані метапсихічні питання. Годимося з Пшиварою, що кожда „радикальна християнська психольоґія“ слушно вважає неврозу за щось, що має такий чи інший релігійний підклад, що „всі невротичні прояви у своїй глибині се релігійні конфлікти, котрі на зверх проявляються як образ недуги невротика“[4]). В подібний спосіб висловився др. мед. Рудольф Алєрс у своїм викладі на IV. загальнім лікарськім конґресі для психотерапії в Бад-Навгаймі (квітень, 1929.): „Не лиш як католик, але також на підставі численних дослідів прийшов я до переконання, що основні проблеми неврози лежать глибше, в більше суттєвій верстві психіки людини, ніж се можна означити назвою тону чи жадобою могутности. Засадничої проблеми неврози, так під теоретичним оглядом (як взагалі невроза можлива?), як і в практичнім розумінні (на чім остаточно полягає невроза?) не можна інакше розуміти як метафізичну.

Безрелігійність і ворожість до релігії ведуть до с а м о п о ч и т а н н я. За богато думати про себе і відповідно до того поводитися може чоловік супроти свого людського середовища. Се чоловік безоглядний, самолюбивий, гордий, котрий думає, що ближніх не потребує, і тому не мусить на них звертати уваги, він хоче лише знати свої права а не обовязки. Всі психіятри погоджуються в тім, що сего рода самообожання не дасться погодити з душевним здоровлям. У відрухах самозахоплення бачать вони типовий примір, найсильніший і клясичний прояв т я ж к о ї душевної недуги. Всі психіятри бачать початок душевного виздоровлення в доведенню пацієнта до того, щоб він власновільно, з внутрішньої потреби увійшов у рямці життя, суспільности, свого звання, щоб він переняв дане йому обставинами завдання, щоб він признав якусь абсолютну правду (Адлер) і взагалі хочуть довести його до признання а б с о л ю т у, перед котрим він скорився без застережень, без укритого негодування.

Захоплення собою можна ще також інакше розуміти, коли хто хоче: у фільософічному значінні. Самозахоплений в тім розумінню це такий чоловік, котрий не признає над собою ніякого вищого пана, особливо, поза і понад світового особового Бога. І в тім розумінні самозахопленого чоловіка можна ставити нарівні з нерелігійним. Догма каже, що чоловік приходить на світ з первородним ґріхом. Наслідки первородного ґріха такі, що вони в певній мірі обезцінюють чоловіка. Се обезцінення можна прирівнати до вродженої хиби тіла, пр. до короткозорости. Вона сама не становить душевної недуги, але дуже легко може стати притокою до неї. А. Адлер вияснив се дуже добре. Конкретні наслідки первородного ґріха: роздвоєння в чоловіці, бунт низшого проти вищого в нутрі людини, легка запальчивість, затемнення і трудність вищого пізнання, отяжілість вищого хотіння, сильний нахил до гордости і до впертого бунту.

Насувається тепер питання: Які виглядн на душевне виздоровлення має чоловік самозакоханий, безвіроісповідний, атеїст? Чи брак релігійности, атеїзм і привязання виключно до туземного життя нешкідливі для здоровля? Чи самозахоплений чоловік на загал почуває себе особливо добре?

Атеїзм, самозахопленість у фільософічному розумінні робить чоловіка дуже податним на психічні занедужання. Чоловік не може на довшу мету субєктивно пхнути себе понад свою внутрішню спроможність. Він не видержить сего, щоб управляти собою наче Бог. Велике розчарування не дасть на себе довго ждати. Ми люди п о т р е б у є м о релігії, бо правдою і дійсністю є Бог. І лише „правда зробить вас свобідними“. Чоловік в стані самопочитання все буде почувати себе непевно. Вистарчать лиш незначні спонуки, — і вже його душевна рівновага захитана. Се, що сказав Ц. Ґ. Юнґ про чоловіка культури, повинні ми також розуміти в розумінні самозахопленого чоловіка культури: „Незгідність з собою самим... се признака чоловіка культури. Невротик се лише спеціяльний випадок незгідного з самим собою чоловіка культури“[5]).

Невіруючий культурний чоловік постійно розбивається об напруження, з котрими не може упоратися. „Льоґіка життя“ вимагає від нього особистої скромности і відмови від богатьох бажань і від заспокоювання гонів. Одначе та „льоґіка“ стає для нього при глибшій застанові дуже скоро „нельоґікою“, стає безтолковим вимаганням. Чому поодинокий чоловік не мавби там, де він може, безоглядно переходити понад своїми ближніми, коли понад ним нема пана, котрий вимагавби відповідальности. З яких мотивів мавби він не вдоволити свого еґоїзму? „Нервовий, модерний чоловік і такий, якого потрясає й мучить боротьба між вимогами моралі та пожаданнями пристрасти, не знайшов ніякого авторитету, котрому мігби цілком віддатися, котрому без застережень мігби кинутися в обійми“[6]).

Гордовитий, безбожний чоловік почуває себе безборонним і зданим на ласку й неласку долі. Коли вже життя більшости людей, які живуть в стані віри в Бога, має в собі богато темного, то ся темнота стає очевидно ще більше непроходима в стані невірства. Безсумніву, сьогодня є богато віруючих і релігійних людей, котрі терплять, одначе не дасться заперечити, що ареліґійний чи ворожий релігії чоловік до сего особливо предиспонований. Огірчення і внутрішна распря находять в темноті безвірства більше сприяючу атмосферу ніж у світлі віри в Бога. Гордовитий чоловік не може сам трагічного свого роздвоєння ні вияснити ні знести. Чому темні сили тягнуть його все чим раз низше і відтягають його від ідеалу? Щойно аналіза в психотерапії дає можність заглянути в нутро пропасти і тайні закамарки душі, перед якими він сам здрігається. Се звучить дійсно мало будуючо, одначе висловлює правду, коли Ц. Ґ. Юнґ пише: „Коли по тім застрашаючім виді на сей сліпий світ, в котрім вічно рішаються розбудова і знищення, свідомість людська звернеться до субєктивного чоловіка і загляне у свої власні нетрі, то відкриє там пусту темінь, котрої виду кождий радо волівби оминути. Але й тут наука знищила останний захист“[7])...

Самозакоханий чоловік мусить вкінці внутрішно заломитися у своїм стремлінні до безконечности, котре раз-у-раз зударяється зі своєю обмеженістю. Він не має нікого, до кого мігби прилучитися або кому мігби себе віддати. Ближні на довшу мету не вистарчають йому, бо вони кінець кінців таксамо як він с к о р о в и ч е р п у ю т ь с я. Або вони дають йому відчути свою вищість у прикрий упокорюючий спосіб. Бракує їм доброти. Одначе він шукає такого сильнішого від себе, котрий бувби вповні добрий, котрий знизивсяби до нього і його піднісби до себе. Такому він хотівби віддати себе цілого і з довірям.

(Кінець буде).

---

[1]) Докладніше про це гляди брошуру: P. Georg Bichlmair S. J. „Religion und seelische Gesundheit“ im Verlag G. P. Aderholz, Breslau, im Rahmen der Sammlung „Pastoral-theologische Zeitfragen“ (herausgegeben von Dr. Dubovy).

[2]) Пор. K. W. Ideler „Theorie des religiösen Wahnsinns“, Halle, 1848 S. 18.

[3]) „Das Sündigkeitsproblem in der Neurose“-Zeitschrift für Psychotherapie und psychische Higiene, Bd. 1, Heft 8. 457 ff.

[4]) Erich Przywara, „Das Geheimnis Kierkegaands“, München), S. 44.

[5]) „Das unbewußte im normalen und kranken Seelenleben“, Zürich 1926, S. 29.

[6]) D. Arvid Runestam „Psychoanalise und Christentum“, Studien des apologet. Seminars Göttingen, 22, Heft, 1928, S. 44.

[7]) „Das Seelenproblem des modernen Menschen“, Europäische Revue, IV. Jahrg., S. 707.

НОВІ ВИДАННЯ

Д-р Іван Німчук. УКРАЇНЦІ І ВІДСІЧ ВІДНЯ 1683 РОКУ. В 250-ліття великої історичної події. З ілюстраціями в тексті. Львів, 1933. Стор. 58+2 нпг. 8°. Ціна 1 зол. — Книжочка написана цікаво, в неї вложено богато праці. Заслугує на поширення.

Автор кілька разів підчеркує, що львівський еп. Шумлянський в 1683 р. був правосл., одначе Ш—й в душі вже тоді давно перейшов був на католицизм а й приняв явно при свідках унію скорше ще **1681 р.** 1681 був вже на певно уніятом, бо в Варшаві приступив тайно до унії з Варлаамом Шептицьким архімандр. Унівським і ще з двома архім. Василіян. Таємно зробили вони се тому, щоб не викликати непотрібно надто острої опозиції в тім часі. Епископ Шумлянський не задля впливу на козаків був під Віднем, але просто тому, що був приятелем Собіского, котрий був щирим католиком.

Чи Кульчицький був православним не можна на певно твердити як і се, що він сам був родом з Кільчиць (міг бути його батько або дід).

Що православна віра Кульч. не є певна, показує його імя: Георг Франц. Імени Франц не дають ніколи православні. Як батько Юрія Франца був дійсно полоненим у Турків й оженився з Сербинкою, то не хотячи йти до правосл. сербського священика, міг дати охрестити сина католицькому місіонареви. В тім часі були в тих сторонах Єзуіти, яких спровадив ще цісар Фердинанд II. і вони йшли і до Турків і сповняли там свою місію. Були там (на окраїнах Австрії) й Василіяни (Мет. Терлецький). Були і Францішкани. Було кому охрестити Кульчицького. Непевне й те, чи укр. шляхтичі Сас Кульчицькі до 18 ст. оставали в православію. В Перемиській дієцезії були рівночасно і православні і гр. католики, а 1692 перейшла вся та епархія на унію. Отже батько Кульчицького міг дуже добре бути католиком. — З сими застереженнями книжочку можна поручити як цікаво написану й на часі. — М. К.

Pierre Deffontaines: L'HOMME ET LA FORET. Paris, 1933.

Ся нова книжка п. з. „Чоловік і ліс“ належить до найкращих річей, написаних на сю тему. Автор представляє ліс як першого кормителя людей, котрий давав людям харч, одяг, дах над головою і все, що потрібне до життя та як люди уважаючи ліс своїм ворогом, непотрібно винищували його. Ту працю варт бодай у виривках поширити й між нашим народом.

НОВЕ УКРАЇНСЬКЕ ВИДАННЯ. Від 1-го вересня ц. р. Проф. Д-р Іван Огієнко розпочав видавати новий науково-популярний журнал, а саме квартальник „Бібліотека Рідної Мови“, що виходитиме чотири рази річно й міститиме більші праці, головно підручники й словники для вивчення української мови. Річна передплата 3 зл. Адреса Редакції й Адміністрації: Варшава, ул. Стальова 25 м. 10. Конто П. К. О. 27110. Перший випуск „Бібліотеки Рідної Мови“ вже вийшов, се праця Проф. І. Огієнка: „Рідне Писання“ ч. 1: Український (академічний) правопис і основи літературної мови, 146 ст., ціна 1 зл.

Пропуклину

УСУВАЄ ЗОВСІМ БЕЗ ОПЕРАЦІЇ, БЕЗ БОЛЮ. при помочі патентованих пропуклинових бандажів

Заведення

М. ФРАЙЛІХА

ЛЬВІВ, УЛ. ГОРОДЕЦЬКА Ч. 35.

За свою 62-літню, дуже совісну працю для добра людства, ся фірма дістала золоті медалі, почесний докторат, найвище відзначення і множество похвал, в краю і за границею.

Черевні опаски для жінок і мущин по операції або в причини обниження жолудка можна замовляти особисто або почтою.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УКРАЇНСЬКИЙ ПАВІЛЬОН на виставі в Шикаґу відвідав м. і. президент чехословацького сенату д-р Франтішек Сокуп. В подяці за запрошення на „Український Тиждень“ д-р Сокуп м. і. заявив: „Культурна будучність і державна самостійність українського народу запевнені“.

„УКРАЇНСЬКА ЛІҐА МОЛОДІ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ“ повстала в Шикаґу. В склад сеї орґанізації входять молоді Українці уроджені в Канаді й Америці. В склад управи нової орґанізації входить 8 осіб. Між ними 3 жінки.

ПОЛЬСЬКО-СОВІТСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ СОЮЗ? В анґлійських дипльоматичних кругах говорять, що вже від кількох тижнів Польща веде переговори з Москвою в справі заключення військового союзу. („Курєр Варш.“).

НА ЗАПРОШЕННЯ ҐДАНСЬКА виїхала туди прогулька польських журналістів. З прогулькою поїхав також преміер Єнджеєвич. Ся прогулька се дальший доказ зближення між Ґданськом і Польщею, яке наступило щойно за гітлерівської влади в Ґданську.

З БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ТЮРМИ втік до Польщі білоруський діяч А. Гілько. Студента М. Гільчевського большевики зловили на границі.

СОВІТСЬКІ ВЛАСТИ виселили кореспондента „Берлінер Таґеблятту“ Ґінснера.

У ЗВЯЗКУ ЗІ ЗДОГАДНИМ ЗАКЛЮЧЕННЯМ ВІЙСЬКОВО-ЕКОНОМІЧНОГО ДОГОВОРУ між СССР і Францією курс передвоєнних російських паперів у Франції підскочив на 100 проц. Причина: В новій совітській позичці у Франції, про яку повідомляла аґенція „Пресс-Ассосіе“, мають взяти участь також власники передвоєнних російських рент по 20 франків за штуку.

КАНЦЛЄР АВСТРІЇ ДОЛЬФУС виголосив промову, в котрій заявив, що перебудує Австрію на державу з корпораційним устроєм. За підставу сеї перебудови візьме папську енцикліку „Квадраґезімо анно“. Св. Отець поручив кард. Пачелієви поґратулювати Дольфусови за його промову і висловити признання за властиву оцінку енцикліки „Квадраґезімо анно“. Рівночасно Св. Отець поручив поґратулювати канцлерові за величавий перебіг католицького обходу у Відні і переслати канцлерові апостольське благословення.

ҐР. ШТРАССЕР, провідник радикального крила гітлерівців, погодився вже з Гітлером і став керманичем у хемічній фабриці Шерінґ-Кальбавм в Берліні. В тій фабриці є відділ, в котрім є ґайні лябораторії воєнних ґазів. (ПАТ).

БЛЬОК З ФАШИСТІВСЬКИХ ДЕРЖАВ. Ромунський часопис „Корентул“ пише: Між Італією, Австрією і Німеччиною йдуть тайні переговори під проводом Муссолінія в справі утворення блоку трьох фашистівських держав: Австрії, Німеччини й Італії. Се наступило би по переміні державного устрою Австрії на фашистівський і малоб запобігти „аншлюсови“ Австрії до Німеччини.

З МАНДЖУРІЇ повідомляють, що радянський уряд дальше збільшує свою армію на Далекім Сході. Японські військові круги твердять, що стан совітської армії над манджурською границею далеко більший ніж японської.

ЗАПЕВНЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ДИТИНИ ДАЄ БАТЬКОВІ СПОКІЙНУ СОВІСТЬ. ТОМУ БАТЬКИ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ СВОЄ ЖИТТЯ В КОРИСТЬ ВАШИХ ДІТЕЙ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

НОВИНКИ

Найдешевші і методично найкраще опрацьовані підручники до навчання релиґії в народних школах: 1) Малий катехизм христ. каток. релиґії, 2) Коротка Біблійна Історія Ст. і Нов. Завіта поручає кооператива „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 146 5-8

Повітові і Місцеві Комітети Ратунку України взиває Український Громадянський Комітет у Львові, щоб вони постаралися за писемні описи сучасного положення на Україні від свіжих збігців з України. Від неграмотних треба списувати їх дослівні зізнання. Ті зізнання мають бути удостовірені двома свідками.

Листи з Вел. України з описами про тяжке положення і голод на Україні — Український Громад. Комітет Ратунку України просить надсилати до тогож Комітету (Львів, ул. Підвалля 7, III. п.). Листи треба надсилати з ковертами для засвідчення їх віродостойности. Комітет ручить за тайну листів і на бажання може їх звернути.

Свято Мазепи відбулося в Добрівлянах і в Грушеві (Дрогобиччина). Вступне слово виголосив в Добрівлянах недавній комуніст С. Яворський, що працею хоче тепер направити свої похибки. І взагалі Добрівляни до недавна були ще були сельробівською твердинею. Тепер вже завернули з хибної дороги.

Приготовляється новелізація закону про обезпечення умових робітників. Проектована зміна постанов сего закону полягатиме на тім, що право до виплати емеритальних рент має наступити щойно по 10 літах, а не по 5 як досі.

Кружок „Рідної Школи“ в Сяноці на Лемківщині закладає в Горлицькім повіті кружки „Рідної Школи“. В національнім освідомлюванні Лемківщини помагають в останніх часах також лемківські еміґранти в Америці.

Великі маневри відбулися в Станиславівщині. В маневрах взяли участь військові атташе 15 держав, акредитовані при польськім правительстві.

Замужних жінок, занятих по школах, покищо не будуть редукувати. Таку вістку дістала президія союзу польських учителів з авторитетного жерела.

Податкові залеглости, яких не можна стягнути наслідком виїзду платника в невідомім напрямі і браку майна, на котрім можнаб сі залеглости забезпечити, будуть уморені. До таких залеглостей зачислено ті, що повстали до 30 грудня 1930 р. і виносять до 500 зол. від кождого платника.

Податок оборотовий від ремісничих і фризієрських заведень на рік 1933 буде обнижений до 1 проц. (Та що з того, коли влада приймає просто фантастичний оборот!).

Редукції Українців. В станиславівськім суді перенесено в нечинний стан канцелярійних урядників: М. Комара й О. Перкача. В дирекції зелізниць зредуковано урядників: О. Каратницького, кондукторів: І. Федушку, О. Бричука, І. Висоцького і Камінського. Ходять слухи, що за сими підуть дальші редукції.

Радісну несподіванку зробив нам „Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках“, відкриваючи у Львові **перший український маґазин і робітню** мужеських одягів, плащів та шкільних одностроїв — готових і на замовлення. **Маґазин під управою ТЕ-КА** міститься у фронтовому льокалі при вул. Трибунальській ч. 1. Треба підчеркнути, що се одиноке у Львові того рода християнське підприємство. Всі одяги виконується у власній робітні, в котрій працюють українські кравці — першорядні сили. — Ціни конкуренційні. 151-2-x

Львівську Шкільну Округу поділено на 7 обводів: 1) бережанський (пов. бережанський, перемишлянський і підгаєцький); 2) чортківський (пов. чортківський, борщівський, заліщицький і бучацький); 3) камінецький (пов. камінецький і радехівський); 4) тернопільський (пов. тернопільський, збаражський і скалатський); 5) теребовельський (пов. теребовельський і копичинецький); 6) золочівський (пов. золочівський і брідський).

Хліб подешевів. У Львові ціну житнього хліба з темної муки обнижено на 24 ґроші за 1 кґ. Хліб з муки урядового типу коштує тепер 33 ґр. за 1 кґ і 37 ґр. пшенично-житний хліб т. зв. люксусовий.

Міністр почти і телеґрафів підписав розпорядок про великі зміни в праці почти. Почт. уряди при телеґрафах і телефонах, чинних цілу добу, будуть отворені також в неділі і свята та прийматимуть реєстровані посилки і продаватимуть почтові значки. Листоноші в менших місцевостях також продаватимуть почтові карти і значки. До Львова і більших місцевостей ся інновація не відноситься, щоби не робити конкуренції дрібним продавцям значків.

Українське Бюро в Лондоні видало по анґлійськи брошуру п. з.: „Факти про Україну“. Брошура викликала обурення російської еміґрації, яка дальше плекає „единонеділимческі“ мрії.

Скількість скасованих катедр на польських університетах доходить до 56. Найбільше катедр має бути скасованих на краківськім університеті. На виленськім університеті має бути скасований фармацевтичний виділ.

Доляр сильно впав: Польський Банк платив 5.65 зл. за один доляр. В приватних оборотах платили коло 5.70.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛОТЕРІЇ: 10.000 зол. на ч. 75189, 148532, 5.000 зол. на ч. 32596, 65711, 125452, 135197, 2.000 зол. на ч. 1142, 2433, 3700, 10163, 13676, 20426, 26675, 29783, 33289, 36019, 41437, 44894, 62275, 67684, 72876, 83537, 86527, 89525, 95790, 99337, 103120, 116199, 142,608, 145038, 150051. 1.000 зол. на ч. 2501, 10141, 19062, 24002, 24476, 33870, 35916, 40536, 40779, 51802, 51957, 51978, 75987, 88547, 91038, 91562, 95981, 101925, 103275, 116766, 120749, 125093, 130095, 138302, 142291, 145556, 146578, 153016. 10.000 зол. на ч. 116319. 5.000 зол. на ч. 16486, 63105. 2.000 зол. на ч. 1089, 10535, 12620, 26268, 30320, 34520, 40611, 57208, 82839, 85340, 91270, 95583,102323, 120357, 133283. 1.000 зол. на ч. 3007, 3808, 8015, 15917, 21591, 27244, 29951, 31030, 35147, 35319, 49128, 73835, 74512, 80422, 80638, 83144, 84113, 92066, 92831, 96113, 105834, 113471, 114743, 115936, 118726, 122975, 124078, 124165, 126245, 135224, 141703, 145864, 147650, 148205.

Усім слід знати, що часопис для дітей і молоді „Наш Приятель“ збільшив кількість чисел у році на дванайцять при незміненій передплаті (два золоті за ввесь рік, платні зараз згори). Розпродавцям дається значний рабат і місячний речинець платности. В першу чергу Впр. Отці Катехити повинні занятися поширенням цеї симпатичної ґазетки між українськими дітьми. Адреса видавництва: „Наш Приятель“ — Львів, скритка почт. 108. 159-1-4

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

ІСПИТОВАНИЙ ДЯК, по військовій службі, з добрим теноровим голосом, уміє провадити хор, аматорський турток, кооп. книговодство — шукає посади від зараз. Ласкаві зголошення: Михайло Коваль, Бучач, вул. Зазамкова ч. 180. 1—2

Технічно дентистичне заведення

Каролля Фінклєра

перенесене з ул. Коперника на вул. СИКСТУСЬКУ 38.

Для Впр. Духовенства і т. п. полекші в сплатах.

Знамениту обуву мужеську, жіночу, спортову, лещетарську, анґлійські чоботи, поручає й виконує

АР-КА

УЛ. ХОРУЩИНИ 11 а, ТЕЛ.: 21-10.

Для шкільної молоді 5% опусту від цінника.

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошує мільони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan Age“** Гонсецького, що, влекшуючи виділювання флеґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла й усуває кашель. Уживається за порадою лікаря. Продають аптики.

Й. Яцків і С. Гавриляк

шліфарня скла і фабрика зеркал

ЛЬВІВ, ул. ЛЬВОВСКІХ ДЗЄЦІ 11.

ВУГОЛЬ -- КОКС -- ДЕРЕВО

в найдобірніших якостях доставляє

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

ЛЬВІВ, РИНОК 36.

Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36, та склади: Ринок 36, Личаківська 155, пл. Більчевського 3, та Городецька 23.

ФУТРА жіночі й мужеські як також всілякі новости футряні найсолідніше виконані у фірми

ЕЛЬЖБЄТА СОЛІК

Львів, ул. Собіського 4.

перерібки виконує старанно.

Всякі артистично-різьбарські праці в дереві — церковні (вівтарі, амвони, сповідальниці, статуї святих, феретрони і т. п.) — артистично-меблеві — доповнювання різьб при антиках — виконує артист-різьбар в дереві

Осип Ромпала

ЛЬВІВ, ГЛИБОКА Ч. 18.

ЗНИЖКОВИЙ КУПОН 10%

Вироби косметичні, господарські й ґіґієнічні по цінах дуже низьких поручає перфумерія

„FAVORI“

ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО Ч. 10. (напроти пл. св. Духа).

Заведення для фотоґрафії й побільшушування

„ШТУКА“

повідомляють, що з нинішним днем перенесено їх на вул. АКАДЕМІЧНУ 12.

ПЕРШОРЯДНИЙ САЛЬОН МУЖЕСЬКОГО КРАВЕЦТВА

СТЕПАН МЕЛЬНИК

ЛЬВІВ, КОСТЕЛЬНА 8.

(Фронтовий склеп).

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 4—? Вибір великий

КІНА

АДРІЯ: Сірий Дім.
АТЛЯНТІК: Пісня серця.
КАСІНО: Ніч в Каїрі.
КОПЕРНИК: Чорний володар.
МАРУСЕНЬКА: Чорний володар.
МІРАЖ: Образа маєстату.
МУЗА: Чемп.
ПАЛЯС: Дочка полку.
СТИЛЄВЄ: Павук і ревія.
УТІХА: 7 портів, 7 дівчат і ревія.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 Телєфон ч. 60-04.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 28 вересня 1933. Ч. 73 (671).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Стшіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам.-доляр
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Також Европі загрожує війна

Стверджено се при отворенні сесії Союза Народів.

В дощевий день отворено 76-у сесію Союза Народів в Женеві. Відкриття довершив норвежський міністр загр. справ Могвінкель. Найважніше місце в промові його було те, в котрім він вказав на існування в Европі можливости нової війни. Не вдалася ні конференція в справі розброєння, ні господарська конференція в Лондоні, не вдалися вони до тої міри, що лучше було їх не скликати. Не вдалося також полагодити конфлікт на Далекому Сході. В роздертій і розсвареній Европі поняття рівности і братерства се вже тільки реліквії минулих днів. Тепер не забезпечені в ній вже навіть найсвятіші права свободи думки і свободи особистої. Безцільність усяких нарад викликає розчарування і знеохочення, паде престіж Союза Народів. Мимо всего промовець уважає Союз Народів інструментом мира, треба його тільки скріпити... (Ба! Коли держави рішаючі в Союзі не хочуть його скріплення!)

Війна Японії з Совітами висить у воздусі

ОСТРА НОТА СОВІТІВ ДО ЯПОНІЇ

ТАСС доносить: Заступник комісаря закорд. справ СССР Сокольніков вислав японському послови в Москві Оті ноту такого змісту: Совітське правительство має відомости, що манджурська влада має намір силою забрати у своє виключне посідання північно-китайську зелізницю. Тому, що дійсну владу в Манджурії мають Японці, совітське правительство за здійснення сего пляну робить відповідальним японське правительство. Нота написана в острім тоні і кінчиться ствердженням, що Японія односторонно звільнила совітських директорів зелізниці. — СССР має до вибору, або виловісти війну, або скапітулювати.

Народ про своє життя в СССР

Іван Іванович Золотарев, козацький офіцир, котрий живе в чеській Празі, вибрав з маси листів, що приходять з СССР всякими дорогами, найпростіші й навіть часто малограмотні, але зате найщиріші. Ті листи переклав він на чеську мову, додав від себе вступ і видав як окрему книжку, про котру заговорила вся чеська преса, бо та книжка про нечувані в історії страхіття се голос самого народа про його життя чи радше страшну муку в царстві безбожних товаришів. А наших українських Іванів Івановичів зза Збруча живе за границями чимало, але що визначніші з них то переважно дальше заняті жуванням „прекрасної ідеї Карла Маркса“, хоч уже наглядно бачать, як та „прекрасна ідея“ боком вилізла їх власному народови.

Ватикан навяже взаємини з Совітами?

Аґенція Гаваса доносить з Ватикану про можливість скорого підняття кроків, які малиб на ціли навязання взаємин Ватикану з СССР. Апостольська Столиця ніколи не хотіла мішатися у внутрішні відносини держав. Тому устрій совітів не стоявби на перешкоді заключенню з ним конкордату. За забезпечення свободи віроісповідань Апостольська Столиця малаби згодитися, щоби священики в Росії були з кругів настроєних прихильно для совітів. — Сю вістку, подану з Парижа ПАТ-ом (Польською Аґенцією Тел.) повторяємо на відповідальність жерела.

Америка признає Совіти

„Берзен Курір“ доносить: Америка має намір признати Совітам кредит у висоті 120 міл. долярів. Ся трансакція заключена з ініціятиви през. Росвелта. Настрій Америки супроти СССР в останніх тижнях значно поліпшився. Горожанам СССР дається пашпортові пільги. Американське правительство в найблизших тижнях має намір визнати СССР де факто і де юре.

Крівавий бій поліції з мазурськими хлопами

3 поліцаї ранені тяжко, 10 легко.

ПАТ доносить: Партія людовців скликала в м. Новий Торг збори, на котрі прибуло коло 1000 селян з околичних сіл. Вони прийшли товпою перед староство й зажадали випущення з тюрми членів своєї партії. Староста відповів, що се може статися аж по порозумінні з прокуратором. Тоді товпа каміннями обкинула будинок староства й почала виважувати браму. Поліцію атаковано камінням і буками. Більша ґрупа хлопів напала на поліційну патрулю, котра стріляла у власній обороні і ранила 4 особи. З поліціянтів три ранені тяжко, 10 легко. Одна цивільна особа померла в дорозі до шпиталю. Ті випадки попередила аґітація посла Кшцюка.

Спляча красавиця

В місті Сан Люї, де тепер панує епідемія сплячки, велику дивовижу викликає „спляча красавиця“, Патриція Маґаер, найкраща жінка в місті, літ 28, котра спить уже 19 місяців. Її летаргічний сон ріжниться від інших подібних проявів тим, що вона не тільки не худне, але навпаки, повніє і стає ще краща як була. Мабуть завдяки прибиранню на вазі перебула щасливо в сні запалення легких, на котре захорувала вже в летаргу. Кормлять її штучно яйцями, молоком і соком з брескв. В той сон не впала вона відразу. Протягом кількох тижнів з трудом будилася ранками і нарешті заснула в поїзді їдучи з бюра до дому. Родина її одержує від ріжних підприємців ряд дуже зисковних предложень, щоб виставила її для оглядання публики. Одначе родина відкинула се.

До 31. жовтня ц. р. повинен кожний Українець власник будинку виповісти в ПЗУВ обезпечення дозволеної законом 1/3 частини вартости будинку й обезпечити її негайно в одинокому українському ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“ У ЛЬВОВІ, вул. Руська ч. 20.

ТЕРНИСТИМ ШЛЯХОМ

Кілька збразків з життя священика.

Втерлася серед нашого народу пословиця: „Ой нема так нікому, як попови і котови!“ Можливо, що в одній частині та пословиця правдива, але що до „попа“, то пословиця цілком мильна!

Теперішний священик греко-катол. обряду мусить відбувати тернисту дорогу туземного життя. На нього падають важкі удари і від староства і від поліції, — від влади шкільної і від всіх інших влад, а вкінци і власні парохіяни не жалують часто прикрощів своєму душпастиреві.

Наведу кілька прикладів з моєї душпастирської діяльности, щоб не бути голословним. Зачну від староства! По праву парохіяльні уряди не підлягають просто юрисдикції державних властей, тільки через приналежний епископський Ординаріят. Оскільки державні власти щось потребують від парохіяльного уряду, то повинні звернутися вперед до уряду Епископського, а доперва на поручення епископ. Ординаріяту, повинні (після права) парохіяльні уряди виконувати жадання властей. Так було за часів австрійських, так повинно бути і тепер тимбільше, що Конкордат з Апостольською Столицею не зносить розпорядку австрійського Міністерства внутріш. справ з дня 25. II. 1856 р. число 3862/342, який виразно зазначує, що парохіяльні уряди не підлягають староствам. Так каже закон! Але практика цілком противна! Епископський Ординаріят в Станиславові видав розпорядок (гляди: Вістник з 1930 р. ч. 3731), щоби лише з державними властями III інстанції і військовими властями переписуватися в польській мові, а з прочими по українськи. І того розпорядку повинні придержуватися всі священики. А щож на те кажуть староства?

От на прикл. староство в Теребовлі змушує священиків греко-кат. обряду листуватися з ним в польській мові. От недавно переводили в мене екзекуцію на 60 зол. кари, наложених повіт. теребовельським староством за те, що я не хотів листуватися зі староством по польськи. А коли не мали в мене що взяти, то віднеслися до повітової шкільної ради, щоби вона стягнула мені гривну з місячної платні, яку побираю за навчання релігії в народній школі...

В чортківськім повіті вже староство не карає за листування українською мовою, а то завдяки о. деканови Воробкевичови, котрий зумів зорґанізувати підчинене йому духовенство до рішучої оборони прав української мови. За ним станули солідарно всі священики чортківського повіту і здо-

були собі згадане право, якого властиво правно не треба здобувати! Таж Найвищий Трибунал вже раз вирішив, що язиковий закон з 31. VII. 1924 р. і всі прочі закони і розпорядки, на які покликується староство, не обовязують парохіяльні уряди! І той „вирок“ повинен обовязувати всі уряди Річипосполитої. Але заступник теребовельського старости п. Адамский накладає кари, каже переводити екзекуції, небаром може почне замикати священиків і до арешту. А за що? За те, що вони хочуть повинуватися законам і своїй епископській Владі...

Не краще відносяться до парохіяльних урядів і уряди громадські!... Вони безнастанно жадають від священика всяких можливих і неможливих конспірнацій так, що оскільки хотівби виповнити їх бажання, то (парох) мусівби держати спеціяльного урядника виключно для полагоджування справ з уряду громадського. Та й уряди громадські жадають переписки (ріжних виказів) в польській мові. А коли не станеться по їх волі, то звичайні писарі біжать на скаргу до повітового староства. Староство обіцює їм „вкрочиць в тей справе“, вони тоді по цілім селі чваняться: „Ми му дами! Он нас попамента!“ А як староство відноситься в тій справі, нехай послужить на доказ оригінальний акт.

Starostwo trembowelskie

Nr. A. 17. Trembowla, dnia 15. marca 1933.

Do

Wielebnego gr.-kat. Urzędu parafialnego

w Laskowcach

Tamt. Urząd przesłał Zwierzchności gminnej w Mogielnicy wypisy metrykalne dla celów ewidencji meldunkowei w języku niepaństwowym.

Na zwrócone Wiel. Urzędowi przez odnośną gminę wypisy metrykalne przesłał tamt. Urząd do Urzędu gminnego w Mogielnicy pismo L: 1519, w którem zaznacza, że w orzeczeniu Najwyższego Trybunału w Warszawie wyraźnie jest wskazane, że obowązek urzędowania w języku polskim nie odnosi się do gr.-kat. Urzędów parafialnych.

Na powyższe zawiadamiam Wiel. Urząd, że zajęte stanowisko przez tamtejszy Urząd jest mylne, albowiem: 1) wszystkie państwowe przepisy poczynając od Uniwersału z 20. II. 1784 r. poruczającego proboszczom prowadzenie ksiąg stanu cywilnego (metrykalnych), oraz przepisy późniejsze, normujące sposób prowadzenia tych ksiąg i tryb postępowania proboszczów w sprawach metrykalnych obowiązują na terenie Województw małopolskich po dziś dzień, naturalnie z temi formalnego znaczenia zmianami jak właściwość władz, tok instancji i tp.

Przepisy te nie zostały uchylone ani art. I. i art. XXV. konkordatu ani późniejszymi przepisami, wydanymi w wykonaniu art. XXV. konkordatu.

2) W myśl obowiązujących przepisów proboszczowie wyznań chrześcijańskich prowadzą księgi stanu cywilnego (metrykalne) w zakresie działania poruczonego im przez Państwo i jedynie dlatego dokumentom wydawanym przez nich na podstawie tego upoważnienia, przyznana jest moc dokumentu publicznego.

3) Na tej też podstawie księża proboszczowie w zakresie działalności poruczonej przez Państwo (prowadzenie ksiąg stanu cywilnego, wydawanie wypisów i wyciągów z tych ksiąg dla celów urzędowych i prowadzenie korespondencji w tych sprawach z władzami rządowemi i samorządowemi), jako urzędnicy stanu cywilnego winni przestrzegać obowiązujących przepisów dotyczących języka urzędowego, a w szczgólności ust. z 31. VII. 1924 r. o języku państwowym i języku urzędowania rządowych i samorządowych władz administracyjnych (Dz. U. Rz. P. Nr. 73) oraz rozp. wyk. Rady Min. z 24. IX. 1924 r. do tejże ustawy (Dz. U. Rz. P. Nr. 85) z wyjątkami ustalonymi w cytowanej ustawie i rozp. oraz w reskr. Min. S. Wewn. z 16. IX. 1875 r. L: 1767. i 4) wreszcie Rozp. Prez. Rz. P. z 16. III. 1928 r. Dz. U. Rz. P. Nr. 32. o ewidencji i kontroli ruchu ludności obowiązuje powszechnie i dotyczy zarówno osób fizycznych jak prawnych i na rzecz kościoła i Jego organów nie czyni żadnego wyjątku.

Zatem zajęte przez Wiel. tamt. Urząd stanowisko jest mylne i odtąd proszę przesyłać Urzędom gminnym w sprawach ewidencji i kontroli ruchu ludności żądane wyciągi z ksiąg i aktów stanu cywilnego oraz wykazy kwartalne w języku państwowym.

Za starostę powiatowego

Mr. Adamski w. r. Zastępca Starosty

Starostwo trembowelskie

Nr. A. 17. Trembowla, dnia 15. marca 1933.

Wszystkim Wielebnym rzym. i gr.-kat.

Urzędom parafialnym w powiecie

do wiadomości.

Za Starostę powiatowego

Mr. Adamski w. r. Zastępca Starosty.

Окрім так званих „язикових клопотів“ з ріжними властями, має наш священик ще богато інших. Тящий хрестик в життю нашого священства се боротьба з латинським священством за „душичкі“! Всіми можливими і неможливими способами старається латинський клир перетягнути греко-католицькі душі на латинський обряд. І се йому вдається особливо в місточках, де український елемент менше свідомий і податливіший на польонізаційні впливи. Не поможе представлення красоти нашого обряду вірним, не має ніякого наслідку пояснення латинському парохови конкордії і 98 артик. канонічного права, не хоронить греко-католика і конкордат, заключений між Річпосполитою і Апостольською Столицею! Коли лат. парох не вхопить „душички“ зараз після народження, то старається се вчинити в пізнішім віці дитини; навіть час „охоронний“ не хоронить перед переходом! Недавно мав я такий випадок: При кінци шкільного року довідався я случайно, що на релігійне навчання лат. обряду ходить кілька греко-католиків. Перед феріями не хотів я робити заколоту, думаючи впімнутися за мої права в слідуючім шкільнім році по вакаціях. В міжчасі моє співжиття з латинським парохом можна сказати було добре! І мав я добру волю і на майбутнє жити з лат. парохом добре. Та прийшло до конфлікту. По феріях зголосив я управителеви школи, що деякі діти греко-катол. обряду ходять на латинську релігію і просив управителя, щоб він їх напімнув і постарався, щоби вони ходили на релігію свого обряду. Управитель заявив мені, що він не хоче мішатися в ту справу і щоби я полагодив сю справу сам в порозуміннію з латинським парохом.

Отже пішов я до латинського пароха до кляси та представляю йому цілу справу і домагаюся, щоб відпустив дітей на греко-катол. релігію. А він на те: „А кеди родзіце собе жичон, би до мне ходзілі“? Тоді представляю йому, що дитина в віці охороннім і що родичі не мають права її примушувати та за його дозволом звертаюся до дітей і прошу їх, щоби йшли на свою релігію, бо інакше я не буду їх клясифікувати. Тоді лат. парох каже: „Я клясифіковал і бенден клясифіковал!“ Ся відповідь впала на мене як грім з ясного неба. Та на тім не кінець! Тепер почалися ріжні доходження, будьтоби я зневажив латинського пароха в урядованню! Та урядові чинники якось ту справу залишили. Але я звертався потім особисто до інспектора, а коли се нічо не помогло, то повідомив Епископський Ординаріят у Станиславові. Вкінци прийшла піврічна клясифікація. Латинський парох вписав ноти також дітям греко-катол. обряду, що ходили до нього на науку. Їду я знова до управителя, а той каже мені, що діти ті вже латинського обряду..., бо — мовляв — ксьондз парох приніс йому метрики тих дітей! Щось нечуваного! Деж латинський парох міг взяти метрики!? Хіба собі сам написав?!

І то має бути приклад для парохіян! Не даром (Пропускаємо. — Ред.).

В школі викладова мова польська. Виховання в ній таке: Відомо, що молитва „Дзенкі ці Боже“ і „Духу свенти“ не обовязує дітей греко-катол. обряду. Та учителі місточка Будзанова навіть карами змушують дітей до відмовлювання молитов по польськи. Ніщо не помагає моя інтервенція, ніщо не помагає предложення обіжника Епископського Ординаріяту, котрий заборонив греко-катол. дітям ті молитви! А діти терплять і питають мене: „За що нас карають?“... Тай з навчанням релігії ріжні клопоти. Діти греко-католики мусять переходити на науку релігії до другого будинку. Вони се відчувають як пониження. А години розложені так, що хлопці мусять приходити на науку релігії по полудни, о 4 год. Так то діти мусять два рази ходити до школи. Часто не приходять на науку релігії.

А біда тому священикови, котрий хоче боронити себе і повірене йому стадо від ріжних напастей. Тоді сипляться на нього ріжні кари, ріжні доходження, протоколи і судові розправи. А коли взяти ще непорозуміння і прикрости зі сторони власних парохіян, то життя теперішного священика се справжня тернева дорога. Остає тільки надія на Бога, що допоможе нам видержати і сі тяжкі часи.

о. Михайло Галабурда.

Примітка Редакції „Нової Зорі“: Хто був в котрій небудь культурній країні, той з дива не може вийти, коли читає про таке безнастанне дразнення населення тими, що зобовязані влекшувати життя населенню. До того таке дразнення викликає якраз противні наслідки ніж бажають собі ті, що дразнять. І чи не знайдеться в сій державі ніхто, що положивби край таким відносинам?

ІНФЛЯЦІЯ

БУДЕ В НІМЕЧЧИНІ І ФРАНЦІЇ

„Курер Варшавскі“ доносить: У звязку зі зміною устрою Німецького Банку в лондонських банкових кругах числяться з інфляцією в Німеччині. Сподіваються, що ся зміна викличе спротив Парижа. Та ходять чутки, що наслідком занепаду загран. торговлі Франції, викликаного в першій мірі конкуренцією країв зі здевалюованою валютою, у Франції істнує натиск заінтересованих кругів, щоби франк зійшов з паритету золота.

За що скинули короля Тшекеді

Бо він казав дати в шкіру Англійцеви.

Заграничні преса приносить інтересні вісти про таку подію: Недавно вирушила з Каплянду англійська военна виправа під командою адмірала Еванса проти муринського короля в Бечуанленді, бо на приказ того короля збито буками Англійця Мекінтоша. Той Англієць признався до вини і до того, що не противився карі буків. Адмірал Еванс вирішив скинути з престола короля Тшекеді за зневагу Англійця, а Мекінтоша виселити з країни, котра знаходиться там під англійським протекторатом.

Просимо перед закупном оглядати наші оригінальні моделі і переконатися про якість і ціну товарів. Найбільша

ФУТРА -- БЕРНФЕЛЬД

кушнірська робітня

Продажа хвилево на першому поверсі.

Львів, Легіонів ч. 7.

Почаївські поучення

В неділю 10. вересня біжучого року в Почаївській Лаврі складав ювилейні побажання правосл. митрополитові Денисові бар. Штейнґель, предсідник „Совєта Союза Русских Меншинственних Орґанизацій“ в Польщі. Барон між иншим висловився:

„В Лаврі хранится фотографія, на которой Ви, Владика, изображени вмісті с Архіеп. Антоніем на крильці архіерейскаго дома во время проводов владики в 1913 году. Прошло 20 літ... И вот вчера виділи ми Вас, Владика, на томже крилці окруженним демонстрантами с плакатами, так напомнившими комсомольскія демонстраціі“[1]).

Мале пояснення. Як сказано, в році 1913. на сходах почаївської палати стояв перед фотоґр. обєктивом нинішний митроп. Денис, тоді щойно висвячений на єпископа. Молодий владика позував в урочистому, бадьорому настрою, осяяний височайшою ласкою імператора і благословенням петербург. синоду. Був се пращальний момент перед його виїздом на пастирську й русифікаційну працю між українським народом на західних окраїнах рос. імперії.

І ось друга картина. В соняшну неділю 10. вересня 1933. р. стоїть той сам ерарх і на тих самих сходах, що перед двацятьма літами. Вже пристарілий православний пастир двигає на своїх раменах дві десятки років епископських трудів, а в тому десятьліття самостійної митрополичої влади. Та якже змінена сценерія. Перед ним не „любий русскій народец“, а 20-тисячний, свідомий свого роду, здвиг українського люду... Над масою голов мають жовтоблакитні прапори й уносяться таблиці з написами: „Українському народові — український епископат! Геть з московською консисторією! Геть з русифікацією Церкви! Геть з московською ерархією в Українській Православній Церкві! Досить московського політиканства в Православній Церкві і т. д.“[2]).

У психіці московського ерарха, як взагалі довоєнної людини, була се колись така немислима картина, як неможливий відворот Дніпра від Чорного Моря... А однак се реальна подія! Безрадний, блідий, зломаний на душі митрополит болюче відчув велику правду слів Ціцерона, висказаних перед двома тисячками літ: „О, доле змінчива! Якже скоренько з роскоші й радощів все переходить у смуток і сльози“. (Про Сілля).

Якже дійшло до почаївських подій? Митроп. Денис зачав святкувати свій подвійний ювилей вже 13. квітня в ріжних місцях своєї митрополії для покріплення власного духа і своєї пастви. На закінчення торжеств призначено Почаїв. Сюди вже 5. вересня зїхали з митрополитом епископи: Олексій з Гродна, Олександер з Пінська та волинські Полікарп і Симон. І не для самої ювилейної імпрези прибули, але турбота їх сюди пригнала ізза своєї пастви, серед якої зі стихійною силою почав проявлятися подвійний рух, такий все небезпечний для московського православя: націоналістичний і унійний. Тимбільше, що в тому муж часі (7. 8. 9 вересня) відбувалася унійна конференція католицького духовенства в Пінську.

Що православні врадили в Почаєві — се їх діло. Але прийшла памятна неділя 10. вересня. З Волині та инших епархій прибуло до Почаїва понад 20.000 паломників. Між народом кружляли поголоски, що щось станеться, що заговорить, задемонструє Україна. Поголоски дійшли й до відома православних ерархів, як се стверджує „Слово“, ч. 74.: „Перш за все бувші в Лаврі ерархи ще за два дні знали про те, що підготовляється, але були зовсім спокійні, бо і сам Блаженніший Владика Митрополит у величавому спокою говорив: Я совершенно не боюсь выходок со стороны украинцев, так как никогда не зділал, даже не желал им зла“.

По скінченню церковних відправ, „коли митроп. Діонисій мав вернути зі „славою“ до своїх архиерейських покоїв, очікуючі на митрополита маси вірних розвинули кількадесять прапорів в національних українських барвах з надписами, які звернено проти московського духа в Церкві. Демонстранти домагалися впровадження української мови в Церкві та призначення укр. епископів. Висловом їх бажань були наступні надписи та символи на прапорах: „Українському народові — український епископат!“ і т. д.[3]).

Окружаюче митрополита духовенство намагалося церковними співами і „многоліттям“ заглушити оклики демонстрантів. Митрополит удався мерщій до своїх апартаментів а на приняття українських делеґацій вислав епископів Олексія й Полікарпа.

Можна припустити, що „шествіе со славою“ митрополита до своїх покоїв, се була найтяжша його мандрівка в його житю. На одній з ювилейних академій виленський правосл. епископ Теодозій прирівнав у привітному слові труди митрополита з перебуванням на Голгофті. Польська преса добачила в тому звороті притик у сторону Польщі. Тому еп. Теодозій поспішив з поясненням свого висказу. В „Куріері Виленськім“ (з 20. IX) зазначив він, що „Голгофта“ митрополита се — тертя й поборювання національних напрямків в Церкві. На се відповіла редакція згаданого часопису осьтакими словами:

„Розуміємо добре які далекосятлі і трудні проблеми представляють національні напрямки в Православній Церкві в Польщі. Але також з цілою наглядністю бачимо, як мало дотепер зроблено зі сторони церковної ерархії, щоб опанувати ті національні струї зі зрозумінням їх тенденцій і запрягти в ридван служби для Церкви. Політика церковної ерархії часто робить таке враження, що начальним її завданням є задержати російське обличча Церкви в Польщі до тих добрих часів, коли поверне „Єдиная неделімая“. З краєвими чинниками, з автохтонами краю, з їх потребами і змаганнями рідко коли симпатизує церковна ерархія, покриваюча покостом російськости ціле церковне життя“.

Як бачимо, польська публіцистика добре орієнтується у справі і знає, подібно як демонструючий в Почаєві народ, де собака погребана. Тож еп. Теодозій надужив символу Голгофти, характеризуючи тим іменем тарапати, в яких застрягла православна ерархія через свої чорносотенні подвиги на славу Єдинонеділимої.

Зайва річ перечислювати тут прогріхи московського духовенства супроти укр.-білоруського населення в Польщі. Щоденно їх пятнує українська преса. В руках варшавської митрополії сходяться нитки і схизматицької пропаґанди в Галичині, особливо між Лемками. Еп. Симон у своїй поїздці по Лемківщині приймав чолобитню від тої самої москвофільської інтеліґенції, яка нині через руки польського епископату шле до Риму заяви своєї „вірнопреданности“ і просить о поставлення їм „свого“ епископа. Зацікавлення православної ерархії „Святом русской культури“ загально знане, а „Русскій Голос“ між жертводавцями на памятник незнаного „талергофца“ на першому місці ставить імя митроп. Дениса з квотою 50 зол. Словом — всі москвичі, як світські так і духовні, православні як і конвертити, лучаться у спільних змаганнях, щоби плекати й закріпити політично-реліґійне русофільство серед нашого народу.

Та тут нагло, як перун з ясного неба, паде удар на голови провідників чорносотенства зі сторони найменче сподіваної! Вигуки православних мас серед мурів Почаєва: „Геть з московською ерархією! Геть з московською консисторією!“ — мають свою глибоку історичну вимову.

Що далі? Чи московська верхівка стримає й опанує той стихійний рух, що йде здолу? Всі познаки на небі й землі говорять, що — ні! Православній ерархії брак сили й волі. Вона кинена раз на бурні хвилі внутрішно-церковної революції, вже очевидно не викарабкається на твердий беріг церковного авторітету.

Ми, греко-католики, мусимо бачно слідити за новими церковними проявами серед православних Українців. Не закриваємо того, що національно-реліґійний фермент, не взятий в раціональні карби, а дбаючий лишень про зверхну націоналістичну позлітку, може нанести чимало шкід церковній ідеольоґії, ба навіть догмі[4]). Одначе є підстава і для сильної надії, що сей рух збудить у православних масах тугу за церковним зєдиненням та виборе собі свою рідну церковну ерархію. А з нею засядемо як брат з братом при одному столі, щоби полагодити наш болючий церковний роздор...

Так нам, Боже, допоможи!

К. П.

---

[1]) „Слово“, митр. офіціоз, ч. 75.

[2]) „Українська Нива“. Луцьк, ч. 33.

[3]) Українська Нива, ч. 33.

[4]) В православних відправах панує тепер неімовірний хаос. Священики відправляють як попаде — в старословянській або українській мові, після сего, як хто собі „замовить“. При браку авторитетних перекладів богослужебних книг кождий на свою руку перелицьовує церковну мову або здебільша користується перекладами проф. Огієнка. Проф. Огієнко хоч працьовник дуже робучий, то не будучи фаховим богословом, у своїх перекладах клав особлившу вагу на милозвучність укр. мови з кривдою для змісту богословської термінольоґії. Дуже сумна річ, що один з львівських священиків, слїпо йдучи за некритичними правосл. перекладами, перевів на укр. мову „Єврейський молитвослов“, в якому аж кишить від богословських блудів.

Зміна заграничної політики Совітів

Кінець Рапалля, орієнтація на Францію.

Паризький „Тан“ приніс цікаве письмо свого московського кореспондента Пєра Берляна про еволюцію заграничної політики СССР. Візити Ерріо й міністра Кота, наплив маси французьких туристів, все те свідчить про французько-совітське наближення. Москва, котра так довго орієнтувалася на Німеччину, тепер орієнтується вже на Францію та її союзників, в першій мірі на Польщу. Причини тої важної зміни появилися рівночасно на сході й на заході. На сході показалася небезпека завойовницької політики Японії, на заході Гітлер, пляни Розенберґа, меморіял Ґуґенберґа — все те довело Москву до її наближення до Франції й Польщі. За тим наближенням прийде й наближення СССР до держав Малої Антанти. Словом. СССР належить тепер до тих сил, котрі заінтересовані в закріпленні теперішного територіяльного стану Европи.

Верх кризи вже минув?

Міжнародня економічна комісія Союза Народів оповістила бюлетен про положення у світовім промислі. З нього виходить, що найвисша точка економічної депресії припала на половину 1932 року. Від того часу ціни і розміри промислової продукції постійно ростуть і мимо короткого повороту депресії на початку 1933 р., ціни вдержуються на богато висшім рівні ніж у 1933 р.

Загадка смерти Голуфка

Зміст двох перших днів самбірської розправи, котра має розкрити таємницю смерти Голуфка, ми вже подали в попереднім числі „Нової Зорі“. Ні третий, ні четвертий день розправи не приніс нічого цікавого. Стверджено тільки, що того вечера, коли убито пок. Голуфка, освітлення на коридорі віллі було слабше, ніж звичайно. Могло бути підозріння, чи се не діло сторожа Бунія, одначе свідки зізнали, що лямпи там того рода, що кождий гість міг скрутити лямпу. Зате пятий день розправи приніс знов сензацію в формі надзвичайно інтересних зізнань рільника з Тустановичі, Теодора Муйли. Барановського він не знав і ніколи з ним не стрічався. Зате знав від Великодня 1931 р. учителя музики Степана Огородника, через котрого мав дістатися інкримінований револьвер ч. 99.726 до рук Гнатова, повітового команданта ОУН, котрий безпосередно наказав убити посла Голуфка. Гнатова знав від дитинства. На що Гнатову потрібний був револьвер, того не знав. Питав Гнатова, але той відповів йому просто, що має дозвіл від поліції носити револьвер. Ще в серпні 1930 р. Муйла зустрів Гнатова в Тустановичах у хвилі, коли Гнатів говорив з командантом поліційного постерунку Шульцом. Коли Шульц пішов, Муйла приступив до Гнатова й запитав його, що він має до балакання з Шульцом. На те Гнатів відповів йому, що не має з чого жити і тому став конфідентом поліції... Се зізнання Муйли викликало на всіх присутних велике вражіння, бо коли воно правдиве, вказує на те, що безпосередний наказ, щоб убити пок. Голуфка, походив від конфідента поліції. На запит предсідника трибуналу, яким чином Гнатів, звичайний робітник, мав такий великий вплив на всіх, свідок Муйла не вміє відповісти.

Прецизійні спостереження проф. Боаса над людьми прибувшими до Америки з ріжних країв Европи свідчать, що нове оточення в спосіб досі не виясненій зміняє форми голови в великій мірі. (Марет: „Антропольогія“).

Такого ще не було

Політичний процес на тлі ендецько-санаційної боротьби.

В Сяноці відбувся політичний процес в справі вбийства ендецького діяча, нотаріяльного апліканта в Березові Яна Худзіка і тяжкого зранення емеритованого майора Владислава Овоца, також ендецького діяча. Обвинувачені Роман Яйко, урядник Комунальної Каси Ощадности, літ 29, Стефан Станкевич, поліційний агент і комісар поліції Б. Древіньский, літ 39. Акт обвинувачення закидає Яйкови, що стрілом з дубельтівки убив Яна Худзіка і тяжко ранив майора Овоца, Станкевичеви закидає, що намовляв Яйка до вбийства майора Овоца і помагав йому в тім убийстві, ком. Древіньскому, що намовляв до того вбивства. Справа після акту обвинувачення малася так: В січни б. р. Станкевич сказав Яйкови, що комісар Древіньский поручив йому вбити Овоца, бо се небезпечний політичний аґітатор. Яйко згодився се зробити, одначе зволікав з виконанням убийства. Тоді Станкевич у травні б. р. загрозив йому, що вилетить з посади, коли не вбє Овоца. Супроти того Яйко рішився вбити Овоца. Коли сей в товаристві бл. п. Худзіка і нотаря Ґвоздзя виходив з дому о. Дуткевича, пароха в Березові, Яйко стрілив з дубельтівки, тяжко ранив майора Овоца і припадково вбив Худзіка, бо мав убити Овоца. Коли опісля Яйко прибіг до помешкання Станкевича, той сказав: Староста і комісар Древіньскі вже знають про вбийство Худзіка і зранення Овоца, вони з сего вдоволені, тепер буде підвишка платні, ремунерація і стала посада. — Яйко перед судом признався до закиненого йому злочину і заявив, що зробив се за намовою і з доручення аґента поліції Станкевича, котрий ділав, на думку Яйка, за намовою ком. Древіньского. Станкевич зізнав, що мав на думці лиш унешкідливлення Овоца, а не вбийство. Одначе при конфронтації Яйко дальше твердить, що Станкевич намовляв його до вбийства і навіть вказав йому, відки стріляти. Зізнання свідків обтяжують підсудних. Свідок Летанш, член управи вшехпольської організації, каже, що Станкевич намовляв злодія Брися до вбийства майора. Свідок Брись заявив, що Станкевич і Древіньский намовляли його вбити Овоца. Древіньский при конфронтації заперечив се. Майор Овоц, заявив, що вбийство має політичний характер. Він був ранений 22 шротами з дубельтівки. Брат Яйка Тадей зізнав, що був у старости і радився в справі сего вбийства. Староста заборонив йому говорити денебудь, що свідок був у нього.

„Świnia pomnożona przez osła“...

„Ґлос Народу“ пише: Перед двома місяцями появився у „Вядомосьцях Літерацкіх“ виїмок зі споминів польського фільософа В. Лютославского п. з.: „Єден латви живот“. Якийсь час пізніше появилася в тих самих „Вядомосьцях“ злослива критика тих споминів пера відомого Боя-Желеньского п. з. „Урочи знахор“. У відповідь на ту критику Лютосл. виголосив у Вильні відчит. Звіт з того відчиту оповістило виленське „Слово“. Згідно з тим звітом проф. Лютославский м. і. сказав: „Редакція „Вядомосьці Літерацкіх“ вкрала рукопис книжки, котра саме печаталася і напечатала кілька її фраґментів, не повідомивши про се автора і не заплативши гонорару. Др. Т. Бой-Желеньский по появі книжки сам звернувся до автора за рецензійним примірником. Коли одержав, не лиш написав неповажну рецензію, але безлично збрехав, що автор просив його о рецензію. До сеї заяви „Слово“ додало отсі уваги: „Проф. Лютославский публично заявив на своїм дивнім викладі, що „Вядомосьці Літерацке“ вважає огидним проявом жидівства, виїмково неприємним від часу, коли там „розпарла сен сьвіня, помножона пшез осла“, — т. зн. власне він, Бой-Желеньский... Тяжко зрозуміти, чому окрадений автор досі не потягнув ред. „В. Літ.“ до судової відвічальности і чому дав рецензійний примірник людині, котрої не поважає і котра пише в такім несимпатичнім журналі“.

Всі ви — і соціялісти і націоналісти в Україні — дервіші а не державники... Ви дервіші дрібних поганських сект. З політики ви робите релігію, а з релігії політику. І живете ви від капищ дрібної сектанської злоби та зненависти. (В. Липинський).

ОСИП НАЗАРУК 10)

ПАЛАТА ДОЖІВ

Вражіння і думки з дороги.

Саля Колеґії, тронова саля дожів.

Я скінчив умом і чуттям розбирати народну пісню про керниченьку, а в мозку мов хрущі забриніли ритмічні як народна пісня стрічки Тараса:

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугаторі з поля ідуть,
Співають ідучи дівчата...

Я нервозно встав зі старої довжезної лави, на котрій колись сиділи гості Сіньорії, встав так, якби підо мною заметушилися гусениці. І сперся я на стіну в троновій салі дожів, а біля мене немов закричав Азазель, страшний демон руїни (відвідав знакомого, аякже):

„Нема вже там над Дніпром садків вишневих коло хат, бо вирубали їх разом з корінням, і хрущі вже над вишнями не гудуть, бо навіть хрущів з голоду поїли, га-га-га! — і ніякі плугаторі з поля вже там не йдуть, бо й плугів нема й поля бурянами покриті тай на чорта ті поля орати, коли все до чиста видруть-заберуть і ще смертю за укриття зерна покарають, — га-га-га! — І не співають ідучи дівчата, бо се вже не дівчата, а напів людські єства, висохлі або напухлі від голоду, котрі виють і скавулять, хліба благаючи, — а хліба довкруги вже ніхто не бачить, га-га-га! А що, дав я вам школу? І до того вашими власними руками! Ти думав, що належиш до здібного й розумного племени, правда? Тимчасом твоє племя в дійсности таке умово слабе, що подібного нема на цілій кулі земній. А докази маєш там, в садках вишневих, коло хати... А здібне воно дуже: ніхто так як воно не вміє майстерно і міцно сплітати мотуза на власну шию. Га-га-га!

„Ти підсуваєш молоді племени свого незлу алеґорію, щоб вона зрозуміла тих венецьких богомазів, котрих повикидають в море ті самі, що повирубували садки вишневі коло хати. Та чому не виясню̀єш тої алеґорії до кінця? Га? Я тобі поможу. Слова: „Ой копав я керниченьку, ой копав я дві“ відносяться до твого народу, котрий нараз пробував будувати дві держави. Дівчинонька се Україна, котру він очевидно любив і любить. І міг її навіть взяти, але не взяв. А тепер нехай собі заспівае:

Москаль веде за рученьку,
Поляк за рукав, —
А мені ся серце крає,
Що любив, не взяв...

І то знаєш, Москаль так її веде за рученьку, що як іще трохи так поведе, то напевно кости їй поломить в тій рученці, ну й вона калікою остане. Вони вже раз так вели її, в 1667 р. А потому чудові річи діялися. На тім місци, де колись був край медом і молоком пливучий, зявилася пустиня. Ну а потому Москаль таксамо повів за рученьку Польщу, а ще потому міжнародні волоцюги і бандити таксамо повели за рученьку його потомків. Тепер все те повториться, тільки ще страшніше і на ще більшу міру, повториться головно через глупоту провідної верстви твого племени.“

„Покищо для мене ведуть ті два дружби твою Україну. Я жених її, я, Азазель, темний демон руїни! Та прийде час, коли я стану женихом також тих, що не сподіваються того. І вдруге наступить те, що так безпримірно описав їх великий поет, здібністю рідний брат того, що створив пісню про любов і керниченьку:

Wezwanie przyszło mu szpieg niezwajomy,
Walkę z nim stoczy sąd krzywoprzysiężny,
A placem boju będzie dół kryjomy,
A wyrok o nim wyda wróg potężny.

Zwyciężonemu za pomnik grobowy
Zostaną suche drewna szubienicy,
Za całą sławę krótki płacz kobiecy —
I długie nocne rodaków rozmowy...

І бачив я в троновій салі дожів жахливі сцени нових тортур природної союзниці України. І сміявся біля мене Азазель, темний демон руїни. Сміявся й говорив: „Тільки все те, що бачив їх поет, сповниться на таку велику мі-

НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНҐРЕС

Що пише „Наш Клич“ в тій справі?*)

Різко негативне становище супроти ідеї скликання Всеукраїнського Національного Конґресу заняв орґан наших скрайних націоналістів „Наш Клич“. В ч. 21 з 13. VIII. б. р. появилася в нім на сю тему стаття якогось Віктора Роберта (псевдонім?) п. з. „Всеукраїнський Конґрес, чи живий вертеп“. В ній згаданий автор м. і. пише: „Відразу кидається в очі зразкова утопійність, практична безвиглядність і виховно-політична неоправданість скликання такого конґресу і творення такого „уряду“. Недаром цей проект повстав в безплодному т. зв. огірковому сезоні опортуністичної преси... Бо є найпростішою утопією думати, що з мішанини політичних орієнтацій дасться створити одну, що з ріжнобарвних політичних представників дасться створити о д н о ц і л и й „Всеукраїнський Національний Центр“ чи „Уряд“. Як зможуть порозумітися без лицемірства прим. представники Закарпаття з „гетьманом“ Скоропадським, що продав це Закарпаття Мадярам дослівно за 50.000 пенґо місячної пенсії? Яка „соборність“ чи „всеукраїнство“ може заістнувати між уенерівським „урядом“ (А. Лівицький), УНДО-нням, що приняло польську розвязку українського питання (автономію), а „правними представниками“ Ромунії, що „разом з ромунським народом“ заявилися за цілістю границь Ромунії (посол Маєр-Михальський) — і такимиж „правними представниками“ Українців Закарпаття, що заявилися за цілістю границь Чехословаччини (посол Гуснай і інші)?“

„Вістря конґресу малоби бути спрямоване проти експльоатації східньо-українських земель Москвою. Але з цим не погодяться ундівські, католицькі і всі інші радянофіли (які ще й досі сидять в їх редакціях), а також попутчики II. Інтернаціоналу наші радикали, есдеки і всі інші соціялістичні недобитки, бо II. Інтернаціонал заявився проти війни з СССР. Конґрес мавби установити плян визвольної політики, але проти неї заявляться присутні на ньому висланники епископа Хомишина, який твердить, що хочби нас держава гнобила, то ми таки повинні її слухати. Тай взагалі, яку „визвольну“ програму зможе видати конґрес, що буде живим вертепом найобскурніших опортуністичних манекінів, збираниною грубо скомпромітованих політичних махерів.. Кожда шануюча свою гідність політична орґанізація не може входити в брудні коншахти з опортуністичними спекулянтами, щоби своїм престіжем морально піддержувати незлічимі збанкротовані опортуністичні орієнтації...“

„Припустім на хвилину, що цей „Всеукраїнський Конґрес“ відбудеться, і такий „уряд“ повстане... Але навіть тоді цей „уряд“ буде тільки репрезентацією політичного опортунізму, угодовства і спекуляції. Буде середником найгрубшого обманювання нації... Бо й цей „Всеукраїнський уряд“ буде звичайною заслоною-параваном, за яким опортуністичні обманці, спекулянти і лакеї переводитимуть дальше послідовно „свою“ розвязку українського питання. У Львові — польську, в Чернівцях — ромунську, в Мукачеві — чеську і т. д... ...Цей новий проект... вже тепер має на цілі зробити певну диверзію. Річ у тому, що цей проект видвигається як ідею з усіма познаками історичної доцільности і конечности! Це спрямовує духове наставлення й енерґію українських низів на невластивий шлях. На шлях реалізації паперової фікції („Уряду“) і надій на неї....“.

Автор кінчить статтю рефреном, що на українськім ґрунті є нова „національно- і державно-творча сила“. Тією силою є розуміється український націоналістичний рух. „Щойно побідним завершенням її діяння буде Всеукраїнський Конґрес у вольному Киеві як витвір і збір однородних побідних політичних елементів — а дальше і є д и н и й Український Уряд“.

Ґіршу і пустішу демаґоґію як отсю балаканину дійсно трудно собі уявити. Короткий сенс тих виводів такий: Не робіть нічого в тім напрямі і ждіть аж поки анонімні молокососи з „Нашого Клича“ збудують Україну і в Київі скличуть конґрес...

*) Гл. „Нову Зорю“ чч. 70, 71 і 72.

На Україні загальне людоїдство

Подаємо тут жмуток страшних вістей, взятих з листів оповіщених у чужій пресі: В часі масового примусового виселювання селян вигибло коло 90% домашного скота: люди продавали худобу на мясо за всяку ціну, різали і їли з розпуки. Коней берегли довше. Та вкінці і їх не було чим кормити, коли пуд вівса став 8 разів дорощий ніж кінь: пуд вівса коштував 40 рублів, коня продавали радо за 5. Отже й „кіннота Буденного пішла на ковбасу“, як співали в пісні. А потім люди зачали втікати з сел, куди очи несли. Хто міг, той втікав. В селах остали старці, діти, каліки й жінки але й із жінок тільки слабші. Оставші пішли в колхози. А коли большевицьке правительство забрало від колхозів буквально весь хліб, люди зачали масово вмирати з голоду. Вимирали цілі родини і лежали непогребані, бо нікому було їх гребати, тільки голодні щурі й миши обгризали тіла померших. А оставші при життю люди ловили тих щурів і мишей і їли їх, їли котів і собак, їли жаб і воробців. Та коли вже й того не стало, падали як скошена трава. І тоді почалося людоїдство на Україні. На тій богатій колись землі нема вже мабуть ні одного села, де не булоби богатьох випадків того страшного діяння. Останки населення сіл зачали масово втікати до міст, але з голоду не могли дійти: падали по дорогах. Скрізь видно було маси трупів. Найсильніші дійшли до міст, але падали на вулицях і вмирали. Всі зелізничі станції України, всі її міста й місточка повні трупів й умираючих. Мучилися тижнями перед смертю. Та ніхто ними не турбувався. Міста якби не запримічували їх. Большевицькі ґазети ні словечком не згадували про те. Доперва недавно, коли про се зачала писати заграничка преса, наказала больш. влада спрятати трупи з улиць, але тільки в Харкові. В менших містах все остало як було. Страшний сей лист кінчиться так: „Коли денебудь на далекім бігуні пропаде оден летун без вісти, то зі всіх сторін світа їдуть туди десятки експедицій, щоб його відшукати. А коли тут, близько в Европі гине цілий нарід, — ніхто йому руки не подасть і не поратує його навіть окрушиною хліба...“

Я вважаю це взагалі великим нещастям, що чоловік свої здібности проявляє лише на словах, — а не в тихих, святих ділах, бо лиш вони одинокі відповідний до цього висліе. (Карляйль).

ру, якої ще не було. Памятаєш те місце в його творах — тиж учився в їх школах і повинен знати їх — де він описує, як

Kapitan Ryków wcale nie prosił pardonu;
Zebrawszy koło siebie pół batalionu,
Krzyknął: „Za broń!“ Wnet szereg karabiny chwyta,
Chrząsnęła broń, a była już dawno nabita:
Krzyknął: „Cel!“ rury rzędem zabłysnęły długim:
Krzyknął: „Ognia koleją!“ — grzmią jeden po drugim.
Ten strzela, ten nabija, ten chwyta do ręki,
Słychać świsty kul, zamków chrzęsty, stęfłów dźwięki:
Cały szereg zdaje się być ruchomym płazem,
Który tysiąc błyszczących nóg wywija razem..

„Тільки то не буде пів баталіону, але буде пів світа йти на сусідку вашу і перейде по ній рухомий полоз так, як перейшов тепер по землях до Збруча. А се, що тепер переживаєте, то хвиля перед бурею, котру — памятаєш? — так описує поет:

Przed burzą bywa chwila cicha i ponura,
Kiedy, nad głowy ludzi przeleciawszy, chmura
Stanie i grożąc twarzą dech wiatrów zatrzyma —
Milczy, obiega ziemię błyskawic oczyma,
Znacząc te miejsca, gdzie wnet ciśnie grom po gromie...
Myślałbyś, że przeczucie nadzwyczajnych zdarzeń
Ścięło usta i wzniosło duchy w kraje marzeń...

„Га-га-га! Ти думаєш, пощо я тобі говорю про се наперед, таж ти можеш перестерегти всіх людей доброї волі перед тим, що їх жде... Правда, що так думаєш? Га-га-га! А я гадав, що ти розумніший! Таж ні оден з них не послухавби перестороги навіть свого власного рідного батька, якби він з гробу встав, не то тебе!... Нікого не послухають! Чуеш? Нікого. Шкода писка і паперу. Капітан Риков таки прийде, але такий, що тамтой, котрий вже раз приходив, то був ангел в порівнанні з тим, що прийде...

„А як капітан Риков вже перетанцює останній танець свій, тоді я зачну танцювати, — я, Азазель, темний демон руїни! Я вже раз танцював здовж великого сибірського шляху, коли білі Рикови втікали перед червоними. Тоді на тім шляху щораз частіше зустрічав я голодуючих дітей, зовсім зівялих і по старечому поморщених. Вони вигибали не десятками, а сотками тисяч. У шпиталях при тім шляху і на самім шляху лежали тяжко ранені без ніякого заосмотрення, на гнилій соломі або на земли. Офіцири без очей, селяни з вирваними язиками: вони були в руках червоних. Га-га-га! Рани їх були затроєні, ложа їх сукровицею покриті. Лежали покотом молоденькі хлопці з військових шкіл, в ранах і болізнях. Всіх їх вимордував їх власний народ. Га-га-га! А як сибірська зима надійшла, зачорнілася велика рівнина коло Омська від їх розбитих відділів і величезних таборів утікачів. І тоді надійшли перші кольони розбитої армії Колчака. Останки кінних полків, батерії запряжені в половину коней, гармати покриті жовтим, замерзлим шлямом, коні ледви волочили копита, їздці висіли в сідлах. Піхота йшла купами і не держала ні кроку, ні порядку. Поруч останків ріжних частин ішли офіцири поранені, обдерті, руки на брудних, напівзогнилих перевязках. Всю ніч тривав такий похід. А над ранком надтягнули нові купи втікачів. Сотки людей ішли спираючись на березових палицях, тисячі йшли в легких літних блюзах, без ніякого провіянту, з синіми від морозу пальцями, котрі вилазили з подертої обуви. На хлопських возах сиділи бліді жінки з дітьми, що з голоду шукали зогнилих зерен у вогкій соломі... По одягах тих жінок було видно, що вони належали до найвисшої кляси. Дорогами йшли пішки ряди смертельно блідих молодих дівчат з найлучших царських пенсіонатів. Коло міліона їх всіх розстріляно в тім часі по рахунку, а кілько вбито без рахунку, ніхто не знає, оден я... Га-га-га! Спухлі від морозу воліклися дальше, а сибірські вовки живцем їх рвали, а сніговія свистіла... свистіла... Га-га-га!... А знаеш, хто так пальнув по лобі армію білих Рикових? Розуміється, що українська частина, котра перейшла до червоних. Без того хто знає, що булоб...

„Так кінчили Рикови. Правда, страшне? А я тобі кажу, вір або не вір, що те, чого доживуть їх потомки, буде далеко страшніше, без усякого порівнання страшніше. Га-га-га!“... (Д. б.).

ЕНЦИКЛІКИ РИМСЬКИХ ПАПІВ

4) Кілька разів порушує Папа Лев XIII у своїх енцикліках справу державної форми правління, її зміни і з тим нераз злучену справу революції. Притоку до сього дали Папі безуспішні і шкідливі спори французьких католиків, які поділилися на монархістів і республиканців. Тою боротьбою вони так ослабили себе, що позбавили себе цілковито впливу на правительство і законодавство та засудили себе на повну політичну безділність, що дуже шкідливо відбилося на них самих і на реліґії. — Папа зазначує виразно, що Церква з реліґійно-етичного становища не відкидає ні одної державної форми, коли вона лиш має спромогу дбати про загальне добро підданих. Бо й власть, яка переходить від Бога на пануючих, не залежить також від державної форми правління. Ні одна державна форма не має сама в собі забезпеки вічного тривання. Тому й Церква ніколи не забороняє приступити до зміни конституції, коли того вимагають справедливі причини; коли не нарушується католицької науки про початок власти, коли не ломиться законів і коли не нарушується прав Церкви. Та хоч перетворюється монархії в республики й нарід вибирає президентів, то тим він лиш назначує особу, а не передає їй остаточно й виключно власть. Бо всякий авторитет і власть має одиноко свою основу й початок в Бозі. Тому на зміну державної форми не впливають реліґійні мотиви, лиш політичні, головно історичний розвій і національний характер даної держави.

Та коли Папа зміну державної форми лишає як отверте питання, то рішучо осуджує перевороти через насильства, несправедливість і революцію, при якій постійно приходять надужиття і ломання правного порядку. Революції й політичні морди етично ніколи не оправдані.

„Де державна власть так угнітає горожан, що вони тяжко терплять під несправедливою властю; або де та власть відмовляє Церкві належної їй свободи, — там дозволено стреміти до зміни державної форми, щоб узискати більшу свободу. Тоді се стремління не зміряє до свавільної і злої свободи, лиш до полекші в загальнім інтересі й лиш тому, щоб мати можність робити добре там, де зло посідає повну своволю“ („Лібертас“ з 20 червня 1888).

Та з такою самою ясністю і рішучістю промовляє той сам Папа так:

„Коли часом пануючі надуживають своєї власти понад міру й без застанови, то наука католицької Церкви не дозволяє на власну руку повставати проти неї, щоб тим ще більше не залишувати порядку й публичного спокою і щоб тим ще більше не наносити шкоди суспільности. Навіть коли вже дійшло до того, що нема майже надії на ратунок; тоді Церква вчить заслугою християнської терпеливости й ревною молитвою приспішити Божу поміч. — Коли ж заряджения законодавців або пануючих приписують або приказують, що противиться Божому або природному законови, тоді обовязок і достоїнство християнського імени і вислів апостолів напоминають нас, що більше належить слухати Бога як людей. („Апостоліці мунеріс“ з 28 грудня 1878).

Власть, яка сама нарушує моральний закон і справедливість, нівечить свій власний авторитет. Щож робити, коли настане революція, бо вона не в силі оснувати правний стан й управильнити нову державну форму? Тоді обовязком горожан є можливо найскорше і можливо найлучше захоронити нарід від анархії і позитивними силами, які ще існують, на ново відбудувати державу. Тоді правосильність тої держави не лежить у революції, але в тих чинниках, котрі змогли завести лад і досить сильні його задержати й утривалити. І се власне моральна основа правосильности нової державної форми; не переворот, а навпаки, ті чинники, що вирвали нарід з анархії й хосу революції та впровадили правильні відносини.

„Що дотичить чисто людської суспільности, се стократно доказаний факт в історії, що час, сей могутний переміник всего, що земське, творить також радикальні зміни з політичних установах... А як довершаються такі політичні переміни, про які тут бесіда? Нераз бувають насильною і кривавою крізою, в якій існуюче правительство дійсно зникає. Тоді приходить анархія. Публичний порядок перевернений до основ. Тоді на нарід спадає суспільна конечність. Він мусить подбати сам про себе. Чиж не має він тоді права, що більше, обовязку — боронити себе перед тим станом, що так глибоко його заміщує і всіми засобами старатися привернути лад і публичний спокій? — Послідовно ся суспільна конечність оправдує створення й існування нового уряду менше про се, яку він прибере форму“. (Листи Папи Льва XIII. до епископів і вірних Франції з 16 лютого і 3 мая 1892 р.).

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

Світовий конґрес Жидів

Зараз по відбуттю 18-го сіоністичного конґресу в Празі відбули представники Жидів конференцію для приготування світового конґресу Жидів (котрого не треба мішати з сіоністичним конґресом). „Хвіля“ принесла в тій справі інтервю з послом д-ром Г. Розмаріном, членом вже вибраної екзекутиви світової конференції Жидів. Він сказав: Коли ще минулого року можна було почути голоси проти скликання світового конґресу Жидів, котрі вказували на величезні трудности, то сего року не було вже противного голосу. Навпаки, всі під впливом сильно зростаючого антисемітизму голосно і публично висказувалися за якнайскоршим скликанням світового конґресу. Термін його скликання визначено на березень 1934 р. В справі скликання того конґресу не висказалися ще тільки сіоністична лівиця, Аґуда і Бунд. Перша напевно буде за конґресом, Аґуда також піде за тим, треба тільки рахуватися з опором Бунду. За конечністю скорого скликання конґресу промовляють отсі арґументи: З огляду на трагічні випадки в Німеччині повстало богато політичних акцій звязаних з тими випадками, в тій справі працює богато комітетів. Ті акції з собою не повязані, ті комітети працюють дуже розбіжно, не вміють знайти спільного язика, не можуть створити спільного орґану, котрий лучивби всі ті діяння. Не може бути мови про те, щоби світовий конґрес Жидів нарушив авторитет сіоністичних конґресів, бо останні ледви можуть опанувати справи звязані з Палестиною, а про справи цілого голюсу рішучо нема мови. Се дві ріжні інституції. Вже тепер вступна конференція в справі скликання світового конґресу Жидів викликала величезне зацікавлення: її нарадам прислухувалося поверх 60 кореспондентів, в конґресовім бюрі в Женеві зареєстровано досі в тій справі поверх триста витинків з преси французької, анґлійської, американської і т. д. Характеристична річ, що гітлерівська преса мала на конференції своїх референтів, ба навіть деякі правительства прислали на конференцію своїх обсерваторів. Розуміється, про склад світового конґресу Жидів вирішать головно Жиди з Польщі й Америки. Я приклонник демократичних виборів але і в Польщі є ґрупа приклонників конґресу, котрі хотілиби зложити його інакшим способом. Та справа вимагає приготовань і переговорів. Світовий конґрес Жидів має видати з себе політичну репрезентацію всего жидівства, котра стоятиме в обороні його прав.

На се інтервю, що в цілости займає в 5210 ч. „Хвілі“ майже сторону друку, звертаємо особлившу увагу тих, що займаються справою скликання всеукраїнського національного конґресу, бо в тім інтервю порушено богато практичних питань, які мають значіння для орґанізаторів кождого великого зїзду.

Приятелі розсварилися

Цікаво дивитися тепер на сварку преси совітів з німецькою. І так большевицька „Правда“ пише: „Німецьке правительство показало, що його одинока надія — воєнна авантура. Та треба сказати тим фашистівським блазнам, що є границі для всякого донкіхотства... Нам вже досить тих блазенств!“...

З того виходилоби, що большевики такі тепер озлоблені на Німців, що навіть спільно й таємно приготовуване зброєння називають—блазенствами. Озлобив їх так плян СССР, який Розенберґ предкладав Анґлії... У відповідь на таку крепку лайку „Правди“ гітлерівський „Кампф“ пише: „Говорити про Росію як серіозний технічний чинник в будучій війні — нема що. Росія не має ще ні одної своєї фабрики, котра моглаби зробити напр. правдиве тягарове авто...“

Се „разоблачение“ слабости б. приятеля зі сторони Німців так вдарило по голові большевиків, що вони перестали лаятися, а їх іменем заговорив делікатно Зіновєв (Апфельбавм). Він дав на німецьку заяву таку репліку:

„Вожди німецького фашизму знають, яким могутним промисловим краєм являється тепер СССР“.

Ні словечка про те, що Німці „брешуть, хоч знають правду“. Видно, порядно большевиків впекла німецька заява, коли так делікатно відповіли. Очевидно, бояться тягнути Німців за язик, бо знаменито знають стан фабрик і доріг в СССР. Не даром же тисячі німецьких офіцирів сиділи літами в СССР. Отже Хінчук іменем СССР покликався в своїй ноті на недавно відновлений берлінський „договір про приязнь і невтральність“... Лицемірне покликування. Бо Сталін знає не гірше ніж Найрат, що берлінський договір був політичним документом в 1926 р., коли він був першим і одиноким, але тепер, по цілих тузинах таких „договорів“, берлінський договір став таким самим клаптиком паперу, як і договір рапальський...

Україна не дає їм спати

„Матен“ доносить з Риму: Совітський амбасадор Хінчук благав в Римі Мусолінія, щоби він погодив Німеччину з СССР. Мусоліні мав уже інтервенювати в Берліні, щоб гітлерівці припинили протисовітську кампанію. Особливо залежить большевикам на тім, щоб гітлерівці припинила акцію в справі відірвання України від СССР. СССР готов навіть заключити договір про ненапад з Німеччиною. Це далоби змогу большевикам занятися виключно внутрішними справами (себто цілковитим винищуванням поневолених націй).

Сержант, професор і журналіст

на чолі революції на Кубі.

Нова революція на острові Кубі почалася без проливу крови. На чолі революції стоять сержант Батіст, проф. унів. Мартен і журналіст Карбо. Головні подвижники революції радикальні суспільно елементи соціялістичного, одначе не комуністичного підкладу. В Ст. Джаґо військовий ґарнізон опанували революціонери. Жовніри увязнили старшин й усунули від власти ґубернатора.

Дипльоматична математика Ерріота

Підчас приняття Ерріота в Калініна в Москві були присутні також кореспонденти загран. часописів. Ерріо на приняті „ствердив бажання мира, яке домінує серед найширших верств населення СССР“. На політичні питання журналістів Ерріо не хотів відповідати. Коли одначе американський журналіст спитав його, чи є ріжниця між життевою стопою населення в СССР і в Америці, Ерріо відповів: Не можна математично порівнувати життеву стопу в ріжних економічних устроях...

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець наділив канцлера Дольфуса ордером св. Остроги і президента австрійської республики Мікляса найвищим ордером Христа за заслуги коло організації великого католицького свята у Відні (КАП).

По світовій війні заключив Ап. Престіл отсі конкордати: 1922 з Лотвою, 1924 з Баварією, 1925 з Польщею, 1927 з Литвою, 1928 „Модус вівенді“ з ЧСР., 1929 з Італією, з Ромунією та Прусією. 1932 з Баденом, 1933 з Австрією та з цілою Німеччиною.

Місія до Америки. На днях виїхали два ОО. Василіяни на місію до Зл. Держ. Півн. Ам., а то: О. Максим Михайло Марків, родом з Тинова, пов. Дрогобич і о. Амброзій Сенишин, зі Ст. Самбора.

Чудо крови св. Януарія. В метрополітальній церкві в Неаполю повторилося чудо кипіння крови св. Януарія в присутности влади і мас народу. (КАП.)

Вмер у Римі Прокуратор маронітського патріярха, прелат Негматалля Авад.

З приводу конґресу католиків у Відні за дозволом австрійської влади вийшли спеціяльні почтові марки.

Папський Нунцій у Варшаві архиеп. Мармаджі був на приватнім послуханні у Св. Отця (КАП).

Декан і римо-катол. парох у Станиславові о. Базяк іменований епископом-суфраґаном римо-катол. архиепархії у Львові і титулярним епископом Фокеї (КАП).

На будову церкви СС. Василіянок у Львові при вул. Потоцького 95 зібрано від травня 1932 до вересня 1933 коло 14.000 зол. Будова церкви почнеться на весні слідуючого року. Дальші жертви на будови сеї церкви треба слати на адресу: Комітет будови церкви св. Макрини. Львів, ул. Потоцького 95. Чекове конто ч. 413.341.

Місія ОО. Василіян до Канади. В четвер (14. IX.) вечером виїхали два оо. Василіяни до Канади: о. Марко Романович родом зі Снятина на професора теольоґії й о. Венямин Бараник родом з Лютовиск к. Самбора до місійної праці та брат Йосиф Дяк з Городович. Отсим Місіонарам бажаємо найкращих успіхів в праці для слави Церкви і Чина.

Політика і Християнство називається нова праця протестанта Ганса Асмуссена, котру катол. рецензент др. Ґлязер характеризує так: Можна тішитися тим, що він в богатьох справах годиться з нами і передовсім тим, що виступає проти зісвітчення релиґії та проти інтелектуалістичного розкладу християнського добра під оглядом віри. Праця домагається дійсно релиґійного і від світських сил незалежного християнства, котре малоб силу означувати дійсність.

Чеське катол. ґімнастичне тов. „Орел“ має 120 тисяч членів. Вони творять 1200 кружків. Кружки поділені на 28 реґіональних ґруп. „Орел“ боронить катол. справи та бере активну участь у релиґійних торжествах. Тов. „Сокіл“ се організація ліберальна.

Еспанське правительство признається вже прилюдно, що воно не в силі заспокоїти потреб шкільництва, яке передтим було переважно в руках монаших Чинів і Згромаджень.

Катол. преса в Японії стояла дотепер слабо, бо не була належно зорґанізована. Тепер заложено спільну централю в Токію. Замість дотеперішних (ледви дихаючих) періодиків, заложено один спільний тижневик (виходить покищо в 12 тис. примірниках) і три місячники. Централя має власну друкарню. В Японії, як відомо, нема навіть 100 тис. католиків.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРЕЗИДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ зложила в мін-стві освіти меморіял у справі непринимання української молоді до високих шкіл у Польщі. Меморіял домагається, щоб Українців принимано до високих шкіл у Польщі в процентовім відношенні відповідно до скількости населення. В меморіялі порушено м. і. справу заборони українським студентським товариствам називати себе українськими.

УКРАЇНСЬКА ПАРЛЯМЕНТАРНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ зложила в мін-ві освіти протест 1) проти введення лемківського букваря в державних школах на Лемківщині, 2) проти переношення українських учителів з українських земель до західної Польщі, 3) проти незатверджування львів. кураторію учительства „Рідної Школи“ „зе взґлендуф педаґоґічних“ без правних підстав.

В ІМЕНИ УКРАЇНЦІВ У ПОЛЬЩІ І РОМУНІЇ сен. д-р Волод. Залозецький з Буковини зложив на IX. конґресі національних меншин в Берні швайц. заяву в справі територіяльної автономії. В тій заяві сен. Залозецький стверджує, що міжнародна ґарантія територіяльної автономії в Схід. Галичині і в Підкарпатській Руси не має досі реальної вартости і висказує домагання Українців у Польщі, щоби територіяльну автономію розтягнено на всі замешкалі ними землі, т. зн. Схід. Галичину, Волинь, Полісся і Підляшша.

В СПРАВІ ГОЛОДУ НА ВЕЛ. УКРАЇНІ і в цілому СССР конґрес національних меншин в Берні швайц. ухвалив відповідну резолюцію. В ній конґрес дякує греко-катол. Єрархії та кардинальови Відня о. Інніцерові за заклик у справі допомоги населенню СССР і звертається до опінії всього світа, щоб вона підтримала сю допомогову акцію.

У ЗВЯЗКУ З ЗІЗНАННЯМИ ПІДС. БАРАНОВСЬКОГО в процесі за вбийство Голуфка, що член редакції „Нового Часу“ д-р Гр. Лужницький є конфідентом поліції ред. „Нового Часу“ помістила таку заяву: „Др. Гр. Лужницький, про якого Барановський зізнав, що він є конфідентом поліції, є членом нашої редакції. Склалося так, що перед кількома днями тов. Лужницький виїхав до Відня і вертає щойно на другий тиждень. Через те він, не знаючи нічого про зізнання Барановського, не може на них зареаґувати“.

Б. ПРЕМІЄР БАРТЕЛЬ, котрого вважають прихильником лаґіднішого курсу супроти опозиції й порозуміння з нею, був на кількоразовім послуханні у Президента РП. По конференції з проф. Бартлем Президент приняв польського посла в Вашинґтоні Патка.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА приготовляє німецьку публичну опінію на евентуальне виступлення Німеччини з Союза Народів. „Тоді, каже „дер Таґ“, буде менше одної брехні. Женевська конференція правдоподібно покаже, що ми мусітимемо вибрати між осамітненням і невільничим підчиненням“.

ПАРИЖСЬКЕ ВИДАННЯ часопису „Шикаґо Трибюн“ пише: Німецьке правительство прийме проектовану Францією контролю зброєнь, коли великодержави дозволять Німеччині вибудувати такий ланцюг укріплень здовж польської границі як має Франція здовж німецької границі.

НОВИЙ МАРШ НА ВАШИНҐТОН, сим разом 1 міліона селян, заповідає сенатор Томас, коли американський уряд не рішиться на дальшу інфляцію доляра.

АМЕРИКА має дати СССР кредити в сумі 50 міліонів долярів. („Таймс“).

НОВИНКИ

Найдешевші і методично найкраще опрацьовані підручники до навчання релиґії в народних школах: 1) Малий катехизм христ. каток. релиґії, 2) Коротка Біблійна Історія Ст. і Нов. Завіта поручає кооператива „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 146-6-8

Відозву наших Владик про голод на Україні відчитав о. д-р Вергун, гр.-катол. парох в Німеччині, на Службі Божій в Бремені, Ґрімені к. Штральзунду і в Гемелінґу. Наші робітники-еміґранти витягали останні сотики з кишені, щоб допомогти голодуючим братам.

„Українська Громада“ в Берліні уладила збірний протест проти виголодження України Москвою. Греко-катол. парох на Німеччину о. др. Вергун відправив Богослуження і панахиду за розстріляних, замучених і померших голодовою смертю Українців в СССР та виголосив проповідь. Між учасниками було богато Німців. На зборах по панахиді присутні ухвалили протестаційну резолюцію й зібрали 100 марок на голодуючих на Україні. На Богослуженні і панахиді був присутний також Гетьман Павло Скоропадський з родиною.

Релиґійне свято „Українська Молодь Христові“ староство в Сяноці заборонило. Як причину заборони подано се, що такі свята „вже відбулися“: краєве у Львові 5. і 6. травня бр. і парохіяльні 14. травня... І таке можливе в католицькій державі.

В Печеніжині посвячено новий дім „Рідної Школи“. Він має 4 кляси і канцелярію. По посвяченні відбулася академія. Були й інциденти. Хтось обхлямав афіш і вибив вікна директорови школи п. Новакови.

В Більчу (Дрогобиччина) наука в школі дальше відбувається в польській мові, хоч село чисто українське і внесено 208 деклярацій за українською мовою.

Від пацифікації емеритовано або звільнено досі кількасот учителів Українців. Між ними лише небогато таких, що осягнули приписаний вік, або втратили здоровля. Крім того богато перенесено в корінну Польщу „для добра школи“...

Староство розвязало чит. „Просвіти“ в Волощині (Підгаєччина). Як причину розвязання подало: дозвіл на відбуття зборів в салі читальні „Просвіти“ в справі аґітації за убезпечуванням 1/3 будинків у „Дністрі“ і за участь членів управи в панахиді за Біласа і Данилишина...

В перемиськім „Маслосоюзі“ вломники розбили касу і вкрали ґотівку 2695 зол. По вломі злодії обмили касу водою, щоби затерти сліди.

„Союз Українок“ в Америці влаштував підчас „Українського Тижня“ жіночий зїзд в Шикаґу. Особливу увагу на Зїзді присвячено положенню Українців під большевиками та пануючому там голодови. Ухвалено відповідні резолюції та рішено розпочати допомогову акцію.

У присілку Вага (Підгаєччина) є лише школа Т. Ш. Л. Наші селяни виписали своїх дітей з тої школи і наняли українського вчителя. Він учить 18 дітей.

Радісну несподіванку зробив нам „Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках“, відкриваючи у Львові **перший український маґазин і робітню** мужеських одягів, плащів та шкільних одностроїв — готових і на замовлення. **Маґазин під управою ТЕ-КА** міститься у фронтовому льокалі при вул. Трибунальській ч. 1. Треба підчеркнути, що се одиноке у Львові того рода християнське підприємство. Всі одяги виконується у власній робітні, в котрій працюють українські кравці — першорядні сили. — Ціни конкуренційні. 151-2-х

За ношення тризуба поліція увязнила в Підгайцях Мих. Гайдукевича.

Старостве розвязало чит. „Просвіти“ в Каміні-Старому Селі (пов. Рава Руська). Як причину подало, що читальня мала вести протидержавну роботу і загрожувати публичній безпеці.

Невисліджені досі вломники закрались до канцелярії „Маслосоюзу“ у Львові, при вул. Косцюшка і забрали 3000 зол. враз з біжутерією інж. Скоропади. Каса була обезпечена на 1000 долярів.

Помешкання президента суду в Тернополі, К. Цеґляцкого, обікрали в білий день на 500 зол.

З Перемишля доносять, що там ґрасують індивідуа з фальшивими легітимаціями від поліції й роблять ріжні надужиття.

Усім слід знати, що часопис для дітей і молоді „Наш Приятель“ збільшив кількість чисел у році на дванайцять при незміненій передплаті (два золоті за ввесь рік, платні зараз згори). Розпродавцям дається значний рабат і місячний речинець платности. В першу чергу Впр. Отці Катехити повинні занятися поширенням цеї симпатичної ґазетки між українськими дітьми. Адреса видавництва: „Наш Приятель“ — Львів, скритка почт. 108. 159-1-4

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 50.000 зол. на ч. 86373; 15.000 зол. на ч. 61839, 142528; 10.000 зол. на ч. 5779, 132025; 5.000 зол. на ч. 53611, 95431, 107294, 108767; 2.000 зол. на ч. 9223, 10217, 29269, 42398, 51863, 66025, 84189, 90258, 109647, 122835, 125272, 137647, 150205; 1.000 зол. на ч. 1068, 4444, 7099, 11721, 12169, 12288, 12753, 31590, 32473, 34452, 38902, 41802, 55252, 58209, 66461, 78929, 83129, 83384, 84244, 92310, 91696, 95291, 96443, 97362, 105752, 106700, 117594, 121270, 122422, 125625, 127643, 132152, 133942, 137909, 139836, 145863, 150937; 5.000 зол. н ач. 2281, 31422, 43210, 61978, 62127, 101737; 2.000 зол. на ч. 9460, 12426, 12621, 35681, 38537, 45670, 62195, 72563, 91043, 109137, 110350, 111183, 116694, 141721, 142593; 1.000 зол. на ч. 748, 2910, 6166, 10320, 11712, 17735, 18368, 24844, 27927, 36447, 37727, 42669, 44962, 47963, 48452, 51997, 52962, 58703, 64163, 68206, 75636, 75882, 77901, 80019, 91045, 93309, 94961, 98695, 102833, 108003, 118197, 120292, 120557, 126013, 129962, 132797, 135828, 136633, 142681, 145775, 15.000 зол. на ч. 58627, 105417; 5.000 зол. на ч. 10502, 23226, 72677, 73357; 2.000 зол. на ч. 7746, 11607, 13438, 21851, 30245, 30582, 34071, 47530, 50061, 55869, 68156, 74378, 99967, 126418, 127096, 140950, 145689; 1.000 зол. на ч. 5527, 11845, 11878, 17477, 23005, 39555, 40586, 41699, 73993, 75798, 76798, 76599, 7866, 87864, 100960, 42018, 57108, 60529, 64623, 70932, 71525, 71888, 102750, 107953, 107999, 110290, 121231, 126355, 12303, 131381, 132252, 137514, 138978, 142853, 15.000 зол. на ч. 6900, 31246; 10.000 зол. на ч. 21127; 5.000 зол. на ч. 59555, 95588; 2.000 зол. на ч. 8828, 37280, 40652, 40946, 80520, 85363, 95829, 104048, 105520, 107154, 108372, 117280, 135028, 151806; 1.000 зол. на ч. 2653, 5545, 18494, 22136, 23618, 24626, 26579, 31748, 35610, 37620, 41085, 47934, 49659, 50750, 51686, 58311, 60034, 63920, 67347, 75647, 75648, 80316, 81689, 83516, 87992, 92147, 97019, 99415, 99434, 102413, 104180, 107627, 112934, 114178, 116732, 119029, 122016, 127218, 136749, 143417, 145758, 146905, 150275, 151892, 152653.

Біржа

ГРОШІ: Амер. доляр: Банк Польський платив 5.68 зл.; в міжнарод. обчисленнях 5.77; в приват. оборотах 5.75. Золото: Доляр 9.06—9.08; австр. корони 37.40—37.80; царські рублі 47.60—47.70; дукати 83.50—83.80.

ЗБІЖЖА. Ціни льоко стація заладування: Двір. пшениця 18.75—19.25; сел. пшениця 17.75—18.25; чорна вика 10.50—11.—; гречка 16.50—17.—; гречані крупи 33.00—34.00; озимий рішак 33.00—34.00; сіра вика 8.50—9.00. Ціни льоко Львів: Двір. пшениця 20.25—20.75; селян. пшениця 19.25—19.75. Пшениця, гречка і рішак подешевіли, вика подорожіла..

НАБІЛ. У Львові платили за 1 кг. масло бльоковe 2.90; десерове формоване 3.10; сметана 80 сот. за 1 літру. Яйця: копа 4.20; молоко 20 сот. за 1 літру.

Посмертна згадка

† о. **Мирослав Устиянівський,** тіснянський декан і парох с. Смерека, упокоївся в Бозі дня 26. серпня с. р. в 54 р. життя і в 31 р. священства. Покійний осиротив жену і двоє дітей, п. Евгенію і д-ра Богдана, лікаря в Живці. Покійний був прихильником і пропаґатором ідей „Н. Зорі“. Похорони відбулися 30 серпня при участи 11 священиків і великого числа вірних. Покійний був дуже люблений всіми, тому й оставив по собі великий жаль так серед кондеканальних Отців як і серед вірних цілого деканату. — В. Й. П.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

(Ціни в зл.):

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3.—
Ч. 3.	**Спіритизм**	2.—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0.80
Ч. 5.	**Я. Л. Секти й сектанти**	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси**	1.50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3.00
Ч. 9.	**Борці за Церкву.** Часть І. **Св. Павло**	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0.60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добровільний даток).	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80
Ч. 15.	**Борці за Церкву Ч. II.**	2.—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин. Пастирський Лист про політ. положення	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі**	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2.00
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1.00
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архіереї**	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни** (Паст. Лист)	0.40

ИНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	**Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтелігенция**	3.00
о. Д-р Т. Галущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0.20
Д-р С. Томашівський:	**Десять літ україн. ського питання в Польщі**	1.50
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки.	1.00
Д-р Ст. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику**	2.00
О. Назарук:	**Роксоляна** (повість).	12.00
О. Н.:	**Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0.50
Проф. Л. Коплєр:	**Реліґія й політика**	1.80
С. Томашівський:	**Історик, політик, публіцист**	1.00
Д-р Осип Назарук:	**На калиновім мості** (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук:	**Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду**	1.30
Станислав Лось:	**За конструктивну політику на Червоній Руси**	1.00

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

ІСПИТОВАНИЙ ДЯК, по військовій службі, з добрим теноровим голосом, уміє провадити хор, аматорський гурток, кооп. книговодство — шукає посади від зараз. Ласкаві зголошення: Михайло Коваль, Бучач, вул. Зазамкова ч. 180.

ФАБРИКА фортепянів. пянін і гармоній, продажа, виміна, направи, строєння

М. Шкельскі

Львів, Оссолінських 10. Тел.: 87-23. 160.

Й. Яцків і С. Гавриляк

шліфарня скла і фабрика зеркал

ЛЬВІВ, ул. ЛЬВОВСКІХ ДЗЄЦІ 11.

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолимa і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan Age“** Ґонсецького, що, влекшуючи виділювання флєґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла й усуває кашель. Уживається за порадою лікаря. Продають аптики.

Технічно дентистичне заведення

Кароля Фінклєра

перенесене з ул. Коперника на вул. СИКСТУСЬКУ 38.

Для Впр. Духовенства і т. п. полекші в сплатах.

ФУТРА жіночі й мужеські як також всілякі новости футрові найсолідніше

виконані в фірмі

ЕЛЬЖБЄТА СОЛІК

Львів, ул. Собіського 4.

Перерібки виконує старанно.

КІНА

АДРІЯ: Фліп і Фляп як пивовари.
КАСІНО: Ніч в Каїрі.
КОПЕРНИК: Таємниця Зоо.
МАРУСЕНЬКА: Таємниця Зоо.
МІРАЖ: Образа маєстату.
МУЗА: Чемп.
ПАЛЯС: Дочка полку.
СТИЛЄВЕ: Павук і ревія.
УТІХА: Королева підземелля.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. I. пов.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів. улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.